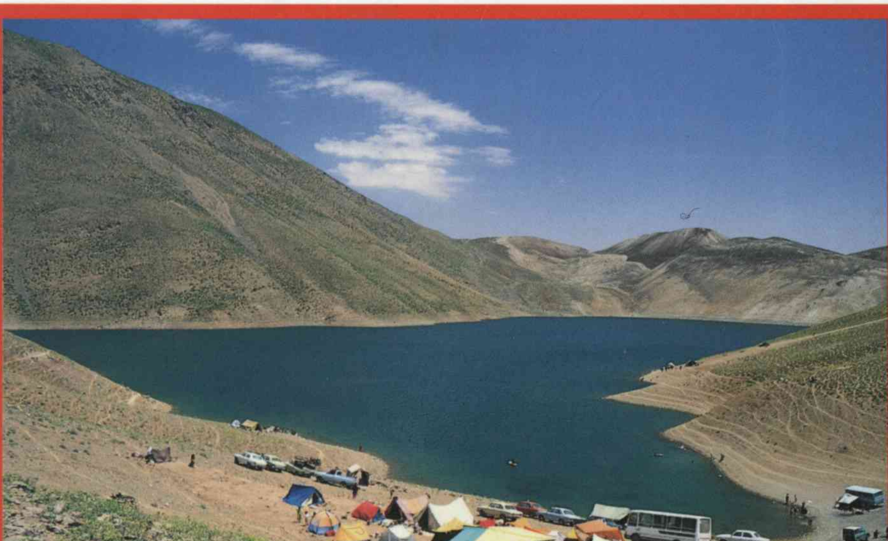
گیتاشناسی ایران

جلد دوم

رودها و رودنامه ایران

نوشته: مهندس عباس جعفری



طرح و تهیه از: «گیتاشناسی»

۲۷۰

گیتاشناسی ایران

جلد دوم

رودها و رودنامه ایـــــــران

نوشته: مهندس عباس جعفری

طرح، تهیه، کارتوگرافی، لیتوگرافی و چاپ از:

«گیتاشناسی»

جعفری، عباس، ۱۳۱۲ –
گیتاشناسی ایران / نوشته عباس جعفری؛ طرح، تهیه، کارتوگرافی، لیتوگرافی و چاپ از گیتاشناسی.-- تهران: موسسه جغرافیایی و کارتوگرافی گیتاشناسی، ۱۳۷۹ – ۱۳۸۴.
۳ ج.: مصور (بخشی رنگی)، نقشه، نمودار.-- (موسسه جغرافیائی و کارتوگرافی گیتاشناسی؛ ۲۰۰، ۲۷۰، ۳۲۵)
ISBN: 964-342-177-5:(دوره)
ISBN: 964-6241-12-3:(ج. ۱)
ISBN: 964-6241-26-3:(ج. ۲)
ISBN: 964-342-095-7:(ج. ۳)
ص. ع. به‌انگلیسی: A.Jafari. Gita shenasi-ye-Iran.
فهرستنویسی براساس اطلاعات فیپا.
ج. ۱، ۲، ۳ (چاپ سوم: ۱۳۸۴).
مندرجات: ج. ۱. کوهها و کوهنامه ایران .-- ج. ۲. رودها و رودنامه ایران .-- ج. ۳. دایره‌المعارف جغرافیایی ایران (دانستنی‌های ایران).

۱. جغرافیای طبیعی -- ایران. ۲. کوهها -- ایران. ۳. رودها -- ایران . ۴. ایران -- نقشه‌ها. الف. موسسه جغرافیایی و کارتوگرافی گیتاشناسی. ب. عنوان.
GB ۲۸۸ /آ۲ج۷۲ ۱۳۷۹ ۹۱۵ /۵۰۲
کتابخانه ملی ایران ۲۹۴۲–۷۹م

طرح، تهیه، کارتوگرافی رایانه ای و چاپ از:
مؤسسه جغرافیایی و کارتوگرافی گیتاشناسی
تهران: خیابان انقلاب اسلامی، چهارراه ولی‌عصر، جنب پارک دانشجو، خیابان رازی، خیابان استاد شهریار، شماره ۱۵، کد پستی: ۱۱۳۳۷۳۴۶۱۱، صندوق پستی: ۳۴۴۱ - ۱۴۱۵۵، تلفن: ۶۷۰۳۴۶۰ ، ۶۷۰۳۲۲۱، ۶۷۰۹۳۳۵ و ۶۷۱۳۶۰۳، نمابر: ۶۷۰۵۷۸۲
www. gitashenasi.com; E-mail: info@gitashenasi.com

* گیتاشناسی ایران - جلد دوم - رودها و رودنامه ایران
* نوشته: مهندس عباس جعفری
* چاپ سوم: ۱۳۸۴
* چاپ: هامون
* صحافی: ایرانمهر
* تیراژ: ۲,۰۰۰ جلد

شابک جلد دوم ۳-۲۶-۶۲۴۱-۹۶۴ ISBN 964-6241-26-3
شابک دوره ۵-۱۷۷-۳۴۲-۹۶۴ ISBN 964-342-177-5

نشانه‌های آوائی

برای سهولت در تلفظ نام رودخانه‌ها و دیگر عوارض جغرافیایی از نشانه‌های آوائی به شرح زیر استفاده شده است.

۱ـ نشانه‌های صدادار (مصوت‌ها و حرکات):

A و *a* معادل «اَ» در اهر *Ahar* و «عَ» در عبدالله‌آباد *Abdollāh ābād*.

Ā و *ā* معادل «آ» در آبادان *Ābādān* و «عا» در عامریه *Āmeriyeh*.

E و *e* معادل «اِ» در اصفهان *Esfahān* و «عِ» در عمادلو *Emādlu*.

O معادل «اُ» در اُمیدیه *Omidiyeh* و «عُ» در عبور *Obur* .

Ō معادل «اُ» کشیده در اولیا *Ōliyā* و «عُ» کشیده در عودت *Ōdat*.

U و *u* معادل «او» در اوزون‌درّه *Uzun darreh* و «عو» در عودلاجان *Udlājān*.

I و *i* معادل «ای و ئی» در ایران *Irān* و «عی» در عید *Id*.

' معادل همزهٔ وسط و «ع» وسط در صومعه *Sōme'eh* و برائت *Barā'at* و همچنین افزودن حرف یای نسبت به‌آخر کلماتی که با حرف صدادار ختم می‌شوند. مثل هوائی *Havāi'* و طلوعی *Tolui'* .

۲ـ نشانه‌های بی‌صدا (ساکن):

B و *b* معادل «ب» در بزمان *Bazmān* و تبریز *Tabriz*.

C و *c* معادل «چ» در چهره *Cehreh* و پارچین *Pārcin*.

D و *d* معادل «د» در دماوند *Damāvand*.

F و *f* معادل «ف» در فریمان *Farimān* و صفا *Safā*.

G و *g* معادل «گ» در گرگان *Gorgān*.

H و *h* معادل «ح و ه» در حسنلو *Hasanlu* و نهبندان *Nehbandān*.

J و *j* معادل «ج» در جهرم *Jahrom* و جاجرم *Jājarm*.

K و *k* معادل «ک» در کرج *Karaj* و آبیک *Ābyek*.

L و *l* معادل «ل» در لار *Lār* و هلیل‌رود *Halil rud*.

M و *m* معادل «م» در مهران *Mehrān* و سمنان *Semnān*.

N و *n* معادل «ن» در نجف *Najaf* و تهران *Tehrān*.

P و *p* معادل «پ» در پرندک *Parandak* و سپیدان *Sepidān*.

Q و *q* معادل «غ و ق» در غرق‌آباد *Qarq ābād*.

R و *r* معادل «ر» در رامسر *Rāmsar*.

S و *s*   معادل «ث و س و ص» در ثمرچه *Samarceh* و سنندج *Sanandaj* و بصره *Basreh*.

Š و *š*   معادل «ش» در شوشتر *Šuštar*.

T و *t*   معادل «ت و ط» در تهران *Tehrān* و بسطام *Bastām*.

V و *v*   معادل «و» در ونک *Vanak* و روانسر *Ravānsar*.

X و *x*   معادل «خ» در خلخال *Xalxāl*.

Y و *y*   معادل «ی» در یزد *Yazd* و کیاسر *Kiyāsar*.

Z و *z*   معادل «ذ، ز، ض، ظ» در زابل *Zābol* و حوض *Hōz* و ظهر *Zohr*.

Ž و *ž*   معادل «ژ» در ژوبین *Žubin* و اژدر *Aždar*.

تکرار نشانه معادل تشدید « ّ » در موّاج *Mavvāj*.

-e   معادل کسرهٔ مضاف‌الیه در رود کرج *Rud-e Karaj*.

-ye   معادل کسرهٔ مضاف‌الیه در نامها و کلماتی که به یکی از حروف صدادار (مصوت) و یاهای غیر ملفوظ ختم شوند. مانند درّهٔ اوین *Darreh-ye Evin* و نیروی آب *Niru-ye Āb*.

بنام خدا

پیشگفتار

من‌الماء کل‌شیئٍ حیّ

آب مایهٔ زندگی و انگیزهٔ پیدایش تمدن بشریست. انسانهای نخستین در کنار منابع آب می‌زیستند و تمدنهای باستان از همین نواحی ریشه گرفته‌اند و یکی از ارکان مهم عناصر چهارگانه را به این مادّهٔ حیاتی اختصاص داده‌اند.

ایرانیان باستان برای آب اهمیت فراوانی قائل بودند و پس از آتش، آب را گرامی‌ترین عنصر بشمار می‌آوردند. آب از دیدگاه آنان، دومین آفریده از آفریدگان هفتگانه محسوب می‌شد و دستورهای دینی دقیقی را در پاسداری از این موهبت حیاتی به کار می‌بستند.

اقلیم خشک و کم‌بارش ایران، ذخیره‌سازی آب را از روزگاران دیرین به ساکنان این سرزمین آموزش داده و بهره گیری بهینه از آب از دیرگاه در این مرز و بوم رواج داشته است. به گفتهٔ هرودت در هزارهٔ اول پیش از میلاد، هخامنشیان به ساختمان سدها و بندها و تأسیسات آبیاری می‌پرداختند و اشکانیان نیز اقدامات دامنه‌داری در راه تأمین آب دائمی به کار می‌بستند. ساسانیان امر سدسازی و بندسازی را با استفاده از سنگ تراشیده و ساروج و میخ‌های فولادی به حد کمال رساندند و سدها و بندهای متعددی در گوشه و کنار این سرزمین بنا نهادند که سدّ معروف شادروان بر روی کارون و سد بهمن بر روی رودخانهٔ قره‌آغاج از آن جمله‌اند.

از آنجائی که ایرانیان از آب جاری سطحی کافی بی‌بهره بوده‌اند، به ساختمان قنات یا کاریز روی آوردند که خود یکی از نخستین راههای بهره‌برداری از آبهای زیرزمینی به شمار می‌رود. شیوهٔ احداث قنات به مرور در سراسر فلات ایران متداول گردید و مسلمانان سده‌های نخستین اسلامی آن را به کرانه‌های خاوری دریای مدیترانه و سراسر افریقای شمالی و اسپانیا گسترش دادند و از آنجا به قارهٔ آمریکا منتقل شد. فاتحان عرب، آبشناسان آزمودهٔ ایرانی را از سیستان به مکّه بردند تا به احداث کشتزارهایی در پیرامون شهر مزبور بپردازند و روستائیان تازی را در امر آبیاری و کشاورزی آموزش دهند. شیوهٔ احداث قنات که خاص ایرانیان است و همچنین ساختمان سدها و بندهای متعدد در دوران بعد از اسلام همچنان ادامه یافت و نمونه‌های فراوانی از آن در گوشه و کنار این سرزمین ساخته شد. بند امیر که بر رودخانهٔ کُر در استان فارس ساخته شده و یا سد ساوه که بر رودخانهٔ قره‌چای واقع در شهرستان ساوه بسته شده، از آن جمله‌اند.

کشور ایران در مرکز منطقهٔ خشک کرهٔ زمین جای دارد و از بیابانهای آسیای میانه و صحراهای خشک و گرم عربستان و افریقا سخت متأثر است و به همین مناسبت جزو یکی از خشک‌ترین و

کم‌بارش ترین نواحی زمین محسوب می‌گردد. در این سرزمین از رودخانه‌های پرآب دائمی اثری نیست و جز دو سه رودخانهٔ نسبتاً مهم چون سفیدرود و کارون و کرخه، رود عمدهٔ دیگری در آن دیده نمی‌شود و شمار دریاچه‌های آن بسیار اندک و در مقایسه با وسعت آن ناچیز است. رودخانه‌های ایران به ویژه آن دسته‌ای که در نواحی مرکزی و خاوری و جنوبی جریان دارند، غالباً فصلی هستند و بیشتر به خشکرودهایی می‌مانند که جز در فصلهای پرباران و یا بارندگیهای غیرعادی. فاقد آب هستند و آب اندک خود را نیز در دریاهای اطراف و یا دشتها و شوره‌زارهای درونبومی تخلیه می‌کنند و هرز می‌روند.

همراه با تحولات علمی و فنی و اجتماعی دهه‌های اخیر، پیشرفتهایی در توسعهٔ کشاورزی پدید آمد و تلاشهایی برای مهار کردن آبهای موجود و جلوگیری از هرز رفتن آن انجام یافت و سدهای کوچک و بزرگ چندی ساخته شد و افزون بر آن بررسیهای دامنه‌داری در زمینهٔ کم و کیف آبهای زیرزمینی به عمل آمد و چاههای فراوانی در نواحی مختلف کشور کنده شد و شبکه‌های آبیاری گسترش یافت.

طبیعی است به هر میزانی که به جمعیت افزوده شود، نیاز به آب نیز به همان میزان فزونی می‌یابد و مسئلهٔ آلودگی نیز پابپای آن جدی‌تر و خطرناکتر می‌گردد و ذخایر آب چه سطحی و چه زیرزمینی رو به کاستی و تحلیل می‌رود و اقدامهای مؤثرتری را در زمینهٔ احداث سدهای جدید و توسعهٔ شبکه‌های آبرسانی و مبارزه هرچه جدّی‌تر با آفت مهیب آلودگی را ایجاب می‌کند.

همین انگیزه، نویسنده و همچنین مؤسسهٔ گیتاشناسی را بر آن داشت تا همگام با دیگر فعالیتهای فرهنگی، دست به کار شوند و با انتشار کتابی که نخستین نمونه در نوع خود می‌باشد، شبکهٔ وسیع رودخانه‌های ایران را بشناسانند و سهم کوچکی را در مبارزه با کم‌آبی و ذخیره‌سازی و گسترش شبکه‌های آبرسانی به خود اختصاص دهند.

بطوری که ملاحظه می‌گردد، بیش از ۲۵۰۰ رودخانه سرزمین ما ایران را زه کشی می‌کنند و آبهای سطحی را از سویی به سوی دیگر منتقل می‌سازند و حجم عظیمی از آبهای خود را به دریاها و کویرها و شوره‌زارها فرو می‌ریزند. رودخانه‌های مزبور که غالباً سیلابی و فصلی هستند، تا حدّی مهار گردیده و سدهایی بر آن بسته شده ولی اکثریت عظیم آنها هنوز افسارگسیخته به هر سو روانند و آب این موهبت الهی را که برای بخش اعظم این مرز و بوم جنبهٔ حیاتی دارد، به هدر می‌دهند و سیلابهای خود را غالباً متوجه شهرها و روستاها و تأسیسات گوناگون نموده و زندگی مردم را تهدید می‌کنند.

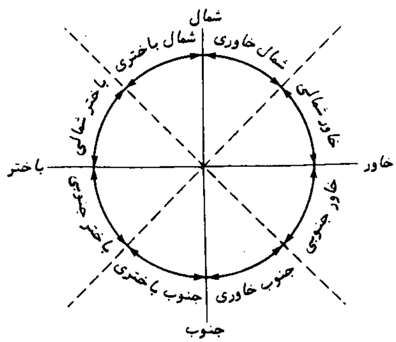
امید است مسئولین امر هرچه زودتر بر این مشکل فائق آیند و رودخانه‌ها و سیلابهای وحشی این مرز و بوم را به مهمیز کشند و به همان نحوی که گاز و نفت و دیگر مواد سوختی مشابه را با احداث خطوط لولهٔ چندین هزار کیلومتری از جایی به جای دیگر می‌برند، بر گسترش شبکه‌های آبرسانی کشور بیفزایند و سراسر ایران را به زیر پوششی از دریاچه‌های مصنوعی و کشتزارها و مناطق سبز فرو برند و این امید را در دل روستانشینان و شهرنشینانی که در فصلهای پربارش جان و مال خویش را در خطر سیلاب می‌بینند، زنده کنند و به آنان اطمینان دهند که زین پس زندگیشان طعمهٔ سیلاب نخواهد شد و آب رودخانه‌های ایران، جز در جهت خدمت به ایرانیان در جهت هرز رفتن و ویرانگری حرکت نخواهد کرد.

در تدوین کتاب حاضر که جلد دوم مجموعهٔ گیتاشناسی ایران است، حدود ۶ سال مطالعه و صرف وقت گردیده و علاوه بر نقشه‌های عمومی کشور و مدارکی که در زیر به آن اشاره خواهد شد، یادداشتهای شخصی که طی حدود ۳۰ سال نقشه‌برداری و ایرانگردی تهیه گردیده است، بخش کوچکی ازکار را به خود اختصاص داده و محورکار بر ویژگیهای زیر قرار داشته است.

۱ـ در بیان موقعیت رودهای کوچک از نام دهستانها و شهرستانها استفاده شده و برای رودهای بزرگ و طویل، نام استان یا استانهایی که رودخانهٔ مزبور از آنها عبور کرده است ذکر گردیده.

۲ـ طول رودخانه‌ها و همچنین ارتفاع سرچشمه‌ها و ریزشگاهها، هرکدام چندین بار از روی نقشه و با دقت هرچه تمامتر اندازه گیری شده و شیب متوسط آنها با استفاده از فرمول $\%S = \frac{dh}{D} \times ۱۰۰$ محاسبه گردیده است که در این فرمول $\%S$ شیب بر حسب درصد، dh اختلاف ارتفاع سرچشمه و ریزشگاه و D طول رودخانه‌هاست.

۳ـ موقعیت سرچشمه‌ها و ریزشگاههای رودخانه‌ها نسبت به مرکز شهرستان تابعه تا نزدیکترین روستا اندازه گیری شده و علاوه بر سمت‌های متداول مانند شمال شرقی و شمال غربی و یا جنوب شرقی و جنوب غربی از اصطلاحات جدیدی چون خاور شمالی و خاور جنوبی و باختر شمالی و باختر جنوبی استفاده شده است. برای آشنایی با اصطلاحات مزبور می‌توان به شکل زیر مراجعه نمود.



۴ـ در طبقه‌بندی حوضه‌ها تلاش بر آن بوده است که هماهنگی لازم با طبقه‌بندی متداول و مطالب کتابهای درسی حفظ گردد، ولی کیفیت کتاب از یک سو و وسعت و پهناوری قابل توجه کشور از طرف دیگر، ایجاب می‌نمود تا حوضهٔ درونی به حوضه‌های فرعی و کوچکتری تقسیم گردد و ارتباط مستقیم هریک از رودخانه‌ها با ریزشگاه یا حوضهٔ آن محفوظ شود.

۵ـ محدودهٔ آبگیر رودخانه‌های مهم و همچنین حوضه‌های کشور نخست با دقت کافی روی نقشه‌های دقیق رسم گردیده و سپس به اندازهٔ مناسب کوچک شده و مساحت آنها با دقت ۵ کیلومترمربع محاسبه گردیده است.

۶ـ شکل کلی رودخانه‌های عمدهٔ کشور برای نخستین بار به شیوهٔ هندسی و بدون رعایت مقیاس رسم گردیده و نام شاخه‌ها و ریزابه‌های آنها حتی‌المقدور روی شکل نوشته شده است. در مورد آن

دسته از ریزابه‌هایی که خود رودخانهٔ مهمی بوده‌اند، استثنائاً به نمایش آن در شکل مادر بصورت ریزابه اکتفا شده و شکل هندسی جداگانه‌ای برای آن منظور گردیده است. مانند رودخانهٔ شاهرود که یکی از ریزابه‌های عمدهٔ سفیدرود به شمار می‌آید.

۷ـ میزان بارندگی حوضه‌ها و همچنین اطلاعات و ارقام مربوط به میزان آبدهی و احتمال سیلابی شدن و نام ایستگاههای اندازه گیری از ۹ جلد کتابهای ارزیابی وضع موجود و امکانات توسعهٔ منابع آب کشور (مدیریت آب سازمان برنامه و بودجه) اقتباس شده و منحنی‌های همبارش از اطلس منابع آب ایران (انتشارات وزارت نیرو) گرفته شده است.

۸ـ از آنجائی که برای آن دسته از رودخانه‌هایی که از مرزهای غربی کشور خارج می‌گردند، هیچگونه آماری موجود نبوده است، از این رو از ذکر میزان آبدهی آنها خودداری شده و به نوشتن طول و شیب آنها از سرچشمه تا نقطهٔ خروج از مرز اکتفا گردیده است.

۹ـ آن دسته از رودخانه‌هایی که تلفظ نامشان به درستی مشخص نبوده است و تعدادشان در مقایسه با شمار دیگر رودخانه‌های کشور بسیار اندک و ناچیز است، با علامت ؟ در مقابل تلفظ لاتین آنها متمایز گردیده‌اند.

۱۰ـ برای متمایز نمودن آن گروه از رودخانه‌هایی که فقط با عنوان شور نامگذاری شده‌اند و تعدادشان به ویژه در نواحی مرکزی و جنوبی و خاوری زیاد است، از نام شهرستان و یا منطقهٔ عبور آنها کمک گرفته شده و نامهای ترکیبی برایشان انتخاب گردیده است، مانند شوربافق و شورکوهبنان و غیره.

۱۱ـ در مواردی که میان آمارهای سازمان برنامه و بودجه و وزارت نیرو اختلاف وجود داشته، آمارهای وزارت نیرو ملاک عمل قرار گرفته است. مانند اختلاف چشمگیر میزان آبدهی زولاچای در آمارهای منتشر شده از سوی سازمانهای نامبرده.

در پایان ضروری می‌داند از مدیران محترم سازمان گیتاشناسی که در صفحه‌آرایی و چاپ و نشر کتاب طبق روال همیشگی خود نهایت تلاش و سلیقه را بکار برده‌اند و همچنین از آقای دکتر رضا قریب که در تهیهٔ پیشگفتار انگلیسی این کتاب مرا یاری داده‌اند صمیمانه سپاسگزار باشم و توفیق روزافزون آقایان را از خداوند بزرگ آرزو نمایم.

امید است کتاب حاضر بعنوان راهگشای کوچکی در شناخت آبهای ایران و امر مقدّس سدسازی و آبرسانی تلقی گردد و استادان و کارشناسان از راهنمایی در رفع نواقص دریغ نفرمایند.

«عباس جعفری»
فروردین ۱۳۷۶

بخش یکم

طبیعت و رودهای ایران

CHAPTER 1

Nature and Rivers of Iran

چهرهٔ ایران

سیمای ایران را چهار رشته کوه اصلی به نام کوههای شمالی (البرز)، کوههای مرکزی، کوههای زاگرس و کوههای خاوری آراسته است.

کوههای شمالی یا البرز که بخشی از چین‌خوردگیهای آلپ - هیمالیا است، از آذر بایجان خاوری شروع می‌شود و پس از عبور از کرانه‌های جنوبی دریای خزر بسوی شمال استان خراسان متوجه می‌گردد و به کوههای خاوری می‌پیوندد.

کوههای مرکزی که در امتداد قطر بزرگ ایران از شمال باختری بسوی جنوب خاوری کشیده شده، در آذربایجان به رشته کوههای شمالی و زاگرس متصل می‌شود و در جنوب خاوری ایران به کوههای خاوری و دنبالهٔ زاگرس می‌پیوندد.

کوههای زاگرس که شباهت فراوانی به چین‌خوردگیهای آلپی دارند، مانند قوس عظیمی سراسر غرب و جنوب ایران را فرا گرفته و در شمال تنگهٔ هرمز به کوههای مرکزی متصل می‌شود و دنبالهٔ آن بنام کوههای بشاگرد تا نواحی مرکزی استان سیستان و بلوچستان ادامه می‌یابد و به کوههای خاوری وصل می‌گردد.

کوههای خاوری ایران که بطور پراکنده و گاه گسسته از شمال خراسان شروع شده‌اند، تا جنوب بلوچستان ادامه می‌یابند و به کوههای مرکزی و دنبالهٔ زاگرس متصل می‌شوند.*

رشته کوههای چهارگانهٔ بالا کشور ایران را از نظر توپولوژی Topology به چهار بخش عمده به شرح زیر تقسیم می‌کنند.

۱- مناطق کوهستانی که زیر پوشش کوههای مزبور بالا و همچنین کوههای پراکندهٔ دیگری که در جای جای ایران به چشم می‌خورند، قرار گرفته و رویهمرفته مساحتی برابر ۸۸۰ هزار کیلومترمربع یا حدود ۵۵ درصد سطح کشور را اشغال نموده‌اند. ارتفاع این مناطق در البرز مرکزی واقع در کرانه‌های جنوبی دریای خزر به حداکثر می‌رسد و بلندترین نقاط ایران مانند قلهٔ دماوند با ارتفاع ۵،۶۷۱ متر را شامل گردیده است. کوههای زاگرس بعد از رشته کوههای شمالی بلندترین کوههای ایران را تشکیل داده‌اند و ارتفاع آنها گاه به ۴۴۰۰ متر بالغ می‌گردد.

۲- فلات مرکزی، این بخش بین رشته‌کوههای اصلی کشور جای دارد و از سوی خاور تا افغانستان و پاکستان ادامه می‌یابد** بزرگترین کویرهای ایران یعنی دشت کویر و کویر لوت و نیز دشتهای آبرفتی بسیاری در همین فلات قرار دارند و همراه با دریاچه‌ها و نمکزارها و شنزارهای متعددی که در گوشه و کنار بچشم می‌خورند، حوضهٔ بسیاری از رودخانه‌های ایران را تشکیل داده است. ارتفاع این ناحیه بین ۳۰۰ تا ۲۵۰۰ متر در تغییر می‌باشد.

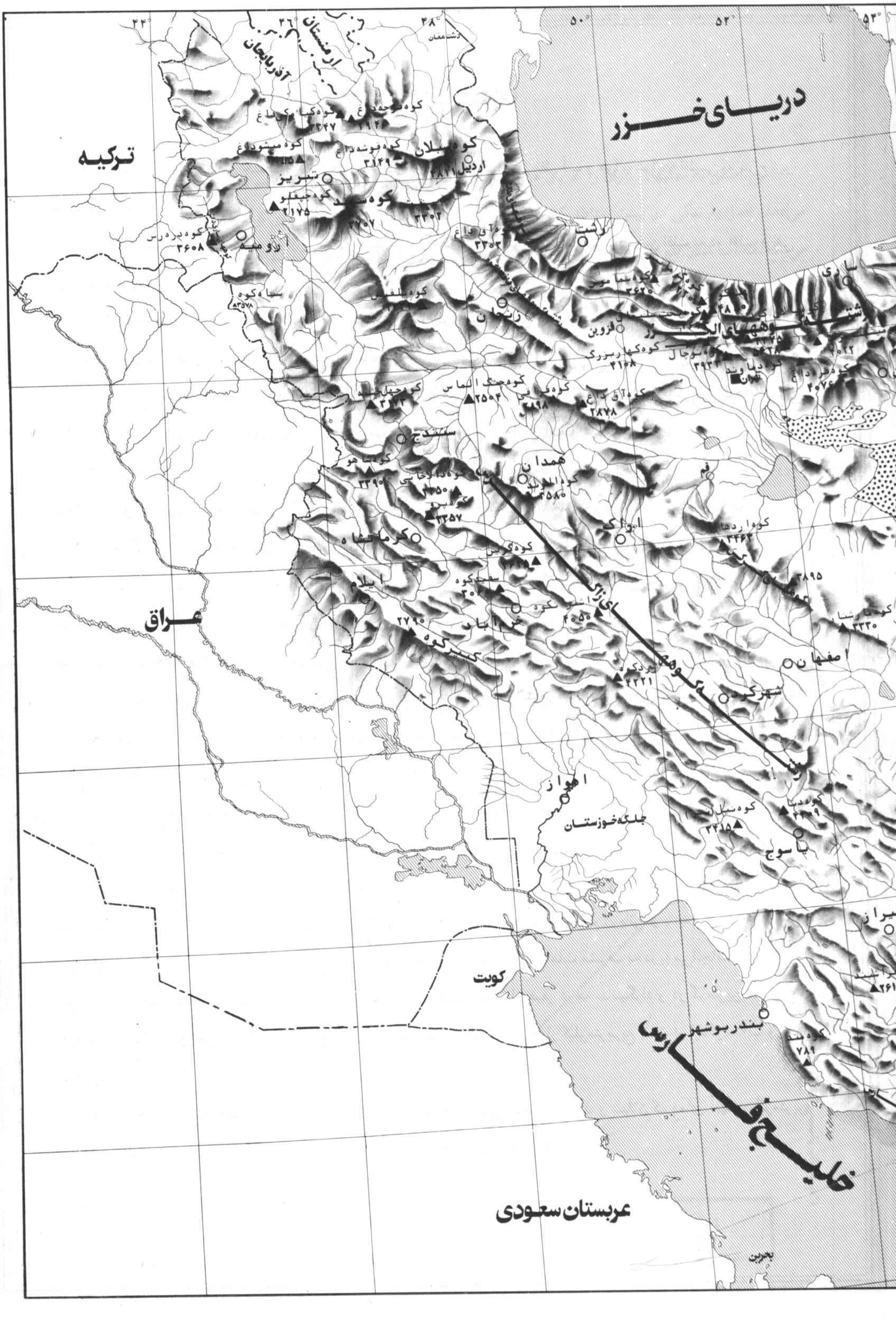
۳- منطقهٔ خوزستان، که دنبالهٔ دشت آبرفتی بین‌النهرین بشمار می‌رود و همچنین دشتهای ساحلی جنوب ایران که در کرانه‌های خلیج فارس و دریای عمان قرار دارند و عرض آنها بسیار متغیر است و از صفر تا هشتاد کیلومتر در تغییر می‌باشد.

۴- مناطق ساحلی دریای خزر، به عرض متوسط حدود ۳۵ کیلومتر که از آبرفت رودهای منطقهٔ مزبور و همچنین پایین رفتن سطح آب دریای خزر پدید آمده است. ارتفاع این مناطق در خط ساحلی حدود ۲۵ متر پایین‌تر از سطح دریاهای آزاد است و هرچه به پای ارتفاعات و رو به جنوب نزدیک می‌شود بر بلندی آن افزوده می‌گردد. وسعت این منطقه حدود ۳۵،۰۰۰ کیلومترمربع است.

---

*برای آشنایی بیشتر به گیتاشناسی ایران جلد اول کوهها و کوهنامهٔ ایران مراجعه شود.
**با فلات ایران که از باختر به کشورهای ترکیه و عراق و از خاور تا فلات پامیر ادامه دارد اشتباه نشود.


نقشه
طبیعی
ایران
مقیاس ۱:۷/۱۵۵/۰۰۰
مرزبین المللی
پایتخت
مرکز استان
ترکمنستان
افغانستان
پاکستان
مشهد
کرمان
زاهدان
بندرعباس
کوه هزار
۴۴۶۵
کوه بزمان
۳۵۰۳
کوه بم پشت
۱۶۹۸
کوه بندر
۲۷۸۲
کوه باقران
۲۵۹۵
کوه شاه جهان
۳۰۳۲
کوه بینالود
جلگه سرخس
تنگه هرمز
کرانه‌های ساحلی دریای عمان
دریای عمان
عمان
۵۶°
۵۸°
۶۰°
۶۲°
۳۸°
۳۶°
۳۴°
۳۲°
۳۰°
۲۸°
۲۶°



دریای خزر
ترکیه
عراق
کویت
عربستان سعودی
خلیج فارس
آذربایجان
ارمنستان
تبریز
اردبیل
ارومیه
رشت
زنجان
قزوین
تهران
ساری
سنندج
همدان
قم
اراک
کرمانشاه
ایلام
خرم آباد
اصفهان
شهرکرد
اهواز
یاسوج
جلگه خوزستان
بندر بوشهر
بحرین
کوه سبلان
کوه سهند
کبیرکوه

آب و هوای ایران

کشور ایران که جزو مناطق خشک و نیمه خشک جهان محسوب می‌گردد، از نظر آب و هوا و شرایط اقلیمی به شرح زیر تقسیم می‌شود:

۱- **اقلیم خشک** که میزان تبخیر آن از بارندگی بیشتر بوده و حدود $\frac{۲}{۳}$ کشور را شامل می‌گردد. این اقلیم به دو اقلیم فرعی زیر تقسیم می‌شود:

۱/۱- **اقلیم بری** که در دو بخش متمایز یکی در امتداد سواحل جنوب غربی و دیگری در داخل کشور دیده می‌شود. ناحیهٔ اول که گرمای شدید و احیاناً زیاد و بارندگی کم از ویژگیهای آن است.

ناحیهٔ دوم یا مناطق داخلی که درجهٔ حرارت روزانه و سالانهٔ آن دگرگونیهای زیاد داشته و کمی بارندگی از مشخصات آن به‌شمار می‌رود. بخشهائی از مناطق پست خاوری و جنوب خاوری ایران از همین آب و هوا برخوردارند.

۱/۲- **اقلیم نوع استپ** که حد فاصل آب و هوای برّی و آب و هوای مرطوب‌تر می‌باشد و حدود ۵۰۰ هزار کیلومترمربع ایران را شامل می‌شود. این نوع آب و هوا معمولاً در ارتفاعات بین ۱۰۰۰ تا ۱۵۰۰ متر وجود دارد و کوهپایه‌های خوزستان را نیز در بر می‌گیرد. در این نواحی بارندگی بطور کلی کم و متغیر است و غالباً به فصلهای سرد سال منحصر می‌گردد.

این شرایط از نظر پیدایش منابع آب حائز اهمیت است، بدین معنی که بارندگیهای زمستانی بجز مواردی که از طریق جریان سیل تلف می‌گردد، در زمین نفوذ کرده و ذخیره می‌شود و در ماههای بهار و تابستان مورد بهره‌برداری قرار می‌گیرد. مناطق واقع در فلات مرکزی ایران از این نوع آب و هوا برخوردارند.

۲- **اقلیم معتدل** که حدود چهارصد هزار کیلومترمربع از سطح کشور را شامل می‌شود. نواحی پرجمعیت ایران مانند آذربایجان، کردستان و کرمانشاه و ارتفاعات زاگرس و همچنین دشتهای ساحلی دریای خزر از این آب و هوا برخوردارند. این اقلیم به سه طبقهٔ زیر تقسیم می‌گردد.

۲/۱- **اقلیم معتدل کوهستانی** که به آب و هوای مدیترانه‌ای شبیه است و تابستانهای گرم و زمستانهای معتدل همراه با تمرکز بارندگی از مشخصات آن بشمار می‌رود. نمونهٔ اینگونه آب و هوا را می‌توان در فارس مشاهده نمود.

۲/۲- **اقلیم خزری** که خاص کرانه‌های دریای خزر و مناطق کوهستانی مشرف به دریای مزبور می‌باشد. ویژگیهای این اقلیم عبارت است از دمای معتدل با نوسانهای کم شبانه‌روزی، رطوبت زیاد، وزش نسیم دریائی و بادهای محلی و بالاخره بارندگی زیاد که در بیشتر فصلهای سال فرو می‌ریزد و به پیدایش جنگل در ارتفاعات مشرف به دریا می‌انجامد.

۲/۳- **اقلیم مناطقی** از کشور که دمای هوا در سردترین ماه سال کمتر از صفر درجه سانتیگراد و در گرمترین ماه از ۱۰ درجهٔ سانتیگراد کمتر نمی‌شود. مناطق مرتفع ایران که مساحت آن حدود چهل هزار کیلومترمربع است از اینگونه آب و هوا برخوردارند.

مناطق خیلی مرتفع مانند ارتفاعات بالای البرز و زاگرس و همچنین کوههای سهند و سبلان که دمای آنها در گرمترین ماههای سال از ده درجه سانتیگراد بیشتر نمی‌شود دارای آب و هوای کوهستانی هستند.

بارندگی

منبع اصلی بارندگیهای ایران را جریان هوا و بادهائی که از مدیترانه و دریای سیاه بسوی ایران حرکت می‌کنند تشکیل می‌دهد. فصل بارندگی در بیشتر مناطق کشور از پاییز تا میانه‌های بهار بوده و ریزشهای کوهستانی عمدتاً بصورت برف می‌باشد که آب شدن تدریجی آن در فصلهای بهار و تابستان آب رودخانه‌ها را تأمین می‌کند و علاوه بر آن برخی مناطق کشور مانند دشتها و کوهپایه‌های سواحل دریای خزر و همچنین ارتفاعات بالای زاگرس در فصل تابستان نیز بارندگیهای پراکنده صورت می‌گیرد.

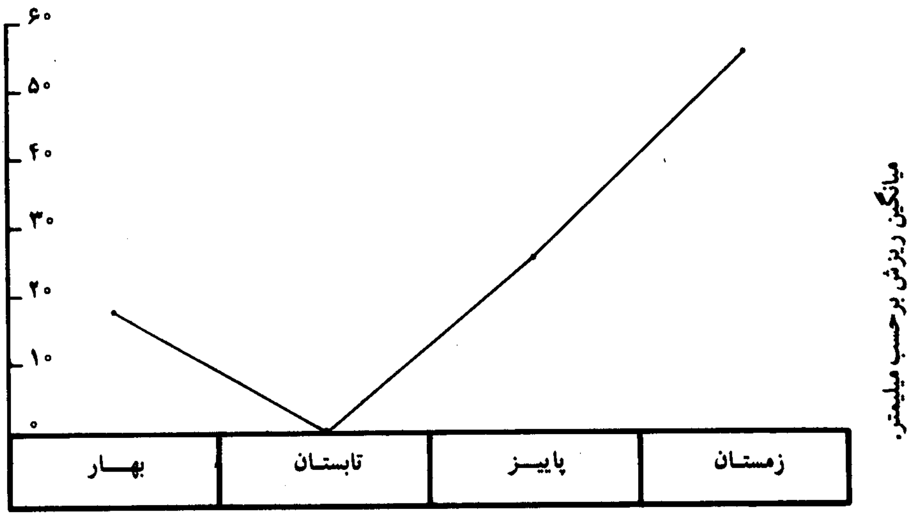
ریزشهای مربوط به اواخر پاییز و زمستان عموماً بصورت جبهه‌ای بوده و مناطق وسیعی از کشور را شامل می‌گردد. در فصل بهار و بندرت در تابستان بارندگیهای پراکنده که بیشتر حالت اوروگرافیک یا کوهزادی دارد، در کوهپایه‌ها و دامنه‌های کوهها اتفاق می‌افتد.

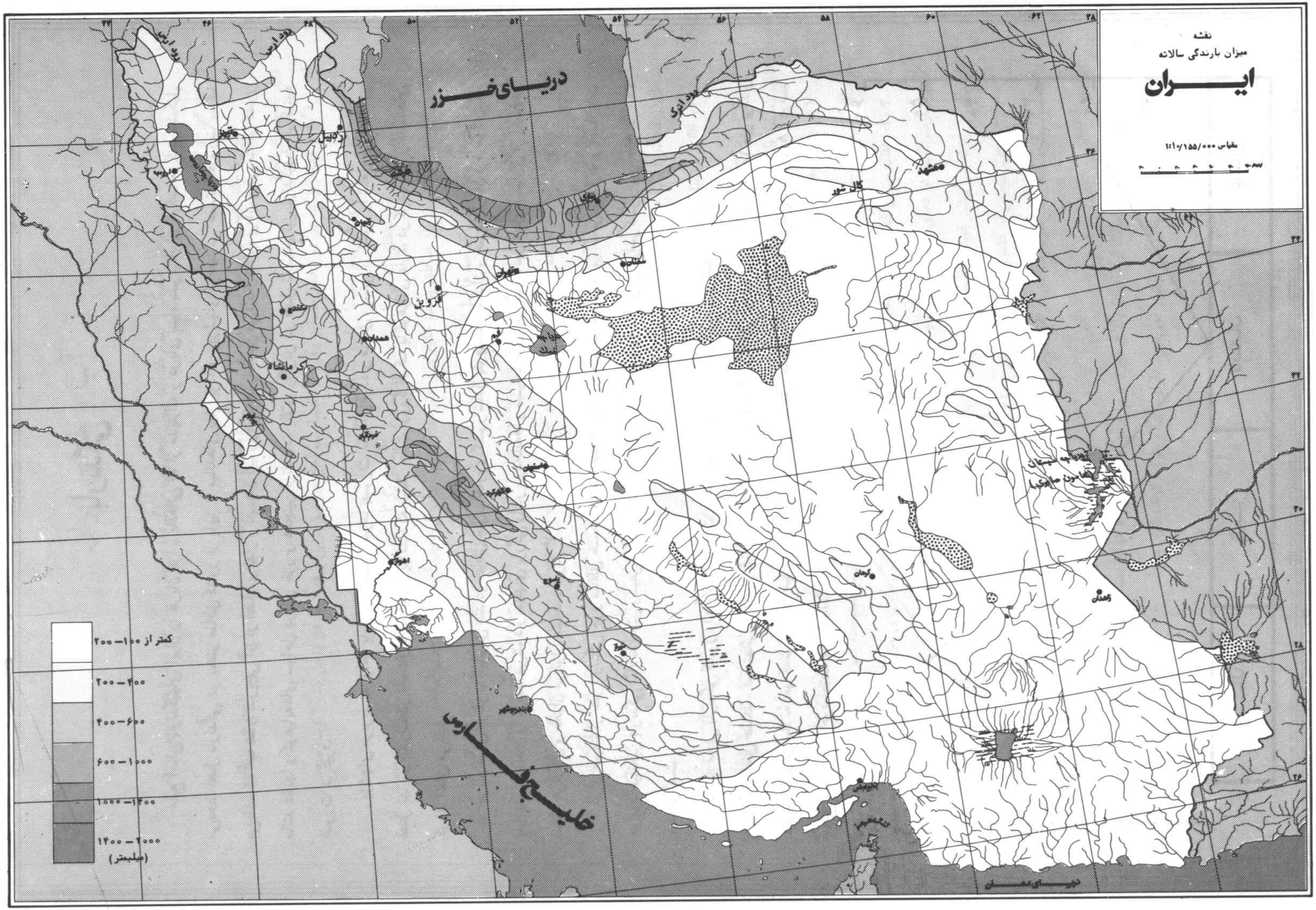
جریان هوای مرطوب اقیانوس هند در مناطق جنوب خاوری کشور شامل بلوچستان، مکران و جنوب کرمان و هرمزگان، گاه بارانهای شدیدی را موجب می‌شود و سیلهای بزرگی را در رودخانه‌ها و مسیلها جاری می‌سازد. نمونه‌های بسیاری از آن را در استان هرمزگان و مکران می‌توان مشاهده نمود.

ایران طبیعتاً از نظر بارندگی جزو مناطق خشک و نیمه خشک جهان محسوب می‌گردد. بر اساس آمارها و اطلاعات موجود، میانگین بارندگی سالانهٔ بخش وسیعی از کشور کمتر از صد میلیمتر و متوسط آن برای سراسر کشور بین ۲۵۰ تا ۳۰۰ میلیمتر است.

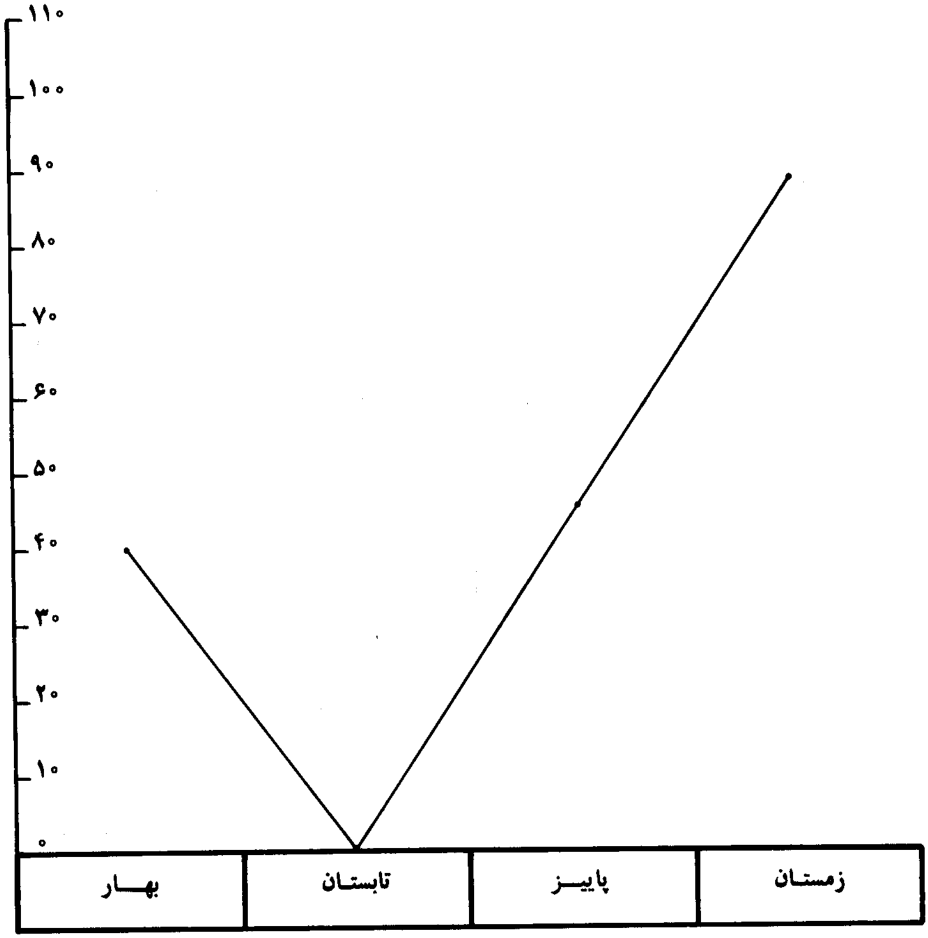
توزیع محلی بارندگی کشور را بر پایهٔ اطلاعات و آمارهای موجود می‌توان بشرح زیر طبقه‌بندی کرد.

۱- **مناطق خشک**، قسمتهائی از کشور شامل کویرهای مرکزی و حاشیهٔ آنها که ارتفاعشان بین ۵۰۰ تا ۱۰۰۰ متر بوده و متوسط ریزش سالانهٔ آنها کمتر از ۱۰۰ میلیمتر می‌باشد وسعت این مناطق حدود ۴۵۰،۰۰۰ کیلومترمربع است و ۲۸ درصد سطح کشور را به خود اختصاص داده‌اند.



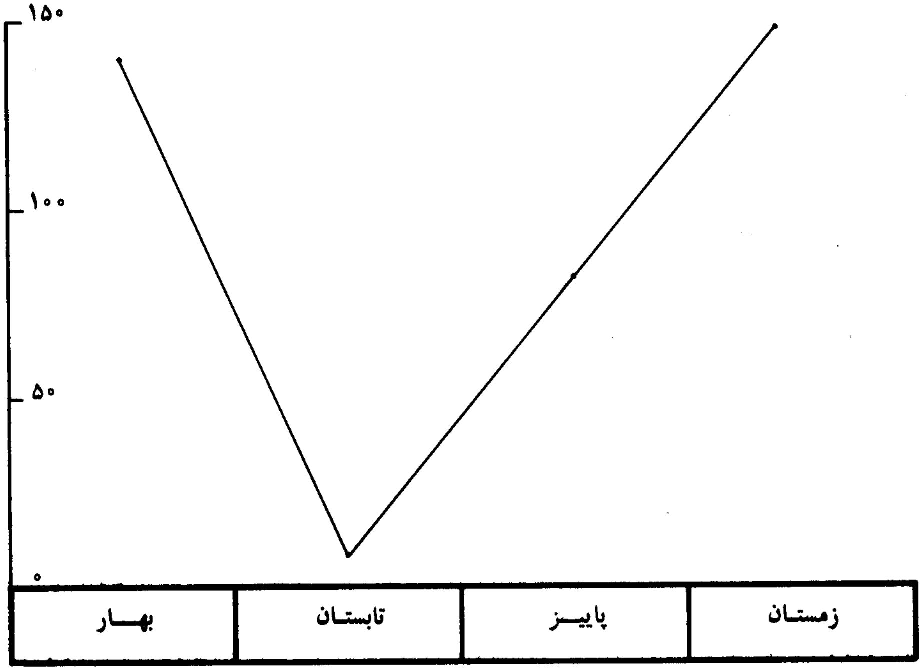

نقشه
میزان بارندگی سالانه
ایران
مقیاس ۱:۱۵٫۱۵۵٫۰۰۰
دریای خزر
خلیج فارس
دریای عمان
کمتر از ۱۰۰—۲۰۰
۲۰۰—۴۰۰
۴۰۰—۶۰۰
۶۰۰—۱۰۰۰
۱۰۰۰—۱۴۰۰
۱۴۰۰—۲۰۰۰
(میلیمتر)
تبریز
اردبیل
رشت
قزوین
تهران
سمنان
مشهد
همدان
کرمانشاه
قم
اصفهان
اهواز
شیراز
کرمان
زاهدان
بوشهر
بندرعباس
کال شور
رود ارس
رود اترک

۲- مناطق نیمه خشک یا مناطقی که میانگین بارندگی سالانهٔ آنها بین ۱۰۰ تا ۲۵۰ میلیمتر است. قسمتهای وسیعی از کرانه‌های خلیج فارس و دریای عمان و همچنین فلات مرکزی و نواحی خاوری و شمال خاوری ایران جزو این مناطق بشمار می‌آیند. ارتفاع این نواحی عموماً بین ۱۰۰۰ تا ۲۰۰۰ متر است و مساحت آنها حدود ۷۶۰،۰۰۰کیلومترمربع یا معادل ۴۷ درصد مساحت کشور می‌باشد.



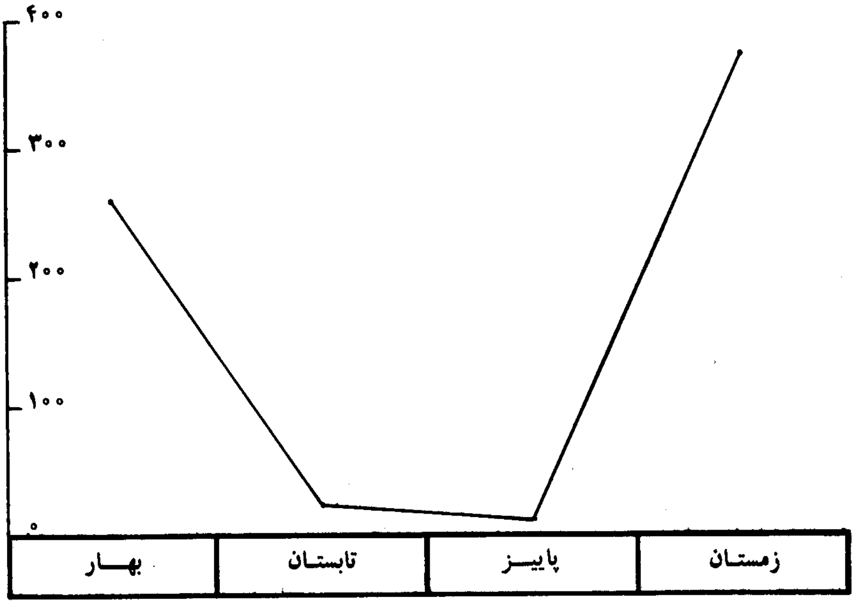
میانگین ریزش برحسب میلیمتر.

۳- مناطق نیمه‌مرطوب یا قسمتهائی که میانگین بارندگی سالانهٔ آنها بین ۲۵۰ تا ۵۰۰ میلیمتر است. مناطق کوهستانی البرز و زاگرس که ارتفاع آنها معمولاً بیش از ۱۵۰۰ متر است جزو این نواحی محسوب می‌گردد. وسعت این مناطق حدود ۲۷۰،۰۰۰کیلومترمربع است و ۱۶ درصد مساحت کشور را شامل گردیده است.



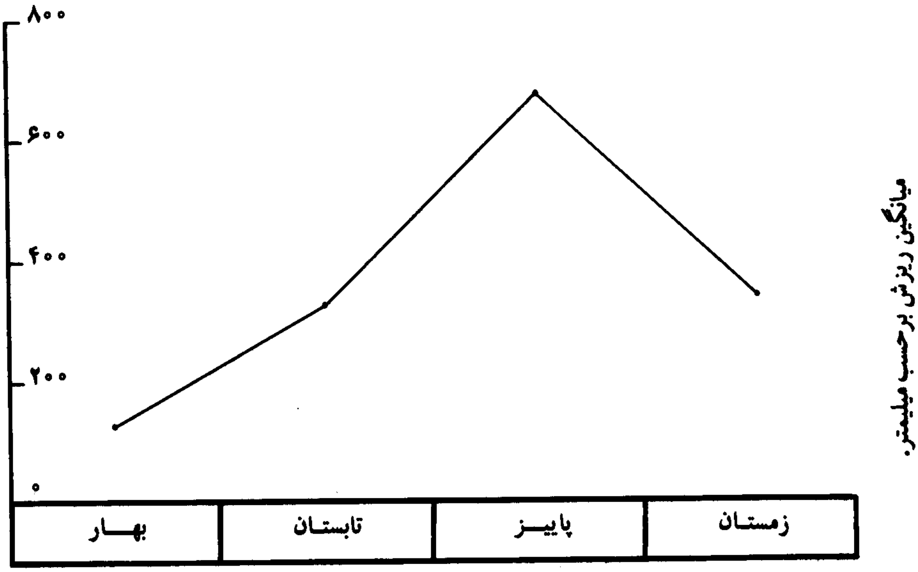
میانگین ریزش برحسب میلیمتر.

۴- مناطق مرطوب، یا قسمتهائی که متوسط بارندگی سالانهٔ آنها بین ۵۰۰ تا ۱۰۰۰ میلیمتر است. مناطق درونی البرز و زاگرس و همچنین قسمتهائی از کرانه‌های جنوب خاوری دریای خزر که وسعتی حدود ۱۳۰،۰۰۰ کیلومترمربع را شامل می‌گردد و هشت درصد مساحت ایران را بخود اختصاص داده‌اند جزو این مناطق بشمار می‌آیند.



میانگین ریزش برحسب میلیمتر.

۵- مناطق خیلی مرطوب. میانگین بارندگی سالانهٔ این مناطق که به سواحل جنوب غربی دریای خزر منحصر می‌گردد بیشتر از ۱۰۰۰ میلیمتر است و مساحت آنها به ۱۱۰۰۰ کیلومترمربع یا حدود یک درصد مساحت کشور می‌رسد.



توزیع فصلی بارندگی

توزیع فصلی ریزشهای جوّی که از نظر پیدایش آبهای سطحی اهمیت بسیار دارد از عوامل اقلیمی و توپوگرافی بسیار گوناگونی متأثر است. بجز در مناطق مرطوب و نیمه مرطوب، در پایان بهار هوای بیشتر نقاط کشور رو به خشکی می‌نهد و فصل خشک غالب نقاط ایران آغاز می‌گردد. کمترین میزان بارندگی در مناطق خیلی مرطوب شمال ایران معمولاً" در فصل بهار اتفاق می‌افتد، حال آن که در سایر نقاط کشور خشک‌ترین فصل سال تابستان است. فصل بارندگی کشور معمولاً" از پاییز آغاز می‌شود و بتدریج ارتفاعات البرز و زاگرس و دیگر بلندیهای قابل توجه کشور را سفیدپوش می‌کند. میزان ریزش در فصل زمستان که اکثراً بصورت برف می‌باشد به حداکثر خود می‌رسد و غالب مناطق کشور را باستثنای خوزستان و جنوب فارس و هرمزگان و سیستان و بلوچستان و قسمتهائی از شمال را به زیر پوشش برف و یخبندان می‌برد. جدول زیر توزیع فصلی بارندگی کشور را نشان می‌دهد.

مناطق اقلیمی	درصد بارندگی سالانه			
	بهار	تابستان	پاییز	زمستان
مناطق خشک	۱۸	-	۲۶	۵۶
مناطق نیمه خشک	۲۳	-	۲۶	۵۱
مناطق نیمه مرطوب	۳۷	۲	۲۲	۳۹
مناطق مرطوب	۳۳	۳	۱	۴۷
مناطق خیلی مرطوب	۱۰	۲۳	۴۴	۲۳
کرانه‌های خلیج فارس و دریای عمان	۷	۱	۳۴	۵۸

منابع آبهای سطحی

رشته کوههای اصلی و وضع توپوگرافی آنها نقش مؤثری در رژیم بارندگی و پیدایش منابع آبهای سطحی بر عهده دارند. کوههای البرز و زاگرس که عمده‌ترین رشته کوههای ایرانند، از نظر جهت و گسترش، عامل تعیین کنندهٔ ریزشهای کشور بشمار می‌آیند. ریزشهای جوّی در ارتفاعات مزبور که متمرکز است، بیشتر بصورت برف می‌باشد، منبع اصلی آب رودخانه‌ها بوده و سرچشمهٔ رودخانه‌های مهم کشور را تشکیل می‌دهند. بدیهی است عامل اصلی ریزشهای جوّی، جریان هوایی است که از غرب و حوضهٔ مدیترانه بسوی فلات ایران حرکت می‌کند و بیشتر رطوبت خود را در برخورد با کوههای زاگرس و البرز از دست می‌دهد و به ریزش باران و برف در فصلهای پاییز و زمستان می‌انجامد.

بخشی از این آبها درون شکافهای آهکی کوههای زاگرس نفوذ می‌کند و چشمه‌سارهای فراوانی را پدید می‌آورد و آب رودخانه‌ها را بخصوص در فصل خشک تابستان تأمین می‌کند. غالباً بارانها و رگبارهایی که در فصل بهار در کوهپایه‌های البرز و زاگرس و دیگر کوههای کشور ریزش می‌کنند، به جاری شدن سیلهای شدید و کوتاه‌مدت می‌انجامد و طبیعتاً بخشی از آبهای سطحی کشور را نیز تأمین می‌کنند.

تقسیم‌بندی رودهای کشور

رودهای ایران از نظر زهکشی به دوازده حوضه به شرح زیر تقسیم می‌گردند:

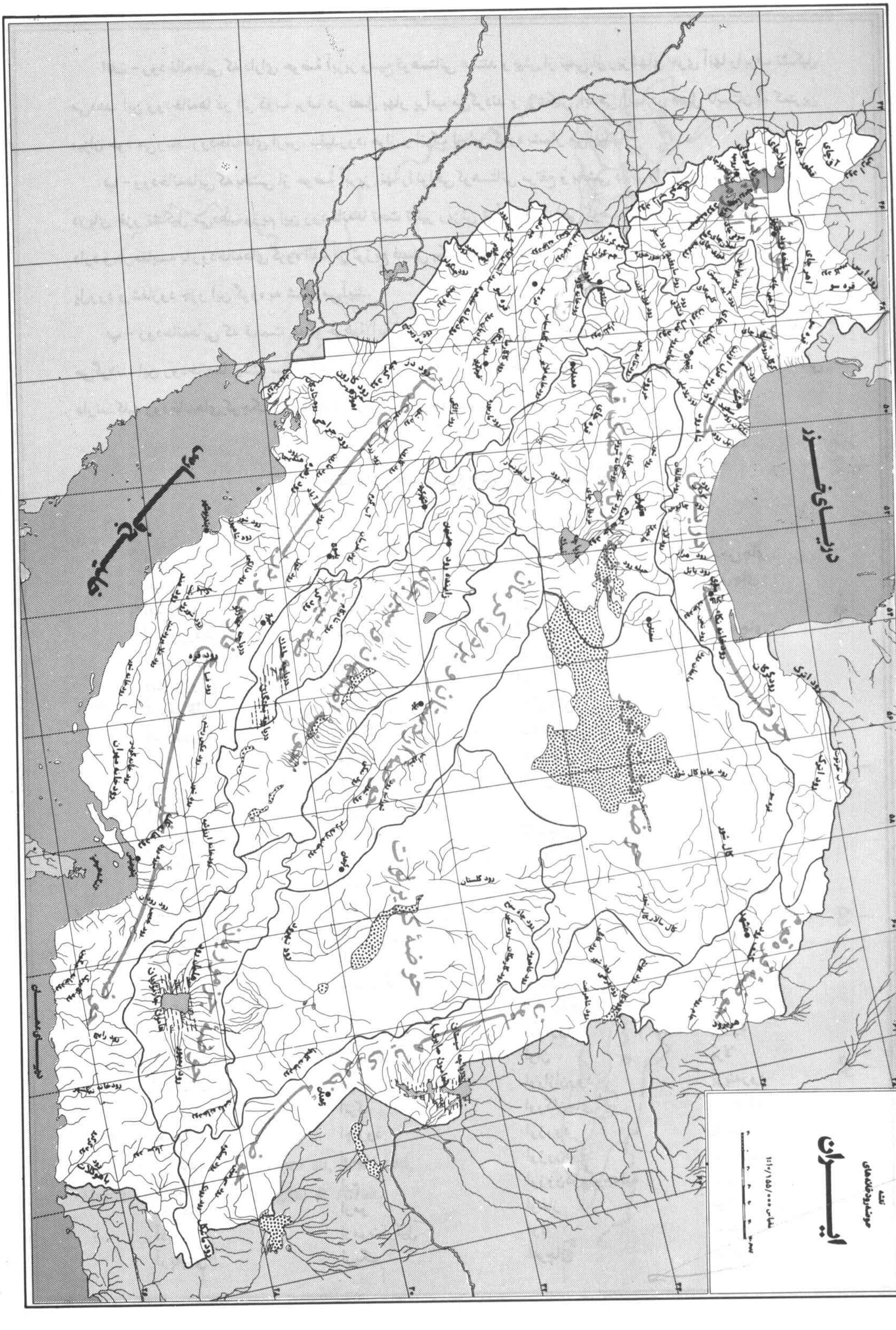
۱- حوضهٔ دریای خزر

رودخانه‌های این حوضه که مساحت آن به ۱۷۳،۳۰۰ کیلومترمربع می‌رسد به سوی دریای خزر جریان دارند. حوضهٔ مزبور دارای شیب زیاد بوده و بیشترین اختلاف ارتفاع حوضه‌های کشور راکه بالغ بر ۵۵۰۰ متر است، به خود اختصاص داده است. به همین مناسبت رودخانه‌های این حوضه به استثنای رودخانه‌های ارس، سفیدرود، هراز و اترک که دارای حوضه‌های آبریز کوهستانی پهناوری هستند، از طول کم و شیب زیاد برخوردار هستند و حوضهٔ آبریز آنها غالباً از جنگل پوشیده است.

از آنجائی که ریزشهای جوی سالانهٔ این حوضه غالباً بصورت باران می‌باشد، از این رو آب شدن برفهای زمستانی تأثیر چندانی در تأمین آب رودخانه‌های آن ندارد و پوشش گیاهی متراکم که در غالب اراضی این حوضه به چشم می‌خورد، موجب تعدیل جریان آب آنها می‌گردد. بطور کلی تغییرات روزانه آبدهی رودخانه‌های این حوضه زیاد است و توزیع فصلی آنها دستخوش تغییرات چندانی نیست.

رودخانه‌های ارس، سفیدرود، هراز و اترک از نظر وسعت حوضهٔ آبریز و ویژگیهای اقلیمی و کلیماتولوژی با دیگر رودخانه‌های حوضهٔ دریای خزر متفاوت هستند و آب آنها عمدتاً از ذوب تدریجی برفهای زمستانی تأمین می‌گردد. افزون بر آن چشمه‌سارهای فراوانی که از فرو رفتن ریزشهای سالانه به ویژه در ارتفاعات پدید آمده‌اند، بر نظم آبدهی آنها کمک می‌کند.

در حوضه‌های دریای خزر سیزده رودخانه با مساحت آبریز بیش از هزار کیلومترمربع وجود دارد که ارس و سفیدرود بزرگترین آنها محسوب می‌گردند. رودخانه‌های این حوضه از نظر رژیم آبدهی به سه گروه تقسیم می‌گردند.


نقشه
رودخانه‌های
ایران
مقیاس ۱:۱۰/۱۵۵/۰۰۰
دریای خزر
خلیج فارس
دریای عمان

الف - رودخانه‌هایی که دارای حوضهٔ آبریز وسیع کوهستانی هستند و بیش از نیمی از ریزشهای جوی آنها را برف تشکیل می‌دهد. این رودخانه‌ها در اثر ذوب برف در فصل بهار پرآب می‌گردند و برعکس آبدهی آنها در فصل تابستان به کمترین میزان خود می‌رسد. رودخانه‌های ارس، سفیدرود، هراز و اترک از این گروه بشمار می‌آیند.

ب - رودخانه‌هایی که بخشی از حوضهٔ آبریز آنها را نواحی کوهستانی مرتفع و بخشی دیگر را نواحی کم‌ارتفاع مشرف به دریای خزر تشکیل می‌دهد. رژیم این رودخانه‌ها تحت تأثیر ریزش توأم برف نواحی کوهستانی و باران مناطق کم‌ارتفاع قرار دارد و در مقایسه با رودخانه‌های گروه الف، از توزیع فصلی یکنواخت‌تری برخوردارند. رودخانه‌هایی چون گرگان، تجن، تالار، پل‌رود و شفارود جزو این گروه به شمار می‌آیند.

پ - رودخانه‌هایی که قسمت عمده حوضهٔ آبریز آنها را مناطق جنگلی تشکیل می‌دهد و عمدتاً از ریزش باران تغذیه می‌گردند. این رودخانه‌ها بیشتر سیلابی هستند و از جریان آب دائمی ناچیزی برخوردارند و آبدهی فصلی تقریباً متعادلی دارند. کلیه رودخانه‌های کوچک این حوضه، جزو این دسته محسوب می‌گردند.

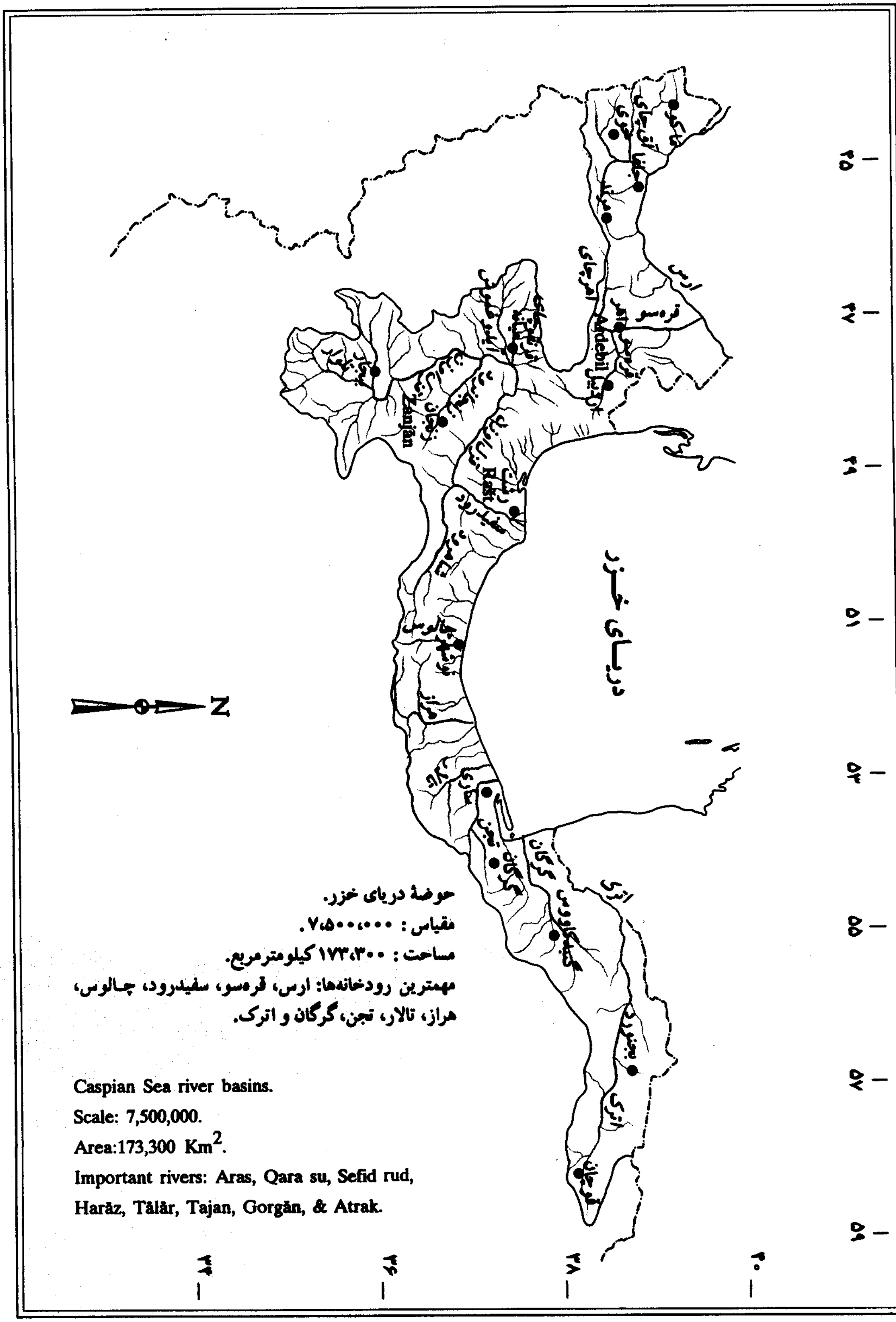
رودخانه‌های حوضهٔ دریای خزر عبارتند از:

آب‌بر
آب‌پران
آب‌پردمه
آب‌تورودبار
آب‌تیرجاری
آب‌جوزولی
آب‌چل‌چلی
آب‌چهل‌برّه
آب‌درّهٔ‌آخران
آب‌دوگاهه
آب‌دوله‌سرا
آب‌رزان
آب‌سفید
آب‌سوما
آب‌سیاه‌پلاس
آب‌سیاه‌خانی
آب‌شیرین
آب‌غلامرضا
آب‌قزلق
آب‌گنزاسرا
آب‌لار
آب‌مشک‌عنبر
آب‌نمداری
آب‌هرنج
آتان‌رود
آجی‌چای
آجی‌درّه
آذر
آرپاچای

آرود
آریم
آستاراچای
آسیاب‌رود
آسیازو
آقبلاغ‌چای
آق‌بند
آق‌بیگلر
آقجه‌رود
آق‌چای
آق‌زوج‌چای
آلاجه‌چای
آلتان
آلستان
آلش‌رود
آلمالوچای
آلوچال
آناسخیوگ
آندره
آوریش‌خانه
آیدوغموش
ابره‌چای
اترک
اچارود
ارس
ارم
ارمو
ارموت‌ارگیل
اریک

ازارود
ازرود
اسب‌نیزه‌رودبار
اسکلیم
اسماعیلک
اشک
اشلق‌چای
افراتخته
الازرچای
التماس‌درّه‌سی
الرم
الله‌لوچای
الموت‌رود
الند
امامزاده
انجیلاب
انگتارود
انگوران
انگوران‌چای
انگه‌رود
اُوان
اورازان‌رود
اورگان‌چای
اوزرود
اوزون‌درّه
اوزون‌درّه‌گوجه‌قیه
اوغاز
اولا
اهرچای

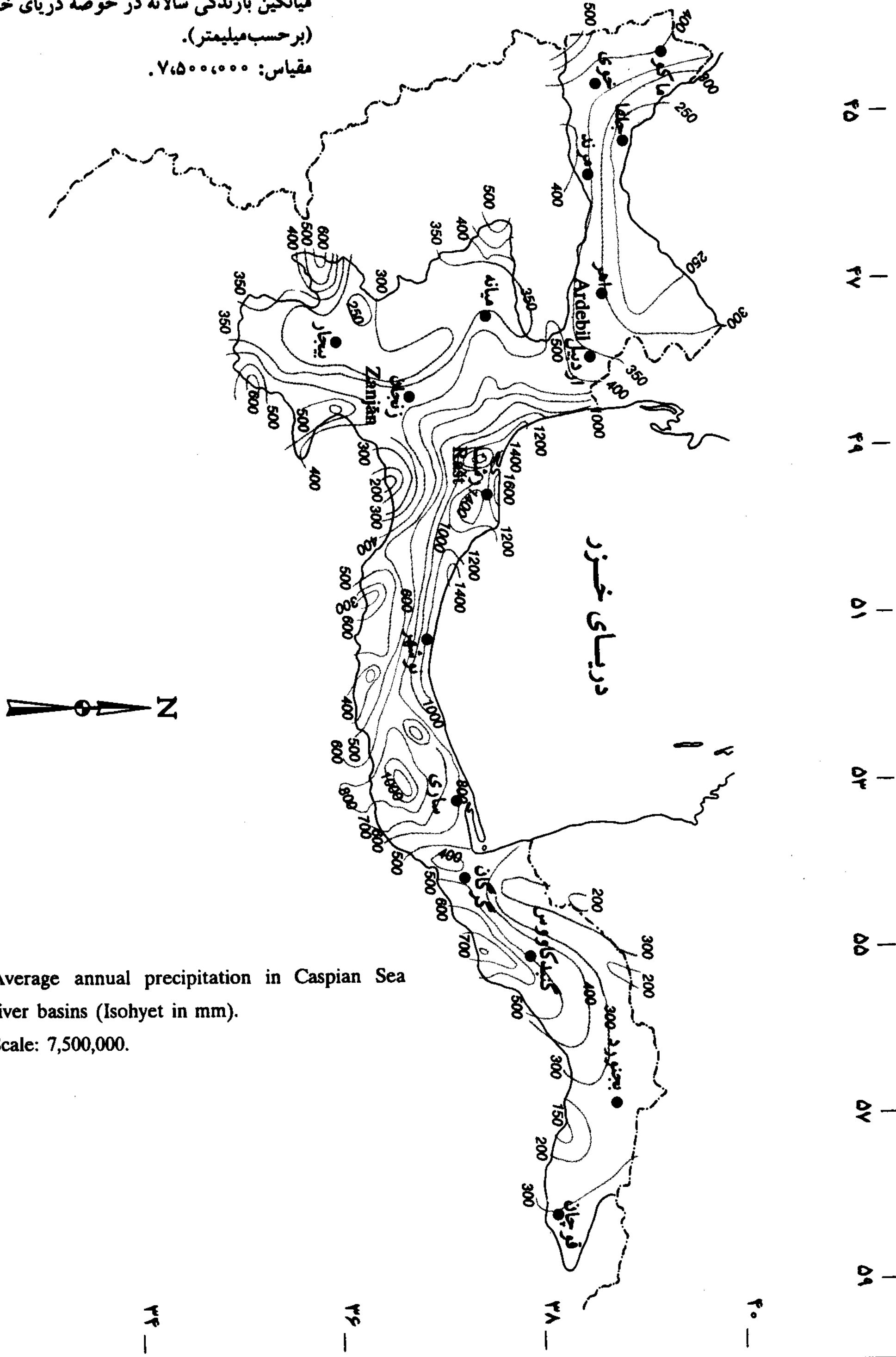
ایدچی‌چای
ایری‌چای
ایزده
ایلگنه‌چای
ایلیکا
اینچه
بائورود
بابل
بابلک
باریک‌آب
باریک‌رود
باغشاه
بالقلوچای
بالهارود
بایزه‌رود
بتاهرکلا
براررود
برزندچای
بُزدرّه
بُزرود
بُزلا
بُزینه‌رود
بله‌جوک
بله‌سور
بندقُتور
بورطلا
بولانلیق‌چای
بولک
بهادرچای



حوضهٔ دریای خزر.
مقیاس : ۷،۵۰۰،۰۰۰.
مساحت : ۱۷۳،۳۰۰ کیلومترمربع.
مهمترین رودخانه‌ها: ارس، قره‌سو، سفیدرود، چالوس، هراز، تالار، تجن، گرگان و اترک.

Caspian Sea river basins.
Scale: 7,500,000.
Area:173,300 Km^2.
Important rivers: Aras, Qara su, Sefid rud, Harāz, Tālār, Tajan, Gorgān, & Atrak.

میانگین بارندگی سالانه در حوضهٔ دریای خزر (برحسب میلیمتر).
مقیاس: ۷،۵۰۰،۰۰۰.



Average annual precipitation in Caspian Sea river basins (Isohyet in mm).
Scale: 7,500,000.

بهم‌بر
بیرمسی
به‌سرا
بیزنه‌رود
بُیوک‌چای
پاجی
پاییزبُن‌رودبار
پرشو
پری‌چای
پسرود
پسیخان
پُل‌رود
پلنگ‌رود
پون‌آرام
پیش‌روبار
پیلمبرا
تاج‌رود
تاره
تاره‌رود
تاش‌بلاغ
تالار
تالارگاه
تالوارچای
تباریک
تپروم
تجن
تجون
تخته‌یورد
ترکولو
تشرود
تلخاب
تلخ‌رود
تلخه‌رودزنجان
تل‌درّه‌دوز
تلوار
تنگر
تنگ‌راه
تنگ‌کاورد
تنگه
تنگه‌چال
توجی
تودان
تول‌چشمه
توله‌رود
تی‌رم
تیل‌آباد
تیلرود
تیله‌رود

جالیسان
جبّارسو
جوزچال
جیرده
جین‌سو
چاف‌رود
چاک‌رود
چالکرود
چالوس
چاه‌علی
چای‌رزان
چای‌ساریک
چای‌کسن
چپا
چپارود
چپّه
چرات
چرخه‌بیان
چسب
چسلی
چقلیق
چلورود
چلوندچای
چلی‌چای
چلیک
چلیوندرود
چم‌آقاویسی
چم‌برونه
چم‌بناسوره
چم‌پل
چم‌تلوار
چم‌زرد
چم‌سنگ‌سیاه
چمل‌گین
چم‌میرکی
چم‌میهم
چم‌هانه‌گلان
چناررودخان
چناشک
چندیر
چوبُر
چوبر
چوبرود
چهارباغ
چهارکال
چهل‌چای
چهل‌گذر
چهل‌وچهارآب

چیلی‌چای
چینو
چینی‌بُلاغ‌چای
حاجی‌کوچی
حاجیلرچای
حاجی‌ماه‌رود
حاجی‌محمدچای
حبشی
حصارچای
حلب
خاصه‌رود
خاک‌پیرزن
خاله‌سرا
خرتوت
خرشک‌رود
خسبان
خشکه‌رود
خشکه‌رودبار
خلیفه
خُمام‌رود
خنجره
خوئین
خوشابر
خوش‌رود
خوفنام
خولین‌درّه
خونی
خیاوچای
خیررود
دبّه‌دار
دربند
درودخان
درّهٔ‌آب‌دوان
درّهٔ‌آرام‌حسین
درّهٔ‌ببرچشمه
درّهٔ‌بُزپل
درّهٔ‌بُزلار
درّهٔ‌خوجه‌قر
درّه‌دیزچای
درّه‌رود
درّهٔ ریگ‌چشمه
درّهٔ رینو
درّهٔ شمشیربُر
درّهٔ فک‌بن
دریاسر
دلاوررود
دلی‌چای
دول‌آرام

دوهزار
دهانه
دهانهٔ گرگان
دَه‌جوب‌فلک‌آباد
دیزان
دیزه
دیسام‌رود
دیسوم‌رود
دیوآسیاب
رادکان
راست‌درّه
رامیان
رژه
رستم‌رود
رنگول
رودبارآلستان
رودبارچلی
رودبارمحمدآباد
رودخانهٔ چم
روشن‌آب
رُهار
زارم‌رود
زاس
زال
زالوچال
زانوس
زرّینجه
زرّین‌گل
زق‌رودخانه
زمزمه
زنجانرود
زنگمار
زُنوزچای
زو
زوات
زیدرسو
زی‌درّه‌سو
زیرآباد
زیلبیرچای
سارمساقلو
ساری‌سو
ساری‌قمیش
سالاردرّه
سجّادرود
سُجاس‌رود
سراسکند
سرچال
سُرخ‌آباد

سُرخ‌درّه
سرداب‌رود
سرکش‌چای
سرم
سقزچی‌چای
سفیدرود
سلن‌چای
سما
سمبورچای
سملقان
سنجبدچای
سوئین‌سر
سوته‌رود
سوُزه
سوقانچی‌چای
سووق‌سو
سُهرین
سه‌سنگ
سه‌هزار
سیاوه‌رود
سیاه‌چمن‌چای
سیاهرود
سیاه‌مرزکوه
سیلاب‌گموش‌آباد
سیله‌چای
سیه‌چشمه
شاندرمن
شاهرود
شاه‌کوه
شردرّه
شش‌رودبار
شصت‌کلا
شفت‌چای
شلمان‌رود
شمرود
شنگل‌رود
شوراب
شوربیجار
شورجه‌چای
شورچای
شوردرّه
شورسُهرورد
شورقروه
شورکلارود
شورهمدان
شوه‌رود
شویزان‌چای
شهرچای
شهرک
شهرود
شهرزوره
شیجان
شیخ‌احمدچای
شیخ‌علی‌تنگه
شیرکلارود
شیروان
شیرود
شیریاگ
شیرین‌درّه
شیرین‌رود
صفارود
صومعه‌چای
طالقان‌رود
ظالم‌رود
ظلم‌آبادچای
علالجار
علی‌جولاچای
علیرضاچای
علی‌زان
عنبران‌چای
فسن‌رود
فیروزآباد
قازان‌چای
قپان‌چای
قُتور
قُتورچای
قُتورسو
قرناوه
قرن‌قای
قرنقوچای
قروق‌درّه
قره‌آقاج‌چای
قره‌چای
قره‌چریان
قره‌درّه
قره‌سو
قره‌قای
قره‌قل
قره‌قوش
قزل‌اوزن
قزل‌چای
قشلاق
قلات
قُلجق
قلعه‌چای
قلعه‌دنه
قُمچی‌گای
قوروبارس
قوروچای
قوری‌چای
قی‌للخ
کاری
کاستان
کاظم‌رود
کاکا
کال‌پوستین‌دوز
کال‌خشک
کال‌زو
کال‌قره‌حجن
کال‌قره‌قبر
کال‌کلوقرپ
کال‌ماسن
کال‌نجیب
کبیر
کُجور
کرسنگ
کرکل‌درّه
کرگان‌رود
کرگانلی
کرنکی
کزرو
کسلیان
کشارود
کلارود
کلاک‌درّه
کلامرزچای
کلت
کل‌رود
کفارود
کلقان‌چای
کلّه‌سارچای
کلیاک
کلیبرچای
کلیک
کندرچو
کنس‌رود
کودرّه
کورجان‌درّه‌چای
کورکُلی
کورگش
کوکورود
کولرده
کولوک‌قلعه
کولون‌قلعه
کوهزان
کیاسر
کیاکلا
کیسه‌رود
کی‌کو
گازرودبار
گانرود
گرجوان
گرگان
گرماب
گرمابدشت
گرماب‌رود
گرمارود
گرم‌چای
گرم‌دره
گرم‌رود
گرمه‌رود
گرمی
گروچای
گزاز
گشت‌رودخان
گشنرود
گلاندوسو
گل‌بند
گلدین‌درّه
گلدین‌رودبار
گلستان
گلندرود
گورانی
گورگورچای
گوگول‌چای
گومرش
گیفان
گیلوان
لاجیم
لار
لارستان
لاسم
لاکان
لاک‌تراشان
لاویج‌رود
لجام‌گیر
لجینی
لکشا
لگارود
لُمیر
لنگر
لنگرود

لوان‌چای
لُوَر
لومیر
لوندویل
لیربازاررودگا
لیسار
مادرسو
ماسال
ماسوله
ماشلک
متالون
مرزرود
مرزوات‌چای
مشکین‌چای
مُلّارودبا
ملاّعلی
منبر
منجیر
منگول‌درّه
موسی‌نهر
میانرود
میان‌رودبار
میانسو
میاوخ‌بون
می‌درّه
میرجان‌سویی
میش‌ور
ناریان‌رود
نافلارود
نالیوان
ناورود
نردبان
نرم‌آب
نشل
نکا
نمارستاق
نمک‌آب
نمین‌چای
نوج‌رود
نوده
نوررود
نورود
نوشا
نوک‌رود
نی‌نه‌رود
وازرود
واشیار
وجادرّه
ورارود
ورزقان‌چای
وزمان
وزنه‌سر
وقفان‌چای
ولم‌رود
هتررود
هراز
هردوررود
هروآباد
هره‌دشت
هریس‌چای
هریسک
هفت‌خونی
هنسک‌رود
هویق
یال‌رود
یرپاقلی
یکان‌چای
یول‌کشتی
ییراقلو

۲- حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان

این حوضه با مساحت ۴۳۷.۱۵۰ کیلومترمربع یکی از پهناورترین حوضه‌های ایران محسوب می‌گردد و رودخانه‌های واقع در باختر و جنوب باختری و جنوب آب‌پخشان کوههای زاگرس و بشاگرد و بلوچستان را در بر می‌گیرد.

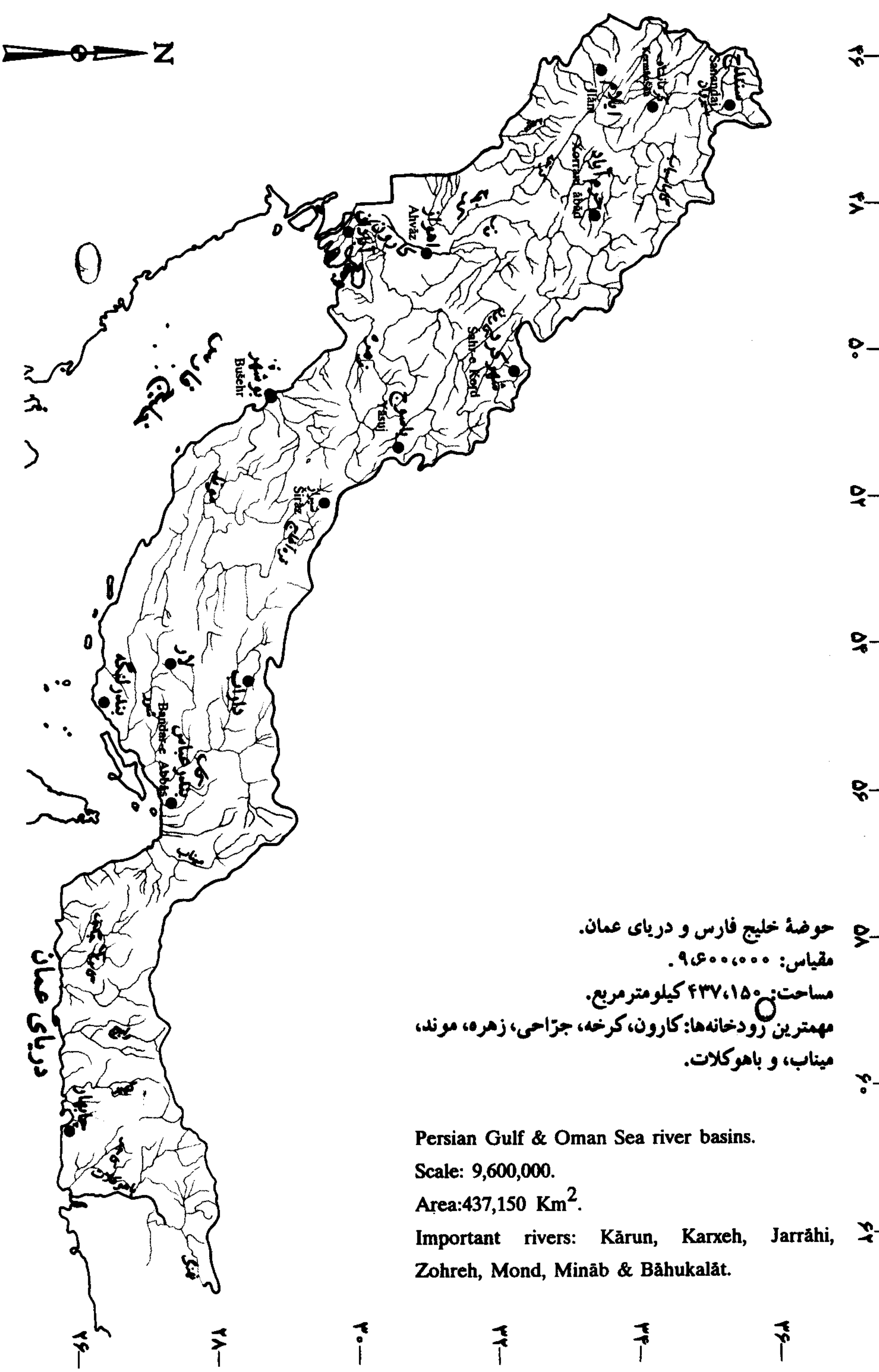
در حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان جمعاً ۲۹ رودخانه با مساحت آبریز بیش از ۱۰۰۰ کیلومترمربع وجود دارد که یا به درون کشور عراق جریان می‌یابند و پس از پیوستن با رودخانهٔ دجله به خلیج فارس می‌ریزند و یا بطور مستقیم به خلیج مزبور و یا دریای عمان وارد می‌گردند.

بزرگترین رودخانه‌های این حوضه به ترتیب از شمال تا جنوب خاوری عبارتند از: سیروان، کرخه، کارون، جراحی، زهره، هله، موند، کل، میناب و سرباز.

رودخانه‌های این حوضه از نظر رژیم بارندگی و جریان آب به سه گروه زیر تقسیم می‌گردند:

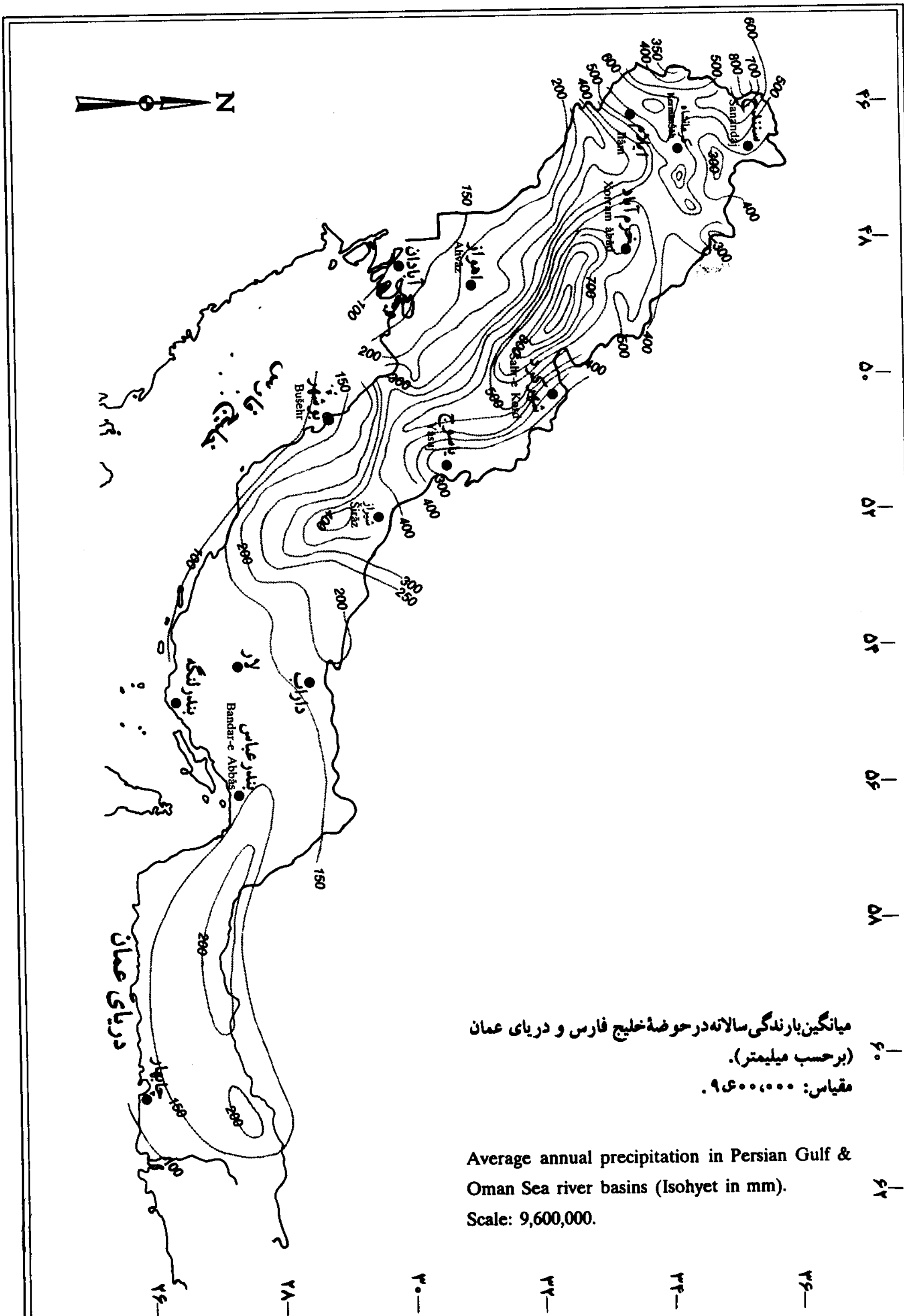
الف - دامنه‌های غربی و جنوب غربی زاگرس: در بلندیهای این ناحیه که جزو مناطق پر باران کشور بشمار می‌رود، قسمت عمدهٔ ریزش در فصلهای پاییز و زمستان بصورت برف است و آب شدن آنهاکه از اواخر فصل زمستان آغاز می‌گردد و تا اواخر بهار ادامه می‌یابد، بخش عمدهٔ آب سالانهٔ رودخانه‌های آن را تأمین می‌کند و در تابستان به تغذیه از آب چشمه‌سارها و زهکشیهای زیرزمینی منحصر می‌شود و بالطبع از آبدهی آنها بطور منظم کاسته می‌گردد. بارانهایی که گاه در اواخر زمستان و اوایل بهار ریزش می‌کنند به آب شدن برفها سرعت می‌بخشند و سیلابهای بزرگی را به ویژه در دشت خوزستان جاری می‌سازند. مهمترین رودخانه‌های این گروه که حدود سی‌درصد منابع آب سطحی کشور را بخود اختصاص داده‌اند، عبارتند از: زاب کوچک، سیروان، کرخه، دز، کارون، جراحی و زهره.

ب - جنوب استان فارس و هرمزگان: رودخانه‌های این حوضه عمدتاً از ریزش باران تغذیه می‌شوند و ذوب برف در تأمین آب آنها اثر چندانی ندارد، به همین جهت این رودخانه‌ها بیشتر حالت سیلابی دارند و حجم آب آنها از میزان بارندگی سالانه که بیشتر در پاییز و زمستان ریزش می‌کند، پیروی می‌نماید. مهمترین رودخانه‌های این گروه عبارتند از موند و کل و



حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان.
مقیاس: ۹،۶۰۰،۰۰۰.
مساحت: ۴۳۷،۱۵۰ کیلومترمربع.
مهمترین رودخانه‌ها: کارون، کرخه، جرّاحی، زهره، موند، میناب، و باهوکلات.

Persian Gulf & Oman Sea river basins.
Scale: 9,600,000.
Area: 437,150 Km^2.
Important rivers: Kārun, Karxeh, Jarrâhi, Zohreh, Mond, Mināb & Bāhukalāt.



میانگین بارندگی سالانه در حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان (برحسب میلیمتر).
مقیاس: ۹،۶۰۰،۰۰۰.

Average annual precipitation in Persian Gulf & Oman Sea river basins (Isohyet in mm).
Scale: 9,600,000.

میناب که با وجود پهنهٔ شایان توجه حوضه از بارندگی ناچیزی برخوردارند و آبدهی قابل توجهی ندارند.

پ - آب‌پخشان‌های مشرف به‌کرانه‌های دریای عمان: رودخانه‌های این حوضه کلاً" سیلابی هستند و رفتار نـامنظمی دارند و علاوه بر دگرگونیهای فصلی از تغییرات سالانه قابل توجهی نیز برخوردارند. (بطور نمونه آمارهای درازمدتی که از وضع بارندگی جاسک موجود است، میزان بارندگی سالانهٔ شهرستان مزبور را بین صفر تا ۴۱۲ مـیلی‌متر نشـان مـی‌دهد). بارندگیهای این منطقه معمولاً" در چند نوبت و با شدت زیاد روی می‌دهد و سیلابهای بزرگ و کوتاه‌مدتی را در رودخانه‌های این منطقه به راه می‌اندازد و در بقیهٔ فصلهای سال آنها را به خشکرودهای ناقابلی که اندک آب آنها به تراوش چشمه‌سارهای معدود و زهکشیهای زیرزمینی غیر قابل توجه بستگی دارد، مبدل می‌سازد. رودخانه‌های سرباز و کاجو و کهیر و جگین از این گونه رودخانه‌ها بشمار می‌آیند.

رودخانه‌های حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان عبارتند از:

آب‌آسمان‌آباد
آب‌آفتاب
آب‌اسبکی
آب‌افرینه
آب‌الکن
آب‌امیران
آب‌انجیره
آب‌بازوفت
آب‌برکه
آب‌بهشت‌آباد
آب‌بید
آب‌بی‌وره
آب‌پیدا
آب‌پسیر
آب‌تالان
آب‌تختان
آب‌ترزه
آب‌ترکی
آب‌تشنوی
آب‌تلخ
آب‌تنگ‌دز
آب‌تنگوله
آب‌تورزه
آب‌تیمه
آب‌جاق‌جاق
آب‌جونقان
آب‌جهان‌بین
آب‌چارتا
آب‌چران
آب‌چشمیدر
آب‌چگامن
آب‌چلات
آب‌چم‌چولی
آب‌چنار
آب‌چولهول
آب‌چیکا
آب‌خرکس
آب‌خروار
آب‌خلیفه
آب‌دالان
آبدانان
آب‌درزرگه
آب‌درّه‌جکه
آب‌درّه‌سیر
آب‌درّهٔ غار
آب‌درّه‌کل
آب‌درّهٔ کمران
آب‌درّهٔ‌کوب‌کار
آب‌درّه‌کولاه
آب‌درّهٔ گاومیشی
آب‌درّه‌نج
آب‌دز
آب‌دزداران
آب‌دم‌دلّی
آب‌دوآب
آب‌دوپردان
آب‌ده‌بانه
آب‌دیل
آب‌رازک
آب‌رگزاه
آب‌رودبار
آب‌ریگون
آب‌زاغه
آب‌زال
آب‌زالان
آب‌زالکی
آب‌زرشک
آب‌زرک
آب‌زز
آب‌زنگاون
آب‌زنگوان
آب‌سارکده
آب‌سرتیا
آب‌سرتیوک
آب‌سرحوض
آب‌سرخ
آب‌سرخون
آب‌سرده
آب‌سفید
آب‌سفیدبرگ
آب‌سوسن
آب‌سه‌پستان
آب‌سیاب
آب‌سیروان
آب‌سیول
آب‌شاهانی
آب‌شرمک
آب‌شلاً
آب‌شلمزار
آب‌شنگی
آب‌شور
آبشور
آب‌شورحاجی‌آباد
آب‌غریب
آب‌فتح
آب‌فراورد
آب‌قلمون
آب‌قورّیب
آب‌کرّه‌پویان
آب‌کرّی
آب‌کگارس
آب‌کنات
آب‌کوته
آب‌کوفی
آب‌کولسی
آب‌کیارس
آبگزان
آب‌گلین
آب‌گوریه
آب‌گوررو
آب‌گورکش
آب‌گوکان
آب‌لاین
آب‌لباب
آب‌لرن
آب‌لشگر
آب‌لیما
آب‌ملایر
آب‌ملخ
آب‌مورموری
آب‌مهک
آب‌میدانک‌بالا
آب‌میدانک‌پائین
آب‌نازی

آبنیلو
آب‌واسک
آب‌هلول
آب‌هلیوه
آب‌هواسان
آب‌هومیان
آب‌هونوگه
آب‌هویان
آب‌هیره
آرمگو
آساوله‌رود
آسیاب
آق‌بلاغ
آواجارچای
آوجدان
آوگار
آویهنگ
ابوالعباس
ابوالفارس
اردکان
اروندرود
اسپار
اسپکار
اشارکور
اعلا
افرینه
اقاسین
العباس
الوند
انگهران
انوج
اورینز
اهوران
ایرافشان
ایلان‌درّه
بائس
باباحمد
بابامنیر
بادآور
بادکُش
بادین‌آباد
باز
بازغ
بازوفت
باشت
باغان
باغ‌شاهو
باغ‌کُنار

باکوه
بالارود
باندینی
باهوکلات
بختیاری
بردستان
برشک
بریک
بشار
بشیراز
بگادک‌کنور
بگنان
بل‌پیر
بلوچ
بلوط
بندان
بندگیرون
بورا
بوک
بولاواس
بونتاق
بهادرک
بهمدی
بهمن‌زاد
بهمنشیر
بیاتون
بیاسک
بیت
بیر
بیرمی
بیریزگ
بیشمُنت
بیشه
بی‌منجگان
پاتکوه
پاراپی
پالشک‌آب
پاللی
پالم‌گارج
پاهتک
پتمپیش‌کنور
پدکان
پسوک
پشت‌پیر
پشتگر
پوتان
پول‌کول
پیرچیلی

پیرمحمد
پیشامگ
تاسبر
تاشمورت
تالوک
تاون
تجدانو
تخت‌چان
ترادان
ترپ
تروند
تغار
تلخ
تلخاب
تله‌زی
تنگاب
تنگ‌اناری
تنگ‌بهرام‌کش
تنگ‌تلخ
تنگ‌جلو
تنگ‌چرخی
تنگ‌خشک
تنگ‌خشول
تنگ‌خور
تنگ‌دشت‌بهمن
تنگ‌رودقور
تنگ‌ریز
تنگ‌ریگان
تنگسر
تنگ‌سرحه
تنگ‌سرخ
تنگ‌سندان
تنگ‌سیلو
تنگ‌شهنیز
تنگ‌شیب
تنگ‌کنشت
تنگ‌کورتو
تنگ‌کوشک
تنگ‌گراو
تنگ‌لاش
تنگ‌محمود
تنگ‌ناودان
تنگ‌نایب
تنگ‌یار
توتان
توتنگ‌شیریش
توجیدر
توده‌رود

تورجک
تورکند
توکّل‌آباد
تومون‌سفید
تهلاب
تهلپ
تهیرتوک
تیاب
تیرگیج
تیره
تیریفی
تیفاکن
تینا
جاسک
جاکی
جاماش
جامیشان
جبدر
جرّاحی
جران
جره
جزمان‌رود
جعفری
جغان
جغین
جگیران
جگین
جلاّبی
جم
جنشود
جنگاباد
جوب‌الیگودرز
جونک
جُوین
چاروسا
چاروساق
چاه‌تل
چاه‌خان
چاهستان
چاه‌سنگ
چاه‌عینی
چاهی
چای‌قره‌تپه
چرداول
چرکو
چشمه‌ریزک
چشمه‌سفید
چشمه‌لنگان

چشمه‌ملک
چلّبی
چلو
چلّه‌خانه
چم‌آبخورد
چم‌اخته‌سوره
چم‌امام‌حسن
چم‌امیرآباد
چم‌انجیران
چم‌اوجر
چم‌برزه
چم‌بوئین
چم‌بوند
چم‌تی‌رشکه
چم‌جلدیان
چم‌چناره
چم‌چیت
چم‌چید
چم‌حاجی‌ابراهیم
چم‌دوآب
چم‌دوویسه
چم‌ده‌بنیاد
چم‌رش
چم‌ره‌ملک
چم‌زروار
چم‌زکریا
چم‌زویارکرجو
چم‌زویان
چم‌سرخ
چم‌سرداب
چمشک
چم‌شور
چم‌شوویشه
چم‌شیان
چم‌شینه
چم‌صوفیان
چم‌قالوازه
چم‌قتاون
چم‌کلوه
چم‌گاگل
چم‌گرّان
چم‌گردلان
چم‌گلچیدر
چم‌گوره
چم‌گُویل
چم‌لاوین
چم‌مرّه‌خل
چم‌میان‌رود

چم‌نران
چم‌وزینه
چم‌هاله‌کوکان
چم‌هشلی
چنار
چنارچ
چنگوله
چوار
چوغان
چومان
چهل‌چشمه
چی‌خواب
چیل
حدکور
حرم‌آباد
حسن‌لنگی
حسین‌آباد
حنا
حنّا
خاک‌بتیه
خان‌میرزا
خاوه
خبیر
خردوانه
خرسان
خرکش
خرم‌آباد
خرم‌رود
خروزان
خرّه‌بلان
خرّینه
خشکه‌رود
خور
خورجل
خوش
خیرآباد
خیری
دارالمیزان
دارخان
داروسر
دالکی
داوری
دایداتی
درازبیشه
درازنا
دریهن
دریهنو
درخونیش

درکاه
دروغزن
دروکی
درّهٔ آبداری
درّهٔ آبزا
درّهٔ آب‌زیر
درّهٔ‌آب‌گندی
درّهٔ آجم
درّهٔ بُن‌رو
درّه‌پر
درّهٔ پیرگلی
درّهٔ تنگه‌بر
درّه‌جاکی
درّهٔ خدنگستان
درّه‌دائی
درّه‌دراز
درّه‌دزدان
درّهٔ دلی
درّهٔ دلی‌صفدر
درّهٔ دیالی
درّه دیم‌خرکن
درّه‌سلیمانی
درّهٔ سه‌برد
درّه‌شمولی
درّه‌شور
درّه‌شهر
درّهٔ غار
درّه‌قیر
درّهٔ کرّه
درّه گپ
درّه گچی
درّهٔ گلال
درّهٔ گوری‌حاجی
درّه‌گیجک
درّهٔ لاش
درّه‌لکو
درهمان
درّهٔ مرغ‌خوان
درّهٔ مورزرد
درّه‌نسب
درّهٔ وندی
درّهٔ هرکل
دریگیش
دز
دزگاه
دژ
دستگرد
دشت‌پلنگ

دشت‌روم
دشت‌هور
دگسک
دُلدُل
دلواربابامنیر
دلوارپیرسرخ
دلوارقوچ‌خوس
دلوارکوه‌سیاه
دلوارگُلگاه
دلّه
دمبان
دمدم
دندار
دوآب
دول‌ده
دوهان
دویریج
دهانه
ده‌شیخ
ده‌کهنان
دهن‌در
دهیردان
دیاله
دینور
رابج
رازآور
رامپ
رامهرمز
راوند
راوه
رزوئیه
رستم
رگ
رگاب
رمه‌چر
روباشتی
روبه
روبه‌رود
رودان
رودبار
رودبال
رودخشکهٔ کلالی
رودزرد
روفایه
روک
روهگام
رهبران
ریگاب

ریگی
زاخرد
زاغ
زال
زرّانی
زردآب
زمیدر
زندان
زنگلی
زونار
زه
زهره
زهمکان
زیانی
زیمکان
سابله
ساربوک
ساگوجگ
ساگوز
سالاری
سامان‌کنور
سبزآب
سبزکوه
سپیدار
سده
سدیج
سدیج‌کوچک
سراب
سراب‌رُفتخان
سراب‌کنگاور
سرباز
سرتنگ
سرچشمه
سُرخاب
سرخو
سرخون
سرداب
سردر
سردشت
سرزه
سرکول
سرکهنان
سرگان
سرنه
سُرو
سرّه‌خاتون
سریس
سزار

سعلکی
سفید
سگار
سگرکن
سلبیز
سم
سمّاچ
سُمسیدر
سمه
سمیرم
سندرک
سنگون
سور
سوراخ‌بدر
سوران‌آب
سوردزگیلی
سورک
سوغان
سولگان
سولنگان
سوهون‌تنگ
سه‌راه
سه‌گلال
سُهلی‌جوی
سیاه‌آب
سیاهتگان
سیاه‌کور
سیاه‌کوه
سیکان
سی‌کوران
سیمره
شارب
شاک
شاوور
شاه‌بابک
شاه‌باوغ
شاه‌بهرام
شاهپور
شاهور
شاهی‌کور
شباندر
شبلیز
شریفی
شش‌پیر
شصت‌ماهرو
شط‌العرب
شعباندر
شقررود

شکرآب
شکستان
شگیم
شمس‌عرب
شمیل
شور
شورآبین
شوراشکنان
شورانی
شورباجگان
شورباریک
شوربستک
شوربوشگان
شورجره
شورجهرم
شورخورموج
شورداراب
شوردرزسایبان
شوردهرم
شورسرخون
شورسردشت
شورشبانکاره
شورشوشتر
شورطارم
شورفاریاب
شورفرّاشبند
شورکلاچی
شورلالی
شورممسنی
شورنودژ
شوزیم‌پوتان
شوهان
شها
شهجونج
شهرنو
شیر
شیرازی
شیروان
شیریش
شیرین
شیرین‌آب
شیلگ
شیو
شیوین
صلوات‌آباد
صندلی
صیدون
عسلشاه

علامرودشت
علی‌ظهوران
فرمد
فسیل
فنّوج
فهلیان
فیدویه
فیروزآباد
قادرآباد
قافله‌جا
قایرنه
قره‌آغاج
قره‌چای
قره‌سو
قزلجه‌سو
قشلاق
قلات
قلاسوره
قلعه‌سیستان
قلعه‌موئی
قلقل‌رود
قُلیان
قوامک
قوره‌تو
کاجو
کاجه
کارزین
کارون
کازاب
کاسگان
کاشانی
کاشگور
کاشی
کاکارضا
کاکلستان
کال‌اسدی
کالبر
کال‌تنگ‌لاله
کال‌چشمه‌وزگی
کال‌حسن‌آباد
کال‌دلی‌بجک
کال‌سرگچینه
کاناس
کانی‌رش
کانی‌شیخ
کاهدان
کاهُرُک
کاهکن

کاهنگان
کبجورک
کته
کرنی
کرخه
کرخه‌کور
کردر
کرزچی
کرناس
کرند
کرّه
کریم‌آباد
کسگان
کشگان
کشیک
کفرآور
کفی
کُل
کلاس
کلال‌رود
کلچاک
کُلک
کل‌کلا
کلگ‌کئور
کلم
کلملکی
کلوت
کمانی
کُمبول
کم‌سور
کُنجان‌چم
کُندک
کنگاکوش
کنه‌کبود
کوچو
کورده
کورنگ
کوریک
کوشک
کوکورو
کولاکی
کول‌چنگر
کول‌هزاری
کومیر
کوناب
کوندر
کوه‌پست
کوهرنگ
کوه‌سیاه
کوهوتن
کُهگول
کهمان
کهناب
کُهن‌کور
کُهنه
کهیر
کیار
کیشی
گابان
گابریک
گازر
گاماسیاب
گامشاندر
گاو
گاوه‌رود
گاوی
گُداربهن
گُدارخوش
گدو
گده
گدیج
گراب
گرّاب
گُرازی
گرّاک‌جوی
گرپشت
گردآوه
گرداب
گردبیشه
گردکانیه
گرده‌بیشه
گردی‌قاسمان
گرگان
گرگرو
گرگک
گرگ‌کور
گرم
گرماب
گرموک
گز
گزرو
گزماهو
گزو
گزین
گشاد
گشانی
گُلاشگرد
گلال
گلال‌تابیران
گلال‌چم‌خرپالنگان
گلال‌چینه
گلال‌دیونی
گلال‌لب‌سفید
گلال‌مورت
گلال‌مولیز
گلم‌آبی
گنبدرود
گنجگان
گنگیر
گوآسن
گوا
گوپال
گوتاو
گودان
گودر
گوران
گورخسرو
گوشال
گوشک
گوهورک
گهررود
گیتو
گیشتان
گیشی
گیلال‌چیقاچلام
گیلال‌کورگه
گیلان
گی‌مُرد
لب
لُردگان
للری
لوبیتر
لوداب
لوند
لیراب
لیله
لیوس
مادیان‌رود
ماربُر
ماربُرد
مارون
مازابی
مازو
ماشاب
مال‌حاضری
ماله
مأمون
متسینگ
مچ‌کُر
مُرتُن
مرغاب
مرک
مزرعه
مشاری
مُشکان
مُشگاهم
مشند
مُقام
مُلکن
مُنج
منجگر
منزن‌کانور
منوجان
مورت
موردان
مؤرز
موند
مونگره
مهچکا
مهران
مهریان
میمه
میناب
ناگان
نز
نسا
نسپران
نصریان
نعلین
نوکی
نوگین
نهراعظم
نهربهره
نهرخیّن
نهردیالا
نهرسبّاب
نهرشادگان
نهرشاهور
نهرعطش
نهرقطرانی
نهرگاهن
نهنگ

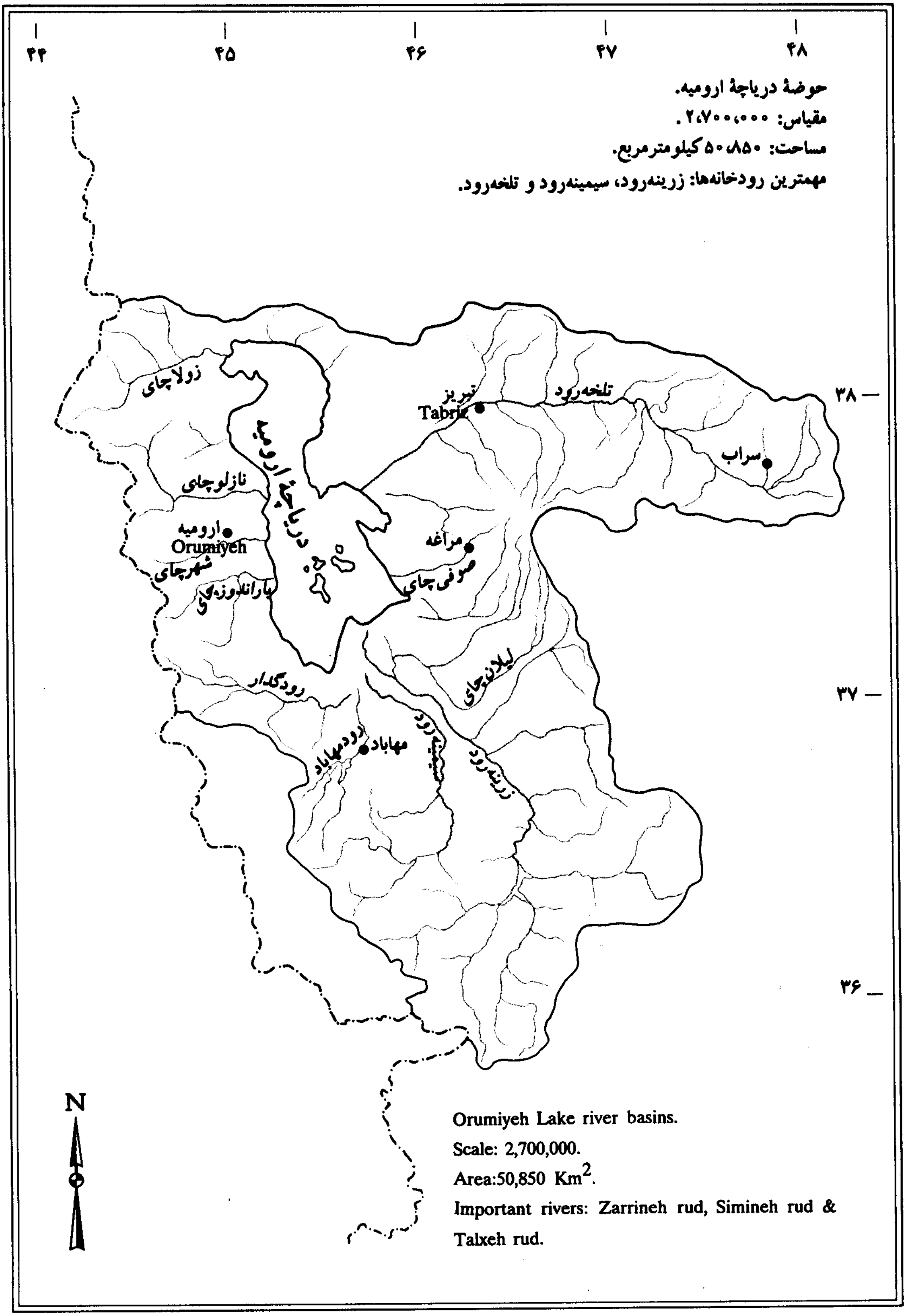
نیسان
نیکشهر
ورازان
ورسندان
وزگ
ولی‌داد
ونک
وهرگان
هاکون
هامان
هررود
هرکش
هزارخانی
هفت‌قنات
هلایجان
هلّه
هندیجان
هورک
هونیفقان
هیچدر
هیسکان
هیلرو
هیمن
هیوی
یکشنبه

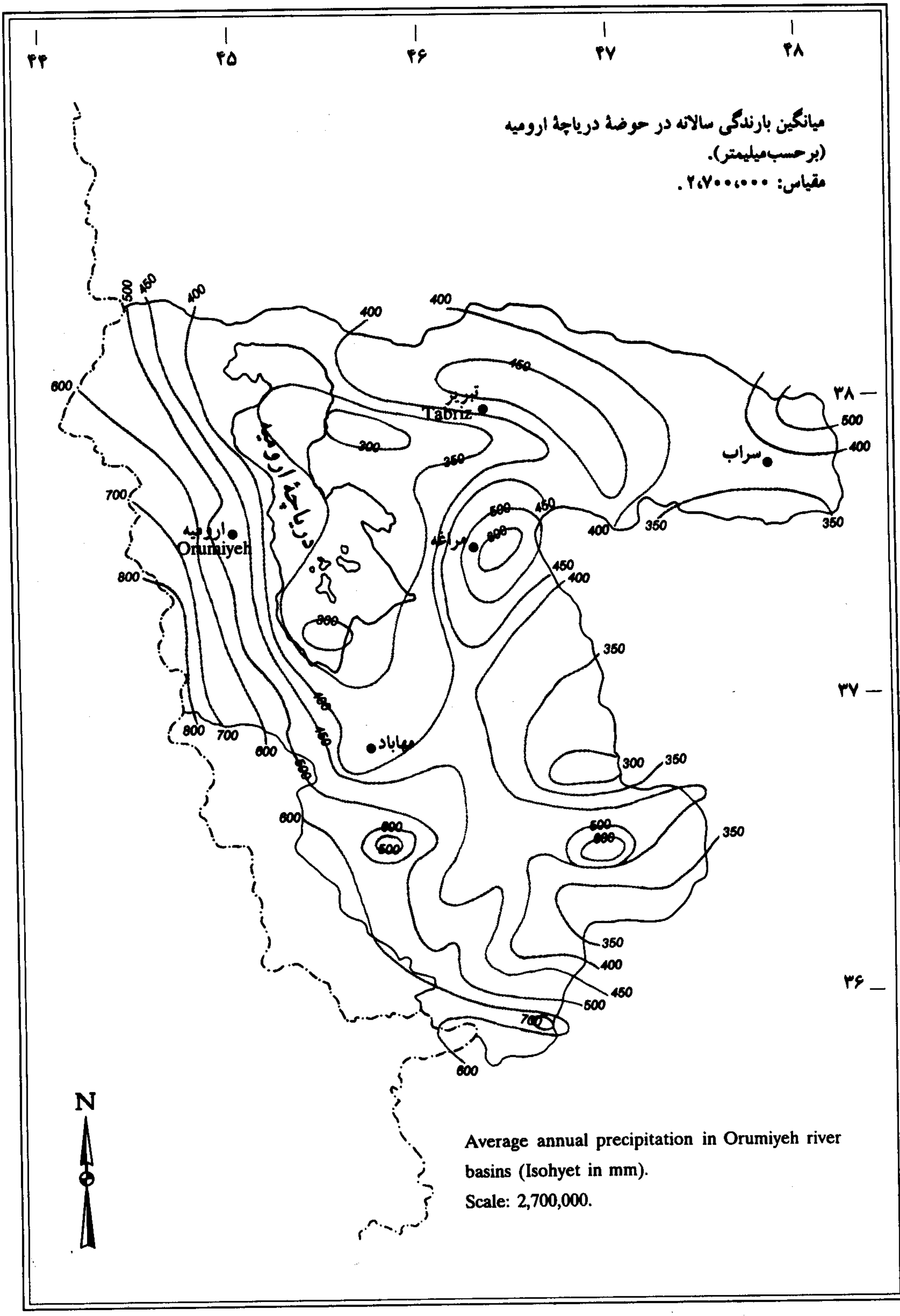
۳- حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه

مساحت این حوضه ۵۰،۸۵۰ کیلومترمربع است و رودخانه‌های آن کلاً به دریاچهٔ ارومیه می‌ریزند. آب این رودخانه‌ها که از باران و برف تأمین می‌گردد، عمدتاً در فصل بهار جریان دارد و در تابستانها از حجم آن به میزان قابل توجهی کاسته می‌شود. در این حوضه هشت رودخانه با مساحت آبریز بیش از هزارکیلومترمربع وجود دارد و زرینه‌رود بزرگترین و مهمترین آنها بشمار می‌آید.

رودخانه‌های حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه عبارتند از:

آب‌آذرشهر
آب‌جانداران
آب‌رقجو
آجرلو
آجی‌چای
آری‌چای
آقام‌علی‌چای
آق‌برزه
آلمالوچای
آیقرچای
اسب‌آبادچای
اسکوچای
النجق‌چای
امیردیزه‌چای
اوجان‌چای
اوخچه
ایراب
بارالی‌چای
باراندوزچای
باسمنج‌چای
بالانوش‌چای
برادوست
برده‌سور
بلوک‌آبادچای
بی‌لو
بُیوک‌چای
پاژچای
پستام
پیسلرچای
تاتاهو
تاج‌یار
تاله‌جار
تلخه‌رود
توله‌سرچای
جغتو
چم‌آخ‌کند
چم‌آغوتمان
چم‌آق‌درّه
چم‌آلتون
چم‌اسماقلو
چم‌اوزان
چم‌بادمجان
چم‌بالاجوبه
چم‌بایدر
چم‌بزه‌درّه
چم‌پیرسلیمان
چم‌جلیدار
چم‌جوشان
چم‌چاپان
چم‌چلاش
چم‌چهل‌چشمه
چم‌خورخوره
چم‌درّه‌آبی
چم‌دورود
چم‌سقز
چم‌سنگر
چم‌سویناس
چم‌سیّده
چم‌شفا
چم‌شیخ‌چوپان
چم‌شیخ‌رواس
چم‌شیوه‌برو
چم‌قاسملو
چم‌قالو
چم‌قُروچا
چم‌قره‌زاغ
چم‌قره‌قیه
چم‌قوره
چم‌کانی‌رش
چم‌کس‌نزان
چم‌کوران
چم‌کیسلان
چم‌گلاس
چم‌گوره‌قلعه
چم‌مرخوز
چم‌میرگهٔ‌نقشینه
چم‌میرده
چم‌هفتاش
چوان‌چای
چهارتاق
حاضران‌چای
خورخوره
خیره‌مسجدچای
داغا
داغه
درلی‌سو
درّهٔ‌دالامپر
درّهٔ‌سرشو
درّهٔ سلیمان‌آباد
درین‌سو
دوشیوان‌سو
دیزج
رازلیق‌چای
روشاده
روضه‌چای
زاوه‌کوه
زایر
زریک‌چای
زرّینه‌رود
زولاچای
زینجناب‌رود
ساروق
سبّری‌چای
سپیددرّه
سراجوچای
سران‌چای
سرانسررود
سرچشمه
سردارآباد
سُرهلان
سعیدآبادچای
سفیول


۴۴
۴۵
۴۶
۴۷
۴۸
حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه.
مقیاس: ۲،۷۰۰،۰۰۰ .
مساحت: ۵۰،۸۵۰ کیلومترمربع.
مهمترین رودخانه‌ها: زرینه‌رود، سیمینه‌رود و تلخه‌رود.
۳۸
۳۷
۳۶
زولاچای
نازلوچای
ارومیه
Orumiyeh
شهرچای
باراندوزچای
دریاچهٔ ارومیه
تبریز
Tabriz
تلخه‌رود
سراب
مراغه
صوفی‌چای
لیلان‌چای
رودگدار
مهاباد
رودمهاباد
سیمینه‌رود
زرینه‌رود
N
Orumiyeh Lake river basins.
Scale: 2,700,000.
Area:50,850 Km2.
Important rivers: Zarrineh rud, Simineh rud & Talxeh rud.



میانگین بارندگی سالانه در حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه
(برحسب‌میلیمتر).
مقیاس: ۲،۷۰۰،۰۰۰ .

Average annual precipitation in Orumiyeh river basins (Isohyet in mm).
Scale: 2,700,000.

سقزچای
سیاه
سیمینه‌رود
شاختلوچای
شکربیگ
شکردرّه
شوربلاغ
شورتی
شورسو
شهرچای
صوفیان
صوفی‌چای
صومعه‌چای
طیوان‌چای
عشایرییلاقی
قبی‌چای
قردناو
قصریک
قلعه‌چای
قوری‌چای
کابل
کالک
کانی‌چرمو
کُرخ
کزنق‌چای
کلّه‌باد
کندوجان‌چای
کورچای
کوسه‌لو
کوله‌بز
گاوکچ
گُدار
گرّان
گلولان
گماناب‌چای
گنبدچای
گوُل‌بگ
گونبرچای
لیقوان‌چای
لیلان‌چای
متنق‌چای
مرانه
مُردق‌چای
مغانجیق‌چای
ملاّحیدرآرخی
مواناچای
مهاباد
مهران‌رود
مهربانچای
میریسه
نازلوچای
ناشیو
نهندچای
وانق‌چای
ورکش‌چای
هاچه‌سو
هره‌نو
هریزچای
هزرچای
هنگ‌لانه
یوخاری‌چای
یونجه‌لی

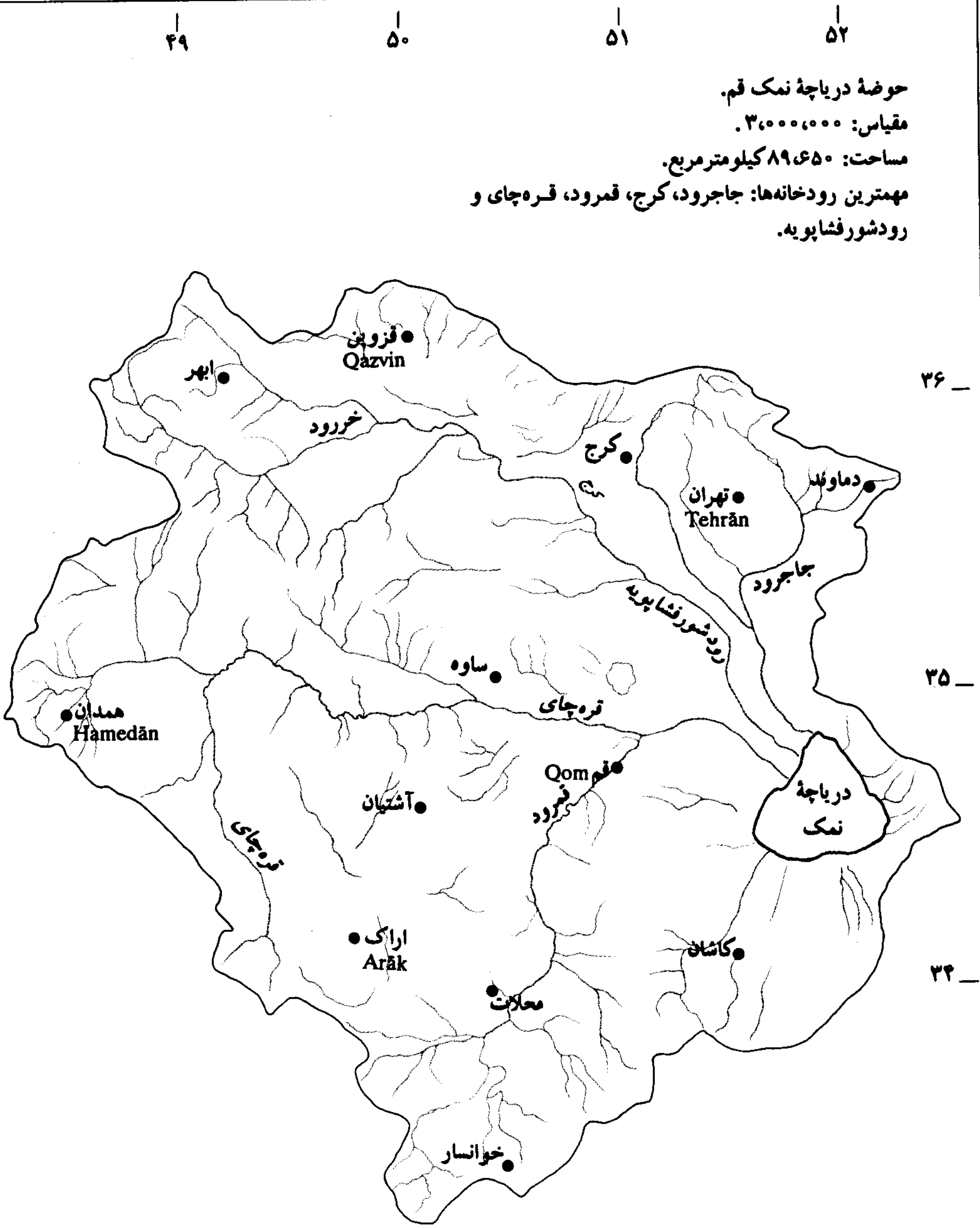
۴- حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم

مساحت این حوضه ۸۹،۶۵۰ کیلومترمربع است و آبهای سطحی آن کلاً به دریاچهٔ نمک قم می‌ریزد و بخش بسیار ناچیز و کوچکی از آن نیز به دریاچهٔ حوض‌سلطان و کویر میغان و دشت جنوبی قزوین وارد می‌گردد. رودخانه‌های جاجرود، کرج، شور، قره‌چای و قمرود که از آب شدن برفهای زمستانی ریخته شده در ارتفاعات تأمین می‌گردد، در این حوضه جای دارند. آبدهی این رودخانه‌ها در فصل بهار به حداکثر می‌رسد و در دیگر فصلهای سال به ویژه تابستان به چشمه‌سارها و زهکشیهای زیرزمینی منحصر می‌شود. در این حوضه شش رودخانه با مساحت آبریز بیش از هزار کیلومترمربع وجود دارد که رودخانهٔ شور و قره‌چای و قمرود بزرگترین آنها محسوب می‌شوند.

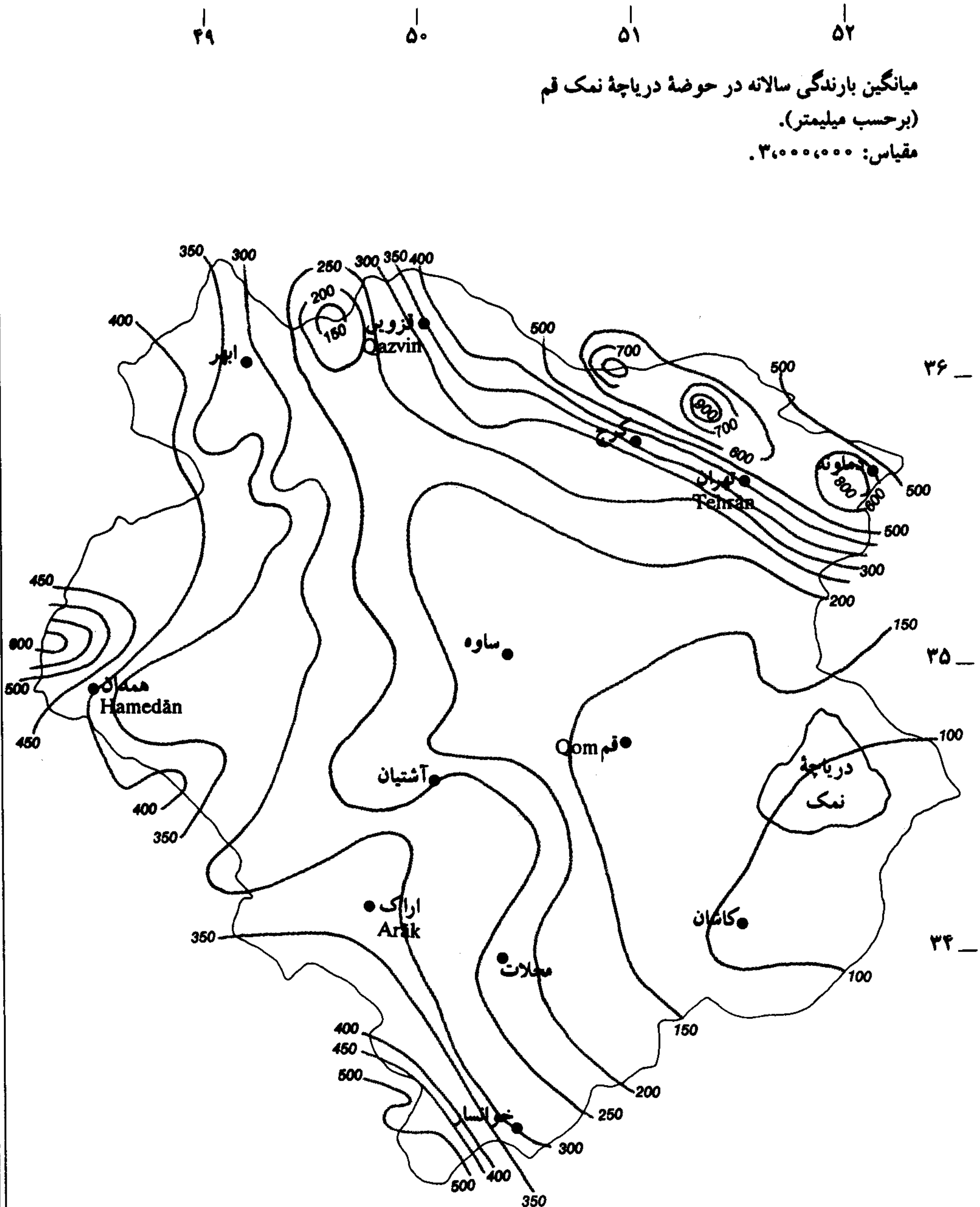
رودخانه‌های حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم عبارتند از:

آنوچای
آب‌پشکنک
آب‌تالون
آب‌زندگانی
آب‌سنگان
آب‌شاه
آبشینه
آب‌کمر
آب‌لانیز
آب‌لتحُر
آب‌مدام‌آباد
آب‌مورود
آب‌ورس
آذرآباد
آوج
آه
آهار
ابهررود
ازنا
امامه
اورونگاش
ایرا
بارانگان
برغان
بُزی‌جان
تار
تودبین
توکوه
تیره
جاجرود
جارجارو
جاری‌درّه
جعفرآباد
جمع‌آبرود
جهرود
چاه‌سرخ
چای‌خررود
چمروم
حاجی‌عرب
حلال‌رود
خررود
خرقاب
خشک
خط
خوانسار
خیزرودبار
دالاد
دربند
دربندشور
درکه
درّه‌باغ
درّهٔ شمشک
درّهٔقلندر
دستجرد
دلی‌چای
دماوند
دمق
دوآب
دوده
رازقان

حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم.
مقیاس: ۳،۰۰۰،۰۰۰.
مساحت: ۸۹،۶۵۰ کیلومترمربع.
مهمترین رودخانه‌ها: جاجرود، کرج، قمرود، قـره‌چای و رودشورفشاپویه.



Namak-e Qom Lake river basins.
Scale: 3,000,000.
Area: 89,650 Km^2.
Important rivers: Jājrud, Karaj, Qomrud, Qareh cāy & Rud-e- šur-e Fašāpuyeh.



میانگین بارندگی سالانه در حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم
(برحسب میلیمتر).
مقیاس: ۳،۰۰۰،۰۰۰.

N

Average annual precipitation in Namak-e Qom river basins (Isohyet in mm).
Scale: 3,000,000.

رودبار
ریحان
زواریان
ساریجه‌چای
سامان
ساوه‌چایلاق
سرابند
سُرخه‌حصار
سرود
سفیددرّه
سلمان
سولقان
سیاه‌آب‌آدران
سیاه‌درّه
سیاهرود
سیّدآباد
سیّدک
سیرود
شاره
شاه‌آباد

شاه‌چای
شرا
شور
شوراب
شورچای
شورخرقان
شوردلیجان
شورراهجرد
شورفشاپویه
شورقمرود
شهرستانک
شیرین‌چای
فُردو
قره‌آقاج
قره‌چای
قره‌سو
قُمرود
قوری‌چای
قُهرود
کال‌دوبند

کرج
کردان
کشکور
کشین
کفاب
کُلقلی‌چای
کلنجین
کلّه
کن
کندرودطغرود
کوار
کورک
کوهین
کهرود
گرمابدر
گلین‌رود
لاخُم‌پیچ
لار
لجنی
لعل‌بار

لک‌شور
لوئین
مرواریدر
مزدقان
میانه
میمه
ناصرآباد
وارنگه‌رود
وزوا
وشنوه
وفرقان
ولایت‌رود
ویدر
هزاربند
هشت‌بند
هفت‌چشمه
هلّی‌درّه‌سی
یوخاری‌چای

۵- حوضهٔ اصفهان و سیرجان

این حوضه که از حوضه‌های کوچک باتلاق گاوخونی، کویر ابرکوه، شوره‌زار مروس و کویر سیرجان تشکیل یافته است، دارای ۹۰،۷۰۰ کیلومترمربع مساحت است و زاینده‌رود بزرگترین رودخانهٔ آن بشمار می‌آید. آب این رودخانه از ذوب شدن برفهائی که در پائیز و زمستان در کوهستانهای باختری استان اصفهان و شمال استان چهارمحال و بختیاری باریده است تأمین می‌گردد و بهمین مناسبت آبدهی آن طبیعتاً در فصل بهار به حداکثر خود می‌رسد. احداث تونل کوهرنگ و انتقال آب کوهرنگ به زاینده‌رود بر حجم آب آن افزوده و رفتار آن را تقریباً منظم ساخته است.

کمبود بارندگی به ویژه در بخشهای جنوبی و خاوری این حوضه، دیگر رودخانه‌های آن را از اهمیت انداخته و غالب آنها را به رودخانه‌های فصلي و خشکرودها و مسیلهای چندی مبدل ساخته است.

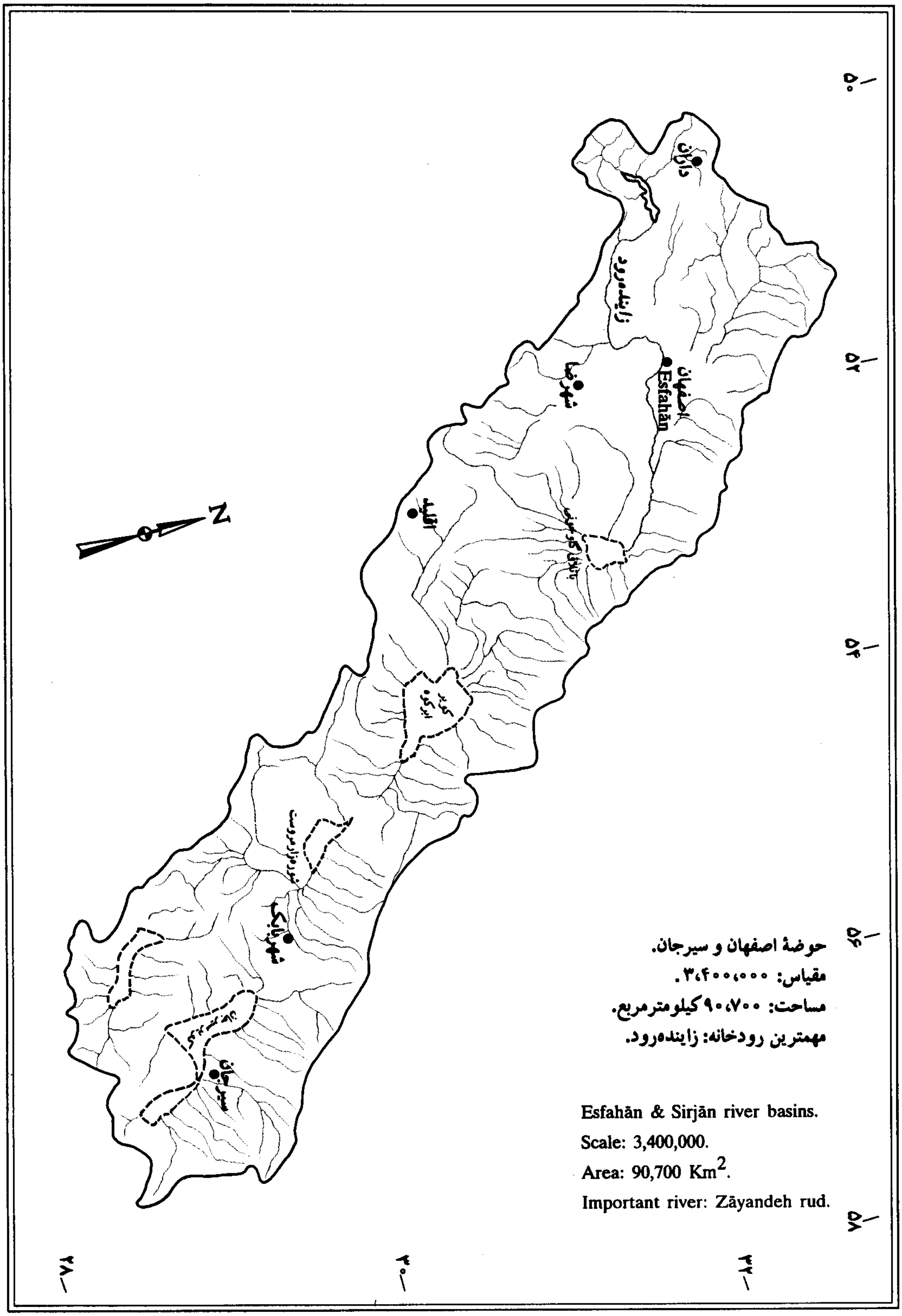
رودخانه‌های حوضهٔ اصفهان و سیرجان عبارتند از:

آب‌پلاسگان
آب‌چم‌در
آب‌زری
اعظم
ایزدخواست
بن
بوانات
پلنگی
تنگو
تیغ‌زرد
جوشقان

چشمه‌ریزه
خاکی
خشکه‌رود
درّهٔ خوربه
درّه‌دراز
درّهٔ دولت‌آباد
درّهٔ قاضی‌کوچک
درّهٔ نالشگرون
دستکن
دهلُر
رباط

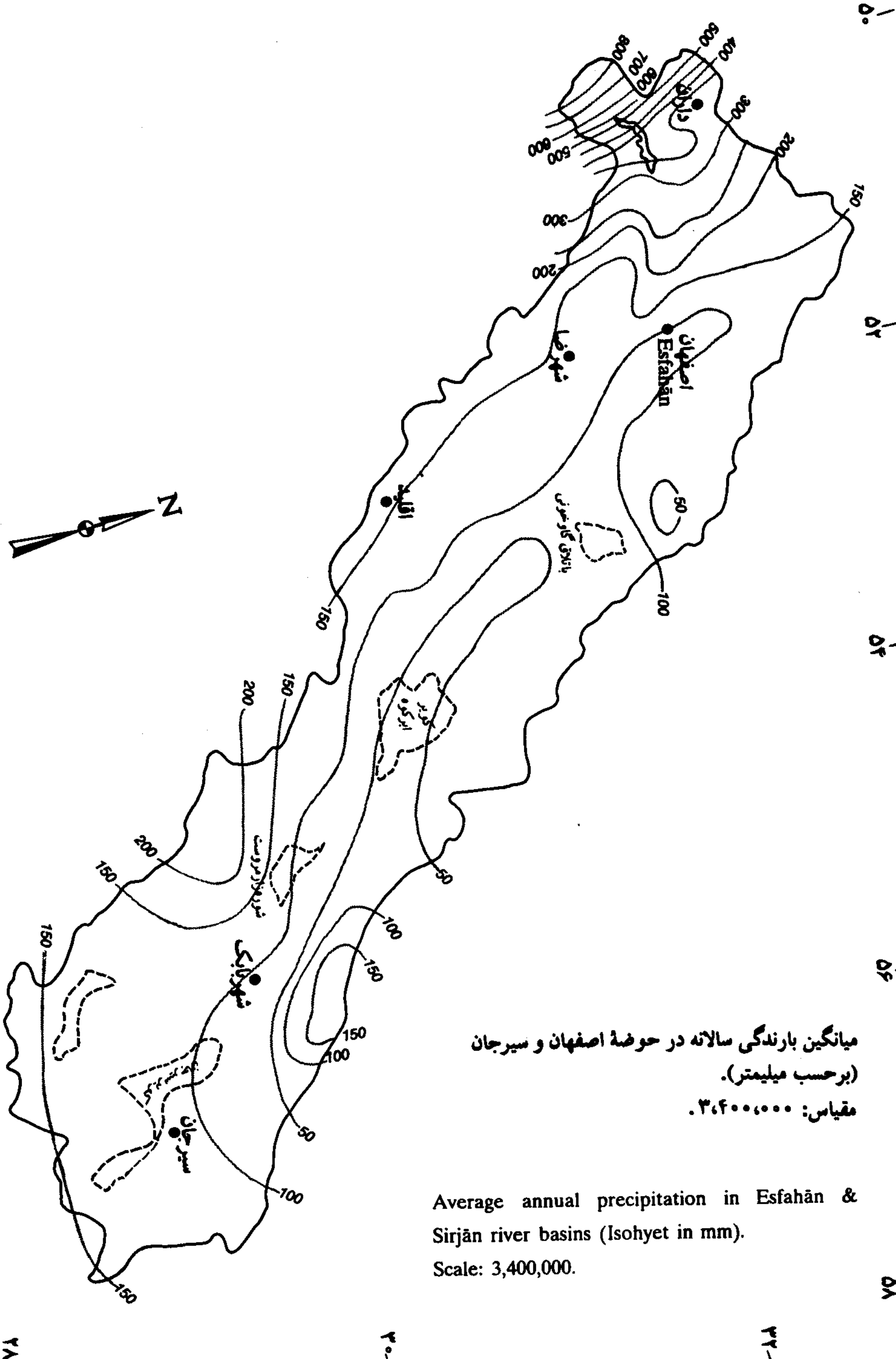
رنگان
زاینده‌رود
سوج
سوخته‌چال
سوه
سه‌گنبد
شورطالخونچه
شورعلویجه
شورماهورور
فریان
قطار

کلهرود
کوشک‌خورا
لاچاورگ
لادُرجه
لاشور
لقر
مارسار
محمدآباد
هزارگره
هینی



حوضهٔ اصفهان و سیرجان.
مقیاس: ۳،۴۰۰،۰۰۰.
مساحت: ۹۰،۷۰۰ کیلومترمربع.
مهمترین رودخانه: زاینده‌رود.

Esfahān & Sirjān river basins.
Scale: 3,400,000.
Area: 90,700 Km^2.
Important river: Zāyandeh rud.



میانگین بارندگی سالانه در حوضهٔ اصفهان و سیرجان (برحسب میلیمتر).
مقیاس: ۳،۴۰۰،۰۰۰.

Average annual precipitation in Esfahān & Sirjān river basins (Isohyet in mm).
Scale: 3,400,000.

۶- حوضهٔ نیریز یا بختگان

این حوضه با مساحت ۳۱،۰۰۰ کیلومترمربع از حوضه‌های فرعی دریاچهٔ کافتر، دریاچهٔ بختگان و دریاچهٔ مهارلو تشکیل می‌یابد و رودخانهٔ کر مهمترین رود این منطقه محسوب می‌شود. آب این رودخانه از ذوب برفهایی که در فصل پائیز و زمستان در ارتفاعات شمالی و شمال باختری استان فارس باریده‌اند تأمین می‌شود و به همین دلیل میزان آب آن در فصل بهار به حداکثر می‌رسد و در فصل تابستان بطور چشمگیری کاهش می‌یابد. کمبود ریزشهای جوّی موجب گردیده تا دیگر رودخانه‌های این حوضه به رودهای فصلی کم‌اهمیت و خشکرود و مسیلهای کوچک چندی مبدل گردند.

رودخانه‌های حوضهٔ نیریز عبارتند از:

آب‌ارّون	تنگ‌گرمه	شادکام	کُر
امامزاده‌اسماعیل	تیزاب	شورکاکان	کوئین
اوجان	جوب‌خاله	شول	گله‌دار
ایاقلو	چوش	شیخ‌احمد	مرغاب
باغ‌مورت	خشک	قره‌له	مشگان
بالنگان	درّه‌باغک	کال‌تنگو	مُنجُقلی
پل‌فسا	دزکرد	کال‌جار	نذرآباد
تنگ‌براق	سرمیدان	کال‌شاه‌نشین	نهراعظم
تنگ‌جلابی	سفید	کال‌شورکدیور	
تنگ‌چاهو	سیوند	کال‌گمبیل	

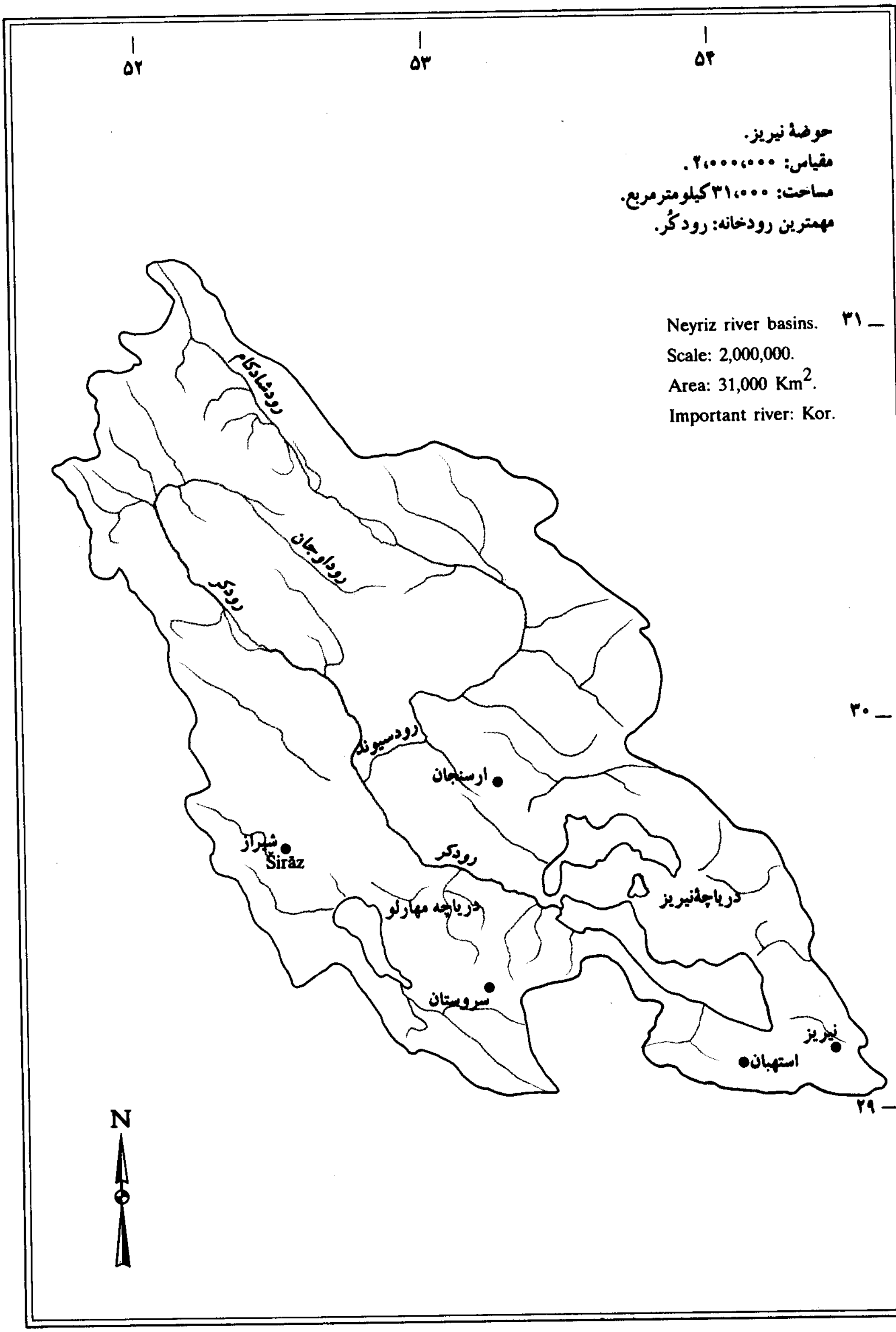
۷- حوضهٔ جزموریان

این حوضه با مساحتی برابر ۶۹،۶۰۰ کیلومترمربع در جنوب خاوری ایران و بین رشته‌کوههای بشاگرد (در جنوب) و جبال بارز (در شمال) جای دارد و آبهای سطحی آن کلاً به هامون جزموریان* می‌ریزد. در این حوضه پنج رودخانه با مساحت آبریز بیش از هزار کیلومترمربع وجود دارد که هلیل‌رود بزرگترین آنهاست. حجم آب این رودخانه تابع ذوب شدن برفهای انباشته شده در کوههای استان کرمان و ریزش باران است و غالباً سیلاب بزرگی در آن جریان می‌یابد. کمبود ریزشهای جوّی و بالا بودن درجهٔ حرارت و میزان تبخیر، دیگر رودهای این حوضه را به صورت رودهای کم‌آب فصلی و خشکرود و مسیل درآورده است.

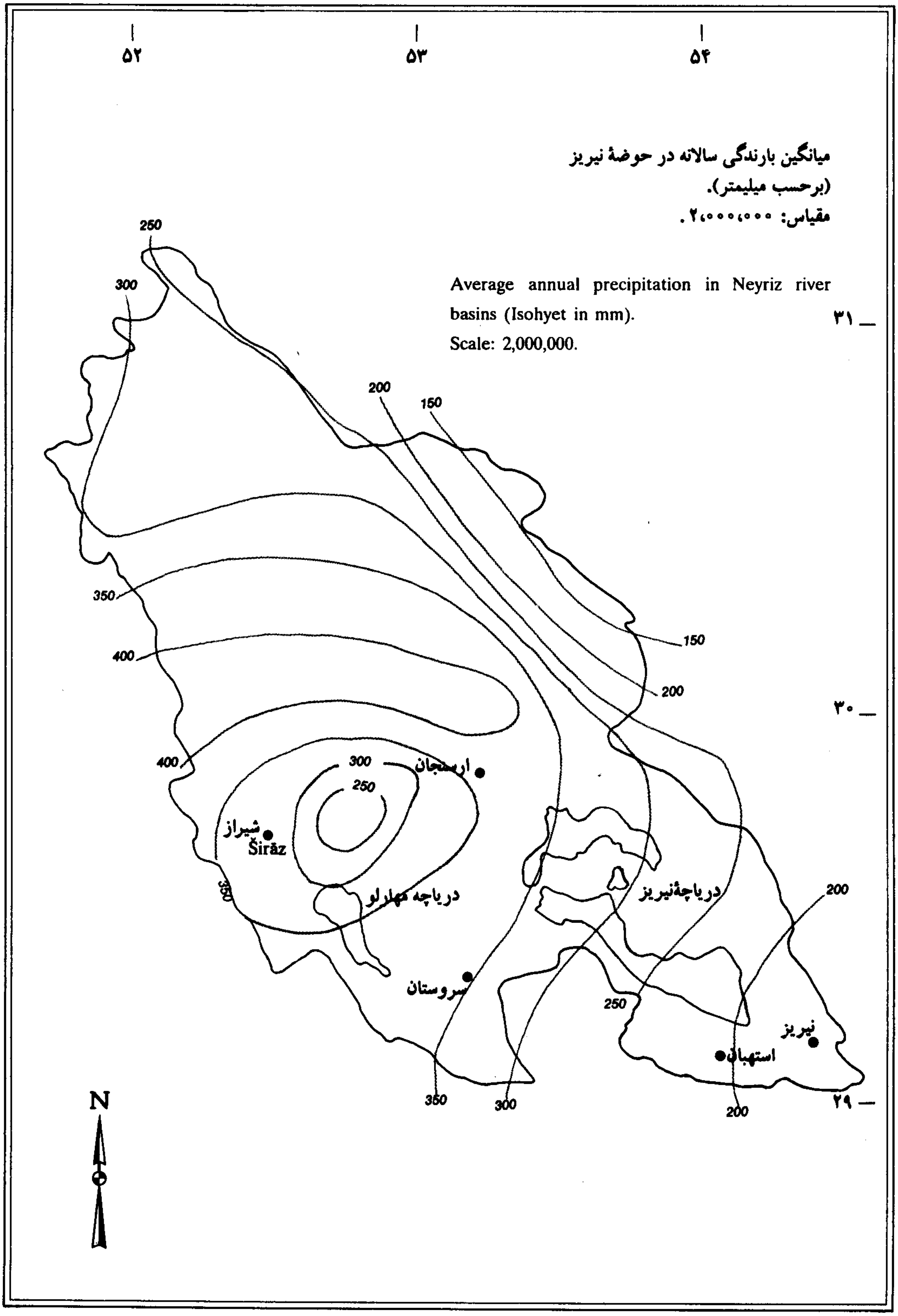
رودخانه‌های حوضهٔ جزموریان عبارتند از:

آبشوراسفندقه	بگدان	تنگ‌پاتوران	دامن
آب‌نما	بمادست	تنگ‌کورم	دررش
آورتین	بمپور	تنگ‌گزان	دلفارد
اسپیدز	بن‌رود	توم‌برنگوئیه	دمیر
استارد	بن‌گرو	جبدا	دوزآب
ایراندگان	بُنه‌سیب	چاهان	دوهو
بافت	پای‌میش	چدرگ	دوهوا
باکرمشاه	پتکینس	چرزی	ده‌میرزایی
باهارک	تل‌اراهی	خوسری	دهنهٔ کُمرکان
بزنجان	تنگ‌امجز	دارگادلی	دهوچ

*برخی کتب آن را جازموریان نوشته‌اند، حال آن که در اصل گزموریان بوده و معرب آن جزموریان شده است.

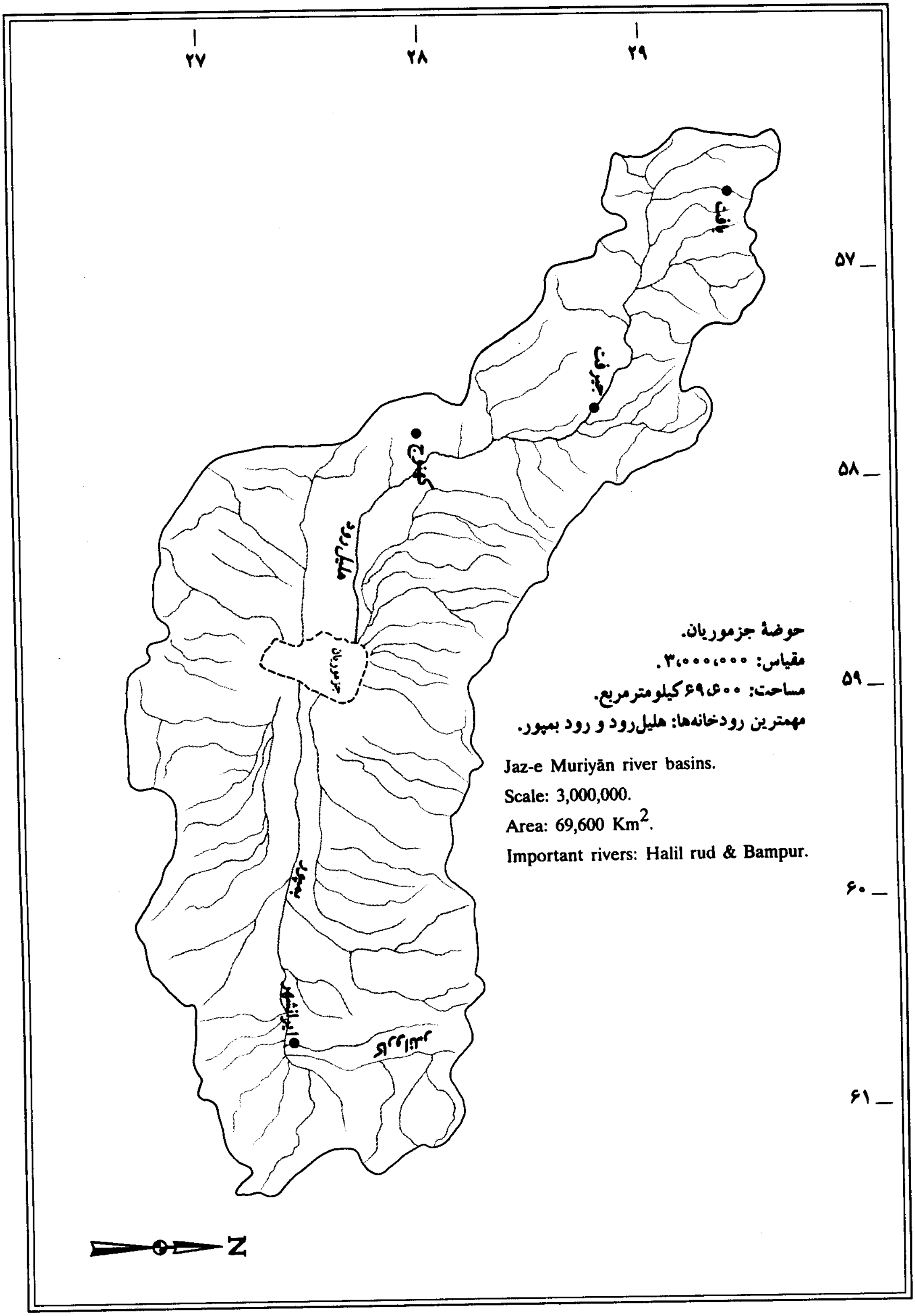


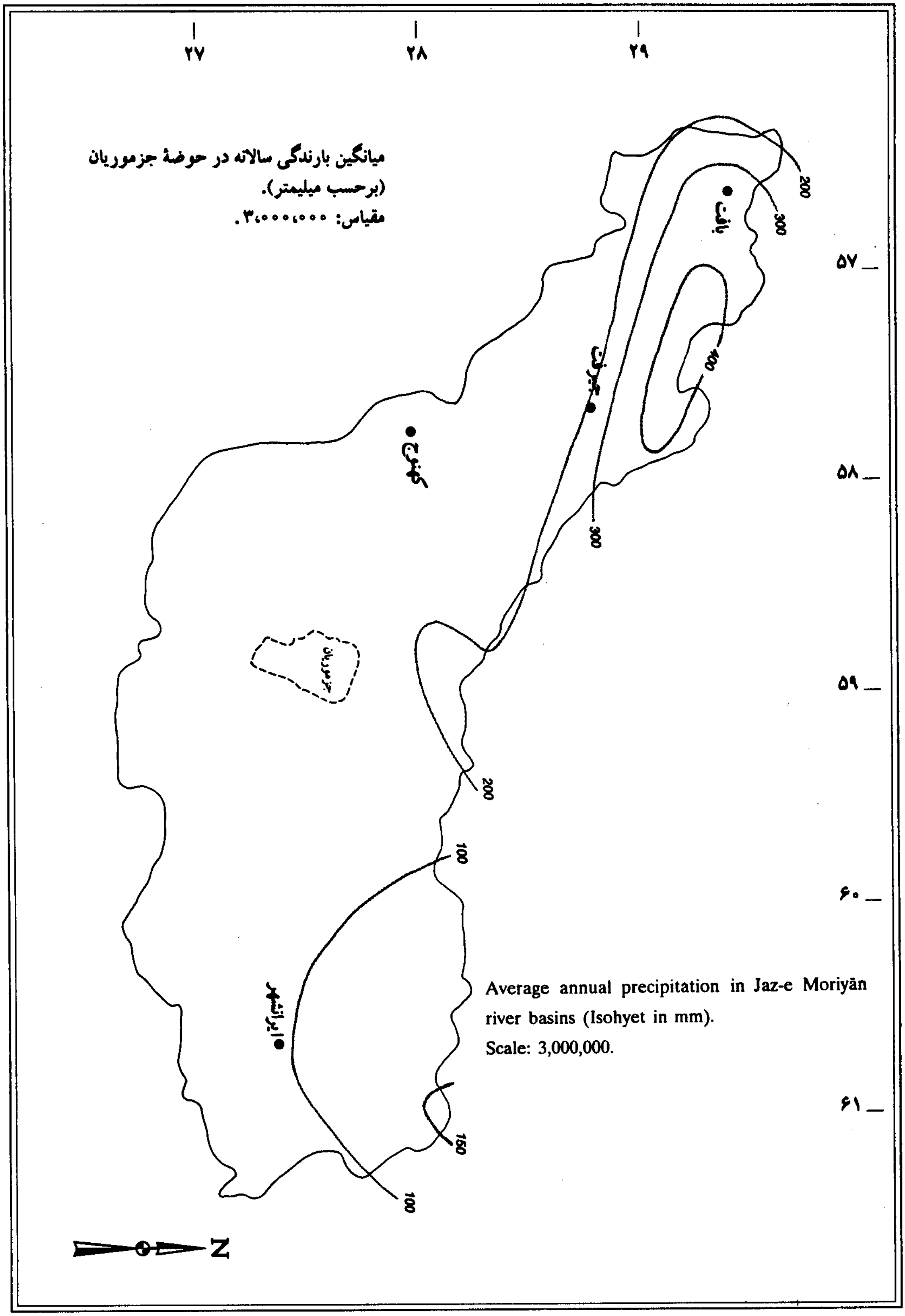
۵۲
۵۳
۵۴
حوضهٔ نیریز.
مقیاس: ۲،۰۰۰،۰۰۰.
مساحت: ۳۱،۰۰۰ کیلومترمربع.
مهمترین رودخانه: رود کُر.
Neyriz river basins.
Scale: 2,000,000.
Area: 31,000 Km^2.
Important river: Kor.
۳۱
۳۰
۲۹
رودشادکام
روداوجان
رودکر
رودسیوند
ارسنجان
شیراز
Širāz
رودکر
دریاچه مهارلو
دریاچهٔنیریز
سروستان
نیریز
استهبان
N



میانگین بارندگی سالانه در حوضهٔ نیریز (برحسب میلیمتر).
مقیاس: ۲،۰۰۰،۰۰۰ .

Average annual precipitation in Neyriz river basins (Isohyet in mm).
Scale: 2,000,000.


۲۷
۲۸
۲۹
۵۷
۵۸
۵۹
۶۰
۶۱
حوضهٔ جزموریان.
مقیاس: ۳،۰۰۰،۰۰۰.
مساحت: ۶۹،۶۰۰ کیلومترمربع.
مهمترین رودخانه‌ها: هلیل‌رود و رود بمپور.
Jaz-e Muriyān river basins.
Scale: 3,000,000.
Area: 69,600 Km2.
Important rivers: Halil rud & Bampur.
N



میانگین بارندگی سالانه در حوضهٔ جزموریان (برحسب میلیمتر).
مقیاس: ۳،۰۰۰،۰۰۰.

Average annual precipitation in Jaz-e Moriyān river basins (Isohyet in mm).
Scale: 3,000,000.

رابر	شورجیرفت	کهان	مسکوتان
رودر	کاروندر	کهیری	مشهدمحمد
زردشت	کاهوکان	گردان	موچاگوش
زول‌تورّنت	کرقتو	گروچربان	موردان
سرجنگل	کرّه	گش‌کندر	میرسعیدی
سرزه	کقارکی	گوسک‌چوغان	ناهوگان
سرگز	کم‌سفید	گولموچک	نجگ
سفیدباغ	کنارو	گوواس	نگیسون
سقدر	کنگررود	گهان	هلیل‌رود
سگدر	کوت	گیرون‌رود	هودیان
سنگ‌سیاهی	کوچو	ماهدوست	
شصت‌پیچ	کوک	متاع	
شوربافت	کونبار	مرنتاک	

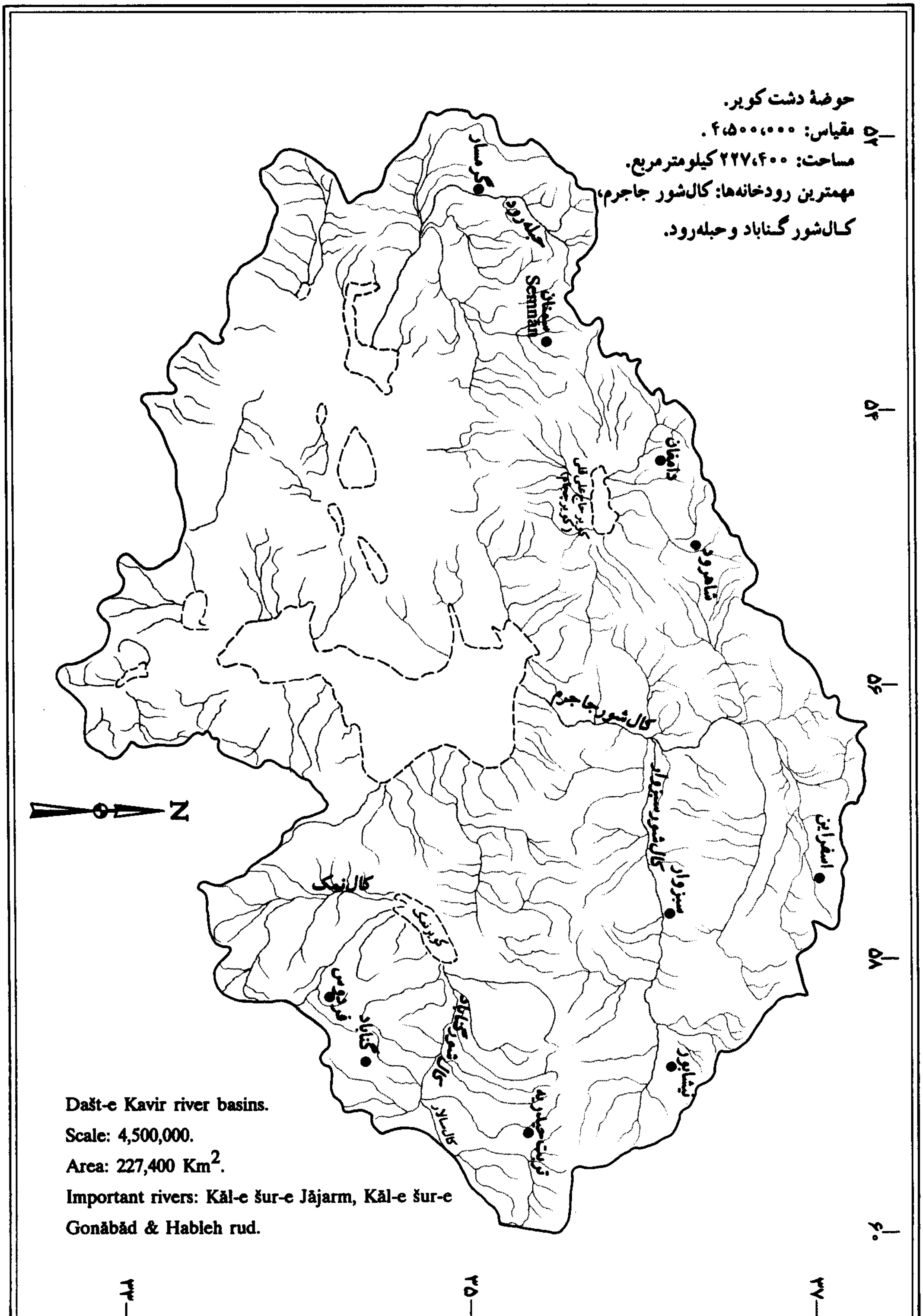
۸- حوضهٔ دشت کویر

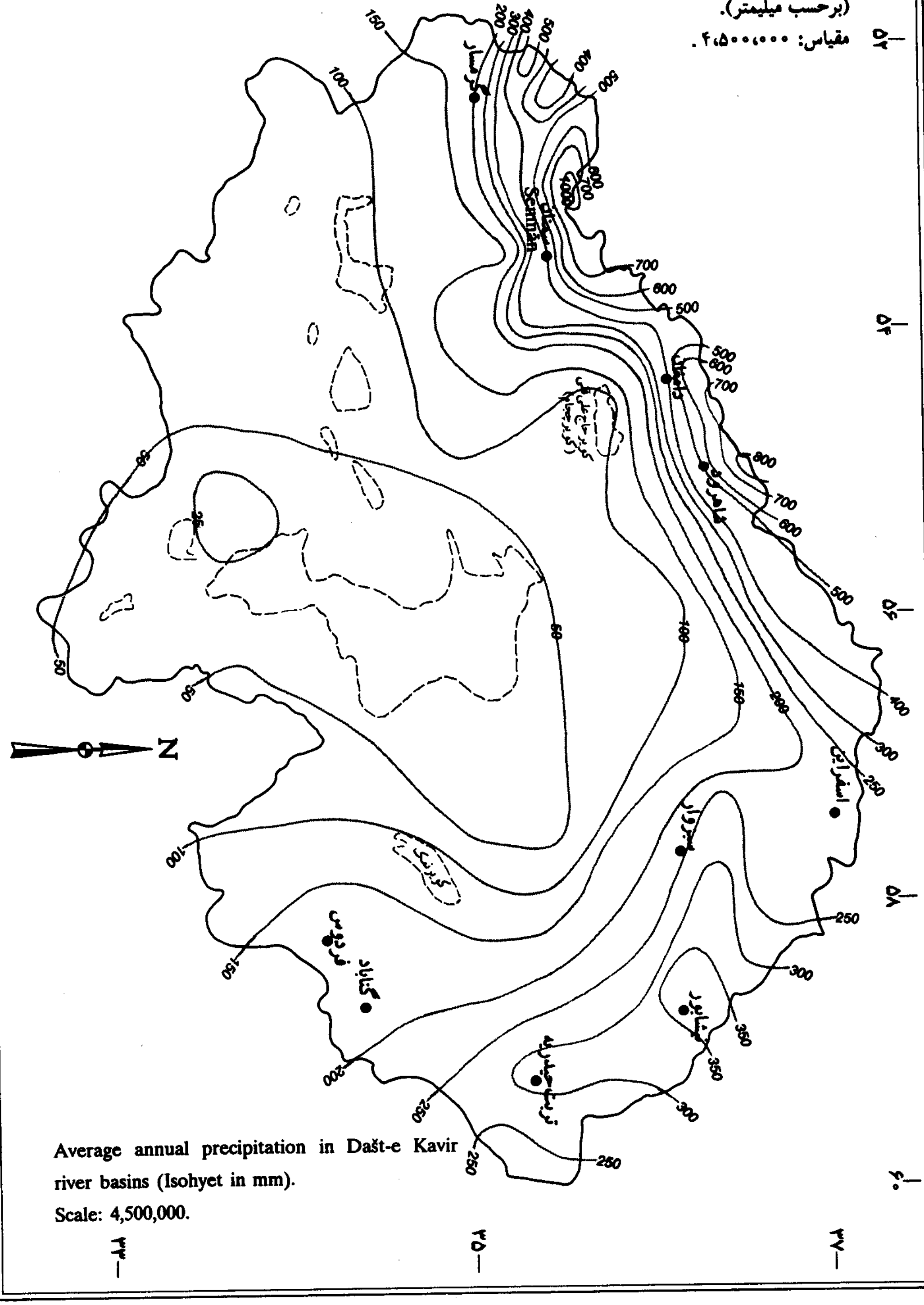
این حوضه از حوضه‌های کوچک تری چون کویر حاج علی‌قلی، کویر نمک و دشت گناباد تشکیل می‌یابد و مساحت آن به ۲۲۷،۴۰۰ کیلومترمربع بالغ می‌گردد. حوضهٔ دشت کویر یکی از کم‌باران‌ترین و خشک‌ترین مناطق کشور است و به همین دلیل رودخانه‌های مهم و قابل توجهی در آن دیده نمی‌شود.

از رودخانه‌های قابل توجه این حوضه به حبله‌رود و کال‌شور جاجرم که یکی از طویل‌ترین رودخانه‌های ایران است، می‌توان اشاره نمود.

رودخانه‌های حوضهٔ دشت کویر عبارتند از:

آب‌اوستاش	پای‌چقات	خط	دودرّهٔ‌گزنان
آب‌جانو	تاش	خوش‌درّه	دهرودخانم
آب‌جوش	تلخاب	خیج	دهنهٔ‌برق
آب‌خرق	تنگل‌آقاسو	داستان	دهنهٔ‌فرح
آب‌دولاتی	تنگل‌راست	دامغان‌رود	دهنهٔ‌قلی‌کور
آب‌سردرّه	تنگل‌سنگ‌نسوه	دام‌گو	رمضانی
آب‌شور	تنگل‌قلعه‌جوق	داورزن	رودبار
آب‌فیض‌آباد	تنگهٔ‌چهارتاق	دربند	رودبارچهارده
آب‌گورخو	تنگهٔ‌قالیباف	دربی	رودبارگل‌یورت
آب‌لزور	تیگو	درده	رودشورکدکن
آب‌مهنه	جوجی	دررود	رودکال‌شور
آبین	جوین	درّهٔ‌جهان	رور
آستانه	چاه‌اعلا	درّهٔ خوشاب‌رود	ریزاب‌میشوری
آفرین	چاه‌جیرس	درّهٔ ذوآستین	ریسو
ابرسج	چاه‌خونی	درّه‌شور	ریوند
استریدر	چاه‌علیان	درّه‌گرگ	زرّین‌کمر
اسفیز	چشمهٔ‌آدم	درّهٔ‌نیش‌خوست	زیدر
اندقان	چشمه‌علی	دلبر	ساواشی
بزرگ	حبله‌رود	دلی‌چای	سرتنگه
بوژان	حوض	دوآب	سرخ‌آب


حوضهٔ دشت کویر.
مقیاس: ۴،۵۰۰،۰۰۰.
مساحت: ۲۲۷،۴۰۰ کیلومترمربع.
مهمترین رودخانه‌ها: کال‌شور جاجرم، کال‌شور گناباد وحبله‌رود.
گرمسار
حبله‌رود
سمنان
Semnān
دامغان
شاهرود
کال‌شور جاجرم
سبزوار
اسفراین
نیشابور
تربت حیدریه
گناباد
فردوس
N
Dašt-e Kavir river basins.
Scale: 4,500,000.
Area: 227,400 Km2.
Important rivers: Kăl-e šur-e Jăjarm, Kăl-e šur-e Gonăbăd & Hableh rud.
۵۲
۵۴
۵۶
۵۸
۶۰
۳۵
۳۷



میانگین بارندگی سالانه در حوضهٔ دشت کویر (برحسب میلیمتر).
مقیاس: ۴،۵۰۰،۰۰۰ .

Average annual precipitation in Dašt-e Kavir river basins (Isohyet in mm).
Scale: 4,500,000.

سرولایت
سفید
سلطان‌میدان
سمنان
سیل‌مال‌گنداب
شاه‌بلاغی
شاهرودخانه
ششتمد
شصت‌دره
شط
شوت
شورآب
شوراب
شوراب‌بیابانک
شوراب‌سمنان
شورابه
شورچای
شورخور
طاغان
عروسان
عمرک
فراخ
فرح‌رود
فیروزکوه
قلعه‌واقی
کال‌آبدر
کال‌آب‌سیاه
کال‌آبشور
کال‌آلبلاغ
کال‌آلی
کال‌ابری
کال‌اخلی
کال‌ازغند
کال‌اسب
کال‌استخوانی
کال‌اسکیر
کال‌اسگیر
کال‌اصل‌کاریز
کال‌الوئی
کال‌انجمند
کال‌اوخروجه
کال‌اولنگ
کال‌ایور
کال‌باراانداز
کال‌بازه‌هور
کال‌باغ‌قره
کال‌باقرقی
کال‌بایگ
کال‌برق
کال‌بزرنگ
کال‌بزق
کال‌بشرویه
کال‌بنک
کال‌بنگول
کال‌بورس
کال‌پشت‌کوه
کال‌پنج‌چاهی
کال‌پنجه‌خر
کال‌پی‌گدار
کال‌تجرود
کال‌تجور
کال‌تخت
کال‌ترق
کال‌تکاب
کال‌تک‌زیر
کال‌تک‌شوراب
کال‌تگوگ
کال‌تلغ‌بخش
کال‌تلخه‌بو
کال‌تنگ‌گزی
کال‌توچاه
کال‌جزین
کال‌جلوگیر
کال‌جنگلاب
کال‌جنگلک
کال‌جوزهل
کال‌جوقراتی
کال‌جهرآباد
کال‌چاه‌بز
کال‌چاه‌تلخ
کال‌چاه‌خشک
کال‌چاه‌در
کال‌چاه‌سرخ
کال‌چاه‌شان
کال‌چاه‌شأن
کال‌چاه‌شور
کال‌چاه‌قاسم
کال‌چاه‌محمدخان
کال‌چاه‌معدن
کال‌چاه‌ملاعلی
کال‌چاه‌نمک
کال‌چاه‌وکیل
کال‌چشم‌گاوی
کال‌چشمه‌اسب
کال‌چشمه‌خواجه
کال‌چشمه‌ریگی
کال‌چشمه‌سفید
کال‌چشمه‌شیرین
کال‌چشمه‌یاقوت
کال‌چنارسوخته
کالچه
کال‌چهل
کال‌چهل‌بوقور
کال‌چهل‌قانی
کال‌حاجی‌بیگی
کال‌حجّاج
کال‌حسنقلی
کال‌حصار
کال‌حصارجلال
کال‌حمزه‌چاه
کال‌حوض‌ملحه
کال‌خاک‌خون
کال‌خالدار
کال‌خالصه
کال‌خردر
کال‌خرگوش
کال‌خرو
کال‌خشک
کال‌خضرآباد
کال‌خواجه
کال‌خوشاب
کال‌خوش‌هوا
کال‌خیرآباد
کال‌داش
کال‌دافی
کال‌دربند
کال‌درونه
کال‌دست‌آباد
کال‌دستجرد
کال‌دوچاهی
کال‌دوکالی
کال‌دولت‌آباد
کال‌ده‌میان
کال‌دهن‌قلعه
کال‌دهنه
کال‌دهنهٔ‌طاقی
کال‌ذوالفرّخ
کال‌روخیاب
کال‌رودآب
کال‌روداب
کال‌رودبخی
کال‌رودجرف
کال‌ریخته
کال‌ریزاب‌دوقلعه‌ای
کال‌ریزوا
کال‌ریگی
کال‌ریوند
کال‌زرنوخ
کال‌زوقدی
کال‌زینوک
کال‌سالار
کال‌سالاری
کال‌سبز
کال‌سبزکاخک
کال‌سبی
کال‌سربند
کال‌سرچل
کال‌سرخ
کال‌سرخ‌تول
کال‌سرخ‌درّه
کال‌سرزه
کال‌سرنو
کال‌سروبند
کال‌سلیت
کال‌سلیمانی
کال‌سنجرد
کال‌سنگ‌اجی
کال‌سوگری
کال‌سیاه
کال‌سیاه‌قلی
کال‌سی‌چی
کال‌سیر
کال‌سیل
کال‌سیناب
کال‌شازده
کال‌شامکان
کال‌شاهراه
کال‌شاه‌یک
کال‌شبدر
کال‌شریعه
کال‌شش‌تراز
کال‌شش‌دونگ
کال‌شعبه
کال‌شمس‌آباد
کال‌شور
کال‌شوراب
کال‌شورتکاب
کال‌شورجاجرم
کال‌شورجوین
کال‌شورچاه
کال‌شورخواروتوران
کال‌شوردرونه

کال‌شوررشتخوار
کال‌شوررودشامکان
کال‌شورسبزوار
کال‌شورشامکان
کال‌شورفردوس
کال‌شورکاشمر
کال‌شورکنارشهر
کال‌شورگناباد
کال‌شورمیامی
کال‌شهرسوخته
کال‌شیون
کال‌صبری
کال‌صلات
کال‌طبق‌سر
کال‌عباس‌آباد
کال‌عریان
کال‌عطائیه
کال‌علی‌آباد
کال‌غریبه
کال‌غلام‌بیگ
کال‌فرح
کال‌قاسم‌آباد
کال‌قبرستان
کال‌قجر
کال‌قریجه
کال‌قلعه‌چه
کال‌قلی‌نی
کال‌قنبرو

کال‌قوژد
کال‌قونگ
کال‌قهرتخته
کال‌کاریزک
کال‌کدکن
کال‌کروج
کال‌کلات
کال‌کلاتهٔ‌تیمور
کال‌کماستان
کال‌کمرزرد
کال‌کندو
کال‌کویرو
کال‌گچی
کال‌گذرزوقدی
کال‌گذرگرماب
کال‌گرگ
کال‌گرگاب
کال‌گرگ‌سیّد
کال‌گرماب
کال‌گرمک
کال‌گزبار
کال‌گزبرگی
کال‌گشن
کال‌گل‌برّه‌ای
کال‌گنجی‌در
کال‌گودال
کال‌گوراب
کال‌گوش‌قال

کال‌گونرگین
کال‌لادر
کال‌لاغری
کال‌لنگر
کال‌ماروس
کال‌محمدزورا
کال‌مرغ
کال‌مزار
کال‌معدن
کال‌مقبره
کال‌موسی‌آباد
کال‌موشک
کال‌موقرف
کال‌مهدی‌آباد
کال‌میانه
کال‌ناریجه
کال‌نمک
کال‌نمکسار
کال‌نوبهار
کال‌نهاجرد
کال‌نی‌زار
کال‌ورشق
کال‌ولایت
کال‌هفت‌چاه
کال‌هیزمی
کال‌ینگجه
کبوتردرّه
کبودان

کج‌کال
کُر
کُردری
کل‌فسه
کمیز
کناو
کورک
گرماب
گلو
گلیچه‌رود
گورسفید
مارچشمه
مُجن
مرغزار
نار
نمک‌آب‌رود
نمکه
نوکارمن
نه‌آب
نهربفره
نهرشش‌آسیاب
نهرشوراب
نیم‌رود
ورگی
هویر

۹- حوضهٔ کویر لوت

مساحت این حوضه که کم‌باران‌ترین و خشک‌ترین حوضه‌های ایران است به ۱۹۹،۰۰۰ کیلومترمربع بالغ می‌گردد و از مهمترین رودخانه‌های آن که کلا" سیلابی و فصلی هستند می‌توان به رودخانهٔ تهرود واقع در استان کرمان اشاره کرد.

حوضهٔ کویر لوت از حوضه‌های کوچک‌تری چون نمکزار طبس، دغ محمدآباد، کویر ساغند، شوره‌زارهای شمال خاوری شهرستان بافق و کویر سرجنگل تشکیل یافته است.

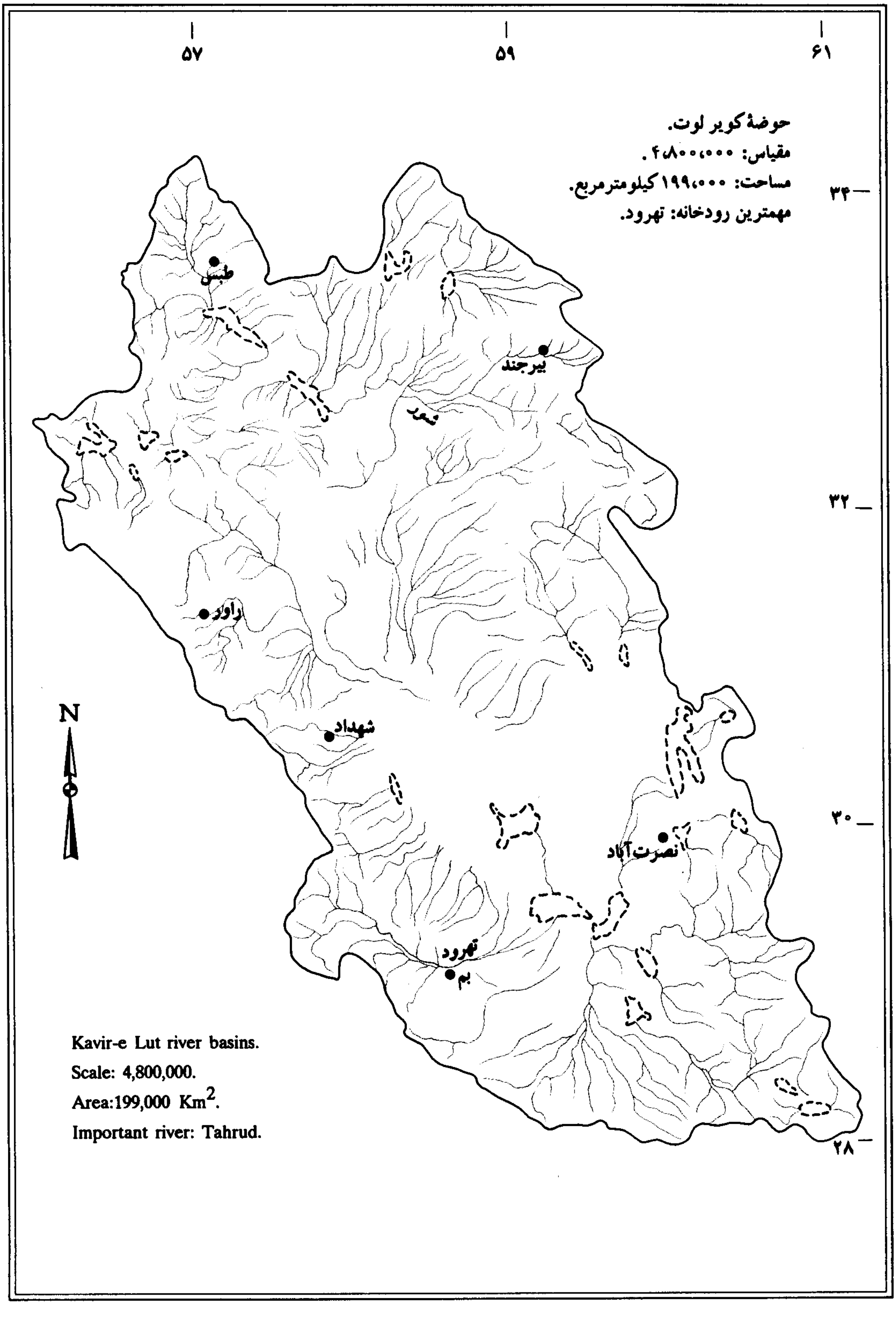
رودخانه‌های حوضهٔ کویر لوت عبارتند از:

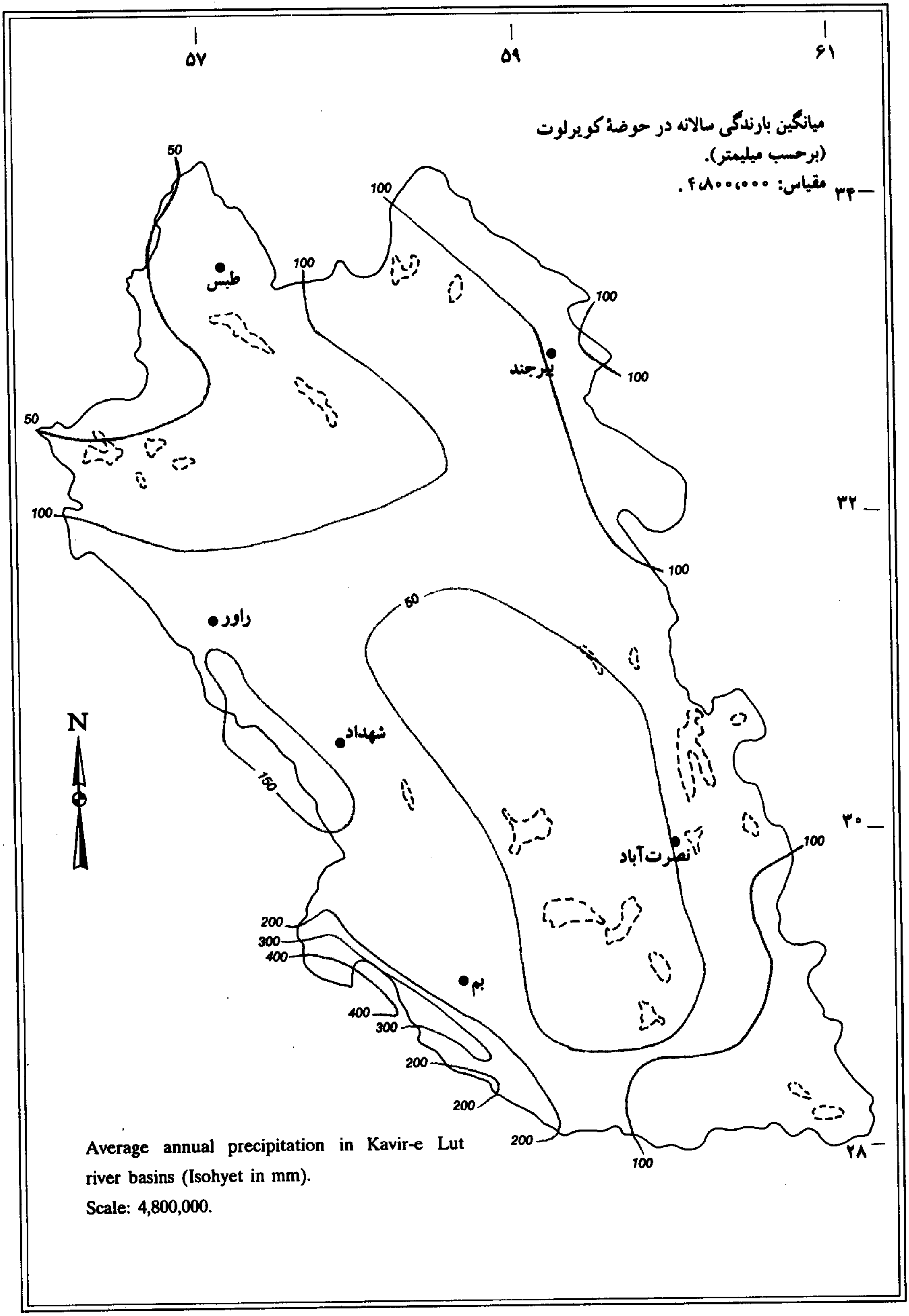
آب‌باریک
آب‌شورالقور
ابراهیم‌آباد
اصغول
اندوهجرد
اومار
بامقاومت‌پایه

بخی
بنا
بی‌بیان
بیدمشک
بیرجند
پتو
پشترود

پشوئیه
تقی‌آباد
تک‌آب‌چاه‌زرد
تک‌تلخاب
تک‌چاه
تگ
تلگنو

تودی‌لنگ
تهرود
جفتان
جنّت‌آباد
جوشان
جهر
چاه‌کند


۵۷
۵۹
۶۱
۳۴
۳۲
۳۰
۲۸
حوضهٔ کویر لوت.
مقیاس: ۴،۸۰۰،۰۰۰.
مساحت: ۱۹۹،۰۰۰ کیلومترمربع.
مهمترین رودخانه: تهرود.
طبس
بیرجند
راور
شهداد
نصرت آباد
تهرود
بم
N
Kavir-e Lut river basins.
Scale: 4,800,000.
Area:199,000 Km^2.
Important river: Tahrud.



میانگین بارندگی سالانه در حوضهٔ کویرلوت
(برحسب میلیمتر).
مقیاس: ۴،۸۰۰،۰۰۰ .

Average annual precipitation in Kavir-e Lut river basins (Isohyet in mm).
Scale: 4,800,000.

چشمه	سربند	فریدون	گارچیدان
چشمه‌زرد	سرخیج	قلعه‌بید	گاریجگان
چمگرد	سرکاریز	قلعه‌پدا	گرگ
چهارشحنه	سفیدان	قلعه‌زرد	گزان‌تیر
حرجند	سنگ‌تهاب	قنات‌شیده	گزنو
حصار	سنگ‌سیاه	کاج	گلستان
خانه‌مرغزار	سوزوار	کال‌آب‌خُنُک	گوردی
خرشگی	سیف‌آباد	کال‌اسبان	گون‌راند
خفتان	سیلک	کال‌انجیردر	گهقان‌بالا
داری	شاهرود	کال‌براکو	گیاهو
دایم	شترکش	کال‌بی‌بی	گیشو
در	شندک	کال‌درّه‌باز	ماهی
درسختی	شندک‌بالا	کال‌زابر	مزگ
درومپی	شور	کال‌سده	میانرود
درّه‌بید	شوررود	کال‌شل‌آباد	میانکوه
ده‌سیّدها	شوررودالقور	کال‌شورروک	نازیل
دهک	شورشهداد	کال‌کُلوتک	نخل
ده‌محمدشاه	شورنرماشیر	کال‌گروک	نخلک
دهن‌دورودی	شورنه	کال‌مزداب	نسا
دهنه	شورو	کتخام	نمکزار
دهنه‌غار	شوره‌گز	کرمعلی	نمکی
رحمت‌آباد	شهداد	کل‌تنگی	هجدک
رزگان	شیرین‌رود	کُلوتک	هروز
رودشورپسکوه	شیلهٔ زرگران	کلّی	هشتادان
روغ	ظریفی	کُنارنی	
ریحان	عرش	کُندر	
سدن	عشقفتوک	کورین	

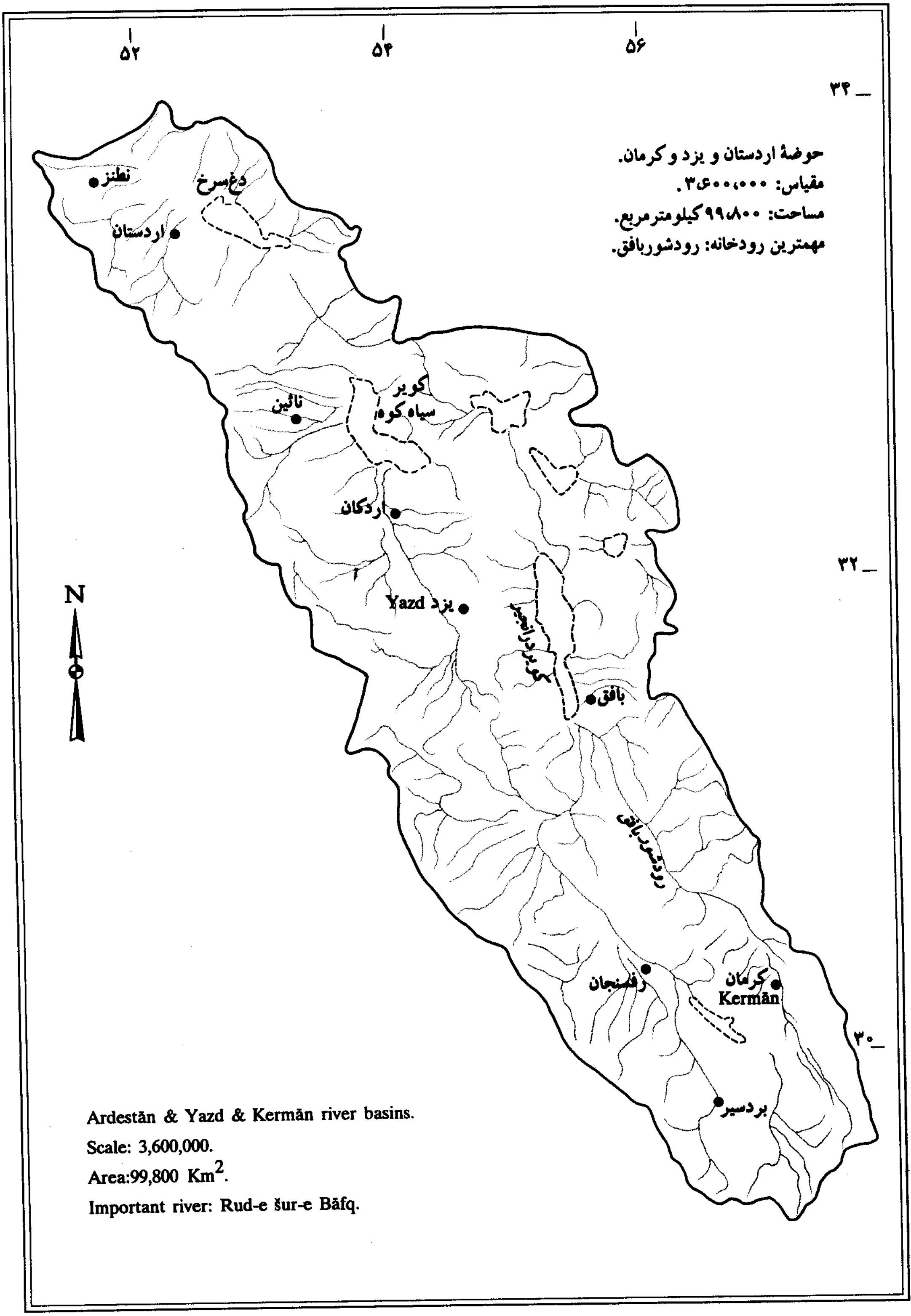
۱۰- حوضهٔ اردستان و یزد و کرمان

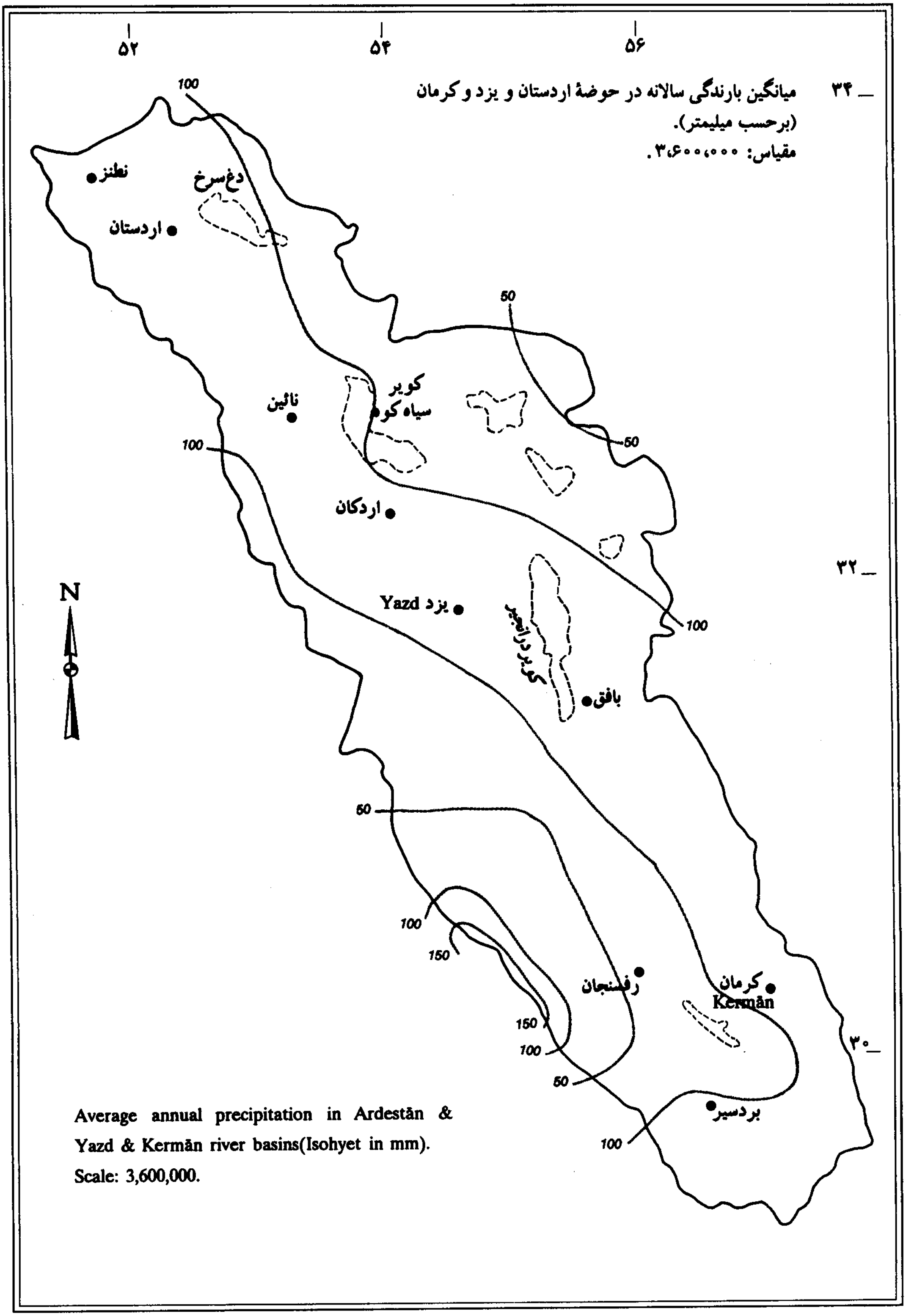
این حوضه که با مساحت ۹۹،۸۰۰ کیلومترمربع یکی از خشک‌ترین و بی‌آب‌ترین حوضه‌های ایران بشمار می‌آید . از حوضه‌های کوچک‌تری چون دغ‌سرخ، کویرسیاه‌کو، کویردرانجیر، دشت جنوب خاوری یزد، شنزار کشکوئیه، دشت کویرات و شنزارهای جنوب کرمان تشکیل یافته است.

رودخانه‌های این حوضه تحت تأثیر بارندگیهای نامنظم، حالت سیلابی دارند و در تمام فصلهای سال خشک و بی‌آب هستند.

رودخانه‌های حوضهٔ اردستان و یزد و کرمان عبارتند از:

آب‌بخشا	تی‌تو	چهاری	خیرآباد
آب‌سیّده	تیگرانی	حجیم	درارود
بادرود	جوب‌باد	حسین‌آباد	دوکالی
برزرود	چاورچی	خرانق	رحمت‌آباد
پایین‌در	چاه‌متک	خربنده	سفید
تنگل‌گور	چترود	خشک	شاهزاده‌عباس


۵۲
۵۴
۵۶
۳۴
۳۲
۳۰
حوضهٔ اردستان و یزد و کرمان.
مقیاس: ۳،۶۰۰،۰۰۰.
مساحت: ۹۹،۸۰۰ کیلومترمربع.
مهمترین رودخانه: رودشوربافق.
نطنز
دغ سرخ
اردستان
نائین
کویر
سیاه کوه
اردکان
N
Yazd یزد
بافق
رودشوربافق
رفسنجان
کرمان
Kermān
بردسیر
Ardestān & Yazd & Kermān river basins.
Scale: 3,600,000.
Area:99,800 Km2.
Important river: Rud-e šur-e Bāfq.



میانگین بارندگی سالانه در حوضهٔ اردستان و یزد و کرمان
(برحسب میلیمتر).
مقیاس: ۳،۶۰۰،۰۰۰.

Average annual precipitation in Ardestān & Yazd & Kermān river basins(Isohyet in mm).
Scale: 3,600,000.

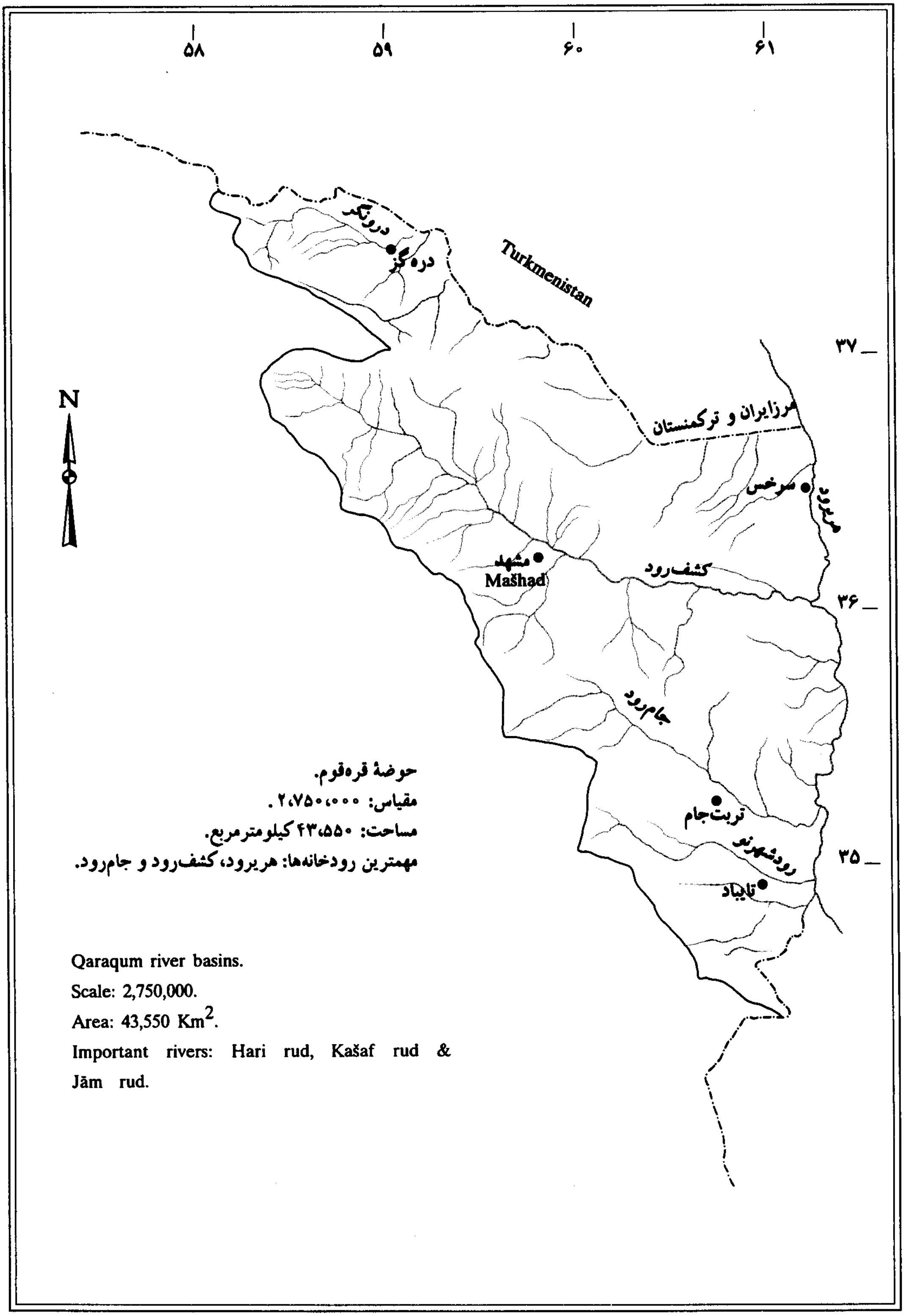
شوراب
شوربافق
شوررفسنجان
شورسیریز
شورکوهبنان
شیرینک
طغرل
کارزار
کال‌هزارچیل
کبوترخوان
کش‌رودخانه
کویرچهٔ‌کافرکوهه
گل‌آباد
مادون
هنجن

۱۱- حوضهٔ صحرای قره‌قوم

مساحت این حوضه ۴۳،۵۵۰ کیلومترمربع است و یکی از حوضه‌های کم‌باران ایران محسوب می‌گردد. به همین مناسبت رودهای آن حالت سیلابی و فصلی دارند و رودهای کشف‌رود و جام‌رود از مهمترین آنها بشمار می‌آیند. هری‌رود نیز که رودخانهٔ اصلی این حوضه محسوب می‌شود، از ارتفاعات مرکزی افغانستان سرچشمه می‌گیرد و پس از طی بخشی از مرز ایران و افغانستان به این حوضه می‌ریزد.

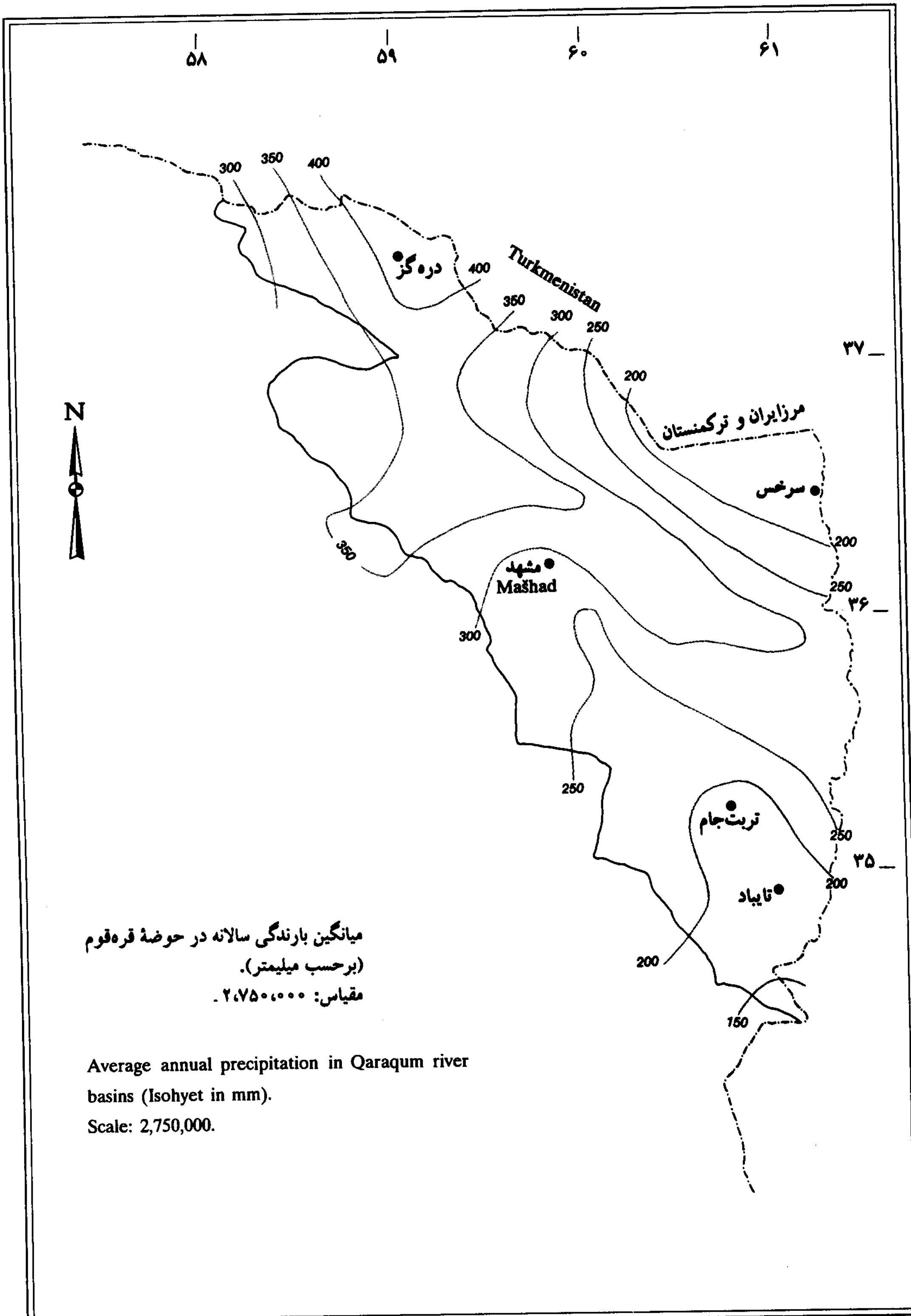
رودخانه‌های حوضهٔ قره‌قوم عبارتند از:

امامقلی
اورالیک
بُقمج
پایه
پیرگان‌سو
تجن
تنگل‌بزجانی
تنگل‌بژگانی
تنگل‌درخت‌بید
تنگل‌رودگاهی
تنگل‌مراغه
تیرگیان‌سو
جام‌رود
چرم‌سو
چهچهه
خشک
درونگر
درّه‌ده‌بار
دولت‌آباد
رودبارسو
روس
ریشخوار
زُشک
زنگلانلوچای
سنکزسو
سینی‌سو
شارلق
شورسو
شورلق
شهرنو
طرق
علی‌بلاغ
فرزی
فریمان
قره‌تیکان‌سو
قلندرآباد
کارده
کال‌آبغه
کال‌آبکوه
کال‌آبو
کال‌ازّه‌کمر
کال‌بزه
کال‌بُهلوری
کال‌تنگل‌شور
کال‌تومنه
کال‌تی‌منک
کال‌چاه‌عباس
کال‌چهل‌کمان
کال‌خرسو
کال‌خواجه
کال‌دربند
کال‌درخت‌بی‌بی
کال‌رود
کال‌ریگ‌آبی
کال‌سرخ
کال‌سرقایه
کال‌سنگ‌آتش
کال‌سنگ‌بست
کال‌شکرتو
کال‌شمخال
کال‌شوراب
کال‌شورپائین‌جام
کال‌شورسرجام
کال‌شورقره‌تیکان
کال‌شیخ
کال‌طرقطی
کال‌فرزنه
کال‌قهرمان
کال‌کاریزه
کال‌کلاته‌شیخ
کال‌مراغه
کال‌مرغاب
کال‌مسیله
کال‌ملو
کال‌ناری
کال‌نهسک
کال‌نی‌بند
کشف‌رود
کنگ
گلمکان
لائین‌سو
مایان
میو
نوقون‌درّه
هری‌رود
یانبلاغ



حوضهٔ قره‌قوم.
مقیاس: ۲،۷۵۰،۰۰۰ .
مساحت: ۴۳،۵۵۰ کیلومترمربع.
مهمترین رودخانه‌ها: هریرود، کشف‌رود و جام‌رود.

Qaraqum river basins.
Scale: 2,750,000.
Area: 43,550 Km^2.
Important rivers: Hari rud, Kašaf rud & Jām rud.



میانگین بارندگی سالانه در حوضهٔ قره‌قوم
(برحسب میلیمتر).
مقیاس: ۲،۷۵۰،۰۰۰.

Average annual precipitation in Qaraqum river basins (Isohyet in mm).
Scale: 2,750,000.

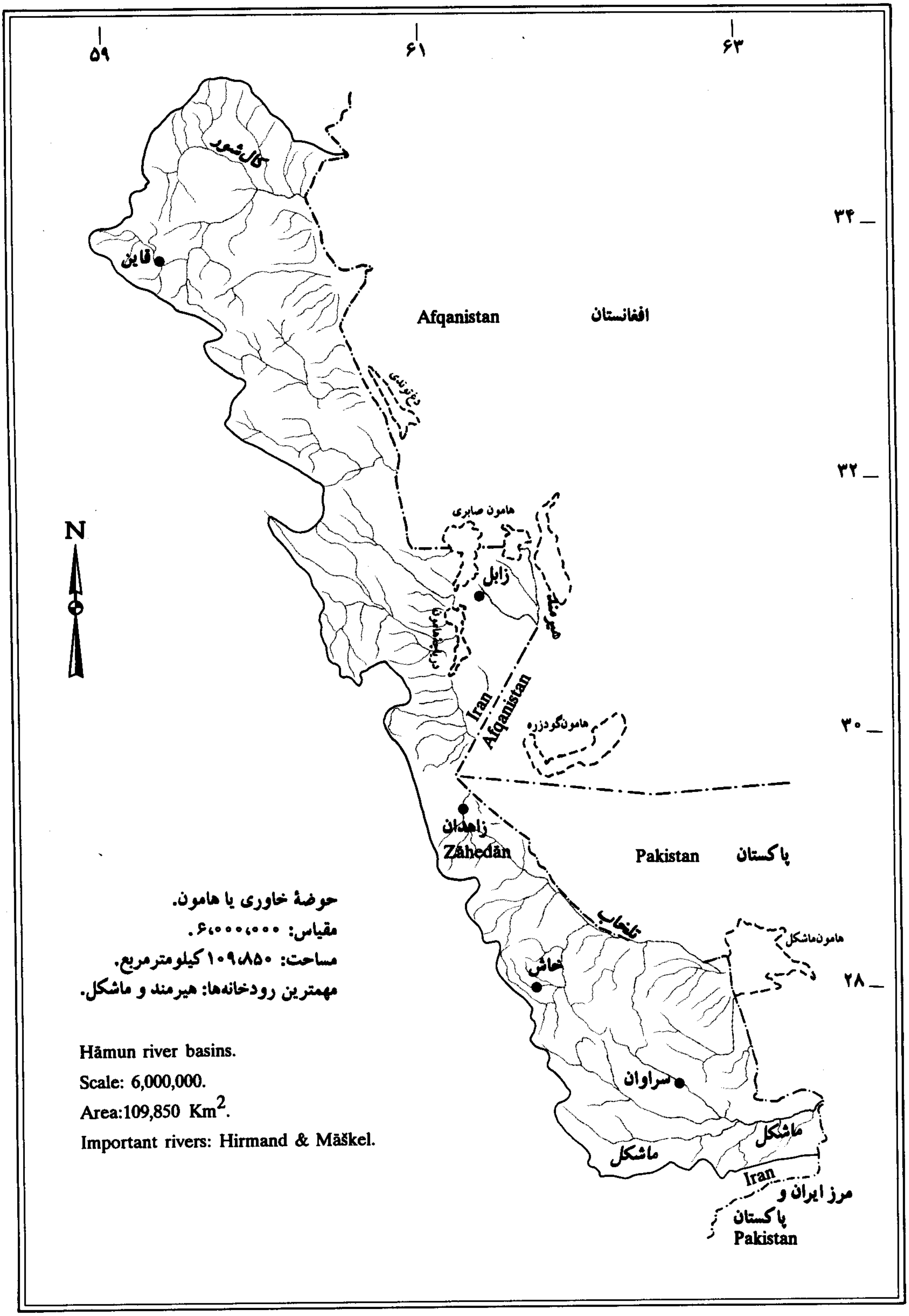
۱۲- حوضهٔ خاوری یا هامون

مساحت این حوضه ۱۰۹،۸۵۰ کیلومترمربع است و از حوضه‌های کوچک‌تری چون نمکزار خواف ، دغ شکافته ، دغ بالا ، دغ پترگان ، دغ توندی ، دریاچهٔ نمکزار ، دریاچهٔ هامون صابری ، لورگ‌شتران ، دریاچهٔ هامون ، هامون گودزره ، دریاچهٔ کرّگی ، هامون ماشکل و نمکزارکپ تشکیل یافته است. این حوضه نیز از جمله کم‌باران‌ترین و خشک‌ترین حوضه‌های ایران محسوب می‌شود و رودهای هیرمند و ماشکل مهمترین رودهای آن بشمار می‌آیند.

غیر از رودخانهٔ هیرمند که از کوههای بابا، درخاک افغانستان سرچشمه می‌گیرد، سایر رودخانه‌های این حوضه فصلی و سیلابی هستند و اهمیت چندانی ندارند.

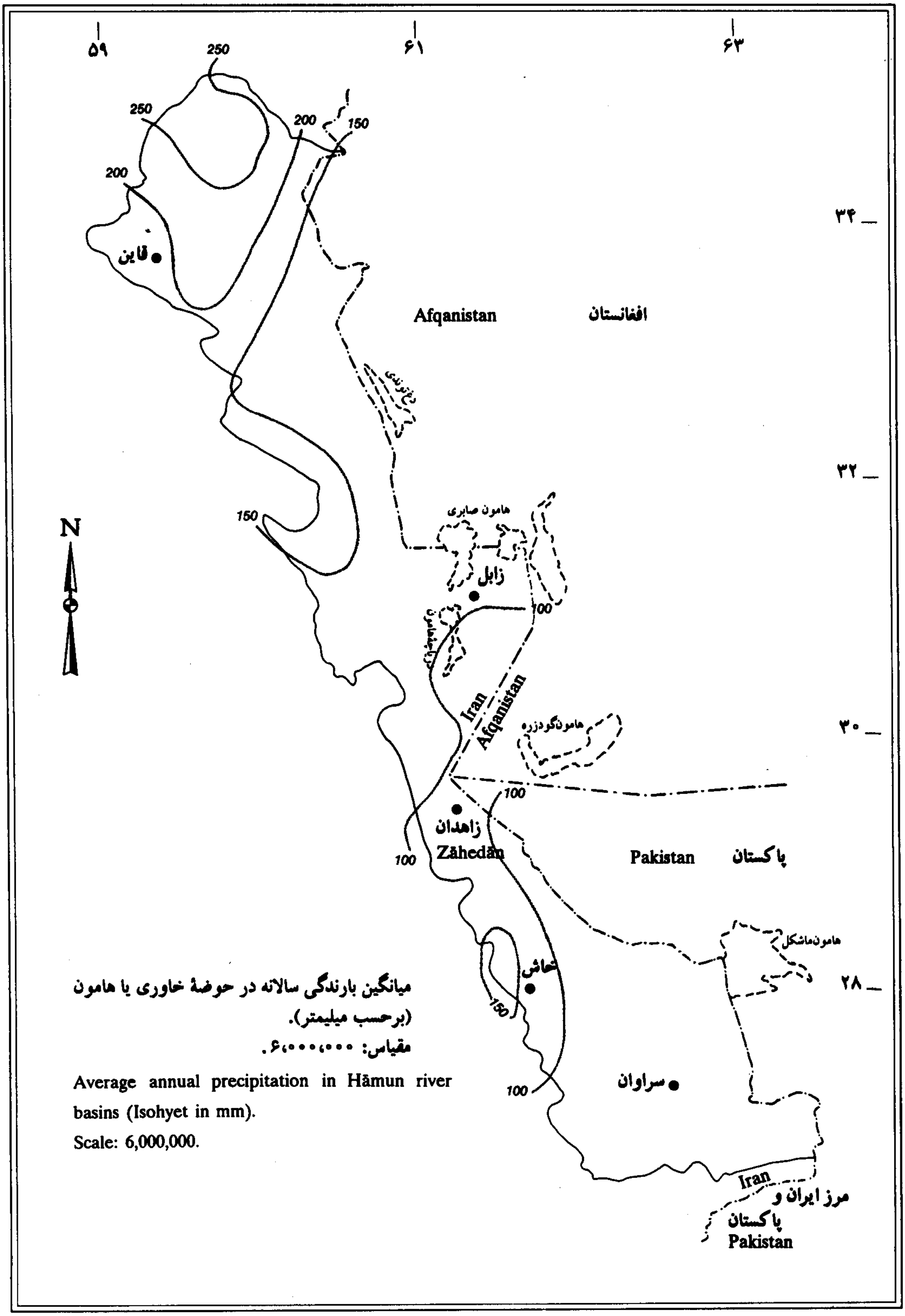
رودخانه‌های حوضهٔ خاوری یا هامون عبارتند از:

آب‌سرد	تنگل گالتازی	ریزان	شیرمرغ
آخندان	تنگل گرداولنگ	زرگون	شیله
آلنج	تنگل نورا	زگز	علی‌آباد
آهنگران	تنگل نی‌توله	زلزله	فخرود
اسکان‌کئور	جاجنگ	زیارت	فدوک
اشکی	جالق	سراب	قاضی‌کئور
افین	جرف	سرتنگ	کاروچ
اندریک	جنگورود	سردشت	کال
باغ سنگی	چاه‌شیرین	سعدآباد	کال اسفاد
باغ‌مرغ	چاه ملاّ	سلامی	کال افغانی
بانسرکئور	چشمه‌بید	سنگان	کال بچه
بشیران	حاجی‌آباد	سورتیغ	کال برّه‌تقی
بنی	حرمک	سوسه‌چی	کال بزرگ
بوتگو	حسین‌آباد	سولگان‌کئور	کال بستان
بوته‌گز	حصار	سهل‌آباد	کال بقناباد
بوناپ‌کئور	حیدرآباد	سیاهدک	کال بمرود
بیرگ	خان‌زمان	سیاه‌سنگ	کال بی‌آساباد
پاتینگ	خسروآباد	سیاهو	کال بیدخت
پریان	خشکک	سیخ‌سر	کال تلخاب
پلپت‌رود	خورشیدان	سیستان	کال تیغاب
پنج چاهی	خوشه‌پسری	سی‌میش	کال جانی
پورک	دارج	شاخن	کال چاه‌برج
پورنگ	دارزن‌کان‌کئور	شاه‌مراد	کال چاه‌تلخ
پیران	دراندرکئور	شاه‌ولی	کال چاه‌حسینا
تخته‌جان	درگان	شتران	کال‌چاه‌رود
ترشاب	دوستاباد	شط قدبدی	کال چاه‌شط
تگ‌حوض	دهرگونزا	شور	کال چاه‌شور
تگ‌کوه سفیدک	ده ملک	شوراب	کال چاه‌قوری
تلخاب	دهنه	شورابه	کال‌چاه‌گز
تنگ‌پی‌توکان	رباط	شورزوهان	کال چرخوال
تنگل رونو	رگین‌کئور	شورگزیک	کال چرقاب
تنگل ساقون	روتک	شورنهبندان	کال خواجه انجیره
تنگل سده	رودشور قاین	شوشک	کال خواجه‌یار
تنگل شهرک	رومدی	شیراندورکئور	کال خوشابه



حوضهٔ خاوری یا هامون.
مقیاس: ۶،۰۰۰،۰۰۰.
مساحت: ۱۰۹،۸۵۰ کیلومترمربع.
مهمترین رودخانه‌ها: هیرمند و ماشکل.

Hāmun river basins.
Scale: 6,000,000.
Area:109,850 Km^2.
Important rivers: Hirmand & Māškel.



میانگین بارندگی سالانه در حوضهٔ خاوری یا هامون (برحسب میلیمتر).
مقیاس: ۶،۰۰۰،۰۰۰.

Average annual precipitation in Hāmun river basins (Isohyet in mm).
Scale: 6,000,000.

کال درجا
کال درّه
کال درّه جین آباد
کال دوکوهه
کال دونخ
کال زوهان
کال سبزپنبه
کال سده
کال سرخ
کال سلامی
کال سنگر
کال سیاه‌لاخ
کال سیرخون
کال شاه‌بیشه
کال شاهرخ
کال شاهرخت
کال شش‌نمکی
کال شور
کال شورجلگه
کال قاین
کال قراول‌گاه
کال کُرغه
کال کفتار
کال کندماهنجو
کال کندولی
کال کیخ
کال گوریاب
کال گیگوش
کال لپی
کال محمدآباد
کال مردکش
کال مرغزار
کال منقاب
کال موسی‌آباد
کال نوهور
کال نیک
کرگسا
کرگساو
کرم‌بخش
کروسی‌کثور
کفاز
کلاتهٔ احمد
کلان‌دورزی
کل کیخ
کلگان‌کثور
کنت
کند
کندحصار
کنفوسکی
کوه‌باز
کهنک
گتمیررود
گرتیغ
گرماب
گز
گزبستان
گزخت
گزرود
گزکل‌کل
گزو
گزیک
گلو
گو
لادیز
لار
لکی
لونک
ماشکل
ماميل
ماهی‌رود
مچانو
محمدآباد
مزارگزیک
مزدوری
مسک
مشکیل
ملکی
موبیان
مولید
میان‌طاق
میل
نوراب
نوکودار
واویلا
هزارمیشه
هفتادرود
هیرمند

بخش دوم

فهرست الفبایی رودهای ایران

CHAPTER 2

The Alphabetical Gazetter of Iranian Rivers

آئوچای **Ā'u cāy**

← حاجی‌عرب، شهرستان بوئین‌زهرا، استان قزوین.

آب‌آذرشهر **Āb-e Āzaršahr**

دهستان آذرشهر، شهرستان تبریز. فصلی، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۱۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۰۰ متر. شیب متوسط ۳/۶ درصد. مسیر کلی شمالی. میانگین آبدهی سالانه ۵۱/۸ میلیون مترمکعب.

این رودخانه که بیشتر به یک خشکرود شباهت دارد از دامنهٔ باختری کوه قزل‌داغ، در ۱۰ کیلومتری جنوب آذرشهر سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی شمال راه اتومبیل‌رو آذرشهر به مراغه را قطع می‌کند و به باغهای باختر آذرشهر وارد می‌شود. سیلابهای این رودخانه در بارندگیهای سنگین وارد دلتای تلخه‌رود شده و به دریاچهٔ ارومیه (رضائیه) می‌ریزد.

آب‌آسمان‌آباد **Āb-e Āsemān ābād**

دهستانهای آسمان‌آباد و چرداول، شهرستان ایلام. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ چرداول. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۱۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

این رودخانه از چشمه‌سارها و آبخیزهای پیرامون روستای آسمان‌آباد، در ۳۵ کیلومتری شمال باختری ایلام سرچشمه می‌گیرد و از درهٔ میان کوههای قلاجه و کُته پیفک *Koteh pifak* بسوی جنوب خاوری روان می‌شود و پس از سیراب ساختن روستاهای دهستان آسمان‌آباد به درهٔ جنوبی کوه پیران وارد شده و پس از عبور از روستاهای سلطان‌قلی، آسمان‌آباد، کانی‌گولان، درهٔ گرمه، محمدقلی و گدمه *Gadameh* به دهستان چرداول وارد می‌شود و در روستای چشمه‌کبود با رودخانهٔ چنارچ مخلوط شده و رودخانهٔ چرداول را تشکیل می‌دهند.

آب‌آفتاب **Āb-e Āftāb**

دهستان میش‌خاص، شهرستان ایلام. فصلی، ریزابهٔ رود کنجان‌چم، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۲۰ متر. شیب متوسط ۲/۸ درصد. مسیر کلی باختری.

این رودخانه طی ریزابه‌های متعدد که از دامنهٔ کوههای مانشت، قلارنگ *Qelārang* و چمن‌گیر از رشته کبیرکوه واقع در حدود ۲۰ کیلومتری جنوب خاوری ایلام سرچشمه گرفته و پس از عبور از دهستان میش‌خاص و منطقهٔ گل‌گل‌گچان *Golgol-e Gacān*، در ۱۷ کیلومتری جنوب ایلام به رودخانهٔ کنجان چم می‌ریزد.

آب‌ارّون **Āb-e Arrun**

دهستان پادنای شرقی، شهرستان آباده. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ شیخ احمد. حوضهٔ نیریز(دریاچهٔ کافتر). طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۳۹۰ متر. شیب متوسط ۸/۰ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

سرچشمه، دامنهٔ خاوری کوه مروارید، ۳۴ کیلومتری جنوب باختری ایزدخواست.

آب‌اسبکی **Āb-e Asbaki**

← تغار، دهستان دهدشت، شهرستان کهگیلویه.

آب‌افرینه **Āb-e Afrineh**

← آب‌چولهول، دهستان میانکوه، شهرستان خرم‌آباد.

آب‌الکن **Āb-e Alkan**

دهستانهای فریدونشهر و پشتکوه موگوئی، شهرستان فریدن. دائمی، ریزابهٔ آب زالکی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۸۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۹ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

این رودخانه از دامنهٔ کوههای چاله‌وان *Cālehvān* و بزمه *Bazmeh* واقع در دهستان فریدونشهر، ۲۸ کیلومتری جنوب باختری داران و ۴ کیلومتری شمال خاوری روستای میدانک پایین سرچشمه گرفته و بنام آب میدانک پایین رو بسوی باختر جنوبی سرازیر می‌شود و پس از عبور از درهٔ خاوری کوه دری *Dari* با آب درهٔ پیرگلی مخلوط می‌شود و از طریق درهٔ میان کوههای دری و خوربه *Xurbah* بسوی باختر جنوبی روان می‌شود و در ۲ کیلومتری شمال باختری روستای گوکان *Gukān* با آب درهٔ کمران و همچنین آب درهٔ غار مخلوط می‌گردد و بنام آب گوکان به دهستان پشتکوه موگوئی وارد می‌گردد. و ضمن عبور از درهٔ شمالی کوه هسل *Hasal* از کنار روستاهای وزوه *Vazveh* و کاگونک *Kāgunak* عبور می‌کند و در یک کیلومتری جنوب باختری روستای اخیر با آب درزرگه مخلوط می‌گردد و سپس رو به شمال باختری منحرف شده و ضمن سیراب نمودن روستای دورک *Durak* با آب کاهنگان مخلوط می‌شود و بنام آب‌چران از طریق درهٔ باختری کوه سوره بسوی شمال باختری جریان می‌یابد. در انتهای درهٔ مزبور با آب رودبار درهم می‌آمیزد و به آب‌الکن تغییر نام می‌دهد و از طریق درهٔ میان کوههای شناردرر *Šenārdarar* (در شمال) و ملار *Malār* (در جنوب) بسوی روستای تکلو *Taklu* روان می‌شود و به درهٔ باختری کوه شناردرر وارد می‌گردد و رو بسوی شمال باختری از کنار روستاهای توره *Tureh* و دیزآباد و کیش و پره *Pareh* می‌گذرد. در روستای اخیر بسوی جنوب باختری منحرف می‌گردد و ضمن دور زدن کوه گنداب از کنار روستاهای چاله، شاروند *Šārvand* و مبارک‌آباد عبور می‌کند و سرانجام در ۱/۵ کیلومتری باختر روستای اخیر به آب زالکی می‌ریزد.

آب‌امیران **Āb-e Amirān**

دهستان معمولان، شهرستان خرم‌آباد. دائمی، ریزابهٔ رود کشگان، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۸۰ متر. شیب

متوسط ۳ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.
سرچشمه، چشمه‌سارهای منطقهٔ امیران، ۴۹ کیلومتری باختر خرم‌آباد. مسیر درهٔ میان کوههای لهور *Lahur* و سفید (در شمال) و کوه بتخانه *Botxāneh* (در جنوب). ریزشگاه، ۲/۵ کیلومتری جنوب باختری روستای کوشگی.
نام این رودخانه در انتهای مسیر به آب چنار تبدیل می‌شود.

Āb-e Anjireh آب‌انجیره
دهستان مایسنی، شهرستان دهلران. دائمی، ریزابهٔ آب‌سارکده، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۷۰ متر. شیب متوسط ۶ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، چشمه‌سارهای گوگردی دامنهٔ کبیرکوه، ۵۰ کیلومتری شمال دهلران.

Āb-e Ostāš آب‌اوستاش
دهستان بسطام، شهرستان شاهرود. فصلی، ریزابهٔ کال‌سیاه، حوضهٔ دشت کویر (کویر حاج‌علی‌قلی). طول ۲۵ کیلومتر. سرچشمه ۳۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۸۰ متر. شیب متوسط ۶/۹ درصد. مسیر کلی، خاور جنوبی.
این رودخانه از دامنهٔ خاوری کوه شاهوار *Šāhvār*، در ۲۳ کیلومتری شمال باختری شاهرود سرچشمه می‌گیرد و با شیب نسبتاً زیاد رو به روستاهای علی‌کاهی و گنده‌پلی *Gondahpoli* سرازیر گشته و مازاد آب آن در فصول پرآب به کال سیاه می‌ریزد.

Āb bārik آب‌باریک
دهستان ریگان، شهرستان بم. فصلی، ریزابهٔ رودشور نرماشیر، حوضهٔ کویر لوت. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۵۰۰ متر. شیب متوسط ۳/۴ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.
این رودخانه از کوههای جبال بارز، در ۶۵ کیلومتری جنوب بم سرچشمه می‌گیرد و پس از مخلوط شدن با رودخانهٔ گون‌راند بسوی دشت نرماشیر روان می‌شود و در شنزارهای دشت مزبور ناپدید می‌گردد. مازاد آب این رودخانه در فصلهای پرباران به رودشور نرماشیر می‌ریزد.

Āb-e Bāzoft آب بازوفت
شهرستانهای شهرکرد و بروجن، استان چهارمحال و بختیاری. دائمی، ریزابهٔ رود کارون، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۹۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۷۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۸۵۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری. میانگین آبدهی سالانه ۲۰۸۷ میلیون مترمکعب (ایستگاه مرغک).
این رودخانه از دامنهٔ کوههای منار *Menār* و گله‌سگا *Galleh sagā* و تورک و زردکوه، در ۱۲۰ کیلومتری باختر شمالی شهرکرد سرچشمه می‌گیرد و از طریق دهستان بازوفت رو بسوی جنوب خاوری روان می‌شود و پس از عبور از درهٔ شمال خاوری کوه تاراز *Tārāz* به روستای قره‌گر *Qareh gar* می‌رسد و در یک کیلومتری جنوب خاوری روستای مزبور با آب شنگی مخلوط می‌گردد و ۸ کیلومتر پائین‌تر نخست با آب تشنوی و سپس با آب ترکی درهم می‌آمیزد و پس از سیراب نمودن روستای تیک *Teyak* به دره‌های پرپیچ و خم میان زردکوه (در شمال) و کوه سفید (در جنوب) وارد می‌شود و در سر راه با آب چنار مخلوط می‌گردد و از کنار روستاهای سرخلا *Sarxalā* و قلعه‌تبارک و ارتک *Artak* می‌گذرد و در ۳ کیلومتری خاور روستای اخیر با آب نازی مخلوط می‌شود و کمی پائین‌تر با دو ریزابه یکی شمال خاوری و دیگری جنوبی درهم آمیخته و از کنار روستای مورز *Mavarz* واقع در منطقهٔ تلخه‌دان می‌گذرد و پس از عبور از درهٔ باختری کوه دالانک به دهستان دیناران از شهرستان بروجن وارد می‌شود. در این دهستان نخست از کنار روستای بادام‌شیرین‌دان می‌گذرد و پس از مخلوط شدن با یک ریزابهٔ کوچک به درهٔ خاوری کوه پوتک *Putak* وارد شده و به دهستان میانکوه از شهرستان بروجن داخل می‌گردد و پس از پیمودن درهٔ خاوری کوههای سو *Su*، سرصحرا و دهدز *Dehdez* و آته *Āteh* و مخلوط شدن با چند ریزابهٔ کوچک سرانجام در یک کیلومتری جنوب خاوری روستای کبوسی *Kabusi* به رود کارون می‌ریزد.

Āb baxšā آب‌بخشا
← کبوترخوان، شهرستانهای سیرجان و رفسنجان، استان کرمان.

Āb bar آب‌بر
دهستان طارم علیا، شهرستان زنجان. فصلی، ریزابهٔ قزل‌اوزن، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۵۰ متر. شیب متوسط ۹ درصد. مسیر کلی جنوبی.
رودخانهٔ کوچک آب‌بر از دامنهٔ جنوبی کوه بندگدوک، در ۶۷ کیلومتری شمال خاوری زنجان سرچشمه گرفته و رو به جنوب روان می‌شود و با شیب نسبتاً تند از درهٔ میان کوههای ایران‌داغی (در باختر) و خانه‌خل *Xānehxol* در خاور عبور می‌کند. در خروج از درهٔ مزبور روستای آب‌بر را مشروب می‌سازد و سپس بسوی روستای کوهکن روان می‌شود و در ۳ کیلومتری جنوب باختری روستای اخیر به قزل‌اوزن می‌ریزد.

Āb-e Barkeh آب‌برکه
دهستان دشت لالی، شهرستان مسجد سلیمان. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ شور لالی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۳۰ متر. شیب متوسط ۲/۷ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، دامنهٔ کوه کمرشاه، ۵۲ کیلومتری شمال باختری مسجد سلیمان. ریزشگاه، امامزاده آقابرکه، ۵ کیلومتری شمال خاوری مسجد سلیمان.

Āb-e Behešt ābād آب‌بهشت‌آباد
شهرستان شهرکرد، استان چهارمحال و بختیاری. دائمی، ریزابهٔ

آب کوهرنگ، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۹۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۶۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۹ درصد. مسیر کلی جنوبی و باختر جنوبی.
این رودخانه از دامنهٔ کوههای سید بهاءالدین و لاتان *Lātān* واقع در دهستان بن، در ۳۲ کیلومتری شمال باختری شهرکرد، سرچشمه گرفته و ضمن آمیختن با چندین ریزابهٔ خاوری و باختری از کنار روستاهای وردنجان *Vardanjān*، نافچ *Nāfc*، چالشتر *Cālšotor*، اشکفتک *Eškaftak* و زانیان می‌گذرد و پس از عبور از باختر شهرکرد بنام آب جهان‌بین رو به جنوب روان می‌شود و با چند ریزابهٔ خاوری که از جنوب فرخ‌شهر سرازیر شده‌اند مخلوط می‌گردد و در سر راه روستاهای بهرام‌آباد و طاقانک *Tāqānak* را سیراب می‌سازد و ضمن عبور از ۳ کیلومتری خاوری هفشجان *Hafšejān* با یک ریزابهٔ باختری مخلوط می‌گردد و پس از عبور از روستای شمس‌آباد بسوی درّهٔ جنوب خاوری کوه جهان‌بین روان می‌شود. در این دره روستای خراجی *Xarāji* را مشروب می‌کند و پس از عبور از روستای تشنیز *Tešniz* با آب شلمزار درهم می‌آمیزد و از طریق دامنهٔ خاوری کوه هزارگزی بنام رود کیار بسوی شمال باختری منحرف می‌گردد و در درّهٔ شمالی کوه اخیر تغییر مسیر داده و رو بسوی جنوب باختری روان می‌شود و پس از مخلوط شدن با آب جونقان بنام آب بهشت‌آباد از درّهٔ باختری کوههای هزارگزی و سوخته عبور می‌کند و سرانجام پس از عبور از روستای بهشت‌آباد در ۲ کیلومتری جنوب باختری روستای مزبور به آب کوهرنگ می‌ریزد.

Āb-e Bid آب بید

دهستان میانکوه، شهرستان دزفول. فصلی، ریزابهٔ رودشور، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۰۰ متر. شیب متوسط ۸ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، دامنهٔ کوههای تازه و سالن *Sālen*، ۸۲ کیلومتری خاور شمالی دزفول.

Āb-e Bivareh آب بی‌وره

دهستان ارکوازی، شهرستان مهران. دائمی، ریزابهٔ تنگ‌خشول، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۰۰ متر. شیب متوسط ۵/۳ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، چشمه‌سارهای منطقهٔ کورد *Kurd*، دامنهٔ باختری کبیرکوه، ۶۵ کیلومتری خاور شمالی مهران.
این رودخانه پس از گذشتن از درّهٔ شمال خاوری کوه بی‌وره با آب کنات مخلوط شده و رودخانهٔ تنگ خشول را تشکیل می‌دهند.

Āb-e Pabdā آب پبدا

دهستان دشت لالی، شهرستان مسجد سلیمان. فصلی، ریزابهٔ رود هرکش، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۶۰ متر. شیب متوسط ۴/۳ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
این رودخانه از دامنهٔ کوههای کمره و علامت‌کوه، در ۵۹ کیلومتری شمال مسجد سلیمان سرچشمه گرفته و رو به جنوب خاوری سرازیر می‌شود. پس از طی حدود ۴ کیلومتر بسوی شمال باختری متوجه شده و ضمن دور زدن کوه کمره بسوی تنگ‌پبدا روان می‌گردد و پس از خروج از تنگ مزبور رو بسوی جنوب باختری از کنار روستای کاکاونگی *Kākāvangi* می‌گذرد و پس از مخلوط شدن با چندین ریزابهٔ بزرگ و کوچک در ۷ کیلومتری شمال خاوری دشت لالی به رودخانهٔ هرکش می‌ریزد.
در مدخل ورودی تنگ‌پبدا که بین کوههای انباراسبی و دوتالکی *Dotāleki* قرار دارد، محل مناسبی برای احداث سد بنظر می‌رسد.

Āb parān آب پران

دهستان کوهسارات، شهرستان گنبدکاووس. فصلی، ریزابهٔ رود مادرسو، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۰۰ متر. شیب متوسط ۷/۳ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
سرچشمه، ارتفاعات جنگل تپه‌کلو، ۵۰ کیلومتری خاور گنبدکاووس.

Āb-e Pardameh آب پردمه

دهستان بهرستاق، شهرستان آمل. فصلی، ریزابهٔ شیرکلارود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۰۰ متر. شیب متوسط ۱۱ درصد. مسیر کلی شمالی.
این رودخانه از دامنهٔ میان کوههای سرخره و بوم، در ۶۰ کیلومتری جنوب آمل سرچشمه گرفته و رو به شمال از منطقهٔ موزون عبور می‌کند و پس از سیراب ساختن روستای پردمه به درّهٔ باختری کوه چنگیز وارد می‌شود و سپس درّهٔ میان کوههای نرین *Nerin* (در باختر) و هرند *Harand* (در خاور) را رو به شمال طی می‌کند و در تنگ‌تیران‌شورکلا به رودخانهٔ شیرکلارود می‌ریزد.

Āb-e Pasir آب پسیر

دهستان زز، شهرستان الیگودرز. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ سزار، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۰۰ متر. شیب متوسط ۵/۵ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ یاسینکوه، ۳۳ کیلومتری باختر جنوبی دورود.
مسیر، درّهٔ میان کوه ازگن *Ezgen* (در شمال) و کوههای کهک *Kahak* و بونه *Boneh* (در جنوب). در سر راه از روستائی بنام پسیر می‌گذرد.

Āb-e Peškanak آب پشکنک

دهستان رودبار قصران *Qasrān*، شهرستان تهران. دائمی،

ریزابهٔ جاجرود، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۸۷۰ متر. شیب متوسط ۵ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

این رودخانه از دامنهٔ جنوبی کوه صندوق‌چال، در ۳۲ کیلومتری شمال تهران سرچشمه گرفته و از درّهٔ خاوری کوه تاربیشه *Tārbišeh* رو بسوی روستای آهار روان می‌شود. در این روستا با ریزابه‌ای که از دامنهٔ شمالی کوه توچال سرازیر شده مخلوط می‌گردد و بنام رودخانهٔ آهار همچنان رو بسوی جنوب خاوری جریان می‌یابد و پس از عبور از روستاهای ایگل *Igol* و باغ‌گل در ۴ کیلومتری جنوب فشم به جاجرود می‌ریزد.

آب پلاسگان **Āb-e Pelāsegān**

دهستانهای ورزق و چادگان، شهرستان فریدن. دائمی، ریزابهٔ زاینده‌رود. حوضهٔ اصفهان و سیرجان (باتلاق گاوخونی). طول ۶۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۱۰۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری. میانگین آبدهی سالانه ۱۴۷ میلیون مترمکعب (ایستگاه اسکندری).

این رودخانه طی دو ریزابهٔ شرقی و غربی که یکی از دامنهٔ کوههای پنج‌پنجه، خوانسار و دره‌بید، در ۲۲ کیلومتری شمال باختری داران و دیگری از دامنهٔ کوههای قره‌داغ، قبله و سه‌طبله حدود ۳۰ کیلومتری شمال باختری داران سرچشمه گرفته‌اند، تشکیل می‌یابد. ریزابهٔ خاوری پس از عبور از درّهٔ میان کوههای خوانسار و شنستان *Šenestān* بسوی روستای دامنه روان می‌شود و پس از آمیختن با یک ریزابهٔ کوچک نخست به طرف روستای آشجرد *Āšjerd* و سپس به طرف شهر داران سرازیر می‌گردد و در جنوب روستای سواران با ریزابهٔ غربی مخلوط می‌شود. ریزابهٔ دوم پس از عبور از دهستان کرچمبو از کنار روستای سنگباران می‌گذرد، سپس روستاهای خونگ *Xung*، شاه‌بلاغ، میلاگرد *Milāgerd*، دهق فریدن، گوانک *Govānak* و چیگان را سیراب می‌کند و در جنوب روستای سواران با ریزابهٔ شرقی مخلوط می‌شود و به دهستان چادگان وارد می‌گردد. در این دهستان ضمن عبور از کنار روستاهای مغان *Moqān*، اسکندری، سینگرد *Singard*، آدگان *Ādegān* و گشنیگان *Gešnigān* با ریزابه‌های متعددی که از ارتفاعات خاوری و باختری سرازیر شده‌اند مخلوط می‌شود و در ۲۹ کیلومتری جنوب داران به دریاچهٔ سد زاینده‌رود می‌ریزد.

آب تالان **Āb-e Tālān**

← جگیران، دهستانهای پشت‌تنگ و ذهاب و قوره‌تو، شهرستان قصر شیرین.

آب تالون **Āb-e Tālun**

دهستان سولقان، شهرستان تهران. فصلی، ریزابهٔ رود کن. حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۸۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۴۰ متر. شیب متوسط ۱۱ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه تالون ۳۱ کیلومتری شمال باختری تهران. روستای مسیر، تالون.

آب تختان **Āb-e Taxtān**

دهستان زرین‌آباد، شهرستان دهلران. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ خروزان، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۱ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۱۰ متر. شیب متوسط ۱۰ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

سرچشمه، سراب چپی‌راستی *Capi rāsti*، ۶۰ کیلومتری شمال باختری دهلران (دامنهٔ کبیرکوه).

آب ترزه **Āb-e Tarzeh**

دهستان پشتکوه موگوئی، شهرستان فریدن. دائمی، ریزابهٔ رود وهرگان. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۸۵۰ متر. شیب متوسط ۶ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

سرچشمه، دامنهٔ کوههای ونیزان *Vanizān* و لاشوم *Lāšum* در ۵۸ کیلومتری باختر جنوبی داران و ۲ کیلومتری جنوب روستای ترزه *Tarzeh*.

آب ترکی **Āb-e Terki**

دهستان بازوفت، شهرستان شهرکرد. دائمی، ریزابهٔ آب بازوفت، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۸۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۹۵ متر. شیب متوسط ۶/۳ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

سرچشمه، دامنهٔ باختری زردکوه، ۷۳ کیلومتری باختر شهرکرد. این رودخانه کوه گرد *Gerd* را از سوی درّهٔ شمالی و باختری دور می‌زند و از کنار روستاهای شو *Šu* و ترکی می‌گذرد.

آب تشنوی **Āb-e Tašnavi**

دهستان بازوفت، شهرستان شهرکرد. دائمی، ریزابهٔ آب بازوفت، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۰۰ متر. شیب متوسط ۴/۲ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

سرچشمه، دامنهٔ جنوبی زردکوه، ۸۶ کیلومتری باختر شهرکرد و ۶ کیلومتری خاوری روستای تشنوی.

آب تلخ **Āb-e Talx**

دهستان لمبری شرقی، شهرستان مسجد سلیمان. دائمی، ریزابهٔ رود شور، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۲۲۰ متر. شیب متوسط ۱/۳ درصد. مسیر کلی شمال باختری. سرچشمه ۱۸ کیلومتری جنوب خاوری مسجد سلیمان.

آب تنگ‌دز **Āb-e tang-e Dez**

دهستان گندمان، شهرستان بروجن. دائمی، ریزابهٔ رود ونک، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۱۰ متر. شیب

متوسط ۱۶/۵ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، دامنهٔ کوه هزاردره، ۳۵ کیلومتری جنوب باختری بروجن.

آب تنگوله **Āb-e Tanguleh**
دهستان زلقی، شهرستان الیگودرز. دائمی، ریزابهٔ رودخانه وهرگان. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۰۵۰ متر. شیب متوسط ۵ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، کوههای میشه و هشتاد، ۴۶ کیلومتری جنوب خاوری الیگودرز. ریزشگاه روستای وهرگان، ۴۸ کیلومتری جنوب خاوری الیگودرز.

آب تورودبار **Āb-e Torudbār**
← درّهٔ بزپل، دهستان سدن رستاق غربی، شهرستان گرگان.

آب تیرجاری **Āb-e Tirjāri**
دهستان چهاردانگهٔ سورتجی، شهرستان ساری. دائمی، ریزابهٔ رود تجن، حوضهٔ دریای خزر. طول ۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۹۵ متر. شیب متوسط ۵/۷ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.
این رودخانه از دریاچهٔ کوچکی واقع در دامنهٔ کوه دراشه *Derāšeh*، در ۴۵ کیلومتری خاور جنوبی ساری و ۱۵ کیلومتری شمال خاوری کیاسر سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی باختر جنوبی سرازیر می‌شود و پس از عبور از باختر روستای خارخون *Xārxun* به رود تجن می‌ریزد.

آب تیمه **Āb-e Timeh**
دهستان شوهان، شهرستان مهران. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ چنگوله، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۱۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۳۰ متر. شیب متوسط ۳/۶ درصد. مسیر کلی شمال باختری. سرچشمه، مناطق زرین‌آباد، مشد *Mašad* و باردگال *Bārdagāl*، ۶۵ کیلومتر خاور جنوبی مهران.

آب جاق‌جاق **Āb-e Jāqjāq**
← ونک، دهستانهای خان‌میرزا و گندمان، شهرستان بروجن.

آب جانداران **Āb-e Jāndārān**
← مهاباد، شهرستان مهاباد، استان آذربایجان غربی.

آب جانو **Āb-e Jānu**
دهستان چوپانان، شهرستان نائین. فصلی، ریزابهٔ رود نه‌آب. حوضهٔ دشت کویر. طول ۲۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۰۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی شمالی.
سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه آب‌جانو و شاه‌کوه، ۵۳ کیلومتری جنوب باختری خور و ۵ کیلومتری جنوب روستای بازیاب.

آب جوزولی **Āb-e Jōzvali**
دهستان کوهپایه، شهرستان گرگان. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ گرمابدشت، حوضهٔ دریای خزر. طول ۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۰۰ متر. شیب متوسط ۱۶ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
رودخانهٔ کوچک جوزولی از دامنهٔ کوه کلاه‌گردان، در ۱۸ کیلومتری جنوب خاوری گرگان سرچشمه گرفته و پس از طی ۵ کیلومتر به رودخانهٔ گرمابدشت می‌ریزد.

آب جوش **Āb juš**
دهستان کاه، شهرستان سبزوار. فصلی، ریزابهٔ کال‌شورجاجرم، حوضهٔ دشت کویر. طول ۳۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۰۵ متر. شیب متوسط ۲/۲ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
رودخانهٔ آب‌جوش از پای گردنهٔ اُلنگ‌سیر واقع در کوههای جغتای، در ۵۸ کیلومتری باختر شمالی سبزوار سرچشمه می‌گیرد و از درّهٔ خاوری کوه اُلنگ‌سیر واقع در منطقهٔ کلاتهٔ دلبر رو به جنوب سرازیر می‌شود و پس از عبور از روستای بنگ *Beng* به درهٔ باختری کوه هُنگ *Hong* وارد می‌شود و با قطع راه اتومبیل‌رو سبزوار به شاهرود، در اراضی جنوبی راه مزبور ناپدید می‌گردد. مازاد آب این رودخانه در بارندگیهای فوق‌العاده به کال‌شورجاجرم وارد می‌شود.

آب جونقان **Āb-e Junoqān**
دهستانهای جونقان، فارسان و تنگ‌گزی، شهرستان شهرکرد. دائمی، ریزابهٔ آب بهشت‌آباد. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۹۱۰ متر. شیب متوسط ۱/۳ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
این رودخانه از چشمه‌سار سراب واقع در دامنهٔ شمالی کوه سالدارون، در ۴۲ کیلومتری باختر شهرکرد سرچشمه گرفته و بنام رود سراب بسوی روستای امیدآباد روان می‌شود و ضمن عبور از درّهٔ جنوبی کوههای بیدکان *Bidekān* و جونک *Jevenak*، روستاهای باباحیدر و فیل‌آباد و عیسی‌آباد را سیراب می‌کند و پس از عبور از باختر فارسان بسوی دامنهٔ شمالی کوههای لاخرسان و درکولکی *Darkolaki* روان می‌شود و بنام خشکه‌رود با رودخانهٔ گرگک مخلوط می‌گردد و از کنار روستاهای گوشه و اسدآباد و همچنین ۴ کیلومتری باختر شهر جونقان می‌گذرد و بنام آب جونقان بسوی درّهٔ جنوب خاوری کوه سالدارون روان می‌شود و در ۸ کیلومتری جنوب باختری جونقان به آب بهشت‌آباد می‌ریزد.

آب جهان‌بین **Āb-e Jahānbin**
← آب بهشت‌آباد، شهرستان شهرکرد. استان چهارمحال و بختیاری.

آب چارتا **Āb-e Cārtā**
دهستان جلوگیر، شهرستان خرم‌آباد. دائمی، ریزابهٔ رود کرخه.

حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۸۰ متر. شیب متوسط ۴/۴ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ کوه کیالو *Kiyālo* واقع در منطقهٔ چارتا، ۷۰ کیلومتری جنوب باختری خرم‌آباد و ۱۵ کیلومتری شمال پل زال.
این رودخانه پس از عبور از منطقهٔ شترخواب در ۲/۵ کیلومتری باختر شمالی پل‌زال به کرخه می‌ریزد.

آب‌چران **Āb-e Carān**
← آب‌الکسن، دهستانهای فریدونشهر و پشتکوه موگوئی، شهرستان فریدن.

آب‌چشمیدر **Āb-e Cešmidar**
دهستان ژاورود غربی، شهرستان مریوان. فصلی، ریزابهٔ آب‌دوپردان. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۳۰ متر. شیب متوسط ۶/۵ درصد. مسیر کلی، شمال باختری.
سرچشمه، ۶۴ کیلومتری جنوب خاوری مریوان. روستاهای مسیر، پای‌کلان، ژنین *Ženin*، ارین *Aryan*، ژری‌زه *Žerižah* و چشمیدر.

آب‌چگامن **Āb-e Cegāmen**
← آب‌لشگر، دهستان هفتکل، شهرستان مسجد سلیمان.

آب چلات **Āb-e Calāt**
دهستان نصریان. شهرستان دهلران. فصلی، ریزابهٔ رود دجله، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول تا مرز ایران و عراق ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه (نقطهٔ خروج از مرز) حدود ۱۲۰ متر. شیب متوسط ۰/۶ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، ۲۴ کیلومتری باختر شمالی دهلران.

آب‌چل‌چلی **Āb-e Celceli**
دهستان کوهپایه، شهرستان گرگان. فصلی، ریزابهٔ رود باغشاد حوضهٔ دریای خزر. طول ۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۸۰۰ متر. شیب متوسط ۲۰ درصد. مسیر کلی باختری. سرچشمه، دامنهٔ باختری کوه چل‌چلی، در ۲۹ کیلومتری جنوب خاوری گرگان.

آب‌چم‌چولی **Āb-e Camculi**
دهستان سردشت، شهرستان دزفول. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ شور، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۹۵ متر. شیب متوسط ۱۰ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه سالن *Sālen*، ۶۲ کیلومتری شمال خاوری دزفول.
این رودخانه چون از دره‌ای بنام چم‌چولی عبور می‌کند به این نام خوانده شده است.

آب چم‌در **Āb-e cam-e Dar**
دهستان پشتکوه موگوئی، شهرستان فریدن. دائمی، ریزابهٔ زاینده‌رود، حوضهٔ اصفهان و سیرجان (باتلاق گاوخونی). طول ۱۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۲۵۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ کوههای بلش *Baleš*، کربوش *Karbuš* و ونگ *Vang*، ۵۳ کیلومتری جنوب باختری داران. روستاهای مسیر، نیاکان، محمدآباد، فانی‌آباد و میان رودان.

آب‌چنار **Āb-e Cenār**
← آب‌امیران، دهستان معمولان، شهرستان خرم‌آباد.

آب‌چنار **Āb-e Cenār**
دهستان بازوفت، شهرستان شهرکرد. دائمی، ریزابهٔ آب بازوفت، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۶۰ متر. شیب متوسط ۵/۸ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ کوه سفید، ۸۱ کیلومتری باختر شهرکرد. مجاور روستای چنار.

آب‌چولهول **Āb-e Culhul**
دهستانهای میانکوه و معمولان، شهرستان خرم‌آباد. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ کشگان، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی باختر شمالی. میانگین آبدهی سالانه ۱۰۳ مترمکعب (اندازه‌گیری شده در ایستگاه افرینه).
آب چولهول از تلاقی رودخانه‌های چمشک و افرینه در نقطه‌ای به فاصلهٔ ۳۸ کیلومتری جنوب باختری خرم‌آباد سرچشمه گرفته و از درهٔ پر پیچ و خم منطقهٔ چولهول عبور می‌کند و در روستای افرینه به رودخانهٔ کشگان می‌ریزد. به همین جهت این رودخانه را گاه رود افرینه نیز می‌نامند.

آب‌چهل‌برّه **Āb-e Cehelbarreh**
دهستان لواسان بزرگ، شهرستان تهران. فصلی، ریزابهٔ رود لار، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۶۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۰۵۰ متر. شیب متوسط ۶ درصد. مسیر کلی، خاوری.
سرچشمه، ۳۶ کیلومتری شمال خاوری تهران، ۸ کیلومتری شمال افجه *Afjeh*.

آب‌چیکا **Āb-e Cikā**
دهستان آسمان‌آباد، شهرستان ایلام. فصلی، ریزابهٔ رود چنارچ، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۶۰ متر. شیب متوسط ۰/۸ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.

این رودخانه از چشمه‌سارهای باختری روستای گواور *Govāver* ، در ۴۵ کیلومتری شمال باختری ایلام سرچشمه گرفته و از درّه‌های شمال خاوری کوه قلاجه *Qalājeh* بسوی مناطق گوهر و منصوری روان می‌شود و در سر راه روستاهای کرکول *Korkul* ، لاته‌چیا، بوریم و چشمه‌سفید را سیراب می‌کند. در منطقهٔ منصوری چشمه‌سارهای متعددی که در دامنهٔ کوه ملینجه *Malinjah* قرار دارند به آن می‌ریزند و بسوی منطقهٔ چالاب سرخ روان می‌شود و پس از مشروب ساختن روستاهای شیخ جبرئیل، چکان پائین، انجیر درمیان، کلگل *Kalgal* و کلک جعفر در ۳۱ کیلومتری شمال خاوری ایلام با رود دوآب درهم آمیخته و رودخانهٔ چنارچ را تشکیل می‌دهند.

آب‌خرق **Āb-e Xarq**

دهستان بام، شهرستان اسفراین. فصلی، ریزابهٔ کال‌ولایت، حوضهٔ دشت کویر. طول ۲۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۰۰ متر. شیب متوسط ۲/۶ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، ارتفاعات ۵۶ کیلومتری شمال خاوری حکم‌آباد. روستاهای مسیر، آرموردآغاجی *Ārmurdāqāji* ، خرق و بام. ریزشگاه، یک کیلومتری جنوب بام، ۴۱ کیلومتری شمال خاوری اسفراین.

آب‌خرکس **Āb-e Xarkas**

دهستان بهمئی سرحدی، شهرستان کهگیلویه. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ مارون. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۱۰ متر. شیب متوسط ۲/۸ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، ۳۳ کیلومتری شمال خاوری دهدشت.

آب‌خروار **Āb-e Xarvār**

دهستان حومه، شهرستان بهبهان. فصلی، ریزابهٔ رود مارون، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۰۰ متر. شیب متوسط ۰/۸ درصد. مسیر کلی نخست خاوری، سپس شمالی.
سرچشمه، کوه پازنان *Pāzanān* ، ۱۶ کیلومتری باختر جنوبی بهبهان.

آب‌خلیفه **Āb-e Xalifeh**

← آب سفیدبرگ، دهستان باینگان، شهرستان پاوه.

آب‌دالان **Ābdālān**

دهستان ازگله، شهرستان پاوه. فصلی، ریزابهٔ آب‌هواسان، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۹۰ متر. شیب متوسط ۲/۷ درصد. مسیر کلی باختری.
این رودخانه از ۴۵ کیلومتری جنوب باختری پاوه و از ۳ کیلومتری جنوب خاوری روستای پشتهٔ آبدالان سرچشمه گرفته و پس از سیراب نمودن روستاهای نقدهٔ پائین، پشتهٔ آبدالان، کاک‌میرکی و آبدالان، در ۳ کیلومتری باختر جنوبی روستای اخیر با یک ریزابهٔ نسبتاً بزرگ شمالی درهم آمیخته و پس از عبور از روستای دارزنگنهٔ پائین، در دامنهٔ خاوری کوه سلمانه با آب‌زالان مخلوط می‌شود و آب هواسان را تشکیل می‌دهد.

آبدانان **Ābdānān**

شهرستان دهلران، استان ایلام. دائمی، ریزابهٔ رود دویریج، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۰۰ متر. شیب متوسط ۲/۶ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
رودخانهٔ آبدانان از چشمه‌سارهای دامنهٔ کبیرکوه و دینارکوه به ویژه سراب آبدانان، در ۳۸ کیلومتری شمال خاوری دهلران و ۹ کیلومتری شمال باختری شهر آبدانان سرچشمه می‌گیرد و پس از عبور از شهر آبدانان با ریزابه‌ای که از خاور سرازیر شده و از روستاهای سراب‌باغ و چمکبود عبور کرده است مخلوط می‌شود و پس از آمیختن با رود خرّینه بسوی جنوب روان می‌گردد. در این قسمت از مسیر با ریزابه‌های چندی مانند آب گل‌گل درهم می‌آمیزد و با رسیدن به درهٔ جنوبی کوه شلت *Šelet* به رودخانهٔ تله‌زی تغییر نام می‌یابد و بسوی درّهٔ خاوری سیاه‌کوه و کوه خرگهی *Xargehi* روان می‌شود و از آن به بعد، رودخانهٔ دویریج نام می‌گیرد.

آب درزرگه **Āb-e dar-e Zargeh**

دهستان پشتکوه موگوئی، شهرستان فریدن. دائمی، ریزابهٔ آب گوکان. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۵۰ متر. شیب متوسط ۹ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه ونگ *Vang* ، ۵۵ کیلومتری جنوب باختری داران.

آب‌درّهٔ آخران **Āb-e darreh-ye Āxarān**

دهستان کتول، شهرستان گرگان. دائمی، ریزابهٔ رود سیاه‌مرزکوه، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۷۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۸۰ متر. شیب متوسط ۱۳ درصد. مسیر کلی، شمال باختری.
سرچشمه، چشمه‌سارهای دامنهٔ شمالی کوه قرّقلند *Qorr-e Qoland*، در ۴۵ کیلومتری خاور جنوبی گرگان، ریزشگاه ۲ کیلومتری جنوب روستای قریب‌آباد، ۳۵ کیلومتری خاور جنوبی گرگان.

آب‌درّه جکه **Āb-e Darreh jakah**

دهستان سراب‌باغ، شهرستان دهلران. دائمی، ریزابهٔ رود کرخه. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۰۰ متر. شیب متوسط ۴ درصد. مسیر کلی جنوبی.
این رودخانه از چشمه‌سارهای دامنهٔ جنوبی کبیرکوه، ۳ کیلومتری باختر امامزاده شاداحمد و ۶۵ کیلومتری خاور شمالی دهلران سرچشمه می‌گیرد و پس از عبور از درّهٔ باختری کوه

سرگچ در ۶۵کیلومتری خاور دهلران به رود کرخه می‌ریزد.

Āb-e Darreh sir **آب درّه‌سیر**

دهستان فارسان، شهرستان شهرکرد. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ گرگک. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۴۰ متر. شیب متوسط ۳/۸ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
این رودخانه از دامنهٔ کوه چوبین *Cubin*، در ۳۸ کیلومتری باختر شمالی شهرکرد سرچشمه گرفته و ضمن عبور از درّهٔ بیدکان روستاهای امیرآباد و ملک‌آباد را سیراب می‌سازد و در ۷کیلومتری شمال خاوری فارسان به رودخانهٔ گرگک می‌ریزد.

Āb-e darreh-ye Qār **آب‌درّهٔ غار**

دهستان فریدونشهر، شهرستان فریدن. فصلی، ریزابهٔ آب میدانک پائین. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۰۰۰ متر. شیب متوسط ۱۵ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوههای خوربه *Xurbah* و بلش *Baleš* ۴۵ کیلومتری جنوب باختری داران و ۳ کیلومتری جنوب روستای گوکان.

Āb-e Darrehkal **آب درّه‌کل**

دهستان بازوفت، شهرستان شهرکرد. دائمی، ریزابهٔ رود کارون. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۱۰ متر. شیب متوسط ۳/۳ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
این رودخانه از دامنهٔ جنوبی کوه میلی *Mili*، ۵۹ کیلومتری جنوب باختری شهرکرد سرچشمه گرفته و پس از سیراب نمودن روستای چهارموران با یک ریزابهٔ شمال خاوری مخلوط می‌شود و از طریق دامنهٔ باختری کوه کرّه *Kerreh* بسوی روستای عزیزآباد بالا روان می‌شود و به درّهٔ شمالی کوه گرّه *Garreh* و هفت‌چشمه وارد شده و پس از عبور از روستای کرّی *Karri* به نام آب کرّی خوانده می‌شود و در ۷کیلومتری خاور جنوبی روستای مزبور به رود کارون می‌ریزد.

Āb-e darreh-ye Kamarān **آب‌درّهٔ کمران**

دهستان فریدونشهر، شهرستان فریدن. دائمی، ریزابهٔ آب میدانک پائین. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۰۰۰ متر. شیب متوسط ۱۰ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، چشمه‌سارهای دامنهٔ کوههای دری و فردان *Ferdān* ۴۷کیلومتری جنوب باختری داران و ۴کیلومتری شمال باختری روستای کمران.

Āb-e darreh-ye Kubkār **آب‌درّهٔ کوب‌کار**

دهستان کامیاران، شهرستان سنندج. فصلی، ریزابهٔ رود رازآور، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۴۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۶ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری. سرچشمه، ۶۹ کیلومتری شمال باختری کرمانشاه.

Āb-e Darreh kulāh **آب درّه‌کولاه**

دهستان هفتکل، شهرستان مسجد سلیمان. دائمی، ریزابهٔ رود آب‌لشگر. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۶۲۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۵۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۲ درصد. مسیر کلی شمال باختری. سرچشمه، ۲۵کیلومتری شمال خاوری هفتکل.

Āb-e darreh-ye Gāvmiši **آب‌درّهٔ گاومیشی**

دهستان تمبی گلگیر، شهرستان مسجد سلیمان. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ شور. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۳۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، دامنهٔ خاوری کوه آسماری، ۴۲ کیلومتری جنوب خاوری مسجد سلیمان.

Āb-e Darreh naj **آب‌درّه نج**

← ابوالفارس، دهستان ابوالفارس (اسوار). شهرستان رامهرمز.

Āb-e Dez **آب‌دز**

← دز، استانهای لرستان و خوزستان.

Āb-e Dezdārān **آب دزداران**

← آب دوآب، دهستان دوآب، شهرستان شهرکرد.

Āb-e Damdelli **آب‌دم‌دلّی**

دهستان رود زرد، شهرستان ایذه. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ بولاواس، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۱کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۰۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
این رودخانه از دامنهٔ کوه سردلی *Sar-e Delli*، ۲۲کیلومتری جنوب باختری ایذه سرچشمه گرفته و ضمن عبور از درّهٔ دراز از کنار روستاهای غلامحسین و گراوند بالا عبور میکند و در ۳۶کیلومتری جنوب ایذه به رودخانهٔ بولاواس می‌ریزد.
نام دیگر این رودخانه درهٔ دراز است.

Āb-e Doāb **آب‌دوآب**

دهستان دوآب، شهرستان شهرکرد. دائمی، ریزابهٔ آب کوهرنگ، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۶۰ متر. شیب متوسط ۲/۲ درصد. مسیر کلی خاوری.
این رودخانه از دامنهٔ جنوبی کوه چری *Ceri*، در ۶۳کیلومتری باختر جنوبی شهرکرد سرچشمه گرفته و بنام آب دزداران به درّهٔ شمالی کوه میلی *Mili* وارد می‌گردد و پس از آمیختن با یک ریزابهٔ خاوری بسوی روستای دوآب روان می‌شود و با آب کوفی مخلوط شده و به آب دوآب تغییر نام می‌دهد و از درّهٔ

شمالی کوه میلی بنام منطقهٔ دزدک پائین *Dezdak* رو به خاور روان شده و از شمال روستای دزدک پایین و سپس از کنار روستای سیف‌آباد می‌گذرد و پس از عبور از کنار روستای افسرآباد به آب کوهرنگ می‌ریزد.

آب‌دوپردان **Āb-e Duperdān**

دهستان ژاورود غربی، شهرستان مریوان. فصلی، ریزابهٔ رود آویهنگ، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۱۰ متر. شیب متوسط ۵ درصد. مسیر کلی، باختر شمالی.
سرچشمه، دامنهٔ باختری کوه کوچکسار و کوه میرویس، ۶۲ کیلومتری جنوب خاوری مریوان. روستاهای مسیر، بیساران و هرسین.

آب‌دوگاهه **Āb-e Dogāheh**

دهستان رحمت‌آباد، شهرستان رودبار. فصلی، ریزابهٔ سیاهرود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۵۰ متر. شیب متوسط ۱۴/۶ درصد. مسیر کلی شمالی.
رودخانهٔ آب‌دوگاهه از دامنهٔ شمالی کوههای شمال منجیل، در ۱۷ کیلومتری خاور جنوبی رودبار سرچشمه گرفته و رو به شمال سرازیر می‌گردد. پس از طی حدود ۵ کیلومتر با ریزابه‌ای که از ارتفاعات جنوب خاوری سرازیر شده و روستاهای زردگلی *Zardgeli* و چال سراکی را مشروب نموده است، مخلوط می‌شود و توأماً از درهٔ میان کوه شیرانک (در خاور) و انبارجه کوه (در باختر) بسوی شمال روان می‌گردند و در یک کیلومتری جنوب روستای چاک به سیاهرود می‌ریزد.

آب‌دولاتی **Āb-e Dolāti**

دهستانهای آرادان و ریکان، شهرستان گرمسار. فصلی، ریزابهٔ رودگلو، حوضهٔ دشت کویر. طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۷۳۰ متر. شیب متوسط ۰/۲ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.
این رودخانه که در واقع یکی از شاخه‌های حبله‌رود بشمار می‌آید از ۱۵ کیلومتری جنوب خاوری گرمسار شروع شده و پس از طی حدود ۱۵ کیلومتر با رودخانهٔ جوین مخلوط می‌شود و از درهٔ میان خاکه‌کوه در شمال و کوه گیت‌چا *Gitcā* در جنوب عبور می‌کند و در ۵۰ کیلومتری جنوب خاوری گرمسار به رودخانهٔ گلو می‌ریزد.

آب‌دوله‌سرا **Āb-e Dulehsarā**

دهستان نابیج، شهرستان نور. دائمی، ریزابهٔ وازرود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۱ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۸۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۰۰ متر. شیب متوسط ۱۵ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
این رودخانه از چشمه‌ای بنام شکرچشمه در دامنهٔ خاوری کوه گرگ، در ۳۵ کیلومتری جنوب نور سرچشمه گرفته و پس از عبور از روستای رودبارک و مخلوط شدن با دو ریزابه کوچک در روستای وازبالا به رودخانهٔ واز می‌ریزد.

آب ده‌بانه **Āb-e Dehbāneh**

دهستان مایسنی، شهرستان دهلران. دائمی، ریزابهٔ آب سیول، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۵۰ متر. شیب متوسط ۶/۳ درصد. مسیر کلی باختری.
سرچشمه، دامنهٔ دینارکوه، ۲۱ کیلومتری شمال دهلران.

آب‌دیل **Āb-e Dil**

دهستان بویراحمد گرمسیری، شهرستان گچساران. فصلی، ریزابهٔ رود خیرآباد، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۵۰ متر. شیب متوسط ۶/۴ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، دامنهٔ کوههای هامی و دیل، ۱۵ کیلومتری شمال خاوری دوگنبدان.

آب رازک **Āb-e Rāzak**

دهستان سلطان‌آباد، شهرستان رامهرمز. فصلی، ریزابهٔ رود درّه‌قیر، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۰۰ متر. شیب متوسط ۰/۷ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، ۱۸ کیلومتری جنوب خاوری رامهرمز. رودخانه‌های درّه شمولی و دره سلیمانی به این رودخانه می‌ریزند.

آب‌رزان **Āb-e Razān**

دهستان دلارستاق، شهرستان آمل. فصلی، ریزابهٔ رود هراز، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۰۰ متر. شیب متوسط ۱۵ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.
رودخانهٔ کوچک آب رزان از دامنهٔ شمالی کوه دماوند، در ۵۵ کیلومتری جنوب باختری آمل سرچشمه گرفته و پس از عبور از روستاهای نل *Nel* و رزن در جنوب روستای کهرود پائین به رودخانهٔ هراز می‌ریزد.

آب‌رقجو **Āb-e Raqaju**

دهستان اوباتو، شهرستان سنندج. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ خورخوره، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۹۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
رودخانهٔ آب‌رقجو از چشمه‌سارهای دامنهٔ شمالی کوه بردابراهیم، در ۸۵ کیلومتری شمال باختری سنندج سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی شمال خاوری سرازیر می‌گردد و پس از آمیختن با آب چند چشمه و ریزابه که مهمترین آنها روستای مله *Meleh* را مشروب ساخته است در روستای خورخوره به

رودخانهٔ خورخوره می‌ریزد.
← رودخانهٔ خورخوره.

آب‌رگزاه **Āb-e Ragzāh**

دهستان ارکوازی، شهرستان مهران. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ گاوی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۵۰ متر. شیب متوسط ۴ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.

این رودخانه از چشمه‌سارهای کوه پاری‌آب، ۵۰ کیلومتری خاور شمالی مهران سرچشمه گرفته و از درهٔ جنوبی کوه بلیجان *Balijān* می‌گذرد و در روستای پیرمحمد به رودخانهٔ گاوی می‌ریزد.

آب‌رودبار **Āb-e Rudbār**

شهرستان فریدن، استان اصفهان. دائمی، ریزابهٔ آب چرّان، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۰۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۲ درصد. مسیر کلی نخست شمال باختری سپس جنوب خاوری.

این رودخانه از دامنهٔ شمالی کوه بزمه *Bazmeh* واقع در دهستان فریدونشهر، ۲۶ کیلومتری باختر جنوبی داران سرچشمه گرفته و از درهٔ غار واقع در باختر گردنهٔ دهسور *Dehsur* سرازیر می‌شود و پس از عبور از روستای میدانک بالا به آب میدانک بالا موسوم می‌گردد و از طریق درهٔ شمالی کوه دری *Dari* نخست به روستای هفت‌چشمه می‌رسد و با رسیدن به روستای سرداب به نام رود سرداب نامیده می‌شود. در درهٔ شمالی شاهانکوه با یک ریزابهٔ شمالی مخلوط شده و پس از آمیختن با آب چشمه لنگان به رود چشمه لنگان موسوم می‌گردد و از طریق درهٔ شمال خاوری کوههای درّه غول و لاشوم *Lāšum* و مارک *Mārak* بسوی شمال باختری روان می‌شود و در سر راه با رودخانهٔ درهٔ خدنگستان و یک ریزابهٔ شمالی مخلوط می‌گردد و بنام رودخانهٔ وهرگان از کنار روستاهای خرمده و وهرگان عبور می‌کند. در روستای اخیر با آب تنگوله مخلوط می‌شود و پس از آمیختن با آب کُلک از طریق درهٔ میان کوههای مارک (در جنوب) و کَلّه‌نر (در شمال) بسوی باختر جنوبی منحرف می‌گردد و پس از رسیدن به روستای گوه *Goveh* نخست با آب ترزه مخلوط شده و سپس بسوی باختر جریان می‌یابد و در سر راه از کنار روستاهای قرانه *Qarāneh* و کولاب *Kulāb* می‌گذرد و در مقابل دماغهٔ شمال باختری کوه ونیزان *Vanizān* با رودخانهٔ کاکلستان مخلوط می‌شود و از طریق درهٔ باختری کوه ونیزان رو به جنوب خاوری سرازیر می‌گردد و بنام آب رودبار از میان کوههای رویازرد *Ruyāzard* و شناردرر *Šenārdarar* و ونیزان عبور می‌کند و پس از سیراب ساختن روستای هلیکاباد *Halikābād* با رود سه پستان مخلوط شده و سرانجام در ۶۳ کیلومتری باختر جنوبی داران و ۳ کیلومتری جنوب خاوری روستای حیران به آب چرّان می‌ریزد.

آب‌ریگون **Āb-e Rigun**

← شمس عرب، دهستان گچساران، شهرستان گچساران.

آب‌زاغه **Āb-e Zāqeh**

دهستان خانه‌شور، شهرستان پاوه. فصلی، ریزابهٔ رود زیمکان، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۷۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۰۰ متر. شیب متوسط ۸ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.
سرچشمه، ۵۲ کیلومتری جنوب باختری پاوه.

آب‌زال **Āb-e Zāl**

دهستانهای حسینیه و جلوگیر، شهرستان خرم‌آباد. دائمی، ریزابهٔ رود کرخه. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۷۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۸۰ متر. شیب متوسط ۲/۵ درصد. مسیر کلی جنوب باختری. میانگین آبدهی سالانه، ۲۰۰ میلیون مترمکعب (ایستگاه پل‌زال).

آب‌زال که به آن رود زال نیز می‌گویند از دامنهٔ کوههای کلی‌شام *Kelišām* و گدهور *Gedahor*، در ۵۵ کیلومتری جنوب خرم‌آباد، بنام رودخانهٔ روبه سرچشمه می‌گیرد و پس از طی درهٔ شمالی کوه گدهور و مخلوط شدن با چندین ریزابه، به رود زال تغییر نام یافته و از درهٔ میان کوههای بهشت (در خاور) و خرگوشان (در باختر) رو به جنوب به جریان خود ادامه می‌دهد و پس از مشروب نمودن روستای کرکی *Korki* به درهٔ لنگ‌مرده *Langmordeh* وارد می‌شود و با ریزابه‌ای که از درهٔ وران‌ماهور *Varān-e Māhur* می‌گذرد، مخلوط شده و به درهٔ باختری کوه باداب وارد می‌گردد و سپس از درهٔ تنگ و باریکی که میان کوههای هورندی *Hornadi* و چناره قرار دارد عبور می‌کند و سپس از درهٔ تنگ دیگری که میان کوههای تخت کوسه و ماراب واقع است می‌گذرد و پس از قطع راه اتومبیل‌رو اندیمشک به خرم‌آباد در دامنهٔ خاوری کبیرکوه به رود کرخه می‌ریزد.

رودخانهٔ زال از نظر احداث سد و ذخیرهٔ آب از موقعیت‌های خوبی برخوردار است.

آب‌زالان **Āb-e Zālān**

دهستان ازگله، شهرستان پاوه. دائمی، ریزابهٔ آب هواسان، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۹۰ متر. شیب متوسط ۲/۷ درصد. مسیر کلی باختر شمالی.

این رودخانه از دامنهٔ باختری کوه ملاّچیه *Mollāceyeh*، در ۵۳ کیلومتری جنوب باختری پاوه سرچشمه گرفته و رو به باختر شمالی جریان می‌یابد. در شمال خاوری روستای توشکه *Tovoškeh* با آب‌لیما مخلوط می‌گردد و در دامنهٔ جنوبی کوه گره *Garh*، روستای کل سفید *Kal sefid* را سیراب ساخته و ضمن عبور از منطقهٔ جگیران *Jegirān* با یک ریزابهٔ جنوبی مخلوط شده و از درهٔ خاوری کوه سلمانه *Salmāneh* رو به شمال جریان می‌یابد و پس از سیراب ساختن روستای

تق‌تق *Taqtaq* در دامنهٔ خاوری کوه سلمانه با رود آبدالان مخلوط می‌شود و به آب‌هواسان تبدیل می‌گردد.

آب زالکی **Āb-e Zālaki**

دهستانهای میانکوه و سردشت، شهرستان دزفول. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ بختیاری. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۰۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۹۰ متر. شیب متوسط ۲/۳ درصد. مسیر کلی نخست جنوبی، سپس باختر شمالی.

آب زالکی طی سه ریزابهٔ اصلی از دامنهٔ جنوبی کوههای حرا *Harrā* و کازینستان و قالی‌کوه واقع در شهرستان الیگودرز، در ۴۴ کیلومتری جنوب باختری الیگودرز سرچشمه گرفته و از دره‌های جنوبی قالی‌کوه و حرّا و کوه سیدحسن سرازیر می‌گردد. پس از ورود به درهٔ باختری کوه ابورستان *Aburestān* از کنار روستای سارآباد می‌گذرد و در دامنهٔ جنوبی کوه مزبور با آب الکن مخلوط می‌گردد و از آنجا به درهٔ خاوری کوه دستگرد وارد شده و روستاهای دراشکفت *Dar eškaft* و دستگرد را سیراب می‌کند و در روستای برد شمشیر *Bard šamšir* با آب زرک مخلوط می‌گردد و رو به جنوب بسوی روستای دابدک *Dābedak* روان می‌شود. در این روستا بسوی باختر تغییر جهت داده و ضمن آمیختن با یک ریزابهٔ جنوبی از طریق درهٔ جنوبی کوه دستگرد بطرف روستای لیرو *Liro* جریان می‌یابد. در ۴ کیلومتری جنوب باختری روستای اخیر با رودخانهٔ لب مخلوط می‌شود و سپس به درهٔ میان کوههای گرده *Gerdeh* و دز *Dez* وارد شده و رو به شمال باختری روان می‌شود و پس از آمیختن با چند ریزابهٔ کوچک به درهٔ خاوری کوه گرّه *Garrah* وارد شده و در دامنهٔ شمالی آن با ریزابهٔ بزرگی که از شمال خاوری سرازیر گردیده است درهم می‌آمیزد و سپس با آب هیره مخلوط می‌گردد و رو به باختر شمالی از میان درهٔ جنوبی کوههای زاورد *Zāvord* و سرکل قاید *Sarkal-e Qāyed* و قالی‌کوه و برآفتاب بسوی روستای پلچی *Polci* روان می‌شود. در این روستا با آب لباب درهم می‌آمیزد و از طریق درهٔ قاید بسوی روستاهای چوواب *Covāb* و فیلا *Filā* روان شده و در مقابل دماغهٔ باختری کوه کی‌سیستن *Kisisten* با رودخانهٔ سرکول مخلوط می‌شود و رودخانهٔ بختیاری را تشکیل می‌دهند.

آب زرشک **Āb-e Zerešk**

دهستان خانه‌شور، شهرستان پاوه. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ گردی‌قاسمان. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۲۵ متر. شیب متوسط ۴/۲ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

این رودخانه از چشمه‌سارهای ۵ کیلومتری جنوب روستای حسن‌گایار *Hasangāyār*، در ۵۳ کیلومتری جنوب باختری پاوه سرچشمه گرفته و ضمن عبور از منطقهٔ پالان روستای مرزه‌جار *Marzehjār* را سیراب می‌کند و از درهٔ خاوری کوه پالان رو بسوی شمال باختری روان می‌شود و در ۴۱ کیلومتری جنوب باختری پاوه با رودخانهٔ دشت هور درهم آمیخته و به رودخانهٔ گردی‌قاسمان تبدیل می‌گردد.

آب‌زرک **Āb-e Zerk**

دهستان پشتکوه موگوئی، شهرستان فریدن. دائمی، ریزابهٔ آب زالکی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۱۵۰ متر. شیب متوسط ۴ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

این رودخانه از دامنهٔ کوه ونگ *Vang* و زردکوه، در ۶۲ کیلومتری جنوب باختری داران و جنوب روستای بیرآوگان سرچشمه می‌گیرد و ضمن عبور از درهٔ خاوری زردکوه با چند ریزابه مخلوط می‌شود و در شمال زردکوه به درهٔ لاوه *Lāveh* وارد گشته و در روستای بردشمشیر به آب زالکی می‌پیوندد.

آب‌زرک **Āb-e Zark**

دهستان باغ‌ملک، شهرستان ایذه. فصلی، ریزابهٔ رود اعلا، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۷۰ متر. شیب متوسط ۶/۲ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

سرچشمه، دامنهٔ کوههای جیمه *Jimeh* و چلا *Celā*، ۴۲ کیلومتری جنوب خاوری ایذه.

آب زری **Āb-e Zari**

دهستان تنگ‌گزی، شهرستان شهرکرد. دائمی، ریزابهٔ زاینده‌رود، حوضهٔ اصفهان و سیرجان (باتلاق گاوخونی). طول ۱۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۸۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۲۲۵۰ متر. شیب متوسط ۳/۵ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه ضراب *Zarrāb*، ۵۴ کیلومتری باختر شهرکرد.

آب‌زز **Āb-e Zaz**

دهستان زز، شهرستان الیگودرز. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ سزار، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۷۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۵۰ متر. شیب متوسط ۲/۵ درصد. مسیر کلی باختری. میانگین آبدهی سالانه ۴۷۹ میلیون مترمکعب. (اندازه‌گیری شده در ایستگاه سپیددشت).

ایـن رودخانه از دامنهٔ کوههای حرّا *Harrā*، کازینستان *Kāzinestān* و قادی‌کوه *Qādikuh*، در ۴۵ کیلومتری جنوب باختری الیگودرز سرچشمه گرفته و ضمن دور زدن قادی‌کوه با ریزابه‌های چندی که از بلندیهای اطراف سرازیر شده‌اند، مخلوط می‌شود و از درهٔ خاوری کوه ورق‌زیبا *Varq-e Zibā* رو به شمال جریان می‌یابد. در دامنهٔ شمال باختری قادی‌کوه با چندین ریزابهٔ دیگر مخلوط می‌شود و بسوی درهٔ شمالی کوه نیر *Nir* منحرف می‌گردد. در ایـن درّه روستاهای بهارکار، سربیشه، دول سوران *Dulsurān* و شورآباد یا شوله‌آباد را سیراب می‌کند و ضمن آمیختن با دو ریزابهٔ مهم شمالی بسوی درّهٔ میان کوههای رباط *Robāt* (در شمال) و برنج *Berenj* (در جنوب) جریان می‌یابد. در این دره نیز با دو سه ریزابهٔ نسبتاً کوچک مخلوط می‌گردد و پس از سیراب نمودن روستاهای

نسار *Nesār* و میسون *Misōn* بسوی درّهٔ باختری کوه رباط متوجه می‌شود و سرانجام پس از مشروب نمودن روستای سرتنگ در روستای جرجر *Jorjor* به رودخانهٔ سزار می‌ریزد.

آب‌زندگانی Āb-e Zendegāni

دهستان کن، شهرستان تهران. فصلی، ریزابهٔ رود کن. حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۹ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۵۰ متر. شیب متوسط ۱۲/۸ درصد. مسیر کلی، جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه بندعیش *Band-e Eyš* ، ۱۷ کیلومتری شمال باختری تهران. روستای مسیر، فرحزاد.

آب زنگاون Āb-e Zangāvan

دهستان زنگوان، شهرستان ایلام. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ چرداول، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی نخست خاور جنوبی، سپس شمال خاوری.
این رودخانه از دامنهٔ شمالی کوه بانکول *Bānkul* ، در ۱۳ کیلومتری شمال ایلام سرچشمه گرفته و پس از مشروب ساختن روستاهای تارزان بالا و پائین از کنار روستای کلی‌کلی *Kelikeli* می‌گذرد و سپس روستاهای سرکلهٔ علی‌آباد، شورابهٔ‌احمد، دره‌سرخ، باباشمس، سرکله، ورمیان بالا و شاه‌قلندر را سیراب می‌کند و با رسیدن به روستای خزینه تغییر مسیر داده و رو به شمال خاوری از میان درّهٔ تنگی می‌گذرد و در ضمن راه روستای پنابر *Panābar* را سیراب می‌کند و در شمال روستای گاورین به رودخانهٔ چرداول می‌ریزد.

آب زنگوان Āb-e Zangavān

← آب زنگاون، شهرستان ایلام.

آب‌سارکده Āb-e Sārkadeh

دهستان مایسنی، شهرستان دهلران. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ میمه، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۹۵ متر. شیب متوسط ۳/۵ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
این رودخانه از دامنهٔ جنوبی کبیرکوه واقع در باختر تنگ شیخان، ۴۲ کیلومتری شمال دهلران سرچشمه گرفته، نخست با آب‌انجیره مخلوط می‌شود، سپس از درّهٔ میان کوههای سمند *Samand* (در باختر) و دال *Dāl* و دینارکوه (در خاور) سرازیر گردیده و پس از آمیختن با چند ریزابهٔ بزرگ و کوچک با آب سیول مخلوط می‌گردد و در ۲۵ کیلومتری شمال باختری دهلران به رودخانهٔ میمه می‌ریزد. در دامنهٔ خاوری کوه سمند محل مناسبی برای احداث سد بنظر می‌رسد.

آب‌سرتیا Āb-e Sartiyā

دهستان هفتکل، شهرستان مسجد سلیمان. دائمی، ریزابهٔ رودشور باریک، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۶۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۳۷۰ متر. شیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
این رودخانه از ۱۴ کیلومتری خاور شمالی هفتکل و ۲/۵ کیلومتری باختر جنوبی دریاچهٔ کوچک برم‌شور *Barm-e Šur* ، سرچشمه گرفته و بنام آب‌سرتیوک بسوی باختر روان می‌گردد. در روستای سرتیوک بالا تغییر مسیر داده و بنام آب سرتیا بسوی شمال باختری جریان می‌یابد و در ۲ کیلومتری باختر جنوبی روستای بنهٔ آسیاب به رودخانهٔ شور باریک می‌ریزد.

آب‌سرتیوک Āb-e Sartiyuk

← آب سرتیا، دهستان هفتکل، شهرستان مسجد سلیمان.

آب سرحوض Āb-e Sarhōz

دهستان ایوه، شهرستان ایذه. دائمی، ریزابهٔ رود کارون، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۴۰ متر. شیب متوسط ۳/۸ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، منطقهٔ دشتگل واقع در دامنهٔ جنوبی کوه دلاّ *Dellā* مجاور روستای سرحوض پائین، ۵۶ کیلومتری شمال باختری ایذه. ریزشگاه یک کیلومتری جنوب خاوری روستای تالی، ۳ کیلومتری باختر ایوه *Iveh* .

آب‌سرخ Āb-e Sorx

دهستان ماهرو، شهرستان الیگودرز. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ سزار، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۳۰ متر. شیب متوسط ۵/۵ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ کوههای هشتادپهلو و تاف *Tāf* ، ۶۳ کیلومتری جنوب باختری دورود. ریزشگاه، ایستگاه راه‌آهن کشور، ۵۵ کیلومتری جنوب باختری دورود.

آب‌سرخ Āb-e Sorx

دهستان سردشت، شهرستان دزفول. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ شور، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۵۰ متر. شیب متوسط ۹ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ کوه ملر *Melar* ، ۵۹ کیلومتری شمال خاوری دزفول.
این رودخانه چون از دره‌ای بنام سرخ عبور می‌کند به این نام خوانده شده است.

آب‌سرخون Āb-e Sarxun

دهستان لردگان، شهرستان لردگان. دائمی، ریزابهٔ رود کارون، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۰۰ متر. شیب متوسط ۵/۷ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ کوههای گندمکار و گرّه *Garreh* ، ۵۰ کیلومتری شمال باختری لردگان. روستاهای مسیر، گندمکار،

سرخون، ده‌نو و کاهیدان غریب‌شاهی.

آب‌سرد Āb-e Sard

دهستان زوهان، شهرستان بیرجند. فصلی، حوضهٔ خاوری یا هامون (دغ‌های شکافته و بالا). طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۰۰متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۱۵۰ متر. شیب متوسط ۲/۸ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.
سرچشمه، دامنهٔ کوه اشتاقوئی *Eštāqu'i*، ۳۷کیلومتری خاور جنوبی قاین.

آب‌سردرّه Āb-e Sardarreh

دهستان حومه، شهرستان گرمسار. خشکرود، ریزابهٔ حبله‌رود، حوضهٔ دشت کویر. طول ۳۰کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۸۵۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی نخست جنوب باختری، سپس جنوب خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ کوه کلرز *Kalarz*، ۱۶کیلومتری شمال باختری گرمسار.

آب‌سرده Āb sardeh

شهرستانهای خرم‌آباد و بروجرد، استان لرستان. دائمی، ریزابهٔ رود تیره حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۳۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
این رودخانه از چشمه‌سارهای دامنهٔ کوههای میش‌پرور *Mišparvar* و درّهٔ الش *Darrehaleš* و رنجه *Ranjeh*، در ۳۵ کیلومتری شمال خاوری خرم‌آباد و ۲۵ کیلومتری جنوب باختری بروجرد سرچشمه می‌گیرد و پس از عبور از دهستان آب‌سرده به دهستان سیلاخور سفلی وارد می‌شود و مازاد آب آن بخصوص در بارندگیهای غیر عادی در ۱۳ کیلومتری شمال باختری دورود به رودخانهٔ تیره می‌ریزد.

آب‌سفید Āb-e Sefid

دهستان بالالاریجان، شهرستان آمل. فصلی، ریزابهٔ رود لار، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۲۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۴۷۰ متر. شیب متوسط ۵/۲ درصد. مسیر کلی، جنوب خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه آرو در منطقهٔ الرم *Alram*، ۷۰ کیلومتری جنوب باختری آمل. مسیر، درهٔ میان کوههای آرو *Āro* و زرشکی (در باختر) و کوههای نمک‌کوثر *Namak kōsar* و عسل‌عسل در خاور. ریزشگاه، دامنهٔ خاوری کوه چاهک ۱۲کیلومتری باختر شمالی پلور *Polur*.

آب‌سفید Āb-e Sefid

دهستان زلقی، شهرستان الیگودرز. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ کاکلستان، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۹۰ متر. شیب متوسط ۱۰ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ کوههای کازینستان *Kāzinestān* و حرا *Harrā*، ۴۴کیلومتری جنوب باختری الیگودرز.

آب سفیدبرگ Āb-e Sefidbarg

دهستان باینگان، شهرستان پاوه. دائمی، ریزابهٔ رود لیله، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۳کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۹۹۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی نخست جنوبی سپس باختری.
این رودخانه از کوههای منطقهٔ توآرگه‌زین *Tuārgehzin*، در ۸کیلومتری جنوب خاوری پاوه بنام آب خلیفه سرچشمه گرفته و رو به جنوب از کنار روستاهای چیلانهٔ بالا و پائین، قلعه‌گاه و لورابی می‌گذرد و با رسیدن به روستای نوخان با یک ریزابهٔ خاوری مخلوط شده و از درهٔ شمالی کوه گرده‌برگیر *Gerdehbargir* رو به باختر روان می‌شود و بنام آب سفیدبرگ از کنار روستای سفیدبرگ می‌گذرد و در شمال باختری روستای سورابند پائین به رودخانهٔ لیله می‌ریزد.

آب‌سنگان Āb-e Sangān

دهستان سولقان، شهرستان تهران. فصلی، ریزابهٔ رود کن، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۵۰ متر. شیب متوسط ۶/۲ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ خاوری کوه کرکو *Kerku*، ۳۰کیلومتری شمال باختری تهران. روستاهای مسیر، سنگان بالا و سنگان پائین و درّه‌باغ.

آب سوسن Āb-e Susan

دهستان سوسن، شهرستان ایذه. دائمی، ریزابهٔ رود کارون، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۰کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۹۰ متر. شیب متوسط ۴/۴ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.
آب سوسن از دامنهٔ کوههای سفید و فرگه *Feregah*، در ۴۷ کیلومتری شمال ایذه سرچشمه گرفته و ضمن عبور از دره‌های پوشیده از جنگل و مخلوط شدن با دو سه ریزابه از کنار روستاهای سربازار و الگی *Algi* می‌گذرد و در روستاهای ده‌تراز *Dehtarāz* و پیرعباس، با آب شلاً مخلوط می‌شود و در درّهٔ شمال باختری کوه گزیر *Gazir* به رودخانهٔ کارون می‌ریزد.

آب‌سوما Āb-e Sumā

دهستان انزان، شهرستان گرگان. فصلی، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۵- متر. شیب متوسط ۶/۳ درصد. مسیر کلی شمالی.
سرچشمه، بلندیهای ۳۷ کیلومتری باختر جنوبی گرگان و ۲۴ کیلومتری جنوب بندر ترکمن.

آب‌سه‌پستان Āb-e Sepestān

دهستان پشتکوه موگوئی، شهرستان فریدن. دائمی، ریزابهٔ آب رودبار، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۲۰ متر. شیب

متوسط ۵ درصد. مسیر کلی باختر شمالی.
این رودخانه طی سه ریزابهٔ اصلی که از کوههای سوره، فردان *Ferdān*، دری *Dari*، شاهانکوه، درّه‌غول و ونیزان *Vanizān* در ۵۵ کیلومتری باختر جنوبی داران سرچشمه می‌گیرند، تشکیل می‌یابد و پس از عبور از درّهٔ شمالی کوه سوره به آب رودبار می‌ریزد.

آب‌سیاب **Āb-e Siyāb**
دهستان دوستان، شهرستان درّه شهر. دائمی، ریزابهٔ رود سیمره، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۱۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه بلوران واقع در منطقهٔ گرّاوند *Garravand*، ۴۳ کیلومتری شمال باختری درّه شهر.
این رودخانه در طول مسیر از درّهٔ تنگی که میان کوه داگله *Dāgleh* (در خاور) و کوه گوار *Gavār* (در باختر) قرار دارد می‌گذرد. مدخل این دره محل مناسبی برای احداث سد بنظر می‌رسد.

آب‌سیاه‌پلاس **Āb-e Siyāhpalās**
دهستان سیاهرود، شهرستان دماوند. فصلی، ریزابهٔ رود لار، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۵۰۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی، شمال باختری.
سرچشمه، دامنهٔ شمال باختری کوه گل‌زرد واقع در منطقهٔ امام پهنک *Emām pahnak*، ۵۰ کیلومتری خاور شمالی تهران.
ریزشگاه، منطقهٔ کمردشت، ۱۴ کیلومتری خاور شمالی افجه *Afjeh*.

آب‌سیاه‌خانی **Āb-e Siyāhxāni**
← زارم‌رود، شهرستانهای بهشهر و ساری، استان مازندران.

آب‌سیّده **Āb seyyedeh**
دهستانهای بهاباد و حومه، شهرستان بافق. فصلی، حوضهٔ اردستان و یزد و کرمان (کویر درانجیر). طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۹ درصد. مسیر کلی باختری.
سرچشمه، دامنهٔ کوههای کوشک و نارگون، ۳۹ کیلومتری خاور شمالی بافق.

آب‌سیروان **Āb-e Sirvān**
شهرستانهای سنندج، مریوان و پاوه، استانهای کردستان و کرمانشاه. دائمی، ریزابهٔ نهردیاله، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۰۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۰۰ متر. شیب متوسط ۰/۷ درصد. مسیر کلی باختری. میانگین آبدهی سالانه ۱۱۰۰ میلیون مترمکعب (ایستگاه پلنگان).
آب‌سیروان از دو ریزابهٔ اصلی، یکی در شهرستان سنندج و دیگری در شهرستان مریوان به شرح زیر تشکیل می‌یابد.
الف - سیروان سنندج. این رودخانه از تلاقی گاوه‌رود و آب‌گلین در دهستان گاورود، در ۳۰ کیلومتری جنوب باختری سنندج تشکیل می‌یابد و ضمن عبور از دهستان گاورود با ریزابه‌های چندی که از شمال و جنوب سرازیر شده‌اند، مخلوط می‌گردد و در سر راه روستاهای لای‌پل *Lāypol*، نزار *Nezār*، انارله *Anārlah*، پیرباغ، شای‌بر *Šāybar* و پلنگان را سیراب می‌سازد و پس از مخلوط شدن با درهٔ تنگه‌بر به دهستان ژاورود غربی از شهرستان مریوان وارد می‌شود. در این دهستان نخست به درهٔ جنوبی کوه خرم‌رو *Xaramrō* وارد می‌شود و در سر راه روستای دیوزناو *Divazanāv* و سپس جولانده را مشروب می‌کند و ضمن عبور از دره‌های تنگ و پر پیچ و خم از کنار روستاهای دلامرز *Dalāmarz*، دشت غریبی، زوم *Zōm* و رودبار می‌گذرد و در ۴۳ کیلومتری جنوب خاوری مریوان با آب سیروان مریوان مخلوط می‌شود.
ب - سیروان مریوان - این رودخانه از تلاقی چم گرّان و چم گردلان در ۲۷ کیلومتری جنوب خاوری مریوان تشکیل می‌یابد و کوه سالان را از سوی شمال و باختر دور می‌زند و ضمن عبور از دره‌های پر پیچ و خم روستاهای بل‌بر *Bolbor*، سلین *Salin*، نوین *Navin* و احمدآباد را سیراب می‌سازد و در ۴۳ کیلومتری جنوب خاوری مریوان با آب سیروان سنندج درهم می‌آمیزد و با ورود به شهرستان پاوه به سیروان پاوه مبدل می‌گردد.
پ - سیروان پاوه - از تلاقی سیروان سنندج و سیروان مریوان واقع در ۱۴ کیلومتری شمال پاوه تشکیل می‌یابد و ضمن پیمودن درّهٔ شمالی کوه شاهو، روستاهای گیلوان *Gilvān* و هجیج بزرگ *Hajij* را مشروب می‌سازد و قبل از رسیدن به روستای هروی *Hervi* با درهٔ گلال مخلوط می‌گردد و پس از عبور از روستای شیخان و پاسگاه مرزی شیخان در ۱۷ کیلومتری باختر شمالی پاوه به مرز ایران و عراق وارد می‌شود و بصورت رودخانهٔ مرزی از کنار روستاهای کلیندشت *Kolindašt*، ژاله، لانه‌وان *Lānahvān*، لیمه *Lima* و پگه *Pega* می‌گذرد و پس از آمیختن با چم‌مرّه‌خل به نهر دیالا (دیاله) تبدیل شده و به دریاچهٔ سدّ دربندی‌خان (واقع در خاک عراق) می‌ریزد.

آب سیول **Āb-e Seyul**
دهستان مایسنی، شهرستان دهلران. دائمی، ریزابهٔ رود سارکده، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۸۰ متر. شیب متوسط ۲/۹ درصد. مسیر کلی باختر شمالی.
آب سیول از چشمه‌سارهای منطقهٔ دیونه *Divaneh* واقع در دامنهٔ دینارکوه، ۱۵ کیلومتری شمال دهلران سرچشمه می‌گیرد و پس از آمیختن با آب دهبانه در ۲۶ کیلومتری شمال باختری دهلران به رود سارکده می‌ریزد.

آب‌شاه **Ab-e Šāh**
دهستانهای قهرود و حومه، شهرستان کاشان. دائمی، حوضهٔ

دریاچهٔ نمک قم. طول ۳۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۵۰ متر. شیب متوسط ۳/۷ درصد. مسیر کلی شمالی. میانگین آبدهی سالانه ۳ میلیون مترمکعب (ایستگاه گبرآباد).
این رودخانه از دامنهٔ کوه کلابرفی، در ۳۶ کیلومتری جنوب کاشان سرچشمه گرفته و با عبور از روستای قهرود *Qohrud* بنام قهرود رو به شمال روان می‌شود و پس از عبور از روستاهای جوینان *Javinān* و گلستانه به روستاهای گبرآباد *Gabr ābād* و مسلم‌آباد می‌رسد و بنام آب‌شاه رو به سوی شهر کاشان روان می‌گردد و در شن‌زارهای خاوری کاشان ناپدید می‌شود. مازاد آب این رودخانه در بارندگیهای فوق‌العاده به دریاچهٔ نمک قم می‌ریزد.

آب‌شاهانی — Āb-e Šāhāni
دهستان ژاورود غربی، شهرستان مریوان. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ تنگور، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۸۵ متر. شیب متوسط ۳/۷ درصد. مسیر کلی نخست جنوب باختری، سپس شمال باختری.
این رودخانه از دامنهٔ جنوبی کوه چمرگاه *Camargāh*، در ۸۴ کیلومتری جنوب خاوری مریوان سرچشمه گرفته و پس از عبور از روستاهای شاهینی، گاوانه، زیویه و تیله‌کوه با آب‌لون مخلوط شده و رودخانهٔ تنگور را تشکیل می‌دهد.

آب شرمک — Āb-e Šarmak
دهستان بازوفت، شهرستان شهرکرد. دائمی، ریزابهٔ آب شنگی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۱ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۶۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی زردکوه، ۸۹ کیلومتری باختر شمالی شهرکرد.

آب‌شلاّ — Āb-e Šallā
دهستانهای هلایجان و مرغا و سوسن، شهرستان ایذه. دائمی، ریزابهٔ آب سوسن، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۰۰ متر. شیب متوسط ۲/۸ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
این رودخانه از دامنهٔ کوههای تاراز، للر *Lalar*، دمه *Demeh* و تخت‌سرشط، در ۶۴ کیلومتری شمال باختری ایذه سرچشمه گرفته و ریزابه‌های آن از کنار روستاهای گرداب، چالگوراب، گچی و بابازیار *Bābā ziyār* می‌گذرد و پس از گذشتن از تنگ‌چلو *Tang-e Celō* به درهٔ شمال خاوری کوه سردنی *Sardeni* وارد می‌شود و سپس به درهٔ شمالی کوه دِلاّ *Dellā* منحرف شده و در روستای پیرعباس به آب سوسن می‌ریزد.

آب‌شلمزار — Āb-e Šalamzār
دهستان شلمزار، شهرستان شهرکرد. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ کیار. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۰ کیلومتر.
ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۲۰۰۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، بیشهٔ چقاخور، ۴۸ کیلومتری جنوب شهرکرد.

آب‌شنگی — Āb-e Šangi
دهستان بازوفت، شهرستان شهرکرد. دائمی، ریزابهٔ آب بازوفت. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۶ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۵۰ متر. شیب متوسط ۵/۶ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی زردکوه، ۹۳ کیلومتری باختر شمالی شهرکرد و ۱۶ کیلومتری شمال خاوری روستای قره‌گر *Qareh gar*، در ۲ کیلومتری خاور روستای مزبور با آب شرمک مخلوط می‌شود.

آب‌شور — Āb-e Šur
← کورک، دهستانهای ایوانکی و حومه، شهرستان گرمسار.

آبشور — Ābšur
شهرستانهای مسجد سلیمان و شوشتر، استان خوزستان. دائمی، ریزابهٔ رودشور، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۹۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۴ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
این رودخانه از دامنهٔ کوه گچ‌جارو، در ۵۱ کیلومتری جنوب خاوری مسجد سلیمان و ۱۱ کیلومتری شمال خاوری هفتکل سرچشمه گرفته و بنام رودخانهٔ شورباریک نخست بسوی شمال باختری و سپس بسوی باختر جنوبی روان می‌گردد. در ۱۳ کیلومتری شمال هفتکل با آب سرتیا مخلوط شده و از درهٔ خاوری کوه سیاه رو بسوی شمال باختری جریان می‌یابد. در ۲ کیلومتری جنوب روستای سرگردبیشه راه اتومبیل‌رو مسجد سلیمان به نفت سفیدو هفتکل را قطع می‌کند و پس از آمیختن با رودخانهٔ آب لشگر به آب شور تغییر نام می‌دهد و با طی پیچ و خم‌های بسیار و مخلوط شدن با ریزابه‌های فراوان که غالباً از کوه سیاه سرازیر شده‌اند از شهرستان مسجد سلیمان خارج شده و در شهرستان شوشتر به رود شور می‌ریزد.

آب‌شور — Āb-e Šur
دهستان بهمئی سرحدی. شهرستان کهگیلویه. دائمی، ریزابهٔ رود مارون، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۸۰ متر. شیب متوسط ۲/۶ درصد. مسیر کلی نخست شمال باختری، سپس باختر جنوبی و بالاخره خاوری.
این رودخانه از دامنهٔ کوههای دل‌مهتو *Del-e Mahtu* و سیلوم *Silum*، در ۴۰ کیلومتری شمال خاوری دهدشت سرچشمه گرفته و از طریق درهٔ لاش که به آن تنگ‌لاش نیز گفته می‌شود بسوی شمال باختری روان می‌شود. پس از طی حدود ۱۵ کیلومتر، کوه سیلوم را دور زده و از طریق درهٔ جنوبی کوه باسوری و درهٔ شمالی کوه پنبه بسوی روستای کان‌مسی *Kān mesi* روان می‌گردد. در این روستا با یک ریزابهٔ

کوچک شمالی مخلوط می‌شود و بنام رودخانهٔ سور رو به جنوب سرازیر می‌شود و ضمن عبور از منطقهٔ لاش، روستای دلی‌یک *Deli yak* را سیراب می‌سازد و از درّهٔ خاوری کوه سیل‌سیلک *Sil silak* بسوی جنوب خاوری روان می‌شود. در قریهٔ دم عباس با آب تنگ‌یار مخلوط می‌شود و در باختر روستای اندرون به رودخانهٔ مارون می‌ریزد.

Āb-e Šur آب‌شور

← کل، شهرستانهای داراب و بندرعباس.

Ābšur-e Esfandaqeh آبشور اسفندقه

دهستان اسفندقه، شهرستان جیرفت. دائمی، ریزابهٔ هلیل‌رود، حوضهٔ جزموریان. طول ۵۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۰۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی شمال خاوری. سرچشمه کوه باغ برج، ۷۵ کیلومتری باختر جیرفت. روستاهای مسیر: زیارتگاه شاه چراغ، اسفندقه، دولت‌آباد، قنات نو، آبشور و کنارو.

Āb-e šur-e Alqur آب‌شورالقور

دهستان القور، شهرستان بیرجند. فصلی، حوضهٔ کویر لوت (دغ محمدآباد). طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۳۰۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی باختری.
این رودخانه طی ریزابه‌های متعدد، از دامنهٔ کوههای آبیدر *Ābidar* و چدران *Cedarān*، در ۷۰ کیلومتری شمال بیرجند سرچشمه گرفته و پس از عبور از روستای افریز *Afriz*، دامنهٔ جنوبی کوه کمیران *Komirān* را طی می‌کند و پس از مخلوط شدن با شوررودالقور به دغ‌محمدآباد می‌ریزد.

Āb-e šur-e Hāji ābād آب‌شورحاجی‌آباد

دهستانهای دراگاه و طارم، شهرستان بندرعباس. فصلی، ریزابهٔ رودشور طارم، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۹۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۴۰ متر. شیب متوسط ۱/۳ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، کوه نارو، ۵۲ کیلومتری شمال حاجی‌آباد.

Āb-e Širin آب‌شیرین

دهستان ناتل‌کنار، شهرستان نور. فصلی، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۵- متر. شیب متوسط ۴ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
این رودخانه از دامنهٔ جنوبی کوه سوردار، در ۱۶ کیلومتری جنوب باختری نور سرچشمه گرفته و رو به شمال خاوری جریان می‌یابد. نخست روستای ناتال *Nātāl* را سیراب می‌کند، سپس از روستاهای خوریه *Xuriyeh*، سرکاج، سلیاکتی *Salyākoti* و گندیاب می‌گذرد و در ۲ کیلومتری شمال روستای اخیر با حاجی‌ماه‌رود مخلوط می‌شود و پس از عبور از شهر نور به دریای خزر می‌ریزد.

Ābšineh آبشینه

دهستان حومه، شهرستان همدان. دائمی، ریزابهٔ قره‌چای، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه بطور متوسط ۲۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۹۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی شمالی. میانگین آبدهی سالانه، ۵۱ میلیون مترمکعب (اندازه‌گیری شده در ایستگاه یالپان).
رودخانهٔ آبشینه طی ریزابه‌های بسیار که غالباً از دامنهٔ شمال خاوری کوه الوند، در ۲۲ کیلومتری جنوب خاوری همدان سرچشمه می‌گیرند تشکیل یافته و پس از سیراب نمودن روستاهای دهستان حومه در پشت سدی که در ۹ کیلومتری خاور جنوبی همدان ساخته شده جمع می‌گردد و سرریز آن در روستای سرخ‌آباد، ۱۲ کیلومتری خاور شمالی همدان به قره‌چای می‌ریزد.

Āb-e Qarib آب‌غریب

دهستان نصریان، شهرستان دهلران. فصلی، ریزابهٔ رود دجله، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول تا مرز ایران و عراق ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه (نقطهٔ خروج از مرز) حدود ۷۵ متر. شیب متوسط ۰/۸ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، ۲۷ کیلومتری باختر دهلران.

Āb-e Qolāmrezā آب‌غلامرضا

دهستان کوهپایه، شهرستان گرگان. خشکرود فصلی، ریزابهٔ رود قره‌سو، طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی شمال باختری. سرچشمه، دامنهٔ شمال باختری کوه چکل‌زردکمر *Cekal-e Zardkamar*، در ۲۷ کیلومتری خاور جنوبی گرگان. ریزشگاه یک کیلومتری باختر روستای میان‌آباد.

Āb-e Fath آب‌فتح

دهستان سراب‌باغ، شهرستان دهلران. دائمی، ریزابهٔ رود کرخه، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۸۰ متر. شیب متوسط ۱/۸ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
این رودخانه از دامنهٔ کوههای مرزو *Marzo* و کاسه‌ماست، ۷ کیلومتری شمال روستای مورموری *Murmuri* و ۳۹ کیلومتری خاور شمالی دهلران سرچشمه می‌گیرد و پس از عبور از روستای پنج‌برار از ۳ کیلومتری خاور روستای مورموری می‌گذرد و پس از سیراب ساختن روستاهای تاج‌میری و مولاب *Mulāb* در ۲ کیلومتری شمال باختری روستای چرکی *Carki* و ۶۲ کیلومتری خاور جنوبی دهلران به رود کرخه می‌ریزد.

Āb-e Farāvard آب فراورد

دهستان شوهان، شهرستان مهران. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ چنگوله، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۵۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی جنوب باختری. سرچشمه،

چشمه‌سارهای منطقهٔ زرگه *Zargah* ، ۶۳ کیلومتری خاور مهران. روستای مسیر، علی‌آباد بزرگ و کوچک. در این روستا به اسم دوآب تغییر نام داده و در ۵۴ کیلومتری خاور مهران به رودخانهٔ چنگوله می‌ریزد.

آب فیض آباد **Āb-e Feyz ābād**

← کال ازغند، دهستانهای ازغند و محولات، شهرستان تربت حیدریه.

آب‌قزقانچای **Āb-e Qazqān cāy**

← نیم‌رود، دهستان قزقانچای، شهرستان دماوند.

آب‌قزلق **Āb-e Qozloq**

دهستان کوهپایه، شهرستان گرگان. فصلی، ریزابهٔ رودباغشاه، حوضهٔ دریای خزر. طول ۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۰۰ متر. شیب متوسط ۲۲/۵ درصد. مسیر کلی، خاور شمالی. سرچشمه، دامنهٔ خاوری کوه تاورنرآب *Tāver-e Narāb* ، در ۲۰ کیلومتری جنوب خاوری گرگان.

آب‌قلمون **Āb-e Qalamun**

← جعفری، دهستان سیاهو، شهرستان بندرعباس.

آب‌کُراتی **Āb-e Korāti**

← کال‌ولایت، شهرستان اسفراین.

آب‌کرّه‌پویان **Āb-e Carreh puyān**

دهستان بیلوار، شهرستان کرمانشاه. دائمی، ریزابهٔ رود خرّه‌بلان، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۴۵۰ متر. شیب متوسط ۳/۴ درصد. مسیر کلی باختری.

این رودخانه از چشمه‌سارهای دامنهٔ شمالی کوه بان‌ملکی، ۵۴ کیلومتری شمال کرمانشاه سرچشمه گرفته و پس از آمیختن با چندین ریزابهٔ بزرگ و کوچک در جنوب کامیاران به رود خرّه‌بلان می‌ریزد.

آب‌کرّی **Āb-e Karri**

← آب درّه‌کل، دهستان بازوفت، شهرستان شهرکرد.

آب‌کگارس **Āb-e Kegārs**

دهستان دشت لالی، شهرستان مسجد سلیمان. دائمی، ریزابهٔ رود کارون، خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۵۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۸ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه گچ، ۲۵ کیلومتری باختر شمالی دشت لالی و ۷۰ کیلومتری شمال باختری مسجد سلیمان. در طول مسیر با چمچیت مخلوط می‌شود.

آب‌کمر **Ābkamar**

دهستانهای حومه و رودبار، شهرستان تفرش. دائمی، ریزابهٔ قره‌چای، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۰۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

این رودخانه از دامنهٔ کوههای کلاه و گوجه، در ۹ کیلومتری جنوب تفرش سرچشمه گرفته و ضمن عبور از دهستان حومه، شهر تفرش و همچنین روستاهایی چون ترخوران، دادمرس، تاد، الویجان *Alvijān* ، قلعه و کبوران *Kaburān* را سیراب می‌کند و پس از عبور از درهٔ شمال باختری تفرش به دهستان رودبار وارد می‌شود. در این دهستان روستاهای مشهد و بازرجان *Bāzerjān* را مشروب کرده و پس از آمیختن با چند ریزابه، از کنار روستای دادقان *Dādeqān* عبور می‌کند و در ۲۳ کیلومتری شمال باختری تفرش به قره‌چای می‌ریزد.

آب‌کنات **Āb-e Kanāt**

دهستان ارکوازی، شهرستان مهران. دائمی، ریزابهٔ رود تنگ‌خشول، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۰۰ متر. شیب متوسط ۷ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

سرچشمه، چشمه‌سارهای مناطق ورزران *Varzarān* ، طایفهٔ برت *Bert* و ملکشاهی، دامنهٔ کبیرکوه، ۶۸ کیلومتری خاور شمالی مهران.

این رودخانه در منطقهٔ چیچال *Cicāl*، ۵۶ کیلومتری خاور شمالی مهران با آب بی‌وره درهم آمیخته و رودخانهٔ تنگ خشول را تشکیل می‌دهند.

آب‌کوته **Āb-e Kuteh**

دهستان خانه‌شور، شهرستان پاوه. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ گردی‌قاسمان. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۱ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۲۰ متر. شیب متوسط ۲/۵ درصد. مسیر کلی شمالی.

سرچشمه، ۴۱ کیلومتری جنوب باختری پاوه واقع در منطقهٔ برتوره *Bartureh* ، ۳ کیلومتری خاور جنوبی روستای دمه‌دامی *Damehdāmi*.

آب‌کوفی **Āb-e Kōfi**

دهستان دوآب، شهرستان شهرکرد. فصلی، ریزابهٔ آب دوآب، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۹۸۰ متر. شیب متوسط ۵/۲ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

سرچشمه، دامنهٔ خاوری کوه چری *Ceri* ، ۶۲ کیلومتری باختر جنوبی شهرکرد.

آب‌کولسی **Āb-e Kōlsi**

دهستان دشت لالی، شهرستان مسجد سلیمان. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ شور، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۶ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۴۰

متر. شیب متوسط ۹/۷ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، کوه جیرکوه، ۷۷ کیلومتری شمال باختری مسجد سلیمان و ۳۰ کیلومتری شمال دشت لالی.

Āb-e Kiyārs **آب‌کیارس**
دهستان دشت لالی، شهرستان مسجد سلیمان. دائمی، ریزابهٔ رود کارون، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۵۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۸ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه گچ، ۲۵ کیلومتری باختر شمالی دشت لالی و ۷۰ کیلومتری شمال باختری مسجد سلیمان. در طول مسیر با چم‌چیت مخلوط می‌شود.

Ābgazān **آبگزان**
دهستان کالک، شهرستان جاسک. فصلی، ریزابهٔ رود کاشی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۲۰ متر. شیب متوسط ۰/۲ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
این رودخانه از تلاقی دو رود کوچک کاشگور و جران که از خاور و باختر به هم می‌پیوندند تشکیل می‌یابد و از روستاهای آبگزان، گنجک نوالک *Gangak novālak* و کامبکی *Kāmbaki* می‌گذرد.

Āb-e Golgol **آب‌گُل‌گُل**
دهستان جایدر، شهرستان خرم‌آباد. فصلی، ریزابهٔ رود کشگان، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۱ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۰۰ متر. شیب متوسط ۳/۵ درصد. مسیر کلی باختری.
سرچشمه، دامنهٔ کوههای اثر *Asar* و کل‌کوتاه *Kalkutāh* ، ۵۰ کیلومتری جنوب باختری خرم‌آباد. ریزشگاه، روستای گل‌گل، ۸ کیلومتری شمال پل‌دختر.

Āb-e Golgol **آب‌گُل‌گُل**
دهستانهای چم‌کبود و سراب باغ، شهرستان دهلران. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ آبدانان. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۱۰ متر. شیب متوسط ۳/۹ درصد. مسیر کلی خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ دینارکوه، ۲۳ کیلومتری شمال دهلران. در طول مسیر با رودخانهٔ دره‌شور مخلوط می‌شود.

Āb-e Galin **آب‌گلین**
دهستان گاورود، شهرستان سنندج. فصلی، ریزابهٔ آب‌سیروان، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۰۰ متر. شیب متوسط ۸/۵ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه کوچک‌ششک *Kocek šešk* ، در ۲۸ کیلومتری جنوب باختری سنندج. روستاهای مسیر، گلین، واسی‌بالا و لای‌پل، ریزشگاه، روستای لای‌پل *Lāypol* ۳۰ کیلومتری جنوب باختری سنندج.

Āb-e Ganzāsarā **آب‌گنزاسرا**
دهستان نابیج، شهرستان نور. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ واز، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۰۰ متر. شیب متوسط ۱۲ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
این رودخانه از دامنهٔ شمالی کوه تترستاق، در ۳۷ کیلومتری جنوب خاوری نور سرچشمه می‌گیرد و پس از عبور از روستای گنزاسرا در روستای وازبالا به رودخانهٔ واز می‌ریزد.

Āb-e Gorpah **آب گورپه**
دهستان لیوس، شهرستان دزفول. فصلی، ریزابهٔ رود دز. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۹۵ متر. شیب متوسط ۷/۵ درصد. مسیر کلی باختری.
سرچشمه، کوههای سرتنگ و کی‌ماسی، ۶۵ کیلومتری شمال خاوری دزفول.

Āb-e Gurxu **آب‌گورخو**
دهستان خوارتوران، شهرستان شاهرود. خشکرود، ریزابهٔ کال‌شورجاجرم، حوضهٔ دشت کویر. طول ۳۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۶۰ متر. شیب متوسط ۱/۲ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ خاوری سیاه‌کوه، ۱۱۲ کیلومتری خاور جنوبی شاهرود.

Āb-e Gurru **آب‌گوررو**
دهستان میانکوه، شهرستان دزفول. دائمی، ریزابهٔ رودشور، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۰۰ متر. شیب متوسط ۳/۳ درصد. مسیر کلی جنوبی.
این رودخانه طی چندین ریزابه که از کوههای فارول *Fārul* ، دلی *Deli* و گلی‌لور، در ۷۸ کیلومتری خاور شمالی دزفول سرچشمه گرفته و از میان درهٔ پرپیچ و خم کوههای ملاه *Malāh* ، گیوه‌در و گوررو و تیت *Tit* و چلان *Celān* عبور می‌کند و در درهٔ شمالی کوه نیرو *Niru* به رودخانهٔ شور می‌ریزد.

Āb-e Gurkoš **آب‌گورکُش**
دهستان کاغه، شهرستان بروجرد. فصلی، ریزابهٔ رود سزار، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۸۰ متر. شیب متوسط ۶ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ کوههای ازگن *Ezgen* و باباحرّ *Bābāhorr* ، ۱۸ کیلومتری باختر جنوبی دورود.

Āb-e Gukān **آب‌گوکان**
← آب الکن، دهستانهای فریدونشهر و پشتکوه موگوئی،

شهرستان فریدن.

آب‌لار Āb-e Lār

دهستان طارم علیا، شهرستان زنجان. فصلی، ریزابهٔ قزل‌اوزن، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۴۰ متر. شیب متوسط ۱۱ درصد. مسیر کلی جنوبی.

این رودخانه از دامنهٔ جنوبی کوه فشم و دامنهٔ باختر کوه چلاوی، در ۶۶ کیلومتری شمال خاوری زنجان سرچشمه می‌گیرد و با شیب تند از درهٔ میان کوههای فوشون *Fušun* (در باختر) و خرمن‌گله‌سر (در خاور) رو به جنوب سرازیر می‌گردد و در سر راه روستاهای شاه‌نشین و خرم‌آباد را مشروب می‌سازد و در مقابل روستای دستجرده به قزل‌اوزن می‌ریزد.

آب‌لانیز Āb-e Lāniz

دهستان شهرستانک، شهرستان کرج. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ شهرستانک، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۱۱ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۰۲۰ متر. شیب متوسط ۸ درصد. مسیر کلی شمالی.

سرچشمه، دامنهٔ باختری گردنهٔ سرلت *Sarlat*، ۳۲ کیلومتری شمال خاوری کرج. روستای مسیر، لانیز. ریزشگاه، ۳ کیلومتری شمال باختری روستای سرک *Sarak*.

آب‌لاین Āb-e Lāyen

دهستان گاوه‌رود، شهرستان سنندج. فصلی، ریزابهٔ آساوله‌رود، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۲۰ متر. شیب متوسط ۷ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

سرچشمه، ۴۷ کیلومتری جنوب سنندج. این رودخانه پس از عبور از روستاهای لاین و کانی‌لیلی در خاور روستای آساوله به آساوله‌رود می‌ریزد.

آب‌لباب Āb-e Labāb

دهستان میانکوه، شهرستان دزفول. دائمی، ریزابهٔ آب زالکی. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۵۰ متر. شیب متوسط ۳/۷ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

سرچشمه، دامنهٔ کوههای روهید *Ruhid* و مگی‌لر *Magilor* ۸۵ کیلومتری خاور شمالی دزفول. مسیر درهٔ میان کوههای روهید (در خاور) و مگی‌لر و کینه‌زا *Kinehzā* و چره‌کوه *Carreh kuh* (در باختر).

آب‌لتخر Āb-e Lathor

دهستانهای قهرود و حومه، شهرستان کاشان. دائمی، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۵۰ متر. شیب متوسط ۴/۶ درصد. مسیر کلی شمالی.

این رودخانه از دامنهٔ خاوری کوه کرگز *Kargez*، در ۳۸ کیلومتری جنوب کاشان سرچشمه می‌گیرد و پس از عبور از روستاهای قزآن *Qazān* و بن‌رود به قمصر می‌رسد و از طریق درهٔ خاوری کوه سم *Sam* بسوی روستای فرفهان *Farfahān* جاری می‌گردد. در ۳ کیلومتری شمال روستای مزبور با یک ریزابهٔ باختری مخلوط می‌شود و بسوی خاور شمالی منحرف می‌گردد. پس از طی ۵ کیلومتر مجدداً بسوی شمال متوجه شده و ضمن عبور از کنار روستای نصف راه قمصر بسوی شهر کاشان جریان می‌یابد و در شن‌زارهای شمال خاوری شهر مزبور ناپدید می‌گردد. مازاد آب این رودخانه در بارندگیهای فوق‌العاده به دریاچهٔ نمک قم می‌ریزد.

آب‌لرن Āb-e Laran

← چم‌مرّه‌خل، دهستان باینگان، شهرستان پاوه.

آب‌لزور Āb-e Lazur

دهستان آرادان، شهرستان گرمسار. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ جوین، حوضهٔ دشت کویر. طول ۲۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۶۰ متر. شیب متوسط ۱/۳ درصد. مسیر کلی جنوبی.

این رودخانه از تلاقی رودهای درهٔ خوشاب‌رود و تنگه چهارتاق، در ۳۸ کیلومتری خاور شمالی گرمسار تشکیل شده و ضمن عبور از کنار روستاهای ده‌نمک و عباس‌آباد، راه‌آهن تهران – مشهد و همچنین راه اتومبیل‌رو گرمسار به سمنان را قطع می‌کند و در ۳۳ کیلومتری خاور جنوبی گرمسار به رودخانهٔ جوین می‌ریزد.

آب‌لشگر Āblašgar

دهستان هفتکل، شهرستان مسجد سلیمان. دائمی، ریزابهٔ آب‌شور. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۸۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۲۶۰ متر. شیب متوسط ۱/۲ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

این رودخانه از دامنهٔ باختری کوه تونجیر *Tavanjir*، در ۵۹ کیلومتری جنوب خاوری مسجد سلیمان سرچشمه گرفته و بنام آب چگامن بسوی شمال باختری روان می‌شود. در منطقهٔ مکوندی *Makevandi* با آب درهٔ کولاه مخلوط می‌شود و به رودخانه آب‌لشگر تغییر نام می‌دهد و پس از مخلوط شدن با چندین ریزابهٔ بزرگ و کوچک از قبیل رود پاللی، در باختر روستای گردبیشه، ۲۸ کیلومتری جنوب مسجد سلیمان به رودخانهٔ آب‌شور می‌ریزد.

آب‌لیما Āb-e Limā

دهستان ازگله، شهرستان پاوه. دائمی، ریزابهٔ آبزالان، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۹۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۷۰ متر. شیب متوسط ۲/۳ درصد. مسیر کلی، باختری.

سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه‌گاری، ۵۲ کیلومتری جنوب باختری پاوه. ریزشگاه، شمال خاوری روستای توشکه *Tovoškeh*.

آب‌مدام‌آباد **Āb-e Modām ābād**

دهستان کوهپایه، شهرستان قزوین. فصلی، ریزابهٔ ابهررود، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول حدود ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۵۰ متر. شیب متوسط حدود ۴ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
این رودخانه از دامنهٔ کوههای زرنو و بوریا *Boryā* ، در ۳۳ کیلومتری خاور شمالی قزوین سرچشمه می‌گیرد و درهٔ شمالی کوه نسار را بسوی جنوب باختری طی می‌کند و قبل از رسیدن بـه روستای کـوندج *Kovandaj* مـحو و نـاپدید مـی‌شود. سیلابهای این رودخانه در بارندگیهای بسیار شدید و غیرعادی بـه دشت جـنوب خـاوری قـزوین روان مـی‌گردد و در ۳۶ کیلومتری جنوب خاوری قزوین به ابهررود می‌ریزد.

آب‌مشک‌عنبر **Āb-e Moška'nbar**

دهستان دلارستاق، شهرستان آمل. دائمی، ریـزابـهٔ رود هـراز، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۹۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۵۰ متر. شیب متوسط ۱۵ درصد. مسیر کلی خاوری.
این رودخانه از دامنهٔ شمالی کـوه دمـاوند، در ۶۰ کـیلومتری جنوب باختری آمل سرچشمه گرفته و با شیب تند رو به شمال سرازیر می‌شود. پس از طی حـدود ۳ کـیلومتر رو بـه خـاور متوجه گردیده و پس از مشروب نمودن روستای نادل *Nādal* در روستای کهرود پائین به رودخانهٔ هراز می‌ریزد.

آب‌ملایر **Āb-e Malāyer**

شهرستانهای بروجرد و تویسرکان، استانهای لرستان و همدان. فصلی، ریزابهٔ گاماسیاب، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عـمان. طول ۱۲۰ کـیلومتر. ارتـفاع سـرچشـمه ۲۳۰۰ مـتر. ارتـفاع ریزشگاه ۱۴۹۰ متر. شیب متوسط ۰/۷ درصد. مسـیر کـلی نخست شمال باختری سپس باختری. میانگین آبـدهی سـالانه ۱۱۲ میلیون مترمکعب (ایستگاه پل حاجیعلی مراد).
این رودخانه از دهـستان والانـجرد، در ۲۹ کـیلومتری خـاور بروجرد سرچشمه گرفته و رو بسوی شمال باختری به دهستان دره صیدی وارد می‌گردد. در این دهستان با ریزابه‌های فراوان مخلوط می‌شود و پس از سیراب نمودن دهستان مزبور، وارد دهستان کمازان از شـهرستان مـلایر شـده و پس از ورود بـه دهستان حومه و عبور از روستای حرم‌آباد *Haram ābād* بنام رودخانهٔ حرم‌آباد بسوی باختر متوجه می‌گردد و بـه دهسـتان آورزمان وارد می‌شود و ضمن آمیختن با چندین ریزابهٔ بزرگ و کوچک با نام آب ملایر به درهٔ میان کـوههای سیاه‌دره و شادمانه (در شمال) و کوه آردشان (در جنوب) وارد می‌شود و در ۱۷ کیلومتری بـاختر شـمالی شـهر نـهاوند بـه گـاماسیاب می‌ریزد.

آب‌ملخ **Āb-e Malax**

دهستان پادنای سفلی، شهرستان سمیرم. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ ماربر، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طـول ۸ کـیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۰۰ متر. شیب متوسط ۱۳/۷ درصد. مسیر کلی شمالی.
سرچشمه، دامنهٔ شمالی دینارکوه، ۴۱ کیلومتری جنوب باختری سمیرم.

آب مورموری **Āb-e Murmuri**

دهستان سراب‌باغ، شهرستان دهلران. دائمی، ریزابهٔ رودخـانهٔ چی‌خواب، حوضهٔ خـلیج فـارس و دریـای عـمان. طـول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۵۵۰ متر. ارتـفاع ریـزشگاه حـدود ۲۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۲ درصد. مسیر کلی جنوبی.
این رودخانه از ۴ کیلومتری شمال باختری روستای مورموری و ۳۸ کیلومتری خاور شمالی دهلران سرچشمه می‌گیرد و پس از عبور از روستای مورموری به درهٔ میان‌کوه دالپری *Dālpari* وارد می‌شود و در ۳۸ کـیلومتری خـاور جـنوبی دهـلران بـه رودخانهٔ چی‌خواب می‌ریزد.

آب‌مورود **Āb-e Mōrud**

دهستان ارنگه، شهرستان کرج. دائمی، ریزابهٔ رودخـانهٔ کـرج، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشـمه ۲۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۸۰۰ مـتر. شـیب مـتوسط ۱۱ درصد. مسیر کلی باختر شمالی.
این رودخـانه از دامـنهٔ شـمالی کـوه تـالون *Tālun* ، در ۲۸ کیلومتری شمال خاوری کرج سرچشمه گرفته و رو به شـمال روان می‌شود. پس از طی ۲/۵ کیلومتر متوجه باختر شـده و ضمن مشروب نمودن روستای مورود در پل‌خواب به رود کرج می‌ریزد.

آب مهک **Āb-e Mahak**

دهستان میانکوه، شهرستان دزفول. دائمی، ریزابهٔ رود سرکول، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰ کیلومتر. ارتـفاع سرچشمه ۱۵۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۹۰ متر. شیب متوسط ۴ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، دامنهٔ کوههای مـهک و گـوشتون، ۱۰۰ کـیلومتری شمال خاوری دزفول.
این رودخانه پس از عبور از دره‌هـای تـنگ واقـع در مـیان کوههای مهک و رزه‌در با رودخانهٔ سرخاب مخلوط شده و در ۸۷ کیلومتری شـمال خـاوری دزفـول بـه رودخـانهٔ سـرکول می‌ریزد.

آب‌مهنه **Āb-e Mehneh**

دهستان محولات، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ کال زرنوخ، حوضهٔ دشت کویر. طول ۳۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۲۵ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۸۹۰ متر. شیب مـتوسط ۰/۷ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، مجاورت روستاهای ظـهیرآباد بـالا و پـائین، ۲۷ کیلومتری جنوب باختری تربت حیدریه.

آب‌میدانک‌بالا **Āb-e Meydānak-e bālā**

← آب رودبار، شهرستان فریدن، استان اصفهان.

آب‌میدانک پائین Āb-e Meydānak-e pā'in

← آب‌الکن، دهستانهای فریدونشهر و پشتکوه موگوئی، شهرستان فریدن.

آب نازی Āb-e Nāzi

دهستان بازوفت، شهرستان شهرکرد. دائمی، ریزابهٔ آب بازوفت، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۵۰ متر. شیب متوسط ۸ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

سرچشمه، دامنهٔ زردکوه و کوه چری *Ceri*، ۶۸ کیلومتری باختر شهرکرد و ۶ کیلومتری شمال روستای نازی.

آبندان Ābandān

← سجّادرود، شهرستان بابل.

آب‌نما Ābnamā

دهستان فنوج، شهرستان ایرانشهر. فصلی، حوضهٔ جزموریان. طول ۱۰۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۳۷۰ متر. شیب متوسط ۰/۶ درصد. مسیر کلی نخست باختری، سپس شمالی و در پایان مسیر باختر شمالی.

این رودخانه از کوههای پاگان *Pāgān* و دلکوک *Delkok*، در ۱۵۴ کیلومتری جنوب باختری ایرانشهر سرچشمه می‌گیرد و رو به باختر از کنار روستاهای هورمک *Hormak*، پوتر بالا *Putar*، مختارآباد و سیچت *Sict* و دانل بنام رودخانهٔ کوت می‌گذرد و با رسیدن به روستای آب‌نما تغییر نام می‌دهد و پس از مخلوط شدن با رودهای کاهوکان و دارگادلی بسوی شمال متوجه می‌گردد و در سر راه از کنار روستاهای درآب و هولک‌آباد *Holak ābād* و اسفند و میرآباد و مگیری *Magiri* می‌گذرد. در روستای اخیر بسوی باختر شمالی متوجه می‌گردد و در شنزارهای حاشیهٔ جنوب خاوری هامون جزموریان فرو می‌رود.

آب‌نمداری Āb-e Namdāri

دهستان فندرسک، شهرستان دشت گرگان (گنبدکاووس). فصلی، ریزابهٔ رودپون‌آرام، حوضهٔ دریای خزر. طول ۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۸۰ متر. شیب متوسط ۲۳ درصد. مسیر کلی، شمالی.

سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه سرخان *Sarxān*، در ۶۰ کیلومتری خاور جنوبی گرگان. مسیر درهٔ باختری کوه کلب‌درویش، ریزشگاه ۵۹ کیلومتری خاور گرگان.

آبنیلو Ābnilu

دهستان فراشبند، شهرستان فیروزآباد. فصلی، ریزابهٔ رودشور جرّه، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۶۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۷۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

سرچشمه، ۱۸ کیلومتری خاور فراشبند و ۳۰ کیلومتری باختر فیروزآباد. در طول راه با رودخانهٔ شور فراشبند مخلوط می‌شود.

آب‌واسک Āb-e Vāsk

دهستان زز، شهرستان الیگودرز. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ سزار، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۹۰ متر. شیب متوسط ۵ درصد. مسیر کلی باختری.

آب‌واسک از دامنهٔ کوه رول *Rol*، در ۵۱ کیلومتری باختر جنوبی الیگودرز و ۲۵ کیلومتری جنوب خاوری دورود سرچشمه گرفته و ضمن عبور از درّهٔ واسک که در دامنهٔ شمالی کوه رباط *Robāt* قرار دارد، روستاهای حیّه *Hayyeh* و امامزاده نیکون واسک و سرقلعه را سیراب می‌سازد و در ۲ کیلومتری شمال خاوری سفیددشت به رودخانهٔ سزار می‌ریزد.

آب‌ورس Āb-e Vers

دهستان اقبال، شهرستان قزوین. فصلی، ریزابهٔ ابهررود، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول حدود ۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۵۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی جنوبی.

خشکرود آب‌ورس از دامنهٔ کوه زرنو *Zar nō*، در ۳۰۰ کیلومتری خاور شمالی قزوین سرچشمه گرفته و رو به جنوب سرازیر می‌گردد و پس از ورود به دشت قزوین محو و ناپدید می‌شود. سیلاب این رودخانه در بارندگیهای بسیار شدید و غیرعادی به ابهررود می‌ریزد.

آب‌هرنج Āb-e Haranj

دهستان طالقان، شهرستان کرج. فصلی، ریزابهٔ طالقان‌رود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۹۰ متر. شیب متوسط ۹ درصد. مسیر کلی جنوبی.

رودخانهٔ کوچک آب‌هرنج از دامنهٔ جنوبی ارتفاعات شمالی طالقان، در ۵۳ کیلومتری شمال باختری کرج سرچشمه گرفته و بسوی جنوب سرازیر می‌شود و پس از عبور از روستای کولج *Kulaj* با ریزابهٔ بزرگی که آن نیز از ارتفاعات شمالی طالقان سرازیر گردیده است مخلوط می‌گردد و در ۳ کیلومتری جنوب روستای کولج به طالقان‌رود می‌ریزد.

← طالقان‌رود، دهستان طالقان، شهرستان کرج.

آب‌هلول Āb-e Holul

دهستان خانه‌شور، شهرستان پاوه. دائمی، ریزابهٔ رود زیمکان، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۰۰ متر. شیب متوسط ۶/۲ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.

سرچشمه، دامنهٔ باختری کوه بندگاز *Band-e Gāz*، در ۱۹ کیلومتری جنوب باختری جوانرود. روستاهای مسیر، سراب‌بهلو *Sarāb-e Bahlu*، هلول و دمران *Damarān*.

آب‌هلیوه **Āb-e Haliveh**

دهستان سراب‌باغ، شهرستان دهلران. دائمی، ریزابهٔ رود سیاه‌کوه. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۷۲۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۲۱۰ متر. شیب متوسط ۳/۴ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
این رودخانه از دامنهٔ جنوبی کبیرکوه، ۵۷ کیلومتری خاور شمالی دهلران سرچشمه می‌گیرد و پس از سیراب ساختن روستاهای کوشک و هلیوه در ۵۸ کیلومتری خاور دهلران به رود سیاه‌کوه می‌ریزد.

آب‌هواسان **Āb-e Havāsān**

دهستانهای ازگله و سرقلعه، شهرستان پاوه. دائمی، ریزابهٔ رود دجله، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول تا مرز ایران و عراق ۱۰ کیلومتر و تا رود دجله ۲۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۴۹۰ متر. ارتفاع نقطهٔ عبور لز مرز ۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه (رود دجله) حدود ۳۲۵ متر. شیب متوسط ۰/۶ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
این رودخانه از تلاقی رودهای آبدالان و آب‌زالان، در ۵۳ کیلومتری جنوب باختری پاوه و ۱/۵ کیلومتری باختر روستای دارزنگنهٔ پائین تشکیل شده و پس از دور زدن کوه سلمانه بسوی روستای کوزه‌رود متوجه می‌شود و پس از سیراب نمودن روستای باویسی در ۶۲ کیلومتری باختر جنوبی پاوه به مرز ایران و عراق وارد می‌شود و پس از طی ۱۷ کیلومتر در خاک عراق در روستای میدان‌سرای به رود دجله می‌ریزد.

آب‌هومیان **Āb-e Humiyān**

دهستان کوهدشت، شهرستان خرم‌آباد. فصلی، ریزابهٔ رود سیمره، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۹۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، چشمهٔ تیمور ۱۳ کیلومتری شمال کوهدشت. مسیر، درّه میان کوه ورازرد *Varāzard* (در شمال) و کوه کاکیزه *Kākizeh* (در جنوب). ریزشگاه، ۳۰ کیلومتری شمال باختری کوهدشت.

آب‌هونوگه **Āb-e Hunogeh**

دهستان سراب‌باغ، شهرستان دهلران. دائمی، ریزابهٔ رود سیاه‌کوه، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۸۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۳۰۰ متر. شیب متوسط ۳/۷ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، ۵۵ کیلومتری خاور شمالی دهلران.
این رودخانه پس از عبور از کنار روستای سیاه‌گل در ۵۲ کیلومتری خاور دهلران به رود سیاه‌کوه می‌ریزد.

آب‌هویان **Āb-e Huyān**

دهستان ژاورود غربی، شهرستان مریوان. فصلی، ریزابهٔ رود آویهنگ، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۱ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۵۰ متر. شیب متوسط ۷/۷ درصد. مسیر کلی، باختر شمالی.
سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه کوچکسار، ۶۱ کیلومتری جنوب خاوری مریوان. روستاهای مسیر، سرهویان و هویان.

آب هیره **Āb-e Hirah**

دهستان میانکوه، شهرستان دزفول. دائمی، ریزابهٔ آب زالکی. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۹۰ متر. شیب متوسط ۸ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، چشمه‌سارهای دامنهٔ کوههای کی‌نو *Keyno* و گرّه *Garrah* و گله‌هر *Galleh her*، ۱۰۳ کیلومتری شمال خاوری دزفول.

آبین **Ābin**

دهستان سرخه، شهرستان سمنان. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ جوین، حوضهٔ دشت کویر. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۰۰ متر. شیب متوسط ۴/۵ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ خاوری کوه گزنان ۴۷ کیلومتری باختر جنوبی سمنان. این رودخانه ضمن عبور از درهٔ میان کوههای تولن *Tolan* و قبر، روستای آبین را مشروب ساخته در روستای سیدآباد به رودخانهٔ جوین می‌ریزد.

آتان‌رود **Ātān rud**

دهستان الموت، شهرستان قزوین. دائمی، ریزابهٔ الموت‌رود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۰۰ متر. شیب متوسط ۱۳/۸ درصد. مسیر کلی جنوبی.
این رودخانه از دامنهٔ کوههای گندیگان *Gandigān* و سیاهلان، در ۶۵ کیلومتری شمال خاوری قزوین سرچشمه گرفته و با شیب تند بسوی جنوب سرازیر می‌شود و در روستای کوشدشت *Kušdašt* به الموت‌رود می‌ریزد.
← الموت‌رود، دهستان الموت، شهرستان قزوین.

آجرلو **Ājerlu**

دهستان آجرلو، شهرستان میاندوآب. دائمی، ریزابهٔ زرینه‌رود، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۶۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۲۰ متر. شیب متوسط ۱/۲ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
رودخانهٔ آجرلو از بهم پیوستن رودخانه‌های عشایرییلاقی و یونجه‌لی در ۶۷ کیلومتری خاور جنوبی میاندوآب و ۲۸ کیلومتری شمال خاوری شاهین‌دژ پدید می‌آید. نخست درهٔ میان کوههای قازمه و آلوچه‌داغ را بسوی شمال باختری می‌پیماید و پس از طی ۶ کیلومتر بسوی شمال خاوری منحرف می‌شود و کوه محمدبیگ را از سوی جنوب خاوری دور می‌زند و سپس بطرف شمال متوجه می‌گردد و در این مسیر با ریزابه‌ای که از دامنهٔ باختری کوه اکوزاولان سرازیر شده و در سر راه روستای باداملو را مشروب نموده است، درهم می‌آمیزد و پس

از طی ۳/۵ کیلومتر با ریزابهٔ دیگری که از ارتفاعات خاوری سرچشمه گرفته و روستای محمدقلی قشلاقی را در سر راه مشروب ساخته است، مخلوط می‌گردد و رو بسوی شمال باختری روان می‌شود و پس از طی ۳ کیلومتر مجدداً بطرف شمال متوجه می‌شود و از کنار روستای حاجی‌کندی می‌گذرد. حدود ۳ کیلومتر بالاتر از روستای نامبرده به روستای حیدرباغی می‌رسد و ضمن آمیختن با ریزابهٔ نسبتاً بزرگی که از ارتفاعات خاوری و شمال خاوری سرازیر شده است بطرف باختر منحرف می‌گردد و در سر راه روستای گزّلی *Gozalli* را سیراب می‌سازد. در این روستا با ریزابه‌ای که از ارتفاعات شمالی سرازیر شده و در سر راه روستاهای آق‌کند و زاغه و تازه‌کند را مشروب نموده است درهم می‌آمیزد و با کمی انحراف و با پیچ و خمهایی چند بسوی باختر جنوبی متوجه می‌گردد و از روستای اشیخلو *Ešixlu* عبور می‌کند. در یک کیلومتری باختر روستای مزبور با شاختلوچای مخلوط می‌شود و به درهٔ جنوبی کوه قزل‌داغ وارد می‌گردد. در روستای جبیگلو با چماوزان مخلوط می‌گردد و پس از طی حدود ۲ کیلومتر بسوی شمال باختری منحرف می‌شود و به درهٔ شمالی کوه کوشک وارد شده و در سر راه روستای یلکلو *Yalaklu* را مشروب می‌سازد و پس از طی ۳/۵ کیلومتر، دامنهٔ شمالی کوه کوشک را بسوی جنوب باختری دور می‌زند و پس از سیراب ساختن روستاهای جان‌آقا، مسجد، شیخ، یوسف‌کنج *Yusefkanc*، چوبلوجه *Coblujeh*، زمان‌آباد و خلوت، راه اتومبیل‌رو میاندوآب به شاهین‌دژ را در پاسگاه پلیس کشاور قطع می‌کند و سرانجام در مقابل روستای کانی‌گوزله به زرینه‌رود می‌ریزد.

← زرینه‌رود، شهرستانهای سقز و میاندوآب.

آجی‌چای — Āji cāy

← تلخه‌رود، شهرستانهای سراب و تبریز. استان آذربایجان شرقی.

آجی‌چای — Āji cāy

شهرستانهای هشترود و میانه، استان آذربایجان شرقی. فصلی، ریزابهٔ قزل‌اوزن، حوضهٔ دریای خزر. طول ۷۷ کیلومتر، ارتفاع سرچشمه ۲۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۸۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی خاوری.

رودخانهٔ آجی‌چای از کوههای قره‌گونی، ساری‌گونی و تپهٔ قربان‌شیر واقع در دامنه‌های شمالی کوهستان بلقیس واقع در ۶۷ کیلومتری جنوب باختری میانه طی خشکرودها و ریزابه‌های بسیار که همگی رو بسوی شمال خاوری جریان دارند، سرچشمه گرفته و پس از عبور از دهستان چهاراویماق جنوبی (شهرستان هشترود) و مشروب نمودن روستاهایی چون خواجه‌لر *Xājehlar* بالا و پائین و وسطی، قره‌گنبد، آقداش، زرین‌ده، پیرعزیز، مرادخان‌کندی، بایرام‌کندی، چرچرا *Carcerā* گونه‌قرشو، پیرقلی، میساقلی‌کندی *Misāqolikandi*، آنابلاغی، عمواوقلی عباسلو، کهنه‌قشلاق، گُراسر بالا *Gorāsar-e Bālā*، آقجه‌ریش و امیرآباد در روستاهای قره‌گونی بالا و پائین و وسط بهم پیوسته و رو بسوی خاور جریان می‌یابد و در سر راه خود از روستاهای شورقشلاق و دادلو *Dādlu* عبور می‌کند و بصورت خشکرود نسبتاً پهناوری در روستای ارس *Aras* به بستر قزل‌اوزن وارد می‌گردد.

آجی‌درّه — Āji darreh

دهستان گرمادوز، شهرستان اهر. فصلی، ریزابهٔ قره‌سو، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۸۰ متر. شیب متوسط ۲/۲ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.

این رودخانه از ارتفاعات جنوب اصلاندوز سرچشمه می‌گیرد. نخست رو بسوی شمال خاوری، سپس بسوی شمال و مجدداً بطرف شمال خاوری جریان می‌یابد و سرانجام در ۴ کیلومتری جنوب اصلاندوز به رودخانهٔ قره‌سو وارد می‌گردد.

آخُندان — Āxondān

← میان‌طاق، دهستانهای عربخانه و شوسف، شهرستان بیرجند.

آذر — Āzar

دهستان لفور، شهرستان قائم‌شهر (شاهی). فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ بابل، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۰۰ متر. شیب متوسط ۲/۹ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

رودخانهٔ آذر از دامنهٔ شمالی کوهی در منطقه‌های مرس‌تالار *Merstālār* و ورگلی‌کا *Vargelikā*، در ۳۵ کیلومتری جنوب قائم‌شهر (شاهی) سرچشمه گرفته و رو به شمال سرازیر می‌شود. پس از طی ۵ کیلومتر متوجه شمال باختری گردیده و از جنوب روستای چاک‌سرا عبور می‌کند و ضمن مخلوط شدن با رودخانهٔ اسکلیم در باختر روستای دیوکلان *Divkalān* به رودخانهٔ بابل می‌ریزد.

آذرآباد — Āzar ābād

← شاه‌آباد، دهستان حومه، شهرستان تهران.

آرپاچای — Ārpā cāy

دهستان سنجبد، شهرستان خلخال. فصلی، ریزابهٔ قزل‌اوزن، حوضهٔ دریای خزر. طول ۷۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۲۰ متر. شیب متوسط ۲/۲ درصد. مسیر کلی جنوب باختری. میانگین آبدهی سالانه ۲۱۲ میلیون مترمکعب (ایستگاه فیروزآباد).

رودخانهٔ آرپاچای از ارتفاعات دامنهٔ باختری رشته‌کوههای تالش، در ۳ کیلومتری شمال روستای آرپاچای و ۳۰ کیلومتری شمال هروآباد سرچشمه می‌گیرد و پس از عبور از روستای آرپاچای درهٔ نسبتاً پر نشیبی را رو بسوی جنوب می‌پیماید. در ۲ کیلومتری جنوب روستایی بنام بیل‌یوکانی *Bilyukāni* با ریزابه‌ای که رو به جنوب سرازیر شده و روستاهای میل‌آقاردان *Milāqārdān* و بیل‌یوکانی را سیراب نموده است مخلوط می‌گردد و با کمی انحراف بسوی جنوب باختری روان می‌شود.

در ۲ کیلومتری باختر روستای لمبر *Lombar* با ریزابهٔ نسبتاً بزرگ دیگری که آن نیز از شمال به جنوب جریان یافته و روستاهای اوقاز *Oqāz* بالا و پائین را مشروب ساخته است، درهم می‌آمیزد و با کمی انحراف بسوی جنوب خاوری متوجه می‌گردد. پس از طی یک کیلومتر با ریزابه‌ای بنام گلستان که از دامنهٔ باختری کوههای تالش سرچشمه گرفته و روستاهای مورستان *Murestān* و گلستان بالا و پائین و همچنین لمبر *Lombar* را سیراب نموده است مخلوط می‌شود و رو بسوی جنوب سرازیر می‌گردد. پس از عبور از روستای تنده‌خان *Tandehxān* و در یک کیلومتری جنوب روستای مزبور با رود هروآباد *Herō ābād* درهم می‌آمیزد و از این نقطه مسیر خود را تغییر داده و بسوی باختر منحرف می‌شود. در شمال خاوری روستای ایستی‌سو *Istisu* با ریزابه‌ای که از ارتفاعات جنوب سرازیر شده و روستاهای گوران سراب *Gōrānsarāb* و سنجبدله *Sanjabadleh* را مشروب ساخته است مخلوط می‌گردد و با کمی انحراف همچنان رو بسوی باختر جریان می‌یابد. در ۴ کیلومتری خاور روستای کیوی بالا *Kivi* با ریزابهٔ کوچکی که آن نیز از ارتفاعات جنوبی سرچشمه گرفته و روستای قره‌چال *Qarehcāl* را سر راه مشروب ساخته است مخلوط می‌شود و رو بسوی باختر از جنوب کیوی بالا عبور می‌کند. از این محل به بعد مسیر رودخانه بسوی جنوب باختری متوجه می‌شود. در روستای زناب *Zenāb*، ریزابه‌ای که از ارتفاعات خاوری سرازیر شده و از روستای آق‌بلاغ عبور کرده است به آن ملحق می‌گردد و همچنان رو بسوی جنوب باختری به جریان خود ادامه می‌دهد. در روستای سکرآباد *Sokr ābād* با ریزابهٔ نسبتاً بزرگی که از ارتفاعات خاوری سرچشمه گرفته است پیوند می‌یابد و پس از عبور از روستای میکائیل‌آباد *Mikā'il ābād* بسوی باختر جنوبی متوجه شده و پس از طی حدود ۴ کیلومتر با سنجبدچای مخلوط می‌شود و بصورت رودخانهٔ بزرگی بسوی جنوب رهسپار می‌گردد و از باختر محلی بنام قلعه‌قاباخ عبور می‌کند. در یک کیلومتری جنوب محل نامبرده با خشکرود که از ارتفاعات خاوری سرازیر گردیده است مخلوط می‌شود. از این محل مسیر خود را بسوی جنوب باختری منحرف نموده و مجدداً بسوی جنوب متوجه می‌گردد. پس از طی حدود ۳ کیلومتر مسیر خود را بسوی جنوب خاوری تغییر داده و در ۳ کیلومتری باختر روستای گلوجان *Golujān* با ریزابهٔ بزرگی که از ارتفاعات جنوب باختری هروآباد سرچشمه گرفته و سر راه روستاهای بسیاری چون ترزنق *Tarzanaq*، گرم‌خانه، گلوجه *Golujeh*، قزل‌درق، کهران *Kahrān* و بنه‌خلخال *Boneh xalxāl* را مشروب نموده است درهم می‌آمیزد و با آب نسبتاً قابل ملاحظه‌ای رو بسوی جنوب روان می‌گردد و سرانجام در ۳ کیلومتری جنوب باختری روستایی بنام احدسرا *Ahadsarā* به رودخانهٔ قزل‌اوزن می‌ریزد.

آرمگو **Āremgu**

دهستان بشاگرد غربی، شهرستان میناب. فصلی، ریزابهٔ رود تومون سفید، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۰ متر. شیب متوسط ۵ درصد. مسیر کلی باختر شمالی. سرچشمه ارتفاعات ۷۶ کیلومتری جنوب خاوری میناب.

آرود **Āurd**

دهستان سه‌هزار، شهرستان تنکابن (شهسوار). فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ سه‌هزار، حوضهٔ دریای خزر. طول ۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۰۰ متر. شیب متوسط ۱۹ درصد. مسیر کلی، جنوب باختری.

این رودخانه از چشمه‌ای در شمال روستای آرود، در ۳۴ کیلومتری جنوب تنکابن سرچشمه می‌گیرد و پس از عبور از روستای مزبور در درهٔ خاوری کوه اسبچر به رودخانهٔ سه‌هزار می‌ریزد.

آری‌چای **Āri cāy**

دهستان مهربان، شهرستان تبریز. فصلی، ریزابهٔ تلخه‌رود، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۰۰ متر. شیب متوسط ۳/۳ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.

این رودخانه از دامنهٔ جنوبی قوشه‌داغ واقع در ۱۱ کیلومتری شمال خاوری هریس، سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی جنوب باختری جریان می‌یابد و پس از عبور از هریس بطرف باختر متوجه می‌گردد و ضمن سیراب ساختن روستاهای پارام *Pārām* و سرای بطرف جنوب باختری متوجه شده و در روستای مرگید *Margid* به تلخه‌رود می‌ریزد.

آریم **Ārim**

دهستان خانقاه‌پی، شهرستان قائم‌شهر (شاهی). فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ کبیر، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۰۰ متر. شیب متوسط ۷/۵ درصد. مسیر کلی، باختری.

سرچشمه، دامنهٔ کوههای سیاه‌کوه، سفیدلت و گلرد *Gelerd*، ۶۷ کیلومتری جنوب خاوری قائم‌شهر (شاهی). روستاهای مسیر، طارم و آریم.

آساوله‌رود **Āsāvaleh rud**

دهستان گاوه‌رود، شهرستان سنندج. دائمی، ریزابهٔ گاوه‌رود، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۵۰ متر. شیب متوسط ۴/۲ درصد. مسیر کلی نخست جنوب خاوری سپس شمال خاوری.

این رودخانه از ۴۴ کیلومتری جنوب باختری سنندج سرچشمه گرفته و پس از سیراب نمودن روستاهای کلاه‌سره، نجف‌آباد و آساوله با آب‌لاین مخلوط می‌شود و رو بسوی شمال خاوری از درهٔ خاوری کوه شیطانه و به موازات راه‌اتومبیل‌رو کرمانشاه به سنندج جریان می‌یابد و پس از عبور از روستای کچله به گاوه‌رود می‌ریزد.

آستاراچای **Āstārā cāy**

دهستان حومه، شهرستان آستارا. دائمی، حوضهٔ دریای خزر. طول ۳۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۰- متر. شیب متوسط حدود ۶ درصد. مسیر کلی خاور شمالی. میانگین آبدهی سالانه ۱۳۰ میلیون مترمکعب (اندازه‌گیری شده در ایستگاه آستارا).

رودخانهٔ آستارا که به دلیل موقعیت مرزی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است طی ریزابه‌های بسیاری که همگی از کوههای طالش سرازیر می‌شوند سرچشمه می‌گیرد. مهمترین ریزابه این رودخانه از دامنه‌های شمالی کوه آسبیناس، در ۲۵ کیلومتری جنوب باختری آستارا سرچشمه گرفته و رو بسوی شمال از روستاهای چندی چون گیلدخ *Gilledex* می‌گذرد و در مجاورت راه اتومبیل‌رو آستارا به اردبیل با ریزابهٔ مهم دیگری که از دامنه‌های خاوری کوههای تالش سرازیر گردیده است، درهم می‌آمیزد و درهٔ آستاراچای را ابتدا به سمت خاور شمالی می‌پیماید و پس از رسیدن به روستای کشفی *Kešefi* بطرف خاور متوجه شده و در ۲ کیلومتری شمال خاوری روستای مزبور با ریزابه‌ای بنام ایستی‌سوچای مخلوط می‌شود و سرانجام در شمال آستارا به دریای خزر وارد می‌گردد.

آستانه **Āstāneh**

← سلطان‌میدان، شهرستانهای ساری و دامغان.

آسیاب **Āsiyāb**

← کورده، شهرستان لار، استان فارس.

آسیاب‌رود **Āsiyāb rud**

دهستان کوهستان غرب، شهرستان نوشهر. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ چالوس، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۵۰ متر. شیب متوسط ۱۸/۲ درصد. مسیر کلی خاوری.

این رودخانه از دامنهٔ کوه گرمابسر، در ۴۷ کیلومتری جنوب باختری چالوس سرچشمه گرفته و رو به جنوب خاوری جریان می‌یابد. پس از طی ۳ کیلومتر به درهٔ شمالی کوه زردک وارد می‌گردد و بسوی خاور منحرف می‌شود. در این دره روستاهای ناتر *Nāter*، بیجدنو *Bijd-e Nō* و فشکور *Faškur* را سیراب می‌سازد و در یک کیلومتری شمال روستای پل‌آشن به رودخانهٔ چالوس می‌ریزد.

آسیازو **Āsiyāzō**

دهستان گیفان، شهرستان بجنورد. فصلی، ریزابهٔ شیرین‌درّه، حوضهٔ دریای خزر. طول ۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۵۰ متر. شیب متوسط ۹/۴ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.

رودخانهٔ آسیازو از دامنهٔ باختری رشتهٔ آسیازو، در ۴۵ کیلومتری شمال خاوری بجنورد و ۴ کیلومتری جنوب خاوری گیفان سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی باختر سرازیر می‌گردد. در ۲ کیلومتری جنوب روستای پیودر *Piyudar* با رود گیفان مخلوط می‌شود و رو بسوی جنوب باختری جریان می‌یابد و پس از مشروب نمودن روستای امیرآباد بطرف باختر متوجه شده و در روستای قزی‌قلعه *Qezi qal'eh* با رود میانسو مخلوط می‌شود و توأماً رودخانهٔ شیرین‌درّه را پدید می‌آورند.

آفرین **Āfarin**

دهستان ایراج، شهرستان نائین. فصلی، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۲۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۹۵۰ متر. شیب متوسط ۲/۵ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.

سرچشمه، دامنهٔ خاوری کوه آفرین، ۳۸ کیلومتری جنوب باختری خور و سه کیلومتری شمال خاوری روستای ایراج.

آقام‌علی‌چای **Āqām'ali cāy**

دهستان ینگجه، شهرستان سراب. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ تاج‌یار، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی جنوبی.

این رودخانه از دامنهٔ جنوبی کوه اوغلان‌داغ، ۲۵ کیلومتری شمال باختری سراب سرچشمه می‌گیرد و بسوی جنوب جریان می‌یابد. در ۲ کیلومتری جنوب روستای سوله *Suleh* با ریزابه‌ای که به موازات همین شاخه از شمال روستای شالو سرچشمه می‌گیرد مخلوط می‌شود و پس از عبور از روستای ینگجه *Yengejeh* و بلاسجین *Belāsejin* بسوی جنوب خاوری منحرف می‌شود و سرانجام در ۲ کیلومتری شمال روستای اندراب *Andarāb* به رودخانهٔ تاج‌یار می‌ریزد. این رودخانه از روستای ینگجه به بعد به یک خشکرود مبدل می‌شود.

آق‌اولر **Āqevlar**

← کرگانرود، دهستان کرگانرود، شهرستان تالش.

آق‌برزه **Āqbarzeh**

دهستان چهریق، شهرستان سلماس (شاهپور). فصلی، ریزابهٔ دوشیوان‌سو، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۰۰ متر. شیب متوسط ۸/۳ متر. مسیر کلی خاور شمالی.

این رود از دامنهٔ جنوبی کوه هرویل‌داغی *Haravil dāqi* و دامنهٔ خاوری کوه خنابری *Xanāberi* واقع در دهستان چهریق، ۲۸ کیلومتری باختر سلماس سرچشمه می‌گیرد و بسوی شمال خاوری روان می‌گردد. در یک کیلومتری خاور روستای اشنک *Ašnak* با رودخانهٔ روشاده مخلوط می‌شود و بطرف خاور منحرف می‌گردد و در روستای دریک به رودخانهٔ دوشیوان‌سو می‌ریزد.

آق‌بلاغ **Āqbolāq**

دهستانهای گندمان و خان‌میرزا، شهرستان بروجن. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ ونک، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول

۵۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۹۳۰ متر. شیب متوسط ۰/۷ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
رودخانهٔ آق‌بلاغ از آبخیزهای پیرامون بلداجی *Boldāji* در ۲۳ کیلومتری باختر بروجن سرچشمه می‌گیرد و بسوی بیشهٔ کتک *Katak* روان می‌شود. از آنجا بسوی روستای کنرک بالا *Konrok* متوجه شده و پس از عبور از روستای بیژگرد بطرف روستای گدارکبک متوجه می‌شود. در این روستا با یک ریزابهٔ کوچک مخلوط می‌گردد و ضمن عبور از دامنهٔ باختری کوههای آخوره و تکرگ آب، روستای قزل‌دره را سیراب می‌کند و در دماغهٔ جنوب باختری کوه تکرگ آب با رودخانهٔ سولگان درهم می‌آمیزد و پس از عبور از درهٔ خاوری کوه نظامی بطرف گدار باریک روان می‌گردد و در ۳کیلومتری باختر روستای ونک به رودخانهٔ ونک می‌ریزد.

آقبلاغ چای Āqbolāq cāy

دهستانهای گرماب و شیوانات، شهرستان خدابنده (قیدار). فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ تلوار، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۳۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۲۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی، شمال باختری.
سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه چنگ‌الماس، در ۶۴ کیلومتری باختر جنوبی قیدار. روستاهای مسیر، جعفرآباد، فتح‌آباد و چپقلو. ریزشگاه، ۲کیلومتری جنوب خاوری روستای محمدشالو، ۳۲کیلومتری خاور شمالی بیجار.

آق‌بند Āqband

دهستان آتابای شمالی، شهرستان دشت گرگان، خشکرود، کوراب، طول ۵۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۵ متر. شیب متوسط ۰/۸ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
این رودخانه از دامنهٔ باختری کوه گکچه‌داغ *Gekcehdāq* ، در ۵۰کیلومتری شمال خاوری گنبدکاووس سرچشمه گرفته و رو بسوی باختر از درهٔ نسبتاً تنگ و پر شیب آق‌بند عبور می‌کند و روستای آق‌بند را در سر راه خود مشروب می‌سازد. در ۶ کیلومتری باختر روستای مزبور تغییر مسیر داده و بطرف جنوب باختری متوجه می‌شود و ضمن مخلوط شدن با چند خشکرود کوچک در ۵کیلومتری خاور روستای قره‌ماخر *Qarehmāxer* با خشکرود بزرگی که از دامنه‌های باختری رشته‌کوههای میرداوود و آق‌دیرگک *Āqdirgak* سرچشمه گرفته است، مخلوط می‌گردد و رو بسوی باختر از روستای قره‌ماخر عبور می‌کند و پس از طی یک قوس راستگرد نسبتاً بزرگ به دریاچهٔ نمک دانشمند، در ۴۲کیلومتری شمال باختری گنبد کاووس می‌ریزد.

آق‌بیگلر Āqbeyglar

دهستان مغان شرقی، شهرستان مغان. سیلابی، کوراب، طول ۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۵۰ متر. شیب متوسط ۵ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.

این رودخانه از ۷کیلومتری شمال روستای چالمه‌کندی *Cālmeh kandi* سرچشمه می‌گیرد و حدود ۵کیلومتر بطرف خاور جریان می‌یابد. در این نقطه با یک خشکرود دیگر درهم آمیخته و بطرف شمال خاوری روان می‌گردد و در ۱۲ کیلومتری شمال خاوری چالمه‌کندی از مرز ایران و جمهوری آذربایجان خارج گردیده و در دشت مغان *Moqān* جمهوری آذربایجان به زمین فرو می‌رود.

آقجه‌رود Āqjeh rud

دهستان حومه، شهرستان هشترود. فصلی، ریزابهٔ کلقان‌چای، حوضهٔ دریای خزر. طول ۳۵کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۹۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی جنوبی.
این رودخانه طی دو ریزابهٔ اصلی که یکی از چشمه‌سارهای باش‌بلاغ (۳۰کیلومتری شمال باختری سراسکند) و دیگری از ارتفاعات ۲۷کیلومتری شمال باختری سراسکند سرچشمه گرفته و در ۲کیلومتری جنوب روستایی بنام شیخ بیگ بهم پیوسته‌اند، تشکیل می‌یابد و رو بسوی جنوب روستاهای بیگ‌کندی، آقجه‌رود، ینگجه و مقامیر *Moqāmir* را مشروب می‌سازد و در خاور روستایی بنام تارقلی *Tārqoli* به کلقان‌چای می‌ریزد.

آق‌چای Āq cāy

دهستانهای چالدران و قره ضیاءالدین از شهرستانهای ماکو و خوی. دائمی، ریزابهٔ قتورچای، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۳۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۶۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۱ درصد. مسیر کلی خاوری. میانگین آبدهی سالانه ۱۴۶ میلیون مترمکعب (ایستگاه مراکند).
رودخانهٔ آق‌چای از دامنه‌های شمالی کوه مندلیخ *Mandalix* و کوههای مرز ایران و ترکیه واقع در ۱۵ کیلومتری باختر سیه‌چشمه و از مجاورت روستای شیخ سلوی بالا *Šeyx salu-ye Bālā* واقع در دهستان چالدران سرچشمه می‌گیرد. نخست رو به جنوب جریان می‌یابد و از کنار روستای شیخ سلوی پائین عبور می‌کند، سپس بطرف جنوب خاوری متوجه می‌شود و در یک کیلومتری باختر روستای زنکره *Zankareh* با ریزابهٔ دیگری درهم آمیخته و از درهٔ جنوبی کوه شیورش *Šivareš* بسوی جنوب خاوری جریان می‌یابد و در ۳ کیلومتری جنوب روستای کردکندی *Kord kandi* با رودخانهٔ قره‌دره درهم می‌آمیزد و همچنان رو بسوی جنوب خاوری از کنار روستای قارنجه *Qārenjeh* عبور می‌کند و در شمال روستای شگفتی *Šegafti* با ریزابهٔ دیگری که از شمال می‌آید مخلوط می‌شود و رو بسوی جنوب خاوری به جریان خود ادامه می‌دهد و از کنار روستاهای علی‌شیخ و زورآباد می‌گذرد و در ضمن با ریزابه‌های چندی که از شمال و باختر می‌آیند درهم می‌آمیزد و سپس بطرف خاور روان می‌گردد و به درهٔ شمالی کوه سوسوز *Susuz* وارد می‌گردد و در مدخل این دره با ریزابه‌ای که از جنوب می‌آید مخلوط می‌شود. رودخانهٔ آق‌چای، حین عبور از درهٔ شمالی کوه سوسوز از مجاورت

روستاهای آجای *Ājāy* و قورول بالا *Qurul-e Bālā* و قورول پائین و بسطام *Bastām* عبور می‌کند و در ضمن با ریزابه‌های چندی که از شمال و جنوب می‌آیند مخلوط می‌گردد. از روستای بسطام به بعد جهت آق‌چای متوجه خاور گردیده و پس از عبور از روستاهای کسیان *Kasiyān* و قره‌ضیاءالدین و حاجی‌لر و زنگلان پائین *Zangalān-e Pā'in* از درهٔ میان رشته آق‌داغ در شمال و تولکی‌تپه *Tulki tappeh* در جنوب بسوی خاور عبور می‌کند و سرانجام در روستای مرّه‌کند *Marreh kand* به قتورچای می‌ریزد.

Āqzōj cāy **آق‌زوج‌چای**

دهستان طارم علیا، شهرستان زنجان. فصلی، ریزابهٔ قزل‌اوزن، حوضهٔ دریای خزر. طول ۳۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۰۰ متر. شیب متوسط ۷ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.

رودخانهٔ آق‌زوج‌چای از دامنهٔ شمالی کوه کلاش و دامنهٔ خاوری کوه کمره، در ۳۶ کیلومتری خاور زنجان سرچشمه گرفته و با شیب تندرو به شمال خاوری سرازیر می‌شود و ضمن مخلوط شدن با چند ریزابهٔ نسبتاً کوچک، روستای پرانقور *Parānqur* را مشروب می‌کند و به درهٔ میان کوههای پرنگین *Parangin* در باختر و قاجار در خاور وارد می‌گردد و هنگام خروج از درهٔ مزبور روستای چیلان‌کشه *Cilānkašeh* را سیراب می‌کند و بصورت خشکرودی در باختر روستای هندزمین به قزل‌اوزن می‌ریزد.

Ālājeh cāy **آلاجه‌چای**

دهستان حومه، شهرستان اهر. فصلی، ریزابهٔ رود رنگول، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۴۰ متر. شیب متوسط ۸/۷ درصد. مسر کلی جنوبی.

این رودخانه از دامنهٔ جنوبی کوه خرمایورت، در ۲ کیلومتری شمال روستای زندآباد و ۱۹ کیلومتری شمال باختری اهر سرچشمه می‌گیرد. نخست درهٔ خاوری روستای زندآباد را بسوی جنوب می‌پیماید و پس از طی حدود ۳ کیلومتر بسوی جنوب خاوری منحرف شده و با سیراب نمودن روستای آلاجه‌چای مجدداً بسوی جنوب متوجه می‌شود و در ۲ کیلومتری شمال باختری روستای کرداحمد به رودخانهٔ رنگول می‌ریزد.

Āltān **آلتان**

دهستان مغان غربی، شهرستان مغان. سیلابی، کوراب، طول ۲۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۴۰ متر. شیب متوسط ۰/۲ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.

این رود از تپه‌های جنوب روستای سربند سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی خاور شمالی جریان می‌یابد و در اراضی دشت مغان محو می‌گردد.

Ālestān **آلستان**

دهستان کتول، شهرستان گرگان. دائمی، ریزابهٔ رودبار محمدآباد. حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۴۰ متر. شیب متوسط ۱۰/۴ درصد. مسیر کلی، باختر شمالی.

رودخانهٔ آلستان که به آن رودبار آلستان نیز می‌گویند از دامنهٔ شمالی کوه قرّقلند *Qorr-e Qoland* ، در ۴۷ کیلومتری خاور جنوبی گرگان سرچشمه گرفته و از درّهٔ باختری، کوههای نیله‌ته *Nilehteh* و گندی *Gondi* رو بسوی شمال باختری سرازیر می‌شود، پس از طی ۷ کیلومتر با ریزابه‌ای که از چشمه‌سارهای دامنهٔ شمالی کوه بی‌در *Bidar* سرچشمه گرفته و کوههای نیله‌ته و گندی را از خاور و شمال دور زده است مخلوط می‌شود و پس از عبور از روستای آلستان با رودخانهٔ سیاه‌مرزکوه مخلوط می‌شود و توأماً رودبار محمد را پدید می‌آورند.

Āleš rud **آلش‌رود**

دهستان بالاخیابان‌لیتکوه، شهرستان آمل. دائمی، حوضهٔ دریای خزر. طول ۴۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۵- متر. شیب متوسط ۴/۲ درصد. مسیر کلی شمالی.

این رودخانه از دامنهٔ خاوری کوه وردوی *Vardevi* و دامنهٔ شمالی کوه گروم *Gerum* ، در ۲۲ کیلومتری جنوب باختری آمل سرچشمه گرفته و از میان جنگل بسوی شمال روان می‌شود. در سر راه روستاهای علی‌کیاسلطان، سهری *Sehri* و علی‌آباد را مشروب می‌کند. در روستای اخیر با ریزابه‌ای که از ارتفاعات جنوب سرازیر شده است مخلوط می‌شود و به دشت ساحلی وارد می‌گردد. در این قسمت از مسیر نخست روستای گلانده *Gelāndeh* و سپس روستاهای امیرآباد و بنفشه‌ده را مشروب می‌کند و ضمن آمیختن با انگتارود در ۴ کیلومتری شمال روستای اخیر با نافلارود مخلوط گردیده و به روستای برجنده *Berjendeh* وارد می‌شود و در روستای خشت‌سر به دریا می‌ریزد.

Ālmālu cāy **آلمالوچای**

دهستان آذرشهر، شهرستان تبریز. دائمی، ریزابهٔ گونبرچای، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۷۰ متر. شیب متوسط ۸/۶ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

رودخانهٔ آلمالوچای از دامنهٔ شمالی کوه عریان (کوهستان سهند) طی ریزابه‌های متعدد سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی باختر از روستای آلمالوداش *Ālmāludāš* عبور می‌کند. در ۲ کیلومتری باختر روستای مزبور با ریزابهٔ نسبتاً بزرگی که آن نیز از چشمه‌سارهای دامنهٔ کوه عریان سرچشمه گرفته است درهم می‌آمیزد و در شمال روستای کابدول *Kābdōl* با امیردیزه‌چای مخلوط می‌شود و با یک قوس بسوی شمال باختری منحرف می‌گردد و پس از عبور از روستای تاج‌الدین در روستای دیگری بنام قاضی‌کند به گونبرچای می‌ریزد.

Ālmālu cāy **آلمالوچای**

دهستان حومه، شهرستان هشترود. فصلی، ریزابهٔ قرنقوچای،

حوضهٔ دریای خزر. طول ۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۸۰ متر. شیب متوسط ۱/۸ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
رودخانهٔ آلمالوچای از چشمه‌ای به ارتفاع ۲۴۰۰ متر که در دامنهٔ خاوری کوهستان سهند، در ۴۵ کیلومتری شمال باختری سراسکند قرار دارد، سرچشمه گرفته و رو بسوی جنوب خاوری از جنوب روستای آلمالو و ۱۲۰۰ متری جنوب دریاچهٔ آلمالوگلی عبور می‌کند. سپس روستای قره‌چای حاجی‌علی را مشروب ساخته به روستای ملاقاسم که در دامنهٔ باختری کوه اوداغ *Ōdāq* قرار دارد می‌رسد. از این روستا مسیر رودخانه بطرف جنوب منحرف گردیده و با رسیدن به روستایی بنام خلیفه‌کندی مجدداً بطرف جنوب خاوری متوجه می‌شود و پس از عبور از روستای کماجری *Kamājari* با رودخانهٔ قپانچای مخلوط می‌شود و همچنان رو بسوی جنوب خاوری روان می‌گردد و سر راه خود روستاهای برّه‌ده *Barreh deh* و آقجه‌کندی را سیراب می‌سازد. در روستای اخیر مسیر خود را بسوی جنوب متوجه نموده و در شمال روستایی بنام سعادتلو با ریزابه‌ای بنام تلخاب که از ارتفاعات شمال باختری سرچشمه گرفته و از روستاهایی بنام تلخاب و ایاز عبور نموده است، درهم می‌آمیزد و با ادامهٔ مسیر خود بطرف جنوب، در روستایی بنام بزوجق *Bezōjeq* با ریزابهٔ بزرگی که از کوههای چراغ مردان و قتورداغی سرچشمه گرفته و روستای دوشر *Dušar*، تهرابندی *Tehrābandi*، بای‌قره، ینگی‌کند، سراسکند *Sareskand* بالا و پائین، شیخ‌الاسلام، عین‌آباد و دربند را مشروب ساخته است، مخلوط می‌شود و پس از عبور از روستای قزل‌لو *Qezellu* در روستایی بنام کل‌تپه *Koltappeh* به رودخانهٔ قرنقو می‌ریزد.

Ālenj **آلنج**

دهستان فندخت، شهرستان قاین. فصلی، ریزابهٔ رودشور قاین. حوضهٔ خاوری یا هامون (نمکزار خواف). طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۰۰ متر. شیب متوسط ۳/۸ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، ۲۲ کیلومتری شمال خاوری قاین.

Ālucāl **آلوچال**

دهستان فندرسک، شهرستان دشت گرگان (گنبدکاووس). فصلی، ریزابهٔ رود افراتخته، حوضهٔ دریای خزر. طول ۶ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۰۰ متر. شیب متوسط ۱۵ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه سرخان *Sarxān*، در ۵۸ کیلومتری خاور جنوبی گرگان. ریزشگاه، شمال روستای شیرین‌آباد، در ۵۲ کیلومتری خاور جنوبی گرگان.

Ānāsaxeyug **آناسخیوگ**

دهستان کلاله، شهرستان دشت گرگان. فصلی، ریزابهٔ رود دهانه، حوضهٔ دریای خزر. طول ۶ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۵۰ متر. شیب متوسط ۷/۵ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
این رودخانه از دامنهٔ باختری کوه بیگلو، در ۳۰ کیلومتری خاور شمالی کلاله سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی جنوب باختری و سپس بطرف جنوب جریان می‌یابد و در روستای تنگر با رودخانهٔ مادرسو مخلوط می‌شود و رودخانهٔ دهانه را پدید می‌آورند.

Āndereh ? **آندره**

← سیاوه‌رود، دهستان طارم علیا، شهرستان زنجان.

Āvājār cāy **آواجارچای**

← چم‌اوجر، دهستان پیران، شهرستان پیرانشهر.

Āvaj **آوج**

دهستان خرقان شرقی، شهرستان قزوین. فصلی، ریزابهٔ خررود، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۴۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۵۰ متر. شیب متوسط ۲/۲ درصد. مسیر کلی نخست باختر شمالی، سپس شمال و شمال خاوری. میانگین آبدهی سالانه ۴۶ میلیون مترمکعب (ایستگاه آوج).
سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه گوجه‌یقوز *Gōjeh yoqquz*، ۱۷ کیلومتری جنوب خاوری آوج. روستاهای مسیر، هرائین *Harā'in* بالا، خسروآباد، گویک *Gaveyk*، قهوج *Qahvaj*، چوبینه و آوج. در ۲ کیلومتری جنوب آوج تغییر مسیر یافته و بسوی شمال متوجه می‌شود و به موازات راه اتومبیل‌رو قزوین - همدان جریان یافته و پس از عبور از روستاهای نجف‌آباد و آسیان *Āsiyān* و آب گرم به خررود می‌ریزد. مهمترین ریزابه‌ای که به رودخانهٔ آوج می‌ریزد. خررود نام دارد.

Āvajdān **آوجدان**

دهستان اندیکا، شهرستان مسجد سلیمان. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ شور لالی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۵۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۸۰ متر. شیب متوسط ۱/۸ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.
سرچشمه، چشمه‌سارهای مجاور روستای آوجدان، ۵۱ کیلومتری شمال مسجد سلیمان.
این رودخانه پس از عبور از روستای چیتی در ۶ کیلومتری خاور مسجد سلیمان به رودخانهٔ شور می‌ریزد.

Āvartin **آورتین**

دهستان مارز، شهرستان کهنوج. فصلی، ریزابهٔ رود سرزه، حوضهٔ جزموریان. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۰۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.
سرچشمه، کوه گر *Gar*، ۱۳۲ کیلومتری جنوب خاوری کهنوج.

آوریش‌خانه **Āvrišxāneh**
دهستان قتور، شهرستان خوی. فصلی، ریزابهٔ قتورچای، حوضهٔ دریای خزر. طول ۹ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۵۰ متر. شیب متوسط ۱۰/۶ درصد. مسیر کلی جنوبی.
این رودخانه از دامنه‌های جنوبی کوه اورین کوچک واقع در ۳۲ کیلومتری باختر خوی سرچشمه گرفته و رو بسوی جنوب از روستای گوگرد عبور می‌کند و در ۴ کیلومتری جنوب خاوری روستای مزبور به قتورچای می‌ریزد.

آوگار **Āvgār**
← گوهورک، دهستان بلوران، شهرستان ایرانشهر.

آویهنگ **Āvihang**
دهستان ژاورود غربی، شهرستان مریوان. دائمی، ریزابهٔ چم‌گژان، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۰۰ متر. شیب متوسط ۳/۸ درصد. مسیر کلی، باختری.
سرچشمه، چشمه‌سارهای دامنهٔ باختری کوههای هشولی *Hašuli* و انجیرلی، ۶۰ کیلومتری جنوب خاوری مریوان. روستاهای مسیر، وسر *Vesar*، آویهنگ، سالیان و کانی‌رمضان. ریزابه‌های مسیر، آب‌هویان و آب‌دوپردان. ریزشگاه، ۴۳ کیلومتری جنوب خاوری مریوان.

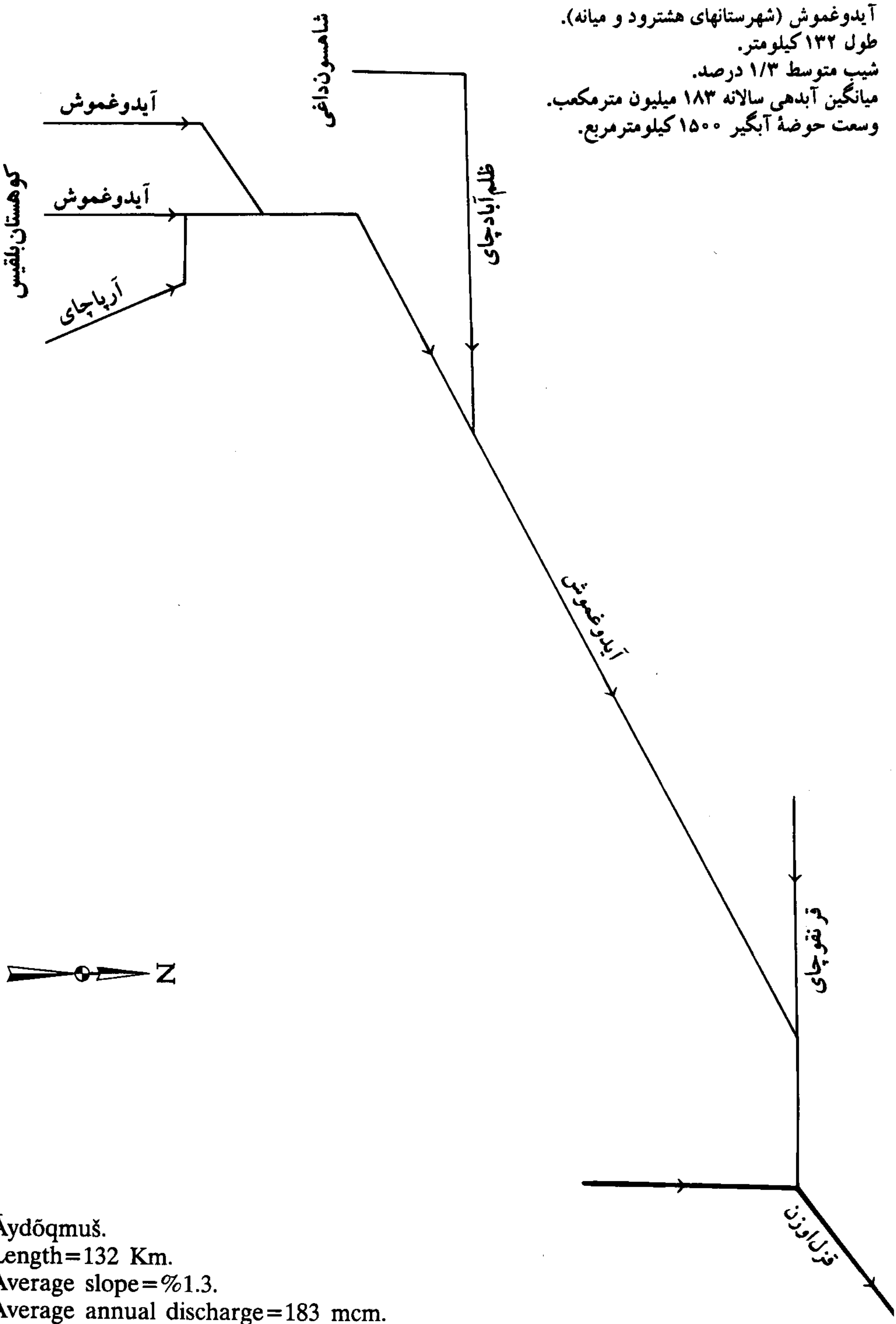
آه **Āh**
دهستان سیاهرود، شهرستان دماوند. دائمی، ریزابهٔ سیاهرود، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۲۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۰۰ متر. شیب متوسط ۵/۵ درصد. مسیر کلی، جنوب باختری.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه گل‌زرد، ۱۵ کیلومتری شمال باختری دماوند. روستاهای مسیر، مبارک‌آباد، تجرک آبعلی *Tajarak-e Ābali*، سرپورک‌آه، سادات‌محله، کرتون *Kartun*، رودهن *Rudehen*، مهرآباد، خورین *Xōrin*، تخته‌ها، عباس‌آباد و ولی‌آباد. ریزشگاه، روستای سیاه‌سنگ، ۲۱ کیلومتری جنوب باختری دماوند.

آهار **Āhār**
← آب‌پشکنک، دهستان رودبار قصران، شهرستان تهران.

آهنگران **Āhangarān**
دهستانهای گزخت *Gozoxt* و گورنگ، شهرستان بیرجند. فصلی، حوضهٔ خاوری یا هامون (دغ‌پترگان). طول ۶۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۶۴۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.
این رودخانه طی ریزابه‌های متعدد که همگی از کوهستان آهنگران حدود ۳۳ کیلومتری شمال گزیک سرچشمه گرفته‌اند، تشکیل می‌یابد. در طول مسیر روستاهای گمنج *Gomenj*، سورند *Surand* و دزگ *Dezg* را سیراب می‌کند و پس از مخلوط شدن با رود شوشک بسوی درهٔ جنوبی کوه کازگون روان می‌گردد و سپس به طرف روستای آهنگران متوجه شده و ضمن عبور از روستای معصوم‌آباد در ۴۰ کیلومتری خاور روستای آهنگران به دغ‌پترگان وارد می‌گردد.

آیدوغموش **Āydōqmuš**
شهرستانهای هشترود و میانه، استان آذربایجان شرقی. دائمی، ریزابهٔ قزل‌اوزن، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۳۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۴۰ متر. شیب متوسط ۱/۳ درصد. مسیر کلی شمال خاوری. میانگین آبدهی سالانه ۱۸۳ میلیون مترمکعب (ایستگاه میانه).
رودخانهٔ آیدوغموش از چشمه‌سارهای فراوان دامنهٔ شمالی کوههای قوش‌داغی، داغ‌دالی، قره‌داغ، چال‌داغ، کلکلی‌مملی *Kalaklimamali*، گرگر *Gorgor* و دامنه‌های خاوری کوههای سلیمان‌شاه‌داغی، صندوق سندران *Sanduq senderān* جندری‌پیر، سولی *Sōly* و اکوزاولان و دامنه‌های باختری کوههای قبله‌داغ، آتا و شوند *Šavand* که همگی به کوهستان بلقیس بستگی دارند، طی ریزابه‌های بسیار که دو ریزابهٔ آن از سایرین بزرگتر است سرچشمه می‌گیرند. ریزابهٔ بزرگتر که از دامنه‌های شمالی کوههای داغ‌دالی و قره‌داغ سرچشمه می‌گیرد، درهٔ میان کوههای قره‌داغ (در خاور) و قیکاگدوکی *Gikā gaduki* (در باختر) را نخست بسوی شمال و بعد بطرف شمال خاوری می‌پیماید و در سر راه خود روستاهای عربشاه و جداقیه *Jodāqayeh* را سیراب می‌سازد و در ۲ کیلومتری شمال خاوری جداقیه با ریزابه‌ای بنام آرپاچای مخلوط می‌شود و درهٔ باختری کوه آتا *Ātā* را ضمن آمیختن با یک ریزابه و یک خشکرود کوچک بطرف شمال باختری طی می‌کند و از روستاهای خدرگوران *Xederguran* بالا و پائین می‌گذرد. در ۲ کیلومتری شمال روستای خدرگوران پائین با دو ریزابه که از کوههای خاوری سرازیر شده و روستای چوقتی *Cōgati* را مشروب ساخته و دیگری از ارتفاعات جنوب باختری سرازیر گردیده و درهٔ خاوری کوه بابا را طی نموده است مخلوط می‌شود و ضمن عبور از دره‌ای پرپیچ و خم روستاهای گل *Gol* و تخلیجاق *Toxlijāq* و قطعه را مشروب نموده و با دو ریزابه که یکی از ارتفاعات خاوری سرازیر شده و دیگری از دامنهٔ شمالی کوه بابا سرچشمه گرفته و روستای حمام را مشروب نموده است، درهم می‌آمیزد و با ادامهٔ مسیر خود بسوی شمال باختری از روستای قوچ‌احمد عبور می‌کند و در ۲ کیلومتری شمال همین روستا با ریزابهٔ اصلی دیگر آیدوغموش که از دامنهٔ شمالی کوه یای‌قاری و صفر و دامنهٔ باختری کوه قیکاگدوکی سرچشمه گرفته و در سر راه خود روستاهای گویجه‌قلعه *Guyjeh qal'eh* حاجی‌آباد، عبدال‌لار، قزل‌قلعه، قوجاکندی *Qōjā kandi*، قوجو *Quju*، علی‌بیگلو بالا و پائین، مریم و خاتون را سیراب نموده و با چند ریزابه و خشکرود بزرگ و کوچک مخلوط شده است، درهم می‌آمیزد.
رودخانهٔ آیدوغموش از محل تلاقی این ریزابه بتدریج از ارتفاع خود می‌کاهد و ضمن عبور بسوی شمال، روستاهایی چون بابونهٔ *Bābuneh* بالا و وسط و پائین و ماخولهٔ بالا

آیدوغموش (شهرستانهای هشترود و میانه).
طول ١٣٢ کیلومتر.
شیب متوسط ١/٣ درصد.
میانگین آبدهی سالانه ١٨٣ میلیون مترمکعب.
وسعت حوضهٔ آبگیر ١٥٠٠ کیلومترمربع.



Āydõqmuš.
Length=132 Km.
Average slope=%1.3.
Average annual discharge=183 mcm.
Basin area=1500 Km^2.

Māxuleh را مشروب می‌نماید. در ۲/۵ کیلومتری شمال روستای اخیر مسیر خود را بسوی شمال خاوری منحرف نموده و ضمن آمیختن با چند ریزابه و خشکرود کوچک از روستاهای ملاحمزه سریک *Sarik*، پیک *Peyk* و کرجا *Korjā* می‌گذرد و در روستایی بنام صومعه با یک ریزابهٔ بزرگی که از دامنه‌های باختری کوه قبله‌داغی سرازیر شده و روستاهای جعفرآباد، قره‌سوقر *Qarehsuqer*، بنفشه دره‌سی، زکی‌کندی، قینرجهٔ پائین *Qeynarjeh*، قزلق *Qezleq*، انباردان و قورت‌یمز *Qurt yemaz* را مشروب ساخته است، مخلوط می‌گردد. از روستای صومعه بسوی خاور متوجه گردیده و یک کیلومتری خاور آن با ظلم‌آبادچای درهم می‌آمیزد و ضمن عبور بسوی خاور شمالی از جنوب روستای تخت پائین می‌گذرد و در روستای بعدی که بنیادکندی نام دارد با خشکرود کوچکی که از جنوب سرازیر گردیده است مخلوط می‌شود و در روستای بعد که قلعه حسین‌آباد نام دارد با خشکرود دیگری که از شمال باختری روان گردیده است مخلوط می‌شود و همچنان رو بسوی خاور شمالی جریان می‌یابد و حین عبور، روستاهای صوفی‌احمد و ماخ *Māx* را سیراب می‌سازد. در یک کیلومتری خاور روستای اخیر با ریزابهٔ بزرگی که از ارتفاعات شمالی سرچشمه گرفته و روستاهایی چون نصرآباد، کلبعلی‌کندی، گوی‌آلا و ساری‌قمیش را مشروب نموده است، درهم می‌آمیزد. از این نقطه مسیر خود را بسوی خاور متوجه نموده و ضمن عبور از یک درهٔ نسبتاً پهناور، روستاهای حصار، بارگاه، قزلجه قشلاق را سیراب می‌سازد و در روستای اخیر با خشکرودی که از روستای شورتپه واقع در ارتفاعات جنوب سرازیر گردیده است، مخلوط می‌شود و مجدداً بسوی خاور شمالی منحرف می‌گردد و از شهرستان هشترود به دهستان کله‌بوز *Kolahbuz* از شهرستان میانه وارد می‌گردد و در این شهرستان نیز روستاهای بسیاری چون عاقل *Āqel*، طوق *Tavaq*، بداق‌بیگ کلا *Kolā* و زرده‌ملک *Zardehmalek* را سیراب می‌کند و ضمناً با دو خشکرود کوچک نیز مخلوط می‌شود. در روستای زرده ملک مسیر خود را نخست متوجه شمال نموده، سپس مجدداً بسوی خاور منحرف می‌شود و با چند پیچ و خم دوباره بطرف شمال متوجه می‌گردد و پس از عبور از درهٔ باختری کوه قوش‌قیه‌سی بسوی خاور شمالی منحرف شده و درهٔ تنگ و باریکی که در دامنهٔ شمالی کوه چوقانّی *Cōqanni* قرار دارد پشت سر می‌گذارد و به درهٔ نسبتاً وسیعتری وارد می‌گردد و پس از مشروب نمودن روستای گلبوس *Galbus*، خط آهن میانه به مراغه را قطع می‌کند و در این نقطه با رودخانه‌های قرنقو و شهرچای مخلوط می‌شود و از شمال ایستگاه راه‌آهن میانه بسوی خاور شمالی عبور می‌کند و بتدریج بر وسعت بستر خود می‌افزاید و سرانجام در یک دشت کوچک آبرفتی که از جنوب به روستای آجی‌چای و از شمال به روستاهای اربط *Arbat* و دینگه *Dingeh* محدود است به رودخانهٔ قزل‌اوزن می‌پیوندد.

Āyqar cāy آیقرچای

دهستان مهرانرود، شهرستان تبریز. فصلی، ریزابهٔ اوجان‌چای، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۱۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۹۷۰ متر. شیب متوسط ۴/۸ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.

این رودخانه از دامنهٔ خاوری بزداغ (کوهستان سهند)، در ۲۵ کیلومتری باختر جنوبی بستان‌آباد سرچشمه گرفته و رو بسوی خاور کوه چناق را از دامنهٔ جنوبی دور می‌زند و پس از عبور از روستای آیقرچمن *Āyqar caman* بسوی شمال خاوری متوجه شده و در روستای خاتون‌آباد با ریزابه‌ای که از چشمهٔ آیقرگل *Āyqargol* واقع در دامنهٔ خاوری کوه قباق‌داغ سرچشمه گرفته و رو بسوی خاور روان گردیده است، مخلوط می‌شود و پس از عبور از روستای نُهر *Nohor* بطرف شمال منحرف می‌گردد و در روستای میاردان *Meyārdān* به اوجان‌چای می‌ریزد.

Ebrāhim ābād ابراهیم‌آباد

← خرشگی، دهستان چهارفرسخ، شهرستان کرمان.

Abarsej ابرسج

دهستان بسطام، شهرستان شاهرود. فصلی، ریزابهٔ کال‌سیاه، حوضهٔ دشت کویر (کویر حاج‌علی‌قلی). طول ۲۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۸۰ متر. شیب متوسط ۵/۵ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.

سرچشمه، دامنهٔ خاوری کوه شاهوار. روستاهای مسیر، ابرسج و حسین‌آباد.

Abareh cāy ابره‌چای

دهستان مشکین غربی، شهرستان مشکین‌شهر. دائمی، ریزابهٔ مشکین‌چای، حوضهٔ دریای خزر. طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۰۰ متر. شیب متوسط ۵/۷ درصد. مسیر کلی شمالی.

رودخانهٔ ابره‌چای از دامنهٔ شمالی کوههای سبلان و اوغلان‌داغ، در ۲۸ کیلومتری جنوب باختری مشکین‌شهر سرچشمه می‌گیرد و با شیب تند بسوی شمال جریان می‌یابد و ضمن عبور از روستای منجوقچی *Monjuqci* در ۴ کیلومتری شمال روستای اخیر با ریزابهٔ بزرگی که از دامنهٔ شمالی اوغلان‌داغ سرچشمه گرفته است مخلوط می‌شود و در ۴ کیلومتری خاور روستای خان‌کندی به مشکین‌چای می‌ریزد.

Abol abbās ابوالعباس

← بولاواس، شهرستان ایذه، استان خوزستان.

Abol fāres ابوالفارس

دهستان ابوالفارس (اسوار). شهرستان رامهرمز. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ مارون. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۶۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۱۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

این رودخانه از دامنهٔ باختری کوه قلعه‌نجف، در ۳۰ کیلومتری خاور جنوبی رامهرمز سرچشمه گرفته و بنام آب دره نج رو به جنوب باختری سرازیر می‌شود و کوه دشت کلات را دور

می‌زند و پس از مخلوط شدن با یک ریزابهٔ نسبتاً بزرگ خاوری به رود ابوالفارس تغییر نام می‌یابد و بسوی درّهٔ خاوری کوه تخت تراک روان می‌شود و قبل از ورود به تنگ چاله خونجی با آب تنگ تلخ مخلوط می‌گردد و پس از عبور از منطقهٔ تاوه کاکاخان در ۳کیلومتری خاور روستای بنهٔ نفل *Boneh-ye Nafal* و ۳۳کیلومتری جنوب خاوری رامهرمز به رودخانهٔ مارون می‌ریزد.

ابهررود **Abhar rud**

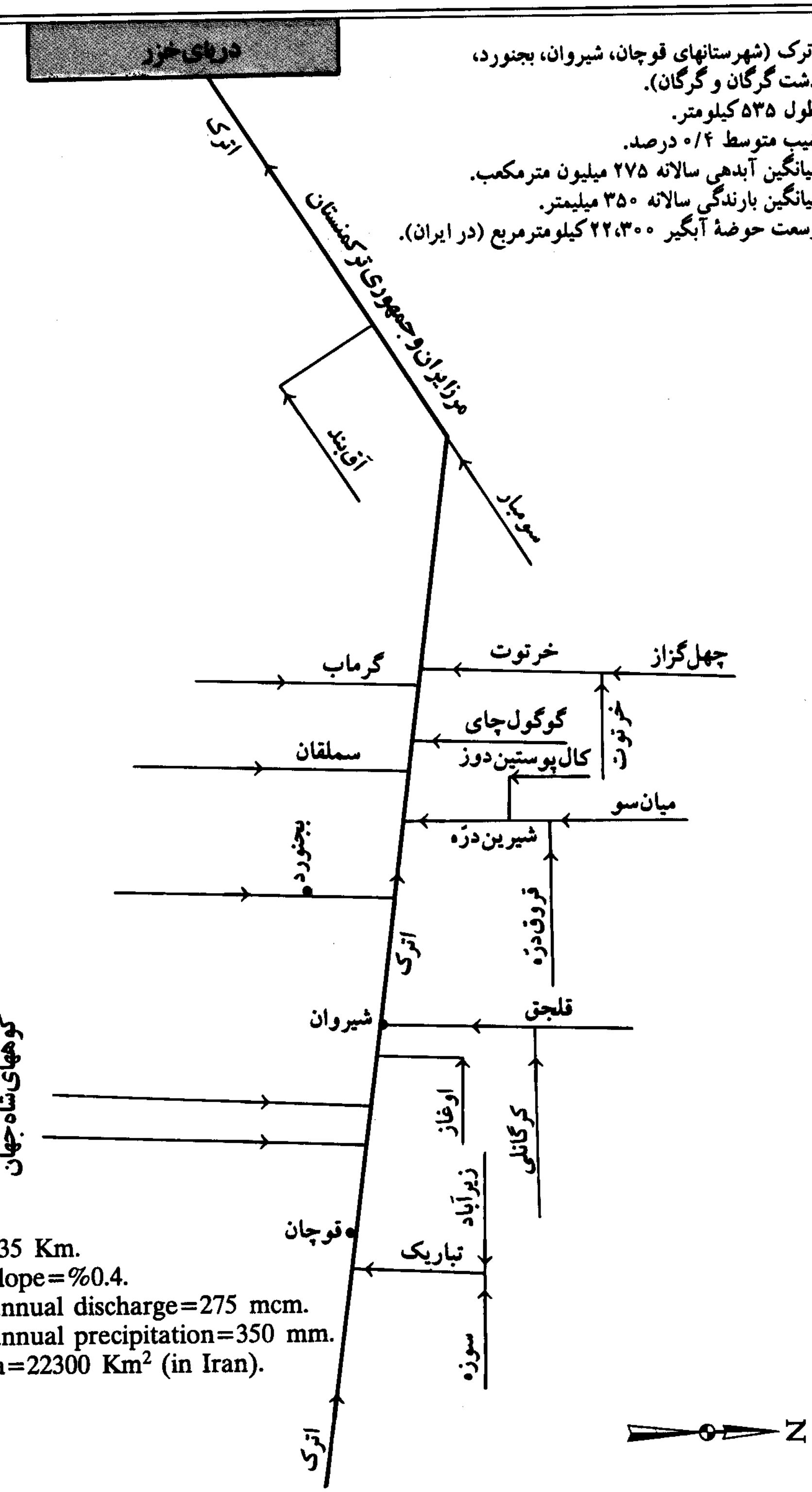
← شور قشاپویه، شهرستانهای ابهر، تاکستان، قزوین، کرج، تهران و قم.

اترک **Atrak**

شهرستانهای قوچان، شیروان و بجنورد از استان خراسان و دشت گرگان و گرگان از استان مازندران. دائمی، حوضهٔ دریای خزر. طول ۵۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۸- متر. شیب متوسط ۰/۴ درصد. مسیر کلی نخست باختر شمالی سپس جنوب باختری. میانگین آبدهی سالانه ۲۷۵ میلیون مترمکعب (ایستگاه مراوه‌تپه).

رودخانهٔ اترک که از جملهٔ رودخانه‌های مهم و طویل کشور ایران است از ارتفاعات شمال خاوری دهستان جعفرآباد، شهرستان قوچان، در ۳۹کیلومتری خاور قوچان سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی باختر شمالی جریان می‌یابد و ضمن مخلوط شدن با چند ریزابهٔ کوچک، روستاهای کچلانلو *Kacalānlu* ، خلکانلو *Xalkānlu* ، آب‌شور و دیزاوند *Dizāvand* از دهستان جعفرآباد را مشروب می‌سازد. در روستای اخیر بطرف شمال باختری متوجه می‌گردد و در ۶ کیلومتری خاور قوچان با رود تباریک مخلوط می‌شود و رو بسوی باختر از بخشهای شمالی شهر قوچان عبور می‌کند و دهستان جعفرآباد را ترک کرده وارد دهستان مزرج *Mezerj* می‌گردد. در این دهستان با چند خشکرود که از ارتفاعات شمالی قوچان سرازیر شده‌اند درهم می‌آمیزد و به دهستان شهرکهنه وارد می‌شود. در دهستان مزبور مسیر خود را بسوی باختر شمالی انتخاب نموده و پس از عبور از شمال روستای شهرکهنه به دهستانهای جعفرآباد سفلی و فاروج و مایوان وارد می‌شود و ضمن مخلوط شدن با چند ریزابهٔ بزرگ که از ارتفاعات شاه جهان سرچشمه گرفته و بسوی شمال سرازیر شده‌اند، شهرستان قوچان را پشت سر گذارده و به شهرستان شیروان وارد می‌گردد و پس از سیراب نمودن روستاهای دهستان حومه از شهرستان شیروان از جنوب شهر شیروان عبور می‌کند و با ریزابهٔ بزرگی که از دامنه‌های شمالی کوه شاه‌جهان سرچشمه گرفته و رو بسوی شمال جریان یافته است، مخلوط می‌شود و به دهستان زیارت از شهرستان شیروان وارد می‌گردد. در این دهستان رو بسوی باختر جریان یافته و روستاهای اوچ‌قارداش *Uc qārdāš* ، حسین‌آباد و رضاآباد را سیراب ساخته و به دهستان گرمخان از شهرستان بجنورد وارد می‌گردد و روستاهای سی‌ساب *Sisāb* ، قوش‌قلعه، خوزی *Xuzy* ، بندیقمور *Band-e Yaqmur* واقع در درهٔ جنوبی کوه قره‌داغ را مشروب می‌سازد. در روستای بندیقمور تغییر مسیر داده و بسوی شمال باختری روان می‌شود و پس از مشروب نمودن روستای کلاته، در ۲کیلومتری باختر روستای مزبور با ریزابهٔ بزرگی که از ارتفاعات جنوبی بجنورد سرچشمه گرفته و از خاور شهر بجنورد عبور کرده است، مخلوط می‌گردد و به درهٔ میان کوه سه‌پنجه‌داغ در شمال و کوههای باهاموسی‌داغ شمشیرتوگ و سگرتان در جنوب وارد شده و با سیراب ساختن روستای سوروک *Suruk* از دهستان گرمخان به دهستان مانه از شهرستان بجنورد وارد می‌شود. در این دهستان نخست روستای نجف‌آباد را مشروب می‌کند و در همان محل با رودخانهٔ قوروچای مخلوط می‌گردد و با قدری انحراف بسوی باختر شمالی متوجه شده و روستاهای دونگان *Dungān* و کلائین *Kalā'in* واقع در درهٔ جنوبی کوه گزلوداغ را سیراب می‌کند. در این روستا مجدداً تغییر مسیر داده و بسوی باختر جریان می‌یابد و در سر راه روستاهای اوستاقلعه‌سی *Ustāqal'ehsi* ، کشک‌آباد، اسفیدان *Esfidān* ، چشمه‌گاه و پیش‌قلعه را سیراب می‌کند و در روستای اخیر با رودخانهٔ سملقان درهم می‌آمیزد و با قدری انحراف رو بسوی باختر شمالی رهسپار می‌گردد و ضمن سیراب نمودن روستاهای گزآباد *Gaz ābād* ، آغ‌مزار *Āqmazār* و خرکی *Xaraki* و مخلوط شدن با چند خشکرود که از ارتفاعات شمالی و جنوبی سرازیر گردیده‌اند با رودخانهٔ گوگول‌چای درهم می‌آمیزد و به درهٔ میان رشته‌کوههای دوچنگ در جنوب و رشتهٔ بزداغ در شمال وارد می‌گردد و در سر راه روستاهای خشکه‌رباط و دشتک‌قلعه‌سی *Daštak qal'ehsi* را مشروب می‌کند و پس از مخلوط شدن با رودخانه‌های گرماب و امند بسوی شمال منحرف شده و در پوزهٔ باختری رشتهٔ بزداغ و یک کیلومتری جنوب خاوری روستای قیسار *Qeysār* با رودخانهٔ خرتوت مخلوط می‌گردد و دامنهٔ شمال خاوری رشتهٔ حاجی‌داغ را بسوی شمال باختری طی می‌کند و از استان خراسان خارج شده و به دهستان مراوه‌تپه از شهرستان دشت گرگان (استان مازندران) وارد می‌گردد. در این دهستان بسوی باختر تغییر مسیر داده و در سر راه روستای قوشه‌تپه، نورمحمد، گواندر *Govāndar* ، پاپچیکلو *Pāpciklu* ، یکّه‌توت *Yekkehtut* ، داغ‌دالی و کلاته را که در درهٔ شمالی کوه حاجی‌داغ قرار گرفته‌اند، مشروب می‌کند و پس از عبور از مراوه تپه پیچ و تابهای بسیار برداشته و در سر راه روستاهای شارلق *Šārloq* ، ساری‌قمیش، خواجه‌گلدی، حاج‌گلدی و سوزه را مشروب نموده و به دهستان آتابای شمالی وارد می‌شود. در این دهستان مسیر خود را بسوی باختر شمالی متوجه می‌کند و ضمن پیچ و خمهای بسیار و مخلوط شدن با ریزابه‌ها و خشکرودهای فراوان، روستاهای چایلو، قره‌گل، آق‌طوقه *Āqtuqeh* ، قرقان *Qarqān* و کرند را مشروب می‌سازد و در ۴کیلومتری باختر کرند با یک انحراف زیاد بسوی شمال باختری متوجه می‌شود و در ۴کیلومتری جنوب مرز ایران و جمهوری ترکمنستان مجدداً بسوی باختر منحرف می‌گردد و در روستای مرزی‌چات *Cāt* با رود سومبار *Sumbār* درهم می‌آمیزد و از این نقطه مرز ایران و جمهوری ترکمنستان را به طول ۱۹۰ کیلومتر تشکیل می‌دهد و سرانجام در ۳۳کیلومتری

اترک (شهرستانهای قوچان، شیروان، بجنورد، دشت گرگان و گرگان).
طول ۵۳۵ کیلومتر.
شیب متوسط ۰/۴ درصد.
میانگین آبدهی سالانه ۲۷۵ میلیون مترمکعب.
میانگین بارندگی سالانه ۳۵۰ میلیمتر.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۲۲،۳۰۰ کیلومترمربع (در ایران).



Atrak.
Length=535 Km.
Average slope=%0.4.
Average annual discharge=275 mcm.
Average annual precipitation=350 mm.
Basin area=22300 Km^2 (in Iran).

شمال باختری گمیشان به دریای خزر می‌ریزد.
آب رودخانهٔ اترک که از جمله رودهای طویل ایران محسوب می‌شود از پیوستن رودهای تباریک، قلجق، چناران، سملقان و شیرین‌دره تأمین می‌گردد. در نواحی قوچان و شیروان که از رودخانه‌های فرعی تباریک و قلجق تغذیه می‌شود دارای حداکثر آبدهی طغیانی صدساله ۴۵۰ مترمکعب در ثانیه برای رودخانهٔ تباریک و ۶۰۰ مترمکعب در ثانیه برای رودخانهٔ قلجق می‌باشد. رودخانه‌های فرعی و کوچک اترک میانی مانند شیرین‌دره، سملقان و چناران نیز هر یک دارای حداکثر آبدهی طغیانی هزارساله، دوهزار مترمکعب در ثانیه می‌باشند.

اچارود Ecā rud

دهستان اوشیان، شهرستان رودسر. فصلی، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۵- متر. شیب متوسط ۱۷ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
رودخانهٔ کوچک اچارود از ارتفاعات ۱۳ کیلومتری جنوب باختری چابکسر سرچشمه گرفته و با شیب تند از میان جنگل سرازیر می‌شود و پس از عبور از روستاهای سروالات *Sarvalāt* و ترک *Tarak* در چابکسر به دریای خزر می‌ریزد.

اردکان Ardakān

← زهره، شهرستانهای سپیدان، ممسنی، گچساران، بهبهان و بندر ماهشهر.

ارس Aras

شهرستانهای ماکو، مرند، اهر و گرمی. استانهای آذربایجان غربی و شرقی و اردبیل. دائمی، حوضهٔ دریای خزر. رودخانهٔ مرزی ایران و جمهوری آذربایجان و ارمنستان. طول بخش مرزی ۴۷۵ کیلومتر. طول سرتاسری حدود ۹۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه (نقطهٔ ورود به مرز ایران و ارمنستان) حدود ۸۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه (نقطهٔ خروج از مرز) حدود ۸۰ متر. شیب متوسط بخش مرزی ۰/۲ درصد. مسیر کلی نخست جنوب خاوری، سپس شمال خاوری. میانگین آبدهی سالانه ۵۷۰۰ میلیون مترمکعب (ایستگاه صنم‌بلاغی).
رودخانهٔ ارس از کوه بینگول‌داغ *Binguldāq* (هزار برکه) واقع در حوالی سرچشمه فرات سرچشمه می‌گیرد و بسوی خاور روان می‌گردد. پس از عبور از دامنهٔ شمال خاوری کوه آرارات در نقطه‌ای به طول حدود ۴۴ درجه و ۴۹ دقیقه وعرض ۳۹ درجه و ۳۸ دقیقه به نقطهٔ مرزی ایران و ارمنستان واقع در دهستان چایباسار جنوبی ۴۵کیلومتری شمال خاوری ماکو وارد می‌گردد و رودخانهٔ مرزی ایران و ارمنستان را در سرتاسر دهستانهای چایباسار جنوبی و گچلرات از شهرستان ماکو تشکیل می‌دهد. سپس از آذربایجان غربی خارج می‌گردد و از طریق دهستان علمدار گرگر از شهرستان مرند به استان آذربایجان شرقی وارد می‌شود و سرتاسر مرز شمالی دهستان مزبور را تشکیل می‌دهد. در آنجا رو بسوی شمال خاوری متوجه می‌شود و از طریق دهستان دیزمار غربی به شهرستان اهر وارد می‌شود و مرز ایران و جمهوری آذربایجان را در شمال دهستانهای دیزمار غربی و شرقی، منجوان، کیوان و گرمادوز تشکیل می‌دهد و از طریق دهستان مغان غربی وارد شهرستان مغان یا گرمی می‌گردد و سرانجام در نقطه‌ای بنام تازه‌کند به مختصات طولی حدود ۴۷ درجه و ۵۹ دقیقه و عرضی حدود ۳۹ درجه و ۴۳ دقیقهٔ شمالی از مرز ایران خارج می‌شود و به کشور جمهوری آذربایجان داخل می‌شود و به دریای خزر می‌ریزد.(این رودخانه تا سال ۱۸۹۷ میلادی یکی از ریزابه‌های رود کورا محسوب می‌شد واز طریق رودخانهٔ مزبور به دریای خزر می‌پیوست).
در طول مسیر مرزی، رودهای زنگبار، ارموت‌ارگیل، قتورچای، دیزچای، حاجیلرچای، کیری‌سو، ایدچی‌چای، سلن‌چای، قره‌سو و قوروچای به آن می‌ریزند و سد ارس در جنوب شهر نخجوان واقع در دهستان گچلرات ساخته شده و راه‌آهن ایران و جمهوری آذربایجان در شهر جلفا آن را قطع می‌کند.

ارم Eram

دهستان چهاردانگهٔ هزارجریبی، شهرستان ساری. دائمی، ریزابهٔ زارم‌رود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۳۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۸۰ متر. شیب متوسط ۵/۷ درصد. مسیر کلی باختری و شمال باختری.
رودخانهٔ ارم از دامنهٔ کوههای گچ‌چال، زنگ‌قلو و چاله‌سرگاه در ۶۵ کیلومتری خاور جنوبی ساری سرچشمه گرفته و از درّهٔ میان کوههای ابراست *Ebrāst* (در خاور) و چلم‌کوه *Calamkuh* (در باختر) رو به شمال باختری سرازیر می‌شود. پس از مشروب نمودن روستای ارم تغییر مسیر داده و بسوی باختر متوجه می‌گردد و در سر راه روستاهای کچپ‌محله *Kacap*، سفیدکوه، رودبارمحله و تلم *Talam* و چرمی را سیراب می‌نماید. در روستای اخیر با ریزابهٔ کوچکی که از دامنهٔ شمالی کوه دراشه *Derāšeh* سرازیر شده و از روستای سیکا عبور کرده است، مخلوط می‌گردد و پس از عبور از جنوب روستای سوچلما *Sucelmā* با پیمودن یک قوس راستگرد بسوی شمال باختری منحرف شده و پس از عبور از درّهٔ باختری کوه قنبربند *Qanbar band* به زارم‌رود می‌ریزد.

ارمو Armu

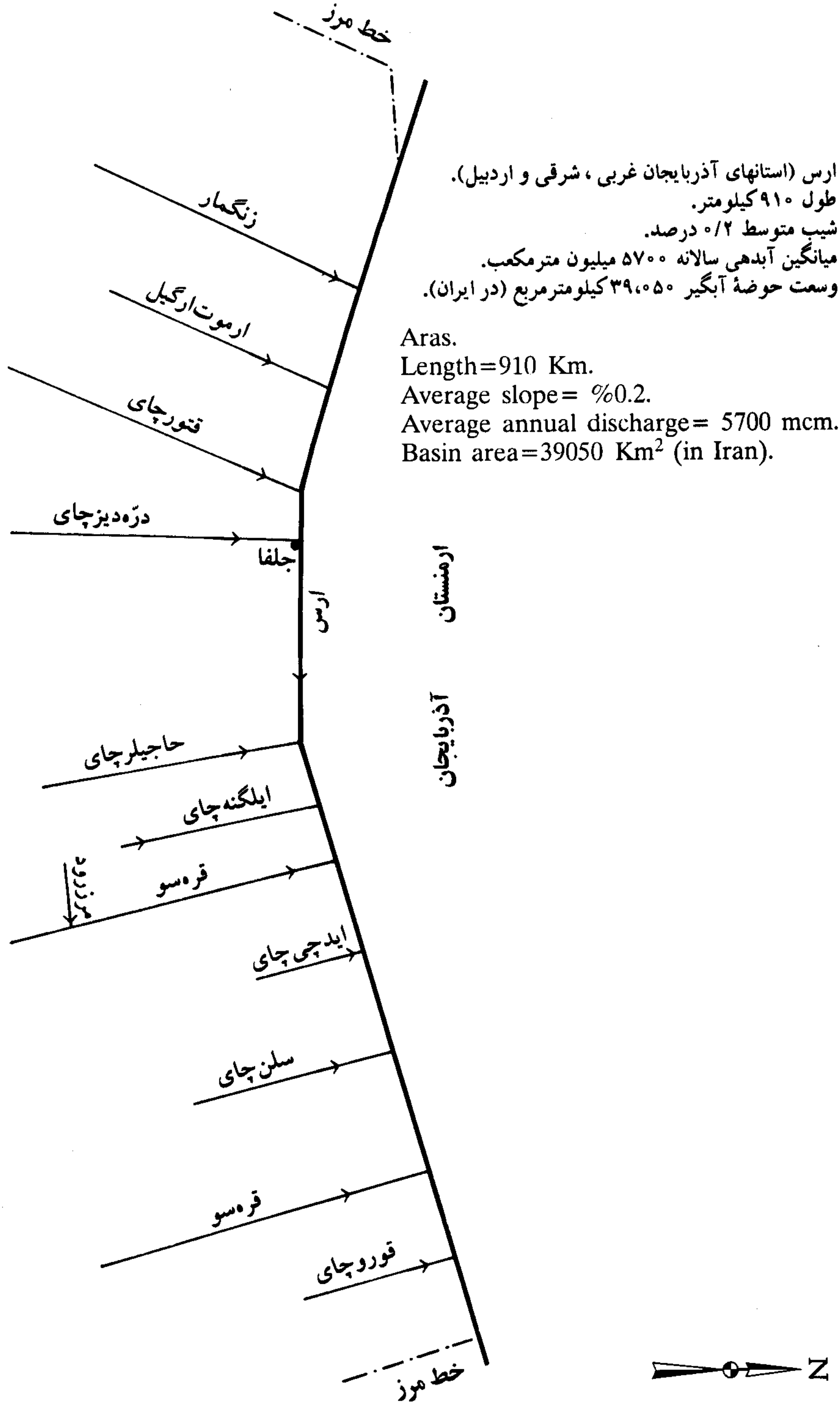
دهستان جنت‌رودبار، شهرستان تنکابن (شهسوار). فصلی، ریزابهٔ چالک‌رود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۰۰ متر. شیب متوسط ۱۸/۸ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
رودخانهٔ کوچک ارمو از دامنهٔ شمالی کوه بزابن *Bozābon*، در ۳۶ کیلومتری باختر جنوبی تنکابن سرچشمه می‌گیرد و از درهٔ سالارسرا و از میان جنگل بسوی شمال خاوری جریان می‌یابد و پس از عبور از روستاهای سالارسرا و آغوز بالا به رودخانهٔ چالک‌رود می‌ریزد.

ارموت‌ارگیل Armutargil

دهستان گچلرات *Geclarāt* شهرستان ماکو. سیلابی، ریزابهٔ ارس، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه

ارس (استانهای آذربایجان غربی، شرقی و اردبیل).
طول ۹۱۰ کیلومتر.
شیب متوسط ۰/۲ درصد.
میانگین آبدهی سالانه ۵۷۰۰ میلیون مترمکعب.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۳۹،۰۵۰ کیلومترمربع (در ایران).

Aras.
Length=910 Km.
Average slope= %0.2.
Average annual discharge= 5700 mcm.
Basin area=39050 Km^2 (in Iran).



۱۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۸ درصد. مسیر کلی، شمال خاوری.
این رود از ارتفاعات شمال نازیک *Nāzik* سرچشمه گرفته و رو بسوی شمال جریان می‌یابد و پس از طی حدود ۲۲ کیلومتر در دو کیلومتری باختر شمالی روستای شبلو *Šeblu* به رودخانهٔ ارس می‌ریزد.

اروندرود **Arvand rud**

شهرستانهای خرمشهر و آبادان، استان خوزستان. دائمی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. رودخانهٔ مرزی ایران و عراق. طول بخش مرزی ۸۴ کیلومتر. طول سراسری حدود ۱۹۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه (نقطهٔ ورود به مرز) حدود ۳ متر. ارتفاع ریزشگاه صفر. شیب متوسط صفر. مسیر کلی جنوب خاوری.
اروندرود که به آن شط العرب نیز گفته می‌شود از تلاقی رودخانه‌های دجله و فرات در نقطه‌ای بنام قرنه، در ۱۱۰ کیلومتری شمال باختری آبادان تشکیل می‌یابد و رو بسوی جنوب خاوری از کنار شهر بصره می‌گذرد و در نقطه‌ای به مختصات طولی حدود ۴۸ درجه و ۶ دقیقه و عرضی حدود ۳۰ درجه و ۲۷ دقیقه به مرز ایرن و عراق وارد می‌گردد و شهرستانهای خرمشهر و آبادان را طی می‌کند و در ۸ کیلومتری جنوب اروندکنار به خلیج فارس می‌ریزد. در شهر خرمشهر با شاخهٔ باختری رود کارون مخلوط می‌گردد.

اریک **Arik**

دهستان مشکین غربی، شهرستان مشکین‌شهر. فصلی، ریزابهٔ قره‌سو، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۵۰ متر. شیب متوسط ۳/۲ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
رود اریک از ارتفاعات باختری مشکین‌شهر سرچشمه گرفته و بسوی شمال باختری جریان می‌یابد و از روستای کوت‌تپه *Kut tappeh* می‌گذرد و در ۴ کیلومتری شمال باختری روستای جبدرق *Jabdaraq* به قره‌سو می‌ریزد.

ازارود **Ezā rud**

دهستان زواره، شهرستان تنکابن(شهسوار). دائمی، حوضهٔ دریای خزر. طول ۳۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۵- متر. شیب متوسط ۶/۸ درصد. مسیر کلی شمالی.
این رودخانه از دامنهٔ شمالی کوه پیت‌غار *Pitqār*، در ۳۹ کیلومتری جنوب خاوری تنکابن (شهسوار) سرچشمه می‌گیرد و از میان جنگل بسوی شمال خاوری سرازیر می‌شود. در آغل‌های گناز *Ganāz* با ریزابهٔ دیگری که آن نیز از کوههای جنوب سرازیر شده است مخلوط می‌شود و از درهٔ خاوری کوه اشکول‌بند *Oškul band* بطرف شمال روان می‌گردد. در این مسیر نخست روستای لات سیاه مشته *Lāt-e Siyāh mošteh* و سپس روستای پل‌سرا را سیراب می‌کند و از آنجا به دشت ساحلی نشتارود *Naštārud* وارد می‌شود و در شهر نشتارود به دریای خزر می‌ریزد.

ازرود **Az rud**

دهستان بندپی، شهرستان بابل. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ بابل، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۱ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۳۰ متر. شیب متوسط ۶ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
این رودخانه از دامنهٔ کوهی در منطقهٔ استله‌کنار *Estaleh kenār*، در ۴۴ کیلومتری جنوب بابل سرچشمه گرفته و از میان جنگل رو بسوی شمال سرازیر می‌شود و پس از عبور از روستای فک *Fek* با ریزابهٔ کوچکی که از روستاهای فیروزجاه، سیرباغ، اره *Areh* عبور کرده است، مخلوط می‌شود و در روستای کالی‌کلا *Kāli kalā* با رودخانهٔ بابلک درهم آمیخته و توأماً رودخانهٔ بابل را تشکیل می‌دهند.

ازنا **Eznā**

دهستان جاسب، شهرستان محلات. فصلی، ریزابهٔ قمرود، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۰۰ متر. شیب متوسط ۳/۷ درصد. مسیر کلی جنوب باختری و باختر.
این رودخانه از دامنهٔ کوههای پلنگابی *Palangābi*، قلیق، گرک *Garak* و ولی‌جیا *Velijiyā*، ۴۷ کیلومتری شمال خاوری محلات سرچشمه گرفته و پس از سیراب نمودن روستاهای زُر *Zor*، واران، کروکان *Karukān* هرازجان *Herāzjān*، وسقونقان *Vesqunaqān*، بیجگان *Bijegān* و راونج، در جنوب روستای سیاه‌کوه بالا به قمرود می‌ریزد. محل مناسبی برای احداث سد در ۷ کیلومتری شمال باختری نراق بنظر می‌رسد.

اسب‌آبادچای **Asb ābād cāy**

دهستان اوجان، شهرستان تبریز. فصلی، ریزابهٔ اوجان‌چای، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۲۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۸ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
این رودخانه از سرچشمه‌سارهای دامنهٔ خاوری ارواحه‌کوه *Arvāheh*، در ۱۷ کیلومتری جنوب باختری بستان‌آباد سرچشمه می‌گیرد. نخست رو بسوی شمال جریان می‌یابد و از روستای شاه‌میرس *Šāhmiras* عبور می‌کند. سپس بسوی شمال خاوری منحرف شده و پس از عبور از روستای حصار بسوی خاور متوجه می‌گردد و با مشروب نمودن روستای اسب‌آباد بسوی شمال خاوری متوجه می‌شود و روستاهای جوقان *Jōgān* کوچک و ابوعیسی، بنه‌کوهول *Boneh kuhul* را سیراب می‌کند و در باختر روستایی بنام چرزه‌خون *Carzeh xun* با ریزابهٔ نسبتاً بزرگی که از کوههای مرغالی *Morqāli* و اوچ‌تپه و قاسم‌داغی سرچشمه گرفته و بطرف شمال باختری روان گردیده است، مخلوط می‌شود و رو بسوی شمال جریان می‌یابد و در بستان‌آباد به اوجان‌چای می‌ریزد.

اسب‌نیزه‌رودبار **Asbnizeh rudbār**

← نکا، شهرستانهای گرگان و بهشهر.

اسپار **Espār**

دهستان ایرافشان، شهرستان سراوان. فصلی، ریزابهٔ رود نهنگ، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول تا مرز ایران و پاکستان ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه (نقطهٔ خروج از مرز) حدود ۳۵۰ متر. شیب متوسط ۲/۲ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

سرچشمه، کوه سه‌سرک‌کوه، ۱۲۰ کیلومتری جنوب باختری سراوان.

اسپکار **Espakār**

دهستان سرباز، شهرستان ایرانشهر. فصلی، ریزابهٔ رود سرباز، حوضه خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۶۰ متر. شیب متوسط ۳/۶ درصد. مسیر کلی باختر شمالی.

سرچشمه، ۱۴ کیلومتری جنوب خاوری سرباز. از روستاهای مارتک *Mārtak* و اسپکار می‌گذرد و در روستای ایدوک به رود سرباز می‌ریزد.

اسپیدز **Espidez**

دهستان بزمان، شهرستان ایرانشهر. فصلی، ریزابهٔ رود بمپور، حوضهٔ جزموریان. طول ۹۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۰۰ متر. شیب متوسط ۰/۸ درصد. مسیر کلی نخست جنوبی سپس باختری. سرچشمه دامنه‌های جنوبی کوه بزمان، ۱۰۰ کیلومتری شمال باختری ایرانشهر.

استارد **Estārd**

دهستان جزموریان، شهرستان کهنوج. فصلی، ریزابهٔ هلیل‌رود، حوضهٔ جزموریان. طول ۱۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۳۸۰ متر. شیب متوسط ۱/۶ درصد. مسیر کلی جنوبی.

سرچشمه، کوههای جبال بارز، ۹۰ کیلومتری شمال خاوری کهنوج. روستاهای مسیر: کل‌دوغی، درب‌ملک، کوبارو، پنج‌انگشت، مهاباد و شب‌آباد.

استریدر **Esteridar**

دهستان کاه، شهرستان سبزوار. فصلی، ریزابهٔ کال‌شورجاجرم، حوضهٔ دشت کویر. طول ۳۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۲۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۲۰ متر. شیب متوسط ۲/۴ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

این رودخانه از دامنهٔ جنوبی کوههای جغتای، در ۵۵ کیلومتری باختر شمالی سبزوار سرچشمه می‌گیرد و از درهٔ باختری کوه سفیدمهر رو به جنوب روان می‌شود و راه اتومبیل‌روی سبزوار به شاهرود را در روستای صدخرو قطع می‌کند و در اراضی جنوبی راه مزبور ناپدید می‌شود. مازاد آب این رودخانه در بارندگیهای فوق‌العاده به کال‌شور جاجرم می‌ریزد.

اسجیل **Asjil**

دهستان گلمکان، شهرستان مشهد. دائمی، ریزابهٔ کشف‌رود، حوضهٔ صحرای قره‌قوم. طول ۲۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۶۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۰۰ متر. شیب متوسط ۶ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.

سرچشمه، کوه گودزرد، ۵۰ کیلومتری باختر مشهد. این رودخانه پس از عبور از روستای اسجیل وارد دشت می‌شود و محو می‌گردد ولی در بارندگیهای فوق‌العاده به کشف‌رود می‌ریزد.

اسفیز **Asfiz**

← کال تلخ‌بخش، دهستانهای کدکن و بالارخ، شهرستان تربت حیدریه.

اسکارون **Eskārun ?**

دهستان طرقبه، شهرستان مشهد. فصلی، ریزابهٔ درّهٔ ده‌بار، حوضهٔ صحرای قره‌قوم. طول ۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۵۰۰ متر. شیب متوسط ۱۱ درصد. مسیر کلی شمال خاوری. سرچشمه کوه آسیابان از رشته‌کوههای بینالود، ۳۳ کیلومتری باختر جنوبی مشهد.

اسکان‌کئور **Askānka'ur**

دهستان بم‌پشت، شهرستان سراوان. فصلی، حوضهٔ خاوری یا هامون (نمکزار کپ). طول تا مرز ایران و پاکستان ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه (نقطهٔ‌خروج‌ازمرز) حدود ۹۰۰ متر. شیب متوسط ۴ درصد. مسیر کلی شمال خاوری. سرچشمه، ۱۰۰ کیلومتری جنوب خاوری سراوان.

اسکلیم **Eskelim**

دهستان بندپی، شهرستان بابل. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ آذر، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۴۰ متر. شیب متوسط ۹/۸ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.

رودخانهٔ اسکلیم از کوههای جنگلی واقع در ۴۹ کیلومتری جنوب خاوری بابل سرچشمه گرفته و پس از طی پیچ و خم‌هایی در ۲/۵ کیلومتری جنوب روستای دیوکلان نخست با رودخانهٔ کرسنگ مخلوط می‌شود و سپس به رودخانهٔ آذر می‌ریزد.

اسکوچای **Osku cāy**

دهستان اسکو، شهرستان تبریز. فصلی، ریزابهٔ تلخه‌رود، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۵۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۵۰ متر. شیب متوسط ۳/۴ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

اسکوچای از چشمه‌سارهای دامنهٔ خاوری کوه سلطان‌داغی (کوهستان سهند) مانند چوپان چشمه‌سی، در ۳۲ کیلومتری جنوب تبریز و ۲۵ کیلومتری جنوب خاوری اسکو سرچشمه گرفته و رو بسوی شمال از روستاهای عنصرود *Ansarud* و قلعه عبور می‌کند، سپس بطرف باختر شمالی متوجه گردیده روستای آمقان *Āmqān* را مشروب می‌سازد و پس از اینکه

در روستای مزبور با ریزابه‌های چندی مخلوط گردید، بسوی شمال باختری منحرف شده و روستاهای اسکندان *Eskandān* و اسفنجان *Esfanjān* را سیراب می‌کند. پس از اینکه در روستای مزبور با کندوجان‌چای مخلوط می‌شود بسوی باختر متوجه شده نخست روستای فسقندس *Fesaqandes* و سپس شهر اسکو را سیراب می‌کند و سرانجام پس از عبور از دره مصفای اسکو و سیراب نمودن روستای میلان *Milān*، خسرق *Xasraq*، کلجا *Kaljā*، دیزج و بایرام *Bāyrām* در شهر خسروشاه به پایان می‌رسد. زهاب این رودخانه در فصلهای پرآب و بارندگیهای زیاد به تلخه‌رود می‌ریزد.

اسماعیلک **Esmā'ilak**

دهستان کوکلان، شهرستان دشت گرگان. فصلی، ریزابهٔ رود قرناوه، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۰۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

رودخانهٔ اسماعیلک از دامنهٔ جنوبی ارتفاعات شمالی بخش کوکلان، در ۵۴ کیلومتری شمال خاوری کلاله سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی جنوب خاوری جریان می‌یابد و در روستای عرب به رود قرناوه می‌ریزد.

اشارکور **Ašārkōr**

دهستان آبشار، شهرستان سراوان. فصلی، ریزابهٔ رود پدکان، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۶۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری. سرچشمه دامنهٔ جنوبی کوه لندی *Landi*، ۹۵ کیلومتری جنوب باختری سراوان. از کنار روستای اشار می‌گذرد.

اشک **Ašk**

← شیرین‌رود، دهستانهای بنافت و فریم، شهرستان ساری.

اشکی **Eški**

دهستان درمیان، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ رود تخته‌جان، حوضهٔ خاوری یا هامون (دغ توندی). طول ۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی جنوبی.

سرچشمه، ۲۰ کیلومتری شمال باختری گزیک.

اشلق‌چای **Ešlaq cāy**

دهستانهای تیرچای و صومعه، شهرستان میانه. فصلی، ریزابهٔ شهرچای، حوضهٔ دریای خزر. طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۳۰ متر. شیب متوسط ۵ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

رودخانهٔ اشلق‌چای طی دو ریزابه که از چشمه‌سارهای واقع در ارتفاع ۲۹۰۰ متری دامنهٔ جنوبی کوههای بزقوش سرچشمه گرفته و در شمال خاوری روستای چران *Carān* با هم مخلوط شده‌اند، تشکیل می‌یابد. این رودخانه پس از خروج از درّهٔ ژرف دامنهٔ جنوبی کوههای بزقوش رو بسوی جنوب خاوری متوجه شده و روستاهای خلف‌لو، ای‌ورق *Eyvaraq*، بالسین *Bālesin* و دشاب *Dešāb* را مشروب می‌سازد. در روستای دشاب با ریزابهٔ بزرگ دیگری که از قشلاق موسی بیگلو عبور کرده است مخلوط می‌شود و پس از سیراب نمودن باغهای اشلق و شیویار *Šiveyār* بسوی جنوب منحرف می‌شود و ضمن مشروب نمودن روستاهای خواجه‌ده و آونلیق *Āvenliq*، راه اتومبیل‌رو قدیمی میانه به تبریز را قطع می‌کند. شاخه‌ای از این رودخانه در روستای آونلیق جدا گردیده و با متوجه شدن بسوی جنوب باختری به بولانلیق چای می‌ریزد و شاخهٔ اصلی آن با طی یک قوس نسبتاً بزرگ در ۲ کیلومتری خاور روستای خطب *Xatab* به شهرچای می‌پیوندد.

اصغول **Esqul**

دهستان قیس‌آباد، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ رود تگ، حوضهٔ کویر لوت (کویر سرجنگل). طول ۱۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۷۰ متر. شیب متوسط ۲/۹ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه باقران، ۲۹ کیلومتری جنوب خاوری بیرجند. روستای مسیر اصغول.

اعظم **A'zam**

شهرستانهای آباده و شهربابک، استانهای فارس و کرمان. فصلی، حوضهٔ اصفهان و سیرجان (شوره‌زار مروس). طول ۱۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۲۰ متر. شیب متوسط ۰/۵ درصد. مسیر کلی نخست خاور جنوبی سپس شمالی. میانگین آبدهی سالانه، ۴۵ میلیون مترمکعب (ایستگاه بند پائین).

این رودخانه از ارتفاعات ۱۵۸ کیلومتری جنوب خاوری آباده واقع در دهستان سرچهان سرچشمه می‌گیرد و پس از طی دهستان مزبور به دهستان هرات از شهرستان شهر بابک وارد می‌شود و به شوره‌زار مروس (مروست) می‌ریزد.

اعلا **A'lā**

← رامهرمز، شهرستانهای ایذه و رامهرمز، استان خوزستان.

افراتخته **Afrātaxteh**

دهستان فندرسک، شهرستان گنبدکاووس. فصلی، ریزابهٔ رود زرین‌گل، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۱ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۶۰ متر. شیب متوسط ۸/۵ درصد. مسیر کلی، خاور شمالی.

سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه تکیانو *Takyānu*، در ۴۷ کیلومتری خاور جنوبی گرگان. ریزشگاه، دامنهٔ خاوری کوه آیش‌تقی *Āyeš taqi*، در ۵۳ کیلومتری خاور گرگان. در طول راه، رودخانه‌های نردبان و درّهٔ آلوچال به آن می‌ریزند و از شمال روستای شیرین‌آباد عبور می‌کند.

افرینه **Afrineh**

دهستان میانکوه، شهرستان خرم‌آباد. ریزابهٔ آب چولهول،

حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۹ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۰۰ متر. شیب متوسط ۳/۵ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، دامنهٔ کوههای چیل *Cil*، اثر *Asar* و گرد *Gerd*، ۴۱ کیلومتری جنوب باختری خرم‌آباد.
این رودخانه در نقطه‌ای به فاصلهٔ ۳۸ کیلومتری جنوب باختری خرم‌آباد با رودخانهٔ چمشک مخلوط شده و آب چولهول را تشکیل می‌دهند.

افین **Afin**
دهستان زوهان، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ کال بمرود، حوضهٔ خاوری یا هامون (دغ پترگان). طول ۶۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۰۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۸ درصد. مسیر کلی نخست شمالی، سپس خاور شمالی.
رودخانهٔ افین از ارتفاعات دوگرد *Dogerd* و شیرکاب، در ۶۷ کیلومتری شمال خاوری بیرجند سرچشمه گرفته و رو به شمال از روستاهای شیرک *Širk*، سارجین، کلاته‌مزار، بایمرغ *Bāymorq*، باغستان زهان، زهان، پایهان *Pāyhān* و فتح‌آباد می‌گذرد و پس از آمیختن با ریزابهٔ بزرگی که از درهٔ خاوری کوه کمکو *Kamaku* رو به شمال سرازیر شده بسوی روستای افین روان می‌گردد. در این روستا با رودشور مخلوط می‌شود و از آن به بعد بسوی خاور شمالی تغییر مسیر داده و پس از مخلوط شدن با رودخانه‌های علی‌آباد، مولید و بشیران بسوی روستای متروکهٔ بمرود روان می‌گردد و بنام رودخانهٔ بمرود بسوی دغ تپرگان جریان می‌یابد.

اقاسین **Aqāsin**
دهستان سیاهو، شهرستان بندرعباس. فصلی، ریزابهٔ رود مشاری، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۶۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۹ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه بی‌بی‌شهربانو، ۵۸ کیلومتری شمال بندرعباس.

الازرچای **Alāzar cāy**
دهستان اجارود، شهرستان مغان. فصلی، ریزابهٔ بالهارود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۵۰ متر. شیب متوسط ۳/۷ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
این رودخانه از دامنه‌های شمالی کوههای مرزی واقع در ۸ کیلومتری جنوب خاوری گرمی سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی شمال از روستای تپّه عبور می‌کند و همچنان رو به سمت شمال جریان می‌یابد و در ۱۸ کیلومتری شمال خاوری گرمی به بالهارود می‌پیوندد.

التماس‌درّه‌سی **Eltemās darrehsi**
دهستان اوریاد، شهرستان زنجان. فصلی، ریزابهٔ قلعه‌چای، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۴۰ متر. شیب متوسط ۷ درصد. مسیر کلی خاوری.
این رودخانه از دامنهٔ خاوری کوه قره‌گونی، در ۴۱ کیلومتری باختر شمالی ماه‌نشان طی دو ریزابه که در شمال باختری روستای قزلو به هم می‌پیوندند، سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی خاور جریان می‌یابد و در ۱/۵ کیلومتری شمال خاوری روستای قلعهٔ ارزه‌خوران به رودخانهٔ قلعه‌چای می‌ریزد.

الرم **Alarm**
دهستان لواسان بزرگ، شهرستان تهران. فصلی، ریزابهٔ رود لار، حوضهٔ دریای خزر. طول ۹ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۵۰۰ متر. شیب متوسط ۶/۷ درصد. مسیر کلی، جنوبی.
سرچشمه، منطقهٔ الرم، ۵۱ کیلومتری شمال خاوری تهران.
مسیر، درهٔ میان کوههای آرو *Ārō* و زرشکی (در خاور) و کوههای اسب‌کالک *Asb kālak* و کمردشت (در باختر).
ریزشگاه، منطقهٔ کمردشت ۱۴ کیلومتری خاور شمالی افجه *Afjeh*.

العباس **Al'abbās**
← کرخه، استانهای ایلام، لرستان و خوزستان.

اللهلوچای **Allāhlu cāy**
دهستان انگوران، شهرستان زنجان. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ حلب، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۰۰ متر. شیب متوسط ۵/۵ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
رودخانهٔ کوچک اللهلوچای از چشمه‌سارهای دامنهٔ خاوری کوههای لعلکان، آرگون، آنقورتاران، در ۲۷ کیلومتری جنوب باختری ماه‌نشان سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی جنوب خاوری سرازیر می‌گردد و پس از سیراب ساختن روستاهای قلعه‌جوق، ساغرچی، گنج‌آباد و کشخان، در روستای مراش به رودخانهٔ حلب می‌ریزد.

الموت‌رود **Alamut rud**
دهستان الموت، شهرستان قزوین. دائمی، ریزابهٔ شاهرود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۴۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۶۰ متر. شیب متوسط ۴/۵ درصد. مسیر کلی باختری، میانگین آبدهی سالانه ۲۳۰ میلیون مترمکعب (ایستگاه باغ کلایه).
این رودخانه از دامنهٔ باختری کوه حصارچال، در ۷۹ کیلومتری خاور شمالی قزوین سرچشمه گرفته و از درهٔ الموت رو بسوی باختر سرازیر می‌گردد. پس از طی حدود ۹ کیلومتر با ریزابه‌ای که از دامنهٔ شمالی ارتفاعات جوبی دهستان الموت سرچشمه گرفته است، مخلوط می‌شود و پس از عبور از شمال روستای اوانک *Avānak* و مخلوط شدن با چند ریزابه از روستای کوشدشت *Kušdašt* عبور می‌کند و در ضمن با آتان‌رود

مخلوط می‌گردد و همچنان رو به باختر به مسیر خود ادامه می‌دهد و در سر راه روستاهای مَدان و شترخان را سیراب می‌کند و در ضمن با چند ریزابه که بزرگترین آنها از دامنهٔ کوه گیشکان سرچشمه گرفته و روستای آوه را مشروب ساخته است، درهم می‌آمیزد و پس از ۳کیلومتر با رودخانهٔ تاره تلاقی کرده و سپس از جنوب روستای باغ‌دشت عبور می‌کند. در این روستا با ریزابه‌ای که از درهٔ خاوری کوه خسه‌چال *Xasa cāl* رو به جنوب سرازیر شده و روستاهای شمس‌کلایه، استلبر *Estalber* و معلم‌کلایه را سیراب ساخته است، مخلوط می‌شود و دامنهٔ جنوبی ولنچین *Valancin* را بسوی روستای شیرکوه طی می‌کند و سرانجام در روستای اخیر با طالقان‌رود مخلوط گردیده و رودخانهٔ شاهرود را پدید می‌آورند.

← شاهرود، شهرستانهای قزوین و رودبار.

النجق‌چای **Alanjeq cāy**

دهستان مواضع‌خان، شهرستان اهر. فصلی، ریزابهٔ ورکش‌چای، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۰۰ متر. شیب متوسط ۳/۶ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

این رودخانه از دامنهٔ جنوبی ایری‌داغ واقع در ۴۷ کیلومتری شمال باختری تبریز سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی جنوب از روستای النجق می‌گذرد و در ۱/۵ کیلومتری جنوب باختری روستای ایوند *Ivand* با ریزابه‌ای که از درهٔ کوهول *Kohol* و ایوند می‌آید مخلوط می‌گردد و بسوی جنوب خاوری منحرف می‌شود و پس از مخلوط گردیدن با چند ریزابهٔ دیگر از شمال روستای مزرعه عبور می‌کند و در خاور همان روستا به ورکش‌چای وارد می‌گردد.

الند **Aland**

دهستان الند، شهرستان خوی. دائمی، ریزابهٔ قتورچای، حوضهٔ دریای خزر. طول ۵۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۵۰ متر. شیب متوسط ۳/۱ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.

رودخانهٔ الند از دامنه‌های جنوبی کوه حاجی‌بیگ واقع در ۵۲ کیلومتری شمال باختری خوی سرچشمه می‌گیرد و پس از مشروب ساختن روستاهای جنگ‌سر *Jangsar* و قزل‌آغل *Qezel āqel* از دره میان کوههای ایتاواهان *Ituehān* و چلیکان *Calikān* بسوی جنوب خاوری جریان می‌یابد و در ۴ کیلومتری شمال خاوری روستای دیزه با رودخانهٔ یرپاقلی مخلوط گردیده و درهٔ میان رشته مون‌شرف *Monšaraf* و کوه اردیج را بسوی خاور می‌پیماید و با ریزابه‌های چندی که از شمال و جنوب به آن می‌ریزند مسیر خود را بطرف جنوب خاوری منحرف ساخته و در روستای بدلان *Badalān* با ریزابه‌ای که از کوههای زکی *Zaki* و اورین *Avrin* بزرگ و کوچک و جگنیم *Jagnim* سرچشمه گرفته و از باختر جریان دارد، درهم می‌آمیزد و مسیر خود را همچنان بسوی جنوب خاوری ادامه می‌دهد و پس از عبور از روستاهای داش‌پسک *Dāšpesak* و پسک *Pesak* سرانجام در ۵ کیلومتری باختر خوی به رودخانهٔ قتورچای وارد می‌شود.

الوند **Alvand**

شهرستانهای قصرشیرین و اسلام‌آباد (شاه‌آباد غرب)، استان کرمانشاه. دائمی، ریزابهٔ رود دجله، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول تا مرز ایران و عراق ۱۲۰ کیلومتر، تا رودخانهٔ دجله ۱۶۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۸ درصد. مسیر، نخست شمال باختری، سپس باختر جنوبی. میانگین آبدهی سالانه ۱۶۸ میلیون مترمکعب (ایستگاه سرپل‌ذهاب). رودخانهٔ الوند از آبخیزها و چشمه‌سارهای واقع در درهٔ شمالی کوه قلاجه، در ۲۴کیلومتری باختر جنوبی اسلام‌آباد (شاه‌آباد غرب) سرچشمه می‌گیرد و بنام رودخانهٔ کفرآور از دهستان کفرآور بسوی شمال باختری روان می‌شود و روستاهای دهستان کفرآور را سیراب می‌سازد. در یک کیلومتری شمال باختری روستای هاربُر *Hārbor* با ریزابهٔ نسبتاً بزرگی که از مناطق چیاکوئی و سگان عبور کرده است مخلوط می‌گردد و پس از گذشتن از یک درهٔ نسبتاً تنگ و پرپیچ و خم به دهستان دیره وارد می‌شود و بنام رود دهره از درهٔ میان کوههای دانه‌خشک *Dānehxošk* و بازی‌دراز عبور می‌کند و به دهستان جگرلو از شهرستان قصر شیرین وارد می‌گردد. در این شهرستان بنام رودخانهٔ الوند تغییر اسم می‌دهد. نخست با ریزابهٔ بزرگی که از پل‌ذهاب عبور کرده است، مخلوط می‌شود و پس از مشروب نمودن روستاهای دهستان جگرلو، از میان شهر قصرشیرین می‌گذرد و رو به جنوب به دهستان نصرآباد وارد می‌گردد. در این دهستان نخست با چم‌امام‌حسن و سپس با رودخانهٔ تنگاب مخلوط می‌شود و پس از عبور از روستای قره‌صدف به مرز ایران و عراق وارد می‌گردد و بخشی از خط مرز ایران و عراق را به طول ۵/۵ کیلومتر تشکیل می‌دهد و سرانجام در ۲۲ کیلومتری جنوب غربی قصرشیرین از مرز خارج شده و به کشور عراق وارد می‌شود و بنام آب هولوان به رود دجله می‌ریزد.

امامزاده **Emāmzādeh**

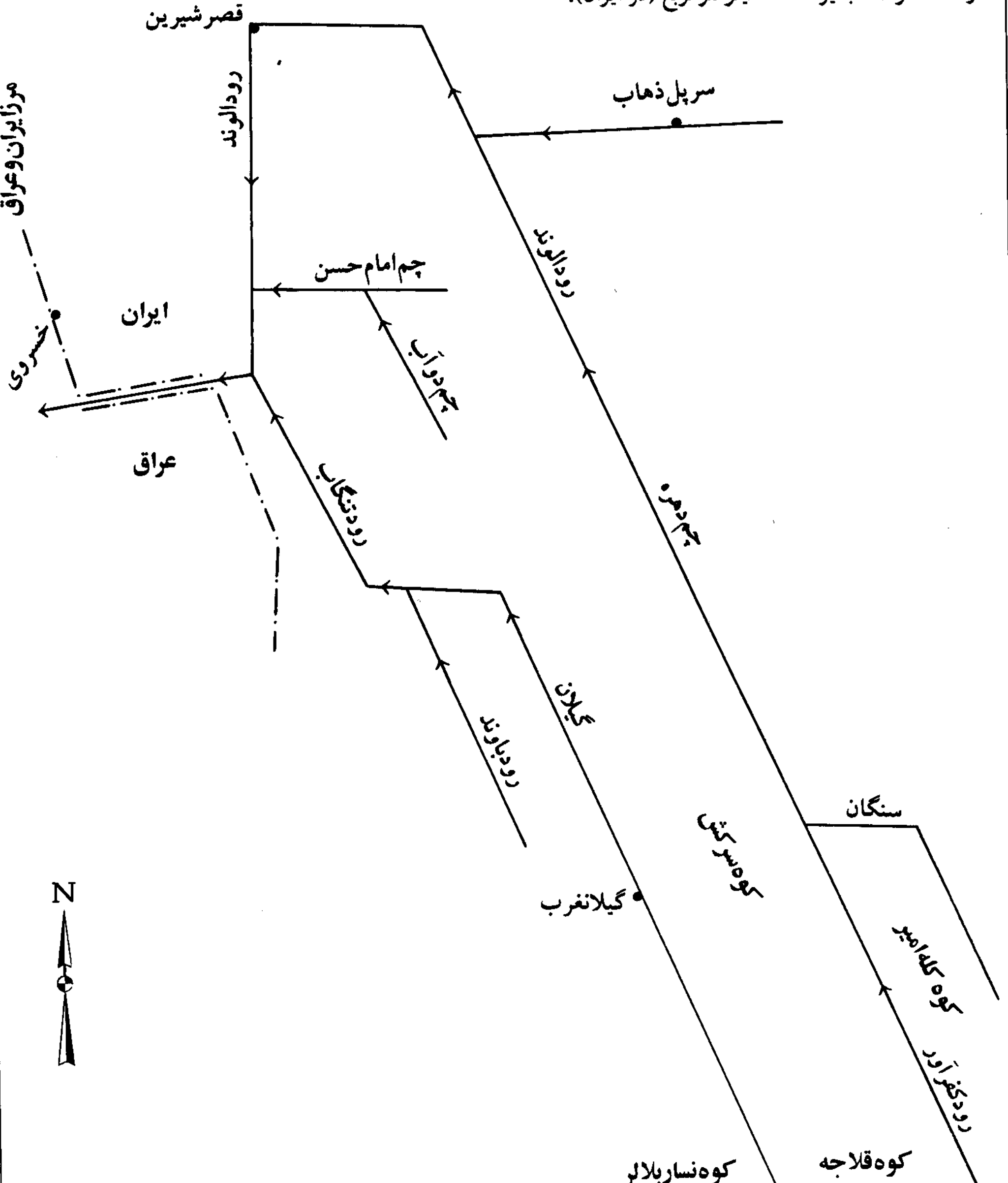
دهستان کوهپایه، شهرستان گرگان. خشکرود فصلی، ریزابهٔ قره‌سو، حوضهٔ دریای خزر. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه صفر. شیب متوسط ۵/۳ درصد. مسیر کلی، شمالی. میانگین آبدهی سالانه ۷ میلیون مترمکعب (ایستگاه قرن‌آباد).

این خشکرود از دامنهٔ شمالی کوه زیلان *Zeylān*، در ۲۵ کیلومتری جنوب خاوری گرگان سرچشمه می‌گیرد. نخست رو به شمال باختری سرازیر می‌شود و با رسیدن به روستای قرن‌آباد بسوی شمال متوجه شده و پس از آمیختن با رودخانهٔ آب‌غلامرضا به قره‌سو می‌ریزد.

امامزاده اسماعیل **Emāmzādeh esmā'il**

دهستان ابرج، شهرستان مرودشت. فصلی، ریزابهٔ رود کُر، حوضهٔ نیریز (دریاچهٔ بختگان). طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع

الوند (شهرستانهای قصرشیرین و اسلام‌آباد).
طول تا مرز ایران و عراق ۱۲۰ کیلومتر.
شیب متوسط ۰/۸ درصد.
میانگین آبدهی سالانه ۱۶۸ میلیون مترمکعب.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۲۸۰۰ کیلومترمربع (در ایران).



Alvand.
Length=120 Km (up to the border).
Average slope=%0.8.
Average annual discharge=168 mcm.
Basin area=2800 Km^2 (in Iran).

سرچشمه ۲۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۰۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
این رودخانه از دامنهٔ کوه ضرّابی، در ۶۷ کیلومتری شمال باختری مرودشت سرچشمه گرفته و بنام درّهٔ باغک از دامنهٔ جنوبی کوه ضرّابی رو به جنوب خاوری روان می‌شود و به درّهٔ میان کوههای پلنگی *Palangi* (در شمال) و دشتک *Daštak* (درجنوب) وارد می‌گردد و پس از سیراب ساختن روستای امامزاده اسماعیل به رودخانهٔ امامزاده اسماعیل تغییر نام می‌دهد و در ۳ کیلومتری جنوب روستای بیدگل به رود کُر می‌ریزد.

امامقلی **Emāmqoli**
دهستان دولتخانه، شهرستان قوچان. فصلی، ریزابهٔ رود درونگر، حوضهٔ قره‌قوم. طول ۲۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۵۰۰ متر. شیب متوسط ۲/۲ درصد. مسیر کلی باختر شمالی.
رودخانهٔ امامقلی از دامنهٔ جنوبی کوه الله‌اکبر، در ۳۵ کیلومتری شمال خاوری قوچان سرچشمه می‌گیرد. نخست رو بسوی جنوب سرازیر می‌شود و پس از مخلوط شدن با دو ریزابهٔ کوچک که از دامنهٔ باختری گردنهٔ آغ‌مزار سرچشمه گرفته‌اند، بسوی شمال باختری منحرف می‌گردد و پس از سیراب نمودن روستاهای خاکیان *Xākiyān*، سبولق *Sabulaq* و امامقلی در ۳ کیلومتری جنوب روستای دربادام *Dorbādām* به رودخانهٔ درونگر می‌ریزد.

امامه **Amāmeh**
دهستان رودبار قصران، شهرستان تهران. دائمی، ریزابهٔ جاجرود، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۹۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۵۰ متر. شیب متوسط ۱۲ درصد. مسیر کلی، جنوب باختری. میانگین آبدهی سالانه ۱۸ میلیون مترمکعب (ایستگاه کمرخانی).
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه هم‌هن *Hamhen*، ۳۱ کیلومتری شمال خاوری تهران. روستای مسیر، امامه ده بالا. ریزشگاه، روستای کلوگان *Kolugān*، ۲۲ کیلومتری شمال خاوری تهران.

امیردیزه‌چای **Amirdizeh cāy**
دهستان آذرشهر، شهرستان تبریز. دائمی، ریزابهٔ آلمالوچای، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه(رضائیه). طول ۱۱ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۰۰ متر. شیب متوسط ۹ درصد. مسیر کلی شمالی.
رودخانهٔ امیردیزه‌چای از چشمه‌سارهای دامنهٔ شمالی کوه اولیا و یلّی‌قیه *Yelliqayeh* (کوهستان سهند)، ۱۷ کیلومتری جنوب خاوری آذرشهر طی ریزابه‌های متعدد سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی شمال خاوری روستاهای امیردیزه یا الکوزه *Alkuzeh* و کابدول *Kābdōl* را سیراب می‌کند و در شمال روستای اخیر به رودخانهٔ آلمالوچای می‌ریزد.

انجیلاب **Anjilāb**
دهستان کوهپایه، شهرستان گرگان. فصلی، ریزابهٔ قره‌سو، حوضهٔ دریای خزر. طول ۳۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰- متر. شیب متوسط ۳/۲ درصد. مسیر کلی شمالی.
این رودخانه از دامنهٔ شمالی کوه جوزبند، در ۱۳ کیلومتری جنوب گرگان سرچشمه گرفته و بنام رودخانهٔ تول‌چشمه رو به شمال سرازیر می‌شود. پس از طی حدود ۸ کیلومتر به انجیلاب تغییر نام می‌یابد و بسوی شمال باختری از کوهستان خارج می‌گردد و پس از عبور از خاور روستای فتح‌باغ با ریزابه‌ای جنوبی مخلوط شده و در دشت گرگان محو می‌شود. مازاد آب این رودخانه در فصلهای پرآب به قره‌سو می‌ریزد.

اندریک **Anderik**
دهستان حومه، شهرستان قاین. فصلی، ریزابهٔ کال خونیک، حوضهٔ خاوری یا هامون (نمکزار خواف). طول ۱۹ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۲۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ کوه اندریک، ۲۱ کیلومتری باختر شمالی قاین.

اندقان **Endeqān**
دهستان رزق‌آباد، شهرستان اسفراین. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ جوین، حوضهٔ دشت کویر. طول ۳۵ کیلومتر .ارتفاع سرچشمه ۱۸۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۱۰۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی، شمال خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوههای جغتای، در ۲۹ کیلومتری جنوب باختری حکم‌آباد.

اندوهجرد **Anduhjerd**
دهستانهای سیرچ و اندوهجرد، شهرستان کرمان. فصلی، حوضهٔ کویر لوت. طول ۶۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۰۰ متر. شیب متوسط ۴/۳ درصد. مسیر کلی خاوری.
این رودخانه از کوه سدو *Sedu*، در ۳۳ کیلومتری خاور جنوبی کرمان سرچشمه می‌گیرد و بنام رود دهن‌دورودی رو به خاور روان می‌شود. پس از طی حدود ۱۲ کیلومتر با رود جنت‌آباد مخلوط می‌شود و در باختر روستای سیرچ نیز با ریزابهٔ دیگری درهم می‌آمیزد و از کنار سیرچ می‌گذرد و کوه کلاف *Kalāf* را از طریق دامنهٔ شمال خاوری دور می‌زند و با رود جوشان مخلوط می‌شود و رو به خاور بسوی درّهٔ جنوبی کوه سرخ جریان می‌یابد. در این محل با رودخانهٔ هشتادان مخلوط گردیده و رو بسوی شمال خاوری متوجه می‌شود و پس از عبور از کنار روستاهای اندوهجرد و پیرغیب بطرف کاروانسرای هنزا *Hanzā* جریان می‌یابد. در این محل به شاخه‌های بسیاری منشعب شده و در شنزارهای حاشیه کویر لوت محو می‌گردد.

انگتارود **Angetā rud**
دهستان بالاخیابان‌لیتکوه، شهرستان آمل. دائمی، ریزابهٔ آلش‌رود. حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۹ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۸۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۰ متر. شیب متوسط

۴/۳ درصد. مسیر کلی شمالی.
این رودخانه از دامنهٔ شمالی کوه وردوی *Vardevi* ، در ۲۱ کیلومتری جنوب باختری آمل طی دو ریزابه سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی شمال از روستای انگتارود میگذرد و پس از سیراب ساختن روستای میرنا از باختر روستای بنفشه‌ده عبور کرده و در شمال روستای مزبور به آلش‌رود می‌ریزد.

انگوران **Angurān**
دهستان کوهستان غرب، شهرستان نوشهر. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ چالوس، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۹۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۰۰ متر. شیب متوسط ۱۵/۴ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
رودخانهٔ انگوران یا انگوران‌رود از دامنهٔ کوههای سردرود و گچ بزرگ، در ۵۷ کیلومتری جنوب باختری نوشهر سرچشمه می‌گیرد و ضمن عبور از روستای انگوران با ریزابه‌ای که از جنوب باختری سرازیر شده است، مخلوط میشود و رو به شمال خاوری جریان می‌یابد و در مسیر خود روستاهای گیجان و پولادکوه‌سر را مشروب میکند. در ۲/۵ کیلومتری خاور شمالی روستای اخیر با رودخانهٔ اولا درهم میآمیزد و در روستای پولادکوه به رودخانهٔ چالوس می‌ریزد.

انگوران‌چای **Angurān cāy**
دهستان انگوران، شهرستان زنجان. دائمی، ریزابهٔ قزل‌اوزن، حوضهٔ دریای خزر. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۵۰ متر. شیب متوسط ۳/۹ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری و شمال خاوری.
انگوران‌چای از دامنهٔ خاوری کوههای صندوق‌سندران و قرخ‌بلاغ و بلقیس، در ۳۴ کیلومتری باختر ماه‌نشان طی ریزابه‌هایی چند سرچشمه می‌گیرد و پس از عبور از روستای خورجهان و یاستی‌قلعه و قره‌ناز رو بسوی جنوب خاوری سرازیر می‌گردد و درهٔ شمالی کوههای قزلرگنبدی و قراول‌خانه را ضمن سیراب ساختن روستاهای قره‌ذاکر، سیاه‌خانه، قشلاق‌جوق بالا و پائین و حسن‌آباد چای‌کند را با شیب نسبتاً تند می‌پیماید و در ضمن با چند ریزابهٔ کوچک که از دامنه‌های جنوب باختری کوه چاله‌خاتون سرچشمه گرفته‌اند، درهم می‌آمیزد. در روستای انگوران با رودخانهٔ حلب مخلوط می‌شود و درهٔ نسبتاً تنگ میان کوههای قره‌یال (در شمال) و چال‌داغ (در جنوب) را بسوی شمال خاوری میپیماید و در ضمن راه روستای اکزقشلاقی را نیز مشروب می‌کند و پس از آمیختن با ریزابهٔ کوچکی که از دامنهٔ خاوری کوه چاله‌خاتون سرازیر شده و روستای بلند پرچین را در سر راه سیراب ساخته است، در ۲ کیلومتری شمال روستای لیلان به رودخانهٔ قزل‌اوزن می‌ریزد.

انگهران **Angohrān**
دهستان بشاگرد غربی، شهرستان میناب. دائمی، ریزابهٔ رود جگین، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۵۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۰۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
رودخانهٔ انگهران از دامنهٔ خاوری کوه مهره *Mehrah* ، در ۸۵ کیلومتری جنوب خاوری میناب سرچشمه میگیرد و بنام رودخانهٔ کاهکن از کنار روستاهای شهر بالا، چهل‌گزی، شهربست *Best* و سرملا *Sarmalā* می‌گذرد و با رسیدن به روستای بزرگ انگهران بارودخانهٔ پاهتک مخلوط می‌شود و به رود انگهران نام می‌گیرد و رو بسوی جنوب خاوری روان می‌شود و پس از مخلوط شدن با رودخانه‌های داروسر و مگی در ۱۳۳ کیلومتری جنوب خاوری میناب به رودخانهٔ جگین می‌ریزد.

انگه‌رود **Angeh rud**
دهستان اوز سفلی، شهرستان نور. فصلی، ریزابهٔ اوزرود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۶ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۸۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۲۸۰ متر. شیب متوسط ۹/۵ درصد. مسیر کلی شمالی.
این رودخانه از دامنهٔ شمالی کوه چنگون، در ۵۸ کیلومتری جنوب باختری نور سرچشمه گرفته و پس از مشروب ساختن روستای انگه‌رود در روستای اوزکلا به اوزرود می‌ریزد.

انوج **Anuj**
دهستان بربرود، شهرستان الیگودرز. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ خاک بتیه. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۶۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۹۹۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی جنوبی.
این رودخانه از بهم پیوستن رودخانهٔ عسلشاه و چند ریزابهٔ خاوری واقع در یک کیلومتری جنوب روستای بُرم *Borm* و ۱۸ کیلومتری جنوب الیگودرز تشکیل می‌یابد و دامنهٔ خاوری کوه چال‌آب را بسوی جنوب طی می‌کند و پس از آمیختن با چند ریزابهٔ باختری و خاوری در ۲۷ کیلومتری جنوب الیگودرز به رودخانهٔ خاک بتیه می‌ریزد.

اُوان **Ovān**
دهستان رودبار، شهرستان قزوین. دائمی، ریزابهٔ گرمارود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۹ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۲۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۰۰ متر. شیب متوسط ۱۷/۲ درصد. مسیر کلی جنوبی.
رودخانهٔ کوچک اُوان از دامنهٔ جنوبی کوههای سراش *Sarāš* و لارگ *Lāreg* ، در ۵۲ کیلومتری شمال خاوری قزوین سرچشمه گرفته و از درهٔ خاوری کوه ریش‌تاش *Rištāš* بسوی جنوب جریان می‌یابد و پس از طی ۹ کیلومتر در زواردشت *Zavārdašt* با رودخانهٔ کودرّه مخلوط شده و توأماً رودخانهٔ گرمارود را تشکیل می‌دهند.

اوجان **Ujān**
← کُر. شهرستانهای اقلید و مرودشت، استان فارس.

اوجان‌چای **Ujāny cāy**
دهستان اوجان، شهرستان تبریز. فصلی، ریزابهٔ تلخه‌رود، حوضهٔ

دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۶۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۷۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۲۰ متر. شیب متوسط ۱/۹ درصد. مسیر کلی شمال خاوری. میانگین آبدهی سالانه ۷۳ میلیون مترمکعب (ایستگاه بستان‌آباد).
این رودخانه از دامنهٔ شمالی کوه بزداغ *Bozdāq* از کوهستان سهند، در ۲۷ کیلومتری باختر جنوبی بستان‌آباد سرچشمه می‌گیرد. نخست رو بسوی شمال جریان می‌یابد و پس از عبور از درهٔ باختری کوه قاباق‌داغ *Qābāqdāq* از روستای نوجه‌ده کوه می‌گذرد و به درهٔ میان کوه بیوک‌داغ در شمال و قاباق‌داغ در جنوب وارد می‌گردد و دامنهٔ خاوری کوه بیوک‌داغ را بسوی روستای هراب *Herāb* در جهت شمال خاوری طی می‌کند و در همین جهت روستای قیسناب *Qeysanāb* را مشروب ساخته سپس کمی بطرف خاور منحرف می‌شود و در روستای میاردان *Meyārdān* با آیقرچای *Āyqer cāy* مخلوط می‌شود و بطرف شمال خاوری منحرف می‌گردد. در روستای دیزناب *Diznāb* با سران‌چای درهم می‌آمیزد و رو بسوی خاور، روستای حاجی‌آقا را سیراب کرده در بستان‌آباد با رودخانه‌های اسب‌آبادچای و سبرّی‌چای *Saberri cāy* مخلوط می‌شود و رو بسوی شمال خاوری روستاهای اسکی‌کند، قره‌کوره، آتباتان *Ātbātān* ، آبریز *Ābriz* ، گوگرچین *Gogarcin* ، تورآغای *Turāqāy* ، سیاه‌ناب *Siyāhnāb* ، قلعه و سقین‌سرای *Seqin sarāy* را سیراب کرده و رو بسوی شمال تغییر جهت می‌دهد و با مشروب کردن روستاهای کرنجه *Karenjeh* ، تازه‌کند و بخشایش *Baxšāyeš* سرانجام در ۲ کیلومتری شمال روستای اخیر به تلخه‌رود می‌ریزد. این رودخانه در غالب فصلهای سال دارای آب است.

Oxceh اوخچه

دهستان چهاردولی، شهرستان میاندوآب. فصلی، ریزابهٔ زرینه‌رود، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۵۰ متر. شیب متوسط ۳/۸ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.
این رودخانه از چشمه‌سارهای باختر کوه قره‌داش، در ۷۲ کیلومتری خاور جنوبی میاندوآب طی ریزابه‌های چندی که مهمترین آنها از دامنهٔ شمالی کوه اوزون‌درّه سرچشمه گرفته است، پدید می‌آید. نخست در مسیر خود که رو بسوی شمال باختری است، از روستاهای قزل‌قیه بالا و وسط عبور می‌کند. در روستای قزل‌قیه وسط بسوی باختر متوجه می‌گردد و به درهٔ جنوبی کوه سوبلاخ وارد می‌شود. در این دره روستاهای قزل‌قیه پائین و میراجل را سیراب می‌سازد و پس از طی حدود نیم کیلومتر بسوی باختر جنوبی منحرف می‌شود و روستاهای مامالو و اوخچه و خرم‌ده را در سر راه سیراب می‌کند و در شمال شاهین‌دژ به زرینه‌رود می‌ریزد.

Orāzān rud اورازان‌رود

دهستان طالقان، شهرستان کرج. فصلی، ریزابهٔ طالقان‌رود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۹۱۰ متر. شیب متوسط ۲۰ درصد. مسیر کلی شمالی.
این رودخانه از دامنهٔ شمالی کوههای سرمه‌چال *Sormeh cāl* ، ایوانک و طالقان، در ۳۴ کیلومتری شمال باختری کرج سرچشمه گرفته و با شیب تند بسوی شمال سرازیر می‌گردد و در ۵ کیلومتری خاور روستای جزن *Jazan* به طالقان‌رود می‌ریزد.
← طالقان‌رود، شهرستان کرج.

Orālik اورالیک

یا اورالیک‌درّه، دهستانهای درونگر و نوخندان، شهرستان دره‌گز. فصلی، ریزابهٔ رود درونگر، حوضهٔ قره‌قوم. طول ۳۶ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۹ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.
رودخانهٔ اورالیک از ارتفاعات مرزی واقع در شمال دهستان درونگر، در ۳۵ کیلومتری شمال باختری دره‌گز سرچشمه می‌گیرد و درهٔ شمالی رشته‌کوههای چوریک *Curik* را ضمن مخلوط شدن با چند ریزابه بسوی جنوب خاوری می‌پیماید و در شمال روستای گل‌خندان *Golxandān* به رود درونگر می‌ریزد.

Orgān cāy اورگان‌چای

دهستان طارم سفلی، شهرستان قزوین. دائمی، ریزابهٔ شاهرود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۸۰ متر. شیب متوسط ۴/۳ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
رودخانهٔ اورگان‌چای از دامنهٔ شمالی کوه یان‌بلاغ *Yānbolāq* در ۷۵ کیلومتری باختر شمالی قزوین سرچشمه گرفته و از درهٔ باختری کوه نسار بسوی شمال خاوری سرازیر می‌گردد. با رسیدن به روستای اردک *Ardak* به درهٔ شمالی کوه اماندک وارد می‌شود و پس از سیراب ساختن روستای محمدده به دامنهٔ شمالی کوه اماندک می‌رسد و در آنجا با ریزابهٔ بزرگی که آن نیز از ارتفاعات جنوب سرازیر شده و روستاهای فیله‌ورین *Filehvarin* و نجف‌آباد و گوانیج را در سر راه مشروب ساخته است، درهم می‌آمیزد و مسیر خود را همچنان بسوی شمال خاوری ادامه می‌دهد و روستاهای بیالدوز *Biyālduz* و برمانکی *Bormānaki* و اورگان و کُلهر *Kolhar* و میرخوان *Mirxovān* بالا و پائین را سیراب می‌کند و در یک کیلومتری شمال روستای اخیر به دریاچهٔ سد سفیدرود می‌ریزد.
← شاهرود، شهرستانهای رودبار و قزوین.

Uromā ? اورما

← چاف‌رود، دهستانهای میانده و گیل‌دولاب، شهرستان تالش.

Urungāš اورونگاش

دهستان دودانگه، شهرستان قزوین. فصلی، ریزابهٔ خررود، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۶۰ متر. شیب متوسط ۲/۳ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.

سرچشمه، دامنهٔ خاوری کوه یومرقزل *Yumerqezel* ، ۳۳ کیلومتری شمال آوج. روستاهای مسیر، قرمزآباد، اوورونگاش، شاکین *Šākin* و ساج، ریزشگاه. روستای حصار ۳۱ کیلومتری شمال خاوری آوج.

اورینز Ōrinz

دهستان بشاگرد غربی، شهرستان میناب. دائمی، ریزابهٔ رود کوهوتن، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۹ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۴۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۰۰ متر. شیب متوسط ۲/۸ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه،کوه بن‌در *Bondar* ، ۸۹ کیلومتری جنوب خاوری میناب. روستاهای مسیر، اورینز و دوین *Devin*.

اوزرود Uz rud

دهستان اوزرود سفلی، شهرستان نور. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ هراز باختری (نور رود)، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۳۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۲۲۰ متر. شیب متوسط ۸/۷ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
این رودخانه از دامنهٔ خاوری کوههای خرسرک *Xarsarak* و آزادکوه، در ۶۴ کیلومتری جنوب باختری نور سرچشمه گرفته و از درهٔ جنوبی کوه نارجو بسوی خاور شمالی سرازیر می‌شود. در این دره ضمن مشروب نمودن روستای ناحیه، با ریزابه‌ای که از دامنهٔ شمالی کوه رستم‌چال سرازیر شده، مخلوط می‌شود و بسوی روستای اوزکلا روان می‌گردد. در این روستا با رودخانهٔ انگه‌رود مخلوط می‌شود و پس از ۲/۵ کیلومتر، به روستای اوز رسیده و به رودخانهٔ هراز باختری (نوررود) می‌ریزد.

اوزون‌درّه Uzun darreh

دهستان ایجرود، شهرستان زنجان. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ خوئین، حوضهٔ دریای خزر. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۵۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی جنوبی.
رودخانهٔ اوزون‌دره طی ریزابه‌هایی چند که از دامنهٔ جنوبی کوههای دمرلو و قراول‌خانه، در ۴۰ کیلومتری باختر زنجان سرچشمه گرفته‌اند، پدید می‌آید. در سر راه با ریزابه‌های بسیاری که غالباً از ارتفاعات شمال خاوری مانند کوههای سقراولن *Seqer olan* ، چپ‌درّه‌سی و یدی‌قل *Yeddi qol* سرازیر شده‌اند، مخلوط می‌شود و روستاهای بسیاری را چون حسین‌آباد، کاوند، جشن‌سرا، گل‌تپه، سنقر، شاه‌بداغ، چپوق، قوزان، تله‌گرد و ایج را سیراب می‌سازد. در روستای ایج با رودخانهٔ اوزون‌درهٔ گوجه‌قیه مخلوط می‌گردد و به درهٔ خاوری کوه درهٔ کوچک وارد می‌شود و پس از طی ۴ کیلومتر با رودخانهٔ کوچکی که از ارتفاعات شمال خاوری یعنی کوههای قراول و قلندر سرچشمه گرفته و روستاهای احمدکندی، دشمن‌کندی، اوچ‌تپه، ینگی‌کند و هاشم‌آباد را سیراب ساخته است، مخلوط می‌شود و به موازات راه اتومبیل‌رو زنجان به بیجار رو به جنوب سرازیر می‌گردد. در ۲/۵ کیلومتری شمال روستای قمچی‌قاه *Qamciqāh* با ریزابهٔ نسبتاً بزرگی که از ارتفاعات شمال باختری سرازیر گردیده و روستاهای قلتوق و شهرک را مشروب نموده است، درهم می‌آمیزد و بالاخره پس از عبور از روستای قمچی‌قاه در ۳ کیلومتری جنوب روستای مزبور با سجاس‌رود مخلوط می‌شود و توأماً رودخانهٔ خوئین را تشکیل می‌دهند.
← سجاس‌رود، شهرستان زنجان.

اوزون‌درّه Uzun darreh

شهرستان بیجار، استان کردستان. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ تلوار، حوضهٔ دریای خزر. طول ۶۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۳۰ متر. شیب متوسط ۰/۸ درصد. مسیر کلی، خاوری.
این رودخانه از ارتفاعات مرزی شهرستانهای بیجار و سنندج واقع در دهستان نجف‌آباد، در ۳۸ کیلومتری باختر جنوبی بیجار سرچشمه گرفته و پس از عبور از روستاهای شیرکُش *Širkoš* ، دهرقا *Deherqā* ، خاندان‌قلی، قشلاق‌نوروز، خرم‌آباد *Xorram ābād* ، حسین‌آباد، دولتیار، چشمه‌آدینه، دارغیاث و باباریشانی در سلامت‌آباد به رودخانهٔ تلوار می‌ریزد.

اوزون‌درّه گوجه‌قیه Uzun darreh-ye Gōjehqaya

دهستان ایجرود، شهرستان زنجان. فصلی، ریزابهٔ اوزون‌دره، حوضهٔ دریای خزر. طول ۳۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۵۰ متر. شیب متوسط ۲/۵ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
این رودخانه از دامنهٔ جنوبی کوه دمرلو، در ۴۳ کیلومتری باختر زنجان سرچشمه می‌گیرد و رو به جنوب بطرف درهٔ باختری کوه داش‌گونی روان می‌شود و در سر راه، روستای مرصع را مشروب می‌کند. از این روستا به بعد به خشکرودی مبدل می‌شود و بسوی جنوب خاوری متوجه می‌گردد و در این مسیر از روستاهای دهشیر، گوجه‌قیه و خاتون‌کندی و در جنوب از روستای ایج به رودخانهٔ اوزون‌دره می‌ریزد.
← اوزون‌دره، شهرستان زنجان.

اوغاز Oqāz

دهستان اوغاز، شهرستان قوچان. فصلی، ریزابهٔ رود اترک، حوضهٔ دریای خزر. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۱۰۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی جنوب باختری. سرچشمه ارتفاعات ۳۰ کیلومتری شمال خاوری شیروان.

اولا Ōlā

دهستان کوهستان غرب، شهرستان نوشهر. دائمی، ریزابهٔ انگوران‌رود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۴۰ متر. شیب متوسط ۱۳/۵ درصد. مسیر کلی شمالی.
رودخانهٔ اولا از ارتفاعات باختری کوه کندوان، در ۶۰ کیلومتری جنوب باختری نوشهر سرچشمه می‌گیرد و از درهٔ باختری کوه الامُل *Alāmol* بسوی شمال سرازیر می‌گردد. پس

از طی حدود ۵/۵ کیلومتر با ریزابه‌ای که از دامنهٔ خاوری کوه سردرود سرچشمه گرفته و درهٔ بارو را بسوی خاور طی کرده است، مخلوط می‌شود و از درهٔ خاوری کوه چهارکوی *Cahār kuy* رو به شمال روان می‌شود و در یک کیلومتری جنوب روستای پولادکوه به رودخانهٔ انگوران می‌ریزد.

اومار **Omār**

دهستان نصرت‌آباد، شهرستان زاهدان. خشکرود، حوضهٔ کویر لوت. طول ۱۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۴۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۱ درصد. مسیر کلی نخست باختر شمالی سپس جنوبی.

این رودخانه از ارتفاعات پیرامون چاه‌باریش *Cāhbāriš*، در ۶۴ کیلومتری باختر شمالی زاهدان طی ریزابه‌های فراوان سرچشمه می‌گیرد و رو به باختر شمالی روان می‌شود و ضمن عبور از کنار روستای ملک‌آباد با چندین ریزابهٔ جنوبی مخلوط می‌گردد و بسوی حاشیهٔ خاوری کویر لوت جریان می‌یابد. در این قسمت بسوی جنوب تغییر مسیر می‌دهد و در حوالی کهورک *Kahurak* به شوره‌زارهای حاشیهٔ جنوب خاوری کویر لوت وارد می‌شود.

اهرچای **Ahar cāy**

شهرستان اهر، استان آذربایجان شرقی. دائمی، ریزابهٔ قره‌سو، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۳۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۴۰ متر. شیب متوسط ۱/۳ درصد. مسیر کلی خاوری. میانگین آبدهی سالانه ۱۶۰ میلیون مترمکعب (ایستگاه تازه‌کند).

رودخانهٔ اهرچای از دامنهٔ خاوری کوه کسبه *Kasabeh*، ۶۳ کیلومتری باختر اهر سرچشمه می‌گیرد و بطرف باختر شمالی جریان می‌یابد و پس از عبور از روستاهای سواره و آق‌بلاغ با چند ریزابهٔ نسبتاً کوچک که از جنوب می‌آیند مخلوط می‌شود و در خاور روستای فرخران *Farxarān* با ریزابهٔ دیگری که از باختر می‌آید درهم می‌آمیزد و رو بسوی خاور از روستای داش‌کسن *Dāškasan* عبور می‌کند و ضمن مخلوط شدن با چند ریزابه که از شمال و جنوب می‌آیند از جنوب روستای چاسین *Cāsin* می‌گذرد و شهر ورزقان *Varzaqān* را از سوی شمال می‌پیماید و پس از رسیدن به روستای دیزج با ریزابهٔ بزرگی که از شمال می‌آید مخلوط می‌گردد و مسیر خود را همچنان بسوی خاور ادامه می‌دهد. در ۱۴ کیلومتری خاور ورزقان مسیر آن بسوی جنوب خاوری منحرف گردیده و در روستای اوشدلق *Ušdelaq* با علیرضاچای درهم می‌آمیزد و مجدداً بطرف خاور جریان می‌یابد. پس از عبور از جنوب شهر اهر همچنان بطرف خاور روان می‌شود و در ۱۶ کیلومتری خاور اهر کمی بسوی جنوب خاوری منحرف گردیده و بصورت قوس بزرگی مجدداً بطرف خاور متوجه می‌شود و پس از عبور از روستاهای قلعه‌باشی و نیازراه خود را بطرف شمال خاوری منحرف ساخته و با سیراب کردن روستاهای خانباز و خان‌کندی با شاخابه‌ای بنام مشکین‌چای مخلوط می‌شود و سرانجام در یک کیلومتری شمال روستای صاحبدیوان به قره‌سو می‌ریزد.

اهرم **Ahram**

← شیرین، شهرستانهای برازجان و بندربوشهر.

اهوران **Ahurān**

دهستان زردلان، شهرستان ایلام. دائمی، ریزابهٔ جزمان‌رود. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۷۰ متر. شیب متوسط ۴ درصد. مسیر کلی باختر شمالی.

سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوههای کولیته *Koliteh* و اهوران، ۹۳ کیلومتری خاور شمالی ایلام. رودخانهٔ مزبور پس از عبور از روستاهای اهوران، دورگین *Durgin* و مسگره *Masgareh* در روستای سرجوب *Sarjub*، با رودخانهٔ هزارخانی مخلوط شده و جزمان‌رود را تشکیل می‌دهند.

اهوران **Ahurān**

← مشکان، دهستان چانف، شهرستان ایرانشهر.

ایاقلو **Ayāqlu**

دهستان قنقری، شهرستان آباده. فصلی، ریزابهٔ رود سیوند، حوضهٔ نیریز (دریاچهٔ بختگان). طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۱۰۰ متر. شیب متوسط ۰/۵ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.

سرچشمه، منطقهٔ دمدریا *Dom daryā* جنوب خاوری دریاچهٔ کافتر، ۳۶ کیلومتری باختر جنوبی ده بید. در طول مسیر با ریزابه‌های چندی از جمله آق‌چشمه مخلوط می‌گردد و در روستای بیان به رود سیوند می‌ریزد.

ایدچی‌چای **Idci cāy**

دهستان کیوان، شهرستان اهر. سیلابی، ریزابهٔ ارس، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۵۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۲۰ متر. شیب متوسط ۳/۳ درصد. مسیر کلی باختر شمالی.

این رودخانه از ارتفاعات جنوب روستای اسکانلو *Eskānlu* سرچشمه می‌گیرد و پس از طی حدود ۴ کیلومتر بسوی شمال در ۲/۵ کیلومتری خاور جنوبی اسکانلو بسوی باختر منحرف می‌شود و سرانجام در ۲/۵ کیلومتری باختر روستای مزبور به رودخانهٔ ارس وارد می‌شود.

ایرا **Irā**

دهستان سیاهرود، شهرستان دماوند. فصلی، ریزابهٔ رود دماوند، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۳۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۶۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۲۰ متر. شیب متوسط ۴ درصد. مسیر کلی، جنوب باختری.

این رودخانه از دامنهٔ جنوبی کوههای فیل‌زمین و کبود، در ۴۱ کیلومتری شمال خاوری تهران سرچشمه گرفته و پس از سیراب ساختن روستای ایرا در روستای جورد *Javard* با ریزابه‌ای که از شمال سرازیر شده مخلوط می‌شود و ضمن دور زدن کوه گرم‌دره، روستاهای آردینه *Ārdineh*، وسگاه *Vesgāh* و

بومهن Bumehen و لوران Lōrān را سیراب می‌سازد و پس از قطع راه اتومبیل‌رو تهران - آمل به سیاهرود تغییر نام یافته و در سر راه از روستاهای سیاه‌بند، طاهرآباد، گل‌خندان قدیم و زردستان Zrdestān می‌گذرد و در روستای سیاه‌سنگ با رودخانهٔ آه مخلوط می‌شود و در جنوب روستای اخیر به رودخانهٔ دماوند می‌ریزد.

ایراب **Irāb**

دهستان خورخوره، شهرستان سقز، استان کردستان. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ خورخوره، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه. طول ۲۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۲۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۹۰ متر. شیب متوسط ۲/۴ درصد. مسیر کلی باختری.
رودخانهٔ ایراب طی ریزابه‌هایی چند که غالباً از دامنه‌های شمالی کوههای بردەقت سلطانی، چارکه، کانی‌احمد، کانی‌درویش، قلعه و کوه کنه‌کشک، در ۴۸ کیلومتری خاور جنوبی شهر سقز سرچشمه می‌گیرد و ضمن سیراب نمودن روستاهای تازه‌آباد، باشماق، علی‌آباد، تخت، ضامن‌آباد و میرآباد و ایوب بسوی باختر سرازیر می‌گردد. در این مسیر روستاهای شمش Šameš و تیمان‌قلعه را پشت سر می‌گذارد و در یک کیلومتری خاور روستای ایراب Irāb با ریزابه‌ای که از ارتفاعات ۴کیلومتری خاور میرانشاه (ایرانشاه) سرچشمه گرفته و پس از مشروب ساختن ایرانشاه و قلعه جقه بسوی جنوب سرازیر گردیده است، درهم می‌آمیزد و همچنان بسوی باختر روان می‌گردد. در روستای تمیربگ Tamirbeg کمی بسوی باختر شمالی منحرف می‌شود و پس از عبور از روستاهای شاشا و چنار در شمال روستای خان‌امیران به رودخانهٔ خورخوره می‌ریزد.

ایرافشان **Irāfšān**

دهستان ایرافشان، شهرستان سراوان. فصلی، ریزابهٔ رود شاهی‌کور، حوضهٔ خلیج فارس دریای عمان. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۸۰ متر. شیب متوسط ۱/۷ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
این رودخانه از ریزابه‌های متعددی که از ارتفاعات ۸۰ کیلومتری جنوب باختری سراوان سرازیر شده‌اند، تشکیل می‌شود. ریزابه‌های مزبور کلاً در روستای ایرافشان به هم می‌پیوندند و در ۱۰ کیلومتری جنوب خاوری ایرافشان به رود شاهی‌کور می‌ریزد.

ایراندگان **Irāndegān**

دهستان ایراندگان، شهرستان خاش، دائمی، ریزابهٔ رود دامن، حوضهٔ جزموریان. طول ۶۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۰۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی باختر شمالی.
این رودخانه طی ریزابه‌های متعددی که برخی از کوه بیرگ Birg، در ۵۷ کیلومتری جنوب خاش و پاره‌ای از ارتفاعات جنوبی دهستان ایراندگان سرچشمه گرفته‌اند تشکیل می‌شود و پس از سیراب نمودن روستاهای دهستان ایراندگان در ۴۱ کیلومتری شمال خاوری ایرانشهر به رود دامن می‌ریزد.

ایری‌چای **Iri cāy**

دهستان ازومدل Ozumdel، شهرستان اهر. فصلی، ریزابهٔ حاجیلرچای، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۵۰ متر. شیب متوسط ۱۰/۴ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
ایری‌چای از دامنهٔ شمالی کوه ایری‌داغ ۷۳کیلومتری باختر اهر سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی شمال جریان می‌یابد و پس از سیراب کردن روستاهای ایری و استرقان Astarqān در ۳ کیلومتری خاور روستای آتش‌خورو Ātaš xoro به حاجیلرچای وارد می‌گردد.

ایزدخواست **Izadxāst**

شهرستانهای آباده و اصفهان، استانهای فارس و اصفهان. فصلی، حوضهٔ اصفهان و سیرجان (باتلاق گاوخونی). طول ۱۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۷۰ متر. شیب متوسط ۰/۷ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
این رودخانه از چشمه‌ای بنام زرین‌چشمه واقع در دامنهٔ خاوری کوه آق‌داغ واقع در دهستان حنّا، در ۲۷کیلومتری خاور جنوبی سمیرم سرچشمه گرفته و بنام رودخانهٔ هزارگره رو به خاور جنوبی روان می‌شود و به دهستان پادنای شرقی از شهرستان آباده وارد می‌گردد و از دامنهٔ جنوبی کوه آق‌تپه عبور می‌کند. در اینجا با یک ریزابهٔ نسبتاً بزرگ جنوبی درهم می‌آمیزد و بنام رودخانهٔ رحیمی بسوی شمال خاوری تغییر مسیر می‌دهد. در ۲ کیلومتری باختر روستای قلعه‌گوری با رودخانهٔ کوشک خورا مخلوط می‌شود و رو به شمال منحرف گشته و ضمن آمیختن با چندین ریزابهٔ بزرگ و کوچک خاوری و باختری و همچنین آب چشمه‌سارهای ۴ کیلومتری جنوب ایزدخواست بسوی شهرک ایزدخواست روان می‌شود و بنام رودخانهٔ ایزدخواست بسوی خاور شمالی جریان می‌یابد و به درّهٔ میان کوههای پروادان Parvādān و زنگی Zangi در شمال و کوههای تولستان Tolastān و سیاه و گله Geleh (در جنوب) وارد می‌شود و به رودخانهٔ چشمه‌ریزه تغییر نام می‌دهد و به دهستان جرقویه علیا از شهرستان اصفهان داخل می‌گردد و در دشت جنوبی و خاوری روستای رامشه پخش می‌گردد و ضمن عبور از کنار روستاهای اسفنداران و حسین‌آباد در ۱۱۰ کیلومتری خاور جنوبی اصفهان به باتلاق گاوخونی می‌ریزد.

ایزده **Izedeh**

دهستان اهلم‌رستاق، شهرستان آمل. حوضهٔ دریای خزر. طول ۹ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۵- متر. شیب متوسط ۰/۶ درصد. مسیر کلی شمالی.
این رودخانه از آبخیزگاهی در ۲۱ کیلومتری باختر شمالی آمل و در حدود روستایی بنام مغان‌ده سرچشمه گرفته و دشت ساحلی را رو به شمال خاوری و بعد بسوی شمال طی می‌کند و در ایزده به دریا می‌ریزد.

Ilān darreh **ایلان‌درّه**

دهستان پادنای سفلی، شهرستان سمیرم. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ سمیرم، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۸۵۰متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ کوه کمانه، ۲۵ کیلومتری باختر جنوبی سمیرم.

Ilganeh cāy **ایلگنه‌چای**

دهستان کیوان، شهرستان اهر. فصلی، ریزابهٔ ارس، حوضهٔ دریای خزر. طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۷۰۰ متر. شیب متوسط ۵ درصد. مسیر کلی شمالی.
این رودخانه طی ریزابه‌های متعدد که دسته‌ای از دامنه‌های شمالی کوههای قاباخ‌تپه، قازان‌قلعه و چراغلی و دسته‌ای از دامنه‌های باختری کوه سورجرتپه *Surajar tappeh*، سرازیر می‌گردند، سرچشمه می‌گیرد و رو به سمت شمال تا ۲ کیلومتری خاور روستای لومعه *Lōme'eh* جریان می‌یابد و از آنجا بطرف شمال باختری منحرف گردیده و در یک کیلومتری جنوب روستای اوزان *Uzān* به رودخانهٔ ارس می‌ریزد.

Ilikā **ایلیکا**

دهستان کوهستان شرقی، شهرستان نوشهر. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ چالوس، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۰۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۸۰۰ متر. شیب متوسط ۸/۳ درصد. مسیر کلی باختری.
رودخانهٔ ایلیکااز دامنهٔ شمالی کوه سوتک *Sutak*، در ۵۲ کیلومتری جنوب باختری نوشهر سرچشمه گرفته و از درهٔ ایلیکا رو بسوی شمال باختری سرازیر می‌گردد و پس از عبور از معادن زغال‌سنگ به روستای ایلیکا می‌رسد. در ۲ کیلومتری شمال باختری روستای مزبور با ریزابه‌ای که از باختر گردنهٔ لاوشم *Lāvašm* سرچشمه گرفته است مخلوط می‌گردد و رو به باختر متوجه شده و از درّهٔ شمالی کوه زرد سرازیر می‌گردد و پس از طی ۱۵ کیلومتر به رودخانهٔ چالوس می‌ریزد.

Inceh **اینچه**

← کاستان، دهستان سملقان، شهرستان بجنورد.

Bā'es **بائس**

دهستان گورک سردشت، شهرستان سردشت. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ کلاس، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۵۰ متر. شیب متوسط ۵/۷ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
رودخانهٔ بائس از دامنهٔ جنوبی کوه نیستان *Neyestān*، در ۲۱ کیلومتری شمال خاوری سردشت سرچشمه می‌گیرد و پس از سیراب ساختن روستای نیستان رو بسوی جنوب باختری جریان می‌یابد و ضمن عبور از روستای سوی‌رو *Suyeru* در ۲ کیلومتری جنوب باختری روستای مزبور با ریزابه‌ای که از ارتفاعات خاوری سرچشمه گرفته و روستاهای سی‌سر *Siser* و گله *Goleh* را مشروب نموده است درهم می‌آمیزد و همچنان رو بسوی جنوب باختری روان می‌گردد. پس از سیراب نمودن روستای هرمزآباد *Hormoz ābād* و قطع راه اتومبیل‌رو سردشت به مهاباد و عبور از روستای گرگ‌آباد *Gorg ābād* در جنوب باختری روستای اخیر با چم‌کلوه مخلوط می‌شود و توأماً رودخانهٔ کلاس را تشکیل می‌دهند.

Bā'u rud **بائورود**

دهستان دابو، شهرستان آمل. دائمی، شاخهٔ دلتای هراز، حوضهٔ دریای خزر. طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۵- متر. شیب متوسط ۰/۵ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
بائورود در ۹ کیلومتری جنوب آمل از رودخانهٔ هراز جدا می‌شود و دشت ساحلی را رو بسوی شمال خاوری طی می‌کند و ضمن سیراب ساختن روستاهای بزمنان *Bezmenān*، فیروزکلا، هندوکلا، حاجی‌آباد، اسپاهی‌کلا و کمانگرکلا، با باریک‌رود مخلوط شده و در فریدون‌کنار به دریا می‌ریزد.

Bābāahmad **بابااحمد**

دهستان جایزان، شهرستان رامهرمز. دائمی، ریزابهٔ رود مارون، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی نخست جنوبی، سپس باختری.
این رودخانه از دامنهٔ کوه مقر واقع در دهستان اسوار یا ابوالفارس، در ۴۵ کیلومتری خاور جنوبی رامهرمز سرچشمه گرفته و بنام تنگ‌نایب رو به جنوب روان می‌شود و پس از آمیختن با یک ریزابهٔ بزرگ خاوری به رودخانهٔ بابااحمد تغییر نام می‌دهد و در کنار روستای کرفنج *Karfanj* بالا به رود مارون می‌ریزد.

Bābāmonir **بابامنیر**

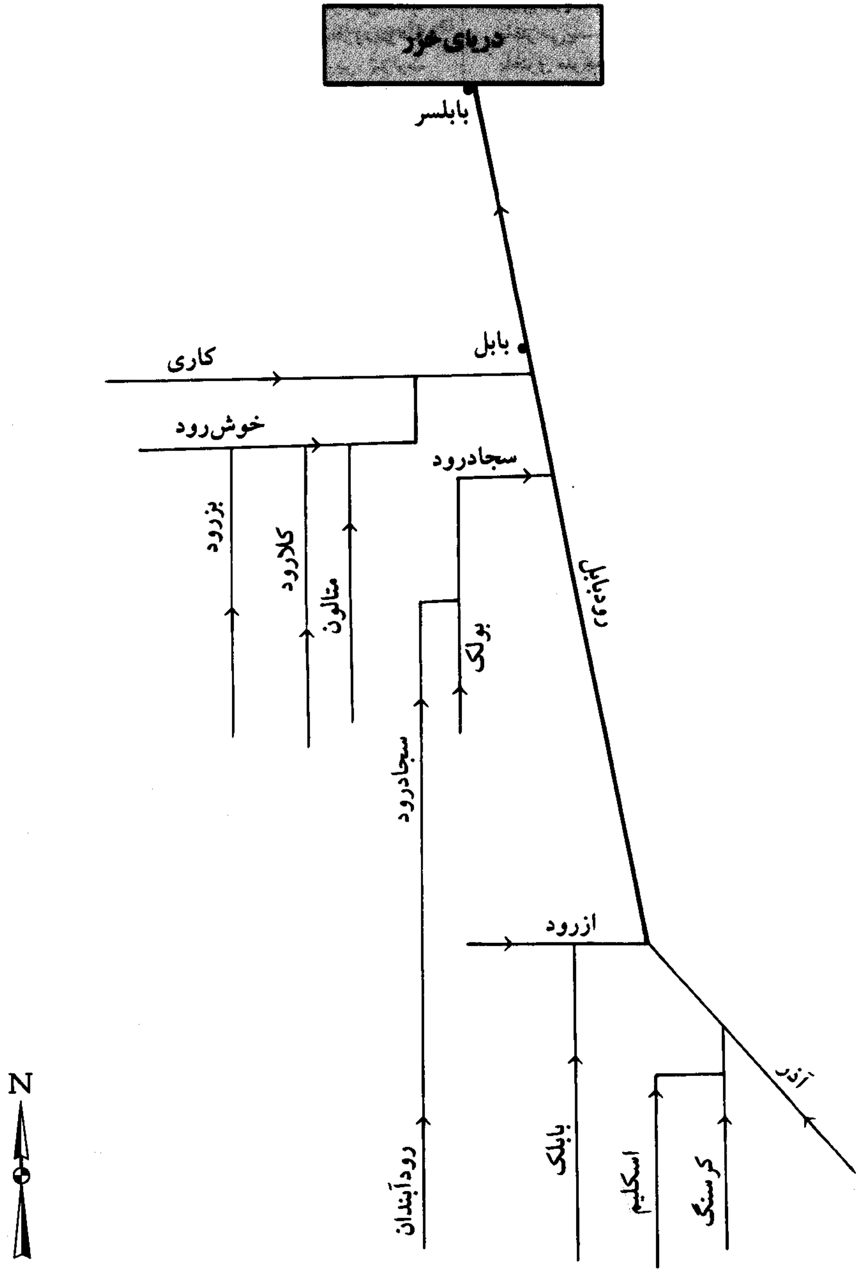
← دلوار بابامنیر، دهستان ماهور، شهرستان ممسنی.

Bābol **بابل**

شهرستان بابل، استان مازندران. حوضهٔ دریای خزر، طول ۸۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۵- متر. شیب متوسط ۲/۴ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
میانگین آبدهی سالانه ۲۳۳ میلیون مترمکعب (اندازه‌گیری شده در ایستگاه قران‌طالار).
رودخانهٔ بابل از دامنهٔ کوه نارگلی *Nārgeli*، در ۵۳ کیلومتری جنوب بابل سرچشمه گرفته و بنام رودخانهٔ بابلک رو به شمال از میان جنگل سرازیر می‌گردد. پس از طی ۱۴ کیلومتر به روستای شاه‌کلا می‌رسد و سپس از خاور روستای رئیس‌کلا عبور می‌کند. در روستای کالی‌کلا با ازرود مخلوط شده و بنام رودخانهٔ بابل تغییر نام می‌یابد. از این نقطه بسوی خاور شمالی روان شده و پس از عبور از شمال روستای تمر *Tamar*، روستای عالم‌کلا *Ālem kalā* را مشروب می‌کند و در باختر روستای دیوکلان *Divkalān* با رودخانهٔ آذر مخلوط می‌شود.

Bābol.
Length=83 Km.
Average slope=%2.4.
Average annual discharge=233 mcm.
Average annual precipitation=800 mm.
Basin area=1850 Km^2.

بابل (شهرستان بابل، استان مازندران).
طول ۸۳ کیلومتر.
شیب متوسط ۲/۴ درصد.
میانگین آبدهی سالانه ۲۳۳ میلیون مترمکعب.
میانگین بارندگی سالانه ۸۰۰ میلیمتر.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۱۸۵۰ کیلومترمربع.



از این محل بسوی شمال تغییر مسیر داده و پس از عبور از درّهٔ باختری کوه ترز *Terez* بسوی روستای قران‌طالار *Qorāntālār* روان می‌شود و رو به شمال باختری جریان می‌یابد. در این مسیر روستاهای امیرکلا، گاوان‌کلا، درازکلا، چهره، کولاری‌کلا و درون‌کلای شرقی و غربی را سیراب می‌سازد و به دشت ساحلی بابل وارد می‌شود. در این دشت نخست در روستای ولوکلا *Valu kalā* با سجّادرود درهم می‌آمیزد و سپس رو به شمال از روستاهای چنارین، تولوت *Tolut* و ارمک *Armak* می‌گذرد و ضمن مخلوط شدن با خوش‌رود و رودخانهٔ کاری، روستای موزیرج *Muziraj* واقع در باختر شهر بابل را سیراب می‌کند و پس از عبور از دهستانهای بیشه و پازوار و مشروب نمودن روستاهای درویش‌خیل و باریک‌کلا، به امیرکلا می‌رسد و به دهستان پازوار وارد می‌گردد. در این دهستان روستاهای فوکلا *Fukalā* کاری‌کلا، کلّه‌بست و بابل‌پشت را مشروب می‌سازد و سرانجام در شهر بابلسر به دریای خزر می‌ریزد.

بابلک **Bābolak**

← بابل. شهرستان بابل.

بادآور **Bādāvar**

دهستانهای خاوه، نورعلی و چاوداری، ایتیوند و کاکاوند، شهرستان خرم‌آباد. دائمی، ریزابهٔ رود گزرو، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۶۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۲ درصد. مسیر کلی باختر شمالی.

این رودخانه از چشمه‌سارهای کوه گرّین *Garrin*، در ۶۵ کیلومتری شمال خرم‌آباد واقع در دهستان خاوه سرچشمه گرفته و پس از سیراب ساختن دهستان مزبور به دهستان نورعلی و چاوداری وارد می‌گردد. در این دهستان با چند ریزابه مخلوط گردیده و پس از قطع راه اتومبیل‌رو هرسین به خرم‌آباد از کنار نورآباد عبور می‌کند و به دهستان ایتیوند وارد می‌شود و ضمن عبور از درهٔ شمالی کوههای چال‌خلم و گل‌عناب در ۸۴ کیلومتری شمال باختری خرم‌آباد با توده‌رود مخلوط می‌شود و توأماً رودخانهٔ گزرو را پدید می‌آورند.

بادرود **Bād rud**

← برزرود، دهستانهای برزرود و بادرود، شهرستان نطنز.

بادکُش **Bādkoš**

دهستان پشتکوه، شهرستان کهنوج. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ جغین، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۰۰ متر. شیب متوسط ۲/۲ درصد. مسیر کلی شمال باختری. سرچشمه کوههای پر و پشتکوه سفلی، ۱۰۵ کیلومتری جنوب کهنوج.

بادین آباد **Bādin ābād**

دهستان منگور غربی، شهرستان پیرانشهر. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ زه، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۹ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۰۰ متر. شیب متوسط ۳/۲ درصد. مسیر کلی خاوری.

رودخانهٔ بادین‌آباد از دامنهٔ جنوبی کوه کاسه‌بردین، در ۳۱ کیلومتری جنوب خاوری پیرانشهر و در مجاورت مرز ایران و عراق سرچشمه می‌گیرد و درهٔ جنوبی کوه کاسه‌بردین را بسوی باختر می‌پیماید. پس از طی ۸ کیلومتر نخست بسوی شمال باختری متوجه می‌گردد و پس از مخلوط شدن با ریزابه‌ای که از دامنهٔ باختری کوه خاج عاجیان سرچشمه گرفته و بسوی جنوب باختری سرازیر شده است، به درهٔ باختری کوههای شیخان و کریدر *Koridar* وارد می‌گردد و ضمن آمیختن با دو ریزابهٔ کوچک، در ۶ کیلومتری باختر جنوبی روستای دولنیه *Duliniyeh* با ریزابهٔ نسبتاً بزرگی که از دره‌های شمالی و جنوبی کوه حاجی‌ابراهیم بسوی خاور سرازیر گردیده است مخلوط می‌گردد و به درهٔ شمالی کوه کیلله‌قلان *Kilaleh qalān* وارد می‌شود و ضمن آمیختن با دو ریزابهٔ کوچک بسوی خاور روان می‌گردد و پس از سیراب ساختن روستای دولنیه، نخست بسوی شمال باختری منحرف می‌شود و پس از طی ۲ کیلومتر به درهٔ شمالی کوه قوچ‌حسن وارد می‌شود و پس از طی حدود ۴ کیلومتر از کوهستان خارج گردیده و ضمن مشروب ساختن روستای بادین‌آباد در روستای کانی‌سیب *Kānisib* به رودخانهٔ زه می‌ریزد.

بارالی‌چای **Bārāli cāy**

دهستان سهندآباد، شهرستان تبریز. فصلی، ریزابهٔ مهران‌رود، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۱۱ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۲۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۲۲۰ متر. شیب متوسط ۹/۴ درصد. مسیر کلی شمالی.

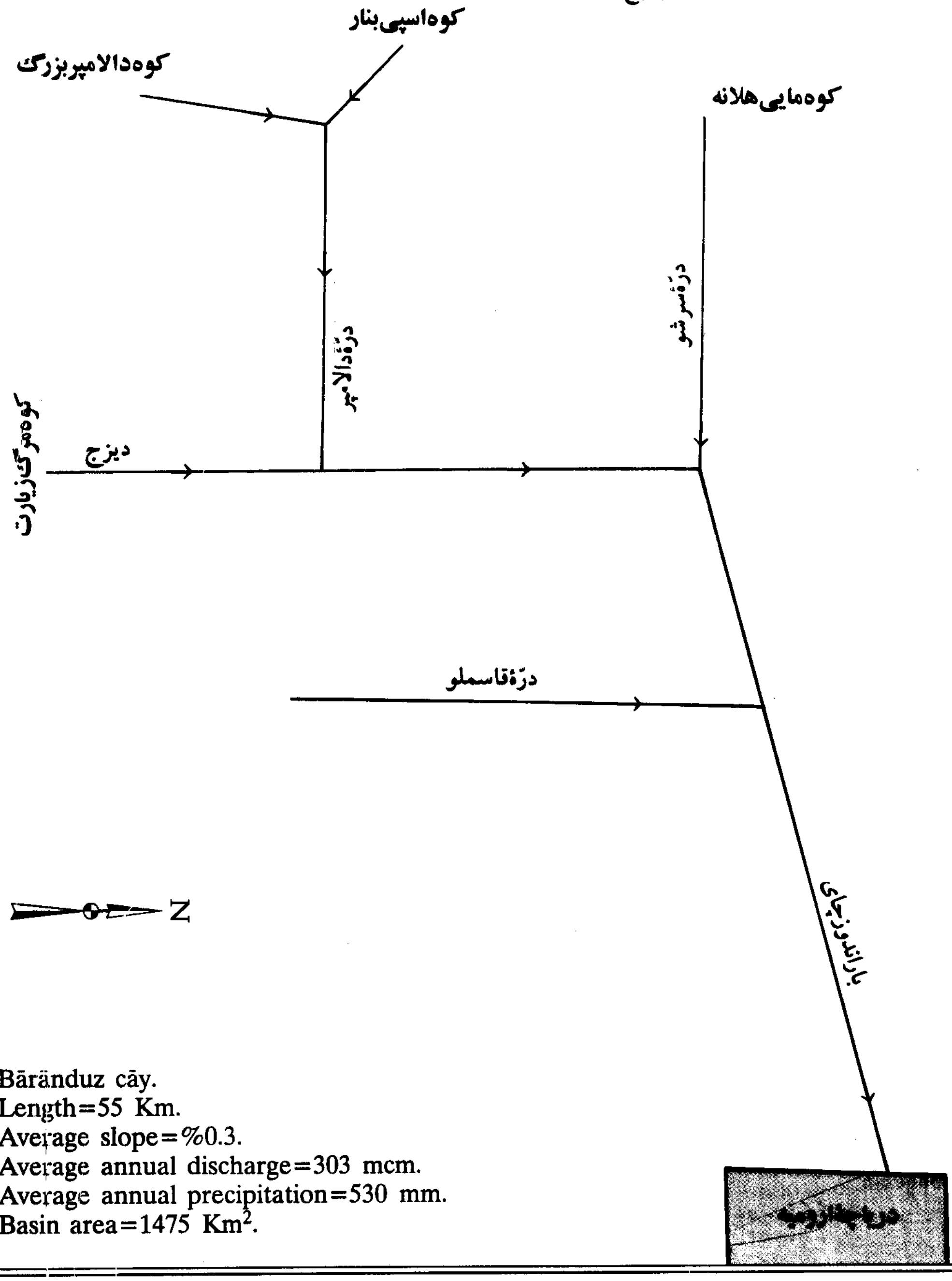
رودخانهٔ بارالی‌چای از دامنهٔ شمالی کوه گیروه‌داغی *Girvehdāqi*، در ۴۳ کیلومتری جنوب خاوری تبریز سرچشمه گرفته و رو بسوی شمال از درهٔ خاوری کوه یانیخ‌داغی از کوهستان سهند عبور می‌کند و در لیقوان *Liqvān* به مهران‌رود می‌ریزد.

باراندوزچای **Bārānduz cāy**

دهستان باراندوزچای، شهرستان ارومیه (رضائیه). فصلی، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۵۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۷۰ متر. شیب متوسط ۰/۳ درصد. مسیر کلی شمال خاوری. میانگین آبدهی سالانه ۳۰۰ میلیون مترمکعب (اندازه‌گیری شده در ایستگاه دیزج).

رودخانهٔ باراندوزچای از رودخانه‌های سرشو و دیزج که در ۲ کیلومتری شمال روستای ممکان *Mamakān* و در ۲۵ کیلومتری جنوب باختری ارومیه بهم متصل گردیده‌اند پدید می‌آید و درّهٔ شمالی کوه زرد و کوه دشتک را بسوی خاور شمالی می‌پیماید و با سیراب کردن روستاهای فریان *Faryān* و حسوکندی *Hasukandi* و دیزج بهادری به دشت باراندوزچای وارد می‌شود و رو بسوی خاور روستاهای بسیاری چون

باراندوزچای (شهرستان ارومیه).
طول ۵۵ کیلومتر.
شیب متوسط ۰/۳ درصد.
میانگین آبدهی سالانه ۳۰۰ میلیون مترمکعب.
میانگین بارندگی سالانه ۵۳۰ میلیمتر.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۱۴۷۵ کیلومترمربع.



Bārānduz cāy.
Length=55 Km.
Average slope=%0.3.
Average annual discharge=303 mcm.
Average annual precipitation=530 mm.
Basin area=1475 Km^2.

گورانی *Gurāni* ، باراندوز، توپوزآباد *Topuz ābād* ، نیولر *Neyular* ، بالانج *Bālānej* ، زویک *Zevik* ، خضرآباد، نایبین *Nāyebin* بابارود و جاریحان *Jāreyhān* را سیراب می‌کند و در ۵ کیلومتری خاور شمالی روستای اخیر به دریاچهٔ ارومیه (رضائیه) می‌ریزد.

بارانگان **Bārāngān**

دهستان برغان، شهرستان کرج. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ کردان، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۷۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۷۰ متر. شیب متوسط ۱۰/۷ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

رودخانهٔ بارانگان از دامنهٔ جنوبی کوه مردنوروز، در ۲۸ کیلومتری شمال کرج سرچشمه گرفته و از درهٔ میان کوه مردنوروز (در شمال) و کوه نقاره (در جنوب) بسوی جنوب باختری روان می‌گردد. در دامنهٔ جنوبی کوه مرد نوروز با رودخانهٔ سیرود مخلوط می‌شود و پس از طی ۲/۵ کیلومتر، با ریزابه‌ای که از شمال سرازیر شده است، درهم می‌آمیزد و با مشروب ساختن روستای تکیه، در یک کیلومتری باختر روستای جلنگه‌دار *Jelengehdār* به رودخانهٔ کردان می‌ریزد.

بارگام **Bārgām**

← چاف‌رود، دهستانهای میانده و گیل‌دولاب، شهرستان تالش.

باریک‌آب **Bārikāb**

دهستان سدن رستاق شرقی، شهرستان گرگان. فصلی، ریزابهٔ اسب‌نیزه‌رودبار، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۵۰ متر. شیب متوسط ۸ درصد. مسیر کلی، شمالی.

سرچشمه، دامنهٔ شمالی باری‌کوه *Bārikuh* ، در ۳۷ کیلومتری جنوب باختری گرگان. مسیر، مناطق جاجقلی، زل‌کولام‌در *Zelekolāmdar* و هندی‌سر.

باریک‌رود **Bārik rud**

دهستان دابو، شهرستان آمل. شاخهٔ دلتای هراز، حوضهٔ دریای خزر. طول ۴۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۵- متر. شیب متوسط ۰/۵ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.

این رودخانه در ۹ کیلومتری جنوب آمل از رودخانهٔ هراز جدا می‌شود و رو بسوی شمال خاوری جریان می‌یابد و پس از مشروب ساختن روستاهای بزمنان *Bezmenān* ، فیروزکلا، قلعه‌کش، موسی‌محله، غیاث‌کلا، بی‌نمد، بزرگ‌بیشه‌محله، و سوته *Suteh* در فریدون‌کنار به دریا می‌ریزد.

باز **Bāz**

← شور جهرم، شهرستانهای فسا و جهرم، استان فارس.

باز **Bāz**

← موند، شهرستانهای شیراز، جهرم ، فیروزآباد و خورموج.

بازغ **Bāzeq**

دهستان بشاگرد غربی، شهرستان میناب. دائمی، ریزابهٔ رود جگین، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۸۰ متر. شیب متوسط ۲/۱ درصد. مسیر کلی خاوری.

سرچشمه، ۸۰ کیلومتری جنوب خاوری میناب. روستاهای مسیر، درشهر و بشنو *Bešnō* .

بازوفت **Bāzoft**

← آب‌بازوفت، شهرستانهای شهرکرد و بروجن.

باسمنج‌چای **Bāsmenj cāy**

← مهران‌رود، دهستان سهندآباد، شهرستان تبریز.

باشت **Bāšt**

دهستان باشت و بابوئی، شهرستان گچساران. فصلی، ریزابهٔ رود شیو. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۱۰ متر. شیب متوسط ۱/۳ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

سرچشمه، دامنهٔ خاوری کوه هامی، ۲۲ کیلومتری شمال خاوری دوگنبدان.

باغان **Bāqān**

شهرستان کنگان، استان بوشهر. دائمی، ریزابهٔ رود موند، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۶۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۴۵ متر. شیب متوسط ۱/۲ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

رودخانهٔ باغان از کوههای سمرکان *Somorkān* و بیخو *Bixu* و پردی *Pardi* در ۳۲ کیلومتری خاور جنوبی کنگان واقع در دهستان جم سرچشمه می‌گیرد و بنام رود جم بسوی شمال باختری روان می‌شود و پس از مشروب ساختن روستاهای دهستان مزبور به دهستان ریز وارد می‌گردد و بسوی درهٔ جنوبی زیر کوه روان می‌شود. در این دره بنام رود سرچشمه خوانده می‌شود و با رسیدن به حوالی روستای باغان به رود باغان تغییر نام می‌دهد و در ۴۹ کیلومتری شمال باختری کنگان به رود موند می‌ریزد.

باغ سنگی **Bāq sangi**

دهستان دورح، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ رود شور، حوضهٔ خاوری یا هامون (دریاچهٔ هامون صابری). طول ۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۷۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

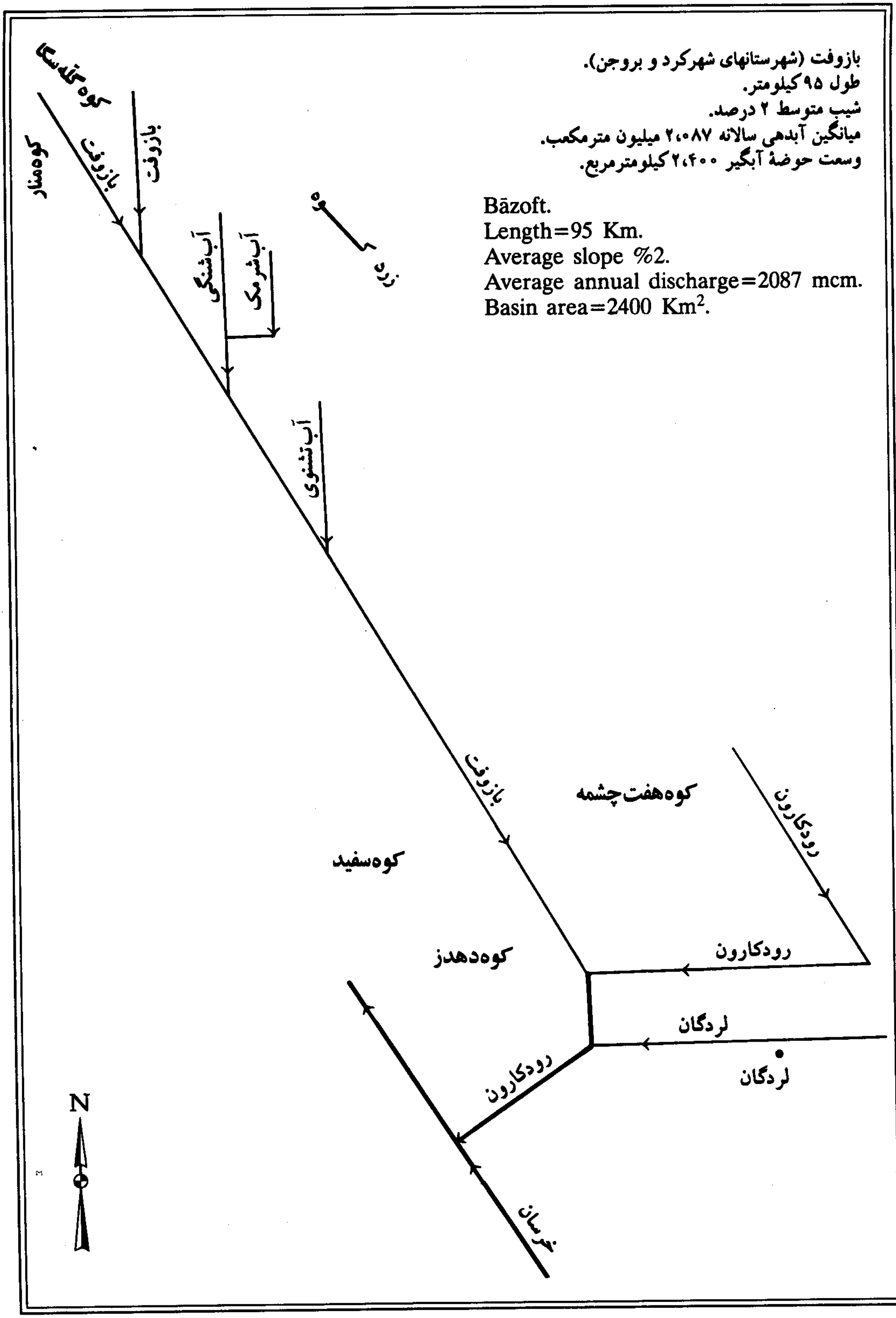
سرچشمه، دامنهٔ سیاه‌کوه، ۱۱۵ کیلومتری جنوب خاوری بیرجند. روستاهای مسیر: ماه خونیک، باغ سنگی و گوآت *Guāt* . در ۲۱ کیلومتری جنوب خاوری دورح به رود شور می‌ریزد.

باغشاه **Bāqešāh**

← گرمابدشت، دهستان کوهپایه، شهرستان گرگان.

بازوفت (شهرستانهای شهرکرد و بروجن).
طول ۹۵ کیلومتر.
شیب متوسط ۲ درصد.
میانگین آبدهی سالانه ۲،۰۸۷ میلیون مترمکعب.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۲،۴۰۰ کیلومترمربع.

Bāzoft.
Length=95 Km.
Average slope %2.
Average annual discharge=2087 mcm.
Basin area=2400 Km^2.



باغ شاهو **Bāq šāhu**

دهستان اندیکا، شهرستان مسجد سلیمان. فصلی، ریزابهٔ رود تالوک، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۱۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

سرچشمه، ۲۶ کیلومتری شمال خاوری مسجد سلیمان.

باغ‌کنار **Bāq konār**

دهستان دهسرد، شهرستان بافت. فصلی، ریزابهٔ رود کاهدان، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۵۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۵۰ متر. شیب متوسط ۲/۸ درصد. مسیر کلی جنوبی.

سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه خبیر، ۶۰ کیلومتری جنوب بافت.

باغ‌مرغ **Bāq-e Morq**

← ماهی‌رود، دهستانهای مؤمن‌آباد و معروفان و دورح، شهرستان بیرجند.

باغ‌مورت **Bāq murt**

دهستان چهاردانگه، شهرستان اقلید. فصلی، ریزابهٔ رود شادکام، حوضهٔ نیریز (دریاچهٔ کافتر). طول ۱۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۳۷۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی شمالی.

سرچشمه، ۲۸ کیلومتری باختر اقلید.

بافت **Bāft**

دهستانهای کیسکان و حومه، شهرستان بافت. دائمی، ریزابهٔ رود دهوج، حوضهٔ جزموریان. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۹۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی جنوبی.

رودخانهٔ بافت طی ریزابه‌های متعدد که از کوهستان لاله‌زار، پلنگی، سیاه، تل‌مین، درّه مرّید *Darreh morrid* و قلعهٔ سنگ، در ۱۷ کیلومتری شمال بافت سرچشمه گرفته، بنام رودخانهٔ ده میرزائی رو به جنوب سرازیر می‌شود. پس از عبور از خاور شهر بافت به رودخانهٔ بافت تغییر نام می‌دهد و پس از آبیاری روستاهای دهستان حومه در ۲۷ کیلومتری جنوب بافت به رودخانهٔ دهوج می‌ریزد.

باکرمشاه **Bākaramšāh**

دهستان رمشک، شهرستان کهنوج. فصلی، حوضهٔ جزموریان. طول ۵۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۵۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی شمالی.

سرچشمه، راسک‌کوه *Rāsk kuh* ۱۵۵ کیلومتری جنوب خاوری کهنوج. روستاهای مسیر، گورواک *Guravāk* و کنگرو.

باکوه **Bākuh**

← گدیج، دهستان بنت، شهرستان ایرانشهر.

بالارود **Bālā rud**

دهستان میانکوه، شهرستان خرم‌آباد. دائمی، ریزابهٔ رود دز، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. رودخانهٔ بالارود از دو ریزابهٔ اصلی که یکی بالارود شرقی و دیگری بالارود غربی نام دارد تشکیل می‌گردد که هریک بطور جداگانه مورد بررسی قرار خواهند گرفت.

۱- بالارود شرقی طول ۱۰۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۵ متر. شیب متوسط ۱/۸ درصد. مسیر کلی نخست جنوبی، سپس جنوب باختری.

این رودخانه از دامنهٔ کوه گداهور *Gedāhor*، در ۵۸ کیلومتری جنوب خرم‌آباد و ۲۹ کیلومتری شمال ایستگاه راه‌آهن بالارود سرچشمه میگیرد و پس از عبور از منطقهٔ انارکی *Anārki* به درهٔ باختری کوه تخت گلزار وارد می‌گردد و سپس از دامنهٔ خاوری کوه چوالا *Coellā* عبور کرده و به ایستگاه راه‌آهن مرکز گرم می‌رسد. در اینجا رو به سوی جنوب باختری تغییر مسیر می‌دهد و به موازات خط آهن دورود - اندیمشک جریان می‌یابد و پس از رسیدن به روستای بالارود بتدریج از راه‌آهن جدا گردیده و بسوی درهٔ جنوبی کوه سیج *Sic* روان می‌شود و در ۲ کیلومتری خاور جنوبی حسینیه با بالارود غربی مخلوط می‌گردد و رو به جنوب تغییر مسیر داده و به موازات راه اتومبیل‌رو خرم‌آباد به اندیمشک جریان می‌یابد و پس از عبور از روستاهای شاه‌حسین و قاسم از باختر اندیمشک میگذرد و راه اتومبیل‌رو و همچنین خط آهن اندیمشک اهواز را قطع می‌کند و در یک بستر نسبتاً عریض از کنار روستاهای بنوار ناظر *Bonvār* و قدمگاه و ایستگاه راه‌آهن سبزاب عبور می‌کند و در ۱۳ کیلومتری باختر جنوبی دزفول به رود دز می‌ریزد.

۲- بالارود غربی. ریزابهٔ بالارود شرقی. طول ۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۷۵ متر. شیب متوسط ۲/۳ درصد. مسیر کلی جنوبی.

این رودخانه از دامنهٔ جنوبی کوه چاونی *Cāvani*، ۶۲ کیلومتری جنوب باختری خرم‌آباد سرچشمه می‌گیرد و پس از عبور از منطقهٔ مونگره *Mongareh* بسوی روستای سرتخت روان می‌شود و پس از طی ۶ کیلومتر با رودخانهٔ مونگره درهم می‌آمیزد و بسوی روستاهای امیرسیت *Amirseyt* و چلات *Celāt*، تاکاب و سرخان روان می‌گردد و درهٔ شمالی کوه بن‌سره *Bonsareh* را بسوی باختر جنوبی می‌پیماید و از طریق درهٔ باختری کوه مزبور و همچنین کوه سیج *Sic* رو به جنوب سرازیر می‌شود و در ۲ کیلومتری خاور جنوبی حسینیه به بالارود شرقی می‌ریزد.

بالانوش‌چای **Bālānuš cāy**

دهستان باراندوزچای، شهرستان ارومیه (رضائیه). فصلی، ریزابهٔ باراندوزچای، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۳۱ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۳ درصد. مسیر کلی شمالی.

بالانوش‌چای از به هم پیوستن چم‌شیوه‌برو و چم‌چاپان در یک کیلومتری شمال روستای عین‌الروم *Eynolrum*، در ۴۱

کیلومتری جنوب ارومیه (رضائیه) تشکیل می‌یابد و بسوی شمال روستاهای ترسه‌بلاغ *Tarsehbolāq* و سه‌کانی *Sehkāni* را که در درهٔ خاوری کوه نور حسن جای دارند سیراب می‌سازد. در یک کیلومتری شمال روستای اخیر با ریزابه‌ای که از خاور آمده و روستای سیاوان *Siyāvān* را مشروب ساخته است در هم می‌آمیزد و همچنان رو بسوی شمال از روستاهای گلماوران *Golmāvarān* و سنگر *Sangar* عبور می‌کند. در ۲ کیلومتری شمال روستای سنگر با ریزابه‌ای که از دامنه‌های شمالی کوه نورحسن سرازیر شده و روستاهای لولکان *Lulkān* و رشکند *Raškand* را سیراب نموده است مخلوط می‌شود و درهٔ قاسملو را نخست بطرف شمال خاوری و بعد بسوی شمال باختری طی می‌کند و ضمن مشروب ساختن روستای سیلان *Seylān* با دو ریزابه که یکی از کوه هیس *Hayas* و دیگری از درهٔ خان سرازیر شده‌اند مخلوط می‌گردد و حین عبور از درهٔ خاوری کوه بازان‌داغی *Bāzāndāqi* روستای شیروکندی *Širukandi* را مشروب می‌سازد. از این نقطه بسوی شمال خاوری متوجه شده و پس از عبور از روستاهای باروژ *Bāruž*، قاسملو و کوکیا *Kukyā* در روستائی بنام بالانج *Bālānj* به باراندوزچای می‌ریزد.

بالقلوچای **Bāleqlu čāy**

شهرستان اردبیل، استان آذربایجان شرقی. فصلی، ریزابهٔ قره‌سو، حوضهٔ دریای خزر. طول ۹۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۳۰۰ متر. شیب متوسط حدود ۱ درصد. مسیر کلی شمال خاوری. میانگین آبدهی سالانه ۱۲۴ میلیون مترمکعب (ایستگاه پل الماس).

رودخانهٔ بالقلوچای از دامنه‌های شمال خاوری بزقوش‌داغ، ۴۷ کیلومتری جنوب باختری اردبیل و از مجاورت گردنهٔ بالقلو سرچشمه می‌گیرد. نخست رو بسوی باختر و سپس بطرف شمال باختری جریان می‌یابد و پس از عبور از دامنهٔ باختری کوه چال‌داغ در روستای ساری‌قیه *Sāri qayeh* با چند ریزابه که از باختر می‌آیند مخلوط می‌شود و رو بسوی شمال خاوری متوجه شده از کنار روستای ایلانجوق *Ilānjuq* عبور می‌کند و با کمی انحراف بسوی خاور شمالی روان گردیده از روستای برجلو *Borjlu* می‌گذرد و بموازات تقریبی راه اتومبیل‌رو سراب به اردبیل همچنان بسوی شمال خاوری جریان می‌یابد و پس از عبور از شهر اردبیل روستای آق‌بلاغ واقع در شمال خاوری اردبیل را سیراب می‌سازد و از آنجا بطرف شمال منحرف گردیده در ۱۳ کیلومتری شمال شهر اردبیل به قره‌سو وارد می‌گردد.

بالنگان **Bālengān**

← کُر، شهرستانهای اقلید و مرودشت، استان فارس.

بالهارود **Bālhā rud**

دهستانهای مغان شرقی و اجارود، شهرستان مغان. دائمی، حوضهٔ دریای خزر. طول ۷۵ کیلومتر (تا مرز ایران و جمهوری آذربایجان). ارتفاع سرچشمه ۱۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه (نقطهٔ خروج از مرز) حدود ۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی شمالی.

رودخانهٔ بالهارود از دامنه‌های شمالی کوه میرو *Miro* واقع در دهستان اجارود، ۱۳ کیلومتری خاور جنوبی گرمی سرچشمه می‌گیرد و سراسر مرز ایران و جمهوری آذربایجان را تا بیله‌سوار می‌پیماید و روستاهای مرزی بسیاری را از قبیل وان *Vān*، عباس بیگلو، مرادلو، گوگ‌تپه *Gugtappeh*، باباش‌کندی *Bābāš kandi* و بیله‌سوار *Bileh savār* را سیراب می‌سازد. رودخانهٔ مزبور از نقطهٔ مرزی بیله‌سوار از ایران خارج گردیده و بطرف شمال خاوری درون دشت مغان جمهوری آذربایجان جریان می‌یابد.

رودخانهٔ بالهارود پس از اینکه از کوه میرو سرچشمه گرفت بطرف شمال غربی جریان می‌یابد. در ۱۸ کیلومتری شمال خاوری گرمی رودخانهٔ شردره و حدود ۸۰۰ متر بالاتر رودخانهٔ الازرچای به آن وارد می‌گردد و در ۲۱ کیلومتری شمال خاوری گرمی با رودخانهٔ دیگری بنام جین‌سو درهم می‌آمیزد و در ۲۸ کیلومتری شمال گرمی با رودخانهٔ ساری‌قمیش مخلوط می‌شود. در این نقطه بالهارود بطرف شمال خاوری منحرف می‌گردد و سرانجام در بیله‌سوار از مرز ایران و جمهوری آذربایجان خارج می‌شود. این رودخانه از نظر موقعیت مرزی از اهمیت فراوانی برخوردار است.

بامقاومت پایه **Bāmoqāvemat pāyeh**

← شهداد. دهستانهای درختگان و سرآسیاب فرسنگی و چهارفرسخ و شهداد. شهرستان کرمان.

باندینی **Bāndini**

دهستان کالک، شهرستان چابهار. خشکرود، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۰ متر. ارتفاع ریزشگاه صفر. شیب متوسط ۰/۵ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

سرچشمه، ۱۱۵ کیلومتری باختر شمالی چابهار. قسمت علیای این رودخانه تورجک نام دارد و از روستاهای تورجک و باندینی می‌گذرد.

بانسرکئور **Bānsarka'ur**

← کلگان‌کئور، دهستان کله‌گان، شهرستان سراوان.

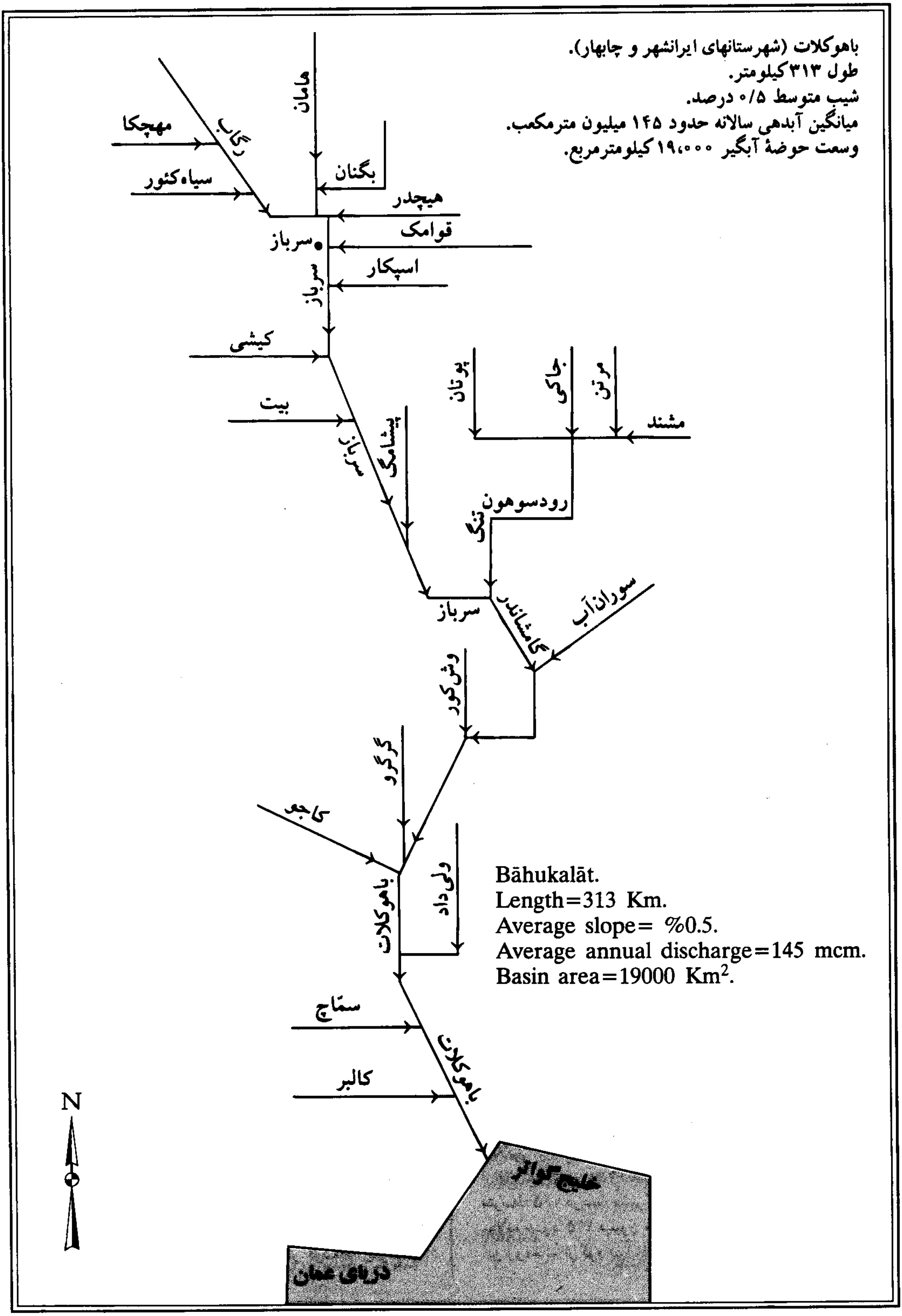
باهارک **Bāhārak**

← کونبار، دهستانهای فنوج و دلگان، شهرستان ایرانشهر.

باهوکلات **Bāhukalāt**

شهرستانهای ایرانشهر و چابهار، استان سیستان و بلوچستان. سیلابی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۱۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه صفر. شیب متوسط ۰/۵ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری. میانگین آبدهی سالانه حدود ۱۴۵ میلیون مترمکعب (ایستگاه باهوکلات).

این رودخانه از کوه پیرآباد، در ۴۷ کیلومتری جنوب خاوری


باهوکلات (شهرستانهای ایرانشهر و چابهار).
طول ۳۱۳ کیلومتر.
شیب متوسط ۰/۵ درصد.
میانگین آبدهی سالانه حدود ۱۴۵ میلیون مترمکعب.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۱۹،۰۰۰ کیلومترمربع.
هامان
مهچکا
سیاه‌کئور
بگنان
هیچدر
قوامک
سرباز
اسپکار
سرباز
کیشی
بیت
پیشامگ
سرباز
پوتان
جاکی
مرتن
مشند
رودسوهون
تنگ
سرباز
سوران‌آب
وش‌کور
گرگرو
ولی‌داد
باهوکلات
سمّاج
کالبر
باهوکلات
خلیج گواتر
دریای عمان
N
Bāhukalāt.
Length=313 Km.
Average slope= %0.5.
Average annual discharge=145 mcm.
Basin area=19000 Km².

ایرانشهر و ۳۸ کیلومتری شمال باختری سرباز سرچشمه می‌گیرد و بنام رودخانهٔ رگاب یا (ریگاب) دهستان سرباز را بسوی جنوب خاوری طی می‌کند و در سر راه با رودهای مهچکا، سیاه‌کنور، بگنان و هیچدر مخلوط می‌شود و بسوی روستای سرباز متوجه می‌گردد. در این روستا با رودخانهٔ قوامک مخلوط می‌شود و بنام رود سرباز رو بسوی جنوب باختری از دره‌های تنگ و پرپیچ و خم عبور می‌کند و با رودخانهٔ اسپکار مخلوط می‌شود. در روستای دپکور *Dapkor* با رودخانهٔ کیشی درهم می‌آمیزد و دهستان پارود را بسوی جنوب خاوری می‌پیماید و پس از مخلوط شدن با رود پیشامگ از کنار روستای فیروزآباد می‌گذرد و به دهستان راسک وارد می‌گردد. در این دهستان نیز همچنان بسوی جنوب خاوری جریان می‌یابد و پس از عبور از روستاهای چراغان و راسک و خودار *Xodār* و بافتان و زیارت و جکی‌گور *Jakigovar* بنام رودگامشاندر به دهستان پیشین وارد می‌شود. در ورود به دهستان مزبور نخست با رودخانهٔ سوهون تنگ و سپس با رود سوران‌آب درهم می‌آمیزد و سد پیشین را پشت سر می‌گذارد و بسوی جنوب باختری متوجه می‌شود و در سر راه با رود وشکور مخلوط می‌گردد و به دهستان باهوکلات از شهرستان چابهار داخل می‌شود و بنام رود باهوکلات نخست بسوی جنوب باختری و سپس بسوی جنوب خاوری سراسر دهستان مزبور را طی می‌کند و در سر راه با رودهای گرگرو و کاجو و ولی‌داد و سمّاج مخلوط می‌شود و در ۹۰ کیلومتری خاور چابهار به خلیج گواتر از دریای عمان وارد می‌گردد.

رودخانهٔ مزبور در ورود به دهستان باهوکلات به یک شاخهٔ اصلی بنام باهوکلات و یک شاخهٔ فرعی بنام رود کهن‌کور تقسیم می‌گردد. رود کهن‌کور از کنار روستاهای سیرجاه و سیصد می‌گذرد و در دشت باهوکلات ناپدید می‌گردد. رودخانهٔ باهوکلات کلاً رودخانه‌ای است سیلابی که بخش پایانی مسیر خود را در دشتهای باهوکلات و دشتیاری طی می‌کند و بیشتر آب آن در این مسیر پخش می‌گردد و به علت دمای زیاد، تبخیر و یا به زمین فرو می‌رود. بخش سرباز این رودخانه راگاه منزن کائور نیز می‌نامند.

بایزه‌رود **Bāyzeh rud**

دهستان رودبار، شهرستان قزوین. دائمی، ریزابهٔ شاهرود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۳۰ متر. شیب متوسط ۱۰/۳ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

این رودخانه از دامنهٔ شمالی کوه سفیدچشمه، در ۵۰ کیلومتری شمال خاوری قزوین سرچشمه می‌گیرد. نخست رو به باختر و سپس بسوی جنوب جریان می‌یابد و پس از آمیختن با چند ریزابه از کنار روستای وشته *Vašteh* عبور می‌کند و در ۲ کیلومتری باختر روستای قستین‌رود *Qostinrud* به شاهرود می‌ریزد.

بتاهرکلا **Batāher kalā**

دهستان کومرود، شهرستان نور. دائمی، ریزابهٔ خوش‌رود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۰۹۵ متر. شیب متوسط ۷ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.

رودخانهٔ بتاهرکلا از دامنهٔ خاوری کوه رستم‌چال، در ۶۴ کیلومتری جنوب باختری نور سرچشمه گرفته و ضمن آمیختن با چند ریزابهٔ کوچک از درهٔ جنوبی کوه چنگون بسوی خاور شمالی روان می‌شود و پس از عبور از روستاهای کلای‌چال و بردون *Bordun* در روستای کُمر *Komor* با رودخانهٔ لُوَر مخلوط شده و به خوش‌رود تغییر نام می‌یابد.

بختیاری **Baxtiyāri**

شهرستانهای الیگودرز و دزفول، استانهای لرستان و خوزستان. دائمی، ریزابهٔ رود دز، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه (محل تلاقی آب زالکی و رودخانهٔ سرکول) ۶۹۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۵ درصد. مسیر کلی باختر شمالی. میانگین آبدهی سالانه ۴۲۰۶ میلیون مترمکعب (اندازه‌گیری شده در ایستگاه تنگ‌پنج).

رودخانهٔ بختیاری از تلاقی آب زالکی و رودخانهٔ سرکول، در ۸۳ کیلومتری جنوب باختری الیگودرز و ۸۰ کیلومتری شمال خاوری دزفول و ۲۳ کیلومتری خاور ایستگاه راه‌آهن تنگ‌پنج سرچشمه میگیرد و از طریق درهٔ جنوبی‌کوههای ایلو و برآفتاب بسوی روستاهای دهبر *Dehbar* و برآفتاب روان می‌شود، سپس درهٔ خاوری کوه گیروه *Girveh* را بسوی شمال باختری طی می‌کند و ضمن آمیختن با دو ریزابهٔ نسبتاً کوچک شمالی از طریق درهٔ جنوبی‌کوه قالبی و درهٔ خاوری کوه علی‌مرادخانی در خاور ایستگاه راه‌آهن تنگ پنج به رودخانهٔ دز می‌ریزد.

بخی **Baxi**

دهستان ریگان، شهرستان بم. فصلی، ریزابهٔ رود گیشو، حوضهٔ کویر لوت. طول ۱۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۲۰ متر. شیب متوسط ۲/۲ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.

سرچشمه، ۱۰۰ کیلومتری جنوب خاوری بم.

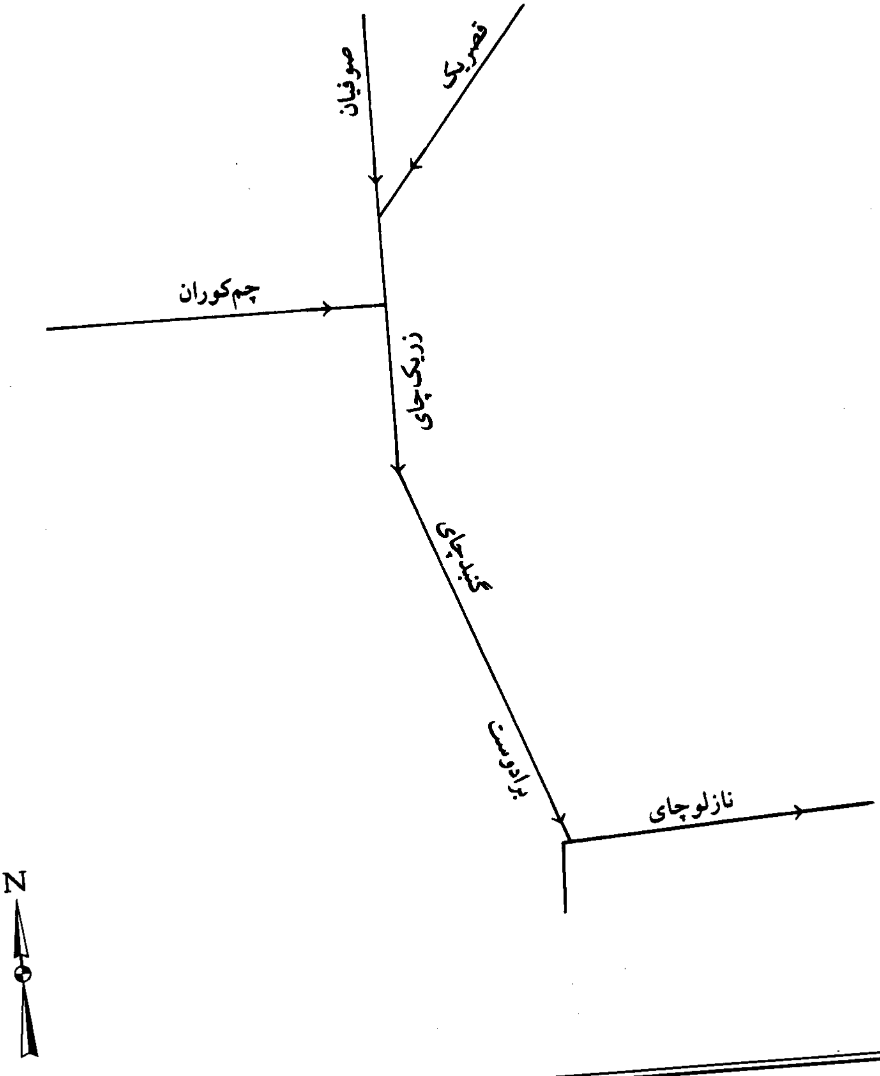
برادوست **Barādust**

دهستانهای برادوست و صومای، شهرستان ارومیه (رضائیه). دائمی، ریزابهٔ نازلوچای، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

این رودخانه از دامنهٔ جنوبی ارتفاعات شمالی دهستان صومای، در ۵۸ کیلومتری شمال باختری ارومیه سرچشمه می‌گیرد و بنام رود صوفیان بسوی جنوب سرازیر می‌شود. در خاور روستای صوفیان با رود قصریک مخلوط می‌شود و پس از آمیختن با چم‌کوران به زریک‌چای تغییر نام می‌دهد و بسوی روستای گنبد روان می‌شود. در این روستا بسوی جنوب خاوری متوجه می‌شود و بنام گنبدچای وارد دهستان برادوست می‌گردد و پس

برادوست (شهرستان ارومیه).
طول ۴۰ کیلومتر.
شیب متوسط ۱/۴ درصد.

Barādust.
Length=40 Km.
Average slope=%1.4.



از مشروب نمودن روستاهای دهستان برادوست در روستای اسنگران *Asangarān* بنام رود برادوست به نازلوچای می‌ریزد.

برار رود **Barār rud**

دهستان بیرون‌بشم، شهرستان نوشهر. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ چالوس، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۶۰ متر. شیب متوسط ۱۳/۷ درصد. مسیر کلی، خاور شمالی.
این رودخانه از دامنهٔ خاوری کوه کله‌کت *Kaleh kat*، در ۴۱ کیلومتری جنوب باختری نوشهر سرچشمه گرفته و از میان جنگل بسوی خاور شمالی جریان می‌یابد و پس از سیراب ساختن روستاهای گلامره *Golāmreh*، بلیلکو *Balilku*، برار وگرمابک در مرزن‌آباد به رودخانهٔ چالوس می‌ریزد.

بردستان **Bardestān**

دهستان حومه شهرستان دیّر، استان بوشهر. فصلی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه صفر. شیب متوسط ۱/۸ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه کوههای نمک و سرچشمه و درنگ، ۱۳۰ کیلومتری جنوب خاوری بوشهر.

برده‌سور **Bardeh sur**

← شهرچای، دهستانهای دشت و بکشلوچای شهرستان ارومیه.

برزرود **Barz rud**

دهستانهای برزرود و بادرود، شهرستان نطنز. دائمی، حوضهٔ اردستان و یزد و کرمان (دغ سرخ). طول ۴۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۰۰۰ متر. شیب متوسط ۳/۵ درصد. مسیر کلی خاوری. میانگین آبدهی سالانه ۴ میلیون مترمکعب (ایستگاه پل هنجن).
این رودخانه از دامنهٔ کوههای کلاه‌برفی، کلاجار *Kolājār* وارشد، در ۳۹ کیلومتری باختر شمالی نطنز سرچشمه گرفته و درّهٔ جنوبی کوه پنجه‌علی را بسوی روستاهای ابیانه *Abyāneh* تره *Tareh* و برز می‌پیماید. در روستاهای یارند و کمیجان *Komijan* با یک ریزابهٔ جنوبی توأم شده و از طریق درّهٔ شمالی کوه لاوزه *Lāvazzah* بسوی روستای هنجن *Hanjan* جریان می‌یابد. در این روستا با ریزابهٔ بزرگی که از ارتفاعات جنوب سرازیر شده و روستاهای فریزهند *Farizhand* و بیدهند *Bidhand*، محله‌ده‌چیمه *Mahalleh deh-e Cimeh* و ولوگرد *Volugerd* را سیراب ساخته است مخلوط شده و از کوهستان خارج می‌گردد و به دهستان بادرود وارد می‌شود. در این دهستان نخست بنام رود هنجن و سپس به بادرود یا جوب‌باد تغییر نام می‌یابد و با رسیدن به شهرباد در شن‌زارهای خاوری دهستان مزبور ناپدید می‌شود. مازاد آب این رودخانه در فصلهای پر باران و بارندگیهای غیر عادی به دغ‌سرخ واقع در ۳۰ کیلومتری خاور شمالی اردستان می‌ریزد.

برزندچای **Barzand cāy**

دهستان برزند، شهرستان مغان. فصلی، ریزابهٔ ساری‌قمیش، حوضهٔ دریای خزر. طول ۳۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۷۰ متر. شیب متوسط ۰/۶ درصد. مسیر کلی شمالی.
این رود از دامنهٔ کوههای سامانلوداغ و رشتهٔ صلوات واقع در دهستان برزند سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی شمال خاوری دامنه‌های شرقی کوههای سامانلوداغ و مارال‌لو را طی می‌کند و روستاهای دامدابـاجا *Dāmdābājā*، اسماعیل‌کندی، شماربیگلو *Šamār beyglu*، نصرالله بیگلو و برزند *Barzand* را سیراب کرده، در ۱۰ کیلومتری شمال برزند به رودخانهٔ ساری‌قمیش وارد می‌گردد.

برشک **Berašk**

دهستان چانف، شهرستان ایرانشهر. فصلی، ریزابهٔ رود شوزیم‌پوتان، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۰۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی خاور شمالی. سرچشمه سیاه‌کوه، ۸۲ کیلومتری جنوب باختری ایرانشهر. از روستایی بنام برشک می‌گذرد و رودخانهٔ ناگان به آن می‌ریزد.

برغان **Baraqān**

دهستانهای برغان و افشاریه، شهرستان کرج. فصلی، ریزابهٔ رود شور، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۲۵۰ متر. شیب متوسط ۳/۹ درصد. مسیر کلی، باختر جنوبی. میانگین آبدهی سالانه ۱۱۱ میلیون مترمکعب (ایستگاه ده صومعه).
این رودخانه از دامنهٔ جنوبی کوه کهاربزرگ، ۳۲ کیلومتری شمال کرج طی دو ریزابه که یکی از درّه‌کلنو و دیگری از منطقه‌ای بنام اشگدر *Ašgdar* روان گردیده و در ۲۲ کیلومتری شمال کرج بهم پیوسته‌اند، تشکیل می‌یابد و رو بسوی باختر جنوبی روان می‌شود و پس از عبور از روستای بریانچال *Beryāncāl* به برغان و امین‌آباد می‌رسد و با آمیختن با رودخانهٔ هزاربند به رودخانهٔ کردان تغییر نام یافته و ضمن عبور از روستای جلنگدار *Jelengedār* با رودخانهٔ بارانگان مخلوط گردیده و از کنار بانوصحرا و کردان عبور می‌کند و پس از قطع آزادراه و راه اتومبیل‌رو تهران - قزوین و همچنین خط آهن تهران - تبریز در دهستان افشاریه ناپدید می‌گردد. مازاد آب این رودخانه در بارندگیهای فوق‌العاده به رودشور می‌ریزد.

بریک **Barik**

← شاه بابک، دهستان بشاگرد غربی، شهرستان میناب.

بُزدرّه **Boz darreh**

دهستان بندرج، شهرستان ساری. فصلی، ریزابهٔ سفیدرود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۳۰ متر. شیب متوسط ۸ درصد. مسیر کلی،

شمال خاوری.
رودخانهٔ کوچک بزدرّه از دامنهٔ شمالی کوه اچوولکوه *Acuvalakuh* در ۳۸ کیلومتری جنوب خاوری ساری سرچشمه می‌گیرد و رو به شمال خاوری از میان جنگل می‌گذرد و به رودخانهٔ سفیدرود می‌ریزد.
← سفیدرود، شهرستان ساری.

بزرگ **Bozorg**
دهستان اردوغش، شهرستان نیشابور. فصلی، ریزابهٔ کال‌شور سبزوار، حوضهٔ دشت کویر. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۱۵۰ متر. شیب متوسط ۳/۸ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، کوههای تیغ‌میان سیاه‌خانی و تخت عوض، ۳۲ کیلومتری خاور شمالی نیشابور.
این رودخانه پس از عبور از روستاهای خرو بالا و خرو پائین وارد دشت جنوب خاوری نیشابور می‌شود و تقریباً کور می‌گردد و در بارندگیهای غیرعادی به کال شور سبزوار می‌ریزد.

بزرود **Boz rud**
دهستان بندپی، شهرستان بابل. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ بابل، حوضهٔ دریای خزر. طول ۳۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه صفر. شیب متوسط ۱/۲ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
این رودخانه از ارتفاعات جنوب باختری بابل (۳۳ کیلومتری جنوب باختری بابل) سرچشمه گرفته و از میان جنگل بسوی روستای شیاده‌سادات‌محله روان می‌گردد و پس از سیراب ساختن روستای کومه‌کلا *Kumehkalā* به دشت ساحلی وارد می‌شود و به خوش‌رود تغییرنام می‌دهد. در این منطقه روستاهایی چون پایین‌خوش‌رودپی، شانه‌تراش و بائی‌کلا را مشروب می‌سازد و سپس بسوی شمال خاوری متوجه می‌گردد. در روستای نوشیروان‌کلا با رودخانه‌های کلارود و متالون مخلوط می‌گردد و پس از آمیختن با رودخانهٔ کاری در جنوب باختری شهر بابل به رودخانهٔ بابل می‌ریزد.

بزلا **Bezelā**
دهستان راستوپی، شهرستان قائم‌شهر (شاهی). فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ تالار، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۳۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۱۰ متر. شیب متوسط ۸/۶ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
رودخانهٔ بزلا از ارتفاعات جنوب خاوری پل سفید، در ۵۸ کیلومتری جنوب خاوری قائم‌شهر (شاهی) سرچشمه گرفته و از میان جنگل رو بسوی شمال باختری جریان می‌یابد و ضمن عبور از درهٔ خاوری کوه غول‌قک *Qulqok*، روستاهای ده‌میان، فلورد *Felurd*، و بندلا *Bendelā* را مشروب می‌سازد و بسوی روستای لمزر *Lamzar* که در درهٔ شمالی کوه غول‌قک واقع است، جریان می‌یابد و در مقابل روستای شورمست به رودخانهٔ تالار می‌ریزد.

بزنجان **Bezenjān**
← توم برنگوئیه، دهستان بزنجان، شهرستان بافت.

بُزی‌جان **Bozijān**
دهستان حمزه‌لو، شهرستان خمین. فصلی، ریزابهٔ رود لعل‌بار، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۶۰۰ متر. شیب متوسط ۲/۵ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ کوههای کهون *Kahun* و ککلی بلاغی ۳۶ کیلومتری شمال خاوری خمین.
این رودخانه ضمن عبور از دامنه‌های باختری و جنوبی کوه چکاب *Cekāb* روستاهای بزی‌جان و کوه سفید را سیراب می‌کند و مازاد آب آن در مواقع سیلابی به رود لعل‌بار می‌ریزد.

بُزینه‌رود **Bozineh rud**
← بیزنه‌رود، دهستان بزینه‌رود، شهرستان خدابنده.

بشار **Bešār**
← خرسان، شهرستانهای بروجن و بویراحمد سردسیر.

بشیراز **Baširāz**
دهستان بشاگرد غربی، شهرستان میناب. دائمی، ریزابهٔ رود سرتنگ، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۸۰ متر. شیب متوسط ۲/۹ درصد. مسیر کلی باختری.
این رودخانه از کوه سیبا *Sibā*، در ۹۵ کیلومتری جنوب خاوری میناب سرچشمه می‌گیرد و بنام رود درخونیش بسوی شمال باختری روان می‌شود و پس از رسیدن به درّهٔ جنوبی کوه مرحم *Marham* به رود بشیراز تغییر نام می‌دهد و بسوی باختر متوجه می‌گردد. در سر راه با رودهای دهیردان و نسز مخلوط می‌شود و در ۷۳ کیلومتری جنوب خاوری میناب با رودخانهٔ سرتنگ مخلوط می‌شود و رود کوهوتن را تشکیل می‌دهند.

بشیران **Bašīrān**
دهستان زوهان، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ رود افین. حوضهٔ خاوری یا هامون (دغ پترگان). طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۹۵۰ متر. شیب متوسط ۲/۵ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ کوه اردکول *Ardakul*، ۹۸ کیلومتری شمال خاوری بیرجند.

بُقمچ **Boqmec ?**
دهستان درزاب، شهرستان مشهد. فصلی، ریزابهٔ کشف‌رود، حوضهٔ صحرای قره‌قوم. طول ۶۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۵۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

این رودخانه از کوه جهانگیر واقع در رشته کوههای هزارمسجد، ۸۵ کیلومتری شمال باختری مشهد سرچشمه می‌گیرد و ضمن آمیختن با ریزابه‌های کوچک و بزرگ بسیار از روستاهای بُقمج، گاه، امرودک، تلقور و اراد می‌گذرد و به دشت نسبتاً هموار شمال باختری مشهد وارد می‌شود و در روستای کلاته حسن، ۳۷ کیلومتری شمال باختری مشهد به کشف‌رود می‌ریزد.

بگادک‌کئور Bagādakka'ur

← گیشتان، دهستان باهوکلات، شهرستان چابهار.

بگدان Bagdān

دهستان بمپور، شهرستان ایرانشهر. فصلی، ریزابهٔ رود کوجکی، حوضهٔ جزموریان. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۰۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

سرچشمه، کوه کلی‌گی *Kalligi*، ۷۱ کیلومتری جنوب باختری ایرانشهر. از روستای بگدان می‌گذرد و با رودخانهٔ جبدا مخلوط می‌شود.

بگنان Begenān

دهستان سرباز، شهرستان ایرانشهر. دائمی، ریزابهٔ رود هامان، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۵۰ متر. شیب متوسط ۲/۲ درصد. مسیر کلی نخست جنوبی. سپس جنوب باختری. سرچشمه ۷۲ کیلومتری خاور جنوبی ایرانشهر.

بل‌پیر Belpir

← بندان، دهستان نیکشهر، شهرستان چابهار.

بلوچ Baluc

دهستان بم‌پشت، شهرستان سراوان. فصلی، ریزابهٔ رود گودان، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۵۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی جنوبی.

سرچشمه، ۷۰ کیلومتری جنوب سراوان. از منطقهٔ رود بلوچ می‌گذرد.

بلوط Balut

← پول‌کول، دهستان میانکوه، شهرستان دزفول.

بلوک‌آبادچای Boluk ābād cāy

دهستان سراجو، شهرستان مراغه. فصلی، ریزابهٔ لیلان‌چای، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۵۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۰۰ متر. شیب متوسط ۰/۹ درصد. مسیر کلی جنوبی.

این رودخانه از دامنهٔ جنوب خاوری کوه سهند، ۳۴ کیلومتری شمال خاوری مراغه و یک کیلومتری غرب دره قرنقوچای سرچشمه گرفته و رو بسوی جنوب خاوری سرازیر می‌گردد و با رسیدن به روستای کهل‌بلاغی *Kohel bolāqi* به خشکرودی مبدل شده و از روستای اشمق *Ešmaq* عبور می‌کند. از این رو بسوی جنوب تغییر مسیر داده و پس از مخلوط شدن با یک ریزابهٔ دیگر مجدداً به یک رودخانهٔ فصلی مبدل می‌شود و ضمن جریان بسوی جنوب روستاهای چلان بالا *Celān bālā* و تازه‌کند، چلان را مشروب ساخته و پس از عبور از راه‌آهن مراغه به میانه با ریزابهٔ نسبتاً بزرگی که از شمال به جنوب جریان یافته صومعه‌چای نامیده می‌شود، مخلوط می‌گردد و رو بسوی جنوب از روستاهای بلوک‌آباد و موالو *Mavālu* عبور می‌کند. از این نقطه به بعد بطرف جنوب باختری منحرف گردیده و سرانجام در روستای کوسه‌صفر *Kuseh safar* با سراجوچای مخلوط می‌شود و توأماً رودخانهٔ لیلان‌چای را تشکیل می‌دهند.

بله‌جوک Balajuk

دهستان قتور، شهرستان خوی. فصلی، ریزابهٔ قتورچای، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۱۰۰ متر. شیب متوسط ۸ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

این رودخانه که بله‌سور *Balasur* نیز نامیده می‌شود از دامنه‌های جنوبی کوههای گیربران (مرز ایران و ترکیه) و کانی‌زیارت واقع در ۵۲ کیلومتری باختر خوی سرچشمه می‌گیرد و از شمال به جنوب جریان می‌یابد و در روستای رازی *Rāzi* به قتورچای می‌ریزد.

بله‌سور Balasur

← بله‌جوک، دهستان قتور، شهرستان خوی.

بمادست Bamādast

← دارگادلی، دهستان فنوج، شهرستان ایرانشهر.

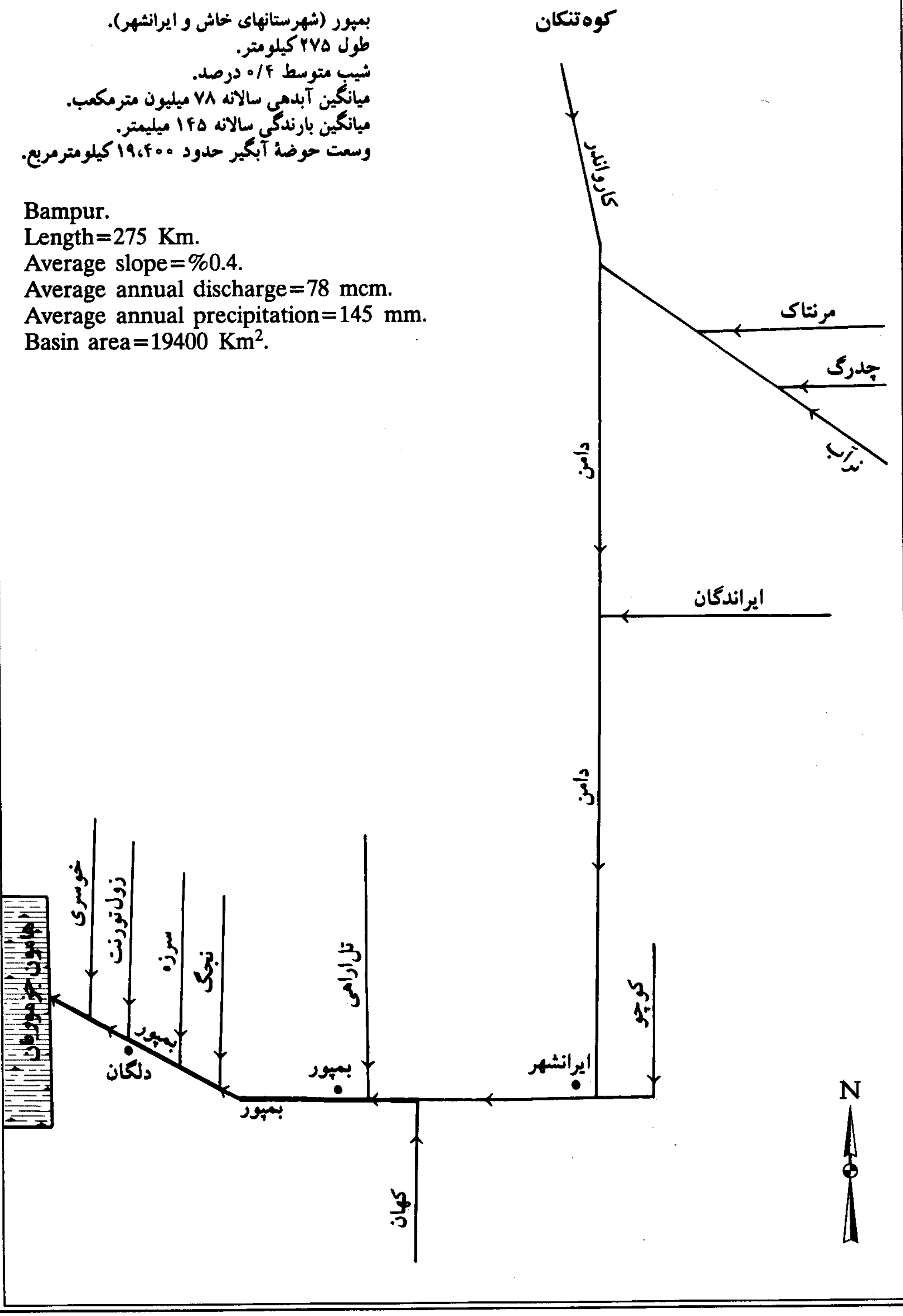
بمپور Bampur

شهرستانهای خاش و ایرانشهر، استان سیستان و بلوچستان. دائمی، حوضهٔ جزموریان. طول ۲۷۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۴ درصد. مسیر کلی نخست جنوبی، سپس باختری. میانگین آبدهی سالانه ۷۸ میلیون مترمکعب (ایستگاه ورودی سد).

این رودخانه از کوه تنکان *Tankān* واقع در دهستان کاروندر، در ۵۴ کیلومتری جنوب باختری خاش و ۹۰ کیلومتری شمال ایرانشهر طی ریزابه‌های متعدد سرچشمه می‌گیرد و بنام رودخانهٔ کاروندر بسوی جنوب خاوری روان می‌شود. در روستای کاروندر با رودخانهٔ نراب مخلوط می‌شود و به رودخانهٔ دامن تغییر نام می‌دهد و پس از مخلوط شدن با رودخانهٔ ایراندگان به دهستان دامن از شهرستان ایرانشهر وارد می‌شود و تا روستای کوران پایین رو به جنوب جریان می‌یابد. در روستای اخیر بسوی جنوب باختری منحرف می‌شود و پس از مخلوط شدن با رودهای کوچو و کنارو از جنوب شهر ایرانشهر عبور می‌کند و بنام رود بمپور بسوی باختر روان می‌شود و به دهستان بمپور وارد می‌گردد. در این دهستان با

بمپور (شهرستانهای خاش و ایرانشهر).
طول ۲۷۵ کیلومتر.
شیب متوسط ۰/۴ درصد.
میانگین آبدهی سالانه ۷۸ میلیون مترمکعب.
میانگین بارندگی سالانه ۱۴۵ میلیمتر.
وسعت حوضهٔ آبگیر حدود ۱۹،۴۰۰ کیلومترمربع.

Bampur.
Length=275 Km.
Average slope=%0.4.
Average annual discharge=78 mcm.
Average annual precipitation=145 mm.
Basin area=19400 Km^2.



رودهای کهان و تل اراهی که از شمال و جنوب سرازیر شده‌اند درهم می‌آمیزد و از سد بمپور واقع در ۹ کیلومتری باختر ایرانشهر می‌گذرد و روستاهای بسیاری را از جمله نوکجوب *Nukjub* ، محمدآباد ، حسین‌آباد ، بمپور ، ده‌میر ، توردان ، میرآباد ، شمس‌آباد ، چاه سردو و... را سیراب می‌سازد و به دهستان دلگان وارد می‌شود. در این دهستان با رودهای اسپیدز، نجگ، سرزه، زول تورنت و خوسری مخلوط می‌شود و پس از عبور از روستاهای گلموری *Golmuri* و دلگان به شنزارهای حاشیهٔ شمال خاوری هامون جزموریان وارد می‌شود و به زمین فرو می‌رود.

بن **Ben**
دهستان بن، شهرستان شهرکرد. دائمی، ریزابهٔ زاینده‌رود، حوضهٔ اصفهان و سیرجان (باتلاق گاوخونی). طول ۱۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۹۰۰ متر. شیب متوسط ۲/۲ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه لاتان *Lātān*، ۳۲ کیلومتری شمال باختری شهرکرد و ۷ کیلومتری شهر بن.
این رودخانه از کنار روستای لاتان و شهر بن می‌گذرد.

بنا **Banā**
← کُنارنی، دهستانهای گنبکی و ریگان، شهرستان بم.

بنت **Bent**
← رابج، شهرستانهای ایرانشهر و چابهار.

بندان **Bandān**
دهستان نیکشهر، شهرستان چابهار. فصلی، ریزابهٔ رود نیکشهر، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۷۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
این رودخانه از دامنهٔ کوههای آزوا *Āzevā* و سیاه‌کوه واقع در دهستان لاشار، ۹۹ کیلومتری جنوب باختری ایرانشهر سرچشمه می‌گیرد و از تنگ سرحه *Sarheh* عبور می‌کند و بنام رودخانهٔ سرخو بسوی جنوب خاوری سرازیر می‌شود و از روستاهای تنگ‌سرحه و تخت‌ملک می‌گذرد و پس از مخلوط شدن با رودخانهٔ پاتکوه بسوی جنوب متوجه می‌شود و بنام رودخانهٔ بل‌پیر بسوی روستاهای بل‌پیر و کوشک، گورانی و کرپادین *Karpādin* و پتان *Patān* روان می‌شود و پس از رسیدن به روستای بندان به رودخانهٔ بندان تغییر نام می‌دهد و رو بسوی جنوب خاوری از کنار روستای موخت *Muxt* می‌گذرد و پس از مخلوط شدن با رودهای شها و حسین‌آباد از کنار روستای آپشکی *Āpeški* می‌گذرد و در ۱۵ کیلومتری جنوب باختری نیکشهر به رودخانهٔ نیکشهر می‌ریزد.

بندقُتور **Band-e Qotur**
← قتور، دهستان کوهپایه، شهرستان گرگان.

بندگیرون **Band-e Girun**
← تیرگیج، دهستان بنت، شهرستان ایرانشهر.

بُن‌رود **Bonrud**
← چرزی، دهستانهای مسکوتان و دلگان، شهرستان ایرانشهر.

بُن‌گرو **Bongeru**
← کم‌سفید، دهستانهای مارز و قلعه‌گنج، شهرستان کهنوج.

بُنه‌سیب **Bonehsib**
دهستان امجز، شهرستان جیرفت. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ دهنهٔ کُمرکان، حوضهٔ جزموریان. طول ۹ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۶۰ متر. شیب متوسط ۱۲/۷ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، کوههای میجان و جبال بارز، ۲۸ کیلومتری خاور جیرفت. در روستای حجت‌آباد با رودخانهٔ تنگ امجز مخلوط شده و رودخانهٔ دهنهٔ کُمرکان را تشکیل می‌دهند.

بنی **Bani**
← کرگسا، دهستان گزخت، شهرستان بیرجند.

بوانات **Bavānāt**
شهرستانهای آباده و شهربابک، استانهای فارس و کرمان. فصلی، حوضهٔ اصفهان و سیرجان (شوره‌زار مروس). طول ۹۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۲۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی نخست خاور جنوبی، سپس خاور شمالی.
این رودخانه از دامنهٔ شمالی کوه ساریخانی، در ۲۱ کیلومتری خاور جنوبی ده بید سرچشمه گرفته و ضمن عبور از دهستان بوانات روستاها و شهرکهایی چون جشنیان، جیان، سوریان، فخرآباد، قاضی‌آباد، شیدان، بزم *Bazm* ، سروستان، ریزکان و منج را سیراب می‌کند و به دهستان مروست از شهرستان شهربابک وارد می‌شود و در شوره‌زار مروس *Marvas* ناپدید می‌گردد.

بوتگو **Butegō**
دهستان نه، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ رودشور نهبندان، حوضهٔ خاوری یا هامون (دریاچهٔ هامون). طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
سرچشمه، کوه کفتار، ۲۵۳ کیلومتری جنوب خاوری بیرجند.

بوته‌گز **Butehgaz**
دهستان درمیان. شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ رود تخته‌جان، حوضهٔ خاوری یا هامون (دغ توندی). طول ۱۱ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۰۰ متر. شیب متوسط ۲/۷ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، ۲۷ کیلومتری شمال باختری گزیک.

بورا Borā

← شوزیم‌پوتان، دهستان چانف، شهرستان ایرانشهر.

بورطلا Burtalā

دهستان پشتکوه، شهرستان ساری، دائمی، ریزابهٔ سفیدرود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۷۲۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۷۰ متر. شیب متوسط ۵/۷ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.

این رودخانه از دامنهٔ کوههای چوپن‌گال *Copengāl*، سیاه‌کوه و سفیدلت، در ۶۷ کیلومتری جنوب خاوری ساری سرچشمه گرفته و از میان جنگل رو به خاور شمالی روان می‌گردد. نخست در مسیر خود روستای هی‌کوه را سیراب می‌کند و ضمن مخلوط شدن با دو ریزابهٔ جنوبی از روستاهای ملاّده، تمام *Tamām* و فینسک *Finesk* عبور می‌کند و با رودخانهٔ تنگ‌کاورد مخلوط شده و توأماً رودخانهٔ سفید را تشکیل می‌دهند.

← سفیدرود، شهرستان ساری.

بوژان Bužān

دهستان مازول، شهرستان نیشابور. فصلی، ریزابهٔ کال شور سبزوار، حوضهٔ دشت‌کویر. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۱۰۰ متر. ارتفاع محل کور شدن ۱۶۰۰ متر. شیب متوسط ۱۵ درصد. مسیر کلی جنوب باختری. سرچشمه کوههای گودزرد و بوژان و سیاه‌خانی از رشته‌کوههای بینالود، ۲۳ کیلومتری شمال خاوری نیشابور.

این رودخانه پس از خروج از کوهستان و سیراب نمودن روستاهای بوژان و بوژآباد محو و ناپدید می‌گردد و در فصلهای پرباران و یا بارندگیهای غیرعادی به کال‌شورسبزوار می‌ریزد.

بوک Buk

دهستان کالک، شهرستان چابهار. خشکرود، ریزابهٔ رود بنت، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۰ متر. شیب متوسط ۰/۴ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.

سرچشمه، ۱۰۳ کیلومتری باختر شمالی چابهار. از روستای بوک می‌گذرد.

بولانلیق‌چای Bulānliq cāy

دهستان تیرچای، شهرستان میانه. فصلی، ریزابهٔ شهرچای، حوضهٔ دریای خزر. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۵۰ متر. شیب متوسط ۳/۸ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

این رودخانه از چشمه‌هایی که در ارتفاع ۲۳۰۰ متری دامنهٔ جنوبی کوههای بزقوش، در ۳۳ کیلومتری شمال باختری میانه قرار دارند سرچشمه گرفته و پس از عبور از روستای هتمسی *Hetemsi* بسوی جنوب خاوری متوجه شده و ضمن مشروب ساختن روستاهای برزلیق *Barzeliq* و قشلاق برزلیق با ریزابهٔ نسبتاً بزرگی که از چشمه‌سارهای شمال روستای چران *Carān* واقع در دامنهٔ جنوبی کوههای بزقوش سرچشمه گرفته و رو بسوی جنوب سرازیر گردیده است، مخلوط می‌شود و پس از عبور از روستای نقلان *Neqlān* و قطع راه اتومبیل‌رو قدیمی میانه به تبریز وارد روستای برونجق *Borunjaq* می‌گردد و پس از مخلوط شدن با شاخه‌ای از اشلق‌چای، در ۲ کیلومتری شمال خاوری روستای خطب *Xatab* به شهرچای می‌ریزد.

بولاواس Bulāvās

شهرستان ایذه. استان خوزستان. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ رامهرمز، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۶۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۳۰ متر. شیب متوسط ۴/۳ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.

این رودخانه که نام اصلی آن ابوالعباس است از دامنهٔ کوه مونگشت *Mungašt*، در ۴۳ کیلومتری جنوب خاوری ایذه سرچشمه گرفته و رو به سوی شمال باختری روان می‌شود. پس از طی ۱۲ کیلومتر با رودخانهٔ کوچکی که از تنگ کوره سرازیر می‌شود، مخلوط گشته و از طریق درّهٔ میان کوههای پرّان *Parrān* و سفیدکوه رو بسوی جنوب باختری تغییر مسیر می‌دهد و در سر راه روستاهای مال آقا، رباط و لالب *Lālab*، ابوالعباس، درب و باغ ملک درویشان را سیراب می‌کند و در ضمن با ریزابه‌های چندی از جمله رود تلخاب مخلوط می‌شود و پس از طی دامنهٔ جنوبی زرین‌کوه با آب دم‌دلی درهم می‌آمیزد و به دهستان رود زرد وارد می‌گردد و بنام رود زرد شمال خاوری تا جنوب باختری دهستان مزبور را طی می‌کند و در روستای رود زرد به رودخانهٔ رامهرمز می‌ریزد.

بولک Bulek

دهستان بندپی، شهرستان بابل. فصلی، ریزابهٔ سجّادرود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۴۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۰ متر. شیب متوسط ۲/۲ درصد. مسیر کلی شمالی.

رودخانهٔ بولک از ارتفاعات جنگلی، در ۳۶ کیلومتری جنوب بابل سرچشمه گرفته و رو به شمال سرازیر می‌شود. پس از طی ۱۲ کیلومتر به روستای لدار *Ledār* می‌رسد و ضمن عبور از روستاهای امیرده و گردرودبار در شمال خاوری روستای ولوکلا *Valu kalā* به رودخانهٔ بابل می‌ریزد.

بوناپ‌کئور Bunāpka'ur

دهستان کوهک، شهرستان سراوان. فصلی، ریزابهٔ رود ماشکل، حوضهٔ خاوری یا هامون (هامون ماشکل). طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۸۰ متر. شیب متوسط ۳/۶ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

سرچشمه، شاهانکوه، ۸۰ کیلومتری خاور جنوبی سراوان.

بونتاق Bontāq

دهستان نیکشهر، شهرستان چابهار. فصلی، ریزابهٔ رود شگیم، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع

سرچشمه ۱۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۵۰ متر. شیب متوسط ۲/۲ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، کوه بن‌تاق ۳۰ کیلومتری شمال نیکشهر. از روستاهای نیگال و نیام‌زند می‌گذرد و در ۱۱ کیلومتری شمال باختری نیکشهر به رودخانهٔ شگیم می‌ریزد.

بهادرچای **Bahādor cāy**

دهستان حومه، شهرستان هشترود. فصلی، ریزابهٔ کلقان‌چای، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۸۵۰ متر. شیب متوسط ۳/۴ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.
این رودخانه از چشمه‌سارهای دامنهٔ خاوری کوههای زری‌داغ، قوچگلی‌داغ و بزداغ (کوهستان سهند) بصورت سه ریزابهٔ اصلی سرچشمه گرفته و رو بسوی خاور، روستاهای قازانچای *Qāzān cāy* و پشیکلو *Pešiklu* را مشروب می‌سازد و پس از عبور از روستاهای بهادر و حسن‌کهل *Hasan kohol* با ریزابهٔ دیگری که از روستای امرالله *Amrollāh* عبور نموده است مخلوط می‌گردد و با طی یک قوس بزرگ بطرف جنوب خاوری متوجه گردیده و در شمال روستای جقیر *Jeqir* به کلقان‌چای می‌ریزد.

بهادرک **Bahādorak**

← رودان، شهرستانهای میناب و کهنوج.

به‌سرا **Behsarā**

← گل‌بند، دهستان خیررودکنار، شهرستان نوشهر.

بهم‌بر **Behambar**

دهستان شاندرمن، شهرستان تالش. فصلی، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۸- متر. شیب متوسط ۰/۶ درصد. مسیر کلی خاوری.
سرچشمه، ۷ کیلومتری شمال ماسال.

بهمدی **Bahmadi**

دهستان بهمدی، شهرستان جاسک. فصلی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه صفر. شیب متوسط ۰/۸ درصد. مسیر کلی جنوبی. سرچشمه ۴۰ کیلومتری شمال جاسک. رودخانهٔ زیانی به آن می‌ریزد و از روستای بهمدی می‌گذرد.

بهمن‌زاد **Bahmanzād**

← سمیرم، دهستانهای حنّا و پادنای سفلی، شهرستان سمیرم.

بهمنشیر **Bahmanšir**

← کارون، استانهای چهارمحال و بختیاری و خوزستان.

بیاتون **Bayātun**

شهرستانهای اراک و بروجرد، استانهای مرکزی و لرستان.
فصلی، ریزابهٔ رود تیره، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۸۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی جنوبی.
این رودخانه از آبخیزهای باختری دهستان سربند، ۶۸ کیلومتری باختر جنوبی اراک سرچشمه گرفته و پس از خروج از کوهستان به دهستان کاغه از شهرستان بروجرد وارد می‌شود و در ۴۱ کیلومتری جنوب خاوری بروجرد به رود تیره می‌ریزد.

بیاسک **Biyāsk**

دهستان پیوشک، شهرستان جاسک. فصلی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۳۰ متر. شیب متوسط ۰/۳ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، ۱۲۵ کیلومتری خاور شمالی جاسک.
در شنزارهای ساحلی واقع در جنوب خاوری پیوشک به زمین فرو می‌رود و روستاهای گرتی *Garti* و بیاسک در کنار آن قرار دارند.

بی‌بیان **Bibayān**

دهستان خوسف، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ شاهرود. حوضهٔ کویرلوت (کویر سرجنگل). طول ۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۶ درصد. مسیر کلی باختری.
سرچشمه، ۱۱ کیلومتری جنوب باختری خوسف.

بیت **Bit**

دهستان پارود، شهرستان ایرانشهر. فصلی، ریزابهٔ رود سرباز، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۰۰ متر. شیب متوسط ۲/۲ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی. سرچشمه کوه گاربن *Gārbon*، ۹۳ کیلومتری جنوب خاوری ایرانشهر، در روستای پارود به رودخانهٔ سرباز می‌ریزد.

بیدمشک **Bidmešk**

دهستانهای عربخانه و قیس‌آباد، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ رود تگ، حوضهٔ کویر لوت (کویر سرجنگل). طول ۱۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۷۰ متر. شیب متوسط ۳/۵ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، مجاور روستای عربان، ۳۷ کیلومتری جنوب خاوری بیرجند. روستای مسیر، بید مشک.

بیر **Bir**

دهستان کالک، شهرستان چابهار. فصلی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه صفر. شیب متوسط ۰/۴ درصد. مسیر کلی جنوب باختری. سرچشمه کوه عمری *Omari*، ۷۵ کیلومتری شمال باختری چابهار. از روستای بیر می‌گذرد.

Birjand **بیرجند**
← نمکزار، شهرستانهای بیرجند و فردوس و طبس، استان خراسان.

Birg **بیرگ**
← روتک، شهرستان سراوان.

Birmesi ? **بیرمسی**
دهستان اسالم، شهرستان تالش. دائمی، ریزابهٔ رود ناو، حوضهٔ دریای خزر. طول ۶ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۵۰ متر. شیب متوسط ۱۹ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، جنگل رنه‌پشت، ۲۳ کیلومتری باختر جنوبی هشتپر.

Beyrami **بیرمی**
← دارالمیزان، شهرستان لار، استان فارس.

Birizg **بیریزگ**
دهستان بیابان، شهرستان میناب. فصلی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه صفر. شیب متوسط ۰/۷ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.
سرچشمه، ۱۱۰ کیلومتری جنوب خاوری میناب.

Biznah rud **بیزنه‌رود**
دهستان بزینه‌رود، شهرستان خدابنده. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ شور، حوضهٔ دریای خزر. طول ۷۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۳ درصد. مسیر کلی، باختر شمالی.
سرچشمه، دامنهٔ باختری کوه خرقان، ۶۰ کیلومتری جنوب خاوری قیدار. روستاهای مسیر، ملابداخ *Mollā bodāx*، هی *Hey*، کهیلا، بزین *Bezin*، شورور *Šurur*، قره‌محمد، سرین *Sareyn*، زرین‌آباد و حصار بالا و پائین. ریزشگاه، ۳ کیلومتری شمال خاوری گرماب، ۸۶ کیلومتری شمال باختری کبودرآهنگ.

Bišmont **بیشمنت**
← سرگان، دهستان کنارک، شهرستان چابهار.

Bišeh **بیشه**
← شور جهرم، شهرستانهای فسا و جهرم، استان فارس.

Bilō **بی‌لو**
دهستان میرده، شهرستان سقز. دائمی، ریزابهٔ چم‌سرچشمه، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۵۵۰ متر. شیب متوسط ۳/۲ درصد. مسیر کلی، خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ خاوری کوه دوزینه *Dozineh*، در ۳۵ کیلومتری جنوب باختری سقز. روستاهای مسیر ویزمالا *Vizmālā*، بیان‌درّه، قموشالان *Qamušālān* و سیان‌زار *Siyānzār*. در طول مسیر چم‌هفتاش و چم‌بادمجان به آن می‌ریزند.

Bimenjegān **بی‌منجگان**
دهستان دهدشت، شهرستان کهگیلویه. فصلی، ریزابهٔ رود خیرآباد، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۸۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۳۰ متر. شیب متوسط ۱/۱ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، چشمه‌سارهای شمالی روستای کل، ۵ کیلومتری شمال باختری دهدشت.

Boyuk cāy **بُیوک‌چای**
← تلخه‌رود، شهرستانهای سراب و تبریز.

Boyuk cāy **بُیوک‌چای**
دهستان شیرامین، شهرستان تبریز. فصلی، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۲۲ کیلومتر. ارتفاع ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۷۰ متر. شیب متوسط ۳/۳ درصد. مسیر کلی باختری.
این رودخانه از دامنهٔ باختری کوه یلّی قیه *Yelliqayeh*، در ۱۵ کیلومتری جنوب خاوری آذرشهر سرچشمه می‌گیرد و پس از عبور از روستای هفت‌چشمه و آمیختن با چند ریزابهٔ کوچک، روستاهای پیرچوپان و شیرامین را مشروب می‌سازد و پس از قطع راه اتومبیل‌رو آذرشهر به مراغه به دریاچهٔ ارومیه (رضائیه) می‌ریزد.

Boyuk cāy **بُیوک‌چای**
دهستان غنی‌بیگلو، شهرستان زنجان. فصلی، ریزابهٔ تلخه‌رود زنجان، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۹۵ متر. شیب متوسط ۳/۶ درصد. مسیر کلی شمالی.
این رودخانه از ارتفاعات جنوبی دهستان غنی‌بیگلو یعنی دامنهٔ شمالی کوههای حبش و چولپان، در ۶۳ کیلومتری باختر شمالی زنجان سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی شمال سرازیر می‌شود و پس از سیراب نمودن روستاهای حبش، مینان، علی‌آباد، درگمان‌درّه‌سی، رضاآباد و قزلجه، در ۴ کیلومتری شمال روستای اخیر به تلخه‌رود زنجان می‌ریزد.

Pā’in dar **پائین‌در**
دهستانهای میانکوه و مهریز، شهرستان یزد. فصلی، حوضهٔ اردستان و یزد و کرمان (دشت جنوب خاوری یزد). طول ۷۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه بطور متوسط ۳۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۸۰ متر. شیب متوسط ۳/۲ درصد. مسیر کلی نخست خاوری، سپس شمال خاوری.
این رودخانه از دامنهٔ شیرکوه طی ریزابه‌های متعدد سرچشمه می‌گیرد و پس از مشروب ساختن روستاهایی چون قورروق،

شیخ علی‌شاه، باغستان، آشنایی، باقی‌آباد، تزرجان، بناتک *Banātk*، منشاد *Manšād*، درّه و ثانی‌آباد از شمال بغدادآباد عبور می‌کند و رو بسوی شمال خاوری بسوی روستای فهرج *Fahraj* روان می‌شود و در ریگزار خاور جنوبی یزد ناپدید می‌گردد.

پاتکوه **Pātkuh**

دهستان نیکشهر، شهرستان چابهار. فصلی، ریزابهٔ رود سرخو، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۱۰ متر. شیب متوسط ۳/۴ درصد. مسیر کلی جنوب باختری. سرچشمه کوه میلک *Milak*، ۲۹ کیلومتری شمال باختری نیکشهر.

پاتینگ **Pāting**

دهستان طبس مسینا، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ رود کرگسا، حوضهٔ خاوری یا هامون (دغ پترگان). طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۸۰ متر. شیب متوسط ۲/۶ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.
سرچشمه، دامنهٔ کوه گزیک، ۱۰۰ کیلومتری خاور شمالی بیرجند.

پاجی **Pāji**

دهستان طارم سفلی، شهرستان قزوین. دائمی، ریزابهٔ شاهرود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۴۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۸۰ متر. شیب متوسط ۳/۵ درصد. مسیر کلی، شمال خاوری.
این رودخانه از دامنهٔ شمالی کوه الونداغ، مقابل گردنهٔ کوه بلاغ، ۷۵ کیلومتری باختر شمالی قزوین سرچشمه می‌گیرد و از درّهٔ خاوری کوه کومور *Komor* سرازیر می‌گردد و در سر راه روستاهای ارانج *Arānaj* و چاوان را مشروب می‌کند. در یک کیلومتری خاور روستای چاوان با ریزابهٔ کوچکی که از ارتفاعات خاوری سرچشمه گرفته و روستاهای بهاور و سماق را سیراب ساخته است مخلوط می‌گردد و سپس بسوی روستاهای بهقانه‌رود *Behqāneh rud* و چونچه‌خوران و زاباد و ایل‌چوپان روان می‌شود. پس از عبور از روستای اخیر بسوی شمال منحرف شده و از روستاهای شورشانی و پاچی و ازنو *Aznu* و خالکینه *Xālkineh* عبور می‌کند و در مقابل روستای جمال‌آباد کوسه به شاهرود می‌ریزد.
← شاهرود، شهرستانهای رودبار و قزوین.

پاراپی **Pārāpi**

دهستان بشاگرد شرقی، شهرستان کهنوج. فصلی، ریزابهٔ رود گابریک، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۳۰ متر. شیب متوسط ۳/۸ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، کوههای لمبی *Lombi* و بردست، ۱۵۰ کیلومتری جنوب خاوری میناب. روستاهای مسیر، درشهر و زمین هنسین *Zaminhansin*.

پاژچای **Pāž cāy**

دهستان مواضع‌خان، شهرستان اهر. فصلی، ریزابهٔ تلخه‌رود، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۷ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
این رودخانه از ارتفاعات جنوب ورزقان، ۳۹ کیلومتری باختر جنوبی اهر و ۱۰ کیلومتری جنوب ورزقان طی ریزابه‌هایی چند سرچشمه می‌گیرد و ضمن طی یک نیم‌دایره از روستای چای‌کندی و حسین‌آباد می‌گذرد. در روستای اخیر تغییر جهت داده رو بسوی جنوب باختری جریان می‌یابد و پس از عبور از روستای سرند *Sarand* بطرف جنوب متوجه می‌گردد و از روستای سلّی *Salli* می‌گذرد. در ۲ کیلومتری جنوب روستای مزبور با ریزابه‌ای که از روستای چنزنق *Canzanaq* می‌آید مخلوط می‌گردد و با کمی انحراف بسوی جنوب خاوری روان می‌شود. سپس با یک پیچ بزرگ بطرف جنوب باختری متوجه شده و در روستای خواجه به تلخه‌رود می‌ریزد.

پالشک‌آب **Pālaškāb**

دهستان ارکوازی، شهرستان مهران. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ پیرمحمد، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۰۰ متر. شیب متوسط ۵ درصد. مسیر کلی باختری.
این رودخانه از چشمه‌سارهای دامنهٔ باختری کوه بی‌وره *Bivareh*، ۵۱ کیلومتری خاور شمالی مهران سرچشمه گرفته و در سر راه با آب چشمه وره مخلوط می‌گردد و در ۹ کیلومتری جنوب باختری ارکواز و ۴۱ کیلومتری خاوری مهران با رود کل‌کلا مخلوط شده و رودخانهٔ پیرمحمد را تشکیل می‌دهند.

پاللی **Pālali**

دهستان تمبی گلگیر، شهرستان مسجد سلیمان. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ آب‌لشگر، حوضه خلیج فارس و دریای عمان. طول ۶ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۲۸۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، ۲۵ کیلومتری جنوب خاوری مسجد سلیمان.

پالم‌گارج **Pālamgārj**

← دستگرد، شهرستانهای ایرانشهر و چابهار.

پاهتک **Pāhetek**

← مازابی، دهستان بشاگرد غربی، شهرستان میناب.

پاهتک **Pāhetek**

دهستان بشاگرد غربی، شهرستان میناب. فصلی، ریزابهٔ رود انگهران، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۱۰ متر. شیب متوسط ۴/۹ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی، سرچشمه کوه سرملا *Sarmalā*، ۱۰۰ کیلومتری جنوب خاوری میناب.

پای‌چُقات **Pāy-e Coqāt**

دهستان بیاضیه، شهرستان نائین. فصلی، حوضهٔ دشت کویر. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۱۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۷۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۲ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ خاوری کوههای بیاضیه و کلوت‌دوشاخ، ۵۵ کیلومتری جنوب خور و ۷کیلومتری جنوب روستای بیاضیه.

پای‌میش **Pāy-e Miš**

← موردان، دهستان جزموریان، شهرستان کهنوج.

پایه **Pāyeh**

دهستان گلمکان، شهرستان مشهد. دائمی، ریزابهٔ رود فرزی، حوضهٔ صحرای قره‌قوم. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۸۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۶۰ متر. شیب متوسط ۹/۳ درصد. مسیر کلی شمالی. سرچشمه کوه دونخ از رشته‌کوههای بینالود ۵۷کیلومتری باختر مشهد.
این رودخانه پس از عبور از روستای پایه با سه ریزابهٔ کوچک مخلوط می‌شود و در ۵کیلومتری خاور روستای فرزی به رود فرزی می‌ریزد.

پاییزبُن رودبار **Pā'izbon rudbār**

دهستان سدن رستاق شرقی، شهرستان گرگان. فصلی، ریزابهٔ اسب‌نیزه رودبار، حوضهٔ دریای خزر. طول ۶ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۹۰ متر. شیب متوسط ۶/۸ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ باختری کوه میلانه *Milāneh*، در ۲۳ کیلومتری جنوب باختری گرگان.

پتکینس **Patkins**

← کنارو، دهستان حومه، شهرستان ایرانشهر.

پتمپیش‌کئور **Patampiška'ur**

دهستان باهوکلات، شهرستان چابهار. خشکرود، ریزابهٔ رود بگادک‌کئور، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول تا مرز ایران و پاکستان ۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۱۹۵ متر. ارتفاع ریزشگاه (نقطهٔ خروج از مرز) حدود ۱۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۶ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، ارتفاعات داخل پاکستان، ۱۶۵ کیلومتری شمال خاوری چابهار.

پتو **Patu**

← کال شل‌آباد، دهستان خوسف، شهرستان بیرجند.

پدکان **Padkān**

← شاهی‌کور، دهستان بم‌پشت، شهرستان سراوان.

پرسی‌لسار **Parsi lasār ?**

← ماسال، دهستان ماسال، شهرستان تالش.

پرشو **Parašu**

دهستان سیاهکل، شهرستان لاهیجان. دائمی، ریزابهٔ پل‌رود. حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۹ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۰ متر. شیب متوسط ۹/۴ درصد. مسیر کلی خاوری.
رودخانهٔ پرشو از ارتفاعات ۳۰کیلومتر ی جنوب خاوری لاهیجان سرچشمه می‌گیرد و ضمن سیراب نمودن روستاهای سنگ‌بن و شیرعلی‌شاه و امیرجان با یکی دو ریزابهٔ کوچک که مهمترین آنها از کوههای جنوب سرچشمه گرفته است، مخلوط می‌گردد و درهٔ تنگ و پوشیده از جنگل پرشو را رو به خاور طی می‌کند و در کنار روستای پرشو به پل‌رود می‌ریزد.

پریان **Pariyān**

← هیرمند، شهرستان زابل.

پری‌چای **Pari cāy**

← تخته‌یورد، دهستان اوریاد، شهرستان زنجان.

پستام **Pastām**

دهستان آغمیون *Āqmiyun*، شهرستان سراب. فصلی، ریزابهٔ بیوک‌چای، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۲۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۰۰۰ متر. شیب متوسط ۵/۷ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
رودخانهٔ پستام از دامنهٔ جنوبی کوه سبلان، در ۳۱ کیلومتری شمال خاوری سراب سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی جنوب با شیب تند روان می‌گردد. در سه کیلومتری باختر روستای میدانجق *Meydānjeq* بسوی جنوب خاوری منحرف شده و در روستای ایده‌لو *Idehlu* به بیوک‌چای وارد می‌گردد.

پسرود **Pas rud**

دهستان خرم‌آباد، شهرستان تنکابن (شهسوار). فصلی، ریزابهٔ ولم‌رود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۵۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی، شمال باختری.
این رودخانه از دامنهٔ شمالی کوه اشکول‌بند *Oškul band*، در ۲۲کیلومتری جنوب خاوری تنکابن (شهسوار) سرچشمه گرفته و از میان جنگل بسوی شمال و سپس بطرف شمال باختری روان می‌شود و پس از طی مسافتی به ولم‌رود می‌ریزد.

پسوک **Pasuk**

دهستان قصرقند، شهرستان چابهار. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ کاجه، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۴۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی باختری.
این رودخانه که خشکرود پهناوری است از ارتفاعات ۲۵ کیلومتری خاور قصرقند و ۱۱۲کیلومتری شمال خاوری چابهار سرچشمه می‌گیرد و در ۳کیلومتری جنوب روستای کوشار به رودخانهٔ کاجه می‌ریزد.

پسیخان **Pasixān**

دهستانهای چوبر و شفت، شهرستان فومن. دائمی، حوضهٔ دریای خزر. طول ۶۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۸- متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی شمالی. میانگین آبدهی سالانه ۲۲۵ میلیون مترمکعب (ایستگاه پسیخان).

رود پسیخان از دامنه‌های شمالی کوههای اسلار *Aslār*، نهراب و کمرخانی، در ۳۰ کیلومتری جنوب فومن طی ریزابه‌هایی چند سرچشمه می‌گیرد و با سیراب نمودن روستاهای اردنگاه *Ardangāh*، درودخان *Derudxān* و بیجارسر *Bijārsar*، درهٔ جنوبی یزیت‌کوه را بسوی خاور طی می‌کند و با رسیدن به انتهای درهٔ مزبور از شیب آن کاسته شده و به شالیزارهای دشت گیلان وارد می‌شود. از این محل بسوی شمال روان گردیده و با سیراب ساختن روستاهای شانشین و میرسرا *Mirsarā*، صیقلان *Seyqalān*، تکرم *Takram*، کزوان *Kezvān*، دافسار *Dāfsār*، پسیخان *Pasixān*، خشت‌مسجد و ماشاتوک *Māšātuk* به مرداب انزلی وارد می‌شود.

پُشت‌پیر **Poštpir**

← شریفی، دهستان بهمدی، شهرستان جاسک.

پُشترود **Poštrud**

شهرستانهای بم و جیرفت، استان کرمان. دائمی، حوضهٔ کویر لوت. طول ۱۹۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۸۰ متر. شیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.

این رودخانه از چشمه‌سارهای بخش شمالی کوهستان جبال بارز واقع در روستای درّه‌گورگی *Darreh gorgi* متعلق به دهستان ساردوئیه از شهرستان جیرفت، در ۵۰ کیلومتری شمال باختری جیرفت بنام رودخانهٔ سیف‌آباد سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی شمال باختری روان می‌شود و پس از عبور از روستاهای فرّاش و قلاتو *Qalātu* و تیرگری با ریزابه‌های چندی که از کوهستان بهرآسمان سرازیر شده‌اند مخلوط می‌شود و از کنار روستای دایلی *Dāyeli* می‌گذرد و به دهستان حسین‌آباد از شهرستان بم وارد می‌گردد. در این دهستان نخست با رود گارچیدان و سپس با رودخانهٔ خانه مرغزار مخلوط می‌شود و بنام تهرود نخست به دهستان راین و سپس به دهستان تهرود داخل می‌گردد و بسوی شمال خاوری منحرف می‌شود و از طریق دامنهٔ شمالی کوه پائین بسوی خاور جنوبی متوجه می‌گردد و از کنار روستاهای قصر میان و سبزوئیه و چیچو و تهرود می‌گذرد و پس از پیمودن دامنهٔ جنوبی کوه خان‌خاتون وارد دهستان مرغک می‌گردد و از طریق روستاهای ابارگ *Ebāreg* بالا و پائین به د هستان دارزین داخل می‌شود. در این دهستان با ریزابه‌های فراوانی که از کوههای اطراف سرازیر گردیده‌اند مخلوط می‌شود و روستاهای دارزین و خاک‌نظام و درباغ و اهرارون *Ahrāron* و حسین‌آباد را سیراب می‌کند و به دهستان حومه از شهرستان بم وارد می‌گردد. در این دهستان با رود تلنگو مخلوط می‌شود و از شمال شهر بم می‌گذرد و پس از عبور از کنار روستای پشترود به رودخانهٔ پشترود تغییرنام داده و وارد دهستان بروات می‌گردد. در این دهستان روستاهای کورک *Kork* محمدآباد و ده زرگر و قلعهٔ بالائی و علی‌آباد را سیراب می‌کند و سرانجام در شنزارهای حاشیهٔ جنوبی کویر لوت فرو می‌رود.

پُشتگر **Poštgar**

دهستان بشاگرد غربی، شهرستان میناب. فصلی، ریزابهٔ رود شاه بابک، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۹۰ متر. شیب متوسط ۲/۷ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری. سرچشمه ارتفاعات ۹۲ کیلومتری جنوب خاوری میناب.

پشوئیه **Pašu'iyeh**

دهستان گشیت، شهرستان کرمان. فصلی، حوضهٔ کویر لوت. طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۲۰۰ متر. شیب متوسط ۴/۵ درصد. مسیر کلی خاوری.

سرچشمه، کوه کلاغان، ۶۷ کیلومتری جنوب خاوری کرمان.

پلپت‌رود **Palapat rud**

دهستان حومه شهرستان سراوان. فصلی، ریزابهٔ رود سی‌میش، حوضهٔ خاوری یا هامون (هامون جزموریان). طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۲۰ متر. شیب متوسط ۲/۳ درصد. مسیر کلی جنوب باختری. سرچشمه باداموکوه، ۳۰ کیلومتری شمال باختری سراوان.

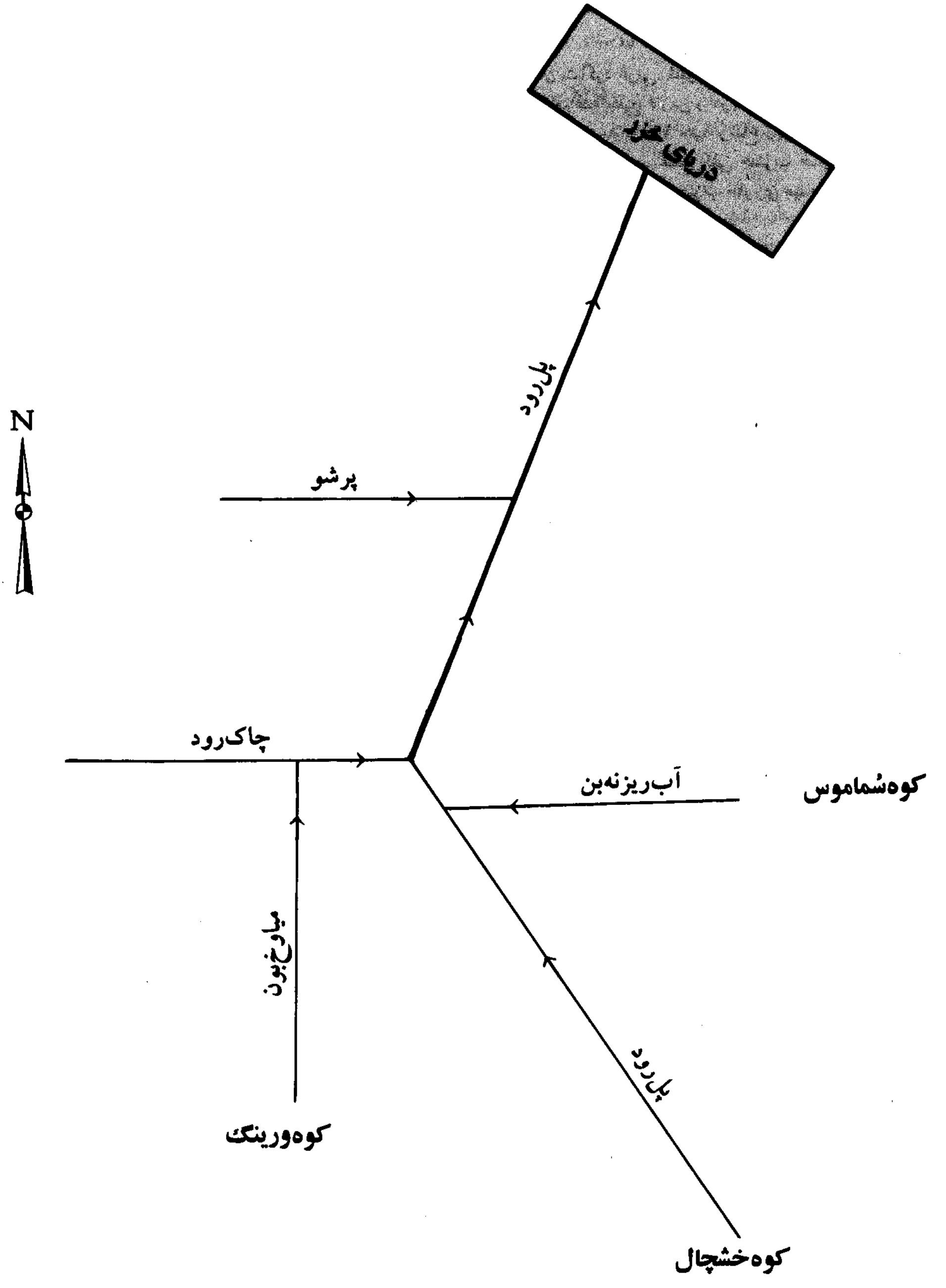
پُل‌رود **Pol rud**

دهستانهای اشکور و سیاهکل‌رود و رحیم‌آباد، شهرستان رودسر. دائمی، حوضهٔ دریای خزر. طول ۸۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۵- متر. شیب متوسط ۴/۳ درصد. مسیر کلی نخست شمال باختری. سپس شمال خاوری. میانگین آبدهی سالانه ۵۷۰ میلیون مترمکعب (اندازه‌گیری شده در ایستگاه درازلات).

پل‌رود از چشمه‌سارهای دامنهٔ شمالی کوههای خشه‌چال *Xašacāl*، لارگ *Lāreg* و سراش *Sarāš* و دامنه‌های جنوبی کوههای تنوره‌کش و پیلاتبار *Pilātabār*، در ۶۵ کیلومتری جنوب خاوری رودسر، طی ریزابه‌های بسیار سرچشمه گرفته و در درهٔ شمالی کوه نمازگاه بسوی شمال باختری جریان می‌یابد. پس از مشروب ساختن روستاهای تومن *Tomen* و یازن *Yāzan* از کنار روستای سبارده *Sebārdeh* می‌گذرد و ضمن سیراب نمودن روستای مزبور با دو ریزابهٔ نسبتاً بزرگ که یکی از دامنهٔ شمالی کوه پیلاتبار و دامنهٔ جنوبی کوه بزابن *Bozābon* سرچشمه گرفته و از درهٔ باختری کوه زرد بسوی جنوب باختری سرازیر گردیده است و دیگری که از ارتفاعات جنوب روستای سبارده سرچشمه گرفته و رو بسوی شمال خاوری سرازیرشده است، مخلوط می‌گردد و تا ۴ کیلومتری

Pol rud.
Length=82 Km.
Average slope=%4.3.
Average annual discharge=570 mcm.
Average annual precipitation=710 mm.
Basin area=2000 Km^2.

پل‌رود (شهرستان رودسر).
طول ۸۲ کیلومتر.
شیب متوسط ۴/۳ درصد.
میانگین آبدهی سالانه ۵۷۰ میلیون مترمکعب.
میانگین بارندگی سالانه ۷۱۰ میلیمتر.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۲۰۰۰ کیلومترمربع.



روستای سبارده همچنان رو بسوی شمال باختری جریان می‌یابد. در این نقطه ضمن درهم آمیختن با یک ریزابهٔ کوچک که از دامنهٔ خاوری کوه سرود *Sarud* سرچشمه گرفته و بسوی شمال سرازیر گردیده است، بطرف شمال متوجه می‌گردد و پس از پیمودن ۴ کیلومتر با ریزابهٔ کوچک دیگری که از حوالی روستای ییلاقی کیاشکول *Kiyāškul* سرچشمه گرفته و بسوی باختر جریان یافته است، مخلوط می‌گردد و مجدداً بسوی شمال باختری جریان می‌یابد و در سر راه با دو ریزابهٔ نسبتاً بزرگ که یکی از ارتفاعات جنوبی سرازیر شده و دیگری از دامنهٔ باختری کوه بزابن *Bozābon* و دامنهٔ جنوبی کوه گردبن *Gerdbon* سرچشمه گرفته و روستای جیرده *Jirdeh* را در سر راه خود سیراب نموده است، مخلوط می‌شود و درهٔ خاوری توکاس‌کوه *Tukās kuh* را بسوی روستای پائین‌مایستان *Pā'in māyestān* می‌پیماید و پس از مشروب ساختن روستای مزبور با ریزابه‌ای که از دامنهٔ باختری کوه گردبن *Gerdbon* سرچشمه گرفته و رو بسوی باختر از روستای یاسور *Yāsur* عبور نموده است، درهم می‌آمیزد و همچنان رو بسوی شمال باختری به جریان خود ادامه می‌دهد. در ۳ کیلومتری شمال باختری روستای پائین‌مایستان با ریزابهٔ نسبتاً بزرگی که از درهٔ باختری کوه توکاس بسوی شمال سرازیر شده است مخلوط می‌شود و همچنان بسوی شمال باختری رهسپار می‌گردد. پس از طی ۲ کیلومتر با خشکرود نسبتاً کوچکی که از دامنهٔ باختری کوه دوبندک *Dobandak* بسوی باختر سرازیر گردیده است، مخلوط می‌شود و درهٔ باختری روستای هلوچال *Holu cāl* با کمی انحراف بسوی شمال می‌پیماید و پس از مخلوط شدن با آب ریزنه‌بن با رودخانهٔ نسبتاً بزرگ چاک‌رود درهم می‌آمیزد و از درهٔ نسبتاً تنگ و پرشیبی بسوی شمال خاوری عبور می‌کند و ضمن مخلوط شدن با دو ریزابهٔ نسبتاً کوچک، از روستاهای تکلش *Takalaš* و پسین‌آبچال *Pasinābcāl* عبور کرده و در روستای پرشو *Parašu* با رودخانهٔ پرشو درهم می‌آمیزد و رو بسوی روستای بنک‌سر *Boneksar* بطرف شمال خاوری به جریان ادامه می‌دهد. در روستای مزبور با ریزابهٔ بزرگی که از دامنهٔ شمالی کوه توکه‌سر *Tukehsar* سرچشمه گرفته و بسوی شمال سرازیر شده است، مخلوط می‌شود و پس از عبور از روستاهای بالنکا *Bālenkā* و رحیم‌آباد و ماچیان *Māciyān* به دشت ساحلی دریای خزر وارد می‌گردد و دلتای کوچکی را به وسعت حدود ۸۵ کیلومترمربع پدید می‌آورد و سرانجام در روستاهای گسری‌محله *Gasari mahalleh* ، حسن‌سرا، شیرین‌محله، گیل‌کلایه *Gilkalāyeh* و کلاچای به دریای خزر می‌ریزد.

پُل فسا **Pol-e Fasā**

دهستان حومه، شهرستان شیراز. دائمی، حوضهٔ نیریز دریاچهٔ مهارلو. طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۶ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.

سرچشمه، کوه پهن، ۱۴ کیلومتری باختر جنوبی شیراز.

پلنگ‌رود **Palang rud**

دهستان کلارآباد، شهرستان تنکابن(شهسوار). دائمی، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۱ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۵- متر. شیب متوسط ۶/۶ درصد. مسیر کلی شمالی.

این رودخانه از ارتفاعات پوشیده از جنگل ساحلی، در ۴۰ کیلومتری خاور جنوبی تنکابن(شهسوار) سرچشمه گرفته و بسوی شمال روان می‌گردد و پس از سیراب ساختن روستاهای چارز *Cāraz* و کلارآباد در ساقی‌کلایه به دریا می‌ریزد.

پلنگی **Palangi**

دهستانهای چهارگنبدو بلورد، شهرستان سیرجان. فصلی، ریزابهٔ رود سوخته‌چال، حوضهٔ اصفهان وسیرجان (کویر سیرجان). طول ۳۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۸۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۱۰۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی باختری.

سرچشمه، دامنهٔ باختری کوه یشم *Yašm* ، ۶۶ کیلومتری خاور سیرجان.

پنج‌چاهی **Panj cāhi**

دهستان شاهرخت، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ کال تلخاب، حوضهٔ خاوری یا هامون (دریاچهٔ نمکزار). طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۹۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۴۰ متر. شیب متوسط ۱/۲ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.

سرچشمه، ۲۰ کیلومتری شمال باختری شاهرخت.

پوتان **Putān**

← سوهون‌تنگ، دهستانهای آبشار و پیشین، شهرستانهای سراوان و ایرانشهر.

پورک **Purk**

دهستان کله‌گان، شهرستان سراوان. فصلی، ریزابهٔ کلگان‌کنور، حوضهٔ خاوری یا هامون (هامون ماشکل). طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۳۰ متر. شیب متوسط ۱/۸ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.

سرچشمه، ۱۷ کیلومتری خاور سراوان.

پورنگ **Purang**

دهستان معروفان، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ رود سیاهو، حوضهٔ خاوری یا هامون (دریاچهٔ هامون صابری). طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۶۰ متر. شیب متوسط ۱/۸ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.

سرچشمه، دامنهٔ خاوری قلعه‌کوه، ۷۸ کیلومتری جنوب خاوری بیرجند و ۱۳ کیلومتری باختر شمالی روستای پورنگ.

پول‌کول **Pulkul**

دهستان میانکوه، شهرستان دزفول. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ شور، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۰۰ متر. شیب

متوسط ۳/۷ درصد. مسیر کلی نخست شمال باختری سپس باختر جنوبی.
این رودخانه از دامنهٔ کوههای سفیددون، منگ‌رضا *Mang rezā* و ملوک *Malevak*، در ۹۵ کیلومتری خاور شمالی دزفول سرچشمه می‌گیرد و از درّهٔ میان کوههای ملوک (در خاور) و منگ‌رضا (در باختر) بسوی شمال باختری سرازیر می‌شود. در انتهای درّهٔ مزبور با ریزابه‌ای که در درّهٔ کیور *Kayur* جریان دارد مخلوط می‌شود و رو بسوی باختر جنوبی تغییر مسیر می‌دهد. در این مسیر با سه ریزابهٔ عمده که مهمترین آنها در درّهٔ الموم *Almum* جریان دارد مخلوط شده و ضمن عبور از درهٔ چشمان به رودخانهٔ بلوط تغییر نام می‌دهد و پس از مخلوط شدن با آب‌بید به رودخانهٔ شور مبدل می‌گردد.

پون‌آرام **Pun ārām**
دهستان فندرسک، شهرستان دشت گرگان. فصلی، ریزابهٔ رود سرچال، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۹۰ متر. شیب متوسط ۱۰/۸ درصد. مسیر کلی باختری و شمال باختری.
سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه کلب‌درویش *Kalbdarviš*، در ۶۵ کیلومتری خاور گرگان. ریزشگاه، ۵۶ کیلومتری خاور گرگان.

پیران **Pirān**
دهستان میرجاوه، شهرستان زاهدان. فصلی، حوضهٔ خاوری یا هامون (هامون گودزره). طول تا مرز ایران و پاکستان ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه (نقطهٔ خروج از مرز) ۱۲۸۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی نخست شمال باختری. سپس شمال خاوری.
سرچشمه، ارتفاعات ۲۶ کیلومتری خاور زاهدان.
این رودخانه کوه کالا را از سوی دامنه‌های باختری و شمال باختری دور می‌زند و در روستای مرزی پیران از مرز خارج می‌شود و به کشور پاکستان وارد می‌گردد.

پیرچیلی **Pircili**
← جلّابی، دهستانهای شمیل و سیاهو، شهرستان بندرعباس.

پیرگان‌سو **Pirgān su**
دهستان قلعه‌حاتم، شهرستان دره‌گز. فصلی، حوضهٔ قره‌قوم. طول تا مرز ایران و جمهوری ترکمنستان ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه (نقطهٔ خروج از مرز) ۵۲۰ متر. شیب متوسط ۴ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
رودخانهٔ پیرگان‌سو از دامنهٔ شمالی کوه هزار مسجد، در ۴۳ کیلومتری جنوب خاوری دره‌گز سرچشمه می‌گیرد و با پیمودن پیچ و خمهایی رو بسوی شمال سرازیر می‌گردد و در نقطه‌ای به فاصلهٔ ۳۹ کیلومتری خاور جنوبی دره‌گز از مرز ایران و جمهوری ترکمنستان عبور کرده و بسوی صحرای قره‌قوم سرازیر می‌شود.

پیرمحمد **Pir mohammad**
دهستان ارکوازی، شهرستان ایلام. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ گاوی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۶ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۵۰ متر. شیب متوسط ۲/۵ درصد. مسیر کلی جنوبی.
رودخانهٔ پیرمحمد که به آن گلال پیرمحمد نیز می‌گویند از تلاقی رودهای کل‌کلا و پالشک‌آب، ۴۱ کیلومتری خاور شمالی مهران تشکیل می‌شود و ضمن عبور از درّهٔ میان کوههای زمیه *Zamiyah* (در باختر) و بلیجان (در خاور) تشکیل آبشار نسبتاً بلندی داده و در روستای پیرمحمد با رودخانهٔ رگزاه مخلوط می‌شود و به رودگاوی تغییر نام می‌دهد.

پیسلرچای **Pislar cāy**
دهستان رازلیق، شهرستان سراب، فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ تاج‌یار، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۵۰ متر. شیب متوسط ۲/۸ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
رودخانهٔ پیسلرچای از دامنهٔ جنوبی کوه سبلان، در ۲۲ کیلومتری شمال خاوری سراب سرچشمه می‌گیرد و درّهٔ خاوری کوه قیرداغ *Qirdāq* را بسوی جنوب باختری می‌پیماید و از آنجا بسوی جنوب منحرف شده و پس از طی ۷ کیلومتر بطرف جنوب باختری متوجه می‌شود و پس از عبور از روستاهای کرده‌مهین *Kardehmehin* و سنبان *Senbān* در کنار راه اتومبیل‌رو سراب به اردبیل با رازلیق‌چای مخلوط می‌شود و پس از قطع راه مزبور همچنان بسوی جنوب باختری جریان می‌یابد و سرانجام در روستای اندراب *Andarāb* به رودخانهٔ تاج‌یار می‌ریزد.

پیشامگ **Pišāmag**
دهستانهای راسک و پارود، شهرستان ایرانشهر. فصلی، ریزابهٔ رود سرباز، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۶۰ متر. شیب متوسط ۳/۶ درصد. مسیر کلی جنوبی.
این رودخانه از ارتفاعات ۳۱ کیلومتری شمال راسک و ۱۰۲ کیلومتری جنوب خاوری ایرانشهر واقع در دهستان پارود، سرچشمه می‌گیرد و بنام رود خیری از کوه سرازیر می‌گردد و از کنار روستاهای سردشت و خیری‌کوه می‌گذرد. در روستای پیشامگ با چندین ریزابه مخلوط می‌شود و بنام روپیشامگ بسوی جنوب روان می‌گردد و پس از مخلوط شدن با رود روک، در شمال روستای فیروزآباد به رود سرباز می‌ریزد.

پیش‌روبار **Pišrubār**
دهستانهای احمد سرگوراب و حومه و تولمات، شهرستانهای فومن و صومعه‌سرا. دائمی، حوضهٔ دریای خزر. طول ۶۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۸- متر. شیب متوسط ۱/۷ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
سرچشمه، کوه زردخانی واقع در جنگل برنا، ۲۵ کیلومتری جنوب باختری فومن. رودهای قلعه‌دنه و گشت رودخان و گاز

رودبار به آن می‌ریزند.

پیغمبر **Peyqambar**

← میان‌سو، دهستانهای جرگلان و گیفان، شهرستان بجنورد.

پیلمبرا **Pilambarā**

دهستان پره‌سر، شهرستان تالش. فصلی، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۱ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۸- متر. شیب متوسط ۱/۸ درصد. مسیر کلی شمال باختری. سرچشمه، ۷کیلومتری باختر رضوانشهر.

تاتاهو **Tātāhu**

← سیمینه‌رود، شهرستانهای مهاباد و میاندوآب، استان آذربایجان غربی.

تاج‌رود **Tāj rud**

دهستان اهلم‌رستاق، شهرستان آمل. شاخهٔ دلتای رود هراز، حوضهٔ دریای خزر. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۵- متر. شیب متوسط ۰/۷ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
تاج‌رود که در واقع شاخه‌ای از دلتای هراز محسوب می‌شود، در روستای مرزون‌آباد *Marzun ābād* ، در ۷ کیلومتری جنوب آمل از رودخانهٔ هراز جدا شده و دشت ساحلی را رو بسوی شمال باختری طی می‌کند و پس از عبور از روستاهای سوته‌کلا، تجن‌جار بالا و حسین‌آباد از یک کیلومتری خاور روستای شومیا *Šumiyā* عبور می‌کند و ۲ کیلومتر بعد به دو شاخه تقسیم شده، شاخهٔ خاوری با شهرود مخلوط می‌گردد و شاخهٔ باختری در روستای ساحلی خشت‌سر به دریا می‌ریزد.

تاج‌یار **Tājeyār**

دهستان ینگجه، شهرستان سراب. فصلی، ریزابهٔ تلخه‌رود، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۸۰ متر. شیب متوسط ۳/۵ درصد. مسیر کلی جنوبی. میانگین آبدهی سالانه ۴۸ میلیون مترمکعب (ایستگاه اسبقران).
رودخانهٔ تاج‌یار از دامنهٔ جنوبی کوه اوغلان‌داغ، در ۲۵ کیلومتری شمال سراب سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی جنوب جریان می‌یابد و پس از سیراب ساختن روستاهای اسبقران *Asbqerān* ، آبرس *Ābras* ، شیره‌جین *Širehjin* و قلعه‌جوق از شهر سراب می‌گذرد و پس از عبور از روستای حصار در جنوب روستای اندراب *Andarāb* به تلخه‌رود می‌ریزد. رودهای آقام‌علی‌چای و پیسلرچای از ریزابه‌های این رود محسوب می‌گردند.

تار **Tār**

دهستان ابرشیوه، شهرستان دماوند. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ دماوند، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۱۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۸۹۰ متر. شیب متوسط ۷ درصد. مسیر کلی باختری.
این رودخانه از یک کیلومتری باختر دریاچهٔ تار، در ۱۳ کیلومتری خاور دماوند سرچشمه می‌گیرد و از درهٔ میان کوههای قره‌داغ و میانرود (در شمال) و زرین‌کوه (در جنوب) رو به باختر روان می‌گردد و پس از عبور از مناطق تار و ورین *Varin* و گله‌وار *Galahvār* یا گروار *Garvār* و آمیختن با یک ریزابهٔ شمالی در شهر دماوند با رودخانهٔ رودبار مخلوط شده و رودخانهٔ دماوند را تشکیل می‌دهد.

تاره **Tāreh**

دهستان الموت، شهرستان قزوین. دائمی، ریزابهٔ الموت‌رود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۰۰ متر. شیب متوسط ۱۰ درصد. مسیر کلی جنوب باختری و جنوب.
رودخانهٔ تاره از دامنهٔ باختری کوه گندیگان *Gandigān* ، در ۶۳ کیلومتری شمال خاوری قزوین سرچشمه گرفته و از درهٔ میان کوههای لانه‌سر (در شمال) و خرتیزه *Xartizeh* در جنوب، بسوی جنوب باختری سرازیر می‌شود. پس از طی حدود ۱۱ کیلومتر با ریزابه‌ای که از شمال سرچشمه گرفته است، درهم می‌آمیزد و رو به جنوب به مسیر خود ادامه می‌دهد و در ۵ کیلومتری خاور روستای باغدشت به الموت‌رود می‌ریزد.
← الموت‌رود، دهستان الموت، شهرستان قزوین.

تاره‌رود **Tāreh rud**

دهستان بندپی، شهرستان بابل. فصلی، ریزابهٔ کلارود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۹۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۰ متر. شیب متوسط ۶/۶ درصد. مسیر کلی شمالی.
این رودخانه از دامنهٔ باختری کوه سیاه‌پل، در ۴۰ کیلومتری جنوب باختری بابل سرچشمه گرفته و پس از طی درهٔ باختری کوه سیاه‌پل در جنوب شهرک دیوا *Divā* به کلارود می‌ریزد.

تاسبر **Tāsbar**

دهستان ایسین، شهرستان بندرعباس. فصلی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه صفر. شیب متوسط ۲/۷ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، کوه گنو، ۲۵ کیلومتری شمال باختری بندرعباس.

تاش **Tāš**

دهستان بسطام، شهرستان شاهرود. فصلی، ریزابهٔ کال‌سیاه، حوضهٔ دشت کویر (کویر حاج علی‌قلی). طول ۵۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۵۰ متر. شیب متوسط ۳/۵ درصد. مسیر کلی، نخست باختر جنوبی. دوم جنوب خاوری و سپس خاوری.
رودخانهٔ تاش از دامنهٔ شمالی کوه شاهوار *Šāhvār* ، در ۲۶ کیلومتری شمال باختری شاهرود سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی باختر جنوبی جریان می‌یابد. نخست روستای تاش بالا را

سیراب می‌کند و پس از عبور از روستای تاش پائین بسوی جنوب خاوری تغییر مسیر می‌دهد و با رودخانهٔ مرغزار مخلوط می‌گردد و پس از عبور از دامنهٔ جنوب باختری کوه شاهوار بسوی خاور متوجه می‌شود و از روستای امیرآباد می‌گذرد و در شهرک بسطام ناپدید می‌گردد. مازاد آب این رودخانه در فصلهای پرآب پس از عبور از روستای گرجی به کال سیاه می‌ریزد.

تاش‌بلاغ Tāšbolāq

دهستان قتور، شهرستان خوی. فصلی، ریزابهٔ قتورچای، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۹۵۰ متر. شیب متوسط ۴/۵ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.

این رودخانه ازکوههای مرز ایران و ترکیه واقع در ۵کیلومتری جنوب باختری ایستگاه راه‌آهن رازی سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی شمال خاوری جریان یافته و در ۱۸۰۰ متری باختر روستای قتور به قتورچای وارد می‌شود.

تاشمورت Tāšmurt

دهستان ارکوازی، شهرستان مهران. دائمی، ریزابهٔ رود تنگ‌خشول، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۶ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۰۰ متر. شیب متوسط ۸/۳ درصد.

سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه بی‌وره *Bivareh* ، ۵۲ کیلومتری خاور شمالی مهران. ریزشگاه خاور روستای سرکوه، ۵۳ کیلومتری خاور شمالی مهران.

تالار Tālār

شهرستان قائم‌شهر (شاهی)، استان مازندران. دائمی، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۴۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۵- متر. شیب متوسط ۱/۷ درصد. مسیر کلی شمال باختری. میانگین آبدهی سالانه ۲۶۰ میلیون مترمکعب (ایستگاه شیرگاه).

رودخانهٔ تالار طی سه ریزابهٔ اصلی از دامنهٔ کوههای شاه‌محمدقلّه، آسمانلو، چال‌میش و قدمگاه واقع در دهستان خانقاه‌پی، در ۷۷ کیلومتری جنوب خاوری قائم‌شهر(شاهی) سرچشمه می‌گیرد و پس از عبور از درهٔ جاش *Jāš* و سرلش *Sarlaš* و دورزدن کوههای کرکس *Karkas* و اورم *Oram* بنام رودخانهٔ کبیر از روستاهای لرد *Lerd* ، پاقلعه ، ملارد *Melārd* امافت *Emāft* عبور می‌کند و در سر راه با رودهای آریم و دلاوررود مخلوط می‌گردد و در ۲ کیلومتری شمال خاوری روستای سفیدارگله *Sefidārgoleh* با رودخانهٔ سرخ‌آباد درهم می‌آمیزد و به رودخانهٔ تالار تغییر نام می‌دهد و به دهستان پل‌سفید وارد می‌گردد. در این دهستان نخست درهٔ باختری کوه غول‌قک *Qulquk* را رو به شمال طی می‌کند و به موازات راه اتومبیل‌رو و خط آهن فیروزکوه، قائم‌شهر (شاهی) حرکت می‌کند و در روستای شورمست با رودخانهٔ بزلا تلاقی کرده و از طریق درهٔ باختری کوه الواط *Alvāt* بسوی پل سفید روان می‌گردد و پس از عبور از روستای استخرسر با رودخانهٔ چرات درهم می‌آمیزد و رو به شمال باختری بسوی زیراب جریان می‌یابد. در دهستان زیراب روستاهای کردآباد *Kord ābād* ، سرخ‌کولا و کاشی‌خل *Kāšixel* و کارسولار و جوارم *Javārom* را سیراب می‌کند و پس از عبور از دامنهٔ خاوری کوه ترز *Terez* به دهستان شیرگاه وارد می‌شود. در این دهستان با رودخانهٔ کسلیان مخلوط می‌شود و رو بسوی شمال باختری از کنار روستاهای چالی و آبدنگ‌سر می‌گذرد و پس از آمیختن با رودخانهٔ تجون از کنار روستای کوتی‌لته *Kotilateh* عبور می‌کند. در ۲ کیلومتری شمال خاوری روستای اخیر با رودخانهٔ توجی مخلوط می‌شود و سپس از باختر قائم‌شهر(شاهی) عبور می‌کند و سرانجام در ۳ کیلومتری شمال باختری روستای عرب‌خیل به دریای خزر می‌ریزد.

تالارگاه Tālārgāh

دهستان ماسال، شهرستان تالش. دائمی، ریزابهٔ رود پرسی‌لسار، حوضهٔ دریای خزر. طول ۶ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۸۰ متر. شیب متوسط ۸/۷ درصد. مسیر کلی خاوری. سرچشمه ارتفاعات ۱۷ کیلومتری باختر جنوبی ماسال.

تالوارچای Tālvār cāy

دهستان مهربان، شهرستان همدان. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ تلوار. حوضهٔ دریای خزر. طول ۶۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۴۵ متر. شیب متوسط ۰/۸ درصد. مسیر کلی، شمال باختری به موازات راه همدان - بیجار. سرچشمه، ۶۳ کیلومتری شمال باختری همدان، ۶ کیلومتری روستای قاباق‌تپه. روستاهای مسیر، قطارقویو، قُهردبالا و پائین *Qohord* ، دالی‌چو، محمودآباد و سیف‌آباد. ریزشگاه جنوب خاوری روستای سلامت‌آباد، ۳۱ کیلومتری جنوب خاوری بیجار.

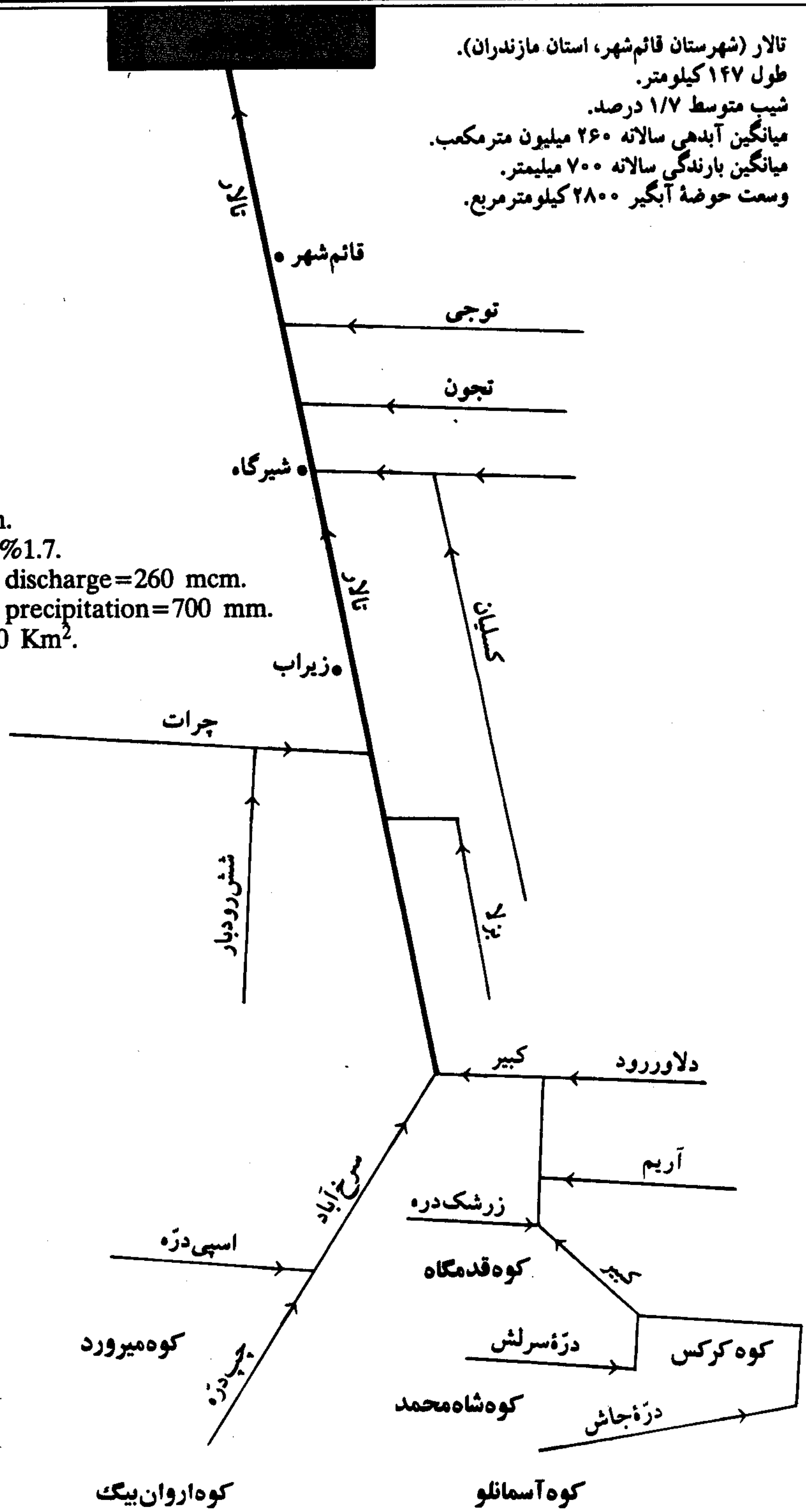
تالوک Tāluk

دهستان اندیکا، شهرستان مسجد سلیمان. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ شور لالی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۵۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۱۰ متر. شیب متوسط ۳/۲ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

این رودخانه از دامنهٔ کوههای سفیددون و منگ‌رضا، در ۶۹ کیلومتری شمال مسجد سلیمان سرچشمه گرفته و پس از مخلوط شدن با چند ریزابهٔ کوچک از درهٔ شمالی کوه نونار عبور می‌کند و پس از عبور از امامزاده باباحسن بسوی جنوب متوجه می‌شود و ضمن مخلوط شدن با چند ریزابهٔ بزرگ و کوچک از درهٔ خاوری کوه دوتالکی *Dotāleki* عبور می‌کند و پس از مخلوط شدن با رودخانهٔ تینا به درهٔ میان کوههای گریوه *Gariveh* (در شمال) و اودیو *Odiv* (در جنوب) وارد می‌شود و از کنار امامزاده بابااحمد می‌گذرد و سپس از جنوب روستای بنه‌وار *Bonehvār* عبور کرده و ضمن آمیختن با یک ریزابهٔ بزرگ جنوبی به درهٔ جنوبی کوه بامستان *Bāmestān* وارد

تالار (شهرستان قائم‌شهر، استان مازندران).
طول ۱۴۷ کیلومتر.
شیب متوسط ۱/۷ درصد.
میانگین آبدهی سالانه ۲۶۰ میلیون مترمکعب.
میانگین بارندگی سالانه ۷۰۰ میلیمتر.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۲۸۰۰ کیلومترمربع.

Tälär.
Length=147 Km.
Average slope=%1.7.
Average annual discharge=260 mcm.
Average annual precipitation=700 mm.
Basin area=2800 Km².



می‌گردد. سپس کوه میدان را از طریق درّهٔ شمالی دور می‌زند و در سر راه با یک ریزابهٔ نسبتاً بزرگ شمال خاوری که از کنار امامزاده ابوالقاسم عبور کرده است، مخلوط می‌گردد و بسوی روستای قلعه‌چیتی روان می‌شود. در این روستا با رودخانهٔ باغ شاهو درهم می‌آمیزد و بالاخره در ۳ کیلومتری باختر روستای اخیر به رودخانهٔ شور می‌ریزد. ۲ کیلومتری جنوب امامزاده باباحسن و همچنین مدخل تنگ بابااحمد، محل مناسبی برای احداث سد می‌باشد.

تاله‌جار **Tālehjār**

دهستان دشت بیل، شهرستان نقده. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ گدار، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۸۵۰ متر. شیب متوسط ۶/۵ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.

رودخانهٔ تاله‌جار که به آن سرچشمهٔ تاله‌جار نیز می‌گویند از دامنهٔ کوههای بارگوله و جزورک *Jazurak* واقع در مرز ایران و عراق، در ۵۰ کیلومتری باختر شمالی نقده سرچشمه می‌گیرد و درّهٔ جنوبی کوه بارگوله را بسوی جنوب باختری می‌پیماید و در روستای تاله‌جار *Tālehjār* به رودخانهٔ گدار می‌ریزد.

تاون **Tāvan**

← مهران، شهرستانهای بندرلنگه و لار.

تباریک **Tabārik**

دهستان مزرج، شهرستان قوچان. دائمی، ریزابهٔ رود اترک، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۹۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۰۰ متر. شیب متوسط ۰/۵ درصد. مسیر کلی جنوب باختری. میانگین آبدهی سالیانه ۳۸ میلیون مترمکعب.

این رودخانه که از بهم پیوستن رودهای سوزه و زیرآباد تشکیل می‌گردد، در واقع سرچشمهٔ شمالی رود اترک بشمار می‌آید، رو بسوی جنوب باختری جریان می‌یابد و در ۵ کیلومتری خاور قوچان به شاخهٔ جنوبی اترک می‌ریزد.

این رودخانه دارای آب دائم است ولی مقدار آب آن در تابستان بسیار کاهش می‌یابد. محل تلاقی رودهای سوزه و زیرآباد که درواقع نقطهٔ شروع رودخانهٔ تباریک است محل مناسبی برای احداث سد می‌باشد.

تپروم **Taparom**

دهستان رامیان، شهرستان دشت گرگان. فصلی، ریزابهٔ قوری‌چای، حوضهٔ دریای خزر. طول ۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۷۰ متر. شیب متوسط ۸/۶ درصد. مسیر کلی، خاور شمالی.

سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه قلعه‌موران، منطقهٔ سرقلعه، در ۵۸ کیلومتری خاور شمالی گرگان، ۱۲ کیلومتری جنوب باختری رامیان.

تجدانو **Tejdānu**

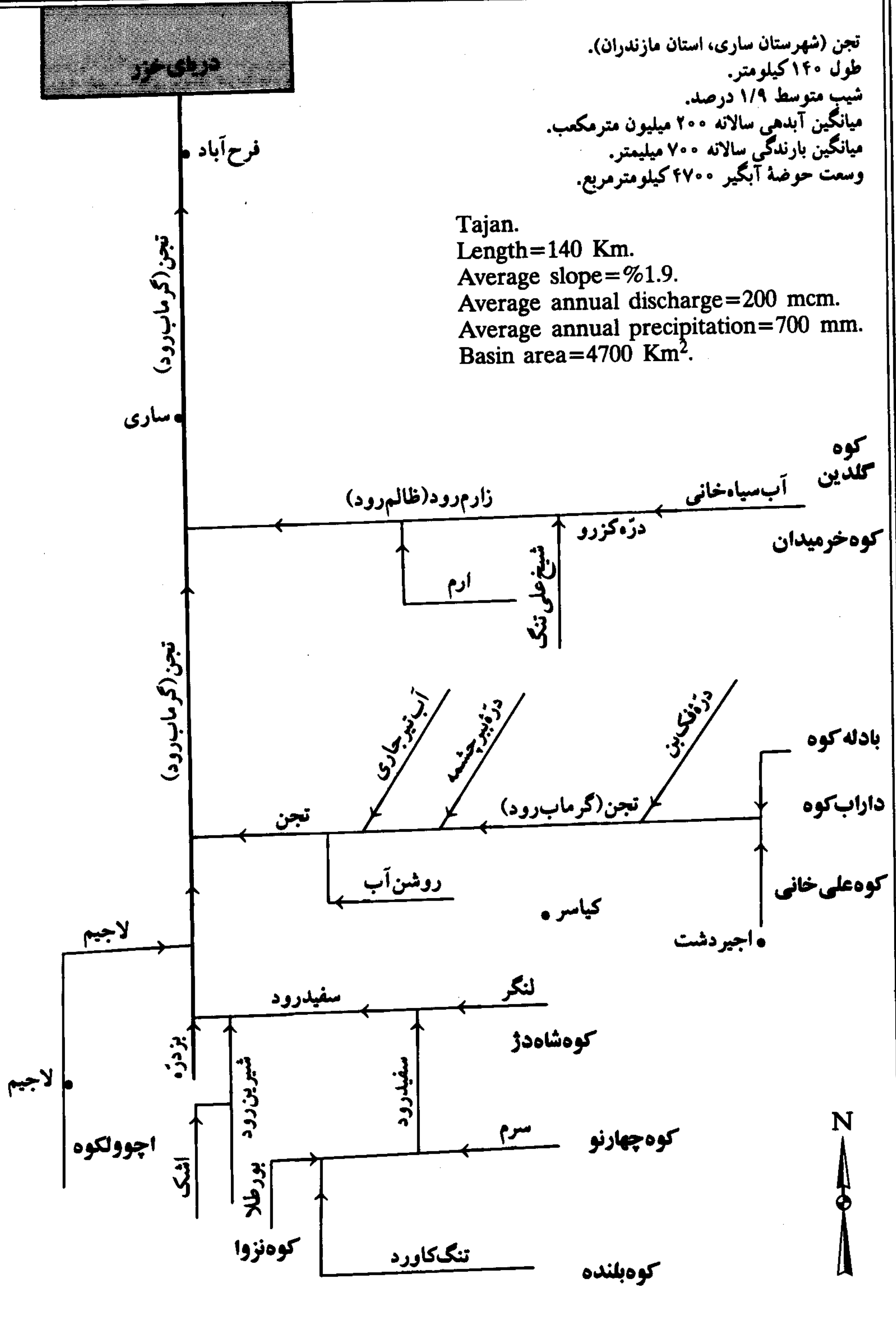
← میناب، شهرستانهای کهنوج و میناب.

تجن **Tajan**

شهرستان ساری، استان مازندران. حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۵- متر. شیب متوسط ۱/۹ درصد. مسیر کلی باختری و شمالی. میانگین آبدهی سالانه ۲۰۰ میلیون مترمکعب (اندازه‌گیری شده در ایستگاه سلیمان تنگه).

رودخانهٔ تجن یا گرماب‌رود از دامنهٔ کوههای علی‌خانی، داراب‌کوه و سرکوه، در ۷۸ کیلومتری خاور جنوبی ساری و ۲۸ کیلومتری خاور کیاسر سرچشمه می‌گیرد و از درّهٔ میان داراب‌کوه (در شمال) و کوههای علیخانی و دودره (در جنوب) رو بسوی باختر جنوبی روان می‌گردد. در جنوب روستای برد *Bard* تغییر مسیر یافته و با یک قوس راستگرد بسوی شمال خاوری متوجه می‌شود و پس از طی ۱۵ کیلومتر با ریزابه‌ای که از اجیردشت بسوی شمال روان شده است، مخلوط گشته و در ۲ کیلومتری شمال باختری روستای پشرت *Pešert* با ریزابهٔ دیگری که از ارتفاعات تول‌تپه، بادله‌کوه و کوه شادر *Šāder* سرچشمه گرفته و از کنار روستای قلعه‌سر عبور کرده است مخلوط می‌گردد.

از این نقطه بسوی باختر تغییر مسیر یافته و پس از عبور از جنوب خرابه‌های روستای چرگت *Cerget* با رودخانهٔ درهٔ فک‌بن مخلوط می‌گردد و از طریق درهٔ میان آلشکوه (در شمال) و کوه سلاسر *Salāsar* (در جنوب) تحت عنوان گرماب‌رود رو به باختر جریان می‌یابد. در انتهای باختری این دره با دو ریزابهٔ جنوبی درهم آمیخته و با دور زدن دامنهٔ باختری آلشکوه بسوی شمال باختری متوجه می‌گردد و پس از آمیختن با یک ریزابهٔ کوچک و همچنین رودخانهٔ ببرچشمه، از جنوب روستای باباکلا رو به باختر می‌گذرد. در ۶ کیلومتری روستای مزبور با رودخانهٔ تیرجاری مخلوط می‌گردد و پس از آمیختن با یک ریزابهٔ کوچک جنوبی با رودخانهٔ روشن‌آب و سپس با یک ریزابهٔ دیگر که از دامنهٔ کوه وناجم *Vanājan* سرچشمه گرفته و رو به جنوب باختری سرازیر شده است مخلوط می‌شود. در این نقطه به منطقه‌ای بنام شوی‌لاشت *Šavi lāšt* وارد می‌گردد و از میان دره‌ای جنگلی بسوی باختر به جریان خود ادامه می‌دهد و کوه افراکولام *Afrākolām* را از سوی جنوب می‌پیماید و پس از آمیختن با رودخانهٔ سفیدرود بسوی شمال باختری تغییر مسیر می‌دهد و از طریق درهٔ باختری کوه افراکولام بسوی شمال باختری روان می‌شود و در مسیر خود روستاهای تاکام، نوده، خرچنگ، گلورد *Golurd*، سرکت *Sarkat* و گرمستان را سیراب کرده و با رودخانهٔ زارم‌رود مخلوط می‌گردد و رو به شمال باختری به جریان خود ادامه داده و پس از مخلوط شدن با رودخانهٔ سالاردرّه بسوی شمال متوجه می‌شود و ضمن سیراب سازی روستاهای سنگ‌تراشان، تنگ‌لته‌وبالادزاوپائین‌دزاازخاورشهرساری‌عبورمی‌کندوبه دهستان رودپی واردمی‌گرددوپس‌از مشروب نمودن روستاهای این دهستان سرانجام در شمال فرح‌آباد به دریای خزر می‌ریزد.



تجن (شهرستان ساری، استان مازندران).
طول ۱۴۰ کیلومتر.
شیب متوسط ۱/۹ درصد.
میانگین آبدهی سالانه ۲۰۰ میلیون مترمکعب.
میانگین بارندگی سالانه ۷۰۰ میلیمتر.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۴۷۰۰ کیلومترمربع.

Tajan.
Length=140 Km.
Average slope=%1.9.
Average annual discharge=200 mcm.
Average annual precipitation=700 mm.
Basin area=4700 Km^2.

تجن Tejen

← هری‌رود، شهرستانهای تایباد، تربت‌جام و مشهد. استان خراسان.

تجون Tejun

دهستان شیرگاه، شهرستان قائم‌شهر(شاهی). فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ تالار، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۰ متر. شیب متوسط ۲/۶ درصد. مسیر کلی باختری.

رودخانهٔ تجون که به آن روشن‌آب نیز می‌گویند از دامنهٔ کوه گرّو *Garru*، در ۲۵ کیلومتری جنوب خاوری قائم‌شهر (شاهی) سرچشمه گرفته و از منطقه‌ای بنام بنجه‌خوشم *Benjehxušam* بسوی باختر روان می‌گردد و پس از عبور از روستای اندارکولی بسوی شمال متوجه می‌گردد و ضمن آمیختن با رودخانهٔ توجی به رودخانهٔ تالار می‌ریزد.

تخت‌چان Taxt-e Cān

دهستان جلوگیر، شهرستان خرم‌آباد. فصلی، ریزابهٔ رود کرخه، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۸ درصد. مسیر کلی نخست باختر شمالی، سپس جنوب باختری.

این رودخانه از دامنهٔ کوه کیالو *Kiyālo* و دره‌های تخت چان در ۶۰ کیلومتری جنوب باختری خرم‌آباد و ۲۳ کیلومتری خاور شمالی جلوگیر سرچشمه می‌گیرد و پس از آمیختن با آبهایی که از دره‌های تخت چان سرازیر شده‌اند در ۹ کیلومتری خاور شمالی جلوگیر تغییر مسیر داده و رو به سوی جنوب باختری از درهٔ میان کوههای دوفروش *Duforuš* (در خاور) و بسیاری *Besyāri* (در باختر) عبور می‌کند و در روستای آخور *Āxor* به رود کرخه می‌ریزد. مدخل درهٔ فوق و همچنین اواسط درهٔ مزبور که اولی در ۹ کیلومتری خاور شمالی و دومی در ۶ کیلومتری خاور جلوگیر قرار دارد محل مناسبی برای احداث سد به نظر می‌رسد.

تخته‌جان Taxteh jān

دهستان درمیان، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ رود گزیک، حوضهٔ خاوری یا هامون (دغ توندی). طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۲۰ متر. شیب متوسط ۱/۹ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

سرچشمه، ۳۵ کیلومتری شمال باختری گزیک.

این رودخانه در طول مسیر خود با رودهای رباط، بوته‌گز، اشکی، کال‌کفتار، رودکال، هزارمیشه و کال‌بچه مخلوط می‌شود و از آن به بعد به رود گزیک تبدیل می‌گردد.

تخته‌یورد Taxteh yurd

دهستان اوریاد، شهرستان زنجان. فصلی، ریزابهٔ قلعه‌چای، حوضهٔ دریای خزر. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۰۰ متر. شیب متوسط ۵ درصد. مسیر کلی، شمال خاوری.

رودخانهٔ تخته‌یورد از دامنهٔ شمالی کوه چال، در ۲۹ کیلومتری باختر ماه‌نشان سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی شمال خاوری سرازیر می‌شود. در سر راه روستاهای تخته‌یورد، لجبین *Lajbin* و پری‌چای را مشروب می‌کند. در روستای اخیر تغییر نام یافته و به پری‌چای موسوم می‌گردد و پس از عبور از خاور روستای میانج در ۲ کیلومتری خاور روستای اورجک *Orjak* به قلعه‌چای می‌ریزد.

ترادان Terādān

دهستان قصرقند، شهرستان چابهار. فصلی، ریزابهٔ رود کاجو، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۸۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی جنوبی. سرچشمه کوه مبدی *Mobdi*، ۱۷ کیلومتری جنوب خاوری قصرقند. قسمت علیای این رودخانه سور نام دارد.

ترپ Terap

دهستان بنت، شهرستان ایرانشهر. فصلی، ریزابهٔ رود گرپشت، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۵۰ متر. شیب متوسط ۳/۱ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.

سرچشمه، کوه سیاتک، ۱۶۰ کیلومتری جنوب باختری ایرانشهر.

تُرشاب Toršāb

دهستان حومه، شهرستان قاین. فصلی، ریزابهٔ کال بزرگ، حوضهٔ خاوری یا هامون (نمکزار خواف). طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۷۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.

این رودخانه از دامنهٔ کوههای گلگون و اندریک *Anderik*، ۲۳ کیلومتری باختر شمالی قاین سرچشمه می‌گیرد و پس از طی شش کیلومتر با یک ریزابهٔ نسبتاً بزرگ مخلوط شده و به رود موبیان تغییر نام می‌دهد و از درهٔ میان کوههای گلگون و موخی *Muxei* رو به شمال خاوری روان می‌شود و در ۲۴ کیلومتری شمال باختری قاین به کال بزرگ می‌ریزد.

تُرشاب Toršāb

دهستان شوسف، شهرستان بیرجند. فصلی، حوضهٔ خاوری یا هامون (لورگ شتران). طول ۳۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۶۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۲۰ متر. شیب متوسط ۱/۶ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.

سرچشمه، روستای پاتکوه *Pātkuh* دامنهٔ باختری کوه باران، ۱۳۰ کیلومتری جنوب خاوری بیرجند.

تُرشاب Toršāb

دهستان نه، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ رود شیله، حوضهٔ خاوری یا هامون (هامون گودزره). طول ۸۵ کیلومتر. ارتفاع

سرچشمه ۱۶۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۷۰ متر. شیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.
سرچشمه، ۱۶۰ کیلومتری جنوب خاوری نهبندان.

ترکولو **Tarkōlu**

دهستانهای کوهسارات و مینودشت، شهرستان دشت گرگان. فصلی، ریزابهٔ رود گرگان، حوضهٔ دریای خزر. طول ۳۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۵ متر. شیب متوسط ۴ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
این رودخانه از ارتفاعات جنوب خاوری مینودشت، در ۳۲ کیلومتری خاور جنوبی گنبدکاووس سرچشمه می‌گیرد و درهٔ جنوبی کوه قلعه را رو بسوی شمال باختری می‌پیماید و پس از مشروب ساختن روستای قلی‌تپه به دشت گرگان وارد می‌شود و پس از عبور از اراضی باتلاقی و سیراب نمودن روستای آرام *Ārām* در ۸ کیلومتری خاور شمالی گنبدکاووس به رود نالیوان می‌ریزد و توأماً به رود گرگان وارد می‌گردد.

ترونْد **Tarond**

← شاهی‌کور، دهستان بم‌پشت، شهرستان سراوان.

تشرود **Taš rud**

دهستان خمام، شهرستان رشت. دائمی، شاخهٔ دلتای سفیدرود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع محل انشعاب صفر. ارتفاع ریزشگاه ۲۸- متر. شیب متوسط ۰/۱ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
تشرود که یکی از شاخه‌های دلتایی سفیدرود است در روستایی بنام پلکو *Polku* از سفیدرود جدا می‌شود و رو بسوی شمال باختری جریان می‌یابد و به مرداب انزلی می‌ریزد.

تغار **Taqār**

دهستان دهدشت، شهرستان کهگیلویه. فصلی، ریزابهٔ رود خیرآباد، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۰۰ متر. شیب متوسط ۳/۵ درصد. مسیر کلی نخست شمال باختری، سپس جنوبی.
این رودخانه از دامنهٔ شمالی کوه چست‌خوار، در ۳۷ کیلومتری خاور دهدشت سرچشمه گرفته و بنام آب‌اسبکی رو به شمال باختری جریان می‌یابد و پس از مخلوط شدن با دو ریزابهٔ خاور جنوبی از کنار روستاهای عزیزی بالا و خلیفه و دلیاسیر *Delyāsir* می‌گذرد و با ورود به درهٔ جنوبی کوه سیاه به رود تغار تغییر نام می‌دهد و از جنوب روستای دلی‌پیرمحمود می‌گذرد و از آنجا بسوی جنوب تغییر مسیر می‌دهد و از خاور القچین بالا *Elqecin* می‌گذرد و بسوی روستاهای شیراز واسکندری روان می‌گردد. در روستای شیراز با یک ریزابهٔ بزرگ خاوری درهم می‌آمیزد و در ۲/۵ کیلومتری شمال باختری روستای گرداب با یک ریزابهٔ بزرگ که از ارتفاعات شمال باختری سرازیر شده و از خاور دهدشت عبور کرده است مخلوط می‌شود و در یک کیلومتری جنوب روستای مزبور به رودخانهٔ خیرآباد می‌ریزد. در جنوب روستای دلی‌پیرمحمود یعنی مدخل درهٔ جنوبی کوه سیاه محل مناسبی برای احداث سد بنظر می‌رسد.

تقی‌آباد **Taqi ābād**

شهرستان بم، استان کرمان. دائمی، ریزابهٔ رود شوره‌گز، حوضهٔ کویر لوت. طول ۱۷۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۳۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
این رودخانه از کوه گودسرخ، کوهستان جبال بارز واقع در دهستان آبگرم سرچشمه می‌گیرد و بنام رود سربند رو بسوی خاور جنوبی سرازیر می‌گردد و پس از مخلوط شدن با چندین ریزابه از کنار روستاهای نیستان *Nistān* و انجیرک عبور می‌کند و بنام رودخانهٔ نسا به دهستان رودآب وارد می‌گردد و پس از خروج از کوهستان به شاخه‌های فراوانی تقسیم می‌شود که دو شاخهٔ اصلی و بزرگ آن بنام رودخانهٔ کلّی بسوی شمال متوجه می‌شود و روستاهای دهستان رودآب را مشروب می‌سازد. در حاشیهٔ شمالی دهستان مزبور بسوی خاور شمالی متوجه می‌گردد و به موازات راه اتومبیل‌رو بم به زاهدان جریان می‌یابد، و هرچه به حاشیهٔ جنوبی کویر نزدیک می‌شود از آب آن کاسته شده و به خشکرودی مبدل می‌گردد و پس از ورود به دهستان پشترود در ۹۶ کیلومتری خاور بم به رود شوره‌گز می‌ریزد.

تک‌آب‌چاه‌زرد **Tak āb-e Cāhzard**

دهستان پسکوه، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ شوررود، حوضهٔ کویر لوت (دغ محمدآباد). طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۳۰ متر. شیب متوسط ۱/۷ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، دامنهٔ کوه سرکل *Sarkal*، ۲۳ کیلومتری جنوب باختری قاین.
این رودخانه با رود سرخیج مخلوط شده و شوررود را تشکیل می‌دهند.

تک‌تلخاب **Tak-e Talxāb**

دهستان خوسف، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ کال کلوتک، حوضهٔ کویر لوت (دغ محمدآباد). طول ۱۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۵۰ متر. شیب متوسط ۳/۲ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، دامنهٔ خاوری کوه کمرزرد، ۲۲ کیلومتری شمال بیرجند.

تک‌چاه **Tak-e Cāh**

دهستان خوسف، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ رود کلوتک، حوضهٔ کویر لوت (دغ محمدآباد). طول ۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۹۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۷ درصد. مسیر کلی خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ خاوری مادرکوه، ۲۵ کیلومتری شمال باختری بیرجند.

تک‌فرخنه **Tak-e Faraxneh**
دهستان بالاجام، شهرستان تربت جام. فصلی، ریزابهٔ جام‌رود، حوضهٔ قره‌قوم. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.
سرچشمه، دامنهٔ خاوری کوه میان‌جام، ۲۰ کیلومتری جنوب باختری تربت جام.

تک‌کُلوتک **Tak-e Kolutak**
← کلوتک، دهستانهای القور و خوسف، شهرستان بیرجند.

تگ **Tag**
← گاریجگان، دهستانهای قیس‌آباد و خوسف، شهرستان بیرجند.

تگ‌حوض **Tag-e Hōz**
دهستان درمیان، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ رود رباط، حوضهٔ خاوری یا هامون (دغ توندی). طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۹۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه پرهٔ‌پی‌کش *Parreh-ye Paykaš* ۳۲ کیلومتری شمال باختری گزیک و ۸۹ کیلومتری شمال خاوری بیرجند.

تگ‌کوه سفیدک **Tag-e-kuh-e Sefidak**
دهستان گزخت، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ رود گلو، حوضهٔ خاوری یا هامون (دغ پترگان). طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۲۰ متر. شیب متوسط ۲/۷ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.
سرچشمه، ۱۷ کیلومتری شمال خاوری گزیک.

تل‌اراهی **Talarāhi**
دهستان بمپور، شهرستان ایرانشهر. فصلی، ریزابهٔ رود بمپور، حوضهٔ جزموریان. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۰۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی جنوب باختری. سرچشمه، چشمه‌سارهای روستای بال‌چاه، ۲۰ کیلومتری شمال باختری ایرانشهر.

تلخ **Talx**
دهستان اسوار (ابوالفارس)، شهرستان رامهرمز. دائمی، ریزابهٔ رود رامهرمز. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۹۰ متر. شیب متوسط ۲/۶ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، دامنهٔ کوههای مقر *Maqar* و چادون *Cādun*، ۵۰ کیلومتری خاور جنوبی رامهرمز.
این رودخانه در طول مسیر که در درّهٔ خاوری کوه قلعه نجف قرار دارد با آب تنگ اناری و تنگ سیلو و تنگ کوشک مخلوط می‌شود و در ۱۲ کیلومتری خاور شمالی رامهرمز به رودخانهٔ رامهرمز می‌ریزد.

تلخاب **Talxāb**
دهستان حومه، شهرستان هشترود. فصلی، ریزابهٔ آلمالوچای، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۴۰ متر. شیب متوسط ۲/۶ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
این رودخانه از ارتفاع ۱۹۰۰ متری دامنه‌های کوه چراغ‌مردان‌داغی، در ۲۹ کیلومتری باختر شمالی سراسکند سرچشمه گرفته و رو بسوی جنوب خاوری از روستاهای تلخاب و ایاز *Ayāz* می‌گذرد و در روستایی بنام سعادتلو به آلمالوچای می‌پیوندد.

تلخاب **Talxāb**
دهستان ریکان، شهرستان گرمسار. خشکرود، ریزابهٔ رود گلو، حوضهٔ دشت کویر. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۷۳۰ متر. شیب متوسط ۰/۶ درصد. مسیر کلی شمالی.
سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه قلعه‌سردار، ۸۸ کیلومتری جنوب خاوری گرمسار.

تلخاب **Talxāb**
دهستان چوار، شهرستان ایلام. فصلی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول تا مرز ایران و عراق ۴۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه (نقطهٔ خروج از مرز) ۱۷۰ متر. شیب متوسط ۲/۵ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
این رودخانه از چشمه‌سارهای دامنهٔ کوههای الله‌خدا و تالوار واقع در مناطق بولی زنگیبان *Bōli-ye Zangeibān*، خرجلگان *Xorjalgān*، سرچم‌لو *Sarcam-e Lō* و کانی‌دُلدل مرتضی علی *Kāni doldol-e Mortezā ali*، در ۴۵ کیلومتری باختر شمالی ایلام سرچشمه گرفته و پس از عبور از چمن‌بولی از نقطه‌ای به فاصلهٔ ۶۱ کیلومتری باختر ایلام از مرز ایران و عراق خارج شده و به کشور عراق وارد می‌گردد.

تلخاب **Talxāb**
دهستان چوار، شهرستان ایلام. فصلی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول تا مرز ایران و عراق ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه (نقطهٔ خروج از مرز) ۶۰۰ متر. شیب متوسط ۴/۵ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، دامنهٔ چقال زرد سیاه‌کوه، ۳۵ کیلومتری باختر شمالی ایلام. نقطهٔ خروج از مرز، دشت لیک، ۴۸ کیلومتری باختر ایلام.

تلخاب **Talxāb**
دهستان شوهان، شهرستان مهران. فصلی، ریزابهٔ آب تیمه، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۹۰ متر. شیب متوسط ۳/۵ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، منطقهٔ دارخرمن *Dār-e Xarman*، ۶۶ کیلومتری خاور مهران.

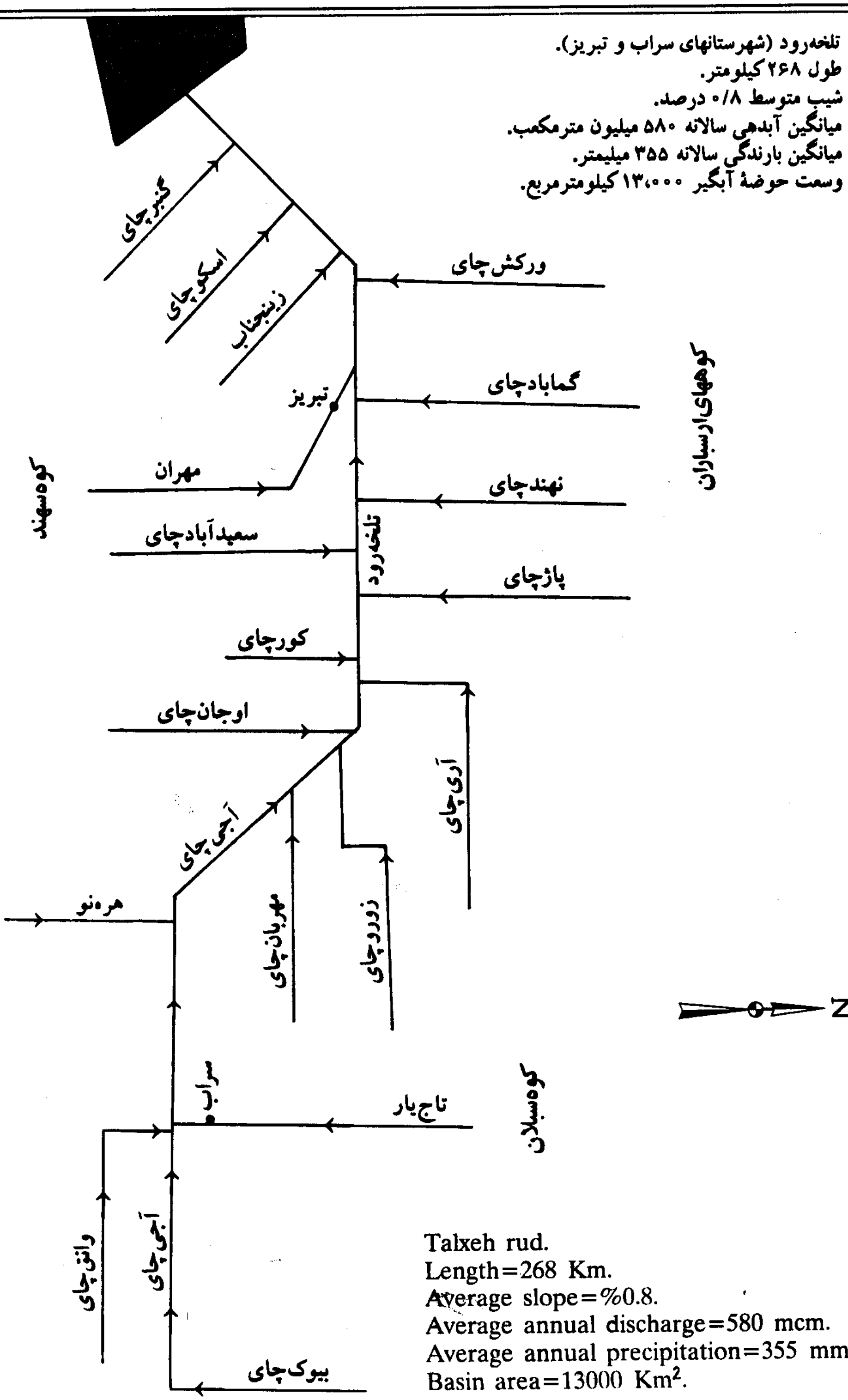
تلخاب **Talxāb**
دهستان باغ ملک، شهرستان ایذه. فصلی، ریزابهٔ رود بولاواس، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۸۲۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۳ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، ارتفاعات ۲۳ کیلومتری جنوب ایذه.

تلخاب **Talxāb**
شهرستانهای زاهدان و خاش، استان سیستان و بلوچستان. خشکرود، حوضهٔ خاوری یا هامون (هامون ماشکل). طول ۲۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۰۰ متر. شیب متوسط ۰/۴ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
این رودخانه که یک رودخانهٔ مرزی است از کوه پاچنشاهی *Pācenšāhi* واقع در دهستان میرجاوه، ۱۵ کیلومتری خاور زاهدان سرچشمه می‌گیرد و به موازات خط آهن زاهدان به میرجاوه رو بسوی جنوب خاوری جریان می‌یابد و از کنار شهر مرزی میرجاوه عبور می‌کند و به دهستان انده وارد می‌گردد. در این دهستان و همچنین دهستان پشتکوه از شهرستان خاش خط مرزی ایران و پاکستان را تشکیل می‌دهد و پس از مخلوط شدن با رودهای لادیز و گزو در ۱۳۵ کیلومتری خاور خاش از خط مرز خارج می‌گردد و داخل ایران می‌شود و مازاد آب آن در سیلابها به هامون ماشکل واقع در خاک پاکستان می‌ریزد.

تلخ‌رود **Talx rud**
دهستان بالالاریجان، شهرستان آمل. دائمی، ریزابهٔ رود هراز. حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۸۰ متر. شیب متوسط ۲۲ درصد. مسیر کلی، جنوب خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ خاوری کوه دماوند، ۶۳ کیلومتری جنوب باختری آمل و ۱۰ کیلومتری شمال باختری گزنک *Gazanak*.
این رودخانه که با شیب بسیار تند از دامنه‌های مرتفع کوه دماوند سرازیر می‌شود پس از عبور از روستای گزانه *Gazāneh* در روستای گزنک، ۶۵ کیلومتری جنوب باختری دماوند به رود هراز می‌ریزد.

تلخه‌رود **Talxeh rud**
شهرستانهای سراب و تبریز، استان آذربایجان شرقی. دائمی، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۲۶۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۷۰متر. شیب متوسط ۰/۸ درصد. مسیر کلی باختری. میانگین آبدهی سالیانه ۵۸۰ میلیون مترمکعب (اندازه‌گیری شده در ایستگاه وینار).
تلخه‌رود از دامنهٔ جنوبی کوه سبلان، ۳۳ کیلومتری شمال خاوری سراب (دهستان آغمیون) سرچشمه گرفته و بنام یُوک‌چای با شیب تند بسوی جنوب سرازیر می‌شود. در جنوب روستای دیبکلو *Dibaklu* با رود کابل مخلوط شده و بطرف روستای ایده‌لو *Idehlu* روان می‌گردد. در این روستا با رودخانهٔ پستام مخلوط گردیده و از کنار روستای مشهدی‌کندی عبور می‌کند و با رسیدن به روستای کلیان بسوی باختر جنوبی متوجه شده و در سر راه روستاهای سوین *Sovin* و شوردل و اسبگران *Asbgarān* را سیراب کرده به دهستان حومه وارد می‌شود. در این دهستان نخست با وانق‌چای مخلوط شده و پس از سیراب کردن روستای گنبدان همچنان بسوی باختر جنوبی جریان می‌یابد و در جنوب روستای اندراب *Andarāb* با رودخانهٔ تاج‌یار مخلوط می‌شود و بنام رودخانهٔ سرانسر *Sarānsar* از دهستان حومه به دهستان ینگجه وارد می‌شود و مجدداً بنام تلخه‌رود یا آجی‌چای رو بسوی شمال باختری روان می‌شود و در دامنه‌های جنوبی کوه آق‌داغ با وانق‌چای درهم آمیخته و بموازات راه اتومبیل‌رو سراب به بستان‌آباد جریان می‌یابد و در روستای بهرمان *Bahremān* با رودخانهٔ هره‌نو *Harehnō* مخلوط می‌شود. از این نقطه رو بسوی شمال باختری از روستاهای قارخون *Qārxun* و دولت‌آباد می‌گذرد و با منحرف شدن بسوی باختر، روستای ارزنق *Arzanaq* از دهستان مهران‌رود شهرستان تبریز را سیراب می‌کند و با طی یک قوس مجدداً بسوی شمال باختری جریان می‌یابد و از روستاهای زنجل‌آباد *Zanjel ābād* عبور می‌کند و در ۲ کیلومتری باختر روستای کوا *Kovā* با ریزابه‌هایی که از دهستان مهربان می‌آیند مخلوط می‌گردد و همچنان بسوی شمال باختری جریان می‌یابد و پس از عبور از باختر روستای کلوانق *Kolvānaq* بسوی شمال منحرف می‌شود و در خاور روستای بخشایش با زوروچای مخلوط می‌شود و در ۲ کیلومتری شمال همین روستا با اوجان‌چای درهم می‌آمیزد و پس از عبور از جنوب روستای اربطان *Arbatān* بسوی باختر منحرف می‌شود و پس از طی مسافتی حدود ۳ کیلومتری به جنوب متوجه می‌شود و در باختر روستای جانقور *Jānqur* بطرف شمال باختری منحرف شده در روستای مرگید *Margid* با آری‌چای *Āri cāy* مخلوط شده، نخست بسوی جنوب باختری و سپس بسوی باختر جریان می‌یابد. در ۲ کیلومتری شمال روستای امیدچه *Omidceh* با کورچای مخلوط می‌شود و رو بسوی باختر از کنار روستای خواجه *Xājeh* عبور می‌کند. در روستای مزبور با پاژچای درهم می‌آمیزد و با کمی انحراف بسوی جنوب باختری و مجدداً بسوی باختر روان می‌شود و پس از عبور از جنوب روستای ونیار *Vanyār* از شمال شهر تبریز عبور می‌کند. در همین محل با گنبدچای *Gonbad cāy* درهم آمیخته و راه اتومبیل‌رو و راه‌آهن تبریز به مرند را قطع می‌کند و با رسیدن به روستای خواجه‌دیزه با رودخانه ورکش‌چای مخلوط می‌گردد و از آنجا به بعد بطرف جنوب باختری جریان می‌یابد و با سیراب کردن روستاهای مایان پایین و آخوله *Āxuleh* دلتای وسیعی را به وسعت حدود ۱۳۰۰ کیلومترمربع تشکیل می‌دهد و پس از مشروب نمودن پاره‌ای از روستاهای دهستان شورکات در خاور شبه‌جزیرهٔ شاهی به دریاچهٔ ارومیه می‌ریزد.
به این رودخانه آجی‌چای نیز می‌گویند.

تلخه‌رود زنجان **Talxeh rud-e Zanjān**
دهستان غنی‌بیگلو، شهرستان زنجان. فصلی، ریزابهٔ قزل‌اوزن، حوضهٔ دریای خزر. طول ۶ کیلومتر. ارتفاع سر چشمه ۱۲۹۵ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۰۰ متر. شیب متوسط ۳/۲ درصد.



تلخه‌رود (شهرستانهای سراب و تبریز).
طول ۲۶۸ کیلومتر.
شیب متوسط ۰/۸ درصد.
میانگین آبدهی سالانه ۵۸۰ میلیون مترمکعب.
میانگین بارندگی سالانه ۳۵۵ میلیمتر.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۱۳،۰۰۰ کیلومترمربع.

Talxeh rud.
Length=268 Km.
Average slope=%0.8.
Average annual discharge=580 mcm.
Average annual precipitation=355 mm.
Basin area=13000 Km^2.

مسیر کلی شمال باختری.
این رودخانه از بهم پیوستن بیوک‌چای و میرجان‌سویی در ۶۷ کیلومتری باختر شمالی زنجان تشکیل می‌گردد و پس از عبور از درهٔ شمالی کوه شیرین‌سو در روستای شکرچی به قزل‌اوزن می‌ریزد.

تل‌درّه‌دوز **Tal-e Darrehduz**

دهستان قتور، شهرستان خوی. فصلی، ریزابهٔ قتورچای، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۹۰ متر. شیب متوسط ۱۲/۵ درصد. مسیر کلی جنوبی.
این رودخانه از دامنه‌های جنوبی کوه اورین کوچک سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی جنوب جریان یافته و در ۳۰ کیلومتری باختر جنوبی خوی به قتورچای می‌ریزد.

تلگنو **Talganu**

دهستانهای آبگرم و گور شهرستانهای بم و جیرفت. دائمی، ریزابهٔ پشترود، حوضهٔ کویر لوت. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۲۰ متر. شیب متوسط ۳/۸ درصد. مسیر کلی شمال باختری. میانگین آبدهی سالانه ۳۰ میلیون مترمکعب (ایستگاه آدوری).
این رودخانه از کوه شاه جبال بارز، در ۳۳ کیلومتری شمال خاوری جیرفت سرچشمه می‌گیرد و ضمن عبور از دره‌های ژرف، روستاهای رومین، بونه‌هیکل، باغ‌بالا و کنگرو *Kongerō* را سیراب می‌کند و از دهستان گور متعلق به شهرستان جیرفت خارج می‌شود و به دهستان آبگرم از شهرستان بم وارد می‌گردد و در ۷ کیلومتری باختر بم به رودخانهٔ پشترود می‌ریزد.

تلوار **Talvār**

شهرستانهای قروه و بیجار، استان کردستان. دائمی، ریزابهٔ قزل‌اوزن، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۴۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۴ درصد. مسیر کلی شمال خاوری. میانگین آبدهی سالانه ۲۸۶ میلیون مترمکعب (ایستگاه سلامت‌آباد).
رودخانهٔ تلوار که یکی از مهمترین ریزابه‌های قزل‌اوزن محسوب می‌گردد، از دامنهٔ باختری کوه سه‌پلان *Sehpalān* و کوه پنجه *Panjeh*، در ۲۹ کیلومتری باختر جنوبی قروه سرچشمه می‌گیرد و بنام چم‌سنگ‌سیاه از روستاهای بسیاری از دهستان ئیلاق را مشروب می‌کند و پس از قطع راه اتومبیل‌رو قروه به سنندج در روستای کچی‌گرد *Kacigerd* با چم‌میرکی مخلوط می‌شود و به دهستان خسروآباد از شهرستان بیجار وارد می‌گردد. در این دهستان نخست با رودخانهٔ شورقروه و سپس با رودشور بیجار درهم می‌آمیزد و رو بسوی شمال خاوری به جریان خود ادامه می‌دهد. در روستای گوجه‌کند با رودخانهٔ چم مخلوط می‌شود و در روستای سلامت آباد با رودهای تالوارچای و اوزون درّه درهم می‌آمیزد و به دهستان پیرتاج وارد می‌گردد و از درّهٔ باختری کوه چنگ‌الماس بسوی شمال رهسپار می‌شود و به شهرستان خدابنده از استان زنجان وارد می‌گردد. در این شهرستان نخست با آقبلاغ‌چای درهم می‌آمیزد و پس از سیراب نمودن روستاهای یقین‌لو و محمدلو در روستای ورمانلو *Varmānlu*، در ۵۰ کیلومتری باختر جنوبی قیدار به قزل‌اوزن می‌ریزد. به این رودخانه چم‌تلوار نیز می‌گویند.

تله‌زی **Talehzey**

← آبدانان، شهرستان دهلران، استان ایلام.

تنگاب **Tangāb**

دهستان نصرآباد، شهرستان قصرشیرین. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ الوند، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۴۲۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۱ درصد. مسیر کلی باختر شمالی.
رودخانهٔ تنگاب از تلاقی رودخانهٔ گیلان و چم‌بوند، ۲۶ کیلومتری جنوب خاوری قصر شیرین تشکیل می‌یابد و پس از قطع راه اتومبیل‌رو قصر شیرین به نفت‌شهر و عبور از روستای تنگاب در روستای قره‌صدف به رودخانهٔ الوند می‌ریزد.

تنگ امجز **Tang-e Amjaz**

← دهنهٔ کُمرکان، دهستانهای امجز و محمدآباد، شهرستان جیرفت.

تنگ اناری **Tang-e Anāri**

دهستان اسوار، شهرستان رامهرمز. فصلی، ریزابهٔ رود تلخ، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۰۰ متر. شیب متوسط ۴ درصد. مسیر کلی نخست جنوب خاوری سپس خاور شمالی.
سرچشمه، دامنهٔ کوه قلعه نجف، ۴۰ کیلومتری خاور جنوبی رامهرمز.

تنگ‌بُراق **Tang-e Borāq**

← کُر، شهرستانهای اقلید و مرودشت، استان فارس.

تنگ‌بهرام‌کُش **Tang-e Bahrāmkoš**

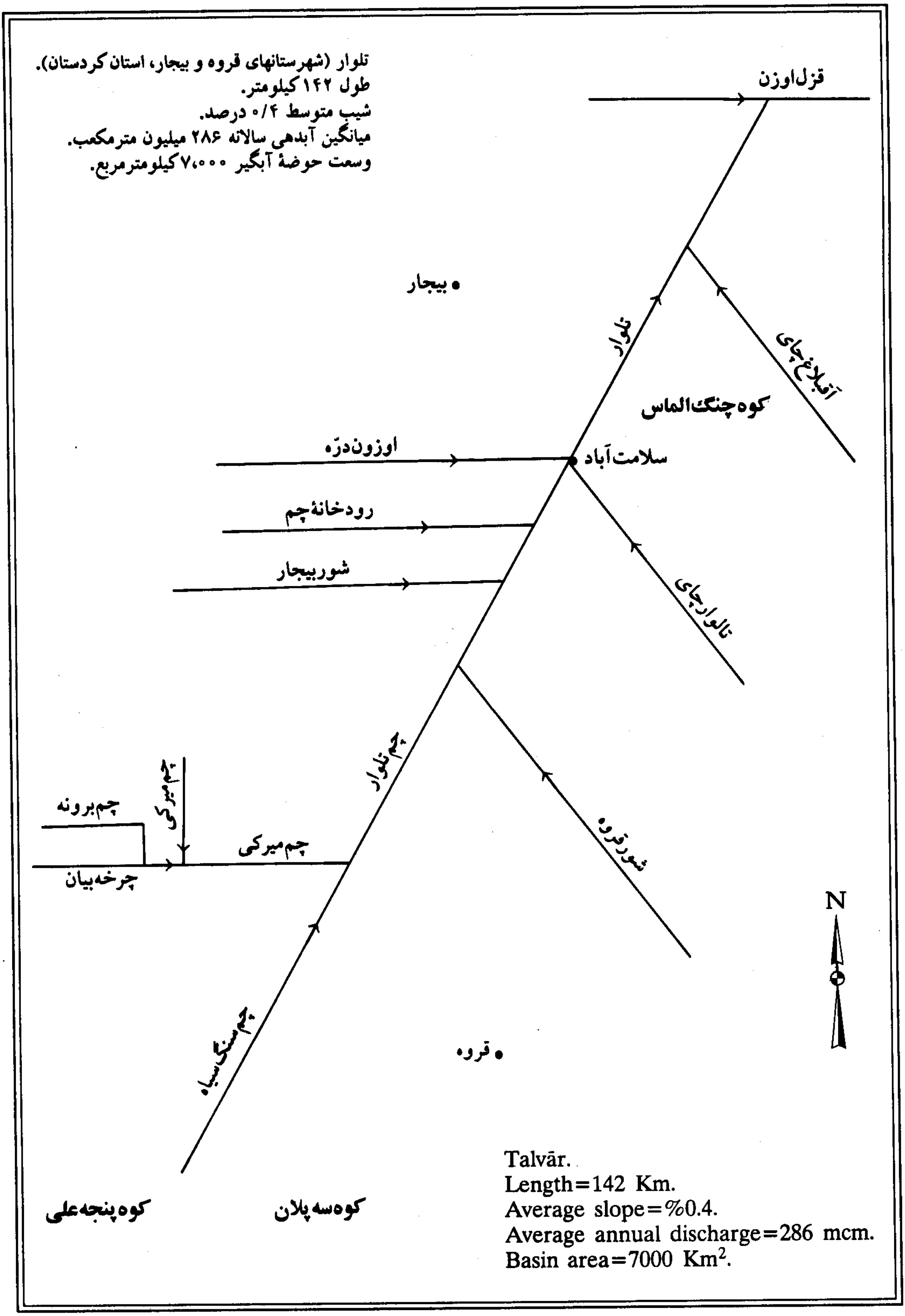
دهستانهای کرگاه و کاکاشرف، شهرستان خرم‌آباد. فصلی، ریزابهٔ رود خرم‌آباد، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۲۰ متر. شیب متوسط ۲/۵ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، دامنهٔ کوه خارزار ۱۹ کیلومتری جنوب خرم‌آباد.

تنگ‌پاتوران **Tang-e Pāturān**

← کنگررود، دهستان مارز، شهرستان کهنوج.

تنگ‌پی‌توکان **Tang-e Pitokān**

دهستان بم‌پشت، شهرستان سراوان. فصلی، ریزابهٔ رود ماشکل،


تلوار (شهرستانهای قروه و بیجار، استان کردستان).
طول ۱۴۲ کیلومتر.
شیب متوسط ۰/۴ درصد.
میانگین آبدهی سالانه ۲۸۶ میلیون مترمکعب.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۷،۰۰۰ کیلومترمربع.
قزل‌اوزن
بیجار
تلوار
آق‌بلاغ‌چای
کوه‌چنگ‌الماس
اوزون‌درّه
سلامت‌آباد
رودخانهٔ‌چم
شوربیجار
تالوارچای
چم‌تلوار
چم‌میرکی
چم‌برونه
چم‌میرکی
چرخه‌بیان
شورقروه
N
چم‌سنگ‌سیاه
قروه
کوه‌پنجه‌علی
کوه‌سه‌پلان
Talvār.
Length=142 Km.
Average slope=%0.4.
Average annual discharge=286 mcm.
Basin area=7000 Km^2.

حوضهٔ خاوری یا هامون (هامون ماشکل). طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۸۲۰ متر. شیب متوسط ۰/۵ درصد. مسیر کلی خاوری و شمالی. سرچشمه ۸۲ کیلومتری جنوب خاوری سراوان.
این رودخانه را در ابتدای مسیر، رودخانهٔ گزبستان نیز می‌گویند.

تنگ تلخ **Tang-e Talx**
دهستان ابوالفارس، شهرستان رامهرمز. فصلی، ریزابهٔ رود ابوالفارس، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۵۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۵۰ متر. شیب متوسط ۲/۵ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ کوه آوشتون *Āvešton*، ۴۱ کیلومتری جنوب خاوری رامهرمز.

تنگ جلابی **Tang-e Jalābi**
دهستان چهاردانگه، شهرستان اقلید. فصلی، ریزابهٔ رود اوجان، حوضهٔ نیریز (دریاچهٔ بختگان). طول ۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۱۵۰ متر. شیب متوسط ۸ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری. سرچشمه کوه پلنگی، ۱۸ کیلومتری خاور سده.

تنگ‌جلو **Tang-e Jelō**
دهستان پادنای علیا، شهرستان سمیرم. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ ماربر. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۹۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی باختر شمالی.
سرچشمه، منطقهٔ چشمه‌ناز، ۶۰ کیلومتری جنوب خاوری سمیرم.
این رودخانه ضمن عبور از تنگ جلو، روستای کومه *Komeh* را سیراب می‌سازد و در ۳۹ کیلومتری جنوب سمیرم به رودخانهٔ ماربر می‌ریزد.

تنگ چاهو **Tang-e Cāhu**
دهستان ابرج، شهرستان مرودشت. فصلی، ریزابهٔ رود کُر، حوضهٔ نیریز (دریاچهٔ بختگان). طول ۲۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۶ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، کوههای آب‌غار و قلاتون، ۷۳ کیلومتری شمال باختری مرودشت.

تنگ‌چرخی **Tang-e Carxi**
← کل، شهرستانهای داراب و بندرعباس.

تنگ‌خشک **Tang-e Xošk**
دهستان پادنای سفلی، شهرستان سمیرم. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ سمیرم. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۸۳۰ متر. شیب متوسط ۲/۷ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، دامنهٔ کوه زرپادشاه، ۲۳ کیلومتری جنوب باختری سمیرم.

تنگ خشول **Tang-e Xašul**
دهستان ارکوازی، شهرستان مهران. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ چنگوله، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۹۵ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی جنوبی.
این رودخانه از تلاقی آب کنات و آب بی‌وره در منطقهٔ چیچال، ۵۶ کیلومتری خاور شمالی مهران تشکیل می‌یابد و ضمن عبور از روستای سرکوه با آب تاشمورت مخلوط می‌شود و از درهٔ میان کوههای کوماچی *Komāci* و خاکلی *Xākli* عبور می‌کند و به درهٔ خاوری کوه خردم *Xardom* وارد می‌گردد. در این دره نخست با چند ریزابهٔ کوچک مخلوط می‌شود و پس از عبور از منطقهٔ بلوطستان *Balutestān* در ۵۳ کیلومتری خاور مهران با رودخانهٔ تنگ کورتو مخلوط شده و به رودخانهٔ چنگوله تبدیل می‌گردد.

تنگ‌خور **Tang-e Xur**
دهستان چارکی، شهرستان بندرلنگه. فصلی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه صفر. شیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی و در انتهای مسیر، جنوبی.
سرچشمه، کوههای نمکی و کلنگی *Kalangi*، ۱۰۰ کیلومتری باختر شمالی بندر لنگه. روستاهای مسیر، لعلمی *La'lami*، رستمی، ده‌نومیر، دوب *Dobb*، بهمنی، نخل‌میر، سه‌کونار و بندر چارک.

تنگ‌دشت‌بهمن **Tang-e dašt-e Bahman**
دهستان جاویدالله، شهرستان ممسنی. فصلی، ریزابهٔ کال سرگچینه، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۸۰ متر. شیب متوسط ۱۰/۷ درصد. مسیر کلی نخست باختر شمالی، سپس جنوب باختری.
سرچشمه، کوه بسدگاه *Basadgāh*، ۲۸ کیلومتری شمال خاوری نورآباد.

تنگر **Tangar**
← تنگ‌راه، دهستان کوکلان، شهرستان دشت گرگان.

تنگ‌راه **Tangrāh**
دهستان کوکلان، شهرستان دشت گرگان. فصلی، ریزابهٔ رود گرگان، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۷۰ متر. شیب متوسط ۳/۳ درصد. مسیر کلی جنوبی.
رود تنگر از دامنهٔ شمال باختری کوه قره‌کسمور *Qareh kasmur*، ۲۳ کیلومتری خاور شمالی کلاله

سرچشمه می‌گیرد و با طی یک قوس راستگرد بسوی شمال جریان می‌یابد. در یک کیلومتری باختر روستای زو *Zō* با رودخانه‌ای به همین نام مخلوط می‌شود و پس از مشروب نمودن روستای کری‌تور *Koreytur* در روستای قلعه‌جیق *Qal'ehjiq* به رود گرگان می‌ریزد.

تنگ رودقور Tang-e Rudqor
دهستان پادنای سفلی، شهرستان سمیرم. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ ماربر، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۸۳۰ متر. شیب متوسط ۹ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه دنا، ۴۶ کیلومتری جنوب باختری سمیرم.

تنگ ریز Tang-e Riz
دهستان دشمن‌زیاری. شهرستان کهگیلویه. فصلی، ریزابهٔ رود شبلیز. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۹ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۷۰ متر. شیب متوسط ۳/۳ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، درّهٔ مرغ‌خوان، ۵۰ کیلومتری شمال خاوری دهدشت.

تنگ ریگان Tang-e Rigān
دهستان پادنای علیا، شهرستان سمیرم. فصلی، ریزابهٔ رود ماربر، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۹۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۰۷۰ متر. شیب متوسط ۷/۳ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، کوه دنا، ۶۵ کیلومتری جنوب سمیرم.

تنگسر Tangsar
دهستان شهی، شهرستان دزفول. فصلی، ریزابهٔ رود دز. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۱ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۳۸۰ متر. شیب متوسط ۲/۹ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، ۴۰ کیلومتری شمال خاوری دزفول.

تنگ سرحه Tang-e Sarheh
← بندان، دهستان نیکشهر، شهرستان چابهار.

تنگ سرخ Tang-e Sorx
دهستان سردرود، شهرستان بویراحمد سردسیر. دائمی، ریزابهٔ رود بشار. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۰۲۰ متر. شیب متوسط ۴/۹ درصد. مسیر کلی نخست شمالی، سپس باختری.
سرچشمه، کوه تنگ‌سرخ، ۳۹ کیلومتری جنوب خاوری یاسوج.

تنگ سندان Tang-e Sendān
← قلات، دهستان بهمئی گرمسیری، شهرستان کهگیلویه.

تنگ سیلو Tang-e Silu
دهستان اسوار، شهرستان رامهرمز. فصلی، ریزابهٔ رود تلخ، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۶ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۸۰ متر. شیب متوسط ۱۲/۸ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.
سرچشمه، ۴۷ کیلومتری خاور جنوبی رامهرمز.

تنگ‌شهنیز Tang-e Šehniz
دهستان دشمن‌زیاری، شهرستان کهگیلویه. دائمی، ریزابهٔ رود شبلیز، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۹۸۰ متر. شیب متوسط ۳/۷ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ کوه بندگرد، ۵۰ کیلومتری شمال خاوری دهدشت. در روستای هفت‌چشمه به رود شبلیز می‌ریزد.

تنگ‌شیب Tang-e Šib
دهستان کوهمرّه، شهرستان کازرون. فصلی، ریزابهٔ رود شاهپور، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۵۰ متر. شیب متوسط ۶/۲ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه کوه خانی‌یک ۲۷ کیلومتری شمال خاوری کازرون.

تنگ‌کاورد Tang-e Kāvard
دهستان پشتکوه، شهرستان ساری. فصلی، ریزابهٔ سفیدرود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۷۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۹۰ متر. شهب متوسط ۳/۴ درصد. مسیر کلی، نخست باختری، سپس شمالی.
سرچشمه، ۵۰۰ متری باختر روستای گوشوارد *Gušvārd*، ۸۱ کیلومتری جنوب خاوری ساری.
این رودخانه ضمن عبور از درهٔ جنوبی کوه گلورد *Gelōrd*، روستاهای گردکلا و رستم‌رودبار را سیراب می‌سازد و پس از طی ۱۱ کیلومتر بسوی شمال متوجه می‌گردد و پس از مشروب نمودن روستاهای پرور *Parvar*، کولیم *Kulim* و کاورد، در ۵۰۰ متری روستای فینسک *Finesk*، ۶۸ کیلومتری جنوب خاوری‌ساری‌به‌سفیدرودمی‌ریزد (باسفیدرودگیلان‌اشتباه‌نشود).

تنگ‌کنشت Tang-e Kenešt
دهستان پای‌روند، شهرستان کرمانشاه. فصلی، ریزابهٔ رود قره‌سو، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۳۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۸ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ کوه روئین، ۲۱ کیلومتری شمال خاوری کرمانشاه. روستاهای مسیر، کنشت، پیرغیب، گرقوین *Garaqovin* و تاویله. ریزشگاه جنوب روستای ده‌پهن.

تنگ کورتو Tang-e Kurtu
دهستان شوهان، شهرستان مهران. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ چنگوله، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۲ کیلومتر.

ارتفاع سرچشمه ۱۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۹۵ متر. شیب متوسط ۳/۷ درصد. مسیر کلی جنوبی.
این رودخانه از چشمه‌سارهایی بنام چشمه‌شاه واقع در منطقهٔ دن‌تونا *Dan-e Tunā*، در ۶۴ کیلومتری خاور شمالی مهران سرچشمه می‌گیرد و پس از عبور از درهٔ میان کوههای سرمیدان و هشل *Hašal* (در خاور) و کوه خاکلی *Xākli* (در باختر)، در ۵۳ کیلومتری خاور مهران با رودخانهٔ تنگ خشول مخلوط شده و رودخانهٔ چنگوله را تشکیل می‌دهند.

تنگ‌کورم **Tang-e Kuram**
دهستان رمشک، شهرستان کهنوج. فصلی، حوضهٔ جزموریان. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
سرچشمه، راسک‌کوه *Rāsk kuh* و کوه کورم، ۱۵۵ کیلومتری جنوب خاوری کهنوج از روستایی به همین نام می‌گذرد.

تنگ کوشک **Tang-e Kušk**
دهستان اسوار، شهرستان رامهرمز. فصلی، ریزابهٔ رود تلخ، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۲۰ متر. شیب متوسط ۶/۹ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، دامنهٔ کوههای چادون و تنبلان *Tanbalān*، ۵۲ کیلومتری خاور جنوبی رامهرمز.

تنگ‌گراو **Tang-e Garāo**
دهستان حومه ، شهرستان ایلام. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ چوار، خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۹۰ متر. شیب متوسط ۴/۸ درصد. مسیر کلی باختری.
این رودخانه از دامنهٔ کوههای شلم *Šalam* و مانشت ، در ۷ کیلومتری خاور جنوبی ایلام سرچشمه گرفته و پس از عبور از درهٔ میان کوههای گچان (در شمال) و شلم (در جنوب) به شهر ایلام وارد می‌شود و پس از آمیختن با چندین ریزابهٔ کوچک و بزرگ که همگی خشکرودی بیش نیستند به درهٔ شمالی کوه سورگاه وارد می‌شود و تشکیل آبشارهای متعددی داده و پس از عبور از خرابه‌های چم‌او به چم‌آب تغییر نام می‌دهد و پس از عبور از دامنهٔ شمالی کوه سامور *Sāmur* در ۲ کیلومتری جنوب باختری روستایناندوزه *Nānduzeh* به رودخانهٔ چوار می‌ریزد. محل مناسبی برای احداث سد و تأمین آب شهر ایلام در ۸ کیلومتری باختر جنوب ایلام و مدخل درهٔ شمالی کوه سورگاه بنظر می‌رسد.

تنگ گرمه **Tang-e Garmeh**
دهستان کامفیروز، شهرستان مرودشت. فصلی، ریزابهٔ رود کُر، حوضهٔ نیریز (دریاچهٔ بختگان). طول ۶ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۶۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۹۱۰ متر. شیب متوسط ۱۲/۳ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.
سرچشمه، کوه گر، ۲۱ کیلومتری جنوب باختری سده.

تنگ‌گز **Tang-e Gaz**
دهستان قلعه‌گنج، شهرستان کهنوج. فصلی، حوضهٔ جزموریان. طول ۱۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۳ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.
سرچشمه کوههای مولدی *Muldai* و کوناپچک *Kunāpacak* ۳۰ کیلومتری جنوب خاوری کهنوج و ۲۴ کیلومتری شمال باختری روستای قلعه‌گنج.

تنگ‌گزان **Tang-e Gazān**
دهستان مسکون، شهرستان جیرفت. فصلی، ریزابهٔ رود سقدر، حوضهٔ جزموریان. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۵۰ متر. شیب متوسط ۴/۳ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، کوههای جبال بارز، ۲۲ کیلومتری شمال خاوری جیرفت.

تنگل آقاسو **Tangal-e Āqāsu**
دهستان اسحق‌آباد، شهرستان نیشابور. فصلی، ریزابهٔ کال شور سبزوار، حوضهٔ دشت کویر. طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۰۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
این رودخانه از دامنهٔ خاوری کوه پیازی، در ۷۳ کیلومتری جنوب خاوری نیشابور(شمال گردنهٔ محمدمیرزا) سرچشمه گرفته و پس از عبور از روستاهای گونجوک *Gavanjuk* بالا و پایین به کال چشمه‌ریگی تغییر نام می‌یابد و در ۴ کیلومتری باختر روستای دیزباد پایین به کال شور سبزوار می‌ریزد.

تنگ‌لاش **Tang-e Lāš**
← آب‌شور، دهستان بهمئی سرحدی. شهرستان کهگیلویه.

تنگل بزجانی **Tangal-e Bozjāni**
← تنگل بژگانی، دهستان سرجام، شهرستان مشهد.

تنگل‌بژگانی **Tangal-e Božgāni**
دهستان سرجام، شهرستان مشهد. فصلی، ریزابهٔ کال مراغه، حوضهٔ قره‌قوم، طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۰۰ متر. شیب متوسط ۴/۳ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ کوه قطاراولنگ، ۶۵ کیلومتری جنوب مشهد. روستاهای مسیر، آلمه‌جوق *Ālmehjuq*، بژگانی، احمدآباد، علی‌آباد، حصارسرخ، جعفرآباد و موسی‌آباد. به این رودخانه تنگل بزجانی نیز می‌گویند.

تنگل درخت‌بید **Tangal-e Deraxt bid**
دهستان بالاولایت، شهرستان تایباد. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ شهرنو، حوضهٔ قره‌قوم. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۰۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی، خاور شمالی.

سرچشمه، دامنهٔ شمالی سرکوه، ۳۴ کیلومتری باختر شمالی شهرنو، روستای مسیر، کوشکک.

Tangal-e Rāst **تنگل راست**

دهستان بالاولایت، شهرستان کاشمر. فصلی، ریزابهٔ کال قوزد، حوضهٔ دشت کویر. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۰۵۰ متر. شیب متوسط ۳/۲ درصد. مسیر کلی نخست جنوب خاوری، سپس باختر جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ خاوری کوه کرگز *Kargaz* ، ۱۸ کیلومتری شمال خاوری کاشمر.

Tangal-e Rudgāhi **تنگل رودگاهی**

دهستان میان‌ولایت، شهرستان تایباد(باخزر). فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ شهرنو. حوضهٔ قره‌قوم. طول ۲۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۰۰۰ متر. شیب متوسط ۴/۳ درصد. مسیر کلی خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ سرکوه، ۸۰ کیلومتری باختر شمالی تایباد.

Tangal-e Runō **تنگل‌رونو**

دهستان رشتخوار، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ تنگل ساقون، حوضهٔ هامون (نمکزار خواف). طول ۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۲۰ متر. شیب متوسط ۳/۶ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، ۱۸ کیلومتری خاور شمالی رشتخوار.

Tangal-e Sāqun **تنگل‌ساقون**

دهستان رشتخوار، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ کال شاه‌بیشه، حوضهٔ هامون (نمکزار خواف). طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۲۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۲۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
این رودخانه از تلاقی تنگل رونو و تنگل نورا، ۲۰ کیلومتری خاور رشتخوار تشکیل می‌گردد.

Tangal-e Sedeh **تنگل سده**

دهستان بالاخواف، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ کال منقاب. حوضهٔ هامون (نمکزار خواف). طول ۳۵کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۸۰ متر. شیب متوسط ۱/۸ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
این رودخانه از تلاقی تنگل گرداولنگ و تنگل نی‌توله، در ۳۰ کیلومتری خاور رشتخوار سرچشمه گرفته و پس از آمیختن با تنگل گالتازی از درهٔ میان کوه سبز (در باختر) و کوه قلهٔ بزه *Bozeh* (در خاور) رو به جنوب باختری روان می‌شود و به کال سده تغییر اسم می‌یابد و پس از عبور از روستای خرم‌آباد، در ۵ کیلومتری جنوب روستای فدوک به کال منقاب می‌ریزد.

Tangal-e sang-e Nesuh **تنگل‌سنگ‌نسوه**

دهستانهای بالاولایت و شش‌تراز، شهرستان کاشمر. فصلی، ریزابهٔ کال شور کاشمر، حوضهٔ دشت کویر. طول ۴۳ کیلومتر.
ارتفاع سرچشمه ۱۵۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۳۰ متر. شیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی جنوب و جنوب باختری.
این رودخانه از قسمت بالای درهٔ آبکوه، در ۱۹ کیلومتری شمال کاشمر سرچشمه گرفته و از درهٔ آبکوه رو به جنوب سرازیر می‌شود و پس از عبور از خاور و جنوب خاوری شهر کاشمر به کال قوزد تغییرنام می‌یابد و در یک کیلومتری جنوب باختری کلاتهٔ شور به کال شور می‌ریزد.

Tangal-e Šahrak **تنگل‌شهرک**

دهستان بالاخواف، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ کال شاه‌بیشه. حوضهٔ هامون (نمکزار خواف). طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۰۱۰ متر. شیب متوسط ۲/۵ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه تیغ سیاه، ۲۶ کیلومتری خاور رشتخوار. روستاهای مسیر، شهرک، سناجرد و شمن‌آباد *Šaman ābād*.

Tangal-e Qal'ehjuq **تنگل قلعه‌جوق**

دهستانهای بایگ و ازغند و محولات، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ کال زرنوخ، حوضهٔ دشت کویر. طول ۷۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۸۰ متر. شیب متوسط ۱/۳ درصد. مسیر کلی جنوب باختری. میانگین آبدهی سالانه، ۱۲ میلیون مترمکعب (ایستگاه غرب تربت حیدریه).
این رودخانه از دامنهٔ کوه دربی *Darbi* ، در ۲۹ کیلومتری شمال باختری تربت حیدریه سرچشمه می‌گیرد و پس از مخلوط شدن با کال کاریزک از درهٔ خاوری کوههای زر و علی‌شیر عبور می‌کند و پس از سیراب نمودن روستای قلعه‌جوق، درهٔ خاوری کوه قایزک *Qāyezak* را بسوی جنوب می‌پیماید و ضمن عبور از روستای خوش‌درّه به رودخانهٔ خوش‌درّه تغییر نام یافته و به دهستان محولات وارد می‌گردد. در این دهستان روستاهای انرک *Anark* و چهل‌سر را سیراب نموده و در ۱۰ کیلومتری جنوب باختری مهنه به کال زرنوخ می‌ریزد.

Tangal-e Gāltāzi **تنگل گالتازی**

دهستان بالاخواف، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ تنگل سده. حوضهٔ هامون (نمکزار خواف). طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۰۰ متر. شیب متوسط ۴ درصد. مسیر کلی باختری.
سرچشمه، ۴۰ کیلومتری خاور رشتخوار.

Tangal-e Gerdolang **تنگل‌گرداولنگ**

دهستان بالاخواف، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ تنگل‌سده، حوضهٔ هامون (نمکزار خواف). طول ۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۵۰متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۰۰ متر. شیب متوسط ۸ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، دامنهٔ سرکوه، ۳۰ کیلومتری خاور شمالی رشتخوار.

تنگل گور **Tangal-e Gur**
← شور کوهبنان، دهستان کوهبنان، شهرستان زرند.

تنگل مراغه **Tangal-e Marāqeh**
← کال آبکوه، دهستان سرجام، شهرستان مشهد.

تنگل نورا **Tangal-e Nurā**
دهستان رشتخوار، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ تنگل ساقون، حوضهٔ هامون (نمکزار خواف). طول ۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۲۰ متر. شیب متوسط ۴/۸ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.
سرچشمه، ۲۴ کیلومتری خاور رشتخوار.

تنگل نی توله **Tangal-e Neytuleh**
دهستان بالاخواف، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ تنگل‌سده، حوضهٔ هامون (نمکزار خواف). طول ۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۰۰ متر. شیب متوسط ۱۲ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، دامنهٔ کوه نی‌توله، ۳۳ کیلومتری خاور رشتخوار.

تنگ‌محمود **Tang-e Mahmud**
دهستان پشتکوه، شهرستان بروجن. دائمی، ریزابهٔ رود کارون. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۰۰ متر. شیب متوسط ۱۰/۵ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ کوههای هفت‌چشمه و گره *Garreh*، ۲۷ کیلومتری جنوب باختری اردل *Ardal* و ۸۸ کیلومتری باختر بروجن.

تنگ ناودان **Tang-e Nāvdān**
دهستان فلارد، شهرستان بروجن. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ گرداب. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۹۵۰ متر. شیب متوسط ۱۰/۷ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، دامنهٔ کوه دالان، ۶۰ کیلومتری جنوب بروجن.

تنگ نایب **Tang-e Nāyeb**
← بابا احمد، دهستان جایزان، شهرستان رامهرمز.

تنگو **Tangu**
← سوخته‌چال، دهستانهای تنگوئیه و بلورد و حومه، شهرستان سیرجان.

تنگه **Tangeh**
دهستان زانوس رستاق، شهرستان نوشهر. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ گرم‌دره، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۰۰ متر. شیب متوسط ۱۵ درصد. مسیر کلی شمالی.
رودخانهٔ تنگه از دامنهٔ شمالی کوه اولج *Ulej*، در ۴۰ کیلومتری جنوب نوشهر سرچشمه گرفته و رو به شمال از میان جنگل سرازیر می‌گردد. نخست روستای چیتن *Citen* را مشروب می‌سازد، سپس به درّهٔ خاوری کوه پلنج *Palanj* وارد شده و روستاهای سوت‌کلم *Sutkelem* و نصرآباد را مشروب می‌سازد و در ۲/۵ کیلومتری شمال روستای اخیر به رودخانهٔ گرم‌درّه می‌ریزد.

تنگه‌چال **Tangeh cāl**
دهستان سه‌هزار، شهرستان تنکابن (شهسوار). دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ سه‌هزار، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۷۰ متر. شیب متوسط ۱۸/۳ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
رودخانهٔ تنگه‌چال از دامنهٔ کوههای سیاهلان *Siyāhlān* و لشم‌کوه *Lašm kuh*، در ۳۶ کیلومتری جنوب باختری تنکابن (شهسوار) سرچشمه گرفته و از میان جنگل درّهٔ باختری بلس کوه *Beles kuh* رو به شمال خاوری روان می‌شود و پس از طی مسافتی در روستای داس‌درّه *Dās darreh* به رودخانهٔ سه‌هزار می‌ریزد.

تنگهٔ چهارتاق **Tangeh-ye Cahārtāq**
دهستان آرادان، شهرستان گرمسار. فصلی، ریزابهٔ آب‌لزور، حوضهٔ دشت کویر. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۵۰ متر. شیب متوسط ۵/۸ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ باختری کوه کلناب *Kalenāb*، ۵۱ کیلومتری شمال خاوری گرمسار. روستاهای مسیر، رامه *Rāmeh* بالا و پائین. مسیر، درهٔ میان کوههای هفت‌میل، سُل‌لزوره *Sollazureh*، تیغ‌بزنوی *Tiq-e Boznavi*، گنداب، باغستان، گرماج، چهل‌تن و گزوشک *Gazovešk*.

تنگهٔ قالیباف **Tangeh-ye Qālibāf**
دهستان آرادان، شهرستان سمنان. فصلی، ریزابهٔ تنگهٔ چهارتاق، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۶۰ متر. شیب متوسط ۹/۴ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه باغستان، ۴۲ کیلومتری خاور شمالی گرمسار. مسیر، درهٔ خاوری کوه چهل‌تن. روستای مسیر، قالی‌باف.

تنگ یار **Tang-e Yār**
دهستان بهمئی سرحدی، شهرستان کهگیلویه. فصلی، ریزابهٔ آب شور، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۷۰ متر. شیب متوسط ۴/۷ درصد. مسیر کلی نخست شمال باختری، سپس باختر جنوبی.
سرچشمه، ۳۳ کیلومتری شمال خاوری دهدشت.

Tutān **توتان**
← سدیچ، شهرستانهای ایرانشهر، چابهار و جاسک.

Tutang-e Širiš **توتنگ شیریش**
← سرنه، دهستانهای پشتکوه و حومه شهرستانهای کهنوج و میناب.

Tuji **توجی**
دهستان شیرگاه، شهرستان قائم‌شهر (شاهی). فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ تالار، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۰ متر. شیب متوسط ۱/۳ درصد. مسیر کلی باختری.
رودخانهٔ توجی از ارتفاعات منطقهٔ لاک‌سنگ، در ۱۵کیلومتری جنوب خاوری قائم‌شهر (شاهی) سرچشمه گرفته و از میان جنگل بسوی باختر روان می‌شود. در سر راه از جنوب روستای برنجستانک بالا عبور می‌کند و پس از آمیختن با رودخانهٔ تجون به رودخانهٔ تالار می‌ریزد.

Tujidar **توجیدر**
دهستان سورک، شهرستان جاسک. فصلی، ریزابهٔ رود سدیچ، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۱۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۰ متر. شیب متوسط ۳/۴ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، کوه مدخن *Madxen*، ۱۱۸کیلومتری شمال خاوری جاسک. قسمت علیای این رودخانه را نوگین می‌نامند و از روستای باشکی *Bāšaki* می‌گذرد.

Tudān **تودان**
دهستان الند، شهرستان خوی. فصلی، ریزابهٔ رود یرپاقلی، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۹۸۰ متر. شیب متوسط ۱۰/۲ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
رودخانهٔ کوچک تودان از دامنه‌های کوههای کانی‌زیارت و تورگن *Torgan* و محمدآقا واقع در ۴۵کیلومتری باختر خوی سرچشمه می‌گیرد و پس از عبور از کنار روستای تودان در ۱۸۰۰ متری خاور روستای دیزه به رودخانهٔ یرپاقلی وارد می‌شود.

Tudabin **تودبین**
دهستان دودانگه، شهرستان قزوین. فصلی، ریزابهٔ ابهررود، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۲۶ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۰۰ متر. شیب متوسط ۲/۹ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
سرچشمه، باختر روستای قراجه‌قیا *Qarājehqiyā*، ۴۰ کیلومتری شمال آوج. روستاهای مسیر، قراجه‌قیا، اوارنه *Avārneh* و تودبین. ریزشگاه، روستای فارسیجین *Fārsijin* ۵۲کیلومتری شمال خاوری آوج.

Tudeh rud **توده‌رود**
دهستان کاکاوند، شهرستان خرم‌آباد. فصلی، ریزابهٔ رود گزرو، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۰۰ متر. شیب متوسط ۲/۵ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی نخودکوه، ۱۰۴کیلومتری شمال باختری خرم‌آباد.
این رودخانه پس از قطع راه اتومبیل‌رو هرسین به خرم‌آباد در ۸۴کیلومتری شمال باختری خرم‌آباد با رودخانهٔ بادآور درهم آمیخته و رودخانهٔ گزرو را تشکیل می‌دهند.

Tudileng **تودی‌لنگ**
دهستانهای نوک‌آباد و گوهرکوه، شهرستان خاش. فصلی، ریزابهٔ رود قلعه‌بید. حوضهٔ کویر لوت. طول ۵۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۵۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی. سرچشمه دامنهٔ باختری کوهستان تفتان، ۵۶کیلومتری شمال باختری خاش.

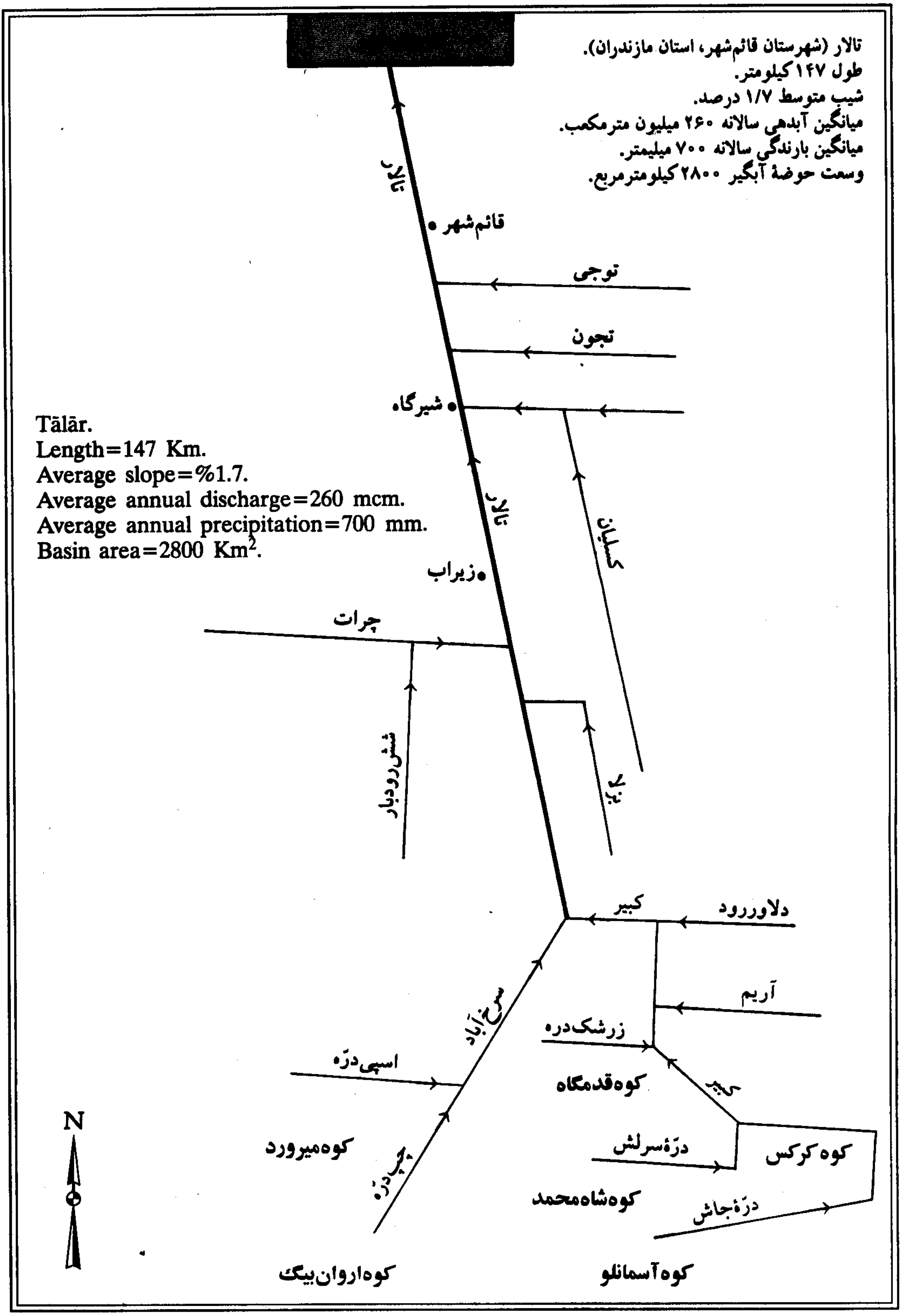
Turjak **تورجک**
← باندینی، دهستان کالک، شهرستان چابهار.

Tavarkand **تورکند**
دهستان بهمدی، شهرستان جاسک. خشکرود، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه صفر. شیب متوسط ۰/۸ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری. سرچشمه کوه گوک *Gok*، ۶۷کیلومتری شمال باختری جاسک.

Tavakkol ābād **توکّل‌آباد**
دهستان بیضا، شهرستان سپیدان (اردکان). دائمی، ریزابهٔ رود شش‌پیر، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۹۰ متر. شیب متوسط ۲/۳ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، کوه قلات، ۵۸کیلومتری جنوب خاوری اردکان.

Tukuh **توکوه**
دهستان برغان، شهرستان کرج. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ برغان، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۱۸ کیلومتر. ارتفاع سر چشمه ۳۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۲۰ متر. شیب متوسط ۸/۵ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
رودخانهٔ توکوه از دامنهٔ جنوبی کوههای کهار *Kahār* و کوروج *Koroj*، در ۳۱کیلومتری شمال کرج سرچشمه گرفته و نخست از درهٔ گلردین *Galardin* بسوی جنوب سرازیر می‌شود، سپس کمی بسوی باختر منحرف شده و به درهٔ خاوری کوه سی‌چشمه وارد می‌گردد و در برغان به رودخانهٔ برغان می‌ریزد.

Tul cešmeh **تول‌چشمه**
← انجیلاب، دهستان کوهپایه، شهرستان گرگان.


تالار (شهرستان قائم‌شهر، استان مازندران).
طول ۱۴۷ کیلومتر.
شیب متوسط ۱/۷ درصد.
میانگین آبدهی سالانه ۲۶۰ میلیون مترمکعب.
میانگین بارندگی سالانه ۷۰۰ میلیمتر.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۲۸۰۰ کیلومترمربع.
Tālār.
Length=147 Km.
Average slope=%1.7.
Average annual discharge=260 mcm.
Average annual precipitation=700 mm.
Basin area=2800 Km2.
تالار
قائم‌شهر
توجی
تجون
شیرگاه
تالار
کسلیان
زیراب
چرات
شش‌رودبار
کبیر
دلاوررود
آریم
زرشک‌دره
سرخ‌آباد
اسپی‌درّه
کوه‌قدمگاه
کبیر
N
کوه‌میرورد
درّهٔ‌سرلش
کوه کرکس
کوه‌شاه‌محمد
درّهٔ‌جاش
کوه‌اروان‌بیگ
کوه‌آسمانلو

می‌گردد. سپس کوه میدان را از طریق درّهٔ شمالی دور می‌زند و در سر راه با یک ریزابهٔ نسبتاً بزرگ شمال خاوری که از کنار امامزاده ابوالقاسم عبور کرده است، مخلوط می‌گردد و بسوی روستای قلعه‌چیتی روان می‌شود. در این روستا با رودخانهٔ باغ شاهو درهم می‌آمیزد و بالاخره در ۳کیلومتری باختر روستای اخیر به رودخانهٔ شور می‌ریزد. ۲ کیلومتری جنوب امامزاده باباحسن و همچنین مدخل تنگ بابااحمد، محل مناسبی برای احداث سد می‌باشد.

تاله‌جار **Tālehjār**

دهستان دشت بیل، شهرستان نقده. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ گدار، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۸۵۰ متر. شیب متوسط ۶/۵ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.

رودخانهٔ تاله‌جار که به آن سرچشمهٔ تاله‌جار نیز می‌گویند از دامنهٔ کوههای بارگوله و جزورک *Jazurak* واقع در مرز ایران و عراق، در ۵۰کیلومتری باختر شمالی نقده سرچشمه می‌گیرد و درّهٔ جنوبی کوه بارگوله را بسوی جنوب باختری می‌پیماید و در روستای تاله‌جار *Tālehjār* به رودخانهٔ گدار می‌ریزد.

تاون **Tāvan**

← مهران، شهرستانهای بندرلنگه و لار.

تباریک **Tabārik**

دهستان مزرج، شهرستان قوچان. دائمی، ریزابهٔ رود اترک، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۹۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۰۰ متر. شیب متوسط ۰/۵ درصد. مسیر کلی جنوب باختری. میانگین آبدهی سالیانه ۳۸ میلیون مترمکعب.

این رودخانه که از بهم پیوستن رودهای سوزه و زیرآباد تشکیل می‌گردد، در واقع سرچشمهٔ شمالی رود اترک بشمار می‌آید، رو بسوی جنوب باختری جریان می‌یابد و در ۵کیلومتری خاور قوچان به شاخهٔ جنوبی اترک می‌ریزد.

این رودخانه دارای آب دائم است ولی مقدار آب آن در تابستان بسیار کاهش می‌یابد. محل تلاقی رودهای سوزه و زیرآباد که درواقع نقطهٔ شروع رودخانهٔ تباریک است محل مناسبی برای احداث سد می‌باشد.

تپروم **Taparom**

دهستان رامیان، شهرستان دشت گرگان. فصلی، ریزابهٔ قوری‌چای، حوضهٔ دریای خزر. طول ۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۷۰ متر. شیب متوسط ۸/۶ درصد. مسیر کلی، خاور شمالی.

سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه قلعه‌موران، منطقهٔ سرقلعه، در ۵۸ کیلومتری خاور شمالی گرگان، ۱۲کیلومتری جنوب باختری رامیان.

تجدانو **Tejdānu**

← میناب، شهرستانهای کهنوج و میناب.

تجن **Tajan**

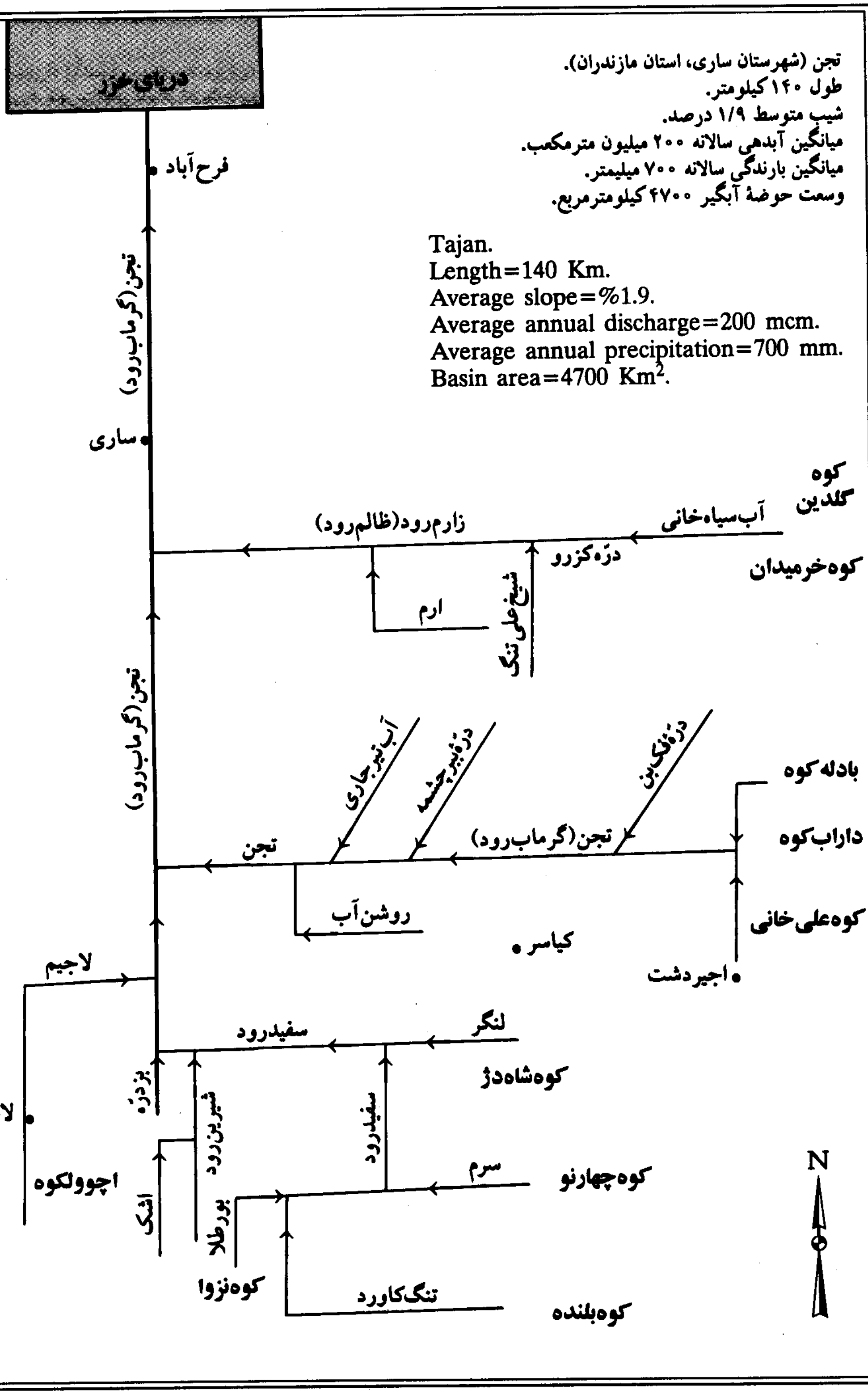
شهرستان ساری، استان مازندران. حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۵- متر. شیب متوسط ۱/۹ درصد. مسیر کلی باختری و شمالی. میانگین آبدهی سالانه ۲۰۰ میلیون مترمکعب (اندازه‌گیری شده در ایستگاه سلیمان تنگه).

رودخانهٔ تجن یا گرماب‌رود از دامنهٔ کوههای علی‌خانی، داراب‌کوه و سرکوه، در ۷۸کیلومتری خاور جنوبی ساری و ۲۸ کیلومتری خاور کیاسر سرچشمه می‌گیرد و از درّهٔ میان داراب‌کوه (در شمال) و کوههای علیخانی و دودره (در جنوب) رو بسوی باختر جنوبی روان می‌گردد. در جنوب روستای برد *Bard* تغییر مسیر یافته و با یک قوس راستگرد بسوی شمال خاوری متوجه می‌شود و پس از طی ۱۵کیلومتر با ریزابه‌ای که از اجیردشت بسوی شمال روان شده است، مخلوط گشته و در ۲کیلومتری شمال باختری روستای پشرت *Pešert* با ریزابهٔ دیگری که از ارتفاعات تول‌تپه، بادله‌کوه و کوه شادر *Šāder* سرچشمه گرفته و از کنار روستای قلعه‌سر عبور کرده است مخلوط می‌گردد.

از این نقطه بسوی باختر تغییر مسیر یافته و پس از عبور از جنوب خرابه‌های روستای چرگت *Cerget* با رودخانهٔ درهٔ فک‌بن مخلوط می‌گردد و از طریق درهٔ میان آلشکوه (در شمال) و کوه سلاسر *Salāsar* (در جنوب) تحت عنوان گرماب‌رود رو به باختر جریان می‌یابد. در انتهای باختری این دره با دو ریزابهٔ جنوبی درهم آمیخته و با دور زدن دامنهٔ باختری آلشکوه بسوی شمال باختری متوجه می‌گردد و پس از آمیختن با یک ریزابهٔ کوچک و همچنین رودخانهٔ بیرچشمه، از جنوب روستای باباکلا رو به باختر می‌گذرد. در ۶کیلومتری روستای مزبور با رودخانهٔ تیرجاری مخلوط می‌گردد و پس از آمیختن با یک ریزابهٔ کوچک جنوبی با رودخانهٔ روشن‌آب و سپس با یک ریزابهٔ دیگر که از دامنهٔ کوه وناجم *Vanājan* سرچشمه گرفته و رو به جنوب باختری سرازیر شده است مخلوط می‌شود. در این نقطه به منطقه‌ای بنام شوی‌لاشت *Šavi lāšt* وارد می‌گردد و از میان دره‌ای جنگلی بسوی باختر به جریان خود ادامه می‌دهد و کوه افراکولام *Afrākolām* را از سوی جنوب می‌پیماید و پس از آمیختن با رودخانهٔ سفیدرود بسوی شمال باختری تغییر مسیر می‌دهد و از طریق درهٔ باختری کوه افراکولام بسوی شمال باختری روان می‌شود و در مسیر خود روستاهای تاکام، نوده، خرچنگ، گلورد *Golurd*، سرکت *Sarkat* و گرمستان را سیراب کرده و با رودخانهٔ زارم‌رود مخلوط می‌گردد و رو به شمال باختری به جریان خود ادامه داده و پس از مخلوط شدن با رودخانهٔ سالاردرّه بسوی شمال متوجه می‌شود و ضمن سیراب سازی روستاهای سنگ‌تراشان، تنگ‌لته‌وبالادزاوپائین‌دزاازخاورشهرساری‌عبورمی‌کندوبه دهستان رودپی واردمی‌گرددوپس‌از مشروب نمودن روستاهای این دهستان سرانجام در شمال فرح‌آباد به دریای خزر می‌ریزد.

تجن (شهرستان ساری، استان مازندران).
طول ۱۴۰ کیلومتر.
شیب متوسط ۱/۹ درصد.
میانگین آبدهی سالانه ۲۰۰ میلیون مترمکعب.
میانگین بارندگی سالانه ۷۰۰ میلیمتر.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۴۷۰۰ کیلومترمربع.

Tajan.
Length=140 Km.
Average slope=%1.9.
Average annual discharge=200 mcm.
Average annual precipitation=700 mm.
Basin area=4700 Km^2.



تجن **Tejen**

← هری‌رود، شهرستانهای تایباد، تربت‌جام و مشهد. استان خراسان.

تجون **Tejun**

دهستان شیرگاه، شهرستان قائم‌شهر(شاهی). فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ تالار، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۰ متر. شیب متوسط ۲/۶ درصد. مسیر کلی باختری.

رودخانهٔ تجون که به آن روشن‌آب نیز می‌گویند از دامنهٔ کوه گرّو *Garru*، در ۲۵کیلومتری جنوب خاوری قائم‌شهر (شاهی) سرچشمه گرفته و از منطقه‌ای بنام بنجه‌خوشم *Benjehxušam* بسوی باختر روان می‌گردد و پس از عبور از روستای اندارکولی بسوی شمال متوجه می‌گردد و ضمن آمیختن با رودخانهٔ توجی به رودخانهٔ تالار می‌ریزد.

تخت‌چان **Taxt-e Cān**

دهستان جلوگیر، شهرستان خرم‌آباد. فصلی، ریزابهٔ رود کرخه، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۸ درصد. مسیر کلی نخست باختر شمالی، سپس جنوب باختری.

این رودخانه از دامنهٔ کوه کیالو *Kiyālo* و دره‌های تخت چان در ۶۰کیلومتری جنوب باختری خرم‌آباد و ۲۳کیلومتری خاور شمالی جلوگیر سرچشمه می‌گیرد و پس از آمیختن با آبهایی که از دره‌های تخت چان سرازیر شده‌اند در ۹کیلومتری خاور شمالی جلوگیر تغییر مسیر داده و رو به سوی جنوب باختری از درهٔ میان کوههای دوفروش *Duforuš* (در خاور) و بسیاری *Besyāri* (در باختر) عبور می‌کند و در روستای آخور *Āxor* به رود کرخه می‌ریزد. مدخل درهٔ فوق و همچنین اواسط درهٔ مزبور که اولی در ۹کیلومتری خاور شمالی و دومی در ۶ کیلومتری خاور جلوگیر قرار دارد محل مناسبی برای احداث سد به نظر می‌رسد.

تخته‌جان **Taxteh jān**

دهستان درمیان، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ رود گزیک، حوضهٔ خاوری یا هامون (دغ توندی). طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۲۰ متر. شیب متوسط ۱/۹ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

سرچشمه، ۳۵کیلومتری شمال باختری گزیک.

این رودخانه در طول مسیر خود با رودهای رباط، بوته‌گز، اشکی، کال‌کفتار، رودکال، هزارمیشه و کال‌بچه مخلوط می‌شود و از آن به بعد به رود گزیک تبدیل می‌گردد.

تخته‌یورد **Taxteh yurd**

دهستان اوریاد، شهرستان زنجان. فصلی، ریزابهٔ قلعه‌چای، حوضهٔ دریای خزر. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۰۰ متر. شیب متوسط ۵ درصد. مسیر کلی، شمال خاوری.

رودخانهٔ تخته‌یورد از دامنهٔ شمالی کوه چال، در ۲۹کیلومتری باختر ماه‌نشان سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی شمال خاوری سرازیر می‌شود. در سر راه روستاهای تخته‌یورد، لجبین *Lajbin* و پری‌چای را مشروب می‌کند. در روستای اخیر تغییر نام یافته و به پری‌چای موسوم می‌گردد و پس از عبور از خاور روستای میانج در ۲کیلومتری خاور روستای اورجک *Orjak*، به قلعه‌چای می‌ریزد.

ترادان **Terādān**

دهستان قصرقند، شهرستان چابهار. فصلی، ریزابهٔ رود کاجو، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۸۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی جنوبی. سرچشمه کوه مبدی *Mobdi*، ۱۷ کیلومتری جنوب خاوری قصرقند. قسمت علیای این رودخانه سور نام دارد.

ترپ **Terap**

دهستان بنت، شهرستان ایرانشهر. فصلی، ریزابهٔ رود گریشت، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۵۰ متر. شیب متوسط ۳/۱ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.

سرچشمه، کوه سیاتک، ۱۶۰ کیلومتری جنوب باختری ایرانشهر.

تُرشاب **Toršāb**

دهستان حومه، شهرستان قاین. فصلی، ریزابهٔ کال بزرگ، حوضهٔ خاوری یا هامون (نمکزار خواف). طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۷۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.

این رودخانه از دامنهٔ کوههای گلگون و اندریک *Anderik*، ۲۳کیلومتری باختر شمالی قاین سرچشمه می‌گیرد و پس از طی شش کیلومتر با یک ریزابهٔ نسبتاً بزرگ مخلوط شده و به رود موبیان تغییر نام می‌دهد و از درّهٔ میان کوههای گلگون و موخی *Muxei* رو به شمال خاوری روان می‌شود و در ۲۴ کیلومتری شمال باختری قاین به کال بزرگ می‌ریزد.

تُرشاب **Toršāb**

دهستان شوسف، شهرستان بیرجند. فصلی، حوضهٔ خاوری یا هامون (لورگ شتران). طول ۳۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۶۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۲۰ متر. شیب متوسط ۱/۶ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.

سرچشمه، روستای پاتکوه *Pātkuh* دامنهٔ باختری کوه باران، ۱۳۰کیلومتری جنوب خاوری بیرجند.

تُرشاب **Toršāb**

دهستان نه، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ رود شیله، حوضهٔ خاوری یا هامون (هامون گودزره). طول ۸۵ کیلومتر. ارتفاع

سرچشمه ۱۶۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۷۰ متر. شیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.
سرچشمه، ۱۶۰ کیلومتری جنوب خاوری نهبندان.

ترکولو Tarkōlu

دهستانهای کوهسارات و مینودشت، شهرستان دشت گرگان. فصلی، ریزابهٔ رود گرگان، حوضهٔ دریای خزر. طول ۳۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۵ متر. شیب متوسط ۴ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
این رودخانه از ارتفاعات جنوب خاوری مینودشت، در ۳۲ کیلومتری خاور جنوبی گنبدکاووس سرچشمه می‌گیرد و درهٔ جنوبی کوه قلعه را رو بسوی شمال باختری می‌پیماید و پس از مشروب ساختن روستای قلی‌تپه به دشت گرگان وارد می‌شود و پس از عبور از اراضی باتلاقی و سیراب نمودن روستای آرام *Ārām* در ۸ کیلومتری خاور شمالی گنبدکاووس به رود نالیوان می‌ریزد و توأماً به رود گرگان وارد می‌گردد.

تروند Tarond

← شاهی‌کور، دهستان بم‌پشت، شهرستان سراوان.

تشرود Taš rud

دهستان خمام، شهرستان رشت. دائمی، شاخهٔ دلتای سفیدرود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع محل انشعاب صفر. ارتفاع ریزشگاه ۲۸- متر. شیب متوسط ۰/۱ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
تشرود که یکی از شاخه‌های دلتایی سفیدرود است در روستایی بنام پلکو *Polku* از سفیدرود جدا می‌شود و رو بسوی شمال باختری جریان می‌یابد و به مرداب انزلی می‌ریزد.

تغار Taqār

دهستان دهدشت، شهرستان کهگیلویه. فصلی، ریزابهٔ رود خیرآباد، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۰۰ متر. شیب متوسط ۳/۵ درصد. مسیر کلی نخست شمال باختری، سپس جنوبی.
این رودخانه از دامنهٔ شمالی کوه چست‌خوار، در ۳۷ کیلومتری خاور دهدشت سرچشمه گرفته و بنام آب‌اسبکی رو به شمال باختری جریان می‌یابد و پس از مخلوط شدن با دو ریزابهٔ خاور جنوبی از کنار روستاهای عزیزی بالا و خلیفه و دلیاسیر *Delyāsir* می‌گذرد و با ورود به درهٔ جنوبی کوه سیاه به رود تغار تغییر نام می‌دهد و از جنوب روستای دلی‌پیرمحمود می‌گذرد و از آنجا بسوی جنوب تغییر مسیر می‌دهد و از خاور القچین بالا *Elqecin* می‌گذرد و بسوی روستاهای شیراز واسکندری روان می‌گردد. در روستای شیراز با یک ریزابهٔ بزرگ خاوری درهم می‌آمیزد و در ۲/۵ کیلومتری شمال باختری روستای گرداب با یک ریزابهٔ بزرگ که از ارتفاعات شمال باختری سرازیر شده و از خاور دهدشت عبور کرده است مخلوط می‌شود و در یک کیلومتری جنوب روستای مزبور به رودخانهٔ خیرآباد می‌ریزد. در جنوب روستای دلی‌پیرمحمود یعنی مدخل درهٔ جنوبی کوه سیاه محل مناسبی برای احداث سد بنظر می‌رسد.

تقی‌آباد Taqi ābād

شهرستان بم، استان کرمان. دائمی، ریزابهٔ رود شوره‌گز، حوضهٔ کویر لوت. طول ۱۷۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۳۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
این رودخانه از کوه گودسرخ، کوهستان جبال بارز واقع در دهستان آبگرم سرچشمه می‌گیرد و بنام رود سربند رو بسوی خاور جنوبی سرازیر می‌گردد و پس از مخلوط شدن با چندین ریزابه از کنار روستاهای نیستان *Nistān* و انجیرک عبور می‌کند و بنام رودخانهٔ نسا به دهستان رودآب وارد می‌گردد و پس از خروج از کوهستان به شاخه‌های فراوانی تقسیم می‌شود که دو شاخهٔ اصلی و بزرگ آن بنام رودخانهٔ کلّی بسوی شمال متوجه می‌شود و روستاهای دهستان رودآب را مشروب می‌سازد. در حاشیهٔ شمالی دهستان مزبور بسوی خاور شمالی متوجه می‌گردد و به موازات راه اتومبیل‌رو بم به زاهدان جریان می‌یابد، و هرچه به حاشیهٔ جنوبی کویر نزدیک می‌شود از آب آن کاسته شده و به خشکرودی مبدل می‌گردد و پس از ورود به دهستان پشترود در ۹۶ کیلومتری خاور بم به رود شوره‌گز می‌ریزد.

تک آب‌چاه‌زرد Tak āb-e Cāhzard

دهستان پسکوه، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ شوررود، حوضهٔ کویر لوت (دغ محمدآباد). طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۳۰ متر. شیب متوسط ۱/۷ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، دامنهٔ کوه سرکل *Sarkal* ، ۲۳ کیلومتری جنوب باختری قاین.
این رودخانه با رود سرخیج مخلوط شده و شوررود را تشکیل می‌دهند.

تک تلخاب Tak-e Talxāb

دهستان خوسف، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ کال کلوتک، حوضهٔ کویر لوت (دغ محمدآباد). طول ۱۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۵۰ متر. شیب متوسط ۳/۲ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، دامنهٔ خاوری کوه کمرزرد، ۲۲ کیلومتری شمال بیرجند.

تک‌چاه Tak-e Cāh

دهستان خوسف، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ رود کلوتک، حوضهٔ کویر لوت (دغ محمدآباد). طول ۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۹۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۷ درصد. مسیر کلی خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ خاوری مادرکوه، ۲۵ کیلومتری شمال باختری بیرجند.

تک‌فرخنه **Tak-e Faraxneh**
دهستان بالاجام، شهرستان تربت جام. فصلی، ریزابهٔ جام‌رود، حوضهٔ قره‌قوم. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.
سرچشمه، دامنهٔ خاوری کوه میان‌جام، ۲۰ کیلومتری جنوب باختری تربت جام.

تک‌گلو تک **Tak-e Kolutak**
← کلوتک، دهستانهای القور و خوسف، شهرستان بیرجند.

تگ **Tag**
← گاریجگان، دهستانهای قیس‌آباد و خوسف، شهرستان بیرجند.

تگ‌حوض **Tag-e Hōz**
دهستان درمیان، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ رود رباط ، حوضهٔ خاوری یا هامون (دغ توندی). طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۹۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه پرهٔپی‌کش *Parreh-ye Paykaš* ۳۲ کیلومتری شمال باختری گزیک و ۸۹ کیلومتری شمال خاوری بیرجند.

تگ‌کوه سفیدک **Tag-e-kuh-e Sefidak**
دهستان گزخت، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ رود گلو، حوضهٔ خاوری یا هامون (دغ پترگان). طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۲۰ متر. شیب متوسط ۲/۷ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.
سرچشمه، ۱۷ کیلومتری شمال خاوری گزیک.

تل‌اراهی **Talarāhi**
دهستان بمپور، شهرستان ایرانشهر. فصلی، ریزابهٔ رود بمپور، حوضهٔ جزموریان. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۰۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی جنوب باختری. سرچشمه، چشمه‌سارهای روستای بال‌چاه، ۲۰ کیلومتری شمال باختری ایرانشهر.

تلخ **Talx**
دهستان اسوار (ابوالفارس)، شهرستان رامهرمز. دائمی، ریزابهٔ رود رامهرمز. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۹۰ متر. شیب متوسط ۲/۶ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، دامنهٔ کوههای مقر *Maqar* و چادون *Cādun*، ۵۰ کیلومتری خاور جنوبی رامهرمز.
این رودخانه در طول مسیر که در درّهٔ خاوری کوه قلعه نجف قرار دارد با آب تنگ اناری و تنگ سیلو و تنگ کوشک مخلوط می‌شود و در ۱۲ کیلومتری خاور شمالی رامهرمز به رودخانهٔ رامهرمز می‌ریزد.

تلخاب **Talxāb**
دهستان حومه، شهرستان هشترود. فصلی، ریزابهٔ آلمالوچای، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۴۰ متر. شیب متوسط ۲/۶ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
این رودخانه از ارتفاع ۱۹۰۰ متری دامنه‌های کوه چراغ‌مردان‌داغی، در ۲۹ کیلومتری باختر شمالی سراسکند سرچشمه گرفته و رو بسوی جنوب خاوری از روستاهای تلخاب و ایاز *Ayāz* می‌گذرد و در روستایی بنام سعادتلو به آلمالوچای می‌پیوندد.

تلخاب **Talxāb**
دهستان ریکان، شهرستان گرمسار. خشکرود، ریزابهٔ رود گلو، حوضهٔ دشت کویر. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۷۳۰ متر. شیب متوسط ۰/۶ درصد. مسیر کلی شمالی.
سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه قلعه‌سردار، ۸۸ کیلومتری جنوب خاوری گرمسار.

تلخاب **Talxāb**
دهستان چوار، شهرستان ایلام. فصلی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول تا مرز ایران و عراق ۴۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه (نقطهٔ خروج از مرز) ۱۷۰ متر. شیب متوسط ۲/۵ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
این رودخانه از چشمه‌سارهای دامنهٔ کوههای الله‌خدا و تالوار واقع در مناطق بولی زنگیبان *Bōli-ye Zangeibān*، خرجلگان *Xorjalgān*، سرچم‌لو *Sarcam-e Lō* و کانی‌دُلدل مرتضی علی *Kāni doldol-e Morteză ali*، در ۴۵ کیلومتری باختر شمالی ایلام سرچشمه گرفته و پس از عبور از چمن‌بولی از نقطه‌ای به فاصلهٔ ۶۱ کیلومتری باختر ایلام از مرز ایران و عراق خارج شده و به کشور عراق وارد می‌گردد.

تلخاب **Talxāb**
دهستان چوار، شهرستان ایلام. فصلی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول تا مرز ایران و عراق ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه (نقطهٔ خروج از مرز) ۶۰۰ متر. شیب متوسط ۴/۵ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، دامنهٔ چقال زرد سیاه‌کوه، ۳۵ کیلومتری باختر شمالی ایلام. نقطهٔ خروج از مرز، دشت لیک، ۴۸ کیلومتری باختر ایلام.

تلخاب **Talxāb**
دهستان شوهان، شهرستان مهران. فصلی، ریزابهٔ آب تیمه، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۹۰ متر. شیب متوسط ۳/۵ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، منطقهٔ دارخرمن *Dār-e Xarman*، ۶۶ کیلومتری خاور مهران.

تلخاب **Talxāb**

دهستان باغ ملک، شهرستان ایذه. فصلی، ریزابهٔ رود بولاواس، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۸۲۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۳ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، ارتفاعات ۲۳ کیلومتری جنوب ایذه.

تلخاب **Talxāb**

شهرستانهای زاهدان و خاش، استان سیستان و بلوچستان. خشکرود، حوضهٔ خاوری یا هامون (هامون ماشکل). طول ۲۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۰۰ متر. شیب متوسط ۰/۴ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
این رودخانه که یک رودخانهٔ مرزی است از کوه پاچنشاهی *Pācenšāhi* واقع در دهستان میرجاوه، ۱۵ کیلومتری خاور زاهدان سرچشمه می‌گیرد و به موازات خط آهن زاهدان به میرجاوه رو بسوی جنوب خاوری جریان می‌یابد و از کنار شهر مرزی میرجاوه عبور می‌کند و به دهستان انده وارد می‌گردد. در این دهستان و همچنین دهستان پشتکوه از شهرستان خاش خط مرزی ایران و پاکستان را تشکیل می‌دهد و پس از مخلوط شدن با رودهای لادیز و گزو در ۱۳۵ کیلومتری خاور خاش از خط مرز خارج می‌گردد و داخل ایران می‌شود و مازاد آب آن در سیلابها به هامون ماشکل واقع در خاک پاکستان می‌ریزد.

تلخ‌رود **Talx rud**

دهستان بالالاریجان، شهرستان آمل. دائمی، ریزابهٔ رود هراز. حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۸۰ متر. شیب متوسط ۲۲ درصد. مسیر کلی، جنوب خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ خاوری کوه دماوند، ۶۳ کیلومتری جنوب باختری آمل و ۱۰ کیلومتری شمال باختری گزنک *Gazanak*. این رودخانه که با شیب بسیار تند از دامنه‌های مرتفع کوه دماوند سرازیر می‌شود پس از عبور از روستای گزانه *Gazāneh* در روستای گزنک، ۶۵ کیلومتری جنوب باختری دماوند به رود هراز می‌ریزد.

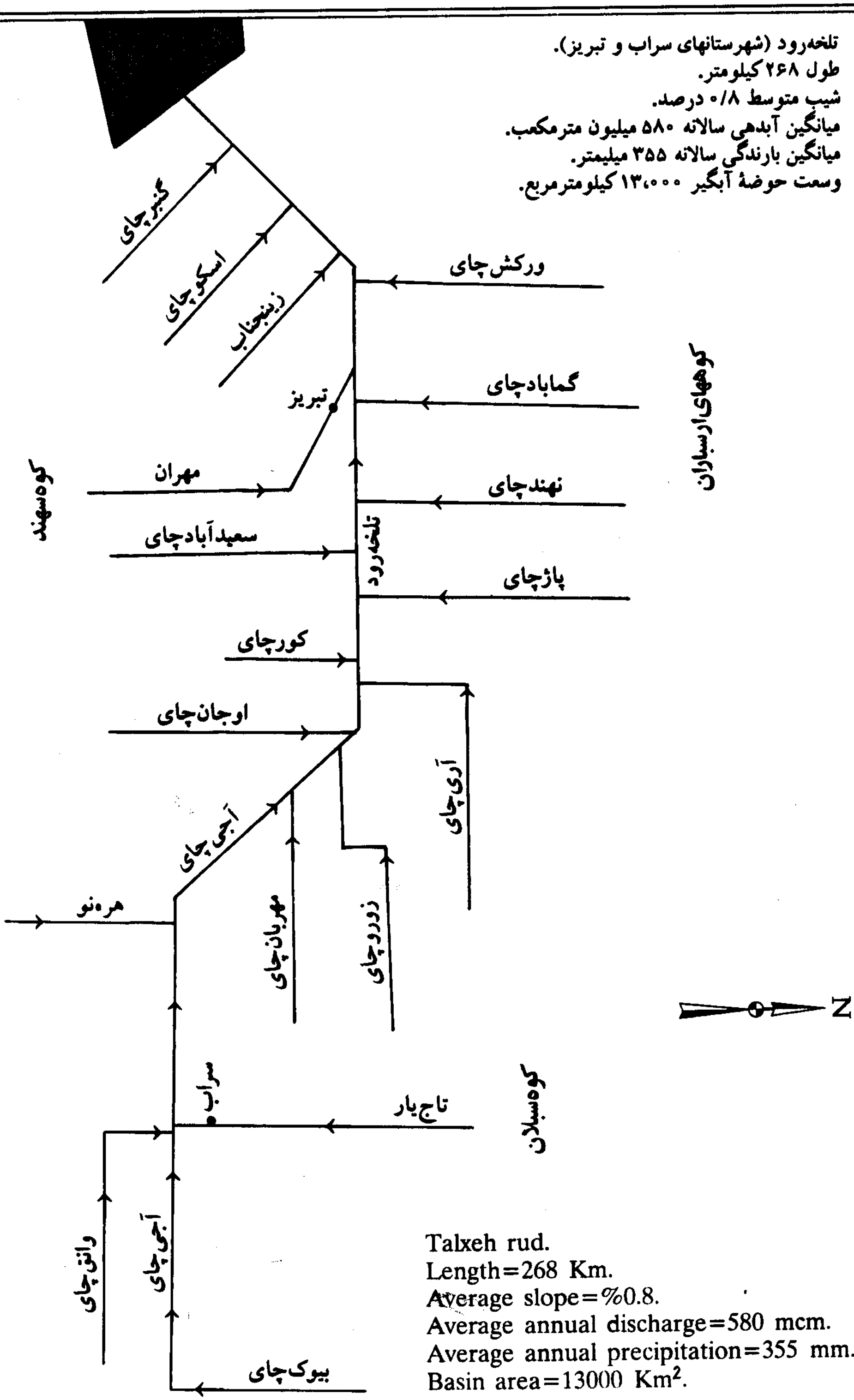
تلخه‌رود **Talxeh rud**

شهرستانهای سراب و تبریز، استان آذربایجان شرقی. دائمی، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۲۶۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۷۰ متر. شیب متوسط ۰/۸ درصد. مسیر کلی باختری. میانگین آبدهی سالیانه ۵۸۰ میلیون مترمکعب (اندازه‌گیری شده در ایستگاه وینار).
تلخه‌رود از دامنهٔ جنوبی کوه سبلان، ۳۳ کیلومتری شمال خاوری سراب (دهستان آغمیون) سرچشمه گرفته و بنام یُوک‌چای با شیب تند بسوی جنوب سرازیر می‌شود. در جنوب روستای دیبکلو *Dibaklu* با رود کابل مخلوط شده و بطرف روستای ایده‌لو *Idehlu* روان می‌گردد. در این روستا با رودخانهٔ پستام مخلوط گردیده و از کنار روستای مشهدی‌کندی عبور می‌کند و با رسیدن به روستای کلیان بسوی باختر جنوبی متوجه شده و در سر راه روستاهای سوین *Sovin* و شوردل و اسبگران *Asbgarān* را سیراب کرده به دهستان حومه وارد می‌شود. در این دهستان نخست با وانق‌چای مخلوط شده و پس از سیراب کردن روستای گنبدان همچنان بسوی باختر جنوبی جریان می‌یابد و در جنوب روستای اندراب *Andarāb* با رودخانهٔ تاج‌یار مخلوط می‌شود و بنام رودخانهٔ سرانسر *Sarānsar* از دهستان حومه به دهستان ینگجه وارد می‌شود و مجدداً بنام تلخه‌رود یا آجی‌چای رو بسوی شمال باختری روان می‌شود و در دامنه‌های جنوبی کوه آق‌داغ با وانق‌چای درهم آمیخته و بموازات راه اتومبیل‌رو سراب به بستان‌آباد جریان می‌یابد و در روستای بهرمان *Bahremān* با رودخانهٔ هره‌نو *Harehnō* مخلوط می‌شود. از این نقطه رو بسوی شمال باختری از روستاهای قارخون *Qārxun* و دولت‌آباد می‌گذرد و با منحرف شدن بسوی باختر، روستای ارزنق *Arzanaq* از دهستان مهران‌رود شهرستان تبریز را سیراب می‌کند و با طی یک قوس مجدداً بسوی شمال باختری جریان می‌یابد و از روستاهای زنجل‌آباد *Zanjel ābād* عبور می‌کند و در ۲ کیلومتری باختر روستای کوا *Kovā* با ریزابه‌هایی که از دهستان مهربان می‌آیند مخلوط می‌گردد و همچنان بسوی شمال باختری جریان می‌یابد و پس از عبور از باختر روستای کلوانق *Kolvānaq* بسوی شمال منحرف می‌شود و در خاور روستای بخشایش با زوروچای مخلوط می‌شود و در ۲ کیلومتری شمال همین روستا با اوجان‌چای درهم می‌آمیزد و پس از عبور از جنوب روستای اربطان *Arbatān* بسوی باختر منحرف می‌شود و پس از طی مسافتی حدود ۳ کیلومتری به جنوب متوجه می‌شود و در باختر روستای جانقور *Jānqur* بطرف شمال باختری منحرف شده در روستای مرگید *Margid* با آری‌چای *Āri cāy* مخلوط شده، نخست بسوی جنوب باختری و سپس بسوی باختر جریان می‌یابد. در ۲ کیلومتری شمال روستای امیدچه *Omidceh* با کورچای مخلوط می‌شود و رو بسوی باختر از کنار روستای خواجه *Xājeh* عبور می‌کند. در روستای مزبور با پاژچای درهم می‌آمیزد و با کمی انحراف بسوی جنوب باختری و مجدداً بسوی باختر روان می‌شود و پس از عبور از جنوب روستای ونیار *Vanyār* از شمال شهر تبریز عبور می‌کند. در همین محل با گنبدچای *Gonbad cāy* درهم آمیخته و راه اتومبیل‌رو و راه‌آهن تبریز به مرند را قطع می‌کند و با رسیدن به روستای خواجه‌دیزه با رودخانه ورکش‌چای مخلوط می‌گردد و از آنجا به بعد بطرف جنوب باختری جریان می‌یابد و با سیراب کردن روستاهای مایان پایین و آخوله *Āxuleh* دلتای وسیعی را به وسعت حدود ۱۳۰۰ کیلومترمربع تشکیل می‌دهد و پس از مشروب نمودن پاره‌ای از روستاهای دهستان شورکات در خاور شبه‌جزیرهٔ شاهی به دریاچهٔ ارومیه می‌ریزد.
به این رودخانه آجی‌چای نیز می‌گویند.

تلخه‌رود زنجان **Talxeh rud-e Zanjān**

دهستان غنی‌بیگلو، شهرستان زنجان. فصلی، ریزابهٔ قزل‌اوزن، حوضهٔ دریای خزر. طول ۶ کیلومتر. ارتفاع سر چشمه ۱۲۹۵ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۰۰ متر. شیب متوسط ۳/۲ درصد.

تلخه‌رود (شهرستانهای سراب و تبریز).
طول ۲۶۸ کیلومتر.
شیب متوسط ۰/۸ درصد.
میانگین آبدهی سالانه ۵۸۰ میلیون مترمکعب.
میانگین بارندگی سالانه ۳۵۵ میلیمتر.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۱۳،۰۰۰ کیلومترمربع.



Talxeh rud.
Length=268 Km.
Average slope=%0.8.
Average annual discharge=580 mcm.
Average annual precipitation=355 mm.
Basin area=13000 Km^2.

مسیر کلی شمال باختری.
این رودخانه از بهم پیوستن بیوک‌چای و میرجان‌سویی در ۶۷ کیلومتری باختر شمالی زنجان تشکیل می‌گردد و پس از عبور از درهٔ شمالی کوه شیرین‌سو در روستای شکرچی به قزل‌اوزن می‌ریزد.

تل‌درّه‌دوز **Tal-e Darrehduz**
دهستان قتور، شهرستان خوی. فصلی، ریزابهٔ قتورچای، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۹۰ متر. شیب متوسط ۱۲/۵ درصد. مسیر کلی جنوبی.
این رودخانه از دامنه‌های جنوبی کوه اورین کوچک سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی جنوب جریان یافته و در ۳۰ کیلومتری باختر جنوبی خوی به قتورچای می‌ریزد.

تلگنو **Talganu**
دهستانهای آبگرم و گور شهرستانهای بم و جیرفت. دائمی، ریزابهٔ پشترود، حوضهٔ کویر لوت. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۲۰ متر. شیب متوسط ۳/۸ درصد. مسیر کلی شمال باختری. میانگین آبدهی سالانه ۳۰ میلیون مترمکعب (ایستگاه آدوری).
این رودخانه از کوه شاه جبال بارز، در ۳۳ کیلومتری شمال خاوری جیرفت سرچشمه می‌گیرد و ضمن عبور از دره‌های ژرف، روستاهای رومین، بونه‌هیکل، باغ‌بالا و کنگرو *Kongerō* را سیراب می‌کند و از دهستان گور متعلق به شهرستان جیرفت خارج می‌شود و به دهستان آبگرم از شهرستان بم وارد می‌گردد و در ۷ کیلومتری باختر بم به رودخانهٔ پشترود می‌ریزد.

تلوار **Talvār**
شهرستانهای قروه و بیجار، استان کردستان. دائمی، ریزابهٔ قزل‌اوزن، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۴۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۴ درصد. مسیر کلی شمال خاوری. میانگین آبدهی سالانه ۲۸۶ میلیون مترمکعب (ایستگاه سلامت‌آباد).
رودخانهٔ تلوار که یکی از مهمترین ریزابه‌های قزل‌اوزن محسوب می‌گردد، از دامنهٔ باختری کوه سه‌پلان *Sehpalān* و کوه پنجه *Panjeh*، در ۲۹ کیلومتری باختر جنوبی قروه سرچشمه می‌گیرد و بنام چم‌سنگ‌سیاه از روستاهای بسیاری از دهستان ئیلاق را مشروب می‌کند و پس از قطع راه اتومبیل‌رو قروه به سنندج در روستای کچی‌گرد *Kacigerd* با چم‌میرکی مخلوط می‌شود و به دهستان خسروآباد از شهرستان بیجار وارد می‌گردد. در این دهستان نخست با رودخانهٔ شورقروه و سپس با رودشور بیجار درهم می‌آمیزد و رو بسوی شمال خاوری به جریان خود ادامه می‌دهد. در روستای گوجه‌کند با رودخانهٔ چم مخلوط می‌شود و در روستای سلامت آباد با رودهای تالوارچای و اوزون درّه درهم می‌آمیزد و به دهستان پیرتاج وارد می‌گردد و از درّهٔ باختری کوه چنگ‌الماس بسوی شمال رهسپار می‌شود و به شهرستان خدابنده از استان زنجان وارد می‌گردد. در این شهرستان نخست با آقبلاغ‌چای درهم می‌آمیزد و پس از سیراب نمودن روستاهای یقین‌لو و محمدلو در روستای ورمانلو *Varmānlu*، در ۵۰ کیلومتری باختر جنوبی قیدار به قزل‌اوزن می‌ریزد. به این رودخانه چم‌تلوار نیز می‌گویند.

تله‌زی **Talehzey**
← آبدانان، شهرستان دهلران، استان ایلام.

تنگاب **Tangāb**
دهستان نصرآباد، شهرستان قصرشیرین. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ الوند، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۴۲۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۱ درصد. مسیر کلی باختر شمالی.
رودخانهٔ تنگاب از تلاقی رودخانهٔ گیلان و چم‌بوند، ۲۶ کیلومتری جنوب خاوری قصر شیرین تشکیل می‌یابد و پس از قطع راه اتومبیل‌رو قصر شیرین به نفتشهر و عبور از روستای تنگاب در روستای قره‌صدف به رودخانهٔ الوند می‌ریزد.

تنگ امجز **Tang-e Amjaz**
← دهنهٔ کُمرکان، دهستانهای امجز و محمدآباد، شهرستان جیرفت.

تنگ اناری **Tang-e Anāri**
دهستان اسوار، شهرستان رامهرمز. فصلی، ریزابهٔ رود تلخ، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۰۰ متر. شیب متوسط ۴ درصد. مسیر کلی نخست جنوب خاوری سپس خاور شمالی.
سرچشمه، دامنهٔ کوه قلعه نجف، ۴۰ کیلومتری خاور جنوبی رامهرمز.

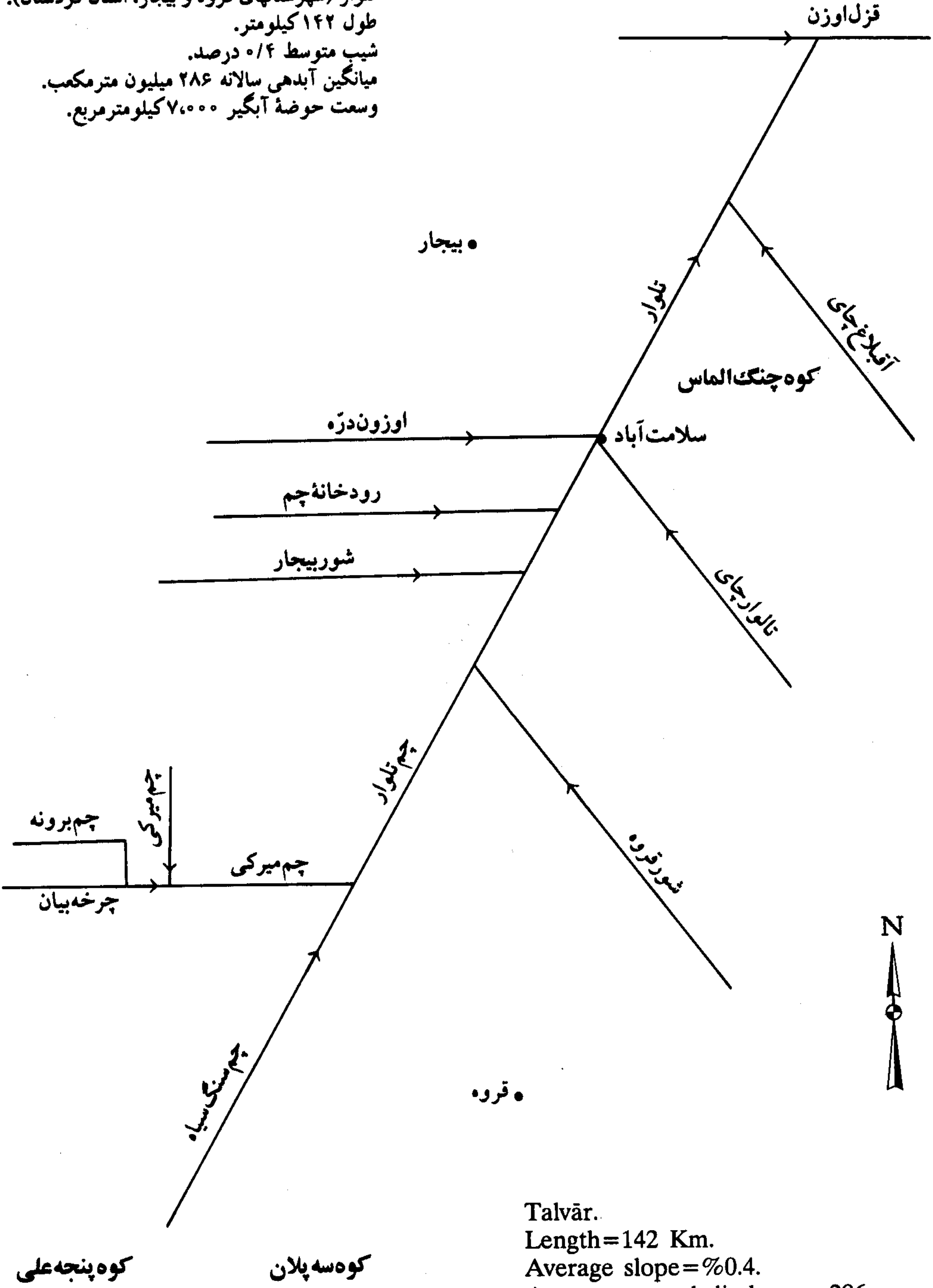
تنگ‌بُراق **Tang-e Borāq**
← کُر، شهرستانهای اقلید و مرودشت، استان فارس.

تنگ‌بهرام‌کُش **Tang-e Bahrāmkoš**
دهستانهای کرگاه و کاکاشرف، شهرستان خرم‌آباد. فصلی، ریزابهٔ رود خرم‌آباد، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۲۰ متر. شیب متوسط ۲/۵ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، دامنهٔ کوه خارزار ۱۹ کیلومتری جنوب خرم‌آباد.

تنگ‌پاتوران **Tang-e Pāturān**
← کنگررود، دهستان مارز، شهرستان کهنوج.

تنگ‌پی‌توکان **Tang-e Pitokān**
دهستان بم‌پشت، شهرستان سراوان. فصلی، ریزابهٔ رود ماشکل،

تلوار (شهرستانهای قروه و بیجار، استان کردستان).
طول ۱۴۲ کیلومتر.
شیب متوسط ۰/۴ درصد.
میانگین آبدهی سالانه ۲۸۶ میلیون مترمکعب.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۷،۰۰۰ کیلومترمربع.



Talvār.
Length = 142 Km.
Average slope = %0.4.
Average annual discharge = 286 mcm.
Basin area = 7000 Km^2.

حوضهٔ خاوری یا هامون (هامون ماشکل). طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۸۲۰ متر. شیب متوسط ۰/۵ درصد. مسیر کلی خاوری و شمالی. سرچشمه ۸۲ کیلومتری جنوب خاوری سراوان.
این رودخانه را در ابتدای مسیر، رودخانهٔ گزبستان نیز می‌گویند.

تنگ تلخ **Tang-e Talx**
دهستان ابوالفارس، شهرستان رامهرمز. فصلی، ریزابهٔ رود ابوالفارس، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۵۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۵۰ متر. شیب متوسط ۲/۵ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ کوه آوشتون *Āvešton*، ۴۱ کیلومتری جنوب خاوری رامهرمز.

تنگ جلابی **Tang-e Jalābi**
دهستان چهاردانگه، شهرستان اقلید. فصلی، ریزابهٔ رود اوجان، حوضهٔ نیریز (دریاچهٔ بختگان). طول ۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۱۵۰ متر. شیب متوسط ۸ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری. سرچشمه کوه پلنگی، ۱۸ کیلومتری خاور سده.

تنگ جلو **Tang-e Jelō**
دهستان پادنای علیا، شهرستان سمیرم. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ ماربر. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۹۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی باختر شمالی.
سرچشمه، منطقهٔ چشمه‌ناز، ۶۰ کیلومتری جنوب خاوری سمیرم.
این رودخانه ضمن عبور از تنگ جلو، روستای کومه *Komeh* را سیراب می‌سازد و در ۳۹ کیلومتری جنوب سمیرم به رودخانهٔ ماربر می‌ریزد.

تنگ چاهو **Tang-e Cāhu**
دهستان ابرج، شهرستان مرودشت. فصلی، ریزابهٔ رود کُر، حوضهٔ نیریز (دریاچهٔ بختگان). طول ۲۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۶ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، کوههای آب‌غار و قلاتون، ۷۳ کیلومتری شمال باختری مرودشت.

تنگ‌چرخی **Tang-e Carxi**
← کل، شهرستانهای داراب و بندرعباس.

تنگ‌خشک **Tang-e Xošk**
دهستان پادنای سفلی، شهرستان سمیرم. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ سمیرم. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۸۳۰ متر. شیب متوسط ۲/۷ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، دامنهٔ کوه زرپادشاه، ۲۳ کیلومتری جنوب باختری سمیرم.

تنگ خشول **Tang-e Xašul**
دهستان ارکوازی، شهرستان مهران. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ چنگوله، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۹۵ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی جنوبی.
این رودخانه از تلاقی آب کنات و آب بی‌وره در منطقهٔ چیچال، ۵۶ کیلومتری خاور شمالی مهران تشکیل می‌یابد و ضمن عبور از روستای سرکوه با آب تاشمورت مخلوط می‌شود و از درّهٔ میان کوههای کوماچی *Komāci* و خاکلی *Xākli* عبور می‌کند و به درّهٔ خاوری کوه خردم *Xardom* وارد می‌گردد. در این دره نخست با چند ریزابهٔ کوچک مخلوط می‌شود و پس از عبور از منطقهٔ بلوطستان *Balutestān* در ۵۳ کیلومتری خاور مهران با رودخانهٔ تنگ کورتو مخلوط شده و به رودخانهٔ چنگوله تبدیل می‌گردد.

تنگ‌خور **Tang-e Xur**
دهستان چارکی، شهرستان بندرلنگه. فصلی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه صفر. شیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی و در انتهای مسیر، جنوبی.
سرچشمه، کوههای نمکی و کلنگی *Kalangi*، ۱۰۰ کیلومتری باختر شمالی بندر لنگه. روستاهای مسیر، لعلمی *La'lami*، رستمی، ده‌نومیر، دوب *Dobb*، بهمنی، نخل‌میر، سه‌کونار و بندر چارک.

تنگ‌دشت‌بهمن **Tang-e dašt-e Bahman**
دهستان جاویدالله، شهرستان ممسنی. فصلی، ریزابهٔ کال سرگچینه، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۸۰ متر. شیب متوسط ۱۰/۷ درصد. مسیر کلی نخست باختر شمالی، سپس جنوب باختری.
سرچشمه، کوه بسدگاه *Basadgāh*، ۲۸ کیلومتری شمال خاوری نورآباد.

تنگر **Tangar**
← تنگ‌راه، دهستان کوکلان، شهرستان دشت گرگان.

تنگ‌راه **Tangrāh**
دهستان کوکلان، شهرستان دشت گرگان. فصلی، ریزابهٔ رود گرگان، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۷۰ متر. شیب متوسط ۳/۳ درصد. مسیر کلی جنوبی.
رود تنگر از دامنهٔ شمال باختری کوه قره‌کسمور *Qareh kasmur*، ۲۳ کیلومتری خاور شمالی کلاله

سرچشمه می‌گیرد و با طی یک قوس راستگرد بسوی شمال جریان می‌یابد. در یک کیلومتری باختر روستای زو *Zō* با رودخانه‌ای به همین نام مخلوط می‌شود و پس از مشروب نمودن روستای کری‌تور *Koreytur* در روستای قلعه‌جیق *Qal'ehjiq* به رود گرگان می‌ریزد.

تنگ رودقور　Tang-e Rudqor

دهستان پادنای سفلی، شهرستان سمیرم. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ ماربر، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۸۳۰ متر. شیب متوسط ۹ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه دنا، ۴۶ کیلومتری جنوب باختری سمیرم.

تنگ‌ریز　Tang-e Riz

دهستان دشمن‌زیاری. شهرستان کهگیلویه. فصلی، ریزابهٔ رود شبلیز. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۹ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۷۰ متر. شیب متوسط ۳/۳ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، درّهٔ مرغ‌خوان، ۵۰ کیلومتری شمال خاوری دهدشت.

تنگ‌ریگان　Tang-e Rigān

دهستان پادنای علیا، شهرستان سمیرم. فصلی، ریزابهٔ رود ماربر، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۹۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۰۷۰ متر. شیب متوسط ۷/۳ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، کوه دنا، ۶۵ کیلومتری جنوب سمیرم.

تنگسر　Tangsar

دهستان شهی، شهرستان دزفول. فصلی، ریزابهٔ رود دز. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۱ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۳۸۰ متر. شیب متوسط ۲/۹ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، ۴۰ کیلومتری شمال خاوری دزفول.

تنگ‌سرحه　Tang-e Sarheh

← بندان، دهستان نیکشهر، شهرستان چابهار.

تنگ‌سرخ　Tang-e Sorx

دهستان سردرود، شهرستان بویراحمد سردسیر. دائمی، ریزابهٔ رود بشار. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۰۲۰ متر. شیب متوسط ۴/۹ درصد. مسیر کلی نخست شمالی، سپس باختری.
سرچشمه، کوه تنگ‌سرخ، ۳۹ کیلومتری جنوب خاوری یاسوج.

تنگ سندان　Tang-e Sendān

← قلات، دهستان بهمئی گرمسیری، شهرستان کهگیلویه.

تنگ سیلو　Tang-e Silu

دهستان اسوار، شهرستان رامهرمز. فصلی، ریزابهٔ رود تلخ، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۶ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۸۰ متر. شیب متوسط ۱۲/۸ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.
سرچشمه، ۴۷ کیلومتری خاور جنوبی رامهرمز.

تنگ‌شهنیز　Tang-e Šehniz

دهستان دشمن‌زیاری، شهرستان کهگیلویه. دائمی، ریزابهٔ رود شبلیز، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۹۸۰ متر. شیب متوسط ۳/۷ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ کوه بندگرد، ۵۰ کیلومتری شمال خاوری دهدشت. در روستای هفت‌چشمه به رود شبلیز می‌ریزد.

تنگ‌شیب　Tang-e Šib

دهستان کوهمرّه، شهرستان کازرون. فصلی، ریزابهٔ رود شاهپور، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۵۰ متر. شیب متوسط ۶/۲ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه کوه خانی‌یک ۲۷ کیلومتری شمال خاوری کازرون.

تنگ‌کاورد　Tang-e Kāvard

دهستان پشتکوه، شهرستان ساری. فصلی، ریزابهٔ سفیدرود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۷۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۹۰ متر. شیب متوسط ۳/۴ درصد. مسیر کلی، نخست باختری، سپس شمالی.
سرچشمه، ۵۰۰ متری باختر روستای گوشوارد *Gušvārd*، ۸۱ کیلومتری جنوب خاوری ساری.
این رودخانه ضمن عبور از درهٔ جنوبی کوه گلورد *Gelōrd*، روستاهای گردکلا و رستم‌رودبار را سیراب می‌سازد و پس از طی ۱۱ کیلومتر بسوی شمال متوجه می‌گردد و پس از مشروب نمودن روستاهای پرور *Parvar*، کولیم *Kulim* و کاورد، در ۵۰۰ متری روستای فینسک *Finesk*، ۶۸ کیلومتری جنوب خاوری‌ساری‌به‌سفیدرودمی‌ریزد (باسفیدرودگیلان‌اشتباه‌نشود).

تنگ‌کنشت　Tang-e Kenešt

دهستان پای‌روند، شهرستان کرمانشاه. فصلی، ریزابهٔ رود قره‌سو، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۳۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۸ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ کوه روئین، ۲۱ کیلومتری شمال خاوری کرمانشاه. روستاهای مسیر، کنشت، پیرغیب، گرقوین *Garaqovin* و تاویله. ریزشگاه جنوب روستای ده‌بهن.

تنگ کورتو　Tang-e Kurtu

دهستان شوهان، شهرستان مهران. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ چنگوله، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۲ کیلومتر.

ارتفاع سرچشمه ۱۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۹۵ متر. شیب متوسط ۳/۷ درصد. مسیر کلی جنوبی.
این رودخانه از چشمه‌سارهایی بنام چشمه‌شاه واقع در منطقهٔ دن‌تونا *Dan-e Tunā* ، در ۶۴ کیلومتری خاور شمالی مهران سرچشمه می‌گیرد و پس از عبور از درّهٔ میان کوههای سرمیدان و هشل *Hašal* (در خاور) و کوه خاکلی *Xākli* (در باختر)، در ۵۳ کیلومتری خاور مهران با رودخانهٔ تنگ خشول مخلوط شده و رودخانهٔ چنگوله را تشکیل می‌دهند.

تنگ‌کورم **Tang-e Kuram**
دهستان رمشک، شهرستان کهنوج. فصلی، حوضهٔ جزموریان. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
سرچشمه، راسک‌کوه *Rāsk kuh* و کوه کورم، ۱۵۵ کیلومتری جنوب خاوری کهنوج از روستایی به همین نام می‌گذرد.

تنگ کوشک **Tang-e Kušk**
دهستان اسوار، شهرستان رامهرمز. فصلی، ریزابهٔ رود تلخ، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۲۰ متر. شیب متوسط ۶/۹ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، دامنهٔ کوههای چادون و تنبلان *Tanbalān* ، ۵۲ کیلومتری خاور جنوبی رامهرمز.

تنگ‌گراو **Tang-e Garāo**
دهستان حومه ، شهرستان ایلام. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ چوار، خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۹۰ متر. شیب متوسط ۴/۸ درصد. مسیر کلی باختری.
این رودخانه از دامنهٔ کوههای شلم *Šalam* و مانشت ، در ۷ کیلومتری خاور جنوبی ایلام سرچشمه گرفته و پس از عبور از درّهٔ میان کوههای گچان (در شمال) و شلم (در جنوب) به شهر ایلام وارد می‌شود و پس از آمیختن با چندین ریزابهٔ کوچک و بزرگ که همگی خشکرودی بیش نیستند به درّهٔ شمالی کوه سورگاه وارد می‌شود و تشکیل آبشارهای متعددی داده و پس از عبور از خرابه‌های چم‌او به چم‌آب تغییر نام می‌دهد و پس از عبور از دامنهٔ شمالی کوه سامور *Sāmur* در ۲ کیلومتری جنوب باختری روستایناندوزه *Nānduzeh* به رودخانهٔ چوار می‌ریزد. محل مناسبی برای احداث سد و تأمین آب شهر ایلام در ۸ کیلومتری باختر جنوب ایلام و مدخل درّهٔ شمالی کوه سورگاه بنظر می‌رسد.

تنگ گرمه **Tang-e Garmeh**
دهستان کامفیروز، شهرستان مرودشت. فصلی، ریزابهٔ رود کُر، حوضهٔ نیریز (دریاچهٔ بختگان). طول ۶ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۶۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۹۱۰ متر. شیب متوسط ۱۲/۳ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.
سرچشمه، کوه کُر، ۲۱ کیلومتری جنوب باختری سده.

تنگ‌گز **Tang-e Gaz**
دهستان قلعه‌گنج، شهرستان کهنوج. فصلی، حوضهٔ جزموریان. طول ۱۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۳ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.
سرچشمه کوههای مولدی *Muldai* و کوناپچک *Kunāpacak* ۳۰ کیلومتری جنوب خاوری کهنوج و ۲۴ کیلومتری شمال باختری روستای قلعه‌گنج.

تنگ‌گزان **Tang-e Gazān**
دهستان مسکون، شهرستان جیرفت. فصلی، ریزابهٔ رود سقدر، حوضهٔ جزموریان. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۵۰ متر. شیب متوسط ۴/۳ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، کوههای جبال بارز، ۲۲ کیلومتری شمال خاوری جیرفت.

تنگل آقاسو **Tangal-e Āqāsu**
دهستان اسحق‌آباد، شهرستان نیشابور. فصلی، ریزابهٔ کال شور سبزوار، حوضهٔ دشت کویر. طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۰۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
این رودخانه از دامنهٔ خاوری کوه پیازی، در ۷۳ کیلومتری جنوب خاوری نیشابور (شمال گردنهٔ محمدمیرزا) سرچشمه گرفته و پس از عبور از روستاهای گونجوک *Gavanjuk* بالا و پایین به کال چشمه‌ریگی تغییر نام می‌یابد و در ۴ کیلومتری باختر روستای دیزباد پایین به کال شور سبزوار می‌ریزد.

تنگ‌لاش **Tang-e Lāš**
← آب‌شور، دهستان بهمئی سرحدی. شهرستان کهگیلویه.

تنگل بزجانی **Tangal-e Bozjāni**
← تنگل بژگانی، دهستان سرجام، شهرستان مشهد.

تنگل‌بژگانی **Tangal-e Božgāni**
دهستان سرجام، شهرستان مشهد. فصلی، ریزابهٔ کال مراغه، حوضهٔ قره‌قوم، طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۰۰ متر. شیب متوسط ۴/۳ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ کوه قطاراولنگ، ۶۵ کیلومتری جنوب مشهد. روستاهای مسیر، آلمه‌جوق *Ālmehjuq* ، بژگانی، احمدآباد، علی‌آباد، حصارسرخ، جعفرآباد و موسی‌آباد. به این رودخانه تنگل بزجانی نیز می‌گویند.

تنگل درخت‌بید **Tangal-e Deraxt bid**
دهستان بالاولایت، شهرستان تایباد. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ شهرنو، حوضهٔ قره‌قوم. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۰۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی، خاور شمالی.

سرچشمه، دامنهٔ شمالی سرکوه، ۳۴کیلومتری باختر شمالی شهرنو، روستای مسیر، کوشکک.

تنگل راست **Tangal-e Rāst**
دهستان بالاولایت، شهرستان کاشمر. فصلی، ریزابهٔ کال قوژد، حوضهٔ دشت کویر. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۰۵۰ متر. شیب متوسط ۳/۲ درصد. مسیر کلی نخست جنوب خاوری، سپس باختر جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ خاوری کوه کرگز *Kargaz* ، ۱۸ کیلومتری شمال خاوری کاشمر.

تنگل رودگاهی **Tangal-e Rudgāhi**
دهستان میان‌ولایت، شهرستان تایباد(باخزر). فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ شهرنو. حوضهٔ قره‌قوم. طول ۲۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۰۰۰ متر. شیب متوسط ۴/۳ درصد. مسیر کلی خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ سرکوه، ۸۰کیلومتری باختر شمالی تایباد.

تنگل‌رونو **Tangal-e Runō**
دهستان رشتخوار، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ تنگل ساقون، حوضهٔ هامون (نمکزار خواف). طول ۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۲۰ متر. شیب متوسط ۳/۶ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، ۱۸کیلومتری خاور شمالی رشتخوار.

تنگل‌ساقون **Tangal-e Sāqun**
دهستان رشتخوار، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ کال شاه‌بیشه، حوضهٔ هامون (نمکزار خواف). طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۲۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۲۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
این رودخانه از تلاقی تنگل رونو و تنگل نورا، ۲۰کیلومتری خاور رشتخوار تشکیل می‌گردد.

تنگل سده **Tangal-e Sedeh**
دهستان بالاخواف، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ کال منقاب. حوضهٔ هامون (نمکزار خواف). طول ۳۵کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۸۰ متر. شیب متوسط ۱/۸ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
این رودخانه از تلاقی تنگل گرداولنگ و تنگل نی‌توله، در ۳۰ کیلومتری خاور رشتخوار سرچشمه گرفته و پس از آمیختن با تنگل گالتازی از درّهٔ میان کوه سبز (در باختر) و کوه قلّهٔ بزه *Bozeh* (در خاور) رو به جنوب باختری روان می‌شود و به کال سده تغییر اسم می‌یابد و پس از عبور از روستای خرم‌آباد، در ۵کیلومتری جنوب روستای فدوک به کال منقاب می‌ریزد.

تنگل‌سنگ‌نسوه **Tangal-e sang-e Nesuh**
دهستانهای بالاولایت و شش‌تراز، شهرستان کاشمر. فصلی، ریزابهٔ کال شور کاشمر، حوضهٔ دشت کویر. طول ۴۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۳۰ متر. شیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی جنوب و جنوب باختری.
این رودخانه از قسمت بالای درهٔ آبکوه، در ۱۹ کیلومتری شمال کاشمر سرچشمه گرفته و از درهٔ آبکوه رو به جنوب سرازیر می‌شود و پس از عبور از خاور و جنوب خاوری شهر کاشمر به کال قوژد تغییرنام می‌یابد و در یک کیلومتری جنوب باختری کلاتهٔ شور به کال شور می‌ریزد.

تنگل‌شهرک **Tangal-e Šahrak**
دهستان بالاخواف، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ کال شاه‌بیشه. حوضهٔ هامون (نمکزار خواف). طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۰۱۰ متر. شیب متوسط ۲/۵ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه تیغ سیاه، ۲۶کیلومتری خاور رشتخوار. روستاهای مسیر، شهرک، سناجرد و شمن‌آباد *Šaman ābād*.

تنگل قلعه‌جوق **Tangal-e Qal'ehjuq**
دهستانهای بایگ و ازغند و محولات، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ کال زرنوخ، حوضهٔ دشت کویر. طول ۷۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۸۰ متر. شیب متوسط ۱/۳ درصد. مسیر کلی جنوب باختری. میانگین آبدهی سالانه، ۱۲ میلیون مترمکعب (ایستگاه غرب تربت حیدریه).
این رودخانه از دامنهٔ کوه دربی *Darbi* ، در ۲۹کیلومتری شمال باختری تربت حیدریه سرچشمه می‌گیرد و پس از مخلوط شدن با کال کاریزک از درّهٔ خاوری کوههای زر و علی‌شیر عبور می‌کند و پس از سیراب نمودن روستای قلعه‌جوق، درهٔ خاوری کوه قایزک *Qāyezak* را بسوی جنوب می‌پیماید و ضمن عبور از روستای خوش‌درّه به رودخانهٔ خوش‌درّه تغییر نام یافته و به دهستان محولات وارد می‌گردد. در این دهستان روستاهای انرک *Anark* و چهل‌سر را سیراب نموده و در ۱۰ کیلومتری جنوب باختری مهنه به کال زرنوخ می‌ریزد.

تنگل گالتازی **Tangal-e Gāltāzi**
دهستان بالاخواف، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ تنگل سده. حوضهٔ هامون (نمکزار خواف). طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۰۰ متر. شیب متوسط ۴ درصد. مسیر کلی باختری.
سرچشمه، ۴۰کیلومتری خاور رشتخوار.

تنگل‌گرداولنگ **Tangal-e Gerdolang**
دهستان بالاخواف، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ تنگل‌سده، حوضهٔ هامون (نمکزار خواف). طول ۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۵۰متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۰۰ متر. شیب متوسط ۸ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، دامنهٔ سرکوه، ۳۰کیلومتری خاور شمالی رشتخوار.

Tangal-e Gur **تنگل گور**

← شور کوهبنان، دهستان کوهبنان، شهرستان زرند.

Tangal-e Marāqeh **تنگل مراغه**

← کال آبکوه، دهستان سرجام، شهرستان مشهد.

Tangal-e Nurā **تنگل نورا**

دهستان رشتخوار، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ تنگل ساقون، حوضهٔ هامون (نمکزار خواف). طول ۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۲۰ متر. شیب متوسط ۴/۸ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.

سرچشمه، ۲۴ کیلومتری خاور رشتخوار.

Tangal-e Neytuleh **تنگل نی توله**

دهستان بالاخواف، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ تنگل‌سده، حوضهٔ هامون (نمکزار خواف). طول ۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۰۰ متر. شیب متوسط ۱۲ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

سرچشمه، دامنهٔ کوه نی‌توله، ۳۳ کیلومتری خاور رشتخوار.

Tang-e Mahmud **تنگ‌محمود**

دهستان پشتکوه، شهرستان بروجن. دائمی، ریزابهٔ رود کارون. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۰۰ متر. شیب متوسط ۱۰/۵ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.

سرچشمه، دامنهٔ کوههای هفت‌چشمه و گره *Garreh* ، ۲۷ کیلومتری جنوب باختری اردل *Ardal* و ۸۸ کیلومتری باختر بروجن.

Tang-e Nāvdān **تنگ ناودان**

دهستان فلارد، شهرستان بروجن. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ گرداب. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۹۵۰ متر. شیب متوسط ۱۰/۷ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

سرچشمه، دامنهٔ کوه دالان، ۶۰ کیلومتری جنوب بروجن.

Tang-e Nāyeb **تنگ نایب**

← بابا احمد، دهستان جایزان، شهرستان رامهرمز.

Tangu **تنگو**

← سوخته‌چال، دهستانهای تنگوئیه و بلورد و حومه، شهرستان سیرجان.

Tangeh **تنگه**

دهستان زانوس رستاق، شهرستان نوشهر. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ گرم‌دره، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۰۰ متر. شیب متوسط ۱۵ درصد. مسیر کلی شمالی.

رودخانهٔ تنگه از دامنهٔ شمالی کوه اولج *Ulej* ، در ۴۰ کیلومتری جنوب نوشهر سرچشمه گرفته و رو به شمال از میان جنگل سرازیر می‌گردد. نخست روستای چیتن *Citen* را مشروب می‌سازد، سپس به درهٔ خاوری کوه پلنج *Palanj* وارد شده و روستاهای سوت‌کلم *Sutkelem* و نصرآباد را مشروب می‌سازد و در ۲/۵ کیلومتری شمال روستای اخیر به رودخانهٔ گرم‌درّه می‌ریزد.

Tangeh cāl **تنگه‌چال**

دهستان سه‌هزار، شهرستان تنکابن (شهسوار). دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ سه‌هزار، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۷۰ متر. شیب متوسط ۱۸/۳ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.

رودخانهٔ تنگه‌چال از دامنهٔ کوههای سیاهلان *Siyāhlān* و لشم‌کوه *Lašm kuh* ، در ۳۶ کیلومتری جنوب باختری تنکابن (شهسوار) سرچشمه گرفته و از میان جنگل درّهٔ باختری بلس کوه *Beles kuh* رو به شمال خاوری روان می‌شود و پس از طی مسافتی در روستای داس‌درّه *Dās darreh* به رودخانهٔ سه‌هزار می‌ریزد.

Tangeh-ye Cahārtāq **تنگهٔ چهارتاق**

دهستان آرادان، شهرستان گرمسار. فصلی، ریزابهٔ آب‌لزور، حوضهٔ دشت کویر. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۵۰ متر. شیب متوسط ۵/۸ درصد. مسیر کلی جنوبی.

سرچشمه، دامنهٔ باختری کوه کلناب *Kalenāb* ، ۵۱ کیلومتری شمال خاوری گرمسار. روستاهای مسیر، رامه *Rāmeh* بالا و پائین. مسیر، درهٔ میان کوههای هفت‌میل، شُل‌لزوره *Sollazureh* ، تیغ‌بزنوی *Tiq-e Boznavi* ، گنداب، باغستان، گرماج، چهل‌تن و گزوشک *Gazovešk* .

Tangeh-ye Qālibāf **تنگهٔ قالیباف**

دهستان آرادان، شهرستان سمنان. فصلی، ریزابهٔ تنگهٔ چهارتاق، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۶۰ متر. شیب متوسط ۹/۴ درصد. مسیر کلی جنوبی.

سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه باغستان، ۴۲ کیلومتری خاور شمالی گرمسار. مسیر، درهٔ خاوری کوه چهل‌تن. روستای مسیر، قالی‌باف.

Tang-e Yār **تنگ یار**

دهستان بهمئی سرحدی، شهرستان کهگیلویه. فصلی، ریزابهٔ آب شور، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۷۰ متر. شیب متوسط ۴/۷ درصد. مسیر کلی نخست شمال باختری، سپس باختر جنوبی.

سرچشمه، ۳۳ کیلومتری شمال خاوری دهدشت.

Tutān **تو تان**
← سدیچ، شهرستانهای ایرانشهر، چابهار و جاسک.

Tutang-e Širiš **تو تنگ شیریش**
← سرنه، دهستانهای پشتکوه و حومه شهرستانهای کهنوج و میناب.

Tuji **توجی**
دهستان شیرگاه، شهرستان قائم‌شهر (شاهی). فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ تالار، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۰ متر. شیب متوسط ۱/۳ درصد. مسیر کلی باختری.
رودخانهٔ توجی از ارتفاعات منطقهٔ لاک‌سنگ، در ۱۵ کیلومتری جنوب خاوری قائم‌شهر (شاهی) سرچشمه گرفته و از میان جنگل بسوی باختر روان می‌شود. در سر راه از جنوب روستای برنجستانک بالا عبور می‌کند و پس از آمیختن با رودخانهٔ تجون به رودخانهٔ تالار می‌ریزد.

Tujidar **توجیدر**
دهستان سورک، شهرستان جاسک. فصلی، ریزابهٔ رود سدیچ، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۱۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۰ متر. شیب متوسط ۳/۴ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، کوه مدخن *Madxen*، ۱۱۸ کیلومتری شمال خاوری جاسک. قسمت علیای این رودخانه را نوگین می‌نامند و از روستای باشکی *Bāšaki* می‌گذرد.

Tudān **تودان**
دهستان الند، شهرستان خوی. فصلی، ریزابهٔ رود یرپاقلی، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۹۸۰ متر. شیب متوسط ۱۰/۲ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
رودخانهٔ کوچک تودان از دامنه‌های کوههای کانی‌زیارت و تورگن *Torgan* و محمدآقا واقع در ۴۵ کیلومتری باختر خوی سرچشمه می‌گیرد و پس از عبور از کنار روستای تودان در ۱۸۰۰ متری خاور روستای دیزه به رودخانهٔ یرپاقلی وارد می‌شود.

Tudabin **تودبین**
دهستان دودانگه، شهرستان قزوین. فصلی، ریزابهٔ ابهررود، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۲۶ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۰۰ متر. شیب متوسط ۲/۹ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
سرچشمه، باختر روستای قراجه‌قیا *Qarājehqiyā*، ۴۰ کیلومتری شمال آوج. روستاهای مسیر، قراجه‌قیا، اوارنه *Avārneh* و تودبین. ریزشگاه، روستای فارسیجین *Fārsijin* ۵۲ کیلومتری شمال خاوری آوج.

Tudeh rud **توده‌رود**
دهستان کاکاوند، شهرستان خرم‌آباد. فصلی، ریزابهٔ رود گزرو، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۰۰ متر. شیب متوسط ۲/۵ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی نخودکوه، ۱۰۴ کیلومتری شمال باختری خرم‌آباد.
این رودخانه پس از قطع راه اتومبیل‌رو هرسین به خرم‌آباد در ۸۴ کیلومتری شمال باختری خرم‌آباد با رودخانهٔ بادآور درهم آمیخته و رودخانهٔ گزرو را تشکیل می‌دهند.

Tudileng **تودی‌لنگ**
دهستانهای نوک‌آباد و گوهرکوه، شهرستان خاش. فصلی، ریزابهٔ رود قلعه‌بید. حوضهٔ کویر لوت. طول ۵۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۵۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی. سرچشمه دامنهٔ باختری کوهستان تفتان، ۵۶ کیلومتری شمال باختری خاش.

Turjak **تورجک**
← باندینی، دهستان کالک، شهرستان چابهار.

Tavarkand **تورکند**
دهستان بهمدی، شهرستان جاسک. خشکرود، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه صفر. شیب متوسط ۰/۸ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری. سرچشمه کوه گوک *Gok*، ۶۷ کیلومتری شمال باختری جاسک.

Tavakkol ābād **توکّل‌آباد**
دهستان بیضا، شهرستان سپیدان (اردکان). دائمی، ریزابهٔ رود شش‌پیر، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۹۰ متر. شیب متوسط ۲/۳ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، کوه قلات، ۵۸ کیلومتری جنوب خاوری اردکان.

Tukuh **توکوه**
دهستان برغان، شهرستان کرج. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ برغان، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۱۸ کیلومتر. ارتفاع سر چشمه ۳۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۲۰ متر. شیب متوسط ۸/۵ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
رودخانهٔ توکوه از دامنهٔ جنوبی کوههای کهار *Kahār* و کوروج *Koroj*، در ۳۱ کیلومتری شمال کرج سرچشمه گرفته و نخست از درهٔ گلردین *Galardin* بسوی جنوب سرازیر می‌شود، سپس کمی بسوی باختر منحرف شده و به درهٔ خاوری کوه سی‌چشمه وارد می‌گردد و در برغان به رودخانهٔ برغان می‌ریزد.

Tul cešmeh **تول‌چشمه**
← انجیلاب، دهستان کوهپایه، شهرستان گرگان.

توله‌رود **Tulehrud**

دهستان کرگانرود جنوبی، شهرستان تالش. فصلی، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۸- متر. شیب متوسط ۴/۴ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.

این رودخانه از ارتفاعات الاشه‌بند، در ۸ کیلومتری جنوب باختری هشتپر سرچشمه می‌گیرد و بنام تیزارود بسوی خاور شمالی روان می‌شود و پس از عبور از جادهٔ رضوانشهر به هشتپر به توله‌رود تغییر نام می‌یابد و به همین نام در ۷ کیلومتری خاور جنوبی هشتپر به دریا می‌ریزد.

توله‌سرچای **Tulehsar cāy**

دهستان سهندآباد، شهرستان تبریز. فصلی، ریزابهٔ مهران‌رود، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۲۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۰۰۰ متر. شیب متوسط ۶/۲ درصد. مسیر کلی شمالی.

رودخانهٔ توله‌سرچای از دامنهٔ شمالی کوه گیروه‌داغی *Girvehdāqi* (کوهستان سهند)، در ۴۴ کیلومتری جنوب خاوری تبریز سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی شمال جریان می‌یابد و در روستای بیرق *Beyraq* به مهران رود می‌ریزد.

توم برنگوئیه **Tomberengu'iyeh**

دهستان بزنجان، شهرستان بافت. دائمی، ریزابهٔ رود دهوج، حوضهٔ جزموریان. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۸۰۰ متر. شیب متوسط ۳/۶ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

این رودخانه طی ریزابه‌های متعدد منجمله رودخانهٔ بزنجان از دامنهٔ جنوب باختری کوهستان لاله‌زار، ۱۳ کیلومتری شمال خاوری بافت سرچشمه می‌گیرد و پس از عبور از روستای بزنجان راه اتومبیل‌رو بافت به جیرفت را قطع می‌کند و رو به جنوب خاوری از کنار روستاهای نوزاد و میگساران *Meygosārān* و زمان‌آباد می‌گذرد و در ۴۰ کیلومتری جنوب خاوری بافت به رودخانهٔ دهوج می‌ریزد.

تومون سفید **Tōmun sefid**

← زرّانی، دهستانهای بمانی و بشاگرد غربی، شهرستان میناب.

تهرود **Tahrud**

← پشترود، شهرستانهای بم و جیرفت، استان کرمان.

تهلاب **Tahlāb**

دهستان لیوس، شهرستان دزفول. دائمی، ریزابهٔ رود دز. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۹۰ متر. شیب متوسط ۲۱ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

سرچشمه، دامنهٔ کوههای مجاه *Mejāh* و لنگر و میانکوه، ۵۷ کیلومتری شمال خاوری دزفول.

تهلپ **Tahlap**

دهستان ایرافشان، شهرستان سراوان. فصلی، ریزابهٔ رود گودان، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۸ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

سرچشمه، ۷۰ کیلومتری جنوب باختری سراوان.

تهیرتوک **Tahirtok**

دهستان باهوکلات. شهرستان چابهار. خشکرود، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول تا مرز ایران و پاکستان ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه (نقطهٔ خروج‌ازمرز) حدود ۵۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.

سرچشمه ۱۲۵ کیلومتری خاور شمالی چابهار.

تیاب **Tiyāb**

← میناب، شهرستانهای کهنوج و میناب.

تی‌تو **Titu**

دهستان دشت خاک، شهرستان زرند. فصلی، ریزابهٔ رودشور سیریز. حوضهٔ اردستان و یزد و کرمان (کویر درانجیر). طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۰۰ متر. شیب متوسط ۴ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

این رودخانه از ارتفاعات ۲۳ کیلومتری شمال زرند سرچشمه می‌گیرد و پس از عبور از روستای تی‌توی جلالی در شنزارهای شمال باختری زرند فرو می‌رود و فقط در بارندگیهای فوق‌العاده و غیرعادی به رودشور سیریز می‌پیوندد.

تیرگیان‌سو **Tirgiyān su**

دهستان قلعه‌حاتم، شهرستان دره‌گز. فصلی، ریزابهٔ زنگلانلوچای، حوضهٔ قره‌قوم. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۴۰ متر. شیب متوسط ۵ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.

این رودخانه از دامنهٔ شمالی کوه هزارمسجد، در ۴۳ کیلومتری جنوب خاوری دره‌گز سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی شمال سرازیر می‌گردد و پس ازمخلوط شدن با چند ریزابه و خشکرود در یک کیلومتری خاور روستای شمس‌خان به رودخانهٔ زنگلانلوچای می‌ریزد.

تیرگیج **Tirgij**

دهستان بنت، شهرستان ایرانشهر. فصلی، ریزابهٔ رود سدیج، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۷۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی نخست باختری، سپس جنوب خاوری.

این رودخانه از کوههای بند نادم *Band-e Nādom* و پهنی *Pahani*، ۵۵ کیلومتری شمال باختری روستای بنت سرچشمه می‌گیرد و بنام رودخانهٔ بندگیرون بسوی باختر روان می‌شود. پس از طی حدود ۴ کیلومتر تغییر مسیر می‌دهد و بنام رودخانهٔ تیرگیج بسوی جنوب خاوری سرازیر می‌گردد و در روستای

هرمزی *Hormozi* به رودخانهٔ سدیچ می‌ریزد.

تی‌رم Teyrem
← می‌درّه، دهستان گلیجان ییلاق، شهرستان تنکابن (شهسوار).

تیره Tireh
شهرستان بوئین‌زهرا، استان قزوین. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ حاجی عرب، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۲۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۰۰ متر. شیب متوسط ۲/۵ درصد. مسیر کلی، شمالی.
سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه موسی، ۶۰ کیلومتری جنوب باختری بوئین. روستاهای مسیر، چناقچی *Cenāqci* ، تیره ، ورجند، قیلی‌کند *Qayali kand* و باغ‌کرا. در ۶ کیلومتری شمال روستای اخیر با ریزابه‌ای که از ارتفاعات جنوب باختری سرچشمه گرفته و روستاهای سنگاوین *Sangāvin* ، دانک و نصرت‌آبادقرداش را سیراب ساخته است، مخلوط می‌گردد و در ۳۸ کیلومتری باختر جنوب بوئین به رودخانهٔ حاجی عرب می‌ریزد.

تیره Tireh
← دز، استانهای لرستان و خوزستان.

تیریفی Tirifi
دهستان دشت لالی، شهرستان مسجد سلیمان، فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ شور لالی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۹۰ متر. شیب متوسط ۳/۶ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه دامنهٔ کوه ده‌گوله *Dehguleh* ، ۷۵ کیلومتری شمال باختری مسجد سلیمان.
این رودخانه چون از تنگهٔ تیریفی عبور می‌کند به این نام شناخته می‌شود و در مسیر خود از روستاهای بنوار *Bonvār* و سیکوند *Sikvand* می‌گذرد و در ۱۱ کیلومتری شمال دشت لالی به رودخانهٔ شور می‌ریزد.

تیزاب Tizāb
دهستان کاکان، شهرستان سپیدان. دائمی، ریزابهٔ رود کر، حوضهٔ نیریز (دریاچهٔ بختگان). طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۸۷۰ متر. شیب متوسط ۲/۹ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، کوه هشار *Hašār* ، ۵۳ کیلومتری شمال باختری اردکان.
این رودخانه از منطقهٔ مور سیب عبور می‌کند و کوه زچو *Zecu* را از سوی دره‌های باختری و جنوبی دور می‌زند و در سر راه با رودشور کاکان مخلوط می‌گردد.

تیزارود Tizārud
← توله‌رود، دهستان کرگانرود جنوبی، شهرستان تالش.

تیغ زرد Tiq zard
دهستان برخوار، شهرستان اصفهان. فصلی، ریزابهٔ رود دستکن، حوضهٔ اصفهان و سیرجان (باتلاق گاوخونی). طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۵۵۰ متر. شیب متوسط ۱۰/۵ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه ریواسچی *Rivāsci* ، ۶۲ کیلومتری شمال اصفهان.

تیفاکن Tifākan
دهستان سیاهو، شهرستان بندرعباس. فصلی، ریزابهٔ رود مشاری، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۵۰ متر. شیب متوسط ۴/۲ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، کوه کنو *Keno* ، ۷۴ کیلومتری شمال خاوری بندرعباس.

تیگرانی Tigrāni
دهستان ماهان. شهرستان کرمان. فصلی، حوضهٔ اردستان و یزد و کرمان (شنزارهای جنوب کرمان). طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۸۵۰ متر. شیب متوسط ۶/۲ درصد. مسیر کلی شمالی.
سرچشمه، ارتفاعات ۲۰ کیلومتری جنوب ماهان.

تیگو Tigu
دهستان بیاضیه، شهرستان نائین. فصلی، حوضهٔ دشت کویر. طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۵۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
سرچشمه، ۱۴ کیلومتری جنوب خاوری رباط پشت بادام.
ریزشگاه، ریگ شتران حاشیهٔ جنوبی دشت کویر.

تیل آباد Til ābād
دهستان قانچی، شهرستان دشت گرگان. فصلی، ریزابهٔ گرگان‌رود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۵۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۹۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۰ متر. شیب متوسط ۱/۷ درصد. مسیر کلی شمال باختری. میانگین آبدهی سالانه ۲۱۱ میلیون مترمکعب.
رودخانهٔ تیل‌آباد از پیوند کال خشک و چهارکال در روستای تیل‌آباد، در ۴۸ کیلومتری جنوب خاوری گنبدکاووس تشکیل یافته و از درّهٔ خاوری و شمالی کوه سرچشمه سرازیر می‌گردد. نخست در روستای قوزدوی *Quzdavi* با رود چناشگ مخلوط می‌شود و پس از آمیختن با آب درّهٔ خوجه‌قر با رود قشلاق مخلوط می‌گردد و رو بسوی شمال باختری به موازات راه اتومبیل‌رو شاهرود به گنبدکاووس روان می‌شود. قبل از رسیدن به روستای علی‌نقی‌خان با ریزابه‌ای که از ارتفاعات جنوب خاوری سرچشمه گرفته است مخلوط می‌شود و پس از عبور از روستای مزبور به دو شاخه تقسیم می‌گردد. شاخهٔ خاوری بنام رود نوده به رود کرنکی می‌ریزد و شاخهٔ باختری بنام قره‌سو به گرگان‌رود می‌پیوندد.

تیلرود **Til rud**

دهستان کرگانرود شمالی، شهرستان تالش. فصلی، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۸- متر. شیب متوسط ۱۲/۳ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.

سرچشمه، ارتفاعات دیکو، ۱۶ کیلومتری شمال باختری هشتپر.

تیله‌رود **Tileh rud**

دهستان کلارآباد، شهرستان تنکابن(شهسوار). فصلی، حوضهٔ دریای خزر. طول ۹ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۵- متر. شیب متوسط ۵/۸ درصد. مسیر کلی شمالی.

این رودخانه از ارتفاعات پوشیده از جنگل ساحلی، در ۳۶ کیلومتری خاور جنوبی تنکابن(شهسوار) سرچشمه گرفته و پس از عبور از روستاهای وربن *Varbon* ، نارنج‌بندبن و تیله‌کنار، در شمال روستای تیل‌رودسر به دریا می‌ریزد.

تینا **Tinā**

دهستان اندیکا، شهرستان مسجدسلیمان. دائمی، ریزابهٔ رود تالوک، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۵۰ متر. شیب متوسط ۸/۸ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه نونار *Nunār* ، ۲ کیلومتری شمال روستای تینا و ۶۰ کیلومتری شمال خاوری مسجد سلیمان.

جاجرود **Jāj rud**

شهرستانهای تهران، ورامین و قم. دائمی، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۱۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۲۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۹۵ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی جنوبی. میانگین آبدهی سالانه ۲۵۳ میلیون مترمکعب (اندازه‌گیری شده در ایستگاه لتیان).

رودخانهٔ جاجرود از تلاقی رودخانهٔ گرمابدر و ریزابه‌ای که در روستای زایگان *Zāygān* ، در ۳۴ کیلومتری شمال خاوری تهران بهم پیوسته‌اند، تشکیل می‌یابد. نخست دهستان رودبار قصران را رو بسوی جنوب باختری طی می‌کند و پس از آمیختن با رودخانهٔ لجنی بسوی فشم *Fašam* روان می‌شود. در این شهرک با رودخانهٔ شمشک مخلوط گشته و رو به جنوب تغییر مسیر می‌دهد و در درهٔ باختری کوه امامه با رودخانهٔ آهار مخلوط می‌شود، سپس بسوی جنوب خاوری متوجه شده و در روستای کلوگان *Kolugān* با رودخانهٔ امامه مخلوط می‌گردد و پس از عبور از روستاهای رودک و زردبند و لشگرک به دهستان لواسان کوچک وارد می‌شود. در این دهستان نخست با رودخانهٔ ناصرآباد مخلوط می‌شود و پس از عبور از دریاچهٔ سد لتیان و آمیختن با رودخانهٔ خیزرودبار از دیوارهٔ سد عبور کرده و در سر راه روستاهای عباس‌آباد جاجرود و خسروآباد را مشروب می‌کند و پس از قطع راه اتومبیل‌رو تهران - آمل به دهستان سیاهرود وارد می‌شود. در این دهستان روستاهای سعیدآباد و ترقیون *Taraqqiyun* و سنجریان *Sanjariyān* را سیراب ساخته و به منطقهٔ حفاظت شده خجیر *Xojir* وارد می‌شود و پس از عبور از دامنهٔ خاوری کوه سوری‌قلعه *Suriqal'eh* در روستای یوردشاه *Yurd-e Šāh* با رودخانهٔ دماوند مخلوط می‌شود و به دهستان بهنام پازوکی از شهرستان ورامین وارد می‌گردد. در این دهستان از کنار یوردشاه و دروازه و پارچین و سرخ‌حصار می‌گذرد و پس از عبور از منطقهٔ تخت چنگی به دشت ورامین وارد می‌شود و به شاخه‌های بسیار تقسیم شده و روستاهای دهستانهای بهنام پازوکی جنوبی ، بهنام سوختهٔ جنوبی ، بهنام عرب شمالی ، بهنام وسط جنوبی و بهنام عرب جنوبی با نام رودخانهٔ جارجارو به دهستان قمرود از شهرستان قم وارد می‌شود و سرانجام در دامنهٔ جنوبی کوه بندسیاه، ۸۹ کیلومتری خاور شمالی قم به دریاچهٔ نمک قم می‌ریزد.

جاجنگ **Jājeng**

دهستان طبس مسینا، شهرستان بیرجند. فصلی، حوضهٔ خاوری یا هامون (دغ توندی). طول تا مرز ایران و افغانستان ۸۵ کیلومتر. ارتـ ع سـ شمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه (نقطهٔ خرو ۶۰ متر. شیب متوسط ۱/۸ درصد. مسیر کلی

این رودخ خاوری کوه حمزه، در ۶۴ کیلومتری خاور بیر ته و پس از عبور از روستای جاجنگ بـ بس و احمدآباد و فیض‌آباد و کلاته روان می‌شو غل شدن به شوره‌زار جنوبی طبس و مخلوط شدن ین ریزابهٔ بزرگ و کوچک به درّهٔ باختری کوه کمرزری وارد می‌شود و با رسیدن به روستای ده‌رضا به رودشور تغییر نام می‌دهد و رو به خاور روان می‌شود، در این قسمت از مسیر نخست با رود مچانو درهم می‌آمیزد و در ۴۸ کیلومتری خاور جنوبی طبس از مرز ایران خارج شده و بنام شوررود به کشور افغانستان وارد می‌گردد.

جارجارو **Jārjāru**

← کرج و جاجرود، استان تهران.

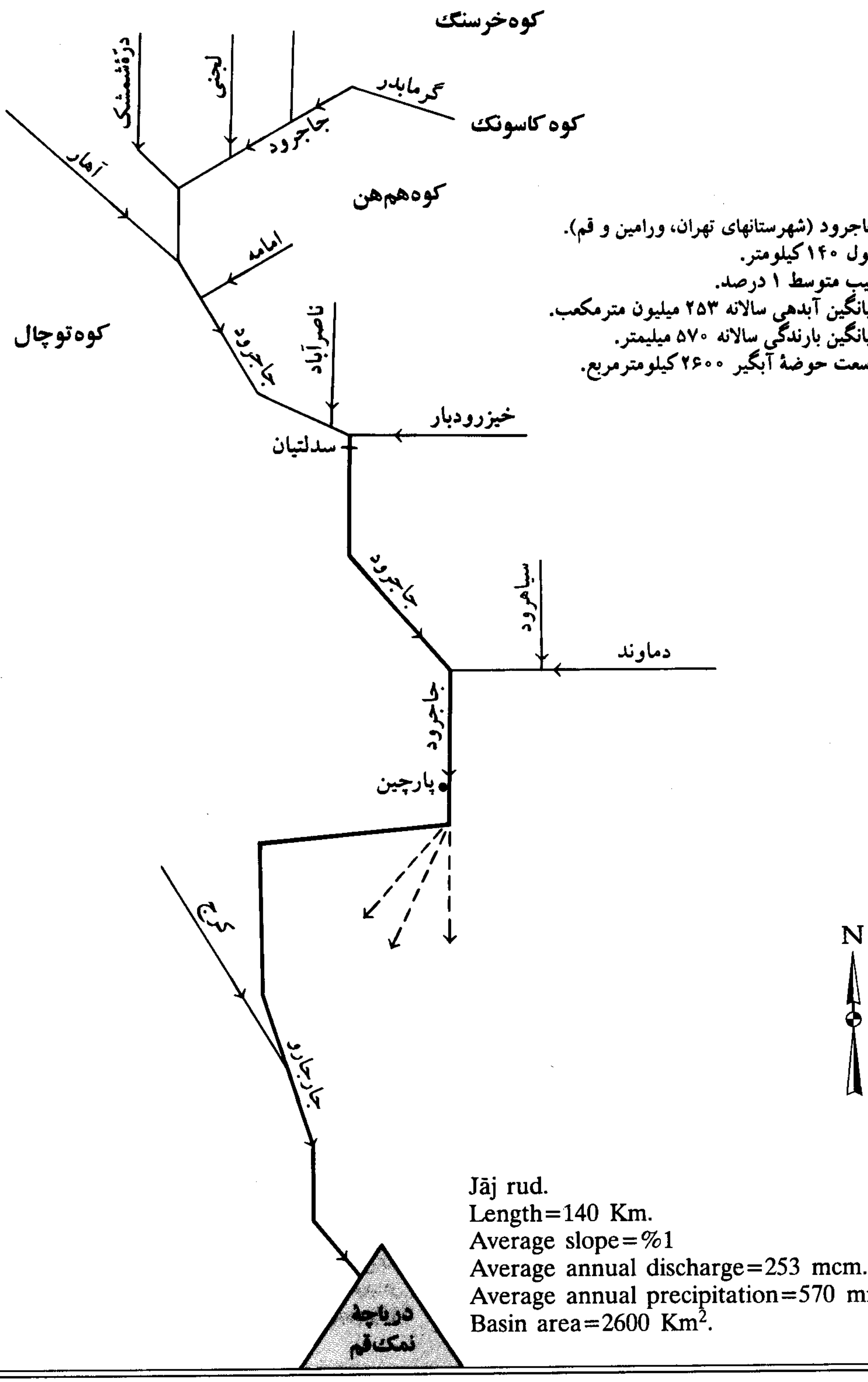
جاری‌درّه **Jāri darreh**

شهرستان بوئین‌زهرا، استان قزوین. فصلی، ریزابهٔ آئوچای، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۱۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۴۰ متر. شیب متوسط ۰/۵ درصد. مسیر کلی، خاور شمالی.

جاسک **Jāsk**

دهستان جاسک، شهرستان جاسک. فصلی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه صفر. شیب متوسط ۰/۷ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.

سرچشمه، ۲۴ کیلومتری شمال خاوری جاسک. در ۲ کیلومتری باختر جنوبی جاسک کهنه به دریا می‌ریزد.



جاجرود (شهرستانهای تهران، ورامین و قم).
طول ۱۴۰ کیلومتر.
شیب متوسط ۱ درصد.
میانگین آبدهی سالانه ۲۵۳ میلیون مترمکعب.
میانگین بارندگی سالانه ۵۷۰ میلیمتر.
وسعت حوضۀ آبگیر ۲۶۰۰ کیلومترمربع.

Jāj rud.
Length=140 Km.
Average slope=%1
Average annual discharge=253 mcm.
Average annual precipitation=570 mm.
Basin area=2600 Km^2.

جاکی **Jāki**
دهستان آبشار، شهرستان سراوان. فصلی، ریزابهٔ رود سوهون‌تنگ، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۵۰ متر. شیب متوسط ۲/۷ درصد. مسیر کلی جنوب باختری. سرچشمه حدود ۱۲۰کیلومتری جنوب باختری سراوان.

جالق **Jālq**
دهستان جالق، شهرستان سراوان. خشکرود، حوضهٔ خاوری یا هامون (هامون ماشکل). طول تا مرز ایران و پاکستان ۸۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه (نقطهٔ خروج از مرز) حدود ۵۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۲ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
این رودخانه از ارتفاعات ۱۵کیلومتری خاور سراوان سرچشمه می‌گیرد و بنام رودخانهٔ کنفوسکی رو به شمال سرازیر می‌شود و پس از مخلوط شدن با چند خشکرود بزرگ و کوچک به رودخانهٔ سردشت تغییر نام می‌دهد و در سر راه با رودهای زگز و نوکودار مخلوط می‌شود و از کنار شهرک جالق می‌گذرد و بنام رود جالق بسوی شمال متوجه می‌گردد و در حدود ۴۰ کیلومتری شمال خاوری جالق از مرز خارج می‌شود. در طول مسیر ریزابه‌های بی‌شماری که همگی خشکرود هستند به آن می‌ریزند. یکی از شاخه‌های این رودخانه سولگان‌کئور نام دارد.

جالیسان **Jālisān**
دهستان گلیجان ییلاق، شهرستان تنکابن (شهسوار). فصلی، ریزابهٔ چالک‌رود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۰۰ متر. شیب متوسط ۲۰/۶ درصد. مسیر کلی شمالی.
رودخانهٔ کوچک جالیسان از دامنهٔ شمالی کوهی در ۲۲ کیلومتری جنوب باختری تنکابن (شهسوار) سرچشمه گرفته و از میان جنگل بسوی شمال سرازیر می‌شود و پس از طی ۸ کیلومتر به چالک رود می‌ریزد.

جاماش **Jāmāš**
← جلاّبی، دهستانهای شمیل و سیاهو، شهرستان بندرعباس.

جام‌رود **Jām rud**
شهرستان تربت جام، استان خراسان. فصلی، ریزابهٔ هری‌رود، حوضهٔ قره‌قوم. طول ۱۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۳۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۲۰ متر. شیب متوسط ۰/۵ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.
جام‌رود از تلاقی کال سرخ و کال نهسک در ۶۷ کیلومتری شمال باختری تربت جام تشکیل یافته و به نام کال سفیدسنگ جریان می‌یابد. در سر راه روستاهای خاکستان *Xākestān* و سمنگان را مشروب می‌کند و بصورت خشکرودی که فقط در فصلهای پرباران دارای آب است از کنار روستاهای حسن‌آباد، خیرآباد، کلاتهٔ صوفی، محمودآباد پائین، لنگر، قلعه‌نو، میرزاجعفر، اسماعیل‌آباد، باغ سنگان، جنگاه، رحیم‌آباد و قادرآباد می‌گذرد و از شمال شهر تربت جام عبور کرده و بسوی روستاهای بژگان *Bežgān* و چهارمن‌نیم جریان می‌یابد و به دهستان پائین جام وارد می‌گردد و در روستای دوآب به هری‌رود می‌ریزد. در دهستان پائین‌جام با تک فرخنه مخلوط می‌شود.

جامیشان **Jāmišān**
شهرستان سنقر، استان کرمانشاه. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ دینور، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۹۰ متر. شیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی، نخست باختری، سپس جنوب باختری.
این رودخانه از چشمه‌سارهای ۲۲ کیلومتری خاور سنقر سرچشمه گرفته و رو به باختر از کنار روستاهای تپه‌رش، قره‌تپه و میرانگاز *Mirāngāz* می‌گذرد و پس از عبور از جنوب شهر سنقر به دهستان کلیائی وارد می‌شود. در این دهستان با چند ریزابهٔ بزرگ و کوچک درهم می‌آمیزد و رو بسوی جنوب باختری تغییر مسیر داده و پس از مشروب نمودن روستاهای نخودتپه، خنجرآباد، شاه‌گدار، نجف‌آباد و پیرسلمان به درهٔ باختری کوه دولت‌آباد وارد شده و از شهرستان سنقر خارج و به دهستان دینور از شهرستان کرمانشاه وارد می‌گردد و به رودخانهٔ دینور می‌ریزد.

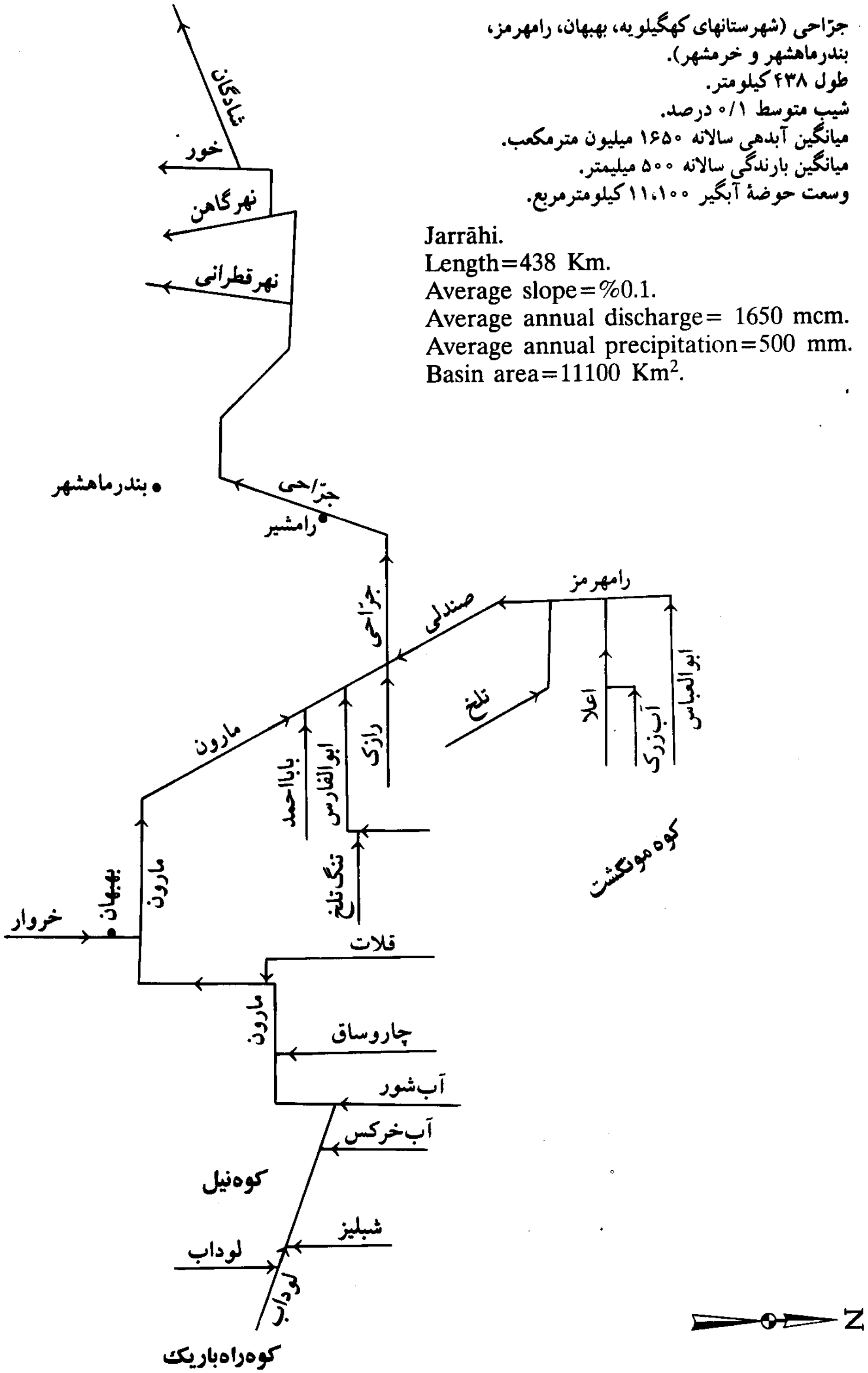
جبّارسو **Jabbār su**
دهستان قلجق، شهرستان شیروان. فصلی، ریزابهٔ رود کرگانلی، حوضهٔ دریای خزر. طول ۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۵۰ متر. شیب متوسط ۷/۵ درصد. مسیر کلی باختری.
این رودخانه از دامنهٔ باختری کوه مرسو، در ۳۳ کیلومتری شمال خاوری شیروان سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی باختر جریان می‌یابد. در روستای کلاتهٔ شیروان حیدرداغ با رودخانهٔ چپّه مخلوط می‌شود و توأماً رودخانهٔ کرگانلی را تشکیل می‌دهند.

جبدا **Jabdā**
دهستان بمپور، شهرستان ایرانشهر. فصلی، ریزابهٔ رود بگدان، حوضهٔ جزموریان. طول ۲۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۸۰۰ متر. شیب متوسط ۲/۷ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، کوه نیلاجبدا *Nilājabdā* ، ۵۳ کیلومتری جنوب باختری ایرانشهر.
این رودخانه که به یک مسیل پهناور می‌ماند از روستاهای سرمیچ *Sormic* ، جهلیشهر *Jahlišahr* و میانشهر می‌گذرد.

جبدر **Jabdar**
دهستان آبشار، شهرستان سراوان. فصلی، ریزابهٔ رود حدکئور، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع

جرّاحی (شهرستانهای کهگیلویه، بهبهان، رامهرمز، بندرماهشهر و خرمشهر).
طول ۴۳۸ کیلومتر.
شیب متوسط ۰/۱ درصد.
میانگین آبدهی سالانه ۱۶۵۰ میلیون مترمکعب.
میانگین بارندگی سالانه ۵۰۰ میلیمتر.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۱۱،۱۰۰ کیلومترمربع.

Jarrāhi.
Length=438 Km.
Average slope=%0.1.
Average annual discharge= 1650 mcm.
Average annual precipitation=500 mm.
Basin area=11100 Km^2.



سرچشمه ۱۲۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۸۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، کوههای دربان و لندی *Landi*، ۹۰ کیلومتری جنوب باختری سراوان. روستاهای مسیر: اشار *Ašār* و افشان.

جرّاحی Jarrāhi
شهرستانهای کهگیلویه، بهبهان، رامهرمز، بندرماهشهر و خرمشهر، استانهای کهگیلویه وبویراحمد و خوزستان. دائمی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۴۳۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه صفر. شیب متوسط ۰/۱ درصد. مسیر کلی نخست باختر شمالی، سپس جنوب باختری بعد شمال باختری و در انتهای مسیر جنوب باختری. میانگین آبدهی سالانه ۱۶۵۰ میلیون مترمکعب (ایستگاه مشراگه).
رودخانهٔ جرّاحی از کوههای راه باریک و سفید و گل گیلک *Gelgilak*، در ۵۳ کیلومتری باختر شمالی یاسوج واقع در دهستان دروهان، شهرستان بویراحمد سردسیر سرچشمه گرفته و بنام رودخانهٔ لوداب رو بسوی باختر شمالی روان می‌شود. در روستای آباد با یک ریزابهٔ جنوب خاوری مخلوط می‌گردد و در ۲ کیلومتری جنوب خاوری روستای ده‌نو با رودخانهٔ شبلیز درهم می‌آمیزد و با پیمودن دامنه‌های شمال خاوری و شمالی کوه نیل با آب خرکس و آب شور مخلوط می‌شود و به دهستان طیبی گرمسیری از شهرستان کهگیلویه وارد می‌گردد. در این دهستان نخست با رودخانهٔ چاروساق مخلوط می‌شود و بنام رودخانهٔ مارون بسوی روستاهای کلات و تراب و تخت‌دراز روان می‌شود و پس از دور زدن کوه دزدکوه در دامنهٔ باختری با رودخانهٔ قلات درهم می‌آمیزد و بسوی جنوب منحرف می‌گردد و به دهستان منصوری از شهرستان بهبهان وارد می‌شود و ضمن عبور از شمال دشت بهبهان با چندین ریزابهٔ بزرگ و کوچک از [illegible] آب‌خروار مخلوط می‌گردد و از طریق دهستان حومه [illegible] ستان آغاجاری روان می‌گردد. در این دهستان بسو[illegible] تری تغییر مسیر داده و ضمن پیمودن دامنهٔ [illegible] بون با رودخانهٔ بابااحمد مخلوط می‌شود و ضمن [illegible] شهرستان رامهرمز با رودهای ابوالفارس، [illegible] خانه‌های صندلی و اعلا مخلوط می‌شود و پس [illegible] لف‌آباد و عبور از کنار شهر رامشیر بنام [illegible] ارد دهستان جرّاحی از شهرستان بندرماهشهر [illegible] یلومتری شمال بندر ماهشهر عبور می‌کند و بسوی باختر شمالی متوجه می‌شود و پس از قطع راه‌آهن اهواز، بندر امام‌خمینی (شاهپور) به دهستان بوزی از شهرستان خرمشهر وارد می‌گردد و به شاخه‌های متعددی چون نهر قطرانی تقسیم می‌گردد و [illegible] ریختن به رودخانهٔ گاهن به خلیج فارس وارد می‌گردد.

جران Jarān
← آبگزان، دهستان کالک، شهرستان چابهار.

جرف Jarf
دهستان گزخت، شهرستان بیرجند. فصلی، حوضهٔ خاوری یا هامون (دغ پترگان). طول ۵۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۴۰ متر. شیب متوسط ۲/۸ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
سرچشمه، درهٔ میان سبزکوه و زردالوکوه و کوه سه پستان، ۱۰۰ کیلومتری خاور شمالی بیرجند و ۲۲ کیلومتری شمال گزیک.

جره Jereh
← دالکی، شهرستانهای شیراز و کازرون و برازجان.

جزمان‌رود Jazmān rud
شهرستانهای ایلام و خرم‌آباد. استانهای ایلام و لرستان. دائمی، ریزابهٔ رود سیمره، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۷۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۹۲۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی جنوبی.
میانگین آبدهی سالانه حدود ۱۲۰ میلیون مترمکعب (ایستگاه هولیلان).
این رودخانه از تلاقی رودهای اهوران و هزارخانی در روستای سرجوب *Sarjub*، ۷۶ کیلومتری خاور شمالی ایلام تشکیل می‌یابد و از تنگ چنار عبور می‌کند و روستاهای پشت‌تنگ و چنار را سیراب می‌سازد و در جنوب روستای اخیر با ریزابهٔ نسبتاً بزرگی که از روستای زینلان *Zeynalān* عبور کرده است، مخلوط می‌شود و بسوی منطقهٔ جلالوند روان می‌گردد و ضمن آمیختن با ریزابه‌های متعدد، از کنار روستاهای دوردشت، جلال، مارخور، می‌می *Meymey*، خوبیاران، سرجوب جلالوند، گلیانه *Galyāneh*، پله‌کبود *Pelahkabud*، پشته‌تنگ و خرده‌چشمه عبور می‌کند و در روستای چنار الله‌قلی به رود سیمره می‌ریزد.

جعفرآباد Ja'far ābād
دهستان حومه، شهرستان تهران. فصلی، ریزابهٔ جاجرود، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۸۰۰ متر. شیب متوسط ۴/۷ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه توچال، ۱۸ کیلومتری شمال تهران. روستاهای مسیر، پس‌قلعه و دربند.
این رودخانه که به آن رود دربند نیز می‌گویند در دامنهٔ خاوری تپه‌های عباس‌آباد تهران داخل مجرای زیرزمینی شده و در خاور تهران به مسیل فاضلاب خاوری می‌ریزد و پس از عبور از خاور شهر ری و روستاهای امین‌آباد و اشرف‌آباد و چند روستای دیگر به رودخانهٔ جاجرود ختم می‌شود.

جعفری Ja'fari
شهرستان فسا، استان فارس. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ بیشه، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی جنوب باختری. سرچشمه ارتفاعات دهستان ششده، ۵۰ کیلومتری خاور فسا. رودخانهٔ شیرازی به این رود می‌ریزد.

جعفری Ja'fari
دهستان سیاهو، شهرستان بندرعباس. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ جاماش، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۴۱۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی. سرچشمه کوههای خورو و بی‌بی‌شهربانو، ۴۸ کیلومتری شمال خاوری بندرعباس. نام این رودخانه در ابتدای سرچشمه آب‌قلمون است.

جغان Jaqān
دهستان گلاشگرد، شهرستان کهنوج. فصلی، ریزابهٔ رود شیرین، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۷ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، کوه سفید، ۷۲ کیلومتری باختر شمالی کهنوج. به آن رودخانهٔ دژ نیز می‌گویند.

جغتو Joqatu
← زرینه‌رود، شهرستانهای سقّز و میاندوآب، استانهای کردستان و آذربایجان غربی.

جغین Jaqin
← میناب، شهرستانهای کهنوج و میناب.

جغین Jaqin
← جگین، شهرستانهای میناب و جاسک.

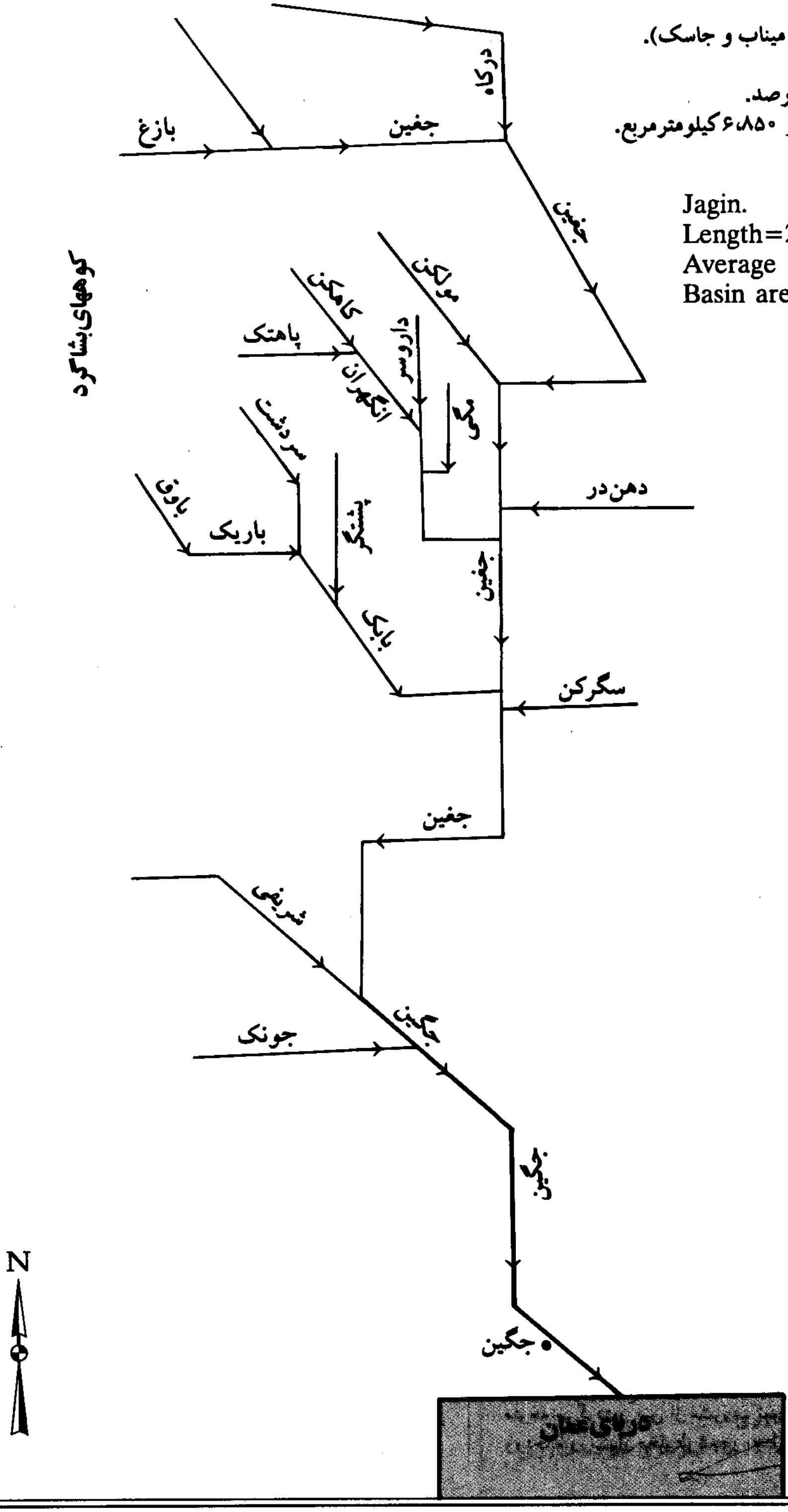
جفتان Joftān
دهستان سیرچ، شهرستان کرمان. فصلی، ریزابهٔ رود شهداد، حوضهٔ کویر لوت. طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۶۰۰ متر. شیب متوسط ۶ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
سرچشمه، کوهستان پلوار *Palvār*، ۲۹ کیلومتری خاور کرمان. این رودخانه که به آن خفتان نیز می‌گویند پس از عبور از دره‌های پرپیچ و خم در روستای گشتوئیه *Geštuiyeh* از کوهستان خارج می‌شود و در حوالی روستای کنارو *Kenāru* به رود شهداد می‌ریزد.

جگیران Jegirān
دهستانهای پشت‌تنگ و ذهاب و قوره‌تو، شهرستان قصرشیرین. دائمی، ریزابهٔ آب‌قوره‌تو، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۶۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۴۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.
رودخانهٔ جگیران از دامنهٔ باختری کوههای ملاّچیه *Mollāceyeh* و شاهان واقع در دهستان پشت‌تنگ، در ۴۲ کیلومتری خاور شمالی قصر شیرین طی ریزابه‌های متعددی که مهمترین آنها آب‌تالان نام دارد، سرچشمه گرفته و پس از سیراب نمودن روستاهای دهستان پشت‌تنگ به دهستان ذهاب وارد می‌شود. در این دهستان نخست روستاهای تپه‌کلیک *Tappeh kalik*، پاپلی *Pāpli*، بندکلاله، جابری و داراخان و اکبرآباد را سیراب می‌کند و پس از آمیختن با یک ریزابهٔ کوچک شمالی بسوی جنوب متوجه می‌گردد و روستای مجرولان *Majrulān* را مشروب می‌کند و با یک ریزابهٔ خاوری که از روستاهای نادری و تنگ‌هومان عبور کرده است، مخلوط می‌شود و تحت عنوان رودخانهٔ قوره‌تو بسوی جنوب باختری منحرف می‌گردد و در ۱۵ کیلومتری خاور شمالی قصر شیرین به مرز ایران و عراق وارد می‌شود و خط مرز را به طول ۲۴ کیلومتر تشکیل می‌دهد و در ۱۱ کیلومتری شمال باختری قصر شیرین از خط مرز خارج می‌شود و به کشور عراق وارد می‌گردد. در باختر روستای سنگرزورو به رودخانهٔ دجله می‌ریزد. در حوالی روستای الیاسی محمود *Elyāsi-ye Mahmud* و همچنین جنوب باختری روستای تنگ‌هومان محلهای مناسبی برای احداث سد بنظر می‌رسد.

جگین Jagin
شهرستانهای میناب و جاسک، استان هرمزگان. دائمی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه صفر. شیب متوسط ۰/۷ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
رودخانهٔ جگین که گاه به آن جغین نیز می‌گویند طی ریزابه‌های متعدد که همگی از ارتفاعات شمال دهستان بشاگرد غربی از شهرستان میناب، در ۸۵ کیلومتری خاور جنوبی میناب سرچشمه می‌گیرد و ضمن طی درّهٔ شمالی کوه کلات از کنار روستای کلات قلمون می‌گذرد و پس از عبور از روستای بیخ کهنو *Bix-e Kahnu* با رودخانهٔ درکاه مخلوط می‌شود و رو بسوی روستاهای سورگاه و کوهنک *Kohnek* روان می‌شود در ۶ کیلومتری جنوب خاوری روستای اخیر بسوی باختر متوجه می‌شود و از کنار روستای نسری *Nasari* می‌گذرد و بسوی درّهٔ جنوبی کوه باریز روان می‌شود و روستای گستوگدار *Gestugdār* را سیراب می‌کند و پس از مخلوط شدن با رودخانهٔ مولکن بسوی جنوب روان می‌گردد و در دامنهٔ جنوبی کوه شقار *Šaqār* با رودخانهٔ انگهران مخلوط می‌شود و از کنار روستای یاویشکی *Yāviški* می‌گذرد و در ۳ کیلومتری باختر روستای سقان با رود شاه بابک درهم می‌آمیزد و کمی پائین‌تر با رودخانهٔ سگرکن مخلوط می‌گردد و رو بسوی خاور جنوبی بطرف درّهٔ جنوبی کوه ورشک *Varašk* روان می‌گردد و پس از فاصلهٔ کوتاهی بسوی جنوب باختری منحرف شده و به شهرستان جاسک داخل می‌شود. در دهستان حومهٔ شهرستان جاسک نخست بسوی باختر شمالی متوجه شده و پس از عبور از روستای دهن مرنگ *Dahan-e Marang* بسوی جنوب متوجه می‌گردد و تنگ پیل پیلک را با پیچ و خمهای زیاد طی می‌کند و در ۴۷ کیلومتری شمال خاوری جاسک با رودخانهٔ شریفی مخلوط می‌شود و رو بسوی جنوب خاوری از کنار روستای بدنگ *Bedeng* واقع در درّهٔ خاوری کوه سموک *Samuk* می‌گذرد و سپس بطرف روستای نودینی *Nudini* روان می‌شود و به دهستان جاسک شرقی وارد می‌گردد. در این

جگین (شهرستانهای میناب و جاسک).
طول ۲۳۰ کیلومتر.
شیب متوسط ۰/۷ درصد.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۶،۸۵۰ کیلومترمربع.

Jagin.
Length=230 Km.
Average slope=%0.7.
Basin area=6850 Km^2.



دهستان نخست با رودخانهٔ جونک درهم می‌آمیزد و سپس از کنار روستای کیانی عبور می‌کند. در روستای مزبور تغییر مسیر می‌دهد و بسوی جنوب خاوری متوجه می‌گردد و از میان جنگلی نسبتاً انبوه می‌گذرد و پس از سیراب ساختن روستای جغین در ۵۴ کیلومتری خاور جاسک به دریای عمان می‌ریزد.

جلاّبی **Jallābi**

دهستانهای شمیل و سیاهو، شهرستان بندرعباس. فصلی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه صفر. شیب متوسط ۱/۸ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

این رودخانه از کوه هماک *Homāk* واقع در دهستان سیاهو، در ۸۰ کیلومتری شمال بندرعباس سرچشمه می‌گیرد و بنام رودخانهٔ مشاری از طریق درّهٔ خاوری کوه هماک بسوی جنوب خاوری سرازیر می‌شود و از کنار روستاهای اول ، توتنگ، هماک، سی‌خران، حاجی‌حسن و مشاری می‌گذرد و رو به جنوب بسوی روستاهای پتکنو *Potkanu* بالا و پائین روان می‌گردد و پس از مخلوط شدن با رودهای تیفاکن و اقاسین بسوی روستاهای سرخا *Sorxā* و گدار نران جریان می‌یابد و پس از عبور از درّهٔ خاوری کوه سرخواه به رودخانهٔ جاماش تغییر نام می‌دهد و وارد دهستان شمیل می‌شود. در این دهستان با ریزابه‌هایی چون رودخانهٔ جعفری و همچنین با شاخه‌ای از رودخانهٔ زندان مخلوط می‌گردد و پس از عبور از خاور روستای جلاّبی به رودخانهٔ جلابی نام می‌گیرد و در ۳۸ کیلومتری خاور بندرعباس به تنگهٔ هرمز وارد می‌شود. شاخه‌ای از این رودخانه در مجاورت روستای سرمقسم *Sarmaqsam* جدا شده و بنام رودخانهٔ پیرچیلی مستقیماً رو به جنوب روان می‌شود و در دشت محو می‌گردد.

جم **Jam**

← باغان، شهرستان کنگان، استان بوشهر.

جمع‌آبرود **Jam' ābrud**

دهستان جمع‌آبرود، شهرستان دماوند. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ کورک، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۰۰ متر. شیب متوسط ۲/۷ درصد. مسیر جنوبی.

این رودخانه از دامنهٔ جنوب باختری زرین‌کوه، در ۶ کیلومتری خاور جنوبی دماوند سرچشمه گرفته و پس از قطع راه اتومبیل‌رو تهران - فیروزکوه از روستاهای اتابک و مرانک *Marānak* می‌گذرد و ضمن عبور از دامنهٔ خاوری کوه قوچ و سیراب نمودن روستاهای وادان و کیلان با یک ریزابهٔ نسبتاً کوچک مخلوط شده و در ۲ کیلومتری روستای احمدآباد خاک‌تپه در شهرستان ورامین با رودخانهٔ دوآب مخلوط می‌شود و رودخانهٔ کورک را تشکیل می‌دهند.

جنّت‌آباد **Jannat ābād**

دهستان سیرچ، شهرستان کرمان. فصلی، ریزابهٔ رود اندوهجرد، حوضهٔ کویر لوت. طول ۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۹۰۰ متر. شیب متوسط ۷/۵ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.

سرچشمه، کوه سیرچ، ۴۰ کیلومتری جنوب خاوری کرمان.

جنشود **Janšud**

دهستان بیابان، شهرستان میناب. فصلی، ریزابهٔ رود زنگلی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی شمال باختری. سرچشمه ۱۳۰ کیلومتری جنوب خاوری میناب.

جنگاباد **Jengābād**

دهستان حنّا، شهرستان سمیرم. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ حنّا، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۲۲۰ متر. شیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی جنوب باختری. این رودخانه از دامنهٔ کوه چهارقاچ واقع در منطقهٔ تاجی‌آباد، در ۱۴ کیلومتری خاور سمیرم سرچشمه گرفته و بنام رودخانهٔ گرموک از کنار روستایی به همین نام می‌گذرد و به منطقه‌های دلمه *Dalameh* و بچگان واقع در دامنهٔ خاوری کوه قوچان وارد می‌شود و از طریق درّهٔ میان کوه قوچان در شمال و کوه درّه علی در جنوب بسوی باختر جنوبی منحرف می‌گردد و پس از مخلوط شدن با یک ریزابهٔ شمالی بنام رودخانهٔ جنگاباد بسوی منطقهٔ سوهران روان می‌شود و در خاور تنگ کاسارون به رودخانهٔ حنّا می‌ریزد.

جنگورود **Jango rud**

دهستان جالق، شهرستان سراوان. فصلی، ریزابهٔ رود جالق، حوضهٔ خاوری یا هامون (هامون ماشکل). طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۵۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.

سرچشمه، ۱۵ کیلومتری شمال باختری جالق.

جوب‌آسیاب **Jub āsiyāb**

← درّهٔ قاضی کوچک، دهستان بن، شهرستان شهرکرد.

جوب‌الیگودرز **Jub-e Aligudarz**

دهستانهای بربرود و پاچه‌لک، شهرستان الیگودرز. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ ماربره. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۵۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۸۴۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی، باختر شمالی.

این رودخانه از دامنهٔ شمالی کوه قلعه خلیل، در ۲۵ کیلومتری جنوب خاوری الیگودرز سرچشمه گرفته و ضمن عبور از روستاهای چمن‌سلطان، سنگ‌سفید، دوزان *Duzān* و جوشان و مخلوط شدن با چندین ریزابهٔ بزرگ و کوچک بسوی درّهٔ چپی متوجه می‌گردد و پس از مشروب نمودن روستای حوضیان با رودخانهٔ ورسندان مخلوط شده و به طرف شهر الیگودرز روان

می‌شود. در روستای ده‌نصیر با ریزابهٔ بزرگی که از ارتفاعات شمالی سرازیر شده درهم می‌آمیزد. سپس روستاهای سور *Savar* چغاترم *Coqātarm* و برناباد *Bornābād* را سیراب ساخته و به دهستان پاچه‌لک وارد می‌گردد و در این دهستان به رودخانهٔ ماربره می‌ریزد.

جوب‌باد Jub-e Bād

← برزرود، دهستانهای برزرود و بادرود، شهرستان نطنز.

جوب خاله Jub xāleh

دهستان کاکان، شهرستان سپیدان. دائمی، ریزابهٔ رود شور کاکان. حوضهٔ نیریز(دریاچهٔ بختگان). طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۹۹۰ متر. شیب متوسط ۲/۷ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

سرچشمه، کوه چالکلاغ واقع در منطقهٔ جدول نو *Jadval nō* در ۵۳ کیلومتری شمال باختری اردکان.

جوچی Joci

دهستانهای خانه‌کوک و ارسک، شهرستان فردوس. فصلی، ریزابهٔ رود ریسو، حوضهٔ دشت کویر (کویر نمک). طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۳۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۷۰ متر. شیب متوسط ۰/۹ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

سرچشمه، ارتفاعات ۶۰ کیلومتری جنوب باختری فردوس، ۳ کیلومتری خاور چاه جوچی.

جوزچال Jōzcāl

دهستان رامیان، شهرستان دشت گرگان. فصلی، ریزابهٔ قوری‌چای، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۱ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۷۰ متر. شیب متوسط ۶ درصد. مسیر کلی، شمال باختری.

رودخانهٔ جوزچال از دامنهٔ شمال باختری کوه اولنگ، در ۷۲ کیلومتری خاور گرگان و ۲۱ کیلومتری جنوب خاوری رامیان سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی شمال باختری سرازیر می‌گردد. پس از طی ۱۰ کیلومتر با ریزابه‌ای که از حوالی روستای کشکک سرچشمه گرفته و از درهٔ ویرو *Viro* بسوی باختر روان شده است، مخلوط می‌گردد و بنام قره‌چای بسوی شمال باختری جریان می‌یابد. رودخانهٔ اخیر نخست با ریزابهٔ کوچکی که از دامنهٔ خاوری کوه قلعه‌موران سرچشمه گرفته و رو بسوی شمال خاور شمالی از روستای پل‌آرام *Polārām* عبور کرده است، مخلوط می‌شود و پس از آمیختن با رود تپروم به قوری‌چای تغییر نام می‌یابد.

جوشان Jušān

دهستان جوشان، شهرستان کرمان. فصلی، ریزابهٔ رود دهن دورودی، حوضهٔ کویر لوت. طول ۱۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۸۰ متر. شیب متوسط ۶/۶ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.

سرچشمه، کوه پلوار *Palvār* ، ۴۵ کیلومتری جنوب خاوری کرمان. مسیر، درهٔ میان کوههای کلاف و بیدویه *Biduyeh* .

جوشقان Jōšeqān

دهستان میمه، شهرستان اصفهان. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ محمدآباد، حوضهٔ اصفهان و سیرجان (باتلاق گاوخونی). طول ۴۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۷۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۹۵۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی جنوبی.

این رودخانه از دو ریزابه بنام جوشقان غربی و جوشقان شرقی و چند ریزابهٔ بزرگ و کوچک دیگر که از کوههای چال، فارند، کمرسفید و جوشقان، در ۲۵ کیلومتری شمال خاوری میمه سرچشمه گرفته و پس از عبور از روستاهایی چون کامو *Kāmu* ، چوقان *Cuqān* ، جوشقان قالی، میمه و وزوان *Vazvān* در جنوب روستای قاسم‌آباد با رود رباط مخلوط شده و رودخانهٔ محمدآباد را تشکیل می‌دهند.

جونک Javenk

دهستان شرقی، شهرستان جاسک. فصلی، ریزابهٔ رود جگین، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۴۰ متر. شیب متوسط ۰/۵ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.

سرچشمه، ۳۷ کیلومتری شمال جاسک.

جوین Javin

شهرستانهای سمنان و گرمسار، استان سمنان. فصلی، ریزابهٔ آب دولاتی، حوضهٔ دشت کویر. طول ۹۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۷۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۷ درصد. مسیر کلی، نخست خاور جنوبی، سپس باختر جنوبی.

این رودخانه از دامنهٔ خاوری کوه کلناب *Kalenāb* ، ۴۹ کیلومتری باختر سمنان سرچشمه گرفته و رو به خاور جنوبی از کنار روستای جوین عبور می‌کند و پس از گذشتن از درهٔ میان کوه میان‌تیغ در شمال و کوه قبله در جنوب با ریزابهٔ بزرگی که از ارتفاعات شمالی سرازیر شده مخلوط می‌شود و پس از عبور از درهٔ میان کوه سیاه‌کمر در شمال و کوه تولن *Tolan* در جنوب بسوی روستای لاسجرد روان می‌شود و پس از مشروب نمودن روستاهای بخش‌آباد و سیدآباد بسوی جنوب روان شده و در باختر روستای صفائیه بسوی باختر جنوبی متوجه می‌گردد و ضمن آمیختن با رودهای آبین، گزنان و آب‌لزور به شهرستان گرمسار وارد می‌شود و در ۲۹ کیلومتری جنوب خاوری گرمسار به آب‌دولاتی می‌پیوندد.

جُوین Joveyn

← کال‌شورجوین، شهرستانهای نیشابور، اسفراین و بجنورد، استان خراسان.

جُوین Jovin

دهستان بنت، شهرستان ایرانشهر. فصلی، ریزابهٔ رود دستگرد، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۳ کیلومتر. ارتفاع

سرچشمه ۱۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۸۰ متر. شیب متوسط ۳/۱ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، کوه پاگان، ۱۵۵ کیلومتری جنوب باختری ایرانشهر. روستاهای مسیر، جیگار و کله‌بگا *Kallehbagā*.

Jahr **جهر**
دهستان تکاب، شهرستان کرمان. فصلی، حوضهٔ کویر لوت. طول ۱۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۵۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی خاوری.
سرچشمه، ارتفاعات جنوب شهداد.

Jehrud **جهرود**
← دستجرد، دهستان دستجرد، شهرستان تفرش.

Jirdeh **جیرده**
دهستان ماسوله، شهرستان فومن. فصلی، ریزابهٔ زق رودخانه، حوضهٔ دریای خزر. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰- متر. شیب متوسط ۵ درصد. مسیر کلی شمال خاوری. سرچشمه کوههای جنگل جیرده، ۲۲ کیلومتری باختر فومن.
این رودخانه با رودخانهٔ منبار مخلوط می‌شود و به زق رودخانه تبدیل می‌گردد.

Jin su **جین‌سو**
دهستان اجارود، شهرستان مغان. فصلی، ریزابهٔ بالهارود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۷۰ متر. شیب متوسط ۴/۸ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
این رودخانه از دامنه‌های شمالی کوه قلی‌تاش واقع در مرز ایران و جمهوری آذربایجان، دهستان اجارود در ۱۲ کیلومتری جنوب گرمی سرچشمه می‌گیرد. نخست تا روستای تولون رو بسوی شمال جریان می‌یابد. سپس بسوی شمال خاوری منحرف می‌گردد و از شهر گرمی عبور می‌کند و در ده کیلومتری شمال خاوری گرمی بطرف شمال باختری متوجه می‌گردد و پس از پیمودن شش کیلومتر مجدداً بطرف شمال خاوری منحرف گشته و سرانجام در ۲۱ کیلومتری شمال خاوری گرمی به رودخانهٔ بالهارود وارد می‌گردد.

Cārusā **چاروسا**
دهستان بهمئی سرحدی، شهرستان کهگیلویه. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ مارون، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۲۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
این رودخانه از دامنهٔ کوههای سردوفون و نومبول *Nombol*، در ۶۰ کیلومتری شمال باختری دهدشت سرچشمه می‌گیرد و پس از عبور از روستای فارتق *Fārtaq* با یک ریزابهٔ کوچک مخلوط می‌گردد و از آنجا بسوی روستای بنگری *Bongari* متوجه می‌شود و رو به جنوب جریان می‌یابد و پس از مخلوط شدن با یک ریزابهٔ نسبتاً بزرگ شمالی بطرف روستای قلعه‌رئیسی روان می‌شود. در این روستا با چندین ریزابهٔ بزرگ و کوچک درهم آمیخته و بسوی جنوب خاوری متوجه می‌شود و پس از سیراب نمودن روستای کوشک با یک ریزابهٔ نسبتاً بزرگ شمال باختری مخلوط می‌شود و ضمن عبور از منطقهٔ لاش، روستاهای سرچات، ترب *Tarob*، گوراب، ده‌چل *Deh col*، درّه‌چل، داریاب و سرمست را سیراب می‌سازد و در خاور روستای کلات به رودخانهٔ مارون می‌ریزد. به این رودخانه چاروساق هم می‌گویند.

Cārusāq **چاروساق**
← چاروسا، دهستان بهمئی سرحدی، شهرستان کهگیلویه.

Cāf rud **چاف‌رود**
دهستانهای میانده و گیل‌دولاب، شهرستان تالش. دائمی، حوضهٔ دریای خزر. طول ۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۸- متر. شیب متوسط ۳/۴ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.
این رودخانه از کوه دیگاه، در ۳۰ کیلومتری باختر جنوبی رضوانشهر سرچشمه می‌گیرد و بنام رودخانهٔ بارگام و سپس رودخانهٔ اورما از میان جنگل رنگو می‌گذرد و با رسیدن به شمال روستای یگان‌محله از کوهستان خارج و به دشت گیلان وارد می‌شود و بنام چاف‌رود از روستای شیل‌سر عبور می‌کند و در حوالی روستای کچلک‌محلّه به دریای خزر می‌ریزد.

Cāk rud **چاک‌رود**
دهستان دیلمان، شهرستان لاهیجان. دائمی، ریزابهٔ پل‌رود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۴۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۷۰ متر. شیب متوسط ۳/۴ درصد. مسیر کلی خاوری. میانگین آبدهی سالانه ۱۵۰ میلیون مترمکعب(ایستگاه گانکسر).
رودخانهٔ چاک‌رود از ارتفاعات باختری دهستان دیلمان و دامنهٔ جنوب خاوری کوه درفک، در ۴۳ کیلومتری جنوب باختری لاهیجان سرچشمه گرفته و ضمن آمیختن با ریزابه‌های بسیار که همگی از ارتفاعات شمال و جنوب سرازیر شده‌اند، روستاهای دیلمان را از قبیل ایشکوه *Išakuh*، عین‌شیخ، دیلمان، اسپلی *Espeli*، کوه‌پس و پیرکوت را سیراب می‌کند و با عبور از دره‌های نسبتاً تنگ و آمیختن با رودخانهٔ میاوخ‌بون به پل‌رود می‌ریزد.

Cālak rud **چالک‌رود**
شهرستان تنکابن (شهسوار)، استان مازندران. دائمی، حوضهٔ دریای خزر. طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۵- متر. شیب متوسط ۶/۸ درصد. مسیر کلی خاوری و شمال خاوری. میانگین آبدهی سالانه ۱۵۰ میلیون مترمکعب (ایستگاه گانکسر).
این رودخانه از دامنهٔ خاوری کوه سماموس *Somāmus*، در ۴۳ کیلومتری باختر تنکابن سرچشمه گرفته و از درهٔ شمالی کوه

گردبن Gerdbon بسوی خاور سرازیر می‌شود، پس از طی حدود ۸ کیلومتر با ریزابه‌ای که از دامنهٔ شمالی کوه بزابن Bozābon سرازیر شده است، مخلوط می‌شود و به نمک‌دره وارد گردیده و از میان جنگل عبور می‌کند و روستاهای نمک‌دره و سورمشگ Surmošg را پشت سر می‌گذارد. در ۲ کیلومتری خاور روستای اخیر با رود ارمو مخلوط می‌گردد و پس از طی ۵ کیلومتر با رودخانهٔ لاک‌تراشان تلاقی می‌کند و همچنان به جریان خاوری خود ادامه می‌دهد. در این قسمت از مسیر با دو ریزابهٔ کوچک مخلوط می‌گردد و با رودخانهٔ جالیسان نیز درهم می‌آمیزد. سپس بسوی شمال خاوری منحرف شده و پس از طی ۷ کیلومتر از کوهستان خارج و به دشت ساحلی وارد می‌گردد و سرانجام به دریای خزر می‌ریزد.

چالوس Cālus

شهرستان نوشهر، استان مازندران. دائمی، حوضهٔ دریای خزر. طول ۷۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۵- متر. شیب متوسط ۵/۴ درصد. مسیر کلی، خاوری و شمالی. میانگین آبدهی سالانه ۴۳۰ میلیون مترمکعب (اندازه‌گیری شده در ایستگاه پل زغال).

رودخانهٔ چالوس طی دو ریزابهٔ اصلی یکی بنام ریزابهٔ باختری و دیگری بنام ریزابهٔ جنوبی به شرح زیر سرچشمه می‌گیرد:

الف - ریزابهٔ باختری از دامنهٔ خاوری کوههای سردشت و تخت سلیمان، در ۵۸ کیلومتری جنوب باختری نوشهر سرچشمه گرفته و رو به خاور سرازیر می‌شود. نخست روستای اموراک Amurāk و سپس روستای دلیر را سیراب می‌سازد و پس از عبور از جنوب روستای الیت Elit با ریزابه‌ای که از دامنهٔ شمالی کوه آبند سرچشمه گرفته و از سرخ درّه بسوی شمال خاوری روان شده است مخلوط می‌شود و به درّهٔ میان کوه زردک (در شمال) و کوه حسن‌سرا (در جنوب) وارد گردیده و ضمن رسیدن به روستای پولادکوه با رودخانهٔ انگوران درهم می‌آمیزد و در ۵۰۰ متری شمال روستای انارک با شاخهٔ جنوبی رود چالوس مخلوط می‌گردد.

ب - ریزابهٔ جنوبی از دامنهٔ شمالی کوه کندوان، در ۵۸ کیلومتری جنوب باختری نوشهر سرچشمه می‌گیرد و به موازات راه اتومبیل‌رو تهران - چالوس رو به شمال روان می‌گردد. در روستای دونا Dunā با ریزابه‌ای که از کوهی به همین نام سرچشمه گرفته است مخلوط می‌شود و پس از عبور از روستاهای گرم رودبار و سیاه‌بیشه با ریزابهٔ دیگری که از دامنهٔ باختری کوه گوکول Gukul سرچشمه گرفته و روستای الامل Alāmol را سیراب ساخته است، درهم می‌آمیزد و با شیب تند رو بسوی شمال باختری سرازیر می‌گردد و از درهٔ میان کوه اردال Ardāl (در باختر) و کوه خشک‌درّه (در خاور) بسوی روستای انارک روان شده و در ۵۰۰ متری شمال روستای مزبور با ریزابهٔ چالوس باختری مخلوط می‌گردد. از این نقطه به بعد رود اصلی چالوس همه‌جا به موازات راه اتومبیل‌رو به شمال سرازیر می‌شود و در سر راه روستاهای پل آشن Pol-e Āšan و سیدخانه را مشروب می‌کند و در ضمن با آسیاب‌رود نیز مخلوط می‌گردد و در این محل دهستانهای کوهستان غرب و شرق را پشت سر گذارده و به دهستان بیرون‌بشم وارد می‌شود. در این دهستان روستاهایی چون مجلار Mejlār، تویر Tovir، چاله‌زمین و رزان را سیراب می‌کند و با رسیدن به مرزن‌آباد با برار‌رود مخلوط شده و بطرف روستاهای لعل‌جار و دوآب کجور روان می‌شود. در روستای اخیر با رودخانهٔ هریسک مخلوط می‌گردد، سپس از روستای کانی عبور می‌کند و پس از گذشتن از روستاهای آذرک بالا و پائین از دامنهٔ باختری کوه شروک Šoruk می‌گذرد و روستای سینوا Sinevā را مشروب نموده و به دشت ساحلی چالوس وارد می‌شود و از میان شهر چالوس می‌گذرد و سرانجام در خاور روستای فرج‌آباد به دریای خزر می‌ریزد.

چاورچی Cāvarci

شهرستانهای شهربابک و رفسنجان، استان کرمان. فصلی، ریزابهٔ رودشور بافق، حوضهٔ اردستان و یزد و کرمان، (کویر درانجیر). طول ۸۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۲۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.

این رودخانه از کوه بی‌سوخته، در ۴۵ کیلومتری شمال باختری شهر بابک واقع در دهستان جوزم سرچشمه می‌گیرد و ضمن عبور از روستاهای آبدار، جوزم Javazm، کوهتوئیه، چاورچی و نیستان با ریزابه‌های کوچک فراوانی مخلوط می‌گردد و از طریق درّهٔ باختری کوه تزرج Tezerj بسوی روستائی به همین نام روان می‌گردد و از دهستان جوزم خارج می‌شود و به دهستان انار از شهرستان رفسنجان وارد می‌گردد و در دشت انار پخش و تقریباً محو می‌شود. مازاد آب این رودخانه در فصلهای پرباران در ۲۵ کیلومتری شمال خاوری انار به رودشور بافق می‌ریزد.

چاه‌اعلا Cāh-e A'lā

دهستان ترود، شهرستان شاهرود. خشکرود، حوضهٔ دشت کویر، طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۷۴۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

سرچشمه، دامنهٔ خاوری کوه دارستان، ۱۹ کیلومتری باختر ترود و ۱۱۰ کیلومتری جنوب خاوری شاهرود.

چاهان Cāhān

دهستان دلگان، شهرستان ایرانشهر. فصلی، ریزابهٔ رود نجگ، حوضهٔ جزموریان. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۶۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۲۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

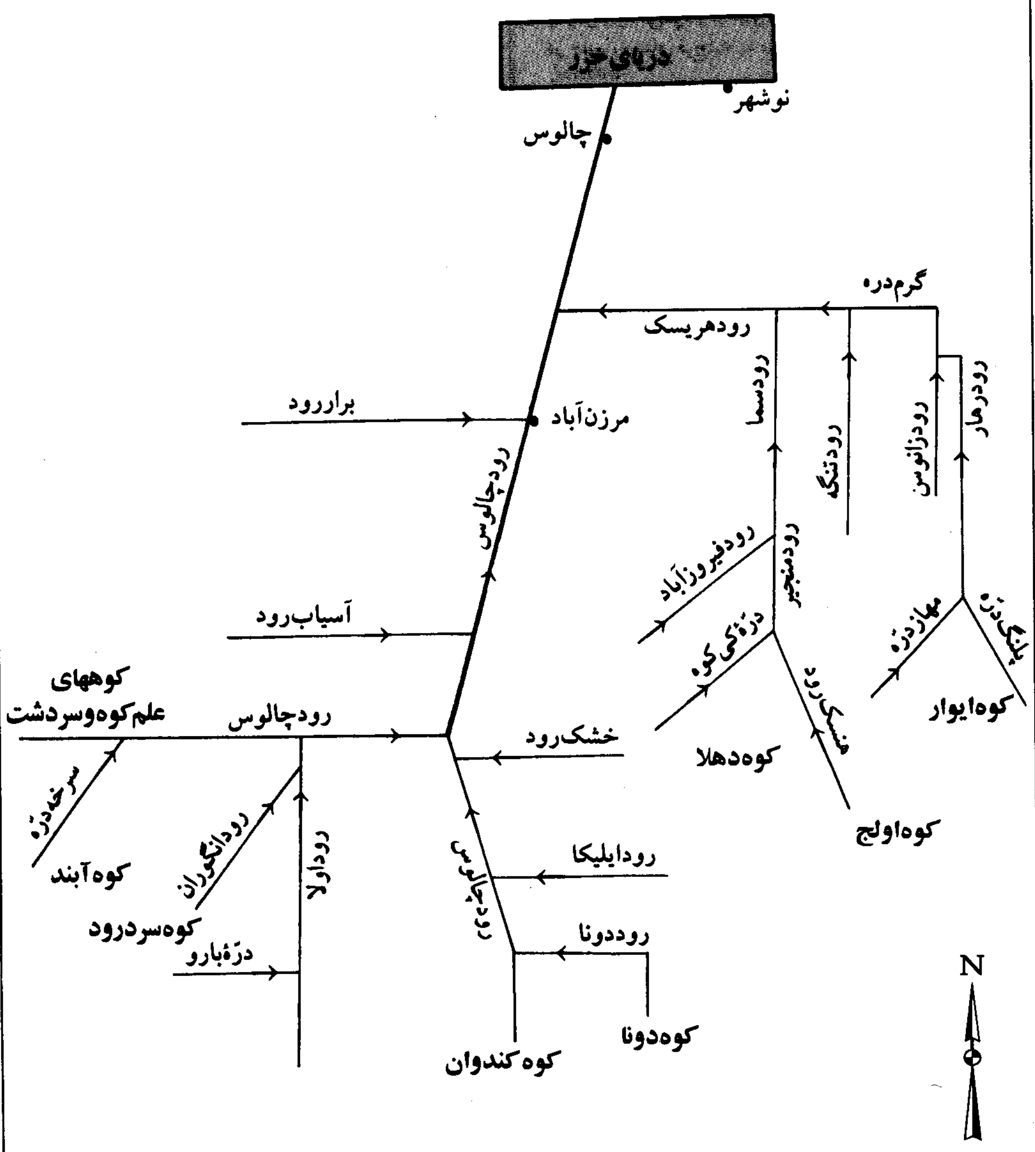
سرچشمه، ۹۴ کیلومتری شمال باختری ایرانشهر.

چاه‌تل Cāhtal

دهستان حنّا، شهرستان سمیرم. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ حنّا، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۶۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۳۲۰ متر. شیب

چالوس (شهرستان نوشهر).
طول ۷۲ کیلومتر.
شیب متوسط ۵/۴ درصد.
میانگین آبدهی سالانه ۴۳۰ میلیون مترمکعب.
میانگین بارندگی سالانه ۵۱۵ میلیمتر.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۱،۶۷۵ کیلومترمربع.

Cālus.
Length=72 Km.
Average slope=%5.4.
Average annual discharge=430 mcm.
Average annual precipitation=515 mm.
Basin area=1675 Km^2.



متوسط ۱/۲ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، آبخیزهای منطقهٔ جرکان، ۲۵ کیلومتری خاور سمیرم.

چاه‌جیرس **Cāhjiras**
دهستان خانه‌کوک، شهرستان فردوس. فصلی، ریزابهٔ رود قلعه‌واقی، حوضهٔ دشت کویر (کویر نمک). طول ۱۶ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۴۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.
سرچشمه، ۳۰ کیلومتری جنوب باختری فردوس و ۷ کیلومتری باختر جنوبی چاه جیرس.

چاه‌خان **Cāhxān**
دهستان ملوران، شهرستان ایرانشهر. فصلی، ریزابهٔ رود بنت، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۸۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی جنوب باختری. سرچشمه کوه ازگندی *Ezgandi*، ۱۳۰ کیلومتری جنوب باختری ایرانشهر. از روستایی بنام چاه‌خان واقع در دامنهٔ شمالی کوهی به همین نام می‌گذرد.

چاه‌خونی **Cāhxuni**
← کال جنگلاب، دهستان جلگه‌زوزن، شهرستان تربت حیدریه.

چاهستان **Cāhestān**
دهستان ملوران، شهرستان ایرانشهر. فصلی، ریزابهٔ رود گوهورک، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۲۸۰ متر. شیب متوسط ۱/۱ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری. سرچشمه ارتفاعات ۱۲۵ کیلومتری جنوب باختری ایرانشهر.

چاه سرخ **Cāhsorx**
دهستان نراق، شهرستان محلات. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ شور، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۸۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، دامنهٔ کوه زارمان *Zārmān* واقع در دهستان میمه، شهرستان اصفهان، ۶۸ کیلومتری جنوب خاوری محلات.

چاه‌سنگ **Cāhsang**
← کلچاک، دهستانهای مارز و منوجان، شهرستان کهنوج.

چاه‌شیرین **Cāhširin**
دهستان فندخت، شهرستان قاین. فصلی، ریزابهٔ رودشور حوضهٔ خاوری یا هامون (نمکزار خواف). طول ۱۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۸ درصد. مسیر کلی شمالی.
این رودخانه از تلاقی رودهای گرتیغ و کال‌تیغاب در ۴۷ کیلومتری خاور شمالی قاین تشکیل می‌گردد و پس از طی ۱۸ کیلومتر به رودشور می‌ریزد.

چاه‌علی **Cāha'li**
دهستانهای کتول و آق‌قلعه، شهرستان دشت گرگان. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ گرجوان، حوضهٔ دریای خزر. طول ۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود صفر. شیب متوسط ۰/۳ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
این رودخانه از دامنهٔ باختری کوه رشته‌خاک، در ۱۶ کیلومتری خاور علی‌آباد سرچشمه می‌گیرد و پس از عبور از روستای مشیرآباد به دشت گرگان وارد می‌شود و رو بسوی شمال باختری از کنار روستاهای کنیزک *Kanizak*، گلی‌جان و ایمر *Eymar* عبور می‌کند. شاخه‌ای از این رودخانه در روستای ایمر به دریاچهٔ ایمر می‌ریزد و شاخهٔ دیگر بسوی باختر متوجه گردیده و در ۸ کیلومتری خاور روستای انبارالوم به رودخانهٔ گرجوان وارد می‌گردد.

چاه علیان **Cāha'liyān**
دهستان حومه، شهرستان فردوس. فصلی، ریزابهٔ کال شور، حوضهٔ دشت کویر (کویر نمک). طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۲۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۷۵ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی شمالی.
سرچشمه، دامنهٔ کوههای خالکوه و بهرهیچدرکوه *Behar hicdar Kuh*، ۱۸ کیلومتری جنوب فردوس.

چاه‌عینی **Cāhe'yni**
← دارالمیزان، شهرستان لار، استان فارس.

چاه کند **Cāhkand**
دهستان قیس‌آباد، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ رود تگ، حوضهٔ کویر لوت (کویر سرجنگل). طول ۲۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۴۷۰ متر. شیب متوسط ۲/۷ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه باقران، ۱۷ کیلومتری جنوب بیرجند.
این رودخانه از روستاهای گالینی، هلودر پائین *Haludar pā'in*، ایلکی پائین، رومیجان، شهرستانک و چاه‌کند عبور می‌کند.

چاه‌متک **Cāhmatak**
دهستان رباطات، شهرستان اردکان، استان یزد. فصلی، ریزابهٔ رود رحمت‌آباد، حوضهٔ اردستان و یزد و کرمان (کویرسیاه‌کوه). طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۰۴۰ متر. شیب متوسط ۲/۵ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه هامانه، ۵۲ کیلومتری خاور شمالی اردکان و ۶ کیلومتری خاور روستای چاه‌متک.
این رودخانه در طول مسیر از کنار آب‌انبارهای شهریار و اسماعیل می‌گذرد و در ۷ کیلومتری خاور اردکان به مسیل

رودخانهٔ رحمت‌آباد وارد می‌شود.

چاه‌ملاّ Cahmollā

دهستان شاخنات، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ فخرود، حوضهٔ خاوری یا هامون (دغ توندی). طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۹ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه شاخ، ۷۶ کیلومتری خاور شمالی بیرجند.

چاهی Cāhi

← گودان، دهستان بم‌پشت، شهرستان سراوان.

چای خررود Cāy-e Xar rud

← شورفشاپویه، شهرستانهای قم، تهران، ساوه، کرج، قزوین و خدابنده.

چای‌رزان Cāyrazān

دهستان هرزندات، شهرستان مرند. فصلی، ریزابهٔ زنوزچای، حوضهٔ دریای خزر. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۰۰ متر. شیب متوسط ۵/۷ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
رودخانهٔ چای‌رزان از دامنهٔ جنوبی کوههای هرزندداغ *Harzand dāq* سرچشمه گرفته و رو بسوی جنوب از روستای میاب *Meyāb* می‌گذرد و در باختر روستای میزاب *Mizāb* با ریزابهٔ بزرگ دیگری که از دامنهٔ جنوبی کیامکی‌داغ *Kiāmaki dāq* سرچشمه می‌گیرد، مخلوط شده و بطرف جنوب باختر جریان می‌یابد و پس از عبور از روستای چای‌رزان با کمی انحراف بطرف جنوب باختری روان گردیده و پس از قطع راه اتومبیل‌رو مرند به جلفا و خط آهن تبریز - جلفا در ۲ کیلومتری شمال روستای پره *Pareh* به زنوزچای می‌ریزد.

چای‌ساریک Cāysārik

دهستان قتور، شهرستان خوی. فصلی، ریزابهٔ قتورچای، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۸۵۰ متر. شیب متوسط ۵/۵ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
این رودخانه از دامنهٔ شمالی کوههای مرز ایران و ترکیه واقع در ۸ کیلومتری جنوب خاوری قتور سرچشمه می‌گیرد. نخست رو بسوی شمال و سپس بطرف شمال خاوری جریان می‌یابد و در یک کیلومتری باختر روستای مخین *Maxin* به قتورچای می‌ریزد.

چای‌قره‌تپه Cāy-e Qareh tappeh

دهستان نصریان، شهرستان دهلران. فصلی، ریزابهٔ رود دجله، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول تا مرز ایران و عراق ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
این رودخانه از تلاقی رودهای گرده‌بیشه و سه‌گلال در ۳۰ کیلومتری باختر شمالی دهلران تشکیل می‌گردد و پس از مخلوط شدن با دو سه ریزابهٔ کوچک در ۳۷ کیلومتری باختر دهلران از مرز خارج می‌گردد.

چای‌کسن Cāy kasan

دهستان یکانات، شهرستان مرند. فصلی، ریزابهٔ قتورچای، حوضهٔ دریای خزر. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۰۰ متر. شیب متوسط ۳/۳ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
رودخانهٔ چای‌کسن از دامنهٔ باختری کوههای دیوان‌داغ والی‌داغ، ۴۱ کیلومتری شمال باختری مرند طی ریزابه‌هایی چند، سرچشمه گرفته و درهٔ چای‌کسن را بطرف باختر طی می‌کند و در ۳ کیلومتری باختر روستای سیدعلی بطرف شمال باختری متوجه شده و پس از مخلوط شدن با چند ریزابهٔ دیگر راه اتومبیل‌رو خوی به جلفا را قطع می‌کند و پس از درهم‌آمیختن با ریزابه‌ای که از دامنه‌های جنوبی کوه علی‌باشی بطرف جنوب می‌آید به شوره‌زار قزل‌تپه وارد گردیده و سرانجام به قتورچای ملحق می‌گردد.

چپا Cepā ?

دهستان شاهرود، شهرستان خلخال. فصلی، ریزابهٔ رود شاهرود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۲۰ متر. شیب متوسط ۶/۵ درصد. مسیر کلی باختر شمالی.
سرچشمه، کوههای معلم و ماجولان‌بند، ۵۵ کیلومتری جنوب خاوری هروآباد.

چپارود Capā rud

دهستان رودبار، شهرستان قزوین. فصلی، ریزابهٔ نی‌نه‌رود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۹ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۹۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۵۰ متر. شیب متوسط ۱۳/۵ درصد. مسیر کلی جنوبی.
این رودخانه از دامنهٔ جنوبی کوه خرم‌دشت، در ۴۸ کیلومتری شمال خاوری قزوین سرچشمه گرفته وبا شیب تند از پس درّه بسوی خاور سرازیر می‌شود و پس از آمیختن با یک ریزابهٔ کوچک که از شمال به جنوب جریان دارد تغییر مسیر داده و به درهٔ خاوری کوه زرپنج‌در *Zar panjdar* وارد می‌گردد و پس از طی ۳ کیلومتر با شنگل‌رود مخلوط شده و نی‌نه‌رود را تشکیل می‌دهند.

چپّه Cappeh

دهستان حومه، شهرستان شیروان. فصلی، ریزابهٔ رود کرگانلی، حوضهٔ دریای خزر. طول ۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۵۵۰ متر. شیب متوسط ۹ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
رود چپّه از دامنهٔ باختری کوه کیسمر، در ۲۸ کیلومتری شمال

خاوری شیروان سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی شمال باختری جریان می‌یابد و پس از سیراب نمودن روستای چپه در کلاتهٔ حیدرداغ با رودخانهٔ جبارسو مخلوط می‌گردد و توأماً رودخانهٔ کرگانلی را تشکیل می‌دهند.

چترود **Catrud**

دهستان چترود، شهرستان کرمان. فصلی، حوضهٔ اردستان و یزد و کرمان (دشت کویرات). طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۹۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۷۵۰ متر. شیب متوسط ۴ درصد. مسیر کلی باختری.
سرچشمه، کوههای کلیسکی *Kaliski* و باغ بالا، ۳۰ کیلومتری شمال کرمان.

چدرگ **Cederg**

دهستان کاروانذر، شهرستان خاش. فصلی، ریزابهٔ رود نـراب، حوضهٔ جزموریان. طول ۱۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۰۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی باختری. سرچشمه، ۵۰ کیلومتری جنوب باختری خاش. از روستای چدرگ می‌گذرد.

چرات **Carāt**

دهستان ولوپی، شهرستان قائم‌شهر (شاهی). دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ تالار، حوضهٔ دریای خزر. طول ۴۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۹۰ متر. شیب متوسط ۵ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.
رودخانهٔ چرات از دامنهٔ کوههای خوزنک *Xozank*، پرچنان *Parcenān* و خـولرز *Xularz*، در ۵۹ کـیلومتری جنوب باختری قائم‌شهر (شاهی) سرچشمه گرفته و ضمن عبور از درّهٔ شمالی کوه بزمی‌چال *Bezmicāl*، روستاهای چـرات و انـند *Anand* را سیراب می‌کند. در یک کـیلومتری خـاور شـمالی روستای اخیر با ریزابهٔ کوچکی مخلوط شده و در همان مسیر بسوی درّهٔ شمالی کوه فراخ‌کش *Farāxkaš* جریان می‌یابد. در این دره نخست با ریزابه‌ای که از ارتفاعات باختری سـرازیـر شده و روستای سوادرودبار را مشروب ساخته است، مخلوط می‌شود و سپس به موازات راه اتومبیل‌رو سرین *Serin*، رو به خاور شمالی پیش می‌رود. در روستای لله‌بند *Lalehband* با رودخانهٔ شش رودبار مخلوط می‌گردد و پس از آمیختن با یک ریزابهٔ کوچک در روستای کری‌کلا *Keri kalā* بـه رودخـانهٔ تالار می‌ریزد.

چرخه‌بیان **Carxehbiyān**

دهستان ئیلاق، شهرستان قروه. فصلی، ریزابهٔ چم‌برونه، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۷ کیلومتر .ارتفاع سرچشـمه ۲۱۰۰ مـتر. ارتفاع ریزشگاه ۱۸۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ متر. مسیر کلی، خاوری.
سرچشمه، کوه باورز *Bāverz*، ۶۴ کـیلومتری بـاختر شـمالی قروه. روستاهای مسیر، تـازه‌آباد، چـرخـه‌بیان و قـوری‌چای. ریزشگاه، روستای قوری‌چای ۵۲ کیلومتری باختر شمالی قروه.

چرداول **Cardāvol**

دهستان چرداول، شهرستان ایلام. دائـمی، ریـزابـهٔ رودخـانهٔ سیمره، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۵۰ مـتر. شـیب متوسط ۰/۷ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
رودخانهٔ چرداول از پیوند رودهای چنارچ و آب‌آسمان‌آباد در روستای چشمه‌کبود، ۲۲ کیلومتری شمال خاوری ایلام تشکیل می‌یابد و پس از عبور از دهستان چرداول و مشروب ساختن روستاهای چشمه‌کبود، غریبی، چشم‌غوله، برده‌بل *Bardehbal* هله‌سم *Halehsam*، تاق‌گاورین، کله‌قطار، سعدآباد، جوب‌بور *Jubbur*، جوب‌سرخ و جوب‌شله *Jubšaleh*، در دامنهٔ جنوبی کوه وله‌باز *Volahbāz* واقع در ۷ کیلومتری شـمال خـاوری لومار به رود سیمره می‌ریزد.

چرزی **Carzi**

دهستانهای مسکوتان و دلگان، شهرستان ایـرانشـهر. فـصلی، حوضهٔ جزموریان. طول ۱۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۳۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۲ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
این رودخانه از دامنهٔ سیاه‌کوه، در ۸۰ کیلومتری جنوب باختری ایرانشهر سرچشمه می‌گیرد و از روستای جوشیر *Jošir* بسوی شمال باختری روان می‌گردد و پس از رسیدن به روستای گور حالت از دهستان مسکوتان به رودخانهٔ بن‌رود نام می‌گیرد و از کنار روستایی به همین نام می‌گذرد و با ریزابه‌هایی چند درهم می‌آمیزد. سپس از کنار روستای کلچات *Kalcāt* عبور می‌کند و با رسیدن به روستای مسکوتان به رودخانهٔ مسکوتان تغییر نام می‌دهد و همچنان بسوی شمال بـاختری روان مـی‌شود و بـه دهستان دلگان وارد می‌شود. در این دهستان تغییر مسیر می‌دهد و بسوی باختر شمالی متوجه می‌شود و در سر راه از روستاهای فراوانی چون جـهاگـز *Jahāgaz*، کـوناره *Konārah*، ارزم، شمع‌حمد، حدآباد و بگنیل *Bagnil* می‌گذرد و در شنزارهـای حاشیهٔ خاوری هامون جزموریان ناپدید می‌شود.

چرکو **Cerku**

دهستان رودخانهٔ دژ، شهرستان مـیناب. فـصلی، ریـزابـهٔ رود شیرین، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۴۵۰ مـتر. شیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، کوههای بند و گـوجگ *Govajg*، ۱۰۰ کـیلومتری شمال خاوری میناب.

چرم‌سو **Carm su**

دهستان کبودگنبد، شهرستان مشهد. فصلی، حوضهٔ قره‌قوم، طول ۲۰ کیلومتر تـا مـرز ایـران و جـمهوری تـرکمنستان. ارتـفاع سرچشمه ۱۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه (نقطهٔ خروج از مـرز) ۶۰۰ متر. شیب متوسط ۲/۸ درصد. مسیر کلی شمالی.
ایـن رودخـانه از ارتـفاعات جـنوبی روسـتای چـرم، در ۷۸ کیلومتری شمال مشهد سرچشمه می‌گیرد و رو بسـوی شـمال

سرازیر می‌گردد. در ۳ کیلومتری جنوب روستای رچنگان *Racangān* با رودخانهٔ سینی‌سو مخلوط می‌شود و پس از عبور از باختر روستای رچنگان در امتداد خط مرز ایران و جمهوری ترکمنستان بسوی شمال پیش می‌رود و در نقطه‌ای به فاصلهٔ ۹۸ کیلومتری شمال مشهد از مرز ایران و جمهوری ترکمنستان خارج می‌گردد.

چسب **Cesb**
دهستان ایجرود، شهرستان زنجان. فصلی، ریزابهٔ قزل‌اوزن، حوضهٔ دریای خزر. طول ۳۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۲۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی باختری و جنوب باختری.
رودخانهٔ چسب از دامنهٔ شمالی کوههای قراول و سریال، در ۵۸ کیلومتری جنوب زنجان سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی باختر جریان می‌یابد. در این مسیر روستاهای سرین‌درّه، گوران، قل‌قاتی *Qolqāti* را که در درهٔ شمالی کوه اوچ‌بلاغ قرار گرفته‌اند، سیراب می‌کند. در ۵/۵ کیلومتری باختر روستای قل‌قاتی با ریزابه‌ای که از ارتفاعات شمالی سرچشمه گرفته و روستاهای سیراب و نکتو *Nakatu* را مشروب ساخته است، مخلوط می‌شود و از آنجا بسوی جنوب باختری سرازیر می‌گردد و پس از مشروب نمودن روستای چسب، در ۲ کیلومتری باختر روستای دایدار به قزل‌اوزن می‌ریزد.

چسلی **Cesli**
دهستان ماسال، شهرستان تالش. فصلی، ریزابهٔ رود ماسال، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۵۰ متر. شیب متوسط ۱۱/۵ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
سرچشمه، ۱۹ کیلومتری جنوب باختری ماسال.

چشمه **Cešmeh**
← ماهی، دهستان نصرت‌آباد، شهرستان زاهدان.

چشمهٔ آدم **Cešmeh-ye Ādam**
دهستان کلاته‌های غربی، شهرستان شاهرود. فصلی، ریزابهٔ رود خیج، حوضهٔ دشت کویر. طول ۶ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۸۰۰ متر. شیب متوسط ۱۱/۷ درصد. مسیر کلی خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ خاوری کوه کلب‌درویش *Kalb-e Darviš*، ۴۷ کیلومتری شمال خاوری شاهرود.

چشمه‌بید **Cešmehbid**
← گرماب، دهستان گزخت، شهرستان بیرجند.

چشمه‌ریزک **Cešmeh rizak**
دهستان دروهان، شهرستان بویراحمد سردسیر (یاسوج). فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ گرم. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۹۰ متر. شیب متوسط ۶ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، دامنهٔ کوههای چشمه‌ریزک و سیاه‌کوه، ۴۰ کیلومتری جنوب خاوری لردگان.

چشمه‌ریزه **Cešmeh rizeh**
← ایزدخواست، شهرستانهای آباده و اصفهان.

چشمه‌زرد **Cešmeh zard**
دهستان خوسف، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ شاهرود، حوضهٔ کویر لوت (کویر سرجنگل). طول ۱۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۸۰ متر. شیب متوسط ۳/۴ درصد. مسیر کلی باختری.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه رچ *Rec*، ۲۳ کیلومتری جنوب باختری بیرجند. روستاهای مسیر: تک‌ماهجانی، چاه‌کلک پایین و کلاتهٔ احمدشاه بیگ.

چشمه‌سفید **Cešmeh sefid**
دهستان کوهدشت، شهرستان خرم‌آباد. دائمی، ریزابهٔ رود سیمره. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۱۰ متر. شیب متوسط ۳/۵ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
این رودخانه از دامنهٔ کوههای هنجیس *Hanjis* و میپل *Mapil* واقع در منطقه‌ای به نام گومله *Gumla*، در ۱۷ کیلومتری شمال خاوری کوهدشت سرچشمه می‌گیرد و پس از مخلوط شدن با آب چشمهٔ تیموری به منطقهٔ سرکوه واقع در میان کوههای هنجیس و ورازرد *Varāzard* وارد می‌گردد و پس از سیراب ساختن روستای زرین‌رود در ۳۴ کیلومتری شمال باختری کوهدشت به رودخانهٔ سیمره می‌ریزد.

چشمه‌علی **Cešmeh ali**
شهرستان دامغان، استان سمنان. فصلی، حوضهٔ دشت کویر (کویر حاج علی‌قلی). طول ۶۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۶۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۶۰ متر. شیب متوسط ۰/۶ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی و جنوب خاوری.
این رودخانه از تلاقی دامغان‌رود و رودخانهٔ آستانه در روستای آستانه، در ۲۴ کیلومتری باختر شمالی دامغان تشکیل می‌یابد و رو بسوی خاور جنوبی روان می‌شود. نخست از دامنهٔ شمالی کوه پیش‌سر *Piššar* عبور می‌کند. سپس از شمال روستای آهوانو *Āhvānu* می‌گذرد و بسوی شمال شهر دامغان رهسپار می‌گردد و پس از مشروب ساختن روستاهای فیروزآباد، حیدرآباد و قلعه‌بالا در شوره‌زار جنوب خاوری دامغان محو می‌شود. مازاد آب این رودخانه در فصلهای پرباران و هنگام سیلابی به کویر حاج‌علی‌قلی واقع در ۲۵ کیلومتری جنوب خاوری دامغان می‌ریزد.

چشمه‌لنگان **Cešmeh langān**
← آب رودبار، شهرستان فریدن. استان اصفهان.

چشمه‌ملک **Cešmeh malek**
دهستان حومه، شهرستان مهران. فصلی، ریزابهٔ رود کنجان‌چم، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۲۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۰۰ متر. شیب متوسط ۴ درصد. مسیر کلی جنوبی.
این رودخانه از دامنهٔ جنوبی کوه شاه‌نخجیر *Šāh naxjir*، در ۴۴ کیلومتری شمال خاوری مهران سرچشمه گرفته و پس از عبور از منطقهٔ گُرجینه *Gorjineh* به روستای گولان می‌رسد و بموازات راه اتومبیل‌رو ایلام به مهران تا محل ریزشگاه واقع در ۲۳ کیلومتری خاور مهران ادامه می‌یابد.

چقلیق **Ceqliq**
دهستان کوکلان، شهرستان دشت گرگان. خشکرود، ریزابهٔ رودخانهٔ قرناوه، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۵۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۱۰ متر. شیب متوسط ۱/۸ درصد. مسیر کلی باختر شمالی.
رودخانهٔ چقلیق از دامنهٔ شمالی رشته گولوداغ *Guludāq*، در ۴۶ کیلومتری شمال خاوری کلاله سرچشمه می‌گیرد و ضمن عبور از درهٔ شمالی کوههای گولوداغ و عرب‌داغ روستاهای کمخلو *Kamaxlu*، بق‌قجه *Boqqojeh*، قیزل‌آروات عرب *Qezel ārvāt-e Arab* را سیراب می‌کند و در یک کیلومتری باختر روستای قوی‌ریق *Quyriq* به رود قرناوه می‌ریزد.

چلپّی **Calappi**
دهستان غربی، شهرستان جاسک. خشکرود، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه صفر. شیب متوسط ۰/۴ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، ۵۴ کیلومتری شمال باختری جاسک. روستاهای مسیر، سرخ‌کوه، گروک بالا *Garuk* و گروک.

چلو **Celō**
دهستان کوشک، شهرستان بافت. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ کوشک، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۰۰ متر. شیب متوسط ۳/۶ درصد. مسیر کلی باختری.
سرچشمه، کوههای باغ برج و صدخمسه، ۸۰ کیلومتری خاوری بافت.

چلورود **Celu rud**
دهستان چلاو، شهرستان آمل. فصلی، ریزابهٔ هراز، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۱۰ متر. شیب متوسط ۱۱ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
این رودخانه از دامنه‌های شمالی کوه هسین‌بن *Hasinbon*، در ۴۱ کیلومتری جنوب خاوری آمل طی چند ریزابه سرچشمه گرفته و پس از مشروب ساختن روستاهای سنگ‌چال، چمن‌بون، گنگرج‌کلا *Gangaraj kalā*، از میان جنگل رو بسوی شمال باختری روان می‌گردد و در مقابل منگول درّه به رود هراز می‌ریزد.

چلوندچای **Celvand cāy**
دهستان حومه، شهرستان آستارا. فصلی، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۰- متر. شیب متوسط ۸/۴ درصد. مسیر کلی خاوری. میانگین آبدهی سالانه ۴۸ میلیون مترمکعب (ایستگاه چلوند).
این رودخانه از دامنه‌های خاوری رشته‌کوههای تالش، ۲۲ کیلومتری جنوب باختری آستارا سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی خاور با شیب تند جریان می‌یابد. در باختر روستای چلوند با ریزابهٔ دیگری که آن نیز با همین کیفیت سرچشمه گرفته است درهم می‌آمیزد و پس از تلاقی با راه اتومبیل‌رو رشت به آستارا به دریای خزر می‌ریزد.

چلّه‌خانه **Cellehxāneh**
← مُنج، دهستان لردگان، شهرستان بروجن.

چلی‌چای **Celi cāy**
← چهل‌چای، دهستان کوهسارات، شهرستان دشت گرگان.

چلیک **Celik**
دهستان قتور، شهرستان خوی. فصلی، ریزابهٔ قتورچای، حوضهٔ دریای خزر. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۹۵۰ متر. شیب متوسط ۲/۲ درصد. مسیر کلی شمال خاوری. میانگین آبدهی سالانه ۳۱ میلیون مترمکعب (ایستگاه ترس‌آباد).
رودخانهٔ چلیک از دامنه‌های خاوری هیرابیت‌داغی *Hirābit dāqi* واقع در خاک ترکیه سرچشمه میگیرد و رو بسوی خاور از کنار روستای ترک‌پنمریک *Panamerik* عبور می‌کند و دامنه‌های باختری کوه میرعمرداغی را رو بسوی شمال می‌پیماید و سپس بطرف خاور منحرف شده وارد مرز ایران و ترکیه می‌گردد و پس از عبور از درهٔ جنوبی کوه گونیک *Gunik* بطرف شمال خاوری متوجه می‌شود و از کنار روستای گیوران *Givarān* گذشته در روستای قتور به قتورچای می‌ریزد. طول این رودخانه از سرچشمه تا محل تلاقی با قتورچای ۳۰ کیلومتر و از نقطهٔ مرزی تا تلاقی با قتورچای ۱۳ کیلومتر است.

چلیوندرود **Celivand rud**
← چلوندچای، دهستان حومه شهرستان آستارا.

چم آبخورد **Cam-e Ābxurd**
دهستان منگور غربی، شهرستان پیرانشهر. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ زه، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۱ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۵۰ متر. شیب متوسط ۱۰/۵ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.
این رودخانه از دامنهٔ خاوری کوه شیخان، در ۲۴ کیلومتری

جنوب پیرانشهر سرچشمه می‌گیرد و از درهٔ شمالی کوه سرطلاله *Sartalāleh* بسوی خاور شمالی سرازیر می‌شود و پس از مشروب ساختن روستای آبخورد، در باختر روستای خرآغلان *Xarāqolān* به رودخانهٔ زه می‌ریزد.

چم‌آخ‌کند Cam-e Āxkand

دهستان گورک مرخوز، شهرستان سقز. فصلی، ریزابهٔ چم‌آلتون، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۱۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۹۰ متر. شیب متوسط ۳/۹ درصد. مسیر کلی خاوری.
چم‌آخ‌کند از دامنهٔ خاوری کوه استاد مصطفی، در ۲۱ کیلومتری شمال باختری سقز سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی خاور سرازیر می‌شود و پس از سیراب ساختن روستاهای سلطان غزائی *Soltān qazā'i* و سونج *Sunj*، در ۲ کیلومتری باختر روستای آخ‌کند با چم‌مرخوز مخلوط می‌گردد و پس از عبور از روستای آخ‌کند با ریزابهٔ کوچکی که از دامنهٔ جنوبی بردکوه سرچشمه گرفته و در سر راه روستای یازی‌بلاغی *Yāziboläqi* را سیراب ساخته است، مخلوط می‌گردد و توأماً چم‌آلتون را پدید می‌آورند.
← چم‌مرخوز و چم‌آلتون.

چم‌آغوتمان Cam-e Āqutmān

دهستان ایل‌تیمور، شهرستان مهاباد. دائمی، ریزابهٔ چم‌قروچا، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه، طول ۱۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۰۰ متر. شیب متوسط ۲/۸ درصد. مسیر کلی خاوری.
این رودخانه از دامنهٔ جنوبی کوه خلو *Xelu*، در ۴۵ کیلومتری جنوب مهاباد سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی خاور جریان می‌یابد. در روستای آغوتمان با ریزابهٔ کوچکی که از ارتفاعات جنوب باختری سرچشمه گرفته است مخلوط می‌شود و همچنان رو بسوی خاور جریان می‌یابد و در باختر روستای قروچا *Qorucā* به رودخانهٔ قروچا می‌ریزد.
← سیمینه‌رود، شهرستان مهاباد.

چم‌آقاویسی Cam-e Āqāveysi

دهستانهای اوباتو و قراتوره، شهرستان سنندج. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ یول‌کشتی، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۹۶۰ متر. شیب متوسط ۱/۲ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.
چم‌آقاویسی از چشمه‌سارهای دامنهٔ خاوری ارتفاعات مرز میان دهستان اوباتو (شهرستان سنندج) و دهستان خورخوره (شهرستان سقز)، در ۳۹ کیلومتری شمال باختری دیوان‌دره سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی خاور سرازیر می‌گردد و پس از سیراب ساختن روستاهای شریف‌آباد، قومی و سیربالا در یک کیلومتری خاور روستای اخیر با ریزابهٔ بزرگی که از ارتفاعات شمالی سرازیر شده و روستاهای ماران و زکی‌بگ را مشروب نموده است، درهم می‌آمیزد و توأماً رودخانهٔ یول‌کشتی را پدید می‌آورند.
← یول‌کشتی، شهرستان سنندج.

چم‌آق‌درّه Cam-e Āq darreh

دهستان احمدآباد سفلی، شهرستان میاندوآب. فصلی، ریزابهٔ چم‌بالاجوبه، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه. طول ۲۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۳۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۸۵۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
این رودخانه از چشمه‌سارهای دامنهٔ جنوبی کوههای یای‌قاری و گرگر *Gorgor*، در ۳۷ کیلومتری شمال باختری تکاب سرچشمه گرفته و از درهٔ باختری کوه قورشاقلو بسوی جنوب خاوری سرازیر می‌گردد و پس از مشروب ساختن روستاهای آق‌دره وسط و آق‌دره پائین، در یک کیلومتری شمال خاوری روستای شیرمرد با ریزابهٔ بزرگی که از ارتفاعات شمال خاوری سرازیر شده مخلوط می‌شود و چم‌بالاجوبه را پدید می‌آورد.
← چم‌بالاجوبه.

چم‌آلتون Cam-e Āltun

دهستان گل‌تپه، شهرستان سقز. دائمی، ریزابهٔ چم‌سقز، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه. طول ۱۱ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۹۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۶۰ متر. شیب متوسط ۱/۲ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
این رودخانه از بهم پیوستن چم‌آخ‌کند و چم‌مرخوز، در ۱۱ کیلومتری شمال باختری سقز تشکیل می‌گردد و درهٔ خاوری کوه آلمالو *Ālmālu* را بسوی جنوب خاوری طی می‌کند و در سر راه روستاهای آلتون بالا و پائین را مشروب می‌سازد و در ضمن با دو ریزابهٔ کوچک که یکی از دامنهٔ خاوری کوه آلمالو سرچشمه گرفته و دیگری از دامنهٔ باختری کوه بردرشا بسوی باختر سرازیر شده است، درهم می‌آمیزد و در ۲ کیلومتری شمال خاوری سقز به چم‌سقز می‌ریزد.
← چم‌مرخوز، چم‌آخ‌کند و چم‌سقز.

چم‌اخته‌سوره Cam-e Axtehsureh

دهستان کلاترزان، شهرستان مریوان. دائمی، ریزابهٔ چم‌گوره، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۱ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۸۰ متر. شیب متوسط ۲/۵ درصد. مسیر کلی، باختری.
سرچشمه، دامنهٔ باختری کوه چاله‌رش *Cālehraš*، در ۵۱ کیلومتری خاور مریوان. روستاهای مسیر، چابلکان‌حاجی *Cābolkān-e Hāji* و عبدالصمد. رودخانهٔ دولده در طول مسیر به آن می‌ریزد.

چم‌اسماقلو Cam-e Esmāqolu

دهستان سرشیو سقّز، شهرستان سقّز. فصلی، ریزابهٔ چم‌درّه‌آبی، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۷۰ متر. شیب متوسط ۱۴ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
رودخانهٔ کوچک چم اسماقلو از دامنهٔ خاوری کوه قیسه *Qeysah*، در ۱۷ کیلومتری جنوب باختری سقّز سرچشمه

می‌گیرد و رو بسوی جنوب خاوری جریان می‌یابد و پس از مشروب ساختن روستای اسماقلو در ۲کیلومتری شمال خاوری روستای درّه‌آبی به چم‌درّه‌آبی می‌ریزد.
← چم درّه‌آبی.

چم‌امام‌حسن Cam-e Emām ḥasan
دهستان گیلان غرب، شهرستان اسلام‌آباد (شاه‌آباد غرب). فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ الوند. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۲۸۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی باختری. میانگین آبدهی سالانه ۱۱/۵ میلیون مترمکعب (ایستگاه سیف‌الله).
این رودخانه از دامنهٔ باختری کوه بازی‌دراز، در ۷۳کیلومتری باختر شمالی اسلام‌آباد (شاه‌آباد غرب) سرچشمه گرفته و پس از عبور از روستاهای امام‌حسن بالا و پائین با چم‌دوآب مخلوط می‌شود و در جنوب روستای عباس به رودخانهٔ الوند می‌ریزد.

چم‌امیرآباد Cam-e Amir ābād
دهستان امیرآباد، شهرستان سنندج. فصلی، ریزابهٔ گاوه‌رود، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۴۲کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۹ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه عبدالرحمان، در ۳۱کیلومتری جنوب خاوری سنندج. روستاهای مسیر، غلام‌آباد، هوارپان، کیله‌گلان *Kileh golān*، امیرآباد، موژژ *Mužež*، نپیران، قورخ *Qōrex* و کویک *Kovik*. ریزشگاه، ۳۴کیلومتری جنوب سنندج.

چم‌انجیران Cam-e Anjirān
دهستان خاو و میرآباد، شهرستان مریوان. دائمی، ریزابهٔ قزلجه‌سو، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۱کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۰۰ متر. شیب متوسط ۳/۲ درصد. مسیر کلی، جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه چاله‌پان *Cālehpān*، در ۲۲ کیلومتری شمال خاوری مریوان. روستاهای مسیر، انجیران و حناشیخان.

چم‌اوجر Cam-e Avajer
دهستان پیران، شهرستان پیرانشهر. دائمی، ریزابهٔ چم‌لاوین، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۵۰کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۷ درصد. مسیر کلی جنوبی. میانگین آبدهی سالانه ۲۰۷ میلیون مترمکعب (ایستگاه زنگ‌آباد).
چم‌اوجر از دامنهٔ شمالی کوه سربستان، ۲۷کیلومتری خاور جنوبی پیرانشهر سرچشمه می‌گیرد و درهٔ باختری کوه چین‌چینکو را بسوی شمال باختری طی می‌کند و پس از مشروب نمودن روستای کانی‌زرد بسوی شمال متوجه می‌شود و درهٔ میان کوه بردُرخا (در خاور) و کوه شاخه‌لند در باختر را بسوی شمال می‌پیماید. در روستای باباکرآباد *Bābāker ābād* بسوی شمال خاوری منحرف می‌شود و پس از مخلوط شدن با خشکرود کوچکی که از درهٔ خاوری کوه بردُرخا بسوی شمال سرازیر شده است، کوه تاکوتا را از سوی خاور دور می‌زند و در روستای لیک‌بین *Likbin* با ریزابهٔ بزرگی که از کوههای جنوب خاوری روستای لیک‌بین سرچشمه گرفته و طی ریزابه‌های متعدد روستاهای بازرگه *Bāzargah*، دلکه *Delkeh*، کوری *Kuri*، هوشینان *Hušinān*، سیّدآباد *Seyyed ābād* و کله‌کوکه *Kalehkukeh* را مشروب ساخته است مخلوط می‌گردد و دامنهٔ شمالی کوه خولونه *Xuluneh* را بسوی باختر طی می‌کند و پس از مشروب ساختن روستای خورنج *Xurenj* با رودخانهٔ گده مخلوط می‌گردد و زاوه‌کوه را از سوی شمال دور می‌زند و در سر راه روستاهای توبزآباد *Tubz ābād* و زنگ‌آباد را مشروب می‌کند. در یک‌کیلومتری باختر روستای اخیر با ریزابه‌هایی که از ارتفاعات شمالی سرازیر شده‌اند و همچنین سیلابهای چم‌جلدیان را درهم می‌آمیزد و بسوی جنوب رهسپار می‌گردد مخلوط شده و در سر راه روستاهای کنده‌غولان *Kandehqulān*، خره‌بردشان *Xareh bardešān*، گنه‌دار *Ganehdār*، برکمران *Bar-e Kamarān*، گردگوران *Gerd-e Gurān* و گردآشوان *Gerd-e Āšuān* را که در دامنه‌های باختری کوه جوزان قرار گرفته‌اند، سیراب می‌کند و در باختر روستای ریک‌آباد *Rik ābād* به چم‌لاوین می‌ریزد.

چم‌اوزان Cam-e Ōzān
دهستان آجرلو، شهرستان میاندوآب. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ آجرلو، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۰۰ متر. شیب متوسط ۵/۲ درصد. مسیر کلی باختری.
این رودخانه از دامنهٔ باختری کوه شاه‌بندر و دامنهٔ شمالی کوه هشت‌بهشت، در ۵۷ کیلومتری خاور جنوبی میاندوآب سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی شمال باختری سرازیر می‌گردد و در سر راه روستای قلقانلو را مشروب می‌کند و قبل از رسیدن به روستای اوزان‌بالا بسوی باختر تغییر جهت می‌دهد. در این مسیر نخست روستای اوزان‌بالا، سپس روستای توپ‌آغاج و بعداً روستای اوزان پائین را مشروب می‌کند. در روستای اخیر بسوی باختر شمالی منحرف می‌شود و در روستای جبیگلو *Jabiglu* به رودخانهٔ آجرلو می‌ریزد.
← آجرلو، دهستان آجرلو، شهرستان میاندوآب.

چم‌بادمجان Cam-e Bādemjān
دهستان سرشیو سقز، شهرستان سقز. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ بی‌لو، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۵۰ متر. شیب متوسط ۴/۳ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه برانان، در ۳۲ کیلومتری جنوب باختری سقز. روستاهای مسیر، سه‌آوا *Seāvā*، بادمجان و میک.

چم‌بالاجوبه **Cam-e Bālājubeh**
دهستان احمدآباد سفلی، شهرستان میاندوآب. دائمی، ریزابهٔ چم‌قره‌قیه. حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۱۰ متر. شیب متوسط ۰/۹ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
چم‌بالاجوبه از مخلوط شدن چم‌آق دره با ریزابهٔ بزرگی که از دامنهٔ جنوب باختری کوه بلقیس و دامنهٔ جنوبی کوههای ایمان‌خان و قره‌داغ سرچشمه گرفته وبسیاری از روستاهای دهستان احمدآباد سفلی را سیراب نموده است، پدید می‌آید.
مسیر این رودخانه در حد فاصل روستاهای شیرمرد و حسن‌آباد، جنوب باختری است ولی پس از عبور از روستای حسن‌آباد تغییر جهت یافته و بسوی جنوب متوجه می‌گردد. در این مسیر نخست روستای امین‌آباد را مشروب می‌کند و پس از اینکه در روستای باش‌برال با رودخانهٔ کانی‌چرمو مخلوط گردید، در روستای آلاسقل به چم‌قره‌قیه می‌ریزد.
← چم‌آق‌دره، رودخانهٔ کانی‌چرمو، چم‌قره‌قیه.

چم‌بایدر **Cam-e Bāyder**
دهستان خورخوره، شهرستان سقز. دائمی، ریزابهٔ زرینه‌رود، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه، طول ۱۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۹۰ متر. شیب متوسط ۲/۸ درصد. مسیر کلی، شمال خاوری.
سرچشمه، ۵۰کیلومتری جنوب سقز.

چم‌برزه **Cam-e Barzeh**
دهستان حومه، شهرستان اسلام‌آباد (شاه‌آباد غرب). فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ راوند، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۳۰۰ متر. شیب متوسط ۲/۳ درصد. مسیر کلی جنوبی.
این رودخانه از دامنهٔ کوه نسار و کوه باریکه و کوه شیرنری، ۱۷ کیلومتری شمال اسلام‌آباد (شاه‌آباد غرب) سرچشمه گرفته و ضمن عبور از روستاهای سوران‌بالا و پائین، چشمه‌هلنگ، برمسیله و لرینی *Larini* از درهٔ میان کوههای کورکور و کمال‌دین (در خاور) و کوههای بیلهر *Bilahar* و پشت‌بیره *Pošt beyreh* رو به جنوب می‌گذرد و در روستای پیرگه برسیمین *Pirgeh-ye Barsimin* با رودخانهٔ کرند درهم آمیخته و به رودخانهٔ راوند تبدیل می‌گردد.

چم‌برونه **Cam-e Barvaneh**
دهستان ئیلاق، شهرستان قروه. فصلی، ریزابهٔ چم‌میرکی، حوضهٔ دریای خزر. طول ۳۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۲ درصد. مسیر کلی خاور.
سرچشمه، گردنهٔ خاوری میان‌کوه سلطان و کوه یوسف‌سیاه، ۶۵ کیلومتری باختر شمالی قروه. روستاهای مسیر، آلی‌پینک *Ālipinek*، کوه بیان، تاتارشی *Tātāraši*، قوری‌چای، شعبانی، کاکاجوب. ریزشگاه، ۳کیلومتری خاور کاکاجوب، ۴۱کیلومتری باختر شمالی قروه. ریزابه‌های مسیر، رود چرخه‌بیان و چند ریزابهٔ کوچک.

چم‌بزه‌درّه **Cam-e Bezeh darreh**
دهستان گل‌تپه، شهرستان سقز، استان کردستان. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ ساروق، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۲۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۲۰ متر. شیب متوسط ۵ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
این رودخانه از دامنهٔ جنوبی کوه کمرزرد، در ۶۰کیلومتری خاور شمالی سقز سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی جنوب خاوری سرازیر می‌گردد. با رسیدن به روستای ساری‌قوری‌خان تغییر جهت داده و بسوی باختر متوجه می‌شود و پس از عبور از روستای تندرلو *Tandorlu* و آمیختن با چند ریزابهٔ کوچک در شمال روستای قاشق به رودخانهٔ ساروق می‌ریزد.

چم‌بناسوره **Cam-e Benāsureh**
دهستان سارال، شهرستان سنندج. دائمی، ریزابهٔ قزل‌اوزن، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۸۶۰ متر. شیب متوسط ۲/۸ درصد. مسیر کلی، خاور شمالی.
این رودخانه از دامنهٔ خاوری کوه سنگ‌سفید، در ۵۸کیلومتری شمال باختری سنندج سرچشمه گرفته و رو بسوی خاور شمالی جریان می‌یابد و پس از عبور از روستاهای قزل‌بلاغ و نعل‌شکن و تازه‌آباد و محمدامین به چم‌پل تغییر نام یافته و در ۳ کیلومتری شمال خاوری روستای نعل‌شکن به قزل‌اوزن می‌ریزد.

چم‌بوئین **Cam-e Bu'in**
دهستانهای بوئین و پشت‌آربابا، شهرستان بانه. دائمی، ریزابهٔ رود چومان، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۷ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.
این رودخانه از دامنهٔ باختری کوه دوزینه *Dozineh*، در ۱۵ کیلومتری خاور بانه سرچشمه می‌گیرد و ضمن عبور از دهستان بوئین، روستاهای دوزینه، بوئین‌بالا، کوله *Kevleh*، پیرخانی، قلی‌قزران *Qoli qezerān*، بوئین پائین و ولی‌آباد را سیراب می‌کند و به دهستان دشت طال وارد می‌گردد. در این دهستان ضمن سیراب ساختن روستای ناوه با دو ریزابهٔ نسبتاً کوچک مخلوط می‌شود و در ۱۶کیلومتری جنوب باختری بانه به رود چومان می‌ریزد.

چم‌بوند **Cam-e Bavand**
دهستان ویژنان، شهرستان اسلام‌آباد (شاه‌آباد غرب). فصلی، ریزابهٔ رود تنگاب، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۲۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، دامنهٔ باختری کوه دربلوئی *Darbalu'i*، ۱۰ کیلومتری باختر گیلان غرب.

چم‌پُل **Cam-e Pol**

← چم‌بناسوره، دهستان سارال، شهرستان سنندج.

چم‌پیرسُلیمان **Cam-e Pir soleymān**

دهستان خورخوره، شهرستان سقز، استان کردستان. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ خورخوره، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۲۰ متر. شیب متوسط ۹/۳ درصد.

این رودخانه از دامنهٔ شمال باختری کوه چارکه، در ۳۷ کیلومتری جنوب خاوری سقز سرچشمه می‌گیرد و درهٔ جنوبی کوه‌کانی‌درویش را رو بسوی باختر می‌پیماید و پس از عبور از روستای خوشینان *Xošinān* بسوی باختر شمالی منحرف می‌شود و پس از مشروب نمودن روستای درّه‌قبله همچنان سمت باختر را می‌پیماید و در ۳ کیلومتری شمال باختری روستای مزبور به رودخانهٔ خورخوره می‌ریزد.

← رودخانهٔ خورخوره، دهستان خورخوره، شهرستان سقز.

چم‌تلوار **Cam-e Talvār**

← تلوار، شهرستانهای قروه و بیجار، استان کردستان.

چم‌تی‌رشکه **Cam-e Tireškeh**

دهستان چالی‌سور، شهرستان مریوان. دائمی، ریزابهٔ چم‌چناره، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۲۰ متر. شیب متوسط ۶/۶ درصد. مسیر کلی، باختر جنوبی.

سرچشمه، دامنهٔ کوه‌کانی‌کن ۲۹ کیلومتری شمال خاوری مریوان. روستاهای مسیر، توسوران *Tusurān* و گویله *Gavileh*.

چم‌جلدیان **Cam-e Jaldiyān**

دهستان لاهیجان، شهرستان پیرانشهر. فصلی، ریزابهٔ چماوجر، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۵۰ متر. شیب متوسط ۷/۸ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.

این رودخانه از دامنهٔ شمالی کوه قمطره *Qamtareh*، در ۲۲ کیلومتری شمال باختری پیرانشهر سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی خاور سرازیر می‌شود. در ۲ کیلومتری باختر روستای جلدیان با ریزابهٔ کوچکی که از ارتفاعات جنوب باختری جلدیان سرچشمه گرفته و رو بسوی شمال روان گردیده است، درهم می‌آمیزد و پس از مشروب نمودن جلدیان در ۲ کیلومتری خاور روستای مزبور به زمین فرو رفته و خشک می‌گردد. زه‌آبهای این رودخانه در فصلهای بارانی و سیلابی به رودخانهٔ چماوجر می‌ریزد.

چم‌جلیدار **Cam-e Jalidār**

دهستان اشنویه، شهرستان نقده. فصلی، ریزابهٔ چم‌چلاش، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۰۰ متر. شیب متوسط ۱۷ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.

این رودخانه از دامنهٔ کوه راندولا *Rāndōlā*، در ۷ کیلومتری باختر شمالی اشنویه سرچشمه گرفته و پس از سیراب نمودن روستای زمّه *Zammeh* در باختر روستای قالاتوخ *Qālātux* به چم‌چلاش می‌ریزد.

چم‌جوشان **Cam-e Jōšān**

دهستان سرشیو سقز، شهرستان سقز. دائمی، ریزابهٔ چم‌گوره‌قلعه، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۵/۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۹۰ متر. شیب متوسط ۱۴/۷ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.

چم‌جوشان از چشمه‌سارهای دامنهٔ شمالی کوه برانان، ۲۶ کیلومتری جنوب باختری سقز سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی شمال خاوری سر ازیر می‌گردد، در سر راه، روستای جوشان را سیراب می‌کند و در یک کیلومتری خاور روستای عرب‌لنگ با چم‌دره‌آبی درهم می‌آمیزد و توأماً چم‌گوره قلعه را پدید می‌آورند.

← چم‌درّه‌آبی و چم‌گوره‌قلعه.

چم‌چاپان **Cam-e Cāpān**

دهستان دشت‌بیل، شهرستان نقده. فصلی، ریزابهٔ چم‌سنگر، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۰۰ متر. شیب متوسط ۶/۲ درصد. مسیر باختری.

این رودخانه از دامنهٔ باختری کوه چاپان و دامنهٔ شمالی کوه حاجی عبدالله، ۲۸ کیلومتری شمال باختری نقده سرچشمه می‌گیرد و ضمن عبور از روستای چاپان، درّهٔ میان کوه حاجی عبدالله (در جنوب) و کوه یکّه‌در *Yekkehdar* (در شمال) را بسوی باختر طی می‌کند و در یک کیلومتری شمال روستای عین‌الروم *Eynolrum* با چم‌شیوه‌برو مخلوط شده، توأماً چم‌سنگر را تشکیل می‌دهند.

چم‌چلاش **Cam-e Celāš**

دهستان دشت‌بیل، شهرستان نقده. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ گدار، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۲۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۰۰ متر. شیب متوسط ۵/۲ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

چم‌چلاش طی دو ریزابه از دامنهٔ خاوری کوههای هواراسب *Havārāseb* و مرگ زیارت *Marg-e Ziyārat*، ۴۲ کیلومتری باختر شمالی نقده و ۱۵ کیلومتری شمال باختری اشنویه سرچشمه می‌گیرد و پس از عبور از روستای گلاس *Gelās* بسوی جنوب خاوری متوجه شده و ضمن عبور از درهٔ باختری کوه قزان *Qazān* روستای برده‌میش *Bardehmiš* را سیراب می‌کند و در ۲ کیلومتری باختر اشنویه با چم‌جلیدار مخلوط می‌گردد و پس از عبور از اشنویه و درهم آمیختن با ریزابه‌هایی که از دامنهٔ جنوبی کوههای حاجی‌عبدالله، سلطان زینال و قزان سرازیر شده‌اند، بسوی جنوب روان می‌گردد و در ۳ کیلومتری جنوب روستای امیرآباد به رودخانهٔ گدار می‌ریزد.

چم‌چناره **Cam-e Cenāreh**

دهستان رشده‌ده شهرستان مریوان. دائمی، ریزابهٔ چم‌گردلان. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۲۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۶۰ متر. شیب متوسط ۰/۷ درصد. مسیر کلی جنوبی.

چم‌چناره از تلاقی چم‌هاله‌کوکان و چم‌تی‌رشکه، در ۲۳ کیلومتری شمال خاوری مریوان تشکیل می‌شود و از میان جنگل رو به جنوب روان می‌گردد. نخست روستای چناره و سپس روستای دوویسه *Doveyseh* را سیراب می‌کند و پس از آمیختن با یک ریزابهٔ نسبتاً بزرگ خاوری، از خاور روستای ویله *Vilah* می‌گذرد و پس از عبور از درهٔ باختری کوه خلپوت *Xolapot* با ریزابهٔ خاوری دیگری درهم می‌آمیزد و چم‌گردلان را تشکیل می‌دهند.

چم‌چهل‌چشمه **Cam-e Cehel cešmeh**

دهستان خورخوره، شهرستان سقز. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ خورخوره، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۱۶ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۸۰ متر. شیب متوسط ۶/۴ درصد. مسیر کلی شمالی.

سرچشمه، دامنهٔ خاوری کوه چهل‌چشمه ۴۵ کیلومتری جنوب خاوری سقز. روستاهای مسیر، بست *Best* و شیخ ابراهیم.

چم‌چیت **Cam-e Cit**

دهستان دشت لالی، شهرستان مسجد سلیمان. فصلی، ریزابهٔ آب‌گگارس، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۳۰ متر. شیب متوسط ۲/۲ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری. سرچشمه، ارتفاعات ۲۶ کیلومتری شمال باختری دشت لالی.

چم‌چید **Camcid**

دهستان زز، شهرستان الیگودرز. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ سزار، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۱۰ متر. شیب متوسط ۶/۵ درصد. مسیر کلی، باختری.

سرچشمه، کوه‌کله‌باز *Kolabāz* ، ۴۶ کیلومتری باختر جنوبی ازنا، ریزشگاه ۲/۵ کیلومتری جنوب روستای ده‌سفید.

چم‌حاجی‌ابراهیم **Cam-e Hāji ebrāhim**

دهستان پیران، شهرستان پیرانشهر. دائمی، ریزابهٔ چم‌لاوین، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۵۰ متر. شیب متوسط ۱۴ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.

این رودخانه از دامنهٔ خاوری کوه بزمرگ‌سیر *Bozmarg-e Sir* واقع در مرز ایران و عراق، در ۱۶ کیلومتری جنوب باختری پیرانشهر سرچشمه می‌گیرد و با شیب تند بسوی شمال خاوری جریان می‌یابد. در روستای کهنه لاهیجان از شیب آن کاسته شده و به دشت نسبتاً کم‌وسعتی وارد می‌شود و پس از مشروب ساختن روستای گزگسک *Gazgask* در روستای خواجه‌علی به چم‌لاوین می‌ریزد.

چم‌خورخوره **Cam-e Xorxoreh**

دهستان ایل‌تیمور، شهرستان مهاباد. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ گلولان، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه. طول ۶ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۰۰ متر. شیب متوسط ۳/۳ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری. میانگین آبدهی سالانه ۴۵ میلیون مترمکعب (ایستگاه تمر).

این رودخانه از ارتفاعات شمال باختری روستای خورخوره، در ۴۷ کیلومتری جنوب مهاباد سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی جنوب خاوری جریان می‌یابد، ضمن سیراب نمودن روستای خورخوره با ریزابهٔ کوچکی که از باختر سرچشمه گرفته است مخلوط می‌شود و درهٔ شمال خاوری کوه بناکیله *Bonākileh* را رو بسوی جنوب خاوری می‌پیماید و در ۳ کیلومتری جنوب خاوری روستای خورخوره به رودخانهٔ گلولان می‌ریزد.

چم‌درّه‌آبی **Cam-e Darreh ābi**

دهستان سرشیو سقّز، شهرستان سقّز. دائمی، ریزابهٔ چم‌گوره‌قلعه، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۶ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۹۰ متر. شیب متوسط ۱۵ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.

این رودخانه از دامنهٔ خاوری کوه ذوالفقار، در ۲۲ کیلومتری جنوب باختری سقّز سرچشمه می‌گیرد و رو به خاور سرازیر می‌شود. در روستای درّه‌آبی با ریزابهٔ کوچکی که از ارتفاعات جنوب باختری روستای مزبور سرچشمه گرفته است مخلوط می‌شود و درهٔ شمالی کوه سنگ‌سیاه را بسوی شمال خاوری طی می‌کند. در ۳ کیلومتری شمال خاوری روستای درّهٔ آبی با چم‌اسماقلو مخلوط می‌شود و پس از طی ۲ کیلومتر با چم‌کس‌نزان درهم می‌آمیزد و درهٔ جنوبی کوه چوعلوی را بسوی خاور طی می‌کند و پس از مشروب ساختن روستای عرب‌لنگ در یک کیلومتری خاور روستای مزبور با چم‌جوشان درهم می‌آمیزد و توأماً چم‌گوره‌قلعه را پدید می‌آورند.

← چم‌اسماقلو، چم‌کس‌نزان و چم‌جوشان.

چم‌دوآب **Cam-e Doāb**

دهستان گیلان‌غرب، شهرستان اسلام‌آباد (شاه‌آباد غرب). فصلی، ریزابهٔ چم‌امام‌حسن، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان،طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۵۰ متر. شیب متوسط ۲/۵ درصد. مسیر کلی باختر شمالی.

سرچشمه، دامنهٔ شمال باختری کوه پیش‌تنگ کورک، ۷۸ کیلومتری باختر شمالی اسلام‌آباد (شاه‌آباد غرب).

چم‌دورود **Cam-e Dorud**

دهستان اشنویه، شهرستان نقده. دائمی، ریزابهٔ رودگدار، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه. طول ۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۳۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۵۰ متر. شیب متوسط ۱۷ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.

این رودخانه از رودهای سیاه و سفید که در روستای دورود، در ۳۲کیلومتری باختر نقده باهم تلاقی کرده‌اند، پدید می‌آید و رو بسوی شمال خاوری جریان یافته، پس از مشروب نمودن روستاهای شیخان *Šeyxān*، هق *Heq* و بطریان *Botriyān* در دوکیلومتری شمال روستای اخیر به رودخانهٔ گدار می‌ریزد.

Cam-e Doveyseh **چم‌دوویسه**
دهستان ارندان، شهرستان سنندج. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ قشلاق، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۷کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۰۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، ۳۱کیلومتری شمال باختری سنندج. روستاهای مسیر، گودره *Gavdarreh*، غلغله، تودارصمدی، دوویسه و چهل‌گزی. ریزابه‌های مسیر، چم‌قالوازه و چند ریزابهٔ دیگر.

Cam-e Dehbonyād **چم‌ده‌بنیاد**
دهستان گلچیدر، شهرستان مریوان. دائمی، ریزابهٔ چم‌گوره، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۹۰ متر. شیب متوسط ۲/۳ درصد. مسیر کلی، جنوب باختری.
سرچشمه، دامنهٔ خاوری کوه علی‌کتان. ۴۸ کیلومتری خاور شمالی مریوان. روستاهای مسیر، قوریچه، دره‌هرد و ده‌بنیاد.

Cam-e Raš **چم‌رش**
دهستان کلیائی، شهرستان سنقر. دائمی، ریزابهٔ گاوه‌رود، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۵کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۶۴۰ متر. شیب متوسط ۲/۲ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
این رودخانه از دامنهٔ کوههای چارقلان *Cārqelān*، دوبران *Duberān* و صفاخانه، در ۳۸کیلومتری باختر سنقر سرچشمه می‌گیرد و پس از دور زدن کوه چارقلان رو بسوی شمال خاوری روان می‌گردد و پس از سیراب ساختن روستاهای علی‌آباد، چارملان، کنده‌سرخ، چشمه‌گیلان و علی‌احسان در باختر روستای اسدآباد به گاوه‌رود می‌ریزد.

Camarum **چمروم**
دهستانهای کوهپایه و مزدقانچای، شهرستان ساوه. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ مزدقان. حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۶۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوههای خرقان، ۴۸کیلومتری شمال باختری ساوه. روستاهای مسیر، بیل‌گرد *Bilgerd* و چمروم. ریزشگاه، ۳۹کیلومتری باختر شمالی ساوه. رودخانهٔ کشکور به آن می‌ریزد.

Cam-e Rahmelek **چم‌ره‌ملک**
دهستان حیات داود، شهرستان بندر گناوه. فصلی، ریزابهٔ رود شور شبانکاره، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۰۰ متر. شیب متوسط ۳/۴ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، کوه بام بلند، ۳۸کیلومتری شمال خاوری بندر گناوه.

Came-e Zard **چم‌زرد**
دهستان نجف‌آباد، شهرستان بیجار. فصلی، ریزابهٔ قزل‌اوزن، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۶۰ متر. شیب متوسط ۱/۶ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
سرچشمه، ۳۷کیلومتری باختر جنوبی بیجار. روستاهای مسیر، حسین‌خان، خراسان، ابراهیم‌آباد، بابانظر و چشمه‌ایاز. ریزشگاه، خاور روستای زرده‌کمر، ۲۳کیلومتری باختر بیجار.

Cam-e Zerevār **چم‌زروار**
دهستان رشده‌ده، شهرستان مریوان. دائمی، ریزابهٔ چم‌شیان، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۷۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۵۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
این رودخانه از سرریز آب دریاچهٔ زروار (زری‌وار) واقع در ۳ کیلومتری باختر مریوان سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی جنوب خاوری از کنار روستاهای درزیان، نژمار *Nezmār* و زکریان *Zakariyān* عبور می‌کند و در ۱۷ کیلومتری جنوب خاوری مریوان به چم‌شیان می‌ریزد.

Cam-e Zakariyā **چم‌زکریا**
دهستان ایتیوند، شهرستان خرم‌آباد. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ کشکان، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۵کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۵۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، دامنهٔ کوههای سه کلاه *Sehkolāh*، بزکن‌کوه *Bozkankuh* و سلاسل *Salāsel*، ۶۵کیلومتری شمال باختری خرم‌آباد. ریزشگاه، تنگ ماشوره ۵۸کیلومتری شمال باختری خرم‌آباد.

Cam-e zōyār-e Karju **چم‌زویارکرجو**
دهستان حسن‌آباد، شهرستان سنندج. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ قشلاق، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۰کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۸۰ متر. شیب متوسط ۲/۴ درصد. مسیر کلی، جنوب خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوههای قازان‌شکن، وزمان *Vozmān* و قلوند *Qolvand*، در ۱۴کیلومتری باختر سنندج، روستاهای مسیر، گرماش *Garmāš*، کرجو، ملشکاه، شاه‌مصطفی، زنان *Zanān*، کرسی *Korsi* و گزنه. ریزشگاه، ۲ کیلومتری جنوب خاوری روستای گزنه، ۱۸ کیلومتری جنوب باختری سنندج.

Cam-e Zōyān **چم‌زویان**
دهستان منگور غربی، شهرستان پیرانشهر. دائمی، ریزابهٔ چم‌کلوه، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰ کیلومتر.

ارتفاع سرچشمه ۲۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۵۰ متر. شیب متوسط ۷ درصد. مسیر کلی خاوری.
این رودخانه از دامنهٔ خاوری کوه کاسه‌بردین *Kāsehbardin* در ۲۸ کیلومتری جنوب پیرانشهر سرچشمه می‌گیرد و از درهٔ جنوبی کوه خاج عاجیان *Xājājiyān* بسوی خاور سرازیر می‌گردد و پس از مخلوط شدن با یک ریزابهٔ کوچک بسوی دامنهٔ باختری کوه آقاسر روان می‌شود و از آنجا به درهٔ میان کوه خاج عاجیان در باختر و کوه آقاسر در خاور وارد می‌گردد. در روستای زویان با ریزابه‌ای که از دامنهٔ خاوری کوه شیخان سرچشمه گرفته و بسوی خاور سرازیر شده است درهم می‌آمیزد و پس از مشروب ساختن روستای خرپاپ *Xarpāp* و مخلوط شدن با یک ریزابهٔ کوچک از ارتفاعات جنوب بسوی شمال سرازیر شده است به درهٔ شمالی کوه زنده‌بید وارد می‌گردد و پس از مشروب نمودن روستای پیردان *Pirdān* در یک کیلومتری شمال روستای شیوه‌مردان *Šivehmardān* با رودخانهٔ زه درهم می‌آمیزد و توأماً چم‌کلوه را تشکیل می‌دهند.

Cam-e Sorx چم‌سرخ
دهستان صالح‌آباد، شهرستان مهران. فصلی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول تا مرز ایران و عراق ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه(نقطهٔ خروج از مرز) ۳۰۰ متر. شیب متوسط ۲/۵ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
این رودخانه طی ریزابه‌های متعدد که غالباً از کوههای شاه‌نخجیر، بانسر و چنچر *Canacer*، در ۴۵ کیلومتری شمال خاوری مهران سرچشمه می‌گیرند، تشکیل یافته و پس از عبور از دهستان صالح‌آباد در محلی بنام تنگ‌تپیکه *Tang-e Tapikeh* واقع در ۳۵ کیلومتری شمال باختری مهران از مرز خارج شده و بنام گلال شور شیرین به خاک کشور عراق وارد می‌گردد.

Cam-e Sardāb چم‌سرداب
دهستانهای بوئین و پشت‌آربابا، شهرستان بانه. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ چومان. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۱ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۹۰ متر. شیب متوسط ۲/۸ درصد. مسیر کلی باختری.
سرچشمه، ۱۵ کیلومتری جنوب بانه. مسیر، دامنهٔ جنوبی کوه بانشوان *Bānšovān*.

Cam-e Saqqez چم‌سقّز
شهرستان سقز، استان کردستان. دائمی، ریزابهٔ زرینه‌رود، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۴۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۳۰ متر. شیب متوسط ۰/۲ درصد. مسیر کلی خاور شمالی. میانگین آبدهی سالانه ۳۴۰ میلیون مترمکعب (ایستگاه پل سقز).
چم‌سقز از بهم پیوستن چم‌شیخ‌چوپان و چم‌میرده، در ۱۴ کیلومتری باختر جنوبی سقّز تشکیل می‌گردد و ضمن پیچ و خم‌های بسیار، رو بسوی خاور جریان می‌یابد و در سر راه روستای قشلاق صالح‌بیگ را مشروب می‌کند. در خاور روستای علی‌آباد با ریزابهٔ کوچکی که از دامنهٔ شمالی کوه هماراه سرچشمه گرفته و رو به شمال سرازیر گردیده و در سر راه روستای هی‌جانان *Heyjānān* را سیراب ساخته است، مخلوط می‌گردد و پس از طی حدود ۲ کیلومتر بسوی شمال خاوری متوجه شده و ضمن مخلوط شدن با ریزابه‌ای که از دامنهٔ خاوری کوه بنفشه سرچشمه گرفته و بسوی جنوب خاوری سرازیر شده است بسوی شهر سقّز جریان می‌یابد. پس از عبور از بخشهای جنوبی شهر سقّز، در ۳ کیلومتری شمال خاوری شهر مزبور با چم‌آلتون مخلوط می‌گردد و همچنان بسوی شمال خاوری روان شده و پس از سیراب ساختن روستای کانی‌جشنی *Kāniješni* که در درهٔ میان کوه گریش در جنوب و کوه رقی‌تن در شمال قرار دارد، در ۴ کیلومتری شمال خاوری روستای مزبور با چم‌سیّده درهم می‌آمیزد. از این نقطه تغییر مسیر داده و بطرف خاور متوجه می‌شود و از جنوب روستای آق‌تپه عبور می‌کند و در یک کیلومتری خاور روستای داش‌آلوجه *Dāšālujeh* به زرینه‌رود می‌ریزد.

Cam-e Sangar چم‌سنگر
← بالانوش‌چای، دهستان باراندوزچای، شهرستان ارومیه (رضائیه).

Cam-e Sang-e siyāh چم‌سنگ‌سیاه
← تلوار، شهرستانهای قروه و بیجار، استان کردستان.

Cam-e Suynās چم‌سویناس
← سیمینه‌رود، شهرستانهای مهاباد و میاندوآب، استان آذربایجان غربی.

Cam-e Seyyedeh چم‌سیّده
دهستان گل‌تپه، شهرستان سقّز. فصلی، ریزابهٔ چم‌سقّز، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۵۰ متر. شیب متوسط ۵ درصد. مسیر کلی جنوبی.
چم‌سیده از ارتفاعات شمالی دهستان گل‌تپه، در ۱۶ کیلومتری شمال سقز از چشمه‌سارهای روستای کانی‌سهراب سرچشمه می‌گیرد و نخست رو بسوی جنوب و سپس بطرف خاور متوجه می‌شود و پس از عبور از جنوب روستای موکه *Mukeh* بطرف خاور شمالی منحرف می‌گردد و در ۱/۵ کیلومتری شمال روستای عرب‌اوقلی با ریزابه‌ای که از شمال باختری سرازیر شده است مخلوط می‌گردد و از آنجا بطرف جنوب جریان می‌یابد. در ۲ کیلومتری جنوب روستای عرب‌اوقلی با ریزابهٔ کوچکی که از چشمه‌سارهای باختر روستای سلیمان‌کندی سرچشمه گرفته و پس از عبور از درهٔ باختری کوه قلّه‌تراش در یک کیلومتری باختر روستای آق‌تپه به چم سقّز می‌ریزد.
← چم‌سقّز.

Cam-e Šafā چم‌شفا
دهستان احمدآباد سفلی، شهرستان میاندوآب. فصلی، ریزابهٔ

رودخانهٔ ساروق، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۱۹۰ متر. شیب متوسط ۱/۳ درصد. مسیر کلی جنوبی.
چم‌شفا از ارتفاعات ۲۵ کیلومتری شمال باختری تکاب سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی جنوب سرازیر می‌شود و در سر راه روستاهای کریم‌آباد و قره‌بابا را که در درهٔ خاوری کوه بزن‌بسر قرار گرفته‌اند، سیراب می‌کند و در ۲/۵ کیلومتری جنوب روستای قره‌بابا به رودخانهٔ ساروق می‌ریزد.
← رودخانهٔ ساروق.

Camešk **چمشک**
دهستان میانکوه، شهرستان خرم‌آباد. دائمی، ریزابهٔ آب چولهول، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۰۰ متر. شیب متوسط ۳/۵ درصد. مسیر کلی، باختری.
این رودخانه از دامنهٔ کوه هشتادپهلو، ۳۱ کیلومتری جنوب خرم‌آباد سرچشمه گرفته و بنام رودگابان رو به باختر روان می‌شود و پس از سیراب نمودن روستای گابان در روستای چمشک با ریزابه‌ای که از ارتفاعات شمال باختری سرازیر شده مخلوطو می‌شود و بنام رود چمشک از درهٔ شمالی کوه چیل می‌گذرد و در درهٔ جنوبی کوه غزال، ۳۸ کیلومتری جنوب باختری خرم‌آباد با رودخانهٔ افرینه مخلوط شده و آب چولهول را تشکیل می‌دهند.

Cam-e Šur **چم‌شور**
دهستان حسین‌آباد جنوبی، شهرستان سنندج. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ قشلاق، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۳۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه یوسف‌سیاه ۱۹ کیلومتری شمال خاوری سنندج. روستاهای مسیر، باچکهٔ بالا و پائین و جبرئیلان. ریزشگاه، روستای حسین‌آباد، ۲۸ کیلومتری شمال خاوری سنندج.

Cam-e Šoveyšeh **چم‌شویشه**
دهستان نگل، شهرستان مریوان. دائمی، ریزابهٔ چم‌گرّان، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۹۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی، باختر جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ باختری کوه بلوردی *Balvardi*، در ۵۶ کیلومتری خاور جنوبی مریوان. روستای مسیر، خروسه.

Cam-e Šiyān **چم‌شیان**
دهستانهای سروآباد و اورامان‌تخت، شهرستان مریوان. فصلی، ریزابهٔ چم‌گردلان، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۷ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ خاوری کوه دال‌مز *Dālmez*، ۱۲ کیلومتری

جنوب باختری مریوان. روستای مسیر، بهرام‌آباد.

Cam-e Šeyx cupān **چم‌شیخ‌چوپان**
دهستان گورک مرخوز، شهرستان سقز. فصلی، ریزابهٔ چم‌سقز. حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۴۰ متر. شیب متوسط ۰/۶ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.
این رودخانه از بهم پیوستن چم‌میرگه نقشینه و ریزابه‌ای در ۲ کیلومتری خاور روستای میرگه نقشینه *Mirgeh-ye Naqšineh* تشکیل می‌گردد. نخست درّهٔ باختری کوه پیرچوپان را بسوی شمال طی می‌کند و پس از رسیدن به روستای شیخ چوپان با ریزابه‌ای که از دامنهٔ خاوری کوه هواره برزین سرچشمه گرفته و رو بسوی خاور سرازیر گردیده است، مخلوط می‌شود و به درهٔ میان کوه قره‌قا در شمال و کوه پیرچوپان در جنوب وارد می‌شود و رو بسوی خاور جریان می‌یابد. در ۳ کیلومتری خاور روستای شیخ چوپان با ریزابه‌ای که از درهٔ خاوری کوه پیرچوپان رو بسوی شمال جریان دارد، درهم می‌آمیزد و رو بسوی شمال خاوری تغییر مسیر داده و بطرف روستای بوبکتان *Bubaktān* روان می‌گردد. در این روستا بسوی خاور متوجه شده و در روستای کوره‌گوز *Kurehgöz* با ریزابهٔ کوچکی که از دامنهٔ شمالی کوه شاخ‌رش سرچشمه گرفته و رو بسوی شمال روان گردیده است، مخلوط می‌شود و در فاصلهٔ کوتاهی با ریزابهٔ دیگری که از ارتفاعات شمال سرچشمه گرفته و در سر راه روستای طاهربقعه *Tāherboq'eh* را سیراب نموده است، درهم می‌آمیزد و پس از طی حدود یک کیلومتر با ریزابهٔ دیگری که از جنوب به شمال روان است، مخلوط می‌شود و با طی پیچ و خمهایی بسوی روستای کندلان *Kondolān* روان می‌شود. از این نقطه بسوی جنوب خاوری منحرف می‌شود و پس از سیراب ساختن روستای قشلاق افغانان و مخلوط شدن با یک ریزابهٔ کوچک بسوی جنوب تغییر مسیر می‌دهد و در جنوب روستای تموغه *Tamuqeh* با چم‌میرده مخلوط گردیده و توأماً چم‌سقز را پدید می‌آورند.

Cam-e Šeyx revās **چم‌شیخ‌رواس**
دهستان لاهیجان، شهرستان پیرانشهر. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ گدار، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه. طول ۱۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۲۰ متر. شیب متوسط ۹ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
این رودخانه از دامنهٔ شمالی کوه تیفجی *Tiqeji*، در ۳۶ کیلومتری شمال باختری پیرانشهر (خانه) سرچشمه می‌گیرد و به موازات خط مرزی ایران و عراق رو بسوی شمال جریان می‌یابد. پس از طی ۵ کیلومتر بسوی شمال خاوری متوجه گردیده و در شهرستان نقده به رودخانهٔ گدار می‌ریزد.

Cam-e Šineh **چم‌شینه**
دهستان امیرآباد، شهرستان سنندج. فصلی، ریزابهٔ گاوه‌رود، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۵۰ متر. شیب

متوسط ۲/۶ درصد. مسیر کلی نخست جنوبی، سپس باختر جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه سنگ‌سیاه، در ۱۵ کیلومتری جنوب خاوری سنندج، روستاهای مسیر، چناران، قصریان، مونه، شینه و سیلان. ریزابه‌های مسیر، چم‌نران و دو ریزابهٔ کوچک دیگر. ریزشگاه، ۲۶ کیلومتری جنوب باختری سنندج.

چم‌شیوه‌برو Cam-e Šiveh boro
شهرستانهای نقده و ارومیه (رضائیه)، استان آذربایجان غربی. فصلی، ریزابهٔ چم‌سنگر، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۰۰ متر. شیب متوسط ۲/۵ درصد. مسیر کلی خاوری.
رودخانهٔ چم‌شیوه‌برو از دامنهٔ خاوری کوه برّه‌اسپی *Barreh espi* دهستان دشت بیل، ۴۲ کیلومتری شمال باختری نقده و ۱۶ کیلومتری شمال باختری اشنویه سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی خاور از روستای شیوه‌برو و درّه جنوبی کوه احمدوالی می‌گذرد. در ۵/۵ کیلومتری خاور روستای شیوه‌برو با ریزابه‌ای که از دامنهٔ شمالی کوه قزان *Qazān* سرازیر شده و بسوی شمال جریان یافته است، مخلوط می‌شود و از این نقطه بسوی شمال خاوری متوجه گردیده و پس از عبور از روستاهای آق‌بلاغ و گرده‌گل *Gerdeh gol* بسوی شمال منحرف می‌شود و روستای عین‌الروم *Eynolrum* را مشروب می‌سازد. در یک کیلومتری شمال روستای اخیر با ریزابه‌ای بنام چم‌چاپان که از دامنهٔ باختری کوه چاپان و کوه حاجی‌عبدالله سرازیر شده و بسوی باختر جریان یافته است مخلوط می‌شود و جمعاً چم‌سنگر را تشکیل می‌دهند.

چم‌صوفیان Cam-e Sufiyān
دهستان ارندان، شهرستان سنندج. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ قشلاق، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۴۹۵ متر. شیب متوسط ۳/۵ درصد. مسیر کلی خاوری.
سرچشمه، ۱۷ کیلومتری شمال باختری سنندج، روستاهای مسیر، صوفیان، و ساتله *Sāteleh*، در طول مسیر ریزابه‌های نسبتاً بزرگی که از ارتفاعات جنوب سرچشمه گرفته‌اند به آن می‌ریزند.

چم‌قاسملو Cam-e Qāsemlu
← بالانوش‌چای، دهستان بارانـدوزچـای، شهرستان ارومیه (رضائیه).

چم‌قالو Cam-e Qālu
دهستان ایل‌تیمور، شهرستان مهاباد. ریزابهٔ سیمینه‌رود، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۲۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی خاوری.
این رودخانه از دو شاخهٔ اصلی که هردو از دامنهٔ خاوری کوه خلو *Xelu*، در ۴۲ کیلومتری جنوب مهاباد سرچشمه گرفته‌اند تشکیل می‌یابد. شاخهٔ اصلی یا شمالی، روستاهای برآباد *Bar ābād* و قالو *Qālu* و قالوشیخان را سیراب مـی‌کند و شـاخهٔ جنوبی، روستاهای قـالوبسای *Qālubasāy* و دلان *Delān* را مشروب مـی‌سازد و در یک کـیلومتری جـنوب روستـای قالوشیخان به شاخهٔ شمالی می‌پیوندد و سپس رو بسوی خاور جریان می‌یابد و در سر راه روستاهای سومّه *Summah* و اسکی‌بغداد *Eski baqdād* را سیراب می‌سازد. در روستای اخیر با ریزابهٔ کوچکی که از ارتفاعات جنوب باختری سرچشمه گرفته است مخلوط مـی‌شود و در روستای غـلامعلی بـه سیمینه‌رود می‌ریزد.
← سیمینه‌رود، شهرستان مهاباد.

چم‌قالوازه Cam-e Qālvāzeh
دهستان حسین‌آباد جنوبی، شهرستان سنندج. فصلی، ریزابهٔ چم‌دوویسه، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۷۰ متر. شیب متوسط ۲/۶ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، کوه شووان *Šovān*، ۳۵ کیلومتری شمال باختری سنندج. روستاهای مسیر، مادیان‌دول، کانی‌تالا، قالوازه و خاک‌روزی *Xākeruzi*، ریزشگاه، روستای چهل‌گزی، ۱۷ کیلومتری شمال باختری سنندج.

چم‌قتاوُن Cam-e Qatāvon
دهستان گلچیدر، شهرستان مریوان. دائمی، ریزابهٔ چم‌گورد، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۶۰ متر. شیب متوسط ۵/۴ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه مسجدمیرزا ۴۵ کیلومتری شمال خاوری مریوان. روستاهای مسیر، ابدال صمدی *Abdāl samadi*، صوفی‌بله *Sufibeleh* و تازه‌آباد، در طول راه با چم‌گلچیدر مخلوط می‌شود.

چم‌قُروچا Cam-e Qorucā
دهستان آختاچی شرقی، شهرستان مهاباد. دائمی. ریزابهٔ سیمینه‌رود، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه. طول ۱۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۰۴ درصد. مسیر کلی خاوری و شمال خاوری.
این رودخانه از چم‌آغوتمان و رودخانهٔ گلولان که در روستای قروچا، در ۵۱ کیلومتری جنوب خاوری بهم پیوسته‌اند تشکیل می‌یابد. نخست روستای قروچا را مشروب می‌کند و در فاصلهٔ کوتاهی با ریزابه‌ای که از دامنهٔ شمالی کوه شاه‌ماسوره سرچشمه گرفته و روستای اینچکه *Inckeh* را سیراب ساخته است، درهم مـی‌آمیزد و پس از عبور از روستای قـازنتاه *Qāzantāh* رو بسوی شمال خاوری جریان می‌یابد و پس از مخلوط شدن با ریزابه‌ای که از دامنهٔ خاوری کوه استاد مصطفی سرچشمه گرفته و از خاور روستای زنبیل عبور کرده است، در ۲ کیلومتری خاور روستای قره‌گویز *Qarehgoviz* بصورت خشکرودی به رودخانهٔ تاتاهو یا سیمینه‌رود می‌پیوندد.
← سیمینه‌رود، شهرستان مهاباد.

چم‌قره‌زاغ Cam-e Qarehzāq

دهستان گوی‌آغاج، شهرستان میاندوآب. دائمی، ریزابهٔ چم‌قوره، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۹۰ متر. شیب متوسط ۷/۶ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

این رودخانه از چشمه‌سارهای دامنهٔ جنوبی کوه اوزون‌دره، در ۷۲ کیلومتری جنوب خاوری میاندوآب و ۲۳ کیلومتری خاور شاهین‌دژ سرچشمه می‌گیرد و درهٔ خاوری کوه برده‌رش را بسوی جنوب خاوری طی می‌کند. در روستای قره‌زاغ تغییر جهت می‌دهد و بسوی جنوب باختری روان می‌شود و پس از سیراب ساختن روستای بیرام‌قلعه، در ۳ کیلومتری جنوب باختری روستای اخیر به چم‌قوره می‌ریزد.

چم‌قره‌قیه Cam-e Qarehqayeh

دهستان احمدآباد سفلی، شهرستان میاندوآب. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ ساروق، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۲۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۹۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۹۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

این رودخانه از بهم پیوستن رودخانهٔ چهارتاق و ریزابهٔ نسبتاً بزرگی که از دامنهٔ جنوبی کوه اورتایورد سرچشمه گرفته و در سر راه روستاهای قراول‌خانه، آق‌بلاغ، بابانظر و گنبد را سیراب ساخته است، پدید می‌آید (۲۱ کیلومتری شمال خاوری تکاب) و رو بسوی باختر جنوبی سرازیر می‌شود و در سر راه خود روستاهای برنجه، تومارکندی، آق‌بلاغ همدانی و گوگردچی را سیراب می‌سازد. در روستای اخیر تغییر مسیر یافته و بسوی جنوب باختری منحرف می‌شود و پس از عبور از روستای قره‌قیه، در روستای آلاسقّل با چم‌بالاجوبه درهم می‌آمیزد و به درهٔ باختری کوه قزقلعه‌سی وارد می‌گردد و پس از سیراب ساختن روستای یهرلی به رودخانهٔ ساروق می‌ریزد.

← رودخانهٔ چهارتاق، چم‌بالاجوبه، رودخانهٔ ساروق.

چم‌قوره Cam-e Qōreh

دهستان ایل‌تیمور، شهرستان مهاباد. دائمی، ریزابهٔ رود مهاباد، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه طول ۴۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی شمالی.

رودخانهٔ چم‌قوره از دامنهٔ شمالی کوه مام‌سوار در ۳۷ کیلومتری جنوب غربی مهاباد سرچشمه گرفته و رو به شمال جریان می‌یابد. پس از مشروب نمودن روستای آقاسور *Āqāsur* به درهٔ باختری کوههای هواربا *Havārbā* و فقیه‌ویس *Faqihveys* وارد می‌شود و ضمن سیراب ساختن روستای آفان *Āfān* با ریزابه‌ای که از دامنهٔ جنوبی کوه شاخ‌قل *Šāxqal* سرچشمه گرفته و با طی یک قوس راستگرد رو به باختر جریان یافته است، مخلوط می‌شود و درهٔ شمال باختری کوه شاخ‌قل را ضمن سیراب ساختن روستاهای شورآباد *Šur ābād* و سلوک *Soluk* و مخلوط شدن با یک ریزابهٔ کوچک رو بسوی شمال خاوری طی می‌کند و پس از عبور از خاور روستای رفته *Rafteh* با ریزابهٔ کوچکی که از دامنهٔ شمالی کوه شاخ‌قل بسوی شمال سرازیر شده است، مخلوط می‌گردد و پس از طی حدود ۲ کیلومتر با ریزابهٔ دیگری که از دامنهٔ خاوری کوه خرس‌چای *Xerscāy* سرچشمه گرفته و روستای حمید *Hamid* را سر راه سیراب نموده است، مخلوط می‌شود و همچنان رو بسوی شمال جریان می‌یابد. در خاور روستای کاوس *Kāvos* با ریزابهٔ نسبتاً بزرگی که از ارتفاعات جنوب خاوری سرچشمه گرفته و رو بسوی شمال جریان یافته است و روستاهای خره‌جو *Xarehju* و قزلجه *Qezeljeh* را در سر راه خویش سیراب نموده است، مخلوط می‌گردد و بسوی شمال باختری متوجه می‌شود و پس از عبور از روستای بیطاس *Beytās* در یک کیلومتری خاور روستای حاجی‌مامیان *Hāji māmiyān* با ریزابهٔ نسبتاً بزرگ دیگری که از دامنهٔ شمالی کوه خرس‌چای سرچشمه گرفته و رو بسوی شمال از روستاهای سیاه‌گله *Siyāhgoleh* بالا و پائین را سیراب نموده است، درهم می‌آمیزد و به درهٔ خاوری کوه لودروان *Lōdarvān* وارد می‌گردد. در این دره روستاهای حمزه‌آباد و داش تیمور بالا را سیراب می‌کند و پس از دور زدن کوه شاخه‌قوره *Šāxeh qōreh* سرانجام در باختر شهر مهاباد به رودخانهٔ مهاباد می‌ریزد.

← رودخانهٔ مهاباد، شهرستان مهاباد.

چم‌قوره Cam-e Qōreh

دهستانهای گوی‌آغاج و شاهین‌دژ، شهرستان میاندوآب. دائمی، ریزابهٔ زرینه‌رود، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه. طول ۵۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۷۵ متر. شیب متوسط ۲/۵ درصد. مسیر کلی باختری.

این رودخانه طی چشمه‌سارهای دامنه‌های جنوبی کوه قروﮔاش، در ۷۷ کیلومتری جنوب خاوری میاندوآب و ۳۰ کیلومتری خاور شاهین‌دژ سرچشمه می‌گیرد و به شکل ریزابه‌های چندی که در روستای اوچ‌دره به یکدیگر می‌پیوندند رو به جنوب روان می‌گردد و به درهٔ خاوری کوه اورته‌داغ وارد می‌شود. در این دره روستاهای دولانگی و خانقلی را سیراب می‌کند و با یک قوس راستگرد بسوی جنوب باختری متوجه می‌شود. در ۲ کیلومتری شمال روستای قلعه‌قوریمه تغییر مسیر داده و به سمت شمال باختری می‌پیچد و در این مسیر روستای اتاقلو را سیراب می‌کند. در ۳ کیلومتری شمال باختری روستای اخیر، تغییر جهت می‌دهد و بسوی جنوب باختری متوجه می‌شود و از روستای بوغلمش *Boqolmeš* می‌گذرد. در ۳ کیلومتری جنوب باختری روستای اخیر با ریزابه‌ای بنام چم‌قره‌زاغ درهم می‌آمیزد و همچنان بسوی جنوب باختری جریان می‌یابد. در یک کیلومتری روستای زیدکندی تغییر مسیر می‌دهد و بطرف باختر منحرف می‌شود و پس از عبور از روستای اخیر، با یک قوس راستگرد بسوی شمال باختری متوجه می‌گردد و به موازات راه اتومبیل‌رو شاهین‌دژ به تکاب بسوی شمال باختری جریان می‌یابد و در این مسیر که در درهٔ شمالی کوه تماشاخانه قرار دارد، روستای محمودآباد را سیراب می‌سازد و با رسیدن به روستاهای قشلاق‌قزلو و آقاجری و قزل‌قنبر بتدریج از میزان آب آن کاسته می‌شود و بصورت خشکرودی بسوی شمال باختری به جریان خود ادامه می‌دهد و سرانجام در روستای

قزکرپی *Qezkorpi* به زرینه‌رود می‌ریزد.

چم‌کانی‌رش **Cam-e Kāniraš**

دهستان اشنویه، شهرستان نقده. دائمی، ریزابهٔ رود گدار، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه. طول ۲۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۸۰ متر. شیب متوسط ۴/۴ درصد. مسیر کلی شمال خاوری. میانگین آبدهی سالانه ۴۰ میلیون مترمکعب (ایستگاه اشنویه).

این رودخانه از دامنهٔ خاوری کوههای سپیارز و سلطان، در ۳۹ کیلومتری باختر جنوبی نقده، سرچشمه گرفته و رو بسوی شمال خاوری جریان می‌یابد. در روستای کانی‌رش با خشکرودی که از ارتفاعات باختری سرچشمه گرفته است مخلوط می‌شود و بسوی خاور روان می‌گردد. پس از طی ۲ کیلومتر روستای قلاتیان *Qalātiyān* را مشروب نموده و ضمناً با ریزابه‌ای که از دامنهٔ باختری کوه زینه‌روک سرچشمه گرفته و رو بسوی شمال سرازیر شده است، درهم می‌آمیزد و رو بسوی شمال خاوری متوجه می‌گردد و پس از سیراب ساختن روستای باب خالدآباد *Bāb-e Xāled ābād* بسوی دره‌ای که میان کوه کانی‌پیس در خاور و کوه زندان در باختر، قرار دارد روان می‌شود و ضمن مخلوط شدن با ریزابه‌ای که از حوالی روستای صوفیان واقع در دامنهٔ خاوری کوه زینه‌روک سرچشمه گرفته و بسوی شمال باختری روان شده است، مخلوط می‌شود و پس از سیراب ساختن روستای چپرآباد *Capar ābād* به دشت اشنویه وارد می‌شود و ضمن سیراب ساختن روستای نالوس *Nālus* بسوی خاور منحرف شده و در ۲/۵ کیلومتری شمال باختری روستای بالاگیر به رودخانهٔ گدار می‌ریزد.

چم‌کس‌نزان **Cam-e Kasnazān**

دهستان سرشیو سقّز، شهرستان سقز. فصلی، ریزابهٔ چم‌درّه‌آبی، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۸۰ متر. شیب متوسط ۱۲ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

رودخانهٔ کوچک چم‌کس‌نزان از دامنهٔ جنوب خاوری کوه بردکشکان، در ۱۴ کیلومتری جنوب باختری سقّز سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی جنوب خاوری سرازیر می‌گردد و پس از سیراب نمودن روستای کس‌نزان به درهٔ باختری کوه چوعلوی وارد می‌شود و در ۳ کیلومتری جنوب روستای کس‌نزان به چم‌دره‌آبی می‌ریزد.

← چم‌درّه‌آبی.

چم‌کلوه **Cam-e Kalveh**

← کلاس، شهرستانهای پیرانشهر و سردشت. استان آذربایجان غربی.

چم‌کوران **Cam-e Kurān**

دهستان صومای، شهرستان ارومیه (رضائیه). دائمی، ریزابهٔ زریک‌چای، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۰۰ متر. شیب متوسط ۶ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.

این رودخانه از چشمه‌سارهای دامنهٔ کوه کوران‌داغی ۵۷ کیلومتری باختر شمالی ارومیه (رضائیه) طی ریزابه‌های متعدد سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی شمال خاوری از روستای کوران عبور کرده و درّهٔ جنوبی کو ناوسر *Nāvsar* را طی کرده در روستای بردوک *Berduk* با ریزابهٔ نسبتاً بزرگی که از باختر جریان یافته و روستاهای حسنلو، سلطانی و چاوشیان را مشروب ساخته است، درهم می‌آمیزد و رو بسوی خاور جریان می‌یابد و در ۲ کیلومتری جنوب خاوری روستای جونی به زریک‌چای می‌ریزد.

چم‌کیسلان **Cam-e Kisalān**

← مهاباد، شهرستان مهاباد، استان آذربایجان غربی.

چم‌گاگل **Cam-e Gāgel**

دهستان خاو و میرآباد، شهرستان مریوان. دائمی، ریزابهٔ قزلجه‌سو، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۰۰ متر. شیب متوسط ۶/۲ درصد. مسیر کلی باختری.

سرچشمه، دامنهٔ باختری کوه کاسه‌کله *Kāseh kalah* ، ۱۴ کیلومتری شمال خاوری مریوان. روستای مسیر، گاگل.

چم‌گرّان **Cam-e Garrān**

دهستانهای ژاورود غربی و سروآباد، شهرستان مریوان. دائمی، ریزابهٔ آب سیروان، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۷۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی، نخست باختر جنوبی، سپس باختر شمالی. میانگین آبدهی سالانه ۱۸۰ میلیون مترمکعب (ایستگاه سرچشمه).

این رودخانه از چشمه‌سارهای دامنهٔ کوههای قازان‌شکن و بناور *Benāvar* ، در ۶۲ کیلومتری خاور جنوبی مریوان سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی باختر جنوبی سرازیر می‌گردد. نخست روستای عیسی‌آباد را مشروب می‌سازد و پس از مخلوط شدن با دو سه ریزابهٔ کوچک بسوی دامنهٔ جنوبی کوه سیاه روان می‌گردد و با چم‌شوشه مخلوط می‌شود و بسوی روستای نی‌گل *Nigel* جریان می‌یابد و از طریق درهٔ خاوری کوه سنگ‌سور بسوی جنوب متوجه می‌شود. در ۴ کیلومتری خاور روستای نی‌آباد تغییر مسیر می‌دهد و بسوی باختر شمالی روان می‌شود و ضمن عبور از درهٔ شمالی کوه سالان و آمیختن با رودخانهٔ آویهنگ، در سر راه روستاهای نی‌آباد، کرّآباد *Karr ābād* ، رزاب *Razāb* ، خان‌آگاه و دورود در ۲ کیلومتری باختر روستای اخیر با چم‌گردلان درهم می‌آمیزد و آب‌سیروان را تشکیل می‌دهند.

چمگرد **Camgerd**

دهستان شهاباد، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ رود بیرجند، حوضهٔ کویر لوت. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۲۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۸۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی جنوبی.

این رودخانه از دامنهٔ جنوبی مادرکوه، در ۲۵ کیلومتری شمال باختری بیرجند سرچشمه می‌گیرد و پس از عبور از روستای عشقفتوک *Ešqaftuk* به رودخانهٔ عشقفتوک تغییر نام می‌دهد و از درّهٔ باختری کوه کمرحاجی عبور می‌کند و در ۱۲ کیلومتری باختر بیرجند به رودخانهٔ بیرجند می‌ریزد.

چم‌گردلان **Cam-e Gerdalān**
دهستانهای رشده‌ده و سروآباد، شهرستان مریوان. دائمی، ریزابهٔ آب‌سیروان، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۶۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۸ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، تلاقی چم‌چناره و یک ریزابهٔ خاوری. روستاهای مسیر، کانی‌کوزله، دری، شیخه‌کوره *Šeyxeh kōreh*، مرگ *Mereg*، قلعه‌جو و طفلی *Tefli*.

چم‌گلاس **Cam-e Gelās**
← چم‌چلاش، دهستان دشت‌بیل،شهرستان نقده.

چم‌گلچیدر **Cam-e Golcidar**
دهستان گلچیدر، شهرستان مریوان. فصلی، ریزابهٔ چم‌قتاون. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۲۰ متر. شیب متوسط ۳/۸ درصد. مسیر کلی، جنوب خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه سلطان اقزتو *Soltān aqzatu*، ۳۹ کیلومتری خاور شمالی مریوان. روستاهای مسیر، گلچیدر، علی‌همدان، تینال *Teynāl* و می‌دول *Meydol*.

چم‌گوره **Cam-e Gōrah**
دهستانهای گلچیدر، کلاترزان و کوماسی، شهرستان مریوان. دائمی، ریزابهٔ چم‌گرّان، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۲۰ متر. شیب متوسط ۰/۷ درصد. مسیر کلی، نخست باختری، سپس خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ باختری کوه ملاّقوی *Mollāqavi*، در ۴۵ کیلومتری خاور مریوان. روستاهای مسیر، جلیله، پلیاندر *Pelyāndar*، مولینان *Mōlinān*، پیرخضران، شاهین، باقل‌آباد *Bāqel ābād*، خانقاه جوجو، بنی‌در *Benidar* و درّه‌له *Darrehleh*. ریزابه‌های مسیر، چم‌اخته‌سوره، چم‌ده‌بنیاد، چم‌قتاون و چند ریزابهٔ کوچک و بزرگ دیگر. ریزشگاه، ۴۱ کیلومتری جنوب خاوری مریوان.

چم‌گوره‌قلعه **Cam-e Gureh qal'eh**
دهستان سرشیو سقّز، شهرستان سقّز. دائمی، ریزابهٔ زرینه‌رود، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۹۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۹۰ متر. شیب متوسط ۳/۵ درصد. مسیر کلی خاوری.
چم‌گوره قلعه از بهم پیوستن چم‌درّه‌آبی و چم‌جوشان،در ۱۷ کیلومتری جنوب سقّز، تشکیل می‌یابد و رو بسوی خاور روان می‌شود. پس از مشروب نمودن روستای گوره‌قلعه با ریزابه‌ای که از دامنهٔ جنوبی کوه بردزرد رو به جنوب سرازیر گردیده است، درهم می‌آمیزد و در روستای قشلاق‌پل به زرینه‌رود وارد می‌شود.
← چم‌درّه‌آبی، چم‌جوشان و زرینه‌رود.

چم‌گُویل **Cam-e Govil**
شهرستان بانه، استان کردستان. فصلی، ریزابهٔ رود چومان، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۰۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ باختری گرده‌کوه، ۱۱ کیلومتری خاور شمالی بانه. روستاهای مسیر، بنه‌خوی *Boneh xovi*، شهربانه، کوخ‌صدفی، گویل و تاژبان *Tāžbān*. ریزشگاه، روستای تاژه‌بان ۱۸ کیلومتری باختر جنوبی بانه.

چم‌لاوین **Cam-e Lāvin**
← کلاس، شهرستانهای پیرانشهر و سردشت. استان آذربایجان غربی.

چمل‌گین **Camalgin ?**
دهستان طارم‌علیا، شهرستان زنجان. دائمی، ریزابهٔ رود قزل‌اوزن، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۸۰ متر. شیب متوسط ۹/۴ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، کوه ولان، ۱۶ کیلومتری باختر شمالی ماسوله.

چم‌مرخوز **Cam-e Marxoz**
دهستان گورک‌مرخوز، شهرستان سقز. فصلی، ریزابهٔ چم‌آلتون، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۹۰ متر. شیب متوسط ۳/۴ درصد. مسیر کلی خاوری.
چم‌مرخوز از دامنهٔ خاوری کوه استاد مصطفی، در ۲۰ کیلومتری باختر شمالی سقز سرچشمه می‌گیرد و بسوی شمال خاوری سرازیر می‌شود. پس از رسیدن به روستای هرمیله *Harmilah* تغییر مسیر داده و بطرف جنوب خاوری متوجه می‌شود. در روستای مرخوز *Marxoz* با ریزابهٔ کوچکی که از دامنهٔ شمالی کوه بنفشه سرچشمه گرفته و بسوی شمال سرازیر گردیده است، درهم می‌آمیزد و دوباره بطرف شمال خاوری منحرف می‌شود و در ۱/۵ کیلومتری باختر روستای آخ‌کند با چم‌آخ‌کند مخلوط شده و توأماً چم‌آلتون را پدید می‌آورند.
← چم‌آخ‌کند و چم‌آلتون.

چم‌مرّه‌خل **Cam-e Marrehxel**
دهستان باینگان، شهرستان پاوه. دائمی، ریزابهٔ آب سیروان، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۵۰۰ متر. شیب متوسط ۴/۳ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

این رودخانه از چشمه‌سارهای منطقه‌های توآرگه‌زین *Tuārgehzin* و نرمه‌وول *Narmahvol*، در ۱۲ کیلومتری جنوب پاوه بنام آب‌لرن سرچشمه گرفته و پس از عبور از روستای امامیه به درهٔ خاوری کوه راگا وارد می‌شود و بنام چم‌مرّه‌خل از کنار روستای باینگان می‌گذرد و سپس به درهٔ خاوری و شمال خاوری کوه ماکوآن *Mākuān* وارد شده و در سر راه روستاهای دودان، مرّه‌سان *Marrahsān*، لشگرگاه، مرّه‌خل، ترگاران و وارمچه *Vāramceh* را مشروب نموده و در جنوب باختری روستای اخیر به آب سیروان می‌ریزد.

Cam-e Miyānrud **چم‌میان‌رود**

دهستان بیلوار، شهرستان کرمانشاه. دائمی، ریزابهٔ رود رازآور، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۰۰ متر. شیب متوسط ۵ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

این رودخانه از دامنهٔ جنوبی کوه شیخ میرزا، ۴۸ کیلومتری شمال کرمانشاه سرچشمه می‌گیرد و پس از عبور از روستاهای ورمزان *Varmazān*، هُرتکه *Horteke*، میان‌رود و حیدرآباد، در روستای گروران *Garurān* به رود رازآور می‌ریزد.

Cam-e Miraki **چم‌میرکی**

دهستان ئیلاق، شهرستان قروه. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ تلوار، حوضهٔ دریای خزر. طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۲۵ متر. شیب متوسط ۰/۶ درصد. مسیر کلی، خاوری.

این رودخانه از ارتفاعات ۶۱ کیلومتری شمال باختری قروه طی ریزابه‌هایی چند سرچشمه گرفته و پس از عبور از روستاهای میرکی، قوچم *Qucam*، بالادستی و کانی آهنگران با چم‌برونه مخلوط می‌شود و با سیراب نمودن روستاهای تازه‌آباد گاومیشان، علی‌آباد و بای‌تمر *Bāytamr*، در روستای کچی‌گرد *Kacigerd* با چم‌سنگ مخلوط گردیده و به چم‌تلوار یا رود تلوار تبدیل می‌شود.

Cam-e mirgeh-ye Naqšineh **چم‌میرگهٔ نقشینه**

دهستان گورک مرخوز، شهرستان سقز. فصلی، ریزابهٔ چم‌شیخ‌چوپان، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۱۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۵۰ متر. شیب متوسط ۲/۶ درصد. مسیر کلی خاوری.

این رودخانه از دامنهٔ خاوری کوه احمدکرد، در ۴۴ کیلومتری باختر سقّز سرچشمه می‌گیرد و درهٔ شمالی کوه دوسره را بسوی خاور طی می‌کند. در یک کیلومتری باختر روستای میرگهٔ نقشینه با ریزابهٔ کوچکی که از دامنهٔ شمالی کوه قلعه‌گاه سرچشمه گرفته و رو به شمال سرازیر گردیده است درهم می‌آمیزد و پس از سیراب ساختن روستای میرگهٔ نقشینه با ریزابهٔ دیگری که از دامنهٔ شمالی کوه قلعه‌گاه سرچشمه گرفته و بسوی شمال روان گردیده است، مخلوط می‌شود و توأماً رودخانهٔ شیخ چوپان را پدید می‌آورند.

Cam-e Mireh deh **چم‌میره‌ده**

دهستان گورک مرخوز، شهرستان سقز. فصلی، ریزابهٔ چم‌سقز، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۴۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.

این رودخانه از دامنهٔ جنوبی کوه لیث، در ۴۰ کیلومتری باختر جنوبی سقز سرچشمه می‌گیرد و درهٔ شمالی کوههای کژاره و سرتون را بسوی خاور طی می‌کند و روستای سیاه‌در *Siyāhdar* در درهٔ جنوبی کوه کره‌سوته *Korehsuteh* را مشروب می‌کند و قبل از رسیدن به روستای سیاه‌در پائین با ریزابه‌ای که از ارتفاعات شمال باختری سرچشمه گرفته و درهٔ میان کوه کره‌سوته در باختر و کوه عثمان‌کشته در خاور را بسوی جنوب خاوری طی نموده و روستای دارابی را در سر راه سیراب ساخته است، مخلوط می‌گردد و همچنان بسوی خاور روان می‌شود و قبل از رسیدن به روستای میره‌ده که در درهٔ جنوبی کوه عثمان‌کشته قرار دارد با ریزابهٔ بزرگی که از ارتفاعات جنوب باختری سرچشمه گرفته و روستاهای خاپوره‌ده *Xāpureh deh*، کیله‌شین *Kilehšin* و قوره‌دره *Qureh darreh* را سیراب ساخته است، درهم می‌آمیزد و پس از قطع راه اتومبیل‌رو سقز به بانه کوه عثمان‌کشته را بطرف شمال خاوری دور می‌زند و ضمن مخلوط شدن با ریزابه‌ای که از دامنهٔ شمالی کوه قیسه *Qeysa* سرچشمه گرفته و روستاهای کنده‌سوره *Kandeh sureh* و تموته *Tamuteh* را سیراب ساخته است بسوی شمال متوجه می‌گردد. در روستای بله‌جار *Balehjār* با ریزابه‌ای که از دامنهٔ جنوبی کوههای هواره سعید و شاخرش سرچشمه گرفته و روستاهای شیوتو *Šivatu* و بله‌جار را در سر راه مشروب ساخته است، مخلوط می‌گردد و بسوی شمال خاوری جریان می‌یابد و در جنوب روستای تموغه *Tamuqeh* با چم شیخ چوپان درهم آمیخته و چم‌سقز را پدید می‌آورند.

← چم‌سقز.

Cam-e Meyham **چم‌میهم**

دهستان چهاردولی، شهرستان قروه. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ شور، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۸۵۰ متر. شیب متوسط ۴ درصد. مسیر کلی، خاوری.

سرچشمه، دامنهٔ خاوری کوه بیر *Beyr*، ۱۴ کیلومتری جنوب قروه. روستاهای مسیر، شُکرآباد، میمنت‌آباد و حسین‌آباد.

این رودخانه هنگام بارندگیهای معمولی در دشت خاوری روستای حسین‌آباد ناپدید می‌گردد و در بارندگیهای شدید به رودخانهٔ شور می‌ریزد.

Cam-e Narān **چم‌نران**

دهستان امیرآباد، شهرستان سنندج. فصلی، ریزابهٔ چم‌شینه، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۱ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۵۰ متر. شیب

متوسط ۵/۹ درصد. مسیر کلی، جنوب باختری.
سرچشمه، دامنهٔ باختری کوه کانی‌شیخه *Kānišeyxeh* ، در ۲۲ کیلومتری جنوب خاوری سنندج. روستای مسیر، نران و سمان *Samān* . ریزشگاه، ۲۱ کیلومتری جنوب خاوری سنندج.

چم‌وزینه Cam-e Vezineh
دهستانهای گورک‌نعلین و ملکاری، شهرستان سردشت. دائمی، ریزابهٔ زاب کوچک، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول تا مرز ایران و عراق ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه (نقطهٔ خروج از مرز) ۱۱۰۰ متر. شیب متوسط ۲/۵ درصد. مسیر کلی نخست جنوب خاوری سپس باختر.
این رودخانه از ارتفاعات مرزی شمال باختری شهرستان سردشت، در ۳۱ کیلومتری شمال باختری سردشت سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی جنوب خاوری سرازیر می‌گردد. در روستای احمدبرو *Ahmad baru* با ریزابهٔ کوچکی که از درهٔ باختری کوه سرکوما *Sarkumā* سرازیر گردیده است مخلوط می‌شود و سپس روستاهای نوچیان *Nōciyān* و آغلان *Āqolān* را مشروب می‌سازد. در روستای اخیر بسوی جنوب باختری منحرف می‌شود و پس از سیراب ساختن روستای برده‌سور *Bardehsur* نخست بسوی جنوب و سپس بطرف باختر متوجه می‌گردد. در روستای آشدین *Āšdin* با ریزابه‌ای که طی دو شاخه یکی از ارتفاعات خاوری و دیگری از ارتفاعات جنوب خاوری سرچشمه گرفته و روستاهای نارست *Nārest* و بابونه *Bābuneh* را سیراب ساخته است مخلوط می‌گردد و بسوی روستای درمه *Darmeh* جریان می‌یابد. در این روستا با یک ریزابهٔ کوچک که از شمال سرازیر شده و در سر راه روستاهای ساوان *Sāvān* و داوودآباد *Dāvod ābād* و مزرعه را سیراب ساخته درهم می‌آمیزد و پس از مخلوط شدن با ریزابه‌ای که از ارتفاعات جنوب خاوری سرچشمه گرفته و روستاهای توه *Toveh* ، بنی‌خلف، ورده *Vardeh* ، کانی‌زرد و گلان *Golān* را مشروب ساخته است، درهم می‌آمیزد و رو بسوی شمال باختری جریان می‌یابد و به مرز ایران و عراق وارد می‌گردد و از این نقطه به طول ۴/۷ کیلومتر خط مرزی را تشکیل می‌دهد و ضمن مخلوط شدن با یک ریزابهٔ کوچک که از دامنهٔ جنوبی کوه جاسوسان سرچشمه گرفته و روستای دولتو *Dulatu* را سیراب نموده است از نقطه‌ای از مرز ایران و عراق که در ۲۵ کیلومتری شمال باختری سردشت قرار دارد خارج شده و به کشور عراق وارد می‌گردد.

چم‌هاله کوکان Cam-e Hālah kōkān
دهستان چالی‌سور، شهرستان مریوان. دائمی، ریزابهٔ چم‌چناره، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۲۰ متر. شیب متوسط ۴/۸ درصد. مسیر کلی، جنوب باختری.
سرچشمه، دامنهٔ خاوری کوه برانان *Barānān* واقع در مرز ایران و عراق، ۳۲ کیلومتری شمال خاوری مریوان. روستای مسیر، برده‌رش و دوپلوره *Dupelureh* .

چم‌هانه گلان Cam-e Hāneh gelān
← سفیدرود، استانهای گیلان، زنجان، آذربایجان شرقی و کردستان.

چم‌هشلی Cam-e Hašli
دهستانهای ژاوررود شرقی و گاورود، شهرستان سنندج. دائمی، ریزابهٔ رود قشلاق، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۰۰ متر. شیب متوسط ۴ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
این رودخانه از دامنهٔ کوههای انجیرلی، فرزه، شیانه و کوچکسار، در ۲۰ کیلومتری جنوب باختری سنندج طی ریزابه‌های بسیار که روستاهای هوانله *Havānleh* ، هشمیز *Hašmiz* ، تخته، اندر، شیان، تاوریور *Tāvrivar* ، برزاب *Barzāb* ، درویشان، خانقاه، اندراد *Andarād* ، هانی‌قربانی، درّه‌کوله *Darrehkōlah* و هانی‌وزمان *Hānivezmān* را سیراب می‌کنند، سرچشمه گرفته و در ۲۵ کیلومتری جنوب باختری سنندج به رودخانهٔ قشلاق می‌ریزد.

چم‌هفتاش Cam-e Haftāš
دهستان میرده، شهرستان سقز. دائمی، ریزابهٔ رود بی‌لو، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه. طول ۱۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۰۰ متر. شیب متوسط ۴/۶ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.
سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه کانی‌طلا، ۴۳ کیلومتری جنوب باختری سقز. روستاهای مسیر، هفتاش و بیان‌درّه.

چنار Cenār
← گردآوه، دهستان دروهان، شهرستان بویراحمد سردسیر.

چنارچ Canārc
دهستان چرداول، شهرستان ایلام. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ چرداول، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۲ درصد. مسیر کلی جنوبی.
این رودخانه از بهم پیوستن آب‌چیکا و رودخانهٔ دوآب در یک کیلومتری جنوب خاوری روستای کلک‌جعفر تشکیل می‌یابد و پس از عبور از درهٔ میان کوه بانهزار *Bānhezār* (در خاور) و کوههای خورمه *Xoramah* و سیاه‌پیر (در باختر) و آمیختن با دو ریزابه نسبتاً کوچک، در روستای چشمه‌کبود با آب‌آسمان‌آباد مخلوط شده و رودخانهٔ چرداول را تشکیل می‌دهند.

چناررودخان Cenār rudxān
دهستانهای شفت و حومه و تولمات، شهرستانهای فومن و صومعه‌سرا. دائمی، حوضهٔ دریای خزر. طول ۵۱ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۵ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۸- متر. شیب متوسط ۰/۴ درصد. مسیر کلی شمالی.
سرچشمه، کوه کرم‌خانی، ۲۶ کیلومتری جنوب خاوری فومن.

این رودخانه پس از مخلوط شدن با درودخان به پسیخان رود تغییر نام می‌یابد و در شهر بندر انزلی به دریا می‌ریزد.

چناشگ **Cenāšg**
دهستان قانچی، شهرستان دشت گرگان. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ تیل‌آباد، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۱۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۱۰ متر. شیب متوسط ۳/۷ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
رود چناشگ از ارتفاعات ۴۷ کیلومتری خاور جنوبی گنبدکاووس سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی جنوب باختری از روستاهای گلستان و نرّاب *Narrāb* عبور می‌کند و پس از طی درّهٔ جنوبی کوه اینچه‌سو در روستای قوزدوی *Quzdavi* به رودخانهٔ تیل‌آباد می‌ریزد.

چندیر **Candir**
دهستان حصارچه، شهرستان بجنورد. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ سومبار، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی باختر شمالی.
رودخانهٔ چندیر از دامنهٔ شمالی کوه گوی‌نک *Guynak*، در ۷۱ کیلومتری شمال باختری بجنورد سرچشمه می‌گیرد و پس از عبور از روستای باگلگ *Bāgleg* بسوی باختر شمالی روان گردیده و روستاهای توتلی *Tutli* و کرکولی *Karkuli* را مشروب می‌سازد و با کمی انحراف بسوی باختر متوجه شده از روستای حصارچه عبور می‌کند. از این نقطه کمی بسوی باختر جنوبی متوجه شده و پس از عبور از روستای بچه‌درّه مجدداً بطرف باختر منحرف می‌شود و پس از عبور از درّهٔ میان کوه ترکمن‌دره در شمال و رشته‌کوه اشّک میدان *Eššak meydān* از مرز ایران و جمهوری ترکمنستان عبور می‌کند و در خاک جمهوری ترکمنستان همچنان بسوی باختر روان می‌گردد و با سیراب کردن روستاهای قزل‌چرک *Kizilcerek*، دریدلی *Darydeli* و مونجوقلی که در دامنه‌های جنوبی کوه مونجوقلی قرار گرفته‌اند سرانجام در ۱۲ کیلومتری شمال باختری روستای اخیر به رودخانهٔ سومبار وارد می‌گردد. طول این رودخانه از سرچشمه تا مرز ایران و جمهوری ترکمنستان ۶۷ کیلومتر و تا محل تلاقی با رودخانهٔ سومبار ۱۳۰ کیلومتر است.

چنگوله **Canguleh**
شهرستانهای مهران و دهلران، استان ایلام. دائمی، ریزابهٔ رود دجله. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول از دورترین سرچشمه تا مرز ایران و عراق ۸۴ کیلومتر و از محل تشکیل (تلاقی رودهای تنگ خشول و تنگ کورتو) تا مرز ایران و عراق ۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۵۹۵ متر. ارتفاع ریزشگاه (نقطهٔ خروج از مرز) ۱۵۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
رودخانهٔ چنگوله از تلاقی رودهای تنگ خشول و تنگ کورتو واقع در ۵۳ کیلومتری خاور مهران تشکیل می‌یابد و رو بسوی جنوب باختری روان می‌شود. نخست با آب تیمه مخلوط می‌شود و پس از عبور از کنار روستای تیما *Timā* از پاسگاه چنگوله می‌گذرد و راه اتومبیلرو مهران به دهلران را قطع می‌کند و در نقطه‌ای به فاصلهٔ ۸۰ کیلومتری شمال باختری دهلران از مرز ایران و عراق خارج شده و به کشور عراق وارد می‌گردد و در روستای شیخ سعد به رود دجله می‌ریزد.

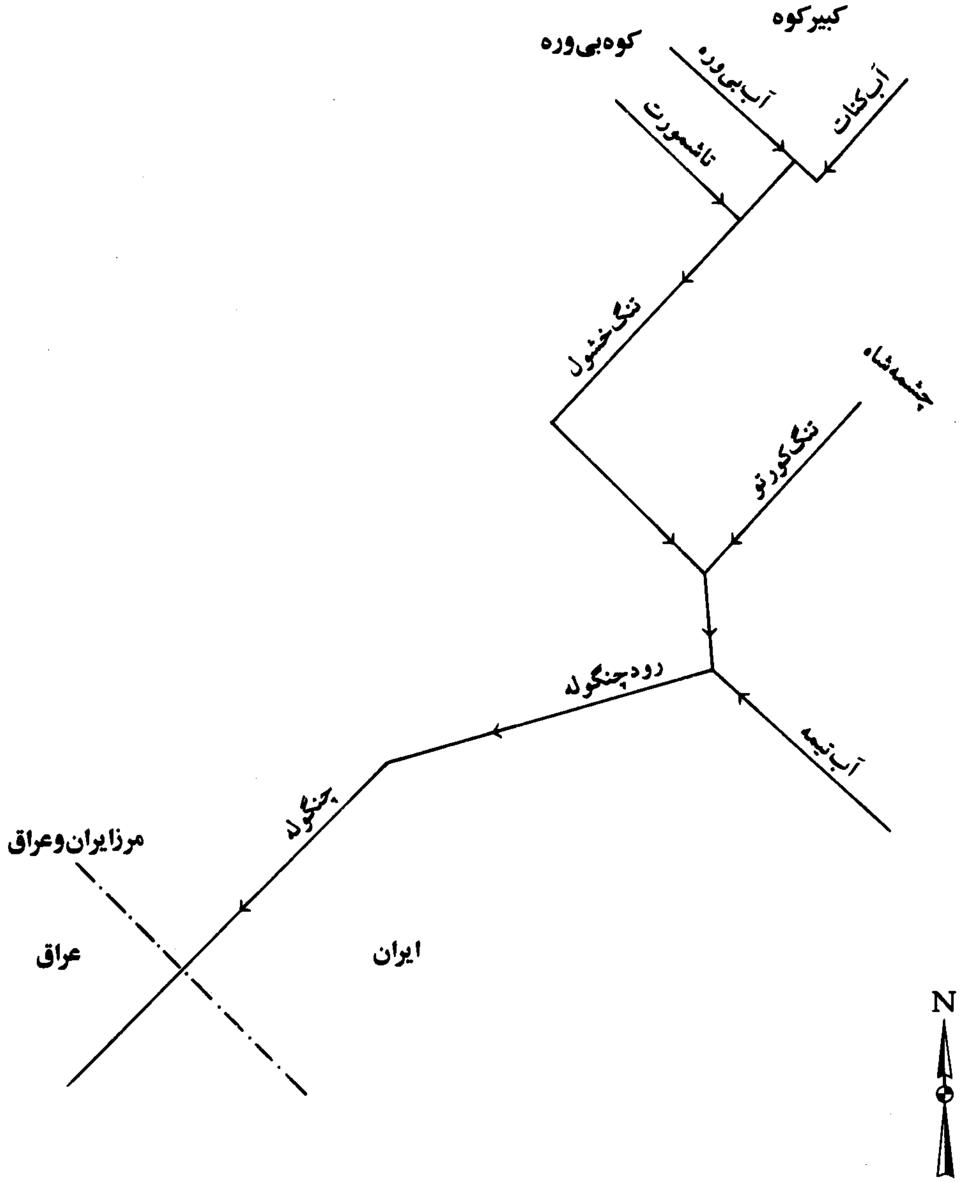
چوار **Cavār**
دهستان چوار، شهرستان ایلام. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ خوش، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۸۰ متر. شیب متوسط ۳/۳ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
این رودخانه از دامنهٔ باختری کوه گاوه‌راه، در ۷ کیلومتری شمال باختری ایلام سرچشمه گرفته و پس از عبور از روستاهای بهمن‌آباد و چوار با رودخانهٔ مورت مخلوط می‌شود و به درّهٔ شمالی کوه تواشیرخانی *Tovāširxāni* وارد می‌شود و ضمن مخلوط شدن با یک ریزابهٔ کوچک بطرف روستای باندوزه روان می‌گردد. در ۲ کیلومتری جنوب باختری روستای مزبور با چم‌آب مخلوط می‌شود و پس از طی ۲ کیلومتر به رودخانهٔ خوش می‌ریزد.

چوان‌چای **Cavān cāy**
دهستانهای سراجو و بناجو، شهرستان مراغه. فصلی، ریزابهٔ قبی‌چای، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۴۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۰۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
رودخانهٔ چوان‌چای که به آن کوان‌چای نیز می‌گویند از دامنهٔ کوههای قوزی‌جاق‌داغی (کوهستان سهند)، در ۲۷ کیلومتری شمال مراغه بصورت خشکرودی سرچشمه گرفته و ضمن عبور از درّه‌ای بنام اسباران درّه‌سی *Asbārān darrehsi* با چشمه نادرگلی *Nāder goli* مخلوط می‌شود و رو بسوی جنوب باختری جریان می‌یابد. در روستای چهارتاق با خشکرود دیگری که از درّه‌ای موازی با درّهٔ بالا سرازیر گردیده است مخلوط می‌شود و بصورت یک رودخانهٔ فصلی، روستای چوان بالا و پائین را مشروب می‌سازد. در جنوب روستای چوان پائین با خشکرود دیگری که از ارتفاعات خاوری سرازیر شده است مخلوط می‌گردد و درّهٔ میان کوه قاشقاداغی (در باختر) و کوه گویشی *Goviši* (در خاور) را با یک قوس بسوی جنوب طی می‌کند و پس از خروج از درّهٔ مزبور روستاهای آهق *Āhaq* و خرمازرد را سیراب نموده مجدداً بسوی جنوب باختری متوجه می‌شود و با مشروب ساختن روستاهای دوش *Dōš* و رووشت *Rovešt* راه اتومبیل‌رو بناب به عجب‌شیر را قطع کرده و با قبی‌چای مخلوط می‌گردد.

چوبُر **Cubor**
دهستان کرگانرود شمالی، شهرستان تالش (هشت‌پر). فصلی، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۰- متر. شیب متوسط ۸/۶ درصد. مسیر کلی خاوری. میانگین آبدهی سالانه ۴۵ میلیون مترمکعب

Canguleh.
Length=84 Km (up to the border).
Average slope=%1.
Basin area=1200 Km^2 (in Iran).

چنگوله (شهرستانهای مهران و دهلران).
طول تا مرز ایران و عراق ۸۴ کیلومتر.
شیب متوسط ۱ درصد.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۱۲۰۰ کیلومترمربع (در ایران).



(ایستگاه چوبر).
رودخانهٔ چوبر از دامنه‌های خاوری کوه بوقروداغ *Boqrovdāq* ۴۵کیلومتری شمال باختری تالش (هشت‌پر) سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی خاور با شیب تند جریان می‌یابد و پس از عبور از روستای چوبر، راه اتومبیل‌رو رشت به آستارا را قطع نموده و سپس به دریای خزر می‌ریزد.

چوبرود Cub rud

← چوبر، دهستان کرگانرود شمالی، شهرستان تالش (هشت‌پر).

چوش Cōš

دهستان چهاردانگه، شهرستان اقلید. فصلی، ریزابهٔ رود شادکام. حوضهٔ نیریز (دریاچهٔ کافتر). طول ۲۰کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۳۳۰ متر. شیب متوسط ۱/۳ درصد. مسیر کلی خاوری.
سرچشمه، ۴۸کیلومتری باختر اقلید.

چوغان Cōqān

دهستان گلاشگرد، شهرستان کهنوج. فصلی، ریزابهٔ رود شورفاریاب، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۶۳۰ متر. شیب متوسط ۱/۹ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، کوه چوغان، ۶۹کیلومتری شمال باختری کهنوج. شاخهٔ اصلی این رودخانه به هلیل رود و شاخهٔ فرعی آن به رود شور فاریاب می‌ریزد.

چومان Cōmān

شهرستان بانه، استان کردستان. دائمی، ریزابهٔ رود کلاس، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۷۰کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۹ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
این رودخانه از کوه حجرهٔ فقیره، در ۲۰کیلومتری جنوب خاوری بانه سرچشمه می‌گیرد و کمابیش به موازات مرز ایران و عراق رو به باختر جریان می‌یابد و در سر راه روستاهای بی‌روش‌کانی *Biruškāni* ، تنور(پهلویدژ)، کله *Keleh* ، میرعثمان، عصرآباد و بانشوان *Bānšovān* را سیراب می‌کند. در ۲کیلومتری باختر روستای اخیر با چم‌بوئین مخلوط می‌شود و پس از طی ۲کیلومتر با چم‌سرداب درهم آمیخته و رو بسوی شمال باختری روان می‌گردد. در این مسیر از درّه‌های پر پیچ و خم عبور نموده و از دهستان پشت‌آربابا می‌گذرد. در روستای کانی‌ابراهیم با چم‌گوویل مخلوط می‌شود و به دهستان دشت طال وارد می‌گردد و رو بسوی باختر از روستای خاجک می‌گذرد و به مرز ایران و عراق وارد می‌گردد و ضمن عبور از دهستان دشت‌طال رودخانهٔ مرزی ایران و عراق را تشکیل می‌دهد. در این قسمت از مسیر روستای مرزی چومان را سیراب می‌کند و در دامنهٔ باختری کوه بریت *Brit* به رودخانهٔ کلاس می‌ریزد.

چهارباغ Cahārbāq

← نکا، شهرستانهای گرگان و بهشهر.

چهارتاق Cahārtāq

دهستان احمدآباد سفلی، شهرستان میاندوآب. دائمی، ریزابهٔ چم‌قره‌قیه، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۲۰کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۹۹۰ متر. شیب متوسط ۳/۵ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
رودخانهٔ چهارتاق از دامنهٔ شمالی کوههای ازنو و قره‌گل، در ۱۷کیلومتری خاور تکاب سرچشمه می‌گیرد و از درهٔ باختری کوه گل‌زرد رو بسوی شمال سرازیر می‌گردد و پس از آمیختن با چند ریزابهٔ کوچک، از کنار روستای چهارتاق می‌گذرد و پس از پیمودن حدود ۲کیلومتر به روستای ساری‌جالو می‌رسد و کمی بعد با ریزابهٔ کوچکی که از دامنهٔ خاوری کوه چال‌داغ سرچشمه گرفته است، مخلوط می‌شود و پس از عبور از کنارهٔ باختری روستای قوشخانهٔ بالا بسوی شمال باختری منحرف می‌گردد و با طی ۲کیلومتر روستای قوشخانهٔ پائین را نیز سیراب می‌کند و از درهٔ جنوبی کوه دمیس‌دره راه خود را بسوی شمال باختری ادامه می‌دهد و پس از مشروب نمودن روستای همپا با ریزابه‌ای که از ارتفاعات شمالی و شمال خاوری سرازیر گردیده است، مخلوط می‌شود و چم‌قره‌قیه را پدید می‌آورد.

چهارشحنه Cahār šahneh

دهستان خوسف، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ رود نمکزار، حوضهٔ کویر لوت (کویرسرجنگل). طول ۵۵کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۵۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ باختری کوههای گورنگ *Goreng* و چنگ‌در، ۴۷کیلومتری باختر بیرجند.

چهارکال Cahārkāl

دهستان قانچی، شهرستان دشت گرگان. فصلی، ریزابهٔ رود تیل‌آباد، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۲کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۸۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی شمالی.
این رودخانه از دامنهٔ شمالی کوه رضو *Rezu* ، در ۶۰ کیلومتری جنوب خاوری گنبدکاووس سرچشمه گرفته و بنام کال‌زو از منطقه‌ای به اسم زردابه *Zardābeh* عبور می‌کند و پس از آمیختن با خشکرودی که از ارتفاعات شمال خاوری سرچشمه گرفته است به چهارکال تغییر نام داده و ضمن عبور از درّهٔ باختری کوه عباس، در روستای تیل‌آباد با کال‌خشک مخلوط می‌شود و به رودخانهٔ تیل‌آباد تبدیل می‌گردد.

چهاری Cahāri

دهستانهای قریةالعرب و بهرامجرد. شهرستان سیرجان. فصلی، حوضهٔ اردستان و یزد و کرمان (شنزار کشکوئیه). طول ۱۰۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۷۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۲ درصد. مسیر کلی نخست

شمالی، سپس باختر شمالی. میانگین آبدهی سالانه ۱۱ میلیون مترمکعب (ایستگاه قریةالعرب).

این رودخانه از کوهستان لاله‌زار، در ۶۸ کیلومتری جنوب خاوری بردسیر سرچشمه می‌گیرد و پس از عبور از روستای شیرینک بنام رودخانهٔ شیرینک بسوی درّهٔ میان گدارشیرینک و توم‌جم‌کرد *Tom-e Jamkerd* روان می‌شود و در سر راه با ریزابه‌های چندی که از ارتفاعات جنوبی سرازیر شده‌اند مخلوط می‌شود و پس از عبور از روستای بنکوه *Bonkuh* بنام کش رودخانه از یک کیلومتری باختر روستای ده تازیان عبور می‌کند و به رودخانهٔ چهاری تغییر نام می‌دهد و به دهستان بهرامجرد وارد می‌گردد. در این دهستان نخست با رودخانهٔ خشک مخلوط می‌شود و پس از عبور از درّهٔ خاوری کوه سیاه به دهستان باغین از شهرستان کرمان وارد می‌گردد و بسوی باختر شمالی تغییر جهت داده و در دشت جنوبی باغین پخش می‌شود و دنبالهٔ آن به شنزار باختری باغین داخل می‌شود. در بارندگیهای خارق‌العاده از شنزار مزبور نیز عبور می‌کند و پس از پیمودن دشت رفسنجان به شنزار کشکوئیه داخل می‌شود.

Cahcaheh **چهچهه**

دهستان پساکوه، شهرستان مشهد. فصلی، حوضهٔ قره‌قوم، طول تا مرز ایران و جمهوری ترکمنستان ۷۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه (نقطهٔ خروج از مرز) حدود ۴۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی نخست جنوب خاوری، سپس شمال خاوری. میانگین آبدهی سالانه ۱۹ میلیون مترمکعب(ایستگاه چهچهه).

این رودخانه از ارتفاعات ۵۶کیلومتری شمال مشهد سرچشمه می‌گیرد و بنام خورسو از دره‌های عمیق عبور می‌کند و پس از طی حدود ۴۰ کیلومتری تغییر مسیر داده و رو بسوی شمال خاوری با نام چهچهه به درهٔ ژرفی که به مرز ایران و جمهوری ترکمنستان مشرف است وارد می‌شود و در روستای مرزی چهچهه وارد خاک جمهوری ترکمنستان می‌گردد.

Cehel cāy **چهل‌چای**

دهستان کوهسارات، شهرستان دشت گرگان. دائمی، ریزابهٔ رود گرگان، حوضهٔ دریای خزر. طول ۶۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۰ متر. شیب متوسط ۲/۷ درصد. میانگین آبدهی سالانه ۷۵ میلیون مترمکعب (ایستگاه لزوره). مسیر کلی شمال باختری.

رودخانهٔ چهل‌چای که به آن چلی‌چای و چیلی‌چای نیز می‌گویند از کوه خواجه‌گامبرگ، در ۴۶ کیلومتری خاور جنوبی گنبد کاووس سرچشمه گرفته و رو بسوی شمال خاوری جریان می‌یابد و در سر راه، روستای نانین *Nānin* یا نام‌نیک را مشروب می‌سازد. در یک کیلومتری شمال روستای مزبور ریزابهٔ نسبتاً کوچکی که آن هم از دامنه‌های شمال خاوری کوه خواجه گامبرگ سرچشمه گرفته و رو بسوی شمال سرازیر گردیده است درهم می‌آمیزد و توأماً بسوی شمال متوجه می‌شود و پس از عبور از باختر روستای قوشه دگرمان *Qōšehdagermān* و سیراب نمودن روستای حسین‌آباد و مخلوط شدن با یک ریزابهٔ نسبتاً کوچک که از ارتفاعات شمالی سرچشمه گرفته و نخست رو به جنوب و سپس بسوی باختر متوجه گردیده است درهم می‌آمیزد. از این نقطه که محل مناسبی برای ایجاد سد بنظر می‌رسد، مسیر رودخانه نخست بطرف شمال باختری و سپس بسوی باختر جنوبی متوجه شده و پس از طی حدود ۷ کیلومتر مجدداً بطرف شمال باختری منحرف می‌شود و پس از مخلوط شدن با ریزابه‌ای که از خاور سرچشمه گرفته و در سر راه روستای پل‌دل‌دور *Peldeldor* را مشروب ساخته است درهم می‌آمیزد و بطرف باختر جریان می‌یابد. پس از طی حدود ۱۵۰۰ متر با ریزابهٔ نسبتاً بزرگی که از ارتفاعات جنوب باختری سرچشمه گرفته و در سر راه روستای کلسر *Kalsar* را سیراب ساخته است مخلوط می‌گردد و به فاصلهٔ کمی بعد با ریزابهٔ بزرگ دیگری که آن نیز چهل‌چای یا چیلی‌چای نام دارد و از دامنهٔ جنوبی کوه اسماعیل‌خان در ۳۰کیلومتری خاور شمالی مینودشت سرچشمه گرفته و بطرف باختر جنوبی سرازیر شده و در سر راه روستای فارسیان را سیراب نموده است مخلوط می‌شود و ضمن طی یک قوس راستگرد نسبتاً بزرگ از کنار روستای یورت کاظم می‌گذرد و از آنجا به درهٔ گالی‌کش *Gālikeš* که میان کوهی به همین نام در شمال و کوه قلعه در جنوب واقع است وارد می‌گردد و پس از مشروب نمودن روستای اوپورون *Upurun* بسوی باختر متوجه گردیده و پس از طی حدود ۵ کیلومتر به دشت گرگان وارد می‌شود. از این محل نخست بسوی شمال باختری جریان می‌یابد و پس از سیراب ساختن روستای ینقاق *Yanqāq* بطرف شمال متوجه گردیده و پس از طی حدود ۵ کیلومتر بطرف باختر متوجه می‌شود و سرانجام در روستایی بنام سارجه‌کور *Sārjehkur* به رود گرگان می‌ریزد.

Cehel cešmeh **چهل‌چشمه**

دهستان اردکان، شهرستان سپیدان. فصلی، ریزابهٔ رودشیر، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۰۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.

سرچشمه، کوه رونگ *Rong* ، ۱۹ کیلومتری باختر اردکان.

Cehel gozar **چهل‌گذر**

دهستان حصارچه، شهرستان بجنورد. فصلی، ریزابهٔ رود اترک، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۶۰ متر. شیب متوسط ۴/۳ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

رودخانهٔ چهل‌گذر از دامنهٔ جنوبی کوه تلو *Talō* ، در ۶۳ کیلومتری شمال باختری آشخانه و ۱۰۵ کیلومتری شمال باختری بجنورد سرچشمه می‌گیرد و درهٔ نسبتاً تنگ و پرنشیبی را رو بسوی جنوب باختری طی می‌کند. در شمال روستای کوالو *Kovālō* با آب خرتوت درهم می‌آمیزد و همچنان رو بسوی جنوب باختری جریان می‌یابد و در خاور روستای قیسار *Qeysār* به رود اترک می‌ریزد.

چهل‌وچهارآب **Cehel-o Cahārāb**

دهستان کوهپایه، شهرستان گرگان. فصلی، ریزابهٔ قره‌سو، حوضهٔ دریای خزر. طول ۴۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵- متر. شیب متوسط ۴/۵ درصد. مسیر کلی شمالی.

خشکرود چهل‌وچهارآب از منطقه‌ای بنام مازوکش و ترکه‌میدان واقع در دامنهٔ شمالی زرشک‌کوه، در ۲۲ کیلومتری جنوب گرگان سرچشمه می‌گیرد. نخست بنام سوته‌رود و سپس بنام خاصه‌رود از درهٔ باختری کوه کلاه‌گردان رو به شمال سرازیر می‌شود و با رسیدن به منطقهٔ سرخ‌چشمه به چهل‌وچهارآب تغییر نام می‌یابد و از دره‌ای مشرف به شهر گرگان بسوی دشت روان می‌شود. در سر راه روستای قلعه‌حسن را سیراب می‌سازد و پس از عبور از شهر گرگان بسوی روستای قربان‌آباد واقع در ۱۰ کیلومتری شمال گرگان روان می‌شود و در دشت گرگان محو می‌گردد. مازاد آب این خشکرود در فصلهای پرباران به قره‌سو می‌ریزد.

چی‌خواب **Cixāb**

دهستان خرسان، شهرستان دهلران. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ دویریج، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۶۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۷۰ متر. شیب متوسط ۰/۷ درصد. مسیر کلی نخست خاور جنوبی، سپس جنوب باختری.

رودخانهٔ چی‌خواب از دامنهٔ کوههای گچ و دالپری، در ۳۲ کیلومتری خاور دهلران طی ریزابه‌های متعدد سرچشمه می‌گیرد و ضمن عبور از درهٔ میان کوههای دالپری (در شمال) و ممله *Mamleh* (در جنوب) با آب مورموری مخلوط می‌شود و بسوی حاشیهٔ شمالی دشت عباس روان می‌گردد. در اینجا ضمن آمیختن با چندین ریزابهٔ بزرگ و کوچک، تغییر مسیر داده و به سوی جنوب باختری روان می‌شود و پس از عبور از کنار روستاهای شیخ مزبو *Šeyx mazbu* و یومیدیه *Yomidiyeh* در ۴۵ کیلومتری جنوب خاوری دهلران و ۷ کیلومتری جنوب باختری عین‌خوش به رودخانهٔ دویریج می‌ریزد.

چیل **Cil**

دهستان احمدی، شهرستان بندرعباس. فصلی، ریزابهٔ شقررود، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۲۰ متر. شیب متوسط ۱/۳ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری. سرچشمه کوههای کافری و پاشق، ۹۵ کیلومتری شمال خاوری بندرعباس. روستاهای مسیر، پاشق احمدی، بنگوداحمدی *Bongod*، هاشم‌بلم، سرای احمدی، کلوچان، گردکان احمدی و پازرو.

چیلی‌چای **Cili cāy**

← چهل‌چای، دهستان کوهسارات، شهرستان دشت گرگان.

چینو **Cinu**

دهستان فندرسک، شهرستان گنبدکاووس. فصلی، ریزابهٔ رود زرین‌گل، حوضهٔ دریای خزر. طول ۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۰۰ متر. شیب متوسط ۱۴/۳ درصد. مسیر کلی خاوری.

سرچشمه، دامنهٔ خاوری کوه هارون، در ۹ کیلومتری جنوب علی‌آباد کتول.

چینی‌بُلاغ‌چای **Ciniboläq cāy**

دهستان حومه، شهرستان هشترود. فصلی، ریزابهٔ کلقان‌چای، حوضهٔ دریای خزر. طول ۳۱ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۸۵۰متر. شیب متوسط ۳/۴ درصد. مسیر کلی، خاور جنوبی.

این رودخانه از ارتفاع ۳۰۰۰ متری دامنهٔ خاوری کوههای قوچ‌گلی‌داغ و موتال‌داغی (کوهستان سهند) سرچشمه گرفته و پس از طی درهٔ شمالی کوه زری‌داغ بطرف جنوب خاوری منحرف شده و پس از عبور از روستای چینی‌بلاغ بطرف خاور متوجه می‌شود و ضمن عبور از روستای گل‌آخر *Golāxer*، درهٔ جنوبی کوه اجاق‌داغی را پیموده و پس از عبور از روستای قروقچی رودی *Qoruqci rudi* کوه چناق‌داغ را از سوی دامنهٔ شمالی دور می‌زند و با مشروب نمودن روستای علی‌جان بطرف جنوب خاوری متوجه شده و در شمال روستای جقیر *Jeqir* به کلقان‌چای می‌پیوندد.

حاجی‌آباد **Hāji ābād**

دهستان شوسف، شهرستان بیرجند. فصلی، حوضهٔ خاوری یا هامون (لورگ شتران). طول ۲۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۳۲۰ متر. شیب متوسط ۲/۶ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.

سرچشمه، دامنهٔ کوههای سرا *Sarā* و تریحان *Tereyhān*، ۸۵ کیلومتری جنوب خاوری بیرجند.

حاجی‌عرب **Hāji arab**

شهرستان بوئین‌زهرا، استان قزوین. فصلی، ریزابهٔ خررود، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۸۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۳۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی خاور شمالی. میانگین آبدهی سالانه ۳۴ میلیون مترمکعب (ایستگاه رستم‌آباد).

سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه تل‌وزیرخان، ۴۶ کیلومتری باختر جنوبی بوئین. روستاهای مسیر، رزک، آقچه‌دام، قره‌آقاج، بالاخانلو، یرجاه، رستم‌آباد، رودک، سگزآباد و قره‌قشلاق.

این رودخانه در مواقع عادی در حوالی روستای اخیر ناپدید می‌گردد و در بارندگیهای غیرعادی از روستاهای صدرآباد و خان‌آباد عبور می‌کند و بنام رودخانهٔ آئوچای به خررود می‌ریزد.

رودخانه‌هایی که در طول مسیر به آن می‌ریزند به ترتیب از باختر به خاور، رودهای تیره، کلقلی‌چای، ساوه‌چایلاق و جاری‌دره می‌باشند.

حاجی‌کوچی **Hāji kuci**

دهستانهای قجق و قان‌یخمز، شهرستان دشت گرگان. حوضهٔ

دریای خزر. طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۵ متر. شیب متوسط ۰/۲ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

رودخانهٔ حاجی‌کوچی از شمال خاوری آزادشهر (شاه‌پسند)، در ۱۷ کیلومتری جنوب گنبد کاووس سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی شمال باختری جریان یافته و سر راه روستاهای نظام‌آباد و ایتولی *Eytuli* را مشروب می‌سازد. در روستای هوجی *Heveji* با رودخانهٔ رامیان مخلوط می‌گردد و همراه با پیچ و خم‌هایی رو بسوی باختر روان می‌شود و در خاور بی‌بی‌شیروان به رود گرگان می‌ریزد.

Hājilar cāy **حاجیلرچای**

دهستانهای ازومدل و دیزمار شرقی، شهرستان اهر. فصلی، ریزابهٔ ارس، حوضهٔ دریای خزر. طول ۶۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۰۰ متر. شیب متوسط ۴ درصد. مسیر کلی شمالی. میانگین آبدهی سالانه ۸۲ میلیون مترمکعب (برآورده).

این رودخانه از دامنه‌های شمالی ایری‌داغ و دامنهٔ جنوب خاوری کوه سلطان جهانگیر، ۸۵ کیلومتری باختر اهر طی ریزابه‌های متعدد سرچشمه می‌گیرد و ضمن مشروب ساختن روستاهای ترزم *Tarzam*، ارزیل *Arzil*، آتش‌خورو و حاجیلر *Hājilar* و قیمتی و مخلوط شدن با ریزابه‌های چندی چون ایری‌چای و مرزوات‌چای بطرف شمال روان می‌گردد. در یک کیلومتری جنوب روستای چولاخیر *Culāxir* با قوروچای درهم می‌آمیزد و پس از عبور از روستای پهناور در ۸۰۰ متری شمال روستای دوزال *Duzāl* به ارس می‌ریزد.

Hājimāh rud **حاجی‌ماه‌رود**

دهستان ناتل‌کنار، شهرستان نور. فصلی، ریزابهٔ آب‌شیرین، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵- متر. شیب متوسط ۴/۲ درصد. مسیر کلی شمالی.

این رودخانه از دامنهٔ شمالی کوه سوردار، در ۱۶ کیلومتری جنوب نور سرچشمه گرفته و ضمن عبور از جنگل با ریزابهٔ کوچکی که از جنوب خاوری سرچشمه گرفته است، مخلوط شده و بسوی روستاهای هردورود و افراسیاب‌کلا روان می‌گردد و در ۱/۵ کیلومتری شمال باختری روستای اخیر به رودخانهٔ آب شیرین می‌ریزد.

Hāji mohammad cāy **حاجی‌محمدچای**

شهرستان اردبیل، استان آذربایجان شرقی. فصلی، ریزابهٔ قره‌سو، حوضهٔ دریای خزر. طول ۶۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۱۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۳۰۰ متر. شیب متوسط حدود ۰/۸ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.

رودخانهٔ حاجی‌محمدچای از دامنهٔ کوههای خاوری دهستان سنجبد *Sanjabad*، شهرستان خلخال، ۴۰ کیلومتری شمال باختری خلخال سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی جنوب از روستای هل‌آباد *Hel ābād* می‌گذرد و روستاهای گلین‌قشلاقی *Galin qešlāqi* و عجم‌قشلاقی *Ajam qešlāqi* را بصورت قوس نسبتاً بزرگی سیراب می‌کند و رو بسوی شمال باختری جریان می‌یابد. در ۳ کیلومتری باختر شمالی روستای کرایم *Korāyem* با رودخانهٔ گروچای مخلوط می‌شود و رو بسوی شمال جریان می‌یابد. در ۲۸ کیلومتری جنوب اردبیل تغییر جهت داده و بسوی شمال خاوری متمایل می‌گردد و پس از سیراب کردن روستای کروی *Keravi* مجدداً بطرف شمال منحرف شده از خاور شهر اردبیل می‌گذرد و سرانجام در روستای نوجه‌ده به قره‌سو می‌ریزد.

Hāzerān cāy **حاضران‌چای**

دهستان قوری‌چای، شهرستان هشترود. دائمی، ریزابهٔ قوری‌چای، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۸۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

رودخانهٔ حاضران‌چای طی دو ریزابهٔ اصلی که هردو از دامنه‌های شمالی کوه گل‌دامن‌داغ سرچشمه گرفته و سر راه روستاهای چپقلو، شهنواز وسطی و یاقلی‌بلاغ را سیراب نموده‌اند، تشکیل می‌یابد. این رودخانه در ۲ کیلومتری باختر روستای یاقلی‌بلاغ با ریزابهٔ دیگری که از دامنهٔ شمالی کوه اوچ‌مازو سرچشمه گرفته و روستاهای آلاچیق، جلیل‌آباد و جعفرآباد را سیراب نموده است، درهم آمیخته و رو بسوی شمال باختری روان می‌گردد و در سر راه خود روستاهای جعفرآباد، یوگورک *Yugurk*، حاضران و قاباخلی را مشروب ساخته و پس از اینکه در روستای اخیر با ریزابه‌ای که از جنوب سر ازیر شده و از روستاهای تازه‌کند، ایدیلو، شیرین‌کند عبور نموده است، مخلوط می‌شود، در یک درهٔ نسبتاً تنگ همچنان رو بسوی شمال باختری جریان می‌یابد و پس از اینکه در ۲ کیلومتری جنوب خاوری روستای قینرجه *Qeynarjeh* با یوخاری‌چای درهم آمیخت در باختر روستای مزبور به قوری‌چای می‌ریزد.

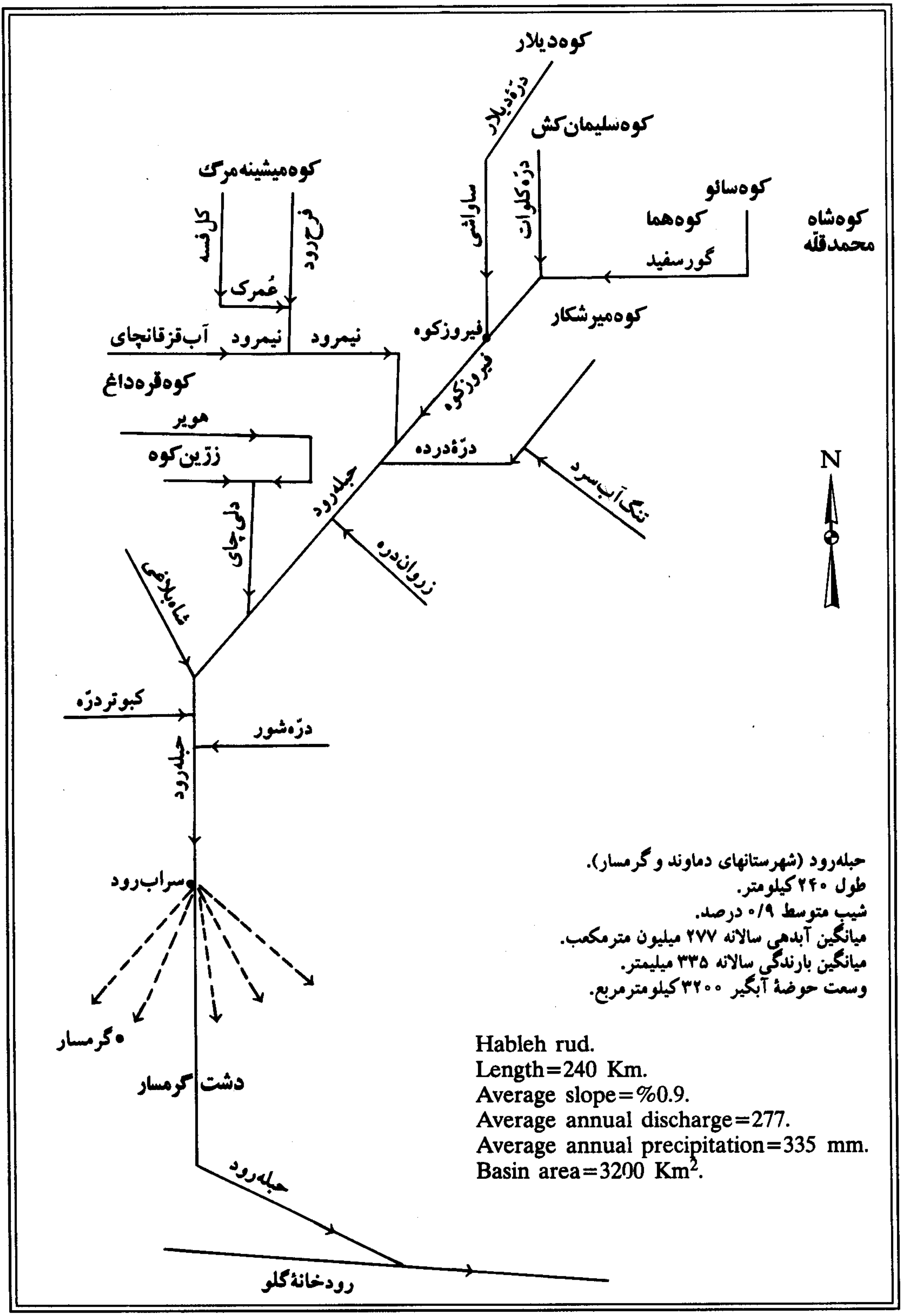
Habaši **حبشی**

دهستان قتور، شهرستان خوی. فصلی، ریزابهٔ قتورچای، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۸۸۰ متر. شیب متوسط ۱۰ درصد. مسیر کلی جنوبی.

رودخانهٔ حبشی از دامنه‌های جنوبی کوههای کانی‌زیارت، تورگن *Torgan* و محمدآقا واقع در ۴۵ کیلومتری باختر خوی سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی جنوب خاوری از دره خاوری کوه خلدداغ *Xaladdāq* عبور می‌کند و در ۲ کیلومتری شمال روستای حبشی بالا با ریزابهٔ دیگری که از شمال می‌آید درهم می‌آمیزد و رو بسوی جنوب از کنار روستای حبشی بالا عبور می‌کند و در ۱۵۰۰ متری جنوب روستای مزبور به قتورچای می‌ریزد.

Hableh rud **حبله‌رود**

شهرستانهای دماوند و گرمسار، استان سمنان. دائمی، ریزابهٔ



حبله‌رود (شهرستانهای دماوند و گرمسار).
طول ۲۴۰ کیلومتر.
شیب متوسط ۰/۹ درصد.
میانگین آبدهی سالانه ۲۷۷ میلیون مترمکعب.
میانگین بارندگی سالانه ۳۳۵ میلیمتر.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۳۲۰۰ کیلومترمربع.

Hableh rud.
Length=240 Km.
Average slope=%0.9.
Average annual discharge=277.
Average annual precipitation=335 mm.
Basin area=3200 Km^2.

رودخانهٔ گلو، حوضهٔ دشت کویر. طول ۲۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۴۵ متر. شیب متوسط ۰/۹ درصد. مسیر کلی جنوب باختری. میانگین آبدهی سالانه ۲۷۷ میلیون مترمکعب (ایستگاه بنکوه).
این رودخانه از دامنهٔ کوههای سائو *Sāo* و شاه‌محمدقله و هما، در ۳۰ کیلومتری خاور شمالی فیروزکوه سرچشمه می‌گیرد و بنام رودخانهٔ گورسفید رو بسوی دامنهٔ شمالی کوه ماراب *Mārāb* روان می‌شود. در این محل بسوی باختر متوجه می‌شود و ضمن سیراب ساختن روستاهای طارم، گورسفید، شیخ‌وزا *Šeyxvezā* و کمند *Kamand* از درهٔ میان کوههای هما و ده‌چرا *Dehcerā* ومیانکوه(درشمال)وکوههای ماراب، بشم *Bašm*، مرتع سیلی *Marta' seyli* و پل‌در *Poldar* (در جنوب) می‌گذرد و در روستای امیریه رو به جنوب باختری تغییر مسیر می‌دهد و به موازات خط آهن فیروزکوه به قائمشهر (شاهی) جریان می‌یابد. در شهر فیروزکوه با رودخانهٔ ساواشی مخلوط می‌شود و به رودخانهٔ فیروزکوه تغییر نام می‌دهد و ضمن عبور از درهٔ میان کوههای پل‌در، نواس *Navās*، کهنه‌در *Kohnehdar* و پشته *Pošteh* (در خاور) و کوههای سیاه‌بنه *Siyāhbaneh* و کبوده *Kabudeh* (در باختر)، روستاهای جلیل‌آباد و مهاباد را سیراب می‌کند و پس از آمیختن با نیمرود به حبله‌رود تبدیل می‌گردد و از دهستان حبله‌رود عبور می‌کند و به موازات خط آهن گرمسار به فیروزکوه از درهٔ باختری کوههای پشته و خان‌امان رو به جنوب باختری روان می‌گردد. نخست در جنوب روستای فرح‌آباد با آب درهٔ درده مخلوط می‌شود و ضمن عبور از روستاهای انزها *Anzehā*، آتشان *Ātašān*، مزداران *Mozdārān*، ده‌گردان *Dehgardān*، دریابک *Daryābak*، گاودره، درحصار، گچه *Gaceh* و موین *Movin* با چند ریزابه از جمله دلی‌چای درهم می‌آمیزد و پس از دور زدن کوه مقصودآباد، با رودخانهٔ شاه‌بلاغی مخلوط می‌شود. از این نقطه رو به جنوب تغییر مسیر می‌دهد و پس از سیراب کردن روستای دمی‌آقا *Damiāqā* با آب کبودتردره و سپس با آب دره‌شور مخلوط می‌شود و به شهرستان گرمسار وارد می‌گردد. در این شهرستان ضمن دور زدن کلکوه *Kalkuh* و کوه‌سرهور *Sarhōr* از نیم ایستگاه عروس‌پران *Arusparān* می‌گذرد و با پیمودن یک قوس راستگرد، ایستگاه بنکوه *Bonkuh* را پشت سر می‌گذارد و پس از عبور از روستای سراب‌رود به دشت گرمسار وارد می‌شود و به شاخه‌های فراوانی تقسیم می‌گردد و به مصرف آبیاری و غیره می‌رسد. مازاد آب آن پس از عبور از روستای علی‌آباد باقری بسوی خاور جنوبی متوجه می‌شود و سرانجام در ۴۶ کیلومتری جنوب خاوری گرمسار به رودخانهٔ گلو می‌ریزد.

حجیم Hajim
دهستانهای مشیز و کوه پنج، شهرستان سیرجان. فصلی، ریزابهٔ رود کبوترخوان، حوضهٔ اردستان و یزد و کرمان. (شنزارکشکوئیه). طول ۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۹۷۰ متر. شیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.
سرچشمه، کوه پنج خورو، ۴۵ کیلومتری باختر بردسیر.

حدکور Hadkōr
← شاهی‌کور، دهستان بم‌پشت، شهرستان سراوان.

حرجند Horjand
← شیرین‌رود، دهستان حرجند، شهرستان کرمان.

حرم‌آباد Haram ābād
← آب ملایر، شهرستانهای بروجرد و تویسرکان.

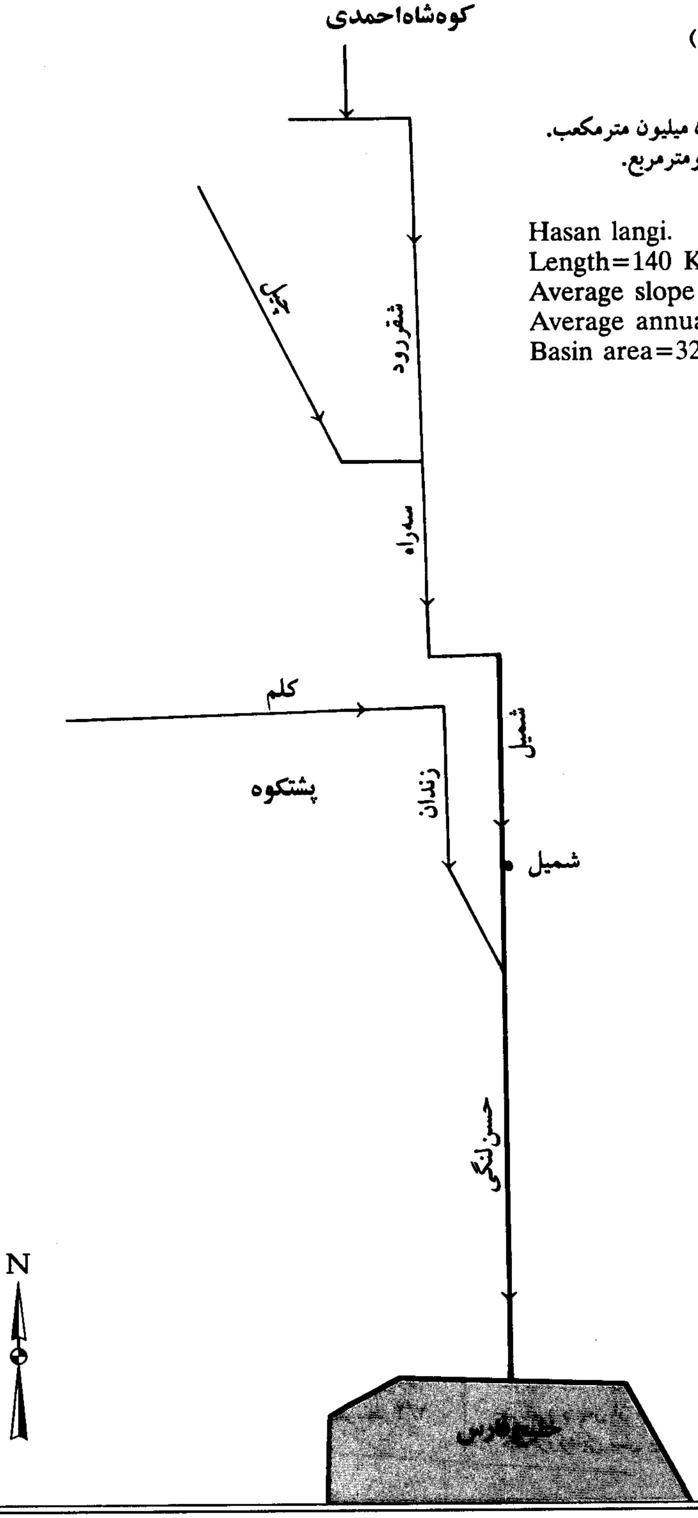
حرمک Hormak
دهستان حرمک، شهرستان زاهدان. خشکرود، ریزابهٔ رود شیله، حوضهٔ خاوری یا هامون (هامون گودزره). طول ۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۷۵ متر. شیب متوسط ۳/۳ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.
سرچشمه، ارتفاعات ۵۴ کیلومتری شمال باختری زاهدان.

حسن لنگی Hasan langi
دهستانهای شمیل و تخت و احمدی، شهرستان بندرعباس. دائمی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه صفر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی جنوبی. میانگین آبدهی سالانه حدود ۵۰ میلیون مترمکعب (ایستگاه سرمقسم).
این رودخانه از کوههای شاه احمدی، سفیدمورتا، دیناباد و شیخ‌علی واقع در شمال دهستان احمدی، در ۱۱۵ کیلومتری شمال خاوری بندرعباس سرچشمه می‌گیرد و رو به جنوب از کنار روستای پوراحمدی می‌گذرد و بنام شقررود از کنار روستائی به همین نام نیز عبور می‌کند و پس از مخلوط شدن با رودخانهٔ چیل به رودخانهٔ سه‌راه تغییر نام می‌دهد و از دره‌های تنگ و پرپیچ و خم رهسپار جنوب می‌گردد. در روستای شمیل از کوهستان خارج می‌شود و به دشت دهستان شمیل و تخت وارد می‌شود و پس از مخلوط شدن با رودخانهٔ زندان بنام رودخانهٔ شمیل همچنان رو به جنوب جریان می‌یابد. در روستای حسن لنگی راه اتومبیل‌رو بندرعباس به میناب را قطع می‌کند و بنام رود حسن لنگی مجدداً رو به جنوب روان می‌شود و سرانجام در ۵۱ کیلومتری خاور بندرعباس به تنگهٔ هرمز می‌ریزد.

حسین‌آباد Hoseyn ābād
دهستان نهبندان، شهرستان بیرجند. فصلی، حوضهٔ خاوری یا هامون (دریاچهٔ هامون). طول ۱۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۸۰ متر. شیب متوسط ۱/۲ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
این رودخانه از دامنهٔ کوه باران، در ۲۹ کیلومتری شمال خاوری شوسف و ۳۲ کیلومتری شمال خاوری حسین‌آباد سرچشمه می‌گیرد و پس از آمیختن با ریزابه‌های فراوان که همگی خشکرودهایی بیش نیستند از کنار روستاهای حسین‌آباد و

حسن‌لنگی (شهرستان بندرعباس)
طول ۱۴۰ کیلومتر.
شیب متوسط ۱ درصد.
میانگین آبدهی سالانه حدود ۵۰ میلیون مترمکعب.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۳۲۰۰ کیلومترمربع.

Hasan langi.
Length=140 Km.
Average slope=%1.
Average annual discharge=50 mcm.
Basin area=3200 Km^2.



طبسان *Tabasān* و بندان می‌گذرد و به دریاچهٔ هامون می‌ریزد.

حسین آباد Hoseyn ābād

دهستان ماهان، شهرستان کرمان. فصلی، حوضهٔ اردستان و یزد و کرمان. (شنزارهای جنوب کرمان). طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۰۰۰متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۸۰۰ متر. شیب متوسط ۶ درصد. مسیر کلی باختری.
سرچشمه، کوههای پلوار *Palvār* ، ۳۰کیلومتری خاور جنوبی کرمان.

حسین آباد Hoseyn ābād

دهستان نیکشهر، شهرستان چابهار. فصلی، ریزابهٔ رود بندان، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۲۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، ۱۵ کیلومتری باختر جنوبی نیکشهر. از روستای حسین‌آباد می‌گذرد.

حصار Hesār

دهستان سه‌قلعه، شهرستان فردوس. فصلی، حوضهٔ کویر لوت (دغ محمدآباد). طول ۲۰کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۰۰ متر. شیب متوسط ۰/۸ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، کوههای لاخ‌کرو *Lāxkorru* و چونگ‌علیان *Cong-e Aliyān* ، ۵۸کیلومتری جنوب خاوری فردوس.

حصار Hesār

دهستان شاخنات، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ رود خورشیدان، حوضهٔ خاوری یا هامون (دغ توندی). طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۳ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.
سرچشمه، ۵۰کیلومتری شمال خاوری بیرجند.
این رودخانه از روستاهای بیدسک *Bidesk* ، سیرجان، درهٔ عباس، فورخاس *Furxās* و خسروآباد می‌گذرد و به همین مناسبت به آن رود خسروآباد نیز می‌گویند.

حصارچای Hesār cāy

دهستان قیرورق، شهرستان خوی. فصلی، ریزابهٔ رود الند، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۰۰ متر. شیب متوسط ۱۳/۳ درصد. مسیر کلی خاوری.
سرچشمه، کوه اورین بزرگ، ۳۵کیلومتری باختر خوی.

حلال‌رود Halāl rud

دهستان کوهپایه، شهرستان قزوین. فصلی، ریزابهٔ ابهررود، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول حدود ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۵۰ متر. شیب متوسط ۲/۶ درصد. مسیر کلی جنوب باختری و جنوب.
این رودخانه که خشکرودی بیش نیست از دامنهٔ جنوبی کوه زرنو *Zar nō*، در ۳۰کیلومتری خاور شمالی قزوین سرچشمه گرفته و از درهٔ باختری کوه سرچاک بسوی جنوب باختری سرازیر می‌شود و پس از رسیدن به روستای حصارخوران تقریباً محو و ناپدید می‌شود. سیلاب این رودخانه در بارندگیهای بسیار شدید و غیرعادی به دشت جنوب خاوری قزوین وارد می‌گردد و به ابهررود می‌ریزد.

حلب Halab

دهستان انگوران، شهرستان زنجان. دائمی، ریزابهٔ انگوران‌چای، حوضهٔ دریای خزر. طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۹۰ متر. شیب متوسط ۳/۵ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
رودخانهٔ حلب از دامنهٔ جنوبی کوه گورگور، در ۳۶کیلومتری جنوب باختری ماه‌نشان طی ریزابه‌هایی چند سرچشمه می‌گیرد و درهٔ شمالی کوههای باباگیلدر و قزل‌گونی را رو بسوی خاور می‌پیماید. در روستای حلب تقریباً از دره خارج می‌شود و با کمی تغییر سمت رو بسوی شمال خاوری متوجه می‌گردد و پس از سیراب ساختن روستاهای کوسج پائین و مزرعه وارد درهٔ میان کوههای سولان (در شمال) و گرده‌تاج (در جنوب) می‌گردد. در روستای مراش با رودخانه‌های کاکا و الله‌لوچای مخلوط می‌شود و دامنهٔ شمالی کوه گرده‌تاج را بسوی خاور دور زده و با یک قوس چپگرد، روستاهای دندی و زمان و خانیک را مشروب می‌کند و در روستای انگوران به رودخانهٔ انگوران می‌ریزد.

حلّه Helleh

← هلّه، شهرستانهای کازرون، برازجان و بوشهر.

حماررود Hemār rud

← نمکزار، شهرستانهای بیرجند و فردوس و طبس، استان خراسان.

حنّا Hannā

← سمیرم، دهستانهای حنّا و پادنای سفلی، شهرستان سمیرم.

حنا Hanā

دهستان کوهمرّه، شهرستان کازرون. فصلی، ریزابهٔ رود سفید، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۲ کیلومتر ارتفاع سرچشمه ۲۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۷۰ متر. شیب متوسط ۱۰ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.
سرچشمه، کوههای چاه‌برفی و دشت ارژن، ۲۵کیلومتری خاور شمالی کازرون.

حوض Hōz

دهستان حومه، شهرستان فردوس. فصلی، ریزابهٔ کال شور، حوضهٔ دشت کویر (کویر نمک). طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع

سرچشمه ۱۴۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۷۵ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی شمالی.
سرچشمه، دامنهٔ باختری خالکوه، ۱۶ کیلومتری جنوب باختری فردوس.

حیدرآباد **Heydar ābād**
دهستان نهبندان، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ رودشور نهبندان، حوضهٔ خاوری یا هامون (دریاچهٔ هامون). طول ۷۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۲۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
سرچشمه، ارتفاعات ۴۵ کیلومتری جنوب نهبندان.

خاصه‌رود **Xāseh rud**
← چهل‌وچهارآب، دهستان کوهپایه، شهرستان گرگان.

خاک‌بتیه **Xāk betyeh**
دهستانهای بربرود وزلقی، شهرستان الیگودرز. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ کاکلستان. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۹۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۹۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی جنوبی.
این رودخانه از پیوند رودخانهٔ انوج با یک ریزابهٔ خاوری واقع در ۲۷ کیلومتری جنوب الیگودرز تشکیل می‌یابد و پس از عبور از درّهٔ میان کوههای گل‌گله *Golgoleh* (در خاور) و کلاغ (در باختر) در یک کیلومتری باختر روستای آب‌گرمک *Āb garmak* با رودخانه‌ای که از خاور سرچشمه گرفته و از روستای آب‌گرمک عبور کرده است مخلوط می‌شود و رودخانهٔ کاکلستان را تشکیل می‌دهد.

خاک‌پیرزن **Xāk-e Pirzan**
دهستان فندرسک، شهرستان دشت گرگان. فصلی، ریزابهٔ رود زرین‌گل، حوضهٔ دریای خزر. طول ۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۰۰ متر. شیب متوسط ۷/۵ درصد. مسیر کلی، باختری.
سرچشمه، دامنهٔ باختری کوه توایه *Tavāye*، در ۵۶ کیلومتری خاور گرگان. مسیر، درّهٔ میان کوه آقندوکمر *Āqondukamer* (در شمال) و کوه میان‌رستاق (در جنوب)، روستای مسیر، خاک‌پیرزن، ریزشگاه، ۴۷ کیلومتری خاور گرگان.

خاکی **Xāki**
دهستان بن، شهرستان شهرکرد. فصلی، ریزابهٔ رود جوب‌آسیاب. حوضهٔ اصفهان و سیرجان (باتلاق گاوخونی). طول ۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۳۸۰ متر. شیب متوسط ۱/۷ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، ۳۵ کیلومتری باختر شمالی شهرکرد.

خاله‌سرا **Xālehsarā**
دهستان اسالم، شهرستان تالش. فصلی، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۸- متر. شیب متوسط ۷/۶ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.
سرچشمه کوه اسپیاخونی، ۲۱ کیلومتری جنوب باختری هشتپر.

خان‌زمان **Xānzamān**
دهستان زابلی، شهرستان سراوان. فصلی، ریزابهٔ رود ماشکل، حوضهٔ خاوری یا هامون (هامون ماشکل). طول ۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۳۰ متر. شیب متوسط ۰/۶ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.
سرچشمه، ۱۰۳ کیلومتری باختر جنوبی سراوان و ۳۲ کیلومتری جنوب باختری زابلی. روستاهای مسیر، گوری *Gōri*، قادمدی و ناگپاهان.

خان‌میرزا **Xānmirzā**
دهستان خان‌میرزا، شهرستان بروجن. دائمی، ریزابهٔ رود لردگان، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۷۰ متر. شیب متوسط ۰/۷ درصد. مسیر کلی باختری.
این رودخانه از دامنهٔ کوههای سرخ و سیوک *Sivak*، در ۳۵ کیلومتری خاوری جنوبی لردگان و ۶۰ کیلومتری جنوب بروجن سرچشمه گرفته و پس از مشروب ساختن دشت دهستان خان‌میرزا از طریق درّهٔ شمالی کوه دولاب بسوی روستاهای دهٔنو بردبُر *Bardbor*، زرین‌درخت و درکه *Derkah* روان می‌شود و از طریق درّهٔ میان کوه کلار *Kalār* در جنوب و کوه آثارعجم در شمال بطرف روستاهای جان‌نسا و توتنگ *Tutang* روان می‌شود و به دهستان لردگان وارد می‌گردد و پس از عبور از شمال شهر لردگان و مشروب نمودن روستاهای خاردان، چال‌بتان *Cālbetān* و دارجونه به رود لردگان می‌ریزد.

خانه مرغزار **Xāneh marqzār**
دهستان ساردوئیه، شهرستان جیرفت. فصلی، ریزابهٔ تهرود، حوضهٔ کویر لوت. طول ۱۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۲۳۰ متر. شیب متوسط ۲/۸ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، چشمه‌سارهای مجاور روستای خانه مرغزار، ۶۶ کیلومتری شمال باختری جیرفت.

خاوه **Xāveh**
دهستان خاوه، شهرستان خرم‌آباد. دائمی، ریزابهٔ رود بادآور، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۷۰۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه مهاب *Mahāb*، ۵۴ کیلومتری شمال باختری خرم‌آباد.

خبیر **Xabir**
← کاهدان، دهستان خبر، شهرستان بافت.

خرانق **Xarānaq**

دهستان رباطات، شهرستان اردکان یزد. فصلی، حوضهٔ اردستان و یزد و کرمان (کویر درانجیر). طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۱۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی نخست شمال خاوری، سپس خاور جنوبی.
این رودخانه از ارتفاعات پیرامون خرانق، در ۶۰ کیلومتری خاور جنوبی اردکان سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی شمال خاوری از روستاهای خرانق و دوکالی می‌گذرد. در روستای اخیر بسوی خاور جنوبی منحرف شده و بنام رودخانهٔ دوکالی از مسیری بنام گدار هزارچیل عبور می‌کند و در ۲۸ کیلومتری خاور جنوبی خرانق به کویر درانجیر وارد می‌شود.

خربنده **Xarbandeh**

دهستان قلعه عسگر، شهرستان سیرجان. فصلی، ریزابهٔ رود کارزار، حوضهٔ اردستان و یزد و کرمان. (شنزار کشکوئیه). طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۴۵۰ متر. شیب متوسط ۳/۷ درصد. مسیر کلی باختری.
سرچشمه، کوههای آخورک و سنگ‌سیاه، ۴۱ کیلومتری جنوب خاوری بردسیر.

خرتوت **Xartut**

شهرستان بجنورد، استان خراسان. فصلی، ریزابهٔ رود اترک، حوضهٔ دریای خزر. طول ۷۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۸۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.
رود خرتوت از ارتفاعات جنوبی دهستان جرگلان، در ۵۲ کیلومتری شمال باختری بجنورد و ۵ کیلومتری جنوب راز *Rāz* سرچشمه گرفته و رو به باختر از روستای پیشندی *Pišandi* می‌گذرد. در ۵ کیلومتری غرب روستای مزبور بسوی شمال منحرف شده پس از طی یک کیلومتر مجدداً بطرف باختر متوجه می‌شود و ضمن سیراب نمودن روستای تنگه *Tangeh* و مخلوط شدن با یک ریزابهٔ کوچک که از ارتفاعات شمالی سرازیر شده است، درهٔ شمالی رشته کمرسارو *Kamarsāru* را بسوی باختر طی می‌کند. در ۵۰۰ متری خاور روستای زرنه *Zarneh* با ریزابهٔ کوچکی که ا ز چشمهٔ فرودی *Forudi* واقع در ارتفاعات شمالی سرچشمه گرفته است مخلوط می‌شود و پس از مشروب ساختن روستای زرنه تا ۳ کیلومتری باختر روستای مزبور همچنان بسوی باختر پیش می‌رود. در این نقطه بسوی شمال باختری متوجه شده و پس از طی ۳ کیلومتر مجدداً بطرف باختر منحرف می‌گردد و درهٔ جنوبی رشته‌کوههای زرنه را بسوی باختر می‌پیماید و در سر راه، روستای خرتوت را مشروب ساخته و بسوی باختر جنوبی متوجه می‌گردد و پس از طی حدود ۶ کیلومتر دوباره بطرف باختر جریان می‌یابد و درهٔ شمالی رشتهٔ بزداغ *Bozdāq* را بسوی غرب طی می‌کند و ضمن مخلوط شدن با چند خشکرود که از ارتفاعات شمالی و جنوبی سرچشمه گرفته‌اند به روستای کوالو *Kovālō* وارد گردیده و در ۵۰۰ متری شمال آن با رودخانهٔ چهل‌گذر مخلوط می‌شود و توأماً رو بسوی جنوب باختری جریان می‌یابند و در خاور روستای قیسار *Qeysār* به رود اترک می‌ریزد.

خردوانه **Xardavāneh**

← درّه گچی، دهستان حیات داوود، شهرستان بندر گناوه.

خررود **Xar rud**

دهستان خرقان شرقی، شهرستان قزوین. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ آوج. حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۹ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۹۰۰ متر. شیب متوسط ۵/۵ درصد. مسیر کلی نخست خاوری سپس شمال خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ خاوری گردنهٔ آوج، ۸ کیلومتری جنوب باختری آوج. روستای مسیر، سلطان‌بلاغ و خروس‌درّه. ریزشگاه، یک کیلومتری جنوب آوج.

خررود **Xar rud**

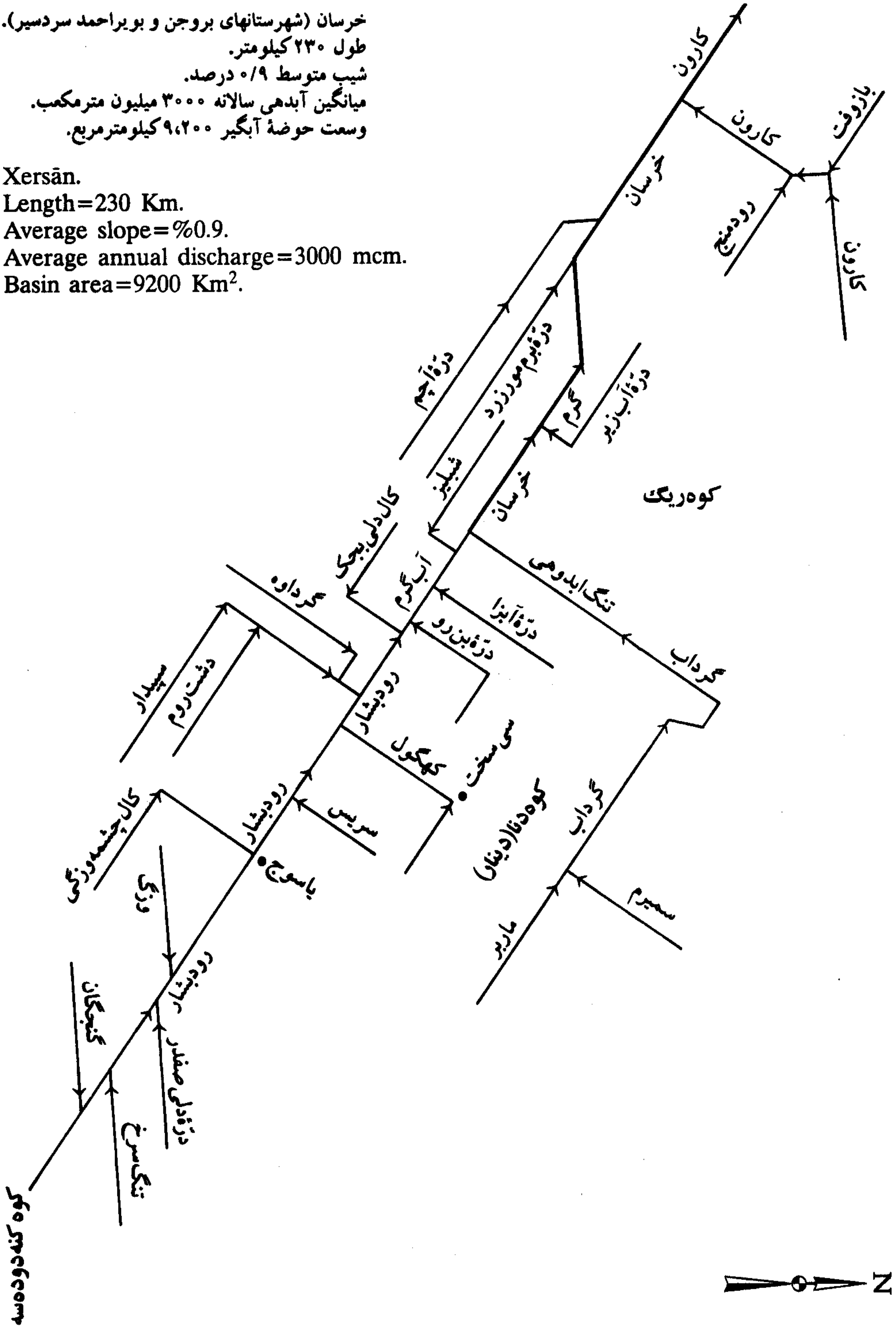
← شورفشاپویه، شهرستانهای قم، تهران، ساوه، کرج، قزوین و خدابنده.

خرسان **Xersān**

شهرستانهای بروجن و بویراحمد سردسیر. استانهای چهارمحال و بختیاری و کهگیلویه و بویراحمد. دائمی، ریزابهٔ رود کارون، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۹۰ متر. شیب متوسط ۰/۹ درصد. مسیر کلی شمال باختری. میانگین آبدهی سالانه ۳۰۰۰ میلیون مترمکعب (اندازه‌گیری‌شده در ایستگاه بارز بختیاری).
رودخانهٔ خرسان که بزرگترین ریزابهٔ رودکارون بشمار می‌آید از کوههای تنگ‌سرخ و کنه‌دوده‌سه *Keneh dudeh seh* در ۴۳ کیلومتری جنوب خاوری یاسوج و ۱۵ کیلومتری شمال باختری اردکان فارس سرچشمه گرفته و بنام رودخانهٔ بشار رو بسوی شمال باختری روان می‌شود و ضمن عبور از درهٔ باختری کوه تنگ سرخ روستاهای بردزرد، تنگ مشکان و تنگ خشک را سیراب می‌سازد. در یک کیلومتری باختر روستای اخیر با رود گنجگان مخلوط می‌شود و در ۲ کیلومتری باختر روستای تنگ سرخ با رود تنگ‌سرخ یا محمودبیگی درهم می‌آمیزد و به درهٔ میان کوههای توپ عبدالله (در خاور) و پازنان (در باختر) وارد می‌شود. در مدخل درهٔ مزبور روستای ده‌تولی را مشروب می‌کند و پس از آمیختن با یک ریزابهٔ خاوری با آب درهٔ دلی‌صفدر و سپس با رود وزگ مخلوط می‌شود و از طریق درهٔ خاوری کوه خرکلون *Xarkalun* بسوی روستاهای کلگه *Kolagah* و دهنو روان می‌گردد و سپس بسوی شهر یاسوج روان می‌شود و از ۲ کیلومتری جنوب آن عبور می‌کند. در روستای مختار با یک ریزابهٔ نسبتاً بزرگ خاوری مخلوط می‌شود و رو بسوی شمال باختری از کنار روستاهای چم‌خان و ده‌سریس می‌گذرد. در روستای اخیر با رود سریس مخلوط می‌شود و به دهستان دروهان از شهرستان بویراحمد سردسیر وارد می‌گردد. در این دهستان که در دامنهٔ جنوب باختری کوه دنا واقع است، روستاهای گچسر، چهاردرّه و حسن‌آباد را

خرسان (شهرستانهای بروجن و بویراحمد سردسیر).
طول ۲۳۰ کیلومتر.
شیب متوسط ۰/۹ درصد.
میانگین آبدهی سالانه ۳۰۰۰ میلیون مترمکعب.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۹،۲۰۰ کیلومترمربع.

Xersān.
Length=230 Km.
Average slope=%0.9.
Average annual discharge=3000 mcm.
Basin area=9200 Km^2.



مشروب می‌کند و پس از آمیختن با رود کهگول بسوی روستای برآفتاب روان می‌شود. در یک کیلومتری باختر روستای درّه‌چیلی با رود گرداوه مخلوط می‌شود و پس از عبور از کنار روستای نده *Nadeh* با کال‌دلی‌بجک درهم می‌آمیزد و سپس بطرف روستای سرتنگ روان می‌گردد و در ۳ کیلومتری شمال باختری روستای مزبور با آب درّهٔ بن‌رو مخلوط می‌شود و پس از عبور از روستای ده‌شیخ با آب درّهٔ آبزا درهم می‌آمیزد و پس از عبور از روستاهای ده‌کهنه، برائی *Barā'i* باک، لما، لهسواره *Lahsavāreh*، دزک *Dezak* و سرسور *Sarsur* به روستای دوراه می‌رسد. در خاور روستای اخیر با رودخانهٔ گرداب که از تنگ ابدوهی *Abduhi* می‌گذرد مخلوط می‌شود و بنام رودخانهٔ گرم و گاه بنام رود خرسان به دهستان لردگان از شهرستان بروجن وارد می‌گردد.

در ورود به دهستان مزبور کوههای شورم *Šurom*، سیاه‌کوه و چیربون *Cirbun* را از طریق درّهٔ شمالی طی می‌کند و روستاهای مُنج *Monj*، طلایه، جلاله، بالرو *Bālru* و انکک‌زیرانا *Enekek-e Zirānā* را مشروب ساخته و با آب درّهٔ آب زیر مخلوط می‌شود و به درّهٔ میان زردکوه در خاور و ماشمی *Māšemi* در باختر وارد می‌گردد. در این درّه روستاهای انکک *Enekek*، ساته *Sāteh*، سرقلعه و مهره‌چم بالا *Mohreh cam-e Bālā* را سیراب می‌سازد و با پیمودن درّهٔ شمالی کوه شوروم *Šurum* با آب درّهٔ مورزرد مخلوط می‌گردد و در ۲ کیلومتری باختر روستای رمه‌رون *Ramehrun* با آب درّهٔ آجم درهم می‌آمیزد و پس از طی درّهٔ خاوری کوه برآفتاب و مشروب نمودن روستاهای پل‌بزرگ و ده‌بارز و جوکال در ۱ کیلومتری باختر روستای چته *Ceteh* و ۴۴ کیلومتری باختر لردگان به رود کارون می‌ریزد.

خرشک‌رود **Xerešk rud**

دهستان رحمت‌آباد،شهرستان رودبار. فصلی، ریزابهٔ سفیدرود، حوضهٔ دریای خزر، طول ۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۰ متر. شیب متوسط ۲/۷ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

رودخانهٔ کوچک خرشک‌رود از دامنهٔ باختری کوه درفک، در ۱۹ کیلومتری شمال خاوری رودبار سرچشمه گرفته و رو بسوی شمال باختری سرازیر می‌گردد و پس از سیراب نمودن روستاهای شیرکوه و بالامحلهٔ خرشک، در مقابل روستای امین‌آباد به سفیدرود می‌ریزد.

خرشگی **Xarešgi**

دهستان چهارفرسخ، شهرستان کرمان. فصلی، ریزابهٔ رود شهداد، حوضهٔ کویرلوت. طول ۲۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۲۰ متر. شیب متوسط ۷ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری. سرچشمه، کوههای بیابان و دهران، ۴۳ کیلومتری شمال خاوری کرمان. روستاهای مسیر، دهران *Dehrān* و بیشه و پوزه‌کوه. مسیر: درّهٔ شمال خاوری کوههای اهرون *Ahrun* و طبق‌سر.

این رودخانه پس از خروج از کوهستان به دو شاخه تقسیم می‌شود. شاخهٔ شمالی بنام رودخانهٔ ابراهیم‌آباد از ۶ کیلومتری شمال شهداد می‌گذرد و در شنزارهای حاشیهٔ باختری کویرلوت فرو می‌رود و شاخهٔ دیگر آن در حوالی روستای کنارو *Konāru* به رود شهداد می‌ریزد.

خرقاب **Xarqāb**

← قمرود، شهرستان گلپایگان و خمین، استانهای اصفهان و مرکزی.

خرکش **Xarkeš**

دهستان پادنای سفلی، شهرستان سمیرم. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ سمیرم، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۹۹۰ متر. شیب متوسط ۲/۵ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، ۲۴ کیلومتری باختر جنوبی سمیرم.

خرم‌آباد **Xorram ābād**

شهرستان خرم‌آباد، استان لرستان. دائمی، ریزابهٔ رود کشگان، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۸۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۷۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی نخست خاوری، سپس باختری. میانگین آبدهی سالانه ۳۰۱ میلیون مترمکعب (ایستگاه چم‌انجیر).

رود خرم‌آباد در واقع از ریزابه‌های بسیاری که همگی از ارتفاعات پیرامون شهر خرم‌آباد سرچشمه گرفته‌اند پدید می‌آید. (از میان ریزابه‌های مزبور، ریزابه‌ای که از دامنهٔ کوههای لپوپیاده *Lapupiyādeh* و کمرسیاه، ۳۳ کیلومتری شمال باختری خرم‌آباد سرچشمه گرفته است مهمتر می‌باشد).

این رودخانه نخست از درّه شمال خاوری کوه لپوپیاده بسوی جنوب خاوری روان شده سپس به موازات راه اتومبیل‌رو خرم‌آباد به نورآباد جریان می‌یابد و پس از عبور از درّهٔ خاوری سفیدکوه به شهر خرم‌آباد وارد می‌گردد. در این شهر با ریزابهٔ بزرگی که از بلندیهای خاوری سرازیر شده مخلوط می‌شود و در جنوب شهر نیز با رودخانهٔ تنگ بهرام‌کش درهم می‌آمیزد و رو به باختر تغییر مسیر داده و به دهستان کرگاه وارد می‌شود. در این دهستان با رودخانهٔ درّه نسب *Darreh nasab* مخلوط می‌گردد و پس از عبور از دهستان ویسیان در دهستان هویان به رود کشگان می‌ریزد.

خرم‌رود **Xorram rud**

← سراب کنگاور، دهستان کنگاور، شهرستان کرمانشاه.

خرّم‌رود **Xorram rud**

دهستان خرم‌رود، شهرستان تویسرکان. دائمی، ریزابهٔ قره‌چای، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۰۰ متر. شیب متوسط ۲/۶ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

این رودخانه از دامنهٔ جنوبی کوه الوند، در ۲۴ کیلومتری شمال باختری تویسرکان طی سه ریزابه که یکی از قصبهٔ کهنوش

Kohnuš ، یکی از روستای ورداود *Vardāvad* و دیگری از روستای شهرستانه عبور کرده است، تشکیل می‌گردد. ریزابه‌های مزبور در یک کیلومتری باختر روستای نجف‌آباد با هم تلاقی کرده و پس از سیراب نمودن روستاهای سوری، قلعهٔ امیرخان، تورمیانک *Turmiyānak* ، هوش، میناباد، شأن‌آباد *Ša'n ābād* و سکاوی در ۳/۵ کیلومتری جنوب روستای اخیر به قره‌چای می‌پیوندد.

Xarvazān خروزان

دهستان خربزان، شهرستان دهلران. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ میمه، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۶ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۱۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۵۰ متر. شیب متوسط ۲/۳ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

این رودخانه از تلاقی آب تختان و ریزابهٔ دیگری که از شمال می‌آید، در ۵۵ کیلومتری شمال باختری دهلران تشکیل می‌گردد و ضمن عبور از روستاهای زرین‌آباد بالا و پائین با دو ریزابهٔ کوچک مخلوط می‌شود و در روستای سیدابراهیم به رودخانهٔ میمه می‌ریزد.

Xarrehbelān خرّه‌بلان

دهستان بیلوار، شهرستان کرمانشاه. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ رازآور، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۸ درصد. مسیر کلی جنوبی.

سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه حاجی‌کش، ۶۱ کیلومتری شمال باختری کرمانشاه.

این رودخانه به موازات راه اتومبیل‌رو سنندج به کرمانشاه رو به جنوب سرازیر می‌شود و پس از مخلوط شدن با آب کرّه‌پویان در ۴۷ کیلومتری شمال باختری کرمانشاه به رود رازآور می‌ریزد.

Xarrineh خرّینه

دهستان چم‌کبود، شهرستان دهلران. دائمی، ریزابهٔ رود آبدانان. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۸۰ متر. شیب متوسط ۴/۶ درصد. مسیر کلی خاوری.

سرچشمه، دامنهٔ خاوری دینارکوه، ۲۳ کیلومتری شمال خاوری دهلران.

Xosbān خسبان

دهستان طالقان، شهرستان کرج. دائمی، ریزابهٔ طالقان‌رود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۶۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۸۰۰ متر. شیب متوسط ۱۲/۳ ردصد. مسیر کلی جنوبی.

این رودخانه از دامنهٔ جنوبی کوههای شمالی طالقان، در ۵۶ کیلومتری شمال باختری کرج سرچشمه گرفته و با شیب تند رو به جنوب سرازیر می‌گردد و پس از ورود به درّهٔ باختری کوه خسبان از باختر روستای خسبان می‌گذرد و در ۳ کیلومتری جنوب باختری روستای مزبور به طالقان‌رود می‌ریزد.

← طالقان‌رود، دهستان طالقان، شهرستان کرج.

Xosrō ābād خسروآباد

← حصار، دهستان شاخنات، شهرستان بیرجند.

Xošk خشک

دهستان بالاولایت، شهرستان تایباد. فصلی، ریزابهٔ رود شهر نو، حوضهٔ قره‌قوم. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۲۰ متر. شیب متوسط ۲/۴ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.

سرچشمه، دامنهٔ سرکوه، ۳۰ کیلومتری باختر شمالی شهر نو. روستاهای مسیر، فری‌آباد، حسین‌آباد و قلعه‌نو.

Xošk خشک

دهستان رستاق، شهرستان خمین. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ ریحان، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۹۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۸۲۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.

این رودخانه از دامنهٔ کوههای مورسیاه *Mor-e Siyāh* ، کمربسته و ویلو *Vilu* ، در ۳۰ کیلومتری جنوب باختری خمین سرچشمه گرفته و پس از سیراب نمودن روستاهای حسین‌آباد، آشناخور، قره‌کهریز و فرج‌آباد و عکس‌آباد به موازات راه اتومبیل‌رو خمین به الیگودرز، رو به شمال خاوری روان می‌شود و از درهٔ میان کوههای شاه‌نشین و دز (در خاور) و کوههای مورسیاه و هفت‌سواران (در باختر) عبور می‌کند و پس از سیراب ساختن روستاهای حشمتیه و بیلاغ *Bilāq* در بخش باختری شهر خمین به رودخانهٔ ریحان می‌ریزد.

Xošk خشک

دهستان حومه، شهرستان گلپایگان. فصلی، ریزابهٔ قمرود، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۷۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی باختر شمالی.

سرچشمه، کوههای هشتادسر، بزمستان *Bazmestān* دره‌کله *Darrehkoleh* و بیدعرب، ۴۰ کیلومتری جنوب خاوری گلپایگان.

Xošk خشک

دهستان حومه، شهرستان شیراز. فصلی، ریزابهٔ رود پل فسا، حوضهٔ نیریز (دریاچهٔ مهارلو). طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۴۷۰ متر. شیب متوسط ۱/۹ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

سرچشمه، کوههای قلات و تش‌برگی *Taš-e Bargi* و کلتاق *Kaltāq* ، ۳۳ کیلومتری شمال باختری شیراز. به آن نهر اعظم نیز می‌گویند.

Xošk خشک

دهستان قریةالعرب، شهرستان بردسیر. فصلی، ریزابهٔ رود

چهاری. حوضهٔ اردستان و یزد و کرمان (شنزار کشکوئیه). طول ۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۱۰۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه هزار، ۷۷ کیلومتری جنوب خاوری بردسیر.

خشکک **Xoškak**
دهستان شاخنات، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ رود حصار، حوضهٔ خاوری یا هامون (دغ توندی). طول ۱۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۶۰ متر. شیب متوسط ۲/۵ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، ۵۳ کیلومتری خاور شمالی بیرجند.

خشکه‌رود **Xoškeh rud**
دهستان سیاهکل‌رود، شهرستان رودسر. فصلی، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۵- متر. شیب متوسط ۱۰ درصد. مسیر کلی شمالی. میانگین آبدهی سالانه ۵۰ میلیون مترمکعب (ایستگاه رضامحله).
این رودخانه از دامنهٔ شمالی کوههای سماموس و توکه‌سر، در ۳۵ کیلومتری جنوب خاوری رودسر سرچشمه گرفته و از میان جنگل بسوی شمال سرازیر می‌گردد، پس از طی حدود ۱۲ کیلومتر باکوکورود مخلوط می‌شود، سپس بسوی روستای سیاهکل رود روان گردیده و با سیراب نمودن آن از کوهستان خارج می‌شود و به دشت ساحلی دریای خزر وارد می‌گردد و در کنار روستای خشکه‌لات به دریای خزر می‌ریزد.

خشکه‌رود **Xoškeh rud**
دهستان کلاردشت، شهرستان نوشهر. فصلی، ریزابهٔ سردابرود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۶۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۰۰ متر. شیب متوسط ۱۵/۶ درصد. مسیر کلی شمالی.
این رودخانه از دامنهٔ شمالی کوه گرمابسر، در ۴۳ کیلومتری جنوب باختری نوشهر سرچشمه گرفته و از درهٔ میان کوه کله‌کت *Kaleh kat* (در خاور) و چاه‌کوه (در باختر) بسوی شمال سرازیر می‌شود و پس از عبور از روستای مجل *Mejel* در رودبارک به رودخانهٔ سرداب می‌ریزد.

خشکه‌رود **Xoškeh rud**
دهستان کوهستان شرقی، شهرستان نوشهر. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ چالوس، حوضهٔ دریای خزر. طول ۷/۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۵۰ متر. شیب متوسط ۱۹ درصد. مسیر کلی باختر شمالی.
این رودخانه از دامنهٔ باختری کوههای دهلا *Dahelā* و خشک‌دره، در ۴۴ کیلومتری جنوب باختری نوشهر سرچشمه گرفته و رو به باختر شمالی سرازیر می‌شود و در ۵۰۰ متری جنوب روستای انارک به رودخانهٔ چالوس می‌ریزد.

خشکه‌رود **Xoškeh rud**
دهستانهای دهق و علویجه، شهرستان نجف‌آباد. فصلی، حوضهٔ اصفهان و سیرجان (باتلاق گاوخونی). طول ۷۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۵۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.
این رودخانه همانطوری که از نام آن پیداست، خشکرودی است که از ارتفاعات پیرامون دهستان دهق طی ریزابه‌های فراوان سرچشمه می‌گیرد و پس از عبور از روستاهای خونداب *Xundāb*، دهق، هسنیجه *Hasnijeh* و علویجه *Alavijeh* در شمال کوههای سنگریز و عمری با رودخانه‌های شور علویجه مخلوط می‌شود وبصورت مسیلی پهناور به رودخانهٔ دست‌کن می‌ریزد.

خشکه‌رود **Xoškeh rud**
← آب جونقان، دهستانهای جونقان، فارسان و تنگ‌گزی، شهرستان شهرکرد.

خشکه‌رودبار **Xoškeh rudbār**
دهستان سدن رستاق شرقی، شهرستان گرگان. فصلی، ریزابهٔ قره‌سو، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰- متر. شیب متوسط ۳/۲ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
این رودخانه که خشکرودی بیش نیست از دامنهٔ شمالی کوه چکل‌سر *Cekalsar*، در ۲۰ کیلومتری جنوب باختری گرگان سرچشمه گرفته و رو به شمال سرازیر می‌شود و با رسیدن به روستای شموشک‌بالا *Šamušak bālā* از کوهستان خارج شده و به دشت گرگان وارد می‌شود و پس از سیراب نمودن روستاهای نامن، دنگلان *Dangalān*، دورودمحله و گرجی‌محله و یاسوقی، مازاد آب آن در فصلهای پرآبی به قره‌سو می‌ریزد.

خط **Xat**
دهستان آران، شهرستان کاشان. خشکرود، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۸۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۳ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، دامنهٔ شمال باختری کوه یخاب *Yaxāb*، ۶۱ کیلومتری خاور شمالی کاشان.

خط **Xat**
شهرستانهای کاشان و اردستان. خشکرود، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۷۸۰ متر. شیب متوسط ۰/۷ درصد. مسیر کلی خاور شمالی و سپس خاور جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه یخاب *Yaxāb*، ۶۱ کیلومتری خاور شمالی کاشان.
این خشکرود پس از عبور از دهستان کویرات شهرستان کاشان به دهستان زوار، یا ریگستان از شهرستان اردستان وارد شده و

به نمکزارهای دشت کویر فرو می‌رود.

خُفتان **Xoftān**

← جفتان، دهستان سیرچ، شهرستان کرمان.

خلیفه **Xalifeh**

دهستان ارشق *Aršaq*، شهرستان مشکین‌شهر. فصلی، ریزابهٔ قره‌سو، حوضهٔ دریای خزر. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۰۰۰ متر. شیب متوسط حدود ۳/۷ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

رود خلیفه از دامنه‌های جنوبی کوه شینون‌کلک *Šinun kelek* واقع در مرز ایران و جمهوری آذربایجان، در ۵۵ کیلومتری شمال باختری اردبیل سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی جنوب باختری از روستای روزی *Ruzi* عبور می‌کند و در ۲ کیلومتری شمال روستای ایری *Ayri* به قره‌سو می‌ریزد.

خُمام‌رود **Xomām rud**

دهستانهای حومه و خمام، شهرستان رشت. دائمی، شاخهٔ دلتای سفیدرود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۶۰ کیلومتر. ارتفاع محل انشعاب ۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۸- متر. شیب متوسط ۰/۲ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

این رودخانه در روستای سرایان از سفیدرود منشعب گردیده و به موازات شاخهٔ اصلی سفیدرود تا حوالی روستای غازیان جریان می‌یابد. از این روستا مسیر رودخانه بسوی شمال متوجه می‌گردد و دشت پهناور گیلان را که از آبرفت دلتای سفیدرود پدید آمده است بسوی روستای سنگر *Sangar* طی می‌کند. در شمال روستای پولکو *Polku* راه اتومبیل‌رو رشت به کوچصفهان را قطع می‌کند و پس از مشروب ساختن روستاهای پیشه‌ور *Pišehvar* و دافچاه *Dāfcāh*، در شهر خمام به دو شاخه تقسیم می‌گردد. شاخهٔ شمالی پس از سیراب نمودن چاپارخانه *Cāpārxāneh* در روستای لیجراکی *Lijarāki* به دریای خزر می‌ریزد و شاخهٔ غربی که رودخانهٔ شیجان *Šeyjān* نام دارد پس از سیراب نمودن روستای شیجان به مرداب انزلی وارد می‌گردد.

خنجره **Xanjareh**

دهستان سارال، شهرستان سنندج. دائمی، ریزابهٔ قزل‌اوزن، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۱ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۹۷۵ متر. شیب متوسط ۲/۵ درصد. مسیر کلی، شمالی.

سرچشمه، کوه چاله‌رش، در ۳۱ کیلومتری شمال باختری سنندج. ریزشگاه، ۴ کیلومتری شمال باختری روستای هانه‌گلان *Hāneh gelān*. سرچشمهٔ قزل‌اوزن.

خوئین **Xo'in**

دهستان ایجرود، شهرستان زنجان. دائمی، ریزابهٔ قزل‌اوزن، حوضهٔ دریای خزر. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۳ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

رودخانهٔ خوئین از تلاقی رودخانه‌های اوزون‌دره و سجاس‌رود و همچنین ریزابه‌ای که از دامنهٔ خاوری کوه داش‌کسن سرازیر شده و روستاهای خوئین و گرنه را در سر راه سیراب ساخته است در ۴۸ کیلومتری جنوب باختری زنجان پدید می‌آید. این رودخانه پس از سیراب ساختن روستای ارکوین *Arkovin* به موازات راه اتومبیل‌رو زنجان به بیجار رو بسوی جنوب باختری روان می‌گردد و پس از عبور از شمال روستای ینگی‌کند جامه‌سرا، در محل پل قزل‌اوزن که برای عبور راه اتومبیل‌رو زنجان - بیجار ساخته شده به رودخانهٔ قزل‌اوزن می‌ریزد.

خوانسار **Xānsār**

دهستان خوانسار، شهرستان گلپایگان. دائمی، ریزابهٔ قمرود، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۶۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۸۰۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

این رودخانه از کوههای خوانسار و چشمه‌دراز، در ۳۵ کیلومتری جنوب خاوری گلپایگان و ۱۰ کیلومتری جنوب خاوری خوانسار سرچشمه گرفته و از درّهٔ شمال خاوری کوه خوانسار بسوی شهر خوانسار جریان می‌یابد. پس از عبور از شهر مزبور تغییر مسیر داده و رو به شمال بسوی روستاهای هند *Hend*، باباسلطان، قودجان و تیدجان *Tidjān* روان می‌شود و پس از طی درّهٔ میان کوههای چهلگزی و لومبین به روستای بزرگ وانشان وارد می‌شود و بسوی دشت گلپایگان روان می‌گردد. مازاد آب آن در بارندگیهای فوق‌العاده به قمرود می‌ریزد.

خور **Xōr**

← ماله، شهرستانهای رامهرمز و اهواز و خرمشهر، استان خوزستان.

خور **Xur**

دهستان بدوی، شهرستان بندرلنگه. فصلی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه صفر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی باختر شمالی.

سرچشمه، ارتفاعات ۱۰۵ کیلومتری باختر شمالی بندر لنگه. به آن رود مقام نیز می‌گویند.

خورجُل **Xur-e Jol**

← شور سرخون، دهستانهای ایسین و سیاهو، شهرستان بندرعباس.

خورخوره **Xorxoreh**

دهستان خورخوره، شهرستان سقز، استان کردستان. دائمی، ریزابهٔ زرینه‌رود، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه)، طول ۷۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۷۵

متر. شیب متوسط ۰/۵ درصد. مسیر کلی شمالی.
رودخانهٔ خورخوره از رودخانه‌های گول‌رگ و آب‌بره و چشمه‌سارهایی که از دامنهٔ جنوبی کوه سرتزین *Sartazeyn* سرازیر شده و در خاور روستای عزیزآباد، در ۳۵ کیلومتری باختر دیوان‌دره بهم پیوسته‌اند، تشکیل می‌گردد. نخست رو بسوی باختر روان می‌شود و در ۲ کیلومتری جنوب خاوری روستای ککوسان *Kokusān* با چم‌چهل‌چشمه درهم می‌آمیزد و درهٔ شمالی کوه چهل‌چشمه را بسوی شمال باختری می‌پیماید. پس از عبور از جنوب روستای ککوسان با ریزابهٔ نسبتاً کوچکی که از دامنهٔ شمالی کوه چهل‌چشمه سرازیر شده و روستای دره‌هوان *Darrehhavān* را سیراب ساخته است مخلوط می‌گردد و از دامنهٔ جنوبی کوه سفید عبور می‌کند و راه خویش را همچنان بسوی شمال باختری طی می‌نماید. در ۱/۵ کیلومتری جنوب روستای مولان‌آباد با رودخانهٔ شورتی مخلوط می‌شود و از این نقطه مسیر خود را بسوی شمال متوجه می‌سازد و درهٔ باختری کوه سفید را ضمن عبور از باختر روستای مولان‌آباد بطرف شمال طی می‌نماید و در سر راه با ریزابه‌های نسبتاً کوچکی که یکی از خاور و دیگری از باختر می‌آیند، درهم می‌آمیزد و پس از عبور از خاور روستای کانی‌سید کمی بسوی شمال خاور منحرف می‌شود و در سر راه روستای خورخوره و قتلو *Qotolu* را مشروب می‌کند. در روستای خورخوره با آب رقجو مخلوط می‌شود و پس از عبور از دامنهٔ خاوری کوه شمشیرزرین به روستای رستمان *Rostamān* می‌رسد. در این محل پس از مخلوط شدن با دو ریزابهٔ کوچک بسوی شمال خاوری متوجه می‌گردد و در سر راه روستای شیخ علی را مشروب می‌کند و در روستای خان‌امیران با رودخانهٔ ایراب درهم می‌آمیزد و پس از قطع راه اتومبیل‌رو سقز به دیوان‌درّه، از کنار روستای اینچکه *Incakeh* عبور می‌کند و راه خویش را همچنان بطرف شمال خاوری می‌پیماید. در روستای قره‌گل با رودخانهٔ زایر *Zāyer* مخلوط می‌شود و پس از عبور از باختر روستای قزلوی پائین با چند پیچ و خم بطرف شمال متوجه می‌گردد و پس از عبور از باختر روستای دالو و آمیختن با چند ریزابه که غالباً از ارتفاعات خاوری سرازیر شده‌اند به یک کیلومتری خاور روستای یاپشخان *Yāpešxān* می‌رسد. در ۲ کیلومتری شمال روستای مزبور با چند ریزابه مخلوط می‌گردد و سپس بسوی شمال باختری منحرف می‌شود. در این مسیر روستاهای سیدآباد و نمدینه و کیله‌کبود را سیراب می‌سازد و سرانجام در دامنهٔ باختری کوه پیرمحمد در ۲ کیلومتری خاور روستای گوآرز *Guārz* به رودخانهٔ زرینه‌رود می‌ریزد.
← زرینه‌رود، رود زایر، رودخانهٔ ایراب، چم‌پیرسلیمان، آب‌رقجو، رودخانهٔ شورتی، چم‌چهل‌چشمه و رودخانهٔ گول‌رگ و آب‌بره.

خورشیدان **Xoršidān**
دهستان شاخنات، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ رود شاه‌مراد، حوضهٔ خاوری یا هامون (دغ توندی). طول ۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۲۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، ارتفاعات شیرکاب *Širkāb* ، ۶۳ کیلومتری خاور شمالی بیرجند.

خوسری **Xosri**
دهستان دلگان، شهرستان ایرانشهر، فصلی، ریزابهٔ رود بمپور، حوضهٔ جزموریان. طول ۸۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۸۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
این رودخانه از ارتفاعات ۱۴۰ کیلومتری شمال باختری ایرانشهر سرچشمه می‌گیرد و بنام رودخانهٔ هودیان از روستاهای جمال و هودیان می‌گذرد و در حوالی روستای ماهدوست بنام رود ماهدوست تغییر نام می‌یابد و با رسیدن به روستای خورسی به رود خورسی نام می‌گیرد و بسوی روستای چاه زنگال روان می‌شود و در اراضی جنوبی روستای مزبور ناپدید می‌گردد و مازاد آب این رودخانه در فصلهای پرباران به رود بمپور می‌ریزد.

خوش **Xoš**
شهرستانهای ایلام و مهران، استان ایلام. دائمی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول تا مرز ایران و عراق ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۶۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه (نطقهٔ خروج از مرز) ۲۰۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.
این رودخانه از تلاقی کلال‌رود و گیلال‌کورگه در ۲۵ کیلومتری باختر ایلام تشکیل می‌گردد و در دامنهٔ خاوری کوه کاچ با رودخانهٔ چوار مخلوط می‌شود و پس از سیراب ساختن روستای چشمه‌سار، کوه سه‌کورند *Seh kurand* را از دامنهٔ جنوبی دور می‌زند و ضمن آمیختن با ریزابه‌هایی متعدد در ۵۴ کیلومتری باختر جنوبی ایلام و ۵۰ کیلومتری شمال باختری مهران از مرز ایران و عراق خارج می‌گردد و در دشت عراق پراکنده می‌شود.

خوشابر **Xušābar**
دهستان میانده، شهرستان تالش. دائمی، ریزابهٔ شفارود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۶ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۰۰ متر. شیب متوسط ۸/۱ درصد. مسیر کلی خاور شمالی. سرچشمه، ارتفاعات ۲۶ کیلومتری باختر جنوبی رضوانشهر.

خوش‌درّه **Xoš darreh**
← تنگل قلعه‌جوق، شهرستان تربت حیدریه.

خوش‌رود **Xoš rud**
دهستان کومرود، شهرستان نور. دائمی، ریزابهٔ هراز نور، حوضهٔ دریای خزر. طول ۳/۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۹۵ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۰۴۰ متر. شیب متوسط ۱/۶ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
این رودخانه از پیوند رودخانه‌های بتاهرکلا و لور در روستای

کُمر *Komor* ، در ۵۱ کیلومتری جنوب باختری نور تشکیل می‌گردد و رو بسوی شمال خاوری جریان می‌یابد. نخست در روستای کُلیک *Kolyak* با یال‌رود مخلوط می‌شود و در یک کیلومتری شمال روستای مزبور به هراز باختری یا نور رود می‌ریزد.

خوش‌رود **Xoš rud**

← بزرود، دهستان بندپی، شهرستان بابل.

خوشه‌پسری **Xuša pesari**

دهستان کنت، شهرستان سراوان. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ ماشکل، حوضهٔ خاوری یا هامون (هامون ماشکل). طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۷۰ متر. شیب متوسط ۰/۴ درصد. مسیر کلی خاور شمالی. سرچشمه، ۴۰ کیلومتری جنوب خاوری زابلی.

خوفنام **Xōfnām**

دهستان مغان شرقی، شهرستان مغان. فصلی، ریزابهٔ قره‌سو، حوضهٔ دریای خزر. طول ۳۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۸۲۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۶۰ متر. شیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی باختری.
این رودخانه از دامنه‌های شمالی کوههای کلانتر واقع در دهستان انگوت *Angut* سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی شمال جریان یافته و روستاهای گوده کهریز *Gōdeh kahriz* ، قره‌خان‌بیگلو و زیوه *Zeyveh* را مشروب ساخته و در شمال روستای اخیر با رودخانهٔ سمبورچای مخلوط شده و حدود ۳/۵ کیلومتر بسوی شمال باختری منحرف می‌شود و سپس بطرف باختر جریان می‌یابد و در ۱۰ کیلومتری جنوب خاوری دیکداش *Dikdāš* به قره‌سو وارد می‌شود.

خولین‌درّه **Xolin darreh**

دهستان کتول، شهرستان گرگان. فصلی، ریزابهٔ رودبار محمدآباد. حوضهٔ دریای خزر. طول ۹ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۰۰ متر. شیب متوسط ۱۰/۵ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
این رودخانه که به آن راست‌درّه نیز می‌گویند از دامنهٔ کوههای زیلان *Zeylān* و چل‌چلی *Celceli* ، در ۳۰ کیلومتری خاور جنوبی گرگان سرچشمه می‌گیرد. نخست روستای خولین‌دره را سیراب می‌کند و در ۲ کیلومتری باختر روستای نرسو *Nersu* به رودبار محمدآباد می‌ریزد.

خونی **Xuni**

دهستان ماسال، شهرستان تالش. فصلی، ریزابهٔ رود پرسی‌لسار، حوضهٔ دریای خزر. طول ۹ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۵۰ متر. شیب متوسط ۱۵/۵ درصد. مسیر کلی خاوری.
سرچشمه، ارتفاعات ۲۴ کیلومتری باختر جنوبی ماسال.

خیاوچای **Xiyāv cāy**

دهستان مشکین غربی، شهرستان مشکین‌شهر. دائمی، ریزابهٔ قره‌سو، حوضهٔ دریای خزر. طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۸۰ متر. شیب متوسط ۶/۵ درصد. مسیر کلی شمالی. میانگین آبدهی سالانه ۳۳ میلیون مترمکعب (ایستگاه پل‌سلطانی).
رودخانهٔ خیاوچای از دامنهٔ شمالی کوه سبلان، ۲۰ کیلومتری جنوب مشکین‌شهر سرچشمه می‌گیرد و با شیب زیاد رو بسوی شمال جریان می‌یابد و سر راه روستاهای می‌یور *Meyur* ، مله‌زیر *Malehzir* ، مشکین‌شهر، وراقول *Varāqul* ، لوشلی *Lošali* و خواجه‌علی، در یک کیلومتری شمال باختری روستای اخیر به قره‌سو می‌ریزد.

خیج **Xij**

دهستان کلاته‌های غربی، شهرستان شاهرود. فصلی، ریزابهٔ کال‌شور، حوضهٔ دشت کویر. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۱۰۰ متر. شیب متوسط ۲/۳ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
این رودخانه از تلاقی رودهای چشمه‌آدم و دوآب، در ۴۹ کیلومتری شمال خاوری شاهرود پدید می‌آید و پس از عبور از پادگان نظامی چهل‌دختر از روستاهای خیج و مزج *Mazj* عبور می‌کند و در اراضی خاوری روستای اخیر محو می‌گردد. مازاد آب آن در هنگام سیلابی به کال شور می‌ریزد.

خیرآباد **Xeyr ābād**

شهرستانهای گچساران و بهبهان، استانهای کهگیلویه و بویراحمد و خوزستان. دائمی، ریزابهٔ رود زهره، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۰۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۹۰ متر. شیب متوسط ۱/۸ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی. میانگین آبدهی سالانه ۵۹۶ میلیون مترمکعب (ایستگاه خیرآباد).
این رودخانه از دامنهٔ کوههای هامی و آبگرم کوه، ۲۵ کیلومتری شمال خاوری دوگنبدان سرچشمه می‌گیرد و بنام رودخانهٔ روباشتی بسوی باختر شمالی روان می‌شود. در ۲۸ کیلومتری شمال خاوری دوگنبدان با ریزابهٔ بزرگی که از شمال می‌آید مخلوط می‌شود و بنام رودخانهٔ شاه‌بهرام همچنان بسوی باختر شمالی روان می‌گردد. در یک کیلومتری جنوب روستای گرداب با رودخانهٔ تغار درهم می‌آمیزد و بسوی باختر جنوبی متوجه می‌گردد و بنام رود خیرآباد تغییر اسم می‌دهد و در سر راه به ترتیب با رودهای آب‌دیل و بی‌منجگان و درّه‌جاکی مخلوط می‌شود و پس از قطع راه اتومبیل‌رو بهبهان به دوگنبدان به دهستان حومه از شهرستان بهبهان وارد می‌شود و رو به جنوب متوجه می‌گردد. در ۲۷ کیلومتری جنوب خاوری بهبهان با رودخانهٔ شمس‌عرب درهم می‌آمیزد و در شمال باختری روستای حیدرکرّار به رود زهره می‌پیوندد.

خیرآباد **Xeyr ābād**

دهستان چترود، شهرستان کرمان. فصلی، حوضهٔ اردستان و یزد

و کرمان (دشت کویرات). طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۷۵۰ متر. شیب متوسط ۳/۲ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.
سرچشمه، کوه خرخسرو، ۴۲ کیلومتری شمال کرمان.

خیررود **Xeyr rud**
دهستان خیررودکنار، شهرستان نوشهر. دائمی، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۵- متر. شیب متوسط ۸/۵ درصد. مسیر کلی، شمالی. میانگین آبدهی سالانه ۵۰ میلیون مترمکعب (ایستگاه خیررودکنار).
این رودخانه از دامنهٔ باختری کوه تورستان *Turestān*، در ۱۹ کیلومتری جنوب خاوری نوشهر سرچشمه گرفته و درّهٔ باختری کوه مزبور را از میان جنگل بسوی شمال می‌پیماید. پس از طی حدود ۹ کیلومتر با رودخانهٔ به‌سرا و در فاصلهٔ ۱۰ کیلومتری با رودخانهٔ لجینی مخلوط می‌گردد و با رسیدن به روستای خیررودکنار به دشت ساحلی وارد گردیده و در ساحل امیررود به دریای خزر می‌ریزد.

خیره‌مسجدچای **Xeyreh masjed cāy**
دهستان اوجان، شهرستان تبریز. فصلی، ریزابهٔ کورچای، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۵۰ متر. شیب متوسط ۲/۵ درصد. مسیرکلی شمال خاوری.
این رودخانه از ارتفاعات شمال دریاچهٔ قوری‌گل، در ۱۶ کیلومتری شمال باختری بستان‌آباد سرچشمه گرفته و رو بسوی شمال خاوری از روستاهای خیره‌مسجد و علی‌آباد می‌گذرد و در یک کیلومتری شمال خاوری روستای اخیر به کورچای می‌ریزد.

خیری **Xeyri**
← پیشامگ، دهستانهای راسک و پارود، شهرستان ایرانشهر.

خیزرودبار **Xizrudbār**
دهستان لواسان بزرگ، شهرستان تهران. دائمی، ریزابهٔ جاجرود، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۵۰ متر. شیب متوسط ۷/۹ درصد. مسیر کلی نخست جنوبی، سپس باختری.
این رودخانه از باختر گردنهٔ لواسان، در ۳۷ کیلومتری شمال خاوری تهران سرچشمه گرفته و رو به جنوب از لواسان بزرگ و روستای کلان *Kalān* عبور می‌کند، سپس رو به باختر منحرف شده و پس از عبور از روستای چهارباغ و آمیختن با یک ریزابهٔ شمالی که از روستاهای برگ‌جهان و نیکنام‌ده عبور کرده است، به دریاچهٔ سد لتیان می‌ریزد.

دارالمیزان **Dārolmizān**
شهرستان لار، استان فارس. دائمی، ریزابهٔ رود موند، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۸۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۷ درصد. مسیر کلی باختر شمالی.
این رودخانه از کوه گاوبست، در ۸۰ کیلومتری باختر جنوبی لار واقع در دهستان بیرم سرچشمه می‌گیرد و بنام رودخانهٔ بیرمی درّهٔ شمالی کوه تختهٔ سروه دیوان *Taxteh-ye Soruh divān* را طی می‌کند و در سر راه با ریزابه‌های بسیار مخلوط می‌شود و به دهستان علامرودشت وارد می‌شود. در این دهستان نخست به رود علامرودشت و سپس به نام چاه عینی تغییر نام می‌دهد و درّهٔ میان کوههای هوا ونر *Nar* را رو بسوی باختر شمالی می‌پیماید و با رسیدن به روستای دارالمیزان به رودخانهٔ دارالمیزان تغییر نام می‌دهد و درّهٔ جنوبی کوه پازنان را طی می‌کند و رو به شمال تغییر جهت داده و از درّهٔ خاوری کوه سرخان *Sorxān* بسوی دهستان دزگاه از شهرستان فیروزآباد روان می‌شود و در روستای دزگاه با رودخانه‌های کورده و باز مخلوط می‌شود و رودخانهٔ دزگاه را تشکیل می‌دهد.

دارج **Dārj**
دهستان گزخت *Gozoxt*، شهرستان بیرجند. فصلی، حوضهٔ خاوری یا هامون (دغ پترگان). طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۷۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۶۴۰ متر. شیب متوسط ۰/۶ درصد. مسیر کلی خاوری.
سرچشمه ۴۷ کیلومتری شمال خاوری گزیک.

دارخان **Dārxān**
← کهیر، دهستانهای نیکشهر و کنارک، شهرستان چابهار.

داررزنکان‌کئور **Dārrazenkān ka'ur**
دهستان کوهک، شهرستان سراوان. فصلی، ریزابهٔ رود ماشکل، حوضهٔ خاوری یا هامون (هامون ماشکل). طول ۱۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۹۳۰ متر. شیب متوسط ۲/۶ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، ۷۰ کیلومتری خاور جنوبی سراوان.

دارگادلی **Dārgādly**
دهستان فنوج، شهرستان ایرانشهر. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ آب‌نما، حوضهٔ جزموریان. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۲ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.
این رودخانه طی دو ریزابهٔ اصلی، یکی بنام گولموچک از کوههای درهمان و درمگی *Darmagi*، در ۱۹۰ کیلومتری باختر جنوبی ایرانشهر و دیگری بنام بمادست از کوههای درمگی و بندنادم *Band-e Nādom*، در ۱۸۷ کیلومتری باختر جنوبی ایرانشهر سرچشمه می‌گیرد و پس از سیراب ساختن روستاهای هنجال *Hanjāl*، رامک، گدم *Gedam* و بنسور *Bonsur* در ۳ کیلومتری باختر شمالی روستای آب‌نما با رودخانهٔ کوت مخلوط می‌شود و رودخانهٔ آب‌نما را تشکیل می‌دهند.

داروسر Dārusar

دهستان بشاگرد غربی، شهرستان میناب. دائمی، ریزابهٔ رود انگهران، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۱۲۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۸۲۰ متر. شیب متوسط ۱/۷ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، چشمه‌سارهای ۹۵ کیلومتری جنوب خاوری میناب واقع در رشته‌کوههای بشاگرد، ۱۲ کیلومتری شمال انگهران. روستاهای مسیر، سرهور، ایرر *Irar*، دورموش، دومرخ *Dumerx*، تچک *Tecek* و دیریز *Diriz*.

داری Dāri

دهستانهای گوهرکوه و تخته‌شاب، شهرستان خاش. فصلی، حوضهٔ کویر لوت. طول ۱۷۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۵۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۸ درصد. مسیر کلی نخست جنوب باختری، سپس شمال باختری.
این رودخانه از دامنهٔ باختری کوهستان تفتان واقع در روستای نازیل، در ۷۲ کیلومتری شمال باختری خاش سرچشمه میگیرد و بنام رودخانهٔ کل تنگی بسوی باختر سرازیر می‌شود و از دهستانهای اسکل‌آباد عبور می‌کند به دهستان گوهرکوه وارد می‌گردد. در این دهستان بنام رود قلعه‌بید تغییر نام می‌دهد و رو به جنوب از کنار روستاهای حسن‌آباد، شندک و زیروکی و لال‌آباد می‌گذرد و به درّهٔ جنوبی کوه درمحمود *Dormahmud* وارد می‌شود و بنام رودخانهٔ داری وارد دهستان تخته‌شاب می‌گردد و بسوی شمال باختری متوجه می‌شود و در شوره‌زارهای حاشیهٔ جنوبی کویر لوت فرو می‌رود. در طول مسیر با رودهای تودی‌لنگ و گزان‌تیر مخلوط می‌شود.

داستان Dāstān

دهستان بسطام، شهرستان شاهرود. فصلی، ریزابهٔ رود مُجن، حوضهٔ دشت کویر (کویر حاج علی‌قلی). طول ۱۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۸۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۰۵۰ متر. شیب متوسط ۶/۲ درصد. مسیر کلی، خاوری.
سرچشمه، منطقهٔ اسپی‌خاک *Espixāk*، در ۴۲ کیلومتری باختر شاهرود. ریزشگاه، روستای مُجن ۳۰ کیلومتری باختر شمالی شاهرود.

داسین Dāsin

دهستان حومه، شهرستان سراوان. فصلی، ریزابهٔ رود سی‌میش، حوضهٔ خاوری یا هامون (هامون جزموریان). طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۲۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی خاوری. سرچشمه ۳۰ کیلومتری باختر شمالی سراوان.

داغا Dāqā

← مهاباد، شهرستان مهاباد، استان آذربایجان غربی.

داغه Dāqeh

← مهاباد، شهرستان مهاباد، استان آذربایجان غربی.

دالاد Dālād

دهستان ایلات قاقازان، شهرستان قزوین. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ کوهین، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۳۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۲۸۰ متر. شیب متوسط ۲/۲ درصد. مسیر کلی جنوبی.
خشکـــرود دالاد از دامنهٔ جنوبی کوه قزلرقلعه‌سی در ۳۱ کیلومتری شمال باختری قزوین سرچشمه می‌گیرد و پس از عبور از روستای معلم‌خانی به درّهٔ باختری کوه سیریجان وارد می‌شود. سپس روستاهای کوشکک و آقابابا را مشروب می‌کند و با قطع راه اتومبیل‌رو قزوین به رشت به جریان خود ادامه می‌دهد و پس از گذشتن از روستای داغلان *Dāqlān* به رودخانهٔ کوهین می‌پیوندد.

دالکی Dālaki

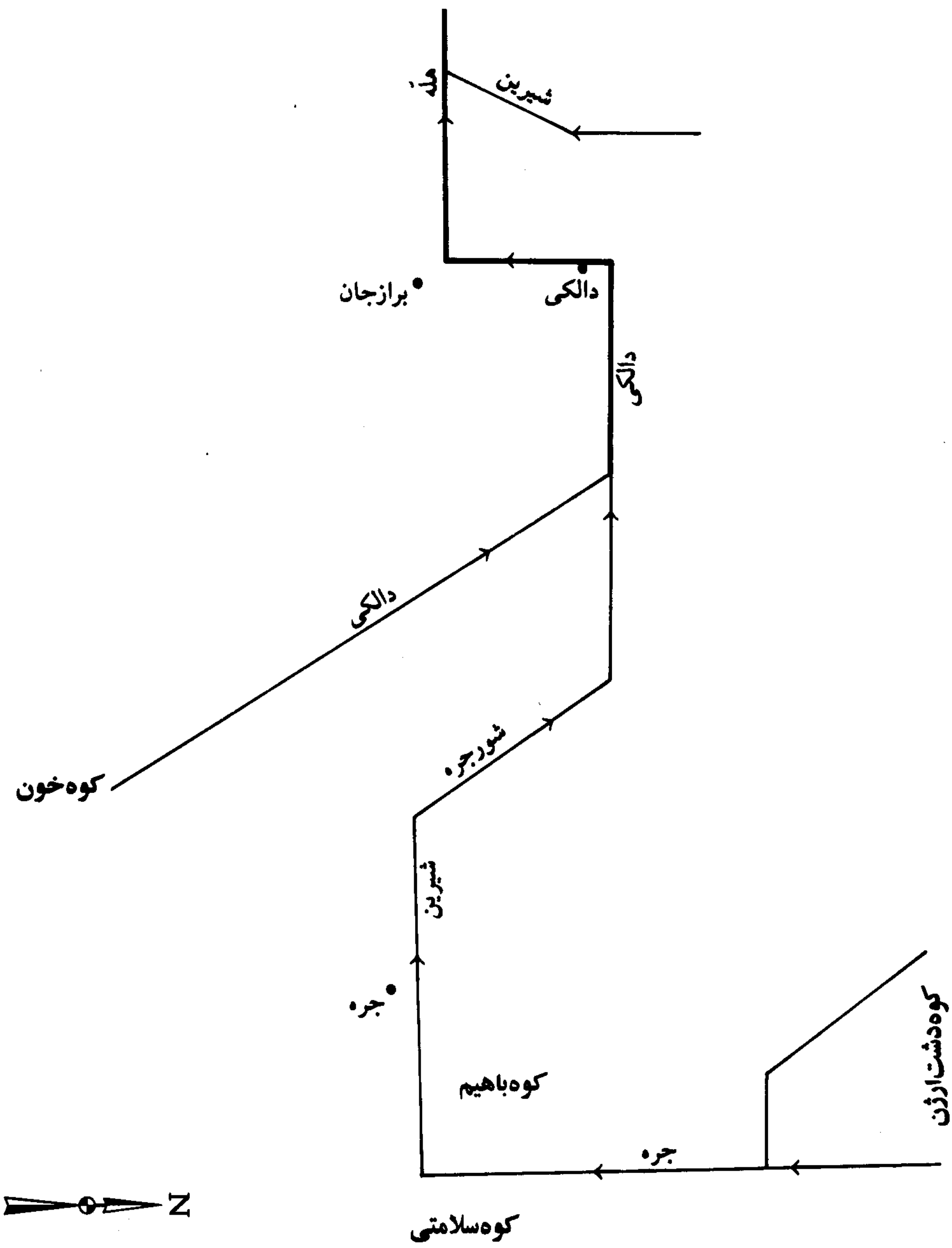
شهرستانهای شیراز و کازرون و برازجان، استانهای فارس و بوشهر. دائمی، ریزابهٔ رود هلّه، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۷۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۲۵ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی باختری. میانگین آبدهی سالانه ۴۴۴ میلیون مترمکعب (ایستگاه سرقنات).
این رودخانه از دامنهٔ جنوبی کوه دشت ارژن، در ۴۸ کیلومتری باختر شیراز واقع در دهستان کوهمرّه سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی جنوب خاوری سرازیر می‌گردد. در جنوب روستای برم‌زرد *Barm-e Zard*، ۴۲ کیلومتری جنوب باختری شیراز با رودخانهٔ سرخون مخلوط می‌شود و بنام رودخانهٔ جره از طریق درّهٔ باختری کوه سلامتی رو به جنوب متوجه می‌گردد و پس از طی درّهٔ جنوبی کوه باهیم *Bāhim* وارد دهستان جره از شهرستان کازرون می‌شود و بسوی باختر منحرف میگردد. در این دهستان با ریزابه‌های بزرگ و کوچک فراوانی از جمله رودخانهٔ شیرین مخلوط می‌شود و به رودشور جره تغییر نام می‌دهد و بسوی شمال باختری متوجه می‌گردد و بنام رودخانهٔ دالکی به دهستان کمارج از شهرستان کازرون داخل می‌شود و پس از طی درّه‌های پرپیچ و خم دهستان مزبور و مخلوط شدن با ریزابهٔ بلند دیگری که آن نیز رود دالکی نام دارد از طریق دهستان دالکی به شهرستان برازجان وارد می‌شود و بسوی جنوب باختری تغییر مسیر می‌دهد و پس از طی دهستان زیرراه در ۱۷ کیلومتری باختر شمالی برازجان با رود شیرین (شاهپور) مخلوط می‌شود و رودخانهٔ هلّه را تشکیل می‌دهند.

دامغان‌رود Dāmqān rud

دهستان رودبار، شهرستان دامغان. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ چشمه‌علی، حوضهٔ دشت کویر (کویر حاج علی‌قلی). طول ۲۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۶۰ متر. شیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
این رودخانه از تلاقی رودبار چهارده و یک ریزابهٔ خاوری در روستای چهارده، ۳۰ کیلومتری شمال باختری دامغان تشکیل می‌یابد و رو بسوی جنوب باختری روان می‌شود. پس از طی ۸ کیلومتر با نمک‌آب‌رود مخلوط می‌شود و ضمن عبور از خاور

دالکی (شهرستانهای شیراز، کازرون و برازجان).
طول ۱۷۰ کیلومتر.
شیب متوسط ۱/۵ درصد.
میانگین آبدهی سالانه ۴۴۴ میلیون مترمکعب.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۵،۸۰۰ کیلومترمربع.

Dālaki.
Length=170 Km.
Average slope=%1.5.
Average annual discharge=444 mcm.
Basin area=5800 Km^2.



روستای کلاته *Kalāteh* دامنهٔ باختری انبان‌کوه *Anbān* را طی می‌کند و در روستای آستانه با رودخانهٔ آستانه مخلوط می‌شود و به رودخانهٔ چشمه‌علی تبدیل می‌گردد.

Dām-e Gō **دام‌گو**
دهستان ترود، شهرستان شاهرود. خشکرود، حوضهٔ دشت کویر (کویر حاج علی‌قلی). طول ۶۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۰۶۵ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی خاوری و شمالی.
سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه دارستان، ۱۱۰ کیلومتری جنوب خاوری شاهرود. روستاهای مسیر، آبگاره، منطقهٔ عبور دقّ‌دوزخی.

Dāman **دامن**
← بمپور، شهرستانهای خاش و ایرانشهر.

Dāvarzan **داورزن**
دهستان مزینان، شهرستان سبزوار. فصلی، ریزابهٔ کال‌شور جاجرم، حوضهٔ دشت کویر. طول ۶۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۷۹۰ متر. شیب متوسط ۲/۲ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
رودخانهٔ داورزن از دامنهٔ شمال خاوری کوه گر *Gar*، در ۷۰ کیلومتری باختر شمالی سبزوار و ۲۲ کیلومتری شمال خاوری داورزن سرچشمه می‌گیرد و از درهٔ میان کوه گر (در باختر) و کوه سریال *Sar-e Yāl* (در خاور) رو بسوی جنوب باختری روان می‌شود و پس از سیراب ساختن داورزن، راه اتومبیل‌رو سبزوار به شاهرود را قطع می‌کند و در اراضی جنوب داورزن ناپدید می‌گردد. مازاد آب این رودخانه در بارندگیهای فوق‌العاده به کال‌شور جاجرم می‌ریزد.

Dāvari **داوری**
← گز، دهستانهای کردر و بشاگرد غربی، شهرستان میناب.

Dāydāti **دایداتی**
دهستان قصرقند، شهرستان چابهار. فصلی، ریزابهٔ رود کاجه، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۰۰ متر. شیب متوسط ۲/۲ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
این رودخانه از ارتفاعات سیاهکوه، در ۱۴۱ کیلومتری شمال چابهار سرچشمه می‌گیرد و بنام رودخانهٔ کمانی بسوی جنوب خاوری سرازیر می‌شود و با رسیدن به روستای کوهسر به رودخانهٔ گرگان تغییر نام می‌دهد و بسوی روستاهای کریموار و کشات و لابخش روان می‌گردد. در روستای اخیر به رودخانهٔ کوریک تغییر نام می‌دهد و ضمن عبور از درّه‌های پرپیچ و خم بنام رودخانهٔ دایداتی از کنار روستایی به همین نام می‌گذرد و در روستای کاردوه *Kārdoh* به رودخانهٔ کاجه می‌ریزد.

Dāyem **دایم**
دهستان خوسف، شهرستان بیرجند. فصلی، حوضهٔ کویر لوت (دغ محمدآباد). طول ۲۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی شمالی.
سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه مولی، ۴۸ کیلومتری باختر شمالی بیرجند.

Dabbehdār **دبّه‌دار**
دهستان کوهپایه، شهرستان گرگان. خشکرود فصلی، ریزابهٔ رود گرمابدشت، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۰ متر. شیب متوسط ۷ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
خشکرود دبّه‌دار از منطقه‌ای بنام سنگ‌ورزش واقع در دامنهٔ شمالی کوه کلاه‌گردان، در ۱۴ کیلومتری جنوب خاوری گرگان سرچشمه می‌گیرد و رو به شمال خاوری روان می‌شود. در سر راه از روستای نومل *Nōmal* عبور می‌کند و پس از طی مسافتی به رودخانهٔ گرمابدشت می‌ریزد.

Der **در**
← شورو، شهرستانهای خاش و زاهدان

Darārud **درارود**
دهستان طغرلجرد، شهرستان زرند. فصلی، ریزابهٔ رودشور سیریز، حوضهٔ اردستان و یزد و کرمان (کویردرانجیر). طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۰۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، ارتفاعات ۲۶ کیلومتری شمال باختری زرند.

Derāz bišeh **درازبیشه**
دهستان نصریان، شهرستان دهلران. فصلی، ریزابهٔ رود گرده‌بیشه، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۳۰۰ متر. شیب متوسط ۴ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، دامنهٔ کوه اناران، ۳۰ کیلومتری باختر شمالی دهلران.

Derāzenā **درازنا**
دهستان سوسن، شهرستان ایذه. دائمی، ریزابهٔ رود کارون، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۰۰ متر. شیب متوسط ۸/۳ درصد. مسیر کلی نخست شمال باختری، سپس جنوب باختری.
رودخانهٔ درازنا از دامنهٔ کوه سفید، ۲۵ کیلومتری خاور شمالی ایذه سرچشمه می‌گیرد و پس از سیراب نمودن روستای کی‌مقصودی بسوی باختری متوجه می‌گردد و ضمن آمیختن با دو ریزابهٔ نسبتاً بزرگ از کنار روستای پاتاوه عبور می‌کند و رو بسوی جنوب باختری جریان می‌یابد و پس از سیراب نمودن روستاهای شمسوری *Šamsuri* و فاله *Fāleh* در ۱۸ کیلومتری شمال خاوری ایذه به رود کارون می‌ریزد.

درراندرکئور **Darāndarka'ur**
دهستان کله‌گان، شهرستان سراوان. فصلی، ریزابهٔ رود کلگان‌کئور، حوضهٔ خاوری یا هامون (هامون ماشکل). طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۰۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی شمال باختری. سرچشمه ارتفاعات مرزی، ۴۸ کیلومتری خاور جنوبی سراوان.

دربند **Darband**
دهستان انگوران، شهرستان زنجان. فصلی، ریزابهٔ قزل‌اوزن، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۵۰ متر. شیب متوسط ۷ درصد. مسیر کلی خاوری.
رودخانهٔ دربند از دامنهٔ جنوبی باش‌آقاج‌داغی، در ۱۶ کیلومتری باختر شمالی ماه‌نشان سرچشمه می‌گیرد و پس از مخلوط شدن با دو ریزابهٔ نسبتاً مهم که از دامنهٔ خاوری کوه سفید و قاریاقدی سرچشمه گرفته و روستاهای سهند بالا و پائین را مشروب ساخته است به درهٔ باریکی وارد می‌گردد و پس از طی حدود ۷ کیلومتر در شمال روستای ساری‌آغل به قزل‌اوزن می‌ریزد.

دربند **Darband**
← جعفرآباد، دهستان حومه، شهرستان تهران.

دربند **Darband**
← قمرود، شهرستان فریدن، استان اصفهان.

دربند **Darband**
دهستانهای شقان و گرمه، شهرستان بجنورد. فصلی، ریزابهٔ کال‌شور جاجرم، حوضهٔ دشت کویر. طول ۶۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۹۵۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی نخست خاوری، سپس جنوبی. سرچشمه ارتفاعات باختری دهستان شقان.

دربندشور **Darband-e Šur**
دهستان دلیجان، شهرستان محلات. فصلی، ریزابهٔ رود لعل‌بار. حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی باختر شمالی.
این رودخانه طی ریزابه‌های فراوان که غالباً از دامنهٔ شمالی کوههای پیسه‌کوه، کلنگ‌قاضی، حنائی و مسته‌کوه *Masteh kuh*، در ۶۳ کیلومتری جنوب خاوری محلات سرچشمه گرفته‌اند، تشکیل می‌یابد و از درهٔ خاوری کوه شیخ احمد بسوی معدن طلای چاه‌باغ روان می‌شود. در این محل بسوی باختر تغییر جهت داده و پس از عبور از روستای جمال‌آباد در شمال روستای چهل‌رز *Cehel raz*، ۱۹ کیلومتری جنوب محلات به رود لعل‌بار می‌ریزد.

دربی **Darbi**
دهستان بایگ، شهرستان تربت حیدریه. دائمی، ریزابهٔ کال ازغند، حوضهٔ دشت کویر. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۲۰ متر. شیب متوسط ۳/۴ درصد. مسیر کلی نخست باختری. سپس جنوبی.
این رودخانه از دامنهٔ شمالی کوه کمراستوم *Kamarastum*، در ۳۲ کیلومتری شمال باختری تربت حیدریه سرچشمه گرفته و از درهٔ شمالی کوه مزبور بسوی باختر جریان می‌یابد و پس از آمیختن با دو ریزابهٔ کوچک به درهٔ باختری کوه دربی وارد شده و ضمن مشروب ساختن روستای رود معجن *Rud ma'jan* بسوی جنوب روان می‌شود و با کال حصار مخلوط شده و به کال ازغند تبدیل می‌گردد.

درپهن **Darpahn**
دهستان بشاگرد غربی، شهرستان میناب. فصلی، ریزابهٔ رود مازابی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۳۰ متر. شیب متوسط ۴/۶ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.
سرچشمه، کوه مهره، ۸۵ کیلومتری جنوب خاوری میناب.

درپهنو **Darpahnu**
دهستان بشاگرد شرقی، شهرستان کهنوج. فصلی، ریزابهٔ رود دروکی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۷۰ متر. شیب متوسط ۲/۴ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، کوه میح‌در *Mihder*، ۱۶۰ کیلومتری جنوب خاوری کهنوج. روستاهای مسیر، میح‌در، کلاه و درپهنو.

درخونیش **Darxuniš**
← بشیراز، دهستان بشاگرد غربی، شهرستان میناب.

درده **Dardeh**
دهستان پشتکوه و حبله‌رود، شهرستان دماوند. فصلی، ریزابهٔ حبله‌رود، حوضهٔ دشت کویر. طول ۲۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۰۰ متر. شیب متوسط ۳/۹ درصد. مسیر کلی، باختر جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه میرشکار، ۹ کیلومتری خاور جنوبی فیروزکوه، روستاهای مسیر، پیرده، درده، نهرآباد و اشرف‌آباد.

دررش **Darraš**
دهستان مسکون، شهرستان جیرفت. فصلی، ریزابهٔ رود شور جیرفت. حوضهٔ جزموریان. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۰۰ متر. شیب متوسط ۳/۳ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، کوههای جبال بارز، ۱۸ کیلومتری شمال خاوری جیرفت.

دررود **Darrud**
دهستان زبرخان، شهرستان نیشابور. فصلی، ریزابهٔ کال شور سبزوار، حوضهٔ دشت کویر. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه

۲۷۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۰۰ متر. شیب متوسط ۶/۲ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، کوه یال‌رباط ، ۳۴ کیلومتری خاور نیشابور.
این رودخانه پس از عبور از روستای دررود و وارد شدن به دشت خاور جنوبی نیشابور تقریباً محو می‌گردد و در بارندگیهای غیرعادی به کال شور سبزوار می‌ریزد.

درسختی **Dar saxti**
دهستان سیرج، شهرستان کرمان. فصلی، ریزابهٔ رود شهداد، حوضهٔ کویر لوت. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۲۰ متر. شیب متوسط ۷/۵ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
سرچشمه، کافرکوه، ۲۶ کیلومتری خاور شمالی کرمان.

درکاه **Darkāh**
دهستان بشاگرد غربی، شهرستان میناب. فصلی، ریزابهٔ رود جگین، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۲۰ متر. شیب متوسط ۲/۲ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، کوه کم‌زرد، ۱۰۰ کیلومتری خاور جنوبی میناب. از روستایی به همین نام می‌گذرد.

درکه **Darakeh**
دهستان حومه، شهرستان تهران. فصلی، ریزابهٔ رود کن، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۲۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۰۰ متر. شیب متوسط ۵/۵ درصد. مسیر کلی نخست جنوبی، سپس باختری.
سرچشمه، دامنهٔ جنوب باختری کوه توچال، ۱۹ کیلومتری شمال تهران. روستاهای مسیر، درکه و اوین *Evin* .

درگان **Dargān**
دهستان طبس مسینا، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ رود پاتینگ، حوضهٔ خاوری یا هامون (دغ پترگان). طول ۲۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۰۰متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۸۰ متر. شیب متوسط ۲/۷ درصد. مسیر کلی خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ خاوری کوه گزیک، ۱۰۰ کیلومتری خاور شمالی بیرجند.

درلی‌سو **Derali su**
دهستان کرەسنّی *Korehsonny* شهرستان سلماس (شاهپور). فصلی، ریزابهٔ زولاچای، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۵۰ متر. شیب متوسط ۲/۵ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
این رودخانه از دامنه‌های جنوب خاوری کوه گلوران *Gelvarān* واقع در ۲۲ کیلومتری شمال باختری سلماس (شاهپور) سرچشمه می‌گیرد و بسوی جنوب خاوری جریان می‌یابد. در یک کیلومتری باختر روستای اوربان *Urbān* با رودخانهٔ شوربلاغ مخلوط می‌شود و بطرف جنوب روان می‌گردد و پس از عبور از روستاهای سرای ملک و مغانجیق *Moqānjiq* بطرف نواحی شمالی شهر سلماس (شاهپور) متوجه شده و شهر مزبور را از سوی شمال خاوری و خاور دور می‌زند و در ۵ کیلومتری جنوب خاوری سلماس (شاهپور) به رودخانهٔ زولاچای می‌ریزد.

درودخان **Derudxān ?**
دهستان چوبر، شهرستان فومن. دائمی، ریزابهٔ پسیخان‌رود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۵ متر. شیب متوسط ۵/۵ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
سرچشمه، کوههای کرم‌خانی و اسلار، ۲۷ کیلومتری جنوب فومن.
این رودخانه در روستای نهزم با رودخانهٔ چنار رودخان مخلوط می‌شود و به پسیخان‌رود تبدیل می‌گردد.

دروغ‌زن **Doruqzan**
دهستانهای بکش و ماهور، شهرستان ممسنی. فصلی، ریزابهٔ رود فهلیان. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۵۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، ارتفاعات ۱۵ کیلومتری جنوب نورآباد. نام دیگر این رودخانه کفی است.

دروکی **Daruki**
← گابریک، شهرستانهای جاسک و کهنوج.

درومپی **Darumpi**
دهستان ریگان، شهرستان بم. فصلی، ریزابهٔ رود کُنارنی، حوضهٔ کویرلوت. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۲ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
سرچشمه، ۱۰۰ کیلومتری جنوب خاوری بم.

درونگر **Dorungar**
شهرستانهای قوچان و دره‌گز، استان خراسان. دائمی، حوضهٔ قره‌قوم. طول تا مرز ایران و جمهوری ترکمنستان ۱۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه (نقطهٔ خروج از مرز) ۳۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی. میانگین آبدهی سالانه ۳۶ میلیون مترمکعب (اندازه‌گیری شده در ایستگاه سنگ سوراخ).
رود درونگر از دامنهٔ شمالی کوه کیسمر واقع در دهستان فاروج، در ۴۷ کیلومتری شمال باختری قوچان سرچشمه میگیرد و درهٔ جنوبی کوه مرسو را بسوی خاور می‌پیماید. پس از مشروب نمودن روستای شاهرگ با کمی انحراف بسوی خاور جنوبی روان گردیده و پس از مخلوط شدن با رود امام‌قلی بسوی شمال متوجه می‌شود و روستای دُربادام را مشروب

می‌سازد. از این محل بسوی شمال خاوری منحرف شده و به شهرستان دره‌گز وارد می‌گردد. در ورود به شهرستان دره‌گز نخست با ریزابه‌ها و خشکرودهای بسیاری که غالباً از دامنه‌های شمالی کوه الله‌اکبر سرچشمه گرفته‌اند مخلوط می‌شود و با ورود به درهٔ درونگر نخست بسوی شمال و سپس شمال خاوری منحرف می‌شود و در سر راه روستاهای محمدتقی‌بیگ و درونگر را مشروب می‌کند. پس از خروج از درهٔ مزبور بطرف خاور جریان می‌یابد و ضمن مشروب نمودن روستاهای قلعه‌چنار و سنگ‌سوراخ (میزان آبدهی آن در همین روستا اندازه‌گیری می‌شود) بسوی جنوب خاوری روان می‌شود و از کنار روستای زیدانلو *Zeydānlu* می‌گذرد. در ۲ کیلومتری جنوب خاوری روستای مزبور دوباره بسوی خاور متوجه می‌شود و پس از طی ۴ کیلومتر مجدداً رو بسوی جنوب خاوری سرازیر شده و ضمن مخلوط شدن با چند ریزابه و خشکرود که بزرگترین آنها از ارتفاعات باختری سرچشمه گرفته و رو بسوی خاور، روستای شوی *Ševey* را مشروب ساخته است، مخلوط می‌گردد و با سیراب ساختن روستای برج قلعه بطرف نوخندان *Nöxandān* جریان می‌یابد. پس از اینکه شهر مزبور را سیراب نمود با چند ریزابه و خشکرود که غالباً از ارتفاعات باختری و شمالی سرازیر شده‌اند درهم می‌آمیزد و از ۲ کیلومتری شهر دره‌گز بسوی خاور رهسپار می‌گردد. در ۴ کیلومتری شمال خاوری دره‌گز بطرف شمال منحرف می‌شود و پس از عبور از باختر گل‌خندان *Golxandān* مجدداً بطرف خاور روان می‌شود و پس از مخلوط شدن با رودخانهٔ اورالیک بطرف مرز ایران و جمهوری ترکمنستان روان می‌گردد. در ۱۳ کیلومتری شمال خاوری شهر دره‌گز از مرز خارج می‌شود و به صحرای قره‌قوم *Qaraqum* وارد می‌گردد.

رودخانهٔ درونگر همانطوری که اشاره شده دارای آب دائمی است و در مواقع بارندگی آب آن زیاد می‌شود. مقدار آبدهی متوسط این رودخانه با توجه به آمارهای ۲۰ ساله حدود ۱/۰۶ مترمکعب در ثانیه است و آبدهی آن در سال پرآبی به حدود ۷۳/۷ میلیون مترمکعب فزونی می‌یابد و در سالهای کم‌آبی به حدود ۱۷/۶ میلیون مترمکعب کاهش پیدا می‌کند.

Darreh-ye Ābdāri **درّهٔ آبداری**

دهستان لیراوی، شهرستان بندر گناوه. فصلی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه صفر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی باختری.

این رودخانه طی ریزابه‌های فراوان که همگی از ارتفاعات ۵۰ کیلومتری شمال خاوری بندر گناوه سرچشمه می‌گیرند تشکیل می‌یابد و گاه بنام درّهٔ گپ و زمانی به اسم درّهٔ آبداری به دشت ساحلی وارد می‌شود و پس از طی دامنهٔ شمالی کوه بی‌کس در ۸ کیلومتری باختر شمالی روستای لیلتین *Liletin* به خلیج فارس می‌ریزد.

Darreh-ye Ābdāri **درّهٔ آبداری**

دهستان شبانکاره، شهرستان برازجان. فصلی، ریزابهٔ رودشور شبانکاره، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۲۰ متر. شیب متوسط ۱/۱ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، کوه کلاه‌ترک *Kolāh tork*، ۵۶ کیلومتری شمال باختری برازجان.

Darreh-ye Ābdavān **درّهٔ آب‌دوان**

دهستان کتول، شهرستان گرگان. فصلی، ریزابهٔ رودبار محمدآباد، حوضهٔ دریای خزر. طول ۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۷۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۰۰ متر. شیب متوسط ۸/۷ درصد. مسیر کلی، شمال خاوری.
سرچشمه دامنهٔ شمالی کوه چکل زردکمر *Cekal-e Zardkamar*.

Darreh-ye Ābzā **درّهٔ آبزا**

دهستان دروهان، شهرستان بویراحمد سردسیر. دائمی، ریزابهٔ رود بشار، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۹۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۰۰ متر. شیب متوسط ۴ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.
سرچشمه، کوه دنا، ۴۱ کیلومتری شمال باختری یاسوج.

Darreh-ye Ābzir **درّهٔ آب‌زیر**

دهستان دروهان، شهرستان بویراحمد سردسیر (یاسوج). فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ گرم. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۰۰ متر. شیب متوسط ۶ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ زردکوه و کوه ریگ، ۲۰ کیلومتری جنوب خاوری لردگان. روستاهای مسیر، آب‌زیر، دلی *Dali* و انکک *Enekek*.

Darreh-ye Ābgandi **درّهٔ آب‌گندی**

دهستان گچساران، شهرستان گچساران. فصلی، ریزابهٔ رود شمس عرب. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۸۰ متر. شیب متوسط ۰/۹ درصد. مسیر کلی باختر شمالی.
سرچشمه، درّهٔ شمالی کوه پرآب‌گندی *Par-e Ābgandi*، ۱۵ کیلومتری جنوب باختری دوگنبدان.

Darreh-ye Ājam **درّهٔ آجم**

دهستان دروهان، شهرستان بویراحمد سردسیر. دائمی، ریزابهٔ رود خرسان. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۷۰ متر. شیب متوسط ۲/۷ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
این رودخانه از دامنهٔ کوههای جاشیرکش و دل‌مهتو *Del-e Mahtu*، در ۱۲۰ کیلومتری باختر شمالی یاسوج سرچشمه می‌گیرد و ضمن عبور از درّهٔ میان کوههای پشه‌دون *Pašehdun* و جاشیرکش و دوزرد، روستاهای سرآسیاب، پاتاوه، میدان، روریش *Ruriš* و چال‌بند را سیراب می‌کند و در

۳۰کیلومتری باختر جنوبی لردگان به رود خرسان می‌ریزد.

Darreh-ye Ārām hoseyn درّهٔ آرام‌حسین
دهستان فندرسک، شهرستان دشت گرگان. فصلی، ریزابهٔ رود سرچال، حوضهٔ دریای خزر. طول ۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۹۰ متر. شیب متوسط ۱۸ درصد. مسیر کلی، شمالی.
سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه سرخان *Sarxān*، در ۵۶کیلومتری خاور جنوبی گرگان. ریزشگاه، ۵۰۰ متری شمال باختری روستای سیاه‌رودبار: ۵۴کیلومتری خا ور گرگان.

Darreh bāq درّه‌باغ
دهستان کهک، شهرستان قم. فصلی، ریزابهٔ قمرود، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۰۰۰ متر. شیب متوسط ۳/۵ درصد. مسیر کلی شمالی.
سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوههای پلنگابی *Palangābi* و قلیق، ۴۵ کیلومتری جنوب قم. روستاهای مسیر کرمجگان *Kermejgān*، بیدهند، ابرجس *Abarjes*، کهک *Kahak*، سیرو *Siru* و ورجان. در طول مسیر رودخانهٔ فردو به آن می‌ریزد.

Darreh bāqak درّه باغک
← امامزاده اسماعیل، دهستان ابرج، شهرستان مرودشت.

Darreh-ye Babrcešmeh درّهٔ ببرچشمه
دهستان چهاردانگهٔ سورتجی، شهرستان ساری. فصلی، ریزابهٔ رود تجن، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۲۰ متر. شیب متوسط ۹ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.
این رودخانه از دامنهٔ باختری چلم‌کوه *Calamkuh*، در ۵۷ کیلومتری خاور جنوبی ساری سرچشمه گرفته و رو بسوی باختر جنوبی روان می‌شود و پس از عبور از درّهٔ جنوبی کوه دراشته *Derāšeh*، در خاور روستای باباکلا به رود تجن می‌ریزد.

Darreh-ye Bozpol درّهٔ بُزپل
دهستان سدن رستاق غربی، شهرستان گرگان. فصلی، ریزابهٔ درّهٔ شمشیربر، حوضهٔدریای خزر. طول ۲۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۲۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۰۰ متر. شیب متوسط ۷/۲ درصد. مسیر کلی نخست باختری، سپس شمال باختری.
این رودخانه از دامنهٔ کوه امام ابوالقاسم و کوه‌گاوکشان، در ۳۹ کیلومتری جنوب باختری گرگان سرچشمه گرفته و بنام آب‌تورودبار از درّهٔ جنوبی باری‌کوه *Bārikuh* رو به باختر روان می‌شود. پس از طی حدود ۸ کیلومتر کوه جاجقلی *Jājqoli* را از دامنهٔ باختری دور زده و از طریق درّهٔ خاوری کوههای هلالان *Halālān* و خوشی *Xuši* رو به شمال باختری متوجه می‌گردد و بنام درّهٔ بزپل از میان جنگل عبور می‌کند و در دامنهٔ باختری کوه سنگ‌تراشان به آب‌درّهٔ شمشیربر می‌ریزد.

Darreh-ye Bozlār درّهٔ بُزلار
دهستان قانچی، شهرستان دشت گرگان. فصلی، ریزابهٔ رود قشلاق، حوضهٔ دریای خزر. طول ۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۵۰ متر. شیب متوسط ۱۲/۵ درصد. مسیر کلی، شمالی.
سرچشمه، ارتفاعات در ۴۳کیلومتری جنوب خاوری گنبد کاووس.

Darreh-ye Bonru درّهٔ بُن‌رو
دهستان دروهان، شهرستان بویراحمد سردسیر. دائمی، ریزابهٔ رود بشار، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۲۰ متر. شیب متوسط ۶/۲ درصد. مسیر کلی باختری.
سرچشمه، کوههای دنا و زنگوئی، ۳۰کیلومتری شمال باختری یاسوج.

Darreh-ye Bun درّهٔ بون
دهستان حیات داوود، شهرستان بندر گناوه. فصلی، ریزابهٔ رود درّه‌گپ، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۰ متر. شیب متوسط ۰/۹ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، کوه تاوه‌چال، ۲۶کیلومتری شمال خاوری بندر گناوه.

Darreh bid درّه بید
شهرستانهای فردوس و طبس، استان خراسان. فصلی، ریزابهٔ رود نمکی. حوضهٔ کویر لوت. طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۵۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، دامنهٔ کوه نیزار *Neyzār*، ۳۰کیلومتری شمال خاوری طبس.

Darreh par درّه‌پر
دهستان میانکوه، شهرستان دزفول. دائمی، ریزابهٔ آب‌زرک، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۰۰ متر. شیب متوسط ۸/۷ درصد. مسیر کلی شمالی.
سرچشمه، دامنهٔ شمالی زردکوه و کوه تورک *Turak*، ۱۰۵ کیلومتری خاور شمالی دزفول.

Darreh-ye Pirgoli درّهٔ پیرگُلی
دهستان فریدونشهر، شهرستان فریدن. دائمی، ریزابهٔ آب گوکان، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۷۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۳۵۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.

سرچشمه، دامنهٔ باختری کوه سفید، ۲۶کیلومتری جنوب باختری داران و یک کیلومتری شمال خاوری روستای پیرگلی.

درّهٔ تنگه‌بر **Darreh-ye Tangehbar**

دهستان گاورود، شهرستان سنندج. فصلی، ریزابهٔ آب‌سیروان، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۳کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۰۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی شمال باختری. دامنهٔ خاوری کوه شاهو.

این رودخانه از دامنهٔ کوههای شور *Šovar* و زرنه *Zarneh* ۵۵کیلومتری جنوب باختری سنندج و ۲۴کیلومتری باختر شمالی کامیاران بنام آب‌لون سرچشمه می‌گیرد و پس از طی حدود ۱۰کیلومتر با آب‌شاهینی مخلوط می‌شود و به اسم رودخانهٔ تنگور تغییر نام می‌دهد و پس از عبور از روستای تنگور *Tangur* به درهٔ تنگه‌بر مبدل می‌گردد و در روستای پلنگان به آب‌سیروان می‌ریزد.

درّه جاکی **Darreh jāki**

دهستان بویراحمد گرمسیری، شهرستان گچساران. فصلی، ریزابهٔ رود خیرآباد، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۰کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۴۰ متر. شیب متوسط ۳/۶ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، دامنهٔ کوه سرخ، ۲۳کیلومتری شمال باختری دوگنبدان.

درّهٔ جهان **Darreh-ye Jahān**

دهستان بام، شهرستان اسفراین. فصلی، ریزابهٔ کال‌ولایت، حوضهٔ دشت کویر. طول ۲۲کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۲۰ متر. شیب متوسط ۴ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، ۵۰کیلومتری شمال خاوری حکم‌آباد. روستاهای مسیر، جهان، چهارمست و بکرآباد *Bekr ābād*. ریزشگاه، ۳۲ کیلومتری شمال خاوری حکم‌آباد.

درّهٔ خدنگستان **Darreh-ye Xadangestān**

دهستان پیشکوه موگوئی، شهرستان فریدن. دائمی، ریزابهٔ رود چشمه‌لنگان، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۱۵۰ متر. شیب متوسط ۸ درصد. مسیر کلی شمالی.
سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه درّه‌غول، ۴۹کیلومتری باختر جنوبی داران و ۲۱کیلومتری باختر جنوبی فریدونشهر.

درّهٔ خوجه‌قر **Darreh-ye Xojehqar**

دهستان قانچی، شهرستان دشت گرگان. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ تیل‌آباد، حوضهٔ دریای خزر. طول ۶کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۵۰ متر. شیب متوسط ۱۲/۵ درصد. مسیر کلی، باختر جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه اینچه‌سو، در ۴۳کیلومتری جنوب خاوری گنبدکاووس.

این رودخانه در مسیر خود از روستای فارسیان عبور می‌کند.

درّهٔ خوربه **Darreh-ye Xŏrbeh**

دهستان پشتکوه موگوئی، شهرستان فریدن. دائمی، ریزابهٔ زاینده‌رود. حوضهٔ اصفهان و سیرجان (باتلاق گاوخونی). طول ۱۷کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۶۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۲۰۰ متر. شیب متوسط ۲/۶ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

سرچشمه، دامنهٔ کوههای خوربه و بلش *Baleš*، ۴۷کیلومتری جنوب باختری داران. روستاهای مسیر بنوخوربه و قلعه‌سبزی.

درّهٔ خوشاب‌رود **Darreh-ye Xošāb rud**

دهستان آرادان، شهرستان گرمسار. فصلی، ریزابهٔ آب‌لزور، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۳کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۵۰ متر. شیب متوسط ۱۲/۷ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه باغستان، در ۴۶کیلومتری شمال خاوری گرمسار.

درّه دائی **Darreh dā'i**

دهستان بربرود، شهرستان الیگودرز. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ قلیان. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۲کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۱۴۰ متر. شیب متوسط ۴ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی اشترانکوه، ۲۹کیلومتری جنوب باختری الیگودرز.

درّهٔ دالامپر **Darreh-ye Dālāmper**

دهستان مرگور *Margavar*، شهرستان ارومیه (رضائیه). فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ دیزج، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۲۲کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۰۰ متر. شیب متوسط ۶/۴ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.

این رودخانه از دامنهٔ خاوری کوههای بنار *Benār* و دالامپرداغ *Dālāmper dāq* طی دو ریزابه یکی از جنوب و یکی از شمال باختری سرچشمه می‌گیرد و درهٔ شمالی کوه اسپی‌بنار *Espi benār* را رو بسوی خاور طی می‌کند و از روستای سوسن‌آباد گذشته رو بسوی شمال خاوری می‌گذرد و پس از سیراب نمودن روستای ملاّباسک *Mollā bāsak* و زیوه *Ziveh* بطرف شمال متوجه می‌گردد و دشت مرگور را بسوی روستای هاشم‌آباد طی می‌کند و سرانجام در ۲کیلومتری خاور روستای اخیر به رودخانهٔ دیزج می‌ریزد.

درّه دراز **Darreh derāz**

دهستان بن، شهرستان شهرکرد. فصلی، ریزابهٔ زاینده‌رود. حوضهٔ اصفهان وسیرجان (باتلاق گاوخونی). طول ۱۷کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۲۱۵۰ متر.

شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی شمال باختری. سرچشمه دامنهٔ باختری کوه سیدبهاءالدین، ۳۵کیلومتری شمال باختری شهرکرد.

درّه‌دراز **Darreh derāz**

← آب دم‌دلی، دهستان رود زرد، شهرستان ایذه.

درّه دزدان **Darreh dozdān**

← قلیان، دهستان زلقی، شهرستان الیگودرز.

درّهٔ دلی **Darreh-ye Deli**

دهستان بهمئی گرمسیری، شهرستان کهگیلویه. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ مارون. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۰۰ متر. شیب متوسط ۴/۷ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ کوه سفید، ۵۱کیلومتری شمال باختری دهدشت.

درّهٔ دلی‌صفدر **Darreh-ye Deli safdar**

دهستان سردرود، شهرستان بویراحمد سردسیر. دائمی، ریزابهٔ رود بشار، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۹۷۰ متر. شیب متوسط ۴/۴ درصد. مسیر کلی نخست جنوب خاوری سپس باختر جنوبی.
سرچشمه، کوههای دلی‌بوکه *Deli bukeh* و چاله‌خرس و کاچهان، ۱۸کیلومتری خاور جنوبی یاسوج.

درّهٔ دولت‌آباد **Darreh-ye Dōlat ābād**

دهستان فریدونشهر، شهرستان فریدن. دائمی، ریزابهٔ زاینده‌رود، حوضهٔ اصفهان و سیرجان (باتلاق گاوخونی). طول ۲۲کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۱۵۰ متر. شیب متوسط ۳/۴ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، ارتفاعات ۳۳کیلومتری جنوب باختری داران. روستاهای مسیر، بردشیر، درّه‌آلیچه *Darreh āliceh* و درّه گاو.

درّهٔ دهبار **Darreh-ye Dehbār ?**

دهستان طرقبه، شهرستان مشهد. فصلی، ریزابهٔ رود مایان، حوضهٔ صحرای قرهقوم. طول ۲۷کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۳۰ متر. شیب متوسط ۵/۸ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
سرچشمه، ۳۵کیلومتری باختر جنوبی مشهد. این رودخانه پس از عبور از روستای دهبار با رودخانهٔ دره اسکاروان مخلوط شده و در حوالی روستای حصار به رود مایان می‌ریزد.

درّهٔ دیالی **Darreh-ye Diyāli**

دهستان کوهدشت، شهرستان خرم‌آباد. دائمی، ریزابهٔ روه سیمره، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۴کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۷۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، چشمه‌سارهای دامنهٔ شمالی کوه سرسورن *Sarsoren* ۱۲کیلومتری شمال کوهدشت.
این رودخانه در طول مسیر با سراب کاکیزه مخلوط می‌شود و پس از عبور از روستای اولاد قباد دیالی بسوی روستای متروکهٔ ملک‌علی روان می‌شود و در همانجا به سیمره می‌ریزد.

درّه دیزچای **Darrehdiz cāy**

دهستانهای هرزندات و علمدار گرگر، شهرستان مرند. فصلی، ریزابهٔ ارس، حوضهٔ دریای خزر. طول ۴۰کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۰۰ متر. شیب متوسط ۳/۵ درصد. مسیر کلی شمالی.
این رودخانه از دامنهٔ کوههای الی‌داغ *Elidāq* ، جلین‌کز *Jalinkaz* و هرزندداغ واقع در دهستان هرزندات، ۳۵ کیلومتری شمال باختری مرند طی ریزابه‌های متعدد که بزرگترین آنها مربوط به کوه الی‌داغ است سرچشمه می‌گیرد و پس از سیراب کردن روستاهای یاینجه *Yāyenjeh* ، پیراسحق، زال و گلین‌قیه در نقطه‌ای واقع در ۲کیلومتری خاور شمالی روستای زال باهم مخلوط گردیده و رو بسوی شمال از درّهٔ میان کوه دیوان‌داغ در باختر و قره‌گز در خاور موازی با خط آهن تبریز - جلفا و راه اتومبیل‌رو مرند - جلفا می‌گذرد و تا نزدیکی راه اتومبیل‌رو خوی به جلفا ادامه می‌یابد و در این نقطه که در ۲کیلومتری شمال روستای سل‌گرد *Selgord* قرار دارد بطرف شمال خاوری متوجه شده در باختر شهر جلفا به رودخانهٔ ارس وارد می‌گردد.

درّه دیم‌خرکن **Darreh-ye Dimxarkan**

← درّهٔ سلیمانی، دهستان سلطان‌آباد، شهرستان رامهرمز.

درّهٔ ذوآستین **Darreh-ye Zuāstin**

دهستان بام، شهرستان اسفراین. فصلی، ریزابهٔ کال‌ولایت، حوضهٔ دشت کویر. طول ۲۱کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۸۰ متر. شیب متوسط ۴/۸ درصد. مسیر کلی، جنوب باختری.
سرچشمه، ۲۸کیلومتری شمال خاوری حکم‌آباد. روستاهای مسیر، دهنهٔ اوجاق. ریزشگاه، ۳۰کیلومتری شمال خاوری حکم‌آباد.

درّه‌رود **Darreh rud**

← قره‌سو، شهرستان اردبیل و مشکین‌شهر و مغان.

درّهٔ ریگ‌چشمه **Darreh-ye Rig cešmeh**

دهستان کتول، شهرستان گرگان. فصلی، ریزابهٔ رودبار محمدآباد. حوضهٔ دریای خزر. طول ۷کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۰۰ متر. شیب متوسط ۱۱/۴ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.

سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه هارون، در ۴۰ کیلومتری خاور گرگان. از روستایی بنام ریگ‌چشمه عبور می‌کند و در ۲ کیلومتری باختر آن به رودبار محمدآباد می‌ریزد.

Darreh-ye Rino درّهٔ رینو

دهستان کوهپایه، شهرستان گرگان. فصلی، ریزابهٔ رود چهارباغ، حوضهٔ دریای خزر. طول ۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۹۵۰ متر. شیب متوسط ۱۰/۷ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.

سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه گاوکشان *Gāvkošān*، در ۳۶ کیلومتری باختر باختری گرگان.

Darreh-ye Saršu درّهٔ سرشو

دهستان مرگور *Margavar*، شهرستان ارومیه. فصلی، ریزابهٔ باراندوزچای، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۱۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۰۰ متر. شیب متوسط ۷/۷ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.

رودخانهٔ سرشو از دامنهٔ خاوری کوه مایی‌هلانه *Māyi halāneh* واقع در مرز ایران و ترکیه، در ۳۵ کیلومتری جنوب باختری ارومیه (رضائیه) سرچشمه می‌گیرد و درهٔ میان کوههای قزن *Qazan* (در شمال) و کوه سه‌کوچه *Seh koceh* در جنوب را نخست بسوی شمال خاوری و سپس بسوی خاور جنوبی طی می‌کند و پس از عبور از روستای ناری *Nāri*، به دشت مرگور وارد می‌گردد و در یک آبکند نسبتاً ژرف بسوی خاور جریان می‌یابد و پس از سیراب نمودن روستای نرگی *Nergi* بسوی شمال خاوری متوجه شده و سرانجام در ۲ کیلومتری شمال خاوری روستای مزبور به باراندوزچای می‌ریزد.

Darreh-ye Soleymān ābād درّهٔ سُلیمان‌آباد

دهستان خورخوره، شهرستان سقز. فصلی، ریزابهٔ رود گول‌بگ، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۹۰۰ متر. شیب متوسط ۴ درصد. مسیر کلی باختری.

سرچشمه، کوه بردرش *Barderaš*، ۶۱ کیلومتری شمال باختری سنندج، روستای مسیر، شاه‌قلعه.

Darreh soleymāni درّه سُلیمانی

دهستان سلطان‌آباد، شهرستان رامهرمز. فصلی، ریزابهٔ آب رازک، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۰ متر. شیب متوسط ۲/۳ درصد. مسیر کلی باختری.

سرچشمه، دامنهٔ کوه تخت‌تراک، ۲۷ کیلومتری جنوب خاوری رامهرمز. به این رودخانه درّهٔ دیم‌خرکن هم می‌گویند.

Darreh-ye Sehbard درّهٔ سه‌برد

دهستان مزارعی، شهرستان برازجان. فصلی، ریزابهٔ رودشور شبانکاره، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۵ کیلومتر.

ارتفاع سرچشمه ۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۸ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

سرچشمه، ۶۵ کیلومتری شمال باختری برازجان.

Darreh-ye Šemšak درّهٔ شمشک

دهستان رودبار قصران *Qasrān*، شهرستان تهران. دائمی، ریزابهٔ جاجرود، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۱۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۹۲۰ متر. شیب متوسط ۷/۲ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

رودخانهٔ شمشک از دامنهٔ شمالی کوه صندوق‌چال، در ۳۶ کیلومتری شمال تهران سرچشمه گرفته از کنار روستاهای دربندسر و شمشک و جیررود *Jir rud* عبور کرده و در میگون *Meygun* با ریزابه‌ای که از تاریبشه سرازیر شده مخلوط می‌گردد و در فشم به جاجرود می‌ریزد.

Darreh-ye Šamširbor درّهٔ شمشیربُر

دهستان سدن رستاق غربی، شهرستان گرگان. فصلی، ریزابهٔ رود رادکان، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۰۰ متر. شیب متوسط ۴/۳ درصد. مسیر کلی، شمالی.

این رودخانه از دامنهٔ شمالی کوه هلالان *Halālān*، در ۴۱ کیلومتری جنوب باختری گرگان سرچشمه گرفته و پس از عبور از درّهٔ میان کوه یاریان (در باختر) و کوه خوشی *Xuši* (در خاور) با آب درّهٔ بزپل مخلوط می‌شود و با عبور از میان درّهٔ بین‌کوه وزمه *Vazmeh* (در باختر) و کوههای سنگ‌تراشان و گاوکوه (در خاور) به رودخانهٔ رادکان می‌ریزد.

Darreh šamuli درّه شمولی

دهستان سلطان‌آباد، شهرستان رامهرمز. فصلی، ریزابهٔ آب رازک، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۴۲۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۵ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.

سرچشمه، دامنهٔ کوه دوگچا *Dogacā*، ۲۵ کیلومتر جنوب خاوری رامهرمز.

Darreh šur درّه‌شور

دهستان حبله‌رود، شهرستان دماوند. فصلی، ریزابهٔ حبله‌رود، حوضهٔ دشت کویر. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۰۰ متر. شیب متوسط ۴ درصد. مسیر کلی باختری.

سرچشمه، دامنه‌های خاوری و باختری کوه نردبان *Nardebān* ۵۵ کیلومتری خاور جنوبی دماوند. مسیر، درّهٔ شمالی کوههای تلخاب و کل‌کوه.

Darreh šur درّه‌شور

دهستان سراب‌باغ، شهرستان دهلران. دائمی، ریزابهٔ آب گل‌گل. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۵۰ متر. شیب متوسط

۳/۷ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ شمالی سیاه‌کوه، ۹ کیلومتری شمال خاوری دهلران.

درّه‌شهر Darreh šahr

دهستان درّه‌شهر، شهرستان درّه‌شهر. دائمی، ریزابهٔ رود سیمره، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۵۰ متر. شیب متوسط ۵/۵ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ شمالی کبیرکوه، ۹ کیلومتری جنوب باختری درّه‌شهر. ریزشگاه یک کیلومتری خاور روستای چم‌نمشت *Cam-e Namešt*، ۶ کیلومتری شمال خاوری درّه شهر.

درّهٔ غار Darreh-ye Qār

← آب رودبار، شهرستان فریدن، استان اصفهان.

درّهٔ فک‌بن Darreh-ye Fekban

دهستان چهاردانگهٔ سورتجی، شهرستان ساری. فصلی، ریزابهٔ گرماب‌رود یا تجن، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۱ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۹۰ متر. شیب متوسط ۸/۳ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.
این رودخانه از دامنهٔ جنوبی کوه زنگ‌قلو *Zangqolu* واقع در منطقهٔ منصورپها، در ۶۸ کیلومتری خاور جنوبی ساری و ۲۳ کیلومتری خاور شمالی کیاسر سرچشمه گرفته و از درّهٔ فک‌بن واقع در جنوب کوه گچ‌چال بسوی باختر جنوبی جریان می‌یابد و پس از عبور از روستای چالو *Cālu* به رودخانهٔ گرماب می‌ریزد.

درّهٔ قاضی‌کوچک Darreh-ye Qāzikucek

دهستان بن، شهرستان شهرکرد. دائمی، ریزابهٔ زاینده‌رود. حوضهٔ اصفهان و سیرجان (باتلاق گاوخونی). طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۶۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۱۷۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی نخست باختر جنوبی، سپس شمال باختری.
سرچشمه، ۳۷ کیلومتری شمال باختری شهرکرد. این رودخانه در آغاز بنام رودخانهٔ جوب‌آسیاب از کنار روستاهای مرغ‌ملک *Marq-e Malek* و آقجه‌بوغاز *Āqjeh buqāz* می‌گذرد و پس از مخلوط شدن با رود خاکی به درّهٔ قاضی‌کوچک وارد می‌شود و در دامنهٔ باختری کوه قلّهٔ آخوند به زاینده‌رود می‌ریزد.

درّهٔ قلندر Darreh-ye Qalandar

دهستانهای نراق و دلیجان، شهرستان محلات. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ شور، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۸۲۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی باختری.
سرچشمه، دامنهٔ کوههای قدّه و کمردولاب، ۶۰ کیلومتری خاور جنوبی محلات.

درّه قیر Darreh qir

دهستان رستم‌آباد، شهرستان رامهرمز. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ مارون، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۹۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی نخست باختر جنوبی. سپس جنوبی.
این رودخانه از دامنهٔ کوههای درّه قیر و دوگچا *Dogacā*، در ۲۵ کیلومتری خاور جنوبی رامهرمز سرچشمه گرفته و رو بسوی باختر جنوبی روان می‌شود و ضمن مخلوط شدن با دو سه خشکرود کوچک بسوی روستای جعفرآباد روان می‌شود. در این روستا تغییر مسیر داده و رو به جنوب از کنار رستم‌آباد می‌گذرد و پس از مخلوط شدن با آب رازک در ۲۳ کیلومتری جنوب رامهرمز به رود مارون می‌ریزد. به این رودخانه سور دزگیلی هم می‌گویند.

درّهٔ کُرّه Darreh-ye Korreh

دهستانهای سمل و باغک، شهرستان بوشهر. فصلی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه صفر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی باختری.
سرچشمه، ارتفاعات ۵۳ کیلومتری خاور شمالی بوشهر.

درّه گپ Darreh gap

دهستان حیات داوود، شهرستان بندرگناوه. فصلی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۶۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه بطور متوسط ۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه صفر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
این رودخانه از کوههای بنه‌پیر *Bonehpir* و چره‌زن *Carahzan* و دشت کربلا، در ۵۷ کیلومتری شمال خاوری بندرگناوه طی دو ریزابهٔ اصلی که هر دو دره گپ نام دارند سرچشمه می‌گیرد و در ۷ کیلومتری شمال خاوری بندرگناوه با رود درّهٔ بون مخلوط می‌شود و پس از عبور از خاور بندرگناوه در جنوب بندر مزبور به خلیج فارس می‌ریزد.

درّه گچی Darreh gaci

دهستان حیات داوود، شهرستان بندرگناوه. فصلی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه صفر. شیب متوسط ۱/۱ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
این رودخانه که از کوه بونه‌گز *Bunehgaz*، در ۲۷ کیلومتری خاور شمالی بندرگناوه سرچشمه می‌گیرد، پس از رسیدن به حوالی روستای گاو سفید به دو شاخه تقسیم می‌گردد. شاخهٔ شمالی بنام درّه گچی با رودخانهٔ درّهٔ گیجک مخلوط می‌شود و در ۶ کیلومتری جنوب خاوری بندرگناوه به دریا می‌ریزد و شاخهٔ جنوبی بنام خردوانه از کنار روستای پوزه‌گاه می‌گذرد و در ۳/۵ کیلومتری جنوب خاوری بندر ریگ وارد خلیج فارس می‌شود.

درّه گرگ **Darreh gorg**

دهستان بالاولایت، شهرستان کاشمر. فصلی، ریزابهٔ کال قوزد، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۷۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۵۰ متر. شیب متوسط ۵/۲ درصد. مسیر کلی جنوبی.

سرچشمه، ۱۴ کیلومتری شمال باختری کاشمر. بر روی این رودخانه سد کوچکی در ۸ کیلومتری شمال خاوری کاشمر بسته شده.

درّهٔ گلال **Darreh-ye Gelāl**

دهستانهای اورامان لهون شمالی و جنوبی، شهرستان پاوه. دائمی، ریزابهٔ آب سیروان، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۰۰ متر. شیب متوسط ۶/۳ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

این رودخانه از دامنهٔ باختری کوه شاهو، در ۸ کیلومتری جنوب خاوری پاوه سرچشمه می‌گیرد، نخست از شهرک شمشیر عبور می‌کند. سپس به موازات راه اتومبیل‌رو پاوه به روانسر از درهٔ باختری کوه شاهو رو به شمال باختری روان می‌گردد و ضمن آمیختن با چند ریزابهٔ کوچک که بیشتر از دامنهٔ کوه شاهو سرازیر گردیده‌اند، از روستاهای درّه‌بیان، نوسام *Nosām*، سرکران، بین دره *Bindarreh*، خانقاه، درمور، گلال و دری‌بار عبور می‌کند و در ۱۲ کیلومتری شمال باختری پاوه به آب‌سیروان می‌ریزد.

درّهٔ گوری‌حاجی **Darreh-ye Gurihāji**

دهستان شبانکاره، شهرستان برازجان. فصلی، ریزابهٔ رودشور شبانکاره، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۵ متر. شیب متوسط ۰/۷ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

سرچشمه، کوه گلوزا *Galuzā*، ۵۲ کیلومتری شمال باختری برازجان.

درّه گیجک **Darreh gijak**

دهستان دشمن زیاری، شهرستان ممسنی. فصلی، ریزابهٔ رود شور ممسنی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۲۰ متر. شیب متوسط ۳/۲ درصد. مسیر کلی نخست خاوری سپس شمالی.

سرچشمه، ۱۸ کیلومتری خاور جنوبی نورآباد.

درّه گیجک **Darreh gijak**

دهستان حیات‌داوود، شهرستان بندرگناوه. فصلی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه صفر. شیب متوسط ۰/۶ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

سرچشمه، کوه سبز، ۳۰ کیلومتری شمال خاوری بندر گناوه.

درّهٔ لاش **Darreh-ye Lāš**

← آب شور، دهستان بهمئی سرحدی، شهرستان کهگیلویه.

درّه لکو **Darreh laku**

← قلیان. دهستان زلقی، شهرستان الیگودرز.

درهمان **Darhamān**

دهستان پیوشک، شهرستان جاسک. خشکرود، ریزابهٔ رود منجگر، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۵ متر. شیب متوسط ۰/۲ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

سرچشمه، ۱۲۵ کیلومتری خاور شمالی جاسک.

درّهٔ مُرغ‌خوان **Darreh-ye Morqxān**

← تنگ‌ریز، دهستان دشمن‌زیاری، شهرستان کهگیلویه.

درّهٔ مورزرد **Darreh-ye mōr-e Zard**

دهستان دروهان، شهرستان بویراحمد سردسیر. دائمی، ریزابه رود خرسان، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۸۰ متر. شیب متوسط ۳/۹ درصد. مسیر کلی باختر شمالی.

سرچشمه، دامنهٔ کوههای دالون و بندگرد و شوروم، ۸۰ کیلومتری شمال باختری یاسوج.

این رودخانه ضمن عبور از درّهٔ مورزرد، برم‌های مورزرد و شرنگ رنگ *Šorong rong* را لبریز از آب نموده و از طریق درّه میان کوههای شوروم *Šurum* و پشه‌دون *Pašehdun* در ۲۶ کیلومتری باختر جنوبی لردگان به رودخانهٔ خرسان می‌ریزد.

درّهٔ نالشگرون **Darreh-ye Nālešgarun**

دهستان تنگ‌گزی، شهرستان شهرکرد. دائمی، ریزابهٔ زاینده‌رود. حوضهٔ اصفهان و سیرجان(باتلاق گاوخونی). طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۲۱۷۰ متر. شیب متوسط ۳/۲ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

سرچشمه، دامنهٔ کوههای ضراب و چوبین، ۴۵ کیلومتری باختر شهرکرد. این رودخانه در طول مسیر خود روستاهای نصیرآباد، بخش‌آباد، اسکندر، نالشگرون بالا، علی‌حسین‌آباد و سیل‌گاه را سیراب می‌کند و در یک کیلومتری شمال روستای اخیر به زاینده‌رود می‌ریزد.

درّه نسب **Darreh nasab**

دهستانهای کرگاه و ویسیان، شهرستان خرم‌آباد. فصلی، ریزابهٔ رود خرم‌آباد، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۰۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

سرچشمه، کوه هشتادپهلو، ۲۸ کیلومتری جنوب خاوری خرم‌آباد.

درّهٔ نیش‌خوست **Darreh-ye Nišxost**

دهستان بام، شهرستان اسفراین. فصلی، ریزابهٔ درّهٔ ذوآستین، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۵۰ متر. شیب متوسط ۹/۵ درصد.

مسیر کلی، جنوبی.
سرچشمه، ۴۷کیلومتری شمال خاوری حکم‌آباد. ریزشگاه، ۳۷ کیلومتری شمال خاوری اسفراین.

Darreh-ye Vandi **درّهٔ وندی**

دهستان دربگنبد، شهرستان خرم‌آباد. دائمی، ریزابهٔ رود سیمره، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۲۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۰۰ متر. شیب متوسط ۲/۵ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه دارتاوی *Dārtāvi*، ۲۸کیلومتری باختر کوهدشت. مسیر، به موازات راه اتومبیل‌رو بابازید به اسلام‌آباد غرب.

Darreh-ye Harkol **درّهٔ هرکُل**

دهستان فریدونشهر، شهرستان فریدن. دائمی، ریزابهٔ درّهٔ پسیرگلی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۶ کیلومتر.ارتفاع سرچشمه ۲۷۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۵۶۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی باختری.
سرچشمه، ۵کیلومتری خاور روستای قلعه‌سرخ و ۳۰کیلومتری جنوب باختری داران.

Daryā sar **دریاسر**

دهستان دوهزار، شهرستان تنکابن (شهسوار). دائمی، ریزابهٔ دوهزار، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۱کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۷۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۷۰ متر. شیب متوسط ۱۸ درصد. مسیر کلی، شمال خاوری.
این رودخانه از دامنهٔ کوههای سیاهلان *Siyāhlān* و نیاردره *Niyār darreh*، در ۳۵کیلومتری جنوب باختری تنکابن (شهسوار) سرچشمه گرفته و از درهٔ خاوری کوه تولەسر *Tolehsar* بسوی شمال خاوری رهسپار می‌شود و پس از عبور از روستای نرس *Nars* به باختر روستای هلوکلاته *Halu kalāteh* بالا می‌رسد و در روستای کلیشم *Kelišem* با رودخانهٔ نوشا درهم آمیخته و توأماً به رودخانهٔ دوهزار تغییر نام می‌یابند.

Dereygar **دری‌گر**

← دمدم، شهرستان خرم‌آباد.

Drigiš **دریگیش**

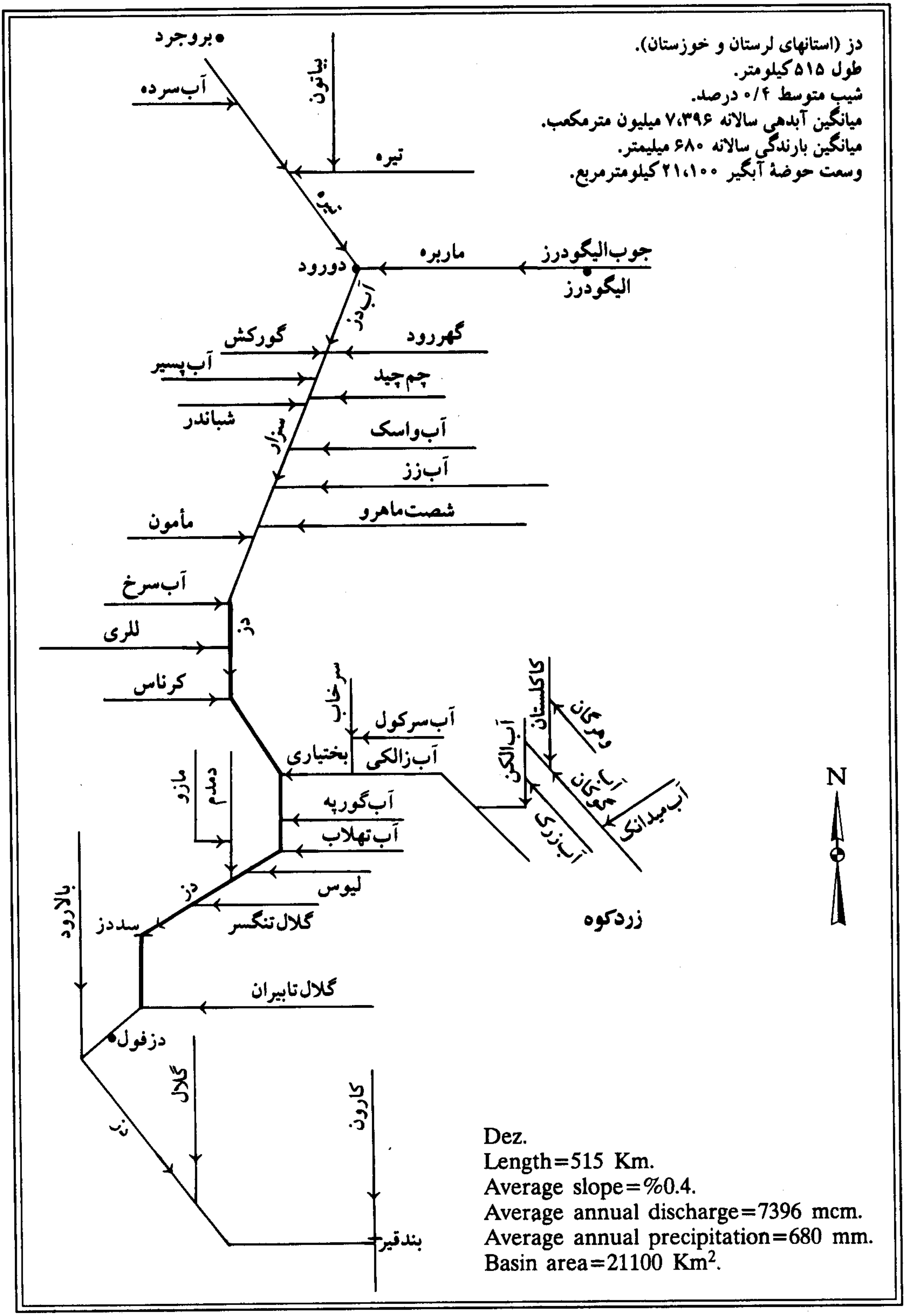
دهستان بنت، شهرستان ایرانشهر. فصلی، ریزابهٔ رود گدیچ، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۳۰ متر. شیب متوسط ۰/۸ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری. سرچشمه ارتفاعات ۴۰ کیلومتری باختر روستای بنت.

Darin su **درین‌سو**

دهستان قوری‌چای، شهرستان هشترود. فصلی، ریزابهٔ قوری‌چای، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۲۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۸۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
رودخانهٔ درین‌سو از دامنهٔ شمالی کوه قوزوچی‌داغی، در ۴۰ کیلومتری جنوب باختری سراسکند سرچشمه گرفته و رو بسوی شمال باختری جریان می‌یابد و روستاهایی چون قاقار و آقچه‌ریش را مشروب می‌سازد، در این روستا مسیر خود را بسوی شمال متوجه ساخته و با یک قوس چپگرد بسوی باختر منحرف می‌شود و پس از سیراب نمودن روستاهای درین‌سو و داش‌آلتی در ۱۵۰۰ متری جنوب باختری روستای اخیر به قوری‌چای می‌ریزد.

Dez **دز**

استانهای لرستان و خوزستان. دائمی، ریزابهٔ رودکارون، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۵۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه بطور متوسط ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۵ متر. شیب متوسط ۰/۴ درصد. مسیر کلی جنوبی. میانگین آبدهی سالانه ۷۳۹۶ میلیون مترمکعب (ایستگاه تله‌زنگ) و ۷،۱۶۱ میلیون مترمکعب (ایستگاه‌بامدژ).
رودخانهٔ دز که یکی از پرآبترین رودهای ایران است از ریزابه‌های بی‌شمار و چشمه‌سارها و آبخیزهای ارتفاعات دهستان سربند اراک سرچشمه می‌گیرد و بنام رودخانهٔ تیره از دره‌های پرپیچ و خم دامنهٔ شمالی کوههای سفید، سیاه و بناد *Bonād* می‌گذرد و به دهستان زان از شهرستان بروجرد وارد می‌گردد و پس از خروج از کوهستان وارد دهستان کاغه می‌شود. در این دهستان با رودخانهٔ بیاتون و آب‌سرده مخلوط می‌شود و رو بسوی جنوب خاوری روان می‌گردد و در شهر دورود با رودخانهٔ ماربره مخلوط می‌شود و به رودخانهٔ سزار تغییرنام می‌دهد. (حجم آب سالانهٔ رودخانهٔ تیره ۴۵۷ میلیون مترمکعب است که در ایستگاه دورود اندازه‌گیری شده)
رودخانهٔ سزار که گاه به آن آب دز نیز می‌گویند، نخست به درّهٔ باختری کوه دوش‌دراز وارد می‌شود و به موازات خط آهن دورود اندیمشک از درّهٔ میان کوههای پریز *Pariz* و تختکوه *Taxtkuh* می‌گذرد به دهستان زز از شهرستان الیگودرز وارد می‌گردد. در این دهستان با رودهای گهررود و آبگورکش مخلوط می‌شود و پس از مخلوط شدن با آب‌پسیر به درّهٔ خاوری کوههای کهک *Kahak* و کتل‌سیاه وارد می‌شود و پس از عبور از روستای ده سفید با رودهای چمچید و شباندر مخلوط می‌شود، سپس با آبهای واسک و زز درهم می‌آمیزد و ضمن عبور از درّهٔ میان کوههای زاغه و مخملکوه به دهستان ماهرو از شهرستان الیگودرز وارد می‌گردد. در این دهستان با آب مامون و سپس با آب سرخ مخلوط می‌گردد و پس از عبور از درّهٔ میان کوههای چلن *Celan* و مقابل‌گیر با رودخانهٔ للری مخلوط می‌شود و به رودخانهٔ دز تغییر نام می‌دهد (حجم آب سالانهٔ رودخانهٔ سزار ۱،۳۱۸ میلیون مترمکعب است).
رودخانهٔ دز رو به جنوب از درّهٔ تنگ و پر پیچ و خم باختری کوههای کوله‌رات *Kulehrāt* و علی‌مرادخانی می‌گذرد و پس از مخلوط شدن با رودخانهٔ بختیاری بسوی درّهٔ میان کوههای مالگه‌مراد *Mālgehmorād* و کرناس *Kornās* روان می‌شود و



دز (استانهای لرستان و خوزستان).
طول ۵۱۵ کیلومتر.
شیب متوسط ۰/۴ درصد.
میانگین آبدهی سالانه ۷،۳۹۶ میلیون مترمکعب.
میانگین بارندگی سالانه ۶۸۰ میلیمتر.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۲۱،۱۰۰ کیلومترمربع.

Dez.
Length=515 Km.
Average slope=%0.4.
Average annual discharge=7396 mcm.
Average annual precipitation=680 mm.
Basin area=21100 Km^2.

پس از آمیختن با رودخانهٔ کرناس به درّهٔ باختری کوه برآفتاب وارد می‌شود و به موازات خط آهن دورود اندیمشک رو به جنوب جریان می‌یابد و در سر راه با آب‌گورپه مخلوط می‌شود و از کنار ایستگاه تله‌زنگ می‌گذرد و در مقابل دماغهٔ جنوبی کوه دز نخست با رود شیوین و سپس با آب تهلاب مخلوط می‌گردد و از طریق درّهٔ شمالی کوه لنگر بسوی دریاچهٔ سد دز روان می‌گردد. در دریاچهٔ مزبور با رودخانه‌هایی چون دمدم، مازو، لیوس و گلال تنگسر مخلوط می‌شود و پس از عبور از سد به درّهٔ تنگ باختر ارتفاعات قلعه‌شهیان و خاور کوه مختار داخل می‌شود و از طریق دهستانهای لیوس و شهی و سردشت به شهرستان دزفول وارد می‌گردد و پس از مخلوط شدن با رودخانهٔ تابیران از شهر دزفول می‌گذرد و در دشت جنوبی دزفول پخش می‌گردد. در اینجا نخست با بالارود مخلوط می‌گردد و شاخهٔ اصلی آن از طریق دهستانهای بنوار ناظر و قبله‌ای و شمعون و شرقی به شهرستان شوشتر وارد می‌شود. در این شهرستان نخست با رودخانهٔ گلال درهم می‌آمیزد و به دهستانهای شاه‌ولی، سردارآباد و شاد به شهرستان شوشتر وارد می‌شود و مرز میان شهرستانهای اهواز و شوشتر را تشکیل می‌دهد و بالاخره دربند قیر واقع در ۴۰ کیلومتری شمال خاوری اهواز به رودخانهٔ کارون می‌ریزد.

دزکُرد **Dez kord**

دهستان کاکان، شهرستان سپیدان (اردکان). فصلی، ریزابهٔ رود کُر، حوضهٔ نیریز (دریاچهٔ بختگان). طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۸۹۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری. میانگین آبدهی سالانه ۷۸ میلیون مترمکعب (ایستگاه دوراهی تنگ براق). سرچشمه، قنات خرسی، ۵۶ کیلومتری شمال اردکان.
این رودخانه به دلیل عبور از منطقهٔ دزکُرد به این نام شناخته شده است.

دُزگاه **Dozgāh**

← موند، شهرستانهای شیراز، جهرم ، فیروزآباد و خورموج.

دژ **Dež**

← رودان، شهرستانهای میناب و کهنوج.

دژ **Dež**

← جغان، دهستان گلاشگرد، شهرستان کهنوج.

دژ **Dež**

← سرکهنان، دهستان رودخانه، شهرستان میناب.

دستجرد **Dastjerd**

دهستان دستجرد، شهرستان تفرش. فصلی، ریزابهٔ کندرود طغرود، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۰۰ متر. شیب متوسط ۳/۵ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوههای تفرش، ۱۰ کیلومتری جنوب خاوری تفرش. روستاهای مسیر، فوجرد، رسکان، آمره، جوزه، دستجرد، گیو، تینوج *Tinuj* ، ورزنه *Varzaneh* و سناوند. در روستای اخیر به جهرود تغییر نام می‌یابد و در شمال احمدآباد با رودخانهٔ مروارید مخلوط شده و کندرود طغرود را تشکیل می‌دهد.

دستکن **Dastkan**

دهستان برخوار، شهرستان اصفهان. فصلی، ریزابهٔ زاینده‌رود، حوضهٔ اصفهان و سیرجان (باتلاق گاوخونی). طول حدود ۸۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۵۰۰ متر. شیب متوسط ۰/۵ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
این رودخانه از تلاقی رودخانهٔ محمدآباد و لقر واقع در ۲۰ کیلومتری جنوب میمه تشکیل می‌شود و پس از آمیختن با رودخانه‌های خشکه‌رود، دهلور و هینی در دشتهای جنوب مورچه‌خورت به زمین فرو می‌رود و ناپدید می‌گردد. مازاد آب آن در فصل‌های پرباران و بارندگیهای فوق‌العاده از دهستانهای سنجری و هرند عبور می‌کند و پس از ریختن به زاینده‌رود بسوی باتلاق گاوخونی روان می‌شود.

دستگرد **Dastgerd**

شهرستانهای ایرانشهر و چابهار، استان سیستان و بلوچستان. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ بنت، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۰۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۵ متر. شیب متوسط ۰/۸ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
این رودخانه از کوه پاگان، در ۱۵۴ کیلومتری جنوب باختری ایرانشهر و ۳۲ کیلومتری شمال باختری روستای بنت واقع در دهستان بنت از شهرستان ایرانشهر سرچشمه می‌گیرد و بنام رودخانهٔ پالمگارج رو بسوی جنوب خاوری از کنار روستاهای تیک‌گناه *Tik genāh* و پالمگارج *Pālamgārj* و تراپوک *Trāpuk* سرازیر می‌گردد و پس از مخلوط شدن با رود گرپشت به رودخانهٔ دستگرد تغییر نام می‌دهد و دماغهٔ خاوری کوه کولکی *Kulaki* را بسوی جنوب طی می‌کند و از کنار روستاهای بن‌شهر و دستگرد و گدی‌داراب *Gadidārāb* می‌گذرد و پس از مخلوط شدن با رودخانهٔ جوین بسوی جنوب باختری متوجه می‌شود و در سر راه با رودخانهٔ سومسیدر مخلوط می‌گردد و بسوی جنوب متوجه می‌شود. در دامنهٔ خاوری کوه شیرین با رودخانهٔ گدیچ درهم می‌آمیزد و بسوی جنوب خاوری وارد دهستان کالک از شهرستان چابهار می‌گردد و در ۱۳۰ کیلومتری باختر شمالی چابهار به رودخانهٔ بنت می‌ریزد.

دشت پلنگ **Dašt-e Palang**

شهرستانهای دشتستان (برازجان) و خورموج، استان بوشهر. دائمی، ریزابهٔ رودشور دهرم، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۰۰ متر. ارتفاع

ریزشگاه ۲۲۰ متر. شیب متوسط ۰/۶ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
این رودخانه از کوههای بوزپار *Buzpār* و خون واقع در دهستان بوشکان، در ۵۸ کیلومتری جنوب خاوری برازجان سرچشمه می‌گیرد و بنام رودشور بوشکان از کنار روستاهای تنگ ارم، تنگ زرد و دهرود بالا و پائین می‌گذرد و پس از آمیختن با ریزابه‌های بسیاری که از ارتفاعات اطراف سرازیر شده‌اند بنام رود دشت پلنگ به دهستان طسوج از شهرستان خورموج وارد می‌شود و پس از عبور از دره‌های تنگ و پرپیچ و خم از دامنهٔ شمال خاوری کوه کارتنگ می‌گذرد و در ۸۵ کیلومتری جنوب خاوری خورموج به رودشور دهرم می‌ریزد.

دشت روم **Dašt-e Rum**

دهستان دشت روم، شهرستان بویراحمد سردسیر. دائمی، ریزابهٔ رود سپیدار، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۵۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، سرگچینه ، ۲۳ کیلومتری جنوب یاسوج.

دشت هور(حُر) **Dašt-e Hor**

دهستان خانه‌شور، شهرستان پاوه. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ گردی‌قاسمان. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۲۵ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
این رودخانه از منطقهٔ دشت هور، ۴۳ کیلومتری جنوب باختری پاوه سرچشمه گرفته و ضمن عبور از درهٔ باختری کوه شیفیله *Šifileh* ، روستاهای انجیربجسی *Anjir-e Bajsi* و حرمیان بالا *Haramiyān-e Bālā* را سیراب می‌کند و در ۴۱ کیلومتری جنوب باختری پاوه با آب زرشک مخلوط شده و رودخانهٔ گردی قاسمان را تشکیل می‌دهند.

دگسک **Dagesk**

دهستان بشاگرد غربی، شهرستان میناب. فصلی، ریزابهٔ رود توتنگ شیریش، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۸۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی باختری.
سرچشمه، ۷۵ کیلومتری خاور جنوبی میناب.
این رودخانه از روستاهای دُرگ *Dorg* ، شُمسیلی *Somsili* و چاه‌نُن *Cāhenon* می‌گذرد و در روستای بُندر *Bondar* به رودخانهٔ توتنگ شیریش می‌ریزد.

دلاوررود **Delāvar rud**

دهستان خانقاهپی، شهرستان قائم‌شهر (شاهی). فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ کبیر، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲/۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۰۰ متر. شیب متوسط ۱۷ درصد. مسیر کلی، باختری.
سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه نرو *Naro* ، ۶۰ کیلومتری جنوب خاوری قائم‌شهر (شاهی). روستاهای مسیر، ملاده و ملک‌ده.

دلبر **Delbar**

دهستان کراب، شهرستان سبزوار. فصلی، ریزابهٔ کال‌شورسبزوار، حوضهٔ دشت کویر. طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۸۸۰ متر. شیب متوسط ۲/۳ درصد. مسیر کلی نخست جنوب خاوری. سپس جنوب باختری.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه می‌مستان *Meymestān* ، در ۳۰ کیلومتری شمال باختری سبزوار.
این رودخانه در حوالی روستای کسکن *Kaskan* ناپدید می‌گردد ولی در بارندگیهای فوق‌العاده به کال‌شور سبزوار می‌ریزد.

دُلدُل **Doldol**

دهستان رودان، شهرستان میناب. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ رودان، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری. سرچشمه کوههای سیخ نورگان *Six-e Navargān* و طوق چوپان، ۴۲ کیلومتری شمال میناب.

دلفارد **Delfārd**

دهستان دلفارد، شهرستان جیرفت. دائمی، ریزابهٔ رودشور جیرفت، حوضهٔ جزموریان. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۴۰ متر. شیب متوسط ۷ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، کوهستان بهر آسمان، ۵۳ کیلومتری شمال باختری جیرفت.
این رودخانه از روستاهای دربا، دلفارد، دهنهٔ زنگر *Zangar* ، رز شیرین، دهنهٔ زورک *Zevork* ، رضی‌آباد، انجیر بازونیه و کولدون می‌گذرد و در دامنهٔ باختری کوه زاربن *Zārbon* با رودخانهٔ سگدر مخلوط می‌شود و رودشور جیرفت را تشکیل می‌دهند.

دلواربابامنیر **Dalvār-e Bābāmonir**

دهستان ماهور، شهرستان ممسنی. فصلی، ریزابهٔ رود زهره. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۹۰ متر. شیب متوسط ۲/۲ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه بزان *Bozān* ، ۲۴ کیلومتری باختر جنوبی نورآباد. به آن رود بابامنیر نیز می‌گویند.

دلوارپیرسرخ **Dalvār-e Pirsorx**

دهستان ماهور، شهرستان ممسنی. فصلی، ریزابهٔ رود فهلیان، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۵۰ متر. شیب متوسط ۲/۲ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، دامنهٔ کوه سیاه، ۱۹ کیلومتری باختر نورآباد. نام دیگر این رودخانه دلوار گلگاه است.

دلوارقوچ خوس Dalvār-e Quc xōs
← دلوار کوه سیاه، دهستان ماهور، شهرستان ممسنی.

دلوارکوه سیاه Dalvār-e kuh-e Siyāh
دهستان ماهور، شهرستان ممسنی. فصلی، ریزابهٔ رود زهره. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۲۰ متر. شیب متوسط ۲/۶ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
این رودخانه از ارتفاعات ۲۰ کیلومتری باختر جنوبی نورآباد سرچشمه گرفته و بنام دلوار قوچ خوس از درّهٔ جنوبی کوه سیاه بسوی شمال باختری روان می‌شود و پس از عبور از کنار روستای دشت مورد به رودکوه سیاه یا دلوار کوه سیاه تغییر نام می‌دهد و در ۳۶ کیلومتری باختر شمالی نورآباد به رودخانهٔ زهره می‌ریزد.

دلوار گُلگاه Dalvār-e Golgāh
← دلوار پیرسرخ، دهستان ماهور، شهرستان ممسنی.

دلّه Delleh
دهستان اندیکا، شهرستان مسجدسلیمان. دائمی، ریزابهٔ رود کارون، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۲۵۰ متر. شیب متوسط ۲/۶ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، دامنهٔ کوه دوبلوطان، ۲۴ کیلومتری خاور مسجد سلیمان.

دلی‌چای Dali cāy
دهستان ایلات قاقازان، شهرستان قزوین. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ میانه. حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۴۰ متر. شیب متوسط ۴/۷ درصد. مسیر کلی جنوبی.
این رودخانه از دامنهٔ جنوبی سفیدکوه و دامنهٔ باختری کوه چچکلو *Cecaklu* ، در ۲۶ کیلومتری شمال باختری قزوین سرچشمه می‌گیرد. در سر راه روستای خراس *Xarās* را سیراب می‌کند و پس از طی حدود ۸ کیلومتر به درهٔ خاوری کوه سیریجان وارد می‌شود. پس از خروج از درهٔ مزبور به رودخانهٔ میانه تغییر نام می‌دهد.

دلی‌چای Dali cāy
دهستان بالالاریجان، شهرستان آمل. دائمی، ریزابهٔ رود لار، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۹۲۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۴۲۰ متر. شیب متوسط ۵ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، نقطهٔ تلاقی رودخانه‌های سه‌سنگ و ورارود، ۶۶ کیلومتری جنوب باختری آمل. مسیر، دامنهٔ باختری کوه دماوند. ریزشگاه، ۷ کیلومتری باختر شمالی پلور *Polur* .

دلی‌چای Dali cāy
← هویر، دهستان حبله‌رود، شهرستان دماوند.

دماوند Damāvand
شهرستان دماوند. دائمی، ریزابهٔ جاجرود، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۹۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۵۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی نخست جنوب باختری، سپس باختر. میانگین آبدهی سالانه ۶۵ میلیون مترمکعب (ایستگاه ماملو).
این رودخانه از تلاقی رودهای تار و رودبار در شهر دماوند تشکیل یافته و رو بسوی جنوب باختری روان می‌گردد و ضمن عبور از دهستان تاررود، روستاهای چنار عربها، جیلارد *Jilārd* و حصار پائین را سیراب می‌کند و با وارد شدن به دهستان جمع‌آبرود از کنار روستاهای مرا *Marā* ، کاجان، تمی‌سیان *Tamisiyān* ، زردر *Zardar* ، سیاه‌سنگ، پلنگ‌واز و ممالوی بالا و مخلوط شدن با چند ریزابه مانند سیاهرود، در یوردشاه *Yurd-e Šāh* به جاجرود می‌ریزد.

دمبان Dambān
دهستان بشاگرد شرقی، شهرستان کهنوج. فصلی، ریزابهٔ رود گابریک، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۷۲۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۶ درصد. مسیر کلی باختر شمالی.
سرچشمه، کوه دارم‌فرحه *Dāram farhah* ، ۱۸۰ کیلومتری جنوب خاوری کهنوج.

دمدم Damdam
دهستان مازو، شهرستان خرم‌آباد. دائمی، ریزابهٔ رود دز، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۴۰۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی نخست جنوب خاوری، سپس جنوب باختری.
این رودخانه از دامنهٔ کوههای گداهور *Gedāhor* و ریتکوه *Ritkuh* ، در ۶۰ کیلومتری جنوب خرم‌آباد و ۲۲ کیلومتری شمال باختری ایستگاه راه‌آهن مازو سرچشمه می‌گیرد و بنام رود دری‌گر *Dereygar* از درهٔ شمال خاوری کوههای ریتکوه و بن‌لاله *Bonlāleh* بسوی جنوب خاوری سرازیر می‌گردد و پس از ورود به درهٔ شمالی کوه ایپر *Ayir* به رودخانهٔ دمدم تغییر نام می‌یابد و از طریق درهٔ میان کوههای چوب‌شکن و خورو *Xuru* (در خاور) و کوه ایپر (در باختر) بسوی جنوب باختری تغییر مسیر داده و در ۷ کیلومتری باختر ایستگاه راه‌آهن شهبازان به شاخابهٔ شمالی دریاچهٔ سد دز می‌ریزد.

دمق Damaq
دهستانهای سردرود و مهربان، شهرستان همدان. فصلی، ریزابهٔ قره‌چای، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۸۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۸ درصد. مسیر کلی نخست جنوبی، سپس جنوب خاوری.
سرچشمه، ریزابه‌های بسیاری که از دامنهٔ جنوبی کوه شاه‌گلک در ۱۰۳ کیلومتری شمال خاوری همدان جریان دارد. روستاهای مسیر، قزلجه، جیربانلو، لاله‌دان، قایش، گاوسوار، دمق، زندلیج،

قره‌کند، شریعت‌آباد، دستجرد، کبودرآهنگ، دقدق آباد، رامیشان و روآن *Roān*، ریزشگاه، حوالی روستای سرای، ۵۰ کیلومتری شمال خاوری همدان.

Damir **دمیر**

دهستان جزموریان، شهرستان کهنوج. فصلی، حوضهٔ جزموریان. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۳۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۹ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

سرچشمه، ۱۰۰ کیلومتری خاور شمالی کهنوج. روستاهای مسیر، منگان *Mangān* و دمیر.

Dandār **دندار**

دهستان کالک، شهرستان چابهار. خشکرود، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه صفر. شیب متوسط ۰/۵ درصد. مسیر کلی جنوبی. سرچشمه کوه بیر، ۹۷ کیلومتری باختر شمالی چابهار.

Doāb **دوآب**

دهستان کلاته‌های غربی، شهرستان شاهرود. فصلی، ریزابهٔ رود خیج، حوضهٔ دشت کویر. طول ۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۸۰۰ متر. شیب متوسط ۵/۷ درصد. مسیر کلی، جنوب خاوری.

سرچشمه، ارتفاعات ۵۰ کیلومتری شمال خاوری شاهرود.

Doāb **دوآب**

دهستان ابرشیوه، شهرستان دماوند. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ کورک. حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۰۰ متر. شیب متوسط ۳/۲ درصد. مسیر کلی، جنوب باختری.

این رودخانه از ۳ کیلومتری شمال روستای سرخه‌ده، در ۲۲ کیلومتری خاور جنوبی دماوند سرچشمه گرفته و پس از سیراب نمودن روستاهای سرخه‌ده و مغانک *Moqānak* به درهٔ میان کوه گج‌اسب‌چال (در خاور) و کوههای ناهی و آبکوددره (در باختر) از کنار روستای ویرانهٔ شاه‌پسند می‌گذرد و در دامنهٔ باختری کوه هاشم با جمع‌آب‌رود در هم آمیخته و رودخانهٔ کورک را تشکیل می‌دهند.

Doāb **دوآب**

دهستان منصوری، شهرستان اسلام‌آباد (شاه‌آباد غرب). دائمی، ریزابهٔ رود چنارج، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۶ درصد. مسیر کلی جنوبی.

این رودخانه از تلاقی رودخانه‌های شوهان و راوند، در ۳۰ کیلومتری جنوب خاوری اسلام‌آباد تشکیل می‌گردد و پس از سیراب نمودن دهستان منصوری به دهستان بیجوند از شهرستان ایلام وارد می‌گردد و در سر راه از کنار روستاهای میان‌چغا، کمرسوراخ، سیاه‌پله *Siāhpoleh* و سرخه‌خانی می‌گذرد و در یک کیلومتری جنوب خاوری روستای کلک جعفرآباد با آب‌چیکا درهم آمیخته و رودخانهٔ چنارچ را پدید می‌آورند.

Doāb **دوآب**

← آب فراورد، دهستان شوهان، شهرستان مهران.

Do darreh-ye Gaznān **دودرّهٔ گزنان**

شهرستان سمنان. فصلی. ریزابهٔ رود جوین، حوضهٔ دشت کویر. طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۰۰ متر. شیب متوسط ۴/۴ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

این رودخانه از دامنهٔ جنوبی کوه هفت‌میل، در ۵۵ کیلومتری باختر جنوبی سمنان سرچشمه گرفته و ضمن عبور از درهٔ میان کوههای وزم *Vazm*، گزنان، سیادریز، قبر، لاسگردشت *Lāsgerdašt*، سرخه‌کلوت و تیجه‌کوه، روستاهای گزنان و عبدل‌آباد بالا و پائین را سیراب می‌سازد و پس از قطع راه اتومبیل‌رو گرمسار به سمنان و خط آهن تهران - مشهد در ۳ کیلومتری جنوب خاوری خرابه‌های صیدآباد به رودخانهٔ جوین می‌ریزد.

Dudeh **دوده**

دهستان ایلات قاقازان، شهرستان قزوین. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ کوهین، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۱۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۰۰ متر. شیب متوسط ۳/۳ درصد. مسیر کلی جنوبی.

رودخانهٔ دوده که در واقع خشکرودی بیش نیست از ارتفاعات ۳۶ کیلومتری شمال باختری قزوین سرچشمه گرفته و رو به جنوب سرازیر می‌گردد. نخست روستای دودهٔ بالا را مشروب می‌سازد. سپس راه اتومبیل‌رو قزوین به رشت را قطع نموده و در روستای جمجرد *Jamjerd* به رودخانهٔ کوهین می‌ریزد.

Duzāb **دوزآب**

دهستان بزمان، شهرستان ایرانشهر. فصلی، ریزابهٔ رود سرزه، حوضهٔ جزموریان. طول ۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۰۰ متر. شیب متوسط ۰/۳ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

سرچشمه، ۱۱۰ کیلومتری شمال باختری ایرانشهر.

Dustābād **دوستاباد**

دهستان زابلی، شهرستان سراوان. فصلی، ریزابهٔ رود ماشکل، حوضهٔ خاوری یا هامون (هامون ماشکل). طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۸ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری. سرچشمه ارتفاعات جنوبی دهستان ایراندگان. ۱۱۵ کیلومتری باختر سراوان.

Došivān su **دوشیوان‌سو**

دهستان چهریق *Cahriq*، شهرستان سلماس (شاهپور). فصلی، ریزابهٔ زولاچای، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۳۰

کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۸۰ متر. شیب متوسط ۸/۶ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
این رودخانه از دامنهٔ جنوبی کوه شوربلاغ واقع در دهستان کرەسنّی *Korehsonny* ، ۲۹ کیلومتری شمال باختری سلماس سرچشمه می‌گیرد و بسوی جنوب خاوری جریان می‌یابد. در روستای دریک *Derik* با رود آق‌برزه *Āqbarzeh* مخلوط می‌گردد و همچنان بطرف جنوب خاوری روان می‌شود و پس از عبور از روستای نظرآباد در جنوب روستای پته‌ور *Patehvar* به زولاچای می‌پیوندد.

Dōkāli **دوکالی**
← خرانق، دهستان رباطات، شهرستان اردکان یزد.

Dul ārām **دول‌آرام**
دهستان فندرسک، شهرستان دشت گرگان. فصلی، ریزابهٔ رود سرچال، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۱ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۹۰ متر. شیب متوسط ۱۳/۷ درصد. مسیر کلی شمال باختری و باختر جنوبی.
سرچشمه، کوههای ۶۵ کیلومتری خاور گرگان، ریزشگاه، ۵۶ کیلومتری خاور گرگان.

Dōlat ābād **دولت‌آباد**
دهستان گلمکان، شهرستان مشهد. دائمی، ریزابهٔ کشف‌رود، حوضهٔ صحرای قره‌قوم. طول ۲۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۵۰ متر. شیب متوسط ۷/۳ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
سرچشمه، کوه سیاه‌خانی از رشته‌کوههای بینالود، ۵۰ کیلومتری باختر مشهد.
این رودخانه با رسیدن به روستای دولت‌آباد محو می‌گردد و در بارندگیهای فوق‌العاده به کشف‌رود می‌ریزد.

Dul-e Deh **دول‌ده**
دهستان کلاترزان، شهرستان مریوان. دائمی، ریزابهٔ چم‌اخته‌سوره، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۱ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۵۰ متر. شیب متوسط ۴ درصد. مسیر کلی، جنوب باختری.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه علی‌بلاغ، ۵۱ کیلومتری خاور شمالی مریوان. روستای مسیر، ول *Vel* .

Dohān **دوهان**
← قلعه سیستان. دهستان پادنای سفلی، شهرستان سمیرم.

Do hezār **دوهزار**
دهستان دوهزار، شهرستان تنکابن (شهسوار). دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ سه‌هزار، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۷۷۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۸۰ متر. شیب متوسط ۴ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.
رودخانهٔ دوهزار از بهم پیوستن رودخانه‌های نوشا و دریاسر در روستای کلیشم *Kelišem* ، در ۲۵ کیلومتری جنوب باختری تنکابن، تشکیل می‌گردد و رو به خاور شمالی از دهستان دوهزار عبور می‌کند و در سر راه روستاهای برسه *Barseh* ، پائین‌اشتوج *Pā'in eštuj* و بلوس *Balus* را سیراب می‌کند و در روستای پردسر *Pardsar* به رودخانهٔ سه‌هزار می‌ریزد.

Dohu **دوهو**
← دهوج، شهرستان بافت، استان کرمان.

Dohavā **دوهوا**
دهستان جزموریان، شهرستان کهنوج. فصلی، حوضهٔ جزموریان. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۱۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۳۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۳ درصد. مسیر کلی جنوبی. سرچشمه دامنهٔ جنوبی کوههای جبال بارز، ۱۱۰ کیلومتری خاور شمالی کهنوج. روستاهای مسیر: آب‌گزا و دوهوا.

Doveyrij **دویریج**
شهرستان دهلران، استان ایلام. دائمی، ریزابهٔ رود دجله، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول از دورترین ریزابه (سراب‌آبدانان) تا مرز ایران و عراق ۱۸۸ کیلومتر. و از محل تغییر نام تلەزی به دویریج تا مرز ایران و عراق ۱۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه(نقطهٔ خروج از مرز) حدود ۲۰ متر. شیب متوسط ۰/۲ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری. میانگین آبدهی سالانه ۱۵۶ میلیون مترمکعب (ایستگاه پل‌دویریج).
رودخانهٔ دویریج در واقع دنبالهٔ رودهای آبدانان و تله‌زی است که در درّهٔ خاوری سیاه‌کوه به دویریج تغییر نام یافته است.
این رودخانه درّهٔ میان کوههای خرگهی ، سیاه‌کوه ، هوشتی‌کوه *Hošti kuh* و تپهٔ گاره (در باختر) و کوههای گچ و تپه‌علی‌کشت *Ali košt* (در خاور) را رو به جنوب باختری طی می‌کند و پس از رسیدن به دهستان موسیان به سوی جنوب خاوری تغییر جهت می‌دهد و از دهستان موسیان به دهستان نهر عنبر و سپس به دهستان درود وارد می‌گردد. در ورود به دهستان اخیر نخست با رودخانهٔ چی‌خواب مخلوط می‌شود و پس از آمیختن با چندین ریزابهٔ بزرگ و کوچک دیگر در محلی به نام پاسگاه مرزی فکّه *Fakkeh* از مرز خارج شده و به کشور عراق وارد می‌گردد و به هورهل‌فول *Halfōl* می‌ریزد و سرریز آن در فصلهای پرباران به رود دجله می‌پیوندد.

Dahāneh **دهانه**
دهستان کلاله، شهرستان دشت گرگان. دائمی، ریزابهٔ رود گرگان. حوضهٔ دریای خزر. طول ۴۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۰ متر. شیب متوسط ۰/۷ درصد. مسیر کلی باختری.
رودخانهٔ دهانه از مخلوط شدن رودهای آناسیخیوگ و مادرسو، در روستای تنگر *Tangar* ، در ۵۴ کیلومتری خاور شمالی گنبد کاووس بدید می‌آید. این رودخانه درهٔ میان رشته قره‌کسمور

در شمال و رشتهٔ کوسوان *Kusvān* در *Qareh kasmur* جنوب را رو بسوی باختر طی کرده و پس از عبور از روستای بش‌اولی *Beševli* بسوی باختر جنوبی متوجه گردیده و در سر راه روستای شقال‌تپه *Šoqāl tappeh* را مشروب می‌سازد و پس از عبور از جنوب روستای آق‌قمیش و مخلوط گردیدن با یک ریزابهٔ کوچک که از جنوب خاوری سرازیر گردیده است، با کمی انحراف بطرف باختر شمالی متوجه می‌شود و پس از مخلوط شدن با یک ریزابهٔ دیگر که آن نیز از ارتفاعات جنوب خاوری سرچشمه گرفته و بسوی باختر و بعد بطرف شمال جریان یافته است، روستاهای قانجق *Qānjeq* و اجن *Ajan* و قره‌قوجا *Qarehqujā* را سیراب می‌کند و پس از درهم آمیختن با یک ریزابهٔ کوچک دیگر که آن هم از ارتفاعات جنوب خاوری سرازیر گردیده است بسوی باختر شمالی به جریان خود ادامه می‌دهد. در ۱ کیلومتری جنوب کلاله با ریزابهٔ بزرگی که از دامنهٔ جنوبی رشتهٔ یشک‌یال *Yašakyāl* سرچشمه گرفته و ضمن عبور از درهٔ جنوبی کوه مزبور، روستاهای حاجی‌گلشن، گونی *Guney*، ارجنلی *Arjanly*، قانجق *Qānjeq*، شلست *Šelesat*، اجن *Ajan*، خواجه‌مار *Xājeh mār* و کلاله *Kalāleh* را سیراب ساخته است، مخلوط می‌شود و بسوی باختر جریان می‌یابد. پس از طی حدود ۷ کیلومتر، بطرف جنوب باختری متوجه می‌شود و با یک قوس نسبتاً کوچک، راهی شمال گردیده و در جنوب خاوری روستای امان خواجه *Amān xājeh* به رود گرگان می‌ریزد.

دهانه **Dahāneh**

← قوامک، دهستانهای نسکند و سرباز، شهرستان ایرانشهر.

دهانهٔ گُرگان **Dahāneh-ye Gorgān**

← مادرسو و دهانه، دهستان کوکلان، شهرستان گنبدکاووس.

ده‌جوب‌فلک آباد **Dahjub-e Falak ābād**

دهستان طالقان، شهرستان کرج. فصلی، ریزابهٔ طالقان‌رود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۱ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۵۰ متر. شیب متوسط ۸/۶ درصد. مسیر کلی شمالی.

این رودخانه از دامنهٔ شمالی کوههای ارچنگ و زرچگانی، در ۴۰ کیلومتری شمال باختری کرج سرچشمه گرفته و رو به شمال سرازیر می‌شود و در ۲ کیلومتری شمال خاوری زیدشت *Zidašt* به رودخانهٔ طالقان می‌ریزد.

← طالقان‌رود، دهستان طالقان، شهرستان کرج.

دهرگونزا **Dahrgonzā**

دهستان پشتکوه، شهرستان خاش. فصلی، ریزابهٔ رود گزو، حوضهٔ خاوری یا هامون (هامون ماشکل). طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۱۰ متر. شیب متوسط ۰/۸. مسیر کلی خاور شمالی.

سرچشمه ارتفاعات ۹ کیلومتری خاور شمالی خاش.

دهرودخانم **Dehrud-e Xānom**

دهستان خانه‌کوک، شهرستان فردوس. فصلی، ریزابهٔ رود قلعه‌واقی. حوضهٔ دشت کویر (کویر نمک). طول ۱۶ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۶۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۲۰ متر. شیب متوسط ۰/۹ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

سرچشمه، ۲۷ کیلومتری جنوب فردوس.

دهره **Dehrah**

← الوند، شهرستانهای قصرشیرین و اسلام‌آباد (شاه‌آباد غرب).

ده سیّدها **Deh-e Seyyedhā**

← شور شهداد، دهستانهای روار و تکاب، شهرستان کرمان.

ده شیخ **Deh šeyx**

دهستانهای کوشک و ارزوئیه، شهرستان بافت. فصلی، ریزابهٔ رودشور طارم، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۶۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۳۰ متر. شیب متوسط ۰/۹ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

این رودخانه از کوههای گوشک و طرنگ *Torang* و بی‌خیروکوه *Bixeyru kuh*، در ۵۹ کیلومتری جنوب داراب سرچشمه می‌گیرد و بنام رودخانهٔ گوشک یا کوشک بسوی جنوب باختری روان می‌شود و از دهستان کوشک می‌گذرد. در این دهستان با رودخانهٔ قادرآباد مخلوط می‌گردد و پس از طی دامنهٔ باختری کوه آبگیر به دهستان ارزوئیه داخل می‌شود و بسوی دولت‌آباد روان می‌گردد. در این دهستان با ریزابه‌های بسیاری که غالباً از کوههای خاور سرازیر شده‌اند، از جمله رودخانهٔ سوغان مخلوط می‌گردد و بسوی باختر متوجه می‌شود و با عبور از کنار روستای ده شیخ به رودخانهٔ ده شیخ تغییر نام می‌دهد و پس از مخلوط شدن با رودخانهٔ کاهدان از طریق درهٔ شمالی کوه سیرو *Siru* به دهستان طارم از شهرستان بندرعباس وارد می‌شود و در ۴۰ کیلومتری جنوب باختری حاجی‌آباد به رودخانهٔ شور طارم می‌ریزد.

دهک **Dehek**

دهستانهای میغان و بصیران، شهرستان بیرجند. فصلی، حوضهٔ کویر لوت. طول ۲۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۲۰۰ متر. شیب متوسط ۰/۸ درصد. مسیر کلی نخست باختر جنوبی، سپس جنوبی.

این رودخانه از دامنهٔ باختری کوه زر *Zar*، در ۸۵ کیلومتری جنوب خاوری بیرجند سرچشمه گرفته و رو به باختر از کنار روستاهای حسن‌آباد، خسروی، دهک *Dehek*، غیاث‌آباد و سنگان می‌گذرد و به دهستان بصیران وارد می‌شود. در این دهستان نخست روستای شمس‌آباد را سیراب می‌کند و سپس بسوی باختر جنوبی متوجه شده و ضمن عبور از کنار روستای عباس‌آباد، با ریزابه‌های فراوانی که از خشکرودهایی بیش نیستند، درهم می‌آمیزد و همچنان رو بسوی باختر جنوبی جریان می‌یابد. در این قسمت از مسیر با خشکرودهای متعددی از جمله رود کرمعلی مخلوط می‌شود و به حاشیهٔ کویر لوت داخل

می‌گردد و از استان خراسان خارج شده و به استان کرمان وارد می‌شود و بالاخره در شن‌زارهای کویر لوت ناپدید می‌شود.

Dehkahnān ده کهنان

← کوندر، دهستان منوجان، شهرستان کهنوج.

Dehlor دهلُر

دهستان برخوار، شهرستان اصفهان. فصلی، ریزابهٔ رود دستکن. حوضهٔ اصفهان و سیرجان (باتلاق گاوخونی). طول ۵۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۶۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

این رودخانه از دامنهٔ کوههای زیرپل *Zir-e Pol*، چپ *Cep* و میل امامزاده، در ۴۳ کیلومتری شمال خاوری موچه‌خورت بنام رودخانهٔ سوه سرچشمه گرفته و پس از عبور از روستاهای سوه و بیدشک *Bidašk* بسوی روستای دهلُر به رودخانهٔ دهلُر تغییر نام می‌یابد و از کنار کاروانسرای شاه‌عباسی می‌گذرد و در جنوب چاه سرخ به رود دستکن می‌ریزد.

Deh Mohammad šāh ده محمدشاه

دهستان سرآسیاب فرسنگی، شهرستان کرمان. فصلی، ریزابهٔ رود شهداد، حوضهٔ کویرلوت. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۸۰۰ متر. شیب متوسط ۳/۸ درصد. مسیر کلی شمالی.

سرچشمه، کوه ده‌ملاه *Dehmollāh*، ۲۲ کیلومتری شمال خاوری کرمان. روستاهای مسیر: ده‌ملاه، تیدر *Tidar*، گیشین، ده محمدشاه و ده‌قاضی.

Deh Malek ده ملک

دهستان جلگهٔ زوزن، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ رود شور، حوضهٔ خاوری یا هامون (نمکزار خواف). طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۸۰ متر. شیب متوسط ۱/۲ درصد. مسیر کلی نخست خاور شمالی، سپس جنوب خاوری.

سرچشمه، دامنهٔ خاوری کوه خیبر، ۱۹ کیلومتری جنوب باختری زوزن. در طول مسیر به نام‌های کال سبز پنبه و کال شش نمکی تغییر اسم می‌دهد.

Deh-e Mirzā'i ده میرزائی

← بافت، دهستانهای کیسکان و حومه، شهرستان بافت.

Dahandar دهن‌در

دهستان بشاگرد غربی، شهرستان میناب. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ جگین، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۵۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی. سرچشمه کوه لمبی *Lombi*، ۱۴۳ کیلومتری خاور جنوبی میناب. روستاهای مسیر، باهریکان *Bāhrikān*، دهن‌در و گرهون *Gerahven*.

Dahan dorudi دهن‌دورودی

← اندوهجرد، دهستانهای سیرچ و اندوهجرد، شهرستان کرمان.

Dahaneh دهنه

دهستان خوسف، شهرستان بیرجند. فصلی، حوضهٔ کویر لوت (دغ محمدآباد). طول ۳۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

سرچشمه، دامنهٔ نخ‌کوه و کوه دوچنگ، ۳۹ کیلومتری شمال باختری بیرجند.

این رودخانه پس از عبور از روستاهای دهنهٔ آبکش، خدادادگان، تاجکوه و حوض شاه‌غیاث در ۶۸ کیلومتری شمال باختری بیرجند به دغ‌محمدآباد وارد می‌گردد.

Dahaneh دهنه

دهستان حومه، شهرستان قاین. فصلی، ریزابهٔ کال خونیک، حوضهٔ خاوری یا هامون (نمکزار خواف). طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۳ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.

این رودخانه از دامنهٔ کوههای سرکل *Sarkal*، کرچ *Kerc* و واراز *Vārāz*، در ۲۴ کیلومتری باختر جنوبی قاین سرچشمه گرفته و پس از سیراب ساختن روستاهای کنارنگ *Kenārang* زوک *Zōk*، رودخانه و علی‌آباد بسوی شهر قاین روان می‌شود و پس از عبور از شهر مزبور در ۴ کیلومتری شمال خاوری قاین به رودخانهٔ خونیک می‌ریزد.

Dahaneh-ye Barq دهنهٔ برق

← کال برق، دهستان کنارشهر، شهرستان کاشمر.

Dahaneh Qār دهنه‌غار

دهستانهای حرجند و تکاب، شهرستان کرمان. فصلی، حوضهٔ کویر لوت. طول ۶۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۳۰۰ متر. شیب متوسط ۴ درصد. مسیر کلی خاوری.

این رودخانه از دامنهٔ شمالی کوه باغ بالا، در ۳۷ کیلومتری شمال خاوری کرمان سرچشمه می‌گیرد و ضمن عبور از درّهٔ شمالی کوههای هشتادمهر و گودرچاه *Godercāh* از کنار روستاهای قنات هالک و گزک *Gazak* می‌گذرد و در ۲۷ کیلومتری شمال باختری شهداد از کوهستان خارج می‌گردد و به شاخه‌های فراوانی تقسیم می‌گردد. شاخهٔ شمالی آن در ۵۹ کیلومتری شمال شهداد به رودشور شهداد می‌ریزد و شاخهٔ جنوبی آن به شنزارهای شمالی شهداد وارد می‌شود و ناپدید می‌گردد. درّه‌های تنگ مسیر این رودخانه برای احداث سد مناسب بنظر می‌رسد.

Dahaneh-ye Farah دهنهٔ فرح

← کال فرح، دهستان کنارشهر، شهرستان کاشمر.

دهنهٔ قلی‌کور **Dahaneh-ye Qolikur**

دهستان کنارشهر، شهرستان کاشمر. فصلی، ریزابهٔ کال‌شوردرونه، حوضهٔ دشت کویر. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۷۸۰ متر. شیب متوسط ۲/۶ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ کوه لاغری، ۲۵ کیلومتری باختر درونه *Daruneh*.

دهنهٔ کُمرکان **Dahaneh-ye Komorkān**

دهستانهای امجز و محمدآباد، شهرستان جیرفت. فصلی، ریزابهٔ هلیل‌رود، حوضهٔ جزموریان. طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۵۰ متر. شیب متوسط ۳/۶ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
این رودخانه از کوههای جبال بارز، در ۳۳ کیلومتری خاور جیرفت سرچشمه می‌گیرد و بنام رودخانهٔ تنگ امجز یا تنگ امگز رو بسوی جنوب باختری روان می‌شود. در روستای حجت‌آباد با رودخانهٔ بنه‌سیب مخلوط می‌شود و بنام رودخانهٔ دهنهٔ کُمرکان بسوی دهستان محمدآباد سرازیر می‌شود و پس از مخلوط شدن با رودخانهٔ کرّه در ۵ کیلومتری جنوب باختری محمدآباد به هلیل‌رود می‌ریزد.

دهوج **Dehuc**

شهرستان بافت، استان کرمان. دائمی، ریزابهٔ هلیل‌رود، حوضهٔ جزموریان. طول ۱۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۷۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۶۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
رودخانهٔ دهوج از ارتفاعات ۴۳ کیلومتری شمال باختری بافت واقع در دهستان گوغر سرچشمه می‌گیرد و بنام رودخانهٔ دوهو از کنار روستای زنگو می‌گذرد. در جنوب روستای امیرآباد با چند ریزابهٔ شمالی مخلوط می‌شود و بسوی جنوب متوجه می‌گردد. در این قسمت از مسیر روستاهای جوکار، گوریجوئیه و ریگ‌آباد را سیراب می‌کند و پس از مخلوط شدن با یک ریزابهٔ بزرگ شمال خاوری بسوی روستای اندردری *Andardari* روان می‌گردد. سپس روستاهای بخین *Baxin* مولادران *Mōlādarān* را نیز مشروب می‌کند و به دهستان فتح‌آباد وارد می‌گردد. در این دهستان با ریزابه‌های فراوانی که همگی از شمال سرازیر شده‌اند مخلوط می‌شود و پس از مشروب نمودن روستاهای دهستان مزبور به دهستان دشت‌آب داخل می‌شود و بنام رودخانهٔ زردشت از کنار روستاهای خارا و رودخانهٔ سلطانی و اغژنگ *Aqaženg* عبور می‌کند و رو بسوی جنوب خاوری متوجه می‌گردد و بنام رودخانهٔ دهوج از کنار روستای شیرجو می‌گذرد. در ۳ کیلومتری خاور جنوبی روستای اخیر با رودخانهٔ بافت مخلوط می‌شود و از طریق درّهٔ شمالی کوه حاجی بسوی خاور متوجه می‌گردد و به دهستان برنجان وارد می‌شود. در این دهستان با رودخانهٔ تومبرنگوئیه مخلوط می‌گردد و سپس به دهستان دنباله‌رود داخل می‌شود و پس از مخلوط شدن با چند ریزابهٔ شمالی و جنوبی در ۵۵ کیلومتری جنوب خاوری بافت به هلیل‌رود می‌پیوندد.

دهیردان **Dehirdān**

دهستان بشاگرد غربی، شهرستان میناب. دائمی، ریزابهٔ رود بشیراز، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۵۰ متر. شیب متوسط ۳/۸ درصد. مسیر کلی شمال باختری. سرچشمه ارتفاعات ۹۵ کیلومتری جنوب خاوری میناب.

دیاله **Diyāla**

یا دیالا، ← آب سیروان، شهرستانهای سنندج، مریوان و پاوه.

دیزان **Dizān**

دهستان طالقان، شهرستان کرج. دائمی، ریزابهٔ طالقان‌رود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۰۰۰ متر. شیب متوسط ۸/۵ درصد. مسیر کلی جنوبی و جنوب باختری.
رودخانهٔ دیزان از دامنهٔ جنوبی کوههای سردشت، حصارچال و آلانه‌سر (اعلانثار)، در ۵۷ کیلومتری شمال کرج طی چهار ریزابه سرچشمه می‌گیرد. نخست رو به جنوب سرازیر می‌گردد و پس از طی ۱۱ کیلومتر، به جنوب باختری متوجه شده و دامنهٔ شمالی و باختری کوه دوهاله *Dohāleh* را دور می‌زند و پس از سیراب نمودن روستای دیزان در ۳ کیلومتری خاور روستای نسا *Nesā* به طالقان‌رود می‌ریزد.
← طالقان‌رود، دهستان طالقان، شهرستان کرج.

دیزج **Dizaj**

دهستان مرگور، شهرستان ارومیه (رضائیه). فصلی، ریزابهٔ باراندوزچای، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۳۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۰۰ متر. شیب متوسط ۴/۸ درصد. مسیر کلی شمالی.
رودخانهٔ دیزج از دامنهٔ شمالی کوههای مرگ زیارت، بزسینا *Boz-e Sinā* و هواراسب *Havārāseb* و گردنهٔ مرگ زیارت *Marg-e Ziyārat* که شهرستانهای ارومیه (رضائیه) و نقده را از هم جدا می‌سازد، سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی شمال سرازیر می‌گردد و با انحراف بسوی شمال خاوری از روستای چریک‌آباد *Cerik ābād* می‌گذرد. از این روستا به بعد مجدداً بطرف شمال منحرف شده و روستای دیزج را سیراب می‌کند. از روستای دیزج یک شاخه بطرف روستای زیوه *Ziveh* جریان یافته و بادالامپر مخلوط می‌شود و شاخهٔ دیگر بطرف روستاهای گردران *Gerderān* و کائیر *Kā'ir*، میرآوا *Mirāvā* منصورآباد و برازان *Berāzān* متوجه شده و در یک کیلومتری شمال آن با دالامپرچای مخلوط می‌شود. از این نقطه بسوی شمال خاوری منحرف گردیده و روستاهای آفتابه و بی‌بکران *Bibakrān* را مشروب می‌سازد و پس از طی درّهٔ باختری کوه زرد، روستای ممکان *Mamakān* را نیز سیراب می‌کند و در ۲ کیلومتری شمال روستای مزبور با رودخانهٔ سرشو مخلوط می‌گردد و باراندوزچای را بوجود می‌آورد.

دیزه **Dizeh**

دهستان اجارود، شهرستان مغان. فصلی، ریزابهٔ ساری‌قمیش،

حوضهٔ دریای خزر. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۰۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
این رودخانه از دامنه‌های شمال غربی کوه قلی‌تاش واقع در مرز ایران و جمهوری آذربایجان سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی شمال از کنار روستاهای شون‌گونش Šunguneš ، لنگان، قره‌بورون Qarah burun و دیزج عبور می‌کند و در ۲ کیلومتری غرب روستای عباس بیگلو به رودخانهٔ ساری‌قمیش وارد می‌شود.

دیسام‌رود Disām rud
← دیسوم‌رود، دهستان بلوکات، شهرستان رودبار.

دیسوم‌رود Disum rud
دهستان بلوکات، شهرستان رودبار. فصلی، ریزابهٔ سفیدرود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی شمال خاوری. میانگین آبدهی سالانه ۹۰ میلیون مترمکعب (ایستگاه پاشاکی).
این رودخانه از چشمه‌سارهای ارتفاعات شمال خاوری رودبار، در ۳۹ کیلومتری جنوب خاوری رشت طی ریزابه‌های بسیار سرچشمه میگیرد و رو بسوی شمال، دره‌های نسبتاً پرشیبی را می‌پیماید. در روستای پائین‌خارود Pā'inxarā rud به دشت گیلان وارد می‌شود و پس از عبور از روستاهای پاشاکی Pāšāki ، نصرآباد و خُلشا Xolašā در روستای کچه Kaceh به سفیدرود می‌ریزد.

دینور Dinevar
دهستانهای کندوله و دینور، شهرستان کرمانشاه. دائمی، ریزابهٔ گاماسیاب، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۶۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۸۰ متر. شیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی نخست جنوب خاوری. سپس جنوب باختری. میانگین آبدهی سالانه، ۴۵۱ میلیون مترمکعب (اندازه‌گیری شده در ایستگاه بیستون).
رودخانهٔ دینور از چشمه‌سارهای درهٔ میان کوه حوله Hōleh (در شمال) و کوه شیخ میرزا (در جنوب)، ۵۳ کیلومتری شمال خاوری کرمانشاه سرچشمه گرفته و از دهستان کندوله رو بسوی جنوب خاوری روان می‌شود و پس از سیراب ساختن روستاهای سرتخت، سنگ سفید، سربرزه، کوره، پلشت، کالاکان‌نسار، شاپورآباد، قره‌قاچ، چوبینه، شوربلاغ و کوله‌جوی به دهستان دینور وارد می‌شود. در این دهستان با رودخانهٔ جامیشان مخلوط می‌گردد و پس از سیراب ساختن روستاهای دهستان دینور با یک ریزابهٔ نسبتاً بزرگ خاوری و یک ریزابهٔ نسبتاً بزرگ باختری درهم آمیخته و رو بسوی جنوب باختری تغییر جهت می‌دهد و پس از عبور از درهٔ میان کوه قلعه‌هجیر (در خاور) و کوههای کمرسیاه و آبزا و کمرزرد (در باختر) به دهستان چم‌چال وارد شده و ضمن مشروب ساختن دهستان مزبور با چند ریزابهٔ باختری که از کوه پرّو سرچشمه می‌گیرند، مخلوط می‌گردد و پس از قطع راه اتومبیل‌رو همدان به کرمانشاه به رودخانهٔ گاماسیاب می‌ریزد.

دیو آسیاب Div āsiyāb
دهستان دلارستاق، شهرستان آمل. فصلی، ریزابهٔ رود سه‌سنگ، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۴۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۰۰۰ متر. شیب متوسط ۴ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.
این رودخانه از دامنهٔ خاوری کوه کبود، در ۶۶ کیلومتری جنوب باختری آمل سرچشمه گرفته و ضمن عبور از تنگ‌جیرگ Jeyrag بسوی خاور جنوبی روان می‌شود و در دامنهٔ خاوری کوه گوینک‌چال Gavinak cāl به رودخانهٔ سه‌سنگ می‌ریزد.

رابج Rābc
شهرستانهای ایرانشهر و چابهار، استان سیستان و بلوچستان. فصلی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۸۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه صفر. شیب متوسط ۰/۵ درصد. مسیر کلی جنوبی. میانگین آبدهی سالانه حدود ۷۵ میلیون مترمکعب (ایستگاه کاریانی).
رودخانهٔ رابج از ارتفاعات شمالی دهستان فنوج در ۱۲۰ کیلومتری جنوب باختری ایرانشهر طی ریزابه‌های متعدد سرچشمه می‌گیرد و در حوالی روستای فنوج با رودهای رامپ و گوآسن و کرزچی مخلوط می‌شود و بنام رود فنوج از درّهٔ میان کوههای داندهور Dāndehur (در خاور) و سفیدکوه (در باختر) بسوی جنوب روان می‌شود. با وارد شدن به دهستان بنت به رودخانهٔ بنت نام می‌گیرد و از کنار روستاهای دهستان مزبور از قبیل دسّک Dessak ، وفا، گورکوه، دهان، سررود، بنت، حسین‌آباد، نواب، سُریدخت Soridoxt و کاروآندر می‌گذرد و پس از مخلوط شدن با رودهای ساگ‌وز، گوهورک و چاه‌خان از درّهٔ میان کوههای برشک Barešk (در خاور) و کلنگ‌میر Kalangmir (در باختر) می‌گذرد و به دهستان کالک از شهرستان چابهار داخل می‌شود. در دهستان مزبور با رودهای بوک و دستگرد و گیتو مخلوط می‌شود و از کنار روستاهای انگم Angom ، دمپگ Dempag ، بمزانی Bamzāni ، کاردیخانی، بلگ Baleg و کاروان و لاش می‌گذرد و بنام رودخانهٔ رابج در جنوب روستای گالگ Gālag به دریای عمان می‌ریزد.

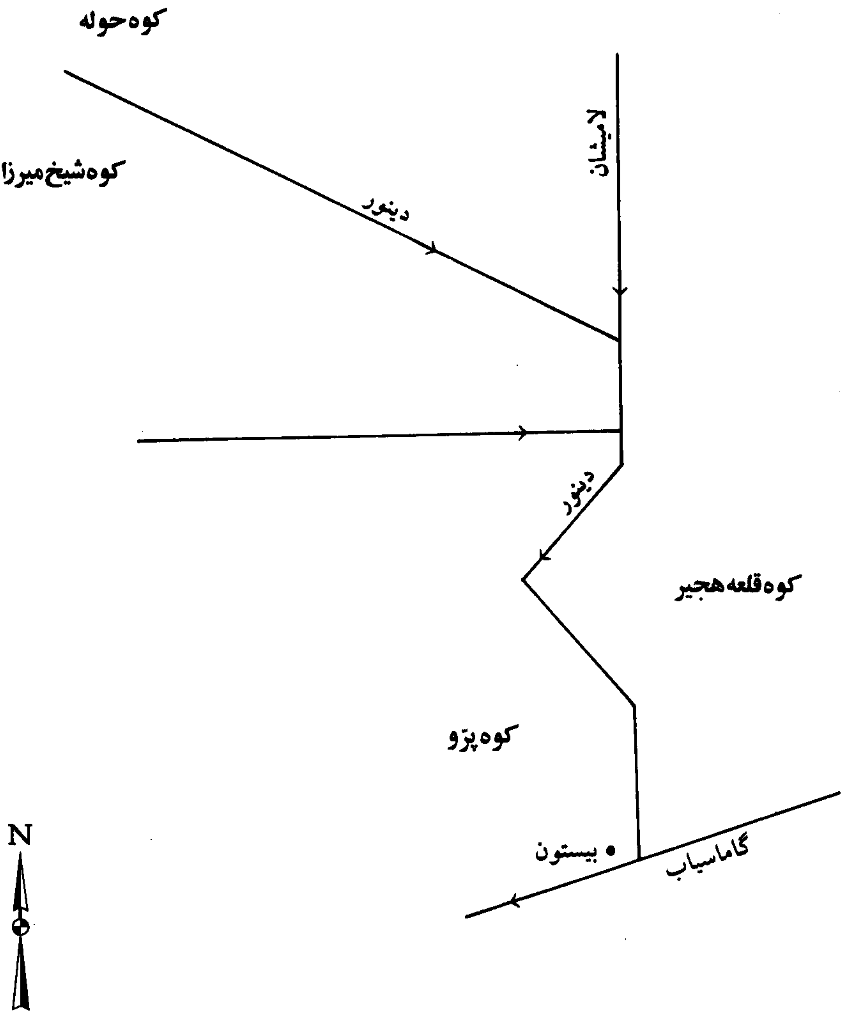
رابُر Rābor
← هلیل‌رود، شهرستانهای بافت و سبزواران و کهنوج. استان کرمان.

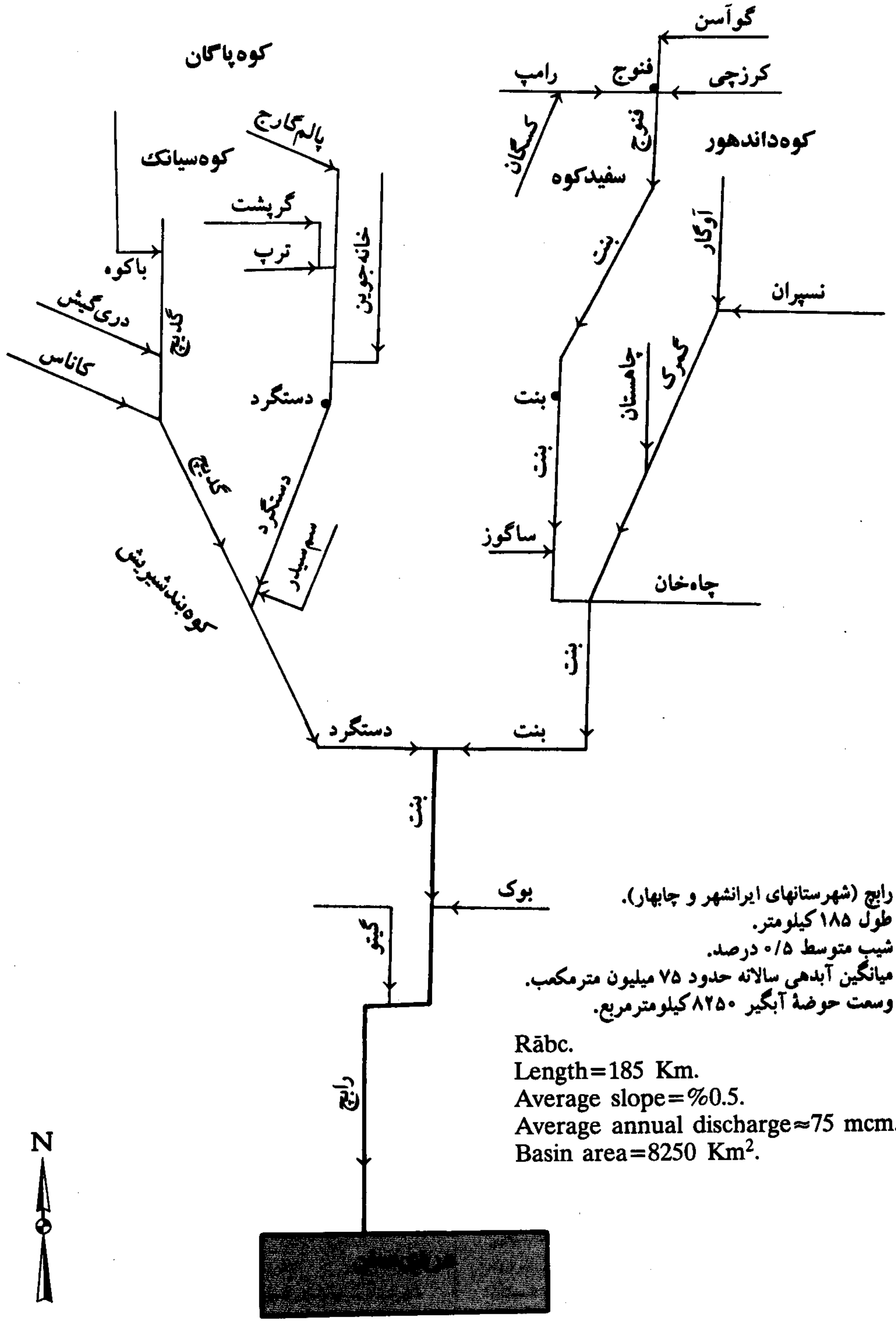
رادکان Rādkān
← نکا، شهرستانهای گرگان و بهشهر.

رازآور Rāzāvar
شهرستان کرمانشاه. فصلی، ریزابهٔ قره‌سو، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۶۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۰۰ متر.

دینور (شهرستان کرمانشاه).
طول ۶۵ کیلومتر.
شیب متوسط ۱/۴ درصد.
میانگین آبدهی سالانه ۴۵۱ میلیون مترمکعب.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۲۱۰۰ کیلومترمربع.

Dinevar
Length=65 Km.
Average slope=%1.4.
Average annual discharge=451 mcm.
Basin area=2100 Km^2.





رابچ (شهرستانهای ایرانشهر و چابهار).
طول ۱۸۵ کیلومتر.
شیب متوسط ۰/۵ درصد.
میانگین آبدهی سالانه حدود ۷۵ میلیون مترمکعب.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۸۲۵۰ کیلومترمربع.

Rābc.
Length=185 Km.
Average slope=%0.5.
Average annual discharge≈75 mcm.
Basin area=8250 Km^2.

ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۲۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۵ درصد. مسیر کلی نخست باختر شمالی، سپس جنوب خاوری. میانگین آبدهی سالانه ۳۶۵ میلیون مترمکعب (اندازه‌گیری شده در ایستگاه حجت‌آباد).

این رودخانه از چشمه‌سارهای دامنهٔ شمالی کوه میرادال *Mirādāl*، در ۳۳ کیلومتری شمال خاوری باختران سرچشمه گرفته و پس از مخلوط شدن با ریزابه‌های کوچک بسیار، منجمله چم‌میان‌رود، در دامنهٔ باختری کوه قرال *Qerāl* با رود خرّه‌بلان و همچنین با آب درّهٔ کوب‌کار مخلوط می‌شود و رو به جنوب خاوری تغییر جهت داده و به موازات راه اتومبیل‌رو کرمانشاه به سنندج جریان می‌یابد و پس از سیراب نمودن دهستانهای میان دربند و پای‌روند در ۱۲ کیلومتری شمال باختری کرمانشاه به رود قره‌سو می‌ریزد.

Rāzeqān رازقان

دهستان خرقان، شهرستان ساوه. فصلی، ریزابهٔ شیرین‌چای، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۴۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۵۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.

سرچشمه، دامنهٔ خاوری کوه اینجه‌قاره *Injeh qārreh*، ۵۶ کیلومتری شمال باختری ساوه. روستاهای مسیر، چلسبان *Celesbān*، برهمون *Barahmun*، رازقان، عباس‌آباد و الویر *Alvir*.

Rāzliq cāy رازلیق‌چای

دهستان رازلیق، شهرستان سراب. فصلی، ریزابهٔ پیسلرچای، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۸۰ متر. شیب متوسط ۴/۹ درصد. مسیر کلی جنوبی.

این رودخانه از دامنه‌های جنوب باختری کوه سبلان، ۲۶ کیلومتری شمال خاوری سراب سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی جنوب باختری جریان می‌یابد. در ۳ کیلومتری شمال خاوری روستای اسپره *Aspareh* بسوی جنوب متوجه گردیده و پس از عبور از روستاهای میرکوه و رازلیق و کندوان *Kendvān* و چقوش *Coquš* در کنار راه اتومبیل‌رو سراب - اردبیل به رودخانهٔ پیسلرچای *Pislar cāy* می‌ریزد.

Rāst darreh راست‌درّه

← خولین‌دره، دهستان کتول، شهرستان گرگان.

Rāsteh xāleh راسته‌خاله

← ماسوله، شهرستانهای فومن و صومعه‌سرا.

Rāmp رامپ

دهستان فنوج، شهرستان ایرانشهر. فصلی، ریزابهٔ رود فنوج، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۹۴۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۶۸۰ متر. شیب متوسط ۱/۲ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.

سرچشمه، دامنهٔ شمالی سفیدکوه، ۱۵۵ کیلومتری جنوب باختری ایرانشهر.

این رودخانه از روستایی بنام رامپ می‌گذرد و با رودهای کسگان و مشگاهم مخلوط می‌گردد.

Rāmhormoz رامهرمز

شهرستانهای ایذه و رامهرمز. استان خوزستان. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ جراحی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۸ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی. میانگین آبدهی سالانه ۴۴۸ میلیون مترمکعب (ایستگاه جوکنک).

این رودخانه از درّهٔ شمالی کوه لیراب، در ۵۰ کیلومتری جنوب خاوری ایذه و یک کیلومتری جنوب خاوری روستای شیخون *Šeyxun* سرچشمه گرفته و بنام رودخانهٔ لیراب بسوی جنوب خاوری روان می‌گردد و پس از مخلوط شدن با یک ریزابهٔ خاوری در ۲ کیلومتری باختر روستای تنگ‌لا با ریزابهٔ دیگری که از شمال خاوری سرازیر شده درهم می‌آمیزد و بنام رودخانهٔ سمه بسوی جنوب باختری تغییر مسیر می‌دهد و پس از سیراب ساختن روستای رود سمه و مخلوط شدن با چند ریزابه که از جنوب خاوری سرازیر شده‌اند بسوی روستای چویل *Covyl* روان می‌شود و بنام رود اعلا بطرف روستاهای ماوی و بنشور *Banšovar* جریان می‌یابد. در ۳ کیلومتری جنوب باختری روستای صیدون با رودخانهٔ صیدون و در ۲ کیلومتری روستای هیرو با آب زرک مخلوط می‌شود و پس از عبور از روستای گزستان به دهستان سروله وارد می‌گردد و از آنجا به دهستان رود زرد داخل می‌شود. در این دهستان با رودخانهٔ رود زرد مخلوط شده و از طریق دهستان سرطا به شهرستان رامهرمز وارد می‌گردد. در این شهرستان با رودخانهٔ گوپال مخلوط گشته و به دو شاخهٔ اصلی منشعب می‌شود. شاخهٔ خاوری بنام رودخانهٔ اعلا در روستایی بنام دهقان با رودخانهٔ صندلی مخلوط می‌شود و شاخهٔ باختری بنام رودخانهٔ رامهرمز در ۱۶ کیلومتری جنوب شهر رامهرمز با رودخانهٔ صندلی مخلوط می‌شود و توأماً در ۲۲ کیلومتری جنوب رامهرمز به رودخانهٔ جراحی می‌ریزند. رودخانهٔ تلخ در ۱۳ کیلومتری رامهرمز به این رودخانه می‌پیوندد.

Rāmiyān رامیان

دهستان رامیان، شهرستان دشت گرگان. فصلی، ریزابهٔ رود گرگان، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۱ درصد. میانگین آبدهی سالانه ۶۵ میلیون مترمکعب.

این رودخانه از بهم پیوستن رودهای تیرم *Taporom* و قره‌چای واقع در ۶ کیلومتری جنوب باختری رامیان و ۳۱ کیلومتری جنوب باختری گنبدکاووس تشکیل می‌گردد و درهٔ میان کوه خاک در باختر و کوه لیرم در خاور را نخست بسوی شمال و بعد بسوی شمال خاوری می‌پیماید. (در این دره رود رامیان را قوری‌چای نیز می‌نامند). در ۳ کیلومتری جنوب

رامیان بسوی شمال متوجه شده و در جنوب رامیان با خشکرود کوچکی که از دامنه‌های شمالی کوههای لیرم و یورت‌گل‌گلی سرچشمه گرفته است، مخلوط می‌شود و پس از مشروب نمودن شهر رامیان، درهٔ باختری کوه امام قاسم را رو بسوی شمال طی می‌کند و به دشت گرگان وارد می‌گردد. در این منطقه پس از قطع راه اتومبیل‌رو گرگان به آزادشهر (شاه‌پسند) از خاور روستای داوود ملاً عبور می‌کند و در روستای هوجی *Heveji* به رود حاجی‌کوچی می‌ریزد و مشترکاً در خاور بی‌بی‌شیروان به رود گرگان ملحق می‌شوند.

راوند **Rāvand**

شهرستان اسلام‌آباد (شاه‌آباد غرب)، دائمی، ریزابهٔ رود دوآب، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۸۰ متر. شیب متوسط ۰/۱ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
رودخانهٔ راوند از تلاقی رودخانه‌های کرند و چم‌برزه در روستای پیرگهٔ برسیمین، ۸کیلومتری جنوب خاوری اسلام‌آباد (شاه‌آباد غرب) تشکیل می‌شود و به موازات راه اتومبیل‌رو اسلام‌آباد به خرم‌آباد روان می‌گردد و پس از سیراب نمودن روستاهای بورک *Burek*، کلّه‌جوب، چقاکبود سیاه‌سیاه و چقاجنگای بالا و پائین و بدرگرد *Badrgerd* در روستای همیل *Hameyl* به رودخانهٔ دوآب می‌ریزد.

راوه **Rāveh**

← کشیک، دهستان نیکشهر، شهرستان چابهار.

رُباط **Robāt**

دهستان میمه، شهرستان اصفهان. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ محمدآباد، حوضهٔ اصفهان و سیرجان (باتلاق گاوخونی). طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۷۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۹۵۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ باختری کوه ارشد، ۳۴ کیلومتری خاور شمالی میمه.
این رودخانه پس از عبور از روستاهای نیازمرغ *Niyāzmarq*، تخت نیازمرغ، چقاده *Ceqādeh* و رباط در جنوب روستای قاسم‌آباد با رودخانهٔ جوشقان درهم می‌آمیزد و رودخانهٔ محمدآباد را تشکیل می‌دهند.

رُباط **Robāt**

دهستان زوهان، شهرستان قاین. فصلی، ریزابهٔ رود شور، حوضهٔ خاوری یا هامون (نمکزار خواف). طول ۲۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۲۰ متر. شیب متوسط ۱/۷ درصد. مسیر کلی شمال خاوری. سرچشمه کوههای سیاه و پاوک *Pāvak*، ۲۳ کیلومتری خاور جنوبی قاین.

رُباط **Robāt**

دهستان درمیان، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ رود تخته‌جان، حوضهٔ خاوری یا هامون (دغ توندی). طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۲۰ متر. شیب متوسط ۲/۲ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، دامنهٔ کوههای کرگسا *Kargasā* و سبزکوه، ۲۸ کیلومتری شمال باختری گزیک. در طول مسیر خود با رود تگ‌حوض مخلوط می‌شود.

رحمت‌آباد **Rahmat ābād**

دهستان رباطات، شهرستان اردکان، استان یزد. فصلی، حوضهٔ اردستان و یزد و کرمان (کویر سیاه‌کوه). طول ۱۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۶۵ متر. شیب متوسط ۰/۷ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوههای نیوک *Niyuk*، بندمناره، سگسر، حدود ۶۰ کیلومتری جنوب خاوری اردکان، ریزشگاه ۳۰ کیلومتری شمال باختری اردکان.

رحمت‌آباد **Rahmat ābād**

دهستان ریگان، شهرستان بم. فصلی، ریزابهٔ رودشور نرماشیر، حوضهٔ کویر لوت. طول ۶۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۲۰ متر. شیب متوسط ۱/۳ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.
سرچشمه، ۷۲ کیلومتری جنوب خاوری بم.

رحیمی **Rahimi**

← ایزدخواست، شهرستانهای آباده و اصفهان.

رزگان **Razgān**

دهستان دیهوک، شهرستان طبس. فصلی، ریزابهٔ رود سنگ‌تهاب، حوضهٔ کویر لوت. طول ۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۰۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، دامنه‌های خاوری کوههای جمات *Jammat* و اشلانی، ۶۰ کیلومتری خاور جنوبی طبس.

رزوئیه **Razu'iyeh**

دهستان رهدار، شهرستان میناب. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ شیرین. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۴۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۵ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
سرچشمه، کوه نورگان *Navargān*، ۴۹ کیلومتری شمال میناب. رودهای کورنگ و گیشی به آن می‌ریزند.

رژه **Režeh ?**

دهستان کرگانرود جنوبی، شهرستان تالش. فصلی، ریزابهٔ کرگانرود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۰ متر. شیب متوسط ۹ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، ارتفاعات ۲۰ کیلومتری شمال باختری هشتپر.

رُستم **Rostam**
← کل، شهرستانهای داراب و بندرعباس.

رُستم‌رود **Rostam rud**
← لاویج‌رود، دهستان لاویج، شهرستان نور.

رگ **Reg**
دهستان قصرقند، شهرستان چابهار. فصلی، ریزابهٔ رود کاجو، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۸۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۸۰ متر. شیب متوسط ۱/۸ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، کوه شوراب، ۱۴ کیلومتری جنوب خاوری قصرقند. قسمت علیای این رودخانه که از روستاهای علی‌محمد، خدابخش و پیربخش می‌گذرد، ریگی نام دارد.

رگاب **Regāb**
← باهوکلات، شهرستانهای ایرانشهر و چابهار.

رگین‌کئور **Reginka'ur**
دهستان اسفندک، شهرستان سراوان. فصلی، ریزابهٔ رود ماشکل، حوضهٔ خاوری یا هامون (هامون ماشکل). طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۰۰۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، شاهانکوه، ۵۰ کیلومتری خاور جنوبی سراوان. رودخانهٔ شیراندورکئور به این رود می‌ریزد.

رمضانی **Ramazāni**
شهرستان فردوس، استان خراسان. فصلی، ریزابهٔ کال چهل، حوضهٔ دشت کویر (کویر نمک). طول ۳۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۹۷۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی باختری.
سرچشمه، دامنهٔ کوه شش‌تو، ۲۶ کیلومتری خاور شمالی فردوس. روستای مسیر، بیدستان. ریزشگاه، ۵ کیلومتری باختر شمالی فردوس.

رمه‌چر **Ramehcar**
← مرغاب، شهرستان ایذه، استان خوزستان.

رنگان **Rangān**
دهستان طرق‌رود، شهرستان نطنز. فصلی، ریزابهٔ رود گل‌آباد، حوضهٔ اصفهان و سیرجان (دغ‌سرخ). طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۳۰ متر. شیب متوسط ۱/۲ درصد. مسیر کلی شمالی.
سرچشمه، دامنهٔ کوههای لاسفید، لامار و خارنفس، ۵۵ کیلومتری جنوب خاوری نطنز.
این رودخانه پس از گذشتن از روستاهای عباس‌آباد پقری *Peqari*، گلمل *Golmel*، حسن‌آباد و شورقستان در روستای گل‌آباد با رودخانهٔ مارسار مخلوط شده و رودخانهٔ گل‌آباد را تشکیل می‌دهد.

رنگول **Rangul**
دهستان حومه، شهرستان اهر. فصلی، ریزابهٔ اهرچای، حوضهٔ دریای خزر. طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۰۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
رود رنگول از دامنهٔ خاوری سورجرتپه، در ۳۲ کیلومتری شمال باختری اهر سرچشمه می‌گیرد و درهٔ خاوری کوه مزبور را نخست بسوی روستای یارالوجه *Yārālujeh* می‌پیماید. در روستای مزبور تغییر جهت داده و رو بسوی جنوب از درهٔ میان کوههای قاباخ تپه در باختر و کوه خرمایورت در خاور می‌گذرد و با رسیدن به روستای ابلّو *Abellu* بسوی جنوب خاوری متوجه گردیده و روستاهای آیری *Āyri* و آزغان *Āzqān* را سر راه مشروب می‌کند و در یک کیلومتری جنوب روستای کرداحمد به اهرچای وارد می‌شود.

روباشتی **Rubāšti**
← خیرآباد، شهرستانهای گچساران و بهبهان.

روبه **Rubeh**
← آب‌زال، دهستانهای حسینیه و جلوگیر، شهرستان خرم‌آباد.

روبه‌رود **Rubeh rud**
دهستان دوستان، شهرستان درّه‌شهر. دائمی، ریزابهٔ رود گرّاب، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۵۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی خاوری.
سرچشمه، چشمه‌سارهای روستای کُلم بالا *Kolm*، ۵۰ کیلومتری باختر شمالی درّه‌شهر.

روتک **Rutak**
شهرستان سراوان، استان سیستان و بلوچستان. فصلی، ریزابهٔ رود سی‌میش، حوضهٔ خاوری یا هامون (هامون ماشکل). طول ۱۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۰۴۰ متر. شیب متوسط ۰/۵ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
این رودخانه از دامنهٔ شمالی کوه بیرگ *Birg* واقع در دهستان پسکوه، در ۱۲۵ کیلومتری شمال باختری سراوان سرچشمه می‌گیرد و بنام رودخانهٔ بیرگ رو بسوی جنوب خاوری سرازیر می‌شود. پس از عبور از روستای سیاه‌گاه بنام رودخانهٔ کاروچ تغییر نام می‌دهد و کمی بعد دوباره تغییر نام می‌دهد و این‌بار به رود سیاهدک شناخته می‌شود. در روستای پسکوه بنام رودخانهٔ گو نام می‌گیرد و با ورود به دهستان سیب‌سوران بنام رود کرم‌بخش شناخته می‌شود و پس از عبور از جنوب روستای سیب بنام رودخانهٔ روتک تغییر اسم می‌دهد و سرانجام در ۲۹ کیلومتری جنوب خاوری سراوان و ۱۱ کیلومتری باختر جنوبی روستای دهک به رود سی‌میش می‌ریزد.

رودان **Rudān**

شهرستانهای میناب و کهنوج، استانهای هرمزگان و کرمان. دائمی، ریزابهٔ رود میناب، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۰ متر. شیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی جنوبی. میانگین آبدهی سالانه ۸ میلیون مترمکعب (ایستگاه قبل از الحاق به جلابی).

رودخانهٔ رودان از کوه سروستان واقع در دهستان گلاشگرد، در ۸۴کیلومتری شمال باختری کهنوج و ۶۹کیلومتری باختر جنوبی جیرفت سرچشمه می‌گیرد و بنام رودخانهٔ سی‌خوران بسوی جنوب سرازیر می‌شود و پس از عبور از روستای آشوب با رودخانهٔ علی ظهوران مخلوط می‌شود و کوه بیدوئی را از سوی درّهٔ خاوری دور می‌زند و در روستای موردان با رودخانهٔ زهمکان درهم می‌آمیزد و بنام رودخانهٔ موردان رو به جنوب جریان می‌یابد و پس از خروج از کوهستان بنام رودخانهٔ شارب از کنار روستاهای شارب و شاغلامی و گلاشگرد عبور می‌کند و به رودخانهٔ گلاشگرد تغییر نام می‌دهد و پس از مخلوط شدن با رودخانهٔ شور فاریاب رو به جنوب بسوی دهستان کهنوج سرازیر می‌گردد. در این دهستان به رودخانهٔ شیرین تغییر نام می‌دهد و پس از مخلوط شدن با رودهای چرکو و دژ از کنار روستای جوزین *Juzin* عبور می‌کند و به روستای بهادرک *Bahādorak* می‌رسد. در این روستا با رودخانه‌های دژ و رهبران مخلوط می‌گردد و بنام رودخانهٔ بهادرک و سپس به اسم رودخانهٔ دژ بسوی جنوب خاوری جریان می‌یابد و به دهستان منوجان از شهرستان کهنوج داخل می‌شود. در این دهستان نخست با رودخانهٔ کوندر و سپس با رودخانهٔ شور باجگان درهم می‌آمیزد و به نام رودخانهٔ رودان به دهستان رودان از شهرستان میناب داخل می‌شود. در این دهستان به شاخه‌های چندی تقسیم می‌گردد و پس از مخلوط شدن با رودخانهٔ دولدول از کنار روستاهای کهنه‌شوئیه وزیری می‌گذرد و در ۲ کیلومتری باختر روستای غلاّت به رود میناب می‌ریزد.

رودان **Rudān**

گزماهو، دهستان بشاگرد شرقی، شهرستان کهنوج.

رودبار **Rudbār**

دهستان بسطام، شهرستان شاهرود. فصلی، ریزابهٔ رودبار گل‌یورت، حوضهٔ دشت کویر (کویر حاج‌علی‌قلی). طول ۱۱ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۵۰ متر. شیب متوسط ۷/۷ درصد. مسیر کلی جنوب باختری و خاور.

سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه بی‌در *Bidar*، ۲۸کیلومتری شمال شاهرود.

رودبار **Rudbār**

دهستان تاررود، شهرستان دماوند. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ دماوند، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۸۹۰ متر. شیب متوسط ۵ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

سرچشمه، دامنهٔ جنوبی گردنهٔ امامزاده هاشم، ۶کیلومتری شمال باختری دماوند. روستاهای مسیر، مشا *Mošā*، دشتک، چشمه‌علا، دشتبان و روح‌افزا. ریزشگاه، داخل شهر دماوند.

رودبار **Rudbār**

← کل، شهرستانهای داراب و بندرعباس.

رودبارآلستان **Rudbār-e Ālestān**

← آلستان، دهستان کتول، شهرستان گرگان.

رودبارچلی **Rudbār-e Celi**

دهستان کتول، شهرستان گرگان. فصلی، ریزابهٔ رودبار محمدآباد، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۳۰ متر. شیب متوسط ۱۴/۷ درصد. مسیر کلی باختر شمالی.

این رودخانه از منطقه‌ای بنام زرجو *Zarju* واقع در دامنهٔ باختری کوهی به همین نام در ۴۲کیلومتری خاور جنوبی گرگان سرچشمه می‌گیرد و پس از عبور از روستاهای چلی‌بالا و چلی‌پائین در روستای بسی‌سر *Basisar* به رودبار محمدآباد می‌ریزد.

رودبار چهارده **Rudbār-e Cahārdeh**

دهستان رودبار، شهرستان دامغان. فصلی، ریزابهٔ دامغان‌رود، حوضهٔ دشت کویر (کویر حاج علی‌قلی). طول ۲۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۹۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۸۰ متر. شیب متوسط ۵/۳ درصد. مسیر کلی باختری و باختر جنوبی.

این رودخانه از دامنهٔ جنوبی کوه ناقاره‌خانه در ۳۶کیلومتری شمال خاوری دامغان سرچشمه می‌گیرد و از درّهٔ میان کوههای ابوالقاسم (در شمال) و نمازگاه *Namāzgāh* (در جنوب) رو به باختر جریان می‌یابد. پس از طی حدود ۱۴کیلومتر به درّهٔ میان کوههای لوگرد *Lugerd* (در باختر) و سرتنگ (در خاور) وارد می‌گردد و رو بسوی باختر جنوبی منحرف می‌شود و پس از عبور از شمال روستای زردوان *Zardvān* به روستای چهارده می‌رسد و پس از مخلوط شدن با یک ریزابهٔ فصلی که از درّهٔ میان کوههای سرتنگ (در شمال) و ورورى *Ververi* (در جنوب) رو بسوی باختر روان شده است، به دامغان‌رود تبدیل می‌گردد.

رودبارسو **Rudbār su**

← زنگلانلوچای، دهستان قلعه‌حاتم، شهرستان درّه‌گز.

رودبارگل‌یورت **Rudbār-e Golyurt**

دهستان بسطام، شهرستان شاهرود. فصلی، ریزابهٔ کال سیاه، حوضهٔ دشت کویر (کویر حاج علی‌قلی). طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۸۰ متر. شیب متوسط ۵/۹ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.

سرچشمه، چشمه‌سارهای دامنهٔ شمالی کوه شاهوار، در ۲۴

کیلومتری شمال باختری شاهرود. روستاهای مسیر، میغان *Meyqān*، نمدمال و قهج *Qehej*.

Rudbār-e Mohammad ābād رودبارمحمدآباد

دهستان کتول، شهرستان گرگان. دائمی، ریزابهٔ رود گرگان. حوضهٔ دریای خزر. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۹۴۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵- متر. شیب متوسط ۱/۹ درصد. مسیر کلی شمالی و شمال باختری. میانگین آبدهی سالانه ۵۰ میلیون مترمکعب (ایستگاه فاضل‌آباد).

این رودخانه از تلاقی رود آلستان و رود سیاه‌مرزکوه در ۳۶ کیلومتری خاور جنوبی گرگان تشکیل می‌یابد و رو به شمال از میان جنگل جاری می‌شود. نخست با رودخانهٔ خولین‌دره مخلوط می‌شود و ضمن عبور از روستای بسی‌سر *Basisar* با رود چلی درهم می‌آمیزد و ۲ کیلومتر پائین‌تر با رودخانهٔ درّهٔ ریگ‌چشمه مخلوط شده و رو به شمال باختری متوجه می‌گردد. در این مسیر پس از آمیختن با رود درّهٔ آب‌دوان از روستاهای محمدآباد و رحمت‌آباد عبور می‌کند و به دشت گرگان وارد می‌گردد و در ۳۲ کیلومتری شمال خاوری گرگان به رود گرگان می‌ریزد.

Rudbāl رودبال

← کل، شهرستانهای داراب و بندرعباس.

Rudxāneh-ye Cam رودخانهٔ‌چم

شهرستان بیجار، استان کردستان. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ تلوار. حوضهٔ دریای خزر. طول ۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۸ درصد. مسیر کلی خاوری.

این رودخانه از ارتفاعات ۳۸ کیلومتری جنوب باختری بیجار طی چندین ریزابه سرچشمه گرفته و پس از سیراب نمودن روستاهای شارک بالا و پائین، محمدآباد، زرین‌جوب، قرخلر *Qerxlar*، چشمه‌مهتش *Češmeh mahtaš*، چشمه‌قلی، صادق‌آباد، خرزدین *Xerzdin*، قدیم‌خان، اشرف‌آباد و جوروندی *Jōrvandi* در روستای گوجه‌کند، ۳۵ کیلومتری جنوب خاوری بیجار به رودخانهٔ تلوار می‌ریزد.

Rud xoškeh-ye Kalāli رود خشکهٔ کلالی

دهستان نصریان، شهرستان دهلران. فصلی، ریزابهٔ رود دجله. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول تا مرز ایران و عراق ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۷۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه (نقطهٔ خروج از مرز) ۱۲۰ متر. شیب متوسط ۳/۱ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

سرچشمه، دامنهٔ کوه کلویز *Kalviz*، ۶۰ کیلومتری باختر شمالی دهلران.

Rudar رودر

دهستان سرمشک، شهرستان جیرفت. دائمی، ریزابهٔ هلیل‌رود، حوضهٔ جزموریان. طول ۲۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۱۰۰ متر. شیب متوسط ۴ درصد. مسیر کلی جنوبی.

سرچشمه، کوههای هزار و لاله‌زار، ۱۱۲ کیلومتری شمال باختری جیرفت.

Rud zard رود زرد

← بولاواس، شهرستان ایذه، استان خوزستان.

Rud-e šur-e Paskuh رودشور پسکوه

دهستان پسکوه، شهرستان بیرجند. فصلی، حوضهٔ کویر لوت (دغ محمدآباد). طول ۲۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۳۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۲۸۰ متر. شیب متوسط ۰/۲ درصد. مسیر کلی جنوبی.

این رودخانه از تلاقی رودهای سرخیج و تک‌آب چاه‌زرد در ۳۷ کیلومتری باختر جنوبی قاین تشکیل می‌شود و پس از عبور از روستای محمدآباد به دغ محمدآباد می‌ریزد.

Rud-e šur-e Qāyen رود شور قاین

شهرستانهای بیرجند و تربت حیدریه، استان خراسان. فصلی، حوضهٔ خاوری یا هامون (نمکزار خواف). طول ۱۰۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۲۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۰۰ متر. شیب متوسط ۰/۸ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.

این رودخانه از بهم پیوستن رودهای کوه باز و شاخن، در ۲۰ کیلومتری خاور جنوبی قاین تشکیل گردیده و رو بسوی شمال از دامنهٔ باختری کوه پاوک *Pāvak* عبور می‌کند و پس از آمیختن با کال خونیک به منطقهٔ چشمه پشوش وارد می‌شود و از درهٔ میان کوههای پشتهٔ چای برقو (در خاور) و کوه پشوش (در باختر) می‌گذرد و پس از مخلوط شدن با رود آلنج بسوی خاور جنوبی تغییر مسیر داده و پس از سیراب نمودن روستای فرخی بسوی شمال متوجه می‌شود و از درّهٔ میان کوه پشت‌شار (در خاور) و کمردزدکی (در باختر) عبور کرده و به روستای ابراهیم‌آباد می‌رسد و به شهرستان تربت حیدریه (دهستان جلگهٔ زوزن) وارد می‌شود. در این دهستان نخست با کال چاه شیرین درهم می‌آمیزد و در ۵ کیلومتری باختر شمالی امیرآباد با کال کندماهنجو مخلوط می‌شود و از آن به بعد بسوی خاور شمالی تغییر جهت داده و بنام کال شور از ۴ کیلومتری جنوب روستای بنیاباد *Bonyābād* می‌گذرد و سرانجام بنام کال قاین با کال شش نمکی و کال بی‌آساباد مخلوط شده و بسوی خاور جنوبی منحرف می‌گردد و پس از آمیختن با کال‌هایی چون بند گز، چاه شور و موسی‌آباد، از مرز ایران و افغانستان خارج شده به دشت نمکسار وارد می‌گردد.

Rud-e šur-e Kadkan رودشورکدکن

بخش کدکن، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ کال کمرزرد، حوضهٔ دشت کویر. طول ۷۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۵۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی نخست باختری، سپس شمالی.

این رودخانه از دامنهٔ کوههای قطاراولنگ *Qatārolang*،

سلیمانی و قریجه واقع در دهستان پایین رخ، حدود ۵۰ کیلومتری شمال خاوری تربت حیدریه سرچشمه می‌گیرد و رو به باختر جریان می‌یابد. در ابتدای مسیر روستاهای دهستان پایین‌رخ و سپس روستاهای دهستان میان‌رخ را مشروب می‌کند و پس از وارد شدن به دهستان کدکن با کال‌های حاجی‌بیگی، جوزهل، بورس و خوش‌هوا مخلوط می‌شود و ضمن پیمودن دامنهٔ جنوبی کوه قلهٔ کل و چنگ‌علی‌مهدی، روستاهای پیش‌آخور، چهارتخته‌گوک، نصرت‌آباد، پنقی *Panqi* و ترقی *Tarqi* را سیراب می‌سازد و در دامنهٔ باختری کوه چنگ‌علی‌مهدی تغییر مسیر داده، رو به شمال متوجه می‌گردد و پس از مشروب نمودن روستاهای مهدی‌آباد و قلعه‌شیشه در ۳ کیلومتری خاور روستای شهرکهنه به کال کمرزرد می‌ریزد.

رودکال‌شور **Rud-e kāl-e Šur**

← کال‌شورسبزوار، شهرستانهای نیشابور و سبزوار.

رور **Rōr**

دهستان کراب، شهرستان سبزوار. فصلی، ریزابهٔ کال‌شورسبزوار، حوضهٔ دشت کویر. طول ۴۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۷۵ متر. شیب متوسط ۲/۴ درصد. مسیر کلی نخست جنوب خاوری، سپس جنوب باختری.

سرچشمه، دامنهٔ خاوری کوه اُلنگ‌بید، در ۳۳ کیلومتری شمال باختری سبزوار. روستاهای مسیر، گودآسیا و استیر *Estir*.

روس **Ravas**

دهستانهای بالاولایت و پایین‌ولایت، شهرستان تایباد. فصلی، ریزابهٔ هری‌رود، حوضهٔ قره‌قوم. طول ۶۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۴۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۷۰ متر. شیب متوسط ۰/۷ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.

این رودخانه از تلاقی رودخانهٔ شهرنو و کال کوه سفید در ۴۰ کیلومتری شمال باختری تایباد تشکیل می‌گردد و پس از عبور از دامنهٔ شمالی کوه پیربنوش *Pirbenuš* از دهستان بالاولایت خارج و به دهستان پایین‌ولایت وارد می‌شود و پس از قطع راه اتومبیل‌رو تایباد به تربت جام به سوی مرز ایران و افغانستان روان می‌گردد و در نقطه‌ای به فاصلهٔ ۳۰کیلومتری خاور شمالی تایباد به هری‌رود می‌ریزد.

روشاده **Rōšādeh**

دهستان چهریق *Cahriq*، شهرستان سلماس (شاهپور). فصلی، ریزابه رود آق‌برزه، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۱۱ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۸۲۰ متر. شیب متوسط ۸/۹ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

این رودخانه از دامنهٔ شمالی کوه هرویل‌داغی *Haravil dāqi* واقع در دهستان چهریق، ۳۲ کیلومتری باختر شمالی سلماس سرچشمه می‌گیرد و بسوی جنوب خاوری جریان می‌یابد و در یک کیلومتری خاور روستای اشنک *Ašnak* به رودخانهٔ آق‌برزه می‌ریزد.

روشن‌آب **Rōšanāb**

← تجون، دهستان شیرگاه، شهرستان قائم‌شهر (شاهی).

روشن‌آب **Rōšanāb**

دهستان چهاردانگهٔ سورتچی، شهرستان ساری. فصلی. ریزابهٔ رود تجن، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۴۰ متر. شیب متوسط ۴ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

رودخانهٔ روشن‌آب از دامنهٔ شمالی قبله‌کوه، ۵۳کیلومتری جنوب خاوری ساری و ۷کیلومتری باختر جنوبی کیاسر سرچشمه گرفته و رو بسوی شمال باختری روان می‌شود و در سر راه روستاهای کیاده، تلوکلا *Talu kalā*، مازارستاق *Māzārostāq* و کنتا *Kontā* را سیراب می‌کند و از درهٔ باختری کوه هفت‌خال رو به شمال روان می‌گردد. در این دره نخست با یک ریزابهٔ کوچک مخلوط می‌شود و پس از طی مسافتی به رودخانهٔ تجن می‌ریزد.

روضه‌چای **Rōzeh cāy**

دهستان روضه‌چای، شهرستان ارومیه (رضائیه). دائمی، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۶۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۷۰ متر. شیب متوسط ۲/۲ درصد. مسیر کلی شمال خاوری. میانگین آبدهی سالانه ۵۵ میلیون مترمکعب (اندازه‌گیری شده در ایستگاه تالین).

این رودخانه از دامنه‌های خاوری کوه زیارت‌بایبون *Ziyārat bāybun* و کوه برده‌درش *Bardehraš* و دامنهٔ باختری کوه ملاعلی، در ۲۳ کیلومتری باختر ارومیه (رضائیه) سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی شمال خاوری از روستاهای گوجار *Gujār*، زنگلان *Zngelān*، تلو *Telu*، دربند، چمان *Camān*، تی‌باتان، تولکی *Tulki*، شیخ شمزین *Šeyx šamzin*، تالین، کلهر *Kalhor*، صباغ *Sabbāq*، قوزگوند *Quzgavand*، آهن‌آباد، تزخراب *Tezxarāb*، گگین *Gagin*، زینالو *Zeynālu*، بالو *Bālu* و عربلو *Arablu*، گذشته و به دشت نازلو وارد می‌گردد و با ریزابه‌های رود نازلو درهم می‌آمیزد و دلتایی را به وسعت ۵۵۰کیلومترمربع تشکیل می‌دهند.

روغ **Roq**

← نمکزار، شهرستانهای بیرجند و فردوس و طبس، استان خراسان.

روفایه **Rōfāyeh**

دهستان چنانه شهرستان دزفول. فصلی، ریزابهٔ رود کرخه، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۵۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۲۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۸۰ متر. شیب متوسط ۰/۳ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.

این رودخانه از ارتفاعات شمال خاوری دشت عباس، در ۵۰ کیلومتری باختر شمال دزفول سرچشمه گرفته و رو به سوی خاور جنوبی روان می‌شود و پس از آمیختن با چند ریزابهٔ

شمالی در روستای خنگ *Xeng* ، ۲۶کیلومتری باختر جنوبی دزفول و ۸کیلومتری شمال باختری شوش به رود کرخه می‌ریزد.

روک **Rok**

دهستان پارود، شهرستان ایرانشهر. فصلی، ریزابهٔ رود پیشامگ، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۰کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۰۰ متر. شیب متوسط ۴ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

سرچشمه، ۲۳کیلومتری شمال روستای راسک. از روستای بریس *Beris* می‌گذرد.

رومدی **Rumadi**

← هیرمند، مرز ایران و افغانستان.

روهگام **Rohgām**

← ولی‌داد، دهستان باهوکلات، شهرستان چابهار.

رُهار **Rohār**

دهستان زانوس رستاق، شهرستان نوشهر. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ گرم‌درّه، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۸کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۰۰ متر. شیب متوسط ۹/۴ درصد. مسیر کلی شمالی.

این رودخانه از دامنهٔ شمالی کوه ایوار، در ۴۴کیلومتری جنوب خاوری نوشهر سرچشمه گرفته و طی سه ریزابه که دوتای آنها یکی از پلنگ‌دره و دیگری از مهازدرّه *Mohāz darreh* سرازیر گردیده‌اند، تشکیل می‌یابد. نخست از روستای گیل‌کلای زانوس رستاق عبور می‌کند، سپس رو بسوی شمال به جریان ادامه داده و روستای لرگان *Largān* را مشروب می‌سازد. پس از عبور از خاور روستای کینج در روستای هندیسک *Hendisak* با ریزابه‌ای که از خاور می‌آید، مخلوط شده و همراه با رود زانوس رودخانهٔ گرم‌درّه را تشکیل می‌دهند.

رهبران **Rahbarān**

دهستان بادافشان و رودخانهٔ دژ، شهرستان میناب. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ بهادرک، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۵کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۴۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۸ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.

سرچشمه، کوه خواجه، ۴۵کیلومتری شمال خاوری میناب. بخش علیای این رودخانه که از دهستان بادافشان می‌گذرد، رودخانهٔ سرو نام دارد.

ریحان **Reyhān**

دهستانهای دالائی و رستاق و گله‌زن ، شهرستان خمین. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ لعل‌بار. حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۶۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۸۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی خاوری.

این رودخانه از دامنهٔ کوههای مورسیاه *Mor-e Siyāh* و بیشه، ۳۰کیلومتری باختر جنوبی خمین طی چندین ریزابه سرچشمه می‌گیرد و پس از عبور از درّهٔ میان کوه سه‌خواهران و کوه سه‌کونه *Sehkuleh* بسوی شهر خمین روان می‌شود. در بخشهای باختری شهر با رودخانهٔ خشک درهم می‌آمیزد و بسوی دهستان گله‌زن روان می‌شود. در این دهستان راه اتومبیل‌رو خمین به محلات را قطع می‌کند و در روستای جُلماجرد *Jolmājerd* جدید با رودخانهٔ خرقاب مخلوط شده و رودخانهٔ لعل‌بار را تشکیل می‌دهند.

ریحان **Reyhān**

← میانرود، دهستانهای راور و حرجند، شهرستان کرمان.

ریزاب میشوری **Rizāb-e Mišuri**

دهستان انارک، شهرستان نائین. فصلی، حوضهٔ دشت کویر. طول ۲۵کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۷۵۰ متر. شیب متوسط ۲/۴ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.

سرچشمه، دامنهٔ کوههای بندسیاه و زینا *Zeynā* ، ۴۸کیلومتری شمال باختری انارک.

ریزان **Rizān**

دهستان فندخت، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ رودشور حوضهٔ خاوری یا هامون (نمکزار خواف). طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۷ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.

سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه شکستهٔ کالورگ *Šekasteh-ye Kālurg* ، ۵۴کیلومتری خاور شمالی قاین.

ریسو **Risu**

دهستانهای ارسک و زیرک بشرویه، شهرستان فردوس. فصلی، ریزابهٔ کال نمک، حوضهٔ دشت کویر (کویر نمک). طول ۷۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۸۳۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

این رودخانه از ارتفاعات باختری شهرستان فردوس، در ۵۷ کیلومتری جنوب بشرویه سرچشمه گرفته و پس از آمیختن با ریزابه‌های بسیار که مهمترین آنها رود جوجی می‌باشد از بشرویه می‌گذرد و در ۱۵کیلومتری شمال بشرویه با رود قلعه‌واقی مخلوط شده و به کال‌نمک تبدیل می‌گردد.

ریشخوار **Rišxār**

دهستان میانکوه، شهرستان دره‌گز. فصلی، ریزابهٔ زنگلانلوچای، حوضهٔ قره‌قوم. طول ۲۷کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۵۰ متر. شیب متوسط ۳/۵ درصد. مسیر کلی شمالی.

این رودخانه از دامنهٔ شمالی رشتهٔ بوگ‌میشت، در ۳۶ کیلومتری جنوب باختری دره‌گز سرچشمه می‌گیرد و درهٔ شمالی

رشتهٔ مزبور را بسوی جنوب باختری طی می‌کند و پس از سیراب نمودن روستای ریشخوار ومخلوط با یک ریزابهٔ نسبتاً بزرگ که از ارتفاعات جنوبی سرچشمه گرفته و با طی پیچ و خم‌هایی رو بسوی شمال سرازیر گردیده است، بسوی شمال متوجه می‌گردد. در روستای اینیجاگ *Inijāg* با ریزابهٔ بزرگ دیگری که از ارتفاعات خاوری یا دامنهٔ شمالی کوه هزار مسجد سرچشمه گرفته است مخلوط می‌شود و درهٔ جنوبی کوه خرپشتی‌داغ را بسوی شمال باختری طی می‌کند. و در ۵ کیلومتری جنوب باختری روستای زنگلانلو با رود سنکزسو مخلوط شده و رودخانهٔ زنگلانلوچای را پدید می‌آورد.

ریگاب **Rigāb**

← باهوکلات، شهرستانهای ایرانشهر و چابهار.

ریگی **Rigi**

← رگ، دهستان قصرقند، شهرستان چابهار.

ریوند **Rivand**

دهستان باشتین، شهرستان سبزوار. فصلی، ریزابهٔ کال‌شورسبزوار، حوضهٔ دشت کویر. طول ۳۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۵۰ متر. شیب متوسط ۳/۵ درصد. مسیر کلی جنوبی.

رودخانهٔ ریوند از دامنهٔ جنوبی کوه اُلنگ‌بید، در ۳۷کیلومتری شمال باختری سبزوار سرچشمه می‌گیرد و پس از عبور از کوهستان، روستای ریوند را سیراب می‌سازد و مازاد آب آن در بارندگیهای فوق‌العاده از روستای باشتین عبور می‌کند و به کال‌شورسبزوار می‌ریزد.

زاب‌کوچک **Zāb-e Kucak**

← کلاس، دهستانهای باسک‌کولەسه و آلان، شهرستان سردشت.

زاخرد **Zāxerd**

دهستان کوهمرّه، شهرستان شیراز. فصلی، ریزابهٔ رود قره‌آغاج، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۹۴۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

سرچشمه، کوه چهارمکان، ۳۴کیلومتری باختر شمالی شیراز.

زارم‌رود **Zārem rud**

شهرستانهای بهشهر و ساری، استان مازندران. دائمی، ریزابهٔ رود تجن، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۰۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۰ متر. شیب متوسط ۲/۲ درصد. مسیر کلی باختری. میانگین آبدهی سالانه ۱۲۰ میلیون مترمکعب (ایستگاه امره‌درّه).

زارم‌رود که به آن ظالم‌رود نیز می‌گویند از چشمه‌ای بنام آب جفری *Jaqari*، در ۵۶کیلومتری خاور جنوبی بهشهر سرچشمه گرفته و بنام آب سیاه‌خانی رو به باختر جریان می‌یابد. پس از عبور از مناطق بزنسام *Boz nesām* و سیاه‌خانی به رودخانهٔ کزرو تغییر نام داده و از طریق درّهٔ کزرو به سوی باختر جنوبی روان می‌گردد. در روستای پابندکه در دامنهٔ جنوبی کوه بارمت *Bāramat* قرار دارد با ریزابه‌ای که از دامنهٔ شمالی بادله‌کوه *Bādeleh kuh* رو به شمال سرازیر شده مخلوط می‌شود و از آنجا به شهرستان ساری وارد می‌گردد. در این شهرستان نیز به مسیر باختر جنوبی خود ادامه داده و ضمن مشروب نمودن روستاهای لند *Lend* ورپام، بادابسر، درمزار، پائین‌زنگت و زروم *Zerum* و چناربن با ریزابه‌های چندی من‌جمله رودخانهٔ شیخ‌علی‌تنگه درهم می‌آمیزد و با پیمودن یک قوس راستگرد بسوی شمال و سپس با یک قوس چپگرد مجدداً بسوی باختر متوجه می‌شود و به منطقهٔ لایی *Lāi* وارد می‌گردد. در این منطقه روستاهای لایی رودبار و کلارودبار را سیراب می‌کند و به ضمن عبور از درّهٔ شمالی کوه قنبربند *Qanbar band* روستاهای شیت و هیوی *Hivi* را نیز مشروب ساخته و با رودخانهٔ ارم مخلوط می‌شود. سپس از کنار روستاهای درم *Daram* و حسین‌آباد و اریم *Aryam* عبور نموده و با یک قوس چپگرد بسوی جنوب باختری متوجه می‌شود و به درهٔ شمالی کوه موزیسا *Muzisā* وارد شده و رو به باختر تغییر مسیر می‌دهد. در این قسمت از مسیر روستاهای جنسم *Jenasam*، سلات *Selāt*، احمدآباد، سوقوندی‌کولا *Soqondikolā* و آهودشت و گرم‌رود را مشروب نموده و سرانجام در ۲ کیلومتری باختر روستای اخیر به رودخانهٔ تجن می‌ریزد.

زاس **Zās**

← زو، دهستان کوکلان، شهرستان دشت گرگان.

زاغ **Zāq**

شهرستانهای جهرم و فیروزآباد، استان فارس. فصلی، ریزابهٔ رود قره‌آغاج. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۵۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۶۰ متر. شیب متوسط ۱/۳ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

رودخانهٔ زاغ از کوههای سفیدار و پودنو واقع در دهستان میمند، ۱۵کیلومتری خاور فیروزآباد سرچشمه می‌گیرد و پس از عبور از درّهٔ جنوبی کوه سیم به دهستان پل به بالا از شهرستان جهرم وارد می‌شود و با طی درّهٔ شمالی کوه آب قندیل به دهستان پل به پائین وارد می‌شود و از کنار روستاهای فراوانی چون همنده *Hamandeh* و زاغ و درویشان عبور می‌کند و در خاور روستای براق *Borāq*، ۴۱ کیلومتری باختر شمالی جهرم به رودخانهٔ قره‌آغاج می‌ریزد.

زال **Zāl**

← آب‌زال، دهستانهای حسینیه و جلوگیر، شهرستان خرم‌آباد.

زال **Zāl**

دهستان خورش‌رستم، شهرستان خلخال. دائمی، ریزابهٔ قزل‌اوزن، حوضهٔ دریای خزر. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۰۰ متر. شیب متوسط

۸ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، کوههای آق‌داغ و سرخانی و قرانو، ۲۵ کیلومتری جنوب خاوری هروآباد.

زالوچال **Zālu cāl**

دهستان طالقان، شهرستان کرج. فصلی، ریزابهٔ طالقان‌رود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۸۲۰ متر. شیب متوسط ۲۲ درصد. مسیر کلی شمالی.
این رودخانه از دامنهٔ شمالی رشته‌کوههای طالقان، در ۳۵ کیلومتری شمال باختری کرج سرچشمه می‌گیرد و با شیب تندی بسوی شمال سرازیر می‌شود و در شمال روستای جزن *Jazan* به طالقان‌رود می‌ریزد.
← طالقان‌رود، دهستان طالقان، شهرستان کرج.

زانوس **Zānus**

دهستان زانوس رستاق، شهرستان نوشهر. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ گرم‌درّه، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۹ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۵۰ متر. شیب متوسط ۸/۷ درصد. مسیر کلی، شمال خاوری و شمالی.
رودخانهٔ زانوس از ملک‌چشمه واقع در دامنهٔ شمالی کوه اولج *Ulej*، در ۴۱ کیلومتری جنوب نوشهر سرچشمه گرفته و از درّهٔ خاوری کوه اوار *Evār* رو بسوی شمال خاوری سرازیر می‌گردد و در سر راه روستاهای اتاق‌سرا و زانوس و کوشل *Kušal* را مشروب می‌سازد. در روستای اخیر تغییر سمت داده و رو به شمال متوجه می‌شود و پس از سیراب نمودن روستای کلای زانوس روستاق با ریزابه‌ای که از جنوب باختری سرچشمه گرفته و روستاهای ساس و کیا را مشروب ساخته است، مخلوط می‌گردد و بموازات رودخانهٔ رهار بسوی شمال روان می‌شود و پس از مشروب نمودن روستای کینج با رودخانهٔ رهار مخلوط شده و رودخانهٔ گرم‌درّه را تشکیل می‌دهد.

زاوه‌کوه **Zāveh kuh**

دهستان ایل‌تیمور، شهرستان مهاباد. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ گلولان، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۰۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی خاوری.
رودخانهٔ زاوه‌کوه طی شاخه‌های متعدد که از کوههای بناکیله، نیستان داغ، خسرو، احمدکرد، قلات و هواره‌برزین در ۶۴ کیلومتری جنوب مهاباد سرچشمه گرفته‌اند، تشکیل می‌یابد. ریزابه‌های شمالی روستای ابراهیم‌حصار، ریزابهٔ باختری روستای گندمان و ریزابه‌های جنوبی روستای موسی‌و سرد کوهستان را سیراب ساخته و شاخهٔ اصلی پس از مشروب نمودن روستای زاوه‌کوه از درهٔ باختری کوه شاخ‌دولارش *Šax dolāraš* عبور می‌کند و در ۳ کیلومتری جنوب خاوری روستای خورخوره با چم‌خوره درهم می‌آمیزد و توأماً رودخانهٔ گلولان را تشکیل می‌دهند.

← سیمینه‌رود، شهرستان مهاباد.

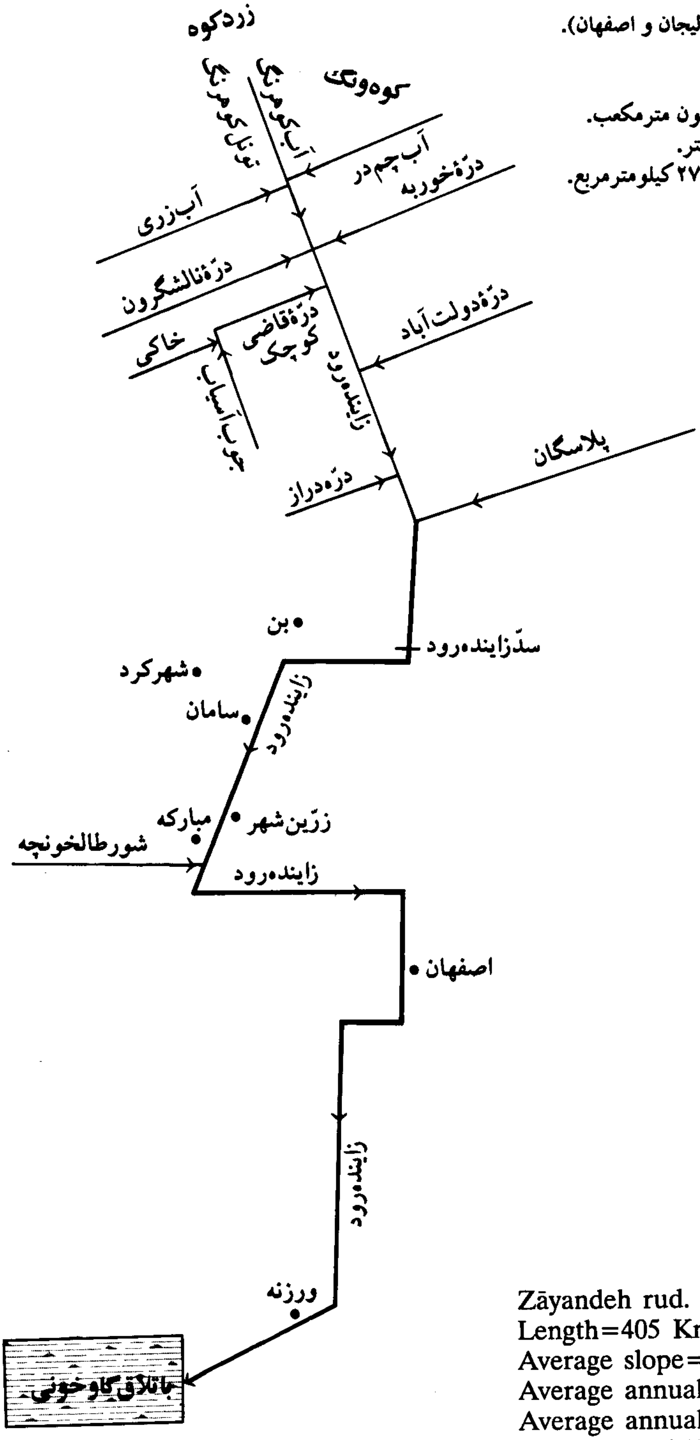
زایر **Zāyer**

دهستان خورخوره، شهرستان سقز. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ خورخوره، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۷۵ متر. شیب متوسط ۳/۶ درصد. مسیر کلی باختری.
این رودخانه از ارتفاعات شمال خاوری ایرانشاه، در ۴۸ کیلومتری خاور شهر سقز طی دو ریزابهٔ تقریباً موازی سرچشمه می‌گیرد. ریزابهٔ شمالی روستای ملاسالار و ریزابهٔ جنوبی روستای ایلو *Ilu* را مشروب می‌سازد و در روستای سپه‌ورّه *Sepah varreh* باهم تلاقی کرده و درهٔ شمالی کوه‌کورکور را بسوی باختر می‌پیماید. در روستای پارسانیان با ریزابهٔ کوچکی که از چشمه‌ای در روستای قلعه‌گاه‌کورکور سرچشمه گرفته و بسوی باختر شمالی سرازیر گردیده است، درهم می‌آمیزند و با کمی انحراف بسوی باختر شمالی متوجه شده و در خاور روستای قره‌گل *Qarehgol* به رودخانهٔ خورخوره می‌ریزد.
← رودخانهٔ خورخوره، دهستان خورخوره، شهرستان سقز.

زاینده‌رود **Zāyandeh rud**

شهرستانهای فریدن، لنجان و اصفهان، استان اصفهان. دائمی، حوضهٔ اصفهان و سیرجان (باتلاق گاوخونی). طول ۴۰۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۷۰ متر. شیب متوسط ۰/۳ درصد. مسیر کلی خاوری. میانگین آبدهی سالانه ۱۰۵۳ میلیون مترمکعب (پل زمانخان).
زاینده‌رود که یکی از مهمترین رودخانه‌های ایران محسوب می‌شود از دو ریزابهٔ اصلی چم‌در و آب‌زری توأم با آب تونل کوهرنگ واقع در کوه کارکنان دهستان پشتکوه موگوئی، شهرستان فریدن، در ۶۴ کیلومتری جنوب باختری داران سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی شمال خاوری از دهستان پشتکوه موگوئی می‌گذرد و ضمن سیراب نمودن روستاهای میان‌رودان، قلعه‌سبزی، آب‌خرّه *Ābxarreh* و قلعهٔ آقاعلی با آب درّه‌های خوربه، نالشگرون و قاضی کوچک مخلوط می‌شود و پس از عبور از درّهٔ میان کوههای گرگونک *Gorgunak* (در شمال) و قلعهٔ آخوند (در جنوب) به دهستان فریدونشهر وارد می‌شود. در این دهستان نخست با آب درّهٔ دولت‌آباد درهم می‌آمیزد و سپس به دریاچهٔ سد زاینده‌رود(شاه عباس) وارد می‌گردد. در این دریاچه علاوه بر آب درّهٔ دراز و رودخانهٔ پلاسگان با چندین ریزابهٔ بزرگ و کوچک که از شمال و جنوب سرازیر شده‌اند مخلوط می‌گردد و پس از عبور از تأسیسات سد زاینده‌رود بسوی جنوب منحرف شده و به دهستان چادگان وارد می‌گردد. در این دهستان روستاهای اوزون آخار *Uzun āxār*، درکان *Derkān*، قراقوش، گرمدرّه، قوچان، مارکده *Mārkedeh*، صادق‌آباد، یا سه چاه، چراخانی، هوره *Hureh*، سوادجان، دشتی، چم‌جنگل و چم‌خلیفه را سیراب می‌کند و از آنجا بسوی خاور جنوبی تغییر مسیر داده و به دهستان سامان از شهرستان شهرکرد وارد می‌گردد. در این دهستان روستاهای بسیاری را مشروب می‌کند و همچنان رو

زاینده‌رود (شهرستانهای فریدن، دلیجان و اصفهان).
طول ۴۰۵ کیلومتر.
شیب متوسط ۰/۳ درصد.
میانگین آبدهی سالانه ۱،۰۵۳ میلیون مترمکعب.
میانگین بارندگی سالانه ۴۵۰ میلیمتر.
وسعت حوضهٔ آبگیر حدود ۲۷،۱۰۰ کیلومترمربع.



N

Zāyandeh rud.
Length=405 Km.
Average slope=%0.3.
Average annual discharge=1053 mcm.
Average annual precipitation=450 mm.
Basin area=27100 Km^2.

بسوی خاور جنوبی به دهستان آیدوغموش از شهرستان لنجان وارد می‌گردد. پس از عبور از روستاهای بسیار در باغ بهادران تغییر مسیر داده و بسوی خاور متوجه می‌شود و پس از عبور از جنوب زرین‌شهر به طرف روستاهای بوداغ‌آباد و شیخ‌آباد جریان می‌یابد. در روستای اخیر با رودشور طالخونچه مخلوط می‌شود و از آنجا بسوی شمال خاوری منحرف شده و پس از طی دامنهٔ خاوری کوه قلعهٔ بزی بسوی شمال باختری متوجه گردیده و از دهستان اوشیان به دهستان اشترجان وارد می‌گردد و در دشت پهناور اشترجان پخش می‌شود و پس از عبور از روستای درچه‌پیاز *Dorceh piyāz* بسوی خاور منحرف گردیده و به شهرستان اصفهان وارد می‌شود و از نواحی جنوبی شهر اصفهان عبور می‌کند و به دهستان کرارج داخل می‌گردد. در این دهستان بسوی جنوب متوجه شده و پس از سیراب نمودن روستاهای دشتی و سرش‌بازرون *Serešbāzerun* بسوی خاور متوجه می‌گردد و به دهستان براآن جنوبی وارد می‌شود و همچنان رو به خاور از میان دهستانهای هرند و جرقویهٔ سفلی عبور می‌کند و از آنجا به دهستان ورزنه وارد می‌گردد. در این دهستان رو بسوی خاور جنوبی منحرف شده و پس از سیراب ساختن روستاهای ورزنه و قلعه‌دیزی سرانجام در جنوب کوه سیاه ۱۲۳کیلومتری خاور جنوبی اصفهان و ۲۹کیلومتری خاور جنوبی ورزنه به باتلاق گاوخونی می‌ریزد.

Zarrāni **زرّانی**

دهستانهای بمانی و بشاگرد غربی، شهرستان میناب. دائمی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۰۰کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه صفر. شیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی باختری.

این رودخانه از کوه قلعهٔ دورگ *Dorg* از رشته‌کوههای بشاگرد واقع در دهستان بشاگرد غربی، در ۷۶کیلومتری خاور جنوبی میناب سرچشمه می‌گیرد و بنام رودخانهٔ کلملکی بسوی روستای شهرپوم *Šahrpum* سرازیر می‌گردد. در روستای مزبور به رودخانهٔ تومون سفید تغییر نام می‌دهد و از کنار روستایی به همین نام می‌گذرد و پس از سیراب ساختن روستاهای بندرئیس و سندرک *Senderk* و خرخشیر *Xerxašir* بسوی روستای آرمگو *Āremgu* روان می‌گردد. در این روستا با رود آرمگو مخلوط می‌شود و کمی پائین‌تر از کنار روستای دهن دران می‌گذرد و پس از مخلوط شدن با رود سندرک به رودخانهٔ گرو تغییر نام می‌دهد و با رودخانهٔ مازابی مخلوط می‌شود و رود زرّانی را تشکیل می‌دهد. رودخانهٔ اخیر که به دهستان بمانی داخل گردیده است، از کنار روستاهای کشتاوان *Koštāvān*، قلهاری *Qalhāri* و کوه تک کوچک و جو محله می‌گذرد و در ۳۰کیلومتری جنوب باختری میناب به دریای عمان می‌ریزد. در طول این رودخانه محلهای مناسبی چون محل تلاقی رودهای مازابی و گرو برای احداث سد بنظر می‌رسد.

Zardāb **زردآب**

دهستان سنجابی، شهرستان اسلام‌آباد (شادآباد غرب). دائمی، ریزابهٔ رود گراب، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۱۳۴۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۸۰ متر. شیب متوسط ۰/۴ درصد. مسیر کلی شمالی.

سرچشمه، چشمه‌سارهای ۴۲کیلومتری شمال خاوری اسلام‌آباد (شادآباد غرب). روستاهای مسیر، سرخه‌چقا، چقالائی، دداعظم، ددمیره و باکلانی *Bākelāni*.

Zardašt **زردشت**

← دهوج، شهرستان بافت، استان کرمان.

Zargun **زرگون**

دهستان پایین‌خواف، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ کال بندگز، حوضهٔ خاوری یا هامون (نمکزار خواف). طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۶۳۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی جنوبی.

سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه طالب، ۲۹کیلومتری خاور جنوبی خواف (رود). در طول مسیر با کال‌های جانی و محمدآباد مخلوط می‌شود.

Zarik cāy **زریک‌چای**

← برداوست، دهستانهای برادوست و صومای، شهرستان ارومیه.

Zarrinjeh **زرّینجه**

دهستان مغان شرقی، شهرستان مغان. سیلابی، ریزابهٔ ساری‌قمیش، حوضهٔ دریای خزر. طول ۶ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۵۰ متر. شیب متوسط ۲/۵ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.

این رود از دامنهٔ تپه‌ها و ارتفاعات جنوب باختری روستای مرادلو سرچشمه می‌گیرد و در ۶کیلومتری جنوب غربی مرادلو به رودخانهٔ ساری‌قمیش می‌ریزد.

Zarrin kamar **زرّین‌کمر**

دهستان کلاته‌های غربی، شهرستان شاهرود. خشکرود، ریزابهٔ کال‌شور، حوضهٔ دشت کویر. طول ۶۵کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۱۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۰۰ متر. شیب متوسط ۰/۸ درصد. مسیر کلی، خاوری.

سرچشمه، دامنهٔ خاوری کوه زرین‌کمر، در ۳۲کیلومتری شمال خاوری شاهرود. ریزشگاه، ۲کیلومتری باختر روستای هونستان ۷۵کیلومتری خاور شمالی شاهرود.

Zarringol **زرّین‌گل**

دهستان فندرسک، شهرستان دشت گرگان. دائمی، ریزابهٔ رود گرگان، حوضهٔ دریای خزر. طول ۵۰کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۶۶۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵ متر. شیب متوسط ۱/۳ درصد. مسیر کلی شمال باختری. میانگین آبدهی سالانه ۷۲ میلیون مترمکعب (ایستگاه زرین‌گل).

این رودخانه از پیوند رودهای سرچال و افراتخته، در ۵۳

کیلومتری خاور گرگان پدید می‌آید. نخست از درّهٔ میان کوه میان‌رستاق (در شمال) و کوه آیش‌تقی (در جنوب) رو به باختر شمالی جریان می‌یابد و در دامنهٔ باختری کوه میان‌رستاق با رودهای چینو و خاک‌پیرزن مخلوط می‌شود و از درّهٔ باختری کوه آقندوکمر *Āqondukamer* رو بسوی شمال باختری روان می‌گردد. در روستای زرین‌گل از کوهستان خارج شده و به دشت گرگان وارد می‌شود و از خاور علی‌آبادکتول رو به شمال باختری جاری می‌گردد و به مصرف زراعت می‌رسد. مازاد آب این رودخانه در فصول پرباران و سیلابی به رود گرگان می‌ریزد.

زرّینه‌رود **Zarrineh rud**

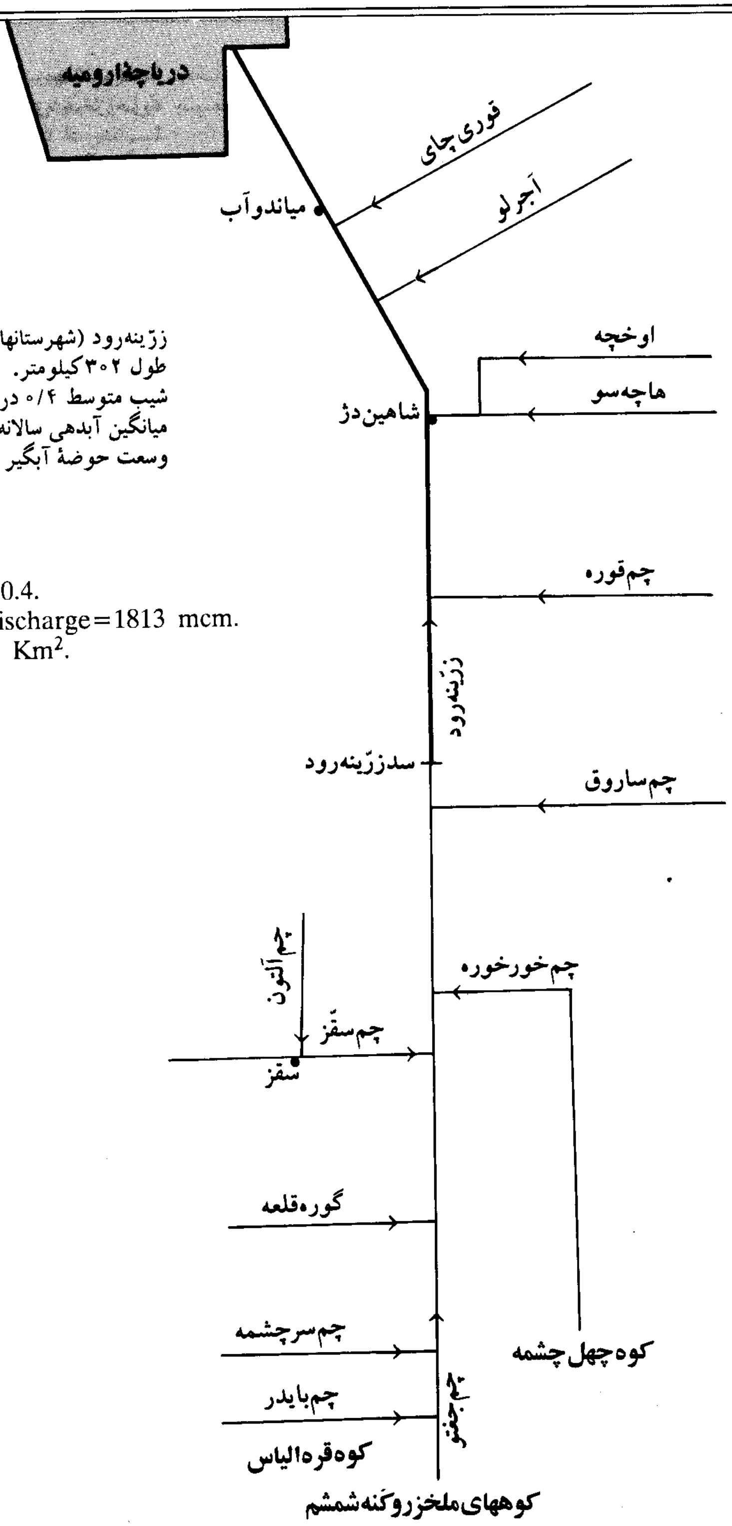
شهرستانهای سقز و میاندوآب، استانهای کردستان و آذربایجان غربی. دائمی، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۳۰۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۷۵ متر. شیب متوسط ۰/۴ درصد. میانگین آبدهی ماهانه ۱۳۹/۵ میلیون مترمکعب و متوسط آبدهی سالانه ۱۸۱۳ میلیون مترمکعب (ایستگاه قزکورپی). رژیم سیلابی. مسیر کلی نخست شمالی. سپس شمال باختری.

زرینه‌رود از چشمه‌سارهای دامنهٔ جنوبی کوههای چهل‌چشمه، بردرخاوی، قادرکؤیا، دوبرا، ملخزر، سلطان‌اقزتو، کُنه‌شمشم، کانی‌کن و قره‌الیاس واقع در دهستان سرشیو مریوان، در ۶۲ کیلومتری شمال باختری سنندج و ۳۵ کیلومتری شمال خاوری مریوان سرچشمه می‌گیرد و بنام چم‌جغتو *Joqatu* رو بسوی شمال باختری جریان می‌یابد و پس از مخلوط شدن با چندین ریزابه و عبور از باختر روستای بسطام، در یک کیلومتری جنوب روستای بوخلو *Buxalu* با چم‌بایدر درهم می‌آمیزد و از باختر روستای سوته *Suteh* می‌گذرد و در ۲ کیلومتری شمال باختری روستای مزبور با چم سرچشمه مخلوط می‌گردد و درّهٔ باختری کوه بردابراهیم را با پیچ و خم‌های زیاد نخست بسوی شمال باختری و سپس بطرف شمال خاوری طی می‌کند و پس از مخلوط شدن با یک ریزابهٔ کوچک که روستای مازوجدار شیخ عبدالله را سیراب ساخته است، مجدداً بطرف شمال باختری متوجه می‌گردد. در روستای تاله‌جار *Tālehjār* با ریزابهٔ کوچکی که از کوههای خاوری سرازیر شده است درهم می‌آمیزد و پس از طی حدود ۴ کیلومتر بسوی شمال خاوری منحرف می‌شود.

در روستای رنگ‌ریزان *Rangrižān* با چند ریزابهٔ کوچک مخلوط می‌گردد و پس از عبور از خاور روستای مرزه *Marzah* بسوی شمال متوجه می‌شود. در روستای قشلاق با چم‌گوره قلعه مخلوط می‌گردد و مجدداً بطرف شمال خاوری جریان می‌یابد و در سر راه روستاهای قلعه‌جقه و درگاه‌سلیمان را مشروب می‌کند و در ۳ کیلومتری شمال خاوری روستای مزبور، راه اتومبیل‌رو سقز به سنندج را قطع می‌کند. از این نقطه بطرف شمال متوجه می‌گردد و پس از عبور از خاور روستای ادینان *Adinān* و مخلوط شدن با یک ریزابهٔ بزرگ که از دامنهٔ خاوری کوههای سقرلان و همراه سرچشمه گرفته و ضمن جریان یافتن بسوی شمال خاوری، روستاهای سرتکلتو *Sartakaltu*، ورهنان *Verhanān* کرده‌لوکی *Kordehluki* و کمنتو *Kamantu* را سیراب ساخته است، مخلوط می‌شود و به درهٔ خاوری کوه گاریش وارد می‌گردد. در یک کیلومتری خاور روستای داش‌آلوجه با چم سقز که یکی از مهمترین ریزابه‌های زرینه‌رود بشمار می‌آید، مخلوط می‌شود و از این نقطه ابتداء بسوی شمال خاوری و سپس بطرف شمال منحرف می‌گردد و کوه چکربز *Cakerbaz* را از سوی دامنهٔ خاوری دور می‌زند و در روستای گوآرز *Guārz* بسوی خاور متوجه می‌گردد و پس از طی حدود ۲ کیلومتر با چم‌خورخوره که آن نیز یکی از ریزابه‌های بزرگ زرینه‌رود به حساب می‌آید، مخلوط می‌شود و ضمن آمیختن با چند ریزابهٔ کوچک و همچنین رودخانهٔ ساروق که بزرگترین ریزابهٔ زرینه‌رود محسوب می‌گردد بسوی شمال باختری جریان می‌یابد و پس از مشروب نمودن روستاهای قشلاق و ساری‌قمیش و کرکره *Kerkereh* بطرف خاور متوجه می‌گردد. در روستای محمدآباد با ریزابه‌ای که از کوههای دوحاجه و قوچ و شقام سرچشمه گرفته و روستای چراغ‌آباد را سیراب نموده است، مخلوط می‌شود و پس از مشروب نمودن روستای خولینه *Xulineh* بسوی شمال خاوری متوجه می‌گردد. در روستای قدیم با ریزابهٔ بزرگی که از ارتفاعات باختری سرازیر شده و روستاهای جوانمرد و اورتاکند را سیراب نموده است، درهم می‌آمیزد و پس از عبور از روستای تومارآغاج *Tumār āqāj* بسوی شمال جریان می‌یابد و در سر راه روستاهای غیب‌علی، قزکپی *Qezkopi*، عقربلی و دیم‌آباد *Deym ābād* را سیراب می‌کند. در روستای اخیر تغییر جهت داده و بطرف شمال باختری متوجه می‌گردد و ضمن عبور از باختر شاهین دژ با رودخانهٔ هاچه‌سو درهم می‌آمیزد و پس از مشروب نمودن روستاهای آق‌تپه و خرمده با رودخانه اوخچه *Oxceh* درهم می‌آمیزد. از این نقطه به عرض بستر رودخانه افزوده می‌گردد و به موازات راه اتومبیل‌رو شاهین‌دژ به میاندوآب رو بسوی شمال باختری روان می‌گردد و در سر راه روستاهای فراوانی را از جمله مستان‌آباد، خاتون‌آباد، محمودجیق *Mahmud jiq*، داش‌کسن، احمدآباد، نوروزآباد، حاجی‌آباد، آقچه، قازانلو و کانی‌گوزله *Kāni gōzaleh* را مشروب می‌سازد. در روستای اخیر با رودخانهٔ آجرلو که از جمله ریزابه‌های بزرگ زرینه‌رود بشمار می‌آید، مخلوط می‌شود و همچنان بسوی شمال باختری جریان می‌یابد و در سر راه روستاهای گوگجلو *Gogajalu*، مشیرآباد، دلمه و نوروزلو را سیراب می‌کند و با رودخانهٔ قوری‌چای مخلوط می‌شود و پس از عبور از روستاهای حیدرآباد و تقی‌آباد از خاور شهر میاندوآب عبور می‌کند. در این قسمت با شاخه‌هایی از سیمینه‌رود که هنگام بارندگیهای زیاد و فصلهای پرآبی پدید می‌آیند مخلوط می‌شود و رو بسوی شمال باختری به جریان ادامه می‌دهد و پس از سیراب ساختن روستاهای ولی‌آباد، حاجی‌بهزاد، حسن‌کندی، اوچ‌تپه، یارجان، نظام‌آباد، قره‌پاپاخ و حیران، سرانجام در ۳۰ کیلومتری باختر جنوبی بناب به دریاچهٔ ارومیه (رضائیه) وارد می‌گردد. در محل تلاقی این رودخانه و رودخانهٔ ساروق واقع در باختر روستای یمین‌آباد سدّی در سال ۱۳۵۰ احداث گردیده است.

زرّینه‌رود (شهرستانهای سقز و میاندوآب).
طول ۳۰۲ کیلومتر.
شیب متوسط ۰/۴ درصد.
میانگین آبدهی سالانه ۱،۸۱۳ میلیون مترمکعب.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۱۱،۸۵۰ کیلومترمربع.

Zarrineh rud.
Length=302 Km.
Average slope=%0.4.
Average annual discharge=1813 mcm.
Basin area=11850 Km^2.



← قوری‌چای، رودخانهٔ آجرلو، رودخانهٔ اوخچه، رودخانهٔ هاچه‌سو، چم‌قورد، رودخانهٔ ساروق، چم‌خورخورد، چم‌سقز، چم‌گوردقلعه، چم‌سرچشمه و چم‌بایدر.
به رودخانهٔ زرینه‌رود، رودخانهٔ جغتو نیز گفته می‌شود.

زُشک **Zošk**

دهستان شاندیز، شهرستان مشهد. دائمی. ریزابهٔ کشف‌رود، حوضهٔ صحرای قردقوم. طول ۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۵۰ متر شیب متوسط ۳/۹ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
سرچشمه، کوههای سیاه‌خانی و گودزرد از رشته‌کوههای بینالود. ۴۸ کیلومتری باختر مشهد.
این رودخانه پس از عبور از روستاهای زُشک و ابرده و شاندیز در ۳۴ کیلومتری شمال باختری مشهد به کشف‌رود می‌ریزد.

زق‌رودخانه **Zaq rudxāneh ?**

شهرستانهای صومعه‌سرا و بندر انزلی. دائمی. حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰- متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۸- متر. شیب متوسط صفر. مسیر کلی شمال خاوری.
این رودخانه از تلاقی رودهای جیرده و منبار تشکیل می‌گردد و پس از آمیختن با رودخانهٔ بهمبر، در بندر انزلی به دریای خزر می‌ریزد.

زگز **Zagaz**

دهستان جالق، شهرستان سراوان. فصلی. ریزابهٔ رود سردشت، حوضهٔ خاوری یا هامون (هامون ماشکل). طول ۳۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۰۰۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، ۴۱ کیلومتری شمال باختری سراوان.

زلزله **Zelzeleh**

دهستان شاهرخت، شهرستان بیرجند. فصلی. ریزابهٔ کال تلخاب. حوضهٔ خاوری یا هامون (دریاچهٔ نمکزار). طول ۱۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۹۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۶۰ متر. شیب متوسط ۲/۵ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.
سرچشمه، ۳۰ کیلومتری شمال باختری شاهرخت.

زمزمه **Zemzemeh**

دهستان شاندرمن، شهرستان تالش. دائمی. ریزابهٔ رودخانهٔ کورگش، حوضهٔ دریای خزر. طول ۶ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۷۰ متر. شیب متوسط ۲۵/۵ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
سرچشمه، کوه برزدار. ۲۳ کیلومتری باختر ماسال.

زمیدر **Zamidar**

← گابریک، شهرستانهای جاسک و کهنوج.

زنجان‌چای **Zanjān cāy**

← زنجانرود، استان زنجان.

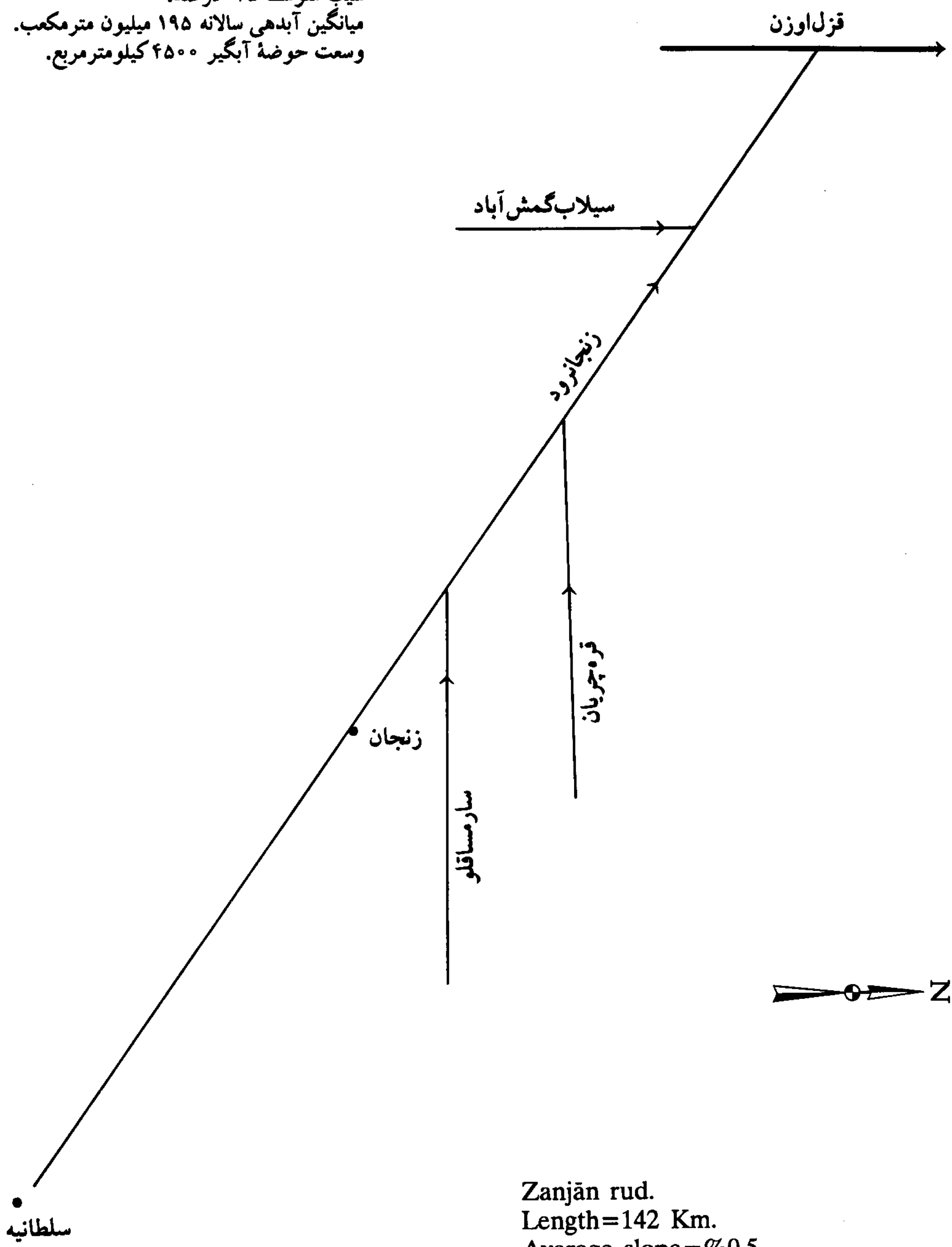
زنجانرود **Zanjān rud**

شهرستانهای ابهر و زنجان، استان زنجان. دائمی. ریزابهٔ قزل‌اوزن، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۴۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۰۰ متر. شیب متوسط ۰/۵ درصد. مسیر کلی. شمال باختری. میانگین آبدهی سالانه ۱۹۵ میلیون مترمکعب (ایستگاه سرچم).
زنجانرود که به آن گاه زنجان‌چای نیز می‌گویند از آبخیزهای دهستان سلطانیه، در ۳ کیلومتری شمال شهر سلطانیه و ۳۸ کیلومتری خاور جنوبی زنجان سرچشمه می‌گیرد و درهٔ پهناور زنجانرود را بسوی شمال باختری طی می‌کند و پس از مشروب نمودن روستاهای مشک‌آباد، نیماور و بناب به دهستان حومه شهرستان زنجان وارد می‌گردد و پس از عبور از روستاهای دیزج و خانه‌بران و سالیان از جنوب شهر زنجان می‌گذرد و به موازات راه اتومبیل‌رو و راه‌آهن زنجان به میانه همچنان بسوی شمال باختری به جریان خود ادامه می‌دهد. در این قسمت از مسیر نیز روستاهای بسیاری از جمله کوشکان *Koškān*، والارود، خرم‌پی و چیر *Cevar* را سیراب می‌سازد. در ۳ کیلومتری باختر روستای اخیر با رودخانهٔ سارمساقلو مخلوط می‌گردد و پس از عبور از روستاهای دیگری چون کناوند *Kenāvand* و باغلوجه و مخلوط شدن با رودخانهٔ سُهرین به روستای نیک‌پی می‌رسد و پس از آمیختن با رودخانهٔ قردجریان تنگاتنگ راه‌آهن و جادهٔ اتومبیل‌رو زنجان به میانه از روستای نوجی *Noji* می‌گذرد و پس از سیراب ساختن روستاهای کهاب و اکبرآباد و تازه‌کند و قلی‌قشلاق به روستای سرچم پائین می‌رسد. در این روستا تغییر مسیر داده و بسوی باختر متوجه می‌گردد و پس از مشروب نمودن روستاهای چوروک *Curuk* پائین، الوارلو، گوگلان *Gogelān* و رجین *Rajin* در ۳ کیلومتری باختر روستای اخیر به قزل‌اوزن می‌ریزد.
← قزل‌اوزن.

زندان **Zendān**

دهستان احمدی، شهرستان بندرعباس. فصلی. ریزابهٔ رود شمیل، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۶ درصد. مسیر کلی نخست خاور جنوبی، سپس جنوبی.
این رودخانه از کوههای شرتک و پشتکوه، در ۶۴ کیلومتری شمال خاوری بندرعباس سرچشمه می‌گیرد و بنام رودخانهٔ کلم رو بسوی خاور جنوبی روان می‌شود و پس از عبور از روستای سلوبلم *Solubalm* به رود زندان تغییر نام می‌یابد. در یک کیلومتری خاور جنوبی روستای نیان به دو شاخه تقسیم می‌شود. شاخهٔ خاوری در ۳ کیلومتری جنوب باختری روستای شمیل به رود شمیل می‌ریزد و شاخهٔ باختری از روستای کشکونیه عبور می‌کند و در خاور روستای بدوک *Beduk* به

زنجانرود (شهرستانهای ابهر و زنجان).
طول ۱۴۲ کیلومتر.
شیب متوسط ۰/۵ درصد.
میانگین آبدهی سالانه ۱۹۵ میلیون مترمکعب.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۴۵۰۰ کیلومترمربع.



Zanjān rud.
Length=142 Km.
Average slope=%0.5.
Average annual discharge=195 mcm.
Basin area=4500 Km^2.

رودخانهٔ جلاّبی می‌ریزد.

زنگبارچای Zangbār cāy
← زنگمارچای، شهرستان ماکو.

زنگلانلوچای Zangalānlu cāy
دهستان قلعه‌حاتم، شهرستان دره‌گز. فصلی، حوضهٔ قره‌قوم، طول تا مرز ایران و جمهوری ترکمنستان ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه (نقطهٔ خروج از مرز) ۴۳۰ متر. شیب متوسط ۱/۸ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
این رودخانه از بهم پیوستن رود سنکزسو *Sankez su* و رود ریشخوار واقع در ۳۱کیلومتری جنوب درّه‌گز تشکیل می‌یابد و رو بسوی شمال خاوری بـه درهٔ زنگلانلو کـه بین کوه خریشتی‌داغ در خاور و رشته الله‌اکبر در باختر قرار دارد وارد می‌گردد و پس از مشروب نمودن روستای زنگلانلو بسوی خاور منحرف شده و با طی یک قوس چپگرد و مخلوط شدن با یک ریزابهٔ کوچک مجدداً بسوی شمال خاوری جریان می‌یابد و بنام رودبارسو از کنار روستای شمس‌خان عبور می‌کند. در یک کیلومتری خاور روستای مزبور با رودخانهٔ تیرگیان‌سو مخلوط می‌شود و پس از سیراب ساختن روستای حاتم‌قلعه در ۳کیلومتری شمال خاوری روستای مزبور و ۲۷ کیلومتری خاور جنوبی دره‌گز به مرز ایران و جمهوری ترکمنستان وارد می‌شود و تحت عنوان کزگانچای بسوی صحرای قره‌قوم سرازیر می‌گردد.

زنگلی Zangali
دهستان بیابان، شهرستان میناب. فصلی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه صفر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی. سرچشمه ۱۱۰ کیلومتری جنوب خاوری میناب. قسمتهای ابتدایی این رودخانه کوکورو نام دارد و رودخانهٔ جنشود به آن می‌ریزد.

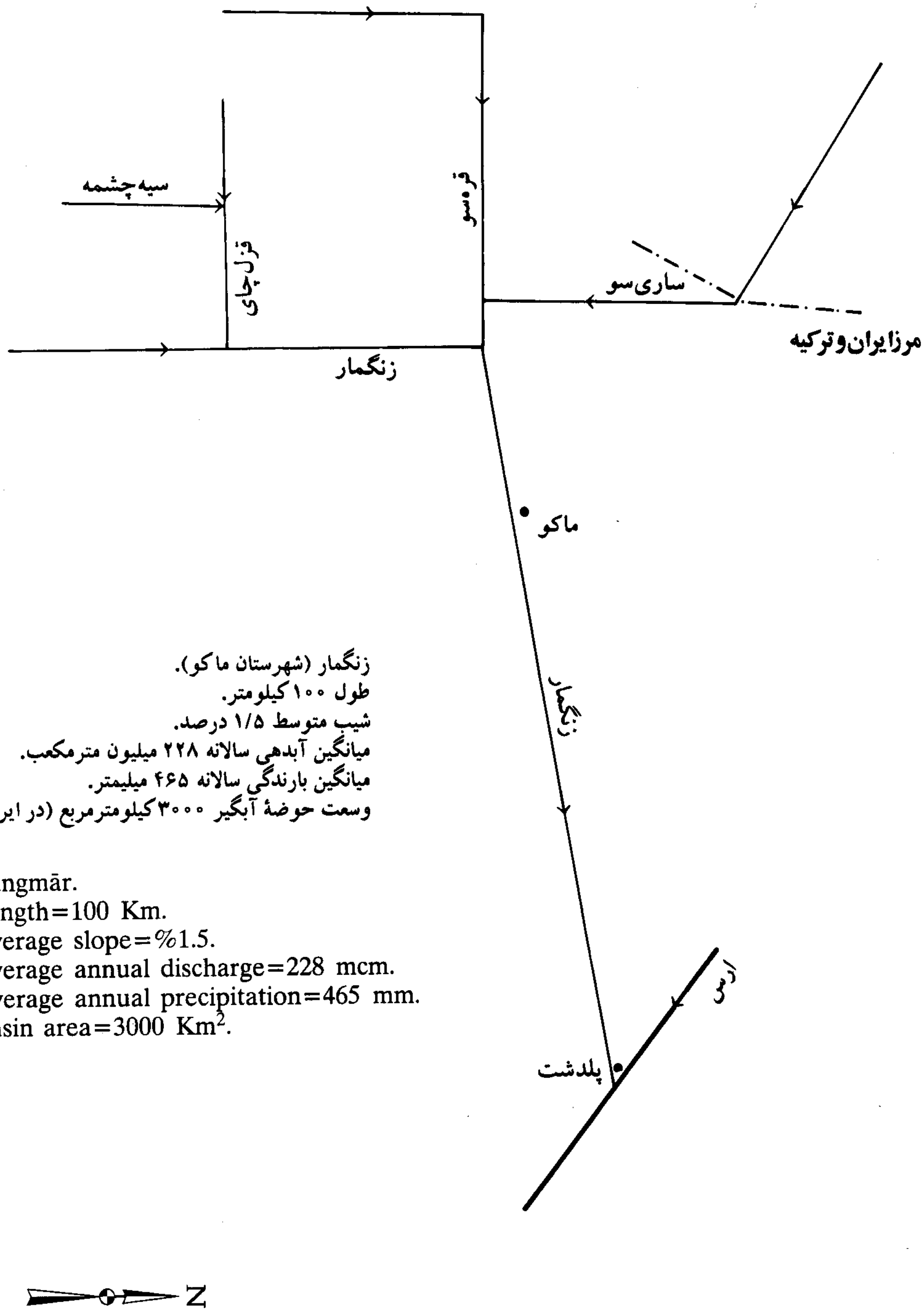
زنگمار Zangmār
شهرستان ماکو، استان آذربایجان غربی. دائمی، ریزابهٔ رود ارس، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۰۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی نخست شمالی، سپس خاور شمالی. میانگین آبدهی سالانه ۲۲۸ میلیون مترمکعب (ایستگاه ماکو).
رودخانهٔ زنگمار از کوههای جنوبی دهستان بیه‌جیک، در ۳۷ کیلومتری جنوب ماکو طی ریزابه‌های متعدد سرچشمه می‌گیرد و دهستان بیه‌جیک را بسوی شمال طی می‌کند. در روستای امامقلی بسوی شمال باختری متوجه می‌شود و پس از طی حدود ۵کیلومتر با رود قزل‌چای مخلوط می‌شود و از درّهٔ ژرف میان کوه قره‌داغ بسوی شمال روان می‌گردد و پس از عبور از روستای قلعه‌جوق با رودخانهٔ قره‌سو مخلوط می‌شود و با ورود به دهستان قلعه‌درّه‌سی بسوی خاور متوجه می‌گردد و از کنار شهر ماکو می‌گذرد و به دهستان چایپاسار شمالی وارد می‌شود و از آنجا به دهستان جایپاسار جنوبی داخل می‌گردد و رو بسوی خاور شمالی جریان می‌یابد و سرانجام در روستای پلدشت به رودخانهٔ ارس می‌ریزد.

زُنوزچای Zonuz cāy
شهرستان مرند، استان آذربایجان شرقی. فصلی، ریزابهٔ قتورچای، حوضهٔ دریای خزر. طول ۹۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی باختر شمالی.
این رودخانه از دامنه‌های باختری کوه سلطان جهانگیر واقع در دهستان زنوز، ۲۱ کیلومتری شمال خاوری مرند سرچشمه می‌گیرد و با درهم آمیختن با چند ریزابهٔ بزرگ و کوچک، درّهٔ زنوز را بطرف باختر طی می‌کند و پس از سیراب کردن زنوز بطرف شمال باختری منحرف می‌شود و پس از مخلوط شدن با یک ریزابهٔ نسبتاً بزرگ مجدداً بطرف باختر و جنوب باختری جریان می‌یابد. در ۲ کیلومتری شمال روستای پره *Pareh* با رودخانهٔ چای‌رزان که از شمال می‌آید مخلوط می‌شود و از کنار روستای پره گذشته بطرف باختر متوجه می‌شود و پس از سیراب کردن روستای یامچی *Yāmci* همچنان بطرف باختر روان می‌شود و در ۲ کیلومتری جنوب روستای کله‌بان *Kalehbān*، به بستر زیلبیرچای *Zilbircāy* فوق‌العاده نزدیک می‌گردد و با کمی انحراف بطرف باختر شمالی مجدداً از آن دور می‌گردد و سرانجام در ۵ کیلومتری باختر روستای آجداغه *Ājdāqeh* با زیلبیرچای مخلوط می‌شود و مسیر خود را بطرف شمال باختری طی کرده و از شهرستان مرند به شهرستان خوی وارد می‌گردد و پس از مخلوط شدن با شورچای و عبور از جنوب روستای نورآباد در ۵ کیلومتری جنوب خاوری ایواوغلی مسیر خود را بسوی شمال منحرف کرده و سرانجام در روستای مظفرآباد با قتورچای مخلوط می‌شود.

زو Zō
دهستان کوکلان، شهرستان دشت گرگان. فصلی، ریزابهٔ رود تنگر، حوضهٔ دریای خزر. طول ۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۵۰ متر. شیب متوسط ۱۵ درصد. مسیر کلی باختری.
این رودخانه که به آن زاس نیز گفته می‌شود، از دامنهٔ جنوبی کوه بیگلو، ۳۳کیلومتری خاور شمالی کلاله سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی باختر جریان می‌یابد و پس از مشروب ساختن روستای زو *Zō* به رودخانهٔ تنگر می‌ریزد.

زوات Zavāt
← سردابرود، دهستان کلاردشت، شهرستان نوشهر.

زواریان Zavāriyān
دهستان راهجرد شرقی، شهرستان قم. فصلی، ریزابهٔ قمرود، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۸۰ متر. شیب متوسط ۱/۷ درصد. مسیر کلی خاوری.



زنگمار (شهرستان ماکو).
طول ۱۰۰ کیلومتر.
شیب متوسط ۱/۵ درصد.
میانگین آبدهی سالانه ۲۲۸ میلیون مترمکعب.
میانگین بارندگی سالانه ۴۶۵ میلیمتر.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۳۰۰۰ کیلومترمربع (در ایران).

Zangmār.
Length=100 Km.
Average slope=%1.5.
Average annual discharge=228 mcm.
Average annual precipitation=465 mm.
Basin area=3000 Km^2.

سرچشمه، دامنهٔ خاوری کوه خستک *Xastak* ، ۵۱ کیلومتری باختر جنوبی قم.
این رودخانه پس از سیراب ساختن روستاهای زواریان، سلفچکان *Salafcekān* ، عنایت‌بیگ و حسین‌آباد به قمرود *Tāyqān* به قمرود روستای موسی‌لو *Musālu* را سیراب می‌سازد و از آنجا بطرف جنوب منحرف می‌گردد و با دو پیچ نسبتاً بزرگ در ۲ کیلومتری شمال روستای بخشایش به تلخه‌رود می‌ریزد.

زولاچای Zolā cāy

شهرستان سلماس (شاهپور)، استان آذربایجان غربی. دائمی، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۹۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۷۰ متر. شیب متوسط ۱/۶ درصد. مسیر کلی خاور شمالی. میانگین آبدهی سالیانه ۲۹۰ میلیون مترمکعب.
این رودخانه از دامنهٔ کوههای نوچ *Nuc* ، قره‌داش و کیکان واقع در دهستان شپیران *Šepirān* ، ۵۵ کیلومتری جنوب باختری سلماس طی ریزابه‌های متعددی که از روستاهای کیکان *Keykān* ، قلعه‌رش و قشلاق حسن‌آباد می‌گذرند سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی شمال خاوری روان می‌شود و با طی قوس بزرگی در ۶ کیلومتری جنوب خاوری روستای کالک با رودخانهٔ کالک مخلوط می‌گردد و بطرف خاور منحرف می‌شود. پس از عبور از درّهٔ شمال کوه حاجی رشید در جنوب روستای لوراشیرین *Lurāširin* با ریزابه‌ای بنام سپیددره که از جنوب می‌آید درهم آمیخته و بطرف شمال خاوری روان می‌شود و ضمن عبور از دهستان گردیان *Gerdiyān* بطرف شمال منحرف شده در ۴ کیلومتری جنوب باختری روستای چهریق با رودخانهٔ سُرهلان مخلوط می‌شود و رو بسوی شمال خاوری به دهستان چهریق وارد می‌گردد و پس از مخلوط شدن با رودخانهٔ دوشیوان، از دهستان مزبور خارج گردیده به دهستان حومه وارد می‌شود و از ۴ کیلومتری جنوب سلماس می‌گذرد و به دهستان لکستان *Lakestān* وارد می‌گردد و سرانجام از گوشهٔ شمال باختری دریاچهٔ ارومیه (رضائیه) به دریاچهٔ مزبور می‌ریزد.

زول تورّنت Zoltorrent

دهستان دلگان، شهرستان ایرانشهر. فصلی، ریزابهٔ رود بمپور، حوضهٔ جزموریان. طول ۶۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۸۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، ۱۲۵ کیلومتری شمال باختری ایرانشهر. روستاهای مسیر، ده قلعه، کلنگ *Kaleng* ، شاه‌دراز و دلگان.

زونار Zonār

← گرگرو، دهستانهای قصرقند و تلنگ، شهرستان چابهار.

زه Zeh

← کلاس، شهرستانهای پیرانشهر و سردشت، استان آذربایجان غربی.

زُهره Zohreh

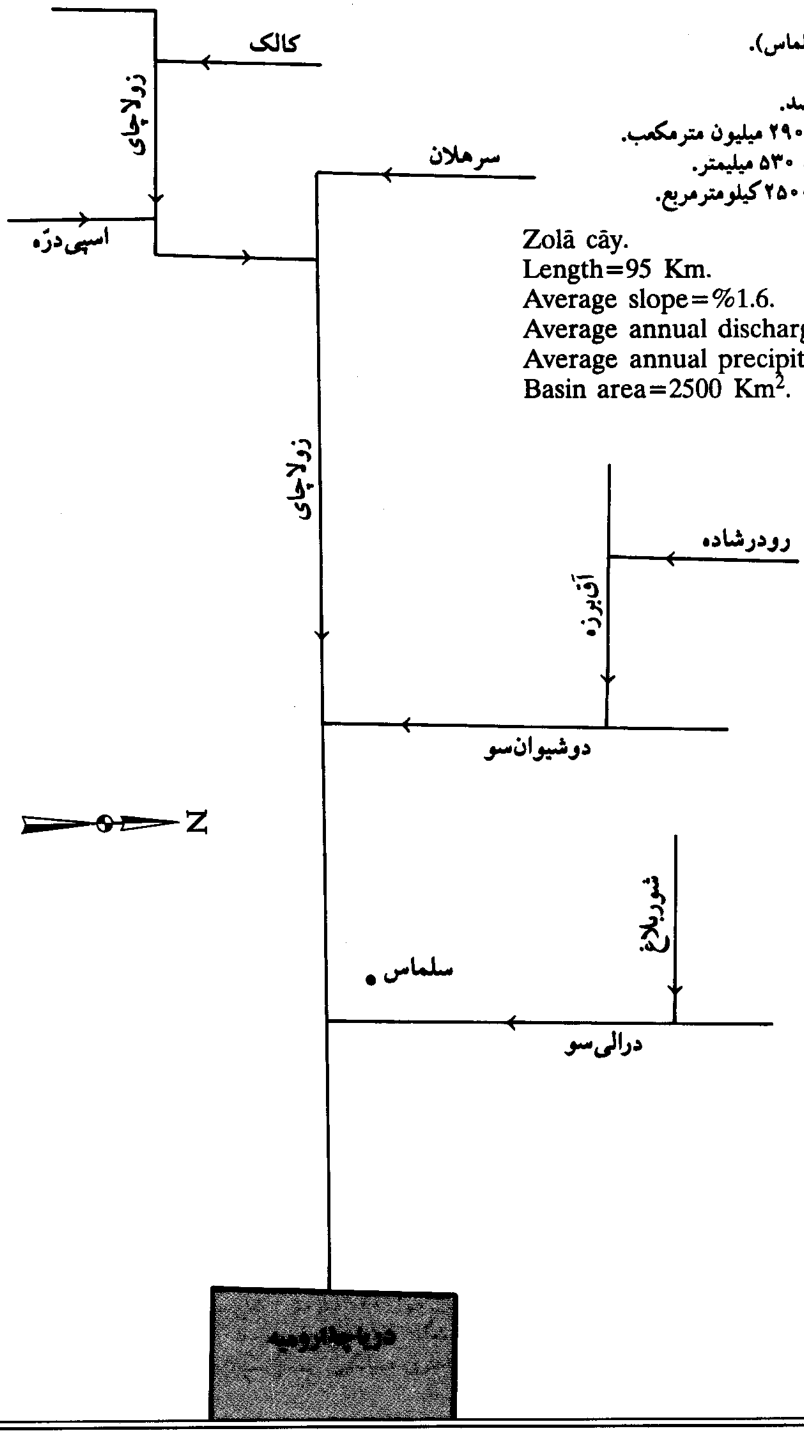
شهرستانهای سپیدان، ممسنی، گچساران، بهبهان و بندرماهشهر، استانهای فارس، کهگیلویه و بویراحمد و خوزستان. دائمی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۴۹۰ متر. ارتفاع سرچشمه ۲۸۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه صفر. شیب متوسط ۰/۶ درصد. مسیر کلی نخست باختری و در انتهای مسیر جنوبی. میانگین آبدهی سالانه ۴۸۹ میلیون مترمکعب (ایستگاه تنگ بریم)، ۱۴۸۳ میلیون مترمکعب (ایستگاه گچساران)، ۱۹۷۱ میلیون مترمکعب (ایستگاه ده‌ملا).
این رودخانه از کوه کنه‌دوده‌سه *Keneh dudeh seh* واقع در تنگ گوش موره *Gušmorch* ، در ۱۴ کیلومتری شمال باختری اردکان سرچشمه گرفته و بنام رودخانهٔ اردکان نخست رو به جنوب خاوری و سپس رو به جنوب سرازیر می‌شود و از کنار شهر اردکان یا سپیدان می‌گذرد و به دهستان همایجان وارد می‌گردد. در این دهستان با ریزابه‌هایی چون رود چهل چشمه، رود شیر و رود سعلکی مخلوط می‌گردد و پس از رسیدن به تنگ رودیان بنام رود شش‌پیر بسوی باختر متوجه می‌گردد و به دهستان دشمن‌زیاری از شهرستان ممسنی وارد می‌شود و پس از عبور از روستاهای حسنی و دره‌شور پائین و مخلوط شدن با رودخانهٔ توکل‌آباد به رودشور ممسنی تغییر نام می‌دهد و رو بسوی باختر شمالی متوجه می‌گردد و پس از مخلوط شدن با رودخانهٔ شیرین بنام رودخانهٔ فهلیان وارد دهستان جاوید ماهوری از شهرستان ممسنی می‌شود و راه اتومبیل‌رو دوگنبدان به کازرون را قطع می‌کند و به دهستان رستم وارد می‌گردد و پس از عبور از درّه‌های پر پیچ و خم و مخلوط شدن با ریزابه‌های فراوانی چون رودخانهٔ دروغ‌زن و گلگان و شیو و پیرسرخ و دلوار کوه سیاه از استان فارس خارج می‌گردد و از طریق دهستان باشت و بابوئی به شهرستان گچساران از استان کهگیلویه و بویراحمد وارد می‌گردد و به رود زهره تغییر نام می‌دهد و پس از مخلوط شدن با رودخانه‌های بابامنیر و هفت‌قنات و عبور از نواحی جنوبی دهستان گچساران به دهستان سردشت از شهرستان بهبهان (استان خوزستان) وارد می‌گردد. در این دهستان با رودخانهٔ خیرآباد مخلوط می‌شود و سپس به دهستان قلعه کعبی داخل می‌شود و پس از سیراب نمودن روستاهای دهستان مزبور به دهستان آسیاب و سپس به دهستان سویره داخل می‌گردد. در روستای سویرد یا سورین *Surin* تغییر مسیر می‌دهد و رو به جنوب متوجه می‌شود و به دهستان چم‌خلف‌عیسی وارد می‌شود و سپس داخل دهستان هندیجان می‌گردد و گاه بنام رودخانهٔ هندیجان از کنار شهر هندیجان می‌گذرد و سرانجام در ۳ کیلومتری باختر روستای چتله *Catleh* و ۲۶ کیلومتری جنوب باختری هندیجان به خلیج فارس می‌ریزد.

زهمکان Zahmekān

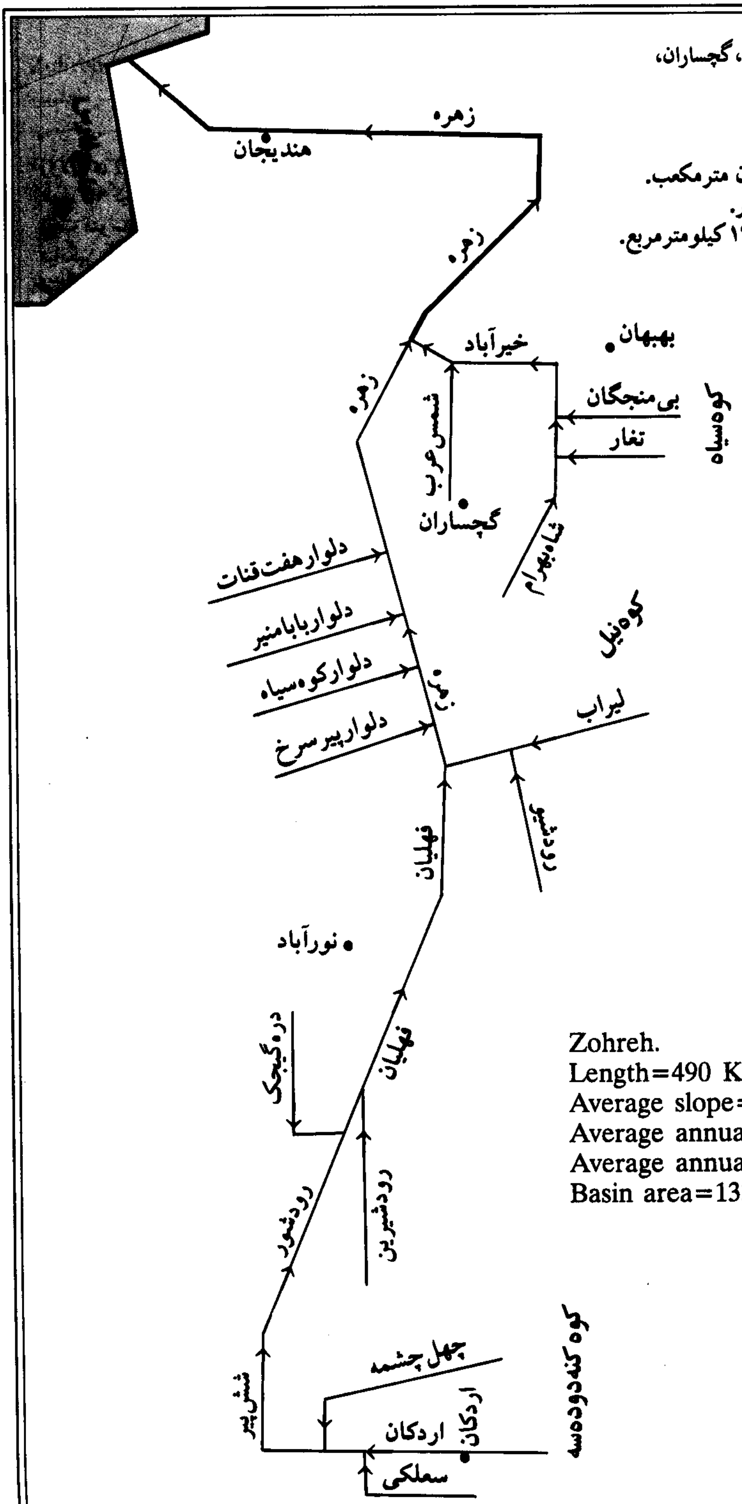
دهستان گلاشگرد، شهرستان کهنوج. فصلی، ریزابهٔ رود موردان، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۹۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی جنوب باختری. سرچشمه کوه

زولاچای (شهرستان سلماس).
طول ۹۵ کیلومتر.
شیب متوسط ۱/۶ درصد.
میانگین آبدهی سالانه ۲۹۰ میلیون مترمکعب.
میانگین بارندگی سالانه ۵۳۰ میلیمتر.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۲۵۰۰ کیلومترمربع.

Zolā cāy.
Length=95 Km.
Average slope=%1.6.
Average annual discharge=290 mcm.
Average annual precipitation=530 mm.
Basin area=2500 Km^2.



زهره (شهرستانهای سپیدان، ممسنی، گچساران، بهبهان و بندر ماهشهر).
طول ۴۹۰ کیلومتر.
شیب متوسط ۰/۶ درصد.
میانگین آبدهی سالانه ۱۹۷۱ میلیون مترمکعب.
میانگین بارندگی سالانه ۵۱۰ میلیمتر.
وسعت حوضهٔ آبگیر حدود ۱۳،۳۰۰ کیلومترمربع.



Zohreh.
Length=490 Km.
Average slope=%0.6.
Average annual discharge=1971 mcm.
Average annual precipitation=510 mm.
Basin area=13300 Km^2.

علی‌جوغان، ۷۳ کیلومتری شمال باختری کهنوج. از روستایی بنام زهمکان می‌گذرد.

Ziyārat **زیارت**

دهستانهای شورو و نصرت‌آباد، شهرستان زاهدان. فصلی، حوضهٔ خاوری یا هامون (دریاچهٔ کرگی). طول ۷۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۲۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۳ درصد. مسیر کلی شمالی.
سرچشمه، کوه لوچان، ۲۹ کیلومتری باختر جنوبی زاهدان. روستاهای مسیر، صفرآباد، محمدآباد و کالی.

Ziyāni **زیانی**

دهستان بهمدی، شهرستان جاسک. فصلی، ریزابهٔ رود بهمدی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی باختری.
سرچشمه، ۳۱ کیلومتری شمال جاسک.

Zeydar **زیدر**

دهستان بیارجمند، شهرستان شاهرود. خشکرود، ریزابهٔ کال‌شور، حوضهٔ دشت کویر. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۰۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی شمال خاوری و شمالی.
این رودخانه از دامنهٔ جنوبی کوه دوبراک *Dobarāk*، در ۵۵ کیلومتری خاور جنوبی شاهرود سرچشمه می‌گیرد و از درّهٔ زیدر واقع در کوهستان میامی رو بسوی شمال خاوری روان می‌گردد. در دامنهٔ خاوری کوه میامی تغییر جهت می‌دهد و بسوی شمال متوجه می‌شود و پس از قطع راه اتومبیل‌رو شاهرود به سبزوار، خط آهن شاهرود – مشهد را نیز قطع می‌کند و به کال‌شور می‌ریزد.

Zeydar su **زیدرسو**

← زی‌درّه‌سو، دهستان قوشخانه، شهرستان قوچان.

Zey darreh su **زی‌درّه‌سو**

دهستان قوشخانه، شهرستان قوچان. خشکرود، ریزابهٔ قروق‌درّه، حوضهٔ دریای خزر. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۵۰ متر. شیب متوسط ۲/۸ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
این رودخانه که زیدرسو نیز گفته می‌شود از ارتفاعات زیدر در ۱۰۴ کیلومتری شمال باختری قوچان سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی جنوب باختری از درهٔ زیدر عبور می‌کند و در سر راه روستاهای حلواچشمه *Halvā cešmeh* و علی‌محمد را مشروب می‌سازد. در روستای علی‌محمد با خشکرود بزرگی که از ارتفاعات خاوری و شمال خاوری سرازیر گردیده است مخلوط می‌شود و رو بسوی باختر از کنار روستای جنگه *Jangah* عبور می‌کند و در ۸ کیلومتری باختر روستای اخیر به قروق‌درّه می‌ریزد.

Zir ābād **زیرآباد**

دهستان مزرج، شهرستان قوچان. دائمی، ریزابهٔ رود تباریک، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۱۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۹۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.
این رودخانه که درواقع یکی از ریزابه‌های اصلی و سرچشمه‌های شمالی رود اترک محسوب می‌شود از ارتفاعات شمالی قوچان (۲۱ کیلومتری شمال قوچان) سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی خاور جنوبی از روستاهای کلاته ملامحمد و یادگار می‌گذرد. در روستای تبریک میزان آبدهی آن اندازه‌گیری می‌شود و پس از مشروب ساختن روستای پیران در ۲ کیلومتری جنوب خاوری روستای تبریک به رودخانهٔ تباریک وارد می‌گردد.

Zilbir cāy **زیلبیرچای**

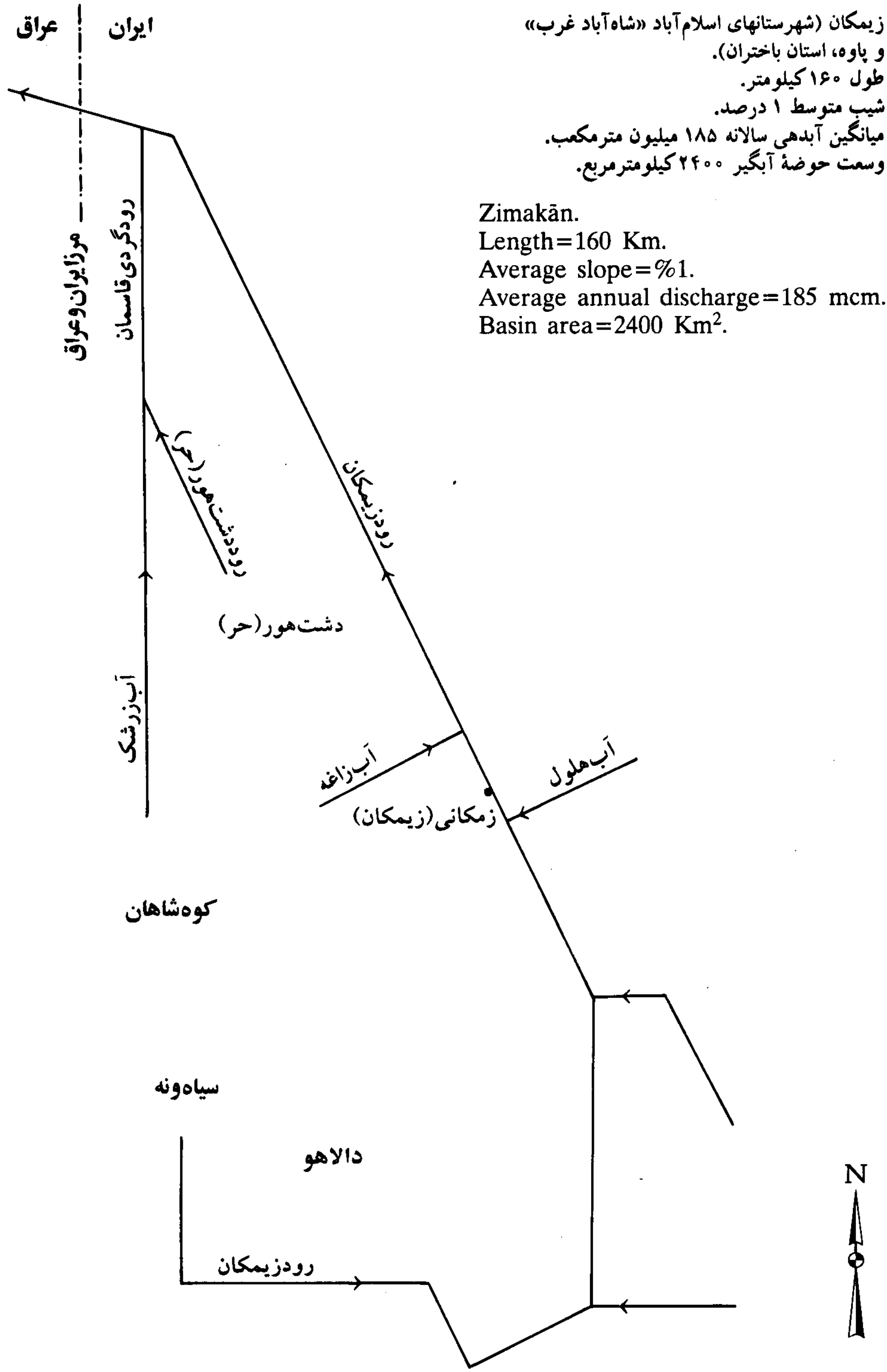
دهستانهای رودقات و حومهٔ شهرستان مرند. فصلی، ریزابهٔ زنوزچای، حوضهٔ دریای خزر. طول ۸۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۷۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی نخست جنوبی، سپس باختر شمالی. میانگین آبدهی سالانه ۱۱۰ میلیون مترمکعب (ایستگاه مظفرآباد).
این رودخانه از دامنهٔ جنوبی کوه سلطان جهانگیر و دامنهٔ مقابل سرچشمهٔ زنوزچای سرچشمه می‌گیرد. نخست رو به جنوب و سپس بسوی خاور متوجه می‌شود و از کنار روستای دوگیجان *Dogijān* می‌گذرد و مجدداً بطرف جنوب جریان می‌یابد و از درهٔ خاوری کوه موگاته *Mogāteh* گذشته در ۲ کیلومتری باختر روستای النجق با یک قوس بطرف باختر منحرف می‌شود و از کنار روستای توران‌نوده عبور می‌کند و در ۳ کیلومتری باختر روستای مزبور با ریزابه‌ای که از درّهٔ زرقان می‌آید مخلوط می‌شود و بطرف باختر شمالی روان می‌گردد و ضمن درهم آمیختن با چند ریزابهٔ سیلابی از شمال روستای بناب *Benāb* عبور می‌کند و در روستای دولت‌آباد با ریزابهٔ دیگری که از درهٔ سردابه می‌آید مخلوط می‌شود و از ۵ کیلومتری شمال مرند عبور کرده و راههای اتومبیل‌رو و خط آهن مرند به جلفا را قطع می‌کند و پس از سیراب کردن روستاهای اربطان *Arbatān*، گلیزر *Galizar*، بره *Bareh*، پرپر *Parpar*، یالقوزآغاج *Yālquzāqāj*، مرگید *Margid* و قراجهٔ بالا سرانجام در ۵ کیلومتری باختر روستای آجداغه *Ājdāqeh* به زنوزچای می‌ریزد.

Zimakān **زیمکان**

شهرستانهای اسلام‌آباد (شاه‌آباد غرب) و پاوه، استان کرمانشاه. دائمی، ریزابهٔ سد دربندخان، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۶۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۰۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی شمال باختری. میانگین آبدهی سالانه ۱۸۵ میلیون مترمکعب

زیمکان (شهرستانهای اسلام‌آباد «شاه‌آباد غرب»
و پاوه، استان باختران).
طول ۱۶۰ کیلومتر.
شیب متوسط ۱ درصد.
میانگین آبدهی سالانه ۱۸۵ میلیون مترمکعب.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۲۴۰۰ کیلومترمربع.

Zimakān.
Length=160 Km.
Average slope=%1.
Average annual discharge=185 mcm.
Basin area=2400 Km^2.



(ایستگاه شاه‌گذر).

رودخانهٔ زیمکان از دامنهٔ جنوبی کوه شاهان واقع در دهستان قلخانی از شهرستان اسلام‌آباد (شاه‌آباد غرب)، در ۶۲کیلومتری شمال باختری اسلام‌آباد (شاه‌آباد غرب) سرچشمه گرفته و ضمن عبور از منطقهٔ سیاه‌ونه *Siyāhvaneh* روستای قورچی‌باشی را سیراب می‌کند و به دهستان بیونیج *Bivanij* وارد می‌گردد. در این دهستان از کنار روستاهای تنوره و ده‌کهنه و بیمه *Beyameh* و دلفته *Dehleftah* می‌گذرد و رو به خاور به طرف درهٔ جنوبی کوه سیاه‌دان متوجه می‌شود و در سر راه روستاهای دالهو *Dālehhu* و ویله *Vileh* و سرتنگ را مشروب می‌کند (در ۲کیلومتری خاور شمالی این روستا محل مناسبی برای سدّ بنظر می‌رسد). پس از ورود به درهٔ مزبور، نخست روستای توت‌شاهی را سیراب می‌کند و با دور زدن کوه بزهو *Bezehu* بطرف روستای گهواره جریان یافته و به دهستان گوران وارد می‌شود. در این دهستان با دو ریزابهٔ نسبتاً مهم که از ارتفاعات جنوب خاوری و خاور سرچشمه گرفته‌اند مخلوط می‌شود و رو بسوی شمال از کنار روستاهای کبودجوب، سرآسیاب، ترکه *Tarkeh* ، الیکه *Alikeh* و جاماسب می‌گذرد و کوه گل‌انجیر را از طرف دامنهٔ باختری می‌پیماید و در ضمن با چند ریزابهٔ بزرگ و کوچک مخلوط می‌شود. در روستای بانسولهٔ شیرزاد *Bānsuleh-ye Širzād* نخست با یک ریزابهٔ جنوب خاوری درهم آمیخته و رو بسوی شمال باختری متوجه می‌شود و پس از عبور از روستاهای تازه‌آباد و بانسولهٔ ویسی به دهستان خانه‌شور از شهرستان پاوه وارد می‌گردد و ضمن مخلوط شدن با چندین ریزابه مانند آب هولول و آب زاغه، روستاهای دهستان مزبور را از قبیل میرهوار، دمران *Damarān* زیمکان، همروپارا *Hamropārā* ، درآب‌گلول *Darābgolul* ، جنگه، چهاردیوار، کوتکه *Kutkeh* ، نهنگ *Nehang* ، جیور *Jivar* و نبی‌نار را سیراب کرده و پس از مخلوط شدن با رودخانهٔ گردی‌قاسمان در ۴۳کیلومتری باختر پاوه به مرز ایران و عراق وارد می‌شود و در ۳۹کیلومتری باختر شمالی پاوه به دریاچهٔ سدّ دربندخان می‌ریزد.

زینجاب‌رود **Zinjenāb rud**

دهستانهای اسکو و صحرارود، شهرستان تبریز. فصلی، ریزابهٔ تلخه‌رود، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۵۴کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۵۰ متر. شیب متوسط ۳/۴ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

این رودخانه از دامنهٔ شمالی کوه لیقوان گریودسی *Liqvān gerivehsi* ، در ۴۰کیلومتری جنوب تبریز طی دو ریزابه سرچشمه می‌گیرد. نخست رو بسوی شمال و پس از طی ۸کیلومتر بسوی شمال باختری متوجه می‌شود و در روستای زینجاب با چشمه‌سارهای متعددی درهم می‌آمیزد و همچنان رو بسوی شمال باختری، روستاهای خیزربران *Xeyzarbarān* ، ارجان *Arjān* ، اسپنجان *Espanjān* و ورنق *Varnaq* را سیراب می‌کند و باقی‌مانده آب آن در سردرود به مصرف می‌رسد و زهاب آن در ایام بارندگی و فصلهای پرآب به تلخه‌رود می‌ریزد.

سابله **Sābleh**

← کرخه. استانهای ایلام، لرستان و خوزستان.

ساربوک **Sārbuk**

← کاجو. شهرستانهای ایرانشهر و چابهار.

سارمساقلو **Sāremsāqlu**

دهستان زنجانرود، شهرستان زنجان. فصلی، ریزابهٔ زنجانرود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۳۳کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۹۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی باختری.

رودخانهٔ سارمساقلو طی ریزابه‌های چندی که از دامنهٔ کوههای چلّه‌خانه، دی‌دره، چالگان و بنارود، در ۱۷کیلومتری شمال خاوری زنجان سرچشمه گرفته و در روستای تهم به یکدیگر پیوسته‌اند، پدید می‌آید و رو به باختر روان می‌شود و در سر راه با چند ریزابهٔ بزرگ و کوچک که از بلندیهای شمال و جنوب سرازیر شده‌اند مخلوط می‌شود و پس از مشروب ساختن روستای سارمساقلو، در یک کیلومتری شمال امین‌آباد به زنجانرود می‌ریزد.

← زنجان‌رود، استان زنجان.

ساروق **Sāruq**

دهستان تکاب، شهرستان میاندوآب. دائمی، ریزابهٔ زرینه‌رود، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۸۵کیلومتر. ارتفاع سرچشمه بطور متوسط ۲۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۶ درصد. مسیر کلی باختری.

رودخانهٔ ساروق از چشمه‌سارهای فراوان پیرامون تکاب و طی ریزابه‌های متعدد که بزرگترین آنها از دامنهٔ باختری کوه ازنو در ۱۶کیلومتری خاور تکاب سرچشمه گرفته است، پدید می‌آید. ریزابه‌های متعدد این رودخانه کلید روستاهای جنوب خاوری و جنوبی تکاب از قبیل سبیل، دورباش، گرخلو، حاجی‌بابا و گزدرّه را در سر راه سیراب می‌کنند و در شهر تکاب بهم پیوسته و شاخهٔ اصلی رودخانه را تشکیل می‌دهند. از این نقطه به بعد رودخانه رو بسوی شمال باختری روان می‌گردد و پس از پیمودن حدود ۵کیلومتر با یک قوس چپگرد بسوی باختر متوجه می‌شود و در سر راه خود روستای پهلوان را سیراب می‌کند و در ضمن با ریزابهٔ نسبتاً بزرگی که از ارتفاعات خاوری مانند کوه چال‌داغ سرازیر شده و روستاهای قلعه‌جوق، اوغل‌بیگ و ویخور را سیراب ساخته است، مخلوط می‌گردد و پس از عبور از روستای چهارقلعه و طی حدود ۳کیلومتر با رودخانهٔ قره‌قیه و چند ریزابهٔ دیگر که از ارتفاعات جنوب سرچشمه گرفته‌اند، مخلوط می‌شود و رو بسوی باختر به جریان خود ادامه می‌دهد و پس از آمیختن با چم‌شفا به روستای تاس‌کند می‌رسد و پس از آن که با یک ریزابهٔ دیگر که از ارتفاعات شمالی سرازیر شده است، مخلوط گردید، بسوی روستای ساری‌قورخان روان می‌شود. در این روستا با چم‌بزدرّه درهم می‌آمیزد و با طی پیچ و خم‌هایی به روستای تندورلو از دهستان گل‌تپه شهرستان سقز وارد می‌گردد و کوه شاه‌نشین را

از سوی شمال می‌پیماید و با ریزابه‌ای که از درهٔ باختری کوه شادنشین رو به شمال جریان دارد مخلوط می‌شود و با پیچ و خم‌های بسیار به درهٔ جنوبی کوه سوره‌سات وارد می‌گردد و از آنجا دامنهٔ شمالی کوه بیان را دور زده و ضمن مخلوط شدن با ریزابه‌های چندی که از ارتفاعات شمالی و جنوبی سرازیر شده‌اند روستای تازه‌آباد و بالاقلو را مشروب می‌کند و پس از عبور از جنوب روستای قورخان، روستاهای یمین‌آباد و قاشق را نیز سیراب می‌سازد و سرانجام در ۱/۵ کیلومتری باختر روستای یمین‌آباد به رودخانهٔ زرینه‌رود می‌ریزد. رودخانهٔ ساروق و ریزابه‌های متعدد آن از نظر سدبندی و ذخیرهٔ آب دارای موقعیت خوبی است و ارتفاعات باختری روستای ساری‌قورخان برای ساختمان سد شرایط مناسبی را فراهم ساخته‌اند.

← زرینه‌رود، چم‌قره‌قیه، چم‌شفا، چم‌بزه‌دره.

ساریجه‌چای **Sārijah cāy**

دهستان وفس‌عاشقلو، شهرستان همدان. فصلی، ریزابهٔ قره‌چای، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۱۱ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۰۰ متر. شیب متوسط ۲/۷ درصد. مسیر کلی خاوری.

سرچشمه، دامنهٔ کوه آق‌داغ، ۸۵ کیلومتری خاور همدان. روستاهای مسیر، قوشه‌خانه و وسمق *Vasmaq* .

ساری‌سو **Sāri su**

دهستان قلعه‌درّه‌سی، شهرستان ماکو. دائمی، ریزابهٔ قره‌سو، حوضهٔ دریای خزر. طول ۶۹ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۸۷ درصد. مسیر کلی در ایران، جنوبی، میانگین آبدهی سالانه ۶۵ میلیون مترمکعب.

این رود از باتلاق شیخلی‌گل واقع در شمال شهر دوگوبایزید در خاک ترکیه سرچشمه می‌گیرد و در ۵ کیلومتری شمال خاوری بازرگان وارد باتلاق یارم‌قیه *Yārom qayeh* در مرز ایران و ترکیه می‌شود. از این نقطه به دو شاخهٔ مجزا تقسیم می‌گردد. یک شاخه بسوی جنوب جریان یافته و پس از طی ۱۲ کیلومتر در نقطه‌ای حدود ۸۰۰ متری شمال روستای سنگر از دهستان قلعه درّه‌سی، شهرستان ماکو به رودخانهٔ قره‌سو می‌پیوندد. شاخهٔ دیگر از گوشهٔ جنوب خاوری باتلاق یارم‌قیه خارج شده، نخست بسوی جنوب جریان می‌یابد و پس از طی حدود ۲ کیلومتر بسوی جنوب خاوری منحرف شده و از شمال روستای دانالو از دهستان قلعه درّه‌سی شهرستان ماکو می‌گذرد و بسوی شمال خاوری جریان می‌یابد و پس از طی حدود ۲/۵ کیلومتر مجدداً بسوی جنوب خاوری منحرف می‌شود و پس از طی قوسی از کنار روستای ایریند عبور می‌کند و بسوی جنوب جریان می‌یابد. در فاصلهٔ ۵ کیلومتری جنوب روستای ایریند بسوی خاور متوجه می‌گردد و پس از مشروب ساختن روستاهای قره‌تپه و اورانلر و بابور و دیزج از دهستان چای‌پاسار جنوبی شهرستان ماکو سرانجام در شنزارهای شمال روستای قره‌ایاق ناپدید می‌گردد. طول این رودخانه از سرچشمه (باتلاق شیخلی گل) تا محل محو شدن ۶۹ کیلومتر و از منطقهٔ مرزی تا محل تلاقی با رودخانهٔ قره‌سو حدود ۱۲ کیلومتر است.

ساری‌قمیش **Sāri qamiš**

دهستان برزند، شهرستان مغان. فصلی، ریزابهٔ بالهارود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۶۲۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۰۰ متر. شیب متوسط ۰/۸ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.

این رودخانه از دامنه‌های کوه مارال‌لو سرچشمه می‌گیرد و پس از سیراب کردن روستاهای بسیاری از دهستان برزند از قبیل ارزنه *Arzena*، چاکرلو در ۱۰ کیلومتری شمال روستای برزند با برزندچای مخلوط می‌شود و رو بسوی شمال خاوری جریان می‌یابد و پس از پیمودن قوسی در باختر روستای عباس بیگلو با رودخانهٔ دیزه‌چای مخلوط می‌شود و بطرف شمال خاوری روان می‌گردد. در ۶ کیلومتری جنوب غربی روستای شرفخانلی *Šarafxānli* با رودخانهٔ زرینجه مخلوط می‌شود و سرانجام در ۲ کیلومتری جنوب روستای شرفخانلی به بالهارود وارد می‌گردد.

ساگوجگ **Sāgvajg**

دهستان بنت، شهرستان ایرانشهر. فصلی، ریزابهٔ رود سدیج، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۲۸۰ متر. شیب متوسط ۰/۸ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

سرچشمه، چشمه‌سارهای روستای مُراکی *Morāki* ، ۵۶ کیلومتری باختر بنت.

ساگ‌وز **Sāgvaz**

دهستان بنت، شهرستان ایرانشهر. فصلی، ریزابهٔ رود بنت، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۲۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۶ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

سرچشمه، کوه سیاه‌گدی‌داراب، ۱۶۵ کیلومتری جنوب باختری ایرانشهر. روستاهای مسیر، ساگ‌وز و چاهو.

سالاردرّه **Sālār darreh**

دهستان کلیجان رستاق، شهرستای ساری، فصلی، ریزابهٔ رودتجن، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۹۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۰ متر. شیب متوسط ۰/۲ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.

این رودخانه از ارتفاعات لاک‌سنگ، در ۲۲ کیلومتری جنوب ساری سرچشمه گرفته و از میان جنگل بسوی شمال خاوری روان می‌گردد و در مسیر خود روستاهای ارزفون *Arzfun* ، دلاک‌خیل *Dalāk xeyl* و پهنه‌کلا را سیراب می‌کند و در جنوب خاوری روستای سنگ‌تراشان به رودخانهٔ تجن می‌ریزد.

سالاری **Sālāri**

← شیرین، دهستان دشمن‌زیاری، شهرستان ممسنی.

سامان **Sāmān**

دهستان کوهپایه، شهرستان ساوه. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ مزدقان، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۵۰ متر. شیب متوسط ۲/۸ درصد. مسیر کلی جنوبی.

سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه زیارت‌بلاغی، ۸۴کیلومتری شمال باختری ساوه. روستاهای مسیر، چهارحد *Cahārhad* و سامان. ریزشگاه، روستای کمال‌لو، ۷۳کیلومتری باختر شمالی ساوه. در طول مسیر چند ریزابهٔ بزرگ و کوچک که مهمترین آنها روستاهای هرقان *Hareqān* و زمبر *Zambar* را سیراب نموده‌اند به آن می‌ریزند.

سامان‌کئور **Sāmānka'ur**

دهستان باهوکلات، شهرستان چابهار. خشکرود، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول حدود ۵۰کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود صفر. شیب متوسط ۰/۴ درصد. مسیر کلی نخست خاوری، سپس جنوب باختری.

این رودخانه از کوه جمبکی *Jambaki* جنوبی، ۱۱۵کیلومتری خاور شمالی چابهار سرچشمه می‌گیرد و پس از طی حدود ۱۲ کیلومتر از مرز ایران و پاکستان خارج می‌شود و دوباره در ۱۰۵کیلومتری خاور چابهار به ایران وارد می‌شود و در ۱۰۲ کیلومتری خاور چابهار به دریای عمان می‌ریزد.

ساواشی **Sāvāši**

دهستان حومه، شهرستان دماوند. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ فیروزکوه، حوضهٔ دشت کویر. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۷۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۹۴۰ متر. شیب متوسط ۳/۲ درصد. مسیر کلی جنوبی.

سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه دیلار *Deylār* ، ۱۸ کیلومتری شمال فیروزکوه. مسیر، درهٔ خاوری کوه تپه‌مراد و درهٔ باختری کوه واشی. روستاهای مسیر، جلزجند *Jelezjand* و نام‌آور. ریزشگاه، فیروزکوه.

ساوه‌چایلاق **Saveh cāylāq**

شهرستان بوئین‌زهرا، استان قزوین. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ حاجی‌عرب، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۱۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۹۵ متر. شیب متوسط ۴ درصد. مسیر کلی، شمالی.

سرچشمه، پیرامون روستای ددبالا ، ۳۳کیلومتری جنوب باختری بوئین. ریزشگاه، روستای یرجاه *Yerjāh* ۲۲کیلومتری باختر جنوبی بوئین.

سبرّی‌چای **Saberry cāy**

دهستانهای مهران‌رود و اوجان، شهرستان تبریز. فصلی، ریزابهٔ اوجان‌چای، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۲۸کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۰۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.

این رودخانه از دامنهٔ شمالی کوه بیوک‌داغ، در ۲۳کیلومتری باختر بستان‌آباد سرچشمه گرفته و رو بسوی شمال خاوری از روستاهای امین‌آباد و اسفنگره *Esfangareh* می‌گذرد. در روستای اخیر بسوی خاور منحرف شده و پس از طی حدود ۲ کیلومتر مجدداً بطرف شمال خاوری متوجه می‌شود و در یک کیلومتری خاور روستای ایمناب *Imanāb* بسوی خاور جنوبی می‌پیچد و به موازات راه اتومبیل‌رو بستان‌آباد به تبریز تا روستای حاجی‌آقا جریان می‌یابد. در روستای مزبور بطرف خاور متوجه می‌شود و سرانجام در بستان‌آباد به اوجان‌چای می‌ریزد.

سبزآب **Sabzāb**

دهستان اندیکا، شهرستان مسجد سلیمان. دائمی، ریزابهٔ رود کارون، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۹۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۱۰ متر. شیب متوسط ۳/۳ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

سرچشمه، دامنهٔ کوه آرام، ۴۲کیلومتری شمال خاوری مسجد سلیمان، ریزشگاه روستای موندآب *Mondāb* ، ۳۸کیلومتری شمال خاوری مسجد سلیمان.

سبزکوه **Sabz kuh**

دهستان پشتکوه، شهرستان بروجن. دائمی، ریزابهٔ رود کارون. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۵۰کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۶۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۹۵ متر. شیب متوسط ۲/۳ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

سرچشمه، دامنهٔ کوه چرو *Corru* ، ۳۳کیلومتری جنوب باختری بروجن. مسیر، درهٔ شمالی کوههای سبزکوه، لجن *Lajan* و سرتنگ. روستاهای مسیر: چهارطاق، پرخر *Parxar* ، ظلم‌آباد، ده نو پائین، چهارتخته و دوپلان *Dopolān* .

سپیدار **Sepidār**

دهستان دروهان، شهرستان بویراحمد سردسیر. دائمی، ریزابهٔ رود بشار، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۲۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۳ درصد. مسیر کلی نخست شمال باختری سپس شمال خاوری.

سرچشمه، کوههای تغار و پازنان، ۲۲کیلومتری جنوب باختری یاسوج.

سپیددرّه **Sepid darreh**

دهستان شپیران، شهرستان سلماس (شاهپور). فصلی، ریزابهٔ زولاچای، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه. طول ۱۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۸۵۰ متر. شیب متوسط ۵/۶ درصد. مسیر کلی شمالی.

رودخانهٔ سپیددرّه از دامنهٔ خاوری کوه ساری‌داش، ۵۲ کیلومتری جنوب باختری سلماس (شاهپور) سرچشمه می‌گیرد و بسوی خاور جریان می‌یابد. این رودخانه پس از طی ۳کیلومتر بسوی شمال متوجه گردیده و پس از عبور از روستاهای سپیددرّه و برازی *Barāzi* کوه کره *Kareh* را از طرف دامنهٔ

باختری می‌پیماید و در جنوب روستای لوراشیرین Lurā širin به زولاچای می‌ریزد.

Sajjād rud **سجّادرود**

دهستان بندپی، شهرستان بابل. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ بابل، حوضهٔ دریای خزر. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۶۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۰ متر. شیب متوسط ۵/۲ درصد. مسیر کلی شمالی.

این رودخانه تحت عنوان رودخانهٔ آبندان از دامنهٔ شمالی کوهی در ۵۸ کیلومتری جنوب بابل سرچشمه گرفته و پس از عبور از روستاهای آبندان، مدخیل *Madxeyl*، کنه‌فجار *Kanehfejār*، کاکرون، وسیه *Vesyeh*، انژدان *Aneždān*، لهه *Leheh* و شیخ موسی از درهٔ خاوری کوه هسین‌بن رو به شمال می‌گذرد و پس از مخلوط شدن با یک ریزابهٔ کوچک که از دامنهٔ شمالی کوه هسین‌بن *Hasinbon* سرچشمه گرفته است، به سجّادرود تغییر نام داده و دامنهٔ خاوری کوه سیاه‌پل *Siyāh pol* را ضمن مشروب نمودن روستای گاوزن محلّه، خواجه‌کلا و لمسوکلا *Lamsu kalā*، دور می‌زند و از میان جنگل بسوی روستای کوبسرا *Kubsarā* روان می‌شود. در این روستا از کوهستان خارج شده و به دشت ساحلی وارد می‌گردد و رو بسوی شمال جریان می‌یابد. در این مسیر روستاهای لدار *Ledār* و امیرده و ولوکلا *Valu kalā* را سیراب می‌سازد و در ۳ کیلومتری شمال خاوری روستای اخیر نخست با رودخانهٔ بولک مخلوط می‌شود و سپس به رودخانهٔ بابل می‌ریزد.

Sojās rud **سُجاس‌رود**

دهستان سجاس‌رود، شهرستان خدابنده. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ خوئین، حوضهٔ دریای خزر. طول ۶۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۰۰ متر. شیب متوسط ۰/۶ درصد. مسیر کلی شمال باختری. میانگین آبدهی سالانه ۱۵۲ میلیون مترمکعب (ایستگاه ینگی‌کند).

این رودخانه از دامنه‌های جنوبی کوه آق‌داغ، در ۲۸ کیلومتری شمال خاوری قیدار و ۴۸ کیلومتری جنوب خاوری زنجان سرچشمه می‌گیرد. نخست رو به جنوب باختری سرازیر می‌گردد، در روستای مزیدآباد با چند ریزابه که غالباً خشکرودهایی بیش نیستند، همراه می‌شود و بسوی شمال باختری تغییر جهت می‌دهد و در سر راه روستاهای سیمان *Seymān*، سجاس، چنقور *Canqur*، نهاویس *Nahāvis*، دولجین، زرز، آقاجری و سُها *Sohā* را مشروب می‌سازد. در روستای اخیر بسوی باختر تغییر جهت می‌دهد و ضمن عبور از درهٔ جنوبی کوه بیوک‌قیه، روستای قلابر *Qolābar* را نیز مشروب می‌کند. در این روستا با ریزابه‌ای که از شمال سرازیر شده و روستای جوقین *Juqin* را سیراب ساخته است، درهم می‌آمیزد و پس از عبور از روستای بلوبین *Balubin* در یک کیلومتری شمال باختری روستای اخیر با رودخانهٔ اوزون‌دره مخلوط می‌شود و توأماً رودخانهٔ خوئین را پدید می‌آورند.

← رودخانه‌های اوزون‌دره و خوئین، شهرستان زنجان.

Sadan **سدن**

دهستان میغان، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ رود کـتخام، حوضهٔ کویر لوت. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۸ درصد. مسیر کلی جنوبی.

سرچشمه، روستای سدن، ۶۳ کیلومتری باختر شمالی شوسف و ۲۴ کیلومتری شمال باختری میغان.

Sada **سده**

دهستان چوار، شهرستان ایلام. فصلی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول تا مرز ایران و عراق ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه (نقطهٔ خروج از مرز) حدود ۱۲۵ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.

سرچشمه، دامنهٔ باختری کوه گچهای بولی *Bōli*، ۵۱ کیلومتری باختر شمالی ایلام. نقطهٔ خروج از مرز ایران و عراق، ۶۹ کیلومتری باختر ایلام.

Sedic **سدیج**

شهرستانهای ایرانشهر، چابهار و جاسک. استانهای سیستان و بلوچستان و هرمزگان. فصلی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۸۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه صفر. شیب متوسط ۰/۶ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

این رودخانه از کوههای بندنادم *Band-e Nādom* و درمگی *Darmagi*، در ۶۸ کیلومتری باختر شمالی روستای بنت واقع در دهستان بنت از شهرستان ایرانشهر سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی جنوب خاوری روان می‌شود. در حوالی روستای هرمزی نخست با رودخانهٔ تیرگیج و سپس با رود هاکون مخلوط می‌شود و بنام رودخانهٔ توتان بسوی جنوب باختری متوجه می‌گردد. در ۵۵ کیلومتری باختر روستای بنت با رود سی‌کوران درهم می‌آمیزد و بنام رودخانهٔ سدیج بسوی جنوب خاوری متوجه می‌شود و از دهستان بنت خارج و به دهستان کالک از شهرستان چابهار داخل می‌شود. در این دهستان نخست با رودخانهٔ شیرین و سپس با رودخانهٔ توجیدر مخلوط می‌گردد و به دهستان پی‌وشک از شهرستان جاسک داخل می‌شود و از کنار روستای سدیج می‌گذرد و پس از مخلوط شدن با رودخانهٔ منجگر به دریای عمان می‌ریزد.

Sedic-e Kucak **سدیج کوچک**

دهستان بشاگرد شرقی، شهرستان کهنوج. فصلی، ریزابهٔ رود سی‌کوران، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۴۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۳۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۵ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.

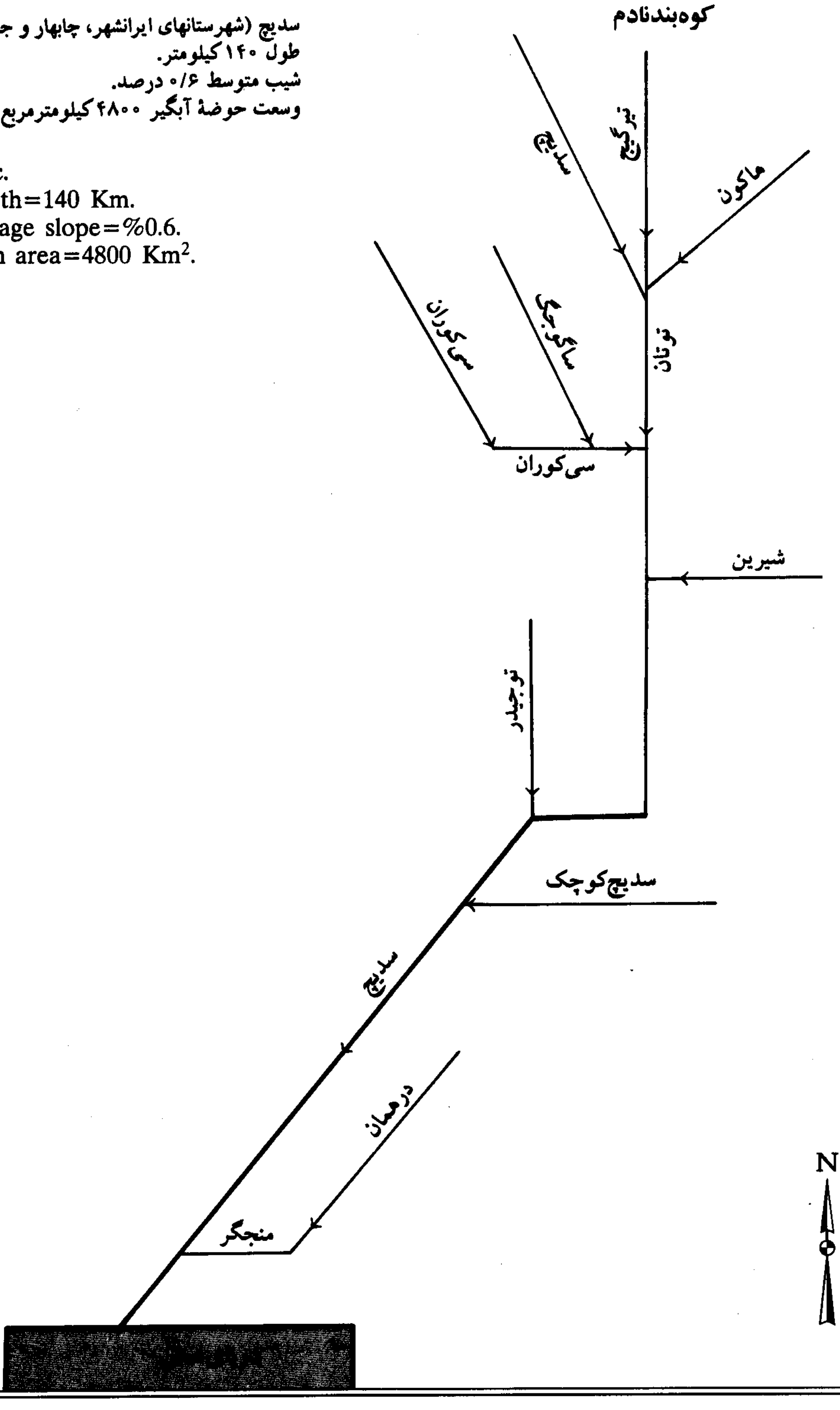
سرچشمه، کوههای دروکی و می‌ها *Meyhā*، ۲۰۵ کیلومتری جنوب خاوری کهنوج.

Sarāb **سراب**

دهستان شاخنات، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ رود

سدیچ (شهرستانهای ایرانشهر، چابهار و جاسک).
طول ۱۴۰ کیلومتر.
شیب متوسط ۰/۶ درصد.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۴۸۰۰ کیلومترمربع.

Sedic.
Length=140 Km.
Average slope=%0.6.
Basin area=4800 Km^2.



تخته‌جان، حوضهٔ خاوری یا هامون (دغ توندی). طول ۱۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۸۰۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.
سرچشمه، ارتفاعات دوگرد، ۷۶کیلومتری خاور شمالی بیرجند.

سراب Sarāb
← آب جونقان، دهستانهای جونقان، فارسان و تنگ‌گزی، شهرستان شهرکرد.

سراب Sarāb
دهستان شوسف، شهرستان بیرجند. فصلی، حوضهٔ خاوری یا هامون (لورگ شتران). طول ۱۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۳۲۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی خاوری.
سرچشمه، مجاور روستای باغستان، ۱۰۳ کیلومتری جنوب خاوری بیرجند. روستاهای مسیر: باغستان، خسروآباد، اسماعیل‌آباد و دهنه‌نو.

سراب رُفتخان Sarāb-e Roftxān
دهستان قلائی، شهرستان خرم‌آباد. فصلی، ریزابهٔ رود کشگان. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۵۰ متر. شیب متوسط ۴ درصد. مسیر کلی باختری.
سرچشمه، دامنهٔ کوههای سفید و قویله *Quyalah*، ۳۸ کیلومتری باختر شمالی خرم‌آباد. ریزشگاه روستای کلهو *Kalahu*، ۵۳کیلومتری باختر شمالی خرم‌آباد.

سراب‌کنگاور Sarāb-e Kangāvar
دهستان کنگاور، شهرستان کرمانشاه. فصلی، ریزابهٔ رود گاماسیاب، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۵۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی جنوبی.
این رودخانه از دامنهٔ خاوری کوه امروله *Amroleh*، در ۷۵ کیلومتری خاور شمالی کرمانشاه و ۱۷کیلومتری باختر شمالی کنگاور سرچشمه می‌گیرد و پس از عبور از روستاهای هزارخان، سراب، خرم‌آباد، فش *Faš*، اشخوران *Ešxorān*، سلیمان‌آباد و دم‌بادام *Dombādām* از باختر کنگاور می‌گذرد و پس از آمیختن با چند ریزابهٔ باختری به خرم‌رود تغییر نام می‌دهد و ضمن عبور از روستاهای سریوه *Sariveh*، حمزه‌آباد و قوره‌جیل، خلیل‌آباد و کرماجان با رودخانهٔ قره‌چای درهم می‌آمیزد و در روستای دوآب به رودخانهٔ گاماسیاب می‌پیوندد.

سرابند Sarāband
دهستان ابهررود، شهرستان ابهر. فصلی، ریزابهٔ ابهررود، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۴۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۲ درصد. مسیر کلی، نخست شمال باختری، سپس شمالی و شمال خاوری.
سرچشمه، ۴کیلومتری خاور دولت‌آباد و ۲۰کیلومتری جنوب باختری ابهر، روستاهای مسیر، دولت‌آباد، چنگماس *Cangamās*، چشین *Češin* و قلعهٔ رحمت‌آباد. ریزشگاه، ۲ کیلومتری شمال ابهر. در طول مسیر چند ریزابهٔ بزرگ و کوچک که مهمترین آنها ریزابه‌هایی است که یکی روستاهای عباس‌آباد و امیت‌بوستاق *Amitbostāq* را سیراب می‌سازد و دیگری از روستاهای قره‌آقاج و قشلاق حسنعلی می‌گذرد.

سراجوچای Sarāju cāy
دهستان سراجو، شهرستان مراغه. دائمی، ریزابهٔ لیلان‌چای، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۴۶ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۰۰ متر. شیب متوسط ۲/۸ درصد. مسیر کلی جنوبی.
این رودخانه طی دو ریزابهٔ بزرگ و اصلی که از دامنه‌های جنوبی کوه سهند و از منطقه‌ای بنام قرح‌بلاغ، در ۳۳کیلومتری شمال خاوری مراغه سرچشمه گرفته و در روستای احمدآباد به هم پیوسته‌اند، تشکیل می‌یابد. رودخانهٔ سراجوچای پس از عبور از روستای مزبور رو بسوی جنوب سرازیر گردیده و پس از مشروب نمودن روستاهای بیانلوجه *Bayānlujeh*، آلماچوان *Ālmācovān*، کرمجوان *Kermejavān*، نصیرکندی، قاطرگوتران بالا و پائین *Qātergotarān* و خراجو *Xarāju*، خط آهن مراغه به میانه را قطع می‌کند و رو بسوی جنوب ادامه یافته و پس از عبور از روستای شیخ‌جان در روستایی بنام کوسه‌صفر *Kuseh safar* با رودخانهٔ بلوک‌آبادچای مخلوط می‌شود و توأماً رودخانهٔ لیلان را تشکیل می‌دهند.

سراسکند Sareskand
دهستان حومه، شهرستان هشترود. فصلی، ریزابهٔ قرنقوچای، حوضهٔ دریای خزر. طول ۳۸کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۳۰ متر. شیب متوسط ۱/۲ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
رودخانهٔ سراسکند از ارتفاعات ۱۷ کیلومتری شمال شهر سراسکند سرچشمه گرفته و رو بسوی جنوب از روستای قرجه‌قیه *Qarajeh qayeh* عبور می‌کند. در چهار کیلومتری جنوب روستای مزبور با خشکرودی که از شمال باختری سرازیر شده و روستای آقجه‌کهول *Āqjeh kohul* را مشروب نموده است، مخلوط می‌شود و رو بسوی جنوب به جریان خود ادامه می‌دهد و سر راه روستای وظیفه‌خوران را سیراب نموده و با رسیدن به روستای دیگری بنام دامنه‌آب بسوی جنوب خاوری متوجه می‌گردد و پس از مخلوط شدن با چند ریزابه و خشکرود بزرگ و کوچک که همگی از شمال سرازیر گشته و روستاهایی چون دهلان *Dehlān*، تونده *Tonadeh*، صومعه، اکوز *Okuz*، باباکندی و خورجستان *Xurjestān* را مشروب نموده‌اند، مخلوط می‌شود و از کنارهٔ جنوبی شهر اسکند عبور می‌کند. در روستایی بنام گنجینهٔ کتاب با ریزابه کوچکی که آن نیز از شمال سرازیر گردیده است، درهم می‌آمیزد و پس از رسیدن به روستاهای علی‌آباد بالا و پائین بسوی جنوب متوجه

شده و درهٔ باختری کوه تولکه‌داشی *Tulkehdāši* را بسوی روستای خراسانک طی می‌کند و پس از عبور از خط آهن میانه به مراغه به رودخانهٔ قرنقوچای می‌ریزد.

Sarān cāy سران‌چای
دهستان اوجان، شهرستان تبریز. فصلی، ریزابهٔ اوجان‌چای، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۹ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۰۰ متر. شیب متوسط ۵ درصد. مسیر کلی خاوری.
رودخانهٔ سران‌چای از ارتفاعات ۱۷ کیلومتری باختر بستان‌آباد سرچشمه گرفته و رو بسوی خاور از روستای سران *Sarān* مـی‌گذرد و در روستای دیزناب *Diznāb* بـه اوجان‌چای می‌ریزد.

Sarānsar rud سرانسررود
← تلخه‌رود، شهرستانهای سراب و تبریز. استان آذربایجان شرقی.

Sarbāz سرباز
← باهوکلات، شهرستانهای ایرانشهر و چابهار.

Sarband سربند
← تقی‌آباد، شهرستان بم، استان کرمان.

Sartang سرتنگ
دهستان سیب و سوران، شهرستان سراوان. فصلی، ریزابهٔ رود روتک، حوضهٔ خاوری یا هامون (هامون ماشکل). طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۸۰ متر. شیب متوسط ۰/۹ درصد. مسیر کلی خاوری.
سرچشمه، ۳۶ کیلومتری جنوب باختری سراوان.

Sartang سرتنگ
← گز، دهستانهای کردر و بشاگرد غربی، شهرستان میناب.

Sartangeh سرتنگه
دهستان بسطام، شهرستان شاهرود. فصلی، ریزابهٔ رود مُجن، حوضهٔ دشت کویر (کویر حاج علی‌قلی). طول ۲۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۰۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۰۵۰ متر. شیب متوسط ۴/۵ درصد. مسیر کلی خاوری.
این رودخانه از دامنهٔ شمالی کوه ناقاره‌خانه، در ۴۸ کیلومتری باختر شمالی شاهرود سرچشمه می‌گیرد و درهٔ میان کوه کهکشان (در شمال) و کوه سرتنگه (در جنوب) را رو به خاور طی می‌کند و در روستای مُجن *Mojeh* با رودخانهٔ داستان تلاقی می‌کند و رودخانهٔ مُجن را پدید می‌آورد.

Sarjangal سرجنگل
دهستان جزموریان، شهرستان کهنوج. دائمی، ریزابهٔ هلیل‌رود، حوضهٔ جزموریان. طول ۸۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۳۷۰ متر. شیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی جنوبی. سرچشمه کوههای جبال بارز، ۸۵ کیلومتری شمال خاوری کهنوج.
این رودخانه پس از عبور از روستای کوهستان به خشکرودی تبدیل می‌گردد و مازاد آب آن در ۷۵ کیلومتری خاور جنوبی کهنوج با هلیل‌رود مخلوط می‌شود.

Sarcāl سرچال
دهستان فندرسک، شهرستان دشت گرگان. فصلی، ریزابهٔ رود زرین‌گل، حوضهٔ دریای خزر. طول ۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۷۹۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۶۰ متر. شیب متوسط ۴ درصد. مسیر کلی، باختری.
سرچشمه، نقطهٔ تلاقی رودهای پون‌آرام و دول‌آرام، در ۵۶ کیلومتری خاور گرگان. ریزشگاه، ۵۲ کیلومتری خاور گرگان در طول راه، رودخانهٔ درّهٔ آرام‌حسین به آن می‌ریزد.

Sarcešmeh سرچشمه
دهستان سرشیو سقز، شهرستان سقز. دائمی، ریزابهٔ زرینه‌رود، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۵۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی، شمال خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ باختری کوه کترش *Kotararaš* ، ۵۰ کیلومتری جنوب باختری سقز. روستاهای مسیر مام، سیف‌الدین و شی‌پانجاف *Šipānajāf* ، ریزابه‌هایی که در طول مسیر به آن می‌ریزند، رودخانهٔ بی‌لو و دو ریزابهٔ نسبتاً بزرگ که از کوههای مرزی واقع در جنوب سرازیر گردیده و از دامنه‌های خاوری و باختری کوه اسپونور *Esponavar* عبور کرده‌اند.

Sarcešmeh سرچشمه
← باغان، شهرستان کنگان، استان بوشهر.

Sorx ābād سُرخ‌آباد
دهستانهای خانقاه‌پی و ولوپی، شهرستان قائم‌شهر (شاهی). دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ تالار، حوضهٔ دریای خزر. طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۸۰ متر. شیب متوسط ۴ درصد. مسیر کلی شمالی.
رودخانهٔ سرخ‌آباد که در واقع سرچشمهٔ اصلی رود تالار بشمار می‌آید، از دامنهٔ شمالی کوه اروان‌بیگ *Arvānbeyg* ، ۶۸ کیلومتری جنوب قائم‌شهر (شاهی) سرچشمه گرفته واز چپ‌دره رو به شمال خاوری سرازیر می‌گردد. در یک کیلومتری خاور روستای چپ‌دره با راه اتومبیل‌رو فیروزکوه - قائم‌شهر (شاهی) تلاقی کرده و به موازات خط آهن فیروزکوه - قائم‌شهر رو بسوی شمال خاوری روان می‌شود و ضمن آمیختن با یک ریزابهٔ اصلی که از خاور گردنهٔ کورف *Koraf* سرچشمه گرفته و در اسپی‌دره جریان یافته است، روستاهای بسیاری را که در مسیر آن قرار دارند، سیراب می‌کند. در ۲ کیلومتری شمال خاوری روستای سفیدارگله *Sefidārgoleh* با رودخانهٔ کبیر مخلوط می‌شود و بسوی دهستان پل‌سفید روان می‌گردد. در روستای شورمست با رودخانهٔ بزلا درهم می‌آمیزد و پس از

عبور از پل‌سفید در روستای کری‌کلا *Keri kalā* با رودخانهٔ چرات مخلوط می‌شود و توأماً رودخانهٔ تالار را تشکیل می‌دهند.

سُرخاب **Sorxāb**

← کال‌شورجاجرم، شهرستانهای اسفراین، بجنورد و شاهرود.

سُرخاب **Sorxāb**

دهستان میانکوه، شهرستان دزفول. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ مهک، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۷۰ متر. شیب متوسط ۶ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ خاوری کوه مالو، ۹۲ کیلومتری شمال خاوری دزفول.
این رودخانه پس از عبور از درّهٔ جنوبی کوه مهک به رودخانهٔ مهک می‌ریزد.

سُرخاب **Sorxāb**

دهستان زلقی، شهرستان الیگودرز. دائمی، ریزابهٔ رود مهک، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۸۰ متر. شیب متوسط ۴ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ کوه مالو *Mālu*، ۴۷ کیلومتری جنوب باختری دورود.

سُرخ‌درّه **Sorx darreh**

دهستان کوهستان غرب، شهرستان نوشهر. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ چالوس، حوضهٔ دریای خزر. طول ۶/۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۰۰ متر. شیب متوسط ۲۴/۶ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
این رودخانه از دامنهٔ شمالی کوه آبند، در ۵۶ کیلومتری جنوب باختری نوشهر سرچشمه گرفته و از درّهٔ سرخ بسوی شمال خاوری سرازیر می‌گردد و به رودخانهٔ چالوس می‌ریزد.

سرخو **Sarxō**

← بندان، دهستان نیکشهر، شهرستان چابهار.

سرخون **Sarxun**

دهستان کوهمرّه، شهرستان شیراز. دائمی، ریزابهٔ رود جره، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۰۰ متر. شیب متوسط ۷ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، کوههای دشت ارژن و دیوار آهنی، ۴۴ کیلومتری باختر شیراز.

سُرخه‌حصار **Sorxeh hesār**

دهستان سرخه‌حصار، شهرستان تهران. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ جعفرآباد، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۰۰ متر. شیب متوسط ۲/۵ درصد. مسیر کلی باختری و جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه برجمالی *Barjamāli*، ۱۹ کیلومتری خاور تهران. روستاهای مسیر، همه‌سین و سرخه‌حصار.

سرخیج **Sarxij**

دهستان پسکوه، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ شوررود. حوضهٔ کویر لوت (دغ محمدآباد). طول ۱۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۳۰ متر. شیب متوسط ۳/۵ درصد. مسیر کلی جنوبی.
این رودخانه از دامنهٔ کوه سیاه، در ۳۲ کیلومتری باختر قاین سرچشمه می‌گیرد و پس از عبور از منطقهٔ زبزاب *Zabzāb* با رودخانهٔ تک‌آب چاه زرد درهم آمیخته و به رودشور تبدیل می‌شود.

سرداب **Sardāb**

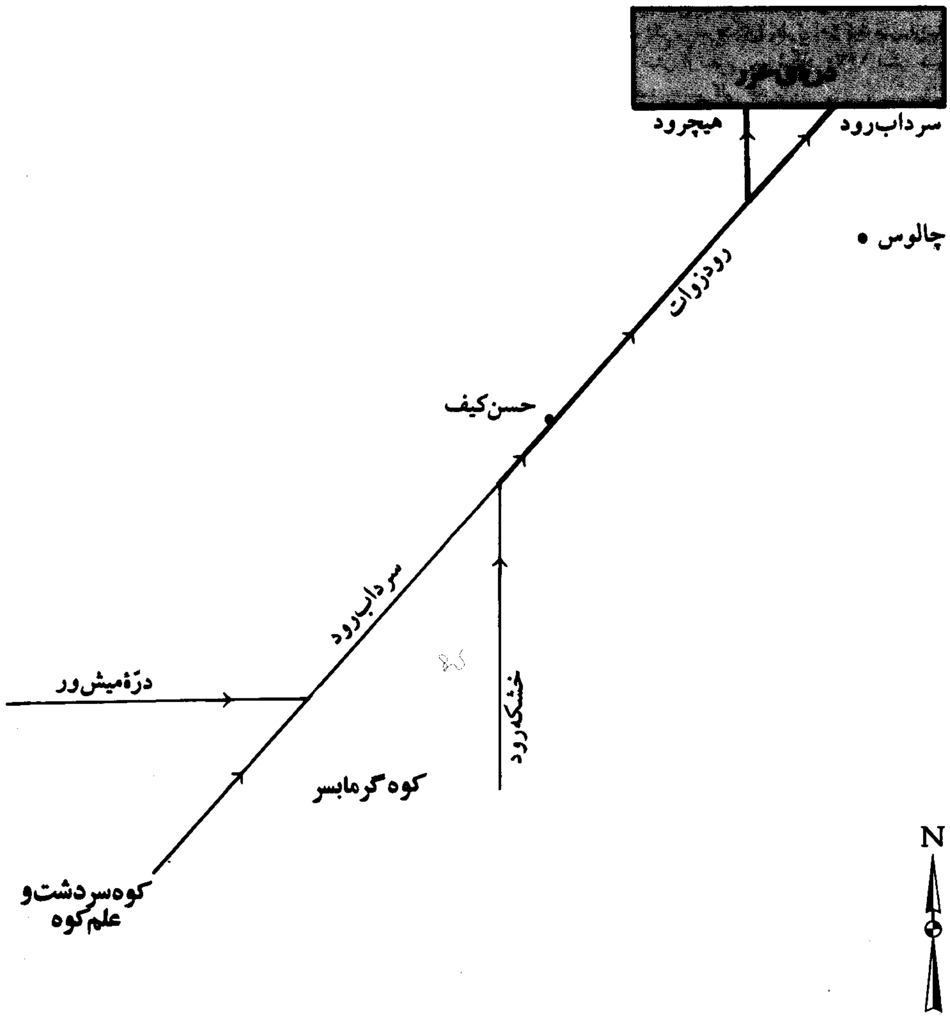
← آب رودبار، شهرستان فریدن، استان اصفهان.

سردابرود **Sardāb rud**

دهستان کلاردشت، شهرستان نوشهر. دائمی، حوضهٔ دریای خزر. طول ۶۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۵- متر. شیب متوسط ۶/۴ درصد. مسیر کلی شمال خاوری. میانگین آبدهی سالانه ۱۰۰ میلیون مترمکعب (اندازه‌گیری شده در ایستگاه کلاردشت).
این رودخانه از دامنهٔ خاوری کوه تخت سلیمان، در ۶۰ کیلومتری باختر جنوبی نوشهر سرچشمه گرفته و رو بسوی شمال خاوری جریان می‌یابد. نخست در درّهٔ باختری کوه گرمابسر از کنار آغل کل‌بزان *Kal-e Bozān* عبور می‌کند و در ۲ کیلومتری خاور روستای بریر *Barir* با رودخانهٔ میش‌ور مخلوط می‌شود. از این محل به بعد تقریباً وارد جنگل شده و درّهٔ پرپیچ و خم باختری چاه‌کوه را بسوی روستای سورک *Surak* و رودبارک طی می‌کند و در ضمن با ریزابه‌ای که از روستای آکر عبور کرده است، مخلوط می‌شود. در روستای رودبارک با رودخانهٔ خشکه‌رود نیز مخلوط می‌شود و پس از سیراب ساختن روستاهای اوجابیت *Ojābeyt*، موکا، ولوال *Valvāl*، حسن‌کیف و اویجدان *Avijdān* به روستای ولت *Valet* می‌رسد. در این روستا با ریزابه‌هایی که از دامنهٔ شمالی کوه کله‌کت سرازیر شده و روستاهای پی‌قلعه و عثمان‌کلا را مشروب ساخته‌اند، درهم می‌آمیزد و سپس به درّهٔ سردابرود وارد می‌گردد و از میان جنگل بسوی روستای زوات *Zavāt* رهسپار می‌شود و به رودخانهٔ زوات تغییر نام می‌یابد. در روستای مزبور از کوهستان خارج شده و به دشت ساحلی باختر چالوس وارد می‌شود و به سه شاخه تقسیم می‌گردد. شاخهٔ خاوری در روستای سردابرود و شاخهٔ باختری در روستای هیچرود *Hic rud* به دریا می‌ریزد و شاخهٔ میانی نیز در روستای امام‌رود وارد دریای خزر می‌گردد.

Sardāb rud.
Length=60 Km.
Average slope=%6.4.
Average annual discharge=100 mcm.
Average annual precipitation=690 mm.
Basin area=450 Km^2.

سرداب‌رود (دهستان کلاردشت، شهرستان نوشهر).
طول ۶۰ کیلومتر.
شیب متوسط ۶/۴ درصد.
میانگین آبدهی سالانه ۱۰۰ میلیون مترمکعب.
میانگین بارندگی سالانه ۶۹۰ میلیمتر.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۴۵۰ کیلومترمربع.



سردارآباد Sardār ābād
دهستان آختاچی، شهرستان مهاباد. فصلی، ریزابهٔ سیمینه‌رود، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۳۵۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.
رودخانهٔ سردارآباد از دامنهٔ خاوری کوه شاه کرّاش *Šāh karrāš*، در ۲۲ کیلومتری جنوب خاوری مهاباد سرچشمه میگیرد و بسوی خاور روان می‌گردد. در روستای سردارآباد با ریزابهٔ نسبتاً کوچکی که از دامنهٔ خاوری کوه ملک *Malek* سرچشمه گرفته و روستای حسین‌آباد را در سر راه مشروب ساخته است درهم می‌آمیزد و همچنان بسوی خاور جریان می‌یابد و در سر راه روستاهای آش‌گلان *Āš golān*، حاجی‌کندی، خراسانه *Xorāsāneh* و تازه‌قلعه را مشروب می‌کند. در روستای اخیر بسوی شمال خاوری منحرف شده و پس از عبور از روستاهای کوچک آتمیش *Kucak ātmiš*، علی‌کندی و اسپوغه *Aspuqeh* در ۲ کیلومتری شمال خاوری روستای اخیر به سیمینه‌رود می‌ریزد.
← سیمینه‌رود، شهرستان مهاباد.

سردر Sardar
دهستانهای فارغان و طارم، شهرستان بندرعباس. فصلی، ریزابهٔ رود شور طارم، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۹ درصد. مسیر کلی باختر شمالی.
سرچشمه، کوه شاهانی و بناب، ۸۸ کیلومتری شمال بندرعباس.

سردشت Sardašt
← شور سردشت، دهستان سردشت، شهرستان دزفول.

سردشت Sardašt
← جالق، دهستان جالق، شهرستان سراوان.

سردشت Sardašt
دهستان جاسک، شهرستان جاسک. فصلی، ریزابهٔ رود بریک، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۰۰ متر. شیب متوسط ۲/۲ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، کوه سیبا، ۹۵ کیلومتری شمال جاسک.
این رودخانه از روستایی بنام سردشت می‌گذرد.

سرزه Sarzeh
دهستان فین، شهرستان بندرعباس. فصلی، ریزابهٔ رود خورجل، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۲ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، کوههای کوار و ذرتو، ۶۰ کیلومتری شمال باختری بندرعباس.

سرزه Sarzeh
دهستانهای بزمان و دلگان، شهرستان ایرانشهر. فصلی، ریزابهٔ رود بمپور، حوضهٔ جزموریان. طول ۸۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۰۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، ۱۱۱ کیلومتری شمال باختری ایرانشهر. روستاهای مسیر، سرزه، گوشکو *Gošku*. رود کوچک دوزآب به آن می‌ریزد.

سرزه Sarzeh
← کنگررود، دهستان مارز، شهرستان کهنوج.

سرکاریز Sarkāriz
دهستان قیس‌آباد، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ رود تگ، حوضهٔ کویر لوت (کویر سرجنگل). طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۷۰ متر. شیب متوسط ۲/۱ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه باقران، ۲۳ کیلومتری جنوب بیرجند. این رودخانه از روستاهای سلم‌آباد و گیو می‌گذرد.

سرکش‌چای Sarkeš cāy
دهستان ازومدل جنوبی، شهرستان اهر. فصلی، ریزابهٔ قوروچای، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۸۰ متر. شیب متوسط ۷/۲ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
این رودخانه از دامنهٔ شمالی کوه کسبه واقع در ۶۳ کیلومتری باختر اهر سرچشمه می‌گیرد. نخست بطرف شمال خاوری جریان می‌یابد و پس از عبور از روستای سقای *Seqāy* بطرف شمال متوجه شده و درّهٔ سرکش را ضمن عبور از روستای سرکش بسوی شمال طی می‌کند و پس از مخلوط شدن با چند ریزابه در ۷ کیلومتری شمال روستای سرکش به قوروچای می‌ریزد.

سرکول Sarkul
دهستان زلقی، شهرستان الیگودرز. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ بختیاری، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۹۰ متر. شیب متوسط ۳/۴ درصد. مسیر کلی باختری.
این رودخانه از چشمه‌سارهای دامنهٔ کوههای چران *Cerān* و سالیدون *Sālidun*، در ۵۵ کیلومتری جنوب باختری الیگودرز سرچشمه می‌گیرد و از طریق درهٔ شمالی کوه بوناه *Bonāh* بسوی روستای زیباه *Zibāh* روان می‌شود و پس از مخلوط شدن با دو سه ریزابهٔ شمالی بسوی درهٔ جنوبی کوه گله‌خرگوش سرازیر می‌گردد. در انتهای درهٔ مزبور نخست با یک ریزابه نسبتاً بزرگ شمالی و سپس با یک ریزابه جنوب خاوری مخلوط می‌گردد و ضمن ورود به درهٔ جنوبی کوه کی‌زسون *Kizesun* از کنار روستاهای احمدحسن و نی‌بدر *Neybedar* و ده مورت عبور می‌کند و پس از رسیدن به درهٔ جنوبی کوه

رزه‌در *Razehdar* بسوی باختر جنوبی تغییر مسیر می‌دهد و ضمن آن با ریزابه‌هایی چون رود مهک مخلوط می‌شود. سپس به درهٔ خاوری کوه گورجا *Gurjā* وارد می‌شود و در دماغهٔ جنوبی کوه مزبور با رودخانه کول چنگر مخلوط شده و در مقابل غربی‌ترین دماغهٔ کوه کی‌سیستن *Kisisten* و دامنهٔ جنوبی کوه ایلو با آب زالکی درهم می‌آمیزد و رودخانهٔ بختیاری را تشکیل می‌دهد.

سرکهنان Sarkahnān

دهستان رودخانه، شهرستان میناب. فصلی، ریزابهٔ رود شیرین. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۴۵۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی. سرچشمه ارتفاعات دهستان احمدی، ۷۵ کیلومتری باختر جنوبی کهنوج. در طول مسیر گاه به آن رودخانهٔ دژ نیز می‌گویند.

سرگان Sergān

دهستان کنارک، شهرستان چابهار. خشکرود، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۶۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه صفر. شیب متوسط ۰/۴ درصد. مسیر کلی جنوبی. سرچشمه کوه کندکروچ *Kand-e Koruc*، ۷۲ کیلومتری شمال باختری چابهار.
این رودخانه از روستاهای آبسر، دنبی *Denbi*، سرگان، تلک *Talak* و جهلیان *Jahliyān* می‌گذرد و به خلیج پوزم *Pozm* می‌ریزد. قسمت علیای رودخانهٔ مزبور، بیشمنت نام دارد.

سرگز Sargaz

دهستانهای اسفندقه و حومه، شهرستان جیرفت. فصلی، ریزابهٔ هلیل‌رود، حوضهٔ جزموریان، طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۴۰ متر. شیب متوسط ۳/۲ درصد. مسیر کلی خاور شمالی. سرچشمه کوه سرگزکوه ۴۵ کیلومتری باختر جیرفت.

سرم Serm

دهستان پشتکوه، شهرستان ساری. فصلی، ریزابهٔ سفیدرود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۹ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۵۰ متر. شیب متوسط ۱۳ درصد. مسیر کلی باختری.
رودخانهٔ کوچک سرم از چشمه‌سارهای دامنهٔ کوههای کاشته‌کله و چهارنو، در ۷۴ کیلومتری جنوب خاوری ساری سرچشمه گرفته و رو به باختر روان می‌شود. پس از طی ۵ کیلومتر با ریزابه‌ای که از ارتفاعات جنوبی سرازیر شده و روستای رودبارک را مشروب نموده است، مخلوط می‌شود و با پیمودن دامنهٔ شمال خاوری کوه سدوک *Soduk* به سفیدرود می‌ریزد.
← سفیدرود، شهرستان ساری.

سرمیدان Sarmeydān

← گله‌دار، دهستانهای بوانات و سرچهان، شهرستان آباده.

سرنه Sarneh

دهستانهای پشتکوه و حومه، شهرستانهای کهنوج و میناب. فصلی، ریزابهٔ رود زرّانی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵ متر. شیب متوسط ۱/۳ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی. سرچشمه کوه تیسا *Tisā* واقع در دهستان پشتکوه. شهرستان کهنوج، ۴۰ کیلومتری خاور جنوبی میناب. قسمتهای اول مسیر این رودخانه را توتنگ شیریش می‌نامند.

سُرو Soru

← رهبران، دهستانهای بادافشان و رودخانهٔ دژ، شهرستان میناب.

سُرود Sorud

← شیرین‌چای، دهستان خرقان، شهرستان ساوه.

سرولایت Sarvalāyat

دهستان سرولایت، شهرستان نیشابور. فصلی، ریزابهٔ کال‌شورجوین، حوضهٔ دشت کویر. طول ۴۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی جنوبی. میانگین آبدهی سالانه ۱۰ میلیون مترمکعب (ایستگاه نشیب).
رودخانهٔ سرولایت از قسمت بالای درّهٔ وان، در ۱۰۵ کیلومتری شمال باختری نیشابور سرچشمه می‌گیرد و ضمن عبور از درّهٔ وان روستای استخر را سیراب می‌کند. سپس از کنار روستاهای بهاربالا، دربند و نشیب *Našib* می‌گذرد و قبل از رسیدن به روستای داراب با دو ریزابهٔ باختری کوچک که در دامنه‌های شمالی و جنوبی کوه قوچ‌خوار *Qucxār* جریان دارند، مخلوط می‌شود و پس از سیراب ساختن روستای داراب به روستاهای کاهان و بسک *Besk* و سیمان و عباس‌آباد می‌رسد. در جنوب روستای اخیر با دو ریزابهٔ خاوری که از کوه ماهرخ سرچشمه گرفته‌اند درهم می‌آمیزد و بسوی روستاهای دیوانگان و یام و گل‌گنبد روان می‌شود و در ۲ کیلومتری جنوب باختری روستای اخیر به کال‌شورجوین می‌ریزد.

سُرهان Sorhān

← سُرهلان، دهستان شینتال، شهرستان سلماس (شاهپور).

سرّه‌خاتون Sarreh xātun

دهستان نصریان، شهرستان دهلران. فصلی، ریزابهٔ رود لوبیتر، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول تا مرز ایران و عراق ۹ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۰ متر. شیب متوسط ۲/۲ درصد. مسیر کلی جنوب باختری. سرچشمه، ۴۱ کیلومتری باختر شمالی دهلران.

سُرهلان Sorhalān

دهستان شینتال *Šintāl*، شهرستان سلماس (شاهپور). فصلی، ریزابهٔ زولاچای، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۳۰

کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۰۰ متر. شیب متوسط ۴/۷ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
رودخانهٔ سرهلان از دامنهٔ جنوبی کوه هرویل‌داغی *Haravil dāqi* واقع در مرز ایران و ترکیه و ۳۳ کیلومتری باختر سلماس سرچشمه می‌گیرد. نخست بسوی جنوب روان می‌شود و در خاور گردنهٔ خانه‌سور بسوی جنوب خاوری منحرف می‌گردد و در ۴ کیلومتری شمال شینتال با ریزابهٔ کوچکی که از شمال می‌آید مخلوط می‌شود و بسوی جنوب تغییر مسیر می‌دهد و در جنوب روستای شینتال بسوی خاور متوجه می‌شود و در ۴ کیلومتری باختر جنوبی چهریق به زولاچای می‌ریزد.

سریس **Seris**
دهستان سردرود، شهرستان بویراحمد سردسیر. دائمی، ریزابهٔ رود بشار، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۸۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۰۰ متر. شیب متوسط ۸/۸ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.
سرچشمه، کوه دینار، ۱۲ کیلومتری شمال یاسوج.

سزار **Sazār**
← دز، استانهای لرستان و خوزستان.

سعدآباد **Sa'd ābād**
دهستان لادیز. شهرستان زاهدان. فصلی، ریزابهٔ رود لادیز، حوضهٔ خاوری یا هامون (هامون ماشکل). طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۰۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی خاوری.
سرچشمه، ۸۰ کیلومتری جنوب زاهدان.

سعلکی **Sa'laki**
دهستان همایجان، شهرستان سپیدان. فصلی، ریزابهٔ رود اردکان، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۹۷۰ متر. شیب متوسط ۴/۶ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ کوه رونج، ۷ کیلومتری شمال اردکان.

سعیدآبادچای **Sa'id ābād cāy**
دهستان مهران‌رود، شهرستان تبریز. فصلی، ریزابهٔ تلخه‌رود، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۴۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۷۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۳۰ متر. شیب متوسط ۱/۹ درصد. مسیر کلی شمال خاوری. میانگین آبدهی سالانه ۲۳ میلیون مترمکعب (ایستگاه سعیدآباد).
این رودخانه از دو رودخانهٔ هزرچای *Hazer cāy* و متنق‌چای *Matanaq cāy* که در روستای متنق *Matanaq* در ۲۵ کیلومتری باختر بستان‌آباد، بهم پیوسته‌اند تشکیل یافته و با کمی انحراف بسوی شمال خاوری از روستای ایرانک (یا ایرانق) عبور می‌کند و سپس متوجه شمال گردیده روستای سعیدآباد و باغستانهای آن را مشروب می‌سازد و پس از قطع راه اتومبیل‌رو بستان‌آباد به تبریز، وارد درهٔ میان کوههای گونی *Guney* و قیلک *Qayalek* و کوه تک‌آلتی *Tak ālti* شده و سر راه خود از روستای اسکندر عبور می‌کند. از این روستا به بعد بطرف شمال باختری متوجه می‌گردد و پس از مشروب نمودن روستاهای ملک‌کیان *Malek kiyān*، کوار *Kavār* و تویقون *Tōyqun* و مخلوط شدن با چند ریزابهٔ بزرگ و کوچک از روستای کمند *Kamand* می‌گذرد و سرانجام در یک کیلومتری شمال باختری روستای اخیر به تلخه‌رود می‌ریزد.

سفید **Sefid**
دهستان قهاب صرصر، شهرستان دامغان، خشکرود، حوضهٔ دشت کویر (کویر حاج علی‌قلی). طول ۶۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۶۰ متر. شیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.
این خشکرود از دامنهٔ کوههای صبور *Sabur*، سرخ و کافرسر، در ۴۲ کیلومتری باختر جنوبی دامغان سرچشمه گرفته و پس از عبور از درهٔ میان کوه سرخ (در شمال) و کوه کافرسر (در جنوب باختری) بسوی دامنهٔ شمالی کوه شورو *Šuru* روان می‌گردد و با قطع راه اتومبیل‌رو سمنان به دامغان از کنار روستای امیرآباد می‌گذرد و پس از عبور از جنوب روستای حاجی‌آباد، خط آهن سمنان - دامغان را نیز قطع می‌کند و در دشت جنوبی دامغان ناپدید می‌گردد. مازاد آب این رودخانه در فصلهای سیلابی به کویر حاج‌علی‌قلی می‌ریزد.

سفید **Sefid**
دهستان چهاردانگه، شهرستان اقلید. فصلی، ریزابهٔ رود تنگ براق، حوضهٔ نیریز (دریاچهٔ بختگان). طول ۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۰۸۰ متر. شیب متوسط ۰/۹ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
این رودخانه از کوههای سیاه، دووجبی *Dovajabi*، قورقوش *Qurquš*، جنگا *Jangā* و آب سیاه، در ۳۷ کیلومتری شمال باختری سده سرچشمه می‌گیرد و بنام کال شادنشین از درهٔ خاوری کوه چهل شهیدان رو به جنوب خاوری روان می‌شود و پس از خروج از درهٔ مزبور به رود سفید تغییر نام می‌دهد و در ده کیلومتری جنوب باختری سده با رودخانهٔ بالنگان مخلوط می‌شود و رودخانهٔ تنگ براق را تشکیل می‌دهد.

سفید **Sefid**
دهستان ماهان، شهرستان کرمان. فصلی، حوضهٔ اردستان و یزد و کرمان (شنزارهای جنوب کرمان). طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۸۵۰ متر. شیب متوسط ۴/۶ درصد. مسیر کلی باختری.
سرچشمه، کوههای سیرچ و سدو *Sedu* و نایی *Nāyi*، ۳۳ کیلومتری جنوب خاوری کرمان.

سفید **Sefid**
← هلّه، شهرستانهای کازرون و برازجان.

سفیدان **Sefidān**

دهستان بهاباد، شهرستان بافق. فصلی، حوضهٔ کویرلوت (کویرساغند). طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۴۰ متر. شیب متوسط ۱/۲ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

سرچشمه، دامنهٔ کوههای پیرعلی و بندمرازون *Band-e Merāzun*، ۶۹ کیلومتری شمال خاوری بافق.

این رودخانه در طول مسیر خود از کنار حوض حسنعلی اسماعیل و حوض ملاّ میگذرد و در ۸۹ کیلومتری شمال خاوری بافق به کویر ساغند وارد میشود.

سفیدباغ **Sefid bāq**

← گوسک چوغان، دهستانهای اسفندقه و اسماعیلی، شهرستان جیرفت.

سفیددرّه **Sefid darreh**

دهستان خورهه، شهرستان محلات. فصلی، ریزابهٔ رود لعلبار. حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۵۵۰ متر. شیب متوسط ۳/۵ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

سرچشمه، دامنهٔ کوههای عیسیآباد و کهون *Kahun*، ۲۲ کیلومتری شمال باختری محلات. ریزشگاه، ۸ کیلومتری جنوب محلات.

سفیدرود **Sefid rud**

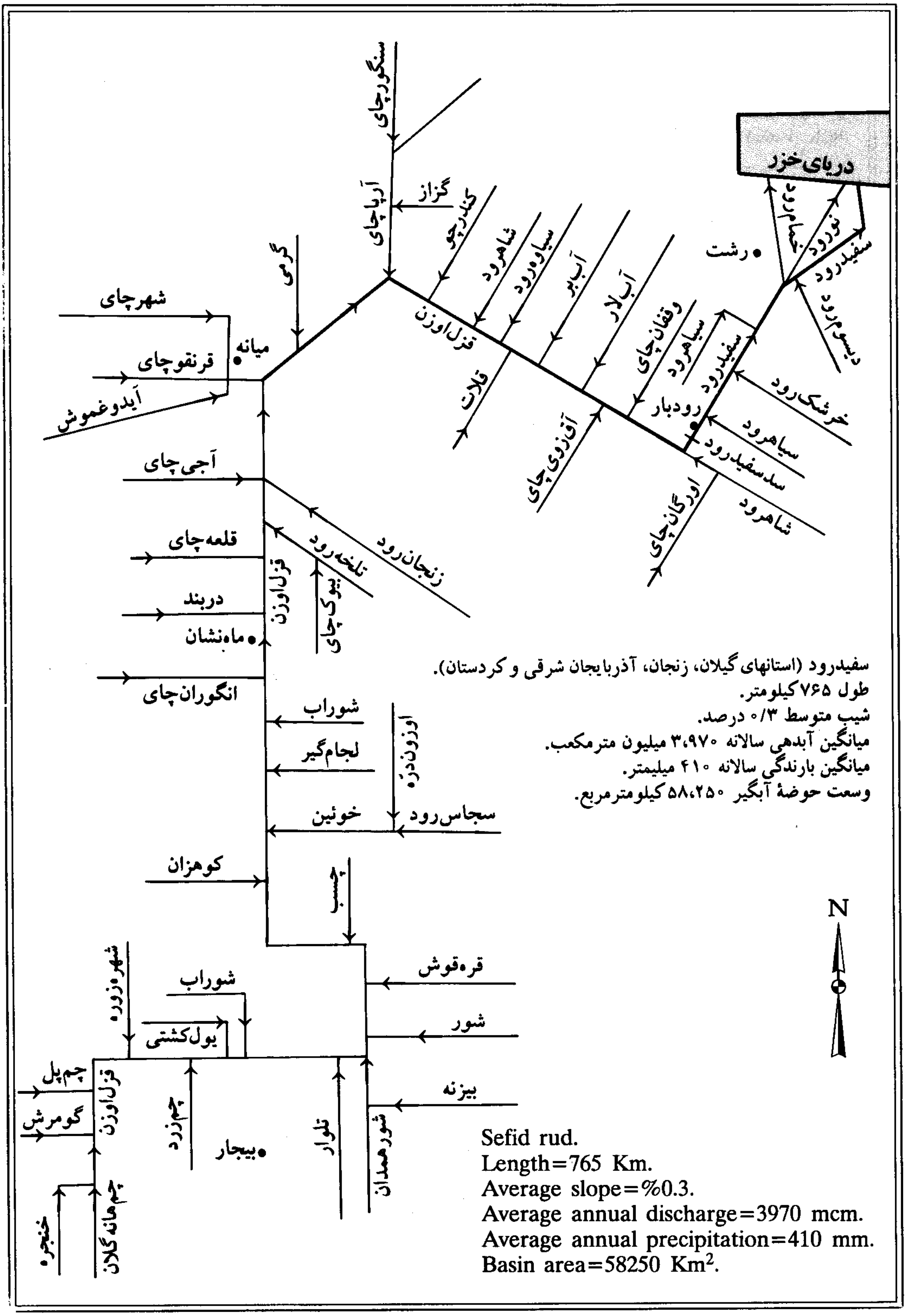
دهستانهای پشتکوه و نرمآبدوسر، شهرستان ساری، دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ تجن، حوضهٔ دریای خزر. طول ۵۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۷۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۸۰ متر. شیب متوسط ۲/۲ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

این رودخانه از بهم پیوستن رودهای بورطلا و تنگکاورد، در ۶۷ کیلومتری جنوب خاوری ساری تشکیل میگردد. نخست کوه سدوک *Soduk* را از طرف دامنهٔ شمالی دور زده و پس از آمیختن با رودخانهٔ سرم از درّهٔ باختری نمازکوه بسوی شمال روان میگردد و روستاهای بندبن *Bandbon* و چهاررودبار را سیراب میسازد و با ریزابهای که از ارتفاعات خاوری سرازیر شده و از روستاهای تیلک، گلخوران *Golxurān* و رودبار عبور نموده است، مخلوط میشود و پس از عبور از روستاهای گلباغ و میلاددشت با رودخانهٔ لنگر درهم آمیخته و رو به باختر تغییر مسیر میدهد و از درّهٔ میان کوههای قبلهکوه (در شمال) و تخت امیر(در جنوب) جریان مییابد. در این درّه روستاهای نقیبخیل، سعیدآباد و زکریاکلا را سیراب ساخته و از طریق درّهٔ میان کوه سنگلت *Sanglat* (در باختر) و قبلهکوه (درخاور) بسوی شمال متوجه شده و پس از عبور از باختر روستای اروت *Arvat* بسوی باختر شمالی منحرف میشود و از کنار روستاهای ورتنی *Vartni* و کربا *Karbā* میگذرد و با شیرینرود مخلوط میگردد و بسوی روستای افراچال *Afrācāl* روان میشود. در روستای مزبور مجدداً تغییر مسیر یافته و رو به شمال باختری جریان مییابد و در سر راه با رودخانهٔ بزدره درهم میآمیزد. از این نقطه رو بسوی شمال متوجه میشود و پس از مخلوط شدن با رود لاجیم در ۲۶ کیلومتری جنوب خاوری ساری به رود تجن میریزد.

سفیدرود **Sefid rud**

استانهای گیلان، زنجان، آذربایجان شرقی و کردستان. دائمی، حوضهٔ دریای خزر. طول ۷۶۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۵- متر. شیب متوسط ۰/۳ درصد. مسیر کلی نخست خاوری، سپس شمال باختری و شمال خاوری. (در ورود به استان زنجان جنوب خاوری و در ورود به استان گیلان شمال خاوری). میانگین آبدهی سالانه ۳۹۷۰ میلیون مترمکعب (ایستگاه آستانه).

سفیدرود از آبخیزهای ۳۰ کیلومتری شمال باختری سنندج (دهستان مارال) سرچشمه میگیرد و بنام چمهانه گلان رو به شمال جریان مییابد. پس از طی حدود ۱۰ کیلومتر با رودخانهٔ خنجره مخلوط میشود و همچنان رو به شمال از درّهٔ خاوری کوه کانیکوکینه *Kāni kokinah* میگذرد و در درّهٔ باختر کوه کانیشاه با رود گومرش و چمبناسوره مخلوط میشود و بنام رود قزلاوزن بسوی شمال خاوری متوجه میگردد و از کنار روستای هزارکانیان *Hezārkāniyān* میگذرد و پس از مخلوط شدن با رودخانهٔ چمپل و طی پیچ و خمهای نسبتاً زیاد از شهرستان سنندج خارج میگردد و به دهستان نجفآباد از شهرستان بیجار وارد میشود. دهستان مزبور را نخست از باختر به خاور و سپس بسوی شمال خاوری طی میکند و در روستای زردهکمر با چمزرد مخلوط میشود و در روستاهای قاسمآباد و علیآباد به ترتیب با رودخانههای یولکشتی و شوراب درهم میآمیزد. سپس بسوی خاور متوجه میشود و از ۱۴ کیلومتری شمال بیجار عبور میکند و با پیمودن دامنهٔ جنوبی کوههای سلیمکش و چشمه و توپآغاج از شهرستان بیجار خارج میگردد و به شهرستان خدابنده (قیدار) از استان زنجان وارد میشود و دهستان قشلاقات افشار را نخست رو به خاور و سپس با طی یک قوس عظیم چپگرد میپیماید و در ضمن با ریزابههایی چون رودهای تلوار، شور و چسب مخلوط میگردد. در روستای محمدآباد مجدداً تغییر مسیر میدهد و رو به شمال متوجه میشود و کوه شینهداغ را از سوی خاور و شمال دور میزند و پس از مخلوط شدن با رودخانهٔ خوزان، راه اتومبیلرو زنجان به بیجار را قطع میکند و با رودخانهٔ خوئین نیز مخلوط میشود و رو بسوی شمال باختری به دهستان انگوران از شهرستان زنجان وارد میگردد. در این دهستان نخست با رودخانهٔ لجامگیر و سپس با انگورانچای مخلوط میگردد و پس از عبور از شهر ماهنشان با رودخانهٔ دربند نیز مخلوط میگردد و با دور زدن کوه آققیه به دهستان اوباتو وارد میشود. در این دهستان نخست با قلعهچای و سپس با تلخهرود مخلوط میشود و به دهستان چایپاره وارد میگردد. در دهستان چایپاره نخست با زنجانچای و سپس با آجیچای درهم میآمیزد و به شهرستان میانه از استان آذربایجان شرقی داخل میگردد و دهستان کُلهبوز را رو به شمال و به موازات



سفیدرود (استانهای گیلان، زنجان، آذربایجان شرقی و کردستان).
طول ۷۶۵ کیلومتر.
شیب متوسط ۰/۳ درصد.
میانگین آبدهی سالانه ۳،۹۷۰ میلیون مترمکعب.
میانگین بارندگی سالانه ۴۱۰ میلیمتر.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۵۸،۲۵۰ کیلومترمربع.

Sefid rud.
Length=765 Km.
Average slope=%0.3.
Average annual discharge=3970 mcm.
Average annual precipitation=410 mm.
Basin area=58250 Km^2.

خط آهن تهران تبریز می‌پیماید. در ایستگاه پل دختر به درّهٔ قافلانکوه وارد می‌شود و رو به شمال به دهستان حومه از شهرستان میانه داخل می‌گردد. در این دهستان با رودخانهٔ آیدوغموش مخلوط می‌شود و رو بسوی شمال خاوری به دهستانهای کندوان و گرمه وارد می‌شود و پس از آمیختن با رودخانهٔ گرمی به شهرستان خلخال وارد می‌گردد. در دهستان کاغذکنان شهرستان خلخال با رودخانهٔ آرپاچای مخلوط می‌شود و با ورود به دهستان خورش‌رستم با رودخانهٔ کندرچو و سپس با شاهرود مخلوط می‌شود و به دهستان طارم علیا از شهرستان میانه وارد می‌گردد. در دهستان مزبور با رودخانه‌های لوان‌چای، قلات، آب‌بر، آب‌لار و آق‌زوی‌چای مخلوط می‌گردد و به دهستان طارم سفلی از شهرستان قزوین وارد می‌شود و به دریاچهٔ سد سفیدرود می‌ریزد. و پس از پیوستن با رودخانهٔ شاهرود به سفیدرود تغییر نام می‌دهد و رو بسوی شمال خاوری جریان می‌یابد و از کنار شهر رودبار می‌گذرد. در روستای گاوخسب با سیاهرود مخلوط می‌گردد. در روستای تاریک‌رود ریزابهٔ نسبتاً بزرگی که آن نیز سیاهرود نام دارد به آن ملحق می‌گردد و پس از عبور از دهستان رستم‌آباد به دهستان سنگر از شهرستان رشت داخل می‌شود و بتدریج بر پهنهٔ بستر آن افزوده می‌گردد. در این دهستان روستاهای فراوانی چون شهر بیجار، چترود و غازیان را مشروب ساخته و به دشت گیلان که از آبرفت‌های همین رودخانه پدید آمده است وارد می‌شود. دلتای سفیدرود که وسعت آن به ۱۲۵۰ کیلومترمربع بالغ می‌گردد از همین روستا آغاز می‌شود و نخستین شاخهٔ آن که خمام‌رود نام دارد در همین روستا از آن جدا می‌گردد.

سفیدرود در دلتای خویش همچنان بسوی شمال جریان می‌یابد و در روستای پاشاکی با دیسوم‌رود مخلوط می‌گردد و به دهستان کوچصفهان وارد می‌شود. در همین محل شاخهٔ دیگری که نورود نام دارد از آن منشعب می‌گردد و سپس بسوی آستانهٔ اشرفیه روان می‌شود. در این شهر تغییر جهت داده و با چند پیچ و تاب بسوی شمال رهسپار می‌شود و سرانجام در شمال کیاشهر به دریای خزر می‌ریزد.

آمارهای موجود از رودخانهٔ سفیدرود که بعنوان یکی از بزرگترین و مهمترین رودخانه‌های ایران بشمار می‌رود گویای آن است که حداقل آبدهی ماهیانهٔ آن که طی ۲۰ سال از ۱۳۲۹ تا ۱۳۴۹ اندازه‌گیری شده، ۲۵ میلیون مترمکعب و حداکثر آبدهی ماهانهٔ آن ۳۵۰۰ میلیون مترمکعب است.

سفیول Sefiol

دهستان لاهیجان، شهرستان پیرانشهر. دائمی، ریزابهٔ چم‌دورود، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۱۹۰ متر. شیب متوسط ۶/۵ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.

رودخانهٔ سفیول از دامنهٔ شمال باختری کوه سپیارز، در ۲۸ کیلومتری شمال باختری پیرانشهر (خانه) سرچشمه می‌گیرد و درهٔ خاوری کوه کلاشین را بسوی شمال خاوری طی می‌کند و در روستای دورود به چم‌دورود می‌ریزد.

سقدر Saqdar

دهستان مسکون، شهرستان جیرفت. فصلی، ریزابهٔ رود سگدر، حوضهٔ جزموریان، طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۳۰ متر. شیب متوسط ۶/۵ درصد. مسیر کلی نخست جنوب باختری، سپس باختر شمالی.

سرچشمه، کوههای جبال بارز، ۳۶ کیلومتری شمال خاوری جیرفت. در طول راه از کنار روستاهای گورو، زری‌خول پائین، زارین، حسین‌آباد، جگان و بندکوه می‌گذرد و با رودخانهٔ تنگ‌گزان مخلوط می‌شود.

سقّزچای Saqqez cāy

← چم‌سقّز، شهرستان سقز، استان کردستان.

سقّزچی‌چای Saqqezci cāy

دهستان خورش‌رستم، شهرستان خلخال. فصلی، ریزابهٔ قزل‌اوزن، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۵۰ متر. شیب متوسط ۴/۴ درصد. مسیر کلی جنوبی.

سرچشمه، ۳۰ کیلومتری جنوب باختری هروآباد.

سگار Sagār

دهستان بهمدی، شهرستان جاسک. فصلی، ریزابهٔ رود شریفی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۲۵۰ متر. شیب متوسط ۲/۸ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری. سرچشمه ارتفاعات ۷۲ کیلومتری شمال باختری جاسک.

سگدر Sagdar

← شور جیرفت، دهستان گور، شهرستان جیرفت.

سگرکن Segerkan

دهستان بشاگرد غربی، شهرستان میناب. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ جگین، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۸۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۴۰۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی. سرچشمه کوه بردست *Bardast*، ۱۴۷ کیلومتری جنوب خاوری میناب.

سلامی Salāmi

دهستان بالاخواف، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ کال خواجه‌یار، حوضهٔ خاوری یا هامون (نمکزار خواف). طول ۳۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۰۰۰ متر. شیب متوسط ۲/۵ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

این رودخانه که به آن کال سلامی نیز می‌گویند از دامنهٔ خاوری کوه بازه، ۳۹ کیلومتری شمال شهر رود سرچشمه گرفته و به بند سلامی واقع در ۲۵ کیلومتری شمال باختری رود (خواف) می‌ریزد و مازاد آن پس از عبور از روستاهای قلعه‌نو و چهارده به کال خواجه‌یار می‌ریزد.

سلبیز Salbiz

← شکستان، دهستان ماهور، شهرستان ممسنی.

سلطان میدان Soltān meydān

شهرستانهای ساری و دامغان، استانهای مازندران و سمنان. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ چشمه‌علی، حوضهٔ دشت کویر (کویر حاج‌علی‌قلی). طول ۵۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۷۰ متر. شیب متوسط ۱/۱ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.

خشکرود سلطان میدان از دامنهٔ کوههای کاشته‌کله *Kāštehkaleh* و لُفارد *Lofārd*، در ۸۰ کیلومتری جنوب خاوری ساری سرچشمه گرفته و رو بسوی شمال خاوری از روستای فولادمحله *Fulādmahalleh* عبور می‌کند و با پیمودن دامنهٔ شمالی کوههای لُفارد، مهتاب، صبور و آرسک *Āresk* از شهرستان ساری خارج شده و به شهرستان دامغان وارد می‌گردد. در این شهرستان تغییر نام داده و به رودخانهٔ آستانه مبدل می‌شود و با پیمودن دامنهٔ جنوبی سرکوه منطقهٔ لچو *Lecu* را پشت سر می‌گذارد و در روستای آستانه با رودخانهٔ دامغان مخلوط و توأماً رودخانهٔ چشمه‌علی را تشکیل می‌دهند.

سلمان Salmān

دهستان راهجرد شرقی، شهرستان قم. فصلی، ریزابهٔ قمرود، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۰۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۸ درصد. مسیر کلی خاوری.

سرچشمه، دامنهٔ کوههای میشی و خستک، ۵۶ کیلومتری باختر جنوبی قم.

این رودخانه ضمن عبور از دهستان راهجرد شرقی با رودخانهٔ هشت‌بند تلاقی می‌کند و در جنوب ایستگاه راه‌آهن ساقه به خشکرودی تبدیل شده و بمرور محو و ناپدید می‌شود. مازاد آب آن در بارندگیهای فوق‌العاده به قمرود می‌ریزد.

سلن‌چای Selen cāy

دهستان گرمادوز *Garmāduz*، شهرستان اهر. فصلی، ریزابهٔ ارس، حوضهٔ دریای خزر. طول ۵۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۸۰ متر. شیب متوسط ۲/۱ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

این رودخانه از دامنه‌های شمالی کوههای گیشتسر *Geyštasar* و قزقلعه‌سی سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی شمال جریان می‌یابد و روستاهای میدانلار *Meydānlār*، ایاخ‌کالی *Ayāxkāli*، گاوزاله *Gāvzāleh*، سیّدلر *Seyyedlar*، قلعه‌کندی، علیشار *Ališār*، شیخلان *Šeyxlān*، زربیل *Zarbil* سراجر *Sarājar* و قوی‌جاق‌های بالا و بزرگ را سیراب ساخته در ۱/۵ کیلومتری شمال قوی‌جاق بزرگ به رودخانهٔ ارس می‌ریزد.

سم Sam

← هاکون، دهستان بنت، شهرستان ایرانشهر.

سما Samā

دهستان پنجک رستاق، شهرستان نوشهر. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ گرم‌دره، حوضهٔ دریای خزر. طول ۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۲۰ متر. شیب متوسط ۴/۷ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.

رودخانهٔ سما از بهم پیوستن رودهای منجیر و فیروزآباد، در روستای سما، در ۳۱ کیلومتری جنوب باختری نوشهر تشکیل می‌یابد و درّهٔ جنگلی سما را بسوی شمال خاوری می‌پیماید و به رودخانهٔ گرم‌دره می‌ریزد.

سمّاچ Sammāc

دهستان نگور، شهرستان چابهار. خشکرود، ریزابهٔ رود باهوکلات، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۵ متر. شیب متوسط ۰/۹ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.

سرچشمه ککی‌کوه *Kakikuh*، ۴۲ کیلومتری خاور شمالی چابهار.

این رودخانه در کوهپایهٔ کوه مزبور ناپدید می‌شود و فقط هنگام بارندگیهای فوق‌العاده به رود باهوکلات می‌ریزد.

سمبورچای Sambur cāy

دهستان برزند *Barzand* شهرستان مغان. فصلی، ریزابهٔ رود خوفنام، حوضهٔ دریای خزر. طول ۴۹ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۳۷۰ متر. شیب متوسط ۲/۷ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

این رودخانه از دامنه‌های شمالی رشته کوههای صلوات واقع در دهستان برزند سرچشمه می‌گیرد و روستاهای صلوات، سیّدلر *Seyyedlar*، کهنه‌کند *Kohneh kand*، اللـه‌یارلو، کمیزگان *Kamizgān*، ملاّلر *Mollālar*، دریااوقلی و بدرخانه *Badar xāneh* را مشروب می‌سازد. رودخانهٔ مزبور از یک کیلومتری شمال روستای دریااوقلی بطرف باختر منحرف شده و در شمال روستای زیوه به رودخانهٔ خوفنام وارد می‌شود.

شُمسیدر Somsidar

دهستان بنت، شهرستان ایرانشهر. فصلی، ریزابهٔ رود دستگرد، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۲ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.

سرچشمه، کوههای سیاه، گدی داراب *Gedi dārāb* و سیاه‌ناپکی، ۱۶۵ کیلومتری جنوب باختری ایرانشهر. از روستایی بنام شُمسیدر می‌گذرد.

سملقان Samalqān

دهستان سملقان، شهرستان بجنورد. فصلی، ریزابهٔ رود اترک، حوضهٔ دریای خزر. طول ۶۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۶۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی شمال خاوری. میانگین آبدهی سالانه ۷۰ میلیون مترمکعب (اندازه‌گیری شده در ایستگاه دربند).

این رودخانه طی چشمه‌سارها و ریزابه‌های متعدد از دامنهٔ شمالی رشتهٔ الله‌داغ، در ۴۴کیلومتری باختر بجنورد سرچشمه می‌گیرد و درهٔ شمالی رشتهٔ مزبور را ضمن مشروب ساختن روستای هاور *Hāvar* بسوی باختر طی می‌کند. در ۸کیلومتری باختر روستای مزبور تغییر مسیر داده و با پیمودن قوس راستگرد کوچکی بسوی شمال خاوری متوجه می‌شود و ضمن سیراب ساختن روستاهای بربرآباد *Barbar ābād* و کلاته‌خان، لنگر *Langar* ، قره مصلّی و کژی *Kažay* و مخلوط شدن با چند ریزابهٔ بزرگ و کوچک از شمال شهرک آشخانه *Āšxāneh* رو بسوی خاور عبور می‌کند و پس از طی ۳کیلومتر از کنار روستای کریک *Kerik* می‌گذرد و به درهٔ نسبتاً تنگی بنام دربند وارد می‌گردد و بسوی شمال خاوری جریان می‌یابد و در سر راه روستاهای دربند *Darband* و برج زنگلانلو *Borj-e Zangalānlu* را مشروب می‌سازد و در روستای پیش‌قلعه به رود اترک می‌ریزد.

Semnān **سمنان**

دهستانهای شهمیرزاد، سنگسر و علاء، شهرستان سمنان. فصلی، ریزابهٔ شوراب سمنان. حوضهٔ دشت کویر. طول ۳۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۵۰ متر. شیب متوسط ۲/۵ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، ارتفاعات ۲۵کیلومتری شمال خاوری سمنان. مسیر، نخست درهٔ رضابرک *Rezābarak* سپس با دور زدن کوه سفیدلت، روستاهای شادبند، پشته، درجزین و چهل‌تن را سیراب می‌کند و پس از عبور از دامنهٔ خاوری کوه چغندرون *Ceqondarun* در باختر سمنان به شوراب سمنان می‌پیوندد.

Semeh **سمه**

← رامهرمز، شهرستانهای ایذه و رامهرمز، استان خوزستان.

Semirom **سمیرم**

دهستانهای حنّا و پادنای سفلی، شهرستان سمیرم. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ ماربر، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۸۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۷۹۰ متر. شیب متوسط ۱/۱ درصد. مسیر کلی باختری.
این رودخانه از دامنهٔ جنوبی کوه مروارید و همچنین آبخیزهای منطقهٔ یلگدگی *Yelgadegi* ، در ۵۰کیلومتری جنوب خاوری سمیرم سرچشمه گرفته و بنام رودخانهٔ بهمن‌زاد رو به شمال باختری روان می‌شود. در ۲۹کیلومتری جنوب خاوری سمیرم با رودخانهٔ چاه‌تل مخلوط شده و بنام رودخانهٔ حنّا از کنار روستای حنّا واقع در درهٔ شمالی کوه رگ حنّا می‌گذرد و به منطقهٔ سوهران وارد می‌گردد. در این منطقه با رودخانهٔ جنگاباد درهم می‌آمیزد و سپس به تنگ کاسارون وارد شده و رو به شمال باختری بسوی منطقهٔ ضرغام‌آباد روان می‌گردد و با رودخانهٔ قلعه‌سیستان مخلوط می‌شود و رو به باختر جنوبی منحرف می‌گردد و پس از مخلوط شدن با رودخانهٔ خرکش از طریق درهٔ آلاجابایر *Ālājābāyer* رو بسوی جنوب باختری بطرف روستای تنگ خشک روان می‌گردد. در شمال این روستا با رودخانهٔ ایلان‌دره مخلوط می‌گردد و پس از آمیختن با آب تنگ خشک در روستای رودآباد به رودخانهٔ ماربر می‌ریزد.

Sanjabad cāy **سنجبدچای**

دهستان سنجبد، شهرستان خلخال. فصلی، ریزابهٔ آرپاچای، حوضهٔ دریای خزر. طول ۴۲کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۹۰ متر. شیب متوسط ۱/۷ درصد. مسیر کلی جنوبی.
این رودخانه از دامنهٔ باختری کوههای تالش، در ۳۱کیلومتری شمال باختری هروآباد سرچشمه می‌گیرد. نخست بسوی باختر جریان می‌یابد و روستاهای مجدر *Majdar* و مرشت *Merešt* را سر راه مشروب می‌سازد و با طی قوس کوچکی بسوی جنوب باختری منحرف می‌گردد و در راه خود روستاهای خلفه‌لو *Xalfehlu* ، آق‌باش، اصلانی و کزور *Kazvar* را سیراب می‌کند. در روستای اخیر با ریزابه‌ای که از خاور سرازیر گردیده و روستای آلو *Alu* را مشروب ساخته است درهم می‌آمیزد و همچنان بسوی جنوب باختری روان می‌شود. در ۳ کیلومتری جنوب روستای کزور با ریزابهٔ دیگری که آن نیز از ارتفاعات خاوری سرچشمه گرفته و بسوی باختر سرازیر شده است مخلوط می‌شود و مسیر خود را همچنان بسوی جنوب باختری ادامه می‌دهد. در روستایی بنام قردقشلاق با ریزابه‌ای که از ارتفاعات شمال غربی سرازیر شده و روستاهای پیرآغاجی *Pirāqāji* و پارس‌آباد را مشروب نمود است درهم می‌آمیزد. در سنجبد بسوی جنوب متوجه شده و در ۲کیلومتری جنوب سنجبد با ریزابهٔ دیگری که از ارتفاعات خاوری جاری شده است مخلوط می‌شود. از این نقطه به بعد نیز مسیر رودخانهٔ مزبور بسوی جنوب ادامه می‌یابد و پس از عبور از خاور روستای گنجگاه *Ganjgāh* و باختر روستای سوره‌برق *Surehbarq* و آمیختن با ریزابهٔ نسبتاً بزرگی که از ارتفاعات باختری سرازیر شده و سر راه روستاهای عرصه دوگاه *Arsehdugāh* ، تره‌تیزک *Tarehtizak* و نی‌لق *Neylaq* را مشروب نموده است مخلوط می‌شود و راه خویش را همچنان بسوی جنوب ادامه می‌دهد. در ۲ کیلومتری شمال خاوری روستای ایلخچی *Ilxci* ریزابهٔ نسبتاً بزرگی که از ارتفاعات باختری سرچشمه گرفته و روستای گزاز *Gezāz* را مشروب نموده است به آن می‌ریزد و پس از سیراب نمودن روستای ایلخچی در ۲ کیلومتری شمال قلعه‌خرابه قاباق به آرپاچای می‌ریزد.

Sanjabad cāy **سنجبدچای**

← سنگورچای، دهستان سنجبد، شهرستان خلخال.

Senderk **سندرک**

دهستان بشاگرد غربی، شهرستان میناب. فصلی، ریزابهٔ رود تومون سفید. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۰ متر. شیب متوسط ۱/۹ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

سرچشمه، ۶۰کیلومتری جنوب خاوری میناب.

سنکزسو Sankez su
دهستان میانکوه، شهرستان دره‌گز. دائمی، ریزابهٔ زنگلانلوچای، حوضهٔ قره‌قوم. طول ۴۰کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۵۰ متر. شیب متوسط ۲/۶ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.
این رودخانه از دامنهٔ شمالی رشته‌کوههای بوگ‌میشت *Bugmišt*، در ۳۵کیلومتری جنوب باختری دره‌گز سرچشمه می‌گیرد و درهٔ شمالی رشته‌کوه مزبور را بطرف شمال باختری می‌پیماید. در ۵کیلومتری جنوب باختری روستای کپکان *Kapkān* بسوی شمال خاوری منحرف می‌شود و پس از مشروب نمودن روستای کپکان با رودخانهٔ میو مخلوط می‌شود و درهٔ جنوبی رشتهٔ الله‌اکبر را بسوی خاور جنوبی طی می‌کند و پس از مشروب ساختن روستای دهشت در ۵کیلومتری جنوب باختری زنگلانلو با رود ریشخوار مخلوط شده و رودخانهٔ زنگلانلو را پدید می‌آورد.

سنگان Sangān
دهستان سنگان، شهرستان زاهدان. فصلی، ریزابهٔ رود گزو، حوضهٔ خاوری یا هامون (هامون ماشکل). طول ۵۰کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۳۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۰۰ متر. شیب متوسط ۴/۵ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی. سرچشمه کوه تفتان، ۳۳کیلومتری شمال خاش.

سنگ‌تهاب Sang-e Tahāb
دهستان دیهوک، شهرستان طبس. فصلی، حوضهٔ کویر لوت. طول ۱۰۰کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۴۰ متر. شیب متوسط ۰/۶ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، ۹۵کیلومتری خاور جنوبی طبس.

سنگ‌سیاه Sang-e Siyāh
دهستان پسکوه، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ شوررودپسکوه، حوضهٔ کویر لوت (دغ محمدآباد). طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۳۳۰ متر. شیب متوسط ۲/۳ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه مسعودی، ۳۹کیلومتری باختر قاین.

سنگ‌سیاهی Sang-e Siyāhi
دهستان مارز، شهرستان کهنوج. فصلی، ریزابهٔ رود سرزه، حوضهٔ جزموریان. طول ۱۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۰۰ متر. شیب متوسط ۲/۳ درصد. مسیر کلی شمالی.
سرچشمه، کوه میه‌در *Mihder*، ۱۵۵کیلومتری جنوب خاوری کهنوج.

سنگون Sangun
دهستان بشاگرد غربی، شهرستان میناب. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ مازابی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۸۰ متر. شیب متوسط ۴/۴ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی. سرچشمه ارتفاعات ۷۸کیلومتری جنوب خاوری میناب.

سوئین‌سر ? Su'insar
دهستان اسالم، شهرستان تالش. دائمی، ریزابهٔ رود ناو، حوضهٔ دریای خزر. طول ۶ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۵۰ متر. شیب متوسط ۲۱/۷ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری. ارتفاعات ۱۸ کیلومتری باختر جنوبی هشتپر.

سوته‌رود Suteh rud
← چهل و چهارآب، دهستان کوهپایه، شهرستان گرگان.

سوج Sōj
دهستان ملک‌آباد، شهرستان سیرجان. فصلی، حوضهٔ اصفهان و سیرجان (کویر سیرجان). طول ۷۰کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۳ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.
سرچشمه، کوههای چشمه نعمت و بیدشیرین و حسین‌آباد، ۵۸ کیلومتری خاور سیرجان. روستاهای مسیر بیدلوک *Bid luk* بید شیرین، باغ سیبها، حسین‌آباد، سوج، بناآباد *Banā ābād* حاج‌قلندر، کهک اسپیچ *Kahk-e Espic*، باشادان، اکبرآباد، کهنمور *Kahnemur* و کفری *Kafri*.

سوخته‌چال Suxteh cāl
دهستانهای تنگوئیه و بلورد و حومه، شهرستان سیرجان. فصلی، حوضهٔ اصفهان و سیرجان (کویر سیرجان). طول ۹۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی. میانگین آبدهی سالانه ۴۵ میلیون مترمکعب (ایستگاه فیروزآباد).
این رودخانه از کوههای تل سرداب و خاکی و یشم *Yašm*، در ۷۰کیلومتری خاور سیرجان سرچشمه می‌گیرد و پس از مخلوط شدن با ریزابه‌های بسیار بنام رودخانهٔ تنگو به دهستان تنگوئیه وارد می‌شود. در این دهستان نیز با ریزابه‌های فراوانی درهم می‌آمیزدو پس از عبور از کنار روستاهای خلیل‌آباد و تنگو و سنگ‌آتش بسوی روستای سرخوان *Sorxvān* روان می‌گردد. در این روستا با رودخانهٔ پلنگی مخلوط می‌شود و به رودخانهٔ سوخته‌چال تغییر نام می‌دهد و پس از عبور از روستاهای فیروزآباد و امیرآباد به دشت خاوری سیرجان وارد می‌گردد و در آنجا به شاخه‌های متعددی پخش می‌گردد و سرانجام در دهستان حومه واقع در جنوب شهر سیرجان به کویر سیرجان می‌ریزد.

سور Sur
← آب‌شور، دهستان بهمئی سرحدی، شهرستان کهگیلویه.

سور **Sur**
← ترادان، دهستان قصرقند، شهرستان چابهار.

سوراخ‌بدر **Surāxbedar**
دهستان مزارعی، شهرستان برازجان. فصلی، ریزابهٔ رودشور شبانکاره. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۶۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۵۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی باختری.
سرچشمه، ۷۰ کیلومتری شمال باختری برازجان.

سوران‌آب **Surānāb**
دهستان پیشین، شهرستان ایرانشهر. فصلی، ریزابهٔ رود گامشاندر، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۶۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی نخست جنوبی، سپس باختر جنوبی.
سرچشمه، ارتفاعات ۱۴۷ کیلومتری جنوب خاوری ایرانشهر.
این رودخانه از روستاهای مندامیتاب *Mandāmitāb* و پیشین می‌گذرد. در محل تلاقی با رودخانهٔ گامشاندر سدی بنام پیشین احداث گردیده است.

سورتیغ **Surtiq**
دهستان دورح، شهرستان بیرجند. فصلی، حوضهٔ خاوری یا هامون (دغ توندی). طول تا مرز ایران و افغانستان ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه(نقطهٔخروج‌ازمرز) ۶۷۰ متر. شیب متوسط ۴/۸ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.
سرچشمه ۱۹ کیلومتری خاور شمالی دورح و ۷۹ کیلومتری باختر روستای ویرانهٔ سورتیغ.

سور دزگیلی **Sur dezgili**
← درّه‌قیر، دهستان رستم‌آباد، شهرستان رامهرمز.

سورک **Surak**
دهستان زرنه، شهرستان ایلام. فصلی، ریزابهٔ رود گنگیر، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۰۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، روستای سرچقا ۶۲ کیلومتری شمال باختری ایلام.

سوزوار **Sōzavār**
دهستان راور، شهرستان کرمان. فصلی، ریزابهٔ میانرود، حوضهٔ کویر لوت. طول ۷۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۰۰ متر. شیب متوسط ۳/۴ درصد. مسیر کلی نخست شمال خاوری سپس جنوب خاوری.
این رودخانه طی ریزابه‌های فراوان از کوههای دارارسو *Dar orsu* و بند انار و شاردو *Šārdu*، در ۳۰ کیلومتری باختر راور سرچشمه گرفته و ضمن عبور از شمال دشت راور با ریزابه‌های فراوان دیگری مخلوط می‌گردد و از کنار روستاهای ده‌علی، یوسف‌آباد، کریم‌آباد و اسماعیل‌آباد می‌گذرد و پس از طی دامنهٔ شمالی کوه‌گدارریگی بسوی جنوب خاوری متوجه شده و از درّهٔ میان کوههای رودخانهٔ اشلومی *Ešlumi* و گدارریگی بسوی جنوب خاوری جریان می‌یابد و در ۲۳ کیلومتری خاور راور به میانرود می‌ریزد.

سُوزه **Sevozeh**
دهستان مزرج، شهرستان قوچان. دائمی، ریزابهٔ رود تباریک، حوضهٔ دریای خزر. طول ۳۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۹۰ متر. شیب متوسط ۳/۴ درصد. مسیر کلی باختر شمالی.
رودخانهٔ سوزه از دامنهٔ باختری کوه بوگ‌میشت، در ۴۷ کیلومتری خاور قوچان سرچشمه می‌گیرد و درهٔ جنوبی رشتهٔ بوگ‌میشت را بسوی باختر شمالی طی می‌کند و پس از سیراب نمودن روستاهای یدک *Yadak* و الهیان *Elāhiyān* و مخلوط شدن با چند ریزابهٔ کوچک، در ۲ کیلومتری جنوب خاوری روستای تبریک *Tabrik* به رودخانهٔ تباریک می‌ریزد. این رودخانه را در واقع می‌توان سرچشمهٔ رودخانهٔ اترک محسوب داشت.

سوسه‌چی **Susehci**
دهستان اسفندک، شهرستان سراوان. فصلی، ریزابهٔ رود ماشکل، حوضهٔ خاوری یا هامون (هامون ماشکل). طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۸۰ متر. شیب متوسط ۰/۹ درصد. مسیر کلی شمال خاوری. سرچشمه کوه بم‌پشت ۷۱ کیلومتری جنوب خاوری سراوان. در طول مسیر با ریزابه‌های بزرگ و کوچک چندی که غالباً از کوه بم‌پشت سرازیر شده‌اند، مخلوط می‌شود.

سوغان **Suqān**
دهستان سوغان، شهرستان بافت. فصلی، ریزابهٔ رود ده‌شیخ، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۸۰ متر. شیب متوسط ۱/۸ درصد. مسیر کلی باختری. سرچشمه کوههای باغ برج و سیاه‌کوه، ۸۳ کیلومتری جنوب خاوری بافت.

سوقانچی‌چای **Sōqānci cāy**
دهستان چهاراویماق شمالی، شهرستان هشترود. فصلی، ریزابهٔ شورچای، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۵۰ متر. شیب متوسط ۲/۳ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
این رودخانه از ارتفاع ۲۱۵۰ متری دامنهٔ شمال خاوری کوه اربط داغی *Arbatdāqi*، در ۴۵ کیلومتری جنوب باختری سراسکند سرچشمه گرفته و بصورت خشکرودی از روستاهای اوچ‌درق و خرم‌درق می‌گذرد و با رسیدن به روستای سوقانچی بتدریج بر میزان آب آن افزوده می‌گردد و رو بسوی شمال خاوری روستاهای نرگس‌آباد و سوقانچی‌رود را سیراب می‌سازد و در روستایی بنام چوگان با قره‌آقاج‌چای مخلوط

گردیده و شورچای را پدید می‌آورند.

سولقان **Suleqān**

دهستانهای کهن و سولقان، شهرستان تهران. فصلی، ریزابهٔ رود کرج، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۳۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۰۰ متر. شیب متوسط ۶ درصد. میانگین آبدهی سالانه ۸۸ میلیون مترمکعب (ایستگاه سولقان). مسیر کلی نخست باختری. سپس جنوبی.
سرچشمه، ارتفاعات شمال خاوری امامزاده داوود، ۲۲ کیلومتری شمال باختری تهران. روستاهای مسیر، امامزاده داوود، کیگاه *Kigāh*، سولقان و کن. ریزابه‌های مسیر، به ترتیب از شمال به جنوب، آب‌تالون، آب‌سنگان و رودخانهٔ کورک.
آب این رودخانه که به آن رود کن نیز می‌گویند در دامنهٔ جنوبی کوه مزرا *Mazrā* و اراضی جنوبی کن به مصرف رسیده و خشک می‌گردد. ولی در بارندگیهای فوق‌العاده مازاد آب آن به رودخانهٔ کرج می‌ریزد.

سولقان **Suleqān**

شهرستانهای تفرش و قم، استانهای مرکزی و قم. فصلی، ریزابهٔ قره‌چای، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۰۰۰ متر. شیب متوسط ۳/۲ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.
این رودخانه از ارتفاعات ۱۹ کیلومتری خاور تفرش طی ریزابه‌های متعدد سرچشمه گرفته و ضمن عبور از دهستان قاهان با رودخانهٔ وزوا مخلوط می‌شود و پس از ورود به شهرستان قم در حدود روستای آوه محو و ناپدید می‌گردد. مازاد آب این رودخانه در فصلهای پر باران به قره‌سو می‌ریزد.

سولگان **Sulegān**

دهستان حومه، شهرستان سمیرم. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ آق‌بلاغ، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۶۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۰۹۰ متر. شیب متوسط ۱/۳ درصد. مسیر کلی نخست شمال باختری سپس باختر.
این رودخانه از چشمه‌سارهای دامنهٔ کوههای چهارقاچ و چیرچیر واقع در شهرستان سمیرم، در ۱۶ کیلومتری خاور شمالی سمیرم سرچشمه گرفته و بنام رودخانهٔ قره‌آغاج از دهستان حومهٔ شهرستان سمیرم رو به شمال باختری روان می‌شود و پس از عبور از درّهٔ میان کوههای شیربرنجی (در خاور) و بوهورز *Bohorz* (در باختر) بسوی روستای مهرگرد روان می‌گردد و در دامنهٔ جنوبی کوه کاسگان *Kāsegān* با رودخانهٔ کاسگان مخلوط می‌شود و رو به باختر تغییر مسیر داده و بنام رودخانهٔ سولگان از دامنهٔ جنوبی کوه تگرگ آب می‌گذرد و در ۲ کیلومتری شمال باختری روستای سولگان به رودخانهٔ آق‌بلاغ می‌ریزد.

سولگان‌کئور **Sulegānka'ur**

← جالق، دهستان جالق، شهرستان سراوان.

سولنگان **Sulengān**

← میناب، شهرستانهای کهنوج و میناب.

سووق‌سو **Sovuq su**

دهستان جرگلان، شهرستان بجنورد. فصلی، ریزابهٔ رود میانسو، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۰۰ متر. شیب متوسط ۳/۵ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.
این رودخانه از دامنهٔ کوه دلی‌باشی *Dalibāši*، در ۵۰ کیلومتری شمال باختری بجنورد و ۱۱ کیلومتری خاور راز، سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی جنوب خاوری سرازیر می‌شود. در ۳ کیلومتری جنوب روستای میانسو به رود میانسو می‌ریزد.

سوه **Soh**

← دهلُر، دهستان برخوار، شهرستان اصفهان.

سوهون‌تنگ **Sohontang**

دهستانهای آبشار و پیشین، شهرستانهای سراوان و ایرانشهر. سیلابی، ریزابهٔ رود سرباز. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۶۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۷ درصد. مسیر کلی جنوبی.
این رودخانه از ارتفاعات ۱۲۰ کیلومتری جنوب باختری سراوان واقع در دهستان آبشار سرچشمه می‌گیرد و بنام رود پوتان بسوی جنوب خاوری سرازیر می‌شود و در مدخل درّهٔ میان کوههای مردن *Marden* و پاکوه با رودهای جاکی و مُرتن مخلوط می‌شود و به دهستان پیشین از شهرستان ایرانشهر وارد می‌گردد. (مدخل درّهٔ مزبور برای احداث سد مناسب بنظر می‌رسد) و به نام رود سوهون‌تنگ نخست رو به جنوب و سپس رو به باختر متوجه می‌شود و در ۱۵ کیلومتری پایانی مسیر بسوی جنوب خاوری منحرف می‌گردد و در ۱۸ کیلومتری باختر شمالی پیشین به رود سرباز می‌ریزد و رودخانهٔ گامشاندر را تشکیل می‌دهد.

سه‌راه **Serāh**

← حسن لنگی، دهستانهای شمیل و تخت و احمدی. شهرستان بندرعباس.

سُهرین **Sohrin**

دهستان قره‌پشلو، شهرستان زنجان. فصلی، ریزابهٔ زنجانرود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۵۰ متر. شیب متوسط ۳/۸ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
رودخانهٔ سُهرین طی ریزابه‌هایی چند که از دامنهٔ کوههای خیرالمسجد، دینگه، چلّه‌خانه، قره‌داش سندستان و کوه کمر، در ۲۷ کیلومتری شمال خاوری زنجان سرچشمه گرفته‌اند پدید می‌آید. نخست از روستای دگاه که در درّهٔ شمالی کوه قره‌داش قرار دارد عبور می‌کند و با رسیدن به روستای سُهرین که در دهانهٔ درّهٔ مزبور واقع است به خشکرودهایی مبدل شده و در

دامنه‌های باختری کوه قره‌داش پخش می‌گردد و سیلاب آن در مواقع بارندگی در روستای باغلوجه به زنجانرود می‌ریزد.
← زنجانرود، استان زنجان.

سه‌سنگ **Seh sang**

دهستان دلارستاق، شهرستان آمل. دائمی، ریزابهٔ دلی‌چای، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۶ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۵۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۹۳۰ متر. شیب متوسط ۴ درصد. مسیر کلی، خاورجنوبی و جنوبی.

رودخانهٔ سه‌سنگ از منطقه‌ای به همین نام واقع در دامنهٔ شمالی کوه چپکرو *Capakru* ، در ۵۹ کیلومتری جنوب باختری آمل سرچشمه گرفته و رو به خاور جنوبی جریان می‌یابد. پس از طی ۸ کیلومتر به منطقه‌ای بنام ولاره *Valāreh* وارد شده و رو بسوی جنوب متوجه می‌گردد. در دامنهٔ خاوری کوه گوینک‌چال *Gavinakcāl* با رودخانهٔ دیوآسیاب مخلوط می‌شود و با ورود به منطقهٔ ورارود با رودخانهٔ ورارود درهم آمیخته و به رودخانهٔ دلی‌چای تغییر نام می‌دهد.

سه گلال **Seh gelāl**

دهستان نصریان، شهرستان دهلران. فصلی، ریزابهٔ چای قره‌تپه، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۹۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۵۰ متر. شیب متوسط ۷ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

سرچشمه، دامنهٔ کوه اناران ، ۲۸کیلومتری باختر شمالی دهلران. این رودخانه در ۳۰کیلومتری باختر شمالی دهلران با رود گرده‌بیشه مخلوط شده و چای قره‌تپه را تشکیل می‌دهد.

سه گُنبد **Seh gonbad**

دهستان جرقویه علیا، شهرستان اصفهان. فصلی، حوضهٔ اصفهان و سیرجان (باتلاق گاوخونی). طول ۸۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۷۰ متر. شیب متوسط ۰/۷ درصد. مسیر کلی شمالی.

سرچشمه، ارتفاعات ۱۳ کیلومتری شمال خاوری آباده. این رودخانه در طول مسیر با آب چشمه‌های محمودشاه و نیوک و چندین ریزابهٔ بزرگ و کوچک مخلوط می‌گردد.

سهل آباد **Sahl ābād**

دهستان شوسف، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ رود میان‌طاق، حوضهٔ خاوری یا هامون (لورگ شتران). طول ۱۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۸۰ متر. شیب متوسط ۳/۲ درصد. مسیر کلی جنوبی.

سرچشمه، ۷۳کیلومتری جنوب خاوری بیرجند.

سُهلی‌جوی **Sohalijuy**

دهستان باهوکلات، شهرستان چابهار. فصلی، ریزابهٔ رود گامشاندر، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۷ درصد. مسیر کلی باختری. سرچشمه کوههای مرزی جمبکی *Jambaki* شمالی و جنوبی، ۱۱۰ کیلومتری خاور شمالی چابهار.

سه‌هزار **Seh hezār**

دهستان سه‌هزار، شهرستان تنکابن (شهسوار). دائمی، حوضهٔ دریای خزر. طول ۵۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۲۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۵- متر. شیب متوسط ۵/۶ درصد. مسیر کلی، شمالی. میانگین آبدهی سالانه ۵۵ میلیون مترمکعب (ایستگاه پل شیرود).

رودخانهٔ سه‌هزار از دامنهٔ شمال باختری علمکوه و دامنهٔ شمال خاوری کوه لنگری، در ۴۶ کیلومتری جنوب تنکابن (شهسوار) سرچشمه می‌گیرد و از درهٔ شمالی کوه لنگری بسوی باختر روان می‌شود. پس از طی ۵ کیلومتر با رودخانهٔ گرمارود مخلوط می‌گردد و از درهٔ باختری نواس کوه *Navās kuh* بسوی شمال سرازیر می‌شود. در این دره با ریزابهٔ نسبتاً کوچکی که از کوه زنگلان *Zangelān* سرچشمه گرفته و از درهٔ خاوری کوه اسبچر بسوی شمال خاوری سرازیر شده است، درهم می‌آمیزد و ۳ کیلومتر بالاتر با رودخانهٔ کوچک آرود مخلوط می‌شود و از میان جنگل بسوی شمال رهسپار می‌گردد. در درهٔ خاوری لشم‌کوه *Lašm kuh* با رودخانهٔ هردورود مخلوط می‌گردد و سپس درهٔ جنگلی خاور بلس‌کوه *Beles kuh* را بسوی شمال طی می‌کند و پس از عبور از روستای خانیان در روستای داس‌دره *Dās darreh* با رودخانهٔ تنگه‌چال و همچنین ریزابهٔ دیگری که از ارتفاعات جنوب خاوری سرازیر شده است، مخلوط می‌شود و بسوی روستاهای گاوبر *Gāvbar* و زلم *Zalem* و یاندشت *Yāndašt* روان می‌شود و در روستای پردسر *Pardsar* با رودخانهٔ دوهزار درهم می‌آمیزد. از این محل به بعد به مرور از شیب آن کاسته می‌شود و پس از مشروب ساختن روستاهای کل‌پشته *Kal pošteh* ، داربار، پردارم *Pardārom* و امام‌زمین به دشت ساحلی مازندران وارد می‌گردد و به شاخه‌های متعدد تقسیم می‌شود. یک شاخه بسوی شهر تنکابن روان می‌شود و به شاخه‌های متعدد تقسیم می‌شود. یک شاخه بسوی شهر تنکابن روان می‌شود و شاخه‌های دیگر که با رودخانهٔ می‌درّه یا تی‌رم مخلوط شده‌اند نیز روستاها و شهرکهای ساحلی دریا را مشروب نموده و یکی از شاخه‌های آن در روستای شیرود *Širud* به دریای خزر می‌ریزد. به همین مناسبت رودخانهٔ سه‌هزار را گاه در دشت ساحلی به نام رودخانهٔ شیرود نیز می‌شناسند.

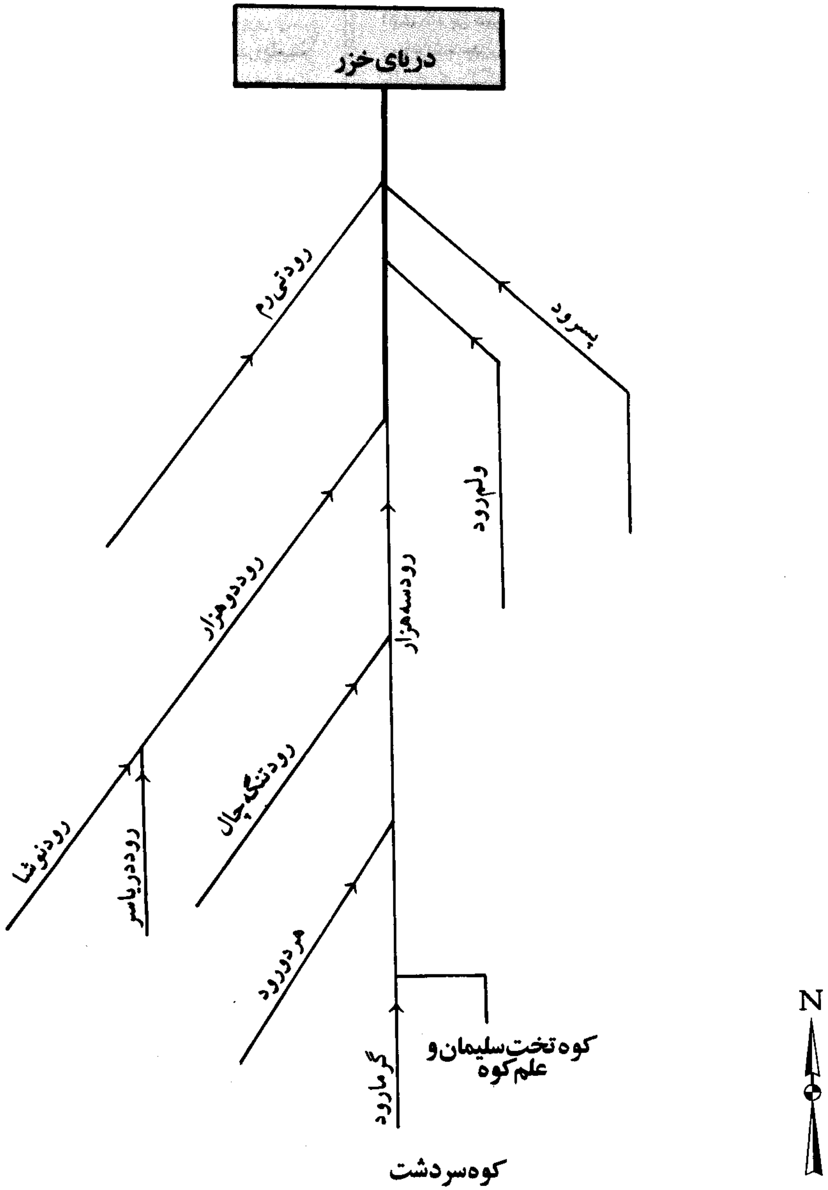
سیاوه‌رود **Siyāvehrud**

دهستان طارم‌علیا، شهرستان زنجان دائمی، ریزابهٔ قزل‌اوزن، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۸۰ متر. شیب متوسط ۷/۵ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

این رودخانه از کوه شاه‌معلّم در ۶ کیلومتری باختر شمالی ماسوله سرچشمه می‌گیرد و بنام رود آندره بسوی جنوب باختری سرازیر می‌گردد. پس از طی شش کیلومتر با یک

Seh hezār.
Length=58 Km.
Average slope=%5.6.
Average annual discharge=55 mcm.
Basin area=1200 Km^2.

سه‌هزار (شهرستان تنکابن).
طول ۵۸ کیلومتر.
شیب متوسط ۵/۶ درصد.
میانگین آبدهی سالانه ۵۵ میلیون مترمکعب.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۱۲۰۰ کیلومترمربع.



ریزابهٔ کوچک شمالی مخلوط می‌شود و از کنار روستای سیاوه رود عبور می‌کند و بنام همین روستا بسوی روستای درام سرازیر می‌شود و به رودخانهٔ قزل‌اوزن می‌ریزد.

سیاه Siyāh

دهستان لاهیجان، شهرستان پیرانشهر. دائمی، ریزابهٔ چم‌دورود، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه، طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۱۳۰ متر. شیب متوسط ۶/۵ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.
رودخانهٔ سیاه از چشمه‌سارهای دامنهٔ باختری کوه کل‌کله مشک و دامنهٔ خاوری کوه تیغجی سرچشمه گرفته و رو بسوی شمال خاوری جریان می‌یابد و در روستای دورود به چم‌دورود می‌ریزد.

سیاه‌آب Siyāh āb

دهستان حومه، شهرستان مهران. فصلی، ریزابهٔ رود کنجان‌چم، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۲۰ متر. شیب متوسط ۳/۹ درصد. مسیر کلی باختری.
سرچشمه، دامنهٔ کوههای پاسکار *Pāskār*، سیاه‌آب و کمرسفید، ۳۷ کیلومتری شمال باختری مهران.
این رودخانه پس از عبور از منطقهٔ کوراندشت *Kurāndašt* در روستای کنجان‌چم واقع در ۲۳ کیلومتری شمال خاوری مهران به رودخانهٔ کنجان‌چم می‌ریزد.

سیاه‌آب آدران Siyāh āb-e Āderān

← کرج، شهرستانهای کرج، تهران و قم، استانهای تهران و قم.

سیاهتگان Siyāhtagān

← گشاد، دهستان قصرقند، شهرستان چابهار.

سیاه‌چمن‌چای Siyāhcaman cāy

دهستان عباس، شهرستان تبریز. فصلی، ریزابهٔ شهرچای، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۰۰ متر. شیب متوسط ۳/۵ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
رودخانهٔ سیاه‌چمن‌چای از چشمه‌سارهای باش‌کند *Bāškand* واقع در دامنهٔ خاوری کوه قم‌لار از رشته‌کوههای بزقوش، در ۲۴ کیلومتری خاور جنوبی بستان‌آباد سرچشمه گرفته و رو بسوی جنوب خاوری از روستاهای پیرلوجه *Pirlujeh* و شنگول‌آباد عبور می‌کند.درروستای اخیر با خشکرودی که از دامنهٔ جنوبی کوه تک‌گونی سرازیر شده و درهٔ باختری کوه گول‌بلاغ *Gulbolāq* را بسوی جنوب باختری پیموده است، مخلوط می‌شود و همچنان رو بسوی جنوب خاوری روان می‌گردد. در روستای قایش‌قورشان *Qāyeš quršān* با خشکرود دیگری درهم می‌آمیزد و با طی یک قوس بسوی جنوب متوجه گردیده و پس از قطع راه اتومبیل‌رو قدیمی میانه به تبریز وارد روستای سیاه‌چمن می‌شود و پس از طی درهٔ سیاه‌چمن به شهرچای می‌ریزد.

سیاه‌درّه Siyāh darreh

دهستان خورهه، شهرستان محلات. فصلی، ریزابهٔ رود لعل‌بار، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۴۰ متر. شیب متوسط ۴ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ کوه درّه فراخ ۱۰ کیلومتری باختر محلات.

سیاهدک Siyāhdak

← روتک، شهرستان سراوان.

سیاهرود Siyāh rud

دهستانهای لاکان و حومه، شهرستان رشت. فصلی، حوضهٔ دریای خزر. طول ۵۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۸- متر. شیب متوسط ۰/۵ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
این رودخانه از دامنهٔ شمالی کوه نیزه‌سر سرچشمه گرفته و رو به شمال خاوری جریان می‌یابد. در روستای جکله‌بندان *Joklehbandān* مسیر آن بسوی شمال متوجه گردیده و به دشت گیلان وارد می‌شود و پس از قطع راه اتومبیل‌رو قزوین به رشت بسوی شمال باختری منحرف شده و در روستای بیجارپس *Bijārpas* با رود لاکان مخلوط می‌گردد و بسوی شهر رشت جریان می‌یابد و بخشهای خاوری شهر را طی می‌کند و پس از قطع راه اتومبیل‌رو رشت به بندرانزلی همچنان رو بسوی شمال باختری جریان می‌یابد و در روستای باقلاکش *Bāqelākeš* و گزگیشه *Gozgišeh* به مرداب انزلی وارد می‌گردد.

سیاهرود Siyāh rud

شهرستان رودبار، استان گیلان. دائمی، ریزابهٔ سفیدرود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۰ متر. شیب متوسط ۴/۸ درصد. مسیر کلی خاوری.
این رودخانه از دامنهٔ خاوری کوههای نهراب *Nahrāb* و لاته‌برهنه، در ۱۹ کیلومتری شمال باختری رودبار سرچشمه می‌گیرد و پس از عبور از روستای ارسینه *Arsineh* به دیاردرّه وارد می‌شود و رو به خاور جریان می‌یابد. در این دره روستای جیره‌دیار را مشروب می‌کند و سپس به درهٔ جنوبی کوههای اسلار *Aslār* و کرم‌خانی وارد می‌شود و در این قسمت از مسیر، روستای رشته‌رود را سیراب می‌سازد و پس از عبور از روستای هرکیان *Harkiyān* در ۳ کیلومتری خاور روستای اخیر به سفیدرود می‌ریزد.

سیاهرود Siyāh rud

دهستانهای خورگام و رحمت‌آباد، شهرستان رودبار. دائمی، ریزابهٔ سفیدرود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۰ متر. شیب متوسط

۵/۲ درصد. مسیر کلی باختری و شمال باختری.
رودخانهٔ سیاهرود از ارتفاعات خاوری دهستان خورگام، در ۳۹ کیلومتری خاور رودبار سرچشمه گرفته و رو به باختر جریان می‌یابد. در سر راه ضمن مخلوط شدن با ریزابه‌های متعددی که از ارتفاعات شمالی و جنوبی سرچشمه گرفته‌اند،روستاهای دهستان خورگام را از قبیل چُلمنسرا *Colmansarā* ، دو ساله ده، لیاول *Liyāvol* پائین و سورمل را مشروب می‌سازد و سپس به تنگ باریک شمال خاوری کوه شیرانک وارد می‌گردد. پس از خروج از درهٔ مزبور ، با ریزابهٔ نسبتاً بزرگی که از کوههای خاوری سرچشمه گرفته و روستای سیردشت را مشروب ساخته است، درهم می‌آمیزد و دامنهٔ جنوب باختری کوه درفک را بسوی باختر طی می‌کند و با ریزابه‌هایی که از دامنهٔ جنوبی کوه مزبور سرچشمه گرفته‌اند مخلوط می‌گردد. سپس با رودخانهٔ آب دوگاهه نیز درهم آمیخته و بسوی شمال باختری متوجه می‌گردد و در این مسیر روستای گاوخسب را مشروب ساخته و به سفیدرود می‌ریزد.

سیاهرود Siyāh rud

دهستان نمارستاق، شهرستان نور. دائمی، ریزابهٔ نمارستاق. حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۱۱۰ متر. شیب متوسط ۱۱/۵ درصد. مسیر کلی خاوری.
این رودخانه از دامنهٔ میان کوههای شکرلقاس *Šekarleqās* و کائون *Kā'un* ، در ۵۶ کیلومتری جنوب نور سرچشمه گرفته و با شیب تند رو به خاور سرازیر می‌گردد و پس از آمیختن با دو ریزابه در روستای نمار *Namār* با ریزابه‌ای که از درهٔ کلا رو به خاور جریان دارد، مخلوط می‌شود و توأماً رودخانهٔ نمارستاق را تشکیل می‌دهند.

سیاهرود Siyāh rud

دهستان بیشه‌سر، شهرستان قائم‌شهر (شاهی). فصلی. حوضهٔ دریای خزر. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۵- متر. شیب متوسط ۰/۳ درصد. مسیر کلی شمالی.
این رودخانه از دامنهٔ باختری ارتفاعات بیشه‌سر، در ۱۵ کیلومتری خاور قائم‌شهر (شاهی) سرچشمه گرفته و رو به باختر جریان می‌یابد و در این مسیر روستاهای پرچینک، ری‌کنده *Reykandeh* و کوتنا را سیراب می‌کند و در ۲ کیلومتری باختر روستای اخیر بسوی شمال منحرف شده و از کنار روستای ساروکولا عبور می‌کند و پس از قطع راه اتومبیل‌رو و خط آهن قائم‌شهر (شاهی) به ساری رو به شمال از روستاهای کاسه‌گرکولا، رکابدرکولا، ابجر *Abjar* و سراج محلهٔ باغلو می‌گذرد و پس از مشروب نمودن روستاهای پهناب شورکا، کُردخیل، زیارمحله، ایزدی‌خیل و لاریم در صیدگاه لاریم به دریای خزر می‌ریزد.

سیاهرود Siyāh rud

← ایرا، دهستان سیاهرود، شهرستان دماوند.

سیاه‌سنگ Siyāhsang

دهستان اسفندک، شهرستان سراوان. فصلی، ریزابهٔ رود ماشکل، حوضهٔ خاوری یا هامون (هامون ماشکل). طول ۳۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۲۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۹۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۱ درصد. مسیر کلی شمالی.
سرچشمه، ۹۸ کیلومتری جنوب خاوری سراوان.

سیاه کور Siyāhkor

دهستان سرباز، شهرستان ایرانشهر. فصلی، ریزابهٔ رود رگاب، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۸ درصد. مسیر کلی باختری.
سرچشمه، ۶۶ کیلومتری جنوب خاوری ایرانشهر. از کنار روستای کهنوک *Kahanuk* می‌گذرد.

سیاه کوه Siyāh kuh

دهستان سراب باغ، شهرستان دهلران. دائمی، ریزابهٔ رود کرخه، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۹۰ متر. شیب متوسط ۱/۸ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
این رودخانه از دامنهٔ کبیرکوه، در ۴۶ کیلومتری شمال خاوری دهلران سرچشمه می‌گیرد و پس از آمیختن با ریزابهٔ نسبتاً بزرگی که از حوالی روستای گل‌گل *Golgol* سرچشمه گرفته است رو به سوی جنوب خاوری سرازیر می‌گردد و در سر راه با ریزابه‌های فراوانی که غالباً از دامنهٔ کبیرکوه سرچشمه گرفته‌اند درهم می‌آمیزد و ضمن مخلوط شدن با آب هونوگه و آب هلیوه در ۳ کیلومتری جنوب خاوری روستای چم‌شالان *Cam-e Šālān* و ۶۲ کیلومتری خاور جنوبی دهلران به رود کرخه می‌ریزد.

سیاه‌مرزکوه Siyāhmarz kuh

دهستان کتول، شهرستان گرگان. دائمی، ریزابهٔ رودبار محمدآباد، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۴۰ متر. شیب متوسط ۱۱/۳ درصد. مسیر کلی، شمال خاوری.
این رودخانه از دامنهٔ شمالی کوه شاهوار، ۴۰ کیلومتری جنوب خاوری گرگان و از منطقه‌ای بنام شترپا سرچشمه می‌گیرد و پس از عبور از روستای سیاه‌مرزکوه با ریزابه‌ای که آن نیز از دامنهٔ شمالی کوه شاهوار سرچشمه گرفته است، مخلوط می‌گردد و پس از عبور از روستای چلو *Celu* با آب‌درّهٔ آخران مخلوط می‌گردد و از روستای قریب‌آباد عبور می‌کند و پس از مخلوط شدن با رودخانهٔ آلستان رودبار محمدآباد را تشکیل می‌دهد.

سیاه‌مزگی Siyāhmazgi

← شوت‌چای، دهستان احمدسرگوراب، شهرستان فومن.

سیاهو Siyāhō

دهستان معروفان، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ رود باغ‌مرغ،

حوضهٔ خاوری یا هامون (دریاچهٔ هامون صابری). طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۵ درصد. مسیر کلی جنوبی.
این رودخانه از دامنهٔ کوه کمرراتوک، در ۱۰۰ کیلومتری خاور جنوبی بیرجند سرچشمه گرفته و ضمن جریان یافتن رو به جنوب با ریزابه‌های بسیاری از جمله رود پورنگ که از ارتفاعات باختری سرازیر شده‌اند، مخلوط می‌شود و در دهانهٔ تنگ سیاهو که محل مناسبی برای احداث سد بنظر می‌رسد و در ۱۶ کیلومتری خاور روستای معروفان قرار دارد به رودخانهٔ باغ‌مرغ می‌پیوندد.

سیخ‌سر **Sixsar**
← هیرمند، شهرستان زابل.

سی‌خوران **Sixurān**
← رودان، شهرستانهای میناب و کهنوج.

سیدآباد **Seyyed ābād**
دهستان خرقان، شهرستان ساوه. فصلی، ریزابهٔ شورچای، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۳۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.
سرچشمه، ارتفاعات ۳۳ کیلومتری شمال باختری ساوه. روستاهای مسیر، آزادکین و سیدآباد. مازاد آب این رودخانه در مواقع سیلابی و بارندگیهای فوق‌العاده به شورچای می‌ریزد.

سیدک **Seyyedak**
دهستان برغان، شهرستان کرج. فصلی، ریزابهٔ رود کرج، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۴۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۸۰۰ متر. شیب متوسط ۱۳/۸ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
این رودخانه از دامنهٔ خاوری کوه کهاربزرگ *Kahār*، در ۳۴ کیلومتری شمال خاوری کرج سرچشمه گرفته و رو بسوی جنوب خاوری روان می‌گردد و در سر راه روستای کلوان *Kelvān* را مشروب می‌سازد. در روستای آیگان *Āygān* با ریزابه‌ای که از شمال سرازیر شده و روستای کلها *Kalhā* را سیراب ساخته است، مخلوط می‌شود و ضمن عبور از روستای اویزر *Avizar* با ریزابهٔ دیگری که از دامنهٔ جنوب کوه آسرا سرازیر شده، درهم می‌آمیزد و از درّهٔ سیرا *Sirā* بسوی جنوب خاوری روان می‌شودو در روستای سیرا به رودخانهٔ کرج می‌ریزد.

سیرود **Si rud**
دهستان برغان، شهرستان کرج. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ بارانگان، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم، طول ۱۱ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۹۹۰ متر. شیب متوسط ۱۰ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
این رودخانه از دامنهٔ جنوبی کوههای ایوانک و وارکش *Vārkaš*، در ۳۴ کیلومتری شمال کرج سرچشمه گرفته و رو بسوی جنوب باختری سرازیر می‌شود. پس از طی ۶ کیلومتر با ریزابه‌ای که از ارتفاعات طالقان سرچشمه گرفته است مخلوط می‌گردد و سپس با رودخانهٔ کفاب نیز درهم آمیخته و پس از طی ۱۱ کیلومتر به رودخانهٔ بارانگان می‌ریزد.

سیستان **Sistān**
← هیرمند، شهرستان زابل.

سیف‌آباد **Seyf ābād**
← پشترود، شهرستانهای بم و جیرفت. استان کرمان.

سیکان **Sikān**
دهستان شاه‌کرمی، شهرستان درّه‌شهر. دائمی، ریزابهٔ رود سیمره، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۹۵ متر. شیب متوسط ۶/۵ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ شمالی کبیرکوه، ۱۰ کیلومتری جنوب باختری درّه‌شهر. روستاهای مسیر، سیکان، پلنگ‌آباد، دشت‌آباد، اشرف‌آباد، بخش‌آباد و چم‌کلان.

سی‌کوران **Sikurān**
دهستان بشاگرد شرقی، شهرستان کهنوج. فصلی. ریزابهٔ رود سدیج، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۵۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۳۰۰ متر. شیب متوسط ۰/۹ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، کوه درهمان *Darhamān* ۱۸۵ کیلومتری جنوب خاوری کهنوج. رودخانهٔ سدیج کوچک به آن می‌ریزد.

سیلاب‌گمش‌آباد **Seylāb-e Gomeš ābād**
دهستان زنجان‌رود، شهرستان زنجان. فصلی، ریزابهٔ زنجان‌رود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۷۰متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۵۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی شمالی.
این رودخانه همانطوری که از نامش پیداست، خشکرود و مسیلی است که از دامنهٔ خاوری کوه سولی‌دره *Suli darreh*، در ۴۴ کیلومتری باختر شمالی زنجان سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی شمال سرازیر می‌شود و پس از عبور از روستای گمش‌آباد، در ۵ کیلومتری شمال اکبرآباد به زنجان‌رود می‌ریزد.

سیلک **Silk**
دهستان خوسف، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ رود چهارشحنه، حوضهٔ کویر لوت (کویر سرجنگل). طول ۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۹۰ متر. شیب متوسط ۱/۶ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، ارتفاعات ۳۰ کیلومتری شمال باختری خوسف.

سیل‌مال‌گنداب **Seylmāl-e Gandāb**
دهستان کلاته‌های غربی، شهرستان شاهرود. خشکرود ریزابهٔ

کال‌شور، حوضهٔ دشت کویر. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۰۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد.مسیر کلی خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ باختری سوخته‌کوه، در ۵۵ کیلومتری شمال خاوری شاهرود. روستای مسیر جیلان *Jilān*، ریزشگاه، ۲ کیلومتری باختر روستای هونستان *Hunestān*، ۷۵ کیلومتری خاور شمالی شاهرود.

Sileh cāy سیله‌چای

دهستان اطراف شهر، شهرستان اردبیل. فصلی، ریزابهٔ قره‌سو، حوضهٔ دریای خزر. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۳۰۰ متر. شیب متوسط حدود ۳ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
رودخانهٔ سیله‌چای از دامنهٔ باختری کوه دیزدیلیخ *Dizdilix* واقع در مرز ایران و جمهوری آذربایجان، در ۴۰ کیلومتری شمال خاوری اردبیل سرچشمه می‌گیرد و پس از مشروب ساختن روستاهای سیله‌چای و تگدیزاسی *Tagdizāsi* در شمال روستای سامیان *Sāmiyān* به قره‌سو وارد می‌گردد.

Seymareh سیمره

← کرخه، استانهای کرمانشاه، لرستان، ایلام و خوزستان.

Simiš سی‌میش

شهرستان سراوان، استان سیستان و بلوچستان. فصلی، ریزابهٔ رود ماشکل، حوضهٔ خاوری یا هامون (هامون ماشکل). طول ۱۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۲۰ متر. شیب متوسط ۰/۵ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
این رودخانه از ارتفاعات دهستان گشت حدود ۸۰ کیلومتری شمال باختری سراوان طی ریزابه‌های بسیار سرچشمه می‌گیرد و به صورت مسیل پهناوری رو بسوی جنوب خاوری روان می‌شود و پس از مخلوط شدن با رودهای پلیت و داسین وارد دهستان حومه از شهرستان سراوان می‌شود و از جنوب شهر سراوان می‌گذرد. در ۲۹ کیلومتری جنوب خاوری سراوان با رودخانهٔ روتک مخلوط می‌شود و در ۴۲ کیلومتری جنوب خاوری سراوان و ۹ کیلومتری جنوب خاوری دهک به رود ماشکل می‌ریزد.

Simineh rud سیمینه‌رود

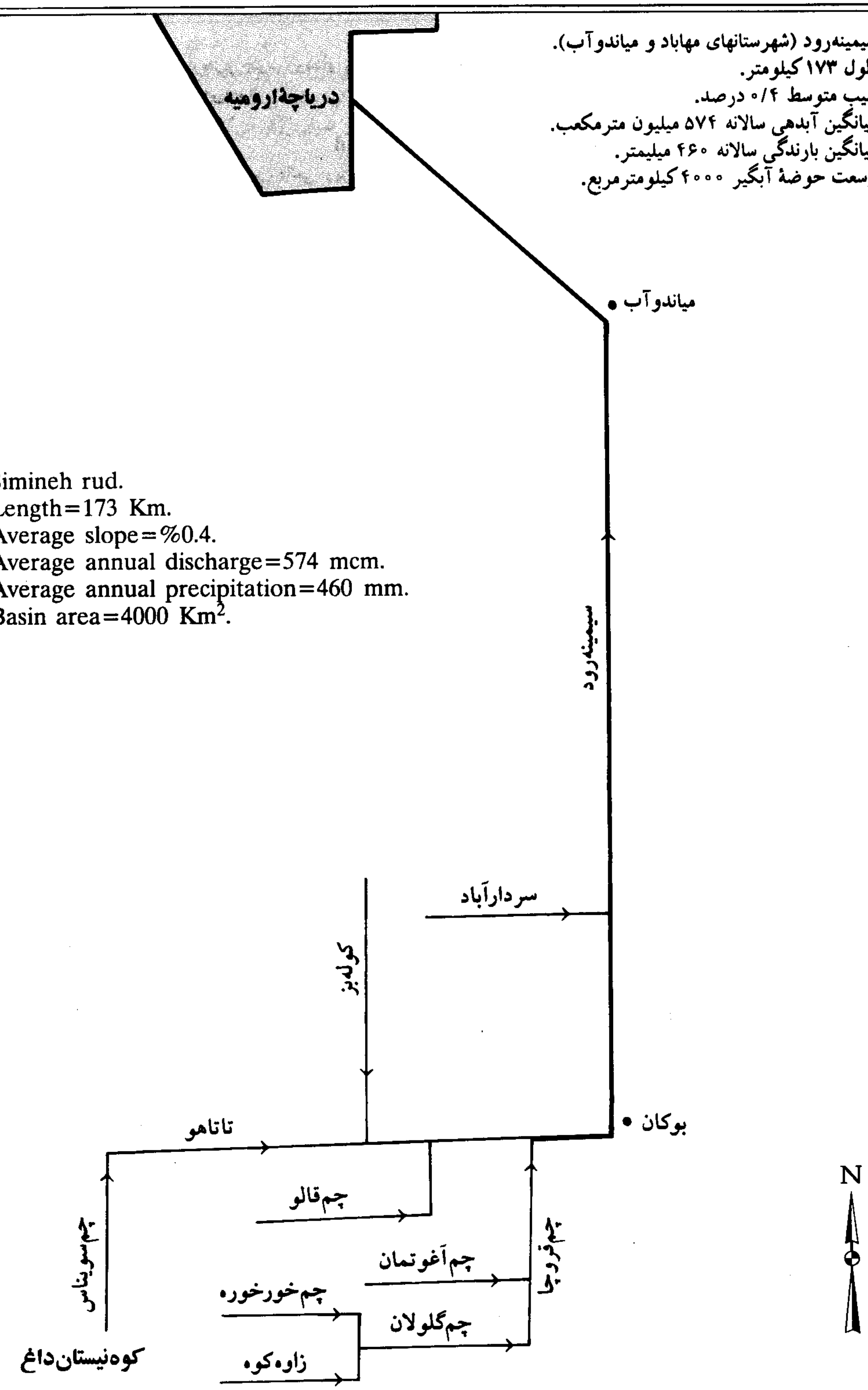
شهرستانهای مهاباد و میاندوآب، استان آذربایجان باختری. دائمی، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۱۷۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۷۵ متر. شیب متوسط ۰/۴ درصد. مسیر کلی نخست خاور شمالی. سپس شمالی. میانگین آبدهی سالانه ۵۷۴ میلیون مترمکعب (اندازه‌گیری شده در پل میاندوآب). حداقل آبدهی سالانه ۲۱۳/۷ میلیون مترمکعب (اندازه‌گیری شده در ایستگاه زنجیرآباد). حداکثر آبدهی در فروردین‌ماه و حداقل آن مربوط به امرداد ماه است.
این رودخانه که به آن رودخانهٔ تاتاهو *Tātāhu* نیز گفته می‌شود از دامنهٔ شمالی کوههای نیستان‌داغ، بناکیله *Bonākileh* و ابراهیم جلال در ۵۰ کیلومتری جنوب مهاباد تحت عنوان ریزابه‌هایی چون چم‌سویناس ، رودخانهٔ زاوه کوه، چم‌خورخوره،، چم‌آغوتمان و چم‌قالو سرچشمه می‌گیرد و روستاهای دهستانهای ایل‌تیمور، گورک مکری و آختاچی شرقی و غربی را مشروب می‌سازد.
شاخهٔ اصلی که سرچشمهٔ آن را چم‌سویناس تشکیل می‌دهد، روستاهای کوشک‌دره *Kušk darreh* ، گنه‌دار *Genehdār* ، کورگی *Kuregi* ، کتکه *Ketekeh* ، قلعه‌جوقه، خلیفان، قویتل *Quytal* ، شهرزور، کانی‌سیب، ازوتاش *Ozutāš* ، لاسه‌گلان *Lāsehgolān* ، کهنه و حمزه‌آباد از دهستان ایل‌تیمور را سیراب می‌سازد و در ۲ کیلومتری خاور روستای اخیر با رودخانهٔ کوله‌بز مخلوط می‌شود و درهٔ باختری کوه بشبارماخ *Bešbārmāx* را بسوی جنوب طی می‌کند و در سر راه روستاهای درویشان و قزل‌گنبد را مشروب می‌سازد. در دماغهٔ جنوبی کوه بشبارماخ با چم‌قالو مخلوط می‌شود و از آنجا بسوی شمال خاوری منحرف می‌گردد و پس از مشروب نمودن روستاهای غلامعلی و قره‌گویز *Qarehgoviz* بسوی خاور متوجه می‌شود و پس از مخلوط شدن با چم‌قروچا، کوه قراولخانه را دور می‌زند و پس از عبور از روستاهای قهرآباد، قازلیاه *Qāzelyāh* و حصار به درهٔ خاوری کوه بردزرد وارد می‌شود و از حاشیهٔ باختری بوکان عبور می‌کند و بسوی شمال روان می‌گردد. در این مسیر روستاهای علی‌آباد، حمامیان *Hammāmiyān* ، ناچیت *Nācit* ، طایرآباد، اوچ‌تپه، انبار و داوداو از دهستان آختاچی شرقی را سیراب می‌کند و به دهستان آختاچی غربی وارد می‌گردد. پس از مشروب نمودن روستای داشبند با رودخانهٔ سردارآباد مخلوط می‌شود و رو بسوی شمال به جریان خود ادامه می‌دهد و در این مسیر روستاهای ملالر *Mollālar* ، گل‌سرزینک *Golsarzinak* ، حسین‌مامه، کول‌آباد، قارنجه بزرگ و کوچک، قلعه‌رسول، حاجی‌آباد، حاجی‌لک، ساری‌قمیش، کربلایی رضاخان، بهی‌آباد، خان‌کندی، شین‌آباد، سبزی، شهبازآباد و ملاکندی از دهستان آختاچی غربی را سیراب می‌کند و بسوی شمال باختری متوجه می‌گردد و مرز میان شهرستانهای مهاباد و میاندوآب را تشکیل می‌دهد. در این قسمت پس از عبور از پل میاندوآب روستاهای بسیاری را از قبیل دولت‌آباد، تازه‌کند، گنج‌آباد، ویس‌آقاکندی، تپه‌چلیک، بفروان *Bafravān* و کورآباد را سیراب می‌کند و سرانجام در ۳۵ کیلومتری شمال باختری میاندوآب به اراضی پست ساحل جنوب خاوری دریاچهٔ ارومیه وارد می‌گردد.

Sini su سینی‌سو

دهستان کبودگنبد، شهرستان مشهد. فصلی، ریزابهٔ چرم‌سو، حوضهٔ قره‌قوم. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۰۰ متر. شیب متوسط ۵ درصد. مسیر کلی شمالی.
رودخانهٔ سینی‌سو از دامنهٔ شمال خاوری کوه هزارمسجد، در ۸۰ کیلومتری شمال باختری مشهد سرچشمه می‌گیرد و پس از

سیمینه‌رود (شهرستانهای مهاباد و میاندوآب).
طول ۱۷۳ کیلومتر.
شیب متوسط ۰/۴ درصد.
میانگین آبدهی سالانه ۵۷۴ میلیون مترمکعب.
میانگین بارندگی سالانه ۴۶۰ میلیمتر.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۴۰۰۰ کیلومترمربع.

Simineh rud.
Length=173 Km.
Average slope=%0.4.
Average annual discharge=574 mcm.
Average annual precipitation=460 mm.
Basin area=4000 Km[2].



عبور از روستای سینی در ۳کیلومتری جنوب روستای رچنگان *Racangān* به رودخانهٔ چرم‌سو می‌ریزد.

سیوند Sivand

شهرستانهای آباده و مرودشت، استان فارس. دائمی، ریزابهٔ رود کُر، حوضهٔ نیریز (دریاچهٔ بختگان). طول ۱۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۹۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی نخست جنوب خاوری، سپس جنوب باختری. میانگین آبدهی سالانه ۶۵ میلیون مترمکعب (ایستگاه دشت بال).

رودخانهٔ سیوند از کوههای سفید، درغوک *Darquk* و تنگ گورک *Geverk* واقع در دهستان قنقری حدود ۴۵ کیلومتری باختر شمالی ده‌بید طی ریزابه‌های فراوان سرچشمه گرفته و رو بسوی جنوب خاوری از منطقهٔ نخودزار می‌گذرد و با رسیدن به روستای مشگان به رودخانهٔ مشگان نام می‌گیرد و در سر راه از کنار روستاهای قشلاق و قاضیان عبور می‌کند و پس از آمیختن با ریزابه‌های فراوانی که غالباً از شمال سرازیر شده‌اند به روستای بیان می‌رسد. در این روستا با رودخانهٔ ایاقلو درهم آمیخته و به رود سیوند تغییر نام می‌دهد و از دره‌ای در ۴ کیلومتری باختر دیدگان بسوی جنوب متوجه می‌گردد و به دهستان مشهد مرغاب از شهرستان مرودشت وارد می‌شود. در این دهستان نیز با ریزابه‌های بسیاری از جمله رودخانهٔ گله‌دار مخلوط می‌گردد و پس از سیراب نمودن روستاهای قادرآباد، مرغاب، گنجک، مادرسلیمان و کردشول به دره‌ای در جنوب خاوری کوه کلّه‌بادی وارد می‌شود و به نام رودخانهٔ مرغاب به دهستان کمین داخل می‌گردد و پس از خروج از درّهٔ مزبور روستاهای قصرالدشت و وکیل‌آباد را مشروب می‌کند و بنام رودخانهٔ قرءله، کوه سیدان را از سوی شمال و باختر دور می‌زند و با ورود به درّهٔ خاوری کوه سیوند مجدداً به رودخانهٔ سیوند تغییر نام می‌دهد به دهستان خفرک علیا وارد می‌شود و شاخه‌ای از آن به دشت خاوری کوه رحمت داخل می‌گردد و در باتلاق‌های دشت مزبور ناپدید می‌شود. شاخهٔ اصلی نیز به دشت باختری کوه رحمت داخل شده و در دشت مزبور پخش می‌گردد و مازاد آب آن در حوالی بند امیر، ۱۱ کیلومتری جنوب خاوری مرودشت به رودخانهٔ کر می‌ریزد.

سیه‌چشمه Siyah cešmeh

دهستان چالدران، شهرستان ماکو. فصلی، ریزابهٔ قزل‌چای، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه (محل ریزش به رودخانهٔ قزل‌چای) حدود ۱۸۳۰ متر. شیب متوسط آن ۱/۳ درصد. مسیر کلی شمالی.

این رود از دامنه‌های شمالی کوههای شیورش *Šivareš* و آق‌داغ در ۱۲ کیلومتری جنوب سیه‌چشمه سرچشمه گرفته و رو بسوی شمال جریان می‌یابد و پس از عبور از کنار روستای تولکی *Tulki* و سیه‌چشمه در ۴ کیلومتری شمال سیه‌چشمه با رودخانهٔ دیگری که از کوههای باختری دهستان چالدران سرچشمه می‌گیرد درهم می‌آمیزد و همچنان رو بسوی شمال به جریان خود ادامه می‌دهد و سرانجام در ۳ کیلومتری شمال خاوری روستای زاویه به رودخانهٔ قزل‌چای وارد می‌شود.

شاختلوچای Šāxtalu cāy

دهستان آجرلو، شهرستان میاندوآب. دائمی، ریزابهٔ آجرلو، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۰۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۷ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

این رودخانه از چشمه‌سارهای دامنهٔ باختری کوههای دامن‌داغ، اربط داغ و خاله‌اوشاقی طی ریزابه‌های متعدد که همگی رو بسوی باختر سرازیر شده‌اند، سرچشمه می‌گیرد. ریزابهٔ شمالی پس از عبور از روستای قلی‌کندی بسوی جنوب روان می‌شود و در سر راه از روستای اربط بالا می‌گذرد و با رسیدن به روستای اربط پائین با ریزابهٔ دوم مخلوط می‌شود و در روستای اُرتادرق *Ortādaraq* با ریزابهٔ سوم درهم می‌آمیزد. در این روستای تغییر مسیر داده و رو بسوی جنوب باختری سرازیر می‌شود و در سر راه با ریزابه‌های دیگری که بزرگترین آنها از دامنهٔ باختری کوه خاله‌اوشاقی سرچشمه گرفته و روستای یاستی‌کند را مشروب نموده است، مخلوط می‌شود و پس از سیراب نمودن روستای شاختلو به روستای ممه‌کندی می‌رسد. در این روستا با ریزابهٔ دیگری که از ارتفاعات شمال باختری سرازیر شده و روستای آق‌بلاغ را مشروب نموده است، درهم می‌آمیزد و در یک کیلومتری باختر روستای اشیخلو *Ešixlu* به رودخانهٔ آجرلو می‌ریزد.

← آجرلو، دهستان آجرلو، شهرستان میاندوآب.

شاخن Šāxen

دهستان شاخنات، شهرستان بیرجند. دائمی، ریزابهٔ رودشور، حوضهٔ خاوری یا هامون (نمکزار خواف). طول ۶۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۶ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

رود شاخن از ارتفاعات ۵۵ کیلومتری شمال خاوری بیرجند سرچشمه گرفته و پس از سیراب نمودن روستاهای سارقان پائین *Sārqān* و شاهراه با یک ریزابهٔ جنوبی مخلوط می‌شود و بسوی روستای شاخن روان می‌گردد، سپس از کنار روستای مبارک‌آباد و بعد از آن از مجاورت روستاهای میریک و شورآب و فورجان *Furjān* می‌گذرد و قبل از رسیدن به روستای خشک با یک ریزابهٔ جنوبی دیگر درهم می‌آمیزد و بسوی دامنهٔ باختری کوه کمرخنگ *Kamar xang* روان می‌شود و پس از آمیختن با یک ریزابهٔ بزرگ بسوی دامنهٔ کوه ورزق *Varazq* متوجه می‌گردد و در اینجا با رودخانهٔ کل‌کیخ مخلوط می‌شود و پس از سیراب نمودن روستای روشک *Ravošk* بسوی شمال خاوری منحرف شده و با رودخانهٔ کوه باز مخلوط می‌گردد و رودشور را تشکیل می‌دهد.

شادکام Šādkām

دهستان چهاردانگه، شهرستان اقلید. دائمی، حوضهٔ نیریز (دریاچهٔ کافتر). طول ۸۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۲۳۰۰ متر. شیب متوسط ۰/۲ درصد.

مسیر کلی جنوب خاوری.
این رودخانه از کوههای آق‌داغ و مرواریـد واقـع در مـناطق یل‌گدگی *Yel gadegi* و گورخر، در ۷۷کیلومتری باختر شمالی اقلید سرچشمه گرفته و بنام رودخانهٔ شیخ احمد رو به خـاور جنوبی روان می‌شود و در سر راه با آب ارون مخلوط می‌گردد و بسوی روستای شادکام جریان می‌یابد. بـا رسیدن بـه ایـن روستا به شادکام تغییر نام می‌دهد و پس از مخلوط شـدن بـا رودهای باغ مورت و چوش در ۳۳کیلومتری جنوب اقلید به دریاچهٔ کافتر وارد می‌گردد.

شارب **Šārb**
← رودان، شهرستانهای میناب و کهنوج.

شاردر **Šārdar**
← کنت، دهستان کنت، شهرستان سراوان.

شارلُق **Šārloq**
دهستان تکاب، شهرستان دره‌گز. فصلی، ریزابهٔ رود درونگـر، حوضهٔ قره‌قوم. طول ۳۰کیلومتر . ارتفاع سرچشمه ۱۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۶۰۰ متر. شیب متوسط ۴ درصد. مسیر کلی خاوری.
رود شارلق از دامنه‌های خاوری کوه الله‌اکبر، در ۳۴کیلومتری باختر دره‌گز سرچشمه می‌گیرد و ضمن مخلوط شدن بـا چـند ریزابه که آنها نیز از دامنهٔ خـاوری کـوه الله‌اکـبر سـرچشـمه گرفته‌اند، بسوی خاور سرازیر می‌شود و پس از مشروب نمودن روستای جشن‌آباد، در ۳کیلومتری جنوب خاوری نوخندان به رودخانهٔ درونگر می‌ریزد.

شاره **Šāreh**
دهستان ایلات قاقازان، شهرستان قزوین. خشکـرود، ریـزابـهٔ ابهررود، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول حـدود ۴۵ کـیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۲۰۰ متر. شیب متوسط ۲/۴ درصد. مسیر کلی جنوبی.
خشکرود شاره از دامنهٔ جنوبی و باختری کـوه مـلار، در ۲۱ کیلومتری شمال قزوین سرچشمه می‌گیرد و سـیلابهای آن از روسـتاهای مـحمودآباد، سـلطان‌آباد، مـهدی‌آباد و فـارسیان می‌گذرد و غالباً در دشت جنوبی قزوین ناپدید می‌گردد. گاه در بارندگیهای بسیار شدید به ابهررود می‌ریزد.

شاک **Šāk**
← لوند، دهستانهای قصرقند و تلنگ، شهرستان چابهار.

شاندرمن **Šānderman**
دهستان شاندرمن، شهرستان تالش. دائمی، حوضهٔ دریای خزر. طول ۴۵کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۸- متر. شیب متوسط ۶ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.
این رودخانه از کوههای برزدار و ناو، در ۲۸کیلومتری باختر ماسال بنام رودخانهٔ خشکه‌دریا سرچشمه می‌گیرد و ضمن عبور از جنگل لرزانه با رودخانهٔ کورگش مـخلوط مـی‌گردد و درّهٔ جنوبی کوه چشمه‌پشت را بسوی خاور طی مـی‌کند و بسـوی روستای ضیابر روان می‌گردد و به مرداب غازیان می‌ریزد.

شاوور **Šāvur**
← شاهور. شهرستانهای دزفول و اهواز، استان خوزستان.

شاه‌آباد **Šāh ābād**
دهستان حومه، شـهرستان تـهران. فـصلی، ریـزابـهٔ رودخـانهٔ سرخه‌حصار، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۲۰کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۷۰۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ جنوب خاوری کوه توچال، ۱۹کیلومتری شمال خاوری تهران. روستاهای مسیر، آذرآباد، شاه‌آباد و اقدسیه. به آن رودخانهٔ آذرآباد نیز می‌گویند.

شاه‌بابک **Šāhbābak**
دهستان بشاگرد غربی، شهرستان میناب. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ جگین، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۲۰ متر. شیب متوسط ۱/۲ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
ایـن رودخـانه از دامـنهٔ خـاوری کـوه سـیبا *Sibā*، در ۱۰۰ کیلومتری جنوب خاوری میناب سرچشـمه مـی‌گیرد و از درّهٔ باختری کوه استین *Estin* بسوی روستای شاه‌باوغ *Šāhbāveq* روان می‌شود و بنام همین روستا شناخته می‌شود. پس از طی حدود ۱۶ کیلومتر بسوی خاور متوجه می‌شود و به رودخـانهٔ بریک تغییر نام پیدا می‌کند و پس از مخلوط شدن با رودخانهٔ سردشت بسوی جنوب خاوری مـنحرف مـی‌گردد و بـنام رود شاه‌بابک دامنهٔ خاوری کوه اهویری *Ahviri* را می‌پیماید و در ۳کیلومتری باختر روستای سقان *Saqān* به رودخـانهٔ جگـین می‌ریزد.

شاه‌باوغ **Šāhbāveq**
← شاه بابک، دهستان بشاگرد غربی، شهرستان میناب.

شاه‌بلاغی **Šāhbolāqi**
دهستان حبله‌رود، شهرستان دماوند. فصلی، ریزابـهٔ حـبله‌رود، حوضهٔ دشت کویر. طول ۲۰کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۷۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۹۵ متر. شیب متوسط ۳/۹ درصـد. مسیر کلی، جنوب خاوری.
سرچشمه، ۵کیلومتری شمال باختری روستای شاه‌بلاغی، ۲۶ کیلومتری خاور جنوبی دماوند. این رودخانه ضمن عبور از درّهٔ میان کوههای زرشگی و بزتور *Boztur* (در خاور) و کوههای سرخار و پورک (در باختر) از کنار روستاهای شاه‌بلاغی، قلفک *Qolfak* گویج *Gavij* می‌گذرد و در ۲کیلومتری شمال خاوری روستای دام‌آقا به حبله‌رود می‌ریزد.

شاه‌بهرام **Šāhbahrām**
← خیرآباد، شهرستانهای گچساران و بهبهان.

شاهپور **Šāhpur**
← هلّه، شهرستانهای کازرون و برازجان.

شاه‌چای **Šāh cāy**
← کرج، شهرستانهای کرج، تهران و قم، استانهای تهران و قم.

شاهرود **Šāh rud**
دهستان شاهرود، شهرستان خلخال. دائمی، ریزابهٔ قـزل‌اوزن، حوضهٔ دریای خزر. طول ۶۶ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۹۰ متر. شیب متوسط ۲/۸ درصد. مسیر کلی نخست جنوب خاوری، سپس جنوب باختری.
رودخانهٔ شاهرود که دومین رود بزرگ شهرستان خلخال بشمار می‌آید از دامنه‌های باختری کوههای بردکوداغ *Bardaku dāq* و سیرگلی داغ *Siragli dāq* متعلق به رشته‌کوههای تالش، در ۱۵ کیلومتری جنوب خاور هروآباد سرچشمه مـی‌گیرد و رو بسوی جنوب از روستای جمس *Xemes* عبور مـی‌کند. در ۲ کیلومتری جنوب روستای مزبور ریزابهٔ کوچکی که از ارتفاعات سمت راست رودخانه مزبور سرازیر گردیده است به آن ملحق می‌شود. از این نقطه با کمی انحراف بسـوی جـنوب خـاوری جریان یافته و در سر راه روستاهای اسگستـان *Asgestān* و اسبو *Asbu* و درو *Derō* را مشروب نموده و ضمن مـخلوط شدن با چند ریزابهٔ کوچک، از کنار کلور *Kolur* عبور می‌کند و درهٔ شاهرود را رو بسوی جنوب خاوری همچنان می‌پیماید. در ۳ کیلومتری شمال روستای باجلان *Bājalan* قوس راسـتگرد بزرگی را طی کرده و ضمن عبور از روستای بـاجلان بسـوی باختر متوجه می‌شود. در ۶ کیلومتری باختر جنوبی روسـتای مزبور با ریزابه‌ای که از ارتفاعات شـمالی سـرازیـر شـده و روسـتاهای کـلدین *Keldin* ، استو ، *Estō* و رشت‌آبـاد را مشروب ساخته است درهم می‌آمیزد و از میان درهٔ نسبتاً تنگی بسوی جنوب روان می‌شود. در ۲ کیلومتری جنوب روسـتای رشت‌آباد با ریزابه‌ای که از کوههای خاوری سرازیر گردیده و از روستای داش‌قشلاق عبور نموده است مخلوط می‌شود و درهٔ مزبور را با شیب نسبتاً زیاد بسوی جنوب باختری می‌پیماید و سـرانـجام در روستای مـیانسره *Miyānsareh* بـه رودخـانهٔ قزل‌اوزن می‌ریزد.

شاهرود **Šāh rud**
دهستان طالقان، شهرستان کرج. دائـمی، ریـزابـهٔ طـالقان‌رود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۱۹۵ متر. شیب متوسط ۸ درصد. مسیر کلی باختری.
این رودخانه از دامنهٔ شمالی کوه آسرا *Āsrā*، در ۳۹ کیلومتری شمال خاوری کرج سرچشمه می‌گیرد. نـخست بسـوی شـمال روان می‌شود و پس از طی حـدود ۴ کـیلومتر بسـوی بـاختر منحرف شده و از کـنار روسـتاهای گـراب *Garāb* و درایـی *Darāpey* و گتده *Gatehdeh* می‌گذرد و ضمن آمیختن با سه ریـزابـهٔ کـوچک کـه از دامـنهٔ شـمالی کـوه کـهاربزرگ *Kahār-e Bozorg* سرچشمه گرفته‌اند، در ۳ کیلومتری باختر روستای گتده با هردورود مخلوط می‌شود و بـه طـالقان‌رود مبدل می‌گردد.

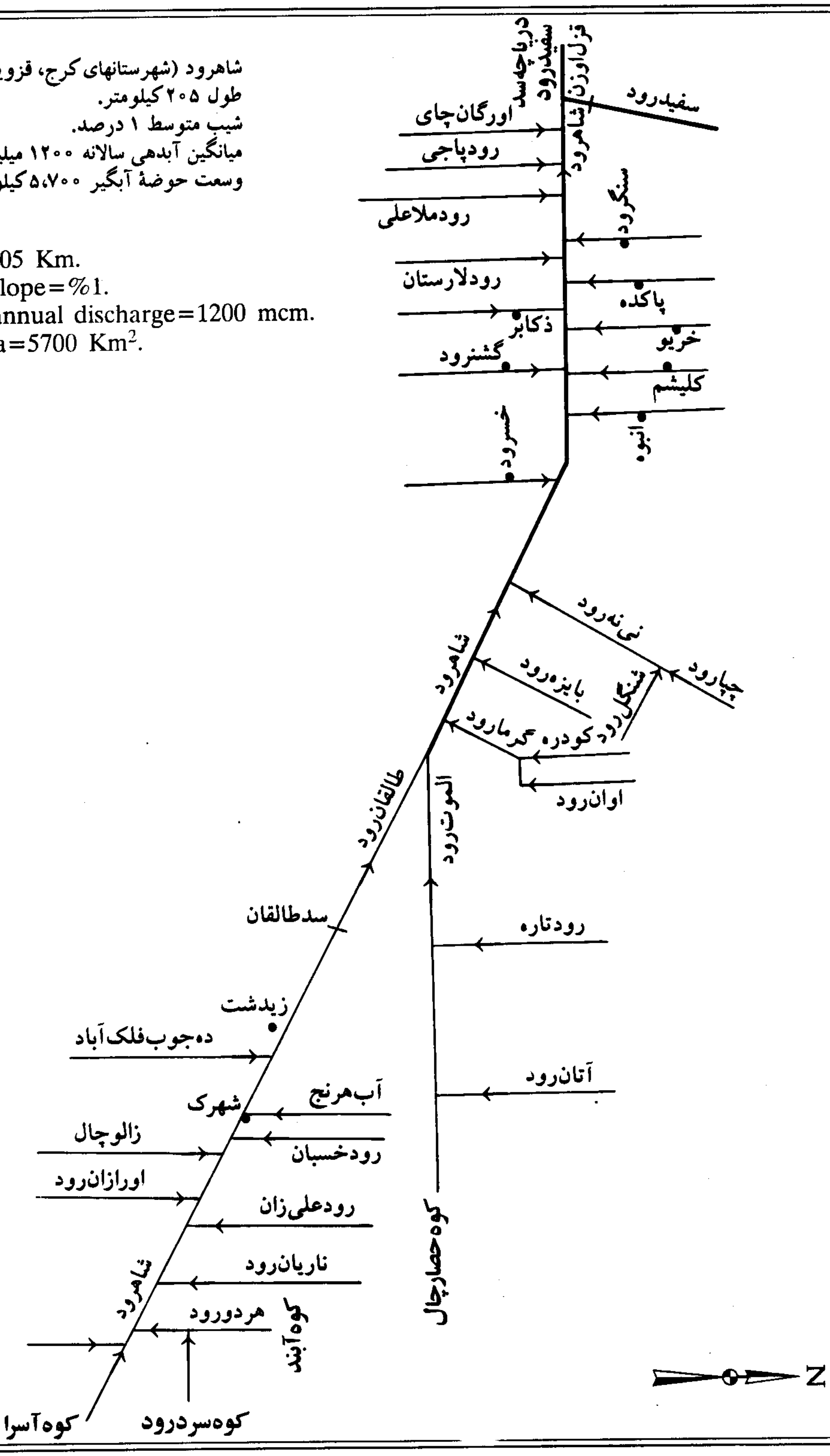
شاهرود **Šāhrud**
← نمکزار، شهرستانهای بیرجـند و فـردوس و طـبس، اسـتان خراسان.

شاهرود **Šāhrud**
شهرستانهای کرج و قزوین و رودبار، استانهای تهران و زنجان و گیلان. دائمی، ریزابهٔ سفیدرود، حوضهٔ دریای خـزر. طـول ۲۰۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتـفاع ریـزشگاه ۲۵۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی شمال بـاختری. مـیانگین آبـدهی سـالانه ۱۲۰۰ مـیلیون مـترمکعب (ایستگاه‌لوشان).
این رودخانه که از جمله مهمترین ریزابه‌های سفیدرود بشمار می‌آید از دامنهٔ شمالی کوه آسـرا *Āsarā*، در ۳۸ کـیلومتری شمال خاوری کرج سرچشمه می‌گیرد و بسوی باختری شمالی روان می‌شود. پس از طـی حـدود ۱۵ کـیلومتر بـا رودخـانهٔ هردورود مخلوط می‌شود و رو به باختر متوجه می‌گردد و در درهٔ طالقان جریان می‌یابد و به طالقان‌رود نام می‌گیرد. در این دره نخست با ناریان‌رود مخلوط می‌شود و سپس با رودهـای دیزان و علی‌زان درهم می‌آمیزد و کمی بعد با رودخانهٔ اورازان تلاقی می‌کند و در روستای جزن *Jazan* با زالوچال و سپس با رودخانهٔ خسبان و کمی بعد با آب‌هرنج تلاقی می‌کند و در یک کیلومتری خاور زیدشت *Zidašt* با رودخانهٔ ده‌جوب‌فلک‌آباد مخلوط می‌شود و پس از طی پیچ و خـم‌های زیـاد روسـتای تکیه‌ناوه *Takyehnāveh* را سیراب می‌سازد و به سدّ طالقان وارد می‌شود. پس از عبور از سد بـه درهٔ نسـبتاً تـنگی وارد می‌شود و در سـر راه روسـتاهای مـیر و زادرود را مشـروب می‌سازد و در روستای شیرکوه با الموت‌رود مخلوط می‌شود و به شاهرود تغییر نام می‌یابد. در این نقطه بسوی شمال باختری متوجه می‌شود و ضمن مشروب نـمودن روسـتاهای دهسـتان رودبار قزوین با رودهایی چون گرمارود، بایزه‌رود، نی‌نه‌رود و چندین ریزابهٔ دیگر مخلوط می‌گردد و پس از طی حدود ۳۶ کیلومتر بسوی باختر متوجه می‌شود و بـه شـهرستان رودبـار گـیلان وارد مـی‌گردد. در ایـن شـهرستان روسـتاهایی چـون چـنگال‌وش، دشت‌رز *Dašt-e Raz* ، پـارودبار، یـخچال و ساری‌چم را مشروب می‌کند و بـا رودخـانهٔ لارسـتان درهـم می‌آمیزد و در کنار کارخانهٔ سیمان لوشان با رودخانهٔ ملاعلی درهم می‌آمیزد و به موازات راه اتومبیل‌رو قـزوین بـه رشت بسوی دریاچهٔ سد سفیدرود روان می‌شود و سرانـجام پس از آمیختن با رودهای پاجی و اورگان‌چای در روستای جمال‌آباد کوسه به دریاچهٔ سد سفیدرود وارد می‌شود.

شاهرودخانه **Šāhrudxāneh**
دهستان میامی، شهرستان شاهرود. خشکرود، ریزابهٔ کـال‌شور، حوضهٔ دشت کویر. طول ۶۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۲ درصد.

شاهرود (شهرستانهای کرج، قزوین و رودبار).
طول ۲۰۵ کیلومتر.
شیب متوسط ۱ درصد.
میانگین آبدهی سالانه ۱۲۰۰ میلیون مترمکعب.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۵،۷۰۰ کیلومترمربع.

Šāhrud.
Length=205 Km.
Average slope=%1.
Average annual discharge=1200 mcm.
Basin area=5700 Km^2.



مسیر کلی خاور شمالی.
سرچشمه، دامنهٔ کوههای شوشخ *Šušax*، دوچیله *Docileh* و ارمیان *Armiyān*، در ۳۲ کیلومتری خاور جنوبی شاهرود. ریزشگاه، ۳۰ کیلومتری باختر روستای حسین‌آباد، ۷۴ کیلومتری خاور شمالی شاهرود.

شاهزاده عباس **Šāhzādeh abbās**
دهستان حومهٔ غربی، شهرستان رفسنجان. فصلی، ریزابهٔ رود کبوترخوان، حوضهٔ اردستان و یزد و کرمان (شنزار کشکوئیه). طول ۵۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۸ درصد. مسیر کلی شمال خاوری. میانگین آبدهی سالانه ۸ میلیون مترمکعب.
سرچشمه، ارتفاعات ۵۵ کیلومتری جنوب رفسنجان. روستاهای مسیر، گلی‌نمک و باغچنار، عباس‌آباد و علی‌آباد.
این رودخانه در واقع در دشت جنوب خاوری رفسنجان ناپدید می‌گردد و فقط در بارندگیهای فوق‌العاده به رودخانهٔ کبوترخوان می‌ریزد.

شاه کوه **Šāh kuh**
دهستان کوهپایه، شهرستان گرگان. فصلی، ریزابهٔ رود چهارباغ، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۷۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۰۰۰ متر. شیب متوسط ۴/۷ درصد. مسیر کلی باختری.
سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه کهکشان، در ۳۵ کیلومتری جنوب خاوری گرگان. مسیر، منطقهٔ کرت‌رو *Karteru* و درّهٔ جنوبی کوههای سرچال و سرخ‌آرام.

شاه‌مراد **Šāhmorād**
دهستان شاخنات، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ فخرود، حوضهٔ خاوری یا هامون (دغ توندی). طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۳ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوههای ۷۴ کیلومتری خاور شمالی بیرجند.

شاه‌معلّم **Šāhmo'allem**
← ماسال، دهستان ماسال، شهرستان تالش.

شاهور **Šāhur**
شهرستانهای دزفول و اهواز، استان خوزستان. دائمی، ریزابهٔ رود کارون، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۰ متر. شیب متوسط ۰/۱ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری. میانگین آبدهی سالانه ۴۴۱ میلیون مترمکعب (اندازه‌گیری شده در ایستگاه پل شاهور) و ۳۶۱ میلیون مترمکعب (اندازه‌گیری شده در ایستگاه شوش دانیال).
رودخانهٔ شاهور که به آن شاوور نیز می‌گویند از رودخانهٔ کرخه واقع در منطقهٔ پای‌پل جدا می‌شود و رو بسوی جنوب خاوری نخست به دهستان سرخه و سپس به دهستان چنانه از شهرستان دزفول وارد می‌شود و از کنار شهر شوش می‌گذرد و در روستای شاهور از زیر پل راه اتومبیل‌رو اندیمشک به اهواز می‌گذرد و بسوی روستای ذخیره روان می‌گردد. شاخه‌ای از رودخانهٔ مزبور در جنوب دهستان چنانه جدا شده و پس از عبور از روستای مزرعه به رود دز می‌ریزد و شاخهٔ دیگر وارد سدّ خیرآباد شده و با ورود به دهستان میان‌آب شهرستان اهواز به نهر شاهور تغییر نام می‌دهد و بموازات راه اتومبیل‌رو اندیمشک به اهواز جریان می‌یابد و در سر راه روستای الحایی *Alhā'i* را مشروب می‌سازد و سپس بسوی روستاهای المراینه *Almarāyeneh*، البروایه *Alborvāyeh*، بیت‌صفوک و گزگازه *Gezgāzeh* بسوی روستای الباجی روان می‌شود و سرانجام پس از عبور از روستای حمّاسی بسوی شهر اهواز روان می‌گردد و مازاد آب آن به کارون می‌ریزد.

شاه‌ولی **Šāhvali**
دهستان طبس مسینا، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ رود تگ ناامید. حوضهٔ خاوری یا هامون (دغ تسوندی). طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۹۰ متر. شیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی نخست شمال خاوری، سپس خاور جنوبی.
این رودخانه از دامنهٔ جنوبی کوه گزیک، ۸ کیلومتری خاور جنوبی گزیک سرچشمه گرفته و پس از طی ۴۰ کیلومتر از مرز ایران و افغانستان خارج می‌شود و در خاک افغانستان به رود تگ‌ناامید می‌ریزد.

شاه‌ولی **Šāhvali**
دهستان طبس مسینا، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ رود تگ ناامید. حوضهٔ خاوری یا هامون (دغ توندی). طول تا مرز ایران و افغانستان ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه (نقطهٔ خروج از مرز) ۷۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۲ درصد. مسیر کلی نخست شمال خاوری، سپس جنوب خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه گدارسیاه، ۱۳ کیلومتری شمال خاوری طبس مسینا.

شاهی‌کور **Šāhikōr**
دهستان بمپشت، شهرستان سراوان. سیلابی، ریزابهٔ رود نهنگ، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۰۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۱۴۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۵۳۰ متر. شیب متوسط ۰/۹ درصد. مسیر کلی خاوری.
این رودخانه از ارتفاعات ۱۲۰ کیلومتری جنوب باختری سراوان سرچشمه می‌گیرد و بنام رودخانهٔ ترونذ بسوی شمال خاوری روان می‌شود و پس از مخلوط شدن با یک ریزابهٔ نسبتاً بزرگ شمالی بسوی خاور متوجه می‌شود و به رودخانهٔ حدکور تغییر نام می‌دهد. رودخانهٔ مزبور در سر راه نخست با رودخانهٔ جبدر و سپس با رود اشارکور مخلوط می‌شود و بنام رودخانهٔ پدکان بسوی خاور جنوبی متوجه می‌گردد. در سر راه نخست با رودخانهٔ هیسکان و سپس با رود ایرافشان درهم

می‌آمیزد و بنام رودخانهٔ شاهی‌کور بسوی خاور روان می‌گردد و پس از مخلوط شدن با رود گودان بسوی جنوب خاوری رهسپار می‌شود و در نقطه‌ای از مرز ایران و پاکستان که در ۱۱۰ کیلومتری جنوب سراوان قرار دارد به رودخانهٔ مرزی نهنگ می‌ریزد.

شباندر Šabāndar

دهستان زز، شهرستان الیگودرز. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ سزار، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۰۰ متر. شیب متوسط ۵/۵ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ باختری کوه کتل‌سیاه، ۳۴ کیلومتری باختر جنوبی دورود.
این رودخانه از کنار روستایی بنام شعباندر *Šaʼbāndar* می‌گذرد و به همین مناسبت گاه رودخانه شعباندر نیز گفته می‌شود.

شبلیز Šabliz

دهستان دشمن‌زیاری، شهرستان کهگیلویه. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ لوداب. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۰۰ متر. شیب متوسط ۴/۷ درصد. مسیر کلی نخست جنوب خاوری. سپس جنوب باختری.
سرچشمه، دامنهٔ کوههای چشمه ریزگ و ماری، ۵۰ کیلومتری شمال خاوری دهدشت. در طول مسیر، آبهای تنگ شهنیز و تنگ‌ریز به آن می‌ریزند.

شُتران Šotorān

دهستان دورح، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ ماهی‌رود، حوضهٔ خاوری یا هامون (دریاچهٔ هامون صابری). طول ۹ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۲۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۰۰ متر. شیب متوسط ۳/۵ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، ۲۶ کیلومتری خاور جنوبی دورح و ۹ کیلومتری خاور شمالی روستای ماهی‌رود.

شُترکُش Šotorkoš

دهستان گشیت، شهرستان کرمان. فصلی، حوضهٔ کویر لوت. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۰۰ متر. شیب متوسط ۲/۴ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.
سرچشمه، کوه نشکی *Naški* ، ۹۰ کیلومتری جنوب خاوری کرمان.

شرا Šarā

← قره‌چای، شهرستانهای اراک، همدان، تفرش، ساوه و قم، استانهای مرکزی ، قم و همدان.

شردرّه Šar darreh

دهستان اجارود، شهرستان مغان. فصلی، ریزابهٔ بالهارود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۵۰ متر. شیب متوسط ۴/۶ درصد. مسیر کلی شمالی.
این رودخانه از ارتفاعات خاور گرمی سرچشمه گرفته و رو بسوی شمال جریان می‌یابد و در ۱۸ کیلومتری شمال خاوری گرمی به بالهارود می‌ریزد.

شریفی Šarifi

دهستانهای بهمدی، شهرستان جاسک. فصلی، ریزابهٔ رود جگین، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۷۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۰ متر. شیب متوسط ۱/۷ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
این رودخانه از کوه سیبا، در ۹۸ کیلومتری شمال جاسک سرچشمه می‌گیرد و ضمن عبور از روستای جغدان *Jaqdān* بنام رودخانهٔ کلورو خوانده می‌شود و رو بسوی جنوب باختری سرازیر می‌گردد. در ۳ کیلومتری خاور روستای تبکی *Tabaki* با دو ریزابهٔ شمالی و باختری مخلوط می‌شود و بنام رودخانهٔ پشت‌پیر بسوی جنوب خاوری تغییر سمت می‌دهد و از کنار روستاهای فراهک و کیدی *Keydi* می‌گذرد. در روستای اخیر بسوی جنوب متوجه می‌شود و در ۱۰ کیلومتری جنوب آن با رودخانهٔ سگار مخلوط می‌گردد و بنام رودخانهٔ شریفی بسوی جنوب خاوری منحرف می‌شود و در ۴۸ کیلومتری شمال خاوری جاسک به رودخانهٔ جگین می‌ریزد.

شش‌پیر Šešpir

← زهره، شهرستانهای سپیدان، ممسنی، گچساران، بهبهان و بندرماهشهر.

ششتمد Šeštamad

دهستانهای ربع شامات و تکاب، شهرستان سبزوار. فصلی، ریزابهٔ کال شور سبزوار. حوضهٔ دشت کویر. طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۰۰۰ متر. شیب متوسط ۳/۴ درصد. مسیر کلی شمالی.
سرچشمه، دامنهٔ شمال خاوری کوه شاهزاده ابوالقاسم، ۳۷ کیلومتری جنوب خاوری سبزوار. روستای مسیر، ششتمد.

شش رودبار Šeš rudbār

دهستان ولوپی، شهرستان قائمشهر (شاهی). دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ چرات، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۱ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۵۰ متر. شیب متوسط ۶/۴ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
این رودخانه از دامنهٔ خاوری کوه گل‌ماد *Gelmād* ، در ۵۵ کیلومتری جنوب قائمشهر (شاهی) سرچشمه گرفته و رو به خاور شمالی جریان می‌یابد. نخست روستای شش رودبار را سیراب می‌کند و پس از عبور از درهٔ خاوری کوه فراخکش *Farāxkaš* در شمال روستای شیرکلا به رودخانهٔ چرات می‌ریزد.

Šastpic **شصت پیچ**

دهستان رابُر، شهرستان بافت. فصلی، ریزابهٔ هلیل‌رود، حوضهٔ جزموریان. طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۰۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، کوهستان لاله‌زار، ۲۰ کیلومتری خاور شمالی بافت.

Šast darreh **شصت‌درّه**

شهرستان تربت حیدریه، استان خراسان. فصلی، ریزابهٔ کال شور گناباد، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۲ درصد. مسیر کلی جنوبی. میانگین آبدهی سالانه ۲۳ میلیون مترمکعب (اندازه‌گیری شده در ایستگاه صنوبر).
رودخانهٔ شصت درّه از دامنهٔ جنوبی کوه شصت درّه، ۳۲ کیلومتری شمال باختری تربت حیدریه سرچشمه می‌گیرد و درّهٔ شمالی کوه تیغ پایین را بسوی خاور جنوبی طی می‌کند. در دماغهٔ خاوری کوه مزبور یعنی روستای صنوبر *Senobar* با ریزابهٔ کوچکی که از شمال سرازیر شده مخلوط می‌شود و دهستان بایگ را رو به جنوب طی می‌نماید و در ضمن با کال سی‌چو درهم می‌آمیزد و پس از عبور از دماغهٔ خاوری کوه تربت و مشروب ساختن بخشهای باختری شهر تربت حیدریه به دهستان پایین‌ولایت وارد می‌گردد و ضمن عبور از روستای اومی *Umi* از دامنهٔ باختری کوه شکستهٔ چاهوک می‌گذرد و به دهستان سنگان وارد می‌شود. در این دهستان روستاهای قلعه‌نو، زمان‌آباد، امبیز *Ambiz*، کبوترخان و کاظم‌آباد را سیراب می‌سازد و در ضمن با ریزابه‌هایی چون کال بشرویه، کال نمک‌سار مخلوط گردیده و از میان کوههای گل‌نی، بند میل، شکستهٔ چک‌چک و شکستهٔ حاجی‌میر عبور می‌کند و با پشت سر گذاردن مناطق بندلوچک *Band-e Lucak* و بند میل *Band-e Mil* از کوهستان خارج و به دشت وارد می‌گردد. در این قسمت به کال مقبره یا کال شازده تغییر نام می‌یابد و پس از عبور از کنار روستاهای برگز بالا *Bargaz bālā* و حاجی‌رضا از کویر نمکسار می‌گذرد و سرانجام در ۴۰ کیلومتری شمال خاوری گناباد به کال شور گناباد می‌ریزد.

Šastkelā **شصت‌کلا**

دهستان سدن رستاق شرقی، شهرستان گرگان. فصلی، ریزابهٔ قره‌سو، حوضهٔ دریای خزر. طول ۴۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰- متر. شیب متوسط ۴/۹ درصد. مسیر کلی، شمال باختری. میانگین آبدهی سالانه ۲۰ میلیون مترمکعب (ایستگاه شصت‌کلاته).
خشکرود شصت‌کلا از دامنهٔ شمالی کوه قل‌بلاغ *Qolbolāq*، در ۲۰ کیلومتری جنوب باختری گرگان سرچشمه گرفته و ضمن عبور از درّهٔ باختری کوه جوزبند رو به شمال سرازیر می‌شود و پس از سیراب ساختن روستای سیّدمیران به دشت گرگان وارد می‌شود و به مصرف زراعت می‌رسد. مازاد آب این رودخانه در فصلهای پرباران به رود قره‌سو می‌ریزد.

Šast-e Māhru **شصت‌ماهرو**

دهستان ماهرو، شهرستان الیگودرز. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ سزار، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۹۵ متر. شیب متوسط ۵ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، دامنهٔ کوههای برنج *Berenj*، شاهرود و گله‌کپ *Galleh gap*، ۶۳ کیلومتری جنوب باختری الیگودرز. مسیر، درّهٔ شمالی کوه مالو *Mālu*، ریزشگاه، ۲ کیلومتری خاور روستای چم‌شکر، ۸۲ کیلومتری باختر جنوبی الیگودرز و ۶ کیلومتری جنوب باختری سفیددشت.

Šatt **شط**

دهستانهای سنخواست و گرمه، شهرستان بجنورد. خشکرود، ریزابهٔ کال‌شورجاجرم، حوضهٔ دشت کویر. طول ۳۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۲۰ متر. شیب متوسط ۰/۲ درصد. مسیر کلی باختری.
سرچشمه، ارتفاعات مرز میان شهرستانهای بجنورد و سبزوار، در ۵۲ کیلومتری خاور جاجرم. رودهایی که به آن می‌ریزند به ترتیب از خاور به باختر، کال‌چهل‌بوقور، کال‌حمزه‌چاه و کج‌کال.

Šatt-ol Arab **شط‌العرب**

← اروندرود، شهرستانهای خرمشهر و آبادان.

Šatt-e Qodbodi **شط قُدبدی**

دهستان بیدخت، شهرستان گناباد. فصلی، ریزابهٔ کال دونخ، حوضهٔ هامون (نمکزار خواف). طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۸۴۰ متر. شیب متوسط ۰/۵ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، دامنهٔ جنوب باختری کوه نی‌بید، ۹۳ کیلومتری خاور جنوبی گناباد. کال‌های چاه برج و شاهرخ به آن می‌ریزند و روستای چاه عطا در کنار آن قرار دارد.

Ša'bāndar **شعباندر**

← شباندر، دهستان زز، شهرستان الیگودرز.

Šafā rud **شفارود**

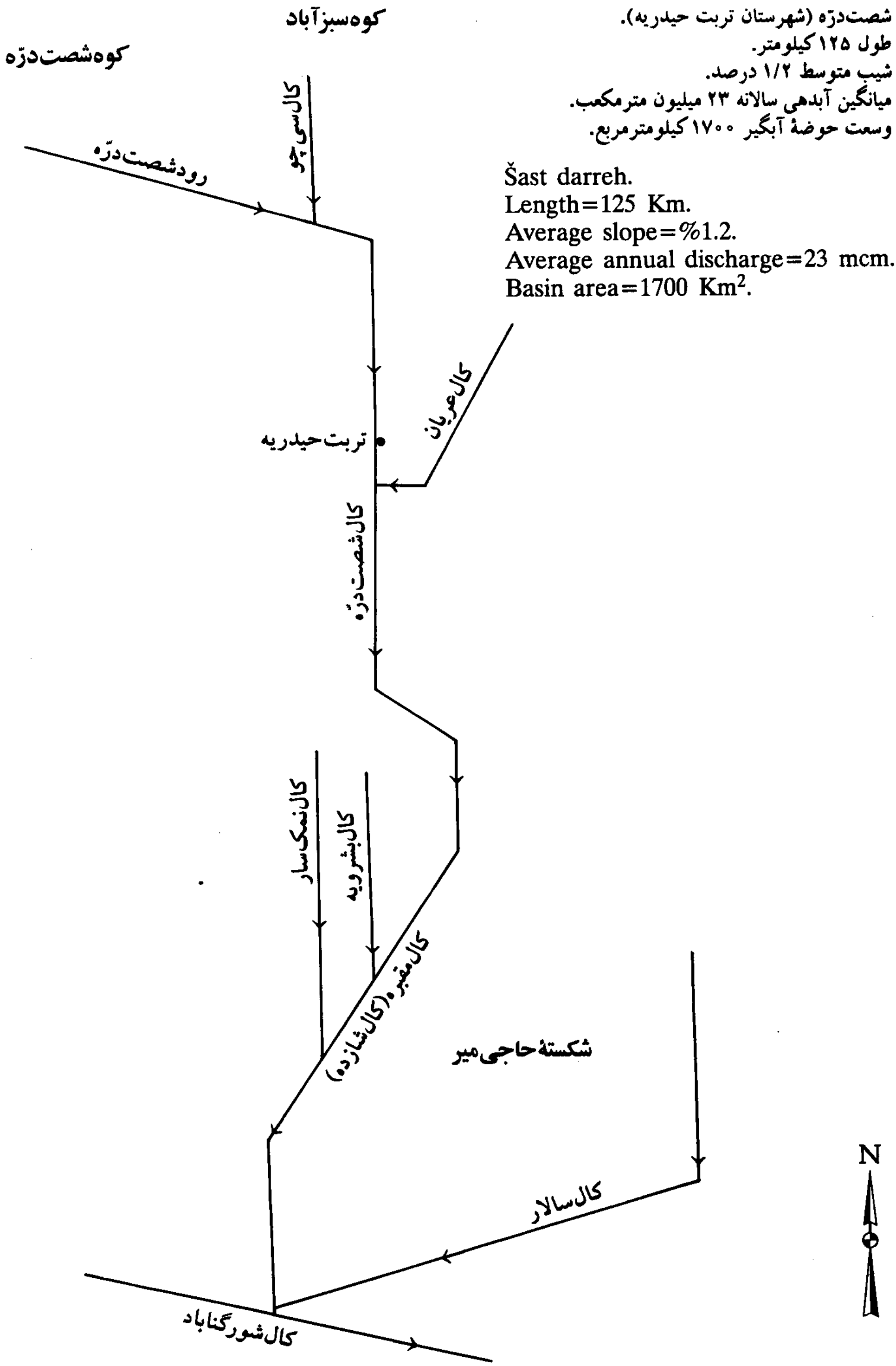
← میان‌رود، دهستان میانده، شهرستان تالش.

Šaft cāy **شفت‌چای**

دهستان سیاه‌مزگی، شهرستان فومن. دائمی، حوضهٔ دریای خزر. طول ۶۶ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۸- متر. شیب متوسط ۲/۶ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
رودخانهٔ شفت از چشمه‌سارهای دامنهٔ شمالی کوه لاته‌برهنه، در ۳۴ کیلومتری جنوب باختری فومن سرچشمه می‌گیرد و بسوی شمال باختری سرازیر می‌شود. در روستای کلستان *Kalamastān* با ریزابه‌ای که از ارتفاعات باختری سرازیر شده مخلوط می‌شود و درهٔ پرشیبی را از میان جنگل بسوی شمال می‌پیماید. در ۱ کیلومتری شمال خاوری روستای سوته

شصت‌درّه (شهرستان تربت حیدریه).
طول ۱۲۵ کیلومتر.
شیب متوسط ۱/۲ درصد.
میانگین آبدهی سالانه ۲۳ میلیون مترمکعب.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۱۷۰۰ کیلومترمربع.

Šast darreh.
Length=125 Km.
Average slope=%1.2.
Average annual discharge=23 mcm.
Basin area=1700 Km^2.



Suteh مسیر خود را بسوی شمال خاوری تغییر می‌دهد و ضمن آمیختن با چند ریزابه، از روستای سیاه‌مزگی Siyāhmazgi عبور می‌کند. از این نقطه بسوی شمال متوجه گردیده و پس از رسیدن به روستای لپووندان Lapuvandān مجدداً بطرف شمال خاوری منحرف می‌شود و پس از مشروب نمودن روستای شالما Šālmā و نصیرمحله به دشت گیلان وارد می‌گردد و ضمن عبور از میان شالیزارها و روستاهای عشمانوندان، شفت Šaft ، چکوسر Cekusar و رودپیش Rudpiš بطرف شمال تغییر مسیر داده و از باختر روستای گوراب‌لیشاوندان Gurāb lišāvandān عبور می‌کند. در جنوب روستای قره‌کس Qareh kas به دو شاخه تقسیم می‌شود. یک شاخه بسوی شمال جریان یافته و پس از عبور از روستای نوخاله Nōxāleh در روستایی بنام هنده‌خاله Hendehxāleh به مرداب انزلی وارد می‌شود و شاخهٔ دیگر بسوی شمال خاوری متوجه شده و پس از طی مسافتی، آن نیز به مرداب انزلی می‌ریزد.

Šaqar rud شقررود

← حسن لنگی، دهستانهای شمیل و تخت و احمدی، شهرستان بندرعباس.

Šekarāb شکرآب

دهستان حومه، شهرستان دهلران. فصلی، ریزابهٔ رود میمه. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۷۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۷ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ کوه اناران، ۲۶ کیلومتری شمال باختری دهلران، ریزشگاه ۱۱ کیلومتری جنوب باختری دهلران.

Šekarbeyg شکربیگ

دهستان گورک‌مکری، شهرستان مهاباد. دائمی، ریزابهٔ رود میریسه، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه، طول ۶ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۲۰ متر. شیب متوسط ۲۸ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
رودخانهٔ شکربیگ از دامنهٔ خاوری کوههای سینه Sineh و شیلان‌آباد و پهن‌سر، در ۴۳ کیلومتری جنوب باختری مهاباد سرچشمه می‌گیرد و ضمن سیراب ساختن روستاهای گاکش Gāgeš بالا و پائین و همچنین روستای شکربیگ، درهٔ خاوری کوه بل‌لرخویه Bellerxuyeh را رو بسوی شمال خاوری می‌پیماید و در روستای میریسه با رودخانهٔ کیسلان درهم می‌آمیزد و توأماً رودخانهٔ میریسه را تشکیل می‌دهند.
← رودخانهٔ مهاباد، شهرستان مهاباد.

Šekar darreh شکردرّه

دهستان ملایعقوب، شهرستان سراب. فصلی، ریزابهٔ وانق‌چای، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۳۸۰ متر. شیب متوسط ۸/۴ درصد. مسیر کلی شمالی. ارتفاع رودخانهٔ شکردرّه از دامنهٔ شمالی کوه بزقوش، در ۲۶ کیلومتری خاور جنوبی سراب سرچشمه گرفته و رو بسوی شمال از شکردرّه و روستایی به همین نام عبور می‌کند و در ۲ کیلومتری شمال روستای مزبور به وانق‌چای می‌ریزد.

Šekastān شکستان

دهستان ماهور، شهرستان ممسنی. دائمی، ریزابهٔ رود شاهپور، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طو ل ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۸۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی جنوبی.
این رودخانه از ارتفاعات ۱۸ کیلومتری جنوب باختری نورآباد ممسنی سرچشمه می‌گیرد و بنام رود سلبیز رو به جنوب سرازیر می‌شود. در طول راه با ریزابه‌های فراوانی از جمله یک ریزابهٔ بزرگ که از شمال باختری سرازیر شده و از کنار روستای بگدلی عبور کرده است، مخلوط می‌شود و بنام رودخانهٔ شکستان وارد دهستان شاهپور از شهرستان کازرون می‌گردد و در ۲۰ کیلومتری باختر شمالی کازرون به رودخانهٔ شاهپور می‌ریزد.

Šegim شگیم

دهستان نیکشهر، شهرستان چابهار. فصلی، ریزابهٔ رود نیکشهر، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۰۰ متر. شیب متوسط ۲/۴ درصد. مسیر کلی جنوبی.
این رودخانه، از سیاه‌کوه، در ۱۵۰ کیلومتری شمال باختری چابهار و ۴۱ کیلومتری شمال نیکشهر سرچشمه می‌گیرد و ضمن عبور از دره‌های سیاه‌کوه از کنار روستاهای شگیم و پائین می‌گذرد و پس از مخلوط شدن با رودخانهٔ بونتاق از دامنهٔ کوه شوشیم عبور می‌کند و در جنوب باختری نیکشهر به رودخانهٔ نیکشهر می‌ریزد. محل تلاقی رودهای شگیم و بونتاق که در ۱۱ کیلومتری شمال باختری نیکشهر قرار دارد محل مناسبی برای احداث سد بنظر می‌رسد.

Šalmān rud شلمان‌رود

شهرستان لنگرود، استان گیلان. دائمی، حوضهٔ دریای خزر. طول ۴۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۸- متر. شیب متوسط ۳/۳ درصد. مسیر کلی شمال خاوری. میانگین آبدهی سالانه ۱۹۵ میلیون مترمکعب (ایستگاه شلمان).
این رودخانه از دامنه‌های شمالی کوههای شمال دیلمان طی ریزابه‌های بسیار سرچشمه گرفته و درّهٔ شمالی ارتفاعات مزبور را بسوی شمال خاوری طی می‌کند و سر راه روستاهای بسیاری از جمله روستای گرسگ Gerasg را مشروب می‌سازد و پس از عبور از املش Amlaš به دشت گیلان وارد شده و بسوی شمال متوجه می‌گردد. در روستای خرشتم Xareštom با ریزابهٔ بزرگی که از دامنهٔ کوههای عرب‌زمین و کاه‌کوه سرچشمه گرفته و رو بسوی خاور روستاهای لی Ley ، کهلبون Kohlebun ، شکرکش Šekarkeš ، به‌پسی‌باغ Behpasibāq ، میان‌شکر Miyānšekar ، اتاق‌ور Otāqvar ، پائین‌محله و

مریدان *Moridān* را سیراب نموده است، مخلوط شده و بسوی شمال خاوری جریان می‌یابد. پس از عبور از شلمان *Šalmān* بسوی دریاکنار روان می‌شود و در روستای کمال‌الدین پشمه به دریای خزر می‌ریزد.

شمرود **Šem rud**
دهستان سیاهکل، شهرستان لاهیجان. دائمی، ریزابهٔ سفیدرود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲- متر. شیب متوسط ۳/۴ درصد. مسیر کلی شمال خاوری. میانگین آبدهی سالانه ۱۰۰ میلیون مترمکعب (ایستگاه کلفادان).
رودخانهٔ شمرود از ارتفاعات شمالی دیلمان طی ریزابه‌های متعدد که دوتای آنها ریزابه‌های اصلی بشمار می‌آیند، سرچشمه می‌گیرد. ریزابهٔ خاوری از درهٔ دامنهٔ شمالی ارتفاعات مزبور بسوی شمال سرازیر شده و سر راه روستای اربابون *Arbābun* را مشروب می‌کند و ریزابهٔ دوم که آن نیز از یکی دیگر از دره‌های دامنهٔ شمالی ارتفاعات مزبور سرازیر گردیده است، پس از شروب نمودن روستای گندم‌سرا در ۱۲کیلومتری جنوب سیاهکل به ریزابهٔ اول می‌پیوندد و مشترکاً درهٔ جنوبی سیاهکل را به سوی شمال می‌پیمایند. در ۴ کیلومتری جنوب سیاهکل از کوهستان خارج شده و به دشت گیلان وارد می‌گردد و با انحراف بسوی شمال خاوری بسوی روستاهای دهسر *Dehsar* و بازکیاگوراب *Bāzkiyā gurāb* رهسپار می‌شود و در ۵ کیلومتری شمال باختری لاهیجان به دلتای سفیدرود می‌ریزد.

شمس‌عرب **Šams-e Arab**
دهستان گچساران، شهرستان گچساران. دائمی، ریزابهٔ رود خیرآباد، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۶۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۱۰ متر. شیب متوسط ۲/۴ درصد. مسیر کلی باختری.
این رودخانه ازکوههای هامی و کنار *Kenār*، در ۱۵کیلومتری شمال خاوری دوگنبدان سرچشمه گرفته و بنام آب ریگون از درهٔ جنوبی کوه دیل بسوی باختر جنوبی روان می‌شود و پس از عبور از روستای چهاربیشه و قطع راه اتومبیل‌رو بهبهان به دوگنبدان با دو ریزابهٔ شمالی مخلوط می‌شود و پس از آمیختن با رودخانهٔ کومبول به شمس عرب تغییر نام می‌دهد و از دامنهٔ شمالی کوه دین بسوی باختر روان می‌گردد، در سر راه با آب‌درهٔ آب گندی مخلوط می‌شود و در ۴۴ کیلومتری باختر دوگنبدان به رودخانهٔ خیرآباد می‌ریزد.

شمیل **Šamil**
← حسن لنگی، دهستانهای شمیل و تخت و احمدی، شهرستان بندرعباس.

شندک **Šandak**
← گهقان بالا، دهستان دلگان، شهرستان ایرانشهر.

شندک بالا **Šandak-e bālā**
← گهقان بالا، دهستان دلگان، شهرستان ایرانشهر.

شنگل‌رود **Šangal rud**
دهستان رودبار، شهرستان قزوین. فصلی، ریزابهٔ نی‌نه‌رود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۶ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۵۰ متر. شیب متوسط ۱۷/۵ درصد. مسیر کلی باختری.
این رودخانه از دامنهٔ جنوبی کوه سَرود *Sarud*، در ۵۰ کیلومتری شمال خاوری قزوین سرچشمه گرفته و با شیب تند رو به باختر سرازیر می‌گردد و پس از طی ۶کیلومتر با چهارود مخلوط می‌شود و نی‌نه‌رود را پدید می‌آورد.

شوت **Šut**
دهستان حومه، شهرستان گرمسار. خشکرود، ریزابهٔ رود گلو، حوضهٔ دشت کویر. طول ۶۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۱۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۷۳۰ متر. شیب متوسط ۰/۵ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ نره‌خرکوه، ۵۰ کیلومتری جنوب باختری گرمسار. ریزابه‌های بسیاری از دامنهٔ شمالی سیاه‌کوه، در ۵۸ کیلومتری جنوب گرمسار به آن می‌ریزند.

شور **Šur**
شهرستان بافق، استان یزد. فصلی، حوضهٔ کویرلوت (شوره‌زارهای شمال خاوری شهرستان بافق). طول ۸۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۳ درصد. مسیر کلی شمالی.
سرچشمه، ارتفاعات ۴۵ کیلومتری شمال خاوری بافق.

شور **Šur**
← نمکزار، شهرستانهای بیرجند و فردوس و طبس، استان خراسان.

شور **Šur**
دهستان شهاباد، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ رود بیرجند. حوضهٔ کویر لوت (کویر سرجنگل). طول ۱۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۸۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، ۲۸کیلومتری شمال باختری بیرجند. روستاهای مسیر، سنگ‌توک و شوررود. در روستای محمدآباد واقع در ۱۸ کیلومتری غرب بیرجند به رود بیرجند وارد می‌شود.

شور **Šur**
← گاریجگان، دهستانهای قیس‌آباد و خوسف، شهرستان بیرجند.

شور **Šur**
← جاجنگ، دهستان طبس مسینا، شهرستان بیرجند.

شور **Šur**
← مــاهی‌رود، دهســتانهای مـؤمن‌آباد و مـعروفان و دورح، شهرستان بیرجند.

شور **Šur**
دهستان مربچه، شهرستان رامهرمز. فصلی، ریزابهٔ رود گوپال، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۸ کیلومتر. ارتـفاع سرچشمه ۱۷۵ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۰مـتر. شـیب مـتوسط ۰/۴ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
ســرچشمه، ۱۴ کـیلومتری جـنوب بـاختری رامـهرمز و ۱۵ کیلومتری جنوب خاوری مربچه.

شور **Šur**
← شور فشاپویه، شهرستانهای قم، تهران، ساوه، کرج، قزوین و خدابنده.

شورآب **Šurāb**
دهستان رودبار، شهرستان دامغان. فصلی، ریزابهٔ نمک‌آب‌رود، حوضهٔ دشت کویر (کـویر حـاج‌علی‌قلی). طـول ۱۶ کـیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۵۰ متر. شیب متوسط ۴ درصد. مسیر کلی خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه شادر *Šāder*، در ۳۹ کـیلومتری باختر شمالی دامغان.

شورآبین **Šur-e Ābin**
شهرستانهای بندر لنگه و بندرعباس، استان هرمزگان. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ کریم‌آباد، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۸۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۱۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۰۰ متر. شیب متوسط ۰/۴ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.
این رودخانه از کوههای سیاه و گچ واقـع در دهسـتان حـومه شهرستان لار، ۲۰ کیلومتری جـنوب خـاوری لار سـرچشـمه می‌گیرد و از طریق دهستان درز و سایبان به دهستان رویدر از شهرستان بندر لنگه وارد می‌شود و از کنار روستاهای باشدو *Bāšdu*، زادمحمود و آبـین مـی‌گذرد و بـه هـمین دلیـل بـه شورآبین نام می‌گیرد و با پیمودن درّهٔ شمالی کوه چنگ‌خروس به دهستان فین از شهرستان بندرعباس داخل مـی‌شود و در ۸ کیلومتری جنوب باختری فین با رودخـانهٔ کـریم‌آباد مـخلوط می‌گردد و رودخانهٔ کل را تشکیل می‌دهد.

شوراب **Šurāb**
دهستان قراتوره، شهرستان سنندج. فصلی، ریزابهٔ قـزل‌اوزن، حوضهٔ دریای خزر. طول ۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۵۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
رودخانهٔ شوراب از ارتفاعات شمالی دهستان قراتوره، در ۳۵ کیلومتری شمال خاوری دیوان‌دره سـرچشـمه مـی‌گیرد و رو بسوی شمال خاوری سرازیر می‌شود و در سر راه روسـتاهای نوبهار، پاپاله، قره‌گل، آب‌باریک، آق‌کند، گتمه‌گتیر و مراقلی را مشروب می‌سازد و در ۲ کیلومتری باختر روستای حسین‌آباد زرده‌کمر به قزل‌اوزن می‌ریزد.

شوراب **Šurāb**
دهستان انگوران، شهرستان زنجان. فصلی، ریزابهٔ قـزل‌اوزن، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۹۵ متر. شیب متوسط ۵/۶ درصـد. مسیر کلی جنوب باختری.
این رودخانه از دامنهٔ جنوبی کوه دمـرلو *Damerlu*، در ۴۷ کیلومتری باختر زنجان سرچشمه مـی‌گیرد و پس از عـبور از روستای مقانلو *Moqānlu* بسوی جنوب باختری سرازیر شده و به درّهٔ خاوری قزل‌تپه وارد می‌گردد و در این درّه روستای اینچه *Inceh* را سیراب مـی‌کند و در ۲/۵ کـیلومتری شـمال باختری امیرآباد به قزل‌اوزن می‌ریزد.

شوراب **Šurāb**
دهستان ایوانکی، شهرستان گرمسار. فصلی، ریزابهٔ رود کورک، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۱۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشـمه ۱۷۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۷۰ متر. شیب مـتوسط ۳/۲ درصد. مسیر کلی، جنوب باختری.
سرچشمه، دامنهٔ کوه سرسلطان، ۲۵ کیلومتری شـمال بـاختری گرمسار. ریزشگاه، ۵ کیلومتری خاور شمالی ایوانکی.

شوراب **Šurāb**
دهستان سرخه، شهرستان سمنان. خشکرود، ریزابهٔ رود گـلو، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۱۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۳۵ مـتر. شـیب مـتوسط ۰/۲ درصد. مسیر کلی باختر جـنوبی و در انـتهای مسـیر جـنوب خاوری.
سرچشمه، ریزابه‌های مـتعدد، ۷۰ کـیلومتری جـنوب خـاوری سمنان. در ۴۰ کیلومتری جنوب شهر سمنان با شوراب سمنان مخلوط می‌شود و پس از عبور از دامنهٔ جنوبی سیاه‌کـوه، در ۱۰۰ کیلومتری جنوب باختری سمنان به رودخانهٔ گلو می‌ریزد.

شوراب **Šurāb**
← شور دلیجان، شهرستان محلات، استان مرکزی.

شوراب **Šurāb**
دهستان حومه، شهرستان بافق. فصلی، حوضهٔ اردستان و یزد و کرمان (کویر درانجیر). طول ۲۸ کیلومتر. ارتـفاع سـرچشـمه حدود ۹۲۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۱۰ متر. شیب متوسط صفر. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، حاشیهٔ خاوری کویر درانجیر، ۴۳ کـیلومتری شـمال باختری بافق.

شوراب **Šurāb**
دهستان زابلی، شهرستان سراوان. فصلی، ریزابهٔ رود مـاشکل،

حوضهٔ خاوری یا هامون (هامون ماشکل). طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۷۵ متر. شیب متوسط ۰/۴ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.
سرچشمه، ۹۰ کیلومتری باختر جنوبی سراوان و ۱۹ کیلومتری باختر جنوبی زابلی.

شوراب بیابانک **Šurāb-e Biyābānak**
دهستان سرخه، شهرستان سمنان. خشکرود، ریزابهٔ شوراب، حوضهٔ دشت کویر. طول ۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۹۶۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۰۰ متر. شیب متوسط ۰/۴ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی و جنوب باختری.
سرچشمه، ۲۹ کیلومتری جنوب باختری سمنان. این رودخانه پس از عبور از دامنهٔ خاوری کوه سرخ در ۵۶ کیلومتری جنوب باختری سمنان به شوراب می‌ریزد.

شوراب سمنان **Šurāb-e Semnān**
دهستانهای علاء و سرخه، شهرستان سمنان. فصلی، ریزابهٔ رود گلو، حوضهٔ دشت کویر. طول ۸۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۶ درصد.
این رودخانه از دامنهٔ کوه سفیدآب، ۲۵ کیلومتری شمال باختری سمنان سرچشمه گرفته و رو بسوی جنوب خاوری از درهٔ میان کوه کلیاب *Kalyāb* (در شمال) و کوه گچ (در جنوب) عبور می‌کند و در باختر سمنان با رودخانهٔ سمنان مخلوط می‌گردد و پس از عبور از روستاهای شمالی دهستان سرخه با ریزابه‌های چندی که غالباً از ارتفاعات شمالی سرازیر شده‌اند مخلوط گشته و در ۴۰ کیلومتری جنوب سمنان به رودخانهٔ شوراب می‌ریزد.

شورابه **Šurābeh**
دهستان چوپانان، شهرستان نائین. فصلی، حوضهٔ دشت کویر. طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۹۰۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی باختر شمالی.
سرچشمه، دامنهٔ شمالی شاه‌کوه، ۷۵ کیلومتری خاور انارک و ۲۶ کیلومتری جنوب خاوری چوپانان.

شورابه **Šurābeh**
دهستان گزخت، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ رود گلو، حوضهٔ خاوری یا هامون (دغ پترگان). طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۸۳۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۹۰ متر. شیب متوسط ۱/۲ درصد. مسیر کلی باختر شمالی.
این رودخانه از دامنهٔ شمالی کوه کاریزک واقع در خاک افغانستان و ۴۸ کیلومتری خاور شمالی گزیک سرچشمه می‌گیرد و پس از عبور از مرز ایران و افغانستان به رود گلو می‌ریزد.

شوراشکنان **Šur-e Eškanān**
← مهران، شهرستانهای لار و بندر لنگه، استانهای فارس و هرمزگان.

شورانی **Šurāni**
دهستان گلاشگرد، شهرستان کهنوج. فصلی، ریزابهٔ رود گلاشگرد، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۸۰ متر. شیب متوسط ۱/۷ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، کوه سفید، ۶۷ کیلومتری خاور شمالی کهنوج.

شورباجگان **Šur-e Bājgān**
← شور نودژ، دهستان منوجان، شهرستان کهنوج.

شورباریک **Šur bārik**
← آب‌شور، شهرستانهای مسجد سلیمان و شوشتر، استان خوزستان.

شوربافت **Šur-e Bāft**
دهستانهای هشون و دشت‌آب، شهرستان بافت. فصلی، ریزابهٔ رود دهوج، حوضهٔ جزموریان، طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۹۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۸ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
این رودخانه از ارتفاعات ۲۶ کیلومتری باختر بافت سرچشمه می‌گیرد. و پس از عبور از روستاهای بادامش و بیاض و خرابه‌های قلعهٔ کردعلی بسوی روستاهای وکیل‌آباد و علی‌آباد و شاه‌آباد و چوری‌دار روان می‌گردد و ضمن مخلوط شدن با ریزابه‌های بسیاری که غالباً از دامنهٔ شمالی کوه خبیر سرچشمه گرفته‌اند بسوی روستاهای رهن و بریدوئیه *Boriduiyeh* روان می‌شود و در حوالی روستای شیرجو به رودخانهٔ دهوج می‌ریزد.

شوربافق **Šur-e Bāfq**
شهرستانهای رفسنجان و بافق استانهای کرمان ویزد. فصلی، حوضهٔ اردستان و یزد و کرمان (کویر درانجیر). طول ۱۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۹۲۰ متر. شیب متوسط ۰/۳ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
این رودخانه از دهستان نوق *Nuq* حدود ۶۰ کیلومتری شمال باختری رفسنجان سرچشمه گرفته و پس از آمیختن با ریزابه‌های متعدد به دهستان حومه از شهرستان بافق وارد می‌شود و در سر راه از کنار روستاهای ده خواجه، عباس‌آباد، حسن‌آباد و همت‌آباد می‌گذرد و در باختر شهر بافق به کویر درانجیر وارد می‌شود و در بخش‌های شمالی کویر مزبور ناپدید می‌گردد. هنگام ورود به کویر درانجیر با رودخانهٔ شور سیریز مخلوط می‌شود.

شوربستک **Šur-e Bastak**
← گودر، شهرستانهای بندرعباس و بندرلنگه، استان هرمزگان.

شوربلاغ **Šurbolāq**
دهستان کره‌سنّی *Korehsonny*، شهرستان سلماس (شاهپور).

فصلی، ریزابهٔ رود درلی‌سو، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۱۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۸۰۰ متر. شیب متوسط ۵ درصد.
رودخانهٔ شوربلاغ از دامنه‌های خاوری کوه شوربلاغ واقع در دهستان کره‌سنی، ۲۹ کیلومتری شمال باختری سلماس (شاهپور) سرچشمه می‌گیرد و درهٔ دامنهٔ شمالی کوههای شوربلاغ و باباارزن را بسوی خاور می‌پیماید و در یک کیلومتری باختر روستای اوربان *Urbān* به رودخانهٔ درلی‌سو می‌ریزد.

Šur-e Bušgān **شوربوشگان**
← دشت پلنگ شهرستانهای برازجان و خورموج، استان بوشهر.

Šur-e Bijār **شوربیجار**
دهستان خسروآباد، شهرستان بیجار. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ تلوار، حوضهٔ دریای خزر. طول ۳۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۸۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی، خاوری.
سرچشمه، ارتفاعات باختری روستای خودلان، ۳۵ کیلومتری جنوب باختری بیجار، روستاهای مسیر، خودلان *Xudlān*، بودلا *Budlā*، امین‌آباد، خسروآباد، حاجی‌آباد، دوسر و حسین‌آباد. ریزشگاه، روستای کمال‌آباد ۴۰ کیلومتری جنوب خاوری بیجار.

Šurti **شورتی**
دهستان خورخوره، شهرستان سقّز. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ خورخوره، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه(رضائیه). طول ۲۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۱۰ متر. شیب متوسط ۴ درصد. مسیر کلی، شمالی.
این رودخانه از دامنهٔ کوه بردرخناوی *Bard-e Raxnāvi*، در ۵۰ کیلومتری جنوب خاوری سقّز سرچشمه می‌گیرد و ضمن عبور از دامنهٔ باختری کوه چهل‌چشمه، روستاهای اسحاق‌آباد، سوله *Šoleh* و درهٔ ویوان‌شیخ *Darreh-ye Veyvān-e šeyx* را سیراب می‌کند و در جنوب روستای مولان‌آباد، ۳۲ کیلومتری جنوب سقز به رودخانهٔ خورخوره می‌ریزد.

Šur-e Jereh **شورجره**
← دالکی، شهرستانهای شیراز و کازرون و برازجان.

Šurjeh cāy **شورجه‌چای**
دهستانهای قوری‌چای و حومه، شهرستان هشترود. فصلی، ریزابهٔ شورچای، حوضهٔ دریای خزر. طول ۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۳۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.
این رودخانه از ارتفاع ۲۵۰۰ متری دامنهٔ خاوری کوه گل‌دامن‌داغ و همچنین چشمه‌سارهای دامنهٔ شمالی کوه مزبور و دریاچهٔ کوچک قجلی‌گول *Qejeli gul*، در ۵۱ کیلومتری جنوب باختری سراسکند سرچشمه گرفته و رو بسوی شمال خاوری از روستاهای مهمانلو، قرخ بلاغ *Qerx bolāq*، قزل‌تپه، مصطفی‌کندی، قزل‌آباد، اشلق‌کندی *Ešlaqkandi*، دوه یاتاقی *Daveh yātāqi*، خرم‌درق، خلج و قوچی‌کندی می‌گذرد. در روستای اخیر نخست بسوی شمال منحرف می‌گردد و با رسیدن به روستای بلگان *Bolgān* مجدداً بسوی شمال خاوری متوجه شده و درهٔ خاوری کوه گنبد را بطرف روستای ده‌نقلی و شورجه طی می‌کند و در جنوب روستای ورقه وسطی *Varqeh-ye Vostā* به شورچای می‌پیوندد.

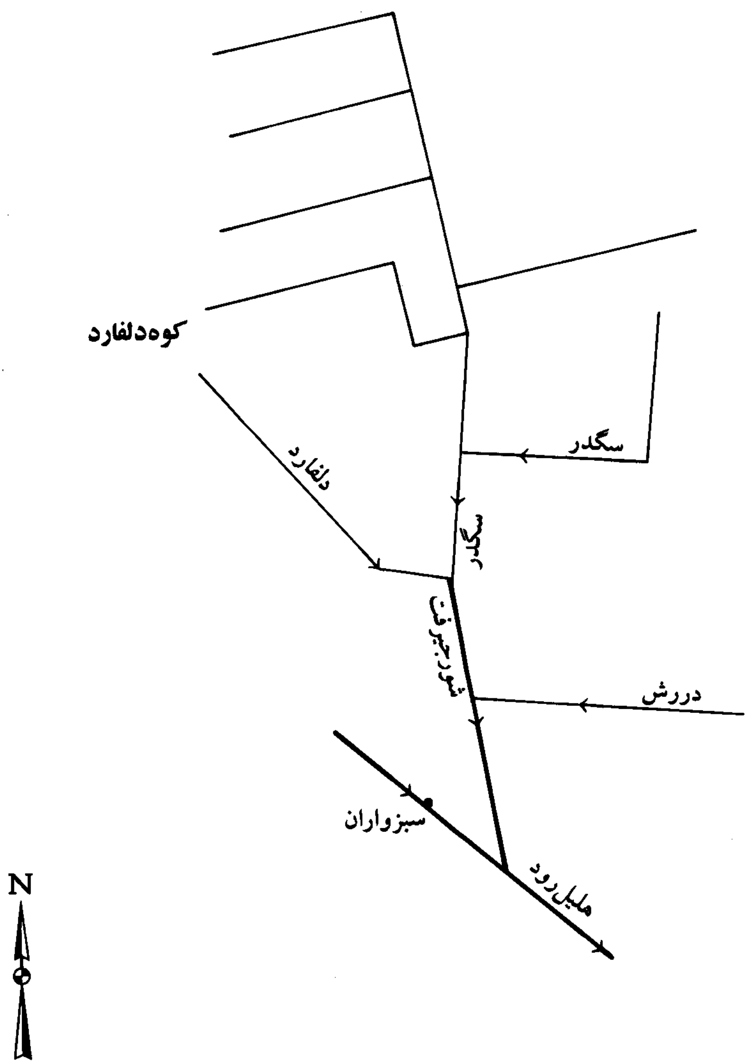
Šur-e Jahrom **شور جهرم**
شهرستانهای فسا و جهرم، استان فارس. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ قره‌آغاج، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۶۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۸۶۰ متر. شیب متوسط ۰/۹ درصد. مسیر کلی نخست جنوبی سپس باختری.
این رودخانه از ارتفاعات دهستانهای جنگل و رونیز، در ۵۰ کیلومتری شمال فسا سرچشمه می‌گیرد و طی دو ریزابهٔ اصلی که هردو خرمنکوه را دور می‌زنند تشکیل می‌یابد. ریزابه‌های مزبور در دامنهٔ جنوبی خرمنکوه باهم مخلوط می‌گردند و رو به جنوب بسوی شهر فسا روان می‌شوند و پس از سیراب نمودن دهستانهای حومه و صحرارود به دهستان شیبکوه وارد می‌گردد. در این دهستان با رودخانهٔ جعفری مخلوط می‌شود و بنام رودخانهٔ بیشه به دهستان کردیان از شهرستان جهرم وارد می‌شود. در ورود به دهستان مزبور بسوی باختر متوجه می‌گردد و از ۱۰ کیلومتری شمال شهر جهرم می‌گذرد و به دهستان هکان داخل می‌گردد. در این دهستان به رودخانهٔ شاز تغییر نام می‌دهد و درّهٔ میان کوههای گرم *Garm* و نمک (در شمال) و کوه گر *Gar* (درجنوب) را بسوی باختر می‌پیماید و پس از عبور از کنار روستاهای قلات و هکان در ۴۲ کیلومتری باختر شمالی جهرم به رودخانهٔ قره‌آغاج می‌ریزد.

Šur-e Jiroft **شورجیرفت**
دهستان گور، شهرستان جیرفت. دائمی، ریزابهٔ هلیل‌رود، حوضهٔ جزموریان. طول ۸۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۵۰ متر. شیب متوسط ۳/۳ درصد. مسیر کلی جنوبی. میانگین آبدهی سالانه ۸۵ میلیون مترمکعب.
این رودخانه از ارتفاعات ۵۶ کیلومتری شمال باختری جیرفت سرچشمه می‌گیرد و بنام رودخانهٔ سگدر از کنار روستاهای ده نوروز، درپلنگان، فکرآباد، گور بالا و پائین *Gevar* و لشگر می‌گذرد و پس از آمیختن با ریزابه‌های بسیاری که همگی از کوههای اطراف سرچشمه گرفته‌اند، بسوی جنوب باختری روان می‌شود. در سر راه با رودهای دلفارد و دررش مخلوط می‌شود و از ۵ کیلومتری خاور شهر جیرفت می‌گذرد و در ۷ کیلومتری جنوب خاوری جیرفت به هلیل‌رود می‌ریزد. آب این رودخانه برخلاف نام آن شیرین است.

Šur cāy **شورچای**
دهستان حومه، شهرستان مرند. فصلی، ریزابهٔ زنوزچای، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر.

Šur-e Jiroft.
Length=80 Km.
Average slope=%3.3.
Average annual discharge=85 mcm.
Basin area=1700 Km^2.

شور جیرفت (دهستان گور، شهرستان جیرفت).
طول ۸۰ کیلومتر.
شیب متوسط ۳/۳ درصد.
میانگین آبدهی سالانه ۸۵ میلیون مترمکعب.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۱۷۰۰ کیلومترمربع.



ارتفاع ریزشگاه ۹۸۰ متر. شیب متوسط ۵ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
این رودخانه از دامنهٔ شمالی کوه قازان از رشتهٔ میشوداغ، ۴۷ کیلومتری باختر مرند سرچشمه می‌گیرد و درهٔ شورچای را بسوی شمال خاوری می‌پیماید و در ۳ کیلومتری جنوب روستای قرخلارزنجیره *Qerxlār-e Zanjireh* بسوی شمال متوجه گردیده و در ۲ کیلومتری شمال باختری روستای مزبور به زنوزچای وارد می‌گردد.

شورچای **Šur cāy**

دهستان حومه، شهرستان هشترود. فصلی، ریزابهٔ قرنقوچای، حوضهٔ دریای خزر. طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۶۰ متر. شیب متوسط ۰/۵ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.
رودخانهٔ شورچای از چشمهٔ نظرکهریز، در ۳۱ کیلومتری جنوب باختری سراسکند سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی شمال خاوری جریان می‌یابد. در روستایی بنام نظرکهریز تغییر مسیر داده و با طی یک قوس بطرف جنوب خاوری متوجه می‌شود و پس از آمیختن با یک ریزابه که از روستاهای ذوالقدر و تک‌لر *Taklar* گذشته و بسوی شمال خاوری جریان یافته است، به روستای ملاجق *Mollājeq* می‌رسد و با ریزابهٔ دیگری که از جنوب باختری بطرف شمال خاوری جریان یافته و روستای باباگرگر *Bābā gorgor* را مشروب نموده است، مخلوط می‌شود و بطرف خاور روان می‌گردد و به موازات خط آهن میانه به مراغه از شمال ایستگاه هشترود می‌گذرد و در ضمن با ریزابهٔ نسبتاً بزرگی که از ارتفاعات جنوبی بسوی شمال سرازیر شده و یکی از آنها روستاهای حبش *Habaš*، ولی‌کندی، خلیفه‌کندی، آسایش، تلیمخان *Telim xān* را سیراب نموده و دیگری از روستاهای گلّوجه *Gollujeh*، گرامی، قمرکندی، قرجه‌قیه، بیگ‌کندی، تکانلو و قزل‌داغ گذشته و دامنهٔ باختری کوه قزل‌داغ را بسوی روستای آقجه‌کندی و شبانلو دور زده است، مخلوط می‌شود و درهٔ خاوری کوه قره‌داغ را بسوی شمال خاوری طی می‌کند و ضمن آمیختن با ریزابهٔ بزرگ دیگری که از ارتفاعات جنوبی سرازیر گردیده و از روستاهای ایمیشجه *Imišjeh*، سختدل *Saxtdel* و خواجه‌شاهی گذشته است، روستای وفادار را سیراب می‌سازد و پس از مخلوط شدن با یک خشکرود کوچک که از دامنهٔ شمالی قره‌داغ بسوی خاور سرازیر گردیده است بطرف ایستگاه شاهپور جریان می‌یابد. از این ایستگاه مسیر خود را بطرف خاور متوجه ساخته و به موازات خط آهن میانه به مراغه بطرف نیم ایستگاه آقداغ روان می‌شود و ضمن راه با ریزابهٔ کوچکی که از جنوب به شمال جریان یافته و دره باختری کوه سورملی را پیموده است، مخلوط می‌گردد و پس از سیراب ساختن روستای چائی آقداغ به رودخانهٔ قرنقو وارد می‌شود.

شورچای **Šur cāy**

دهستان چهاراویماق شمالی، شهرستان هشترود. فصلی، ریزابهٔ قرنقوچای، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۰۰ متر. شیب متوسط ۰/۷ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.
این رودخانه از دو رودخانه بنام سوقانچی‌چای و قره‌آغاج‌چای که در روستای چوگان به هم پیوسته‌اند، تشکیل می‌یابد و رو بسوی شمال از روستای خرابه‌قبله‌بلاغی و سلطان‌آباد عبور می‌کند. در جنوب روستای اخیر با خشکرودی که از روستای شورقره‌کندی سرچشمه گرفته و بسوی شمال باختری روان شده است، مخلوط می‌شود و پس از عبور از روستای ورقهٔ بالا *Varqeh* در جنوب روستای ورقهٔ وسطی با شورجه‌چای درهم می‌آمیزد و رو بسوی شمال خاوری از روستاهای ورقه وسطی و ورقه‌پائین (*Varqeh*) عبور می‌کند. در روستای ورقه پائین با خشکرود کوچکی مخلوط گردیده و بطرف خاور متوجه می‌شود و ضمن مشروب نمودن روستای خواجه محمود با ریزابه‌ای که از جنوب سرازیر گردیده و از روستای مکتو *Makatu* عبور کرده است مخلوط می‌گردد و با پیمودن یک قوس و آمیختن با یک ریزابهٔ دیگر که آن نیز از جنوب سرازیر شده و از روستاهای زاویه و بانقران *Bānqarān* گذشته است، بسوی شمال خاوری متوجه می‌گردد و در مجاورت تونل ضحاک (راه‌آهن میانه – مراغه) به قرنقوچای می‌ریزد.

شورچای **Šur cāy**

دهستان گرماب، شهرستان خدابنده. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ شور همدان، حوضهٔ دریای خزر. طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۹۰ متر. شیب متوسط ۱/۹ درصد. مسیر کلی، باختر شمالی.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی و باختری کوه سیاه، ۲۷ کیلومتری خاور شمالی گرماب و ۲۶ کیلومتری جنوب باختری قیدار. روستاهای مسیر، زاغه‌لو، مسگر، قازقلو *Qāzeqlu*، یوزباشی و توحیدلو. ریزشگاه، روستای توحیدلو، ۴۰ کیلومتری باختر جنوبی قیدار و ۱۳ کیلومتری شمال گرماب.

شورچای **Šur cāy**

← شیرین‌چای، دهستان خرقان، شهرستان ساوه.

شورچای **Šur cāy**

دهستان ترود، شهرستان شاهرود. خشکرود، حوضهٔ دشت کویر، طول ۷۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۷۴۰ متر. شیب متوسط ۰/۵ درصد. مسیر کلی خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ خاوری کوه دارستان (کوهستان ترود). ۱۵ کیلومتری باختر جنوبی ترود. در طول مسیر ریزابه‌های بسیاری که جملگی خشکرود بوده و از شمال سرازیر می‌گردند به آن می‌ریزند.

شورخرقان **Šur-e Xaraqān**

دهستان خرقان غربی، شهرستان قزوین. فصلی، ریزابهٔ خررود، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۸۰ متر. شیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.

سرچشمه، دامنهٔ کوه اصلانلو، ۶۷کیلومتری شمال باختری آوج. روستاهای مسیر، منتش *Mantaš*، حسین‌آباد، هیرآباد *Hir ābād* و شورکهریز. ریزشگاه، ۳کیلومتری جنوب باختری روستای اردلان و ۵۰کیلومتری شمال باختری آوج.

شورخور **Šur-e Xor**
دهستان خور، شهرستان نائین. فصلی، حوضهٔ دشت کویر. طول ۶۵کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۸۳۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۶۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۳ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.
این رودخانه از ۲۸کیلومتری باختر خور سرچشمه گرفته و در ۳۵کیلومتری خاور شمالی خور به دشت کویر وارد می‌گردد.

شور خورموج **Šur-e Xormuj**
دهستانهای اهرم و خورموج، شهرستان بندر بوشهر. فصلی، ریزابهٔ رود موند، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۵۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۵ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵ متر. شیب متوسط صفر. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، آبخیزهای دامنهٔ خاوری کوه موند، ۴۵ کیلومتری جنوب خاوری بندر بوشهر.

شورداراب **Šur-e Dārāb**
← کل، شهرستانهای داراب و بندرعباس.

شور درز سایبان **Šur-e Darz sāyebān**
دهستان درز سایبان، شهرستان لار. فصلی، ریزابهٔ رودشور آبین، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۰۰ کیلومتر. سرچشمه ۱۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۷۰ متر. شیب متوسط ۰/۶ درصد. مسیر کلی نخست خاور جنوبی، سپس جنوبی.
سرچشمه، ارتفاعات ۵۰کیلومتری شمال لار.

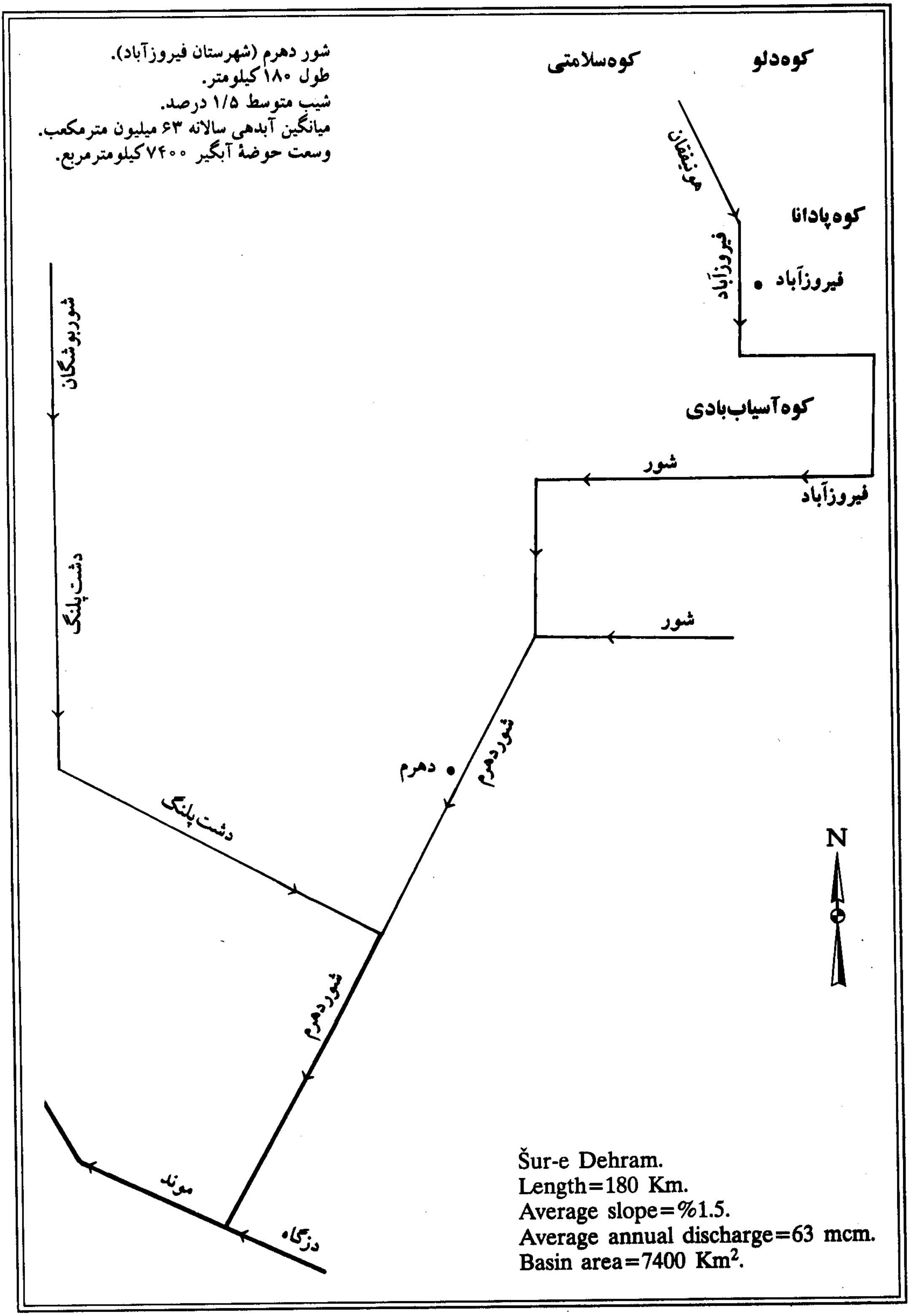
شوردرّه **Šur darreh**
دهستان کوکلان، شهرستان دشت گرگان. خشکرود، ریزابهٔ رود قرناوه، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۰کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۹۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۰۰ متر. شیب متوسط ۰/۹ درصد. مسیر کلی جنوبی.
رود شوردرّه از دامنهٔ جنوبی ارتفاعات شمالی بخش کوکلان، در ۴۴کیلومتری شمال خاوری کلاله و ۶۹کیلومتری شمال خاوری گنبدکاوس سرچشمه می‌گیرد و نخست رو به جنوب و سپس بسوی جنوب باختری و مجدداً بطرف جنوب سرازیر می‌شود و در روستای پشی *Pašey* به رود قرناو می‌ریزد.

شور دلیجان **Šur-e Delijān**
شهرستان محلات، استان مرکزی. فصلی، ریزابهٔ قمرود، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۸۰کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۹۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
این رودخانه از دامنهٔ کوههای تنگ‌سر، اشکفت و زارمان واقع در دهستان میمه، شهرستان اصفهان، ۶۸کیلومتری جنوب خاوری محلات بنام شوراب سرچشمه گرفته و ضمن آمیختن با ریزابه‌های متعددی چون چادسرخ، درّهٔ قلندر و کال دوبند، روستاهای موته *Muteh* و رباط را سیراب می‌کند و پس از دور زدن دامنهٔ خاوری کوههای سیاه‌تیر، تخته‌کوه، لوراز و درّه‌برف هستی جان و قبله، در ۲کیلومتری جنوب روستای حاجی‌آباد و ۶کیلومتری باختر جنوبی دلیجان به قمرود می‌ریزد.

شوردهرم **Šur-e Dehram**
شهرستان فیروزآباد، استان فارس. دائمی، ریزابهٔ رود موند، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۸۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی نخست جنوب خاوری، سپس جنوب باختری. میانگین آبدهی سالانه، ۶۳ میلیون مترمکعب (اندازه‌گیری شده در ایستگاه تنگاب).
این رودخانه از کوههای سلامتی و دلو *Dalu* و میشوان، در ۶۵ کیلومتری شمال باختری فیروزآباد واقع در دهستان خواجه‌ای سرچشمه می‌گیرد و بنام رودخانهٔ هونیفقان رو بسوی جنوب خاوری روان می‌شود و از درّهٔ میان کوههای قلات و نرگسک عبور می‌کند. در روستای هونیفقان بسوی جنوب متوجه می‌گردد و بنام رودخانهٔ فیروزآباد از درّهٔ باختری کوه پادانا عبور می‌کند و به دهستان حومهٔ فیروزآباد وارد می‌گردد. در این دهستان به شاخه‌های فراوان تقسیم می‌شود. شاخهٔ اصلی از نواحی باختر شهر فیروزآباد می‌گذرد و ضمن آمیختن با ریزابه‌های بسیار از طریق درّهٔشمالی کوه آسیاب بادی بسوی روستاهای رودبار و عرب روان می‌شود. در روستای اخیر گاه بنام نهر اعظم خوانده می‌شود و کوه آسیاب بادی را از وسط قطع می‌کند و با رسیدن به روستای دهرود بسوی باختر متوجه می‌شود و به دهستان اربعه وارد می‌گردد. در دهستان مزبور با ریزابه‌های فراوانی که از کوههای اطراف سرازیر شده‌اند مخلوط می‌شود و بنام رودخانهٔ شور دهرم بسوی جنوب متوجه می‌گردد. پس از عبور از ۴کیلومتری خاور روستای دهرم به درّهٔ خاوری کوه گاردان وارد می‌شود و در درّهٔ باختری کوه سفید با رودخانهٔ دشت پلنگ مخلوط می‌گردد و سرانجام در دامنهٔ جنوبی مادّه‌کوه با رودخانهٔ دزگاه مخلوط می‌شود و رودخانهٔ موند را تشکیل می‌دهند.

شورراهجرد **Šur-e Rāhjerd**
دهستان راهجرد شرقی، شهرستان قم. فصلی، ریزابهٔ قره‌سو، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۲۸کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۱۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۶ درصد. مسیر کلی خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ کوه خستک *Xastak*، ۴۸کیلومتری باختر جنوبی قم.

شوررفسنجان **Šur-e Rafsanjān**
دهستان حومهٔ غربی، شهرستان رفسنجان. فصلی، ریزابهٔ رود



شور دهرم (شهرستان فیروزآباد).
طول ۱۸۰ کیلومتر.
شیب متوسط ۱/۵ درصد.
میانگین آبدهی سالانه ۶۳ میلیون مترمکعب.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۷۴۰۰ کیلومترمربع.

Šur-e Dehram.
Length=180 Km.
Average slope=%1.5.
Average annual discharge=63 mcm.
Basin area=7400 Km^2.

کبوترخوان، حوضهٔ اردستان و یزد و کرمان (شنزار کشکونیه). طول ۵۵کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۰۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی شمالی.
سرچشمه، ارتفاعات ۵۰کیلومتری جنوب باختری رفسنجان.
این رودخانه در واقع در دشت جنوبی رفسنجان ناپدید می‌گردد و فقط در بارندگیهای فوق‌العاده به رود کبوترخوان می‌پیوندد.

Šur rud **شوررود**
دهستان آیسک، شهرستان فردوس. فصلی، حوضهٔ کویر لوت. طول ۴۰کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۰۰ متر. شیب متوسط ۰/۲ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، بهرهیچدر کوه، ۲۲کیلومتری جنوب فردوس.

Šur rud-e Alqur **شوررود القور**
دهستان القور، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ رودآب‌شورالقور، حوضهٔ کویر لوت (دغ محمدآباد). طول ۳۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۳۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی باختری.
سرچشمه، دامنهٔ کوه سرگدار، ۶۰کیلومتری شمال بیرجند.

Šur-e Zohān **شورزوهان**
دهستان زوهان، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ رود افین، حوضهٔ خاوری یا هامون (دغ پترگان). طول ۲۰کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۰۰ متر. شیب متوسط ۲/۵ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه منوری *Monavvari* ، ۷۷ کیلومتری شمال خاوری بیرجند.

Šur-e Sarxun **شورسرخون**
دهستانهای ایسین و سیاهو، شهرستان بندرعباس. دائمی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۸۵کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه صفر. شیب متوسط ۱/۶ درصد. مسیر کلی جنوبی.
این رودخانه از کوه هماک *Homāk* واقع در دهستان سیاهو، ۷۳کیلومتری شمال بندرعباس سرچشمه می‌گیرد و بنام رودخانهٔ وایکان از کنار روستاهای دهستان سیاهو رو بسوی جنوب باختری روان می‌شود و در دماغهٔ باختری کوه بی‌بی‌شهربانو به رود خورجل تغییر نام می‌یابد و کوه خورو را از دامنهٔ باختری دور می‌زند و پس از مخلوط شدن با رودخانهٔ سرزه به دهستان ایسین داخل می‌شود و بنام رودشور از شمال روستای سرخون عبور می‌کند و در خاور روستای مزبور با رود گلم‌آبی مخلوط می‌گردد و بنام رودشور سرخون بسوی جنوب سرازیر می‌شود و در ۲۵کیلومتری خاور بندرعباس وارد خلیج فارس می‌گردد.

Šur-e Sardašt **شورسردشت**
دهستان سردشت، شهرستان دزفول. دائمی، ریزابهٔ رود گلال، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۶۰کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۷ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
این رودخانه از دامنهٔ کوههای سرگریان و تنگهٔ سرگچ و سالن *Sālen*، در ۴۵کیلومتری شمال خاوری دزفول سرچشمه گرفته و ضمن عبور از منطقهٔ لب‌سفید با چشمه‌های فراوانی که از کوههای اطراف سرازیر شده‌اند مخلوط می‌شود و به روستای سردشت می‌رسد. پس از روستای مزبور با چند ریزابه و چشمه درهم آمیخته و از کنار روستای مال‌تیت عبور می‌کند و به درّهٔ خاوری کوه بیر *Beyar* وارد می‌شود. در این دره نیز با چند ریزابهٔ دیگر درهم می‌آمیزد و پس از مشروب نمودن روستاهای ماهور برنجی بالا و پائین در ۴کیلومتری باختر جنوبی روستای اخیر با رودخانهٔ شیرین‌آب مخلوط می‌شود و رودخانهٔ گلال را تشکیل می‌دهد.

Šur su **شورسو**
دهستان قوری‌چای، شهرستان هشترود. فصلی، ریزابهٔ قوری‌چای، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۲۸کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۹۰ متر. شیب متوسط ۱/۱ درصد. مسیر کلی جنوبی.
رودخانهٔ شورسو از چشمه‌ای در روستای توپ‌آغاج *Tōp āqāj* در ۳۷کیلومتری باختر سراسکند سرچشمه گرفته و بصورت خشکرودی رو بسوی جنوب سرازیر می‌گردد و پس از اینکه به روستای نخودآباد رسید بطرف جنوب خاوری منحرف می‌شود و ضمن عبور از روستای عمران‌کندی بر میزان آب آن افزوده می‌شود و مجدداً رو بسوی جنوب جریان یافته و پس از عبور از روستای یونجه‌لو خط آهن میانه به مراغه را قطع می‌کند و با سیراب ساختن روستاهای یان‌بلاغی پائین و برج بالا بطرف جنوب باختری منحرف گردیده و پس از مشروب ساختن روستای حیدرآباد در شمال باختری روستای قینرجه *Qeynarjeh* به قوری‌چای می‌ریزد.

Šur su **شورسو**
دهستانهای کبودگنبد و زاوین، شهرستان مشهد. ریزابهٔ قره‌تیکان‌سو، حوضهٔ قره‌قوم. طول ۴۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۶۰۰ متر. شیب متوسط ۲/۳ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.
سرچشمه، ۶۸کیلومتری شمال مشهد. روستاهای مسیر، حمام‌قلعه و نورک‌چه *Nurakceh* .

Šur-e Sohrevard **شورسُهرورد**
دهستانهای حومه و سهرورد، شهرستان خدابنده. فصلی، ریزابهٔ قزل‌اوزن، حوضهٔ دریای خزر. طول ۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۳ درصد. مسیر کلی، باختر شمالی.
سرچشمه، دامنهٔ شمالی ارتفاعات خاوری روستای حسام‌آباد، ۲۵کیلومتری جنوب قیدار. روستاهای مسیر، قل‌علی *Qolali* ، دلایر بالا و پائین *Dalāyer* ، صالح‌آباد، یاراحمدلو، گوجه‌لوجه

Gōjeh lujeh و مهدی‌لو، ریزشگاه، خاور روستای جمعه‌لو، ۳۷کیلومتری باختر جنوبی قیدار.

Šur-e Siriz **شورسیریز**

شهرستانهای زرند و بافق، استانهای کرمان و یزد. فصلی، ریزابهٔ رود شور بافق، حوضهٔ اردستان و یزد و کرمان (کویر درانجیر). طول ۱۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۰۲۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

این رودخانه از دامنهٔ کوه سرخ، در ۳۵کیلومتری باختر جنوبی زرند سرچشمه گرفته و ضمن عبور از دهستان سیریز روستاهای متعددی چون چاقل محلی *Cāqol mahalli*، سنگ، گلستان، رحمت‌آباد، بوستان، درباغ و سیریز را سیراب می‌کند و با ریزابه‌های فراوانی که از ارتفاعات اطراف سرازیر شده‌اند از جمله رودشور کوهبنان مخلوط می‌شود و به دهستان حومه از شهرستان بافق وارد می‌گردد و در جنوب باختری بافق به رودشور بافق می‌ریزد.

Šur-e Šabānkāreh **شورشبانکاره**

شهرستانهای برازجان و بوشهر، استان بوشهر. دائمی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه صفر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

این رودخانه از ارتفاعات ۸۰کیلومتری شمال برازجان سرچشمه می‌گیرد و از درهٔ جنوبی کوه بزان *Bozān* عبور می‌کند و پس از رسیدن به منطقهٔ هفت دشت رو بسوی جنوب باختری متوجه می‌گردد و از کنار روستای بیدکرز *Bidkarz* می‌گذرد و پس از آمیختن با ریزابه‌هایی چند از طریق درهٔ شمالی کوه گچ ترش به منطقهٔ دشت قیر وارد می‌گردد، در ۷۷ کیلومتری شمال باختری برازجان با آب درهٔ تاتی مخلوط می‌گردد و بسوی جنوب متوجه می‌شود و پس از آمیختن با رودخانهٔ سوراخ‌بدر وارد دهستان مزارعی می‌گردد. در دهستان مزبور با رودهای ره‌ملک و درهٔ سه‌برد مخلوط می‌شود و پس از ورود به دهستان شبانکاره نخست با رود گوری‌حاجی و سپس با رود دره‌آبداری درهم می‌آمیزد و سرانجام پس از عبور از کنار روستاهای رودشور و بیدو *Bidu* در ۳۷ کیلومتری شمال باختری بوشهر به خلیج فارس می‌ریزد.

Šur-e Šuštar **شورشوشتر**

شهرستانهای شوشتر، مسجدسلیمان و ایذه، استان خوزستان. دائمی، ریزابهٔ رود کارون، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۱۰کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۷ درصد. مسیر کلی باختر شمالی. میانگین آبدهی سالانه ۱۲۸ میلیون‌مترمکعب. (ایستگاه‌بتوند).

رودخانهٔ شور از ارتفاعات منطقهٔ بکال‌جولان *Bekāl jōlān* یا بقّال واقع در دهستان هلایجان، شهرستان ایذه، ۲۰کیلومتری باختر جنوبی شهر ایذه سرچشمه می‌گیرد و پس از عبور از روستای قلعهٔ مدرسه با آب درهٔ گاومیشی مخلوط می‌شود و از طریق درهٔ شمالی کوه آسماری *Āsmāri* به دهستان تل‌بُزان از شهرستان مسجد سلیمان وارد می‌گردد و رو بسوی شمال باختری از دهستان لمبری شرقی می‌گذرد و رو به شمال باختری نخست به دهستان ترکه دز از مسجد سلیمان وارد می‌گردد و پس از آن به دهستان بتوند از شهرستان شوشتر وارد شده و از کنار روستای شانزده‌میل بتوند عبور می‌کند و سپس به دهستان گندزلو و بعد از آن به دهستان عقیلی وارد می‌شود و در ۸کیلومتری شمال خاوری شوشتر به کارون می‌ریزد.

Šur-e Šahdād **شورشهداد**

دهستانهای راور و تکاب، شهرستان کرمان. فصلی، حوضهٔ کویر لوت. طول ۲۸۰کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۷ درصد. مسیر کلی نخست شمال خاوری، سپس جنوب خاوری. میانگین آبدهی سالانه ۲۷ میلیون مترمکعب (ایستگاه چهارفرسخ).

این رودخانه از دامنهٔ کوههای کمرآسیا و ده‌بدن و کمرگیتری، در ۵۲کیلومتری شمال باختری راور سرچشمه گرفته و بنام رودخانهٔ ده‌سیدها از درهٔ میان کوههای حسن‌کل و آب‌بند رو به خاور روان می‌شود و از طریق درهٔ باختری کوه کمرچهارطاق بسوی شمال متوجه می‌گردد. در روستای خودراهی با یک ریزابهٔ نسبتاً بزرگ باختری درهم می‌آمیزد و بسوی شمال باختری متوجه می‌گردد و پس از مخلوط شدن با رودخانهٔ کال انجیردر به رودشور شهداد تغییر نام می‌دهد و بسوی جنوب خاوری منحرف می‌گردد. در این قسمت از مسیر نخست با رودخانهٔ میانرود و سپس با حماررود مخلوط می‌شود و به منطقهٔ سرجنگل وارد می‌گردد. در این منطقه با شیرین‌رود درهم می‌آمیزد و پس از ورود به دهستان تکاب با رودخانهٔ دهنهٔ غار مخلوط می‌شود و در ۷۰کیلومتری خاور شمالی شهداد به شن‌زارهای کویرلوت فرو می‌رود.

Šur-e Tārom **شورطارُم**

← کل، شهرستانهای داراب و بندرعباس.

Šur-e Tālxunceh **شورطالخونچه**

دهستان سمیرم سفلی، شهرستان شهرضا. فصلی، ریزابهٔ زاینده‌رود، حوضهٔ اصفهان و سیرجان (باتلاق گاوخونی). طول ۷۵کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۶۰ متر. شیب متوسط ۱/۲ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

این رودخانه از چشمهٔ چوغور *Coqur*، در ۳۸کیلومتری جنوب باختری شهرضا سرچشمه گرفته و پس از آمیختن با ریزابه‌های متعددی که از کوههای منطقهٔ دره‌جق سرچشمه گرفته‌اند بسوی روستاهای دهاقان روان می‌شود. در این روستا با یک ریزابهٔ بزرگ خاوری نیز درهم آمیخته و پس از عبور از روستاهای بزرگ قمبوان *Qombovān* و طالخونچه در شمال مبارکه به زاینده‌رود می‌ریزد.

Šur-e Alavijeh **شورعلویجه**

دهستان علویجه، شهرستان نجف‌آباد. فصلی، ریزابهٔ خشکه‌رود.

حوضهٔ اصفهان و سیرجان (باتلاق گاوخونی). طول ۲۲کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۶۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ خاوری کوه دهق، ۶۵کیلومتری شمال باختری نجف‌آباد.

شورفاریاب Šur-e Fāryāb

دهستان گلاشگرد، شهرستان کهنوج. فصلی، ریزابهٔ رود گلاشگرد. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۵۰کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۵۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۵ درصد. مسیر کلی باختری.
سرچشمه، کوه سرخان، ۲۰کیلومتری شمال کهنوج.

شور فرّاشبند Šur-e Farrāšband

دهستان فراشبند، شهرستان فیروزآباد. فصلی، ریزابهٔ رود آبنیلو، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۵۰ متر. شیب متوسط ۵ درصد. مسیر کلی شمال باختری. سرچشمه کوه فراشبند، ۴۰کیلومتری باختر شمالی فیروزآباد.

شورفشاپویه Šur-e Fašāpuyeh

شهرستانهای قم، تهران، ساوه، کرج، قزوین و خدابنده. دائمی، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۴۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۹۵ متر. شیب متوسط ۰/۴ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری. میانگین آبدهی سالانه ۹۸ میلیون مترمکعب (ایستگاه آبگرم خررود).
این رودخانه از دامنهٔ باختری کوه قره‌داغ واقع در دهستان سجاس‌رود، در ۳۰کیلومتری شمال خاوری قیدار سرچشمه می‌گیرد و بنام خررود از دهستان سجاس‌رود عبور می‌کند و به دهستان حومه از شهرستان قیدار (خدابنده) وارد می‌شود و ضمن آمیختن با ریزابه‌های بسیار از ۱۰کیلومتری خاور شهر قیدار عبور می‌کند و بنام چای‌خررود به دهستان خرقان غربی از شهرستان قزوین وارد می‌گردد. در این دهستان روستاهای نورآباد، اردلان، محمودآباد، کیسجین *Kisajin*، احمدآباد و مهرآباد را مشروب می‌سازد و ضمناً با رودخانهٔ شورخرقان مخلوط می‌شود و پس از قطع راه اتومبیل‌رو قزوین به همدان وارد دهستان خرقان شرقی می‌شود و با رودخانه‌های آوج و کلنجین درهم می‌آمیزد و رو بسوی خاور شمالی جریان می‌یابد و پس از عبور از روستای سکزناب *Sakkez nāb* از درّهٔ خاوری کوه قره‌قرقان *Qareh qorqān* عبور می‌کند و به دهستان افشاریه وارد می‌شود. در این دهستان نخست با رودخانهٔ اورونگاش مخلوط می‌شود و روستاهای حصار و نوهوب *Nohob* و رحمت‌آباد را مشروب می‌سازد و سپس بصورت خشکرودی به دهستان رامند جنوبی و سپس به دهستان دشت آبی وارد می‌گردد و پس از آمیختن با ابهررود به رودشور فشاپویه تغییر نام می‌یابد. در اینجا بسوی جنوب متوجه می‌شود و از باختر روستای قشلاق حسین‌خانی می‌گذرد و پس از طی حدود ۸کیلومتر رو به خاور منحرف می‌گردد و از میان شوره‌زار دامنهٔ جنوبی ارتفاعات حلقه‌ور عبور می‌کند و پس از گذشتن از دامنهٔ خاوری کوه کردها *Kordhā* به دهستان زرند از شهرستان ساوه داخل می‌گردد و رو بسوی جنوب خاوری خط آهن تهران - قم و همچنین راه اتومبیل‌رو تهران - ساوه را قطع می‌کند و به دهستان فشاپویه از شهرستان تهران وارد می‌گردد. در این دهستان نخست در قشلاق هفت‌تپه با رودخانهٔ سرود مخلوط می‌شود و سپس به موازات رودخانهٔ کرج و به فاصلهٔ متوسط ۱۰کیلومتر رو بسوی جنوب خاوری روان می‌گردد و با طی یک قوس بزرگ راستگرد از دهستان فشاپویه خارج و به دهستان قمرود از شهرستان قم وارد می‌شود و سرانجام در ۷۵کیلومتری خاور قم به دریاچهٔ نمک می‌ریزد.

شورقروه Šur-e Qorveh

شهرستان قروه، استان کردستان. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ تلوار، حوضهٔ دریای خزر. طول ۶۰کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۲۵ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۹۵ متر. شیب متوسط ۰/۲ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، ۲۳کیلومتری جنوب خاوری قروه. روستاهای مسیر، مجین *Majin*، علی‌چای، زرین‌آباد، عسگرآباد، مهدیخان، شوراب‌هزارده و شادی‌آباد. ریزشگاه، یک کیلومتری شمال روستای شادی‌آباد، ۳۵کیلومتری شمال قروه.

شورقمرود Šur-e Qomrud

دهستان قمرود، شهرستان قم. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ لک‌شور، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۱۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۸۵۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
سرچشمه، ۱۶کیلومتری شمال باختری قم.

شورکاکان Šur-e Kākān

دهستان کاکان، شهرستان سپیدان. دائمی، ریزابهٔ رود تیزاب، حوضهٔ نیریز (دریاچهٔ بختگان). طول ۳۰کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۸۹۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.
سرچشمه، تنگ گوش‌موره، ۱۵ کیلومتری شمال باختری اردکان. در سر راه با رود جوب خاله و کال شور کدیور مخلوط می‌شود.

شورکلاچی Šur-e Kalāci

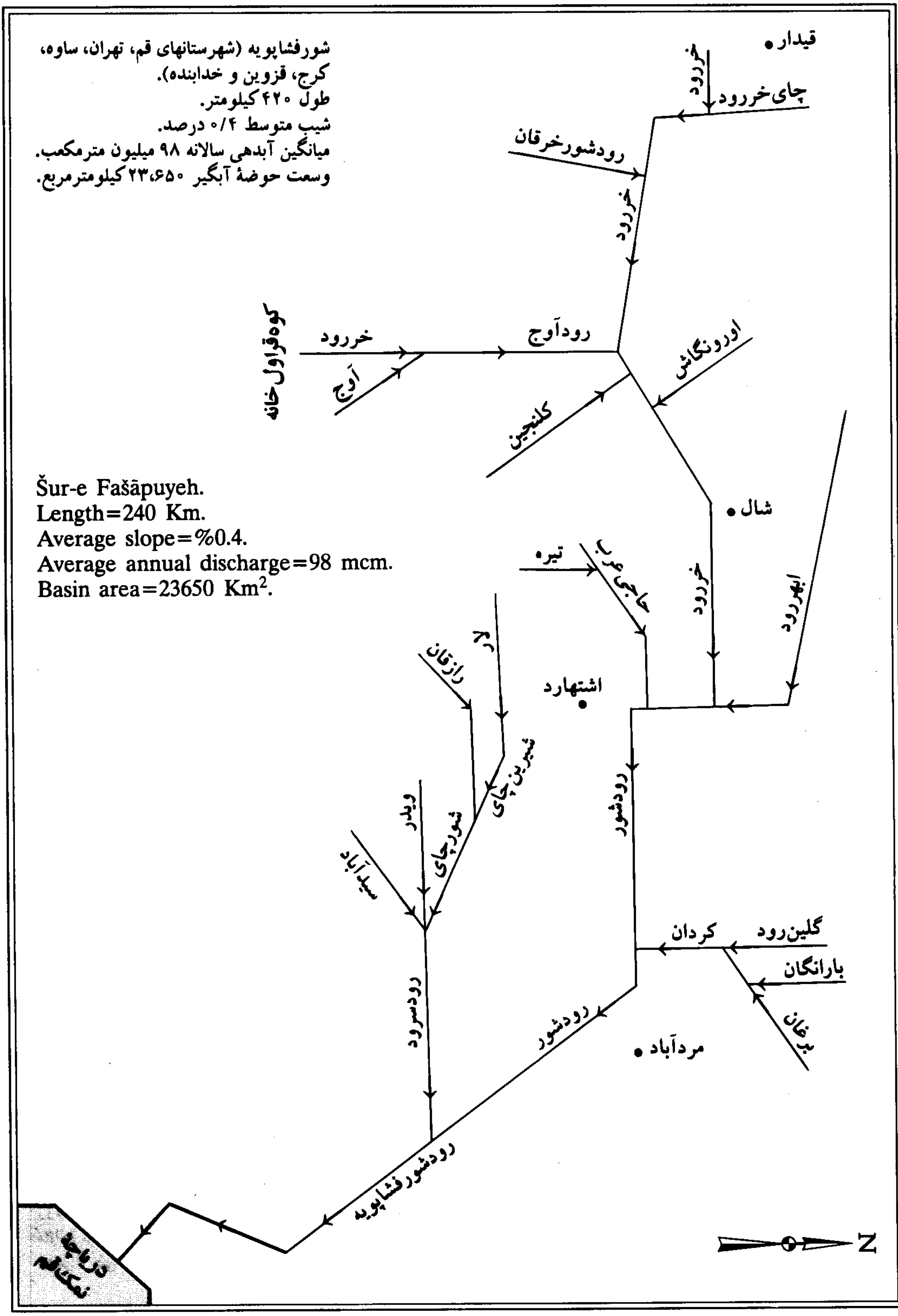
دهستان حیات داوود، شهرستان بندر گناوه. فصلی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۲کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۳۵ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۵ متر. شیب متوسط ۰/۲ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، ۲۴کیلومتری خاور بندر گناوه.

شورکلارود Šurkalā rud

← شیرکلارود، دهستان بهرستاق، شهرستان آمل.

شورفشاپویه (شهرستانهای قم، تهران، ساوه، کرج، قزوین و خدابنده).
طول ۴۲۰ کیلومتر.
شیب متوسط ۰/۴ درصد.
میانگین آبدهی سالانه ۹۸ میلیون مترمکعب.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۲۳،۶۵۰ کیلومترمربع.

Šur-e Fašāpuyeh.
Length=240 Km.
Average slope=%0.4.
Average annual discharge=98 mcm.
Basin area=23650 Km^2.



شور کوهبنان **Šur-e Kuhbanān**

دهستان کوهبنان، شهرستان زرند، استان کرمان. فصلی، ریزابهٔ رودشور سیریز. حوضهٔ اردستان و یزد و کرمان(کویر درانجیر). طول ۷۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۳۰ متر. شیب متوسط ۲/۲ درصد. مسیر کلی نخست شمال باختری، سپس باختر جنوبی و در انتهای مسیر جنوب باختری.

این رودخانه از دامنهٔ کوه دِرارسو *Dar orsu*، در ۵۳ کیلومتری شمال باختری زرند و ۲۵ کیلومتری جنوب خاوری کوهبنان سرچشمه گرفته و بنام رودخانهٔ تنگل گور رو به شمال باختری سرازیر می‌گردد و از کنار روستاهای الله‌آباد و نوریگان و آب‌گبگان می‌گذرد و رو به باختر جنوبی متوجه شده بنام رودشور تغییر نام می‌یابد و از طریق روستاهای درگزک *Dargezk* و دولت‌آباد بسوی روستای محمدآباد روان می‌شود.

در این روستا با ریزابه‌های بزرگ فراوانی که از ارتفاعات شمالی سرچشمه گرفته‌اند مخلوط می‌گردد و از طریق درّهٔ میان کوههای فتح‌آباد (در شمال) و سردوئیه (درجنوب) رو به جنوب باختری متوجه شده و به دهستان سیریز وارد می‌گردد و در ۱۳ کیلومتری شمال باختری سیریز به رودشور سیریز می‌پیوندد.

شور گزیک **Šur-e Gazik**

دهستان طبس مسینا، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ رود گلو، حوضهٔ خاوری یا هامون (دغ پترگان). طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.

سرچشمه، ۱۶ کیلومتری خاور گزیک.

شورلالی **Šur-e Lāli**

شهرستانهای دزفول و مسجد سلیمان، استان خوزستان. دائمی، ریزابهٔ رودکارون. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۹۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۹۹۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۹۵ متر. شیب متوسط ۰/۹ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

این رودخانه از تلاقی رودخانهٔ بلوط با ریزابه‌ای که از درّهٔ میان کوههای کمرسفید (در خاور) و درگ *Derg* عبور می‌کند در ۳۵ کیلومتری شمال خاوری دشت لالی تشکیل می‌شود. نخست از درّهٔ جنوبی کوه چلان *Cellān* عبور می‌کند و پس از گذشتن از دامنهٔ شمال باختری کوه تیت مله *Titmalah* نخست با یک ریزابهٔ کوچک و سپس با آب گوررو مخلوط می‌گردد و به درّهٔ شمالی کوه نیرو وارد می‌شود. در این درّه با آب چم‌چولی و آب‌سرخ درهم آمیخته و سپس با رودخانهٔ شور دیگری که از چشمه‌سارهای پیرامون قدمگاه امام رضا، در ۵۴ کیلومتری شمال خاوری دزفول سرچشمه گرفته است مخلوط شده و یک کیلومتر پایین‌تر با رودخانهٔ چشمه شیرین مخلوط می‌گردد و ضمن عبور از درّهٔ خاوری کوه هفت‌تنان، با آب چشمه‌سارهای درّهٔ مزبور مخلوط شده و پس از آمیختن با آب کولسی به درّهٔ خاوری کوه نسار وارد می‌شود و در ۲ کیلومتری جنوب باختری روستای سیکوند *Sikvand* با رود تیریفی مخلوط می‌گردد و سپس با رود هرکش درهم آمیخته و از ۳ کیلومتری شمال خاوری دشت لالی می‌گذرد و در سر راه با آب برکه مخلوط می‌گردد و در ۶ کیلومتری خاور دشت لالی با رودخانهٔ آوجدان درهم می‌آمیزد و رو به جنوب از درهٔ باختری کوه چاله عبور می‌کند و پس از دور زدن کوه هاری‌کالا با رودخانهٔ تالوک مخلوط می‌شود و سرانجام در دامنهٔ جنوبی کوه باریکی، ۱۵ کیلومتری جنوب خاوری دشت لالی به رودکارون می‌ریزد.

شورلق **Šurloq**

دهستان کندکلی، شهرستان مشهد. فصلی، حوضهٔ قره‌قوم. طول تا مرز ایران و جمهوری ترکمنستان ۸۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۱۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه (نقطهٔ خروج‌ازمرز) حدود ۲۶۰ متر. شیب متوسط ۰/۸ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.

سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه مزدوران، ۸۵ کیلومتری خاور جنوبی مشهد. روستاهای مسیر، شورلق، کافرقلعه و خانگیران.

شورماهورور **Šur-e Māhur-e var**

دهستان علویجه، شهرستان نجف‌آباد. فصلی، ریزابهٔ خشکه‌رود، حوضهٔ اصفهان و سیرجان (باتلاق گاوخونی). طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۹۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۷۶۰ متر. شیب متوسط ۱/۳ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

سرچشمه، ارتفاعات منطقهٔ ماهورور *Māhur-e Var*، ۶۲ کیلومتری شمال باختری نجف‌آباد.

شورممسنی **Šur-e Mamasani**

← زهره، شهرستانهای سپیدان، ممنسی، گچساران، بهبهان و بندرماهشهر.

شور نرماشیر **Šur-e Narmāšir**

دهستانهای ریگان و فهرج، شهرستان بم. فصلی، ریزابهٔ رود شوره‌گز، حوضهٔ کویر لوت. طول ۱۰۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۴۲۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی شمالی.

این رودخانه از دامنهٔ کوه گیران‌ریگ، در ۱۱۰ کیلومتری جنوب خاوری بم سرچشمه می‌گیرد و بنام رود کُنارنی بسوی شمال سرازیر می‌شود و با ورود به دشت نرماشیر با رودهای رحمت‌آباد و کُنارنی و گهقان بالا مخلوط می‌شود و بنام رودشور نرماشیر بسوی حاشیهٔ جنوبی کویر لوت روان می‌گردد و در شمال خاوری شوره‌گز به رود شوره‌گز می‌ریزد.

شورنودژ **Šur-e Nōdež**

دهستان منوجان، شهرستان کهنوج. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ رودان، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۴۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۲ درصد. مسیر کلی باختری.

سرچشمه، کوه شبکوه، ۵۰ کیلومتری جنوب باختری کهنوج. به آن شور باجگان نیز می‌گویند.

شورنه **Šur-e Neh**
دهستانهای بصیران و میغان و نه، شهرستان بیرجند. فصلی، حوضهٔ کویر لوت. طول ۸۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۷ درصد. مسیر کلی نخست جنوب خاوری، سپس جنوبی.
این رودخانه از ارتفاعات جنوب روستای بصیران، در ۷۸ کیلومتری باختر شمالی شوسف سرچشمه گرفته و بنام رودخانهٔ کتخام رو به جنوب خاوری روان می‌شود. در دامنهٔ جنوبی کوه سفید و ۱۱ کیلومتری باختر روستای میغان با رودخانهٔ سدن مخلوط می‌شود و با ورود به دهستان میغان با رودخانهٔ نخل مخلوط می‌شود و در ۷ کیلومتری خاور روستای چارده به باتلاق خاوری روستای مزبور وارد می‌گردد و سرریز آن در فصلهای پر باران بنام رودشور نهبندان رو به جنوب روان می‌شود و در ۷۰کیلومتری جنوب باختری نهبندان به کویر لوت وارد می‌گردد و در شنزارهای آن فرو می‌رود.

شورنهبندان **Šur-e Nehbandān**
دهستان نهبندان، شهرستان بیرجند. فصلی، حوضهٔ خاوری یا هامون (دریاچهٔ هامون). طول ۱۶۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۸۰ متر. شیب متوسط ۰/۸ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
این رودخانه از ارتفاعات ۱۹کیلومتری خاور شمالی شوسف و ۴۰ کیلومتری شمال خاوری نهبندان سرچشمه می‌گیرد و از دامنهٔ خاوری لاخ‌کوه گرمه عبور می‌کند و در ۲کیلومتری خاور روستای کهنوک با رود گز مخلوط می‌شود و بنام رودخانهٔ علی‌آباد از روستایی به همین نام می‌گذرد و پس از مخلوط شدن با رودهای حیدرآباد بوته‌گو به رودشور نهبندان تغییر نام می‌یابد و به دریاچهٔ هامون جنوبی می‌ریزد.

شورو **Šuru**
شهرستانهای خاش و زاهدان. استان سیستان و بلوچستان. فصلی، ریزابهٔ رود ماهی، حوضهٔ کویر لوت. طول ۹۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۰۰متر. شیب متوسط ۰/۹ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
ایــن رودخــانه از چشمه‌سارهای دامنهٔ باختری کوههای شــهسواران و ســیاه‌بندان واقع در دهستان نازیل، در ۷۲ کیلومتری شمال باختری خاش سرچشمه می‌گیرد و بنام رودخانهٔ نازیل بسوی باختر سرازیر می‌گردد و از کنار روستاهای میرآباد و نازیل می‌گذرد و بنام رودخانهٔ در به دهستان کورین از شهرستان زاهدان وارد می‌شود و پس از آمیختن با ریزابه‌های متعددی که از ارتفاعات اطراف سرازیر شده‌اند از کنار روستای نوک‌آباد می‌گذرد و بنام رودخانهٔ کورین بسوی شمال روان می‌گردد و با ورود به دهستان شورین به رودخانهٔ شورین تغییر نام داده و پس از عبور از کنار روستای شورو در ۷۵کیلومتری باختر جنوبی زاهدان با رودخانهٔ چشمه مخلوط می‌شود و رود ماهی را تشکیل می‌دهند.

شوره گز **Šurehgaz**
دهستان نصرت‌آباد، شهرستان زاهدان. فصلی، حوضهٔ کویر لوت. طول ۱۰۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۶۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۳ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، ارتفاعات ۱۳۰ کیلومتری جنوب باختری زاهدان. رودخانه‌های شورنرماشیر و تقی‌آباد به آن می‌ریزند.
این رودخانه بخشی از مرز استانهای سیستان و بلوچستان و کرمان را تشکیل می‌دهد.

شورهمدان **Šur-e Hamedān**
دهستانهای مهربان و گرماب، شهرستانهای همدان و خدابنده. فصلی، ریزابهٔ قزل‌اوزن. حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۲۰ کیلومتر .ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۴۰ متر. شیب متوسط ۰/۷ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، دامنهٔ باختری کوههای سیدمزار و سوباشی، ۶ کیلومتری خاور جنوبی گل‌تپه، ۵۲کیلومتری شمال باختری همدان. روستاهای مسیر، گل‌تپه، قاباق‌تپه، الان بالا و پائین، *Alān* ، گوزل‌ابدال، خبرارخی *Xabararxi* ، صفاریز، کندبلاغی، عبدالمؤمن، آق‌کند، اوزون‌دره، چالی، آب‌مشگین، خدایی، حاجی‌آباد، رستم‌آباد، آقچه‌گنبد، مصرآبادسوله، قاجار، توحیدلو و اصلانلو. ریزابهٔ مسیر، بیزنه‌رود، ریزشگاه، ۴۹ کیلومتری خاور شمالی بیجار.

شورین **Šurin**
← شورو، شهرستانهای خاش و زاهدان.

شوزیم‌پوتان **Šozimpotān**
دهستان چانف، شهرستان ایرانشهر. فصلی، ریزابهٔ رود کاجه، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی خاوری.
سرچشمه، ۷۵کیلومتری جنوب باختری ایرانشهر. این رودخانه از روستای محمدآباد می‌گذرد و قسمتهای ابتدایی آن رودخانهٔ بورا نام دارد و رودخانهٔ برشک به آن می‌ریزد.

شوشک **Šušk**
دهستان گورنگ، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ رود آهنگران، حوضهٔ خاوری یا هامون (دغ پترگان). طول ۹کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۸۰ متر. شیب متوسط ۳/۶ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، دامنهٔ کوه آهنگران، ۳۳کیلومتری شمال گزیک. در طول مسیر از روستای معین‌آباد عبور می‌کند.

شول **Šul**
دهستان کامفیروز، شهرستان مرودشت. دائمی، ریزابهٔ رود کُر، حوضهٔ نیریز (دریاچهٔ بختگان). طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۶۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
این رودخانه از دامنهٔ کوه رونج *Ronj* ، دوازده‌کیلومتری شمال

خاوری اردکان سرچشمه می‌گیرد و بنام کال تنگو بسوی روستاهای قلعهٔ عبدالله بیگ و شول بزرگ روان می‌گردد و در سر راه با رود کوئین مخلوط می‌شود و بنام رود شول از تنگ شول واقع در درّهٔ شمالی کوههای سفید و کلوه *Kalvah* و کلوشی *Kaluši* عبور می‌کند و در ۳ کیلومتری شمال باختری روستای منصورآباد به رود کُر می‌ریزد.

Šōhān **شوهان**

دهستانهای حسن‌آباد، شیان، حومه و منصوری، شهرستان اسلام‌آباد (شاه‌آباد غرب). دائمی، ریزابهٔ رود دوآب، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۰۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری و جنوبی.

رودخانهٔ شوهان از دامنهٔ کوههای لعل‌آباد و سی‌ولکس *Sivoleks*، در ۲۴ کیلومتری خاور شمالی اسلام‌آباد سرچشمه گرفته و پس از عبور از تنگهٔ شوهان به دهستان حسن‌آباد وارد می‌شود. در این دهستان با چند ریزابهٔ دیگر مخلوط شده و پس از سیراب نمودن دهستان حسن‌آباد به درّهٔ خاوری کوه سفیدسوار وارد می‌شود و ضمن عبور از روستاهای سراب‌شیان و قلعه‌شیان به دهستان شیان وارد می‌گردد. در این دهستان با ریزابهٔ بزرگی که از ارتفاعات خاوری سرازیر گردیده است درهم آمیخته و به روستای سراب شوهان وارد می‌گردد. سپس روستاهای سراب میله‌سر و پلنگ‌گرد *Palang gerd* و قوچمی *Qucemi* را مشروب ساخته و در روستای همیل *Hameyl* با رودخانهٔ راوند مخلوط شده و به رودخانهٔ دوآب تغییر نام می‌دهد.

Šaveh rud **شوه‌رود**

دهستان گشت، شهرستان فومن. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ گشت رودخان، حوضهٔ دریای خزر. طول ۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۰ متر. شیب متوسط ۱۷ درصد. مسیر کلی خاوری.

سرچشمه، ۲۰ کیلومتری باختر جنوبی فومن.

Šavizān cāy **شویزان‌چای**

دهستان سیاه‌مزگی، شهرستان فومن. دائمی، حوضهٔ دریای خزر، طول ۵۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۸- متر. شیب متوسط ۴ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.

این رودخانه از دامنهٔ شمالی ارتفاعات جنوب فومن، در ۲۸ کیلومتری جنوب باختری فومن سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی شمال خاوری از میان جنگل عبور می‌کند. پس از رسیدن به روستای شویزان کندی بسوی خاور منحرف می‌گردد و از جنوب قلعه‌رودخان می‌گذرد. از این نقطه بسوی شمال متوجه شده و در روستای گوراب‌پس *Gurābpas* مسیر خود را بسوی شمال تغییر می‌دهد و دشت گیلان را از میان شالیزارها تا خاور شهر فومن طی می‌کند. در این محل بسوی شمال خاوری متوجه شده و از کنار روستاهای گل‌افزان *Golafzān*، دوگور *Dugur* دلیوندان *Dalivandān* و گوراب *Gurāb* می‌گذرد. در روستای اخیر مسیر خود را بسوی شمال متوجه نموده و در

روستای سیاه‌درویشان *Siyāhdarvišān* به مرداب انزلی می‌ریزد.

Šahā **شها**

دهستان نیکشهر، شهرستان چابهار. فصلی، ریزابهٔ رود بندان، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۶ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۶۰ متر. شیب متوسط ۲/۳ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

سرچشمه، کوه شوشیم، ۱۰ کیلومتری باختر نیکشهر.

Šahāb **شهاب**

← کهیری، دهستان حومه، شهرستان ایرانشهر.

Šahjonj **شهجونج**

دهستان چانف، شهرستان ایرانشهر. فصلی، ریزابهٔ رود کاجه، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۰۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.

سرچشمه، ۷۸ کیلومتری جنوب باختری ایرانشهر. از روستاهای اهداد *Ahedād*، پاچ و شهجونج می‌گذرد و رودخانهٔ نوکی به آن می‌ریزد.

Šahdād **شهداد**

دهستانهای درختگان و سرآسیاب فرسنگی و چهارفرسخ و شهداد. شهرستان کرمان. فصلی. حوضهٔ کویر لوت. طول ۷۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۹۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۰۰ متر. شیب متوسط ۳/۵ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی. میانگین آبدهی سالانه ۲۷ میلیون مترمکعب (ایستگاه چهارفرسخ).

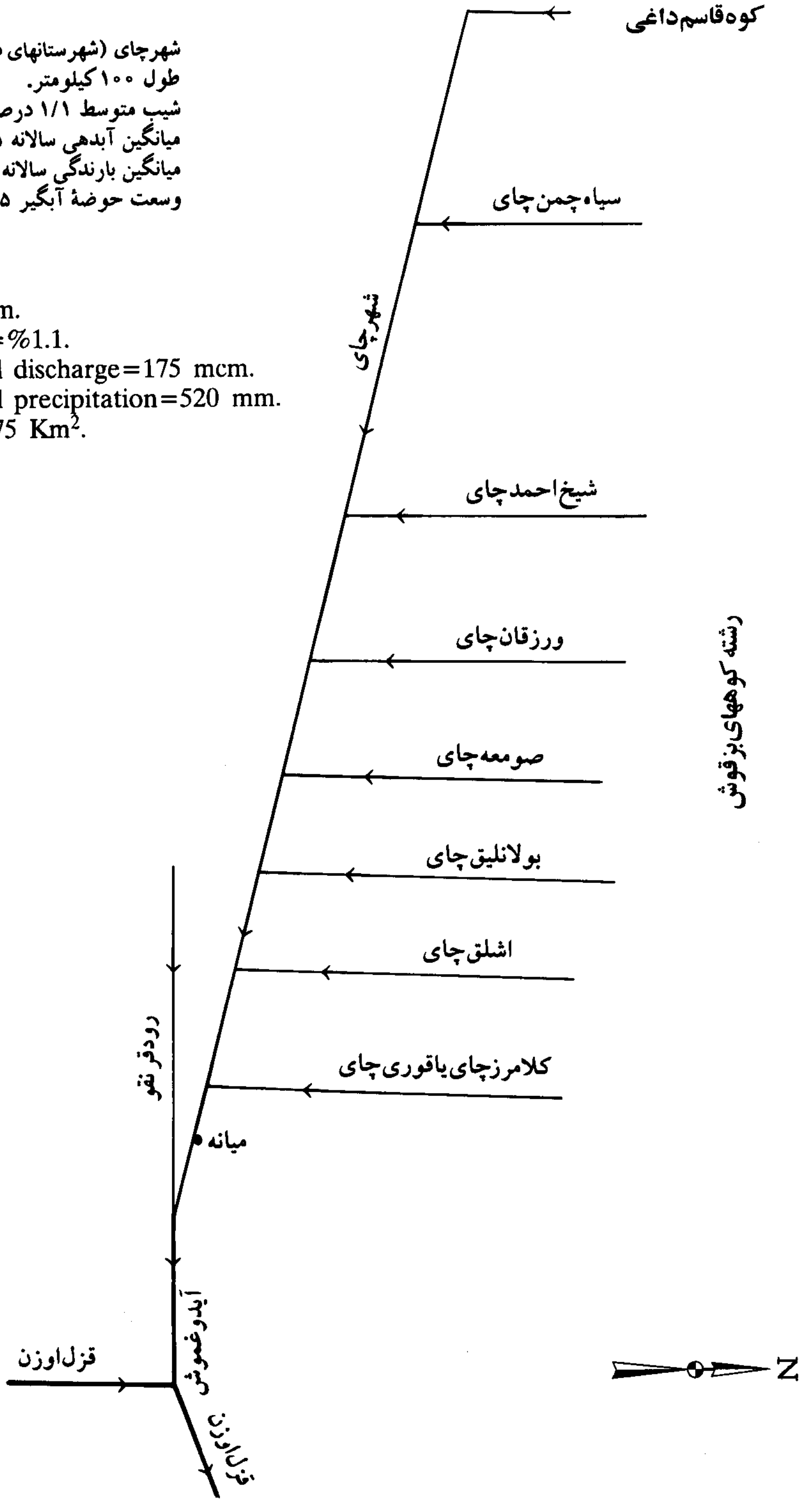
این رودخانه از کوه باغ بالا، در ۳۳ کیلومتری شمال کرمان سرچشمه می‌گیرد و بنام رودخانهٔ بامقاومت پایه از درّهٔ میان کوههای باغ بالا (در باختر) و زرد (در خاور) رو بسوی جنوب خاوری سرازیر می‌گردد و در سر راه روستاهای ده سمی *Deh-e Sami*، ده کاظمونگری *Kāzemungari*، سرچیل پائین، رودخانه، ده شیخ، انارستان و سرآسیاب را سیراب می‌کند و در روستای دونگه‌نیم *Dungehnim* با رودخانهٔ ده محمدشاه و همچنین یک ریزابهٔ نسبتاً بزرگ باختری مخلوط می‌شود و بنام رودخانهٔ شهداد به درّهٔ جنوبی لک تیجنگی *Lak-e Tijengi* وارد می‌شود و در درّهٔ خاوری کوه مهرچنار *Mahr cenār* با رودخانهٔ درسختی مخلوط می‌گردد و پس از طی درّهٔ جنوبی کوه طبق‌سر در شمال روستای باغوک و امامزاده از کوهستان خارج می‌گردد و بسوی شهداد روان می‌شود. در سر راه با شاخهٔ جنوبی رود خرشگی درهم می‌آمیزد و پس از عبور از جنوب شهر شهداد در شنزارهای خاور شهر به زمین فرو می‌رود. در محل ورود این رودخانه به درّهٔ جنوبی کوه لک تیجنگی که در مجاورت روستاهای شریف‌آباد و سرتعاونه قرار دارد محل مناسبی برای احداث سد بنظر می‌آید.

Šahr cāy **شهرچای**

شهرستانهای میانه و تبریز، استان آذربایجان شرقی. دائمی،

شهرچای (شهرستانهای میانه و تبریز).
طول ۱۰۰ کیلومتر.
شیب متوسط ۱/۱ درصد.
میانگین آبدهی سالانه ۱۷۵ میلیون مترمکعب.
میانگین بارندگی سالانه ۵۲۰ میلیمتر.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۲۱۷۵ کیلومترمربع.

Šahr cāy.
Length=100 Km.
Average slope=%1.1.
Average annual discharge=175 mcm.
Average annual precipitation=520 mm.
Basin area=2175 Km^2.



ریزابهٔ قرنقوچای، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۰۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۶۰ متر. شیب متوسط ۱/۱ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی. میانگین آبدهی سالانه ۱۷۵ میلیون مترمکعب (ایستگاه بند ارومیه).

رودخانهٔ شهرچای از دامنهٔ جنوبی کوه قاسم‌داغی، در ۷۶ کیلومتری شمال باختری میانه سرچشمه می‌گیرد و رو به جنوب از روستای پوستکان می‌گذرد و در روستای علی‌خلج *Ali xalaj* با ریزابه‌ای که از دامنه شمالی کوه مرغالی *Morqāli* سرچشمه گرفته و رو بسوی جنوب خاوری جریان یافته است مخلوط می‌گردد و رو بسوی جنوب خاوری جریان می‌یابد و در سر راه خود روستاهای احمدآباد و قبچان *Qebcān* را مشروب می‌کند. در روستای اخیر با ریزابهٔ دیگری که از دامنهٔ جنوبی کوه اوزون‌بلاغ سرازیر گردیده مخلوط می‌شود و همچنان رو بسوی جنوب خاوری و به موازات راه اتومبیل‌رو میانه به تبریز جریان می‌یابد و از روستاهای قزلجه و سعدی و جداقیه *Jodāqayeh* می‌گذرد. در روستای اخیر با ریزابهٔ نسبتاً بزرگی که از شمال سرازیر گردیده و روستاهای خوشکناب *Xoškehnāb* و زگلوجه *Zaglujeh* و گلهین *Gelehin* را مشروب نموده است مخلوط می‌شود و همچنان بطرف جنوب خاوری روان می‌شود. در روستای سیاه‌چمن با ریزابه‌ای بنام سیاه‌چمن‌چای مخلوط می‌شود و در سر راه خود روستاهای کوچالو *Kucālu* و قاشقای *Qāšqāy* و حافظ و بجرلو *Bejerlu* را مشروب می‌کند و پس از اینکه با دو ریزابهٔ بزرگ که یکی در روستای قاشقای و دیگری در روستای حافظ مخلوط می‌شود، بسوی روستای گوگ‌درق *Gugdaraq* جریان می‌یابد. در روستای مزبور با ریزابهٔ بزرگی که از دامنهٔ جنوبی کوه گوزگولی داغ *Guzguli dāq*، ۱۲ کیلومتری شمال سراسکند سرچشمه گرفته و با طی یک قوس بزرگ نخست بسوی جنوب خاوری و سپس بسوی شمال خاوری جریان یافته است مخلوط می‌شود، بطرف خاور متوجه می‌گردد و روستاهای سویچ *Sovic* بالا و پائین را سیراب می‌کند و در روستایی بنام کوسالار بالا با شیخ احمدچای درهم می‌آمیزد و مجدداً بسوی جنوب خاوری متوجه می‌گردد و پس از عبور از روستاهای کوسالار پائین و سلطان‌احمدلو و مخلوط شدن با چند خشکرود کوچک دوباره بسوی خاور منحرف می‌شود و در ۲ کیلومتری جنوب باختری قره‌تپه با ریزابهٔ بزرگی بنام ورزقان چای مخلوط می‌شود و با کمی انحراف بسوی خاور جنوبی روان می‌گردد و پس از مخلوط شدن با صومعه‌چای به روستای عجمی وارد می‌شود. در روستای مزبور مجدداً بسوی خاور متوجه شده و ضمن مخلوط شدن با چند خشکرود بزرگ و کوچک، روستای مزمعین *Mazme'in* را سیراب می‌کند و در چهار کیلومتری خاور روستای مزبور با بولانلیق چای درهم آمیخته و رو بسوی جنوب خاوری روستای تازه‌کند و نواحی باختری شهر میانه را مشروب می‌کند و سرانجام در شهر میانه و ۲ کیلومتری خاور ینگی‌آباد به قرنقوچای می‌ریزد.

شهرچای **Šahr cāy**

دهستانهای دشت و بکشلوچای، شهرستان ارومیه. دائمی، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه. طول ۵۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۷۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی خاور شمالی. میانگین آبدهی سالانهٔ ۱۷۵ میلیون مترمکعب (بندرضائیه). شهرچای از دامنهٔ خاوری کوه شهیدان واقع در دهستان دشت، در ۴۳ کیلومتری باختر جنوبی ارومیه (رضائیه) سرچشمه می‌گیرد و بنام رود برده‌سور بسوی خاور روان می‌شود و پس از مخلوط شدن با رود ناشیو عبور از روستای برده‌سور در حوالی روستای میرآباد با رودخانهٔ کوسه‌لو مخلوط می‌شود و بنام شهرچای بسوی شمال خاوری متوجه می‌شود و از کنار روستاهای هلوری *Helōri* و خرّی *Xerri* می‌گذرد. در این روستا با ریزابه‌ای که از چشمه‌سارهای دامنهٔ جنوبی کوه ملاعلی سرچشمه گرفته مخلوط می‌شود و به موازات راه اتومبیل‌رو ارومیه به سیلوانه جریان می‌یابد و پس از عبور از محلی بنام بند، به دشت بکشلوچای وارد می‌شود و از حاشیهٔ جنوبی شهر ارومیه می‌گذرد و راه اتومبیل‌رو ارومیه به نقده را قطع می‌کند و در روستایی بنام کشتی‌بان به دریاچهٔ ارومیه می‌ریزد.

شهرستانک **Šahrestānak**

دهستان شهرستانک، شهرستان کرج. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ کرج، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۸۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۰۰۰ متر. شیب متوسط ۵/۷ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه آهاربشم *Āhārbašam*، ۳۵ کیلومتری شمال خاوری کرج. روستاهای مسیر، چاورچالون *Cāvarcālun*، شهرستانک، سرک و گودر *Gudar*، ریزشگاه، ۳ کیلومتری شمال باختری روستای درده *Dardeh*. آب لانیز در ۳ کیلومتری شمال باختری روستای سرک *Sarak* به آن می‌ریزد.

شهرک **Šahrak**

دهستان کرّانی، شهرستان بیجار. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ کوهزان، حوزهٔ دریای خزر. طول ۱۱ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۰۴۰ متر. شیب متوسط ۳/۳ درصد. مسیر کلی خاوری.

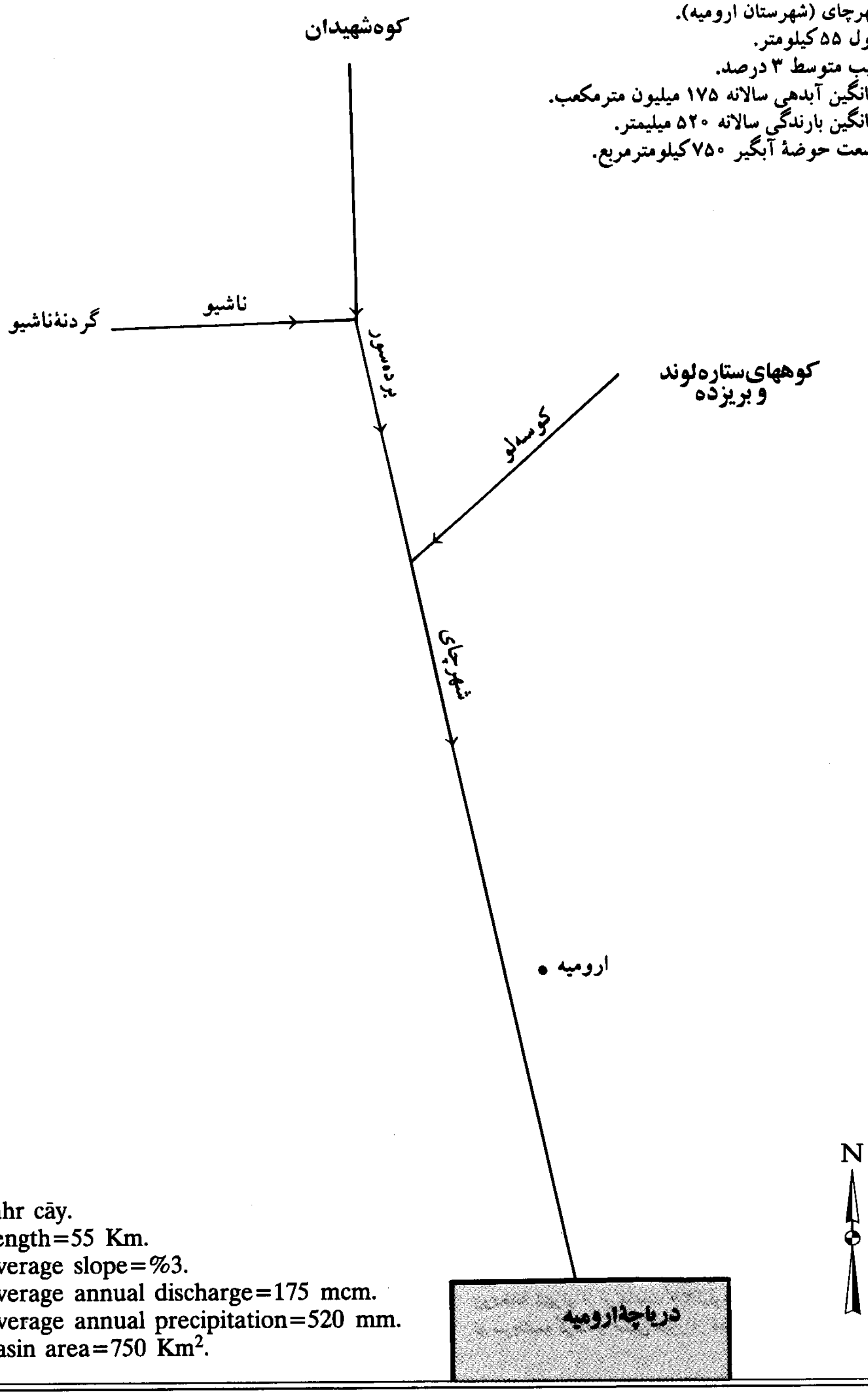
رودخانهٔ کوچک شهرک از دامنهٔ کوههای سپهسالار، حلقه میروقره‌چمن، در ۶۰ کیلومتری شمال باختری بیجار سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی خاور روان می‌شود و پس از سیراب ساختن روستای شهرک در ۳ کیلومتری خاور روستای مزبور به رودخانهٔ کوهزان می‌ریزد.

شهرنو **Šahrenō**

شهرستان تایباد، استان خراسان. فصلی، ریزابهٔ رود روس، حوضهٔ قره‌قوم. طول ۶۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۴۰ متر. شیب متوسط ۰/۸ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

رودخانهٔ شهرنو از ارتفاعات ۳۶ کیلومتری شمال باختری شهر نو سرچشمه گرفته و ضمن عبور از دهستان بالاولایت، با تنگل

شهرچای (شهرستان ارومیه).
طول ۵۵ کیلومتر.
شیب متوسط ۳ درصد.
میانگین آبدهی سالانه ۱۷۵ میلیون مترمکعب.
میانگین بارندگی سالانه ۵۲۰ میلیمتر.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۷۵۰ کیلومترمربع.



Šahr cāy.
Length=55 Km.
Average slope=%3.
Average annual discharge=175 mcm.
Average annual precipitation=520 mm.
Basin area=750 Km^2.

درختبید، رود خشک و کال شکرتو مخلوط می‌شود و با سیراب نمودن روستاهای جعفرآباد، ده‌برزو *Dehbarzu* ، حسن‌آباد، قلعه‌نو، ساریون *Sāryun* ، کولاب، کافچ *Kāfc* ، رباط ، نوبهار، قلعه‌نو، شهرنو، حاجی‌آباد، الآهی *Allāhi* و کمرسبز در ۴۰ کیلومتری شمال باختری تایباد با کال کوه سفید مخلوط شده و به رود روس مبدّل می‌گردد.

شهرنو **Šahrenō**

دهستان شرقی، شهرستان جاسک. فصلی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۲۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه صفر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

سرچشمه،کوه‌پرس *Paras* ،۳۴کیلومتری خاور شمالی جاسک.

شهرود **Šah rud**

دهستان اهلم‌رستاق، شهرستان آمل. دائمی، شاخهٔ دلتای هراز، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۵- متر. شیب متوسط ۰/۶ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

این رودخانه در روستای ترک‌کلا، در ۴ کیلومتری جنوب آمل از رودخانهٔ هراز جدا می‌شود و دشت ساحلی را رو بسوی شمال باختری می‌پیماید و در حین عبور از روستاهای داراب‌کلا، گلیرد *Geliyerd* ، ترسیاب *Tarsiyāb* و خراب‌محله را مشروب می‌سازد. در روستای اخیر با شاخه‌ای از تاج‌رود مخلوط می‌شود و در محمودآباد به دریا می‌ریزد.

شهره‌زوره **Šahrah zurah**

دهستان اوباتو، شهرستان سنندج. دائمی، ریزابهٔ قزل‌اوزن، حوضهٔ دریای خزر. طول ۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۸۵ متر. شیب متوسط ۱/۱ درصد. مسیر کلی نخست شمالی، سپس خاوری و بعداً جنوب خاوری.

این رودخانه که یکی از سرچشمه‌های قزل‌اوزن بشمار می‌رود، از دامنهٔ شمالی کوه بردرش *Barderaš* در ۶۱ کیلومتری شمال باختری سنندج سرچشمه گرفته و رو به شمال از روستای درّدوزان عبور می‌کند و با رسیدن به روستاهای شریف‌آباد و یاپل *Yāpal* بسوی خاور تغییر جهت داده و ضمن آمیختن با چند ریزابهٔ بزرگ و کوچک شمالی و جنوبی بسوی روستای کاقلی *Kāqoli* روان می‌شود. در ۴ کیلومتری شمال باختری روستای مزبور بسوی جنوب خاوری متوجه می‌گردد و پس از عبور از خاور روستای دباغ در ۷ کیلومتری جنوب خاوری دیواندرّه به قزل‌اوزن می‌ریزد.

شیجان **Šeyjān**

دهستان خمام، شهرستان رشت. دائمی، شاخهٔ خمام‌رود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع محل انشعاب ۱۵- متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۸- متر. شیب متوسط ۰/۰۷ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

این رودخانه که یکی از شاخه‌های دلتایی خمام‌رود و یا بطور کلی شاخهٔ دلتایی سفیدرود محسوب می‌گردد، در شهر خمام از رودخانهٔ خمام جدا می‌شود و رو بسوی شمال باختری از روستای شیجان *Šeyjān* می‌گذرد و به مرداب انزلی وارد می‌گردد.

شیخ احمد **Šeyx ahmad**

← شادکام، دهستان چهاردانگه، شهرستان اقلید.

شیخ‌احمدچای **Šeyx ahmad cāy**

دهستان بروانان، شهرستان میانه. فصلی، ریزابهٔ شهرچای، حوضهٔ دریای خزر. طول ۳۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۸۰ متر. شیب متوسط ۲/۸ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

این رودخانه طی ریزابه‌های بسیار که غالباً خشکرودهایی هستند از دامنهٔ جنوبی کوههای بزقوش، در ۴۵ کیلومتری شمال باختری میانه سرچشمه می‌گیرد و ضمن مشروب نمودن روستاهایی چون بولفه‌تیمور *Bulfeh teymur* ، تنوری *Tanuri* ، ینگجه، یالقوزآغاج، مهماندوست، سانیان *Sāniyān* بالا و پائین و غریبدوست و قرجه‌قیا به درهٔ شیخ‌احمد وارد می‌شود و پس از مشروب نمودن روستاهای شیخ احمد و جیران‌بلاغی در روستای کوسالار *Kusālār* بالا به شهرچای می‌ریزد.

شیخ‌علی‌تنگه **Šeyx ali tangeh**

دهستان چهاردانگهٔ شهریاری، شهرستان بهشهر. فصلی، ریزابهٔ زارم‌رود. حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۰۰ متر. شیب متوسط ۸/۳ درصد. مسیر کلی، باختر شمالی.

این رودخانه از دامنهٔ شمالی کوه چاله‌سرگاه، در ۴۳ کیلومتری جنوب خاوری بهشهر سرچشمه گرفته و از طریق درّهٔ شمالی کوه ابراست *Ebrāst* بسوی شمال باختری جریان می‌یابد و پس از سیراب نمودن روستای چناربن به زارم‌رود می‌ریزد.

شیر **Šir**

دهستانهای اردکان و همایجان، شهرستان سپیدان. فصلی، ریزابهٔ رود شش‌پیر، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۸۰ متر. شیب متوسط ۳/۵ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

سرچشمه، ۱۶ کیلومتری باختر اردکان. در طول مسیر با ریزابه‌های فراوانی از جمله رود چهل‌چشمه مخلوط می‌گردد.

شیرازی **Širāzi**

← شور جهرم، شهرستانهای فسا و جهرم، استان فارس.

شیراندورکئور **Širāndurka'ur**

← رگین‌کئور، دهستان اسفندک، شهرستان سراوان.

شیرکلارود **Širkalā rud**

دهستان بهرستاق، شهرستان آمل. دائمی، ریزابهٔ رود هراز،

حوضهٔ دریای خزر. طول ۴۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۵۰ متر. شیب متوسط ۶/۲ درصد. مسیر کلی شمال خاوری و باختر شمالی.
این رودخانه بنام رودخانهٔ نشل از دامنهٔ شمالی کوه بوم، در ۶۰ کیلومتری جنوب آمل سرچشمه گرفته و رو بسوی شمال خاوری از مناطق میشگاخونی، درنه و پردر عبور می‌کند و ضمن سیراب نمودن روستاهای خرم *Xerem* گرودده *Gervehdeh* و نشل *Nešal* ، دامنهٔ خاوری و شمالی کوه دم‌کش *Domkaš* را دور می‌زند و به رودخانهٔ شیرکلارود تغییر نام داده و رو به باختر شمالی از روستاهای برزدده *Barzehdeh* و اندوار *Andevār* می‌گذرد و به تنگ‌تیران‌شورکلا وارد می‌شود و در سر راه روستای تیران را مشروب می‌سازد. در ۴ کیلومتری باختر جنوبی روستای اخیر با آب پردمه درهم می‌آمیزد و رو بسوی باختر شمالی جریان می‌یابد و سرانجام در ۲ کیلومتری شمال خاوری علی‌آباد به رودخانهٔ هراز می‌ریزد. به آن شورکلارود نیز می‌گویند.

شیرمرغ Širmorq
دهستان حومه، شهرستان قاین. فصلی، ریزابهٔ کال خونیک، حوضهٔ خاوری یا هامون (نمکزار خواف). طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۲۰ متر. شیب متوسط ۱/۳ درصد. مسیر کلی خاوری.
سرچشمه، ۲ کیلومتری خاور روستای شیرمرغ و ۱۱ کیلومتری باختر شمالی قاین.

شیروان Širvān
← قلجق، دهستان قلجق، شهرستان شیروان.

شیروان Širvān
دهستان شیروان، شهرستان ایلام. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ سیمره، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۹۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ کوههای قلارنگ *Qelārang* و چمن‌گیر *Camangir* ، ۲۰ کیلومتری خاور جنوبی ایلام. ریزشگاه، روستای سرکان *Sarkān* ، ۳۹ کیلومتری خاور جنوبی ایلام.

شیرود Ši rud
← سه‌هزار، دهستان سه‌هزار، شهرستان تنکابن (شهسوار).

شیریاگ Širyāg
دهستان ماسوله، شهرستان فومن. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ ماسوله، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۵۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه صفر. شیب متوسط ۵/۵ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
رودخانهٔ کوچک شیریاگ از دامنهٔ خاوری کوه شدول‌داغ، ۱۴ کیلومتری باختر جنوبی فومن سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی خاور شمالی از میان جنگل و شالیزارها عبور می‌کند و در ۵ کیلومتری باختر فومن به رودخانهٔ ماسوله می‌ریزد.

شیریش Širiš
دهستان بنت، شهرستان ایرانشهر. فصلی، ریزابهٔ رود سدیج، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۲ درصد. مسیر کلی باختری.
سرچشمه، کوه بند شیریش، ۴۱ کیلومتری جنوب باختری روستای بنت.

شیرین Širin
دهستان دشمن‌زیاری، شهرستان ممسنی. دائمی، ریزابهٔ رود فهلیان، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۲۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۰۰ متر. شیب متوسط ۳/۷ درصد. مسیر کلی باختری.
این رودخانه از چشمهٔ چهارقاش واقع در دامنهٔ شمالی کوه نیوار، در ۳۳ کیلومتری خاور نورآباد سرچشمه گرفته و بنام رود سالاری رو به باختر روان می‌شود و پس از مخلوط شدن با کال سرگچینه به رودخانهٔ شور تغییر نام می‌دهد و در ۱۳ کیلومتری شمال خاوری نورآباد با رودشور ممسنی مخلوط می‌شود و رودخانهٔ فهلیان را تشکیل می‌دهند.

شیرین Širin
← هلّه، شهرستانهای کازرون و برازجان.

شیرین Širin
دهستان جره، شهرستان کازرون. فصلی، ریزابهٔ رودشور جره، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰ کیلومتر ارتفاع سرچشمه ۱۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۰۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.
سرچشمه، کوه باهیم *Bāhim* ، ۵۰ کیلومتری جنوب خاوری کازرون.

شیرین Širin
شهرستانهای برازجان و بندربوشهر. استان بوشهر. فصلی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۷۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه صفر. شیب متوسط ۱/۳ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
این رودخانه از کوههای سیاه و مورتلخی *Mortalxi* واقع در دهستانهای بوشکان و خورموج در ۹۰ کیلومتری جنوب خاوری بندربوشهر سرچشمه می‌گیرد و بنام رودخانهٔ اهرم از طریق درّهٔ خاوری کوه خورموج بسوی شمال باختری روان می‌شود و در سر راه از کنار روستاهای آشی، مخدان *Moxdān* یخ، گشی *Geši* ، تولگرگو *Tolgorgu* ، بنیان *Banyān* و پنبه‌کار و چم‌مزرعه عبور می‌کند و با ریزابه‌های فراوانی که غالباً از کوه خورموج سرازیر شده‌اند مخلوط می‌شود و بنام رود شیرین نخست به دهستان خائیز و سپس وارد دهستان اهرم می‌گردد و از جنوب شهر اهرم می‌گذرد و دوباره رو بسوی

شمال باختری روان می‌شود و پس از مخلوط شدن با آب درّهٔ کرّه بسوی باختر جنوبی تغییر مسیر می‌دهد و در خاور بندر بوشهر به خلیج فارس می‌ریزد.

شیرین Širin

← موند، شهرستانهای شیراز، جهرم، فیروزآباد و خورموج.

شیرین Širin

← رودان، شهرستانهای میناب و کهنوج.

شیرین آب Širināb

دهستان سردشت، شهرستان دزفول. دائمی، ریزابهٔ رود گلال، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۷ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

این رودخانه از تلاقی گلال چم‌خر پالنگان و گلال دیونی در ۲۹ کیلومتری خاور شمالی دزفول تشکیل می‌شود و ضمن مخلوط شدن با چند ریزابهٔ کوچک از درّهٔ باختری کوههای بیر *Beyar* و تدریه *Tadaryah* عبور می‌کند و در ۴ کیلومتری باختر جنوبی روستای ماهور برنجی پائین با رودخانهٔ شورسردشت مخلوط شده و رودخانهٔ گلال را تشکیل می‌دهد.

شیرین آب Širināb

دهستان دشت لالی، شهرستان مسجد سلیمان. فصلی، ریزابهٔ رود کارون، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.

سرچشمه، کوه غزوی *Qazvi* و چشمه‌های مجاور روستای خواجه‌آباد. ۵۷ کیلومتری شمال باختری مسجد سلیمان.

شیرین‌چای Širin cāy

دهستان خرقان، شهرستان ساوه. فصلی، ریزابهٔ رودشور، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۱۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۶۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۹۰ متر. شیب متوسط ۰/۸ درصد. مسیر کلی خاوری.

این رودخانه از رودخانهٔ لار و چند خشکرود که در روستای ورامه *Varāmeh* به یکدیگر پیوسته‌اند تشکیل می‌یابد و رو بسوی خاور از روستاهای حصار و میل *Mil* عبور می‌کند و ضمن آمیختن با چند خشکرود، با رودخانهٔ رازقان نیز مخلوط شده و پس از عبور از شمال کاروانسرای شاه‌عباسی به شورچای تغییر نام می‌یابد و با سیراب نمودن روستای خشکه‌رود، در اراضی جنب خاوری روستای مزبور محو و ناپدید می‌گردد. مازاد آب رودخانهٔ مزبور در فصلهای پرباران و بارندگیهای غیر عادی ضمن مخلوط شدن با رودهای ویدر و سیدآباد راه اتومبیل‌رو تهران - ساوه را قطع می‌کند و پس از مخلوط شدن با خشکرودهای بسیار، خط آهن تهران - قم را قطع کرده و بنام رودخانهٔ سرود در قشلاق هفت‌تپه، ۷۵ کیلومتری خاور شمالی ساوه به رودشور می‌ریزد.

شیرین‌درّه Širin darreh

دهستان مانه، شهرستان بجنورد. فصلی، ریزابهٔ رود اترک، حوضهٔ دریای خزر. طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۷۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۸۰ متر. شیب متوسط ۰/۴ درصد. مسیر کلی جنوب باختری. میانگین آبدهی سالانه ۷۲ میلیون مترمکعب (اندازه‌گیری شده در ایستگاه قتلش). حداکثر آبدهی طغیانی هزارساله، دوهزار مترمکعب در ثانیه.

این رودخانه از بهم پیوستن رودهای میانسو و آسیازو واقع در روستای قزی‌قلعه پدید می‌آید و رو بسوی جنوب جریان می‌یابد. در روستای قتلش *Qatleš* با رودخانهٔ قروق دره مخلوط می‌گردد و درّهٔ میان کوههای گلی‌داغ را در خاور و یگرو *Yegerva* را در باختر بسوی جنوب باختری طی می‌کند و ضمن مخلوط شدن با چند ریزابه و خشکرود کوچک از کنار روستای ارناوه *Arnāveh* می‌گذرد. در روستای یالانچی *Yālānci* با خشکرود دیگری مخلوط می‌شود و همچنان رو بسوی جنوب باختری به جریان خویش ادامه میدهد و ضمن مخلوط شدن با یک ریزابهٔ نسبتاً بزرگ که از ارتفاعات شمال باختری سرازیر شده است روستاهای محمدآباد و رشوانلو *Rašvānlu* را سیراب می‌کند و در یک کیلومتری باختر روستای چشمه‌گاه به رود اترک می‌ریزد.

شیرین‌رود Širin rud

دهستانهای بنافت و فریم، شهرستان ساری. دائمی، ریزابهٔ سفیدرود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۰۰ متر. شیب متوسط ۳/۸ درصد. مسیر کلی شمالی.

این رودخانه از دامنهٔ کوه گلی *Goli* واقع در منطقهٔ لوت‌گرد، در ۶۰ کیلومتری جنوب خاوری ساری بنام رود اشک سرچشمه می‌گیرد و پس از عبور از روستای میانا به درّهٔ باختری کوه خلیفه وارد می‌شود و پس از خروج از درّهٔ مزبور، روستای کورچاه *Korcāh* را مشروب می‌کند. در این روستا با ریزابه‌ای که از جنوب سرچشمه گرفته و رو به شمال جریان یافته است، مخلوط می‌شود و پس از طی ۲ کیلومتر با ریزابهٔ دیگری که از ارتفاعات جنگل بولا سرازیر شده و در سر راه روستاهای خرم‌آباد و جعفرآباد، دینه‌سر و علی‌آباد را مشروب ساخته است مخلوط می‌شود و به شیرین رود تغییر نام می‌یابد. از این نقطه رو به شمال باختری منحرف شده و پس از عبور از روستای احمدآباد و آمیختن با یک ریزابهٔ کوچک که از روستای طلاروم *Talārom* عبور کرده است، در ۲ کیلومتری باختر روستای کربا به سفیدرود می‌ریزد.

← سفیدرود، شهرستان ساری.

شیرین‌رود Širin rud

دهستان حرجند، شهرستان کرمان. فصلی، ریزابهٔ رودشور شهداد، حوضهٔ کویر لوت. طول ۸۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۸۰ متر. شیب متوسط ۲/۵ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.

این رودخانه از ارتفاعات ۳۹ کیلومتری شمال کرمان و از

مجاورت روستای دهو سرچشمه گرفته و بنام رود حرجند رو به شمال باختری روان می‌شود و در سر راه از کنار روستاهای حرجند، ده‌نو، دوهری هنک *Dohri henek* و هنک *Henek* و دیدی می‌گذرد و پس از آمیختن با رودخانهٔ هروز به شیرین‌رود تغییر نام می‌یابد و در ۶۵ کیلومتری خاور جنوبی راور در منطقه‌ای بنام سرجنگل به رودشور شهداد می‌ریزد.

شیرینک **Širinak**

← چهاری، دهستانهای قریةالعرب و بهر امجرد، شهرستان سیرجان.

شیلگ **Šilag**

← گرگرو، دهستانهای قصرقند و تلنگ، شهرستان چابهار.

شیله **Šila**

دهستان شیب‌آب، شهرستان زابل. فصلی، حوضهٔ خاوری یا هامون (هامون گودزره). طول تا مرز ایران و افغانستان ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۴۷۰ متر. ارتفاع ریزشگاه (نقطهٔ خروج از مرز) حدود ۴۶۰ متر. شیب متوسط صفر. مسیر کلی جنوبی.

سرچشمه، آبخیزهای جنوب دریاچهٔ هامون، ۷۸ کیلومتری جنوب باختری زابل.

شیلهٔ زرگران **Šileh-ye Zargarān**

دهستان القور، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ کال کندر. حوضهٔ کویر لوت (دغ محمدآباد). طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۲ درصد. مسیر کلی باختر شمالی.

سرچشمه، ۴۰ کیلومتری شمال باختری بیرجند.

شیو **Šiv**

دهستان باشت و بابوئی، شهرستان گچساران. فصلی، ریزابهٔ رود فهلیان، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۹۰ متر. شیب متوسط ۲/۱ درصد. مسیر کلی نخست جنوب خاوری سپس جنوب باختری.

سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه البرز، ۴۲ کیلومتری خاور شمالی دوگنبدان. در روستای گل‌باباکان با کال اسدی مخلوط می‌شود و رو بسوی باختر تغییر مسیر داده و در ۴۵ کیلومتری باختر دوگنبدان به رود زهره می‌ریزد.

شیوین **Šivin**

دهستان لیوس، شهرستان دزفول. دائمی، ریزابهٔ رود دز. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۹۰ متر. شیب متوسط ۹/۴ درصد. مسیر کلی باختری.

سرچشمه، دامنهٔ کوه سالن *Sālen*، ۶۴ کیلومتری شمال خاوری دزفول.

صفارود **Safā rud**

دهستان رامسر، شهرستان تنکابن (شهسوار). دائمی، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۵- متر. شیب متوسط ۱۰ درصد. مسیر کلی شمال خاوری. میانگین آبدهی سالیانه ۵۹ میلیون مترمکعب (ایستگاه رامسر).

این رودخانه از دامنهٔ خاوری کوه سماموس، در ۲۳ کیلومتری جنوب باختری رامسر، سرچشمه گرفته و ضمن عبور از روستاهای جواهرده، تنگ‌دره، صیقل‌محله و پائین‌مازو به اراضی جنگلی وارد می‌شود و رو بسوی شمال خاوری جریان می‌یابد. در این مسیر نخست با ریزابهٔ نسبتاً کوچکی از ارتفاعات جنوبی سرازیر شده و از روستای کلاکولی *Kalākuli* عبور کرده است، مخلوط می‌شود، سپس روستاهای میان‌لات و دی‌سر *Diser* را مشروب ساخته و در نزدیکی آخوندمحلهٔ رامسر به دو شاخه تقسیم می‌گردد. شاخهٔ باختری در روستای رضی‌محله *Razimahalleh* و شاخه خاوری در شهر رامسر به دریای خزر می‌ریزد.

صلوات‌آباد **Salavāt ābād**

دهستان صلوات‌آباد، شهرستان سنندج. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ قشلاق، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۱۰ متر. شیب متوسط ۵/۳ درصد. مسیر کلی باختر شمالی.

سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه خسروکش *Xosrōkoš*، در ۱۶ کیلومتری خاور جنوبی سنندج. روستاهای مسیر، هانیس و صلوات‌آباد. ریزشگاه، روستای قشلاق ۳ کیلومتری خاور سنندج.

صندلی **Sandali**

دهستان زیور، شهرستان رامهرمز. دائمی، بخشی از رودخانهٔ رامهرمز که از حوالی روستای مرادبیگی شروع شده و تا حوالی روستای چم‌هاشم رو بسوی جنوب خاوری جریان می‌یابد.

صوفیان **Sufiyān**

← برادوست، دهستانهای برادوست و صومای، شهرستان ارومیه.

صوفی‌چای **Sōfi cāy**

دهستان سراجو، شهرستان مراغه. دائمی، ریزابهٔ قبی‌چای، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۵۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۵۰ متر. شیب متوسط ۳/۵ درصد. مسیر کلی جنوب باختری. میانگین آبدهی سالانه ۱۱۰ میلیون مترمکعب (اندازه‌گیری شده در ایستگاه بناب).

رودخانهٔ صوفی‌چای طی ریزابه‌های نسبتاً زیاد از چشمه‌سارهای دامنهٔ جنوبی گیروه‌داغی بنام گزل‌بلاغی *Gozal bolāqi* از کوهستان سهند، در ۴۰ کیلومتری شمال خاوری مراغه سرچشمه می‌گیرد و پس از عبور از درّهٔ باختری

کوه چورو *Cōrō* با ریزابهٔ بزرگ دیگری که از دامنهٔ جنوبی کوههای قرمش‌داغ *Qormešdāq* و میدان‌داغ سرازیر شده، مخلوط می‌گردد و درّهٔ باختری کوه شیخ سلیمان‌داغی را بسوی جنوب می‌پیماید و پس از آمیختن با دو ریزابهٔ کوچک از روستاهای یای‌شهر *Yāy šahr* و هریس *Heris* و صومعه عبور می‌کند و رو بسوی جنوب باختری روان گردیده در روستای اوشان *Ušān* با خشکرود نسبتاً بزرگی مخلوط می‌شود و مسیر خود را همچنان بسوی جنوب باختری ادامه می‌دهد. در ۲/۵ کیلومتری جنوب باختری اوشان با ریزابهٔ بزرگی که از دامنهٔ جنوبی کوه میدان سرچشمه گرفته و از درهٔ باختری کوه چماقلوداغی *Comāqlu dāqi* بسوی جنوب سرازیر گردیده است، مخلوط می‌شود و ضمن مشروب نمودن روستاهای تازه‌کند و قشلاق به درهٔ شمالی مراغه وارد می‌گردد و در ۲ کیلومتری جنوب روستای قشلاق با ریزابه‌ای که از کهک‌دره‌سی *Kahak darrehsi* سرازیر گردیده و روستاهای کهق *Kaheq* و سنوکش *Sonukeš* و اسفستانج *Esfestānej* را سیراب ساخته است، درهم می‌آمیزد و ضمن مخلوط شدن با ریزابه‌های دیگری که از ارتفاعات قره‌داغ واقع در شمال خاوری مراغه سرچشمه گرفته‌اند، از میان شهر مراغه عبور می‌کند و پس از مشروب نمودن باغهای جنوب باختری مراغه و عبور از روستاهای زینق *Zinaq* و قلعه در خاور روستایی بنام نرج‌آباد *Narj ābād* با شاخهٔ شمالی مُردق‌چای درهم می‌آمیزد و توأماً رودخانه‌ای بنام قبی‌چای را پدید می‌آورند.

صومعه‌چای Some'eh cāy

دهستان سراجو، شهرستان مراغه. فصلی، ریزابهٔ بلوک‌آبادچای، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۱۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۰۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی جنوبی.

این رودخانه از باختر روستای ایلخچی متعلق به دهستان قوری‌چای از شهرستان هشترود، در ۴۲ کیلومتری باختر سراسکند و ۳۲ کیلومتری خاور شمالی مراغه سرچشمه گرفته و رو بسوی جنوب جریان می‌یابد و پس از سیراب نمودن روستاهای صومعهٔ بالا و پائین، در شمال خاوری روستای بلوک‌آباد با ریزابه‌ای که از روستاهای ارغوان بالا و پائین و پالچقلو *Pālceqlu* عبور کرده است مخلوط می‌شود و در روستای بلوک‌آباد به رودخانهٔ بلوک‌آبادچای می‌ریزد.

صومعه‌چای Sōme'eh cāy

دهستان بروانان، شهرستان میانه. فصلی، ریزابهٔ شهرچای، حوضهٔ دریای خزر. طول ۳۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۰۰ متر. شیب متوسط ۴/۵ درصد. مسیر کلی جنوبی.

رودخانهٔ صومعه‌چای از ارتفاع ۲۸۰۰ متری دامنهٔ جنوبی کوههای بزقوش، در ۴۰ کیلومتری شمال باختری میانه سرچشمه می‌گیرد و با شیب تند بسوی جنوب جریان می‌یابد و سر راه خود روستاهای بلوگان *Belōgān*، دستجرد و صومعهٔ بالا و پائین را سیراب می‌سازد و پس از قطع راه اتومبیل‌رو قدیمی میانه به تبریز در ۲ کیلومتری باختر روستای عجمی به شهرچای می‌ریزد.

صیدون Seydun

دهستان هپرو، شهرستان ایذه. فصلی، ریزابهٔ رود اعلا، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۰۰ متر. شیب متوسط ۶ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

سرچشمه، دامنهٔ کوه لیراب، ۴۷ کیلومتری جنوب خاوری ایذه.

طاغان Tāqān

دهستان ماروسک، شهرستان نیشابور. فصلی، ریزابهٔ کال سلیت، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۸۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۹۰ متر. شیب متوسط ۸ درصد. مسیر کلی باختری.

سرچشمه، کوه وشک، ۲۶ کیلومتری شمال نیشابور.

این رودخانه پس از عبور از روستای طاغان در روستای چهارباغ، ۲۷ کیلومتری شمال باختری نیشابور به کال سلیت می‌ریزد.

طالقان‌رود Tāleqān rud

← شاهرود، شهرستانهای کرج و قزوین و رودبار.

طُرُق Toroq

دهستانهای ارومه و تبادکان، شهرستان مشهد. فصلی، ریزابهٔ کشف‌رود، حوضهٔ قره‌قوم. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۲۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۹۰۰ متر. شیب متوسط ۳/۴ درصد. مسیر کلی، شمال خاوری. میانگین آبدهی سالانه ۲۰ میلیون مترمکعب (ایستگاه کرتیان).

سرچشمه، کوه مغان و کوه بینالود، در ۳۲ کیلومتری جنوب باختری مشهد. روستاهای مسیر، کرتیان، بالندر *Bālandar* کلاتهٔ سرزد، بزوشک *Bozušk*، آقنج *Āqenj*، عرفی و طرق.

طُرُق Toroq

← کال‌طرق، دهستانهای حومه و طرق، شهرستان مشهد.

طُغرل Toqrol

دهستان طغرلجرد، شهرستان زرند. فصلی، ریزابهٔ رود شور سیریز، حوضهٔ اردستان و یزد و کرمان (کویر درانجیر). طول ۶۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۵۰ متر. شیب متوسط ۲/۴ درصد. مسیر کلی جنوب باختری. میانگین آبدهی سالانه ۸ میلیون مترمکعب.

این رودخانه از دامنهٔ جنوبی کوه درارسو *Dar orsu*، در ۵۳ کیلومتری شمال باختری زرند سرچشمه گرفته و در سر راه از کنار روستاهای طغرلجرد، محمدآباد، خرم‌آباد، شب‌جره، شیور *Šiyur*، احمدی و زینل‌آباد می‌گذرد و در ۷ کیلومتری شمال باختری روستای گلستان به رودشور سیریز می‌پیوندند.

طیوان‌چای Teyvān cāy

دهستان طسوج، شهرستان تبریز. فصلی، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۷۰ متر. شیب متوسط ۵ درصد. مسیر کلی جنوبی.

این رودخانه از دامنهٔ جنوبی کوه قازان از رشتهٔ میشوداغ، ۱۸ کیلومتری شمال باختری شهر طسوج، حدود ۱۰۲ کیلومتری شمال باختری تبریز، سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی جنوب جریان یافته و پس از قطع راه‌آهن تبریز به قتور و راه اتومبیل‌رو تبریز به سلماس (شاهپور) در ۱۶ کیلومتری جنوب باختری شهر طسوج به دریاچهٔ ارومیه (رضائیه) می‌ریزد.

ظالم‌رود Zālem rud

← زارم‌رود، شهرستانهای بهشهر و ساری، استان مازندران.

ظریفی Zarifi

دهستان خوسف، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ کال کلوتک، حوضهٔ کویر لوت (دغ محمدآباد). طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۵۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

سرچشمه، دامنهٔ کوههای دوچنگ و مادرکوه، ۳۱ کیلومتری شمال باختری بیرجند. روستاهای مسیر: مال‌کالی، اولنگ، شاه‌میران و حاجی‌ناج.

این رودخانه در ۳ کیلومتری شمال باختری روستای چاهک و ۵۵ کیلومتری شمال باختری بیرجند با کال کلوتک مخلوط می‌شود.

ظُلم‌آبادچای Zolm ābād cāy

دهستان چهار اویماق، شهرستان هشترود. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ آیدوغموش، حوضهٔ دریای خزر. طول ۳۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر، ارتفاع ریزشگاه ۱۵۵۰ متر، شیب متوسط ۲/۵ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.

رودخانهٔ ظلم‌آباد از دامنه‌های خاوری کوه شاهسون داغی، در ۵۵ کیلومتری جنوب باختری سراسکند طی دو ریزابه سرچشمه می‌گیرد. ریزابهٔ اصلی روستاهای آلچین و ظلم‌آباد را مشروب می‌کند و ریزابهٔ دیگر که به موازات ریزابهٔ اول و رو بسوی شمال خاوری جریان دارد، روستاهای داش‌کسن *Dāškasan*، آخ‌ساخلار و باری‌جوق را مشروب می‌سازد. این دو ریزابه در روستایی بنام آل‌تمجی *Āltemji* بهم می‌پیوندند و رو بسوی شمال خاوری جریان می‌یابند و در سر راه روستاهای کل‌ویران *Kolveyrān*، قوشقوان *Qušqovān* و اوچ‌درق، وسط و پائین را مشروب می‌کند. در قوشقوان پائین با یک قوس راستگرد و عبور از روستای شاهقلی‌کندی، بسوی خاور متوجه می‌شود و در سر راه از روستاهای شیویار بالا *Šivyār*، مهدی‌خان‌کندی و قراکند عبور می‌کند. در روستای اخیر بطرف جنوب خاوری منحرف می‌شود و در روستایی بنام تخت بالا به رودخانهٔ آیدوغموش می‌ریزد.

عرش Arš

دهستان پسکوه، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ رودشور پسکوه، حوضهٔ کویر لوت (دغ محمدآباد). طول ۱۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۳۳۰ متر. شیب متوسط ۳/۷ درصد. مسیر کلی جنوبی.

سرچشمه، ۳۲ کیلومتری باختر قاین.

عروسان Arusān

دهستان چوپانان، شهرستان نائین. فصلی، حوضهٔ دشت کویر. طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۹۰۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

سرچشمه، دامنهٔ کوه میرزا، ۷۳ کیلومتری خاور شمالی انارک و ۲۲ کیلومتری جنوب خاوری چوپانان. به مناسبت عبور از روستای عروسان به این نام شناخته می‌شود.

عسلشاه Asalšāh

دهستان بربرود، شهرستان الیگودرز. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ انوج، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۱۶۰ متر. شیب متوسط ۰/۳ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.

سرچشمه، دامنهٔ کوههای چشمه‌کره و سه‌کوهه، ۱۹ کیلومتری جنوب باختری الیگودرز.

این رودخانه در یک کیلومتری جنوب روستای بُرم *Borm* با چند ریزابهٔ خاوری مخلوط گردیده و رودخانهٔ انوج را تشکیل می‌دهند.

عشایر ییلاقی Ašāyer yeylāqi

دهستان آجرلو، شهرستان میاندوآب. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ آجرلو، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۱۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۰۸۰ متر. شیب متوسط ۴/۸ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

رودخانهٔ عشایر ییلاقی از چشمه‌سارهای دامنهٔ باختری کوه یای‌قاری *Yāyqāri*، در ۷۸ کیلومتری جنوب خاوری میاندوآب و ۴۱ کیلومتری شمال باختری تکاب سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی شمال سرازیر می‌شود. پس از طی ۶ کیلومتر بسوی باختر منحرف می‌شود و پس از عبور از درهٔ میان کوه قازمه *Qāzmeh* (در شمال) و کوه تکه‌قیه‌شی *Takeh qayaši* (درجنوب) با رودخانهٔ یونجه‌لی درهم می‌آمیزد و توأماً رودخانهٔ آجرلو را تشکیل می‌دهند.

← یونجه‌لی و آجرلو، شهرستان میاندوآب.

عشقفتوک Ešqaftuk

← چمگرد، دهستان شهاباد، شهرستان بیرجند.

علالجار Alāljār ?

دهستان شاهرود، شهرستان خلخال. فصلی، ریزابهٔ رود چپا، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۵۰

متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۰۰ متر. شیب متوسط ۸/۵ درصد. مسیر کلی باختر شمالی.
سرچشمه، کوه ماجولان‌بند، ۵۵ کیلومتری جنوب خاوری هروآباد.

علامرودشت **Alāmarvdašt**
← دارالمیزان، شهرستان لار، استان فارس.

علی‌آباد **Ali ābād**
دهستان زوهان، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ رود افین. حوضهٔ خاوری یا هامون (دغ پترگان). طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۰۰ متر. شیب متوسط ۲/۵ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه اقاویل *Aqāvil*، ۹۱ کیلومتری شمال خاوری بیرجند.

علی‌آباد **Ali ābād**
← ماهی‌رود، دهستانهای مؤمن‌آباد و معروفان و دورح، شهرستان بیرجند.

علی‌آباد **Ali ābād**
← شورنهبندان، دهستان نهبندان، شهرستان بیرجند.

علی‌بلاغ **Alibolāq**
دهستان زاوین، شهرستان مشهد. فصلی، ریزابهٔ شورسو، حوضهٔ قره‌قوم. طول ۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۱۰ متر. شیب متوسط ۳/۶ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
سرچشمه، ارتفاعات ۶۵ کیلومتری شمال مشهد.

علی‌جولاچای **Alijulā cāy**
دهستان اوریاد، شهرستان زنجان. دائمی، ریزابهٔ قلعه‌چای، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۰۰ متر. شیب متوسط ۶/۲ درصد. مسیر کلی خاوری.
این رودخانه از چشمه‌سارهای دامنهٔ خاوری کوه شوند، در ۴۴ کیلومتری باختر ماه‌نشان سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی شمال سرازیر می‌شود و در سر راه روستاهای الاکین و آق‌دوغموش را سیراب می‌سازد. در یک کیلومتری باختر روستای علی‌جولا با ریزابهٔ دیگری که آن نیز از ارتفاعات باختری سرازیر شده است، مخلوط می‌شود و از آنجا تغییر مسیر یافته و بسوی خاور جریان می‌یابد و پس از عبور از روستای علی‌جولا در ۵ کیلومتری خاور روستای مزبور به قلعه‌چای می‌ریزد.

علیرضاچای **Alirezā cāy**
دهستان حومه، شهرستان اهر. فصلی، ریزابهٔ اهرچای، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۷۰ متر. شیب متوسط ۳/۳ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
این رودخانه از دامنهٔ جنوبی کوه قاباخ‌تپه، در ۲۹ کیلومتری شمال باختری اهر سرچشمه گرفته و نخست بسوی جنوب خاوری سرازیر می‌گردد. پس از طی حدود ۵ کیلومتر بسوی جنوب متوجه می‌شود و با سیراب ساختن روستاهای چندی چون کسلان *Kaslān* در باختر روستای اوشدلق *Ušdelaq* به اهرچای می‌ریزد.

علی‌زان **Alizān**
دهستان طالقان، شهرستان کرج. دائمی، ریزابهٔ طالقان‌رود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۹۹۰ متر. شیب متوسط ۷ درصد. مسیر کلی جنوبی.
رودخانهٔ علی‌زان از دامنه‌های باختری و جنوبی کوه حصارچال، در ۵۹ کیلومتری شمال کرج سرچشمه گرفته و رو به جنوب سرازیر می‌گردد و در ۲ کیلومتری خاور روستای مرجان به طالقان‌رود می‌ریزد.
← طالقان‌رود، دهستان طالقان، شهرستان کرج.

علی‌ظهوران **Alizohurān**
دهستان گلاشگرد، شهرستان کهنوج. فصلی، ریزابهٔ رود سی‌خوران، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۵۰ متر. شیب متوسط ۴/۶ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، ۷۹ کیلومتری شمال باختری کهنوج.

عُمرک **Omrak**
← کل‌فسه، دهستان خانقاه‌پی، شهرستان قائم‌شهر (شاهی).

عنبران‌چای **Anbarān cāy**
دهستان ویلکیج *Vilkij*، شهرستان اردبیل. فصلی، ریزابهٔ قره‌سو، حوضهٔ دریای خزر. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۳۰۰ متر. شیب متوسط ۳/۳ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
این رودخانه از دامنه‌های جنوبی کوههای مرز ایران و جمهوری آذربایجان، ۳۶ کیلومتری شمال خاوری اردبیل سرچشمه می‌گیرد و پس از سیراب کردن روستای عنبران در ۱۵ کیلومتری شمال اردبیل به قره‌سو وارد می‌شود.

فخرود **Faxrud**
دهستان شاخنات، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابه رودشور، حوضهٔ خاوری یا هامون (دغ توندی). طول ۱۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۸۰ متر. شیب متوسط ۰/۹ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
این رودخانه طی ریزابه‌های متعدد از دامنهٔ خاوری کوه گینو *Ginu*، در ۴۱ کیلومتری شمال خاوری بیرجند سرچشمه گرفته و ضمن عبور از روستاهای بسیاری چون لتی *Lati*، علی‌آباد، پیرزنوک *Pirzenuk* و فخرود و منصورآباد با ریزابه‌های

فراوانی مخلوط می‌شود و پس از آمیختن با رودخانه‌های مسک، خورشیدان و شاه‌مراد از کنار روستاهای هندوالان *Hendevālān* و نوغاب *Nuqāb* می‌گذرد و پس از مشروب نمودن روستای محمدآباد به شهرک اسدآباد می‌رسد و بسوی دهستان طبس مسینا روان می‌شود و پس از عبور از درهٔ باختری کوه کمرزردی در روستای ده‌رضا به رودشور می‌ریزد.

فدوک Faduk

دهستان جلگهٔ زوزن، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ کال دونخ. حوضهٔ خاوری یا هامون (نمکزار خواف). طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۹۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۰۰ متر. شیب متوسط ۲/۰ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
این رودخانه از تلاقی کال منقاب و کال شاه‌بیشه در ۵ کیلومتری جنوب روستای فدوک تشکیل می‌گردد.

فراخ Farāx

دهستان بیاضیه، شهرستان نائین. فصلی، حوضهٔ دشت کویر. طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۷۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۷ درصد. مسیر کلی خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ کوههای آفرین و کرمو *Kermu*، ۴۱ کیلومتری جنوب باختری خور و مجاور روستای ایراج.

فرح‌رود Farah rud

دهستان قزقانچای، شهرستان دماوند. فصلی، ریزابهٔ نیم‌رود، حوضهٔ دشت کویر. طول ۲۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۴۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۰۵۰ متر. شیب متوسط ۶/۴ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ خاوری کوه میشینه‌مرگ *Mišinehmarg*، ۲۹ کیلومتری شمال باختری فیروزکوه. روستاهای مسیر، لزور *Lazur*، اهنز *Ehnez*، بهینک *Bahinak*، شادمهند *Šādmahand* و ارجمند. ریزشگاه، ۳ کیلومتری جنوب روستای اخیر و ۲۳ کیلومتری باختر فیروزکوه. مسیر، درهٔ باختری کوههای سفیدله، معراج، ترین‌زا *Tarinzā*، هرمزکتو *Hermozkatu* و ورسان *Varsān*.

فُردو Fordu

دهستان کهک، شهرستان قم. فصلی، ریزابهٔ رود درّه‌باغ، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۲۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۴۰۰ متر. شیب متوسط ۳/۶ درصد. مسیر کلی شمالی.
سرچشمه، دامنهٔ کوههای قلیق و گرک *Garak*، ۴۸ کیلومتری جنوب قم. روستاهای مسیر، فردو، خاوه، وریج *Verij*، تیره، دستجرد و میم *Meyam*.

فرزی Ferezi ?

دهستان گلمکان، شهرستان مشهد. دائمی، ریزابهٔ کشف‌رود، حوضهٔ صحرای قره‌قوم. طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۵۰ متر. شیب متوسط ۲/۴ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
سرچشمه کوههای شاتق و دال‌خان و وشک از رشته کوههای بینالود. در طول مسیر با رودخانهٔ پایه مخلوط می‌شود و پس از عبور از روستای خیج به دشت چناران وارد می‌شود و محو می‌گردد و در بارندگیهای فوق‌العاده به کشف‌رود می‌ریزد.

فرمد Fermad

دهستان آبشار، شهرستان سراوان. فصلی، ریزابهٔ رود مُرتن، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۵۶۰ متر. شیب متوسط ۱/۷ درصد. مسیر کلی جنوب باختری. سرچشمه حدود ۱۲۰ کیلومتری جنوب باختری سراوان.

فریان Faryān

← لاشور، دهستانهای بلورد و ملک‌آباد، شهرستان سیرجان.

فریدون Fereydun

← گاریجگان، دهستانهای قیس‌آباد و خوسف، شهرستان بیرجند.

فریمان Farimān

دهستانهای فریمان و پایین ولایت، شهرستان مشهد. فصلی، ریزابهٔ کال نهسک، حوضهٔ قره‌قوم. طول ۴۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی خاور شمالی. میانگین آبدهی سالانه ۲۸ میلیون مترمکعب (ایستگاه باغ عباسی).
این رودخانه طی ریزابه‌های متعدد که تعدادی از آنها از دامنهٔ جنوبی کوه قطاراولنگ سرچشمه گرفته و ریزابهٔ اصلی آن در دامنهٔ خاوری کوه سمبا *Sambā* پدید می‌آید، تشکیل می‌گردد. رودخانهٔ مزبور پس از عبور از دامنهٔ جنوبی کوه سمبا با کال ناری درهم می‌آمیزد و پس از عبور از درهٔ میان کوه سمبا (درباختر) و کوههای سیاه و گاوکش (در خاور) با ریزابه‌هایی که از دامنهٔ کوه قطاراولنگ سرازیر شده‌اند مخلوط می‌گردد و سپس با کال رود نیز مخلوط شده از کنار روستای باغ عباس می‌گذرد و در ۱۱ کیلومتری جنوب فریمان به سدی که بنام بند فریمان معروف است می‌ریزد. سرریز سد مزبور در فصلهای پرباران بسوی خاور متوجه گردیده و در ۱۶ کیلومتری باختر جنوبی فریمان به کال نهسک می‌ریزد.

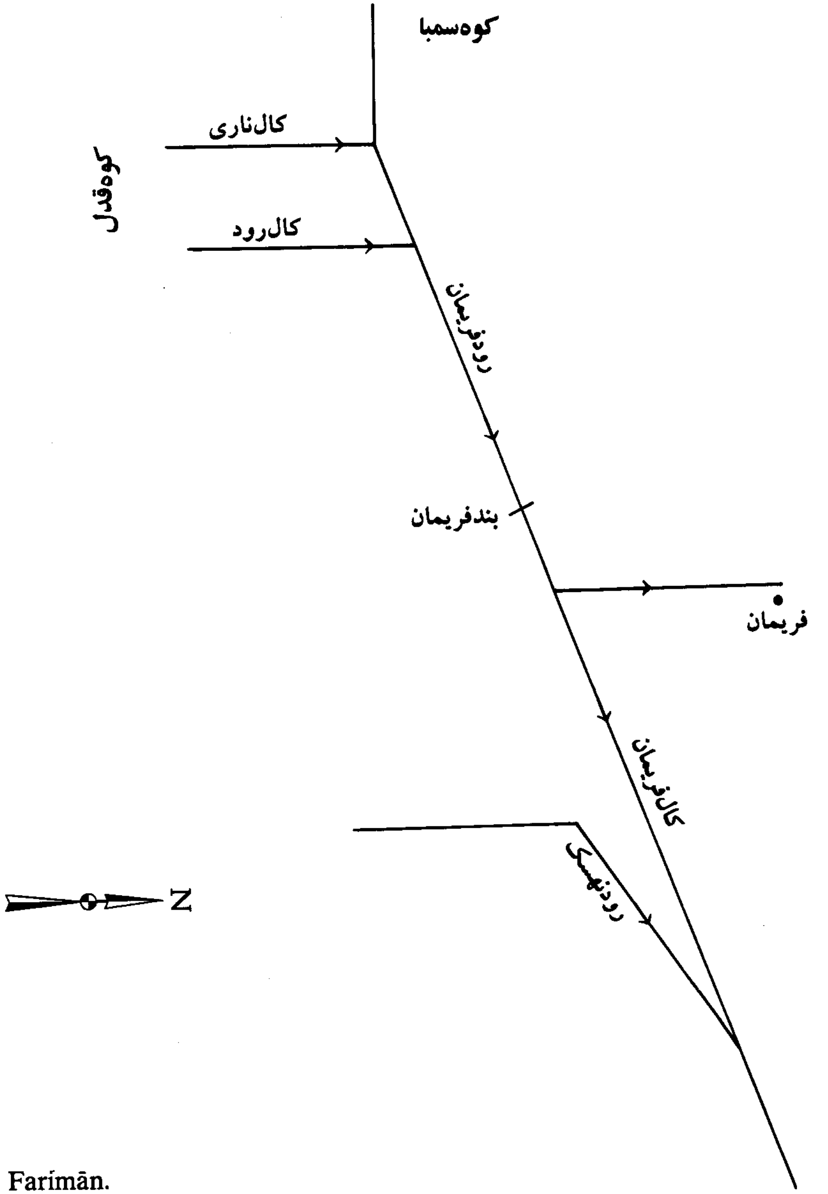
فسن‌رود Fesen rud

دهستان سدن رستاق، شهرستان گرگان. خشکرود فصلی، ریزابهٔ رود انجیلاب، حوضهٔ دریای خزر. طول ۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۰ متر. شیب متوسط ۵/۷ درصد. مسیر کلی شمالی.
این رودخانه از دامنهٔ شمالی کوه جوزبند سرچشمه می‌گیرد و پس از طی ۷ کیلومتر به رودخانهٔ انجیلاب می‌ریزد.

فسیل Fasil

دهستان نصریان، شهرستان دهلران. فصلی، ریزابهٔ رود قافله‌جا،

فریمان (شهرستان مشهد).
طول ۴۴ کیلومتر.
شیب متوسط ۱/۴ درصد.
میانگین آبدهی سالانه ۲۸ میلیون مترمکعب.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۴۰۰ کیلومترمربع.



Farīmān.
Length=44 Km.
Average slope=%1.4.
Average annual discharge=28 mcm.
Basin area=400 Km^2.

حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۷۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۲۵۰ متر. شیب متوسط ۴/۲ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
این رودخانه از دامنهٔ کوه کلویز *Kalviz*، در ۵۲ کیلومتری باختر شمالی دهلران سرچشمه گرفته و پس از عبور از درّه‌های کوه گچ در ۵۴ کیلومتری باختر شمالی دهلران به رودخانهٔ قافله‌جا می‌ریزد.

فنّوج **Fannuj**
← رابج، شهرستانهای ایرانشهر و چابهار.

فهلیان **Fahliyān**
← زهره، شهرستانهای سپیدان، ممسنی، گچساران، بهبهان و بندرماهشهر.

فیدویه **Fiduyeh**
← کورده، شهرستان لار، استان فارس.

فیروزآباد **Firuz ābād**
دهستان پنجک رستاق، شهرستان نوشهر. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ سما، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۰۰ متر. شیب متوسط ۱۸ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
این رودخانه از دامنهٔ شمالی کوه دهلا *Dahelā* و پیلکوه، در ۴۰ کیلومتری جنوب باختری نوشهر سرچشمه گرفته و از درّهٔ جنگلی فیروز آباد رو بسوی شمال خاوری سرازیر می‌گردد. نخست از روستای فیروزآباد عبور می‌کند و در روستای سما به رودخانهٔ سما می‌ریزد.

فیروزآباد **Firuz ābād**
← شور دهرم، شهرستان فیروزآباد، استان فارس.

فیروزکوه **Firuzkuh**
← حبله‌رود، شهرستانهای دماوند و گرمسار.

فیریز **Firiz**
دهستان گلمکان، شهرستان مشهد. دائمی، ریزابهٔ کشف‌رود. طول ۱۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۵۰ متر. شیب متوسط ۵ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
سرچشمه، کوههای راه سنگ سفید و بازحصار، ۴۳ کیلومتری باختر مشهد.
این رودخانه پس از عبور از روستاهای کاهو و قلعه‌نو کاهو وارد دشت می‌شود و محو می‌گردد. ولی در بارندگیهای فوق‌العاده به کشف‌رود می‌ریزد.

قادرآباد **Qāder ābād**
دهستان کوشک، شهرستان بافت. فصلی، ریزابهٔ رود گوشک، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۰۰ متر. شیب متوسط ۲/۶ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، کوه گوشک، ۶۰ کیلومتری جنوب بافت.

قازان‌چای **Qāzān cāy**
دهستان ولدیان، شهرستان خوی. فصلی، ریزابهٔ قتورچای، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۰۰ متر. شیب متوسط ۴ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
رودخانهٔ قازان‌چای از دامنه‌های باختری کوه قازان از رشته‌کوههای میشوداغ واقع در ۲۴ کیلومتری جنوب خاوری خوی سرچشمه گرفته و رو بسوی باختر جریان می‌یابد و پس از عبور از روستای خاک مردان نخست بطرف شمال باختری و سپس بسوی شمال متوجه می‌گردد و با مشروب ساختن روستای دیزج‌دیز *Dizajdiz* به قتورچای می‌ریزد.

قاضی‌کئور **Qāzika'ur**
دهستان کوهک، شهرستان سراوان. فصلی، ریزابهٔ رود ماشکل، حوضهٔ خاوری یا هامون (هامون ماشکل). طول ۱۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۸۸۰ متر. شیب متوسط ۲/۹ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، شاهانکوه، ۸۰ کیلومتری خاور جنوبی سراوان.

قافله‌جا **Qāfelehjā**
دهستان نصریان، شهرستان دهلران. فصلی، ریزابهٔ رود نصریان. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان، طول تا مرز ایران و عراق ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه (نقطهٔ خروج از مرز) ۱۰۰ متر. شیب متوسط ۳/۳ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
این رودخانه از دامنهٔ کوه کلویز *Kalviz*، در ۵۵ کیلومتری باختر شمالی دهلران سرچشمه می‌گیرد و پس از طی ۲۲ کیلومتر با رود فسیل مخلوط می‌شود و در ۵۶ کیلومتری باختر شمالی دهلران از مرز خارج می‌گردد و در خاک عراق به رودخانهٔ نصریان می‌ریزد.

قایرنه **Qāyernah**
دهستان بیلوار، شهرستان کرمانشاه. فصلی، ریزابهٔ رود قره‌سو، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۳۰ متر. شیب متوسط ۱/۷ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
این رودخانه از دامنهٔ خاوری کوه چال‌آباد، ۴۵ کیلومتری شمال باختری کرمانشاه سرچشمه گرفته و پس از مشروب ساختن دهستانهای بیلوار و پای‌روند در ۱۳ کیلومتری شمال کرمانشاه به رودخانهٔ قره‌سو می‌ریزد.

قبی‌چای **Qobi cāy**
دهستان بناجو، شهرستان مراغه. دائمی، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۲۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۵۰ متر.

ارتفاع ریزشگاه ۱۲۷۰ متر. شیب متوسط ۰/۳ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
این رودخانه از مخلوط شدن رودهای صوفی‌چای و مُردق‌چای که در خاور روستای نرج‌آباد *Narj ābād* به هم پیوسته‌اند، تشکیل می‌یابد و ضمن مشروب ساختن روستاهای بسیاری چون نرج‌آباد، خوشه‌مهر، دیزج پروانه، تازه‌کند، چلقه *Celaqeh* از میان شهر بناب بسوی شمال باختری عبور می‌کند و در ۱۰ کیلومتری شمال باختری بناب به دریاچهٔ ارومیه (رضائیه) می‌ریزد.

قپان‌چای Qapān cāy

دهستان حومه، شهرستان هشترود. فصلی، ریزابهٔ آلمالوچای، حوضهٔ دریای خزر. طول ۳۱ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۸۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۰۰ متر. شیب متوسط ۳/۷ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.
ایــن رودخانه از ارتفاع ۲۸۵۰ متری دامنهٔ جنوبی کوه موتال‌داغی (کوهستان سهند)، در ۵۳ کیلومتری شمال باختری سراسکند سرچشمه گرفته و درّهٔ شمالی و خاوری کوه آت‌داغی *Ātdāqi* را بسوی جنوب خاوری می‌پیماید و روستای چیچکلو *Cicaklu* را سر راه خود مشروب می‌سازد. در ۲ کیلومتری جنوب خاوری روستای مزبور مسیر خود را بسوی خاور متوجه ساخته و از روستای آبدار *Ābdār* عبور می‌کند. در ۲ کیلومتری جنوب خاوری روستای آبدار با ریزابه‌ای که از دامنهٔ بزداغ *Bozdāq* سرچشمه گرفته و روستاهای سلطان‌کندی و گلشن‌آباد را سیراب نموده است، مخلوط می‌شود و از روستاهای دالی‌قروقچی *Dāliqoruqci* و خاچیک *Xācik* و سیر *Seyar* بالا، وسط و پائین می‌گذرد. در روستای سیر پائین با ریزابهٔ کوچکی که از باختر آمده و روستای قبله مسجد را مشروب نموده است، درهم می‌آمیزد و همچنان رو بسوی جنوب خاوری جریان می‌یابد و پس از عبور از روستاهای یساول *Yasāvol* و جیران‌دره، در جنوب روستایی بنام کماجری *Kamājari* به رودخانهٔ آلمالوچای وارد می‌گردد.

قُتور Qotur

دهستان کوهپایه، شهرستان گرگان. خشکرود فصلی، ریزابهٔ آب‌غلامرضا، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۰ متر. شیب متوسط ۷ درصد. مسیر کلی شمال باختری. سرچشمهٔ دامنهٔ شمالی کوه لالان *Lālān* در ۲۷ کیلومتری خاور جنوبی گرگان.
این رودخانه که به آن بندقتور نیز می‌گویند پس از عبور از روستای جعفرآباد به دشت گرگان وارد می‌شود و در خاور روستای تقی‌آباد به آب‌غلامرضا می‌ریزد.

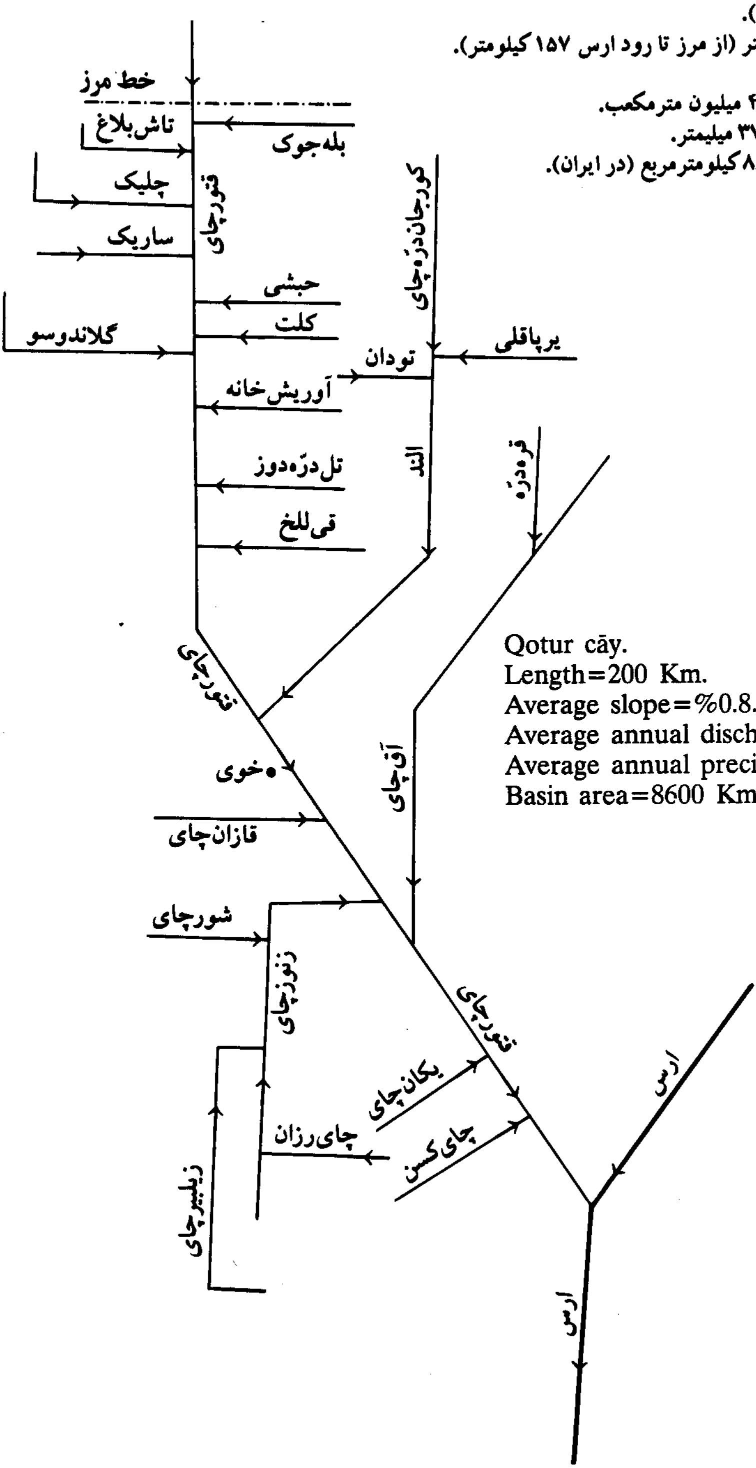
قُتورچای Qotur cāy

شهرستان خوی، استان آذربایجان غربی. دائمی، ریزابهٔ ارس، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۰۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۰۰ متر. شیب متوسط ۰/۸ درصد. مسیر کلی خاور شمالی. میانگین آبدهی سالیانه ۴۷۰ میلیون مترمکعب (ایستگاه مراکند).
رودخانهٔ قتورچای از دامنه‌های شمالی هیرابیت‌داغی *Hirābit dāqi* واقع در ترکیه و ۷۷ کیلومتری باختر جنوبی خوی و ۲۵ کیلومتری جنوب غربی ایستگاه راه‌آهن رازی واقع در نزدیکی مرز ایران وترکیه طی دو ریزابه یکی بنام نظرآباددره‌سی که از دامنه‌های باختری کوه نظرآباداغی را دور زده و دیگری بنام قره‌حصارچای که دامنه‌های خاوری کوه نظرآباداغی را می‌پیماید سرچشمه می‌گیرد. ریزابه‌های مزبور در دامنهٔ خاوری کوه سنجرتپه‌سی *Sanjartapesi* به هم پیوسته و بطرف خاور جریان می‌یابد. در ۶ کیلومتری باختر شمالی ایستگاه راه‌آهن رازی ریزابهٔ دیگری بنام یوخاری چلیک که از جنوب می‌آید به آن می‌ریزد و با کمی انحراف بطرف جنوب خاوری بسوی مرز ایران و ترکیه متوجه می‌گردد و پس از عبور از ایستگاه راه‌آهن رازی در ۱۸۰۰ متری باختر روستای قتور با رودخانهٔ تاش‌بلاغ و ضمن عبور از کنار روستای قتور با رود چلیک مخلوط می‌شود و مسیر خویش را همچنان بسوی خاور ادامه داده و در شمال باختری روستای حبشی پائین با رودهای حبشی و کلت درهم می‌آمیزد و سپس بسوی جنوب خاوری متوجه می‌شود و در باختر روستای مخین با رود چای‌ساریک مخلوط می‌شود و با کمی انحراف بسوی خاور جنوبی روان مــی‌گردد. در ۴۷۰۰ متری خاور روستای مخین *Maxin* ریزابه‌ای بنام گلاندوسو که از جنوب می‌آید به آن می‌ریزد و از اینجا بسوی شمال خاوری متوجه شده و ضمن عبور از درهٔ میان کوه ترجان در جنوب و کوههای اورین *Avrin* کوچک و قره‌خان و اکوز *Okuz* در شمال با ریزابه‌های آوریش‌خانه و تل‌دره‌دوز مخلوط می‌شود. سپس دامنه‌های جنوبی کوه اکوز را دور زده و در دامنهٔ خاوری آن با رودخانهٔ قی‌للخ درهم می‌آمیزد و بطرف خاور روان می‌شود و پس از مشروب ساختن روستاهای دهستان رهال *Rahāl* در ۵ کیلومتری باختر خوی با رودخانهٔ الند مخلوط می‌شود و پس از مشروب ساختن روستاهای بخش خاوری دهستان فیرورق *Firuraq* بطرف شمال خاوری جریان می‌یابد و روستاهای بخش جنوبی و خاوری دهستان ایواوغلی *Ivoqli* را سیراب نموده و به موازات راه اتومبیل‌رو ایواوغلی به خوی همچنان بسوی شمال خاوری روان می‌شود. رودخانهٔ مزبور از ایواوغلی تغییر جهت داده و متوجه شمال می‌گردد و در روستای مظفرآباد با زنوزچای مخلوط می‌شود و در روستای مرّه‌کند رودخانهٔ آق‌چای به آن متصل می‌شود و درّهٔ میان کوه علی‌باشی در خاور و قچه‌داغ و آق‌داغ در باختر را بسوی شمال خاوری می‌پیماید و سرانجام در ۱۶ کیلومتری باختر شمالی جلفا به رودخانهٔ ارس می‌ریزد.
طول قتورچای از مرز ایران و ترکیه تا تلاقی با رود ارس ۱۵۸ کیلومتر است.
در بخشهای باختری دهستان رهال به قتورچای رودخانهٔ قره‌قل می‌گویند.

قُتورسو Qotur su

دهستان مشکین‌شرقی، شهرستان مشکین‌شهر. دائمی، ریزابهٔ قره‌سو، حوضهٔ دریای خزر. طول ۳۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه

قتورچای (شهرستان خوی).
طول سراسری ۲۰۰ کیلومتر (از مرز تا رود ارس ۱۵۷ کیلومتر).
شیب متوسط ۰/۸ درصد.
میانگین آبدهی سالانه ۴۷۰ میلیون مترمکعب.
میانگین بارندگی سالانه ۳۷۰ میلیمتر.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۸۶۰۰ کیلومترمربع (در ایران).



Qotur cāy.
Length=200 Km.
Average slope=%0.8.
Average annual discharge=470 mcm.
Average annual precipitation=370 mm.
Basin area=8600 Km^2 (in Iran).

۲۹۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۰۰ متر. شیب متوسط ۵/۴ درصد. مسیر کلی شمالی.
این رودخانه از دامنهٔ شمالی کوه سبلان، ۱۸ کیلومتری جنوب خاوری مشکین‌شهر سرچشمه می‌گیرد و با شیب زیاد نخست رو بسوی شمال خاوری و سپس بطرف شمال باختری جریان می‌یابد و پس از عبور از روستاهای تازه‌کند و اودلی *Odli* در ۲ کیلومتری باختر روستای چنگ‌دره به قره‌سو می‌ریزد.

قرناوه **Qarnāveh**

دهستان کوکلان، شهرستان دشت گرگان. دائمی، ریزابهٔ رود گرگان، حوضهٔ دریای خزر. طول ۵۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.
این رودخانه از دامنهٔ شمال خاوری کوه شاهانه و دامنهٔ باختری کوه آودار، در ۵۳ کیلومتری خاور شمالی کلاله و ۸۳ کیلومتری خاور شمالی گنبدکاووس سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی باختر از درهٔ شمالی کوه شاهانه عبور می‌کند. در روستای عرب با رودخانهٔ اسماعیلک مخلوط می‌شود و پس از مشروب ساختن روستای کریم‌ایشان *Karim išān* بسوی جنوب باختری و سپس بطرف باختر متوجه می‌گردد. در روستای چاتال *Cātāl* با رودخانهٔ چقلیق مخلوط می‌شود و رو بسوی جنوب باختری روستاهای علی‌قپان *Aliqapān* و قپان *Qapān* را مشروب می‌سازد و در روستای پشی *Pašey* با رودخانهٔ شوردرّه درهم می‌آمیزد. سپس روستای علی‌بیگ *Alibeyg* را مشروب نموده و در روستایی بنام سیت *Seyt* با رودخانهٔ کرکل‌درّه مخلوط می‌گردد و پس از مشروب نمودن روستای شیخ *Šeyx* در باختر جنوبی روستای گوکچه *Gukceh* به رودخانهٔ گرگان وارد می‌گردد.

قرن‌قای **Qaranqāy ?**

← قره‌قای، دهستانهای قطور و رهال، شهرستان خوی.

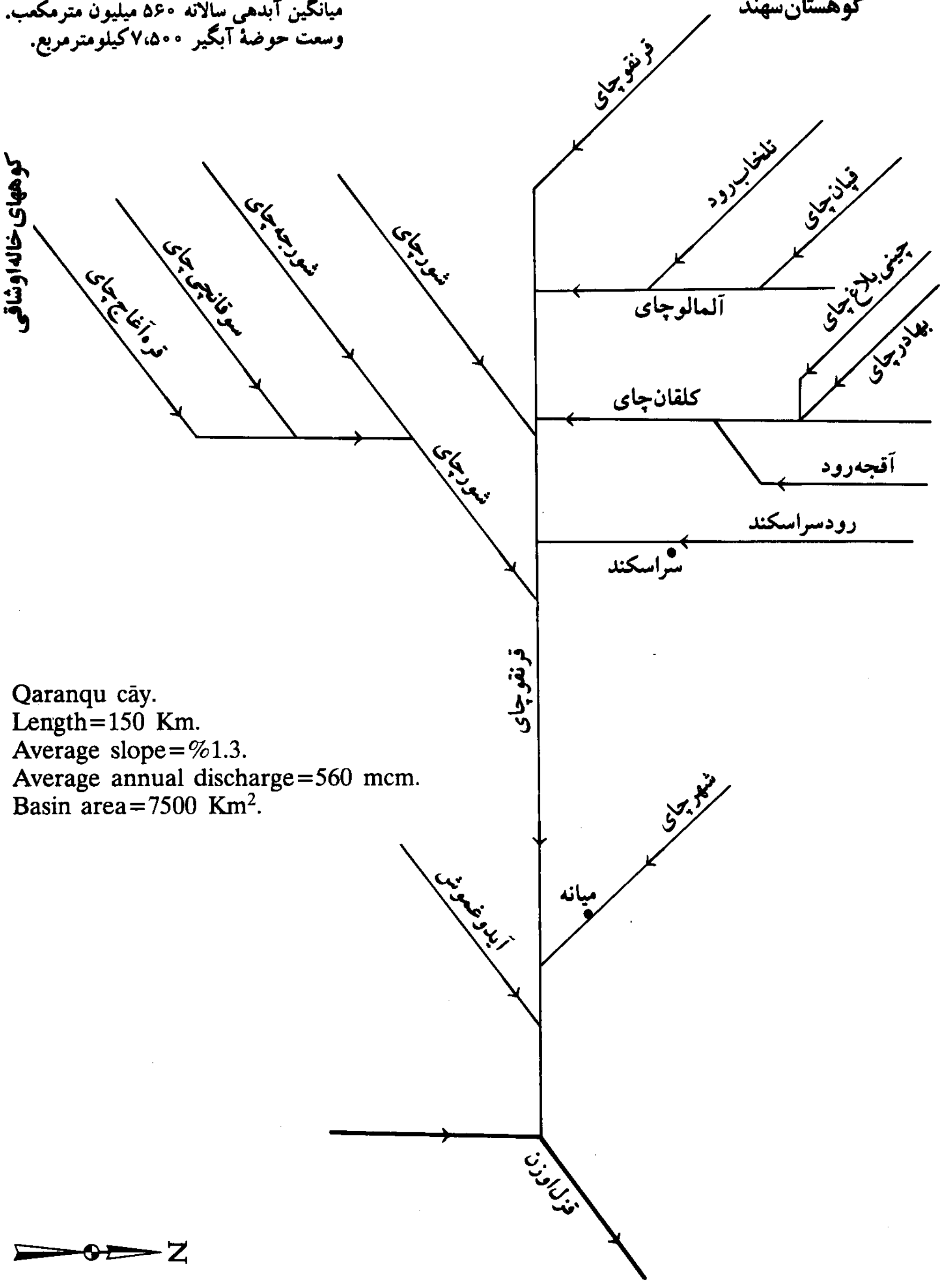
قرنقوچای **Qaranqu cāy**

شهرستانهای هشترود و میانه، استان آذربایجان شرقی. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ آیدوغموش، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۰۰۰ متر. ا رتفاع ریزشگاه ۱۰۶۰ متر. شیب متوسط ۱/۳ درصد. مسیر کلی خاوری. میانگین آبدهی سالانه ۵۶۰ میلیون مترمکعب (ایستگاه تونل راه‌آهن میانه).
این رودخانه که از جمله رودهای بزرگ استان آذربایجان شرقی است از چشمه‌سارهای مرتفعی که در ارتفاع ۳۰۰۰ متری دامنهٔ جنوبی کوههای موتال‌داغی و قوچ‌گلی‌داغی (کوهستان سهند) از زمین می‌جوشند سرچشمه گرفته و از درّه‌های باختری کوه آت‌داغی بسوی جنوب سرازیر می‌گردد. در ۲ کیلومتری باختر روستایی بنام سلطان‌کندی از درّهٔ میان کوه آت‌داغی (در خاور) و کوه سهند (در باختر) عبور می‌کند و در روستای باتمان‌قلنج *Bātmān qelenj* بالا بسوی جنوب خاوری منحرف می‌شود و پس از آمیختن با چند ریزابهٔ نسبتاً کوچک به روستای سلطان‌آباد وارد می‌گردد. در این روستا با ریزابه‌ای که از دامنهٔ باختری کوه آق‌داغ سرچشمه گرفته و رو بسوی جنوب از روستای ارشدآباد گذشته است، مخلوط می‌شود و مسیر خود را رو بسوی جنوب خاوری ادامه می‌دهد و در سر راه خود روستاهای باتمان‌قلنج و عزیزآباد و کله‌نو *Kalehnō*، بسیت *Basit* و توپ‌آغاج را سیراب می‌کند. در روستای اخیر کمی بسوی خاور منحرف می‌شود و در روستای آتش‌بیک با ریزابهٔ بزرگی که از شمال سرازیر شده و روستاهای بسیاری چون قربان‌کندی، باغچه‌جوق، قره‌کلک و حسنلو را مشروب ساخته است درهم می‌آمیزد و با طی یک قوس بزرگ روستاهای زنجیرآباد، دمیرچی *Damirci*، پاشابیگ، سلمان‌کندی، چکن *Cekan*، قره‌اورت *Qareh ōrat*، قطعات و کل‌تپه را سیراب ساخته و در روستای اخیر با آلمالوچای که از شمال سرازیر گردیده است مخلوط می‌شود و رو بسوی خاور جریان می‌یابد و از روستاهای گُورچینلو *Govarcinlu*، حاجی‌کندی‌رود، قزلجه‌گوجه، گلی‌بلاغی، قشلاق و سیف‌الدین رود عبور می‌کند و در خاور روستای اخیر با کلقان‌چای درهم می‌آمیزد و پس از عبور از روستایی بنام بیات، بسوی جنوب خاوری منحرف می‌گردد و ضمن قطع خط آهن میانه به مراغه در روستایی بنام چایی‌آق‌داغ با شورچای مخلوط می‌شود. از این نقطه مجدداً بطرف خاور متوجه گردیده و از روستایی بنام چپینی *Capini* می‌گذرد و در جنوب خراسانک با رودخانهٔ سراسکند مخلوط می‌شود و پس از عبور از یک درهٔ تنگ و پر پیچ و خم در محل تونل ضحاک که برای عبور خط آهن حفر گردیده است با رودخانهٔ دیگری که آن نیز شورچای نامیده شده و از ارتفاعات جنوب باختری سرچشمه گرفته است مخلوط می‌شود و ضمن عبور از درهٔ شمالی کوه آق‌داغ و مشروب ساختن روستای دلمه *Dalmeh* با چند خشکرود نیز مخلوط می‌گردد و بسوی جنوب خاوری متوجه می‌شود و همراه با خط آهن میانه به تبریز، درهٔ عمیق و نسبتاً تنگ شمال کوههای چراغ‌مردان و آق‌داغ را می‌پیماید و ضمن مخلوط شدن با خشکرودهایی چند، روستاهای بزنی‌لطیف *Bezeni latif*، شاه عبدالرحمانلو را مشروب می‌سازد و پس از عبور از زیر پل ارس *Ers* بسوی خاور شمالی منحرف می‌شود و همراه با خط آهن از درهٔ میان کوههای قره‌قاچ، پیرداغی، شیرشیرداغی و مایه‌توداغی (در جنوب) و کوه چاله‌چقور *Cāleh coqur* در شمال از روستاهای قلعه‌جوق الفلو عبور می‌کند و در ضمن با ریزابهٔ نسبتاً بزرگی که از ارتفاعات شمال درهٔ مزبور سرچشمه گرفته و روستاهای قلعه‌جوق و بیگ‌بلاغی را سیراب ساخته است، مخلوط می‌شود و پس از عبور از ایستگاه قرنقو و طی درهٔ شمالی کوه ساری‌داغ بسوی خاور منحرف شده و ضمن مشروب نمودن روستاهای حصار و نیگی‌آبادچائی در خاور روستای اخیر با رودخانهٔ شهرچای مخلوط می‌گردد و در همانجا به رودخانهٔ آیدوغموش می‌ریزد.

قُروق‌درّه **Qoruq darreh**

دهستان گرمخان، شهرستان بجنورد. فصلی، ریزابهٔ شیرین دره، حوضهٔ دریای خزر. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۰۰

قرنقوچای (شهرستانهای هشترود و میانه).
طول ۱۵۰ کیلومتر.
شیب متوسط ۱/۳ درصد.
میانگین آبدهی سالانه ۵۶۰ میلیون مترمکعب.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۷،۵۰۰ کیلومترمربع.



Qaranqu cāy.
Length=150 Km.
Average slope=%1.3.
Average annual discharge=560 mcm.
Basin area=7500 Km^2.

متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۷۰ متر. شیب متوسط ۲/۴ درصد. مسیر کلی باختر شمالی.
رودخانهٔ قروق‌دره که خشکرودی بیش نیست از ارتفاعات ۳۰ کیلومتری شمال خاوری بجنورد سرچشمه گرفته و رو بسوی باختر شمالی جریان می‌یابد. پس از طی ۱۰ کیلومتر در ۳ کیلومتری جنوب روستای تازه‌اسمان *Tāzeh esmān* با خشکرودی که از دامنهٔ جنوبی کوه یاتاق سرازیر گردیده و از روستاهای کهنه اسمان و تازه اسمان عبور نموده است، مخلوط می‌گردد و رو بسوی باختر جریان می‌یابد و سرانجام در روستای قتلش *Qatleš* به شیرین‌درّه می‌ریزد.

قره‌آغاج **Qarehāqāj**
← سولگان، دهستان حومه، شهرستان سمیرم.

قره‌آغاج **Qarehāqāj**
← موند، شهرستانهای شیراز، جهرم و فیروزآباد و خورموج، استانهای فارس و بوشهر.

قره‌آقاج **Qarehāqāj**
دهستانهای خدابنده‌لو و سیمینه‌رود، شهرستان همدان. فصلی، ریزابهٔ قره‌چای، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۴۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۰۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، ارتفاعات ۴۹ کیلومتری شمال باختری همدان. روستاهای مسیر، سوباشی، دولت‌آباد، دربند، پیرلوک *Pirluk*، قره‌آقاج، حسن‌قشلاقی، خوشاب‌بالا و پائین و دستجرد.
ریزشگاه، یک کیلومتری خاور روستای دستجرد و ۲۳ کیلومتری شمال همدان.

قره‌آقاج‌چای **Qarahāqāj cāy**
دهستان چهاراویماق، شهرستان هشترود. فصلی، ریزابهٔ شورچای، حوضهٔ دریای خزر. طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۸۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
رودخانهٔ قره‌آقاج طی ریزابه‌های چندی که از دامنه‌های شمال خاوری کوههای خاله‌اوشاقی، قتورداغی و شاهسون‌داغی، در ۵۴ کیلومتری جنوب باختری سراسکند سرچشمه گرفته و با جریان یافتن بسوی شمال خاوری، روستاهای بسیاری مانند تکمه‌تپه *Tokmeh tappeh*، ناچید *Nācid*، ویران‌قیه، یساول، نبی‌صوفی، دربند علیا و سفلی، قره‌آقاج‌بازار و یالّی‌قوری *Yālli quri* را سیراب نموده‌اند، تشکیل می‌یابد. ریزابه‌های مزبور که در قره‌آقاج بازار بهم پیوسته‌اند رو بسوی شمال خاوری جریان می‌یابند و پس از سیراب ساختن روستاهای گردآلو *Gardālu*، یان‌بلاغی، تالار، خوب‌یار، کل‌تپه *Koltappeh* و حسینی‌علیا و سفلی، در روسای چوگان با سوقانچی‌چای مخلوط شده و شورچای را تشکیل می‌دهند.

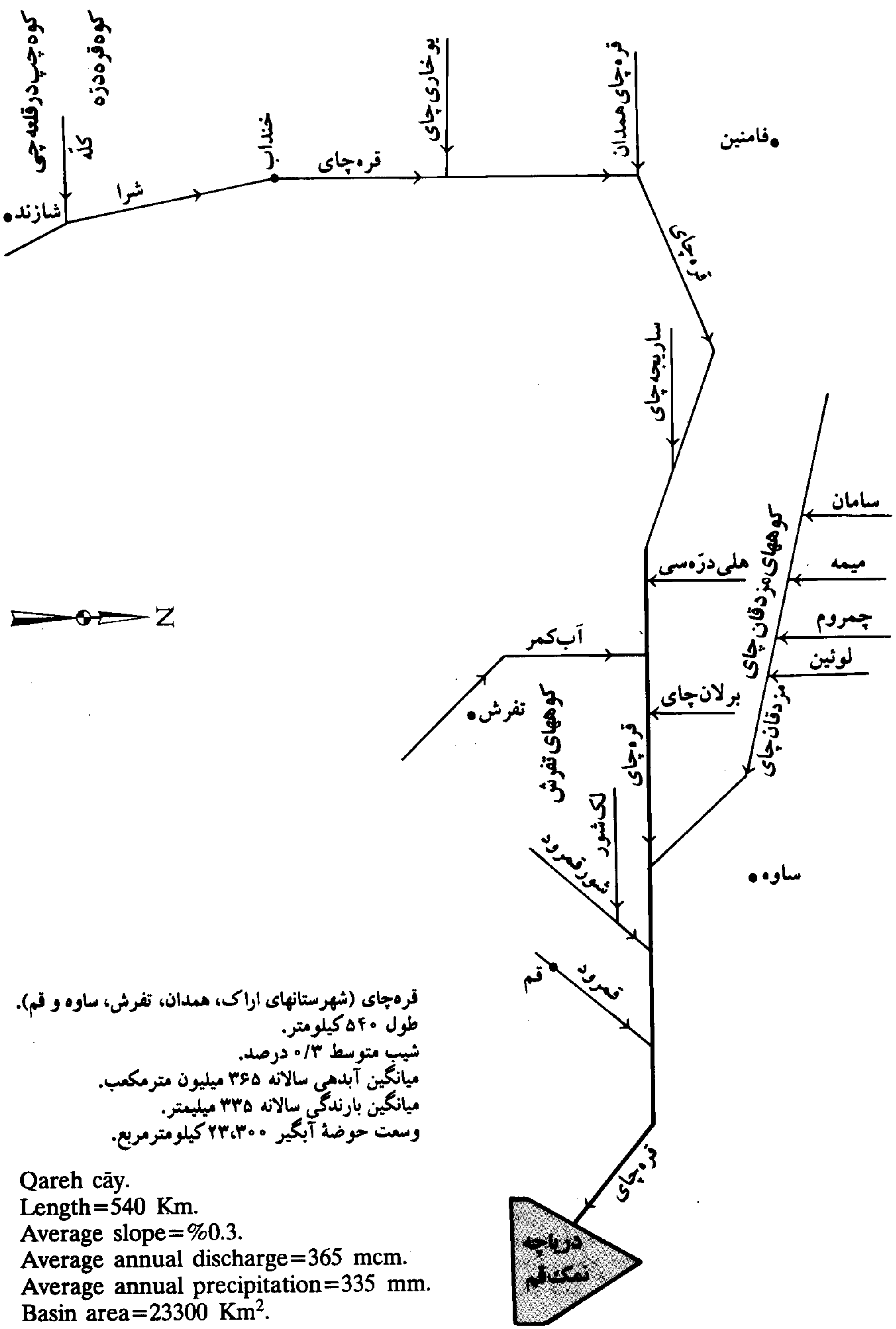
قره‌تیکان‌سو **Qarahtikān su**
دهستان پساکوه، شهرستان مشهد. فصلی، حوضهٔ قره‌قوم، طول تا مرز ایران و جمهوری ترکمنستان ۶۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه (نقطهٔ خروج از مرز) حدود ۵۵۰ متر. شیب متوسط ۲/۴ درصد. مسیر کلی خاور شمالی. میانگین آبدهی سالانه ۲۰ میلیون مترمکعب (ایستگاه قره‌تیکان).
سرچشمه، ۶۶ کیلومتری شمال مشهد، روستاهای مسیر، برده، ارتاکند *Ortākand*، ینگی‌قلعه و قره‌تیکان.

قره‌تیکان‌سو **Qarehtikān su**
← کال‌شور قره‌تیکان، دهستان زاوین، شهرستان مشهد.

قره‌چای **Qarah cāy**
← جوزچال، دهستان رامیان، شهرستان دشت گرگان.

قره‌چای **Qareh cāy**
شهرستانهای همدان و تویسرکان و کرمانشاه. استانهای همدان و کرمانشاه. فصلی، ریزابهٔ رودگاماسیاب، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۷۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۱۸۲۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۴۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۵ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
این رودخانه طی ریزابه‌های بسیار که غالباً از دامنهٔ باختری کوه الوند، ۴۶ کیلومتری باختر شمالی همدان سرچشمه گرفته و از دهستانهای چهاردولی و حسام‌آباد و جنت‌آباد از شهرستان همدان عبور کرده و به دهستان خرم‌رود از شهرستان تویسرکان وارد می‌گردد. در این دهستان با خرم‌رود مخلوط شده و به دهستان کنگاور از شهرستان کرمانشاه وارد می‌شود و پس از قطع راه اتومبیل‌رو کنگاور به نهاوند در ۱۵ کیلومتری جنوب باختری کنگاور به گاماسیاب می‌پیوندد.

قره‌چای **Qareh cāy**
شهرستانهای اراک، همدان، تفرش، ساوه و قم. استانهای مرکزی، قم و همدان. دائمی، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۵۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۹۵ متر. شیب متوسط ۰/۳ درصد. مسیر کلی نخست شمالی و سپس خاوری. میانگین آبدهی سالانه ۳۶۵ میلیون مترمکعب (اندازه‌گیری شده در بند شاه‌عباس).
این رودخانه از آبخیزهای دامنهٔ کوههای سرآبادی، فیروزکوه، چپدرقلعه‌چی *Capdar qal'ehci* و قره‌دره، در ۱۵ کیلومتری جنوب شازند اراک بنام رودخانهٔ کلّه سرچشمه گرفته و پس از سیراب نمودن دهستان سربند به دهستان کزّاز از شهرستان اراک وارد می‌شود. در این دهستان با ریزابه‌های فراوانی که از جنوب خاوری سرچشمه گرفته‌اند مخلوط می‌شود و رو به شمال به دهستان شرا از شهرستان اراک وارد می‌گردد و بنام رودخانهٔ شرا از کنار روستاها و قصبه‌هایی چون خُسبیجان *Xosbijān*، فاراب، وزوانق *Vezvānaq* بالا و پائین، مست *Mast* بالا و پائین، جاورسیان *Jāvarsiyān*، استوه *Ostuh*، خنداب *Xondāb*، راجرد *Rājerd* و شیرین‌آباد به دهستان شراه از شهرستان همدان وارد می‌شود و همچنان رو به شمال از کنار



قره‌چای (شهرستانهای اراک، همدان، تفرش، ساوه و قم).
طول ۵۴۰ کیلومتر.
شیب متوسط ۰/۳ درصد.
میانگین آبدهی سالانه ۳۶۵ میلیون مترمکعب.
میانگین بارندگی سالانه ۳۳۵ میلیمتر.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۲۳،۳۰۰ کیلومترمربع.

Qareh cāy.
Length=540 Km.
Average slope=%0.3.
Average annual discharge=365 mcm.
Average annual precipitation=335 mm.
Basin area=23300 Km^2.

روستاهای بُیاقچی *Boyāqci* ، احمدآباد، قزل‌حصار و کوریجان *Kurijān* می‌گذرد. در این دهستان با رودخانهٔ قره‌چای همدان مخلوط می‌شود و بسوی خاور متوجه می‌گردد و با پشت سر گذاردن دهستان شرا به دهستان وفس‌عاشقلو وارد شده و از دره‌های باختری کوهستان تفرش عبور می‌کند و در سر راه روستاهای بابک‌لو، هفتیان، قلعه‌قیه و کرّه را سیراب می‌کند و پس از مخلوط شدن با ساریجه‌چای، کوه گون قرمز را دور می‌زند و پس از عبور از روستاهای عباس‌آباد و قزل‌قاش به دهستان رودبار از شهرستان تفرش وارد می‌گردد. در این دهستان نخست با رودخانهٔ هلّی‌دره‌سی مخلوط می‌گردد و پس از عبور از روستاهای تریزآباد *Teriz ābād* ، دیزک، بگلیک *Baglik* و ثمردشت و آمیختن با روداب‌کمر، روستای عزّالدین را پشت سر گذارده و از درهٔ جنوبی کوه مای‌لاه *Māylāh* بسوی شهرستان ساوه روان می‌گردد. در ورود به دهستان مزدقانچای نخست با برلان‌چای مخلوط می‌شود و پس از عبور از کوهستان به دشت جنوبی ساوه وارد گردیده و با رودخانهٔ مزدقانچای درهم می‌آمیزد و پس از سیراب نمودن دهستان حومه از شهرستان ساوه به دهستان قمرود از شهرستان قم وارد می‌شود. در این دهستان با رودخانه‌های لک‌شور و قمرود مخلوط شده و سرانجام در ۷۶ کیلومتری خاور قم به دریاچهٔ نمک قم می‌ریزد.

Qareh ceryān **قره‌چریان**

دهستان زنجان‌رود، شهرستان زنجان. فصلی، ریزابهٔ زنجان‌رود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۴۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۰۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

رودخانهٔ قره‌چریان از دامنهٔ شمالی کوه خیرالمسجد، در ۳۲ کیلومتری شمال زنجان سرچشمه می‌گیرد و درهٔ جنوبی کوه توالش‌داغی را بسوی باختر می‌پیماید. پس از خروج از این دره روستاهای زریک، ارمغانخانه، قشلاق، قره‌چریان و قاهران را مشروب می‌کند و در روستای نیک‌پی به زنجان‌رود می‌ریزد.

← زنجان‌رود، شهرستان زنجان.

Qareh darreh **قره‌درّه**

دهستان چالدران، شهرستان ماکو. فصلی، ریزابهٔ آق‌چای، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۰۸۰ متر. شیب متوسط ۱/۷ درصد. مسیر کلی خاوری.

رودخانهٔ قره‌درّه از دامنه‌های جنوبی کوه مندلیغ *Mandalix* و دامنه‌های خاوری کوههای مرز ایران و ترکیه واقع در ۲۳ کیلومتری جنوب باختری سیه‌چشمه و نزدیکی روستای یکماله *Yekmāleh* از دهستان چالدران سرچشمه می‌گیرد و از درّهٔ میان کوههای مندلیغ و گل‌داغ واقع در شمال و کوه محمود واقع در جنوب بطرف خاور جریان می‌یابد. در مجاورت روستای ملحملو از دهستان چالدران خارج گردیده و به دهستان سکمن‌آباد *Sokman ābād* وارد می‌گردد و همچنان رو بسوی خاور تا ۳ کیلومتری جنوب روستای کردکندی از دهستان سکمن‌آباد جریان می‌یابد و در این نقطه به رودخانهٔ آق‌چای وارد می‌شود.

Qara su **قره‌سو**

شهرستانهای اردبیل، مشکین‌شهر و مغان. دائمی، ریزابهٔ ارس، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۵۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۷ درصد. مسیر کلی نخست باختر شمالی، سپس شمالی. میانگین آبدهی سالیانه ۲۰۰ میلیون مترمکعب.

رودخانهٔ قره‌سو که از جمله رودخانه‌های بزرگ استان آذربایجان خاوری محسوب می‌گردد، از دامنه‌های باختری رشته‌کوههای بوقروداغ *Boqrov dāq* واقع در دهستان ویلکیج *Vīlkij* در ۲۲ کیلومتری خاور اردبیل سرچشمه می‌گیرد. نخست از دامنهٔ کوههای مزبور بسوی جنوب باختری جریان یافته و پس از طی ۷ کیلومتر با یک قوس بزرگ بطرف شمال باختری متوجه می‌شود و پس از سیراب نمودن روستاهای دهستان ویلکیج و شرقی در روستای نوجه‌ده *Nōjeh deh* با رودخانهٔ حاجی محمدچای مخلوط می‌شود و پس از قطع راه اتومبیل‌رو آستارا به اردبیل بطرف باختر جریان می‌یابد و دامنه‌های شمالی کوه سبلان را بطرف شمال باختری طی کرده در حوالی روستای آور *Āvar* به دهستان ارشق *Aršaq* از شهرستان مشکین‌شهر وارد می‌شود. از این نقطه به بعد نیز تا روستای قادرلو همچنان بسوی شمال باختر جریان می‌یابد. از روستای اخیر تغییر جهت داده و پس از طی قوس بزرگی از روستای جیدرق بطرف باختر منحرف می‌شود و در ۲ کیلومتری شمال روستای صاحبدیوان با اهرچای مخلوط شده و با یک گردش ۹۰ درجه بسوی شمال جریان می‌یابد. در مسیر اخیر کلیهٔ رودخانه‌هایی که از دامنه‌های شمالی کوه سبلان سرازیر می‌گردند، مانند رودخانه‌های قتورچای، خیاوچای، رود اریک، وارد قره‌سو می‌گردند. همانطوری که اشاره شد رودخانهٔ مزبور پس از تلاقی با اهرچای بطرف شمال منحرف می‌شود و پس از عبور از روستای دوستعلی بیگلو در ۴ کیلومتری شمال روستای اخیر با رودخانهٔ کولرده مخلوط می‌شود و مجدداً مسیر خویش را بسوی شمال می‌پیماید و پس از عبور از روستاهای مشیران، کنچوبه *Kancubeh* ، گولان *Gavlān* ، تازه‌کند، لقلان *Leqalān* ، قره‌درویش، خاش‌قشلاقی، صفرآباد، شورستان *Šurestān* ، دیکداش *Dikdāš* ، ایکدیر *Ikdir* ، بران و عیوض‌لو سرانجام در ۲ کیلومتری شمال باختری اصلاندوز به رودخانهٔ ارس وارد می‌شود.

Qareh su **قره‌سو**

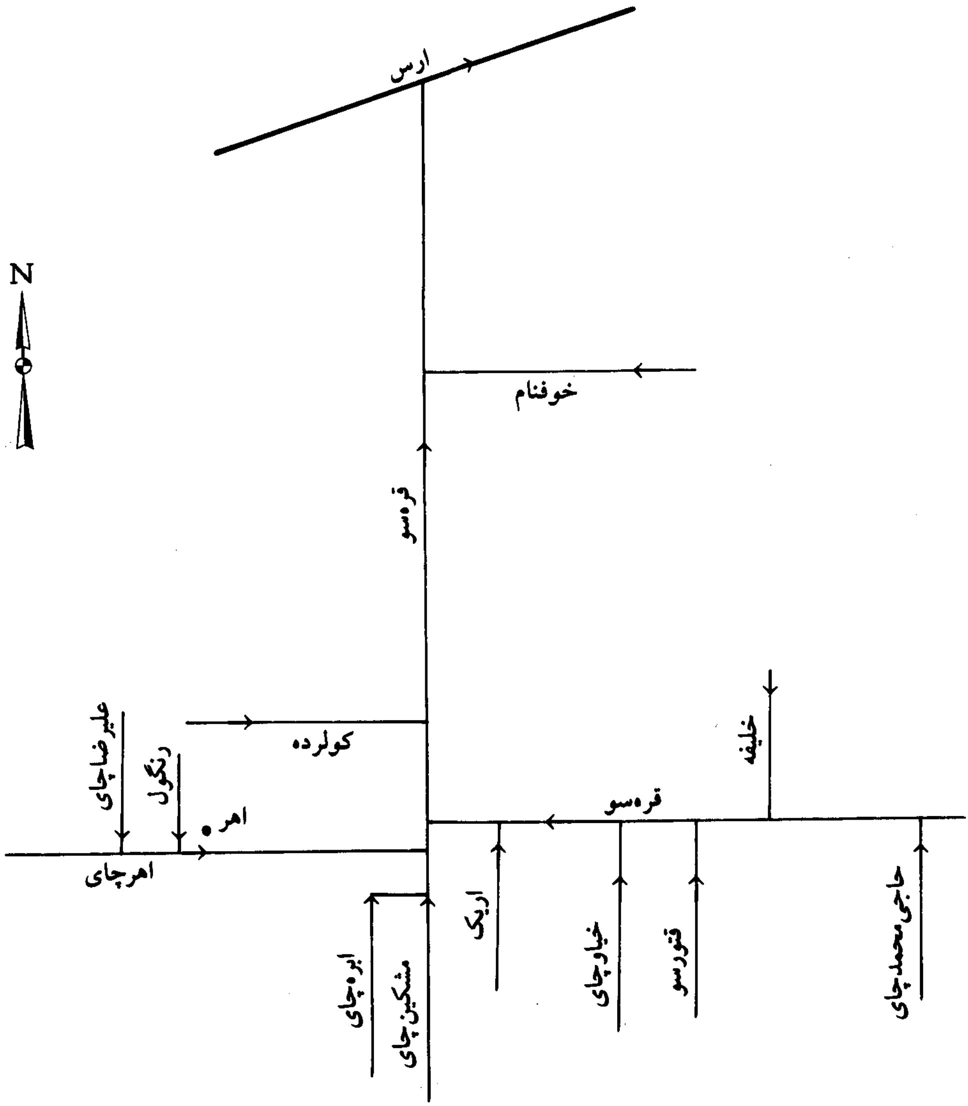
← تیل‌آباد، دهستانهای قانچی و رامیان، شهرستان دشت گرگان.

Qareh su **قره‌سو**

شهرستان گرگان، استان مازندران. دائمی، حوضهٔ دریای خزر. طول ۶۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه صفر. ارتفاع ریزشگاه ۲۵- متر. شیب متوسط صفر. مسیر کلی، باختر جنوبی. میانگین آبدهی سالانه ۱۹۸ میلیون مترمکعب (ایستگاه درازکوسه).

Qara su.
Lenght=255 Km.
Average slope=%0.7.
Average annual discharge=200 mcm.
Basin area=13700 Km^2.

قره‌سو (شهرستانهای اردبیل، مشکین‌شهر و مغان).
طول ۲۵۵ کیلومتر.
شیب متوسط ۰/۷ درصد.
میانگین آبدهی سالانه ۲۰۰ میلیون مترمکعب.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۱۳،۷۰۰ کیلومترمربع.



این رودخانه از مازاد آب رودخانه‌های امامزاده و گرمابدشت، در ۱۶ کیلومتری شمال خاوری گرگان تشکیل می‌یابد و با عبور از دهستان استرآباد روستاهای دهستان مزبور را سیراب کرده و به دهستانهای سدن رستاق شرقی و سدن رستاق غربی وارد می‌گردد. در این دهستانها روستاهای یامپی *Yāmpi*، قرنجیک *Qaranjik*، گمیشلی‌دولی و کفشگیری *Kofšgiri* را سیراب می‌سازد و رو بسوی باختر جنوبی به دهستان جعفربای جنوبی وارد می‌شود و پس از قطع راه‌آهن گرگان - بندرترکمن (بندرشاه) و راه اتومبیل‌رو کردکوی - بندرترکمن و همچنین راه اتومبیل‌رو و خط آهن ساری - بندر ترکمن، در روستای ساحلی قره‌سو به دریای خزر می‌ریزد.

در فصلهای بارانی و یا بارندگیهای شدید مازاد آب رودخانه‌های دبّه‌دار، چهل‌وچهارآب، انجیلاب، فسن‌رود، شصت‌کلا و خشکه‌رودبار به ترتیب از خاور به باختر به این رودخانه می‌ریزد.

قره‌سو **Qarah su**

← زواریان، دهستان راهجرد شرقی، شهرستان قم.

قره‌سو **Qareh su**

← کرخه، استانهای کرمانشاه و ایلام و خوزستان.

قره‌سو **Qareh su**

دهستانهای آواجیق و قلعه‌درّه‌سی، شهرستان ماکو. دائمی، ریزابهٔ رود زنگمار، حوضهٔ دریای خزر. طول ۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۵۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی نخست شمالی، سپس خاوری.

این رودخانه از کوههای پیرامون دهستان آواجیق، در ۳۰ کیلومتری باختر جنوبی ماکو سرچشمه می‌گیرد و پس از سیراب ساختن روستاهای مزبور در روستای بداولی *Bedavli* بسوی خاور متوجه می‌شود و پس از عبور از درّهٔ جنوبی کوه زیارت داغی به دهستان قلعه‌درّه‌سی وارد می‌شود و بسوی جنوب خاوری متوجه می‌گردد. در یک کیلومتری شمال روستای سنگر با رودخانهٔ ساری‌سو مخلوط می‌شود و در ۲ کیلومتری شمال روستای قلعه‌جوق به رود زنگمار می‌ریزد.

قره‌قای **Qarehqāy**

دهستان رهال، شهرستان خوی. فصلی، ریزابهٔ قازان‌چای، حوضهٔ دریای خزر. طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۰۰ متر. شیب متوسط ۴ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.

این رودخانه از دامنهٔ خاوری کوه گلوران *Gelvarān* سرچشمه می‌گیرد و بسوی خاور جریان یافته و با مشروب ساختن روستاهای جنوبی دهستان رهال راه اتومبیل‌رو خوی به ارومیه (رضائیه) را قطع می‌کند و سپس بسوی شمال خاوری متوجه گردیده و در ۳ کیلومتری شمال روستای دیزج‌دیز *Dizajdiz* به رودخانهٔ قازان‌چای می‌ریزد.

قره‌قل **Qarehqel**

← قتورچای، شهرستان خوی. استان آذربایجان غربی.

قره‌قوش **Qarehquš**

دهستان ایجرود، شهرستان زنجان. فصلی، ریزابهٔ قزل‌اوزن، حوضهٔ دریای خزر. طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۶ درصد. مسیر کلی باختری.

رودخانهٔ قره‌قوش از دامنهٔ کوههای قیدار، کولتان *Kultān* و سریال، در ۵۹ کیلومتری جنوب زنجان سرچشمه می‌گیرد و پس از عبور از روستای قره‌قوش، دامنهٔ جنوبی کوه کولتان را رو بسوی جنوب باختری دور می‌زند و بسوی روستای قلعه‌جوق روان می‌گردد. در این روستا تغییر جهت داده و با کمی انحراف بسوی باختر جریان می‌یابد و در طول راه روستاهای چپقلو *Copoqlu*، عبّاسلو، ابراهیم‌آباد و یارمجه *Yāremjeh* را سیراب می‌کند و در یک کیلومتری باختر روستای اخیر به قزل‌اوزن می‌ریزد.

قره‌له **Qarehlah**

← سیوند، شهرستانهای آباده و مرودشت، استان فارس.

قره‌له **Qarehlah**

دهستان بیضا، شهرستان سپیدان (اردکان). فصلی، حوضهٔ نیریز (بیشهٔ لپوئی). طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۵۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۲ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

سرچشمه، ۴۸ کیلومتری شمال شیراز.

قره‌ناو **Qarehnāv**

دهستان تیلکو، شهرستان سقز. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ خورخوره، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۶۰ متر. شیب متوسط ۳/۲ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.

رودخانهٔ قره‌ناو از دامنهٔ جنوب باختری کوه هزارباغ، در ۵۱ کیلومتری خاور شمالی شهر سقز سرچشمه می‌گیرد و بسوی باختر جنوبی سرازیر می‌گردد و ضمن عبور از درهٔ میان کوههای سوروالا، عبدالرزاق و تاوه‌قران، روستاهای علی‌یار، باشبلاغ، یورقل *Yurqol* و قره‌ناو را سیراب می‌کند و در یک کیلومتری باختر روستای قتنجق *Qotanjoq* به رودخانهٔ خورخوره می‌ریزد.

← رودخانهٔ خورخوره، دهستان خورخوره، شهرستان سقز.

قزلارچای **Qezlār cāy**

← قزلچای، دهستان سیه‌چشمه، شهرستان ماکو.

قزل‌اوزن **Qezelōzan**

← سفیدرود، استانهای گیلان و زنجان و آذربایجان شرقی و کردستان.

قزلجه‌سو **Qezeljah su**

دهستان خاو و میرآباد، شهرستان مریوان. دائمی، ریزابهٔ چم‌رشید. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول تا مرز ایران و عراق ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه (نقطهٔ خروج از مرز) ۱۳۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۲ درصد. مسیر کلی باختری.

این رودخانه از تلاقی چم‌انجیران و چم‌گاگل، در ۱۳ کیلومتری شمال خاوری مریوان تشکیل می‌یابد و پس از عبور از روستای امیرآباد در ۱۹ کیلومتری شمال باختری مریوان از مرز ایران خارج شده و به خاک عراق وارد می‌گردد.

قزل‌چای **Qezel cāy**

دهستان چالدران، شهرستان ماکو. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ زنگمار، حوضهٔ دریای خزر. طول ۳۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۳۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه (محل تلاقی با رودخانهٔ زنگمار) حدود ۱۷۵۰ متر. شیب متوسط ۳/۳ درصد. مسیر کلی باختری.

این رودخانه از کوههای مرز ایران و ترکیه در ۳۲ کیلومتری باختر جنوبی ماکو و ۲۱ کیلومتری شمال باختری سیه‌چشمه، سرچشمه می‌گیرد. نخست رو بسوی شمال رهسپار می‌شود و در ۲/۵ کیلومتری جنوب باختری روستای آرخشان *Ārxašān* با رشتهٔ آب دیگری که از باختر می‌آید درهم می‌آمیزد و بسوی خاور رهسپار می‌گردد. پس از طی ۶ کیلومتر بطرف جنوب خاوری منحرف می‌شود و با آبهای دیگری که از کوههای شمالی دهستان چالدران می‌آیند مخلوط می‌شود. در ۲ کیلومتری شمال خاوری روستای زاویه با ریزابهٔ دیگری که از کوههای باختر دهستان چالدران می‌آید مخلوط شده و پس از درهم آمیختن با رودخانهٔ سیه‌چشمه که از جنوب می‌آید بطرف خاور شمالی رهسپار می‌گردد و پس از مشروب ساختن روستای مزرعه در ۲ کیلومتری جنوب خاوری روستای بارون *Bārun* از دهستان ببه‌جیک *Babahjik* از شهرستان ماکو به رودخانهٔ زنگمار وارد می‌گردد.

قشلاق **Qešlāq**

دهستان قانچی، شهرستان دشت گرگان. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ تیل‌آباد، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۳۰ متر. شیب متوسط ۹/۷ درصد. مسیر کلی، خاور شمالی.

سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه اولنگ، در ۴۵ کیلومتری جنوب خاوری گنبدکاووس.

این رودخانه در مسیر خود روستاهای قشلاق و رودبار را مشروب می‌سازد و پس از آمیختن با رود درهٔ بزلار در ۴۰ کیلومتری جنوب خاوری گنبدکاووس به رودخانهٔ تیل‌آباد می‌ریزد.

قشلاق **Qešlāq**

شهرستان سنندج، استان کردستان. دائمی، ریزابهٔ گاورود، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۹۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۹۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی جنوب باختری. میانگین آبدهی سالانه ۳۲۹ میلیون مترمکعب (ایستگاه ننله).

رودخانهٔ قشلاق از ارتفاعات ۴۶ کیلومتری شمال خاوری سنندج طی ریزابه‌هایی چند سرچشمه گرفته و رو بسوی جنوب باختری از دهستان حسین‌آباد شمالی عبور می‌کند. در یک کیلومتری شمال خاوری روستای حسین‌آباد با راه اتومبیل‌رو سنندج به دیوان‌درّه تلاقی کرده و به موازات آن از دهستان حسین‌آباد جنوبی روان می‌شود و در سر راه با چم‌شور مخلوط می‌گردد. در ۲ کیلومتری باختر روستای تیرگران با چم‌دوویسه درهم آمیخته و همچنان به موازات راه اتومبیل‌رو سنندج - دیوان‌درّه به جریان خود ادامه می‌دهد. در روستای ننله *Nanaleh* از راه مزبور جدا می‌شود و پس از طی دامنهٔ خاوری کوه کوچک‌رش *Kocakraš* به دهستان صلوات‌آباد وارد شده و پس از قطع راه اتومبیل‌رو سنندج به قروه در روستای قشلاق و آمیختن با رودخانهٔ صلوات‌آباد بسوی روستای گریزه *Gerizeh* روان می‌گردد. در این روستا راه اتومبیل‌رو سنندج - کرمانشاه را قطع نموده و به موازات آن رو بسوی جنوب باختری از دهستان حسن‌آباد عبور می‌کند و پس از مخلوط شدن با چم‌زویارکرجو به دهستان گاورود وارد می‌شود و پس از آمیختن با چم‌هشلی در ۲/۵ کیلومتری باختر روستای عسکران به گاورود می‌ریزد.

قصریک **Qasrik**

دهستان صومای، شهرستان ارومیه. فصلی، ریزابهٔ رود صوفیان، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۲۱ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۲۰ متر. شیب متوسط ۱/۱ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

رود قصریک از دامنهٔ جنوبی ارتفاعات شمالی بخش صومای برادوست چون کوههای سفید و ترشان، در ۵۲ کیلومتری شمال باختری ارومیه (رضائیه) سرچشمه گرفته و رو بسوی جنوب خاوری جریان می‌یابد و روستاهای کله‌خر *Kalleh xar*، منگل *Mangol*، سوکمن‌آباد *Sukman ābād* و قصریک را سیراب کرده، در ۲ کیلومتری جنوب باختری به رودخانهٔ صوفیان می‌ریزد.

قطار **Qatār**

دهستان علویجه، شهرستان نجف‌آباد. فصلی، ریزابهٔ رود شور، حوضهٔ اصفهان و سیرجان (باتلاق گاوخونی). طول ۹ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۸۰ متر. شیب متوسط ۱/۳ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

سرچشمه، دامنهٔ کوه زرده‌بلند *Zardeh boland*، ۶۰ کیلومتری شمال باختری نجف‌آباد.

قلات **Qalāt**

دهستان طارم علیا، شهرستان زنجان. فصلی، ریزابهٔ قزل‌اوزن، حوضهٔ دریای خزر. طول ۳۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۸۰ متر. شیب متوسط ۶ درصد. مسیر

کلی شمال خاوری.
رودخانهٔ قلات از دامنهٔ شمالی کوههای اقلید و بنارود، در ۱۷ کیلومتری خاور شمالی زنجان سرچشمه گرفته و رو به شمال سرازیر می‌گردد. پس از طی حدود ۸ کیلومتر به روستای چالگان *Cālegān* می‌رسد و به درهٔ خاوری کوه چالگان وارد می‌گردد. هنگام خروج از این دره با ریزابهٔ کوچکی که از درهٔ شمالی همین کوه رو به خاور روان است و روستای علی‌آباد بالا را مشروب ساخته است درهم می‌آمیزد و به درهٔ خاوری کوه دی‌درّه وارد می‌شود و از خاور روستای شیلان‌در *Šilāndar* می‌گذرد. سپس به درهٔ جنوبی کوههای کوراوغلی و نولر *Nolar* وارد می‌شود و در سر راه روستای ابراهیم‌آباد را مشروب می‌کند و در ضمن با چند ریزابهٔ کوچک نیز مخلوط می‌شود و بسوی شمال خاوری به جریان ادامه می‌دهد. با رسیدن به ۲ کیلومتری باختر روستای کهیا *Kahyā* بسوی خاور متوجه می‌شود و پس از عبور از میان روستاهای قلات و سانسز *Sānsez*، در مقابل روستای استاکل *Estākol* به قزل‌اوزن می‌پیوندد.

Qalāt قلات

دهستان بهمئی گرمسیری، شهرستان کهگیلویه. دائمی، ریزابهٔ رود مارون، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۵۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
این رودخانه از دامنهٔ کوههای سفیدکوه و تنبلان و مهره، در ۵۷ کیلومتری خاور جنوبی رامهرمز سرچشمه گرفته و از طریق تنگ سندان بسوی جنوب باختری سرازیر می‌شود. در ۲ کیلومتری جنوب خاوری روستای قلعه‌مامبی *Qal'eh māmbi* تغییر مسیر داده و بسوی جنوب خاوری متوجه می‌گردد و ضمن عبور از کنار روستاهای شاه‌ولی، چهگاه *Cehgāh* و پای‌تاوه با ریزابه‌های متعددی که از شمال و باختر سرچشمه گرفته‌اند مخلوط می‌گردد و در روستای جان‌خانی ۳۲ کیلومتری شمال باختری دهدشت به رود مارون می‌ریزد.

Qalasureh قلاسوره

دهستان سرخه، شهرستان دزفول. فصلی، ریزابهٔ رود کرخه، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۴۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۰ متر. شیب متوسط ۱/۳ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، ۳۹ کیلومتری شمال باختری دزفول. مسیر، منطقهٔ قلاسوره.

Qoljaq قُلجق

دهستان قلجق، شهرستان شیروان. دائمی، ریزابهٔ رود اترک، حوضهٔ دریای خزر. طول ۵۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۰۱۰ متر. شیب متوسط ۲/۶ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی. میانگین آبدهی سالانه ۳۰ میلیون مترمکعب (اندازه‌گیری شده در ایستگاه بارزو).
رود قلجق یا رودخانهٔ شیروان از دامنهٔ جنوبی کوههای گل‌داغ، در ۳۸ کیلومتری شمال خاوری شیروان سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی باختر جنوبی جریان می‌یابد. در روستای ملاّعلی با ریزابه‌ای که از دامنهٔ باختری رشته آق‌کمر بسوی باختر سرازیر شده است مخلوط می‌گردد و درّهٔ باختری رشتهٔ قره‌باغ را بسوی جنوب می‌پیماید. در روستای دوآب با ریزابهٔ دیگری که از ارتفاعات خاوری سرچشمه گرفته و روستاهای آقاجان‌بیگ‌قلعه و نقدو *Naqdu* را سیراب ساخته است مخلوط می‌شود و رو بسوی باختر جنوبی روان می‌گردد. در روستای چال‌کندی *Cālkandi* با ریزابهٔ نسبتاً بزرگی که از ارتفاعات شمالی سرچشمه گرفته و روستاهای نظرعلی و پالکانلو *Pālkānlu* را در سر راه مشروب ساخته است درهم می‌آمیزد و درهٔ باختری رشتهٔ پتلگو *Potlagō* را با پیچ و خم‌هایی بسوی جنوب طی می‌کند و در سر راه روستای برزو *Barzō* را سیراب می‌سازد و بسوی درّهٔ قلجق که در دامنهٔ خاوری کوه گند *Gand* قرار دارد، جریان می‌یابد و پس از سیراب ساختن روستای قلجق از کنارهٔ باختری روستای محمدخان قلعه‌سی عبور می‌کند و در یک کیلومتری جنوب روستای مزبور به دو شاخه تقسیم می‌گردد. شاخهٔ اصلی بسوی شهر شیروان روان می‌شود و ضمن مشروب نمودن روستای امان‌الله قلعه و مخلوط شدن با رودخانهٔ کرگانلی از حاشیهٔ شمالی شهر مزبور می‌گذرد و در ۹ کیلومتری باختر شیروان به رود اترک می‌ریزد و شاخهٔ دوم بسوی باختر جریان یافته و ضمن سیراب نمودن باغها و مزارع شمالی روستای زیارت از کنار روستای ترکمان‌قلعه *Torkaman qal'eh* عبور می‌کند و با طی یک قوس چپگرد بسوی رودخانهٔ اترک سرازیر می‌گردد.
رودخانهٔ قلجق که دارای آب دائم بوده ولی مقدار آن در تابستان چندان قابل اهمیت نیست یکی از ریزابه‌های اصلی رود اترک بشمار می‌آید.

Qal'eh bid قلعه‌بید

← داری، دهستانهای گوهرکوه و تخته‌شاب، شهرستان خاش.

Qal'eh padā قلعه‌پدا

دهستان نصرت‌آباد، شهرستان زاهدان. خشکرود، ریزابهٔ رود ماهی، حوضهٔ کویر لوت. طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۴۰متر. شیب متوسط ۱/۹ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، ارتفاعات ۸۲ کیلومتری باختر زاهدان.

Qal'eh cāy قلعه‌چای

دهستان دیزج‌رود، شهرستان مراغه. دائمی، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۶۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۷۰ متر. شیب متوسط ۳/۴ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.
رودخانهٔ قلعه‌چای از چشمه‌سارهای دامنهٔ باختری کوههای میدان‌داغی و قرمش‌داغ (کوهستان سهند)، در ۳۵ کیلومتری شمال خاوری مراغه سرچشمه گرفته و ضمن عبور از درهٔ شمالی کوههای قوزی‌جاق‌داغی و اوزون‌بلاغ روستای هرگلان *Hargalān* از دهستان آذرشهر را سیراب می‌کند و رو بسوی باختر جنوبی از روستای یایچی *Yāyci* می‌گذرد. در روستای

اخیر با ریزابهٔ نسبتاً بزرگی که از درهٔ چهاربرود می‌آید مخلوط گردیده و رو بسوی جنوب متوجه می‌شود و قبل از رسیدن به روستای قزلوجه *Qezlujeh* با ریزابهٔ بزرگ دیگری که از آلمالوباش و روستایی به همین نام عبور کرده است مخلوط می‌شود و با منحرف شدن بسوی جنوب باختری روستاهای قزلوجه و باراز *Bārāz* را سیراب می‌کند. در ۲ کیلومتری باختری روستای اخیر با ریزابهٔ بزرگی که از دامنهٔ جنوبی کوه اولیا سرازیر شده و درهٔ خاوری کوه گن‌نور را رو بسوی جنوب پیموده است درهم می‌آمیزد و جریان می‌یابد. در ۳ کیلومتری جنوب روستای ینگجه با ریزابهٔ کوچکی مخلوط می‌شود و رو بسوی باختر روستاهای تجرق *Tajaraq* و تپک‌دره *Tapekdarreh* را سیراب می‌سازد و با یک قوس بسوی جنوب باختری متوجه شده روستاهای زاویه و گنبد را نیز مشروب می‌کند. در روستای اخیر نخست بسوی جنوب باختری منحرف می‌شود و سپس مجدداً روانه مغرب، گردیده و روستاهای صومعه، آقاجاری، جوان‌قلعه، ولینجق *Valinjaq* ، خانیان و کل‌تپه *Koltappeh* ، شیشوان *Šišavān* ، گوروان *Guravān* ، عجب‌شیر، مهرآباد، نبرین *Nebrin* و نانسا *Nānesā* را مشروب می‌سازد و مازاد آب آن در فصلهای پرآب و بارندگیهای سنگین به دریاچهٔ ارومیه (رضائیه) می‌ریزد.

قلعه‌چای **Qal'eh cāy**

دهستانهای انگوران و اوریاد و چایپاره، شهرستان زنجان، دائمی، ریزابهٔ قزل‌اوزن، حوضهٔ دریای خزر. طول ۶۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۶۰ متر. شیب متوسط ۲/۴ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.

رودخانهٔ قلعه‌چای از چشمه‌سارهای دامنهٔ شمال خاوری کوههای پروخان، شوانت، قرخ‌بلاغ و صندوق‌سندران، در ۳۶ کیلومتری باختر ماه‌نشان طی ریزابه‌های بسیار سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی شمال سرازیر می‌گردد. غالب ریزابه‌های مورد بحث در روستای علم‌کندی بهم متصل می‌گردند و توأماً درهٔ خاوری کوه لوشان را بسوی شمال می‌پیماید. پس از طی حدود ۹ کیلومتر با ریزابه‌ای بنام علی جولاچای که از ارتفاعات باختری سرازیر شده است، درهم می‌آمیزد و از آن به بعد تغییر مسیر داده و رو بسوی شمال خاوری روان می‌شود. پس از عبور از روستای احمدآباد با ریزابهٔ دیگری که آن نیز از کوههای باختری سرازیر گردیده است، مخلوط می‌شود و پس از سیراب نمودن روستای قلعهٔ ارزه‌خوران با رودخانهٔ التماس‌درّه‌سی درهم می‌آمیزد و پس از عبور از روستاهای کلیسا، خیرآباد، ارزه‌خوران، اورجک، قره‌آغاج بالا و پائین و ساری‌کندی بالا و پائین و روستای انجمن در روستای اخیر تغییر جهت داده و رو بسوی جنوب خاوری روان می‌شود و در شمال روستای مشمپا به قزل‌اوزن می‌ریزد.

قلعه‌دنه **Qal'eh daneh**

دهستان احمدسرگوراب، شهرستان فومن. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ پیش‌روبار، حوضهٔ دریای خزر. طول ۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۰ متر. شیب متوسط ۱۰/۵ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.

سرچشمه، کوه زردخانی، ۲۰ کیلومتری جنوب باختری فومن.

قلعه‌زرد **Qal'eh zard**

دهستان سه‌قلعه، شهرستان فردوس. فصلی، حوضهٔ کویر لوت. طول ۹۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۴ درصد. مسیر کلی جنوبی.

سرچشمه، ۷۵ کیلومتری جنوب فردوس.

قلعه سیستان **Qal'eh sistān**

دهستان پادنای سفلی، شهرستان سمیرم. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ سمیرم. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۰۵۰ متر. شیب متوسط ۲/۲ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

این رودخانه از آب چشمهٔ بانه واقع در ۱۱ کیلومتری خاور جنوبی سمیرم سرچشمه گرفته و بنام رودخانهٔ دوهان رو به جنوب باختری روان می‌شود. در ۹ کیلومتری جنوب سمیرم با چند ریزابهٔ بزرگ و کوچک درهم می‌آمیزد و بنام رودخانهٔ قلعه سیستان در ۱۶ کیلومتری جنوب سمیرم به رودخانهٔ سمیرم می‌پیوندد.

قلعه‌موئی **Qal'eh mu'i**

دهستان کردر، شهرستان میناب. فصلی، ریزابهٔ رود هیوی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۳۰ متر. شیب متوسط ۲/۸ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.

سرچشمه، ۹۰ کیلومتری جنوب خاوری میناب، روستای مسیر، قلعه‌موئی. رود کم‌سور به آن می‌ریزد.

قلعه‌واقی **Qal'eh vāqi**

دهستانهای خانه‌کوک و زیرک بشرویه، شهرستان فردوس. فصلی، ریزابهٔ کال نمک. حوضهٔ دشت کویر (کویر نمک). طول ۹۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۸۳۰ متر. شیب متوسط ۰/۵ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

این رودخانه از ارتفاعات ۴۵ کیلومتری جنوب فردوس، ۲ کیلومتری شمال قلعه‌چاه سرچشمه می‌گیرد و پس از آمیختن با گلیچه‌رود، دهرودخانم و آب چشمه شی‌سوی *Šisuy* با رود چاه جیرس و چندین ریزابهٔ جنوبی دیگر مخلوط می‌شود و بسوی ریگ بشرویه روان می‌شود. ریگ مزبور را از جنوب دور می‌زند و پس از عبور از ۵ کیلومتری خاور بشرویه در ۱۵ کیلومتری شمال شهر اخیر با رود ریسو مخلوط شده و به کال نمک تبدیل می‌گردد.

قلقل‌رود **Qelqel rud**

دهستان حومه قلقل‌رود، شهرستان تویسرکان. فصلی، ریزابهٔ گاماسیاب، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۵۰

کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۹۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۵۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
این رودخانه از دامنهٔ کوه الوند، ۱۲ کیلومتری شمال خاوری تویسرکان سرچشمه گرفته و طی ریزابه‌های بسیار رو به جنوب باختری سرازیر می‌گردد و پس از سیراب ساختن دهستان حومه به دهستان قلقل‌رود وارد می‌شود و با عبور از دهستان مزبور به شهرستان نهاوند وارد شده و به گاماسیاب می‌ریزد.

قلندرآباد Qalandar ābād

دهستان فریمان، شهرستان مشهد. فصلی، ریزابهٔ کال نهسک، حوضهٔ قره‌قوم. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۱۰ متر. شیب متوسط ۲/۷ درصد. مسیر کلی، شمال خاوری. میانگین آبدهی سالانه ۱۵ میلیون مترمکعب (ایستگاه کلات‌رحمان).
این رودخانه از دامنهٔ کوه قلهٔ بلور، در ۲۷ کیلومتری جنوب فریمان سرچشمه می‌گیرد و پس از عبور از درهٔ جنوبی کوه اژه‌کمر با ریزابه‌ای که از جنوب سرچشمه گرفته و روستای کلّه‌منار را مشروب نموده است، مخلوط می‌شود و بسوی شمال خاوری روان می‌گردد. در سر راه از کنار روستاهای کلاتهٔ رحمان و دوشه‌گل‌شیخ *Dušehgol-e Šeyx* و قلندرآباد عبور می‌کند و در ۵ کیلومتری شمال خاوری روستای اخیر به کال نهسک می‌ریزد.

قُلیان Qoliyān

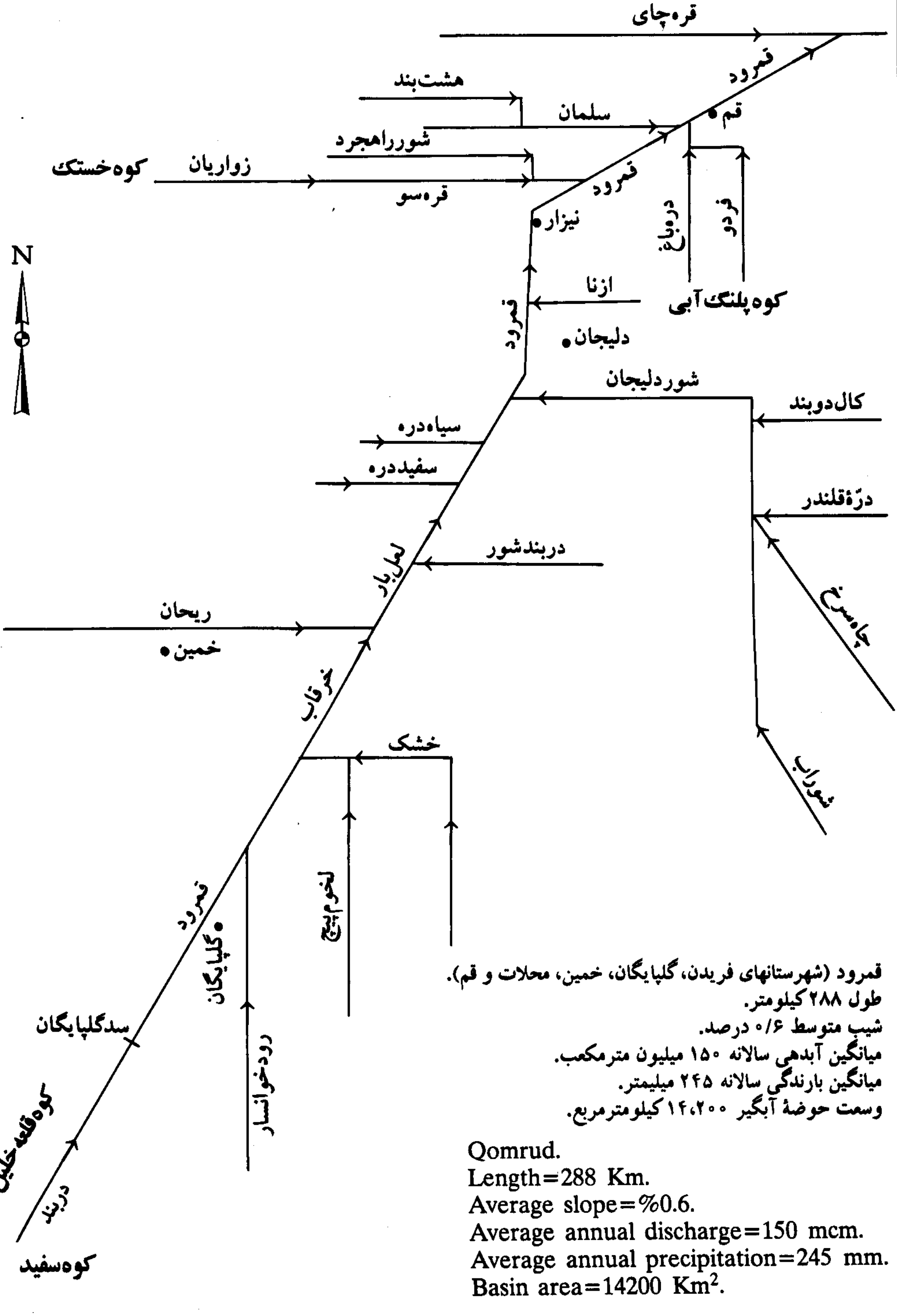
دهستان زلقی، شهرستان الیگودرز. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ کاکلستان، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۴۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۹۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.
رودخانهٔ قلیان از دامنهٔ کوههای سرسبز و اگور *Agor* واقع در دهستان زز، در ۴۳ کیلومتری باختر جنوبی الیگودرز سرچشمه می‌گیرد و ضمن عبور از دره‌ای بنام درهٔ دزدان با چندین ریزابهٔ بزرگ و کوچک مخلوط می‌شود، سپس روستای ارنجک *Arenjak* را سیراب می‌کند و در ۳ کیلومتری خاور روستای مزبور با ریزابهٔ دیگری که از دره لکو *Darreh laku* روان گردیده است، مخلوط می‌شود و ضمن پیمودن درهٔ جنوبی کوه کلاغ در ۳ کیلومتری جنوب خاوری روستای قلیان به رودخانهٔ کاکلستان می‌ریزد.

قمچی‌گای Qamcigāy

دهستان کرّانی، شهرستان بیجار. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ کوهزان، حوضهٔ دریای خزر. طول ۶۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۶۰ متر. شیب متوسط ۱/۸ درصد. مسیر کلی، خاوری.
این رودخانه از دامنهٔ خاوری کوه گل‌زرد، در ۶۵ کیلومتری شمال باختری بیجار و ۴۰ کیلومتری باختر شمالی حسن‌آباد یاسوکند سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی جنوب سرازیر می‌گردد و در سر راه روستای شریف‌کندی و قزلجه را مشروب می‌سازد. سپس بسوی روستای قوشوخ روان می‌شود و پس از آمیختن با دو ریزابهٔ نسبتاً بزرگ که آنها نیز از شمال سرازیر شده‌اند بطرف روستای اوچ‌گل و ینگه‌کند جریان می‌یابد. از این نقطه به بعد بسوی خاور منحرف می‌شود و پس از سیراب ساختن روستاهای علی‌شاه، قمچی‌گای هلپهوت، احدآباد، مهترکندی، باباخان، ولی‌بیگ به رودخانهٔ گورانی تغییر نام می‌یابد. در روستای اخیر بسوی جنوب خاوری تغییر جهت می‌دهد و پس از سیراب ساختن روستای سیدحسن و کوهول بطرف شمال خاوری متوجه می‌شود و پس از عبور از روستای مردای، در یک کیلومتری خاور روستای اخیر به رودخانهٔ کوهزان می‌پیوندد.

قُمرود Qomrud

شهرستانهای فریدن، گلپایگان، خمین، محلات و قم، استانهای اصفهان، قم و مرکزی. دائمی، ریزابهٔ قره‌چای، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۲۸۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۰۰ متر. شیب متوسط ۰/۶ درصد. مسیر کلی شمال خاوری. میانگین آبدهی سالانه ۱۵۰ میلیون مترمکعب (اندازه‌گیری شده در ایستگاه عباس‌آباد).
این رودخانه طی چند ریزابه که مهمترین آنها رودخانهٔ دربند نام دراد از دامنهٔ کوههای قلعه‌خلیل، سفید، مورستان، کلاه‌گس، میشه و سه‌طبله واقع در دهستان کرچمبو از شهرستان فریدن، در ۵۳ کیلومتری باختر شمالی داران و ۴۰ کیلومتری باختر خوانسار سرچشمه گرفته و پس از آمیختن با یکدیگر (۳کیلومتری باختر روستای هندی‌کش) رو بسوی شمال و از میان درهٔ بین کوههای هنده (در باختر)، دربند ، صاف و دوتو (در خاور) عبور کرده و به دهستان پشتکوه از شهرستان گلپایگان وارد می‌گردد. در این دهستان نخست با دو ریزابهٔ کوچک باختری و یک ریزابهٔ خاوری مخلوط شده و به دریاچهٔ سد گلپایگان وارد می‌شود و رو بسوی خاور شمالی متوجه شده و پس از آمیختن با یک ریزابهٔ نسبتاً بزرگ خاوری، کوه درّه‌سیب را قطع می‌کند و به دهستان حومه شهرستان گلپایگان وارد می‌شود. در این دهستان ضمن آمیختن با رودخانه‌های خوانسار، لخوم‌پیچ و خشک، از شمال شهر گلپایگان عبور می‌کند و به دهستان جلگه وارد می‌گردد. در این دهستان نخست بسوی شمال خاوری متوجه می‌شود و پس از عبور از روستای دیزجان نخست بطرف شمال باختری و سپس بسوی شمال خاوری منحرف می‌گردد و ضمن عبور از درهٔ باختری کوه حاجی‌قاره به رودخانهٔ خرقاب تغییر نام داده و از خاور دهستان گله‌زن از شهرستان خمین می‌گذرد و ضمن مخلوط شدن با رود ریحان از طریق دامنهٔ شمالی کوه چلاقه *Celāqah* به دهستان حومهٔ شهرستان محلات وارد می‌شود و بنام رودخانهٔ لعل‌بار رود دربندشور تلاقی می‌کند و از طریق دامنهٔ باختری کوههای باباجابر و گدارشاه‌زاده رو به شمال و مجدداً رو به شمال خاوری متوجه می‌شود. در این قسمت از مسیر با رودهای سفیددره و سیاه‌دره درهم می‌آمیزد و پس از ورود به دهستان دلیجان با رودخانهٔ شور دلیجان مخلوط می‌شود و از طریق دامنهٔ خاوری کوه سیاه رو به شمال روان می‌گردد و به دهستان راونج از شهرستان قم وارد می‌شود. در این دهستان نخست با



قمرود (شهرستانهای فریدن، گلپایگان، خمین، محلات و قم).
طول ۲۸۸ کیلومتر.
شیب متوسط ۰/۶ درصد.
میانگین آبدهی سالانه ۱۵۰ میلیون مترمکعب.
میانگین بارندگی سالانه ۲۴۵ میلیمتر.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۱۴،۲۰۰ کیلومترمربع.

Qomrud.
Length=288 Km.
Average slope=%0.6.
Average annual discharge=150 mcm.
Average annual precipitation=245 mm.
Basin area=14200 Km^2.

رودخانهٔ ازنا مخلوط میگردد و سپس به دهستان نیزار وارد می‌شود و پس از سیراب نمودن دهستان مزبور به دهستان راهجرد شرقی وارد می‌گردد. در این دهستان با رودهای قره‌سو و سلمان مخلوط می‌شود و ضمن عبور از میان شهر قم و مخلوط شدن با رودهای دره‌باغ، و کوار در ۲۲ کیلومتری شمال خاوری قم واقع در دهستان قمرود به رودخانهٔ قره‌سو می‌ریزد.

قنات شیده **Qanāt šideh**

دهستان هروز، شهرستان کرمان. فصلی، ریزابهٔ رود هروز، حوضهٔ کویرلوت. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۸۲۰ متر. شیب متوسط ۴ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.
سرچشمه، کوه کمرسیاه، ۶۰ کیلومتری شمال باختری کرمان.

قوامک **Qavāmak**

دهستانهای نسکند و سرباز، شهرستان ایرانشهر. دائمی، ریزابهٔ رود سرباز، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۵۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۹۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی نخست جنوب خاوری، سپس باختری.
این رودخانه از ارتفاعات ۸۰ کیلومتری خاور جنوبی ایرانشهر واقع در دهستان نسکند سرچشمه می‌گیرد و بنام رودخانهٔ دهانه بسوی جنوب خاوری روان می‌شود. در سر راه با ریزابه‌های متعددی مخلوط می‌شود و در حوالی روستای سادیپ بسوی جنوب باختری متوجه می‌گردد و با رسیدن به روستاهای کندز *Kandaz* و باد، با یک ریزابهٔ خاوری مخلوط می‌شود و رو بسوی باختر از کنار روستاهای بونیکن *Bonikan* ، بندگان *Bendegān*، مینان، دز *Dez*، بوگان و سنگ مسجد می‌گذرد و در روستای سرباز با رودخانهٔ رگاب مخلوط می‌شود و رودخانهٔ سرباز را تشکیل می‌دهند. در خاور روستای باد با رودخانهٔ گازر مخلوط می‌شود.

قوروبارس **Qurubārs**

← ماسوله، دهستان ماسوله، شهرستان فومن.

قوروچای **Quru cāy**

دهستان مغان غربی، شهرستان مغان. سیلابی، ریزابهٔ ارس، حوضهٔ دریای خزر. طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۱ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
این رود از دامنه‌های شمالی رشتهٔ خروسلی‌داغ در ۳۵ کیلومتری جنوب خاوری اصلاندوز سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی شمال باختری جریان می‌یابد و در ۱۴ کیلومتری خاور شمالی اصلاندوز به رودخانهٔ ارس می‌ریزد.

قوروچای **Quru cāy**

دهستان ازومدل شمالی، شهرستان اهر. فصلی، ریزابهٔ حاجیلرچای، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۵۰ متر. شیب متوسط ۴/۱ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
این رودخانه از کوههای خاوری روستای علی‌یار واقع در ۵۴ کیلومتری باختر شمالی اهر سرچشمه می‌گیرد و بطرف باختر جریان می‌یابد و در ۷ کیلومتری باختر روستای علی‌یار با سرکش‌چای مخلوط شده بطرف شمال باختری متوجه می‌گردد و در یک کیلومتری جنوب روستای چولاخیر *Culāxir* به حاجیلرچای می‌ریزد.

قوروچای **Quru cāy**

دهستان تکمران، شهرستان شیروان. خشکرود، ریزابهٔ رود اترک، حوضهٔ دریای خزر. طول ۵۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۲ درصد. مسیر کلی باختری.
این رودخانه از دامنهٔ جنوبی امام حاضر، در ۲۴ کیلومتری شمال باختری شیروان سرچشمه گرفته و نخست بسوی جنوب روان می‌گردد. پس از طی ۵ کیلومتر تغییر مسیر داده و رو بسوی باختر متوجه می‌شود و ضمن آمیختن با چند خشکرود کوچک به روستای قزل‌خانه *Qezel xāneh* وارد می‌گردد. در این روستا با ریزابه‌ای که از ارتفاعات شمالی سرازیر شده و روستای نوا *Novā* را در سر راه سیراب ساخته است مخلوط می‌گردد و رو بسوی جنوب از درهٔ عمیقی می‌گذرد. پس از طی حدود ۵ کیلومتر مجدداً تغییر مسیر داده و رو بطرف باختر جریان می‌یابد و در روستای نجف‌آباد به رود اترک می‌ریزد.

قوره‌تو **Qurahtu**

← جگیران، دهستانهای پشت‌تنگ، ذهاب و قوره‌تو، شهرستان قصرشیرین.

قوری‌چای **Quri cāy**

دهستان کندوان، شهرستان میانه. خشکرود فصلی، ریزابهٔ شهرچای، حوضهٔ دریای خزر. طول ۳۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۴۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۰۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی جنوبی.
این رودخانه از ارتفاع ۲۳۰۰ متری دامنهٔ جنوبی کوههای بزقوش در ۳۱ کیلومتری شمال میانه سرچشمه گرفته و بصورت خشکرودی بسوی جنوب سرازیر می‌شود و پس از عبور از خاور روستاهای کزرج *Kazaraj* ، الینجارق *Elinjāreq* و خاور روستای مونق *Mōnaq* در روستایی بنام ماهی‌آباد با کلامرزچای درهم می‌آمیزد و همچنان بصورت خشکرودی فصلی از روستای جهاندیز *Jahāndiz* عبور می‌کند و در شمال باختری شهر میانه به شهر چای می‌ریزد.

قوری‌چای **Quri cāy**

شهرستانهای هشترود و مراغه، استان آذربایجان شرقی. دائمی، ریزابهٔ زرینه‌رود، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۹۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۲۰ متر. شیب متوسط ۱/۲ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

رودخانهٔ قوری‌چای از چشمه‌سارهای دامنهٔ شمالی کوه گل‌دامن‌داغ واقع در دهستان قوری‌چای، شهرستان هشترود، در ۴۹ کیلومتری جنوب باختری سراسکند سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی شمال از روستای آق‌کند عبور می‌کند و پس از رسیدن به روستای تازه‌کندصولت، نخست بسوی جنوب باختری می‌پیچد و پس از عبور از روستای آق‌زیارت بسوی شمال باختری متوجه گشته و روستاهای کُل‌تپه، پارالار *Pārālār*، یهرچی *Yaharci*، قوشه‌لار، درّاج *Dorrāj* بالا و پائین و شیخ‌لر بالا و پائین را سر راه سیراب نموده و در ۲ کیلومتری شمال باختری روستای شیخ‌لر پائین با ریزابه نسبتاً بزرگی بنام درین‌سو *Darinsu* که از خاور می‌آید مخلوط می‌شود و از این نقطه بسوی باختر متوجه گردیده و پس از عبور از روستای قینرجه *Qeynarjeh* نخست با رودخانهٔ شورسو که از شمال سرازیر می‌شود و سپس با رودخانهٔ دیگری بنام حاضران‌چای که از ارتفاعات جنوب سرچشمه گرفته و سر راه با رودخانهٔ یوخاری‌چای مخلوط شده است، درهم می‌آمیزد و رو بسوی جنوب باختری از روستاهای چالوهبیانلو *Cāllu habyānlu*، ساری‌قشلاق، گوجه‌قلعه، قویون‌قشلاق و قلعه‌قلعه عبور می‌کند. در روستای اخیر با ریزابه‌ای که از خاور می‌آید مخلوط می‌گردد و همچنان رو بسوی جنوب باختری جریان می‌یابد و در مسیر خود روستاهایی چون گوجه قملق *Gōjeh qomlaq*، چالو *Cāllu* و خطیب را مشروب می‌سازد. در یک کیلومتری جنوب روستای اخیر با ریزابهٔ دیگری که از ارتفاعات خاوری سرازیر شده و روستاهای داش‌بلاغ، لاله‌زار، قوش‌قیه و ساروجه *Sārujeh* را مشروب نموده است،مخلوط می‌شود و با انحراف بسوی جنوب روستای سائین‌جق *Sā'in jaq* را سیراب ساخته و پس از مخلوط شدن با یک ریزابهٔ کوچک مجدداً بطرف جنوب باختری منحرف می‌شود و پس از اینکه با ریزابه‌های چندی که غالباً از ارتفاعات خاوری سرچشمه گرفته‌اند، مخلوط می‌گردد، بطرف روستای قطار سرازیر می‌شود و از روستاهای حمید، امیرآباد، قره‌سقّال *Qarah saqqāl* و باروق *Bāruq* و شورجه *Šurjeh*، آق‌کند، چخلماز *Caxalmāz* عبور می‌کند و در جنوب روستای میرزانظام به زرینه‌رود می‌ریزد.

قوری‌چای **Quri cāy**

← رامیان، دهستان رامیان، شهرستان دشت گرگان.

قوری‌چای **Quri cāy**

دهستان سیمینه‌رود، شهرستان همدان. فصلی، ریزابهٔ قره‌چای همدان، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه بطور متوسط ۲۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۲۰ متر. شیب متوسط ۲/۵ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.

این رودخانه طی ریزابه‌های متعددکه غالباً از دامنه‌های شمالی کوه الوند سرچشمه گرفته‌اند تشکیل یافته و پس از سیراب ساختن دهستان سیمینه‌رود در ۱۶ کیلومتری شمال همدان به قره‌چای همدان می‌ریزد.

قُهرود **Qohrud**

یا کهرود← آب‌شاه، دهستانهای قهرود و حومه، شهرستان کاشان.

قی‌للخ **Qaylalex**

دهستان قتور، شهرستان خوی. فصلی، ریزابهٔ قتورچای، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۰۰ متر. شیب متوسط ۸ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

این رودخانه از دامنه‌های جنوب خاوری کوه اورین کوچک *(Avrin)* واقع در ۲۷ کیلومتری باختر خوی سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی جنوب خاوری از کنار روستای هندوان عبور می‌کند و پس از عبور از دامنه‌های خاوری کوههای قره‌خان و اکوز *Okuz* در ۲۲ کیلومتری باختر جنوبی خوی به قتورچای می‌ریزد.

کابل **Kābol**

دهستان آغمیون *Āqmiyun*، شهرستان سراب. فصلی، ریزابهٔ بیوک‌چای، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۱۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۱۵۰ متر. شیب متوسط ۷/۷ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

رود کابل از دامنه‌های جنوبی کوه سبلان، در ۲۸ کیلومتری شمال خاوری سراب سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی جنوب خاوری از درّهٔ باختری کوه ایریک‌داغ *Iryak dāq* با شیب تند عبور می‌کند و پس از عبور از روستای قرخ‌بلاغ *Qerx bolāq* در یک کیلومتری جنوب روستای دیبکلو *Dibaklu* به بیوک‌چای می‌ریزد.

کاج **Kāj**

دهستان قیس‌آباد، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ رود تگ، حوضهٔ کویر لوت (کویر سرجنگل). طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۷۰ متر. شیب متوسط ۲/۹ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.

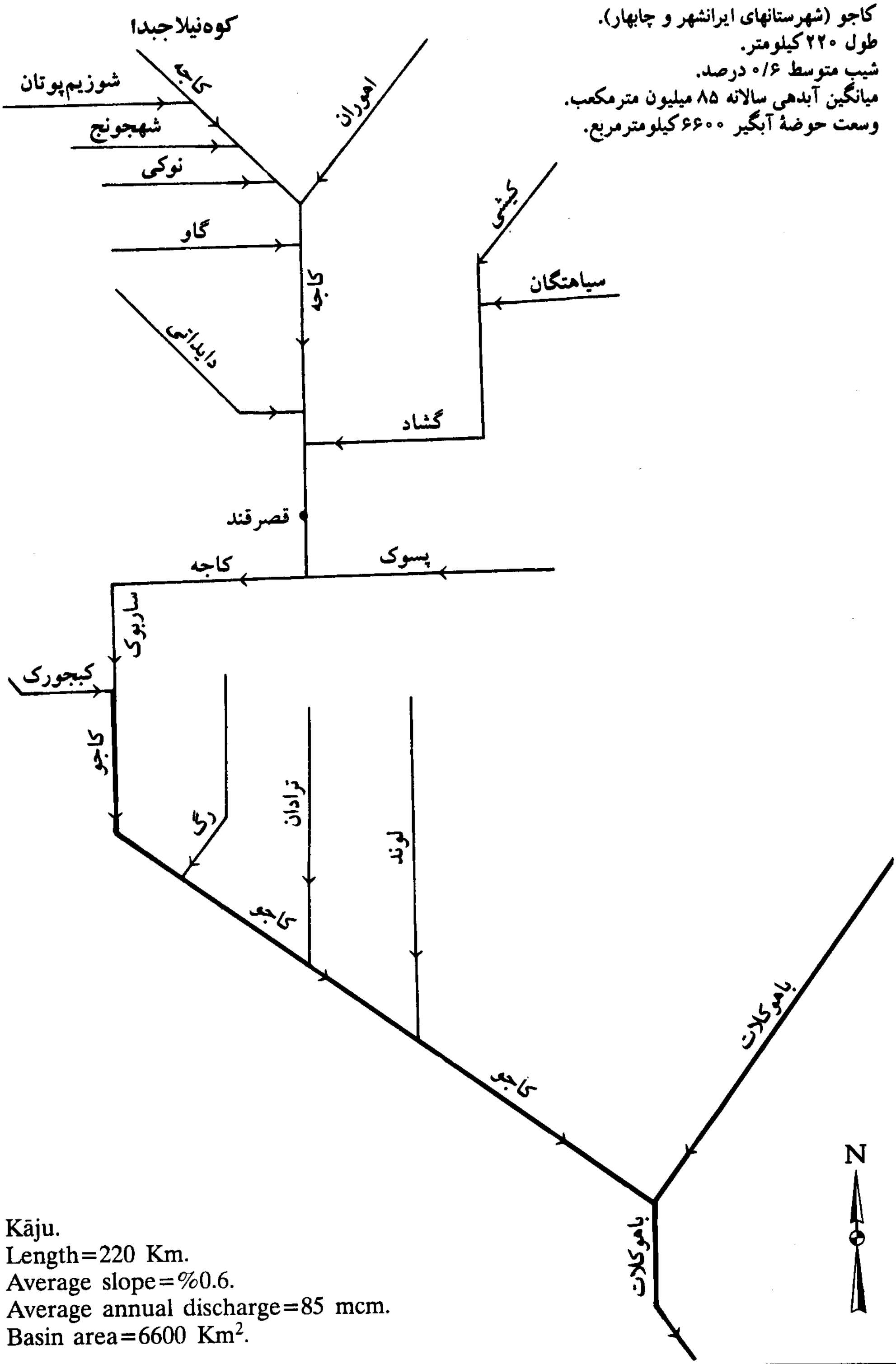
سرچشمه، دامنهٔ کوههای عقاب و جقنه *Joqneh*، ۵۳ کیلومتری جنوب بیرجند.

کاجو **Kāju**

شهرستانهای ایرانشهر و چابهار، استان سیستان و بلوچستان. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ باهوکلات، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۲۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۲۰ متر. شیب متوسط ۰/۶ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری. میانگین آبدهی سالانه ۸۵ میلیون مترمکعب (ایستگاه پیرسهراب).

این رودخانه از کوههای نیلاجبدا *Nilājabdā* و کلیگی *Kalligi* واقع در دهستان چانف، ۶۰ کیلومتری جنوب باختری ایرانشهر سرچشمه می‌گیرد و بنام رود کاجه بسوی جنوب خاوری روان می‌شود و پس از مخلوط شدن با رودهای شوزیم‌پوتان، شهجونج و نوکی از روستاهای کناری‌داد *Konāridād* و

کاجو (شهرستانهای ایرانشهر و چابهار).
طول ۲۲۰ کیلومتر.
شیب متوسط ۰/۶ درصد.
میانگین آبدهی سالانه ۸۵ میلیون مترمکعب.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۶۶۰۰ کیلومترمربع.



Kāju.
Length=220 Km.
Average slope=%0.6.
Average annual discharge=85 mcm.
Basin area=6600 Km^2.

کورینج *Korinac* می‌گذرد و در مدخل درهٔ خاوری کوه پیتا *Pitā* با رودخانهٔ اهوران مخلوط می‌شود و به دهستان قصرقند از شهرستان چابهار وارد می‌گردد (در تلاقی رودهای مزبور محل مناسبی برای احداث سد بنظر می‌رسد) و اندکی بعد با رود گاو مخلوط می‌شود و روستاهای پیتا و دهرک *Dahrak* خیرمراد و پادین، میچ *Mic*، کبیر، کولاواچی *Kolavāci* و میرآباد و سوهوربورگ *Sohorborg* و کانیگان را سیراب می‌کند و پس از مخلوط شدن با رود دایداتی از کنار روستای کاردوه *Kārdoh* می‌گذرد و سپس با رودخانهٔ گشاد مخلوط می‌شود و پیش از رسیدن به قصرقند، روستاهای مدیر، هولان‌چوکان *Holāncokān* و بورگان را سیراب می‌سازد و پس از عبور از کنار روستای کوهسار با رودخانهٔ پسوک مخلوط می‌شود. در این نقطه بسوی باختر متوجه می‌گردد و در بستری پهناور از کنار روستاهای هیت، لد *Lad*، گی‌جان *Gijān* گوشان *Gošān*، بوگ *Bug*، تولەگانه *Tolegāneh*، سبو *Sabu*، کوهبون *Kohbon* و گوروان *Gorvān* می‌گذرد. در روستای اخیر بسوی جنوب باختری متوجه می‌شود و بنام رودخانهٔ ساربوک از روستاهای حمیری‌توجان *Homeyritujān* و چندوک و کلگاه *Kalgāh* عبور می‌کند و با رودخانهٔ کبجورک مخلوط می‌شود و به رود کاجو تغییر نام می‌دهد و پس از مخلوط شدن با رودخانه‌های رگ و ترادان از طریق درهٔ جنوب باختری کوه سورآب نخست به دهستان نلنگ و سپس به دهستان نگور وارد می‌شود و در دشت باهوکلات پخش می‌گردد. یک شاخه از آن بنام رود گرگرو به رودخانهٔ باهوکلات می‌ریزد. و شاخهٔ جنوبی که بدنهٔ اصلی رود کاجو را تشکیل می‌دهد در حوالی روستای عبدالله بازار به رودخانهٔ باهوکلات می‌پیوندد.

کاجه **Kājeh**

← کاجو، شهرستانهای ایرانشهر و چابهار.

کارده **Kārdeh**

دهستانهای چولایی، درزاب و تبادکان، شهرستان مشهد. فصلی، ریزابهٔ کشف‌رود، حوضهٔ قره‌قوم. طول ۶۶ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۶۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۹۳۰ متر. شیب متوسط حدود ۱ درصد. مسیر کلی جنوبی. میانگین آبدهی سالانه ۳۳ میلیون مترمکعب (ایستگاه اندرخ).

روستاهای مسیر، مارشک *Mārešk*، جنگ *Jang*، آل، کارده، اندرخ *Androx* و رضوان. ریزشگاه، ۱۵ کیلومتری شمال باختری مشهد.

کارزار **Kārzār**

← کبوترخوان، شهرستانهای سیرجان و رفسنجان، استان کرمان.

کارزین **Kārzin**

← موند، شهرستانهای شیراز، جهرم، فیروزآباد و خورموج.

کاروندر **Kārvāndar**

← بمپور، شهرستانهای خاش و ایرانشهر.

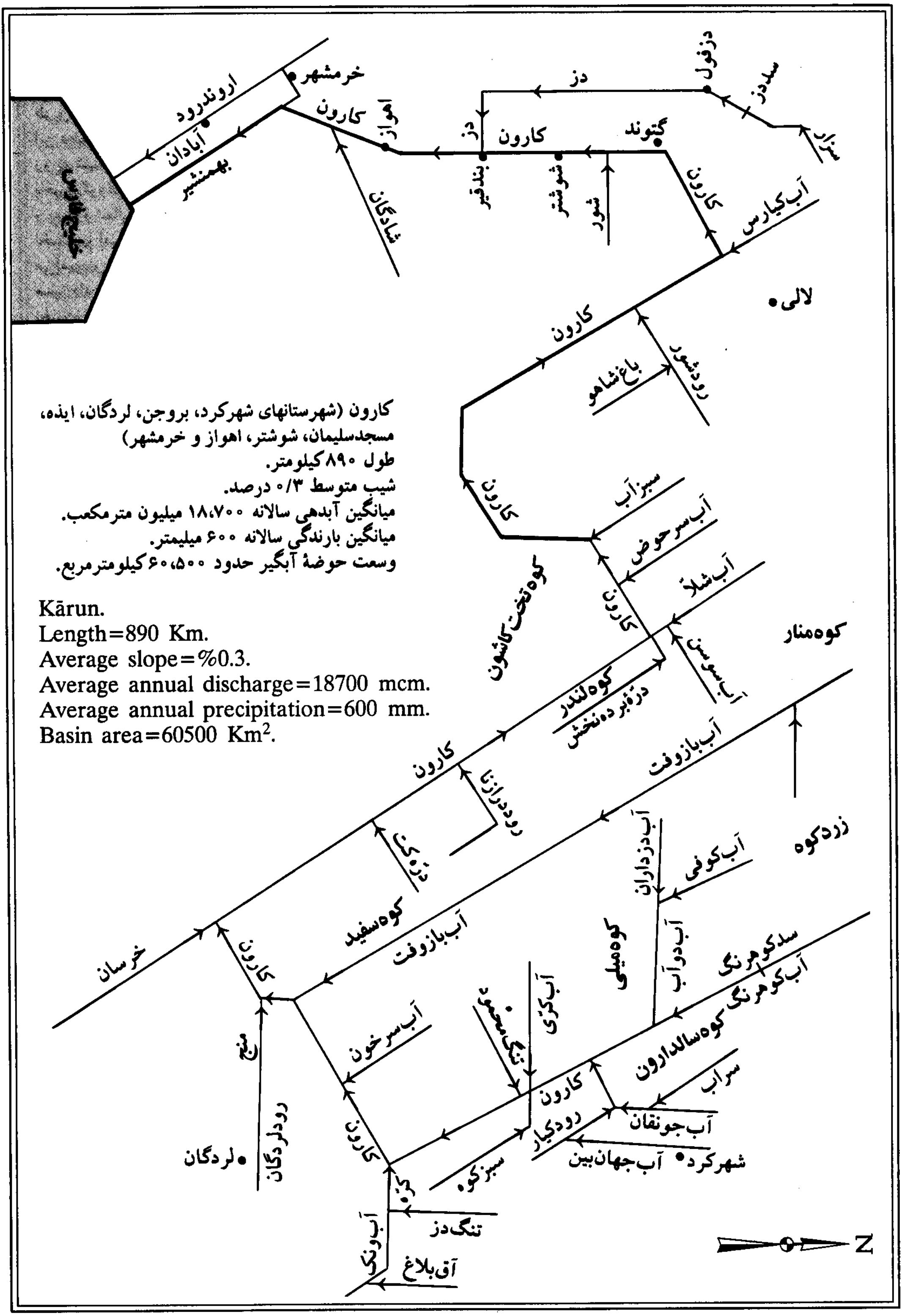
کاروچ **Kāruc**

← روتک، شهرستان سراوان.

کارون **Kārun**

شهرستانهای شهرکرد، بروجن، لردگان، ایذه، مسجد سلیمان، شوشتر، اهواز و خرمشهر، استانهای چهارمحال و بختیاری و خوزستان. دائمی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۸۹۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه صفر. شیب متوسط ۰/۳ درصد. مسیر کلی نخست جنوب خاوری، سپس باختری و شمال باختری و در شهرستانهای شوشتر و اهواز و خرمشهر جنوب باختری. میانگین آبدهی سالانه ۱۸۷۰۰ میلیون مترمکعب (ایستگاه اهواز). ۲۰۱۷۷ میلیون مترمکعب (ایستگاه رامین)، ۱۰۴۸۷ میلیون مترمکعب (ایستگاه گدارلندر) و ۱۲۱۲۵ میلیون مترمکعب (ایستگاه گتوند).

رود کارون که پرآب‌ترین و طویل‌ترین رودخانهٔ ایران بشمار می‌آید، از چشمه‌سارهای دامنهٔ کوههای ونگ و زردکوه واقع در دهستان شوراب، در ۹۱ کیلومتری باختر شمالی شهرکُرد سرچشمه گرفته و بنام آب کوهرنگ از درهٔ خاوری زردکوه به سوی جنوب خاوری روان می‌شود. در دامنهٔ شمالی کوه چهل‌خشت با دو ریزابهٔ کوچک مخلوط می‌شود و قبل از ورود به دریاچهٔ سد کوهرنگ با یک ریزابهٔ نسبتاً بزرگ درهم می‌آمیزد. پس از ورود به دریاچهٔ سد کوهرنگ قسمتی از آب آن توسط تونلی که در شکم کوه کارکنان *Kārkonān* حفر شده به سرچشمه‌های زاینده‌رود می‌ریزد و قسمت دیگر آن از سد عبور نموده و از طریق درهٔ خاوری زردکوه به دهستان بیرگان وارد می‌گردد. در این دهستان با دو سه ریزابهٔ نسبتاً عمده مخلوط می‌شود و پس از پیمودن دامنهٔ خاوری کوه قیصری به دهستان دوآب وارد می‌شود. در این دهستان نخست با آب دوآب درهم می‌آمیزد و پس از طی درهٔ خاوری کوه هفت‌کرتان به دهستان پشتکوه از شهرستان بروجن داخل می‌شود. در این دهستان نخست با آب کرّی سپس با آب تنگ محمود و بعد از آن با رودخانهٔ سبزکوه مخلوط می‌شود و از طریق درهٔ میان کوههای لجن و سبزکوه (در شمال) و کوه هولن *Holen* (درجنوب) به دهستان لردگان وارد می‌شود. در مقابل دماغهٔ خاوری کوه هولن با رودخانهٔ کرّه مخلوط شده و رو به باختر تغییر مسیر می‌دهد و با پیمودن درهٔ جنوبی کوه هولن از کنار روستاهای دشت ارمند و سونک *Sunak* می‌گذرد و با چند ریزابهٔ کم‌اهمیت مخلوط می‌گردد. در ورود به درهٔ جنوبی کوه دول‌گیر با آب سرخون مخلوط شده و در یک کیلومتری جنوب خاوری روستای کبوسی *Kabusi* با آب بازوفت که یکی از ریزابه‌های مهم کارون بشمار می‌آید، درهم می‌آمیزد و رو به جنوب به درهٔ میان کوههای شش‌بر (درخاور) و آته *Āteh* (درباختر) وارد می‌گردد. در انتهای جنوبی درهٔ مزبور با رودخانهٔ مُنج مخلوط می‌شود و از طریق درهٔ جنوبی کوه آته بسوی روستای چته *Ceteh* روان می‌شود. در یک کیلومتری باختر جنوبی روستای مزبور با رودخانهٔ خرسان که یکی دیگر از ریزابه‌های مهم کارون محسوب می‌گردد، مخلوط شده و رو



کارون (شهرستانهای شهرکرد، بروجن، لردگان، ایذه، مسجدسلیمان، شوشتر، اهواز و خرمشهر)
طول ۸۹۰ کیلومتر.
شیب متوسط ۰/۳ درصد.
میانگین آبدهی سالانه ۱۸،۷۰۰ میلیون مترمکعب.
میانگین بارندگی سالانه ۶۰۰ میلیمتر.
وسعت حوضهٔ آبگیر حدود ۶۰،۵۰۰ کیلومترمربع.

Kārun.
Length=890 Km.
Average slope=%0.3.
Average annual discharge=18700 mcm.
Average annual precipitation=600 mm.
Basin area=60500 Km^2.

بسوی شمال باختری تغییر مسیر می‌دهد و پس از طی بخشی از دهستان میانکوه از استان چهارمحال و بختیاری خارج شده و از طریق دهستان دنباله‌رود به استان خوزستان وارد می‌گردد. در این دهستان با چند ریزابهٔ کوچک و کم‌اهمیت مخلوط گشته و رو به شمال باختری وارد دهستان سوسن می‌گردد و درهٔ باختری کوه لندر *Landar* را با پیچ و خم‌های بسیار طی می‌کند و به درهٔ شمالی کوه گزیر *Gazir* وارد می‌شود. در این دره نخست با آب درهٔ برده‌نخش و سپس با آب سوسن درهم می‌آمیزد و با دور زدن کوه گزیر بسوی جنوب باختری تغییر مسیر داده و به دهستان ایوه وارد می‌گردد. در این دهستان نخست با آب سرحوض و سپس با رود سبزآب و رودخانهٔ مرغاب مخلوط می‌شود و رو به باختر به دهستان اندیکا از شهرستان مسجد سلیمان داخل می‌گردد و رو به شمال باختری متوجه شده و به دهستان دشت لالی وارد می‌شود. در دهستان مزبور با رودخانه‌های شور و آب کیارس مخلوط شده و با دور زدن کوههای کشگله کوه *Kašgaleh kuh* و برداگپ *Bardāgap* به دهستان عقیلی از شهرستان شوشتر وارد می‌شود و پس از آن به دهستان گتوند داخل می‌گردد و رو به جنوب متوجه شده و بسوی شهر شوشتر روان می‌شود.

در ۸ کیلومتری شمال خاوری شوشتر با رودخانهٔ شور مخلوط می‌گردد و پس از عبور از شهر شوشتر بسوی جنوب باختری متوجه شده و به دو شاخهٔ اصلی خاوری و باختری تقسیم می‌گردد. شاخهٔ خاوری یا رود کارون و شاخهٔ باختری یا شطیط دهستان میان‌آب را دربر می‌گیرند. شاخهٔ خاوری پس از مخلوط شدن با رودخانهٔ هورام در بند قیر مجدداً به شاخهٔ باختری متصل شده و در همانجا نیز با رودخانه دز که بزرگترین و مهمترین ریزابهٔ کارون بشمار می‌آید درهم می‌آمیزد. از آنجا به دهستان عناقچه از شهرستان اهواز داخل می‌گردد و با پیمودن پیچ و خم‌های فراوان بسوی شهر اهواز روان می‌شود و پس از طی دهستان اسماعیلیه به دهستانهای برزین و خرمان از شهرستان خرمشهر داخل می‌شود. در خاور شهر خرمشهر به دو شاخه تقسیم می‌گردد. شاخهٔ خاوری بنام رودخانهٔ بهمنشیر رو بسوی جنوب خاوری جریان یافته و از طریق خورموسی به خلیج فارس راه می‌یابد و شاخهٔ باختری که از جنوب خرمشهر می‌گذرد به رودخانهٔ اروندرود یا شط العرب می‌ریزد.

کاری Kāri

دهستان دشت‌سر، شهرستان آمل. دائمی، شاخهٔ دلتای هراز، ریزابهٔ رودخانهٔ بابل، حوضهٔ دریای خزر. طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه صفر. شیب متوسط ۰/۵ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.

رودخانهٔ کاری در ۹ کیلومتری جنوب آمل از رودخانهٔ هراز جدا می‌شود و رو بسوی خاور شمالی به دشت ساحلی وارد شده و به موازات راه اتومبیل‌رو جنوبی آمل به بابل جریان می‌یابد و در این مسیر ضمن مخلوط شدن با گرم‌رود، روستاهای پاشاکلا، میله، نظام‌آباد، کاظم‌بکی، چال‌پی، پایین‌احمد، اسبوکلا *Esbu kolā* و مته‌کلا را سیراب می‌کند و در خاور روستای اخیر به رودخانهٔ بابل می‌ریزد.

کازاب Kāzāb

دهستان زرنه، شهرستان ایلام. فصلی، ریزابهٔ رود گنگیر، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۸۰ متر. شیب متوسط ۵/۲ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

سرچشمه، دامنهٔ شمال باختری کوه شره‌زول، ۳۶ کیلومتری شمال باختری ایلام.

کاستان Kāstān

دهستان سملقان، شهرستان بجنورد. فصلی، ریزابهٔ رود اترک، حوضهٔ دریای خزر. طول ۶۱ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۹۰ متر. شیب متوسط ۲/۸ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.

رودخانهٔ کاستان از چشمه‌سارهای دامنهٔ شمالی کوه کورخود، در ۴۳ کیلومتری باختر جنوبی آشخانه طی ریزابه‌هایی چند سرچشمه می‌گیرد و ضمن سیراب نمودن روستای کاستان بسوی شمال باختری روان می‌گردد. پس از طی ۶ کیلومتر با ریزابهٔ دیگری که آن نیز از دامنه‌های شمالی کوه کورخود رو بسوی شمال سرازیر شده است مخلوط می‌شود و بسوی شمال جریان می‌یابد. پس از طی پنج کیلومتر بسوی شمال خاوری متوجه گردیده و از کنار روستای اینچه *Inceh* عبور می‌کند و نام آن به رود اینچه مبدل می‌گردد.

رودخانهٔ مزبور همچنان بسوی شمال خاوری روان گردیده و پس از مشروب ساختن روستای قزل *Qezel* به خشکرودی مبدل می‌شود و بسوی شمال متوجه می‌گردد و در سر راه رشته‌کوههای دوچنگ را قطع نموده و با آبی که از چشمه اینچه واقع در دامنهٔ شمالی رشته‌کوههای دوچنگ از زمین می‌جوشد مخلوط می‌شود و رو بسوی شمال، روستای یوزباشی *Yuzbāši* را مشروب ساخته و در ۸ کیلومتری شمال روستای مزبور به رود اترک می‌ریزد.

کاسگان Kāsegān

دهستان حومه، شهرستان سمیرم. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ سولگان، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۲۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۸ درصد. مسیر کلی جنوبی.

این رودخانه از حوالی روستای تنگ‌آهن واقع در دامنهٔ کوه تنگ‌آهن، در ۴۳ کیلومتری شمال سمیرم سرچشمه گرفته و بنام رودخانهٔ گرماب رو به جنوب جریان می‌یابد و ضمن عبور از باختر روستای گرماباد با دو ریزابهٔ شمال باختری مخلوط می‌گردد و بسوی روستای سیاه‌گلک روان می‌شود. در این روستا با یک ریزابهٔ نسبتاً بزرگ خاوری درهم آمیخته و در یک کیلومتری جنوب باختری آن با یک ریزابهٔ بزرگ خاوری دیگر مخلوط می‌شود و بطرف روستای حسین‌آباد وردشت روان می‌گردد. در این روستا نیز با یک ریزابهٔ بزرگ جنوب خاوری درهم می‌آمیزد و در ۲ کیلومتری جنوب باختری روستای مزبور به رودخانهٔ سولگان می‌پیوندد.

کاشانی **Kāšāni**

← گابریک، شهرستانهای جاسک و کهنوج.

کاشگور **Kāšgur**

← آبگزان، دهستان کالک، شهرستان چابهار.

کاشی **Kāši**

دهستان کالک، شهرستان چابهار. فصلی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه صفر. شیب متوسط ۰/۵ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

سرچشمه، ۱۷۰ کیلومتری باختر شمالی جاسک. از روستای کاشی می‌گذرد و رودخانهٔ آبگزان به آن می‌ریزد.

کاظم‌رود **Kāzem rud**

دهستان لنگارود، شهرستان تنکابن(شهسوار). دائمی، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۷۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۵- متر. شیب متوسط ۳/۹ درصد. مسیر کلی شمالی. میانگین آبدهی سالانه ۸۵ میلیون مترمکعب (ایستگاه عباس‌آباد).

این رودخانه از ارتفاعات ساحلی، در ۳۵ کیلومتری جنوب خاوری تنکابن(شهسوار) سرچشمه می‌گیرد و از میان جنگل بسوی شمال سرازیر می‌گردد. نخست روستای دزه‌سرا را سیراب می‌کند و پس از مخلوط شدن با نوک‌رود به روستای ماشل‌آباد می‌رسد و از آنجا وارد دشت ساحلی گردیده و در باختر عباس‌آباد به دریا می‌ریزد.

کاکا **Kākā**

دهستان انگوران، شهرستان زنجان. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ حلب، حوضهٔ دریای خزر. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۰۰ متر. شیب متوسط ۳/۷ درصد. مسیر کلی خاوری.

رودخانهٔ کاکا از چشمه‌سارهای دامنهٔ جنوبی کوههای لعل‌کان و آرگون و دیم‌کن، در ۳۰ کیلومتری باختر جنوبی ماه‌نشان سرچشمه می‌گیرد و پس از سیراب ساختن روستای امیرآباد بسوی جنوب خاوری و سپس بطرف خاور متوجه می‌شود و در سر راه با گورگورچای و چند ریزابهٔ دیگر مخلوط می‌شود و با سیراب نمودن روستای کاکا به درهٔ شمالی کوه بلبلک وارد می‌گردد و پس از عبور از روستاهای گتابلو و ینگجه در روستای مراش به رودخانهٔ حلب می‌ریزد.

کاکارضا **Kākā rezā**

شهرستان خرم‌آباد، استان لرستان. دائمی، ریزابهٔ رود کشگان، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۹۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۹۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی شمال باختری. میانگین آبدهی سالانه ۶۰ میلیون مترمکعب (اندازه گیری شده در ایستگاه دهنو).

رودخانهٔ کاکارضا از دامنهٔ کوههای باباحُرّ *Bābāhorr*، ازگنه *Azgeneh*، تنگ‌ستر *Tang-e Satar*، تخت‌کوه و باغ پشم *Bāq-e Pašam* واقع در دهستان قائدرحمت، ۵۷ کیلومتری خاور خرم‌آباد سرچشمه گرفته و پس از قطع راه اتومبیل‌رو خرم‌آباد به بروجرد به دهستان دالوند وارد میگردد. در این دهستان با چند ریزابهٔ کوچک مخلوط گردیده و پس از سیراب ساختن روستاهای آن وارد دهستان مال‌اسد میشود. در این دهستان نیز از میان چند کوه کوچک و بزرگ گذشته و پس از مخلوط شدن با چند ریزابه به دهستان بابالی وارد می‌گردد و پس از عبور از درهٔ شمالی کوه ریمله *Rimaleh* وارد دهستان بسطام می‌شود و ضمن عبور از درهٔ شمالی کوه چکریز *Cakriz* راه اتومبیل‌رو خرم‌آباد به نورآباد را قطع کرده و در دهستان دوآب با رود کهمان مخلوط می‌شود و رود کشگان را تشکیل می‌دهد. این رودخانه را هررود نیز می‌نامند.

کاکلستان **Kākelestān**

دهستان زلقی، شهرستان الیگودرز. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ وهرگان، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۵۰ متر. شیب متوسط ۲/۵ درصد. مسیر کلی نخست باختری، سپس جنوبی.

این رودخانه از دامنهٔ باختری کوههای مورستان *Murestān* و میر و گریچه *Gericeh*، در ۴۰ کیلومتری جنوب خاوری الیگودرز سرچشمه گرفته و رو به باختر از روستاهای فرسش *Farseš*، باغشاه، قره‌خان، فهره *Fahreh*، ایوج *Ivaj*، گل‌گله *Golgoleh* و آب‌گرمک می‌گذرد و در یک کیلومتری باختر روستای اخیر با رودخانهٔ خاک‌بتیه مخلوط شده و از درهٔ میان کوههای گاو ورسه *Gāv verseh* و کلاغ، رو به جنوب سرازیر می‌شود. در دماغهٔ جنوبی کوه کلاغ با رودخانهٔ قلیان *Qoliyān* مخلوط می‌شود و ضمن عبور از درهٔ باختری کوه برز *Barz* با یک ریزابهٔ غربی درهم می‌آمیزد و در ۴۵ کیلومتری جنوب الیگودرز با آب سفید مخلوط شده و ۲ کیلومتر پائین‌تر به رودخانهٔ وهرگان می‌ریزد.

کال **Kāl**

دهستان درمیان، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ رود تخته‌جان، حوضهٔ خاوری یا هامون (دغ توندی). طول ۱۱ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۷۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۶۰ متر. شیب متوسط ۳/۷ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.

سرچشمه، دامنهٔ باختری کوه گزیک، ۱۶ کیلومتری شمال باختری گزیک.

کال آب‌خُنُک **Kāl-e āb-e Xonok**

دهستان القور، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ رود آب‌شورالقور، حوضهٔ کویر لوت (دغ محمدآباد). طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۳۳۰ متر. شیب متوسط ۲/۳ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

سرچشمه، دامنهٔ کوههای سیاهو و سرکل *Sarkal*، ۲۲

کیلومتری جنوب باختری قاین.
این رودخانه در دامنهٔ خاوری کوه کمیران *Komirān* به رودخانهٔ آب‌شور القور می‌ریزد.

Kāl-e Ābdar کال آبدر
دهستان کلاته‌های غربی، شهرستان شاهرود. خشکرود، ریزابهٔ رود زرین‌کمر، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۵۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه ، اسماعیل‌درّه، ۴۲ کیلومتری شمال خاوری شاهرود.

Kāl-e Ābsiyāh کال آب‌سیاه
دهستان بایگ، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ کال حصار، حوضهٔ دشت کویر. طول ۶ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۴۰ متر. شیب متوسط ۶ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه چهل‌تن، ۴۳ کیلومتری شمال باختری تربت حیدریه.

Kāl-e Ābšur کال آبشور
دهستان یونسی، شهرستان گناباد. فصلی، ریزابهٔ کال نمک، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۳۰ متر. شیب متوسط ۱/۱ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه کمربلند *Kamarboland* ، ۱۴ کیلومتری جنوب کاشمر.

Kāl-e Ābšur کال آبشور
دهستان عشق‌آباد، شهرستان نیشابور. فصلی، ریزابهٔ کال چشمه‌یاقوت، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۹ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۹۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۷۵ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، دامنهٔ خاوری کوه چاه‌موشان، ۴۰ کیلومتری جنوب باختری نیشابور. روستای مسیر، گل‌چشمه.

Kāl-e Ābqeh کال آبغه
دهستان میان‌ولایت، شهرستان تایباد. فصلی، ریزابهٔ کال دربند. حوضهٔ قره‌قوم. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۰۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی خاوری.
سرچشمه، ۳۵ کیلومتری باختر جنوبی تایباد.

Kāl-e Ābkuh کال آبکوه
دهستان سرجام، شهرستان مشهد. فصلی، ریزابهٔ رود کرتیان، حوضهٔ قره‌قوم. طول ۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۰۵۰ متر. شیب متوسط ۲/۴ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
کال آبکوه از دامنهٔ خاوری کوه قطاراولنگ، در ۶۵ کیلومتری جنوب مشهد سرچشمه گرفته و پس از عبور از روستای آبکوه بسوی روستای مراغه روان می‌شود. در این روستا به تنگل مراغه تغییر نام داده و پس از سیراب نمودن روستای حکیم‌آباد با تنگل بژگانی مخلوط می‌شود و به کال مراغه مبدل می‌گردد.
کال مراغه پس از عبور از روستاهای هدایت‌آباد و باقرآباد و مخلوط شدن با کال سنگ‌آتش و کال قهرمان، در ۱/۵ کیلومتری باختر روستای سنگ‌بست با کال شور درهم آمیخته و به رود کرتیان تبدیل می‌گردد.

Kāl-e Ābu کال آبو
دهستان پایین‌ولایت، شهرستان تایباد. خشکرود، ریزابهٔ کال مرغاب، حوضهٔ صحرای قره‌قوم. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۸۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۰۰ متر. شیب متوسط ۰/۵ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.
سرچشمه، ۱۸ کیلومتری شمال باختری تایباد.

Kāl-e Ālbolāq کال آلبُلاغ
دهستان ربع شامات، شهرستان سبزوار. فصلی، ریزابهٔ کال خاک‌خون، حوضهٔ دشت کویر. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۲۰ متر. شیب متوسط ۰/۸ درصد. مسیر کلی خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ کوه قرمز روشن‌آباد، ۴۷ کیلومتری جنوب باختری روستای شامکان و ۲۸ کیلومتری جنوب خاوری ششتمد.

Kāl-e Āli کال آلی
دهستان محولات، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ کال زرنوخ، حوضهٔ دشت کویر. طول ۹ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۵۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، مجاورت روستای آلی، ۲۱ کیلومتری جنوب باختری تربت حیدریه.

Kāl-e Abri کال ابری
دهستان کنارشهر، شهرستان کاشمر. فصلی، ریزابهٔ کال دهن‌قلعه، حوضهٔ دشت کویر. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۹۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی خاوری.
سرچشمه، ۱۵ کیلومتری شمال درونه *Daruneh* .

Kāl-e Axali کال اخلی
دهستان زاوه، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ کال مزار حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۷۰ متر. شیب متوسط ۳/۸ درصد. مسیر کلی شمالی.
سرچشمه، دامنهٔ کوه بدردی *Bederdi* ، ۶۷ کیلومتری خاور جنوبی تربت حیدریه.
این کال پس از عبور از روستای ساق *Sāq* در دامنهٔ باختری

کوه آصف، ۶۵کیلومتری خاور جنوبی تربت حیدریه با کال دست‌آباد مخلوط شده و کال مزار را تشکیل می‌دهند.

کال ارّه کمر **Kāl-e Arrehkamar**

دهستان پایین‌جام، شهرستان تربت جام. فصلی، ریزابهٔ هری‌رود، حوضهٔ قره‌قوم. طول ۲۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۶۵۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه شاه‌نشین، ۳۷کیلومتری شمال خاوری تربت جام.

کال ازغند **Kāl-e Azqand**

دهستانهای ازغند و محولات، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ کال تک‌زیر، حوضهٔ دشت کویر. طول ۷۰کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۲۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۸۵۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی جنوب باختری. میانگین آبدهی سالانه ۱۶ میلیون مترمکعب (ایستگاه غرب تربت حیدریه).

کال ازغند از تلاقی رود دربی و کال حصار، ۳۶کیلومتری باختر شمالی تربت حیدریه تشکیل یافته و ضمن عبور از درهٔ باختری کوههای علی‌شیر و تیغ پشته دراز، روستاهای واقع در درهٔ مزبور را سیراب می‌کند و با رسیدن به روستای سلطان‌آباد به شاخه‌های چندی تقسیم می‌گردد. شاخهٔ خاوری که کال خالصه نام دارد رو به جنوب روان شده و روستای معین‌آباد از دهستان محولات را مشروب می‌سازد و پس از عبور از دامنهٔ خاوری کوه اسفره *Asfareh* به آب فیض‌آباد تغییر نام داده و پس از سیراب نمودن فیض‌آباد محو و ناپدید می‌شود. آب فیض‌آباد در بارندگیهای فوق‌العاده از روستاهای فتح‌آباد و میاندهی می‌گذرد و به کال تک‌زیر می‌ریزد. شاخهٔ باختری کال ازغند که به کال خشک معروف است از دامنهٔ خاوری کوه الارستان *Alārestān* می‌گذرد و با رسیدن به روستای احمدآباد محو و ناپدید می‌شود. به نظر می‌رسد محل تلاقی رود دربی و کال حصار برای احداث سد مناسب می‌باشد.

کال‌اسب **Kāl-e Asb**

دهستان کنارشهر، شهرستان کاشمر. خشکرود، ریزابهٔ کال‌شور درونه، حوضهٔ دشت کویر (دشت کویر). طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۸۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی شمالی.

سرچشمه، ۸۰کیلومتری باختر جنوبی کاشمر.

کال اسبان **Kāl-e Asbān**

دهستان القور، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ کال سده، حوضهٔ کویر لوت (دغ محمدآباد). طول ۱۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۰۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی باختر شمالی.

سرچشمه، ۴۰کیلومتری شمال بیرجند.

کال استخوانی **Kāl-e Ostoxāni**

دهستانهای بجستان و یونسی، شهرستان گناباد. فصلی، ریزابهٔ کال نمکسار، حوضهٔ دشت‌کویر (کویر نمک). طول ۵۵کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۸۳۰ متر. شیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی شمالی.

این رودخانه از دامنهٔ باختری کوه کلات، ۱۴کیلومتری جنوب خاوری بجستان سرچشمه گرفته و پس از عبور از روستاهای رودگز و احمدآباد از درهٔ میان کوههای درگنجی *Darganji* و دریایی عبور کرده و از کنار روستای چاه‌پالیز می‌گذرد و پس از طی تپه‌ماهورهای بندعرب و بندپوزه در ۳۵کیلومتری شمال بجستان به کال نمکسار می‌ریزد.

کال اسدی **Kāl-e Asadi**

دهستان باشت و بابوئی، شهرستان گچساران. فصلی، ریزابهٔ رود شیو. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۰۰ متر. شیب متوسط ۸ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

سرچشمه، دامنهٔ کوههای پازنان و تغاز ، ۶۰کیلومتری خاور شمالی دوگنبدان.

کال اسفاد **Kāl-e Asfād**

دهستان پایین‌خواف، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ کال بند گز، حوضهٔ خاوری یا هامون (نمکزار خواف). طول ۳۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه طالب، ۱۵کیلومتری شمال خاوری سنگان پایین. در طول مسیر کال درهٔ جین‌آباد به آن می‌ریزد.

کال اسفاد **Kāl-e Esfād**

دهستان فندخت، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ کال لپی، حوضهٔ خاوری یا هامون (نمکزار خواف). طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۹۰۰ متر. شیب متوسط ۰/۷ درصد. مسیر کلی شمال خاوری. سرچشمه، دامنهٔ خاوری کوه آبیز *Ābiz* ، ۶۶کیلومتری خاور قاین.

کال اسکیر **Kāl-e Askir**

دهستان برکوه، شهرستان کاشمر. فصلی، ریزابهٔ کال شش‌تراز، حوضهٔ دشت کویر، طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۲۰ متر. شیب متوسط ۲/۸ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

سرچشمه، ۳۵کیلومتری شمال کاشمر. روستاهای مسیر، تولاً *Tavallā* و بختیار. در باختر روستای ریوش *Rivaš* به کال شش‌تراز می‌ریزد.

کال اسگیر **Kāl-e Asgir**

دهستان بالاولایت، شهرستان کاشمر. فصلی، ریزابهٔ کال قوژد، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۰۵۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد.

مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، دامنهٔ باختری کوه کرگز *Kargaz* ، ۱۵ کیلومتری شمال خاوری کاشمر.

کال اصل کاریز Kāl-e asl-e Kāriz
دهستان بایگ، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ کال صلات، حوضهٔ دشت کویر. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۹۰ متر. شیب متوسط ۲/۸ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ باختری کوه سنگ سفید، ۵۵ کیلومتری باختر شمالی تربت حیدریه. روستای مسیر، نامق *Nāmeq* .

کال‌افغانی Kāl-e Afqāni
دهستان نیم‌بلوک، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ کال سنگر، حوضهٔ خاوری یا هامون (نمکزار خواف). طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۱۵۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۴۹۰ متر. شیب متوسط ۰/۶ درصد. مسیر کلی خاوری.
سرچشمه، ۴۵ کیلومتری شمال باختری قاین.

کال الوئی Kāl-e Alu'i
شهرستان گناباد. خشکرود، ریزابهٔ کال تک‌زیر، حوضهٔ دشت کویر (کویر نمک). طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۸۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۸۳۵ متر. شیب متوسط ۰/۱ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.
سرچشمه، منطقهٔ دیمزار علوی، ۷۱ کیلومتری شمال گناباد و ۱۷ کیلومتری باختر مهنه.

کال‌انجمند Kāl-e Anjomand
دهستان تکاب، شهرستان سبزوار. فصلی، ریزابهٔ کال شور سبزوار. حوضهٔ دشت کویر. طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۰۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۷ درصد. مسیر کلی شمالی.
سرچشمه، دامنهٔ کوه شاهزاده ابوالقاسم، ۴۲ کیلومتری جنوب خاوری سبزوار. روستاهای مسیر، بژدان *Boždān* ، حسین‌آباد و ابراهیم‌آباد.

کال‌انجیردر Kāl-e Anjirdar
دهستان راور، شهرستان کرمان. فصلی، ریزابهٔ رودشور شهداد. حوضهٔ کویر لوت. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۰۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی نخست شمال خاوری، سپس جنوب خاوری.
سرچشمه، کوه دربند، ۳۸ کیلومتری شمال خاوری راور. این رودخانه در طول مسیر از کنار کاروانسرای چاه‌کورو و همچنین حوض جهانگیرخان می‌گذرد و در دامنهٔ خاوری کوه دربند به رود شور شهداد می‌ریزد.

کال اوخروجه Kāl-e Oxrujeh
دهستان کوهپایه، شهرستان کاشمر. فصلی، ریزابهٔ کال سرزه، حوضهٔ دشت کویر، طول ۱۱ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۵۰ متر. شیب متوسط ۳/۲ درصد. مسیر کلی باختری.
سرچشمه، دامنهٔ باختری کوه مرو *Maro* . ۶۱ کیلومتری باختر شمالی کاشمر. این کال در ۷۲ کیلومتری باختر شمالی کاشمر با کال گزبار مخلوط شده و به کال سرزه تبدیل می‌گردد.

کال اولنگ Kāl-e Olang
دهستان ازغند، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ کال باقرقی، حوضهٔ دشت کویر. طول ۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۲۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۰۰ متر. شیب متوسط ۴/۶ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، کوههای باختر شمالی تربت حیدریه.

کال‌ایمانی Kāl-e Imāni
← گوگول‌چای، دهستان مانه، شهرستان بجنورد.

کال ایور Kāl-e Ivar
دهستان برکوه، شهرستان کاشمر. فصلی، ریزابهٔ کال شش تراز، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۲۰ متر. شیب متوسط ۳/۳ درصد. مسیر کلی، جنوب باختری.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه تروس *Torus* ، ۳۳ کیلومتری شمال خاوری کاشمر. در طول مسیر از روستای ایور می‌گذرد.

کال‌بارانداز Kāl-e Bārandāz
دهستان کنارشهر، شهرستان کاشمر. فصلی، ریزابهٔ کال‌سبز، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۵ درصد. مسیر کلی باختری.
این کال از تلاقی کال چاه تلخ و کال ریزاب دوقلعه‌ای، ۱۱۰ کیلومتری باختر شمالی کاشمر تشکیل می‌یابد و پس از تلاقی با کال چاه‌شان به کال‌سبز مبدل می‌گردد و در طول مسیر کال شمس‌آباد به آن می‌ریزد.

کال بازه‌هور Kāl-e Bāzehur
دهستان سرجام، شهرستان مشهد. فصلی، ریزابهٔ کال سیاه، حوضهٔ دشت کویر. طول ۳۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۷۵ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی، شمال باختری.
این رودخانه از ۳۴ کیلومتری باختر فریمان و دامنهٔ باختری کوه یال‌پلنگ طی دو ریزابه سرچشمه گرفته و پس از سیراب ساختن روستاهای کج‌اولنگ *Kaj olang* ، زیارت، سیداحمد و عباس‌آباد، راه اتومبیل‌رو مشهد به تربت حیدریه را قطع می‌کند و در روستای بازه‌هور با ریزابه‌ای که از جنوب سرازیر شده مخلوط می‌گردد و از درهٔ میان کوههای یال‌سرخ (در خاور) و قره‌کمر (در باختر) عبور می‌کند و با سیراب نمودن کلاتهٔ روکال، کوه غار را از سوی دامنهٔ خاوری و شمالی دور می‌زند و پس

از اینکه به کال سیل تغییر نام یافت در یک کیلومتری جنوب روستای دیزباد پایین به کال شور سبزوار می‌ریزد.

کال باغ‌قره **Kāl-e Bāq qareh**

دهستان سنگان، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ کال سالار، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۰۰ متر. شیب متوسط ۲/۹ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.

سرچشمه، دامنهٔ باختری کوه بزما *Bozmā*، ۳۰ کیلومتری خاور جنوبی تربت حیدریه.

این کال پس از سیراب ساختن روستای باغ‌قره، از درهٔ جنوبی کوه کافردوغ *Kāfarduq* عبور می‌کند و در ۲ کیلومتری جنوب روستای سرخ‌آباد به کال سالار می‌ریزد.

کال باقرقی **Kāl-e Bāqerqey**

دهستان ازغند، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ کال ریخته، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۶ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۱۰ متر. شیب متوسط ۳/۷ درصد. مسیر کلی جنوبی و جنوب باختری.

سرچشمه، دامنهٔ خاوری کوه سرسفیدال، ۳۹ کیلومتری باختر شمالی تربت حیدریه.

این کال در طول مسیر نخست با کال اولنگ مخلوط می‌شود و سپس در ۳ کیلومتری جنوب باختری ازغند با کال گونرگین مخلوط شده و به کال ریخته تبدیل می‌گردد.

کال بایگ **Kāl-e Bāyg**

شهرستان تربت حیدریه، استان خراسان. فصلی، ریزابهٔ کال زرنوخ، حوضهٔ دشت کویر. طول ۴۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۵۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی جنوبی.

کال بایگ طی سه ریزابه از دامنهٔ جنوب کوههای کمراستوم *Kamarastum* و تیغ پایین، در ۲۸ کیلومتری شمال باختری تربت حیدریه، سرچشمه گرفته و پس از سیراب نمودن روستاهای رزگ *Razg*، بسگ *Besg* و بایگ با کال‌گشن مخلوط می‌شود و به دهستان ازغند و سپس به دهستان محولات وارد می‌گردد و پس از مخلوط شدن با کال آلی به کال زرنوخ تبدیل می‌گردد.

کال بچّه **Kāl-e Bacceh**

دهستان درمیان، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ رود تخته‌جان، حوضهٔ خاوری یا هامون (دغ توندی). طول ۹ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۳۰ متر. شیب متوسط ۳/۵ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

سرچشمه، دامنهٔ باختری کوه گزیک، ۱۲ کیلومتری شمال باختری گزیک.

کالبر **Kālber**

← مچ‌کُر، دهستان نگور، شهرستان چابهار.

کال براکو **Kāl-e Barāku**

دهستان القور، شهرستان بیرجند. فصلی، حوضهٔ کویر لوت (دغ محمدآباد). طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۳۰۰ متر. شیب متوسط ۰/۵ درصد. مسیر کلی باختری.

سرچشمه، دامنهٔ باختری کوه سفیدکمر، ۵۵ کیلومتری شمال باختری بیرجند و ۹ کیلومتری باختر شمالی سده.

کال‌برق **Kāl-e Barq**

دهستان کنارشهر، شهرستان کاشمر. فصلی، ریزابهٔ کال‌شوردرونه، حوضهٔ دشت کویر. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۱۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی جنوبی.

سرچشمه، ۱۹ کیلومتری شمال باختری درونه. به آن دهنهٔ برق هم می‌گویند.

کال برّه‌تقی **Kāl-e Barrehtaqi**

دهستان نیم‌بلوک، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ کال سنگر، حوضهٔ خاوری یا هامون (نمکزار خواف). طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۹۰ متر. شیب متوسط ۰/۷ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.

سرچشمه، دامنهٔ خاوری کوه کمرآینه، ۴۲ کیلومتری شمال باختری قاین.

کال بزرگ **Kāl-e Bozorg**

شهرستان قاین، استان خراسان. فصلی، ریزابهٔ رودشور، حوضهٔ خاوری یا هامون (نمکزار خواف). طول ۷۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۹۰ متر. شیب متوسط ۰/۴ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

این رودخانه از ارتفاعات ۵۰ کیلومتری شمال باختری قاین سرچشمه گرفته و پس از وارد شدن به دهستان نیم‌بلوک با کال سنگر و سپس با رود موبیان مخلوط می‌شود و بنام رود نمکزار از درّهٔ میان کوه کمرآوش *Āvaš* (در خاور) و کوه سیدآباد (درباختر) به دهستان حومهٔ شهرستان قاین وارد می‌گردد و پس از آمیختن با کال‌های کندولی و اندریک و رودهای شیرمرغ و دهنه به کال خونیک تغییر نام می‌یابد و از ۳ کیلومتری شمال شهر قاین بسوی خاور روان می‌گردد و پس از عبور از روستاهای اسفشاد *Esfešād* و خونیک در ۲۰ کیلومتری خاور شمالی قاین به رودشور می‌ریزد.

کال‌بزرنگ **Kāl-e Bezarang**

دهستان خواروتوران، شهرستان شاهرود. خشکرود، ریزابهٔ کال‌شورخواروتوران، حوضهٔ دشت کویر. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۷۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۲ درصد. مسیر کلی خاوری و جنوبی.

سرچشمه، دامنهٔ خاوری کوه بزرنگ، ۱۲۵ کیلومتری خاور جنوبی شاهرود و ۱۲ کیلومتری خاور روستای قلعه‌بالا.

کال‌بزق **Kāl-e Bezq**

دهستان کدکن، شهرستان تربت‌حیدریه. فصلی، ریزابهٔ کال دهنه، حوضهٔ دشت کویر. طول ۲۱ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۰۰ متر. شیب متوسط ۲/۹ درصد. مسیر کلی شمالی.

سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه گچی، ۶۱ کیلومتری شمال باختری تربت حیدریه و ۳ کیلومتری جنوب روستای بزق.

این کال در روستای جنداب *Jandāb* با کال خردر مخلوط شده و کال دهنه را تشکیل می‌دهند.

کال بزه **Kāl-e Baza**

دهستان پایین‌ولایت، شهرستان تایباد. فصلی، ریزابهٔ کال بُهلوری، حوضهٔ قره‌قوم. طول ۵۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۷ درصد. مسیر کلی خاوری.

سرچشمه، دامنهٔ سفیدکوه خور و سیکستان ۵۵ کیلومتری باختر شمالی تایباد. روستاهای مسیر: استاد باخزر، سوران، حسینی، جوزقان و مشهدریزه.

کال بُستان **Kāl-e Bostān**

دهستان پایین خواف، شهرستان تربت حیدریه. خشکرود، ریزابهٔ کال چاه‌شور. حوضهٔ خاوری یا هامون (نمکزار خواف). طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۸۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۰۰ متر. شیب متوسط ۰/۵ درصد. مسیر کلی جنوبی.

سرچشمه، ۲۵ کیلومتری خاور جنوبی سنگان پایین.

کال بُشرویه **Kāl-e Bošruyeh**

دهستان سنگان، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ کال شصت‌درّه، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۰۲۰ متر. شیب متوسط ۰/۹ درصد. مسیر کلی جنوبی.

سرچشمه، ۲۱ کیلومتری جنوب تربت حیدریه. کال بشرویه پس از عبور از روستای بشرویه، کوه شکستهٔ چک‌چک را از طرف دامنهٔ خاوری دور می‌زند و در ۳۶ کیلومتری جنوب تربت حیدریه به کال شصت درّه می‌ریزد.

کال بُقناباد **Kāl-e Boqnābād**

دهستان بالاخواف، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ کال منقاب. حوضهٔ خاوری یا هامون (نمکزار خواف). طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۰۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۳ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

سرچشمه، ۴۵ کیلومتری باختر جنوبی رشتخوار.

این رودخانه پس از عبور از روستای حسن‌آباد با کال سده مخلوط شده و به کال منقاب تبدیل می‌گردد.

کال بمرود **Kāl-e Bamrud**

دهستان شاهرخت، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ کال شاهرخت. حوضهٔ خاوری یا هامون (دغ‌پترگان). طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۳۰ متر. شیب متوسط ۰/۸ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

کال بمرود در واقع دنبالهٔ رودخانهٔ افین می‌باشد که با گذشتن از روستای بمرود به این نام مبدل می‌گردد. کال مزبور با ریزابه‌ای که از دامنهٔ باختری کوه بمرود رو بسوی جنوب خاوری روان گردیده است در ویرانه‌های روستای قدیمی بمرود مخلوط می‌شود و پس از طی حدود ۱۰ کیلومتر در ۴ کیلومتری جنوب شاهرخت به کال شاهرخت می‌ریزد.

کال بنک **Kāl-e Benak**

دهستان برکوه، شهرستان کاشمر. فصلی، ریزابهٔ کال موشک، حوضهٔ دشت کویر. طول ۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۵۰ متر. شیب متوسط ۵ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.

سرچشمه، ۳۴ کیلومتری شمال خاوری کاشمر.

کال بنگول **Kāl-e Bangul**

دهستان برکوه، شهرستان کاشمر. فصلی، ریزابهٔ کال شش‌تراز، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۲۰ متر. شیب متوسط ۴/۸ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه تروس *Torus* ، ۳۷ کیلومتری شمال خاوری کاشمر.

کال بورس **Kāl-e Burs**

دهستان کدکن، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ رود شور کدکن، حوضهٔ دشت کویر، طول ۲۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۲۵ متر. شیب متوسط ۴/۷ درصد. مسیر کلی شمالی.

سرچشمه دامنهٔ جنوبی کوه مولکوه *Mulkuh* ، ۳۹ کیلومتری شمال باختری تربت حیدریه. روستای مسیر، بورس.

کال بُهلوری **Kāl-e Bohluri**

دهستان پایین‌ولایت، شهرستان تایباد. فصلی، ریزابهٔ هری‌رود، حوضهٔ صحرای قره‌قوم. طول ۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۹۰ متر. شیب متوسط ۰/۸ درصد. مسیر کلی خاوری.

سرچشمه، ۲۱ کیلومتری باختر شمالی تایباد. در طول مسیر با کالهای بزه و دربند مخلوط می‌شود.

کال بی‌آساباد **Kāl-e Biāsābād**

← کال دونخ، دهستان جلگه زوزن، شهرستان تربت حیدریه.

کال‌بی‌بی **Kāl-e Bibi**

دهستان سرایان، شهرستان فردوس. فصلی، ریزابهٔ کال درّه‌باز، حوضهٔ کویر لوت. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۴۵۰ متر. شیب متوسط ۵/۵

درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، ۴۳ کیلومتری خاور جنوبی فردوس و ۱۰ کیلومتری خاور شمالی سرایان.
این رودخانه در سرایان به کال درّه‌باز می‌ریزد.

کال بیدُخت **Kāl-e Bidoxt**
دهستان فندخت، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ کال‌لبی، حوضهٔ خاوری یا هامون (نمکزار خواف). طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۹۰۰ متر. شیب متوسط ۴ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.
سرچشمه، روستای بیدخت دامنهٔ خاوری شاه‌آزکوه، ۶۲ کیلومتری خاور شمالی قاین.

کال پشت‌کوه **Kāl-e pošt-e Kuh**
دهستانهای بجستان و یونسی، شهرستان گناباد. فصلی، ریزابهٔ کال چاه‌سرخ، حوضهٔ دشت کویر (کویر نمک). طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۱۲۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۷۹۰ متر. شیب متوسط ۱/۱ درصد. مسیر کلی نخست باختری، سپس شمالی.
این کال از ۱۴ کیلومتری باختر بجستان سرچشمه گرفته و پس از عبور از درهٔ میان کوههای پشت‌کوه و قاسم‌آباد (در باختر) و کوه میرمست (در شمال خاوری) به نام کال چاه‌سرخ تغییر نام یافته و پس از عبور از روستاهای میان‌آباد و ذبیح‌آباد به کویر نمک می‌ریزد.

کال پنج‌چاهی **Kāl-e Panjcāhi**
دهستان خواروتوران، شهرستان شاهرود. خشکرود، ریزابهٔ کال‌شورخواروتوران، حوضهٔ دشت کویر. طول ۹ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۷۵۰ متر. شیب متوسط ۲/۸ درصد. مسیر کلی باختر شمالی.
سرچشمه، دامنهٔ باختری قلهٔ الّه‌کوم *Alleh kum*، ۶۵ کیلومتری خاور جنوبی بیارجمند.

کال پنجه‌خر **Kāl-e Panjehxar**
← کال علی‌آباد، دهستان کنار شهر، شهرستان کاشمر.

کال پوستین‌دوز **Kāl-e Pustinduz**
دهستان مانه، شهرستان بجنورد. فصلی، ریزابهٔ رود شیرین‌درّه، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۶ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۰۰ متر. شیب متوسط ۵/۶ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، کوه تک‌رو، ۴۵ کیلومتری شمال باختری بجنورد.

کال پی‌گدار **Kāl-e Peygodār**
دهستان ربع شامات، شهرستان سبزوار. خشکرود، ریزابهٔ کال خضرآباد، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۹۰ متر. شیب متوسط ۳/۱ درصد. مسیر کلی، شمالی.

سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه سرکو *Sarku*، ۶۲ کیلومتری جنوب خاوری ششتمد.

کال تجرود **Kāl-e Tajarud**
دهستان سنگان، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ کال نمکسار، حوضهٔ دشت کویر. طول ۲۱ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۵۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، ۱۴ کیلومتری جنوب باختری تربت حیدریه. در طول مسیر از روستاهای تجرود و مهدی‌آباد عبور می‌کند و پس از آمیختن با کال مهدی‌آباد به کال نمکسار مبدل می‌گردد.

کال تجور **Kāl-e Tajur**
دهستان خواروتوران، شهرستان شاهرود. خشکرود، حوضهٔ دشت کویر. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۷۰۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوههای غریبه و هیزمی، ۸۱ کیلومتری جنوب خاوری بیارجمند و ۴ کیلومتری شمال خاوری روستای تجور. روستای مسیر، تجور.

کال تخت **Kāl-e Taxt**
دهستان آیسک، شهرستان فردوس. فصلی، حوضهٔ دشت کویر. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۳۴۰ متر. شیب متوسط ۲/۵ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، دامنهٔ کوه شش‌تو، ۲۸ کیلومتری خاور شمالی فردوس.
این رودخانه پس از عبور از روستاهای نوده، نرم و فیض‌آباد در دشت جنوبی فردوس محو می‌گردد.

کال ترق **Kāl-e Tarq**
← کال شش‌تراز، شهرستان کاشمر.

کال تکاب **Kāl-e Takāb**
دهستان ربع شامات، شهرستان سبزوار. فصلی، ریزابهٔ کال خضرآباد، حوضهٔ دشت کویر. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۷۰ متر. شیب متوسط ۱/۶ درصد. مسیر کلی باختری.
سرچشمه، دامنهٔ باختری کوه سیاه، ۷۷ کیلومتری جنوب خاوری روستای ششتمد. روستاهای مسیر، خضربیگ و اوندر *Avandar*.
این کال در ۲/۵ کیلومتری شمال باختری روستای اخیر با کال لنگر مخلوط شده و به کال خضرآباد تبدیل می‌گردد.

کال تک‌زیر **Kāl-e Takzir**
شهرستان گناباد. خشکرود، حوضهٔ دشت کویر (کویر نمک). طول ۷۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۸۵۰ متر. ارتفاع

ریزشگاه ۸۰۰ متر. شیب متوسط ۰/۱ درصد. مسیر کلی باختری.
سرچشمه، ۵۶ کیلومتری شمال گناباد. در طول مسیر کالهای الوئی، ریگی، نمک و آبشور به آن می‌ریزند.

Kāl-e Takšurāb **کال تک‌شوراب**
← کال سرخ‌دره، دهستان بالاولایت، شهرستان کاشمر.

Kāl-e Taguk **کال تگوک**
دهستان خواروتوران، شهرستان شاهرود. خشکرود، حوضهٔ دشت کویر، طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۷۰۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، دامنهٔ کوه قلهٔ سیب، ۹۳ کیلومتری جنوب خاوری بیارجمند. در طول مسیر از کنار چاه‌دلبر می‌گذرد.

Kāl-e Talxāb **کال تلخاب**
دهستان فندخت، شهرستان قاین. فصلی، ریزابهٔ کال کند ماهنجو، حوضهٔ خاوری یا هامون (نمکزار خواف). طول ۱۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
سرچشمه، ۳۲ کیلومتری شمال خاوری قاین.

Kāl-e Talxāb **کال تلخاب**
دهستان شاهرخت، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ کال نوهور، حوضهٔ خاوری یا هامون (دریاچهٔ نمکزار). طول ۱۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۹۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۴۰ متر. شیب متوسط ۱/۷ درصد. مسیر کلی خاوری.
سرچشمه، چشمه‌سارهای نوهور، ۳۱ کیلومتری شمال باختری شاهرخت.
این کال در طول مسیر خود باکالهای زلزله و پنج‌چاهی مخلوط می‌شود.

Kāl-e Talxbaxš **کال تلخ‌بخش**
دهستانهای کدکن و بالارخ، شهرستان تربت‌حیدریه. فصلی، ریزابهٔ کال‌شورسبزوار، حوضهٔ دشت کویر. طول ۶۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۱۳۰ متر. شیب متوسط ۱/۸ درصد. مسیر کلی شمالی.
این کال از دامنهٔ خاوری کوه جُخدر *Joxadar*، در ۵۱ کیلومتری شمال باختری تربت حیدریه سرچشمه گرفته و بنام رود اسفیز رو به شمال روان می‌شود و در سر راه روستای اسفیز را سیراب می‌کند و با تغییر نام به کال تلخ‌بخش از روستای تلخ‌بخش می‌گذرد و به موازات راه اتومبیل‌رو تربت حیدریه به ماروس و نیشابور از میان کوههای عنبرکه *Anbarkeh* و سفیدگلبو *Sefid golbu* عبور می‌کند و پس از سیراب ساختن روستای عنبرکه به دو شاخهٔ خاوری و باختری تقسیم می‌گردد. شاخهٔ خاوری که کال سالاری نام دارد از روستای سالاری می‌گذرد و مجدداً با شاخهٔ باختری بهم پیوسته و در خاور روستای عشق‌آباد به کال‌شور سبزوار می‌ریزد.

Kāl-e Talxehbu **کال تلخه‌بو**
دهستان خواروتوران، شهرستان شاهرود. خشکرود، حوضهٔ دشت کویر. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۲ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه پیغمبر، ۹۷ کیلومتری جنوب خاوری بیارجمند.

Kāl-e tang-e Gazi **کال تنگ‌گزی**
دهستان گرمه، شهرستان بجنورد. خشکرود، ریزابهٔ کال‌شورجاجرم، حوضهٔ دشت کویر. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۲ درصد. مسیر کلی نخست جنوب خاوری. سپس جنوب باختری.
سرچشمه، ارتفاعات شمال جاجرم، ریزشگاه، ۱۰ کیلومتری جنوب خاوری جاجرم.

Kāl-e tang-e Lāleh **کال تنگ‌لاله**
دهستان رستم. شهرستان ممسنی. فصلی، ریزابهٔ کال سرگچینه، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۹۰ متر. شیب متوسط ۴ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، ۳۲ کیلومتری شمال نورآباد.

Kāl-e tangal-e Šur **کال تنگل‌شور**
دهستان پیوه‌ژن، شهرستان مشهد. فصلی، ریزابهٔ کشف‌رود، حوضهٔ صحرای قره‌قوم. طول ۲۵ کیلومتر.
این رودخانه که خشکرودی بیش نیست یکی از شاخه‌های کال‌شور و کال‌مراغه بشمار می‌آید.

Kāl-e Tangu **کال تنگو**
← شول، دهستان کامفیروز، شهرستان مرودشت.

Kāl-e Tucāh **کال توچاه**
دهستان خواروتوران، شهرستان شاهرود. خشکرود، ریزابهٔ کال‌سوگری، حوضهٔ دشت کویر. طول ۲۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۶۰ متر. شیب متوسط ۰/۹ درصد. مسیر کلی شمالی.
این کال از دامنهٔ خاوری کوه کهنه‌کدو *Kohneh kadu*، در ۹۰ کیلومتری جنوب خاوری بیارجمند و ۵ کیلومتری جنوب باختری روستای توچاه سرچشمه گرفته و رو به شمال از میان شنزار خواروتوران جریان می‌یابد و پس از آمیختن با کال‌هیزمی و کال‌شورچاه در ۸۰ کیلومتری جنوب خاوری بیارجمند و ۳/۵ کیلومتری شمال خاوری روستای احمدآباد با کال حجّاج مخلوط شده و کال سوگری را تشکیل می‌دهند.

کال تومنه **Kāl-e Tōmaneh**

دهستان میان‌ولایت، شهرستان تایباد. فصلی، ریزابهٔ کال دربند. حوضهٔ قره‌قوم. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۱۰ متر. شیب متوسط ۱/۹ درصد. مسیر کلی خاوری.
سرچشمه، ۳۰ کیلومتری باختر تایباد.
این رودخانه در ۱۹ کیلومتری باختر جنوبی تایباد با کال کلاتهٔ شیخ مخلوط شده و کال دربند را تشکیل می‌دهد.

کال تیغاب **Kāl-e Tiqāb**

دهستان فندخت، شهرستان قاین. فصلی، ریزابهٔ رود چاه‌شیرین، حوضهٔ خاوری یا هامون (نمکزار خواف). طول ۱۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۰۰ متر. شیب متوسط ۲/۴ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، دامنهٔ باختری شاه‌آزکوه *Šāhāzkuh*، ۵۵ کیلومتری خاور شمالی قاین.
این رودخانه با رود گرتیغ مخلوط شده و رود چاه شیرین را تشکیل می‌دهند.

کال تی‌منک **Kāl-e Teymanak**

دهستان بالاجام، شهرستان تربت جام. فصلی، ریزابهٔ جام‌رود، حوضهٔ قره‌قوم. طول ۴۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۲۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی جنوبی. میانگین آبدهی سالانه ۹ میلیون مترمکعب (ایستگاه تیمنک).
این کال طی ریزابه‌های بسیار که از ارتفاعات ۴۵ کیلومتری شمال تربت جام سرچشمه گرفته و در ۳ کیلومتری جنوب باختری موسی‌آباد با یکدیگر تلاقی کرده‌اند تشکیل می‌یابد و ضمن عبور از درهٔ باختری کوه نی‌زار با یک ریزابهٔ کوچک دیگر که از روستای المجوق پائین *Almajuq* عبور کرده است مخلوط می‌شود و پس از سیراب ساختن روستاهای تی‌منک و جهان‌آباد در خاور روستای باغ سنگان به جام‌رود می‌ریزد. در مدخل درهٔ باختری کوه نی‌زار و ۲ کیلومتری شمال باختری روستای تی‌منک محل مناسبی برای احداث سد وجود دارد.

کال جار **Kāl-e Jār**

دهستان کامفیروز، شهرستان مرودشت. فصلی، ریزابهٔ رود کُر، حوضهٔ نیریز (دریاچهٔ بختگان). طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۰۰ متر. شیب متوسط ۳/۷ درصد. مسیر کلی نخست شمال خاوری، سپس جنوب خاوری.
این رودخانه از دامنهٔ شمالی کوه رونج *Ronj*، ده کیلومتری شمال اردکان سرچشمه گرفته و بنام کال گمبیل بسوی شمال خاوری سرازیر می‌گردد و ضمن عبور از تنگ گمبیل رو بسوی جنوب خاوری متوجه می‌شود و از کنار روستای ساران می‌گذرد و پس از مخلوط شدن با دو سه ریزابهٔ کوچک به کال جار تغییر نام می‌دهد و در ۵ کیلومتری جنوب روستای الله مرداخانی به رود کُر می‌ریزد.

کال جانی **Kāl-e Jāni**

دهستان پایین‌خواف، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ رود زرگون، حوضهٔ خاوری یا هامون (نمکزار خواف). طول ۲۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۳۰ متر. شیب متوسط ۲/۷ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، دامنهٔ کوه طالب، ۳۰ کیلومتری خاور جنوبی خواف (رود). به آن کال قراول‌گاه نیز می‌گویند.

کال جزین **Kāl-e Jazin**

دهستان جزین، شهرستان گناباد. فصلی، حوضهٔ دشت کویر (کویر نمک). طول ۷۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۸۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی باختر شمالی.
این رودخانه از دامنهٔ کوه سرخ جزین، ۱۵ کیلومتری جنوب بجستان سرچشمه گرفته و پس از سیراب نمودن روستاهای جزین و ابوالخازن از کنار حوض حاجی میرک عبور می‌کند و در ۵۲ کیلومتری باختر بجستان به کویر نمک می‌ریزد.

کال‌جلوگیر **Kāl-e Jelogir**

دهستانهای رزق‌آباد و روئین، شهرستان اسفراین. فصلی، ریزابهٔ کال شور جاجرم، حوضهٔ دشت کویر. طول ۶۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۹۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.
این رودخانه از کوههای شانو و دلقره و قره‌قری، در ۱۴ کیلومتری شمال خاوری اسفراین سرچشمه می‌گیرد و ضمن سیراب ساختن روستاهای روئین و محمودی از دهستان روئین می‌گذرد و پس از عبور از روستای خوش بالا به دهستان رزق‌آباد وارد می‌گردد و در ۱۶ کیلومتری جنوب خاوری اندقان به کال‌شور جاجرم می‌ریزد.

کال جنگلاب **Kāl-e Jangalāb**

دهستان جلگه‌زوزن، شهرستان تربت حیدریه. خشکرود، ریزابهٔ کال دونغ، حوضهٔ دشت کویر (کویر نمک). طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۱۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۸۳۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی لاخ‌کوهیک، ۱۸ کیلومتری جنوب رشتخوار. به آن رودخانهٔ چاه‌خونی نیز می‌گویند.

کال جنگلک **Kāl-e Jangalak**

دهستان سنگان، شهرستان تربت حیدریه. خشکرود، ریزابهٔ کال دونغ، حوضهٔ دشت‌کویر (کویر نمک). طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۸۳۰ متر. شیب متوسط ۰/۶ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی لاخ‌کوهیک ۲۱ کیلومتری جنوب باختری رشتخوار.

کال جوزهل **Kāl-e Jōzehel**

دهستان کدکن، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ رود

شور کدکن، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۵۰ متر. شیب متوسط ۳/۹ درصد. مسیر کلی شمالی.
سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه جونگاه *Jungāh*، ۳۵ کیلومتری شمال باختری تربت حیدریه. منطقهٔ مسیر، هفت‌چاه.

کال جوقراتی **Kāl-e Joqrāti**
← کال خشک، دهستان سنگان، شهرستان تربت حیدریه.

کال جهرآباد **Kāl-e Jaher ābād**
دهستان برون، شهرستان فردوس. فصلی، ریزابهٔ کال‌خرو، حوضهٔ دشت کویر (کویر نمک). طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی جنوبی.
این کال طی چند ریزابه که بزرگترین آنها از دامنهٔ کوههای امرودکان و تیرماهی، در ۳۱ کیلومتری شمال خاوری فردوس سرچشمه گرفته است، تشکیل یافته و در روستای مهران‌کوشک به کال خرو می‌ریزد.

کال چاه‌برج **Kāl-e Cāhborj**
دهستان بیدخت، شهرستان گناباد. فصلی، ریزابهٔ شط قدبدی، حوضهٔ هامون (نمکزار خواف). طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۸۵۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
سرچشمه، ۳ کیلومتری جنوب باختری چاه برج، ۶۸ کیلومتری خاور جنوبی گناباد.

کال چاه‌بُز **Kāl-e Cāhboz**
دهستانهای کنار شهر و کوهپایه، شهرستان کاشمر. فصلی، ریزابهٔ کال گوراب، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۷۰ متر. شیب متوسط ۱/۳ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه سنگی‌چاه، ۹۱ کیلومتری شمال باختری کاشمر و ۹ کیلومتری شمال خاوری روستای چاه‌تلخ.

کال‌چاه‌تلخ **Kāl-e Cahtalx**
دهستان کنارشهر، شهرستان کاشمر. فصلی، ریزابهٔ کال باران‌انداز، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۰۰ متر. شیب متوسط ۰/۸ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، ۱۰۷ کیلومتری باختر شمالی کاشمر و ۳۹ کیلومتری شمال روستای درونه *Daruneh*. در طول مسیر کال روداب و کال‌ریزوا به آن می‌ریزند.

کال چاه‌تلخ **Kāl-e Cāhtalx**
دهستان شاهرخت، شهرستان بیرجند. فصلی، حوضهٔ خاوری یا هامون (دریاچهٔ نمکزار) طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۹۷۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۰۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد.
مسیر کلی خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه کلنگی *Kolangi*، ۱۵ کیلومتری شمال شاهرخت.

کال‌چاه‌حسینا **Kāl-e Cāh hoseynā**
دهستان جلگه‌زوزن، شهرستان تربت حیدریه. خشکرود، ریزابهٔ رود فدوک، حوضهٔ هامون (نمکزار خواف). طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۷۰ متر. شیب متوسط ۱/۱ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، ارتفاعات ۲۰ کیلومتری جنوب خاوری رشتخوار.

کال‌چاه‌خشک **Kāl-e cāh-e Xošk**
دهستان خواروتوران، شهرستان شاهرود. خشکرود، ریزابهٔ کال‌شورخواروتوران، حوضهٔ دشت کویر. طول ۹ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۷۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۷ درصد. مسیر کلی خاوری.
سرچشمه، ۴۰ کیلومتری خاور جنوبی بیارجمند.

کال‌چاه‌در **Kāl-e Cāhdar**
دهستان فرومد، شهرستان شاهرود. خشکرود، ریزابهٔ کال‌شورجاجرم، حوضهٔ دشت کویر. طول ۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۳۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ باختری کوههای جفتای، ۱۷۱ کیلومتری خاور شاهرود، ۱۰ کیلومتری خاور فرومد. کال‌سرنو در طول مسیر به آن می‌ریزد و در ۵ کیلومتری شمال باختری روستای صدرآباد به کال‌شور جاجرم می‌پیوندد.

کال چاه‌رود **Kāl-e Cāhrud**
دهستان فندخت، شهرستان قاین. فصلی، ریزابهٔ کال کندماهنجو، حوضهٔ خاوری یا هامون (نمکزار خواف). طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۷ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.
سرچشمه، دامنهٔ کوههای سرتخت و بلگی *Balgi*، ۲۲ کیلومتری خاوری قاین.

کال چاه‌سُرخ **Kāl-e Cāhsorx**
← کال پشت‌کوه، دهستانهای بجستان و یونسی، شهرستان گناباد.

کال‌چاه‌شان **Kāl-e Cāhšān**
دهستان کنارشهر، شهرستان کاشمر. فصلی، ریزابهٔ کال سبز، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۳ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه چهل‌قانی *Cehel qāni*، ۱۲۰ کیلومتری باختر شمالی کاشمر و ۴۶ کیلومتری شمال باختری درونه *Daruneh*.

کال‌چاه‌شأن **Kāl-e Cāhša'n**
دهستان میامی، شهرستان شاهرود. خشکرود، ریزابهٔ کال‌شورجاجرم، حوضهٔ دشت کویر. طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۳۰ متر. شیب متوسط ۱/۳ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه سفیدسنگ، ۱۰۰ کیلومتری خاور جنوبی شاهرود، ریزشگاه، ۱۲۵ کیلومتری خاور شمالی شاهرود. در طول مسیر راه اتومبیل‌رو شاهرود - سبزوار را قطع می‌کند و از کنار چاه متروکهٔ کردان می‌گذرد.

کال چاه شط **Kāl-e Cāhšatt**
دهستان فندخت، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ کال مردکش، حوضهٔ خاوری یا هامون (نمکزار خواف). طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۸۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۱ درصد. مسیر کلی شمالی.
سرچشمه، ۷۶کیلومتری خاور قاین.

کال‌چاه‌شور **Kāl-e Cāhšur**
دهستان رشتخوار، شهرستان تربت حیدریه. خشکرود، ریزابهٔ کال شور رشتخوار، حوضهٔ دشت کویر (کویر نمک). طول ۹ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۳۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۰۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۹ درصد. مسیر کلی باختری.
سرچشمه، ۱۳کیلومتری جنوب باختری رشتخوار.

کال چاه‌شور **Kāl-e Cāhšur**
دهستان پایین خواف، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ رود شور. حوضهٔ خاوری یا هامون (نمکزار خواف). طول ۲۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۴۰ متر. شیب متوسط ۰/۹ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه خواجه انجیره، ۲۶کیلومتری خاور جنوبی سنگان پایین. در طول مسیر کال بستان به آن می‌ریزد.

کال‌چاه‌عباس **Kāl-e Cāh abbās**
دهستان پیوژن، شهرستان مشهد. فصلی، ریزابهٔ کشف‌رود، حوضهٔ صحرای قره‌قوم. طول ۱۳ کیلومتر.
این رودخانه که خشکرودی بیش نیست یکی از شاخه‌های کال شور و کال مراغه بشمار می‌آید.

کال‌چاه‌قاسم **Kāl-e Cāh qāsem**
دهستان کنارشهر، شهرستان کاشمر. فصلی، ریزابهٔ کال چاه‌نمک، حوضهٔ دشت کویر. طول ۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، ۹۵کیلومتری شمال باختری کاشمر.

کال چاه‌قوری **Kāl-e Cāhquri**
دهستان شاهرخت، شهرستان بیرجند. فصلی، حوضهٔ خاوری یا هامون (دریاچهٔ نمکزار). طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۹۴۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۶۰۰ متر. شیب متوسط ۰/۸ درصد. مسیر کلی نخست خاور جنوبی، سپس شمال خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ باختری کوه کلنگی *Kolangi*، ۱۶ کیلومتری شمال باختری شاهرخت.

کال چاه گز **Kal-e Cāhgaz**
دهستان بیدخت، شهرستان گناباد. فصلی، ریزابهٔ کال گیگوش، حوضهٔ خاوری یا هامون (نمکزار خواف). طول ۲۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۸۰ متر. شیب متوسط ۱/۸ درصد. مسیر کلی شمالی.
سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه آبکوه ۵۷کیلومتری جنوب خاوری گناباد.

کال‌چاه‌محمدخان **Kāl-e cāh-e Mohammadxān**
دهستان خواروتوران، شهرستان شاهرود و دهستان کوه همائی شهرستان سبزوار. فصلی، ریزابهٔ کال صبری. حوضهٔ دشت کویر. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۷ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
این کال از تلاقی کال کروج و کال ذوالفرّخ، در ۸۰کیلومتری جنوب باختری سبزوار تشکیل می‌یابد و پس از عبور از روستاهای محمدآباد و دریاچه در ۲کیلومتری شمال روستای صبری با کال‌دوچاهی مخلوط شده به کال صبری تبدیل می‌گردد.

کال‌چاه‌معدن **Kāl-e cāh-e Ma'dan**
دهستان خواروتوران، شهرستان شاهرود. فصلی، ریزابهٔ کال‌شور خوار و توران. حوضهٔ دشت کویر. طول ۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۳ درصد. مسیر کلی خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ خاوری کوههای شکستهٔ سفیدسنگ و کوه سفیدسنگ، ۳۰کیلومتری جنوب بیارجمند و ۱۰۵ کیلومتری جنوب خاوری شاهرود.

کال‌چاه‌ملاعلی **Kāl-e cāh-e Mollā'ali**
دهستان خواروتوران، شهرستان شاهرود. خشکرود، ریزابهٔ کال حجاج، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۹۰ متر. شیب متوسط ۰/۶ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، ۱۱۷ کیلومتری جنوب خاوری بیارجمند و ۵ کیلومتری شمال خاوری روستای تلخاب.

کال چاه‌نمک **Kāl-e Cāhnamak**
دهستان کنارشهر، شهرستان کاشمر. فصلی، ریزابهٔ کال قبرستان، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۹۵ متر. شیب متوسط ۱/۳ درصد. مسیر کلی جنوبی و جنوب خاوری.

سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه سنگی‌چاه، ۹۲ کیلومتری شمال باختری کاشمر. در طول مسیر کال چاه‌قاسم به آن می‌ریزد و پس از آمیختن با کال گوراب به کال قبرستان تبدیل می‌گردد.

Kāl-e cāh-e Vakil کال‌چاه‌وکیل

دهستان خواروتوران، شهرستان شاهرود. خشکرود، ریزابهٔ کال‌شورخواروتوران. حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۹۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۳ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.
سرچشمه، ۵۰ کیلومتری جنوب خاوری بیارجمند.

Kāl-e Carxovāl کال چرخوال

دهستان پایین خواف، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ کال نیک، حوضهٔ خاوری یا هامون (نمکزار خواف). طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۴۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، دامنهٔ باختری کوه خواجه انجیره، ۳۹ کیلومتری خاور جنوبی خواف (رود).
نام این کال در ابتدای مسیر کال درّه است.

Kāl-e Carqāb کال چرقاب

دهستان شاخنات، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ رود خورشیدان، حوضهٔ خاوری یا هامون (دغ توندی). طول ۱۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۷۰ متر. شیب متوسط ۱/۸ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، ارتفاعات شیرکاب، ۷۲ کیلومتری خاور شمالی بیرجند.

Kāl-e Cešmgāvi کال چشم‌گاوی

دهستان دەمحمد، شهرستان طبس. خشکرود، حوضهٔ دشت کویر. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۷۰۰ متر. شیب متوسط ۰/۸ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، دامنهٔ کوه قلا *Qolā*، ۲۰ کیلومتری باختر نیگنان.

Kāl-e Cešmeh asb کال‌چشمه‌اسب

دهستان کنارشهر، شهرستان کاشمر. فصلی، ریزابهٔ کال شوردرونه، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۰۰ متر. شیب متوسط ۲/۲ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ کوه چشمه‌اسب، ۱۸ کیلومتری باختر شمالی درونه، مسیر، درهٔ خاوری کوه گورمصطفی.

Kāl-e Cešmeh xājeh کال‌چشمه‌خواجه

دهستان کنارشهر، شهرستان کاشمر. فصلی، ریزابهٔ کال‌سبز، حوضهٔ دشت کویر، طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۳۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۷۵ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.

سرچشمه، ۲۰ کیلومتری شمال باختری درونه *Daruneh*. در طول مسیر کال لاغری و کال طبق‌سر به آن می‌ریزند.

Kāl-e Cešmeh rigi کال‌چشمه‌ریگی

← تنگل آقاسو، دهستان اسحاق‌آباد، شهرستان نیشابور.

Kāl-e Cešmeh sefid کال چشمه‌سفید

دهستان کنارشهر، شهرستان کاشمر. فصلی، ریزابهٔ کال معدن، حوضهٔ دشت کویر. طول ۶ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۹۰ متر. شیب متوسط ۱/۸ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، ۱۰۳ کیلومتری شمال باختری کاشمر.

Kāl-e Cešmeh širin کال‌چشمه‌شیرین

دهستان خواروتوران، شهرستان شاهرود. خشکرود، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۱۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۷۹۵ متر. شیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی، جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ خاوری کوه ماجراد *Mājerād*، ۳۵ کیلومتری جنوب خاوری بیارجمند.

Kāl-e Cešmeh vezgi کال چشمه وزگی

دهستان سردرود، شهرستان بویراحمد سردسیر. فصلی، ریزابهٔ رود بشار، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۸۰۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، کوه تامر *Tāmar*، ۲۰ کیلومتری جنوب خاوری یاسوج.

Kāl-e Cešmeh yāqut کال چشمه‌یاقوت

دهستان عشق‌آباد، شهرستان نیشابور. فصلی، ریزابهٔ کال شور سبزوار. حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۶ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۱۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه چاه‌موشان، ۳۸ کیلومتری جنوب باختری نیشابور و ۳ کیلومتری خاوری روستای قاسم‌آباد. کال آبشور به آن می‌ریزد.

Kāl-e Cenār suxteh کال چنارسوخته

دهستان بالاولایت، شهرستان کاشمر. فصلی، ریزابهٔ کال قوژد، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۰۵۰ متر. شیب متوسط ۴/۲ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، ۱۶ کیلومتری شمال خاوری کاشمر.

Kālceh کالچه

دهستانهای غنی‌آباد و نیگنان، شهرستان فردوس. خشکرود، ریزابهٔ کال نمک حوضهٔ دشت کویر (کویر نمک). طول ۲۳

کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۸۶۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۳۰ متر. شیب متوسط ۰/۱ درصد. مسیر کلی شمالی.
سرچشمه، ۸ کیلومتری خاور جنوبی غنی‌آباد و ۶۱ کیلومتری باختر فردوس. ریزشگاه، ۷ کیلومتری خاور جنوبی نیگنان.

کال چهل **Kāl-e Cehel**

شهرستان فردوس، استان خراسان. فصلی، ریزابهٔ کال شور فردوس، حوضهٔ دشت کویر (کویر نمک). طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۹ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
این رودخانه طی چند ریزابه که مهمترین آنها از دامنهٔ کوههای تیرماهی و کلات و شش‌تو، در ۳۰ کیلومتری شمال خاوری فردوس سرچشمه گرفته‌اند تشکیل یافته و ضمن سیراب ساختن روستاهایی چون مهوید *Mahvid*، فتح‌آباد، خارتوت، باغستان بالا و پائین و اسلامیه (بهشت‌آباد)، از کنار شهر فردوس عبور می‌کند و در ۱۰ کیلومتری شمال باختری فردوس با کال خرو مخلوط شده و به کال‌شور فردوس تبدیل می‌گردد. در طول مسیر با رود رمضانی مخلوط می‌گردد.

کال چهل بوقور **Kāl-e Cehelbuqur**

دهستان گرمه، شهرستان بجنورد. خشکرود، ریزابهٔ رود شط، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۴۵ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه خواجه، در ۴۳ کیلومتری خاور جنوبی جاجرم.

کال چهل قانی **Kāl-e Cehelqāni**

دهستان کنارشهر، شهرستان کاشمر. فصلی، ریزابهٔ کال ورشق، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۳۰ متر. شیب متوسط ۱/۲ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه چهل‌قانی، ۱۱۸ کیلومتری باختر شمالی کاشمر و ۴۶ کیلومتری شمال باختری روستای درونه *Daruneh*.

کال چهل کمان **Kāl-e Cehel kamān**

دهستان کندکلی، شهرستان مشهد. فصلی، حوضهٔ صحرای قره‌قوم. طول تا مرز ایران و ترکمنستان ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه (نقطهٔ خروج از مرز) حدود ۳۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۹ درصد. مسیر، شمال خاوری.
سرچشمه، رشته کوه بزنگان *Bazangān*، هفتادوهشت کیلومتری باختر جنوبی سرخس و ۲۸ کیلومتری شمال باختری مزدوران. روستاهای مسیر، یکه‌بید و چشمه‌شور.
این رودخانه در نقطه‌ای از مرز ایران و ترکمنستان واقع در ۴۸ کیلومتری باختر شمالی سرخس و ۱۳ کیلومتری باختر خانگیران از مرز خارج می‌شود و به صحرای قره‌قوم وارد می‌گردد.

کال حاجی‌بیگی **Kāl-e Hājibeygi**

دهستان کدکن، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ رود شور کدکن، حوضهٔ دشت کویر. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۵۰ متر. شیب متوسط ۴/۲ درصد. مسیر کلی شمالی.
این کال از دامنهٔ کوه شصت‌دره، در ۳۱ کیلومتری شمال باختری تربت حیدریه سرچشمه گرفته و ضمن مخلوط شدن با یک ریزابهٔ کوچک که از کنار روستای رودخانه می‌گذرد و پس از قطع راه اتومبیل‌رو تربت حیدریه به ماروس و نیشابور در شمال روستای چهارتخته‌گوک به رودشور کدکن می‌ریزد.

کال حجّاج **Kāl-e Hajjāj**

دهستان خواروتوران، شهرستان شاهرود. فصلی، ریزابهٔ کال سوگری، حوضهٔ دشت کویر. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۶۰ متر. شیب متوسط ۰/۹ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
این کال از دامنهٔ شمالی کوه ریخته و دریاکوه، ۱۲۴ کیلومتری جنوب خاوری بیارجمند و ۳ کیلومتری خاور روستای حجاج سرچشمه می‌گیرد. نخست رو به باختر روان می‌گردد و در باختر روستای تلخاب با کال‌چاه ملاعلی مخلوط می‌شود و ضمن عبور از میان شنزار خواروتوران، از کنار روستای یکه‌ریگ می‌گذرد و پس از آمیختن با چند خشکرود، در ۸۰ کیلومتری جنوب خاوری بیارجمند و ۳/۵ کیلومتری شمال خاوری روستای احمدآباد با کال‌توچاه مخلوط شده و کال‌سوگری را تشکیل می‌دهند.

کال حسن آباد **Kāl-e Hasan ābād**

دهستان پادنای علیا، شهرستان سمیرم. فصلی، ریزابهٔ رود ماربر، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۱۷۰ متر. شیب متوسط ۲/۲ درصد. مسیر کلی باختر شمالی.
سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه آلمالی، ۸۰ کیلومتری جنوب خاوری سمیرم.

کال حسنقلی **Kāl-e Hasanqoli**

دهستان رشتخوار، شهرستان تربت حیدریه. خشکرود، ریزابهٔ کال‌شور رشتخوار، حوضهٔ دشت کویر (کویر نمک). طول ۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۱۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۰۷۰ متر. شیب متوسط ۱/۱ درصد. مسیر کلی باختر شمالی.
سرچشمه، ۱۱ کیلومتری جنوب باختری رشتخوار.

کال حصار **Kāl-e Hesār**

دهستان بایگ، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ کال ازغند، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۲۰ متر. شیب متوسط ۳/۲ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه چهل‌تن، ۴۶ کیلومتری باختر

شمالی تربت حیدریه.
این کال ضمن عبور از روستای حصار با کالهای صلات و آب‌سیاه مخلوط می‌شود و پس از آمیختن با رود دربی به کال ازغند تبدیل می‌گردد.

کال حصارجلال **Kāl-e Hesār jalāl**
دهستان رخ، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ کال حوض ملحه، حوضهٔ دشت کویر. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۸۰ متر. شیب متوسط ۱/۷ درصد. مسیر کلی، شمال باختری.
این کال از دامنهٔ باختری کوه ارّه‌تیغ، در ۴۷کیلومتری شمال تربت حیدریه سرچشمه گرفته و پس از عبور از روستاهای گرماب، علی‌آباد و حصارجلال در ۶۰کیلومتری شمال تربت حیدریه با کال دربند مخلوط می‌شود و کال حوض ملحه را پدید می‌آورد.

کال‌حمزه‌چاه **Kāl-e Hamzeh cāh**
دهستان گرمه، شهرستان بجنورد. خشکرود، ریزابهٔ رود شط، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۴۰ متر. شیب متوسط ۰/۹ درصد. مسیر کلی شمالی.
سرچشمه، حمزه‌چاه، ۳۸کیلومتری خاور جنوبی جاجرم.

کال حوض‌ملحه **Kāl-e hōz-e Malheh**
دهستان بالارخ، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ کال‌شور سبزوار، حوضهٔ دشت کویر. طول ۲۰کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۷۵ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی شمالی.
این کال از تلاقی کال حصارجلال و کال‌دربند، ۶۰کیلومتری شمال تربت حیدریه تشکیل می‌یابد و پس از آمیختن با چند ریزابهٔ کوچک دیگر از درهٔ میان کوه نمک (در خاور) و کوه تخت‌شاه (در باختر) می‌گذرد و پس از عبور از کنار حوض ملحه در ۸۰کیلومتری شمال تربت حیدریه به کال‌شورسبزوار می‌ریزد، مدخل درهٔ میان کوههای تخت شاه و کوه نمک، محل مناسبی برای احداث سد به نظر می‌رسد.

کال‌خاک‌خون **Kāl-e Xāk xun**
دهستان ربع شامات، شهرستان سبزوار. خشکرود، ریزابهٔ کال گرگاب، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۳کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۹ درصد. مسیر کلی خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه درخت‌بنه، ۳۲کیلومتری جنوب خاوری ششتمد و ۴۰کیلومتری جنوب باختری روستای شامکان. این کال در ۳کیلومتری باختر روستای بیروت با کال‌شاه‌یک مخلوط شده و کال‌گرگاب را تشکیل می‌دهند.

کال خالدار **Kāl-e Xāldār**
دهستانهای کنارشهر و کوهپایه، شهرستان کاشمر. فصلی، ریزابهٔ کال دهن‌قلعه، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۰کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۸۵ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی جنوبی.
کال خالدار از تلاقی کال شور و کال سرزه، در ۳۴کیلومتری باختر شمالی برداسکن تشکیل یافته و در ۳۱کیلومتری باختر شمالی برداسکن و ۲/۵کیلومتری جنوب باختری روستای شریف‌آباد به کال دهن‌قلعه می‌ریزد.

کال خالصه **Kāl-e Xāleseh**
← کال ازغند، دهستانهای ازغند و محولات، شهرستان تربت حیدریه.

کال‌خردر **Kāl-e Xardar**
دهستان کدکن، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ کال دهنه، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۴کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
سرچشمه، ۷۴کیلومتری شمال باختری تربت حیدریه و ۳ کیلومتری شمال خاوری روستای شوررود.

کال خرسو **Kāl-e Xersu**
دهستان زاوین، شهرستان مشهد. فصلی، ریزابهٔ کال درخت بی‌بی، حوضهٔ صحرای قره‌قوم. طول ۹کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۰۰ متر. شیب متوسط ۱۲ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.
سرچشمه، کوههای هزارمسجد، ۶۵کیلومتری شمال خاوری مشهد.

کال‌خرگوش **Kāl-e Xarguš**
دهستان ربع شامات، شهرستان سبزوار. خشکرود، ریزابهٔ کال غلام‌بیگ، حوضهٔ دشت کویر. طول ۴کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۲۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۶۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی شمالی.
سرچشمه، چشمه‌سارهای دامنهٔ شمالی کوه لاخ‌شاه‌یک، ۴۴ کیلومتری جنوب باختری روستای شامکان و ۴۷کیلومتری جنوب خاوری روستای ششتمد.

کال خرو **Kāl-e Xarv**
دهستان برون، شهرستان فردوس. فصلی، ریزابهٔ کال شور فردوس، حوضهٔ دشت کویر (کویر نمک). طول ۴۰کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۵۰ متر. شیب متوسط ۲/۲ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، دامنهٔ کوه تیرماهی، ۳۲کیلومتری شمال خاوری فردوس.
این رودخانه در مسیر خود روستاهای کلاتهٔ زهر و مهران‌کوشک را سیراب می‌کند و ضمن آمیختن با کال جهرآباد، در ۱۰کیلومتری شمال باختری فردوس با کال چهل مخلوط شده و به کال شور فردوس تبدیل می‌گردد.

کال‌خشک **Kāl-e Xošk**

دهستان قانچی، شهرستان دشت گرگان. فصلی، ریزابهٔ رود تیل‌آباد، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۸۰ متر. شیب متوسط ۱۲/۲ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

کال‌خشک که خشکرودی بیش نیست از دامنهٔ کوه تیل‌آباد، در ۵۰ کیلومتری جنوب خاوری گنبدکاووس سرچشمه می‌گیرد، نخست رو به شمال و سپس رو به جنوب باختری کوه تیل‌آباد را دور می‌زند و در روستای تیل‌آباد با رودخانهٔ چهارکال درهم می‌آمیزد و رودخانهٔ تیل‌آباد را تشکیل می‌دهند.

کال‌خشک **Kāl-e Xošk**

دهستان کلاته‌های شرقی، شهرستان شاهرود. خشکرود، ریزابهٔ کال‌شور، حوضهٔ دشت کویر. طول ۵۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۳ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

سرچشمه، دامنهٔ کوههای میان‌کوه و خرساب *Xersāb* در ۸۵ کیلومتری شمال خاوری شاهرود. ریزشگاه، ۳ کیلومتری شمال باختری روستای هونستان *Hunestān* .

کال‌خشک **Kāl-e Xošk**

دهستان ربع شامات، شهرستان سبزوار. خشکرود، ریزابهٔ کال دوکالی. حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۰۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه چشمه‌شیرین، ۴۵ کیلومتری جنوب خاوری روستای شامکان.

کال خشک **Kāl-e Xošk**

← کال نی‌زار، دهستان رخ، شهرستان تربت حیدریه.

کال خشک **Kāl-e Xošk**

← کال ازغند، دهستانهای ازغند و محولات، شهرستان تربت حیدریه.

کال خشک **Kāl-e Xošk**

دهستان سنگان، شهرستان تربت حیدریه. خشکرود، ریزابهٔ کال سالار، حوضهٔ دشت کویر (کویر نمک). طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۱۰۷۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۰۲۰ متر. شیب متوسط ۰/۲ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

سرچشمه، ۳۲ کیلومتری جنوب تربت حیدریه. نام دیگر این رودخانه کال جوقراتی است.

کال خضرآباد **Kāl-e Xezr ābād**

دهستان ربع شامات، شهرستان سبزوار. فصلی، ریزابهٔ کال گرگاب، حوضهٔ دشت کویر. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۷۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۳ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

این کال از تلاقی کالهای لنگر و تکاب، ۱/۵ کیلومتری جنوب خاوری روستای خضرآباد تشکیل می‌شود و پس از عبور از روستاهای خضرآباد و بیروت در دامنهٔ خاوری کوه حاجی‌گوش به کال گرگاب می‌ریزد.

کال خواجه **Kāl-e Xājeh**

دهستان رشتخوار، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ کال ریوند، حوضهٔ دشت کویر. طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۱۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۸ درصد. مسیر کلی، باختر و جنوب باختری.

سرچشمه، ۶۰ کیلومتری خاور جنوبی تربت حیدریه. روستاهای مسیر، خواجه، رشتخوار *Roštexār* و قادرآباد.

کال‌خواجه **Kāl-e Xājeh**

دهستان کندکلی، شهرستان مشهد. فصلی، حوضهٔ صحرای قره‌قوم. طول تا مرز ایران و ترکمنستان ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه (نقطهٔ خروج از مرز) ۵۰۰ متر. شیب متوسط ۶ درصد. مسیر کلی، شمال خاوری.

سرچشمه، کوه خواجو، ۱۵ کیلومتری جنوب خاوری چهچهه و ۶۴ کیلومتری باختر سرخس.

کال خواجه‌انجیره **Kāl-e Xājeh anjireh**

دهستان پایین خواف، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ کال موسی‌آباد. حوضهٔ خاوری یا هامون (نمکزار خواف). طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۷۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی جنوبی.

سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه باخزر و دامنهٔ خاوری کوه خواجه انجیره، ۴۵ کیلومتری خاور جنوبی خواف (رود).

کال خواجه‌یار **Kāl-e Xājehyār**

دهستانهای بالاخواف، میان‌خواف و پایین‌خواف، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ کال بندگز، حوضهٔ خاوری یا هامون (نمکزار خواف). طول ۸۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۶ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

این کال از دامنهٔ خاوری کوههای گرماب و هرس *Hares* ، در ۵۳ کیلومتری خاور جنوبی رشتخوار، سرچشمه گرفته و پس از آمیختن با کال سلامی از کنار شهر خواف یا رود می‌گذرد و از دامنهٔ باختری کوه‌کوجه *Kojeh* بسوی جنوب روان می‌گردد. در ۵ کیلومتری شمال روستای نیشتفان با کال سرخ و سپس با کال کُرغه مخلوط می‌گردد و در ۷ کیلومتری جنوب باختری سنگان پایین با کال دوکوهه درهم آمیخته و پس از دور زدن کوه دوکوهه از ۶ کیلومتری باختر روستای نیازآباد عبور می‌کند و از ۷ کیلومتری جنوب خاوری روستای مزبور با کال اسفاد مخلوط شده و به کال بندگز تبدیل می‌گردد.

کال خوشاب **Kāl-e Xošāb**

دهستان کوهپایه، شهرستان کاشمر. فصلی، ریزابهٔ کال شش‌تراز،

حوضهٔ دشت کویر. طول ۹ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۳۰ متر. شیب متوسط ۳/۵ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ باختری کوه باغدشت، ۳۶ کیلومتری شمال باختری کاشمر. روستای مسیر، خوشاب.

Kāl-e Xušābeh کال خوشابه
دهستان پایین خواف، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ کال موسی‌آباد. حوضهٔ خاوری یا هامون (نمکزار خواف). طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۳۰ متر. شیب متوسط ۱/۶ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه سرخر، ۵۲ کیلومتری خاور جنوبی خواف (رود).

Kāl-e Xošhavā کال خوش‌هوا
دهستان کدکن، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ رود شور کدکن، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۲۰ متر. شیب متوسط ۴/۵ درصد. مسیر کلی شمالی.
سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه مول‌کوه *Mulkuh*، ۳۹ کیلومتری شمال باختری تربت حیدریه. روستای مسیر، بورس.

Kāl-e Xeyr ābād کال‌خیرآباد
دهستان خواروتوران، شهرستان شاهرود. خشکرود، ریزابهٔ کال‌هیزمی، حوضهٔ دشت کویر، طول ۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۵۰ متر. شیب متوسط ۴ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
سرچشمه، ۸۳کیلومتری جنوب خاوری بیارجمند و ۸کیلومتری باختر روستای توچاه.

Kāl-e Dāš کال‌داش
دهستان کلاته‌های شرقی، شهرستان شاهرود. خشکرود، ریزابهٔ کال‌شور، حوضهٔ دشت کویر. طول ۴۴کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۰۰ متر. شیب متوسط ۰/۶ درصد. مسیر کلی جنوب باختری و جنوب خاوری.
سرچشمه، کوه گرده‌پشتهٔ‌میان‌جفت، در ۹۰ کیلومتری شمال خاوری شاهرود. مسیر، منطقهٔ شاخ‌قلندر، ریزشگاه، ۳کیلومتری خاور جنوبی روستای کردآباد *Kord ābād*.

Kāl-e Dāfi کال‌دافی
دهستانهای کدکن و بالارخ، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ کال‌شور سبزوار، حوضهٔ دشت کویر. طول ۶۵کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۱۱۰ متر. شیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی شمالی.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه گچی، ۵۹ کیلومتری شمال باختری تربت حیدریه.
کال دافی پس از دور زدن کوههای گچی و سه‌پایه از باختر روستای دافی می‌گذرد و رو بسوی شمال روان می‌شود و ضمن عبور از دامنهٔ باختری کوه عنبرکه *Anbarkeh* راه اتومبیل‌روی تربت حیدریه به ماروس و نیشابور را قطع می‌کند و از کنار روستاهای حسن‌آباد و ده‌نو می‌گذرد و در شمال روستای عشق‌آباد به کال‌شورسبزوار می‌ریزد.

Kāl-e Darband کال دربند
دهستان رخ، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ کال حوض ملحه، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۸۰ متر. شیب متوسط ۱/۸ درصد. مسیر کلی، شمال باختری.
کال دربند از ارتفاعات ۴۷ کیلومتری شمال تربت حیدریه سرچشمه گرفته و در ۶۰ کیلومتری شمال شهر مزبور با کال حصارجلال مخلوط می‌شود و کال حوض ملحه را پدید می‌آورد.

Kāl-e Darband کال دربند
دهستان پایین ولایت، شهرستان تایباد. فصلی، ریزابهٔ کال بُهلوری، حوضهٔ صحرای قره‌قوم. طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۱۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۷۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۶ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
این کال از تلاقی کال تومنه و کال کلاته شیخ در ۱۹ کیلومتری باختر جنوبی تایباد تشکیل می‌شود و پس از عبور از روستاهای عباس‌آباد دربند و قومی *Qumi* به کال بُهلوری می‌ریزد. در طول مسیر با کال کاریزه مخلوط می‌شود.

Kāl-e Darjā کال درجا
دهستان شاهرخت، شهرستان بیرجند. فصلی، حوضهٔ خاوری یا هامون (نمکزار خواف). طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۳۰ متر. شیب متوسط ۲/۲ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
سرچشمه، ۳۳کیلومتری شمال باختری شاهرخت.

Kāl-e Deraxtbibi کال‌درخت‌بی‌بی
دهستان زاوین، شهرستان مشهد. فصلی، ریزابهٔ کال‌شور قره‌تیکان، حوضهٔ صحرای قره‌قوم. طول ۴۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۰۰متر. شیب متوسط ۳/۸ درصد. مسیر کلی خاوری.
این رودخانه از کوههای هزار مسجد، در ۶۵ کیلومتری شمال مشهد سرچشمه می‌گیرد و بنام کال قره‌داغ بسوی جنوب خاوری روان می‌شود. در ۲ کیلومتری شمال باختری روستای سررود با کال خرسو مخلوط می‌شود و بنام کال درخت بی‌بی بسوی خاور روان می‌گردد و به کال شور قره‌تیکان می‌ریزد.

Kāl-e Daruneh کال درونه
← کال‌شور درونه، شهرستان کاشمر.

Kāl-e Darreh کال درّه
← کال چرخوال، دهستان پایین خواف، شهرستان تربت حیدریه.

کال‌درّه‌باز Kāl-e Darrehbaz
دهستان سرایان، شهرستان فردوس. فصلی، ریزابهٔ کال شورروک، حوضهٔ کویرلوت. طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۳۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۶ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، ۱۵ کیلومتری خاور سرایان و ۴۸ کیلومتری خاور جنوبی فردوس.

کال‌درّهٔ‌جین‌آباد Kāl-e darreh-ye Jin ābād
← کال مرغزار، دهستان پایین‌خواف، شهرستان تربت حیدریه.

کال دست‌آباد Kāl-e Dast ābād
دهستان زاوه، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ کال مزار، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۷۰ متر. شیب متوسط ۳/۸ درصد. مسیر کلی شمالی.
سرچشمه، دامنهٔ شمالی سرکوه، ۶۸ کیلومتری خاور جنوبی تربت حیدریه.
کال دست‌آباد در دامنهٔ باختری کوه آصف با کال اخلی مخلوط شده و کال مزار را تشکیل می‌دهند.

کال‌دستجرد Kāl-e Dastjerd
دهستانهای بیارجمند و خواروتوران، شهرستان شاهرود. خشکرود، ریزابهٔ کال‌شور خواروتوران، حوضهٔ دشت کویر، طول ۶۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۵۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.
کال‌دستجرد از دامنهٔ خاوری سوخته‌کوه، در ۸۰ کیلومتری خاور جنوبی شاهرود، طی ریزابه‌های بسیار سرچشمه می‌گیرد و پس از عبور از شمال روستاهای غزازان *Qazāzān* و دستجرد از میان کوه دوشاخ و قلهٔ سرخ گذشته و به کال‌شور خواروتوران می‌ریزد.

کال‌دلی‌بجک Kāl-e Delibajak
دهستان دروهان، شهرستان بویراحمد سردسیر. فصلی، ریزابهٔ رود بشار، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۳۰ متر. شیب متوسط ۴/۲ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، کوه دوبند، ۵۰ کیلومتری شمال باختری یاسوج.
مسیر، تنگ سوران.

کال‌دوبند Kāl-e Doband
دهستان دلیجان،شهرستان محلات. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ شور، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۰۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی باختری.
سرچشمه، دامنهٔ باختری کوههای قده *Qaddeh* و اردهال، ۵۱ کیلومتری خاور محلات. ریزابه‌های این رودخانه روستاهای مُزوش *Mozvaš*، توت، درب‌جوقا، قالهر *Qālhar*، چهارباغ، شانق و دوریدان را سیراب می‌کند.

کال‌دوچاهی Kāl-e Docāhi
دهستان خواروتوران، شهرستان شاهرود. خشکرود، ریزابهٔ کال صبری، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۱ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه گهرت *Gohort*، ۱۱۵ کیلومتری جنوب خاوری بیارجمند و ۱۵ کیلومتری جنوب خاوری روستای صبری. این کال پس از عبور از حاشیهٔ خاوری شنزار خواروتوران در ۲ کیلومتری روستای صبری با کال چاه محمدخان درهم آمیخته و به کال صبری تبدیل می‌گردد.

کال‌دوکالی Kāl-e Dokāli
دهستان ربع شامات، شهرستان سبزوار. فصلی، ریزابهٔ کال عطائیه، حوضهٔ دشت کویر. طول ۷۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه چلپو *Celpu*، ۴۷ کیلومتری جنوب خاوری شامکان. مسیر عبور، درهٔ جنوبی کوه چلپو و تنگل‌شن *Tangol-e Šan*.
این کال پس از خروج از تنگل شن از کنار روستای عطائیه می‌گذرد و علاوه بر نام دوکالی به کال عطائیه نیز موسوم می‌گردد. در طول مسیر با کال خشک و کال شور رود مخلوط می‌شود و پس از عبور از روستای ده‌حسینی با کال گرگاب درهم آمیخته به کال شامکان تغییر نام می‌دهد.

کال دوکوهه Kāl-e Dokuheh
دهستان پایین‌خواف، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ کال خواجه‌یار، حوضهٔ خاوری یا هامون (نمکزار خواف). طول ۳۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۹۰ متر. شیب متوسط ۱/۹ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، ارتفاعات ۲۳ کیلومتری خاور خواف(رود).

کال دولت‌آباد Kāl-e Dōlat ābād
دهستان کنارشهر، شهرستان کاشمر. فصلی، ریزابهٔ کال معدن. حوضهٔ دشت کویر. طول ۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۷۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۹۰ متر. شیب متوسط ۲/۶ درصد. مسیر کلی، جنوب خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ خاوری کوه چاهنی، ۱۰۵ کیلومتری شمال باختری کاشمر.

کال دونخ Kāl-e Donax
دهستان جلگهٔ زوزن، شهرستان ترتب حیدریه. فصلی، حوضهٔ خاوری (نمکزار خواف). طول حدود ۱۷۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۸۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۰۰ متر. شیب متوسط ۰/۱ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
کال دونخ در واقع دنبالهٔ کال شور گناباد است که از دقّ حاجی

اسحاق حدود ۵۵ کیلومتری خاور شمالی گناباد بسوی خاور روان می‌شود و پس از عبور از دامنهٔ جنوبی ریگ بلند و بند شیراز، کوه شاه‌نشین را از سوی دامنهٔ شمالی دور می‌زند و در سر راه با کال جنگلک و رودخانهٔ چاه‌خونی و رود فدوک مخلوط می‌گردد و پس از عبور از روستاهای جهان‌آباد، اسدآباد، زوزن و بی‌آساباد به کال بی‌آساباد تغییر نام می‌یابد و در سر راه از روستای بُخسانی *Boxsāni* می‌گذرد. در ۱۵ کیلومتری جنوب باختری روستای بی‌آساباد با کال شله نمکی و کال قاین در هم می‌آمیزد و بنام کال شور جلگه بسوی مرز ایران و افغانستان روان می‌شود. پس از مخلوط شدن با کال بندگز، رود زنگون، کال چاه‌شور و کال موسی‌آباد از مرز ایران و افغانستان خارج می‌گردد و در خاک افغانستان به دشت نمک می‌ریزد.

Kāl-e Dehmiyān **کال‌ده‌میان**

دهستان ربع شامات، شهرستان سبزوار. فصلی، ریزابهٔ کال خضرآباد. حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۴۰ متر. شیب متوسط ۲/۱ درصد. مسیر کلی باختری.

سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه شیرمحمد، ۶۳ کیلومتری خاور جنوبی ششتمد. این کال ضمن عبور از درهٔ جنوبی کوه دزده *Dozdeh* از روستای ده‌میان می‌گذرد و در ۳ کیلومتری خاور روستای خرسف *Xarasf* به کال خضرآباد می‌ریزد.

Kāl-e Dahan qal'eh **کال‌دهن‌قلعه**

دهستان کنارشهر، شهرستان کاشمر. فصلی، ریزابهٔ کال شوردرونه. حوضهٔ دشت کویر. طول ۶۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۹۵ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۲۰ متر. شیب متوسط ۰/۶ درصد. مسیر کلی نخست جنوب خاوری، سپس جنوبی و در انتهای مسیر جنوب باختری.

این کال از تلاقی کال معدن و کال سیناب، در ۹۳ کیلومتری باختر شمالی کاشمر و ۵۰ کیلومتری باختر شمالی برداسکن تشکیل یافته و رو بسوی جنوب خاوری روان می‌شود. در سر راه نخست با کال قبرستان و سپس با کال ابری مخلوط می‌شود و ضمن دور زدن کوه گُرکلاغ‌ریده *Gōr-e Kalāq rideh* با کال خالدار درهم می‌آمیزد و از دامنهٔ خاوری کوه اخیر رو به جنوب سرازیر می‌شود و پس از قطع راه اتومبیل‌رو کاشمر به درونه *Daruneh* بسوی جنوب باختری منحرف شده و در ۴۸ کیلومتری جنوب باختری برداسکن به کال شور درونه می‌ریزد.

Kāl-e Dahaneh **کال دهنه**

دهستان عشق‌آباد، شهرستان نیشابور. فصلی، ریزابهٔ کال شور سبزوار. حوضهٔ دشت کویر. طول ۳۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۱۱۰ متر. شیب متوسط ۰/۹ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

این کال از تلاقی کال‌های بزق و خردر در روستای جنداب *Jandāb*، ۴۴ کیلومتری جنوب نیشابور تشکیل می‌یابد و در شمال روستای عشق‌آباد به کال‌شور سبزوار می‌ریزد.

Kāl-e Dahaneh **کال‌دهنه**

دهستانهای بجستان و یونسی، شهرستان گناباد. خشکرود، حوضهٔ دشت کویر (کویر نمک). طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۲۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۷۹۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه گرگو *Gorgo*، ۱۰ کیلومتری باختر جنوبی بجستان.

این کال پس از عبور از میان کوه چهارقله از ۲/۵ کیلومتری باختر روستای فخرآباد می‌گذرد و در ۳۷ کیلومتری شمال باختری بجستان به کویر نمک وارد می‌گردد.

Kāl-e dahaneh-ye Tāqi **کال‌دهنهٔ‌طاقی**

دهستان کنارشهر، شهرستان کاشمر. فصلی، ریزابهٔ کال شور درونه. حوضهٔ دشت کویر. طول ۲۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۸۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۸ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.

سرچشمهٔ دامنهٔ خاوری زبرکوه *Zebar kuh*، صد کیلومتری باختر جنوبی کاشمر.

Kāl-e Zolfarrox **کال‌ذوالفرّخ**

دهستان کوه همائی، شهرستان سبزوار. خشکرود، ریزابهٔ کال چاه‌محمدخان، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۷ درصد. مسیر کلی باختر شمالی.

سرچشمه، دامنهٔ باختری کوه چهل‌قانی، ۸۰ کیلومتری جنوب باختری سبزوار. روستاهای مسیر، تلاوی *Telāvi* و محمدآباد. این کال با کال کروج در مجاورت روستای محمدآباد مخلوط شده و به کال چاه‌محمدخان تبدیل می‌شود.

Kāl-e Ruxiyāb **کال‌روخیاب**

دهستان روئین، شهرستان اسفراین، خشکرود، ریزابهٔ رودخانهٔ جوین، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۹۰ متر. شیب متوسط ۰/۴ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

سرچشمه، رشته‌کوههای اسفراین، ۱۳ کیلومتری شمال خاوری حکم‌آباد.

Kāl-e Rud **کال‌رود**

دهستان فریمان، شهرستان مشهد. فصلی، ریزابهٔ رود فریمان. حوضهٔ قره‌قوم، طول ۱۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۳۰ متر. شیب متوسط ۶ درصد. مسیر کلی شمالی.

سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه قُدل *Qodal*، ۲۹ کیلومتری جنوب باختری فریمان. روستاهای مسیر، غرقاب‌زر و الیاتو *Alyātu*.

Kāl-e Rudāb **کال‌رودآب**

دهستان کوه‌همائی، شهرستان سبزوار. خشکرود، ریزابهٔ کال‌مرغ. حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه

۱۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۵۰ متر. شیب متوسط ۳/۵ درصد. مسیر کلی خاوری.
سرچشمه، ۶۱ کیلومتری جنوب باختری سبزوار، روستای مسیر، گوفت *Guft*.

کال‌روداب **Kāl-e Rudāb**
دهستان کنارشهر، شهرستان کاشمر. فصلی، ریزابهٔ کال چاه‌تلخ، حوضهٔ دشت کویر. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۷۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۳۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، ۱۱۳ کیلومتری شمال باختری کاشمر و ۶۰ کیلومتری شمال روستای درونه *Daruneh*.

کال رود بخی **Kāl-e Rudbexi**
دهستان بالاولایت، شهرستان کاشمر. فصلی، ریزابهٔ کال تک‌زیر، حوضهٔ دشت کویر. طول ۵۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۹۷۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۲۰ متر. شیب متوسط ۰/۳ درصد. مسیر کلی نخست جنوبی، سپس باختری.
کال رودبخی از تلاقی کال ریخته و کال تک‌شوراب در ۱۹ کیلومتری جنوب خاوری کاشمر تشکیل می‌یابد. نخست دامنهٔ باختری کوه گومبی *Gombey* را بسوی جنوب خاوری طی می‌کند و با رسیدن به روستای همت‌آباد بسوی جنوب باختری تغییر جهت داده و بنام کال نمک تغییر نام می‌دهد. کال نمک در مسیر باختری خود نخست با کال آبشور مخلوط می‌شود و در ۱۳ کیلومتری جنوب خاوری روستای سعدالدین به کال تک‌زیر می‌ریزد.

کال رودجرف **Kāl-e rud-e Jarf**
دهستانهای برکوه و بالاولایت، شهرستان کاشمر. فصلی، ریزابهٔ کال رودبخی، حوضهٔ دشت کویر. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۰۰ متر. شیب متوسط ۲/۳ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، دامنهٔ باختری کوه اول‌سوک *Ōl-e Suk* ۳۰ کیلومتری شمال خاوری کاشمر.

کال ریخته **Kāl-e Rixteh**
دهستان بالاولایت، شهرستان کاشمر. فصلی، ریزابهٔ کال رودبخی، حوضهٔ دشت کویر. طول ۲۱ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۱۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۸۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
این کال از تلاقی کال یاقرقی و کال گونرگین، ۳ کیلومتری جنوب باختری ازغند تشکیل می‌یابد و پس از عبور از روستاهای کلاته‌نای و ریختهٔ ابوالقاسمی به کال رود بخی می‌ریزد.

کال‌ریزاب‌دوقلعه‌ای **Kāl-e rizāb-e Doqal'eh'i**
دهستان کنارشهر، شهرستان کاشمر. فصلی، ریزابهٔ کال باراندار، حوضهٔ دشت کویر. طول ۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۹ درصد. مسیر کلی، شمال باختری.
سرچشمه، ۱۰۲ کیلومتری باختر شمالی کاشمر و ۲۲ کیلومتری شمال باختری روستای درونه *Daruneh*.

کال‌ریزوا **Kāl-e Rizavā**
دهستان کنارشهر، شهرستان کاشمر. فصلی، ریزابهٔ کال‌چاه‌تلخ. حوضهٔ دشت کویر. طول ۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۰۰ متر. شیب متوسط ۰/۷ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.
سرچشمه، ۱۰۲ کیلومتری باختر شمالی کاشمر و ۲۸ کیلومتری شمال روستای درونه *Daruneh*.

کال ریگ‌آبی **Kāl-e Rigābi**
دهستان پایین‌ولایت، شهرستان تایباد. فصلی، ریزابهٔ رود روس، حوضهٔ قره‌قوم. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۸۰ متر. شیب متوسط ۱/۷ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ خاوری کوه میان‌جام، ۱۷ کیلومتری شمال خاوری شهرنو.

کال ریگی **Kāl-e Rigi**
دهستان یونسی، شهرستان گناباد. خشکرود، ریزابهٔ کال تک‌زیر، حوضهٔ دشت کویر (کویر نمک). طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۸۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۳۰ متر. شیب متوسط ۰/۱ درصد. مسیر کلی باختری.
سرچشمه، ۲۰ کیلومتری شمال خاوری یونسی و ۶۰ کیلومتری شمال خاوری بجستان.

کال ریوند **Kāl-e Rivand**
دهستانهای سنگان و رشتخوار، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ کال شور رشتخوار. حوضهٔ دشت کویر (کویر نمک). طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۷۵ متر. شیب متوسط ۱/۲ درصد. مسیر کلی جنوبی.
این رودخانه از دامنهٔ کوه بزما *Bozmā* ، ۳۸ کیلومتری خاور جنوبی تربت حیدریه سرچشمه گرفته و پس از خروج از کوهستان نخست راه اتومبیل‌رو تربت حیدریه به رشتخوار را قطع می‌کند و پس از سیراب ساختن روستاهای ریوند و حسن‌آباد بالا با یک ریزابهٔ شمال باختری مخلوط شده و در ۱۲ کیلومتری باختر جنوبی رشتخوار به کال شور رشتخوار می‌ریزد.

کال زابر **Kāl-e Zābar**
دهستان سرایان، شهرستان فردوس. فصلی، ریزابهٔ کال درّه‌باز، حوضهٔ کویر لوت. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۵۰ متر. شیب متوسط ۵/۵ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، دامنهٔ کوههای زردسنگ و کمرسرخ، ۴۰ کیلومتری

خاور جنوبی فردوس و ۱۱ کیلومتری شمال خاوری سرایان.

کال‌زرنوخ Kāl-e Zarnux

دهستان محولات، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ کال شورگناباد، حوضهٔ دشت کویر. طول ۶۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۸۴۵ متر. شیب متوسط ۰/۶ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، جنوب روستای شادمهر، ۲۰ کیلومتری جنوب باختری تربت حیدریه. روستای مسیر، رحمت‌آباد. ریزشگاه، ۳۱ کیلومتری جنوب باختری مهنه. در طول مسیر با کال‌های بایگ و زینوک، قهر تخته و آب‌مهنه مخلوط می‌شود.

کال‌زو Kāl-e Zō

← چهارکال، دهستان قانچی، شهرستان دشت گرگان.

کال‌زوقدی Kāl-e Zoqdi

دهستان خواروتوران، شهرستان شاهرود. خشکرود، ریزابهٔ کال‌شورخواروتوران، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۵۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.
سرچشمه، ۶۷ کیلومتری جنوب خاوری بیارجمند.

کال زوهان Kāl-e Zohān

دهستان زوهان، شهرستان قاین. فصلی، ریزابهٔ رود کندحصار، حوضهٔ خاوری یا هامون (نمکزار خواف). طول ۲۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۵۰ متر. شیب متوسط ۳/۲ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
این رودخانه از دامنهٔ کوه اشتاقوئی *Eštāqu'i*، ۳۵ کیلومتری خاور جنوبی قاین سرچشمه گرفته و کوه پرّهٔ هندوستان را دور می‌زند و پس از عبور از دهنهٔ زوهان در شمال دغ‌بالا به رود کندحصار می‌ریزد.

کال‌زینوک Kāl-e Zinevak

دهستان محولات، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ کال زرنوخ، حوضهٔ دشت کویر. طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۲۰ متر. شیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، ۲۲ کیلومتری باختر شمالی تربت حیدریه. روستاهای مسیر، ظهیرآباد بالا و پائین، فلج *Falaj* و حسین‌آباد.

کال سالار Kāl-e Sālār

شهرستان تربت حیدریه، استان خراسان. فصلی، ریزابهٔ کال شور گناباد، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۷۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۸۴۵ متر. شیب متوسط ۰/۸ درصد. مسیر کلی جنوب باختری. میانگین آبدهی سالانه ۴۰ میلیون مترمکعب (ایستگاه جعفرمشدی).
کال سالار از دامنهٔ خاوری کوه شصت درّه، در ۲۶ کیلومتری شمال باختری تربت حیدریه سرچشمه گرفته و ضمن عبور از دهستان میان‌رخ از کنار روستای کامهٔ بالا *Kāmeh-ye Bālā* می‌گذرد و پس از قطع راه اتومبیل‌رو مشهد به تربت حیدریه روستای توروسک *Turusak* را سیراب می‌کند و پس از عبور از روستاهای کامهٔ پایین و قلعه نو به دهستان بالاولایت وارد می‌گردد. در این دهستان نخست روستای دهنهٔ غار *Dahaneh-ye Qār* را مشروب می‌سازد و پس از قطع راه اتومبیل‌رو تربت حیدریه به کاریزک و شهرنو به دهستان زاوه وارد می‌شود. در این دهستان نخست روستای سیاه‌سنگ را سیراب کرده و پس از آمیختن با کال سبی از درهٔ میان کوههای زردکمر و کافردوغ (در خاور) و کوههای دوشاخ و مهدی و سفید (در باختر) می‌گذرد و در ضمن روستای سرخ‌آباد را سیراب ساخته و با کال باغ‌قره مخلوط می‌شود. در ۵ کیلومتری شمال باختری روستای سنگان از کوهستان خارج شده و پس از قطع راه اتومبیل‌رو تربت حیدریه به رشتخوار بطرف جنوب و روستاهای باسفر *Bāsfar* و حسن‌آباد و امین‌آباد روان می‌شود و ضمن عبور از اراضی تپه‌ماهور دهستان سنگان روستاهای شعبه *Ša'beh*، سعدآباد، محرم‌آباد، فاضل‌آباد، جنت‌آباد، جنگل و بنداوزبک *Band-e Ozbak* و علی‌بلوچ را مشروب ساخته و سرانجام در ۲۶ کیلومتری باختر جنوبی روستای جنگل به کال شور گناباد می‌ریزد.
محل تلاقی سبی و کال سالار که در دهانهٔ درهٔ باختری کوه زردکمر و ۷ کیلومتری جنوب باختری زاوه قرار دارد، محل مناسبی برای احداث سد بنظر می‌رسد.

کال سالاری Kāl-e Sālāri

← کال تلخ‌بخش، دهستانهای کدکن و بالارخ، شهرستان تربت حیدریه.

کال‌سبز Kāl-e Sabz

دهستان کنارشهر، شهرستان کاشمر. فصلی، ریزابهٔ کال‌شوردرونه، حوضهٔ دشت کویر. طول ۵۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۷۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۸ درصد. مسیر کلی جنوبی.
کال‌سبز از تلاقی کال چاه‌شان و کال باران‌داز، ۱۲۳ کیلومتری باختر شمالی کاشمر و ۳۵ کیلومتری شمال باختری درونه *Daruneh* تشکیل می‌یابد و پس از طی دامنهٔ کوههای هافت *Hāft* و لیساب *Lisāb* و مخلوط شدن با کالهای شور و چشمه‌خواجه، در ۳۸ کیلومتری جنوب باختری درونه به کال‌شوردرونه می‌ریزد.

کال سبزپنبه Kāl-e Sabz panbeh

← ده ملک، دهستان جلگهٔ زوزن، شهرستان تربت حیدریه.

کال‌سبز کاخک Kāl-e sabz-e Kāxk

دهستان آیسک، شهرستان فردوس. فصلی، حوضهٔ دشت کویر. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۳۴۰ متر. شیب متوسط ۳/۲ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

سرچشمه، دامنهٔ جنوب باختری کوه سیاه، ۳۵ کیلومتری خاور شمالی فردوس. مسیر، درهٔ شمال باختری کوه بیم و درهٔ شمالی کوه قراول‌خانه. روستاهای مسیر، مصعبی *Mas'abi* و فیض‌آباد.
این رودخانه در دشت جنوب خاوری فردوس محو می‌گردد.

کال سبی Kāl-e Sebi
← کال گرگ، دهستان زاوه، شهرستان تربت حیدریه.

کال سده Kāl-e Sedeh
← تنگل سده، دهستان بالاخواف، شهرستان تربت حیدریه.

کال سده Kāl-e Sedeh
دهستان القور، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ کال شور سده، حوضهٔ کویر لوت (دغ محمدآباد). طول ۶۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۲ درصد. مسیر کلی باختری.
این رودخانه طی ریزابه‌های بسیار که همگی از کوههای سرگدار *Sargodār*، سرتخت، ایجند *Ijand* و بنوگی *Benogi*، در ۵۰ کیلومتری شمال خاوری بیرجند سرچشمه گرفته‌اند تشکیل می‌شود. نخست با کال مزداب و سپس با کال گروک درهم می‌آمیزد و از جنوب سده می‌گذرد و به روستای جلگه می‌رسد. در این قسمت از مسیر گاه به کال شور نیز نامیده می‌شود و سرانجام در روستای چاهک با کال کلوتک مخلوط شده و کال شور سده را تشکیل می‌دهد.

کال‌سربند Kāl-e Sarband
← کال نوبهار، دهستانهای کنار شهر و کوهپایه، شهرستان کاشمر.

کال سرچل Kāl-e Sarcel
دهستان سنگان، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ کال ریوند، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، ۲۸ کیلومتری خاور جنوبی تربت حیدریه. روستاهای مسیر، سرچل‌بالا، عباس‌آباد و ریوند.

کال سُرخ Kāl-e Sorx
دهستان کدکن، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ کال دهنه، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۰۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
سرچشمه، ۷۴ کیلومتری شمال باختری تربت حیدریه و ۲ کیلومتری باختر روستای آستایش *Āstāyeš*.

کال سُرخ Kāl-e Sorx
دهستانهای فریمان و پایین‌ولایت، شهرستان مشهد. فصلی، ریزابهٔ جام‌رود، حوضهٔ قره‌قوم. طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۳۰ متر. شیب متوسط ۲/۵ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.
کال سرخ طی چند ریزابه که عمده‌ترین آنها از دامنهٔ خاوری کوه قطاراولنگ، در ۲۰ کیلومتری باختر جنوبی فریمان سرچشمه گرفته است تشکیل می‌یابد. این ریزابه پس از خروج از کوهستان از کنار روستای عشق‌آباد می‌گذرد و ضمن عبور از باختر شهر فریمان و قطع راه اتومبیل‌رو مشهد - فریمان با ریزابه‌ای که آن نیز از کوه قطاراولنگ سرازیر شده مخلوط می‌شود و بسوی شمال خاوری منحرف می‌گردد و پس از طی یک قوس راستگرد نسبتاً بزرگ با ریزابهٔ دیگری که از کوه کمرزرد، ۱۸ کیلومتری شمال خاوری فریمان سرچشمه گرفته است مخلوط می‌شود و از دامنهٔ جنوبی کوه ناگهانی بسوی خاور جنوبی روان می‌شود. در روستای سفیدسنگ با کال نهسک مخلوط شده و به جام‌رود تبدیل می‌گردد.

کال سُرخ Kāl-e Sorx
دهستان میان خواف، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ کال خواجه‌یار، حوضهٔ هامون (نمکزار خواف). طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۸۰ متر. شیب متوسط ۲/۳ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، دامنهٔ کوههای باخزر، ۲۱ کیلومتری شمال خاوری خواف (رود). روستای مسیر: مهرآباد.

کال سُرخ Kāl-e Sorx
دهستان نیم‌بلوک، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ کال سنگر، حوضهٔ خاوری یا هامون (نمکزار خواف). طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۰۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ کوه کمرآینه، ۴۴ کیلومتری باختر شمالی قاین.

کال‌سُرخ‌تول Kāl-e Sorxtul
دهستان خواروتوران، شهرستان شاهرود. خشکرود، ریزابهٔ کال‌شورخواروتوران، حوضهٔ دشت کویر. طول ۶ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۸۷۵ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۵۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی باختر شمالی.
سرچشمه، ۶۵ کیلومتری جنوب خاوری بیارجمند.

کال سُرخ درّه Kāl-e Sorx darreh
دهستان بالاولایت، شهرستان کاشمر. فصلی، ریزابهٔ کال‌رود بخی، حوضهٔ دشت کویر. طول ۳۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۷۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۷۰ متر. شیب متوسط ۲/۲ درصد. مسیر کلی جنوبی.
کال سرخ‌دره از ارتفاعات ۲۲ کیلومتری شمال خاوری کاشمر سرچشمه گرفته و پس از خروج از کوهستان به کال تک‌شوراب تغییرنام می‌دهد و در ۱۹ کیلومتری جنوب خاوری کاشمر با کال ریخته مخلوط شده و کال رود بخی را تشکیل می‌دهد.

کال سرزه **Kāl-e Sarzeh**
دهستانهای کوهپایه و کنارشهر، شهرستان کاشمر. فصلی، ریزابهٔ کال خالدار، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۸۵ متر. شیب متوسط ۱/۶ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
این کال از مخلوط شدن کال قلی‌نی و کال اوخروجه پدید می‌آید و پس از آمیختن با کال شور به کال خالدار تبدیل می‌گردد.

کال‌سرقایه **Kāl-e Sarqāyeh**
دهستان سرجام، شهرستان مشهد. فصلی، ریزابهٔ کال‌شور، حوضهٔ قره‌قوم، طول ۱۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۴۰۰ متر. شیب متوسط ۵/۴ درصد. مسیر کلی، شمالی.
سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه پلنگی، ۶۰کیلومتری جنوب مشهد. مسیر، درهٔ خاوری کوههای پلنگی و لیلاجق *Leylājoq* روستای مسیر، سرقایه.

کال سرگچینه **Kāl-e Sargacineh**
دهستان رستم، شهرستان ممسنی. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ شیرین. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۳۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ کوههای سرگچینه و سرهدار *Sarhedār* و سرداب، ۳۶کیلومتری شمال خاوری نورآباد.
این رودخانه در مسیر خود با رودهای کال تنگ‌لاله و تنگ‌دشت بهمن مخلوط می‌شود و در ۴ کیلومتری خاور روستای چم‌زیتون به رودخانهٔ شیرین می‌ریزد.

کال‌سرنو **Kāl-e Sarno**
دهستان فرومد، شهرستان شاهرود. خشکرود، ریزابهٔ کال‌چاه‌در، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۰۰ متر. شیب متوسط ۲/۳ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ باختری کوههای جغتای، ۱۶۵ کیلومتری خاور شاهرود، ۳کیلومتری شمال خاوری فرومد، ریزشگاه، ۱۰ کیلومتری جنوب باختری فرومد.

کال سروبند **Kāl-e Saruband**
دهستان زاوه، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ کال گرگ، حوضهٔ دشت کویر. طول ۳۶ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۳۰ متر. شیب متوسط ۲/۲ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
این کال از دامنهٔ کوه کله‌منار، در ۶۳کیلومتری خاور شمالی تربت‌حیدریه سرچشمه گرفته و پس از عبور از روستاهای رحمت‌آباد، شاهسون، حسن‌آباد و قلعه‌نو بیابان‌شیر در خاور کوه کمرصفی‌آباد با کال‌مزار مخلوط شده و به کال گرگ مبدل می‌گردد.

کال سلامی **Kāl-e Salāmi**
← سلامی، دهستان بالاخواف، شهرستان تربت حیدریه.

کال‌سلیت **Kāl-e Selit ?**
دهستانهای ماروسک و تخت جلگه، شهرستان نیشابور. فصلی، ریزابهٔ کال‌شور سبزوار، حوضهٔ دشت کویر. طول ۶۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۸۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
این رودخانه از کوههای دال‌خان و حیدری واقع در کوههای بینالود، ۴۳کیلومتری شمال باختری نیشابور سرچشمه می‌گیرد و پس از سیراب ساختن روستاهای بار، و دامگان (دامجان) به روستای چهارباغ می‌رسد. در این روستا با رودخانهٔ طاغان مخلوط می‌شود و پس از عبور از روستاهای خانلق و گلشن‌آباد و ینگه‌قلعه، خط آهن تهران - مشهد و همچنین راه اتومبیل‌رو سبزوار به نیشابور را قطع می‌کند و در دهستان تخت جلگه، ۲۸ کیلومتری جنوب باختری نیشابور به کال شور سبزوار می‌ریزد.

کال سُلیمانی **Kāl-e Soleymāni**
دهستان زاوه، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ کال گرگ، حوضهٔ دشت کویر. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۲۸۰ متر. شیب متوسط ۲/۲ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
کال سلیمانی از دامنهٔ خاوری کوه سلیمانی، در ۳۷کیلومتری خاور شمالی تربت حیدریه سرچشمه گرفته و ضمن عبور از درّهٔ خاوری کوه سلیمانی از کنار روستاهای سنائی و انبارسرا عبور می‌کند. در روستای اخیر بسوی جنوب باختری متوجه شده و پس از مشروب ساختن روستای گلسرا بطرف روستای کاریز بالا متوجه می‌شود و در این روستا محو و ناپدید می‌گردد. مازاد آب این کال در مواقع سیلابی به کال گرگ می‌ریزد.

کال‌سنجرد **Kāl-e Senjerd**
دهستان شامکان، شهرستان سبزوار. فصلی، ریزابهٔ کال شامکان، حوضهٔ دشت کویر. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۷ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه نمک و کوه گودال، ۳۵کیلومتری جنوب باختری شامکان و ۳۰کیلومتری جنوب خاوری ششتمد.
این کال از کنار روستای سنگرد یا سنجرد می‌گذرد و به آن کال سنگرد هم می‌گویند.

کال‌سنگ‌آتش **Kāl-e Sangāteš**
دهستان پایین ولایت، شهرستان مشهد. فصلی، ریزابهٔ کال مراغه، حوضهٔ قره‌قوم. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۷ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
سرچشمه، شمال روستای سنگ‌آتش، ۴۵کیلومتری جنوب مشهد.

کال‌سنگ‌اجی **Kāl-e Sangaji**

دهستان کنارشهر، شهرستان کاشمر. فصلی، ریزابهٔ کال شوردرونه، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۷۸۰ متر. شیب متوسط ۳/۸ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

سرچشمه، دامنهٔ کوه چشمه‌اسب، ۲۲ کیلومتری باختر شمالی درونه *Daruneh*.

کال‌سنگ‌بست **Kāl-e Sangbast**

دهستان پیوه‌ژن، شهرستان مشهد. فصلی، ریزابهٔ کشف‌رود، حوضهٔ صحرای قره‌قوم. طول ۲۲ کیلومتر.

این رودخانه که خشکرودی بیش نیست یکی از شاخه‌های کال شور و کال‌مراغه بشمار می‌آید.

کال سنگر **Kāl-e Sangar**

دهستان نیم‌بلوک، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ کال بزرگ، حوضهٔ خاوری یا هامون (نمکزار خواف). طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۸۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی خاوری.

سرچشمه، دامنهٔ کوههای سنجدتک *Senjed tak* و کمرلشکرگاه، ۵۷ کیلومتری باختر شمالی قاین.

این رودخانه پس از عبور از درّهٔ میان کوه کمرآینه (در جنوب) و کمر علی‌پلنگ (در شمال) به دشت خضری وارد می‌شود و در آنجا نخست با کال سرخ و سپس با کال‌های افغانی و برّه‌تقی مخلوط می‌گردد و در ۳۰ کیلومتری شمال باختری قاین به کال بزرگ می‌ریزد.

کال‌سنگرد **Kāl-e Sangerd**

← کال سنجرد. شهرستان سبزوار.

کال‌سوگری **Kāl-e Sogri**

دهستان خوارتوران، شهرستان شاهرود. خشکرود، ریزابهٔ کال‌صبری، حوضهٔ دشت کویر. طول ۴۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۹۶۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۰۰ متر. شیب متوسط ۰/۴ درصد. مسیر کلی شمالی.

این کال از تلاقی کال حجّاج و کال توچاه، در ۸۰ کیلومتری خاور جنوبی بیارجمند تشکیل می‌یابد و پس از عبور از خاور روستای درب‌آهنگ در ۷۷ کیلومتری خاور بیارجمند به کال‌صبری می‌ریزد.

کال سیاه **Kāl-e Siyāh**

شهرستان شاهرود، استان سمنان. فصلی، ریزابهٔ کال‌شور، حوضهٔ دشت کویر (کویر حاج علی‌قلی). طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۵۵ متر. شیب متوسط ۰/۴ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

این رودخانه از منطقه‌ای بنام گرینه *Garinah*، در ۱۶ کیلومتری شمال خاوری شاهرود سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی جنوب از دامنهٔ خاوری کوههای بسطام و بهدشت *Behdašt* عبور می‌کند و با قطع راه اتومبیل‌رو و راه‌آهن شاهرود - مشهد از باختر فرودگاه شاهرود می‌گذرد. سپس بسوی جنوب باختری متوجه می‌شود و پس از عبور از خاور روستاهای تقی‌آباد و جعفرآباد در ۲ کیلومتری باختر روستای حسین‌آباد ساغری با کال‌شور مخلوط می‌شود.

← کال‌شور، شهرستان شاهرود، استان سمنان.

کال سیاه **Kāl-e Siyāh**

دهستان سرجام، شهرستان مشهد. فصلی، ریزابهٔ کال شور سبزوار، حوضهٔ دشت کویر. طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۹ درصد. مسیر کلی شمالی و باختری.

این رودخانه از دامنهٔ باختری کوههای لیلاجق *Leylājoq* و یال‌پلنگ، ۳۵ کیلومتری باختر شمالی فریمان سرچشمه گرفته و به موازات راه اتومبیل‌رو مشهد به تربت حیدریه رو به شمال روان می‌شود. در سر راه گردان‌دژ (کافرقلعه‌سابق) را سیراب می‌کند و بسوی روستای سیدآباد روان می‌شود. در این روستا بسوی باختر متوجه شده و پس از مخلوط شدن با کال قریجه و کال سیل در ۴ کیلومتری باختر دیزباد پائین به کال شور سبزوار می‌ریزد.

کال‌سیاه‌قُلی **Kāl-e Siyāhqoli**

دهستان کوهپایه، شهرستان کاشمر. فصلی، ریزابهٔ کال گوراب، حوضهٔ دشت کویر، طول ۹ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۷ درصد. مسیر کلی باختری.

سرچشمه، دامنهٔ کوههای زرد و سیاه‌قلی، ۷۵ کیلومتری باختر شمالی کاشمر.

کال سیاه‌لاخ **Kāl-e Siyāhlāx**

دهستان بیدخت، شهرستان گناباد. فصلی، ریزابهٔ کال دونخ، حوضهٔ خاوری (نمکزار خواف). طول ۴۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۹ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.

سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه آبکوه، ۵۷ کیلومتری جنوب خاوری گناباد.

این رودخانه از کنار روستای شیرمغز پایین می‌گذرد و پس از عبور از ۲ کیلومتری خاور روستای چاه‌نمک به گیگوش تغییر نام یافته و با کال چاه‌گز مخلوط می‌شود و در ناحیه‌ای بنام بند شیراز به کال دونخ می‌ریزد.

کال‌سی‌چی **Kāl-e Sici**

دهستان بالاولایت، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ رود شصت‌درّه، حوضهٔ دشت کویر. طول ۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۷۰ متر. شیب متوسط ۴/۶ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه سبزآباد، ۱۹ کیلومتری شمال باختری تربت حیدریه.

کال سیر **Kāl-e Sir**
← کال نوبهار، دهستانهای کنار شهر و کوهپایه، شهرستان کاشمر.

کال سیرخون **Kāl-e Sirxun**
دهستان شاهرخت، شهرستان بیرجند. فصلی، حوضهٔ خاوری یا هامون (دریاچهٔ نمکزار). طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۷۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۰۰ متر. شیب متوسط ۰/۷ درصد. مسیر کلی خاوری.
سرچشمه، ۲۱ کیلومتری شمال شاهرخت.

کال‌سیل **Kāl-e Seyl**
← کال بازه‌هور، دهستان سرجام، شهرستان مشهد.

کال سیناب **Kāl-e Sināb**
دهستان کنارشهر، شهرستان کاشمر. فصلی، ریزابهٔ کال‌دهن‌قلعه، حوضهٔ دشت کویر. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۶۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۹۵ متر. شیب متوسط ۱/۲ درصد. مسیر کلی جنوبی و جنوب خاوری.
این کال از دامنهٔ جنوبی کوه چاه‌نی *Cāh ney*، در ۱۰۹ کیلومتری شمال باختری کاشمر سرچشمه گرفته و بنام کال موسی‌آباد از کنار روستای جناباد *Janābād* می‌گذرد و پس از عبور از دهنهٔ علی‌ریخی *Ali rixi* به کال سیناب تغییر نام می‌یابد و رو بسوی روستای سیناب روان می‌شود. در این محل تغییر مسیر داده و بسوی جنوب خاوری متوجه می‌گردد و در جنوب معدن متروکهٔ سیاه با کال معدن مخلوط شده و به کال دهن‌قلعه تبدیل می‌گردد.

کال شازده **Kāl-e Šāzdeh**
← شصت درّه، شهرستان تربت حیدریه، استان خراسان.

کال‌شامکان **Kāl-e Šāmkān**
دهستان شامکان، شهرستان سبزوار. فصلی، ریزابهٔ کال‌شور سبزوار، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۰۰ متر. شیب متوسط ۰/۸ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
این کال از بهم پیوستن کالهای سنجرد، گرگاب و عطائیه در ۹ کیلومتری جنوب روستای شامکان تشکیل می‌گردد و پس از سیراب ساختن روستاهای علی‌آباد و شامکان در ۴۰ کیلومتری خاور جنوبی سبزوار به کال شور سبزوار می‌ریزد.

کال شاه‌بیشه **Kāl-e Šāhbišeh**
دهستان رشتخوار، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ کال فدوک، حوضهٔ خاوری یا هامون (نمکزار خواف). طول ۵۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۷ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه از دامنهٔ شمالی کوه بدردی *Bederdi*، ۶۵ کیلومتری خاور جنوبی تربت حیدریه.
این کال پس از خروج از کوهستان رو به جنوب خاوری متوجه شده و در روستای فدوک به کال فدوک می‌ریزد.

کال شاه‌بیشه **Kāl-e Šāhbišeh**
دهستانهای رشتخوار و بالاخوف، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ رود فدوک، حوضهٔ هامون(نمکزار خواف). طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۳ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ لاخ‌کوهیک، ۱۴ کیلومتری جنوب رشتخوار.
این رودخانه پس از عبور از روستاهای سیدآباد و فدوک با کال منقاب مخلوط شده و به رود فدوک تبدیل می‌گردد.

کال‌شاهراه **Kāl-e Šāhrāh**
دهستان تکاب، شهرستان سبزوار. فصلی، ریزابهٔ کال شور سبزوار. حوضهٔ دشت کویر. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۰۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۶ درصد. مسیر کلی، شمالی.
سرچشمه، ۴۰ کیلومتری جنوب خاوری سبزوار.

کال شاهرُخ **Kāl-e Šāhrox**
دهستان بیدخت، شهرستان گناباد. فصلی، ریزابهٔ شط قدبدی، حوضهٔ خاوری (نمکزار خواف). طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۸۵۰ متر. شیب متوسط ۳/۳ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ باختری کوه تک‌خورد ۸۶ کیلومتری خاور گناباد.

کال شاهرخت **Kāl-e Šāhraxt**
دهستان شاهرخت، شهرستان بیرجند. فصلی، حوضهٔ خاوری یا هامون (دغ پترگان). طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۸۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۶۴۰ متر. شیب متوسط ۰/۴ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.
کال شاهرخت از تلاقی رودخانهٔ بشیران و رود محمدآباد در مجاورت حوض قلندر، ۱۴ کیلومتری باختر جنوبی شاهرخت تشکیل می‌شود و پس از آمیختن با کال بمرود از روستای پرویزآباد عبور می‌کند و در ۳۳ کیلومتری خاور جنوبی شاهرخت به دغ پترگان وارد می‌گردد.

کال شاه‌نشین **Kāl-e Šāhnešin**
← سفید، دهستان چهاردانگه، شهرستان اقلید.

کال شاه‌یک **Kāl-e Šāhyek**
دهستان ربع شامات، شهرستان سبزوار. فصلی، ریزابهٔ کال گرگاب، حوضهٔ دشت کویر. طول ۲۰ کیلومترمربع. ارتفاع سرچشمه ۱۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی، شمالی.
سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه قراولگاه، ۴۹ کیلومتری جنوب شامکان و ۵۶ کیلومتری جنوب خاوری ششتمد. این کال در ۳

کیلومتری باختر روستای بیروت با کال خاک خون مخلوط شده و کال گرگاب را تشکیل می‌دهند.

کال شبدر Kāl-e Šabdar

دهستان کوهپایه، شهرستان کاشمر. فصلی، ریزابهٔ کال سیر، حوضهٔ دشت کویر، طول ۱۱ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۵۰ متر. شیب متوسط ۳/۲ درصد. مسیر کلی جنوبی.

این کال از ارتفاعات ۴۹ کیلومتری شمال باختری کاشمر سرچشمه گرفته و ضمن عبور از دامنهٔ باختری کوه سرتنگل، روستای خور *Xōr* را سیراب می‌سازد، سپس دامنهٔ خاوری کوه زینو *Zinu* را طی نموده و در روستای خانقاه به کال‌سیر می‌ریزد.

کال شریعه Kāl-e Šari'eh

دهستان حلوان، شهرستان طبس. خشکرود، ریزابهٔ کال قنبرو، حوضهٔ دشت کویر. طول ۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۵۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی باختر شمالی.

سرچشمه، دامنهٔ باختری کوه شکفتون *Šekaftun*، ۹۰ کیلومتری باختر شمالی بشرویه.

کال شش‌تراز Kāl-e Šeštarāz

شهرستان کاشمر. فصلی، ریزابهٔ کال شور کاشمر. حوضهٔ دشت کویر. طول ۷۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۷۵ متر. شیب متوسط ۱/۲ درصد. مسیر کلی نخست باختری. سپس جنوب باختری. میانگین آبدهی سالانه ۱۵ میلیون مترمکعب (ایستگاه کاریز).

این رودخانه از تلاقی کال شوراب و نهر شوراب، در ۲۴ کیلومتری شمال خاوری کاشمر تشکیل یافته و ضمن عبور از منطقهٔ کوه سرخ از کنار روستاهای کوشه‌نما *Kušehnemā* و کوشه می‌گذرد و با کال‌های ایور و موشک و بنگول مخلوط می‌شود. در روستای ریوش *Rivaš* با کال اسکیر درهم می‌آمیزد و در سر راه روستاهای ترق *Tarq*، قرچه، کلاتهٔ پائین‌ده و کاریز را مشروب نموده و در ضمن با کال‌های گرمک، کلاتهٔ تیمور و خوشاب مخلوط می‌شود و گاه بنام کال‌ترق نیز خوانده می‌شود. پس از مخلوط شدن با کال خوشاب بسوی جنوب باختری متوجه شده و ضمن سیراب ساختن روستای ایرج‌آباد یا تراز و کندر *Kondor* و عباسیه در ۳۰ کیلومتری باختر جنوبی کاشمر به کال‌شور کاشمر می‌ریزد.

کال شش‌دونگ Kāl-e Šešdong

دهستان نیگنان، شهرستان فردوس. فصلی، حوضهٔ دشت کویر، طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۷۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۲ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.

سرچشمه، دامنهٔ کوههای بزآب *Bozāb* و گوش‌کمر ۳۹ کیلومتری شمال باختری نیگنان.

کال شش‌نمکی Kāl-e Šešnamaki

← ده ملک، دهستان جلگهٔ زوزن، شهرستان تربت حیدریه.

کال شعبه Kāl-e Ša'beh

دهستان سنگان، شهرستان تربت حیدریه. خشکرود، ریزابهٔ کال شور رشتخوار، حوضهٔ دشت کویر (کویر نمک). طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۲۰ متر. شیب متوسط ۰/۴ درصد. مسیر کلی جنوبی.

سرچشمه، ۲۸ کیلومتری جنوب خاوری تربت حیدریه. روستای مسیر، شعبه.

کال شکرتو Kāl-e Šekartu

دهستان بالاولایت، شهرستان تایباد. فصلی، ریزابهٔ رود شهرنو، حوضهٔ قره‌قوم. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۴۰۰ متر. شیب متوسط ۴ درصد. مسیر کلی خاوری.

سرچشمه، دامنهٔ سرکوه، ۳۱ کیلومتری باختر شمالی شهرنو.

کال شل‌آباد Kāl-e Šal ābād

دهستان خوسف، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ نمکزار، حوضهٔ کویر لوت. طول ۷۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۹ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

این رودخانه از دامنهٔ باختری کوههای مولی و بولنجیر *Bolanjir*، در ۶۰ کیلومتری باختر شمالی بیرجند سرچشمه می‌گیرد و پس از عبور از روستاهای کلاته طوطی، خور *Xur* و نوغاب *Nuqāb* به رود پتو تغییر نام داده و در ۹۷ کیلومتری باختر جنوبی بیرجند و ۶۳ کیلومتری باختر خوسف با رود چهارشحنه مخلوط می‌گردد و رودخانهٔ نمکزار را تشکیل می‌دهد.

کال شمخال Kāl-e Šamxāl

دهستانهای کلاته چنار و درونگر، شهرستان درّه‌گز. فصلی، ریزابهٔ رود درونگر، حوضهٔ صحرای قره‌قوم. طول ۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۰۰ متر. شیب متوسط ۷ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.

سرچشمه، گردنهٔ باجگیران، ۵۷ کیلومتری باختر شمالی درّه‌گز.

کال‌شمس‌آباد Kāl-e Šams ābād

دهستان کنارشهر، شهرستان کاشمر. فصلی، ریزابهٔ کال بارانداز. حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۹۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۸۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی باختر شمالی.

سرچشمه، ۲۳ کیلومتری شمال باختری روستای درونه *Daruneh*. در طول مسیر کال هفت‌چاه به آن می‌ریزد.

کال‌شور Kāl-e Šur

شهرستان شاهرود، استان سمنان. فصلی، حوضهٔ دشت کویر

(کویر حاج علی‌قلی). طول ۹۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۶۰ متر. شیب متوسط ۰/۶ درصد. مسیر کلی، نخست باختر جنوبی و سپس جنوبی.
این رودخانه از دامنهٔ باختری کوه چاقندی *Cāqandi*، در ۲۵ کیلومتری جنوب خاوری شاهرود بصورت خشکرودی سرچشمه گرفته و پس از عبور از دامنهٔ شمالی کوه طبله‌زنان در ۲ کیلومتری باختر روستای حسین‌آباد ساغری با کال سیاه مخلوط می‌گردد و رو بسوی باختر جنوبی روان می‌شود و بنام کال‌شور و گاهی نیز بنام کال سیاه به موازات راه‌آهن دامغان -شاهرود جریان می‌یابد. در ۱۹ کیلومتری خاور جنوبی دامغان با نهر شش‌آسیاب و رودخانهٔ مارچشمه مخلوط می‌شود و رو به جنوب‌بسوی‌کویرحاج‌علی‌قلی‌تغییرسمت‌می‌دهدودر ۲۵ کیلومتری جنوب خاوری دامغان به کویر حاج علی‌قلی می‌ریزد.

کال شور **Kāl-e Šur**

← رود شور قاین، شهرستانهای بیرجند و تربت حیدریه، ا ستان خراسان.

کال شور **Kāl-e Šur**

دهستان پایین خواف، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ کال نیک. حوضهٔ خاوری یا هامون (نمکزار خواف). طول ۱۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۸۲۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۳۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، ۲۵ کیلومتری خاور جنوبی سنگان پایین.

کال شور **Kāl-e Šur**

← ماهی‌رود، دهستانهای مؤمن‌آباد و معروفان و دورح، شهرستان بیرجند.

کال‌شوراب **Kāl-e Šurāb**

دهستان خواروتوران، شهرستان شاهرود. خشکرود، ریزابهٔ کال‌شورخواروتوران، حوضهٔ دشت کویر. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۷۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی باختر شمالی.
سرچشمه، دامنهٔ قلهٔ الّه‌کوم *Alleh kum*، ۶۶ کیلومتری خاور جنوبی بیارجمند.

کال شوراب **Kāl-e Šurāb**

دهستان برکوه، شهرستان کاشمر. فصلی، ریزابهٔ کال شش‌تراز، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۸۰۰ متر. شیب متوسط ۴/۲ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، دامنهٔ کوه سنگ‌سفید، ۳۷ کیلومتری شمال خاوری کاشمر.
این رودخانه در ۲ کیلومتری شمال باختری روستای تنورجه *Tanurjeh* با نهر شوراب درهم آمیخته و به کال شش‌تراز تبدیل می‌گردد.

کال شوراب **Kāl-e Šurāb**

دهستان پایین‌ولایت، شهرستان تایباد. خشکرود، ریزابه هری‌رود، حوضهٔ قره‌قوم. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۸۹۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۸۰ متر. شیب متوسط ۰/۴ درصد. مسیر کلی نخست خاوری، سپس شمال خاوری.
این کال از دامنهٔ جنوبی کوه قربان، در ۱۲ کیلومتری جنوب خاوری تایباد سرچشمه گرفته و پس از عبور از روستاهای کاکُری *Kākori* و ارگ *Arg* از نقطه‌ای به فاصلهٔ ۲۲ کیلومتری جنوب خاوری تایباد از مرز ایران خارج شده و به خاک افغانستان وارد می‌گردد. در این کشور بسوی شمال خاوری متوجه می‌گردد و در ۳۰ کیلومتری خاور تایباد به هری‌رود می‌ریزد. این کال در طول مسیر با مازاد آب کال فرزنه مخلوط می‌گردد.

کال شور پائین‌جام **Kāl-e šur-e Pā'in Jām**

دهستان پایین‌جام، شهرستان تربت جام. فصلی، ریزابهٔ هری‌رود، حوضهٔ قره‌قوم. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۷۲۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۶۲۰ متر. شیب متوسط ۰/۷ درصد. مسیر کلی نخست جنوبی، سپس خاور شمالی.
سرچشمه، ۴۰ کیلومتری جنوب خاوری تربت جام.

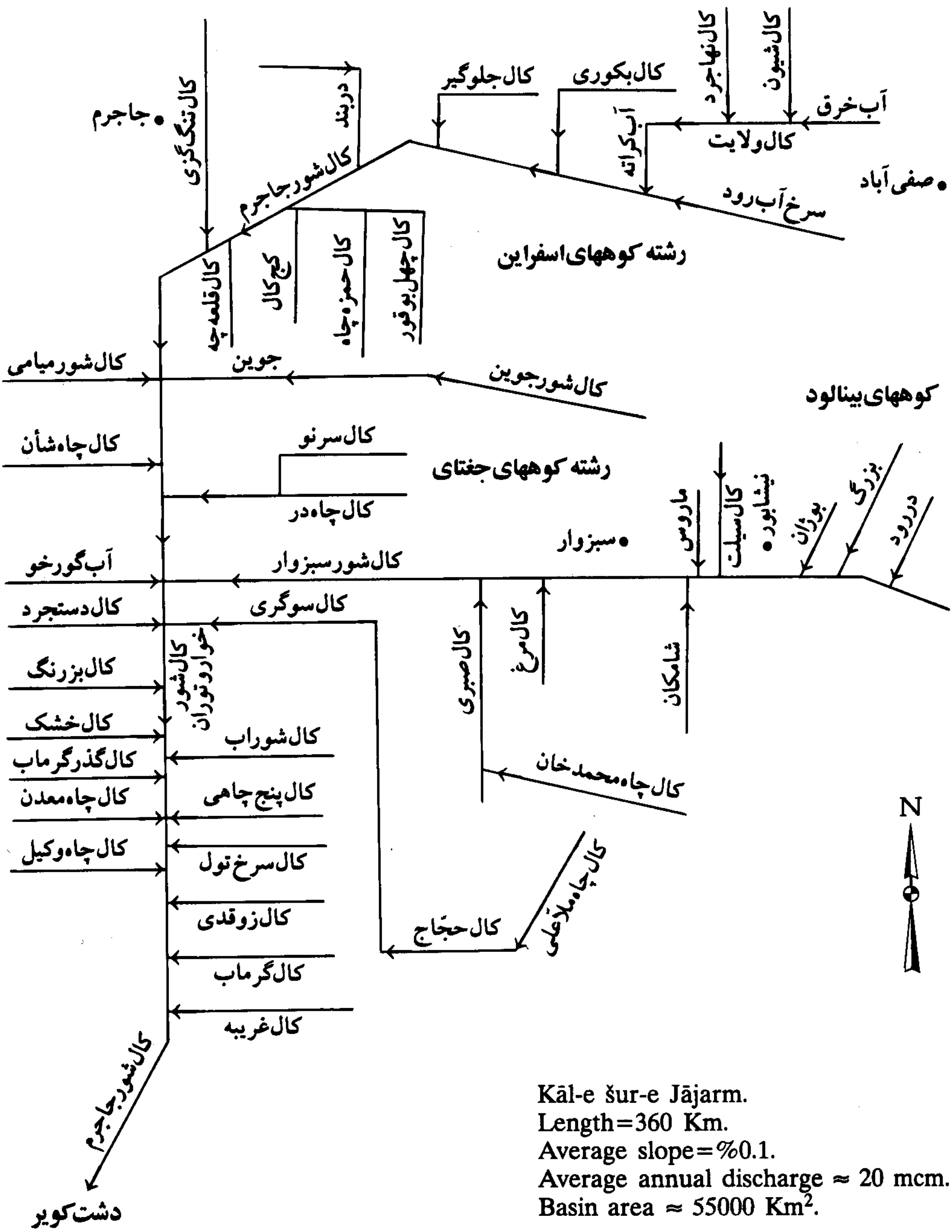
کال‌شورتکاب **Kāl-e šur-e Takāb**

دهستان تکاب، شهرستان سبزوار. فصلی، ریزابهٔ کال‌شور سبزوار. حوضهٔ دشت کویر. طول ۴۶ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۱۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۳ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
سرچشمه، ۵۷ کیلومتری جنوب خاوری سبزوار. روستاهای مسیر، مج *Mej* و مهرشاهی. کال‌گنجی‌در، در روستای مج به آن می‌ریزد.

کال‌شورجاجرم **Kāl-e šur-e Jājarm**

شهرستانهای اسفراین، بجنورد و شاهرود، استانهای خراسان و سمنان. دائمی، حوضهٔ دشت کویر. طول ۳۶۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۸۰ متر. شیب متوسط ۰/۱ درصد. مسیر کلی، نخست باختر شمالی، سپس جنوبی.
این رودخانه از جلگهٔ صفی‌آباد، در ۵۵ کیلومتری جنوب خاوری اسفراین سرچشمه می‌گیرد و بنام سرخ‌آب رو بسوی باختر شمالی روان می‌شود. در روستای فرطان به کال‌شور تغییر نام می‌یابد و از منطقهٔ سبن‌زاره *Sebenzārah* عبور می‌کند و پس از آمیختن با آب کراتی به دهستان رزق‌آباد از شهرستان اسفراین وارد می‌شود و دامنهٔ شمالی رشته‌کوههای جوین را رو به باختر شمالی طی می‌نماید و مناطق میاندشت و شورلق *Šurlaq* را پشت سر می‌گذارد و ضمن آمیختن باکال‌بکوری و کال‌جلوگیر به دهستان جاجرم از شهرستان بجنورد وارد می‌شود و رو بسوی باختر جنوبی تغییر مسیر می‌دهد و در این مسیر با ریزابه‌هایی چون کال‌چهل‌بوقور، کال‌حمزه‌چاه و کال‌قلعه‌چه مخلوط می‌شود و پس از عبور از دامنهٔ شمالی و باختری هردهٔ سیاه‌گچی تغییر مسیر یافته و بطرف جنوب متوجه می‌شود. در

کال‌شور جاجرم (شهرستانهای اسفراین، بجنورد و شاهرود).
طول ۳۶۰ کیلومتر.
شیب متوسط ۰/۱ درصد.
میانگین آبدهی سالانه حدود ۲۰ میلیون مترمکعب.
وسعت حوضهٔ آبگیر حدود ۵۵،۰۰۰ کیلومترمربع.



Kāl-e šur-e Jājarm.
Length=360 Km.
Average slope=%0.1.
Average annual discharge ≈ 20 mcm.
Basin area ≈ 55000 Km^2.

پلی که در ۴کیلومتری باختر ایستگاه جاجرم برای عبور خط آهن ساخته شده با رودخانهٔ جوین و کال شور باختری درهم می‌آمیزد و از باختر روستاهای حسین‌آباد و محمدآباد عبور می‌کند و از استان خراسان به استان سمنان وارد می‌گردد. در این استان راه اتومبیل‌رو شاهرود - سبزوار را قطع می‌کند و پس از آمیختن با کال‌شور سبزوار بنام کال‌شور خواروتوران تغییر نام می‌دهد و پس از مخلوط شدن با کال‌های بزرنگ، چاه‌خشک، گذرزوقدی، گذرگرماب، شوراب، پنج‌چاهی، چاه‌معدن، سرخ‌تول، چاه‌وکیل، گرماب و غریبه در ۱۷۵ کیلومتری جنوب باختری سبزوار به دشت کویر وارد می‌گردد.

کال شور جلگه **Kāl-e šur-e Jolgeh**

← کال دونخ، دهستان جلگهٔ زوزن، شهرستان تربت حیدریه.

کال‌شورجُوین **Kāl-e šur-e Joveyn**

شهرستانهای نیشابور و اسفراین و بجنورد، استان خراسان. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ جوین، حوضهٔ دشت کویر. طول ۲۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۳ درصد. مسیر کلی باختر شمالی.

این رودخانه از تلاقی کال‌ینگجه با ریزابه‌ای که از دامنهٔ باختری کوه بی‌هیم *Bihim* رو به جنوب جریان یافته است تشکیل می‌گردد. نخست روستاهای نومیری *Nōmiri* و نوسرا *Nōsarā* را سیراب می‌کند. با رسیدن به روستای سلطان‌میدان تغییر جهت می‌دهد و بسوی باختر جنوبی متوجه می‌شود. در این مسیر از روستاهای بابابهلول، قزل‌آغل و گلبین *Golbin* عبور می‌کند و به موازات راه اتومبیل‌رو سبزوار به قوچان تا روستای آب‌روان ادامه می‌یابد. در این روستا متوجه دامنهٔ شمالی و باختری کوه کمرسیاه می‌گردد و از روستای دهنهٔ شور می‌گذرد و از شهرستان نیشابور خارج گردیده و به شهرستان اسفراین وارد می‌شود و ضمن عبور از دامنهٔ جنوبی رشته‌کوههای اسفراین از دهستانهای صفی‌آباد و فرطان و رزق‌آباد عبور می‌کند و ضمن آمیختن با کال‌روخیاب به رودخانهٔ جوین نیز نامگذاری می‌شود. با رسیدن به دامنهٔ جنوبی کوه ساتیلموش *Sātilmuš*، شهرستان اسفراین را پشت سر می‌گذارد و به دهستان جاجرم از شهرستان بجنورد وارد می‌شود و سرانجام در زیر پل جاجرم که برای عبور خط آهن تهران - مشهد ساخته شده به کال‌شورجاجرم می‌پیوندد.

کال‌شورچاه **Kāl-e Šur cāh**

دهستان خواروتوران، شهرستان شاهرود. خشکرود، ریزابهٔ کال توچاه، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۹۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۹۰ متر. شیب متوسط ۰/۸ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.

سرچشمه، ۷۰کیلومتری جنوب خاوری بیارجمند و ۱۱ کیلومتری باختر جنوبی روستای احمدآباد.

کال‌شورخواروتوران **Kāl-e šur-e Xār va Turān**

← کال شورجاجرم، شهرستانهای اسفراین، بجنورد و شاهرود.

کال‌شوردرونه **Kāl-e šur-e Daruneh**

شهرستان کاشمر. فصلی، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۳۰کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۷۰۰ متر. شیب متوسط ۰/۲ درصد. مسیر کلی نخست باختری. سپس جنوب باختری.

این رودخانه از بهم پیوستن آبهای دهستان کنارشهر، در ۵۶ کیلومتری باختر جنوبی کاشمر تشکیل یافته و رو به باختر جریان می‌یابد. در ۴۴کیلومتری جنوب باختری برداسکن با کال دهن‌قلعه مخلوط می‌شود و ضمن عبور از ۱۰کیلومتری جنوب درونه با رودهایی چون دهنهٔ فرح، کال چشمه‌اسب و کال سنگ‌آجی مخلوط شده و بنام کال درونه از نقطه‌ای به مختصات ۵۷ درجه طول و ۳۵ درجه عرض می‌گذرد و در ۹۵ کیلومتری جنوب باختری درونه به دشت کویر وارد می‌گردد.

کال‌شوررشتخوار **Kāl-e šur-e Roštxār**

دهستانهای رشتخوار و سنگان، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ کال سالار، حوضهٔ دشت کویر (کویر نمک). طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۰۰۰ متر. شیب متوسط ۰/۴ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

این رودخانه از ۹کیلومتری جنوب رشتخوار سرچشمه گرفته و ضمن مخلوط شدن با کالهای خواجه، ریوند، حسنقلی، چاه‌شور و کال شعبه در ۲۸کیلومتری جنوب باختری رشتخوار به کال‌سالار می‌ریزد.

کال‌شوررودشامکان **Kāl-e šurrud-e Šāmkān**

دهستانهای شامکان، شهرستان سبزوار و عشق‌آباد، شهرستان نیشابور. فصلی، ریزابهٔ کال عطائیه، حوضهٔ دشت کویر. طول ۵۰کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۹۰ متر. شیب متوسط ۲/۴ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

این رودخانه از دامنهٔ شمالی کوه سنگ‌سفید و دامنهٔ جنوبی کوه گچی، ۲۹کیلومتری باختر جنوبی کدکن *Kadkan* سرچشمه گرفته و پس از عبور از کوههای جنوب نیشابور به روستای شوررود وارد می‌شود و پس از سیراب نمودن روستای مزبور، راه اتومبیل‌رو نیشابور به کاشمر را قطع می‌کند و در ۲۵ کیلومتری جنوب خاوری روستای شامکان به کال عطائیه می‌ریزد.

کال شورروک **Kāl-e Šurruk**

دهستانهای سرایان و سه‌قلعه، شهرستان فردوس. فصلی، حوضهٔ کویر لوت. طول ۵۰کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۲۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

سرچشمه، ۴۳کیلومتری خاور جنوبی فردوس.

کال‌شورسبزوار **Kāl-e šur-e Sabzevār**

شهرستانهای نیشابور و سبزوار، استان خراسان. فصلی، ریزابهٔ

کال‌شورجاجرم، حوضهٔ دشت کویر. طول ۲۹۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۶۰ متر. شیب متوسط ۰/۳ درصد. مسیر کلی باختری. میانگین آبدهی سالانه ۴۹ میلیون‌مترمکعب(اندازه‌گیری‌شده در ایستگاه حسین‌آباد جنگل).
کال‌شورسبزوار که به آن رود کال‌شور نیز می‌گویند از دامنهٔ کوههای قره‌کمر و پیازی، در ۶۰ کیلومتری جنوب باختری مشهد و ۵ کیلومتری باختر روستای بازه‌هور *Bāzeh hur* سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی شمال باختری روان می‌شود، در ۴ کیلومتری باختر جنوبی روستای دیزآباد پائین با کال سیاه مخلوط می‌شود و بسوی باختر متوجه می‌گردد و پس از آمیختن با کال چشمه‌ریگ و کال حوض‌ملحه و کال قونگ از ۱۳ کیلومتری جنوب نیشابور عبور می‌کند و با ریزابه‌های بسیاری که غالباً از کوه بینالود سرچشمه گرفته‌اند مخلوط می‌شود و از جنوب روستاهای رهن‌کاریز و نوآباد می‌گذرد و از شهرستان نیشابور به شهرستان سبزوار وارد می‌گردد و با عبور از یک کیلومتری جنوب روستای حسن‌آباد از ۵ کیلومتری جنوب سبزوار و همچنین از کنار روستای صدرآباد می‌گذرد و رو بسوی باختر به جریان خود ادامه می‌دهد و دهستان فروغن را از دهستانهای باشتین *Bāštin* و کاه *Kāh* و مزینان *Mazinān* جدا می‌سازد و در ۲۵ کیلومتری جنوب عباس‌آباد به کال‌شورجاجرم می‌ریزد.
آب این رودخانه همانطوری که از نام آن پیداست، شور است.

کال‌شورسرجام Kāl-e šur-e Sarjām

دهستان سرجام، شهرستان مشهد. فصلی، ریزابهٔ رود کرتیان، حوضهٔ قره‌قوم. طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۱ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.
این کال از دامنهٔ کوه سیرزار *Sirzār*، ۵۰ کیلومتری جنوب باختری مشهد و ۱۴ کیلومتری جنوب خاور شاه‌تقی سرچشمه گرفته و رو به شمال از کنار روستای حسن‌آباد عبور می‌کند و پس از گذشتن از ۲ کیلومتری خاور زمان‌آباد بسوی خاور متوجه شده و به موازات خط آهن نیشابور - مشهد رو به خاور جریان می‌یابد. در حوالی ایستگاه راه‌آهن فریمان بسوی شمال خاوری متوجه گردیده و به رود کرتیان می‌ریزد.

کال‌شورشامکان Kāl-e šur-e Šāmkān

دهستان شامکان، شهرستان سبزوار. فصلی، ریزابهٔ کال گرگاب، حوضهٔ دشت کویر. طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۰۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، دامنهٔ کوه زلزله‌خیز، ۴۳ کیلومتری جنوب خاوری روستای شامکان.

کال‌شور فردوس Kāl-e šur-e Ferdōs

دهستانهای حومه و خانه کوک، شهرستان فردوس. فصلی، ریزابهٔ کال نمک، حوضهٔ دشت کویر (کویر نمک). طول ۷۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۸۳۰ متر. شیب متوسط ۰/۶ درصد. مسیر کلی باختر شمالی.
این رودخانه از تلاقی کال چهل و کال خرو در ۱۰ کیلومتری شمال باختری فردوس تشکیل می‌شود و ضمن عبور از دامنهٔ خاوری کوههای گله‌چونگ و دری‌دوغ از روستاهای طاهرآباد و ابراهیم‌آباد می‌گذرد و در ۷ کیلومتری خاور جنوبی نیگنان به کال نمک می‌ریزد. در دهستان حومه با رودخانهٔ حوضه مخلوط می‌شود.

کال‌شورقره‌تیکان Kāl-e šur-e Qarehtikān

دهستان زاوین، شهرستان مشهد. فصلی، حوضهٔ صحرای قره‌قوم، طول تا مرز ایران و ترکمنستان ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه (نقطهٔ خروج از مرز) ۵۳۰ متر. شیب متوسط ۱/۸ درصد. مسیر خاوری.
این رودخانه از ارتفاعات خاوری روستای حمام‌قلعه، در ۷۴ کیلومتری شمال خاوری مشهد سرچشمه می‌گیرد و پس از مخلوط شدن با ریزابه‌های کوچکی که از اطراف سرازیر می‌شوند بسوی روستای قلیچ‌آباد روان می‌شود و پس از آمیختن با کال درخت بی‌بی از شمال روستای قره‌تیکان می‌گذرد و در یک کیلومتری شمال خاوری روستای مزبور از مرز ایران و ترکمنستان خارج می‌گردد. به این رودخانه قره‌تیکان‌سو نیز می‌گویند.

کال‌شورکاشمر Kāl-e šur-e Kāšmar

دهستان برکال، شهرستان کاشمر و دهستان یونسی، شهرستان گناباد. فصلی، حوضهٔ دشت کویر. طول ۶۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۹۹۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۰۰ متر. شیب متوسط ۰/۳ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.
این کال در ۶ کیلومتری جنوب باختری کاشمر سرچشمه گرفته و رو به باختر روان می‌شود و از کنار روستای کلاتهٔ شور عبور می‌کند و پس از آمیختن با کال قوژد رو بسوی باختر جنوبی متوجه می‌شود و از کنار روستاهای کلاتهٔ رحیم و علی‌آباد و سنبل *Sonbol* می‌گذرد و با کال شش‌تراز درهم می‌آمیزد و ضمن پیمودن دامنهٔ باختری کوه خرسنگذاری *Xarsangozāri*، روستاهای مهدی‌آباد و سعدالدین را سیراب می‌کند و در ۲۱ کیلومتری جنوب باختری روستای اخیر وارد دشت کویر می‌شود.

کال شور کدیور Kāl-e šur-e Kadivar

دهستان کاکان، شهرستان سپیدان. فصلی، ریزابهٔ رود شور کاکان، حوضهٔ نیریز (دریاچهٔ بختگان). طول ۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۹۸۰ متر. شیب متوسط ۴ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، کوه کدیور، ۳۸ کیلومتری شمال باختری اردکان.

کال‌شورکنارشهر Kāl-e šur-e Kenāršahr

دهستان کنارشهر، شهرستان کاشمر. خشکرود، ریزابهٔ کال‌سبز، حوضهٔ دشت کویر، طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۲ درصد.

مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه چشمه‌زاغ، ۱۳۵ کیلومتری باختر شمالی کاشمر و ۵۰ کیلومتری شمال‌باختری‌درونه *Daruneh*.

کال‌شورکنارشهر Kāl-e šur-e Kenāršahr
دهستان کنارشهر، شهرستان کاشمر. فصلی، ریزابهٔ کال خالدار، حوضهٔ دشت کویر. طول ۹ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۸۵ متر. شیب متوسط ۱/۸ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، دامنهٔ خاوری کوه زنگالو *Zangālu*، ۷۵ کیلومتری باختر شمالی کاشمر. این کال پس از آمیختن با کال سرزه به کال خالدار تبدیل می‌شود.

کال شور گناباد Kāl-e šur-e Gonābād
شهرستان گناباد، استان خراسان. فصلی، حوضهٔ دشت کویر (کویر نمک). طول ۱۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۸۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۸۰۰ متر. شیب متوسط صفر. مسیر کلی باختر شمالی.
این رودخانه در واقع کال دونخ است که از منطقه‌ای بنام دق حاجی اسحاق جدا شده و رو بسوی باختر شمالی جریان می‌یابد. در کویر نمکسار با کال سالار مخلوط می‌گردد و پس از قطع راه اتومبیل‌رو تربت حیدریه به گناباد از دامنهٔ جنوبی شکستهٔ میاندهی و شکستهٔ یونسی می‌گذرد و پس از عبور از شمال روستای یونسی، در ۳۹ کیلومتری شمال باختری بجستان به کویر نمک می‌ریزد.

کال‌شورمیامی Kāl-e šur-e Meyāmey
دهستانهای کلاته‌های غربی و شرقی، شهرستان شاهرود. فصلی، ریزابهٔ کال‌شور جاجرم، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۳ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.
کال‌شورمیامی از چشمه‌های شیرین و سراره *Sarāreh*، واقع در دامنهٔ جنوبی کوه سیاه، در ۲۵ کیلومتری شمال خاوری شاهرود سرچشمه می‌گیرد و پس از آمیختن با ریزابه‌هایی که از ارتفاعات ارمیان *Armiyān* سرازیر شده‌اند، به موازات خط آهن شاهرود، مشهد رو بسوی خاور جریان می‌یابد. در روستای حسین‌آباد با شاهرودخانه و رودهای زرین‌کمر و سیل مالگنداب مخلوط می‌شود و رو بسوی خاور شمالی روان می‌گردد. در طول مسیر با ریزابه‌های بسیاری که خشکرودها و مسیل‌هایی بیش نیستند نیز درهم می‌آمیزد و در ۷ کیلومتری خاور ایستگاه راه‌آهن ابریشمی با رودخانهٔ جوین مخلوط می‌شود و به کال‌شور جاجرم تغییر نام می‌یابد.

کال‌شهرسوخته Kāl-e šahr-e Suxteh
دهستان شامکان، شهرستان سبزوار. فصلی، ریزابهٔ کال‌شور سبزوار، حوضهٔ دشت کویر. طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۱۲۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.

سرچشمه، ۷۳ کیلومتری جنوب خاوری سبزوار.

کال شیخ Kāl-e Šeyx
دهستان پایین‌ولایت، شهرستان تایباد. فصلی، ریزابهٔ کال شوراب، حوضهٔ قره‌قوم. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۸۵۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.
سرچشمه، دامنهٔ کوههای برمانی و سرخر، ۳۴ کیلومتری جنوب باختری تایباد. مازاد آب این کال در بارندگیهای غیرعادی به کال شوراب می‌ریزد.

کال‌شیون Kāl-e Šivan
دهستان بام، شهرستان اسفراین. فصلی، ریزابهٔ کال‌ولایت، حوضهٔ دشت کویر. طول ۲۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۰۰ متر. شیب متوسط ۳/۲ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، ارتفاعات ۵۶ کیلومتری شمال خاوری حکم‌آباد. روستاهای مسیر، همه‌گجی *Hamehgaji*، کرنان *Kornān*، آغوش و مام. ریزشگاه، یک کیلومتری جنوب بام، ۴۱ کیلومتری شمال خاوری حکم‌آباد.

کال‌صبری Kāl-e Sabri
دهستان مزینان، شهرستان سبزوار. خشکرود، ریزابهٔ کال‌شور جاجرم، حوضهٔ دشت کویر. طول ۸۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۶۰ متر. شیب متوسط ۰/۳ درصد. مسیر کلی نخست شمالی، سپس باختری.
کال‌صبری از بهم پیوستن کال‌چاه‌محمدخان و کال‌دوچاهی، در ۸۵ کیلومتری جنوب باختری سبزوار و در مجاور روستای صبری تشکیل می‌گردد و رو بسوی شمال از میان توده‌های شن می‌گذرد و پس از طی ۴۵ کیلومتر در محلی به فاصلهٔ ۲۷ کیلومتری جنوب باختری داورزن تغییر مسیر داده و بسوی باختر متوجه می‌گردد و ضمن عبور از کویر نمک با کال‌سوگری درهم آمیخته و به کال‌شورجاجرم می‌ریزد.

کال صلات Kāl-e Salāt
دهستان بایگ، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ کال حصار، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۳۰ متر. شیب متوسط ۶/۷ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه گچی، ۵۶ کیلومتری شمال باختری تربت حیدریه. مسیر، درهٔ خاوری کوه سنگ سفید. در طول مسیر با کال اصل کاریز مخلوط می‌شود.

کال‌طبق‌سر Kāl-e Tabaqsar
دهستان کنارشهر، شهرستان کاشمر. فصلی، ریزابهٔ کال چشمه خواجه، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۴۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۹۰ متر. شیب متوسط ۱/۷ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.

سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه طبق‌سر، ۲۸ کیلومتری شمال باختری روستای درونه *Daruneh*.

Kāl-e Tarqati **کال طرقطی**

دهستان زاوین، شهرستان مشهد. فصلی، ریزابهٔ کال‌شور قردتیکان، حوضهٔ صحرای قره‌قوم. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۰۰ متر. شیب متوسط ۵/۲ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.

سرچشمه، کوه قره‌داغ، ۵۲ کیلومتری شمال خاوری مشهد. روستاهای مسیر، زاوین بالا و زاوین پائین و طرقطی. ریزشگاه ۴ کیلومتری شمال خاوری روستای طرقطی.

Kāl-e Abbās ābād **کال‌عباس‌آباد**

دهستان کنارشهر، شهرستان کاشمر. فصلی، ریزابهٔ کال‌ورشق، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۳۰ متر. شیب متوسط ۱/۶ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

سرچشمه، ارتفاعات ۱۱۷ کیلومتری باختر شمالی کاشمر و ۵۳ کیلومتری شمال باختری درونه *Daruneh*.

Kāl-e Oryān **کال عُریان**

دهستان بالاولایت، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ رود شصت‌درّه، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۶ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۱۴۴۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۲ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

سرچشمه، دامنهٔ کوه اسفیوخ *Esfeyux*، ۱۱ کیلومتری شمال خاوری تربت حیدریه. در فصلهای پرباران شاخه‌ای از کال سالار جدا شده و به کال عریان می‌ریزد.

Kāl-e Atā'iyeh **کال عطائیه**

← کال دوکالی، دهستان ربع شامات، شهرستان سبزوار.

Kāl-e Ali ābād **کال علی‌آباد**

دهستان کنارشهر، شهرستان کاشمر. فصلی، ریزابهٔ کال شور کاشمر، حوضهٔ دشت کویر. طول ۶۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۳۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۱۰ متر. شیب متوسط ۰/۵ درصد. مسیر کلی جنوبی.

این کال از ارتفاعات ۳۷ کیلومتری باختر شمالی کاشمر سرچشمه گرفته و پس از عبور از روستای علی‌آباد راه اتومبیل‌رو کاشمر برداسکن را قطع می‌کند و به کال پنجه‌خر تغییر نام می‌یابد و بسوی دشتهای جنوبی برداسکن روان می‌شود و در حوالی روستای گوشه *Gušeh* ناپدید می‌گردد. مازاد آب این کال در فصلهای پرباران به کال شور می‌ریزد.

Kāl-e Qaribeh **کال‌غریبه**

دهستان خواروتوران، شهرستان شاهرود. خشکرود، ریزابهٔ کال‌شورخواروتوران، حوضهٔ دشت کویر. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۵۰ متر. شیب متوسط ۲/۱ درصد. مسیر کلی باختری.

سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوههای غریبه و هیزمی، ۸۰ کیلومتری جنوب خاوری بیارجمند.

Kāl-e Qolāmbeyg **کال‌غلام‌بیگ**

دهستان ربع شامات، شهرستان سبزوار. فصلی، ریزابهٔ کال‌آلبلاغ، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۷۰ متر. شیب متوسط ۲/۱ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.

سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه قلعه‌چوق، ۵۰ کیلومتری جنوب باختری روستای شامکان و ۴۷ کیلومتری روستای ششتمد.

Kāl-e Farah **کال‌فرح**

دهستان کنارشهر، شهرستان کاشمر. فصلی، ریزابهٔ کال شوردرونه، حوضهٔ دشت کویر. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۰۵ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی جنوبی.

سرچشمه، ۱۵ کیلومتری شمال باختری درونه *Daruneh*. به آن دهنهٔ فرح نیز می‌گویند.

Kāl-e Farezneh **کال فرزنه**

دهستان پایین‌ولایت، شهرستان تایباد. خشکرود، ریزابهٔ کال شوراب، حوضهٔ قره‌قوم. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۲۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۹۰۰ متر. شیب متوسط ۳/۵ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.

سرچشمه، ۳۵ کیلومتری جنوب باختری تایباد.

این کال پس از عبور از روستای فرزنه در دشت فرو می‌رود و مازاد آب آن در بارندگیهای غیرعادی به کال شوراب می‌ریزد.

Kāl-e Qāsem ābād **کال قاسم‌آباد**

دهستان عشق‌آباد، شهرستان نیشابور. فصلی، ریزابهٔ کال شور سبزوار، حوضهٔ دشت کویر. طول ۴۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۱۰۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی شمالی.

سرچشمه، ۵۲ کیلومتری جنوب باختری نیشابور و ۸ کیلومتری جنوب خاوری روستای ماروس *Mārus*. روستاهای مسیر، قاسم‌آباد و نصرآباد. کال ماروس به آن می‌ریزد.

Kāl-e Qāyen **کال قاین**

← رود شور قاین، شهرستانهای بیرجند و تربت حیدریه، استان خراسان.

Kāl-e Qabrestān **کال قبرستان**

دهستان کنارشهر، شهرستان کاشمر. فصلی، ریزابهٔ کال دهن‌قلعه، حوضهٔ دشت کویر. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۹۵ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۰۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی جنوبی.

کال قبرستان از تلاقی کال چاه‌نمک و کال گوراب، ۸۴

کیلومتری باختر شمالی کاشمر تشکیل یافته و پس از مخلوط شدن با کال ناریجه از کنار معدن مس عبور می‌کند و در ۳۷ کیلومتری باختر شمالی برداسکن به کال دهن‌قلعه می‌ریزد.

کال قجر **Kāl-e Qajar**

دهستان رشتخوار، شهرستان تربت حیدریه. خشکرود، ریزابهٔ کال ریوند، حوضهٔ دشت کویر (کویر نمک). طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۷۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، ۸ کیلومتری شمال باختری رشتخوار.

کال قراول‌گاه **Kāl-e Qarāvolgāh**

← کال جانی، دهستان پایین‌خواف، شهرستان تربت حیدریه.

کال قره‌حجن **Kāl-e Qarehhajan ?**

دهستان آتابای شمالی، شهرستان گنبدکاووس. فصلی، ریزابهٔ رود اترک، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۵ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۶ درصد. مسیر کلی باختر شمالی.
سرچشمه، کوه ناری‌داغ، ۵۱ کیلومتری شمال گنبدکاووس.

کال‌قره‌داغ **Kāl-e Qarehdāq**

← کال درخت بی‌بی، دهستان زاوین، شهرستان مشهد.

کال‌قره‌قبر **Kāl-e Qarehqabr ?**

دهستان آتابای شمالی، شهرستان گنبدکاووس. فصلی، ریزابهٔ رود اترک، حوضهٔ دریای خزر. طول حدود ۱۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۲۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود صفر. شیب متوسط ۰/۱ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، دیوار اسکندر، ۴۰ کیلومتری باختر گنبد کاووس.

کال قریجه **Kāl-e Qarijeh**

دهستان سرجام، شهرستان مشهد. فصلی، ریزابهٔ کال سیاه، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۴۰ متر. شیب متوسط ۱/۳ درصد. مسیر کلی شمالی.
سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه یال‌سرخ، ۱۵ کیلومتری جنوب باختری شاه‌تقی.

کال‌قلعه‌چه **Kāl-e Qal'ehceh**

دهستان گرمه، شهرستان بجنورد. ریزابهٔ کال‌شور جاجرم، حوضهٔ دشت کویر. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۱۰ متر. شیب متوسط ۰/۴ درصد. مسیر کلی نخست باختری، سپس شمالی.
سرچشمه، دامنهٔ کوه هردهٔ‌سیاه *Hardeh-ye Siyāh*، در ۳۰ کیلومتری خاور جنوبی جاجرم. مسیر، منطقهٔ میاندشت. ریزشگاه، ۱۷ کیلومتری خاور جنوبی جاجرم.

کال قلی‌نی **Kāl-e Qoliney**

← کال گزبار، دهستان کوهپایه، شهرستان کاشمر.

کال‌قنبرو **Kāl-e Qanbaru**

دهستان حلوان، شهرستان طبس. خشکرود، حوضهٔ دشت کویر. طول ۸۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۰۰ متر. شیب متوسط ۰/۷ درصد. مسیر کلی باختر شمالی.
سرچشمه، دامنهٔ کوههای شکفتون *Šekaftun* و آب‌بزو، ۸۴ کیلومتری باختر شمالی بشرویه. روستای مسیر پیرحاجات. کال شریعه در طول مسیر به آن می‌ریزد.

کال‌قوژد **Kāl-e Quždd**

← تنگل سنگ نسوه، دهستانهای بالاولایت و شش‌تراز، شهرستان کاشمر.

کال‌قونگ **Kāl-e Qavang**

دهستان بالارخ، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ کال شور سبزوار، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۸۰ متر. شیب متوسط ۰/۷ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
کال قونگ از تلاقی کال کمرزرد و کال گوش‌قال در روستای همایی، ۷۰ کیلومتری شمال باختری تربت حیدریه تشکیل می‌یابد و در ۸۵ کیلومتری شمال باختری تربت حیدریه به کال شور سبزوار می‌پیوندد.

کال قهر تخته **Kāl-e qahr-e Taxteh**

دهستان محولات، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ کال زرنوخ، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۲۵ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۳۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، ۳۵ کیلومتری جنوب باختری تربت حیدریه.

کال قهرمان **Kāl-e Qahremān**

دهستانهای سرجام و پایین‌ولایت، شهرستان مشهد. فصلی، ریزابهٔ کال شور مراغه، حوضهٔ قره‌قوم. طول ۲۱ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی شمالی.
سرچشمه، ۴ کیلومتری شمال فرهادگرد و ۱۵ کیلومتری شمال باختری فریمان. روستاهای مسیر، سعدآباد، حاجی‌آباد و باقرآباد.
این کال در طول مسیر با ریزابه‌های بسیار مخلوط شده و در روستای باقرآباد به کال مراغه می‌ریزد.

کالک **Kālek**

دهستان شپیران *Šepirān*، شهرستان سلماس (شاهپور). فصلی، ریزابهٔ زولاچای، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۱۱ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۷۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۳۰۰ متر. شیب متوسط ۴ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.

این رودخانه از نواحی مرزی ایران و ترکیه واقع در دهستان شپیران، ۴۶کیلومتری باختر جنوبی سلماس سرچشمه می‌گیرد و بسوی جنوب خاوری جریان می‌یابد و پس از عبور از روستای کالک *Kālek* در ۶کیلومتری جنوب خاوری روستای مزبور به زولاچای می‌ریزد.

کال کاریزک Kāl-e Kārizak

دهستان بایگ، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ تنگل قلعه‌جوق، حوضهٔ دشت کویر. طول ۶کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۸۰ متر. شیب متوسط ۳/۷ درصد. مسیر کلی، جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه کمراستوم *Kamarastum*، ۳۳ کیلومتری شمال باختری تربت حیدریه. مسیر، درّهٔ خاوری کوه هرکره *Harkarah*، روستای مسیر، فدیحه *Fadiheh*.

کال کاریزه Kāl-e Kārizeh

دهستان میان‌ولایت، شهرستان تایباد. فصلی، ریزابهٔ کال دربند. حوضهٔ صحرای قره‌قوم. طول ۳۰کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۰۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ کوههای باخزر، در ۳۷کیلومتری باختر تایباد. روستاهای مسیر، پشته، ایله و آبغه *Ābqeh*.

کال کدکن Kāl-e Kadkan

دهستانهای کدکن و بالارخ، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ کال قونگ، حوضهٔ دشت کویر. طول ۳۲کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۶ درصد. مسیر کلی، شمالی.
کال کدکن از مجاورت روستای براق *Borāq* واقع در دامنهٔ شمالی کوه پرّه‌تیغی، در ۵۰کیلومتری شمال باختری تربت حیدریه سرچشمه گرفته و پس از قطع راه اتومبیل‌رو تربت حیدریه به ماروس و نیشابور از دامنهٔ خاوری کوه سفیدگلبو *Sefid golbu* می‌گذرد و روستای قوش‌آغل را سیراب می‌کند و به کال گوش‌قال تغییر نام می‌دهد و در خاور روستای همایی باکال کمرزرد مخلوط شده به کال قونگ تبدیل می‌گردد.

کال کُرغه Kāl-e Korqah

دهستان میان‌خواف، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ کال خواجه‌یار، حوضهٔ خاوری (نمکزار خواف). طول ۲۰کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۲ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، دامنهٔ کوههای سمبلوجی *Sambaluji* و شش آب، ۱۸کیلومتری خاور خواف (رود).
این کال پس از قطع راه اتومبیل‌رو تربت حیدریه به تایباد از روستای نیشتفان *Ništafān* می‌گذرد و در یک کیلومتری جنوب باختری روستای مزبور به کال خواجه‌یار می‌پیوندد.

کال‌کروج Kāl-e Koruj

دهستان کوه همائی، شهرستان سبزوار. خشکرود، ریزابهٔ کال چاه‌محمدخان، حوضهٔ دشت کویر. طول ۲۲کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۸ درصد. مسیر کلی باختری.
سرچشمه، ۶۶کیلومتری جنوب باختری سبزوار. روستای مسیر، کروج. این رودخانه باکال ذوالفرّخ مخلوط شده و به کال چاه‌محمدخان تبدیل می‌گردد.

کال کفتار Kāl-e Kaftār

دهستان درمیان، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ رود تخته‌جان، حوضهٔ خاوری یا هامون(دغ توندی). طول ۷کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۹۰ متر. شیب متوسط ۵ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ کوه گزیک، ۱۷کیلومتری شمال باختری گزیک.

کال کلات Kāl-e Kalāt

دهستانهای کاخک و زیبد، شهرستان گناباد. فصلی، حوضهٔ دشت کویر (دشت گناباد). طول ۲۵کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۱۰۰ متر. شیب متوسط ۲/۸ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
سرچشمه، ۲۷کیلومتری جنوب باختری گناباد. روستاهای مسیر، کلات و رهن.

کال کلاتهٔ تیمور Kāl-e kalāteh-ye Teymur

دهستان تکاب، شهرستان کاشمر. فصلی، ریزابهٔ کال شش‌تراز، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۱کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۲۰ متر. شیب متوسط ۴/۴ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، ۲۰کیلومتری شمال باختری کاشمر.

کال کلاتهٔ شیخ Kāl-e kalāteh-ye Šeyx

دهستان میان‌ولایت، شهرستان تایباد. فصلی، ریزابهٔ کال دربند. حوضهٔ صحرای قره‌قوم. طول ۱۵کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۱۰ متر. شیب متوسط ۲/۳ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.
سرچشمه، ۳۳کیلومتری باختر تایباد.

کال‌کلوتک Kāl-e Kolutak

← کلوتک، دهستانهای القور و خوسف، شهرستان بیرجند.

کال کلوقرپ Kāl-e Koluqarap ?

دهستان آتابای شمالی، شهرستان گنبدکاووس. فصلی، ریزابهٔ رود اترک، حوضهٔ دریای خزر. طول حدود ۱۰کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۳۰ متر. شیب متوسط ۰/۵ درصد. مسیر کلی باختری.
سرچشمه، ۵۶کیلومتری شمال گنبدکاووس.

کال کماستان Kāl-e Kamāstān

دهستان کوهپایه، شهرستان کاشمر. فصلی، ریزابهٔ کال گوراب،

حوضهٔ دشت کویر، طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۶۰ متر. شیب متوسط ۱/۶ درصد. مسیر کلی، جنوبی. میانگین آبدهی سالانه ۱۱ میلیون مترمکعب (ایستگاه حطیطه).
سرچشمه، ۸۴ کیلومتری شمال باختری کاشمر و ۱۰ کیلومتری باختر روستای مج *Mej*.

کال کمرزرد **Kāl-e Kamar zard**
دهستان بالارخ، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ کال قونگ، حوضهٔ دشت کویر. طول ۲۱ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۳ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه چنگ‌علی‌مهدی، ۴۹ کیلومتری شمال باختری تربت حیدریه. روستای مسیر، کته‌تلخ *Katehtalx*. رودشور کدکن به آن می‌ریزد و پس از آن که در روستای همایی با کال گوش‌قال مخلوط شد بـه کـال قـونگ تبدیل می‌گردد.

کال کندماهنجو **Kāl-e kand-e Māhanju**
دهستان بیدخت، شهرستان گناباد. فصلی، ریزابهٔ رود شور، حوضهٔ هامون (نمکزار خواف). طول ۲۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۲۰ متر. شیب متوسط ۰/۸ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
سرچشمه، کلوت قست *Qast*، ۸۵ کیلومتری خاور جنوبی گناباد. ریزابه‌هایی که بـه آن مـی‌ریزند، کـال تـلخاب و کـال چاه‌رود، در ۴ کیلومتری باختر شمالی امیرآباد بـه رودشـور می‌ریزد.

کال‌کندو **Kāl-e Kandu**
دهستان خواروتوران، شهرستان شاهرود. خشکرود، حوضهٔ دشت کویر، طول ۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۶۹۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه دامنهٔ خاوری کوه کاتی‌سفید، ۱۱۰ کیلومتری جنوب خاوری شاهرود و ۳۴ کیلومتری جنوب خاوری بیارجمند.

کال کندولی **Kāl-e Kanduli**
دهستان حومه، شهرستان قاین. فصلی، ریزابهٔ کـال خـونیک. حوضهٔ خاوری یا هامون (نمکزار خواف). طول ۱۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۲۰ متر. شیب متوسط ۱/۶ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ کوه سیدآباد، ۱۷ کیلومتری شمال باختری قاین.

کال‌کویرو **Kāl-e Kaviru**
دهستان نیگنان، شهرستان فردوس. خشکرود، حوضهٔ دشت کویر (کویر نمک). طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۰۰ متر. شیب متوسط ۰/۵ درصد. مسیر کلی نخست خاوری، سپس شمالی.
سرچشمه، دامنهٔ خاوری کوههای کمرشتر و کمردغ، ۱۱ کیلومتری باختر شمالی نیگنان.

کال‌کیخ **Kāl-e Kix**
← کل‌کیخ، دهستان شاخنات، شهرستان بیرجند.

کال‌گچی **Kāl-e Gaci**
دهستان تکاب، شهرستان سبزوار. فصلی، ریزابهٔ کال‌شور سبزوار، حوضهٔ دشت کویر. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۰۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۳ درصد. مسیر کلی شمالی.
سرچشمه، دامنهٔ خاوری کوه شاهزاده ابوالقاسم، ۴۶ کیلومتری جنوب خاوری سبزوار.

کال‌گذرزوقدی **Kāl-e gozar-e Zoqdi**
دهستان خواروتوران، شهرستان شاهرود. خشکرود، ریزابهٔ کال‌شورخواروتوران. حوضهٔ‌دشت کویر. طول ۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۸۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۶ درصد. مسیر کلی خاوری.
سرچشمه، ۴۰ کیلومتری خاور جنوبی بیارجمند.

کال‌گذرگرماب **Kāl-e gozar-e Garmāb**
دهستان خواروتوران، شهرستان شاهرود. خشکرود، ریزابهٔ کال‌شورخواروتوران، حوضهٔ دشت کویر. طول ۶ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۸۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۷ درصد. مسیر کلی خاوری.
سرچشمه، ۴۲ کیلومتری خاور جنوبی بیارجمند.

کال گرگ **Kāl-e Gorg**
دهستان زاوه، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ کال سالار، حوضهٔ دشت کویر. طول ۲۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۳۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۸ درصد. مسیر کلی باختری و باختر جنوبی.
این کال از تلاقی کال مزار و کال سروبند در ۳/۵ کیلومتری جنوب خاوری صفی‌آباد و ۴۲ کیلومتری خاور تربت حیدریه تشکیل می‌یابد و پس از عبور از دامنهٔ جنوبی کمر صفی‌آباد از کنار روستاهای سعدآباد و همت‌آباد و سیدآباد می‌گذرد و ضمن آمیختن با کال سلیمانی از دامنهٔ شمالی کوه زردکمر عبور کرده و با سیراب نمودن روستای سبی *Sebi* به نام کال سبی تغییر نام می‌دهد و سرانجام در ۳ کیلومتری جنوب باختری روستای سبی به کال سالار می‌ریزد.

کال‌گرگاب **Kāl-e Gorgāb**
دهستان شامکان، شهرستان سبزوار. فصلی، ریزابهٔ کال شامکان، حوضهٔ دشت کویر. طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۷ درصد. مسیر کلی شمالی.
کال گرگاب از بهم پیوستن کال شاه‌یک و کال خاک‌خون، در ۲۴

کیلومتری جنوب باختری روستای شامکان و ۴۲ کیلومتری جنوب خاوری روستای ششتمد تشکیل می‌یابد و پس از عبور از دره میان کوههای نمکی و حاجی‌گوش (در باختر) و کوه تیغ‌سفید (در خاور) به دشت دهستان شامکان وارد می‌گردد و پس از مخلوط شدن باکالهای گرگ‌سید و شور، در ۹کیلومتری جنوب روستای شامکان باکالهای سنجرد و عطائیه درهم می‌آمیزد و به کال شامکان تبدیل می‌گردد.

کال گرگ سیّد **Kāl-e Gorg seyyed**

دهستان شامکان، شهرستان سبزوار. فصلی، ریزابهٔ کال گرگاب، حوضهٔ دشت کویر. طول ۲۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه پرآباد *Par ābād*، ۳۶کیلومتری جنوب خاوری روستای شامکان.

کال گرماب **Kāl-e Garmāb**

دهستان خواروتوران، شهرستان شاهرود. خشکرود، ریزابهٔ کال‌شورخواروتوران، حوضهٔ دشت کویر. طول ۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۹۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۵۰ متر. شیب متوسط ۴ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.
سرچشمه، ۷۰کیلومتری جنوب خاوری بیارجمند.

کال گرمک **Kāl-e Garmak**

دهستان تکاب، شهرستان کاشمر. فصلی، ریزابهٔ کال شش‌تراز، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۸۰ متر. شیب متوسط ۴ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه کمرسیاه، ۳۹ کیلومتری شمال باختری کاشمر. ریزشگاه، روستای کاریز ۲۹ کیلومتری شمال باختری کاشمر.

کال گروک **Kāl-e Garuk**

دهستان القور، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ کال سده، حوضهٔ کویر لوت (دغ محمدآباد). طول ۱۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۵۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی شمالی.
سرچشمه، ۳۲کیلومتری شمال خاوری بیرجند.
این رودخانه به موازات راه اتومبیل‌رو قاین به بیرجند رو به شمال جریان می‌یابد و در روستای سده به کال سده می‌ریزد.

کال گزبار **Kāl-e Gazbār**

دهستان کوهپایه، شهرستان کاشمر. فصلی، ریزابهٔ کال سرزه، حوضهٔ دشت کویر، طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۵۰ متر. شیب متوسط ۲/۹ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.
این کال از دامنهٔ جنوبی کوه زوبر *Zobar*، در ۶۳ کیلومتری باختر شمالی کاشمر سرچشمه گرفته و پس از مخلوط شدن با یک خشکرود کوچک به کال قلی‌نی تغییر نام می‌یابد و در ۷۲ کیلومتری باختر شمالی کاشمر باکال اوخروجه مخلوط می‌شود و به کال سرزه تبدیل می‌گردد.

کال گزبرگی **Kāl-e Gazbargi**

دهستان کنارشهر، شهرستان کاشمر. فصلی، ریزابهٔ کال معدن، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۰۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه گزبرگی، ۹۱کیلومتری باختر شمالی کاشمر. در طول مسیر کال محمدزورا به آن می‌ریزد.

کال گشن **Kāl-e Gešn**

دهستان بایگ، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ کال بایگ، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۱ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۸ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.
سرچشمه، ۲۵کیلومتری باختر شمالی تربت حیدریه. روستاهای مسیر، خورش‌بر و گشن. در روستای سرخ‌آباد به کال بایگ می‌ریزد.

کال گل برّه‌ای **Kāl-e Gel barreh'i**

دهستانهای بجستان و یونسی، شهرستان گناباد. خشکرود، حوضهٔ دشت کویر (کویر نمک). طول ۳۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۷۹۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی باختر شمالی.
سرچشمه، دامنهٔ کوه گل‌بره‌ای، ۲۴ کیلومتری باختری جنوبی بجستان.

کال گمبیل **Kāl-e Gambil**

← کال جار، دهستان کامفیروز، شهرستان مرودشت.

کال گنجی‌در **Kāl-e Genjidar**

دهستان تکاب، شهرستان سبزوار. خشکرود، ریزابهٔ کال‌شورسبزوار، حوضهٔ دشت کویر. طول ۶ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۰۰ متر. شیب متوسط ۳/۳ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.
سرچشمه، ۵۵ کیلومتری جنوب خاوری سبزوار. روستای مسیر، مج *Mej*.

کال گودال **Kāl-e Gōdāl**

دهستان شامکان، شهرستان سبزوار. فصلی، ریزابهٔ کال‌شور سبزوار، حوضهٔ دشت کویر. طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۲۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۱۰۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
سرچشمه، حدود ۶۰کیلومتری جنوب خاوری سبزوار.

کال گوراب **Kāl-e Gurāb**

دهستانهای کوهپایه و کنارشهر، شهرستان کاشمر. فصلی، ریزابهٔ

کال قبرستان، حوضهٔ دشت کویر. طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۹۵ متر. شیب متوسط ۰/۹ درصد. مسیر کلی باختری و جنوب باختری.
این کال از دامنهٔ شمالی کوه زوبر *Zobar*، در ۶۴ کیلومتری شمال باختری کاشمر سرچشمه گرفته و ضمن عبور از دامنهٔ شمالی کوههای زرد و کلات، با کال کماستان مخلوط می‌شود و پس از آمیختن با کال چاه‌بز بسوی جنوب باختری متوجه گردیده و در سر راه با کال سیاه‌قلی درهم می‌آمیزد و در ۸۴ کیلومتری باختر شمالی کاشمر با کال چاه‌نمک مخلوط می‌شود و به کال قبرستان تغییر نام می‌یابد.

کال گوریاب **Kāl-e Guryāb**
دهستان پایین‌خواف، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ کال بندگز، حوضهٔ خاوری یا هامون (نمکزار خواف). طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۸۰ متر. شیب متوسط ۰/۸ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه طالب، ۱۵ کیلومتری خاور شمالی سنگان پایین.

کال گوش‌قال **Kāl-e Gušqāl**
← کال کدکن، دهستانهای کدکن و بالارخ، شهرستان تربت حیدریه.

کال گونرگین **Kāl-e Gunargin**
دهستان ازغند، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ کال ریخته، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۱۰ متر. شیب متوسط ۶ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ خاوری کوه سرسفیدال، ۴۰ کیلومتری باختر شمالی تربت حیدریه.
این کال در ۳ کیلومتری جنوب باختری ازغند با کال باقرقی مخلوط شده و به کال ریخته تبدیل می‌گردد.

کال گیگوش **Kāl-e Geyguš**
← کال سیاه‌لاخ، دهستان بیدخت، شهرستان گناباد.

کال‌لادر **Kāl-e Lādar**
دهستان دستگردان، شهرستان طبس. فصلی، حوضهٔ دشت کویر. طول ۸۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۰۰ متر. شیب متوسط ۰/۷ درصد. مسیر کلی باختری.
سرچشمه، دامنهٔ کوههای سرهنگی و کرکس‌آب، ۵۳ کیلومتری شمال نیگنان.

کال‌لاغری **Kāl-e Lāqari**
دهستان کنارشهر، شهرستان کاشمر. فصلی، ریزابهٔ کال چشمه‌خواجه، حوضهٔ دشت کویر. طول ۹ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۸۰ متر. شیب متوسط ۱/۳ درصد. مسیر کلی باختری.
سرچشمه، ۲۱ کیلومتری شمال باختری روستای درونه *Daruneh*.

کال لپی **Kāl-e Lapi**
دهستان فندخت، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ کال مردکش، حوضهٔ خاوری یا هامون (نمکزار خواف). طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۸۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۲ درصد. مسیر کلی شمالی.
این کال از تلاقی کال اسفاد و کال بیدخت در ۷۴ کیلومتری خاور شمالی قاین تشکیل می‌گردد و در ۷۸ کیلومتری خاور شمالی قاین به کال مردکش می‌ریزد.

کال‌لنگر **Kāl-e Langar**
دهستان ربع شامات، شهرستان سبزوار. فصلی، ریزابهٔ کال‌خضرآباد، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۷۰ متر. شیب متوسط ۲/۷ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ کوه درخت‌لته، ۷۰ کیلومتری خاور جنوبی ششتمد. مسیر، درهٔ میان کوه شیرمحمد (در شمال) و کوه دره‌سوخت (در جنوب).
این کال در ۲/۵ کیلومتری شمال باختری روستای اوندر *Avandar* با کال تکاب مخلوط شده و کال خضرآباد را تشکیل می‌دهند.

کال‌ماروس **Kāl-e Mārus**
دهستانهای طاغنکوه و ماروسک، شهرستان نیشابور. فصلی، ریزابهٔ رود کال‌شور، حوضهٔ دشت کویر. طول ۸۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۷۰ متر. شیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ کوههای بینالود، در ۵۴ کیلومتری شمال باختری نیشابور. روستاهای مسیر، روستاهای دهستان ماروسک، حصارنو، رباط، نجف‌آباد از دهستان طاغنکوه.

کال ماروس **Kāl-e Mārus**
دهستان عشق‌آباد، شهرستان نیشابور. فصلی، ریزابهٔ کال قاسم‌آباد، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۸۰ متر. شیب متوسط ۱/۲ درصد. مسیر کلی، شمال باختری.
سرچشمه، شمال روستای ماروس، ۴۷ کیلومتری جنوب باختری نیشابور.

کال ماسن **Kāl-e Māsan ?**
دهستان آتابای شمالی، شهرستان گنبدکاووس. فصلی، ریزابهٔ رود آق‌بند، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۰ متر. شیب متوسط ۰/۵ درصد. مسیر کلی باختر شمالی. سرچشمه ارتفاعات ۲۷ کیلومتری شمال خاوری گنبدکاووس.

کال محمدآباد **Kāl-e Mohammad ābād**
دهستان پایین‌خواف، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ رود زرگون، حوضهٔ خاوری یا هامون (نمکزار خواف). طول ۳۰کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۰۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه باخزر، ۳۷کیلومتری خاور جنوبی خواف (رود).

کال‌محمدزورا **Kāl-e Mohammad zurā**
دهستان کنارشهر، شهرستان کاشمر. فصلی، ریزابهٔ کال گزبرگی، حوضهٔ دشت کویر. طول ۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۶۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۲ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، دامنهٔ باختری کوه شکستهٔ محمد زورا، ۸۸کیلومتری باختر شمالی کاشمر.

کال مراغه **Kāl-e Marāqeh**
← کال آبکوه، دهستان سرجام، شهرستان مشهد.

کال مردکُش **Kāl-e Mardkoš**
دهستان فندخت، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ رودشور، حوضهٔ خاوری یا هامون (نمکزار خواف). طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۰۰متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۸۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۸ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ کوه شاه‌آزکوه، ۵۸ کیلومتری خاور شمالی قاین.

کال‌مُرغ **Kāl-e Morq**
دهستان کوه همائی، شهرستان سبزوار. فصلی، ریزابهٔ کال‌شور سبزوار. حوضهٔ دشت کویر. طول ۸۰کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۵۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه درخت‌بنه *Deraxtbaneh*، ۵۰ کیلومتری جنوب سبزوار. روستاهای مسیر، عریان *Oryān*، محمدآباد و ملوند *Malvand*. در طول مسیر، کال رودآب به آن می‌ریزد و به همین جهت به آن کال روداب نیز می‌گویند.

کال مُرغاب **Kāl-e Morqāb**
دهستانهای میان ولایت و پایین‌ولایت، شهرستان تایباد (باخزر). فصلی، ریزابهٔ هری‌رود، حوضهٔ قره‌قوم. طول ۶۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۰۰ متر. شیب متوسط ۰/۸ درصد. مسیر کلی خاوری.
سرچشمه، ارتفاعات ۳۰کیلومتری باختر تایباد. در طول مسیر با کال آبو مخلوط می‌شود.

کال مرغزار **Kāl-e Marqzār**
دهستان پایین‌خواف، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ کال اسفاد، حوضهٔ خاوری یا هامون (نمکزار خواف). طول ۲۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۷۵ متر. شیب متوسط ۱/۸ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه طالب، ۲۸کیلومتری خاور جنوبی خواف (رود). به آن کال درّهٔ جین‌آباد نیز می‌گویند.

کال مزار **Kāl-e Mazār**
دهستان زاوه، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ کال گرگ، حوضهٔ دشت کویر. طول ۳۳کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۷۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۳۰ متر. شیب متوسط ۰/۷ درصد. مسیر کلی باختر شمالی.
کال مزار از تلاقی کال دست‌آباد و کال اخلی، در ۶۵کیلومتری خاور جنوبی تربت حیدریه تشکیل می‌یابد و پس از عبور از روستاهای قلعهٔ آقاحسن و کلاتهٔ خان، در خاور کمر صفی‌آباد با کال سروبند مخلوط شده و کال گرگ را پدید می‌آورند.

کال مزداب **Kāl-e Mazdāb**
دهستان القور، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ کال سده. حوضهٔ کویر لوت (دغ محمدآباد). طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۸ درصد. مسیر کلی باختر شمالی.
سرچشمه، ارتفاعات ۴۴کیلومتری شمال خاوری بیرجند. روستاهای مسیر، سرحد، آسو *Āsō* و مزداب.

کال مسیله **Kāl-e Masileh**
دهستان پایین ولایت، شهرستان تایباد. فصلی، ریزابهٔ کال دربند، حوضهٔ قره‌قوم. طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی خاوری.
سرچشمه، ۳۴کیلومتری باختر تایباد.

کال معدن **Kāl-e Ma'dan**
دهستان کنارشهر، شهرستان کاشمر. فصلی، ریزابهٔ کال دهن‌قلعه، حوضهٔ دشت کویر. طول ۳۰کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۱۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۹۵ متر. شیب متوسط ۰/۷ درصد. مسیر کلی جنوبی.
این کال از دامنهٔ باختری کوه سنگی‌چاه، در ۹۷کیلومتری شمال باختری کاشمر سرچشمه گرفته و پس از مخلوط شدن با کال چشمه‌سفید و کال دولت‌آباد به موازات راه اتومبیل‌رو نیشابور به کاشمر جریان می‌یابد و از کنار روستای چاه‌تلخ عبور کرده و از درهٔ میان کوه گزبرگی *Gazbargi* (در خاور) و کوه دهنهٔ علی‌ریخی *Dahaneh-ye Ali rixi* می‌گذرد و پس از عبور از کنار معدن سیاه (مس متروکه) با کال سیناب درهم آمیخته به کال دهن‌قلعه تبدیل می‌شود.

کال مقبره **Kāl-e Maqbareh**
← شصت درّه، شهرستان تربت حیدریه، استان خراسان.

کال ملو **Kāl-e Malu**
دهستان پایین‌جام، شهرستان تربت جام. فصلی، ریزابهٔ

هری‌رود، حوضهٔ قره‌قوم. طول ۱۱ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۶۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.
سرچشمه، ۳۲ کیلومتری خاور تربت جام.

کال منقاب **Kāl-e Manqāb**
دهستان بالاخواف، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ رود فدوک، حوضهٔ هامون (نمکزار خواف). طول ۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۲ درصد. مسیر کلی باختری.
این رودخانه از تلاقی کال بقناباد و کال سده تشکیل می‌شود و در ۵ کیلومتری جنوب روستای فدوک به رود فدوک می‌ریزد.

کال‌موسی‌آباد **Kāl-e Musā ābād**
← کال سیناب، دهستان کنارشهر، شهرستان کاشمر.

کال موسی‌آباد **Kāl-e Musā ābād**
دهستان پایین‌خواف، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ رود شور، حوضهٔ خاوری یا هامون (نمکزار خواف). طول ۶۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۲۰ متر. شیب متوسط ۰/۸ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
این کال از دامنهٔ شمالی کوه سمتق *Samteq* واقع در خاک افغانستان ۲۲ کیلومتری خاور جنوبی روستای مرزی موسی‌آباد سرچشمه گرفته و به موازات خط مرز ایران و افغانستان جریان می‌یابد و پس از مخلوط شدن با کال‌های خوشابه و خواجه انجیره به رود شور می‌ریزد.

کال موشک **Kāl-e Mušak**
دهستان برکوه، شهرستان کاشمر. فصلی، ریزابهٔ کال شش‌تراز، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۰۰ متر. شیب متوسط ۳/۵ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه تروس *Torus*، ۳۶ کیلومتری شمال خاوری کاشمر.
این کال از روستای موشک می‌گذرد و پس از مخلوط شدن با کال بنک در روستای کوشه *Kušeh* به کال شش‌تراز می‌ریزد.

کال‌موقرف **Kāl-e Muqraf**
دهستان خاوروتوران، شهرستان شاهرود. خشکرود، ریزابهٔ کال‌سوگری، حوضهٔ دشت کویر. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۱۰۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۷۰ متر. شیب متوسط ۰/۷ درصد. مسیر کلی خاوری و شمالی.
سرچشمه، ۷۰ کیلومتری جنوب خاوری بیارجمند و ۱۲ کیلومتری باختر روستای درب‌آهنگ.

کال مهدی‌آباد **Kāl-e Mehdi ābād**
دهستان سنگان، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ کال نمکسار، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۱ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۹ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، ۱۹ کیلومتری جنوب باختری تربت حیدریه.
کال مهدی‌آباد در دامنهٔ باختری شکستهٔ چک‌چک، ۳۰ کیلومتری جنوب باختری تربت حیدریه با کال تجرود درهم آمیخته و به کال نمکسار مبدل می‌گردد.

کال میانه **Kāl-e Miyāneh**
دهستان بالارخ، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ کال شور سبزوار، حوضهٔ دشت کویر. طول ۲۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۲۵ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۱۴۰ متر. شیب متوسط ۰/۷ درصد. مسیر کلی شمالی.
سرچشمه، ۶۶ کیلومتری شمال باختری تربت حیدریه.

کال ناری **Kāl-e Nāri**
دهستان فریمان، شهرستان مشهد. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ فریمان. حوضهٔ قره‌قوم. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۹۱۰ متر. شیب متوسط ۴/۹ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، دامنهٔ کوه قُدل *Qodal*، ۳۱ کیلومتری جنوب باختری فریمان.
این کال پس از عبور از روستای ناری به رود فریمان می‌ریزد.

کال ناریجه **Kāl-e Nārijeh**
دهستان کوهپایه، شهرستان کاشمر. فصلی، ریزابهٔ کال قبرستان، حوضهٔ دشت کویر، طول ۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۶۰ متر. شیب متوسط ۱/۷ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ کوه چاه‌حیدر، ۷۷ کیلومتری باختر شمالی کاشمر.

کال نجیب **Kāl-e Najib**
دهستان آتابای شمالی، شهرستان گنبدکاووس. فصلی، ریزابهٔ رود اترک، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۷۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۲۰ متر. شیب متوسط ۰/۴ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، ۵۲ کیلومتری شمال باختری گنبدکاووس.

کال نمک **Kāl-e Namak**
← کال رود بخی، دهستان بالاولایت، شهرستان کاشمر.

کال‌نمک **Kāl-e Namak**
دهستانهای غنی‌آباد و نیگنان، شهرستان فردوس. فصلی، حوضهٔ دشت کویر (کویر نمک). طول ۷۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۸۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۰۰ متر. شیب متوسط ۰/۰۷ درصد. مسیر کلی شمالی.
این رودخانه از تلاقی رودهای قلعه‌واقی و رود ریسو، ۱۵ کیلومتری شمال بشرویه تشکیل یافته و ضمن عبور از هفت

کیلومتری خاور غنی‌آباد و نیگنان با رود کالچه و کال‌شور فردوس درهم می‌آمیزد و در ۳۲ کیلومتری شمال خاوری نیگنان به کویر نمک وارد می‌گردد.

کال نمکسار **Kāl-e Namaksār**

دهستان یونسی، شهرستان گناباد. فصلی، حوضهٔ دشت کویر (کویر نمک). طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۸۴۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۸۰۰ متر. شیب متوسط ۰/۱ درصد. مسیر کلی باختری.

سرچشمه، ۳۸ کیلومتری شمال خاوری بجستان و ۵ کیلومتری باختر یونسی. در طول مسیر کال استخوانی به آن می‌ریزد.

کال نوبهار **Kāl-e Nōbahār**

دهستانهای کنارشهر و کوهپایه، شهرستان کاشمر. فصلی، ریزابهٔ کال پنجه‌خر، حوضهٔ دشت کویر. طول ۴۱ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۲۵ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

این کال از دامنهٔ جنوبی کوه قلعه‌چوق، در ۴۴ کیلومتری شمال باختری کاشمر سرچشمه گرفته و بنام کال سربند رو به جنوب سرازیر می‌گردد و پس از سیراب ساختن روستای زروقت *Zarvaqt* با ریزابهٔ کوچکی که از ارتفاعات شمال خاوری سرچشمه گرفته است، مخلوط شده و بنام کال‌سیر تغییر نام می‌یابد. کال‌سیر در سر راه خود روستاهای شمس‌آباد و خانقاه، سیر و آهوبم *Āhubam* را مشروب می‌سازد و در ضمن با کال شبدر مخلوط می‌شود و با رسیدن به کلاتهٔ بهار از کوهستان خارج گردیده و به کال نوبهار تبدیل می‌شود. کال مزبور در روستای شفیع‌آباد، راه اتومبیل‌رو کاشمر به برداسکن را قطع می‌کند و در ۵ کیلومتری جنوب روستای اخیر به کال پنجه‌خر می‌ریزد.

کال نوهور **Kāl-e Nohur**

دهستان شاهرخت، شهرستان بیرجند. فصلی، حوضهٔ خاوری یا هامون (دریاچهٔ نمکزار). طول ۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۳ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

سرچشمه، چشمه‌سارهای نوهور، ۲۹ کیلومتری شمال باختری شاهرخت.

کال نوهور در طول مسیر خود با کال تلخاب مخلوط می‌گردد و پس از آمیختن با آب چشمهٔ سیرخون *Sirxun* در ۳۶ کیلومتری شمال خاوری شاهرخت به دریاچهٔ نمکزار وارد می‌گردد.

کال‌نهاجرد **Kāl-e Nahājerd**

دهستان بام، شهرستان اسفراین. فصلی، ریزابهٔ کال‌ولایت، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۶۰ متر. شیب متوسط ۴/۷ درصد. مسیر کلی جنوبی.

سرچشمه، ارتفاعات ۴۸ کیلومتری شمال خاوری حکم‌آباد. روستاهای مسیر، بانی‌در *Bānidar*، زالی و دستجرد. ریزشگاه، یک کیلومتری جنوب دستجرد و ۳۴ کیلومتری شمال خاوری حکم‌آباد.

کال نهسک **Kāl-e Nehesk**

دهستانهای فریمان و پائین‌ولایت، شهرستان مشهد. فصلی، ریزابهٔ جام‌رود، حوضهٔ قره‌قوم. طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۶ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.

این کال از دامنهٔ شمالی کوه اژه‌کمر، ۲۲ کیلومتری جنوب فریمان سرچشمه گرفته و طی ریزابه‌ای رو به شمال خاوری سرازیر می‌گردد. در سر راه روستاهای نی‌زار و نهسک را مشروب می‌کند و پس از آمیختن با رودهای قلندرآباد و فریمان به جام‌رود می‌ریزد.

کال نی‌بند **Kāl-e Neyband**

دهستان بالاولایت، شهرستان تایباد. فصلی، ریزابهٔ رود رَوَس، حوضهٔ قره‌قوم. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۶۰ متر. شیب متوسط ۱/۸ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

سرچشمه، دامنهٔ خاوری کوه سیاه‌چشمه و دامنهٔ جنوب باختری کوه بزد *Bezd*، ۲۲ کیلومتری شمال باختری شهرنو. کال نی‌بند پس از سیراب نمودن روستاهای نقاره‌خانه و مرادآباد در دامنهٔ خاوری کوه تاجدار به روستای کوه سفید می‌رسد و به کال کوه سفید تغییر نام داده، در ۱۵ کیلومتری خاوری شمالی شهرنو به رود روس می‌ریزد.

کال‌نی‌زار **Kāl-e Neyzār**

دهستان رخ، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ کال شور سبزوار، حوضهٔ دشت کویر. طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۹۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۸۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

کال نی‌زار از ۵۰ کیلومتری شمال خاوری تربت حیدریه سرچشمه گرفته و پس از عبور از روستاهای نی‌زار و کلقری *Kalqari* در ۵۷ کیلومتری شمال تربت حیدریه با ریزابهٔ نسبتاً بزرگی که از روستای آب‌باریک عبور کرده است مخلوط می‌شود و به کال خشک تغییر نام می‌یابد. کال اخیر از درهٔ میان کوههای قرمزی و تپه دوچایی (در خاور) و کوه نمک و تپهٔ چاه‌گز (در باختر) عبور کرده و در ۷۷ کیلومتری شمال تربت حیدریه به کال شور سبزوار می‌ریزد.

کال نیک **Kāl-e Neyak**

دهستان پایین خواف، شهرستان تربت حیدریه. فصلی، ریزابهٔ رودشور، حوضهٔ خاوری یا هامون (نمکزار خواف). طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۲۵ متر. شیب متوسط ۰/۴ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

سرچشمه، چشمهٔ اکبر، ۴۳ کیلومتری جنوب خاوری خواف (رود). در طول مسیر با کال چرخوال و کال‌شور مخلوط می‌شود.

کال‌ورشق **Kāl-e Varšaq**

دهستان کنارشهر، شهرستان کاشمر. فصلی، ریزابهٔ کال چاهشان، حوضهٔ دشت کویر. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۷۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

سرچشمه، ارتفاعات ۱۱۷ کیلومتری باختر شمالی کاشمر، ۵۳ کیلومتری شمال باختری روستای درونه *Daruneh*. در طول مسیر کال عباس‌آباد و کال چهل‌قانی به آن می‌ریزند.

کال ولایت **Kāl-e Valāyat**

دهستان بام، شهرستان اسفراین. فصلی، ریزابهٔ کال‌شورجاجرم، حوضهٔ دشت کویر. طول ۵۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۷۵ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی نخست باختری. سپس جنوبی. میانگین آبدهی سالانه ۱۵ میلیون مترمکعب (ایستگاه اردین).

این رودخانه از تلاقی آب خرق و کال شیون، در ۴۱ کیلومتری شمال خاوری حکم‌آباد تشکیل می‌یابد و پس از عبور از روستای اردین *Ardin* با کال نهاجرد، درهٔ جهان و درهٔ ذوآستین مخلوط می‌گردد و از دامنهٔ شمالی کوههای پشت‌برّه و علی‌زنده عبور می‌کند و در سر راه روستاهای حصاری و قهرمان‌آباد را سیراب می‌سازد.

در روستای قهرمان‌آباد با ریزابه‌ای که از ارتفاعات شمال باختری سرچشمه گرفته است مخلوط می‌شود و با نام آب‌کراتی به درهٔ میان کوههای هردهٔ جیران‌چاه (در خاور) و قراجق *Qarājoq* (در باختر) وارد می‌گردد و پس از مشروب نمودن روستای کراتی *Korāti* در ۲۱ کیلومتری شمال باختری حکم‌آباد به کال‌شورجاجرم می‌ریزد.

کال هزارچیل **Kāl-e Hezārcil**

دهستان رباطات، شهرستان اردکان یزد. فصلی، حوضهٔ اردستان و یزد و کرمان(کویر درانجیر). طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۱۰ متر. شیب متوسط ۲/۷ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.

سرچشمه، ۹ کیلومتری خاور جنوبی خرانق.

کال هفت‌چاه **Kāl-e Haftcāh**

دهستان کنارشهر، شهرستان کاشمر. فصلی، ریزابهٔ کال شمس‌آباد، حوضهٔ دشت کویر. طول ۶ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۲۰ متر. شیب متوسط ۱/۳ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

سرچشمه، ۲۰ کیلومتری شمال باختری درونه *Daruneh*.

کال‌هیزمی **Kāl-e Hizomi**

دهستان خواروتوران، شهرستان شاهرود. خشکرود، ریزابهٔ کال‌توچاه، حوضهٔ دشت کویر. طول ۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۲۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی شمالی.

سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه هیزمی، ۸۵ کیلومتری جنوب خاوری بیارجمند و ۶ کیلومتری شمال باختری روستای توچاه. در طول مسیر، کال خیرآباد به آن می‌ریزد.

کال ینگجه **Kāl-e Yengejeh**

دهستان سرولایت، شهرستان نیشابور. خشکرود، ریزابهٔ کال‌شورجوین، حوضهٔ دشت کویر. طول ۲۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۲ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری. میانگین آبدهی سالانه ۱۰ میلیون مترمکعب (ایستگاه ینگجه).

این رودخانه از دامنهٔ جنوبی کوه آق‌کمر، در ۹۵ کیلومتری شمال باختری نیشابور سرچشمه می‌گیرد و ضمن عبور از درهٔ خایسک *Xāyesk* روستاهای امیرآباد، پیرشهباز و خایسک را سیراب می‌کند، سپس بسوی روستای ینگجه منحرف شده و رو بسوی جنوب خاوری جریان می‌یابد و ضمن آمیختن با یک ریزابهٔ نسبتاً بزرگ که از شمال سرازیر شده و روستاهای آق‌قیه و بشکن را سیراب ساخته است، بسوی روستای خواجه‌آباد روان می‌شود. در ۲ کیلومتری خاور جنوبی روستای مزبور با ریزابهٔ نسبتاً بزرگ دیگری که آن نیز از شمال سرازیر شده درهم می‌آمیزد و به کال‌شورجوین تبدیل می‌گردد.

کاناس **Kānās**

دهستان بنت، شهرستان ایرانشهر. فصلی، ریزابهٔ رود گدیچ، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۲۱۰ متر. شیب متوسط ۰/۴ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

سرچشمه، کوه ارزونی، ۲۰۰ کیلومتری جنوب باختری ایرانشهر.

کانی‌چرمو **Kāni carmu**

دهستان احمدآباد سفلی، شهرستان میاندوآب. فصلی، ریزابهٔ چم‌بالاجوبه، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۳۰ متر. شیب متوسط ۲/۶ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

این رودخانه از دامنهٔ جنوبی کوه شاخ‌شاخ، در ۳۰ کیلومتری شمال باختری تکاب سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی جنوب خاوری سرازیر می‌شود. در این مسیر روستاهای نبی‌کندی و کوسه‌پیری را سیراب می‌کند و در روستای باش‌برال به چم‌بالاجوبه می‌ریزد.

← چم‌بالاجوبه.

کانی‌رش **Kāni raš**

دهستان بریاجی، شهرستان سردشت. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ کلاس، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۰۰ متر. شیب متوسط ۳/۳ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

رودخانهٔ کانی‌رش از دامنهٔ خاوری کوه بردسپیان *Bard-e Sepiyān*، در ۱۶ کیلومتری شمال باختری سردشت سرچشمه گرفته و رو بسوی جنوب خاوری سرازیر می‌شود و

در سر راه روستاهای کنه مشگه *Konehmešgeh* و زوران *Zurān* را سیراب می‌کند. در شمال روستای بیوران *Beyurān* پائین با ریزابه‌ای که از دامنهٔ باختری کوه رستم‌علیان سرچشمه گرفته و در سر راه روستاهای بیوران بالا و باوه *Bāveh* را مشروب ساخته است درهم می‌آمیزد و پس از طی فاصلهٔ کوتاهی با ریزابهٔ دیگری که از ارتفاعات شمالی سرازیر شده و روستای کوربناو *Kurbenāv* را سیراب نموده است مخلوط می‌گردد و به درهٔ خاوری کوه کاسه‌شکن وارد می‌شود و پس از عبور از روستای کانی‌رش به روستای گولان *Gavalān* وارد می‌گردد. در این روستا با ریزابهٔ کوچکی که از خاور سرازیر شده است مخلوط می‌شود و پس از عبور از روستای بران *Berān* کوه بلیس را از دامنهٔ خاوری می‌پیماید و در سر راه روستاهای آشقالان *Āšqālān* و قازان *Qāzān* را سیراب می‌کند. در یک کیلومتری جنوب خاوری روستای قازان با ریزابهٔ بزرگی که از دامنهٔ جنوب باختری کوه رستم‌علیان و یا دامنهٔ جنوبی گردنهٔ کانی‌رش سرچشمه گرفته و در سر راه روستاهای سوره‌چرم *Surehcarm*، درمان‌آباد، دولاگرم *Dulāgarm* و اسب‌میرزا را سیراب ساخته است درهم می‌آمیزد و به درهٔ شمالی کوه سیر وارد می‌گردد و با طی یک قوس راستگرد در ۲ کیلومتری باختر روستای ورچک *Varcak* به رودخانهٔ کلاس می‌ریزد.

کانی‌شیخ **Kāni šeyx**

دهستان چوار، شهرستان ایلام. فصلی، ریزابهٔ رود گنگیر، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول تا مرز ایران و عراق ۲۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۸۲۰ متر. ارتفاع ریزشگاه (نقطهٔ خروج از مرز) حدود ۱۳۰ متر. شیب متوسط ۲/۵ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.
سرچشمه، منطقهٔ اگروچ *Agarvac*، ۵۵ کیلومتری باختر شمالی ایلام. نقطهٔ خروج از مرز پاسگاه مرزی کانی‌شیخ، ۷۳ کیلومتری باختر ایلام.

کاهدان **Kāhdān**

دهستان خبر، شهرستان بافت. فصلی، ریزابهٔ رود ده‌شیخ، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۸۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۵۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی جنوبی.
این رودخانه از دامنهٔ باختری کوه خبیر، در ۵۰ کیلومتری جنوب باختری بافت سرچشمه می‌گیرد و بنام رودخانهٔ خبیر بسوی باختر جنوبی روان می‌شود و ضمن مشروب سازی روستاهای دهستان خبر با ریزابه‌های فراوانی که غالباً از شمال سرازیر شده‌اند مخلوط می‌شود و پس از عبور از روستای کاهدان به رودخانهٔ کاهدان تغییر نام می‌دهد و با ریزابه‌های خاوری فراوانی درهم می‌آمیزد و کوه قدمگاه را از سوی دامنهٔ باختری دور می‌زند و از کنار روستای ابراهیم‌آباد و سپس روستای درباغ می‌گذرد و در ۶ کیلومتری باختر روستای ده‌شیخ به رودخانهٔ ده‌شیخ می‌ریزد.

کاهُرُک **Kāhorok**

دهستان بشاگرد شرقی، شهرستان کهنوج. فصلی، ریزابهٔ رود گابریک، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
این رودخانه طی ریزابه‌هایی چند که از کوههای شهرگی و لمبی، در ۱۷۵ کیلومتری جنوب شرقی کهنوج سرچشمه گرفته‌اند تشکیل می‌شود و پس از عبور از روستاهای بنگرو *Bongaru*، دوگنویر *Dogonvir* و آخران به رود گابریک می‌ریزد.

کاهکن **Kāhken**

← انگهران، دهستان بشاگرد غربی، شهرستان میناب.

کاهنگان **Kāhangān**

دهستان پشتکوه موگوئی، شهرستان فریدن. دائمی، ریزابهٔ آب گوکان. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۰۰ متر. شیب متوسط ۹ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ کوه فردان *Ferdān*، ۵۱ کیلومتری جنوب باختری داران و ۳ کیلومتری خاور شمالی روستای کاهنگان.

کاهوکان **Kāhukān**

دهستان فنوج، شهرستان ایرانشهر. فصلی، ریزابهٔ رود آب‌نما، حوضهٔ جزموریان. طول ۲۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۲ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، کوه‌سیاه، ۱۶۰ کیلومتری جنوب‌باختری ایرانشهر. از کنار روستاهای سیائینگ *Siyā'ing*، رتک *Retk* وبیرمین می‌گذرد.

کبجورک **Kabjork**

دهستان قصرقند، شهرستان چابهار. فصلی، ریزابهٔ رود کاجو، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۶۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۲۷۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، ۴۰ کیلومتری باختر جنوبی قصرقند.

کبوترخوان **Kabutarxān**

شهرستانهای سیرجان و رفسنجان، استان کرمان. فصلی، حوضهٔ اردستان و یزد و کرمان (شنزار کشکوئیه). طول ۱۷۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی شمال باختری. میانگین آبدهی سالانه ۳۹ میلیون مترمکعب (ایستگاه گدار زارجوئیه).
رودخانهٔ کبوترخوان از دامنهٔ شمالی کوهستان لاله‌زار واقع در دهستان لاله‌زار، ۱۰۹ کیلومتری خاور سیرجان سرچشمه می‌گیرد و ضمن عبور از دهستان لاله‌زار با ریزابه‌های چندی که از ارتفاعات اطراف سرازیر شده‌اند مخلوط می‌شود و پس از آمیختن با رودهای مادون و خربنده بنام رود کارزار بسوی

دهستان نگار روان می‌گردد و سپس بنام رودخانه بخشا وارد دهستان بردسیر می‌شود و پس از عبور از خاور بردسیر به کبوترخوان تغییر نام می‌دهد و از طریق دهستان حومهٔ شرقی به شهرستان رفسنجان داخل می‌شود. در ورود به دهستان مزبور نخست با رودخانهٔ هجنیم یا حجیم مخلوط می‌شود و پس از سیراب ساختن روستاهای حجیم و خالق‌آباد ناصریه و محمدآباد و سربند کبوترخوان، راه اتومبیل‌رو رفسنجان به کرمان را قطع می‌کند و بصورت مسیل پهناوری به دشت خاوری رفسنجان وارد می‌شود. در این دشت با رودهای شاهزاده عباس و شور رفسنجان مخلوط می‌شود و پس از عبور از دهستان کشکوئیه به شنزار کشکوئیه داخل می‌شود و ناپدید می‌گردد.

کبوتردرّه Kabutar darreh

دهستان حبله‌رود، شهرستان دماوند. فصلی، ریزابهٔ حبله‌رود، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۷۰ متر. شیب متوسط ۷/۳ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه سرسلطان، ۳۷ کیلومتری جنوب خاوری دماوند. روستای مسیر گرم‌آبسرد. ریزشگاه، ۴ کیلومتری جنوب روستای دمی‌آقا *Damiāqā*.

کبودان Kabudān

دهستان چوپانان، شهرستان نائین. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ شورابه، حوضهٔ دشت کویر. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۹۰۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی شمالی.
سرچشمه، دامنهٔ کوه میرزا، ۷۳ کیلومتری خاور شمالی انارک و ۲۰ کیلومتری جنوب خاوری چوپانان.

کبیر Kabir

← تالار، شهرستان قائم‌شهر (شاهی)، استان مازندران.

کتخام Katxām

← شورنه، دهستانهای بصیران و میغان و نه، شهرستان بیرجند.

کته Keteh

بخش کوچکی از رودخانهٔ کارون، در حد فاصل محل تلاقی رودهای مُنج و خرسان.

کج‌کال Kajkāl

دهستان گرمه، شهرستان بجنورد. ریزابهٔ رود شط، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۳۰ متر. شیب متوسط ۰/۷ درصد. مسیر کلی شمال و باختر شمالی.
سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه ساتیلموش *Sātilmuš*، ۳۷ کیلومتری خاور جنوبی جاجرم.

کُجور Kojur

شهرستان نوشهر، استان مازندران. دائمی، حوضهٔ دریای خزر. طول ۴۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۲۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۵- متر. شیب متوسط ۷/۶ درصد. مسیر کلی، شمالی. میانگین آبدهی سالانه ۶۲ میلیون مترمکعب (ایستگاه ۵ کیلومتری دریا).
رودخانهٔ کجور از دامنهٔ شمالی کوههای سیاه‌سنگ، اسبی‌کوهک و یخلی، در ۴۴ کیلومتری جنوب خاوری نوشهر، طی چند ریزابه که مهمترین آنها از دیب‌درّه *Dib darreh* سرازیر گردیده است، سرچشمه گرفته و روستاهای دهستان توابع از قبیل نی‌تل *Neytal*، گنگر *Gangar*، صالحان، خاچک، انگاس *Angās* و بدی‌خیل را سیراب می‌سازد. در ۳ کیلومتری شمال روستای اخیر با ریزابه‌ای که از درّهٔ اروش *Aruš* جریان یافته و سر راه بلده‌کجور را مشروب نموده است، مخلوط می‌شود و به دهستان بلده‌کجور وارد می‌گردد. در این دهستان از درّهٔ نسبتاً تنگی بنام چمردرّه *Čamar darreh* که در میان کوههای ولیک‌بن *Valikbon* و قلعه‌گردن قرار دارد عبور می‌کند و پس از آمیختن با دو ریزابه که اولی از باختر و دومی از خاور و از میان درّهٔ خشک‌لات جریان یافته است به درّهٔ باختری کوه تاشر *Tāšar* وارد می‌گردد و پس از عبور از روستای مور *Mur* به دیزرکلا *Dizerkalā* و تاج‌الدین‌کلا رسیده و به دریای خزر می‌ریزد.

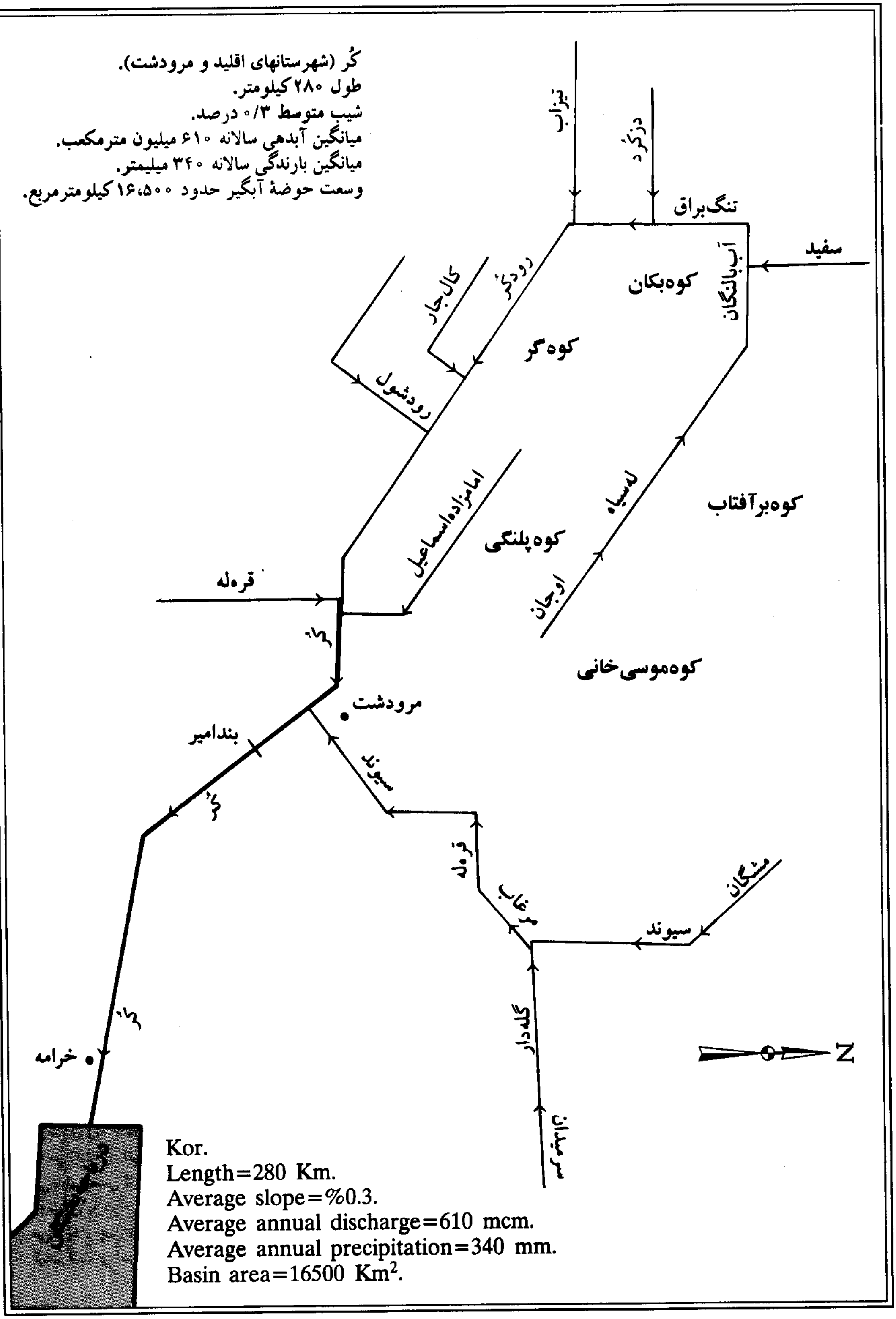
کُر Kor

دهستان قهاب رستاق، شهرستان دامغان. خشکرود، حوضهٔ دشت کویر (کویر حاج علی‌قلی). طول ۸۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۱۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۰۶۵ متر. شیب متوسط ۰/۸ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.
سرچشمه، دامنهٔ خاوری کوههای کاهدان، انجیلو و چادحسینی، ۷۰ کیلومتری جنوب خاوری دامغان. در طول مسیر ریزابه‌های بسیاری که جملگی مسیل و یا خشکرودهایی بیش نیستند به آن می‌ریزند.

کُر Kor

شهرستانهای اقلید و مرودشت، استان فارس. دائمی، حوضهٔ نیریز (دریاچهٔ بختگان). طول ۲۸۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۶۰ متر. شیب متوسط ۰/۳ درصد. مسیر کلی نخست شمال باختری، سپس جنوب خاوری. میانگین آبدهی سالانه ۶۱۰ میلیون مترمکعب (ایستگاه چمریز) و ۵۶۰ میلیون مترمکعب (ایستگاه احمدآباد).
رودخانهٔ کر از کوههای موسی‌خانی و برآفتاب و پلنگی، در ۶۷ کیلومتری جنوب خاوری اقلید سرچشمه می‌گیرد و بنام رودخانهٔ اوجان و گاه بنام له‌سیاه از دهستان چهاردانگهٔ شهرستان اقلید رو بسوی شمال باختری روان می‌شود و پس از سیراب نمودن روستاهای بسیار در دامنهٔ شمالی کوه لیلمان *Leylmān* به آب بالنگان تغییر نام می‌دهد و ضمن عبور از ۴ کیلومتری جنوب سده با ریزابه‌هایی چون رود سفید و کال مونجوقلی از طریق تنگ براق واقع در دامنهٔ شمالی کوه گر *Gar* بسوی باختر جنوبی متوجه می‌گردد و بنام رود تنگ براق به منطقهٔ بن‌قطار *Ben qatār* وارد می‌شود. در این منطقه که

کُر (شهرستانهای اقلید و مرودشت).
طول ۲۸۰ کیلومتر.
شیب متوسط ۰/۳ درصد.
میانگین آبدهی سالانه ۶۱۰ میلیون مترمکعب.
میانگین بارندگی سالانه ۳۴۰ میلیمتر.
وسعت حوضهٔ آبگیر حدود ۱۶،۵۰۰ کیلومترمربع.



Kor.
Length=280 Km.
Average slope=%0.3.
Average annual discharge=610 mcm.
Average annual precipitation=340 mm.
Basin area=16500 Km^2.

همچنان در دهستان چهاردانگهٔ شهرستان اقلید قرار دارد نخست با رود دزکُرد مخلوط می‌شود و پس از آمیختن با رود تیزاب از طریق درّهٔ باختری کوه گر بسوی جنوب خاوری تغییر مسیر می‌دهد و بنام رود کر از درّهٔ میان کوه گر (در خاور) و کوه ساران (در باختر) عبور می‌کند و به دهستان کامفیروز از شهرستان مرودشت وارد می‌شود. در این دهستان با رودهایی چون کال جار و شول و تنگ‌بانش مخلوط می‌شود و پس از عبور از درّهٔ شمالی کوه زنا با رودخانهٔ تنگ چاهو درهم می‌آمیزد و ضمن عبور از کنار روستاهای حسام‌آباد و جشنیان به دو شاخه تقسیم می‌گردد.

۱- شاخهٔ اصلی بسوی خاور متوجه می‌گردد و پس از مخلوط شدن با رودخانهٔ امامزاده اسماعیل از طریق دامنهٔ جنوبی کوه حسین به دهستان ابرج و سپس به دهستان رامجرد از شهرستان مرودشت داخل می‌شود و با قطع راه اتومبیل‌رو اصفهان - شیراز به دهستان مرودشت وارد می‌گردد و بسوی دماغهٔ خاوری کوه سیاه متوجه می‌شود. در اینجا به بند تاریخی امیر می‌رسد. پس از عبور از بند امیر با مازاد آب رودخانهٔ سیوند که از شمال می‌آید مخلوط می‌شود و پس از عبور از دامنهٔ شمالی کوه چاه‌اناری به دهستان ارسنجان داخل می‌شود و بالاخره در ۷۲ کیلومتری خاور جنوبی مرودشت به دریاچهٔ بختگان می‌ریزد.

۲- شاخهٔ جنوبی از دماغهٔ خاوری کوه زنا عبور می‌کند و به دهستان رامجرد وارد می‌شود و پس از مخلوط شدن با رود قره‌له به بیشهٔ لپوئی *Lapu'i* واقع در جنوب باختری مرودشت می‌ریزد.

کرئی Kare'i

دهستان بیابان، شهرستان میناب. فصلی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه صفر. شیب متوسط ۰/۸ درصد. مسیر کلی باختری. سرچشمه ۱۰۵ کیلومتری جنوب خاوری میناب.

کرج Karaj

شهرستانهای کرج، تهران و قم، استانهای تهران و قم. دائمی، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۲۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۹۵ متر. شیب ۰/۸ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری. میانگین آبدهی سالانه ۴۹۹ میلیون مترمکعب (اندازه‌گیری شده در ایستگاه بیلقان).

رودخانهٔ کرج از دامنهٔ شمالی کوه آسرا *Āsarā* و جنوب گردنهٔ عسلک در ۴۲ کیلومتری شمال خاوری کرج سرچشمه گرفته و پس از عبور از درهٔ میان کوه تاریکه‌نو *Tārikeh nō* (در شمال) و کوه کرچان *Karcān* (در جنوب)، در جنوب روستای وله *Valeh* با رودخانهٔ ولایت رود مخلوط می‌شود و به موازات راه اتومبیل‌رو کرج - چالوس رو به جنوب جریان می‌یابد و پس از مخلوط شدن با رودخانهٔ شهرستانک در روستای پل‌دوآب تغییر مسیر داده و بسوی باختر متوجه می‌گردد و پس از عبور از کنار روستاهای درده *Dardeh* کیاسرلات و آسرا با رودخانهٔ سیّدک درهم آمیخته و رو به جنوب باختری روان می‌شود و پس از آمیختن با آب موررود از میان دهستانهای ارنگه و برغان می‌گذرد و ضمن پر کردن سد امیرکبیر از درهٔ باختری کوه پورا *Purā* رو به جنوب سرازیر می‌شود و به دهستان حومه از شهرستان کرج وارد می‌گردد. در این دهستان از کنارهٔ خاوری شهر کرج می‌گذرد و پس از قطع راه اتومبیل‌رو خط آهن تهران - قزوین به دهستان علیشاه‌عوض وارد شده و با سیراب نمودن روستاهای دهستان مزبور، در دشت جنوبی کرج پخش می‌گردد و شاخه‌هایی بنام شاه‌چای، سیاه‌آب‌آدران و سیاه‌آب و بالاخره رودخانهٔ کرج رو بسوی جنوب خاوری روان می‌گردد و پس از قطع راه اتومبیل‌رو تهران - ساوه و خط آهن تهران - قم و سیراب نمودن روستاهای دهستان فشافویه و مخلوط شدن با یکی از شاخه‌های جاجرود به رودخانهٔ جارجارو تغییر نام داده و به دهستان قمرود از شهرستان قم وارد می‌شود. در این دهستان نخست از کنار روستای بندعلی‌خان می‌گذرد و در ۸۰ کیلومتری خاور قم به دریاچهٔ نمک قم می‌ریزد.

کُرخ Korx

دهستان گورک‌مکری، شهرستان مهاباد. فصلی، ریزابهٔ چم‌کیسلان، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه، طول ۲/۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۰۰ متر. شیب متوسط ۱۴ درصد. مسیر کلی باختری.

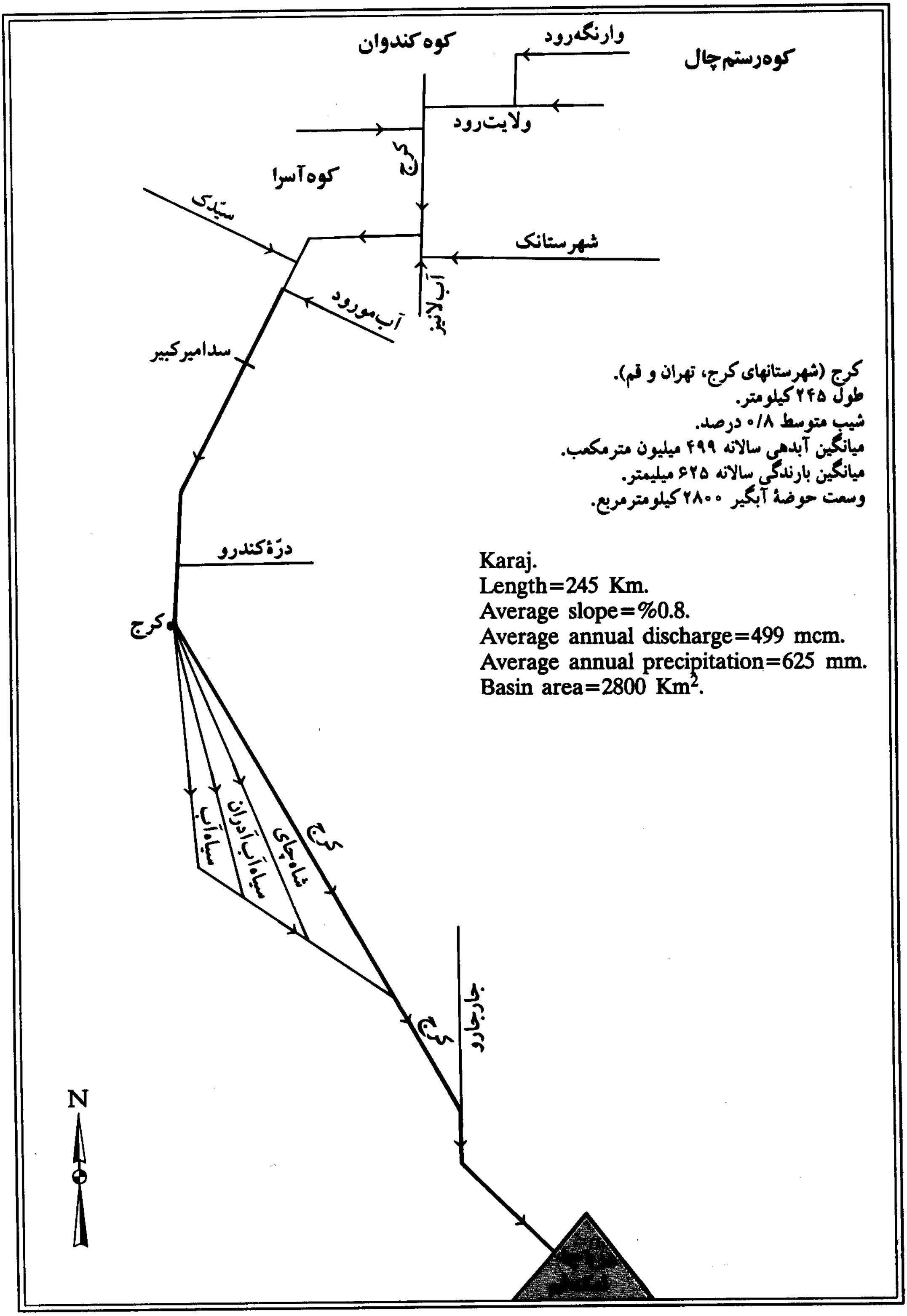
رودخانهٔ کرخ از ارتفاعات خاوری روستای کرخ، در ۳۷ کیلومتری جنوب باختری مهاباد سرچشمه می‌گیرد و درهٔ شمالی کوه مام‌سوار را بسوی باختر می‌پیماید و پس از مشروب نمودن روستای کرخ با آب‌جان‌داران مخلوط می‌شود و چم‌کیسلان را پدید می‌آورد.

← رودخانهٔ مهاباد، شهرستان مهاباد.

کرخه Karxeh

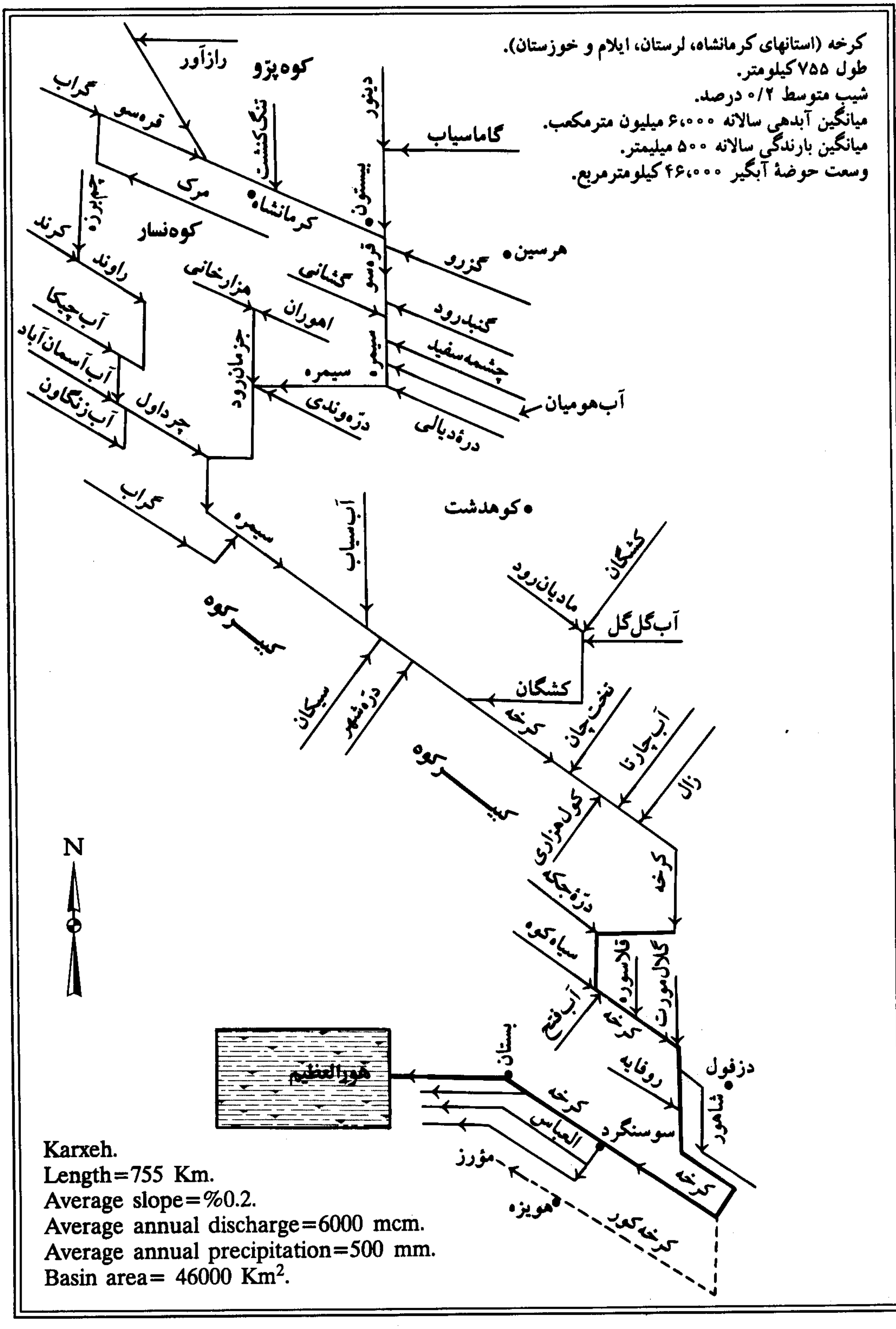
استانهای کرمانشاه و لرستان و ایلام و خوزستان. دائمی. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۷۵۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه (هورالعظیم) حدود ۱۰ متر. شیب متوسط ۰/۲ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری. میانگین آبدهی سالانه ۵۵۰۰ میلیون مترمکعب (ایستگاه جلوگیر)، ۶۰۰۰ میلیون مترمکعب (ایستگاه پای‌پل) و ۵۴۶۲ میلیون مترمکعب (ایستگاه حمیدیه).

رودخانهٔ کرخه که بعد از رودخانه‌های کارون و سفیدرود از نظر طول سومین رود ایران محسوب می‌گردد، از آبخیزهای ۳۴ کیلومتری جنوب خاوری کرمانشاه واقع در دهستان فیروزآباد سرچشمه گرفته و بنام رود مرک از دهستان فیروزآباد به دهستان ماهیدشت شرقی وارد می‌شود و پس از سیراب نمودن روستاهای دهستان مزبور وارد دهستان بالادربند می‌شود و از آنجا به دهستان میان دربند داخل می‌گردد و پس از آمیختن با رودخانهٔ گراب به رود قره‌سو تغییر نام می‌دهد و رو بسوی جنوب خاوری به دهستان پای‌روند *Pāyravand* و حومه وارد می‌گردد. در دهستان حومه از کنار پالایشگاه کرمانشاه عبور کرده و وارد دهستان دروفرامان می‌شود و در سر راه با



کرج (شهرستانهای کرج، تهران و قم).
طول ۲۴۵ کیلومتر.
شیب متوسط ۰/۸ درصد.
میانگین آبدهی سالانه ۴۹۹ میلیون مترمکعب.
میانگین بارندگی سالانه ۶۲۵ میلیمتر.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۲۸۰۰ کیلومترمربع.

Karaj.
Length=245 Km.
Average slope=%0.8.
Average annual discharge=499 mcm.
Average annual precipitation=625 mm.
Basin area=2800 Km^2.



کرخه (استانهای کرمانشاه، لرستان، ایلام و خوزستان).
طول ۷۵۵ کیلومتر.
شیب متوسط ۰/۲ درصد.
میانگین آبدهی سالانه ۶،۰۰۰ میلیون مترمکعب.
میانگین بارندگی سالانه ۵۰۰ میلیمتر.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۴۶،۰۰۰ کیلومترمربع.

Karxeh.
Length=755 Km.
Average slope=%0.2.
Average annual discharge=6000 mcm.
Average annual precipitation=500 mm.
Basin area= 46000 Km^2.

رودخــانه‌هایی مــانند رود تـنگ‌کنشت، گـاماسیاب، و گـزرو مخلوط می‌گردد و از درهٔ میان کوه گلّه (در خاور) و کوه سفید (در باختر) بسوی جنوب روان می‌شود و پس از مخلوط شدن با گنبدرود بسوی دامنهٔ کوه مداوی جریان می‌یابد. در این محل با رودخانهٔ گشانی درهم آمیخته و رودخـانهٔ سیمره را تشکیل می‌دهد.(حجم آب سالیانه رود قره‌سو ۵۹۵ میلیون متر مکعب است).
رودخانهٔ سیمره نخست درهٔ میان کوههای مـداوی *Modāvi* و تـاج‌نری *Tājnari* (در خـاور) و کـوههای نـبران *Nebrān* و کازه‌تر *Kāzehtar* (در باختر) را بسوی جنوب می‌پیماید و از شهرستان کرمانشاه به شهرستان خرم‌آباد وارد می‌شود. در این دره با رودخانهٔ چشمه‌سفید مخلوط می‌گردد و با پیمودن درهٔ شمال باختری کوه ورازرد *Varāzard* بسوی روستای متروکهٔ ملاعلی روان می‌شود. در این محل با رود دره دیـالی درهـم می‌آمیزد و سپس رو به باختر از درهٔ جنوبی کوه کوران‌بـوزان *Kurān buzān* بسوی مـنطقهٔ شـاماش روان مـی‌شود و بـه دهستان ایتیوند از شهرستان خرم‌آبـاد وارد مـی‌گردد. در ایـن دهستان نخست با رودخانهٔ جزمان رود مخلوط می‌گردد و پس از قــطع راه اتــومبیل‌رو پــل‌دختر بــه اســلام‌آباد غــرب (شاه‌آباد غرب) به درهٔ میان کوههای شیردغره *Šireh qorreh* و هــول *Hul* (در خــاور) و کــوههای قــلعه‌سام و مــله‌مازه *Meleh māzeh* و پاپله *Pāpoleh* (در باختر) وارد می‌گردد. در دامنهٔ خاوری کوه پاپله تغییر مسیر داده و بسوی غرب متوجه می‌گردد و از استان لرستان به استان ایلام وارد می‌گردد. در این استان نخست با رودخانهٔ چرداول مـخلوط مـی‌شود و پس از پیمودن درهٔ نسبتاً تنگ و پرپیچ و خم دامنهٔ باختری کوه گوار *Govār* و لارد تغییر مسیر داده و بسوی جنوب خاوری متوجه می‌شود. در روستای چم‌برزو بسوی جنوب منحرف می‌شود و پس از مخلوط شدن با رودخانهٔ گراب بسوی جنوب خـاوری روان می‌گردد و پس از آمیختن با آب‌سیاب به سـوی مـنطقهٔ راماوند *Rāmāvand* جریان می‌یابد و از کنار روستای تلخاب عبور می‌کند و ضمن گذشتن از ۵ کیلومتری شمال درهٔ شهر با رودهای سیکان و دره‌شهر مخلوط می‌شود و پس از عبور از منطقهٔ چم‌زاب در ۳ کیلومتری جنوب باختری روستای چم‌مهر با رود کشگان مخلوط شده و به رودخانهٔ کـرخـه تـغییر نـام می‌دهد. (حجم آب سـالیانهٔ رودخـانهٔ سیمره ۲۱۵۴ مـیلیون مترمکعب است که در ایستگاه هولیلان اندازه‌گیری شده).
رودخانهٔ کرخه ضمن طی دامنهٔ شمالی خاوری کبیرکوه بسوی جنوب خاوری روان می‌شود و از استان ایلام به دهستان جلوگیر از استان لرستان وارد می‌گردد. در این دهستان به موازات راه اتومبیل‌رو خرم‌آباد به اندیمشک جریان می‌یابد و در سر راه با رودخانه‌های تخت چان و کول‌هزاری و آب چارتا و رودخانهٔ زال از راه اتومبیل‌رو خرم‌آباد به اندیمشک جدا شده و پس از دور زدن تپهٔ تورکبود *Tavarkabud* به دهستان حسینیه وارد می‌شود و از درهٔ باختری تپهٔ بنه‌بور *Bonehbur* به درهٔ خاوری تپهٔ سرگچ وار می‌گردد و کوه سرگچ را از سوی دامنهٔ جـنوبی دور می‌زند و پس از مخلوط شدن با آب دره جکه و رودخانهٔ سیادکوه به درهٔ باختری کوه بن‌توله *Bontoleh* وارد می‌شود. در این دره با آب فـتح درهـم مـی‌آمیزد و از طـریق مـنطقهٔ قلاسوره به دهستان سرخه از شهرستان دزفول وارد می‌شود و پس از پیمودن دامنهٔ جنوبی کوه بن‌توله با رودهای قلاسوره و گلال‌مورت مـخلوط مـی‌شود و از طـریق درهٔ بـاختری تـپهٔ کمانه‌کوچک به منطقهٔ پای‌پل وارد می‌گردد و پس از گذشتن از سرخهٔ نادری به بستر پهناوری داخل می‌شود و به دهستان چنانه از شهرستان دزفول وارد می‌گردد و شاخه‌ای از آن به نام رود شاهور یا شاوور جدا شده و بسوی شهر شوش روان می‌گردد و رودخانهٔ اصلی کرخه پس از مخلوط شدن با رودخانهٔ روفایه از دو کیلومتری باختر شوش عبور می‌کند و از دهستان چنانه بـه دهستان میان‌آب از شهرستان اهواز وارد می‌شود و پس از عبور از منطقه‌ای بـنام لخـیزر *Lexeyzer* در ۳۶ کـیلومتری شـمال باختری اهواز بسوی جنوب باختری تغییر مسیر می‌دهد و بـه دهستان نهر هاشم از شهرستان اهواز داخل می‌گردد و از کنار شهر حمیدیه می‌گذرد و به دهستان حومه از شـهرستان دشت آزادگان (دشت میشان) وارد می‌گردد و رو به شـمال بـاختری بسوی شهر سوسنگرد روان می‌شود و از آنجا به دهستان بستان داخل می‌گردد و پس از عبور از شهر بستان به شاخه‌های چندی تقسیم گردیده و به هورالعظیم می‌ریزد و سرریز آن در فصلهای پرباران به دجله ختم می‌گردد.
در روزگار گذشته شاخه‌ای از رود کرخه در شهر حمیدیه جدا شده و بسوی جنوب جریان داشته است. شاخهٔ مزبور که امروزه خشک شده و به کرخهٔ کور معروف است پس از رسـیدن بـه روستاهای شرتاق *Šartāq* و ازرک *Azrak* بسوی باختر شمالی تغییر جهت داده و پس از رسیدن به هوزگان یا هویزه شاخه‌ای از آن بنام رودخانهٔ مؤرز *Mo'rez* جدا مـی‌گردد و رودخـانهٔ اصلی بنام رودخانهٔ کرخه همچنان بسوی بـاختر شـمالی روان می‌شود و سرانجام در روستای جرایه *Jarāyeh* به هورالعـظیم وارد می‌گردد. از بدنهٔ اصلی یا امروزی رودخـانهٔ کـرخـه در دهستانهای حومه و بستان شهرستان دشت آزادگان شـاخه‌های چندی جدا می‌شود که رودخانه‌های سابله و العباس و نیسان از آن جمله‌اند.

کرخهٔ کور **Karxeh-ye Kur**
← کرخه، استانهای ایلام، لرستان و خوزستان.

کُردان **Kordān**
← برغان، دهستانهای برغان و افشاریه، شهرستان کرج.

کردر **Kardar**
دهستان کردر، شهرستان میناب. فصلی، ریزابـهٔ رود کـوهوتن، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۵ کیلومتر. ارتـفاع سرچشمه ۲۴۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۰ متر. شـیب مـتوسط ۰/۸ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، کوه گسمند، ۵۵ کیلومتری جنوب خاوری میناب.

کُردری **Kordri**
دهستان بسطام، شهرستان شاهرود. فصلی، ریزابهٔ کـال سـیاه، حوضهٔ دشت کویر (کویر حاج عـلی‌قلی). طـول ۳۳ کـیلومتر.

ارتفاع سرچشمه ۲۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۸۰ متر. شیب متوسط ۴/۴ درصد. مسیر کلی نخست خاوری. سپس جنوب خاوری.
سرچشمه، منطقهٔ سلطان‌میدان، دامنهٔ خاوری کوه تکیانو *Takyānu*، در ۳۳ کیلومتری شمال شاهرود.
این رودخانه پس از رسیدن به دامنهٔ کوه قلعه‌نو محو می‌شود ولی مازاد آب آن در فصلهای پرباران و هنگام سیلاب به کال سیاه می‌ریزد.

کرزچی Kerzci

دهستان فنوج، شهرستان ایرانشهر. فصلی، ریزابهٔ رود فنوج. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۷۰۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.
سرچشمه، کوه تاب، ۱۰۷ کیلومتری جنوب باختری ایرانشهر و ۲۱ کیلومتری خاور شمالی روستای فنوج.

کرسنگ Karsang

دهستان لفور، شهرستان قائم‌شهر (شاهی). فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ اسکلیم، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۴۰ متر. شیب متوسط ۱۵/۵ درصد. مسیر کلی شمالی.
این رودخانه از دامنهٔ شمالی کوهی در منطقهٔ سنگ‌پل، در ۴۰ کیلومتری جنوب باختری قائم‌شهر (شاهی) سرچشمه گرفته و از میان جنگل بسوی شمال سرازیر می‌شود و در ۲/۵ کیلومتری جنوب روستای دیوکلان *Divkalān* به رودخانهٔ اسکلیم می‌ریزد.

کرقتو Karaqtu

دهستانهای اسفندقه و اسماعیلی، شهرستان جیرفت. دائمی، ریزابهٔ رود گوسک چوغان، حوضهٔ جزموریان، طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۷۰ متر. شیب متوسط ۲/۷ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، کوه سرگزکوه، ۳۵ کیلومتری باختر جیرفت.

کرکل‌درّه Karkal darreh

دهستان کوکلان، شهرستان دشت گرگان. خشکرود، ریزابهٔ رود قرناوه، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۸۰ متر. شیب متوسط ۰/۹ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
این رودخانه از ارتفاعات شمالی بخش کوکلان، در ۴۵ کیلومتری شمال خاوری کلاله و ۶۸ کیلومتری شمال خاوری گنبدکاووس سرچشمه می‌گیرد و درهٔ خاوری رشتهٔ کورداغ را نخست بسوی جنوب باختری و سپس بطرف جنوب طی می‌کند و در روستای سیت *Seyt* به رودخانهٔ قرناوه می‌ریزد.

کرگانرود Kargān rud

دهستان کرگانرود جنوبی، شهرستان تالش. دائمی، حوضهٔ دریای خزر. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۱۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۸- متر. شیب متوسط ۶/۴ درصد. مسیر کلی خاوری. میانگین آبدهی سالانه ۲۱۱ میلیون مترمکعب (اندازه‌گیری شده در ایستگاه هشت‌پر طوالش).
کرگانرود که در غالب کتابها و مدارک اشتباهاً گرگانرود نوشته شده است، از دامنه‌های خاوری کوههای تالش، طی ریزابه‌های بسیار که اصلی‌ترین آنها از ۳۵ کیلومتری باختر شمالی هشت‌پر سرچشمه گرفته است، پدید می‌آید. این رودخانه درهٔ خاوری کوههای تالش را از میان جنگل بسوی خاور می‌پیماید. در روستای مریان *Meryān* ریزابهٔ کوچکی که از جنوب سرازیر شده است به آن وارد می‌شود و بسوی خاور رهسپار می‌گردد. در روستای تابستانی آق‌اولر *Āqevlar* ریزابهٔ نسبتاً کوچک دیگری که از شمال سرازیر شده و روستای نو *Nō* را مشروب ساخته است به آن ملحق می‌گردد و درهٔ کرگانرود را همچنان بسوی خاور طی می‌کند. پس از طی حدود ۴ کیلومتر کمی بسوی خاور جنوبی متوجه شده و دوباره بطرف خاور منحرف می‌شود. در باختر روستای ایرک *Irak* دو ریزابهٔ بزرگ که یکی از درهٔ شمالی سرازیر شده و دیگری درهٔ جنوب را با شیب نسبتاً زیاد پیموده است درهم می‌آمیزد و پس از سیراب نمودن روستای مزبور بسوی جنوب خاوری متوجه می‌گردد و با سیراب ساختن روستای کارگری *Kārgari* قوس نسبتاً بزرگی را طی نموده و بسوی خاور متوجه می‌شود و به شهر هشت‌پر وارد می‌گردد. در خاور شهر مزبور به چند شاخه تقسیم می‌شود و شاخهٔ اصلی در روستای کرگانرود به دریای خزر می‌ریزد.

کرگانلی Kargānli

دهستان قلجق، شهرستان شیروان. فصلی، ریزابهٔ رود قلجق، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۱۵۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۶۵۰ متر. شیب متوسط ۳/۶ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
این رودخانه از بهم پیوستن رودهای چپه و جبارسو در روستای کلاتهٔ حیدرداغ تشکیل می‌گردد و رو بسوی باختر جریان می‌یابد و ضمن مخلوط شدن با چند ریزابهٔ کوچک از کنار روستای زرتانلو *Zartānlu* عبور می‌کند. در ۱۰ کیلومتری باختر روستای مزبور بسوی جنوب باختری تغییر جهت داده و پس از مشروب ساختن روستای قلعه‌چه *Qal'eh ceh* در روستای امان‌الله قلعه به رودخانهٔ قلجق می‌ریزد.

کرگسا Kargasā

دهستان گزخت، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ رود گلو، حوضهٔ خاوری یا هامون (دغ پترگان). طول ۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۲۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی خاوری.
این رودخانه از دامنهٔ کوه کرگسا، ۹۵ کیلومتری خاور شمالی بیرجند و ۱۹ کیلومتری شمال گزیک سرچشمه می‌گیرد و پس از طی حدود ۱۰ کیلومتر به رود بنی تغییر نام داده و ضمن آمیختن با رود پاتینگ در ۳۶ کیلومتری خاور شمالی گزیک از مرز ایران و افغانستان خارج گردیده و به رود گلو می‌ریزد.

کرگساو **Kargasāv**
دهستان دورح، شهرستان بیرجند. فصلی، حوضهٔ خاوری یا هامون (دغ توندی). طول تا مرز ایران و افغانستان ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۲۰ متر. شیب متوسط ۴/۷ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.
سرچشمه، ۲۳ کیلومتری خاور روستای دورح.

کرم‌بخش **Karambaxš**
← روتک، شهرستان سراوان.

کرمعلی **Kar'amali**
دهستان بصیران، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ رود دهک، حوضهٔ کویر لوت. طول ۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۹۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۹ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.
سرچشمه، ۱۰۵ کیلومتری جنوب باختری بیرجند.

کرناس **Karnās**
دهستان مازو، شهرستان خرم‌آباد. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ دز، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۰۰ متر. شیب متوسط ۴ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.
رودخانهٔ کرناس از دامنهٔ شمالی کوه کلی‌شام، در ۵۵ کیلومتری جنوب خرم‌آباد سرچشمه می‌گیرد و از درهٔ شمالی کوههای دارتاگیروه *Dārtāgirveh* و کرناس بسوی خاور جنوبی سرازیر می‌شود و در درهٔ جنوبی کوه مالگه‌مراد *Mālgehmorād* به رودخانهٔ دز می‌ریزد.

کرند **Kerend**
شهرستان اسلام‌آباد (شاه‌آباد غرب)، استان کرمانشاه. دائمی، ریزابهٔ رود راوند، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۳۰۰ متر. شیب متوسط ۰/۵ درصد. مسیر کلی، خاور جنوبی.
این رودخانه از آبخیزهای ۱۰ کیلومتری باختر شمالی کرند سرچشمه گرفته و پس از مشروب نمودن روستاهای دهستان کرند از درهٔ جنوب باختری کوه اسماعیل‌بگ عبور می‌کند و به دهستان حومهٔ شهرستان اسلام‌آباد (شاه‌آباد غرب) وارد می‌گردد. در این دهستان روستاهای فیروزآباد، علی‌آباد و امیرآباد را سیراب ساخته و پس از عبور از کنار شهر اسلام‌آباد (شاه‌آباد غرب)، از روستاهای برف‌آباد و ده‌لُر و چقاگل می‌گذرد و در روستای پیرگهٔ برسیمین با رودخانهٔ چم‌برزه درهم آمیخته و به رودخانهٔ راوند تبدیل می‌گردد.

کرنکی **Karanki**
دهستان مینودشت، شهرستان دشت گرگان. فصلی، ریزابهٔ رود نوده، حوضهٔ دریای خزر. طول ۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۵ متر. شیب متوسط ۱/۹ درصد. مسیر کلی باختری.
رودخانهٔ کرنکی از دامنهٔ شمالی کوه حاجی‌لرداغ، در ۳۰ کیلومتری جنوب خاوری گنبدکاووس سرچشمه می‌گیرد و درهٔ خاوری کوه گورلی *Gavarli* را ضمن مخلوط شدن با یک ریزابهٔ کوچک بسوی شمال طی می‌کند. در ۶ کیلومتری جنوب باختری مینودشت با ریزابه‌ای که از درهٔ باختری سرازیر شده است، درهم می‌آمیزد و از این محل رو به خاور جریان می‌یابد. پس از طی حدود ۳ کیلومتر با ریزابهٔ دیگری که از ارتفاعات جنوب سرازیر گردیده است مخلوط شده و با طی یک قوس چپگرد از روستای خرم‌کرو *Xaramkeru* عبور می‌کند و رو بسوی شمال باختری از کنار شهر مینودشت می‌گذرد. در این نقطه تغییر جهت داده و رو بسوی باختر وارد دشت گرگان می‌شود و پس از سیراب نمودن روستاهای قوئینلی *Qu'inli* و سارلی *Sārli* در باختر روستای ارس‌خان *Arasxān* به رود نوده می‌ریزد.

کروسی‌کئور **Karusika'ur**
دهستان جالق، شهرستان سراوان. فصلی، حوضهٔ خاوری یا هامون (هامون ماشکل). طول تا مرز ایران و پاکستان ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۹۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه (نقطهٔ خروج از مرز) ۸۰۰ متر. شیب متوسط ۰/۷ درصد. مسیر کلی خاور شمالی. سرچشمه، ۶ کیلومتری جنوب باختری جالق.

کرّه **Karreh**
← ونک، دهستانهای خان‌میرزا و گندمان، شهرستان بروجن.

کرّه **Kerreh**
دهستانهای گاوکان و محمدآباد، شهرستان جیرفت. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ دهنهٔ کُمرکان، حوضهٔ جزموریان. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۰۰ متر. شیب متوسط ۲/۳ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، کوه کاوبکان *Kāvbakān* و جبال بارز، ۳۶ کیلومتری خاور جنوبی جیرفت.
این رودخانه در ۲۶ کیلومتری جنوب خاوری جیرفت و یک کیلومتری جنوب روستای محمدآباد به رودخانهٔ دهنهٔ کُمرکان می‌ریزد.

کریم‌آباد **Karim ābād**
← کل، شهرستانهای داراب و بندرعباس.

کزرو **Kazru**
← زارم‌رود، شهرستانهای بهشهر و ساری، استان مازندران.

کزنق‌چای **Kazanaq čay**
دهستان مواضع‌خان، شهرستان اهر. فصلی، ریزابهٔ گماناب‌چای، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۰۰ متر. شیب

متوسط ۴ درصد. مسیر کلی جنوبی.
این رودخانه از دامنهٔ جنوبی کوه کسبه *Kasabeh* واقع در ۴۵ کیلومتری شمال تبریز سرچشمه می‌گیرد. نخست بطرف باختر و سپس بسوی جنوب جریان می‌یابد و ضمن عبور از روستاهای ساری‌قیه و کزنق در حوالی روستای اولی *Evli* با ریزابه‌ای که از شمال می‌آید مخلوط می‌شود و سرانجام در ۲ کیلومتری جنوب اولی به گماناب‌چای ملحق می‌شود.

کسگان **Kesgān**
دهستان فنوج، شهرستان ایرانشهر. فصلی، ریزابهٔ رود رامپ، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۹۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۷۰ متر. شیب متوسط ۳/۶ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
سرچشمه، سفیدکوه، ۱۴۰ کیلومتری جنوب باختری ایرانشهر. از روستایی بنام کسگان می‌گذرد.

کسلیان **Keseliyān**
شهرستان قائم‌شهر (شاهی)، استان مازندران. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ تالار، حوضهٔ دریای خزر. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۳۰ متر. شیب متوسط ۲/۷ درصد. مسیر کلی شمال باختری. میانگین آبدهی سالانه ۱۲۰ میلیون مترمکعب (اندازه‌گیری شده در ایستگاه شیرگاه).
رودخانهٔ کسلیان از ارتفاعات جنوب خاوری پل‌سفید، در ۵۸ کیلومتری جنوب خاوری قائم‌شهر (شاهی) سرچشمه گرفته و رو به شمال باختری جریان می‌یابد. نخست روستاهای سنگده، درزی‌کلا *Darzi kalā*، وزملاّ *Vezmollā* و وکیل‌بن را سیراب می‌کند و به دهستان پل سفید وارد می‌گردد. در این دهستان از درهٔ میان کوههای سی‌تک *Sitak* (در خاور) و الوات *Alvāt* (در باختر) عبور می‌کند و به دهستان کسلیان وارد می‌شود. در این دهستان نخست روستای مدکلا *Mad kalā* را مشروب می‌کند و پس از عبور از روستای کوچید، با دو ریزابهٔ کوچک که از خاور می‌آیند مخلوط می‌شود و پس از عبور از روستای امیرکولا به درهٔ خاوری شاه‌کوه وارد شده و آن را از سوی شمال دور می‌زند و ضمن آمیختن با دو ریزابه که یکی از کوه چیلکاشمعدان *Cilkā šam'dān* سرچشمه گرفته و دیگری از درهٔ باختری شاه‌کوه رو به شمال روان گردیده است، مخلوط می‌شود و در شیرگاه به رودخانهٔ تالار می‌ریزد.

کشارود **Kašā rud**
دهستان فاراب، شهرستان رودبار. فصلی، ریزابهٔ شاهرود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۱۰ متر. شیب متوسط ۷/۵ درصد. مسیر کلی شمالی.
این رودخانه از دامنهٔ شمالی کوههای کماکول *Kamākul* و گلاب‌دره، در ۷۰ کیلومتری جنوب خاوری رودبار سرچشمه گرفته و از درهٔ خاوری عرشه‌کوه *Aršeh kuh* بسوی شمال سرازیر می‌گردد و پس از عبور از روستای خسرود *Xosrud* در روستای کشارود به رودخانهٔ شاهرود می‌ریزد.

← شاهرود، شهرستانهای قزوین و رودبار.

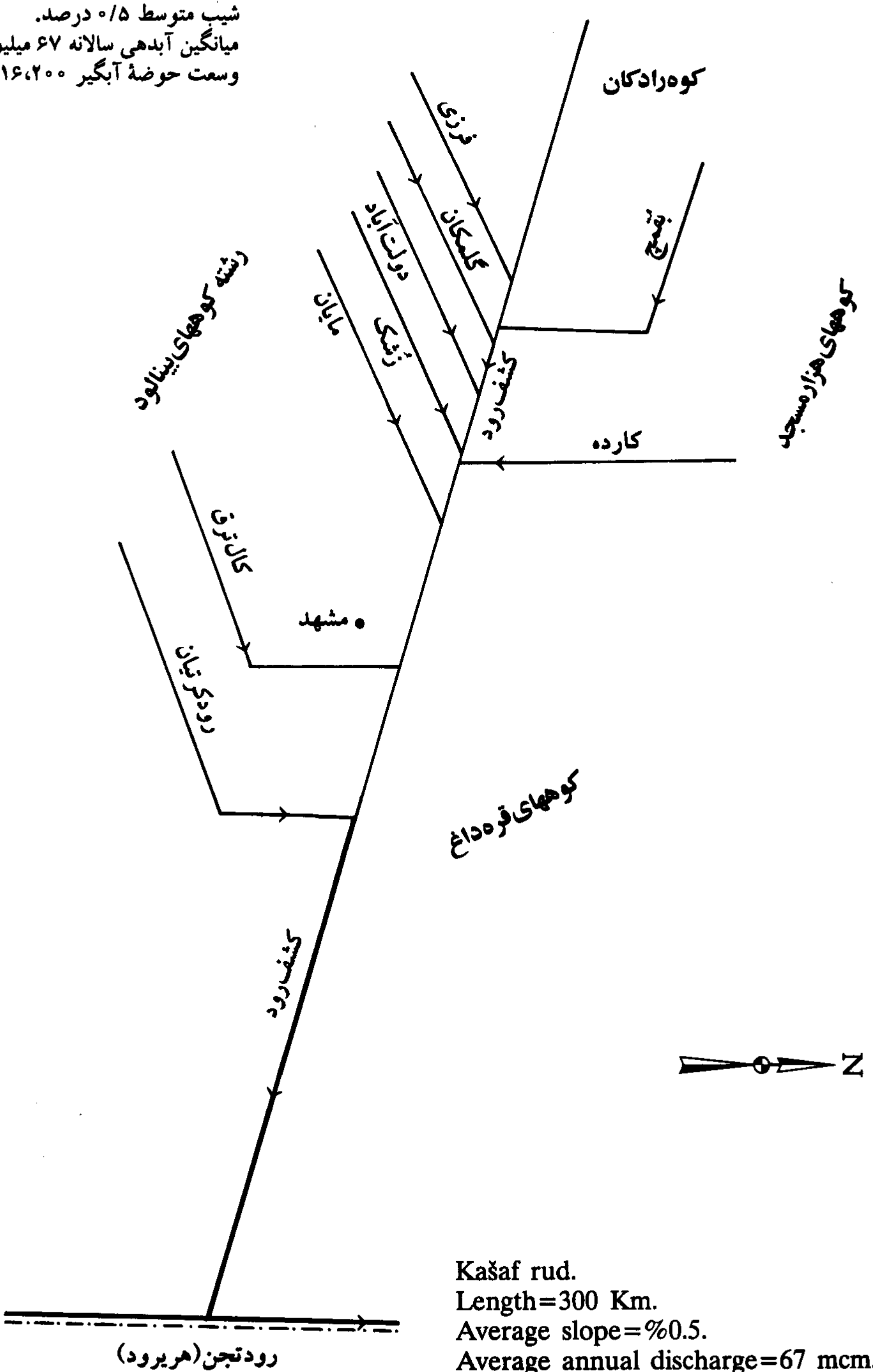
کش‌رودخانه **Kaš rudxāneh**
← چهاری، دهستانهای قریة‌العرب و بهر امجرد، شهرستان سیرجان.

کشف‌رود **Kašaf rud**
شهرستانهای مشهد و قوچان، استان خراسان. دائمی، ریزابهٔ هری‌رود، حوضهٔ قره‌قوم. طول ۳۰۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۳۸۰ متر. شیب متوسط ۰/۵ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی. میانگین آبدهی سالانه ۶۷ میلیون مترمکعب (اندازه‌گیری شده در ایستگاه آق‌دربند).
کشف‌رود از دامنهٔ کوه سرآخور *Sarāxor*، در ۲۰ کیلومتری جنوب باختری قوچان سرچشمه می‌گیرد و پس از عبور از دهستان دوغائی به دهستان رادکان از شهرستان مشهد وارد می‌گردد و با سیراب نمودن روستاهای رادکان و قزل‌حصار و چناران به دهستان بیزکی وارد می‌شود. در این دهستان روستاهایی چون شترپا *Šotorpā* و سیّدآباد را مشروب میکند و به دهستان میان‌ولایت وارد می‌شود و پس از عبور از دهستان مزبور به دهستان تبادکان وارد می‌گردد و پس از سیراب ساختن روستاهای قاسم‌آباد و سیس‌آباد *Sis ābād* وارد دهستان پائین‌ولایت از شهرستان مشهد شده و با سیراب ساختن روستاهای مسیر مانند احمدآباد و قره‌بلاغ، نظریّه، لنگرک، شاددیشه *Šāhdišeh* بالا و پائین، کلاتهٔ میرزاجان، کمرزرد، چنارگنبد، سرسری *Sarsari*، بغبغو *Baqbaqu*، حاجی‌محمدحسین، حسین‌آباد و آق‌دربند سرانجام در پل خاتون واقع در ۱۴۰ کیلومتری خاور جنوبی مشهد به هری‌رود می‌ریزد.

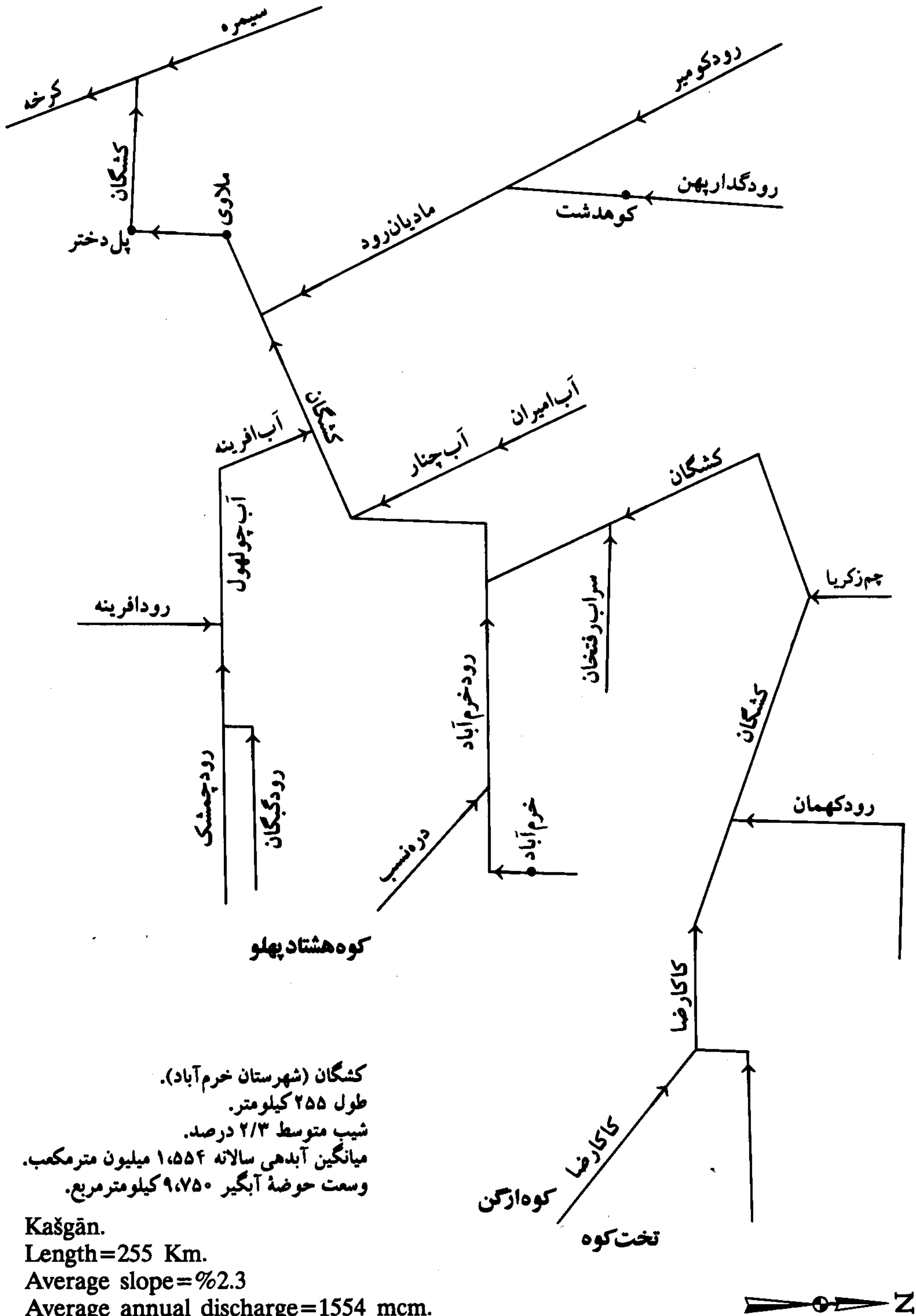
کُشکور **Koškavar**
دهستانهای کوهپایه و مزدقانچای، شهرستان ساوه. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ چمروم، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۰۰ متر. شیب متوسط ۲/۵ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، ۴۰ کیلومتری شمال باختری ساوه. ریزشگاه، ۲ کیلومتری جنوب روستای چمروم *Camarum*، ۴۳ کیلومتری باختر شمالی ساوه.

کشگان **Kašgān**
شهرستان خرم‌آباد، استان لرستان. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ کرخه، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول از دورترین سرچشمه (سرچشمه رود کاکارضا)، ۲۵۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه، ۵۰۰ متر. شیب متوسط ۲/۳ درصد. مسیر کلی جنوب باختری. میانگین آبدهی سالانه ۱۵۵۴ میلیون مترمکعب (اندازه‌گیری شده در ایستگاه پل دختر).
این رودخانه از پیوند رودهای کهمان و کاکارضا در دهستان

کشف‌رود (شهرستانهای قوچان و مشهد).
طول ۳۰۰ کیلومتر.
شیب متوسط ۰/۵ درصد.
میانگین آبدهی سالانه ۶۷ میلیون مترمکعب.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۱۶،۲۰۰ کیلومترمربع.



Kašaf rud.
Length=300 Km.
Average slope=%0.5.
Average annual discharge=67 mcm.
Basin area= 16200 Km^2.



کشگان (شهرستان خرم‌آباد).
طول ۲۵۵ کیلومتر.
شیب متوسط ۲/۳ درصد.
میانگین آبدهی سالانه ۱،۵۵۴ میلیون مترمکعب.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۹،۷۵۰ کیلومترمربع.

Kašgān.
Length=255 Km.
Average slope=%2.3
Average annual discharge=1554 mcm.
Basin area=9750 Km^2.

دوآب، ۳۲کیلومتری شمال باختری خرم‌آباد تشکیل یافته و رو به باختر به دهستان قلائی وارد می‌گردد. در این دهستان درّهٔ شمالی کوه سفید را بسوی باختر شمالی طی می‌کند و روستاهای چشمه‌طلا، کلک‌سو، شینه *Šineh* و چم‌شته *Cam-e Šateh* را سیراب می‌سازد و پس از آمیختن با چم‌زکریا از تنگ ماشوره *Māšureh* عبور می‌کند و رو به باختر بسوی منطقه چناران روان می‌شود. در منطقهٔ مزبور کوه سیاه را از طرف دامنهٔ باختری دور می‌زند و رو بسوی روستای زرین‌بن *Zarrinbon* بطرف جنوب خاوری تغییر مسیر می‌دهد و با پشت سر گذاردن منطقهٔ شترمیل *Šotormil* بسوی منطقهٔ هشان *Hašān* روان می‌گردد. در این منطقه که در دامنهٔ خاوری کوه هنجیس *Hanjis* قرار دارد، روستاهای گرمورت *Garmurt*، و کلهو *Kalhu* را سیراب می‌کند و پس از آمیختن با سراب رُفتخان بسوی دهستان سراب دوره روان می‌شود. در این دهستان با رودخانهٔ خرم‌آباد مخلوط می‌گردد و به موازات راه اتومبیل‌رو خرم‌آباد به اندیمشک جریان می‌یابد. در دهستان معمولان با آب چنار مخلوط می‌گردد و سپس با آب‌افرینه درهم آمیخته و پس از عبور از روستای زورانتل *Zurāntel* با مادیان‌رود مخلوط می‌شود و در کنار راه اتومبیل‌رو خرم‌آباد به اندیمشک بسوی دهستان پل‌دختر روان می‌گردد. در این دهستان با آب گل‌گل مخلوط می‌شود و پس از سیراب ساختن شهرک پل دختر بسوی باختر جنوبی تغییر مسیر می‌دهد و دامنهٔ جنوب خاوری کوه مله *Maleh* را با پیچ و خم‌های فراوان طی می‌کند و سرانجام پس از عبور از روستای چم‌مهر در یک کیلومتری روستای کل‌سفید و ۸۰ کیلومتری جنوب باختری خرم‌آباد با رودخانهٔ سیمره مخلوط شده و رودخانهٔ کرخه را تشکیل می‌دهند.

کشیک Kešik

دهستان نیکشهر، شهرستان چابهار. فصلی، ریزابهٔ رود نیکشهر. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۲۰ متر. شیب متوسط ۱/۹ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.

سرچشمه، ۱۲۲ کیلومتری شمال باختری چابهار و ۳۴ کیلومتری خاور شمالی نیکشهر. قسمتهای بالایی این رودخانه از روستای راوه می‌گذرد و به همین مناسبت به آن قسمت رودخانه راوه نیز می‌گویند.

کشین Kešin

دهستان حومه، شهرستان همدان. فصلی، ریزابهٔ قوری‌چای، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۳۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۲۰ متر. شیب متوسط ۴ درصد. مسیر کلی شمالی.

رودخانهٔ کشین از دامنهٔ شمالی کوه تخت رستم از کوهستان الوند، در ۱۱کیلومتری جنوب همدان سرچشمه گرفته و پس از عبور از روستاهای خاکو، کشین و مزدقانه به دشت شمالی شهر همدان وارد می‌شود. در این دشت با آبهایی که از دره‌های مرادبیک و دره‌های جنوب باختری همدان سرازیر شده‌اند مخلوط می‌شود و در ۲کیلومتری باختری امزاجرد *Amzājerd* به قوری‌چای می‌ریزد.

کفاب Kafāb

دهستان برغان، شهرستان کرج. فصلی، ریزابهٔ سیرود، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۸۰۰ متر. شیب متوسط ۱۶ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

رودخانهٔ کوچک کفاب از دامنهٔ جنوبی رشته‌کوههای وارکش *Vārkaš*، ۳۰کیلومتری شمال کرج سرچشمه گرفته و با شیب تند از درهٔ شمالی کوه مردنوروز سرازیر می‌شود و پس از طی ۵ کیلومتر به رودخانهٔ سیرود می‌ریزد.

کفاز Kafāz

دهستان درمیان، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ رود مچانو، حوضهٔ خاوری یا هامون (دغ توندی). طول ۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۰۰ متر. شیب متوسط ۳/۷ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.

سرچشمه، ۳۰کیلومتری شمال باختری دورح.

کُفرآور Kofarāvar

← الوند، شهرستانهای اسلام‌آباد (شاه‌آباد غرب) و قصرشیرین، کرمانشاه.

•

کفی Kafi

← دروغ‌زن، دهستانهای بکش و ماهور، شهرستان ممسنی.

کقارکی Kaqārki

دهستان جزموریان، شهرستان کهنوج. دائمی، ریزابهٔ هلیل‌رود، حوضهٔ جزموریان. طول ۶۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۴۸۰ متر. شیب متوسط ۲/۷ درصد. مسیر کلی جنوب باختری. سرچشمه ریزابه‌های دامنهٔ جنوبی جبال بارز، ۸۵ کیلومتری شمال خاوری کهنوج. روستاهای مسیر، آب روخن *Āb-e Roxan*، روداب بالا، مردهک *Mardehak*، روداب پایین، گلوحنا، کقارکی، پورکی *Puraki*، تاج‌آباد و میش‌پدام.

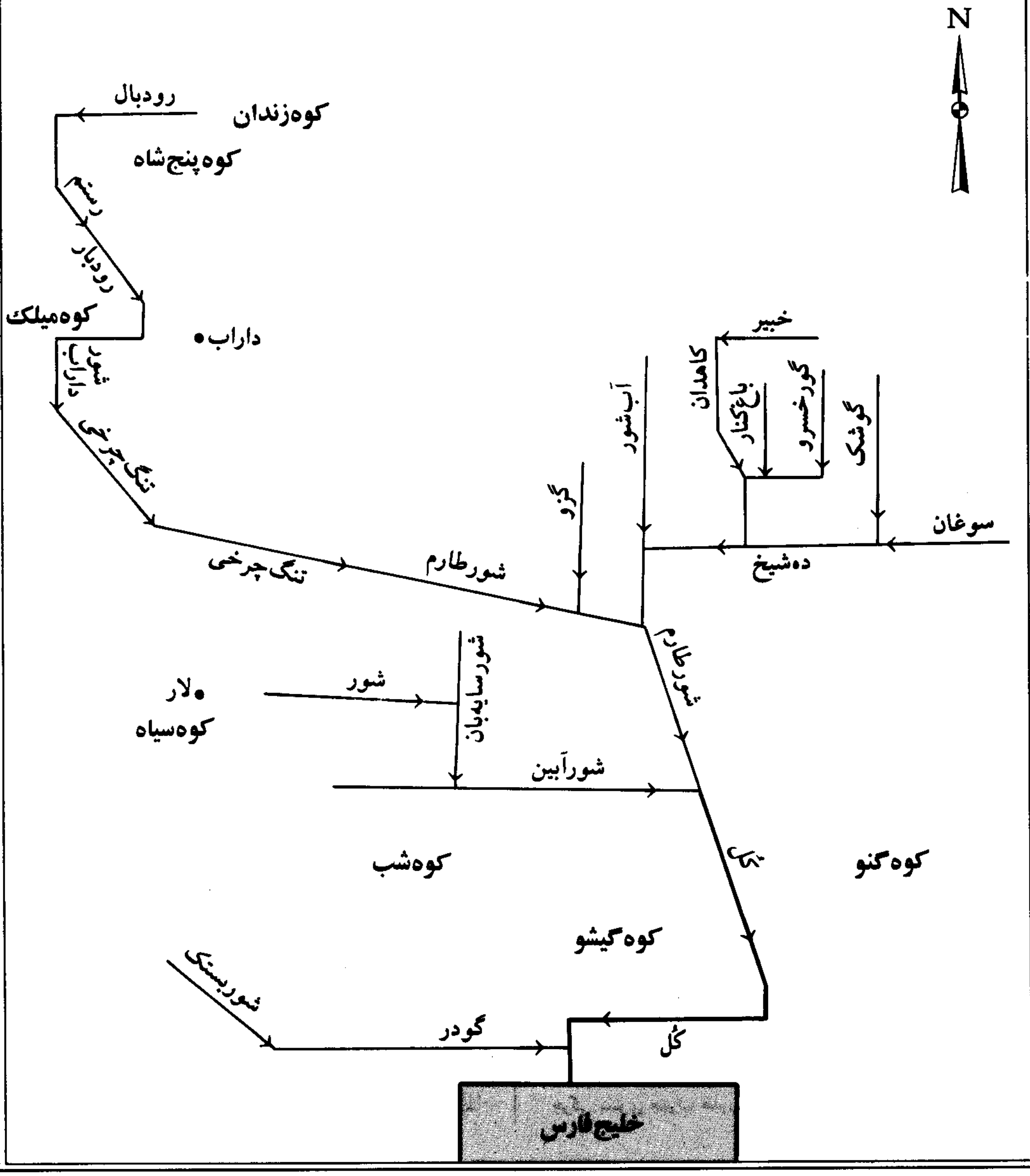
کُل Kol

شهرستانهای داراب و بندرعباس، استانهای فارس و هرمزگان. دائمی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۶۰کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه صفر. شیب متوسط ۰/۶ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری. میانگین آبدهی سالانه ۹۷ میلیون مترمکعب (ایستگاه گله‌گاه).

این رودخانه از کوههای بش *Baš*، چاهچک، گاسیر، زندان، جرکی *Jaraki* و پنج شاه واقع در دهستان تنگ رودبال، در ۴۰ کیلومتری شمال داراب طی ریزابه‌های بسیار سرچشمه می‌گیرد و بنام رودخانهٔ رودبال و گاه رودبار از طریق درّهٔ باختری کوه جرکی بسوی جنوب خاوری سرازیر می‌شود و سپس بنام رود

کُل (شهرستانهای داراب و بندرعباس).
طول ٣۶٠ کیلومتر.
شیب متوسط ٠/۶ درصد.
وسعت حوضهٔ آبگیر حدود ٣٩،۵٠٠ کیلومترمربع.

Kol.
Length=360 Km.
Average slope=%0.6.
Basin area ≈ 39500 Km^2.



رستم از درّهٔ خاوری کوههای نمک و میلک به دهستان مرکزی داراب داخل می‌شود و بنام رود شور داراب از دشت داراب بسوی جنوب عبور می‌کند و پس از آمیختن با ریزابه‌هایی چند که از کوههای اطراف سرچشمه گرفته‌اند به درّهٔ تنگ چرخی واقع در جنوب دهستان مرکزی وارد می‌شود و بنام رودخانهٔ تنگ‌چرخی به دهستان خسویه داخل می‌گردد و پس از عبور از دامنهٔ باختری کوه گچاکوه *Gacākuh* به دهستان حاجی‌آباد وارد می‌شود. در این دهستان از دامنهٔ جنوبی کوه گز طویله بسوی خاور جنوبی متوجه می‌شود و پس از عبور از یک درّهٔ طویل وارد دهستان آبشور می‌گردد. در این دهستان به رودخانهٔ آبشور تغییر نام داده و به استان هرمزگان داخل می‌شود و بنام رودشور طارم از دهستان طارم (شهرستان بندرعباس) می‌گذرد و از آنجا به نام رودخانهٔ کریم‌آباد وارد دهستان فین می‌شود. در دهستان مزبور با رودشور آبین مخلوط می‌شود و از ۶ کیلومتری خاور روستای لاور می‌گذرد و پس از تغییر نام به رودخانهٔ کل وارد دهستان خمیر می‌گردد و کوه صاحب‌آباد را از طریق دامنهٔ جنوبی دور می‌زند و در ۷ کیلومتری جنوب باختری روستای انگوران بسوی جنوب متوجه می‌شود و پس از آمیختن با رودخانهٔ گودر در ۵۵ کیلومتری باختر جنوبی بندرعباس به تنگهٔ خوران واقع در شمال جزیرهٔ قشم وارد می‌شود و از طریق تنگهٔ هرمز به خلیج فارس می‌ریزد.

کلاتهٔ احمد **Kalāteh-ye Ahmad**

دهستان زوهان، شهرستان بیرجند. فصلی، حوضهٔ خاوری یا هامون (دغ‌شکافته). طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۱۵۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی خاور شمالی. سرچشمه کوه چشمه ضربی، ۴۶ کیلومتری خاور جنوبی قاین.

کلارود **Kalā rud**

دهستان بندپی، شهرستان بابل. فصلی، ریزابهٔ خوش‌رود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۰ متر. شیب متوسط ۲/۵ درصد. مسیر کلی شمالی.

این رودخانه از کوههای پوشیده از جنگل، در ۳۸ کیلومتری جنوب باختری بابل سرچشمه گرفته و رو به شمال جریان می‌یابد. نخست با رودخانهٔ تاره‌رود مخلوط می‌گردد و سپس شهرک دیوا *Divā* را سیراب می‌سازد. در شهرک مزبور از کوهستان خارج شده و به دشت ساحلی وارد می‌شود و رو به شمال جریان می‌یابد و پس از مشروب ساختن روستاهای سربورا *Sarburā*، مرغی‌کلا، کرکنار *Karkenār*، شوب‌کولا و قمی‌کولا در روستای نوشیروان‌کولا به خوش‌رود می‌ریزد.

کلاس **Kelās**

شهرستانهای پیرانشهر و سردشت، استان آذربایجان غربی. دائمی، ریزابهٔ رود زاب کوچک، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول تا مرز ایران و عراق ۱۸۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه (نقطهٔ خروج از مرز) ۷۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری. میانگین آبدهی سالانه ۱۲۸۰ میلیون مترمکعب (ایستگاه گرژال).

این رودخانه طی ریزابه‌های متعددی که همگی از چشمه‌سارهای دامنهٔ کوههای گلازرده *Gelāzardeh* و کفارستان و سپیارز *Sapiyārez* واقع در دهستان لاهیجان، در ۲۷ کیلومتری شمال باختری پیرانشهر سرازیر شده‌اند سرچشمه می‌گیرد و بنام چم‌لاوین بسوی جنوب خاوری سرازیر می‌شود و پس از ورود به دهستان پیران از خاور پیرانشهر عبور می‌کند و در یک کیلومتری باختر روستای ریک‌آباد *Rik ābād* با چم‌اوجر و سپس با چم‌حاجی‌ابراهیم مخلوط می‌گردد و بسوی روستای کانی‌سیب *Kānisib* جریان می‌یابد. در این روستا با رودخانهٔ بادین‌آباد مخلوط می‌گردد و به رودخانهٔ زه تغییر نام می‌دهد و وارد دهستان منگور غربی می‌شود. در این دهستان با رودخانه‌های آبخورو و چم‌زویان مخلوط می‌شود و بنام چم‌کلوه وارد دهستان گورک‌نعلین از شهرستان سردشت می‌گردد و ضمن عبور از دره‌های پرپیچ و خم و جنگلی دهستانهای گورک نعلین و ملکاری را پشت سر می‌گذارد و با ورود به دهستان بریاجی با رود بانس مخلوط می‌شود و به رودخانهٔ کلاس تغییرنام می‌دهد. در ۱۶ کیلومتری جنوب خاوری سردشت با چم‌کلوه مخلوط می‌گردد و بسوی باختر متوجه می‌شود و پس از سیراب نمودن روستای چمپمو *Campanu* بسوی جنوب خاوری تغییر جهت می‌دهد و به دهستان آلان وارد می‌گردد و پس از مشروب ساختن روستای گرویس *Gervis* به خط مرزی ایران و عراق وارد می‌شود. در این نقطه نخست با رودخانهٔ چومان که یک رود مرزی است درهم می‌آمیزد و سپس رو بسوی باختر متوجه می‌شود و همچنان خط مرزی ایران و عراق را تشکیل می‌دهد. در ۳ کیلومتری جنوب خاوری روستای مرزی گک *Gak* با رودخانهٔ بزرگ قلاچومان که در خاک عراق جریان دارد مخلوط می‌گردد و با طی پیچ و خم‌هایی رو بسوی شمال باختری تغییر مسیر می‌دهد و سرانجام در روستای هرزینه *Harzineh* از مرز ایران و عراق خارج می‌شود و بنام رودخانهٔ زاب کوچک به کشور عراق داخل می‌گردد.

کلاک‌درّه **Kelāk darreh**

دهستان اوزرود سفلی، شهرستان نور. فصلی، ریزابهٔ نوررود (هراز باختری)، حوضهٔ دریای خزر. طول ۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۳۷۰ متر. شیب متوسط ۹ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.

این رودخانه از دامنهٔ میان کوههای نارچو *Nārcu* و آزادکوه، در ۶۲ کیلومتری جنوب باختری نور سرچشمه گرفته و از درهٔ نسبتاً باریکی بنام کلاک‌دره رو بسوی شمال خاوری سرازیر می‌شود و پس از مشروب نمودن روستاهای کلاک بالا و پائین در روستای میناک به نوررود می‌ریزد.

کلال‌رود **Kalāl rud**

دهستان چوار، شهرستان ایلام. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ خوش، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع

سرچشمه ۱۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۸ درصد. مسیر کلی جنوبی.
این رودخانه از دامنهٔ کوههای شره‌زول Šarahzul و الله‌خدا، ۳۵ کیلومتری باختر شمالی ایلام سرچشمه می‌گیرد و ضمن عبور از منطقهٔ ارکوازی Arkvāzi، روستای چنار را سیراب می‌کند و در ۲۵ کیلومتری باختر ایلام به رودخانهٔ خوش می‌ریزد.

کلامرزچای **Kalāmarz cāy**
دهستان تیرچای، شهرستان میانه. فصلی، ریزابهٔ قوری‌چای حوضهٔ دریای خزر. طول ۳۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۴۰ متر. شیب متوسط ۴/۷ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
رودخانهٔ کلامرزچای از چشمه‌سارهای دامنهٔ جنوبی رشته‌کوههای بزقوش که در ارتفاع ۲۸۰۰ متری قرار دارند سرچشمه گرفته و رو بسوی جنوب باختری جریان می‌یابد و پس از طی ۷ کیلومتر بطرف جنوب متوجه شده و از درهٔ شمالی روستای سرخه‌حصار سرازیر می‌گردد و با مشروب نمودن روستای مزبور بسوی جنوب باختری متوجه می‌گردد و با ریزابهٔ بزرگی که آن نیز از ارتفاع ۲۶۰۰ متری دامنهٔ جنوبی رشته‌کوههای بزقوش سرازیر گردیده و روستای نشق Nešaq را مشروب نموده است، مخلوط می‌گردد و بسوی جنوب روان می‌شود. در خاور روستای ونجان Vanjān با ریزابهٔ بزرگ دیگری که آن نیز از دامنه‌های جنوبی بزقوش سرچشمه گرفته و روستای کسلان Kasalān را سیراب نموده است، درهم می‌آمیزد و با یک قوس کوچک بسوی جنوب خاوری منحرف می‌شود و پس از عبور از روستای نودوزغ Nōduzaq به خشکرودی مبدل شده و همچنان بطرف جنوب خاوری روان می‌شود و پس از گذشتن از روستای مونق Mōnaq در خاور روستایی بنام ماهی‌آباد به قوری‌چای می‌پیوندد.

کلان‌دورزی **Kalāndurzi**
دهستان بم‌پشت، شهرستان سراوان. فصلی، ریزابهٔ رود ماشکل، حوضهٔ خاوری یا هامون (هامون ماشکل). طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۵۰متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۹۰ متر. شیب متوسط ۱/۶ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
سرچشمه روستای کلان‌دورزی، ۴۵ کیلومتری جنوب خاوری سراوان.

کلت **Kalt**
دهستان قتور، شهرستان خوی. فصلی، ریزابهٔ قتورچای، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۸۸۰ متر. شیب متوسط ۹/۳ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
این رودخانه از دامنه‌های جنوبی کوه محمدآقا واقع در ۳۵ کیلومتری باختر خوی سرچشمه می‌گیرد و پس از عبور از درهٔ خاوری کوه شیخ حمزه از کنار روستای کلت بالا عبور می‌کند و در باختر روستای حبشی پائین به قتورچای می‌ریزد.

کل تنگی **Kaltangi**
← داری، دهستانهای گوهرکوه و تخته‌شاب، شهرستان خاش.

کلچاک **Kalcāk**
دهستانهای مارز و منوجان، شهرستان کهنوج. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ تجدانو، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۶۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۰۰متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۳۳۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
این رودخانه از کوههای دورکان، گشمیران Gešmirān و بند زرد واقع در دهستان مارز، ۹۵ کیلومتری جنوب خاوری کهنوج سرچشمه می‌گیرد و بنام رودخانهٔ گی‌مرد رو بسوی شمال باختری سرازیر می‌شود و از درهٔ خاوری کوههای مهسورگان Mehsuregān و شهری و گود می‌گذرد و با ورود به دهستان منوجان نخست به رودخانهٔ کلچاک و سپس به رودخانهٔ چاه سنگ تغییرنام پیدا می‌کند و در ۴ کیلومتری جنوب خاوری روستای منوجان با رودخانهٔ تیاب مخلوط می‌شود و رودخانهٔ تجدانو را تشکیل می‌دهند.

کُل‌رود **Kol rud**
دهستان کلرودپی، شهرستان نوشهر. فصلی، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۸۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۵- متر. شیب متوسط ۹ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
این رودخانه از دامنهٔ خاوری کوه تاشر Tāšar، در ۳۵ کیلومتری خاور جنوبی نوشهر سرچشمه گرفته و پس از سیراب نمودن روستاهای نارنج‌بن و علوی‌کلا Olvikalā به دریای خزر می‌ریزد.

کلفارود **Kalfā rud**
دهستان کرگانرود جنوبی، شهرستان تالش. فصلی، حوضهٔ دریای خزر. طول ۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۸- متر. شیب متوسط ۰/۸ درصد. مسیر کلی خاوری.
سرچشمه، ۵ کیلومتری جنوب هشتپر.

کل‌فسه **Kalfaseh**
دهستان خانقاه‌پی، شهرستان قائم‌شهر (شاهی). فصلی، ریزابهٔ فرح‌رود، حوضهٔ دشت کویر. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۰۸۵ متر. شیب متوسط ۷ درصد. مسیر کلی، نخست جنوبی، سپس جنوب خاوری.
سرچشمه، ۷۳ کیلومتری جنوب باختری شاهی (قائم‌شهر). این رودخانه نخست بنام رودخانهٔ کل‌فسه سرچشمه گرفته و پس از عبور از درهٔ باختری کوههای کنی‌زور Kanizur و کردپیله Kerdpileh با یک ریزابهٔ شمالی مخلوط می‌شود و به رودخانهٔ عمرک تغییر نام می‌یابد و رو به جنوب خاوری روان می‌شود و پس از عبور از روستای ارجمند به فرح‌رود می‌ریزد.

کلقان‌چای **Kalqān cāy**
دهستان حومه، شهرستان هشترود. دائمی، ریزابهٔ قرنقوچای،

حوضهٔ دریای خزر. طول ۵۱ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۵۰متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۶۰ متر. شیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
رودخانهٔ کلقان‌چای از ارتفاع ۲۲۰۰ متری دامنهٔ خاوری ارواحه کوه *Arvāheh kuh*، در ۴۰کیلومتری شمال باختری سراسکند سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی خاور از روستای قره‌کوشن *Qareh kōšan* عبور می‌کند، سپس بسوی جنوب متوجه شده و پس از طی ۲کیلومتر بطرف جنوب خاوری منحرف می‌شود و با سیراب نمودن روستای گلّوجه *Gollujeh* در شمال روستای جقیر *Jeqir* با رودخانه‌های بهادرچای و چینی‌بلاغ‌چای در یک نقطه مخلوط می‌شود و از میان روستاهای کلقان و جقیر همچنان بسوی جنوب خاوری روان می‌شود. در روستای صیدی‌بیگ *Seydi beyg* با ریزابه‌ای که از دامنهٔ جنوبی کوه چناق‌داغ سرچشمه گرفته و روستاهای دهناب *Dahnāb*، منصورآباد و قراین *Qarāyen* را مشروب نموده است، مخلوط می‌شود و همچنان بسوی جنوب خاوری جریان می‌یابد و پس از طی درهٔ خاوری کوه اوداغ *Ōdāq* و سیراب ساختن روستاهای بیگ‌بلاغی، چراغچی، سلوک *Seluk* با ریزابه‌ای که از شمال سرازیر شده و از روستای گلهده *Gelehdeh* عبور کرده است مخلوط می‌شود و پس از طی حدود ۲کیلومتر با ریزابهٔ دیگری که روستای صوفی‌لار *Sōfilār* را مشروب ساخته، درهم می‌آمیزد و از روستای باباکندی می‌گذرد و با رسیدن به روستاهای قلعه‌جوق بطرف خاور متوجه شده و در روستای تارقلی *Tārqoli* با خشکرودی که از شمال می‌آید مخلوط می‌شود و در یک کیلومتری خاور روستای مزبور با ریزابهٔ بزرگی بنام آقجه‌رود که از ارتفاعات شمال باختری سراسکند سرازیر شده و روستاهای کورملا، شیخ‌بیگ، مشکین‌جق *Meškin Jeq*، بایقره *Bāyqareh*، بیگ‌کندی، آقجه‌رود، ینگجه و مقامیر *Moqāmir* را مشروب ساخته است، مخلوط می‌شود و با پیمودن قوس بزرگی روستاهای عزیزکندی و پوستین‌دوز را سیراب کرده و سرانجام در خاور روستایی بنام سیف‌الدین رود به قرنقوچای می‌ریزد.

کُلقلی‌چای — Kolqali cāy

شهرستان بوئین‌زهرا، استان قزوین. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ حاجی‌عرب، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۲۰کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۰۰ متر. شیب متوسط ۲/۵ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
سرچشمه، ارتفاعات ۴۰کیلومتری جنوب باختری بوئین.

کُلک — Kolak

دهستان زلقی، شهرستان الیگودرز. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ وهرگان، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۷کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۰۰۰ متر. شیب متوسط ۵/۵ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ خاوری کوه برز، ۴۰کیلومتری جنوب الیگودرز.

کل کلا — Kalkalā

دهستان گچی، شهرستان مهران. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ پیرمحمد. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۲کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۰۰ متر. شیب متوسط ۲/۳ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
این رودخانه از منطقه‌ای بنام گل‌گل گچان *Golgol-e Gacān*، واقع در دامنهٔ کبیرکوه، ۴۸کیلومتری شمال خاوری مهران سرچشمه می‌گیرد و پس از عبور از روستای ارکواز *Arkvāz* از منطقه‌ای بنام کوه کلک می‌گذرد و در ۹کیلومتری جنوب باختری ارکواز و ۴۱کیلومتری شمال خاوری مهران با رود پالشک‌آب مخلوط گردیده و به رودخانهٔ پیرمحمد تغییر نام می‌یابد.

کل‌کیخ — Kalkix

دهستان شاخنات، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ رود شاخن، حوضهٔ خاوری یا هامون (نمکزار خواف). طول ۲۰کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۷ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
این رودخانه از دامنهٔ کوه انجیری، در ۲۲کیلومتری جنوب قاین سرچشمه گرفته و پس از عبور از روستاهای کل‌کیخ و روشک *Ravošk* در ۲۰کیلومتری خاور جنوبی قاین به رودشور می‌ریزد.

کلگان‌کئور — Kalegānka'ur

دهستان کله‌گان، شهرستان سراوان. فصلی، حوضهٔ خاوری یا هامون (هامون ماشکل). طول تا مرز ایران و پاکستان ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه (نقطهٔ خروج از مرز) ۸۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۸ درصد. مسیر کلی شمال خاوری. سرچشمه، ۳۴کیلومتری خاور جنوبی سراوان. نام این رودخانه در سرچشمه بانسرکئور است و رودهای پورک و گتمیررود و داراندرکئور به آن می‌ریزند.

کلگ‌کئور — Kalagka'ur

← گیشتان، دهستان باهوکلات، شهرستان چابهار.

کلم — Kalam

← زندان، دهستان احمدی، شهرستان بندرعباس.

کلملکی — Kalamlaki

← زرّانی، دهستانهای بمانی و بشاگرد غربی، شهرستان میناب.

کُلنجین — Kolenjin

دهستان خرقان شرقی، شهرستان قزوین. فصلی، ریزابهٔ خررود، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۴۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۴۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی، باختر شمالی. میانگین آبدهی سالانه ۳۵ میلیون مترمکعب (ایستگاه ارتش‌آباد).
سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه قره‌باشقاچان *Qareh bāšqācān*،

۲۶ کیلومتری خاور جنوبی آوج. روستاهای مسیر، استلج *Estalaj*، یمق *Yamaq*، گاوزمین، توآباد، کلنجین، مصرآباد، سکمس‌آباد *Sakmas ābād*، سیراب، بادغین، اندرجین *Endrajin*، ساغران بالا و پائین و عباس‌آباد. ریزشگاه، روستای قرخ‌بلاغ، ۲۳ کیلومتری شمال خاوری آوج.

کلوت **Kalut**

دهستان منوجان، شهرستان کهنوج. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ چاه‌سنگ، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۳۰ متر. شیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی جنوب باختری. سرچشمه کوه گلاتوهت *Galātuht*، ۳۴ کیلومتری جنوب کهنوج.

کُلوتک **Kolutak**

دهستانهای القور و خوسف، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ کال‌شور سده، حوضهٔ کویر لوت (دغ محمدآباد) طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۹ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

این رودخانه از دامنهٔ کوههای لمبی *Lombi* و کمرزرد، ۱۵ کیلومتری شمال بیرجند سرچشمه گرفته و پس از عبور از روستای کلاتهٔ حاجی‌یوسف با رود تک‌چاه مخلوط می‌شود و به نام تک‌کلوتک رو به شمال باختری روان می‌گردد. در ۳۰ کیلومتری شمال باختری بیرجند با تک‌تلخاب درهم می‌آمیزد و پس از سیراب نمودن روستای قطارگز به کال کلوتک تغییر نام می‌یابد و در روستای چاهک نخست با کال کندر مخلوط می‌شود و سپس با کال سده درهم آمیخته و کال شور سده را تشکیل می‌دهند.

کُلورو **Kolōru**

← شریفی، دهستان بهمدی، شهرستان جاسک.

کله **Kalleh**

← قره‌چای، شهرستانهای اراک، همدان، تفرش، ساوه و قم، استانهای مرکزی، قم و همدان.

کله‌باد **Kallehbād**

دهستان خورخوره، شهرستان سقز. دائمی، ریزابهٔ رود خورخوره، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۸۹۰ متر. شیب متوسط ۵ درصد. مسیر کلی، شمال خاوری.

سرچشمه، دامنهٔ خاوری کوه چهل‌چشمه ۴۶ کیلومتری جنوب خاوری سقز.

کلهرود **Kalahrud**

← هینی، دهستان برخوار، شهرستان اصفهان.

کله‌سارچای **Kalleh sār cāy?**

دهستان خورش‌رستم، شهرستان خلخال. فصلی، ریزابهٔ قزل‌اوزن، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۰۰ متر. شیب متوسط ۱۵ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.

سرچشمه، ۶۳ کیلومتری جنوب باختری هروآباد.

کُلّی **Kolli**

← تقی‌آباد، شهرستان بم، استان کرمان.

کلیاک **Kelyāk**

دهستان کلارستاق، شهرستان نوشهر. فصلی، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۵- متر. شیب متوسط ۷/۴ درصد. مسیر کلی شمالی.

این رودخانه از دامنهٔ خاوری کوه ساروس، در ۱۷ کیلومتری جنوب باختری نوشهر، سرچشمه گرفته و رو به شمال از میان جنگل عبور می‌کند و پس از عبور از خاور کوه شروک به روستای خشک‌سرا وارد شده و در باختر نوشهر به دریای خزر می‌ریزد.

کلیبرچای **Kaleybar cāy**

دهستان گرمادوز، شهرستان اهر. دائمی، ریزابهٔ ارس، حوضهٔ دریای خزر. طول ۶۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۵۰ متر. شیب متوسط ۳/۳ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

کلیبرچای از دامنه‌های شمالی کوههای خرمایورت *Xormā yurt* و شیویار *Šeyvyār* طی ریزابه‌های متعدد سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی شمال جریان می‌یابد و در سر راه روستاهای آس، الویق *Alviq* و یوزبند *Yuzband* را سیراب کرده در ۳ کیلومتری خاور روستای نوجه‌ده با مرز رود مخلوط می‌گردد و رو بسوی شمال باختری روان می‌شود و از روستای بینه *Bineh* و شهر کلیبر می‌گذرد و در ضمن راه با ریزابه‌های چندی که از خاور و باختر می‌آیند درهم می‌آمیزد و در ۴ کیلومتری خاور روستای گوز *Guž* بسوی باختر منحرف می‌گردد و پس از عبور از روستای گوز در ۲ کیلومتری خاور آن با ریزابهٔ دیگری که از جنوب می‌آید مخلوط می‌شود و از آنجا بطرف شمال و پس از عبور از روستاهای پیرالار *Pirālār* و عمارات *Emārāt* مجدداً بسوی شمال باختری متوجه شده و سرانجام در ۲ کیلومتری باختر روستای ماه‌بزلو *Māhbozlu* به رودخانهٔ ارس می‌ریزد.

کلیک **Kelyak**

دهستان خیررودکنار، شهرستان نوشهر. دائمی، ریزابهٔ خیررود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۹ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۵۰ متر. شیب متوسط ۸ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

رودخانهٔ کلیک از دامنهٔ شمالی کوه قلعه‌گردن، در ۲۶ کیلومتری جنوب خاوری نوشهر سرچشمه گرفته و از درّهٔ خاوری کوه تورستان *Turestān* بسوی شمال سرازیر می‌شود. پس از طی

حدود ۱۰ کیلومتر بسوی شمال باختری منحرف شده و به رودخانهٔ لجینی تغییر نام می‌یابد. ا ز این محل به درّهٔ میان کوه تبرستان (در شمال) و کوه تورستان در جنوب وارد شده و پس از طی مسافتی به خیررود می‌ریزد.

کمانی Kamāni

← دایداتی، دهستان قصرقند، شهرستان چابهار.

کُمبول Kombul

دهستان گچساران، شهرستان گچساران. فصلی، ریزابهٔ رود شمس عرب، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی نخست جنوب باختری سپس باختر.

این رودخانه از دامنهٔ کوه میشو، در ۶ کیلومتری خاور شمالی دوگنبدان سرچشمه گرفته و رو بسوی جنوب باختری از کنار خاوری دوگنبدان می‌گذرد و به درّهٔ میان کوههای شهرو (درخاور) و گچ (در شمال باختری) وارد می‌گردد و پس از خروج از درّهٔ مزبور از کنار روستای تنگ‌رود عبور می‌کند و رو بسوی باختر تغییر مسیر داده و پس از طی دامنهٔ شمالی کوههای دژسلیمان و دین در ۲۳ کیلومتری باختر دوگنبدان به رودخانهٔ شمس عرب می‌پیوندد.

کم‌سفید Kamsefid

دهستانهای مارز و قلعه گنج، شهرستان کهنوج. فصلی، حوضهٔ جزموریان. طول ۱۰۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۸ درصد. مسیر کلی نخست شمال باختری، سپس شمال خاوری و در انتهای مسیر خاوری.

این رودخانه از کوههای کم‌کنار *Kamkonār* و سفیدو بونیکن *Buniken* و کم‌زرد، در ۱۰۵ کیلومتری خاور جنوبی میناب سرچشمه می‌گیرد و بنام رودخانهٔ بن‌گرو رو بسوی شمال باختری روان می‌شود. پس از عبور از روستای کم‌سفید به رودخانهٔ کم‌سفید تغییر نام می‌دهد و از درّهٔ جنوبی و باختری کوه کم‌سفید بسوی شمال باختری روان می‌شود. در ۱۰ کیلومتری شمال باختری روستای کم‌سفید تغییر مسیر می‌دهد و بسوی شمال باختری متوجه می‌شود و از کنار روستای محلاتی می‌گذرد و در یک مسیل پهن و گسترده پخش می‌شود و از میان بوته‌زارهای حاشیهٔ جنوبی دهستان قلعه‌گنج عبور می‌کند و بتدریج بسوی خاور منحرف می‌گردد و در شنزارهای حاشیهٔ باختری هامون جزموریان فرو می‌رود.

کم‌سور Kamsur

دهستان کردر، شهرستان میناب. فصلی، ریزابهٔ رود قلعه‌موئی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۳۰ متر. شیب متوسط ۰/۸ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

سرچشمه، ۹۵ کیلومتری جنوب خاوری میناب.

کمیز Kamiz

دهستان مزینان، شهرستان سبزوار. فصلی، ریزابهٔ کال‌شورجاجرم، حوضهٔ دشت کویر. طول ۴۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۰۰ متر. شیب متوسط ۲/۶ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

رود کمیز از دامنهٔ جنوبی کوههای جغتای، در ۶۲ کیلومتری باختر شمالی سبزوار سرچشمه می‌گیرد و از درهٔ باختری کوه اُلنگ‌سیر *Olang-e Sir* رو به جنوب سرازیر می‌گردد و از باختر روستای کمیز می‌گذرد و راه اتومبیل‌رو سبزوار به شاهرود را قطع می‌کند و در اراضی جنوبی راه مزبور محو می‌گردد. مازاد آب این رودخانه در بارندگیهای فوق‌العاده به مسیلی که از خاور جنوبی بسوی باختر شمالی ممتد است، وارد شده و پس از عبور از کویرنمک به کال‌شورجاجرم می‌پیوندد.

کن Kan

← سولقان، دهستانهای کن و سولقان، شهرستان تهران.

کُنارنی Konārney

دهستانهای گنبکی و ریگان، شهرستان بم. فصلی، ریزابهٔ رودشور فهرج، حوضهٔ کویر لوت. طول ۹۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۲۰ متر. شیب متوسط ۱/۲ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

این رودخانه از کوههای جبال بارز، در ۶۵ کیلومتری جنوب بم سرچشمه گرفته و بنام رودخانهٔ گون‌راند بسوی خاور سرازیر می‌شود و پس از طی مسافتی با چند ریزابه مخلوط می‌شود و به رودخانهٔ بنا تغییر نام می‌دهد. در ۲۷ کیلومتری جنوب باختری ریگان با رود درومپی درهم می‌آمیزد و بنام رود کُنارنی بسوی دشت نرماشیر سرازیر می‌گردد و سرانجام در ۲۹ کیلومتری خاور شمالی ریگان به رودشور نرماشیر می‌ریزد.

کنارو Kenāru

دهستان حومه، شهرستان ایرانشهر. فصلی، ریزابهٔ رود بمپور، حوضهٔ جزموریان. طول ۸۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۳ درصد. مسیر کلی باختر شمالی.

این رودخانه از ارتفاعات ۷۵ کیلومتری خاور جنوبی ایرانشهر سرچشمه می‌گیرد و بنام رودخانهٔ پتکینس از کنار روستاهای پادمی *Pādomi* و گوان‌اکین *Gevānakin* می‌گذرد و پس از عبور از دامنهٔ کوه هامونت *Hāmont* به رودخانهٔ کنارو تغییر نام می‌یابد و از روستاهای همزرآباد *Hamzar ābād* و ساردان و افتر *Aftar* و احمدآباد می‌گذرد و در جنوب خاوری ایرانشهر با رودخانهٔ کهیری مخلوط می‌شود و به رود بمپور می‌ریزند.

کناو Kenāv

دهستان زیبد، شهرستان گناباد. فصلی، ریزابهٔ کال‌شور گناباد، حوضهٔ دشت کویر (کویر نمک). طول ۵۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۸۴۰ متر. شیب

متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ خاوری کوه کلات ۳۲ کیلومتری باختر شمالی گناباد.

کنت **Kant**

دهستان کنت، شهرستان سراوان. فصلی، ریزابهٔ رود ماشکل، حوضهٔ خاوری یا هامون (هامون ماشکل). طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۹۰ متر. شیب متوسط ۰/۵ درصد. مسیر کلی خاور شمالی. سرچشمه کوه گر *Gar*، ۷۱ کیلومتری جنوب باختری سراوان. روستای مولتان در کنار این رودخانه جای دارد و به آن رودخانهٔ شاردر نیز می‌گویند.

کُنجان چم **Konjān cam**

شهرستانهای ایلام و مهران، استان ایلام. دائمی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول تا مرز ایران و عراق ۹۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه (نقطهٔ خروج از مرز) ۲۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۸ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
این رودخانه از دامنهٔ کوههای شلم *Šalam* و سرکب *Sarkab* و ملدشاده *Meled šādeh* واقع در ۷ کیلومتری جنوب شهر ایلام سرچشمه گرفته و در منطقهٔ گل‌گل‌گچان *Golgol-e Gacān* با آب‌آفتاب مخلوط می‌شود و پس از عبور از درّهٔ تنگ و باریکی بسوی مناطق راکی‌به *Rākibeh* و گچ مُغمیل *Gac-e Moqmil* سرازیر می‌گردد و به شهرستان مهران وارد می‌شود. در این شهرستان نخست از کنار روستای امیرآباد می‌گذرد و سپس بسوی روستای کنجان‌چم روان می‌شود. در این روستا با رود سیاه‌آب مخلوط می‌گردد و کمی پائین‌تر نخست با رودخانهٔ چشمه‌ملک و سپس با رودخانهٔ گدارخوش درهم آمیخته و بسوی روستای کنجان چم‌پائین روان می‌گردد و پس از عبور از دامنهٔ خاوری کوه زالوآب بطرف مرز ایران و عراق متوجه می‌شود و در نقطه‌ای به فاصلهٔ ۹ کیلومتری شمال خاوری مهران به مرز وارد شده و تا ۴ کیلومتری مهران بصورت رودخانهٔ مرزی جریان می‌یابد و در این نقطه از مرز خارج شده و بنام نهر سیراو *Sirāo* به خاک عراق وارد می‌گردد.

کند **Kand**

← کنت، دهستان کنت، شهرستان سراوان.

کندحصار **Kand-e Hesār**

دهستان زوهان، شهرستان قاین. فصلی، ریزابهٔ رودشور، حوضهٔ خاوری یا هامون (نمکزار خواف). طول ۱۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۱۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۰۰ متر. شیب متوسط ۰/۴ درصد. مسیر کلی باختر شمالی.
این رودخانه از سرریز آب دغ‌بالا، ۳۹ کیلومتری خاور قاین سرچشمه می‌گیرد و در ۳۶ کیلومتری خاور شمالی قاین به رودشور می‌ریزد.

کُندر **Kondor**

دهستان القور، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ کال کلوتک، حوضهٔ کویر لوت (دغ محمدآباد). طول ۴۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۲۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، یک کیلومتری باختر روستای ساقی، ۳۰ کیلومتری شمال خاوری بیرجند.
این رودخانه پس از عبور از روستاهای همبل *Hambal*، بواج *Bavāj*، چکند *Cakand*، گینیدگولیا *Ginid golyā*، روشناوند، چهریک *Cahrik*، عشق‌آباد، سی‌چان، کندر و شیریک *Širik* در روستای چاهک به کال کلوتک می‌ریزد.

کندرچو **Kandracu**

دهستان خورش‌رشتم، شهرستان خلخال. فصلی، ریزابهٔ قزل‌اوزن، حوضهٔ دریای خزر. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۹۰ متر. شیب متوسط ۵/۲ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
این رودخانه طی ریزابه‌های بسیار که اصلی‌ترین آنها از ارتفاعات ۱۶ کیلومتری جنوب هروآباد سرچشمه گرفته است، تشکیل می‌یابد. رودخانهٔ مزبور پاره‌ای از روستاهای دهستان خورش‌رستم را از قبیل چولی *Culi*، ترازوج *Tarāzuj* و بیرق *Beyraq* را مشروب می‌سازد. و رو بسوی جنوب باختری جریان می‌یابد و در سر راه با ریزابه‌هایی که از روستاهای دوستلو و چنار عبور کرده‌اند مخلوط می‌شود. در روستای اردبیلق *Ardabilaq* مسیر خود را بسوی شمال باختری متوجه نموده و پس از سیراب ساختن روستای هشی *Heši* بسوی شمال منحرف می‌شود. پس از طی ۲ کیلومتر، بطرف باختر متوجه گردیده و در باختر روستای مزرعه به رودخانهٔ قزل‌اوزن می‌ریزد.

کندرودطغرود **Kondrud-e Taqarud**

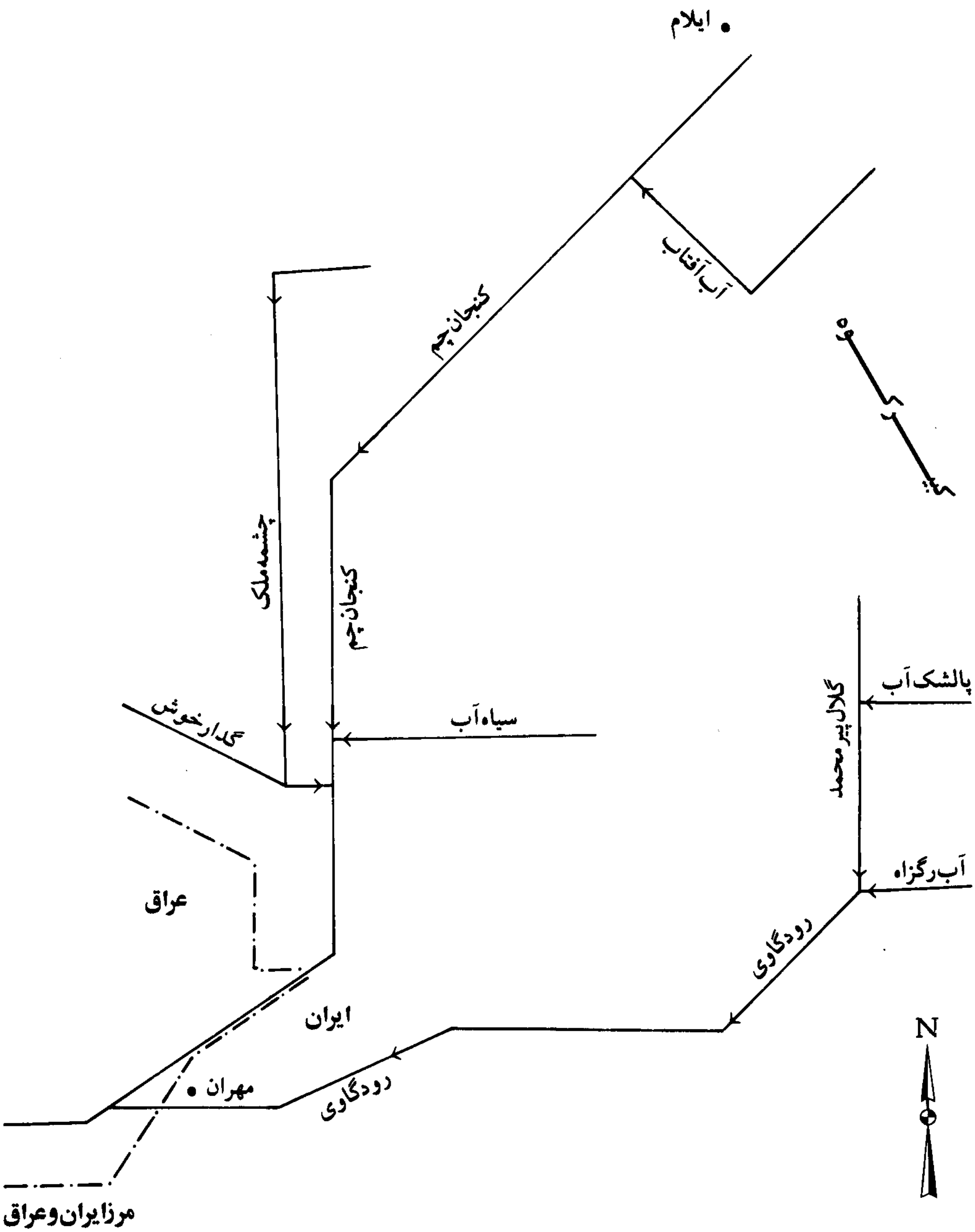
دهستان جعفرآباد، شهرستان ساوه. فصلی، ریزابهٔ قره‌چای، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۹۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۳ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
این رودخانه از بهم پیوستن رودهای دستجرد و مرواریدر، ۴۲ کیلومتری جنوب ساوه تشکیل یافته و پس از سیراب ساختن دهستان طغرود محو و ناپدید می‌شود. مازاد آب این رودخانه در بارندگیهای فوق‌العاده با رودخانهٔ لک‌شور مخلوط شده و به قره‌چای می‌ریزد.

کُندک **Kondak**

دهستانهای عرّیض و کوت‌شیخ، شهرستان رامهرمز. فصلی، ریزابهٔ رودگوپال. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۰ متر. شیب متوسط ۰/۷ درصد. مسیر کلی نخست باختر شمالی، سپس جنوبی.
این رودخانه از ارتفاعات شمالی هفتکل، در ۲۳ کیلومتری

Konjān cam.
Length=90 Km (up to the border).
Average slope=%1.8.
Basin area=2400 Km^2 (in Iran).

کُنجان‌چم (شهرستانهای ایلام و مهران).
طول تا مرز ایران و عراق ۹۰ کیلومتر.
شیب متوسط ۱/۸ درصد.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۲۴۰۰ کیلومترمربع (در ایران).



شمال باختری رامهرمز سرچشمه می‌گیرد و بنام رودخانهٔ گزین بسوی باختر شمالی روان می‌شود. در روستای گزین تغییر جهت داده و بنام رود کندک رو به جنوب روان می‌گردد و کوه پاگچ را از شمال به جنوب قطع می‌کند و پس از عبور از روستای کندک در ۲۷ کیلومتری باختر شمالی رامهرمز به رود گوپال می‌ریزد.

کندوجان‌چای Kandōjān cāy

دهستان اسکو، شهرستان تبریز. فصلی، ریزابهٔ اسکوچای، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۵۰ متر. شیب متوسط ۵/۸ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
کندوجان‌چای از دامنهٔ شمالی قنشارداغی *Qanšārdāqi* و گردنهٔ نال‌میخ‌توکن گریوه‌سی *Nālmixtokan gerivehsi* ، در ۲۷ کیلومتری جنوب خاوری اسکو سرچشمه گرفته و درهٔ باختری کوه نووورداغی *Novurdāqi* را بسوی شمال باختری طی می‌کند و پس از عبور از روستاهای کندوجان (که به آن کندوان نیز می‌گویند) و کهنمو *Kahnamu* در روستایی بنام اسفنجان به اسکوچای می‌ریزد.

کندیرق Kandiraq

← کندرچو، دهستان خورش‌رستم، شهرستان خلخال.

کنس‌رود Kenes rud

دهستان علوی‌کلا، شهرستان نوشهر. فصلی، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۵- متر. شیب متوسط ۵/۲ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
این رودخانه از دامنهٔ شمالی کوه پی‌مد *Peymod* ، در ۳۶ کیلومتری خاور جنوبی نوشهر و ۱۶ کیلومتری جنوب باختری علمده سرچشمه گرفته و پس از مخلوط شدن با ریزابه‌ای که از لاردرّه سرازیر گردیده است به روستای عزت و علوی‌کلا *Olvikalā* می‌رسد و در شمال روستای اخیر به دریای خزر می‌ریزد.

کنفوسکی Kanfuski

← جالق، دهستان جالق، شهرستان سراوان.

کنگ Konag ?

دهستان شاندیز، شهرستان مشهد. فصلی، ریزابهٔ کشف‌رود، حوضهٔ صحرای قره‌قوم. طول ۱۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۰۰ متر. شیب متوسط ۷ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
سرچشمه، کوههای بینالود، ۴۱ کیلومتری باختر جنوبی مشهد.
این رودخانه پس از عبور از روستای کنگ بطرف روستای نقندر روان می‌گردد و در آنجا محو می‌شود. ولی در بارندگیهای فوق‌العاده به کشف‌رود می‌ریزد.

کنگاکوش Kangākuš

دهستانهای ویژنان و نفت‌شهر، شهرستانهای اسلام‌آباد (شاه‌آبادغرب) و قصر شیرین. دائمی، ریزابهٔ رود دجله، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول تا مرز ایران و عراق ۶۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۳ درصد. مسیر، نخست شمال باختری، سپس جنوب باختری.
این رودخانه از آبخیزهای دامنهٔ کوههای بندمیان و دربلوئی، در ۷ کیلومتری باختر جنوبی گیلان غرب سرچشمه گرفته و پس از عبور از دهستان ویژنان به دهستان نفت‌شهر از شهرستان قصرشیرین وارد می‌شود. در این دهستان تغییر مسیر داده و بسوی جنوب باختری روان می‌گردد و پس از عبور از نفت‌شهر بسوی باختر متوجه شده و به مرز ایران و عراق وارد می‌شود. در این منطقه با رودخانهٔ کنه‌کبود مخلوط می‌گردد و بصورت یک رودخانهٔ مرزی تا ۸/۵ کیلومتری جنوب باختری نفت‌شهر جریان می‌یابد و در این نقطه به کشور عراق وارد شده و در دشت مندلی پخش می‌گردد.

کنگررود Kangar rud

دهستان مارز، شهرستان کهنوج. فصلی، حوضهٔ جزموریان. طول ۸۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۳ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
این رودخانه از کوه بونیکن *Buniken* ، در ۱۴۰ کیلومتری جنوب خاوری کهنوج سرچشمه می‌گیرد و بنام رود سرزه بسوی خاور سرازیر می‌شود. در ۲ کیلومتری باختر روستای سنگ‌سیاهی با یک ریزابهٔ جنوبی مخلوط می‌شود و کمی بعد با رودخانهٔ سنگ‌سیاهی نیز درهم می‌آمیزد و بسوی شمال خاوری متوجه می‌گردد و بنام رودخانهٔ تنگ‌پاتوران از کنار خرابه‌های روستای هور می‌گذرد و با رسیدن به روستای شُمسری *Somseri* به کنگررود تغییر نام می‌دهد و در ۱۲۲ کیلومتری جنوب خاوری کهنوج به شنزارهای حاشیهٔ جنوب باختری هامون جزموریان فرو می‌رود.

کنه‌کبود Kaneh kabud

دهستان نفت‌شهر، شهرستان قصر شیرین. فصلی، ریزابهٔ رود کنگاکوش، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۰۰ متر. شیب متوسط ۸ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
این رودخانه از دامنهٔ باختری کوههای گچ و پشت‌پلیا، در ۴۰ کیلومتری جنوب خاوری قصرشیرین سرچشمه گرفته و پس از عبور از منطقهٔ چقاهمان *Ceqāhammān* در ۴۳ کیلومتری جنوب قصر شیرین و ۱۵ کیلومتری شمال خاوری نفت‌شهر به مرز ایران و عراق وارد می‌گردد و بصورت یک رودخانهٔ مرزی تا باختر نفت‌شهر جریان یافته و در آنجا به رودخانهٔ کنگاکوش می‌پیوندد.

کوئین Ku'in

دهستان کامفیروز، شهرستان مرودشت. فصلی، ریزابهٔ رود

شول، حوضهٔ نیریز (دریاچهٔ بختگان). طول ۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۳۰۰ متر. شیب متوسط ۱۴ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، کوه رونج *Ronj*، ۷ کیلومتری شمال اردکان.

کُوار **Kovār**
← وشنوه، دهستان کهک، شهرستان قم.

کوت **Kutt**
← آب‌نما، دهستان فنوج، شهرستان ایرانشهر.

کوجکی **Kojki**
دهستان بمپور، شهرستان ایرانشهر. فصلی، ریزابهٔ رود بمپور، حوضهٔ جزموریان. طول ۶۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۴۵۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی شمال باختری. سرچشمه دامنهٔ شمالی کوه کـلی‌گی *Kalligi*، ۷۰ کیلومتری جنوب باختری ایرانشهر. از روستاهای کوجکی و سه‌آب می‌گذرد و با رود بگدان مخلوط می‌شود.

کوچو **Kucu**
دهستان حومه، شهرستان ایرانشهر. فصلی، ریزابهٔ رود بمپور، حوضهٔ جزموریان. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۸۰ متر. شیب متوسط ۰/۶ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، ۲۲ کیلومتری شمال خاوری ایرانشهر.

کوچو **Kucu**
دهستان تلنگ، شهرستان چابهار. فصلی، ریزابهٔ رود گرگرو، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۲۰ متر. شیب متوسط ۰/۷ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری. سرچشمه ۹۰ کیلومتری شمال خاوری چابهار. روستاهای مسیر: کوچو و کلدان *Kaldān*.

کودرّه **Ku darreh**
دهستان رودبار، شهرستان قزوین. دائمی، ریزابهٔ گرمارود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۹ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۰۰ متر. شیب متوسط ۱۹ درصد. مسیر کلی جنوبی.
رودخانهٔ کوچک کودرّه از دامنهٔ جنوبی کوه سفیدچشمه، در ۵۱ کیلومتری شمال خاوری قزوین سرچشمه گرفته و از درهٔ باختری کوه ریش‌تاش *Rištāš* با شیب تند به جنوب روان می‌گردد و در روستای زواردشت *Zavārdašt* با رودخانهٔ اووان مخلوط شده و رودخانهٔ گرمارود را پدید می‌آورند.

کورجان‌درّه‌چای **Korjāndarreh cāy**
دهستان الند، شهرستان خوی. فصلی، ریزابهٔ رود یرپاقلی، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۰۵۰ متر. شیب متوسط ۷/۵ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
این رودخانه از دامنهٔ شمالی کوه گیربران *Girbarān* واقع در مرز ایران و ترکیه ۵۲ کیلومتری باختر خوی سرچشمه می‌گیرد و پس از عبور از کنار روستای فُشخلی *Fošaxli* بسوی شمال خاوری جریان می‌یابد و در چهار کیلومتری باختر روستای دیزه به رودخانهٔ یرپاقلی می‌ریزد.

کورچای **Kur cāy**
دهستان مهران‌رود، شهرستان تبریز. فصلی، ریزابهٔ تلخه‌رود، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۸۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
این رودخانه از دامنهٔ خاوری کوه تک‌آلتی *Tak ālti*، در ۱۸ کیلومتری شمال باختری بستان‌آباد سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی شمال باختری جریان می‌یابد. پس از عبور از روستای زینکش *Zinkeš* در روستای علی‌آباد با رودخانهٔ خیره‌مسجدچای *Xeyreh masjed cāy* مخلوط می‌شود و رو بسوی شمال خاوری از روستای کور *Kur* عبور می‌کند. در ۵ کیلومتری شمال این روستا تغییر جهت داده و بطرف شمال باختری متوجه می‌گردد و پس از مخلوط شدن با چند شاخابه، در ۲ کیلومتری شمال خاوری روستای امیدچه *Omidceh* به تلخه‌رود می‌ریزد.

کورده **Kurdeh**
شهرستان لار، استان فارس. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ دزگاه، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۷۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۰۰ متر. شیب متوسط ۰/۴ درصد. مسیر کلی باختر شمالی.
رودخانهٔ کورده از کوه بهاش، دهستان ارد *Arad*، در ۳۷ کیلومتری باختر جنوبی لار و ۱۷ کیلومتری جنوب باختری اوز سرچشمه می‌گیرد و بنام رودخانهٔ آسیاب روستاهای دهستان ارد را سیراب می‌کند و به دهستان خنج وارد می‌گردد و از درّهٔ شمالی کوه مرز عبور می‌کند و از کنار روستاهای آشنا و چاه‌توس می‌گذرد و با طی دامنهٔ جنوبی کوههای دنگ *Dang* و سیاه بسوی درّهٔ شمالی کوه هوا روان می‌شود و پس از مخلوط شدن با یک ریزابهٔ نسبتاً بزرگ خاوری که از روستای فیدویه *Fiduyeh* می‌آید به رودخانهٔ فیدویه تغییر نام می‌دهد و از شمال روستای کورده می‌گذرد و بنام رود کورده در روستای دزگاه با رود دارالمیزان مخلوط می‌شود و رودخانهٔ دزگاه را تشکیل می‌دهد.

کورک **Kurak**
دهستان سولقان، شهرستان تهران. فصلی، ریزابهٔ رود کن، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۸۰ متر. شیب متوسط ۸ درصد. مسیر کلی، جنوب خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه پهن‌حصار، ۲۷ کیلومتری شمال

باختری تهران. روستاهای مسیر، کشار بالا و پائین.

کورک **Kurak**

دهستانهای ایوانکی و حومه، شهرستان گرمسار. فصلی، حوضهٔ دشت کویر. طول ۶۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۷۵ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

این رودخانه از تلاقی رودهای جمع‌آب‌رود و دوآب، ۳۰ کیلومتری شمال باختری گرمسار و ۱۵ کیلومتری شمال خاوری ایوانکی تشکیل یافته و پس از عبور از درهٔ باختری کوه هاشم به روستای احمدآباد خاک‌تپه می‌رسد و رو بسوی جنوب باختری بطرف ایوانکی روان می‌شود. در جنوب ایوانکی خشک و ناپدید شده و مازاد آب آن در بارندگیهای فوق‌العاده همراه با چند خشکرود دیگر بسوی دامنهٔ شمالی کوه سرخ سرازیر می‌شود و با طی دامنهٔ باختری کوه مزبور به رودخانهٔ آب‌شور تغییر نام یافته و پس از قطع خط آهن تهران -گرمسار رو به جنوب جریان می‌یابد و در ۳۷ کیلومتری جنوب باختری ایوانکی به رودخانهٔ گلو می‌ریزد.

کورکُلی **Kurkoli**

دهستان کوکلان، شهرستان دشت گرگان. فصلی، ریزابهٔ رود مادرسو، حوضهٔ دریای خزر. طول ۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۵۰ متر. شیب متوسط ۹/۴ درصد. مسیر کلی باختری.

این رودخانه از دامنهٔ جنوبی کوه آق‌مزار، در ۵۲ کیلومتری خاور کلاله سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی باختر بستر پرشیب خود را طی کرده و در ۴۶ کیلومتری خاور کلاله به رودخانهٔ دهانهٔ گرگان یا مادرسو می‌ریزد.

کورگش **Kurgeš ?**

دهستان شاندرمن، شهرستان تالش. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ شاندرمن، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۵۰ متر. شیب متوسط ۹/۷ درصد. مسیر کلی خاوری.

سرچشمه، کوههای صادره‌سر و دیگاه از رشته‌کوههای طوالش، ۱۹ کیلومتری باختر شمالی ماسال.

کورنگ **Kōrang**

دهستان رهدار، شهرستان میناب. دائمی، ریزابهٔ رود رزوئیه، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۵۰ متر. شیب متوسط ۲/۳ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

سرچشمه، کوه خواجه، ۴۳ کیلومتری شمال خاوری میناب.

کوریک **Kurik**

← دایداتی، دهستان قصرقند، شهرستان چابهار.

کورین **Kurin**

← شورو، شهرستانهای خاش و زاهدان.

کوسه‌لو **Kusehlu**

دهستان ترگور، شهرستان ارومیه (رضائیه). فصلی، ریزابهٔ شهرچای، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۲۱ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۵۰ متر. شیب متوسط ۵/۵ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.

رودخانهٔ کوسه‌لو از دامنهٔ خاوری کوههای ستارهٔ لوند و بریزده *Barayezdeh* و سه‌سو، در ۳۳ کیلومتری باختر جنوبی ارومیه (رضائیه) سرچشمه می‌گیرد. ریزابهٔ اصلی این رودخانه درّهٔ جنوبی کوه ستارهٔ لوند را بسوی خاور می‌پیماید و طی یک قوس بسوی خاور شمالی منحرف گردیده و پس از عبور از روستای دربند بطرف جنوب خاوری متوجه می‌شود و پس از مشروب ساختن روستاهای هلفله *Halafaleh*، توئی *Tu'i* در روستائی بنام زریکان *Zarikān* با رودخانهٔ بردەسور درهم می‌آمیزد و جمعاً رودخانهٔ شهرچای را تشکیل می‌دهند.

کوشک **Kušk**

← ده شیخ، دهستانهای کوشک و ارزوئیه، شهرستان بافت.

کوشک خورا **Kušk xorā**

دهستانهای صغاد و ایزدخواست، شهرستان آباده. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ ایزدخواست، حوضهٔ اصفهان و سیرجان (باتلاق‌گاوخونی). طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۳۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۶ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

سرچشمه، ارتفاعات ۳۳ کیلومتری جنوب خاوری ایزدخواست.

کوک **Kavak**

دهستان بهرآسمان، شهرستان جیرفت. فصلی، ریزابهٔ هلیل‌رود، حوضهٔ هامون جزموریان. طول ۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۸۵۰ متر. شیب متوسط ۵/۶ درصد. مسیر کلی باختری.

سرچشمه، روستای سه‌غنک *Seh qenk* دامنهٔ باختری کوهستان بهرآسمان، ۸۵ کیلومتری شمال باختری جیرفت.

کوکورو **Kukuru**

← زنگلی، دهستان بیابان، شهرستان میناب.

کوکورود **Kuku rud**

دهستان سیاهکل‌رود، شهرستان رودسر. فصلی، ریزابهٔ خشکه‌رود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۶۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۶۰ متر. شیب متوسط ۵/۵ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.

این رودخانه از دامنهٔ شمالی کوه توکه‌سر، در ۲۲ کیلومتری جنوب خاوری رودسر سرچشمه گرفته و از میان جنگل بسوی شمال خاوری روان می‌گردد و پس از طی ۷ کیلومتر به خشکه‌رود می‌ریزد.

کولاکی **Kulāki**

دهستانهای مارز و پشتکوه، شهرستان کهنوج. دائمی، ریزابهٔ

رودخانهٔ جغین، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۲۰ متر. شیب متوسط ۲/۶ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه کوه رهتون *Rahtun*، ۹۵ کیلومتری جنوب کهنوج.

کول چنگر **Kul-e Cengar**

دهستان ماهرو، شهرستان الیگودرز. دائمی، ریزابهٔ رود سرکول، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۰۰ متر. شیب متوسط ۴ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ خاوری کوه گریوه، ۸۰ کیلومتری باختر جنوبی الیگودرز.
این رودخانه پس از عبور از درهٔ خاوری کوههای سرد و ایلو در ۲۲ کیلومتری خاور روستای تنگ‌پنج به رودخانهٔ سرکول می‌ریزد.

کولرده **Kulardeh**

دهستانهای دودانگه و یافت، شهرستان اهر. فصلی، ریزابهٔ قره‌سو، حوضهٔ دریای خزر. طول ۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۸۰ متر. شیب متوسط ۴/۵ درصد. مسیر کلی خاوری.
رودخانهٔ کولرده، طی ریزابه‌های بسیار که از دامنه‌های خاوری کوههای شیویار *Šeyvyār* و گیشتسر *Geyštasar* سرازیر گردیده و روستاهای خالی، اوجاقلو، کنده، انباستق *Anbāstaq* حین‌آباد *Hin ābāb*، آقجه‌قشلاق، قلعه‌جق، نصیرآباد، مزرعه، کیرداسی *Kirdāsi*، زرده‌خانه، سیاه‌دولان و مجیدآباد را سیراب می‌کنند، سرچشمه گرفته و رو بسوی خاور از روستای کولرده می‌گذرد و در ۴ کیلومتری خاور روستای مزبور بطرف جنوب منحرف می‌گردد و با یک قوس نسبتاً بزرگ در ۴ کیلومتری شمال روستای دوستعلی‌بیگلو به رودخانهٔ قره‌سو می‌ریزد.

کولوک قلعه **Kuluk qal'eh**

← کولون قلعه، دهستان جرگلان، شهرستان بجنورد.

کولون‌قلعه **Kulun qal'eh**

دهستان جرگلان، شهرستان بجنورد. فصلی، ریزابهٔ رود سومبار، حوضهٔ دریای خزر. طول ۴۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه (نقطهٔ تبدیل به رود سومبار) حدود ۱۱۰۰ متر. شیب متوسط ۰/۹ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
رودخانهٔ کولون‌قلعه از ارتفاعات خاوری غلامان طی ریزابه‌های سیلابی چندی سرچشمه می‌گیرد و پس از عبور از روستای تازه‌قلعه بسوی باختر جریان می‌یابد. در ۲ کیلومتری شمال غلامان با ریزابهٔ سیلابی دیگری درهم آمیخته و بسوی شمال باختری متوجه می‌شود و سرانجام در ۲۰ کیلومتری باختر غلامان با ریزابهٔ سیلابی دیگری که از دامنهٔ کوه مرزی تگرو *Tagrev* سرچشمه گرفته و بخشی از خط مرزی ایران و جمهوری ترکمنستان را تشکیل می‌دهد درهم می‌آمیزد و از این نقطه به بعد به رود سومبار تغییر نام می‌دهد.

کوله‌بُز **Kulehboz**

دهستان آختاچی غربی، شهرستان مهاباد. دائمی، ریزابهٔ سیمینه‌رود، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه. طول ۳۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۵۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
رودخانهٔ کوله‌بز از ارتفاعات خاور جنوبی مهاباد، در ۴ کیلومتری غرب روستای قمطره *Qamtareh* و ۱۳ کیلومتری خاور مهاباد سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی جنوب باختری سرازیر می‌گردد و پس از عبور از روستای قزلجه *Qezeljeh* بالا با ریزابهٔ کوچکی که در درهٔ شمالی کوه چکش *Cakoš* روان است مخلوط می‌شود و به درهٔ باختری کوه چکش وارد می‌گردد. در این دره با ریزابهٔ کوچک دیگری که از دامنهٔ باختری کوه ملک سرچشمه گرفته و در سر راه روستای قزلجه پائین را سیراب ساخته است درهم می‌آمیزد و از این نقطه تغییر مسیر داده رو بسوی جنوب جریان می‌یابد و روستای بهرام *Bahrām* را در سر راه مشروب می‌سازد و همچنان رو بسوی جنوب به جریان ادامه می‌دهد. در روستای برّه‌جو *Barrehju* تغییر مسیر داده و بطرف جنوب باختری منحرف می‌شود و پس از طی حدود یک کیلومتر با دو ریزابه که یکی از دامنهٔ جنوبی کوه شیخ حیدر سرچشمه گرفته و در سر راه روستای عین‌ملان *Eynmalān* را سیراب ساخته و دیگری از ارتفاعات باختری سرچشمه گرفته و رو بسوی خاور سرازیر شده است درهم می‌آمیزد و بسوی جنوب خاوری روان می‌گردد. پس از طی حدود یک کیلومتر با ریزابهٔ دیگری که از ارتفاعات باختری سرازیر شده و در سر راه روستای خال‌دلیل *Xāldalil* را مشروب ساخته است مخلوط می‌شود و همچنان بسوی جنوب خاوری به جریان ادامه می‌دهد و به درهٔ خاوری کوه دریدخ *Daridax* وارد می‌شود. در این دره با ریزابهٔ کوچکی که از دامنه‌های خاوری کوه مزبور سرچشمه گرفته مخلوط می‌شود و پس از مشروب نمودن روستای قادرآباد با ریزابه‌ای که از دامنهٔ باختری کوه کوشک *Kušk* سرچشمه گرفته و در سر راه روستاهای سرباغچه و باغچه بزرگ را سیراب ساخته است درهم می‌آمیزد و بطرف روستای چهاردیوار رهسپار می‌گردد. در این روستا با ریزابهٔ کوچکی که از دامنهٔ جنوبی کوه کوشک سرچشمه گرفته و بطرف جنوب باختری سرازیر شده است درهم می‌آمیزد. از این نقطه تغییر مسیر داده و بطرف جنوب متوجه می‌شود و سرانجام در ۱/۵ کیلومتری خاور روستای حمزه‌آباد *Hamzeh ābād* به رودخانهٔ سیمینه‌رود یا تاتاهو می‌ریزد.
← سیمینه‌رود، شهرستان مهاباد.

کول هزاری **Kul-e Hezāri**

دهستان جلوگیر، شهرستان خرم‌آباد. دائمی، ریزابهٔ رود کرخه، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۳۰۰ متر. شیب متوسط ۱۰ درصد. مسیر کلی خاوری.
سرچشمه، چشمه‌سارهای دامنهٔ کبیرکوه و کوه مواز *Movāz*، ۸۳ کیلومتری جنوب باختری خرم‌آباد و ۱۵ کیلومتری جنوب جلوگیر.

کومیر Komeyr

دهستان دربگنبد، شهرستان خرم‌آباد. فصلی، ریزابهٔ مادیان‌رود، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۳۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه دارتاوی *Dārtāvi*، ۲۶ کیلومتری باختر کوهدشت. ریزشگاه، دامنهٔ جنوبی کوه نعل‌شکستهٔ کوچک، ۱۲ کیلومتری جنوب خاوری کوهدشت. در این منطقه با رود گداربهن مخلوط شده و مادیان‌رود را تشکیل می‌دهند.

کوناب Kunāb

دهستان سنجابی، شهرستان اسلام‌آباد (شاه‌آباد غرب). دائمی، ریزابهٔ رود گراب، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۹۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.
این رودخانه از دامنهٔ شمال خاوری کوه انجیره، ۵۸ کیلومتری شمال اسلام‌آباد (شاه‌آباد غرب) سرچشمه گرفته و پس از عبور از روستاهای کران، جانان، قلعه‌خدا و مروّت‌خان، در روستای الیاسی به رودخانهٔ گراب می‌ریزد.

کونبار Kunbār

دهستانهای فنوج و دلگان، شهرستان ایرانشهر. فصلی، حوضهٔ جزموریان. طول ۶۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۳۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۹ درصد. مسیر کلی شمالی.
این رودخانه از کوههای درهمان *Darhamān* و حسن‌گیر و هلاتون، در ۱۸۸ کیلومتری باختر جنوبی ایرانشهر (واقع در دهستان فنوج) سرچشمه می‌گیرد و بنام رود باهارک *Bāhārak* از روستاهای چاهان، اسکوتو *Oskotu*، سورماه، ده بالا و رمشک *Remešk* و قارون می‌گذرد و به دهستان دلگان وارد می‌شود و بنام رود کونبار از کنار روستاهای بوگردی *Bugardi* و چاه‌سو می‌گذرد و در شنزارهای حاشیهٔ جنوب خاوری هامون جزموریان محو می‌شود.

کوندر Kondar

دهستان منوجان، شهرستان کهنوج. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ رودان، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۸۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۳۰ متر. شیب متوسط ۱/۷ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
این رودخانه از کوههای گروک و انجیر و چیلون، در ۲۵ کیلومتری جنوب باختری کهنوج سرچشمه می‌گیرد و بنام رودخانهٔ ده‌کهنان بسوی باختر جنوبی روان می‌شود و در سر راه از روستاهای گهموئی، سومیلی، بن‌مغ، کوندر و پاکوه می‌گذرد و به رود کوندر تغییر نام می‌یابد و در روستای اخیر به رودخانهٔ رودان می‌پیوندد.

کوه‌باز Kuhbāz

دهستان شاخنات، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ رودشور، حوضهٔ خاوری یا هامون (نمکزار خواف). طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
این رودخانه از ۲ کیلومتری شمال باختری روستای پادم‌رو *Pādomru*، ۴۰ کیلومتری جنوب خاوری قاین سرچشمه می‌گیرد و پس از عبور از درّهٔ خاوری کوه کمرخنگ *Kamar xang* در ۲۰ کیلومتری جنوب خاوری قاین با رودخانهٔ شاخن مخلوط می‌شود و رودخانهٔ شور را تشکیل می‌دهد.

کوه پست Kuhpast

دهستان ضیائی، شهرستان سراوان. فصلی، ریزابهٔ رود نهنگ، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۴۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۳ درصد. مسیر کلی خاوری.
سرچشمه، ۱۲۵ کیلومتری جنوب سراوان.
این رودخانه در نقطه‌ای از مرز ایران و پاکستان واقع در ۱۲۵ کیلومتری جنوب سراوان به رود مرزی نهنگ می‌ریزد.

کوهرنگ Kuhrang

← کارون، استانهای چهارمحال و بختیاری و خوزستان.

کوهزان Kuhzān

دهستان کرّانی، شهرستان بیجار. دائمی، ریزابهٔ قزل‌اوزن، حوضهٔ دریای خزر. طول ۷۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۰۵ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
رودخانهٔ کوهزان از دامنهٔ خاوری کوه قره‌داغ، در ۶۷ کیلومتری شمال باختری بیجار و ۳۶ کیلومتری شمال باختری حسن‌آباد یاسوکند سرچشمه می‌گیرد و رو به خاور سرازیر می‌شود و در طول راه روستاهای قوزی‌جاق بالا و پائین را سیراب می‌سازد و کوه سپهسالار را از سوی دامنهٔ شمالی دور می‌زند و بطرف جنوب خاوری متوجه می‌گردد و پس از مخلوط شدن با رودخانهٔ شهرک بطرف جنوب متوجه می‌شود و در این مسیر روستای آقایازی را سیراب می‌کند و سپس بطرف روستای رستم‌کندی روان می‌گردد. پس از عبور از روستای اخیر بطرف جنوب خاوری منحرف می‌شود و در سر راه روستاهای امیراصلان، سیف‌علی، ینگه‌آباد، نورمحمد، نوشاد، خلیفه‌قشلاق و آقجه‌گنبد را مشروب می‌سازد. در ۲ کیلومتری جنوب روستای اخیر با رودخانهٔ گورانی مخلوط می‌گردد و سپس بسوی خاور روان شده و با سیراب نمودن روستاهای جیران و مغانلو بسوی شمال خاوری منحرف می‌شود و در یک کیلومتری خاور روستای قل‌قشلاق به رودخانهٔ قزل‌اوزن می‌ریزد.

کوه سیاه Kuh-e Siyāh

← دلوار کوه سیاه، دهستان ماهور، شهرستان ممسنی.

کوهوتن Kohutan
← گز، دهستانهای کردر و بشاگرد غربی، شهرستان میناب.

کوهین Kuhin
دهستان ایلات قاقازان، شهرستان قزوین. فصلی، ریزابهٔ ابهررود، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول حدود ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۲۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۹ درصد. مسیر کلی جنوبی.
رودخانهٔ کوهین از کوههای ۳۶کیلومتری شمال باختری قزوین سرچشمه گرفته و رو به جنوب سرازیر می‌گردد. پس از طی حدود ۱۱ کیلومتر نخست راه اتومبیل‌رو قزوین به رشت را قطع می‌کند، سپس روستای کوهین را مشروب می‌سازد و رو به جنوب خاوری از روستاهای گزنه و جم‌جرد *Jamjerd* می‌گذرد. در روستای اخیر با رودخانهٔ دوده مخلوط می‌شود، سپس وارد دشت هموار قزوین شده و به شاخه‌های متعددی تقسیم می‌گردد و در سر راه روستای کندر *Kondor* را مشروب می‌کند و سیلاب آن پس از آمیختن با سیلاب رودخانهٔ دالاد راه اتومبیل‌رو قزوین به تاکستان را قطع نموده و در روستای زرین‌آباد به ابهررود می‌ریزد.

کویرچهٔ کافرکوهه Kavircheh-ye Kāfarkuheh
دهستان انارک، شهرستان نائین. فصلی، حوضهٔ اردستان و یزد و کرمان (دغ‌سرخ). طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۷۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۴ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ کلوت گورهای قبرها و غورهٔ غلام‌علی، ۶۰ کیلومتر شمال باختری انارک.

کهان Kahān
دهستان حومه، شهرستان ایرانشهر. فصلی، ریزابهٔ رود بمپور، حوضهٔ جزموریان. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۱۰ متر. شیب متوسط ۱/۸ درصد. مسیرکلی شمال باختری.
این رودخانه از ارتفاعات ۵۰کیلومتری جنوب خاوری ایرانشهر سرچشمه می‌گیرد و بنام رودخانهٔ گیرون‌رود رو بسوی شمال باختری از کنار روستای دولت می‌گذرد و با ورود به شنزارهای جنوبی ایرانشهر به رود کهان تغییر نام می‌یابد و در خاور روستای محمدآباد به رود بمپور می‌ریزد.

کُهرود Kohrud
یا قهرود ← آبشاه، دهستانهای قهرود و حومه، شهرستان کاشان.

کُهگول Kohgul
دهستان دروهان، شهرستان بویراحمد سردسیر. دائمی، ریزابهٔ رود بشار، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۰۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۰۰ متر. شیب متوسط ۶/۶ درصد. مسیر کلی نخست شمال باختری، سپس باختر جنوبی.
سرچشمه، کوه دنا، ۱۷کیلومتری شمال یاسوج.

کهمان Kahmān
دهستان فیروزآباد، شهرستان خرم‌آباد. دائمی، ریزابهٔ رود کشگان، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۵۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۲۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۹۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی نخست جنوب باختری، سپس جنوبی.
این رودخانه از چشمه‌سارهای دامنه کوه، ورخاش *Varxāš*، در ۵۱ کیلومتری شمال خاوری خرم‌آباد سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی جنوب باختری از درهٔ میان کوههای ورخاش (در خاور) و مهاب *Mahāb* (در باختر) عبور می‌کند و از دهستان ده‌رحم نخست به دهستان قلعه مظفری و سپس به دهستان فیروزآباد وارد می‌گردد و در دهستان دوآب، ۳۱کیلومتری شمال باختری خرم‌آباد با رودخانهٔ کاکارضا مخلوط شده و رود کشگان را تشکیل می‌دهند.

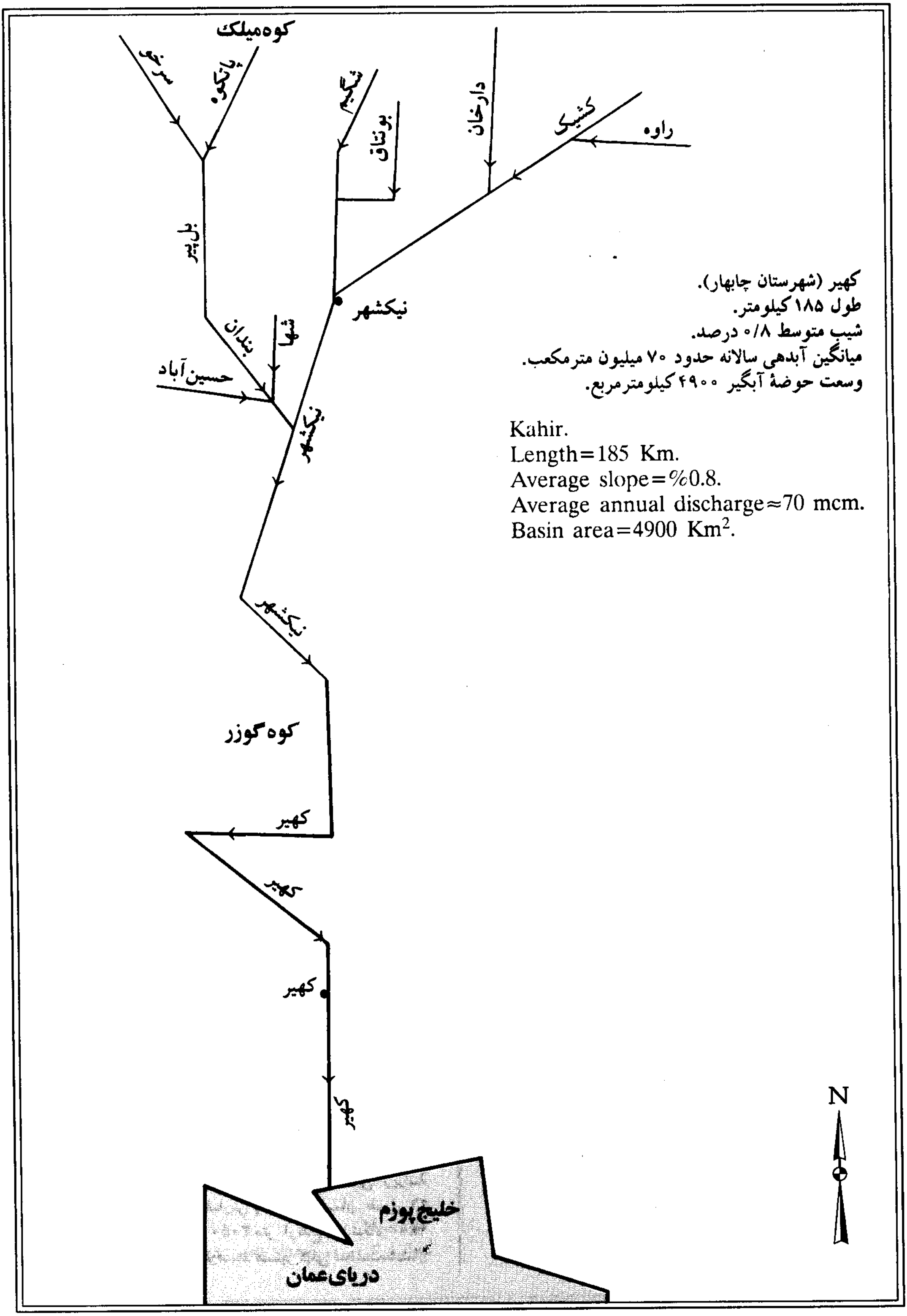
کهناب Kahnāb
← مُلکن، دهستان بشاگرد غربی، شهرستان میناب.

کهنک Kahnak
دهستان کوهک شهرستان سراوان. فصلی، ریزابهٔ رود ماشکل، حوضهٔ خاوری یا هامون (هامون ماشکل). طول ۱۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۹۲۰ متر. شیب متوسط ۴ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری. سرچشمه شاهانکوه، ۷۰کیلومتری خاور جنوبی سراوان.

کُهن‌کور Kohankor
← باهوکلات، شهرستانهای ایرانشهر و چابهار.

کُهنه Kohneh
دهستان شرقی، شهرستان جاسک. خشکرود، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه صفر. شیب متوسط ۰/۲ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، ۴۱کیلومتری خاور شمالی جاسک.

کهیر Kahir
دهستانهای نیکشهر و کنارک، شهرستان چابهار. فصلی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۸۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه صفر. شیب متوسط ۰/۸ درصد. مسیر کلی جنوبی. میانگین آبدهی سالانه حدود ۷۰ میلیون مترمکعب (ایستگاه کهیر).
رودخانهٔ کهیر از کوه بن‌تاق واقع در رشتهٔ سیاه‌کوه، دهستان نیکشهر، ۱۴۰کیلومتری شمال باختری چابهار و ۳۸کیلومتری شمال باختری نیکشهر سرچشمه می‌گیرد و بنام رودخانهٔ دارخان بسوی جنوب سرازیر می‌شود و پس از عبور از



کهیر (شهرستان چابهار).
طول ۱۸۵ کیلومتر.
شیب متوسط ۰/۸ درصد.
میانگین آبدهی سالانه حدود ۷۰ میلیون مترمکعب.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۴۹۰۰ کیلومترمربع.

Kahir.
Length=185 Km.
Average slope=%0.8.
Average annual discharge≈70 mcm.
Basin area=4900 Km^2.

روستاهای دارخان و بونگنداه *Bongandāh* و کشیک با رودخانهٔ کشیک مخلوط می‌گردد و رو بسوی جنوب باختری بطرف نیکشهر روان می‌شود و در جنوب باختری آن با رودخانهٔ شگیم درهم می‌آمیزد و بنام رودخانهٔ نیکشهر از کنار روستاهای جلائی‌کلک، پیربیشه، کوپچ و بازیگر می‌گذرد. سپس با رودخانهٔ بندان مخلوط می‌شود از کنار نیکوجهان و پیت‌آب و گت‌کرنگه *Gat-e Karangeh* عبور می‌کند و پس از آمیختن با یک خشکرود شمال خاوری به دهستان کنارک وارد می‌شود و به رودخانهٔ کهیر تغییر نام می‌دهد و کوههای می‌هول *Mihul* و گوزر و حسنی را از سوی دامنهٔ خاوری طی می‌کند و بصورت خشکرودی که در گوشه و کنار آن بته‌های گز به چشم می‌خورد از کنار روستاهای کهیر و چارتابیت و برەسر *Borehsar* می‌گذرد و در گوردیم *Gordim* به دریای عمان می‌ریزد.

Kahiri **کهیری**

دهستان حومه، شهرستان ایرانشهر. فصلی، ریزابهٔ رود بمپور، حوضهٔ جزموریان. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۵۷۰ متر. شیب متوسط ۱/۹ درصد. مسیر کلی شمال باختری. این رودخانه از کوههای هامان و شش‌سر، در ۴۷ کیلومتری جنوب خاوری ایرانشهر سرچشمه می‌گیرد و بنام رودخانهٔ شهاب بسوی باختر روان می‌گردد. در دامنهٔ باختری کوه سرخ با یک ریزابهٔ جنوب خاوری مخلوط می‌شود و بسوی شمال باختری متوجه می‌گردد و بنام رود کهیری در حوالی روستای سرکهوران به رود بمپور می‌ریزد.

Kiyār **کیار**

← آب بهشت‌آباد، شهرستان شهرکرد، استان چهارمحال و بختیاری.

Kiyār **کیار**

شهرستانهای شهرکرد و بروجن. استان چهارمحال و بختیاری. فصلی، ریزابهٔ آب جهان‌بین، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۰۰۰ متر. شیب متوسط ۰/۶ درصد. مسیر کلی باختر شمالی. این رودخانه از ارتفاعات پیرامون دهستان حومه، شهرستان بروجن سرچشمه می‌گیرد و پس از عبور از جنوب روستای فرادنبه به درهٔ میان کوههای نسار (در باختر) و کن‌قیاسی (در خاور) وارد می‌شود و بسوی روستای ده‌نو روان می‌گردد. در این روستا با یک ریزابهٔ شمالی که از حوالی سفیددشت سرچشمه گرفته است مخلوط می‌گردد و از طریق درهٔ میان کوههای فیروز (در شمال) و نسار (در جنوب) به طرف روستای سورک *Surk* روان می‌شود و از آنجا به دهستان دستگرد از شهرستان شهرکرد داخل می‌گردد. در این دهستان با دو سه ریزابهٔ شمالی مخلوط شده و پس از عبور از روستاهایی چون ده‌زک *Dehzak*، گشنیز *Gešniz*، موسی‌آباد و سرتشنیز به آب جهان‌بین می‌ریزد.

Kiyāsar **کیاسر**

دهستان چهاردانگه شهریاری، شهرستان بهشهر. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ نکا، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۹۰ متر. شیب متوسط ۶/۲ درصد. مسیر کلی، شمال باختری.

رودخانهٔ کیاسر از دامنهٔ شمالی کوه بارمت *Bāramat*، در ۴۰ کیلومتری خاور جنوبی بهشهر سرچشمه گرفته، نخست رو به شمال باختری و سپس رو به باختر جریان می‌یابد. پس از طی حدود ۶ کیلومتر به روستای کیادره رسیده و از طریق دره‌ای به همین نام رو بسوی شمال باختری جریان می‌یابد و پس از مشروب ساختن روستاهای کفترکار، بندسر، کیاسر و چانه‌پل سرانجام در شمال روستای اخیر به رودخانهٔ نکا می‌ریزد.

Kiyākalā **کیاکلا**

← لاویج‌رود، دهستان لاویج، شهرستان نور.

Kiseh rud **کیسه‌رود**

دهستان رابو، شهرستان آمل. دائمی، شاخهٔ دلتای هراز، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۵- متر. شیب متوسط ۰/۶ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.

کیسه‌رود در جنوب شهر آمل از رودخانهٔ هراز جدا می‌شود و رو بسوی شمال خاوری جریان می‌یابد و در مسیر خود روستاهای شرم‌کلا، توله‌کلا، هوشتل *Huštel*، شاه‌کلاسورک و مرزنگو *Marzangu* را سیراب می‌کند و از آنجا به شالیزارهای شمال خاوری آمل وارد شده و در مواقع پرآبی و طغیان هراز در باختر فریدون‌کنار به دریا می‌ریزد.

Kiši **کیشی**

دهستان قصرقند، شهرستان چابهار. فصلی، ریزابهٔ رود گشاد، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی جنوب باختری. سرچشمه ارتفاعات ۳۴ کیلومتری شمال خاوری قصرقند.

Kiši **کیشی**

دهستان پارود، شهرستان ایرانشهر. فصلی، ریزابهٔ رود سرباز، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۸ درصد. مسیر کلی خاوری.

سرچشمه، ۷۵کیلومتری جنوب خاوری ایرانشهر. قسمت علیای این رودخانه گرگ‌کور نام دارد.

Kiku **کی‌کو**

دهستان پنجک رستاق، شهرستان نوشهر. فصلی، ریزابهٔ هنسک‌رود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۶ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۰۰ متر. شیب متوسط ۳۰ درصد. مسیر کلی، خاور شمالی.

رودخانهٔ کوچک کی‌کو از دامنهٔ شمالی کوه دهلا *Dahelā*، در ۴۰ کیلومتری جنوب باختری نوشهر سرچشمه گرفته و با شیب

تند از میان درهٔ کی‌کو بسوی خاور شمالی جریان می‌یابد و پس از عبور از روستای کی‌کو در ۲ کیلومتری خاور آن به رودخانهٔ هنسک می‌ریزد.

کیوی‌چای **Kivi cāy**
← آرپاچای، دهستانهای سنجبد و خانندبیل، شهرستان خلخال.

گابان **Gābān**
← چمشک، دهستان میانکوه، شهرستان خرم‌آباد.

گابریک **Gābrik**
شهرستانهای جاسک و کهنوج، استان هرمزگان و کرمان. دائمی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه صفر. شیب متوسط ۰/۶ درصد. مسیر کلی جنوبی.
این رودخانه از کوه بونیکن *Buniken* واقع در دهستان بشاگرد شرقی از شهرستان کهنوج، در ۱۴۰ کیلومتری جنوب خاوری کهنوج و ۱۳۰ کیلومتری شمال جاسک سرچشمه می‌گیرد و بنام رودخانهٔ زمیدر بسوی جنوب سرازیر می‌شود و ضمن عبور از درهٔ باختری کوههای مسیح‌برا *Mihborā* و سهران‌نمزه *Sohrān nomzeh* از کنار روستاهای زمین لشکری و تحتون می‌گذرد و بنام رودخانهٔ دروکی بسوی خاور جنوبی متوجه می‌شود و پس از آمیختن با رودخانهٔ درپهنو با رودخانهٔ گزماهو مخلوط می‌شود و به رود گابریک تغییر نام می‌دهد و از طریق درهٔ باختری کوه سرخ بسوی جنوب خاوری منحرف می‌شود و از کنار روستای کلاهو *Kalāhu* می‌گذرد و کوه کمانشکان را از طریق درهٔ جنوب باختری دور می‌زند و از کنار روستای تەشیهو *Tahšayhu* می‌گذرد و رو بسوی جنوب روان می‌شود و پس از مخلوط شدن با رودخانهٔ کاهُرُک به طرف باختر جنوبی متوجه می‌شود و پس از مخلوط شدن با رودخانهٔ پاراپی رو بسوی جنوب بطرف روستای لوجو *Lōju* روان می‌گردد. در روستای مزبور مجدداً بسوی جنوب خاوری متوجه می‌شود، از شهرستان کهنوج خارج می‌گردد و به دهستان گابریک از شهرستان جاسک داخل می‌شود. در این دهستان از درهٔ میان کوه گوهگر *Gohgar* عبور می‌کند و دوباره بسوی باختر جنوبی تغییرمسیر می‌دهد و در روستای پرکوه با رودخانهٔ گوا مخلوط می‌شود و بسوی جنوب متوجه می‌گردد و پس از عبور از روستای تنگ‌لیری *Tang-e Leyri* از میان بوته‌زار نسبتاً انبوهی می‌گذرد و در ۶۸ کیلومتری خاور جاسک به دو شاخه تقسیم می‌شود. شاخهٔ خاوری به همان نام رود گابریک و شاخهٔ باختری بنام رودخانهٔ کاشانی از کنار روستای زوارو عبور می‌کند و به دریای عمان می‌ریزد.

گارچیدان **Gārcidān**
دهستان گروه، شهرستان جیرفت. دائمی، ریزابهٔ تهرود. حوضهٔ کویر لوت. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۷۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۲۳۰ متر. شیب متوسط ۷/۶ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.
سرچشمه، کوه هزار، ۱۰۵ کیلومتری شمال باختری جیرفت.
روستاهای مسیر، درکورک *Darkurak*، دودرّه‌رود، لالایی، گاهو، گارچیدان، درزنیه *Darzaniyeh*، درگورو *Darguru*، بهرسوز *Bahrsuz*، اولیا و حسین‌آباد بالا.

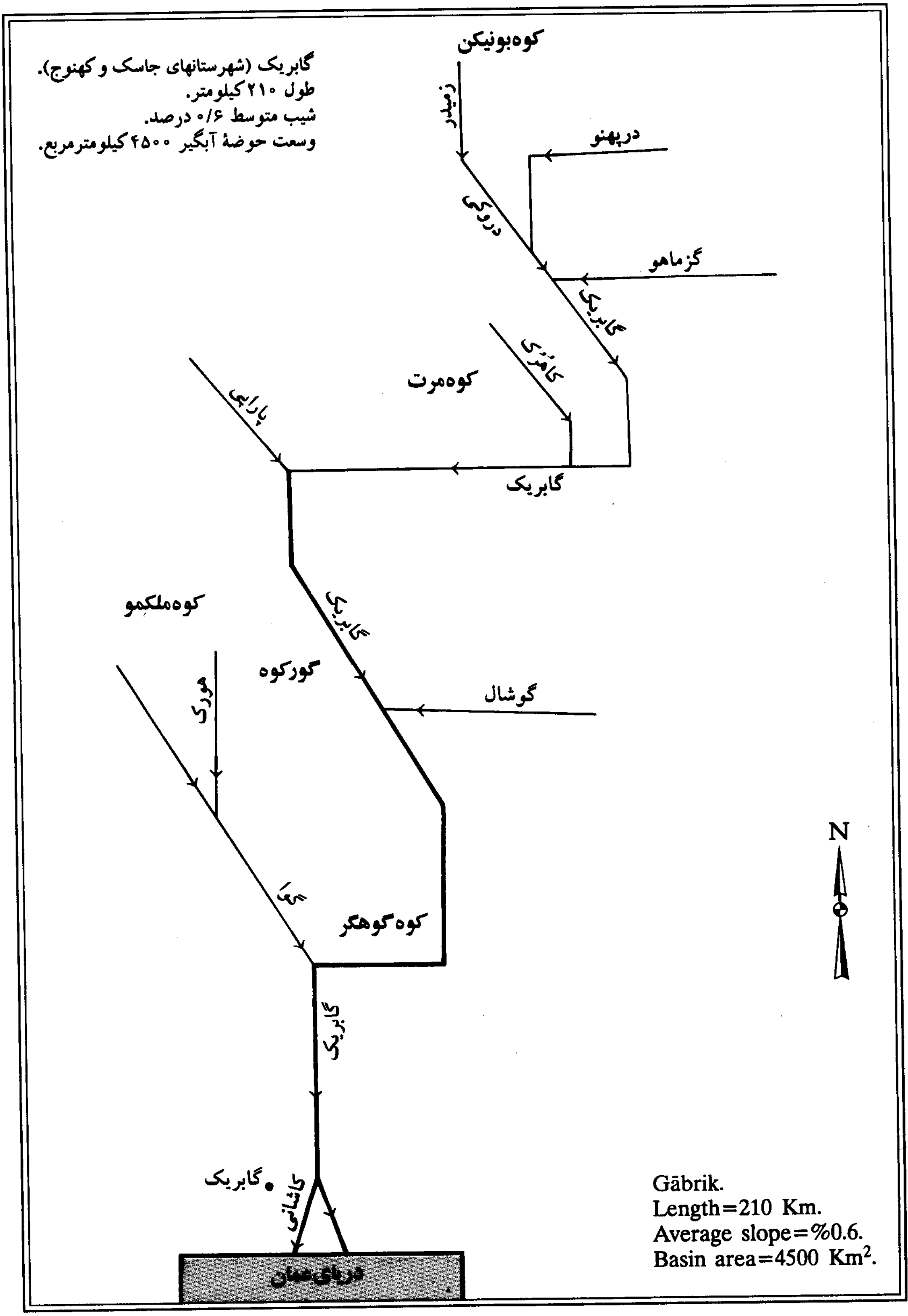
گاریجگان **Gārijgān**
دهستانهای قیس‌آباد و خوسف، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ رودشور، حوضهٔ کویر لوت (کویرسرجنگل). طول ۱۰۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۸۰ متر. شیب متوسط ۰/۸ درصد. مسیر کلی باختر شمالی.
این رودخانه از دامنهٔ کوه سرا *Sarā*، در ۸۳ کیلومتری جنوب خاوری بیرجند بنام رودخانهٔ فریدون سرچشمه می‌گیرد و پس از عبور از روستاهای فریدون و کندر *Kondor* و مخلوط شدن با چندین ریزابه که از دامنهٔ کوه گلرگ *Gelerg* سرازیر گردیده‌اند به رودخانهٔ تگ تغییر نام می‌دهد و به شوره‌زار باختری روستای مختاران وارد می‌شود. در این شوره‌زار با رودهای بید مشک و اصغول و میانکوه و سرکاریز و چاه‌کند و کاج مخلوط می‌شود و بنام رودشور از حاشیهٔ باختری شوره‌زار مزبور خارج می‌گردد و پس از عبور از روستای گاریجگان به رودخانهٔ گاریجگان تغییر نام داده و در ۱۸ کیلومتری جنوب باختری خوسف به رودخانهٔ شور می‌ریزد.

گازُر **Gāzor**
دهستان مینان، شهرستان ایرانشهر. فصلی، ریزابهٔ رود قوامک، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۸۰ متر. شیب متوسط ۱/۶ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، ۱۰۳ کیلومتری جنوب خاوری ایرانشهر.

گازُر **Gāzor**
← هیسکان، دهستان ایرافشان، شهرستان سراوان.

گازرودبار **Gāzrudbār**
دهستان گشت، شهرستان فومن. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ پیش‌روبار، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۰ متر. شیب متوسط ۳/۷ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
سرچشمه، ۱۶ کیلومتری باختر جنوبی فومن.

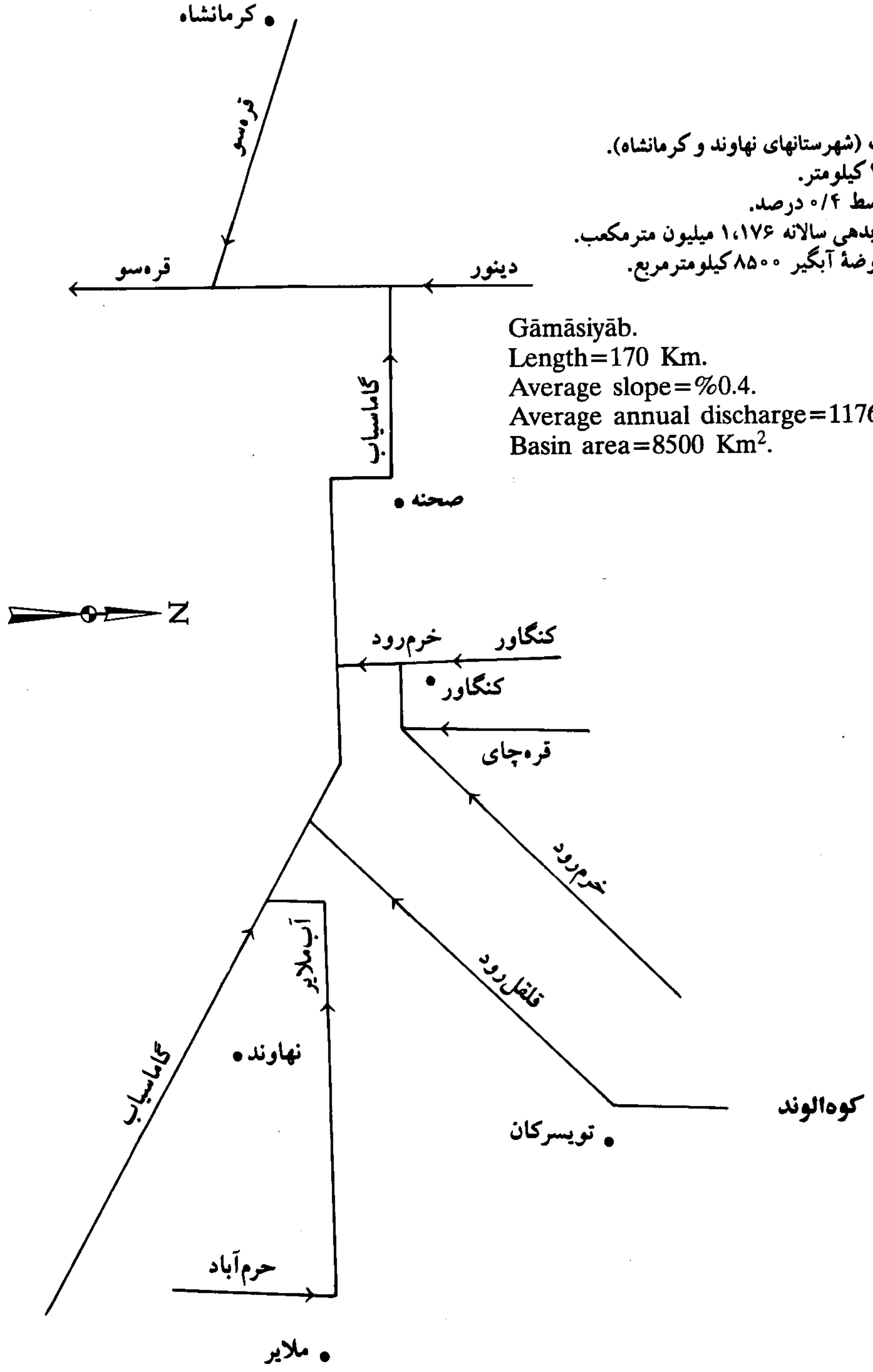
گاماسیاب **Gāmāsiyāb**
شهرستانهای نهاوند و کرمانشاه. دائمی، ریزابهٔ قره‌سو، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۷۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۱۵ متر. شیب متوسط ۰/۴ درصد. مسیر کلی نخست باختر شمالی، سپس جنوب باختری. میانگین آبدهی سالانه ۱۱۷۶ میلیون مترمکعب. (اندازه‌گیری شده در ایستگاه پل‌چهر هرسین).
این رودخانه از آبخیزهای دهستان علیا، در ۲۳ کیلومتری خاور جنوبی نهاوند سرچشمه گرفته و ضمن آمیختن با ریزابه‌های



گابریک (شهرستانهای جاسک و کهنوج).
طول ۲۱۰ کیلومتر.
شیب متوسط ۰/۶ درصد.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۴۵۰۰ کیلومترمربع.
کوه‌بونیکن
زمیلدر
درپهنو
دروکی
گزماهو
گابریک
گامری
کوه‌مرت
پارایی
گابریک
کوه‌ملکمو
گابریک
گورکوه
هورک
گوشال
گوا
کوه‌گوهگر
گابریک
گابریک
کانتانی
دریای عمان
N
Gäbrik.
Length=210 Km.
Average slope=%0.6.
Basin area=4500 Km².

گاماسیاب (شهرستانهای نهاوند و کرمانشاه).
طول ۱۷۰ کیلومتر.
شیب متوسط ۰/۴ درصد.
میانگین آبدهی سالانه ۱،۱۷۶ میلیون مترمکعب.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۸۵۰۰ کیلومترمربع.

Gāmāsiyāb.
Length=170 Km.
Average slope=%0.4.
Average annual discharge=1176 mcm.
Basin area=8500 Km^2.



بسیار که از ارتفاعات شمالی و جنوبی سرازیر می‌گردند، روستاهای دهستان علیا را مشروب می‌کند و به دهستان سفلی وارد می‌گردد. در این دهستان نیز با ریزابه‌های فراوان شمالی و جنوبی مانند آب‌ملایر مخلوط می‌شود و پس از مشروب نمودن دهستان مزبور به دهستان خزل وارد می‌شود. در این دهستان علاوه بر آمیختن با قلقل‌رود با ریزابه‌های دیگری نیز مخلوط شده و پس از سیراب ساختن دهستان مزبور به دهستان چم‌چال از شهرستان کرمانشاه وارد می‌گردد. در این دهستان نخست با خرم‌رود مخلوط می‌گردد و پس از آمیختن با رودخانهٔ دینور بسوی جنوب باختری تغییر جهت داده و به دهستان دروفرامان وارد می‌گردد و در ۳۰کیلومتری جنوب خاوری کرمانشاه و ۲۴کیلومتری هرسین به قره‌سو می‌ریزد.

گامشاندر Gāmešāndar

← باهوکلات، شهرستانهای ایرانشهر، چابهار.

گانرود Gān rud

دهستان حومه، شهرستان آستارا. فصلی، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۱ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۰- متر. شیب متوسط ۲/۵ درصد. مسیر کلی خاوری. میانگین آبدهی سالانه ۲۰ میلیون مترمکعب (ایستگاه سبیلی).
این رودخانه از دامنه‌های خاوری رشته‌کوههای تالش، ۱۴ کیلومتری جنوب باختری آستارا سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی خاور جریان می‌یابد و پس از عبور از روستای گانرود بطرف جنوب خاوری متوجه گردیده و در محل برخورد با راه اتومبیل‌رو رشت به آستارا با ریزابهٔ دیگری مخلوط می‌شود و به دریای خزر وارد می‌گردد. طول این رودخانه ۱۱ کیلومتر است.

گاو Gāv

دهستان قصرقند، شهرستان چابهار. فصلی، ریزابهٔ رود کاجه، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۰۰ متر. شیب متوسط ۲/۵ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری. سرچشمه کوه متسینگ *Metasing*، ۷۳کیلومتری جنوب ایرانشهر.

گاوکچ Gāvakac

دهستان خورخوره، شهرستان سقز. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ خورخوره، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه. طول ۲۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۲۰ متر. شیب متوسط ۳/۵ درصد. مسیر کلی باختری.
رودخانهٔ گاوکچ از چشمه‌سارهای دامنهٔ باختری کوه ممی‌جار، در ۵۵کیلومتری جنوب خاوری سقز سرچشمه می‌گیرد و درهٔ خاوری کوه سرتزین را بسوی شمال باختری می‌پیماید و در سر راه روستای گاوکچ بالا را مشروب می‌کند و ضمن آمیختن با ریزابه‌ای که روستای جعفرخانی را مشروب ساخته و درهٔ جنوبی کوه برده‌قت را بسوی جنوب باختری پیموده است، وارد درهٔ شمالی کوه سرتزین می‌گردد و ضمن سیراب نمودن روستاهای گاوکچ پائین و سرخ موسی از جنوب روستای قهرآباد عبور می‌کند و به درهٔ جنوبی کوه کانی چرمگ وارد می‌گردد. در این دره جهت خود را بسوی شمال باختری تغییر می‌دهد و پس از سیراب ساختن روستاهای دولت‌قلعه و قشلاق در یک و نیم کیلومتری شمال روستای خورخوره به رودخانهٔ خورخوره می‌ریزد.
← رودخانهٔ خورخوره، دهستان خورخوره، شهرستان سقز.

گاوه‌رود Gāveh rud

شهرستانهای سنقر و سنندج، استانهای کرمانشاه و کردستان. دائمی، ریزابهٔ آب سیروان، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۲۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۸ درصد. مسیر کلی باختری. میانگین آبدهی سالانه ۴۸۰ میلیون مترمکعب (ایستگاه شیلان).
این رودخانه از دامنهٔ باختری کوههای کان‌کبود و خالبرف *Xālbarf*، در ۳۲کیلومتری خاور سنقر سرچشمه گرفته و رو به باختر شمالی از دهستان فعله‌گری، شهرستان سنقر عبور می‌کند و در سر راه با ریزابه‌های بزرگ و کوچک متعددی توأم می‌شود. سپس با رودخانهٔ گردکانیه درهم آمیخته و به دهستان کلیائی وارد می‌گردد. در این دهستان روستاهای قلعه‌جوق، سلیمان‌نشان، جوکبود، خلیفه، ده‌شیخ، چقرچه *Caqarceh*، نصرت‌آباد و اسدآباد را سیراب نموده و در باختر روستای اخیر با چم‌رش درهم می‌آمیزد و پس از طی درهٔ شمالی کوه سیچوزان *Sicuzān* از شمال روستای ورّج *Varraj* عبور می‌کند و پس از آمیختن با شماری ریزابه‌های بزرگ و کوچک، دهستان کلیائی را پشت سر گذارده و به دهستان گاوه‌رود از شهرستان سنندج وارد می‌شود. در این دهستان نخست روستاهای ترازوله، تازه‌آباد و جیمین‌دره *Jimindarreh* را سیراب کرده و پس از آمیختن با اساوله‌رود به موازات راه اتومبیل‌رو کرمانشاه به سنندج رو بسوی شمال باختری روان می‌شود. در این قسمت از مسیر نخست با چم‌امیرآباد و سپس با چم‌شینه درهم می‌آمیزد و رو به باختر منحرف شده و پس از آمیختن با رودخانهٔ قشلاق به آب‌سیروان تبدیل می‌گردد.

گاوی Gāvi

شهرستان مهران، استان ایلام. دائمی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول تا مرز ایران و عراق ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۸۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه (نقطهٔ خروج از مرز) ۱۲۵ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.
این رودخانه از بهم پیوستن رودخانهٔ پیرمحمد و آب‌رزگاه در منطقه‌ای بنام دشت پاریاب، در ۳۸کیلومتری شمال خاوری مهران تشکیل می‌گردد و پس از عبور از درهٔ میان کوههای پشمی (درخاور) و یک‌شبه *Yek šabeh* (در باختر) بسوی دماغهٔ جنوب خاوری کوه معارف روان می‌شود و پس از سیراب نمودن روستاهای بردول *Bardeval* و ملکشاهی به مناطق گاوی و محسن‌آباد واقع در دهستان حومه شهرستان مهران وارد می‌شود و پس از سیراب نمودن روستاهای حسن، بهین و

بهروزان و خسروآباد از جنوب شهر مهران می‌گذرد و در روستای مرزی فیروزآباد به مرز ایران و عراق وارد شده و بنام گلال‌بدره به خاک عراق داخل می‌گردد.

گتمیررود **Gatmir rud**

دهستان کله‌گان، شهرستان سراوان. فصلی، ریزابهٔ رود کلگان‌کنور، حوضهٔ خاوری یا هامون (هامون ماشکل). طول ۲۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۱۰ متر. شیب متوسط ۱/۳ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، ۲۲کیلومتری خاور شمالی سراوان.

گُدار **Godār**

دهستان دشت‌بیل، شهرستان نقده. دائمی، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۱۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۸۰ متر. شیب متوسط ۱/۷ درصد. مسیر کلی خاوری. میانگین آبدهی سالانه ۴۵۰ میلیون مترمکعب (ایستگاه پل بهراملو).
رود گدار از دامنهٔ کوه دالامپرداغ *Dālāmper dāq* ، ۵۵ کیلومتری باختر شمالی نقده سرچشمه می‌گیرد و درّهٔ شمالی کوه بارگوله *Bārguleh* را بسوی جنوب خاوری می‌پیماید و از دامنهٔ جنوبی کوه بزسینا *Boz-e Sinā* عبور کرده در ۱/۵ کیلومتری شمال روستای تالەجار *Tālehjār* با ریزابهٔ کوچکی که از دامنهٔ جنوبی کوه بزسینا سرازیر گردیده و درّهٔ شمال باختری کوه گرده‌سور *Gerdehsur* را طی نموده است، درهم می‌آمیزد و از این نقطه بسوی جنوب متوجه می‌شود و در روستای تالەجار با ریزابه‌ای بنام سرچشمه تالەجار مخلوط می‌شود و درهٔ میان کوههای گرده‌سور (در شمال) و ساری‌سکو *Sārisako* را بسوی خاور جنوبی می‌پیماید. سپس کوه گرده‌رش *Gerdeh raš* را از طرف شمال و خاور دور می‌زند و با چم‌شیخ‌رواس *Šeyx revās* مخلوط می‌شود و با انحراف به جنوب روستای بیم‌زرته *Bimzorteh* را مشروب می‌سازد. در ۲کیلومتری جنوب روستای اخیر بسوی خاور تغییر مسیر داده و پس از سیراب نمودن روستای پاقلعه در شمال روستای بطریان *Botriyān* با چم‌دوررود مخلوط می‌گردد و روستاهای پوش‌آباد، دینخواه، سرگیس *Sargis* ، قره‌سقّا، کولمه قلعه *Kolmeh qal'eh* از دهستان اشنویه و روستاهای بالاگیر، بایجیک *Bāyjik* ، آلاگوز *Ālāguz* ، آرنه *Ārneh* ، خلخانه *Xelxāneh* ، لاواشدی *Lāvāšdi* ، قلعه‌جوق، آقجه‌زیوه *Āqjehziveh* شهر نقده، کاروانسرا ، عجملو *Ajamlu* ، رهدانه *Rahdāneh* ، محمدیار، عطاءالله ، تازه‌کند، ارس‌خان *Aras xān* و ممیند *Mameyand* و داش‌خانه از دهستان سلدوز را سیراب می‌سازد و در حوالی روستای اخیر با رودخانهٔ مهاباد مخلوط می‌شود و توأماً دلتایی را که تا دلتای سیمینه رود و زرینه‌رود گسترش می‌یابد تشکیل می‌دهند.

گُدارپهن **Godārpahn**

دهستان کوهدشت، شهرستان خرم‌آباد. فصلی، ریزابهٔ مادیان‌رود. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۳۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ کوه سرسورن *Sarsoren* ، ۱۲کیلومتری شمال باختری کوهدشت. ریزشگاه، دامنهٔ جنوبی کوه نعل‌شکستهٔ کوچک، ۱۲کیلومتری جنوب خاوری کوهدشت. در این نقطه با رود کومیر مخلوط شده و مادیان‌رود را تشکیل می‌دهند.

گُدار خوش **Godār xōš**

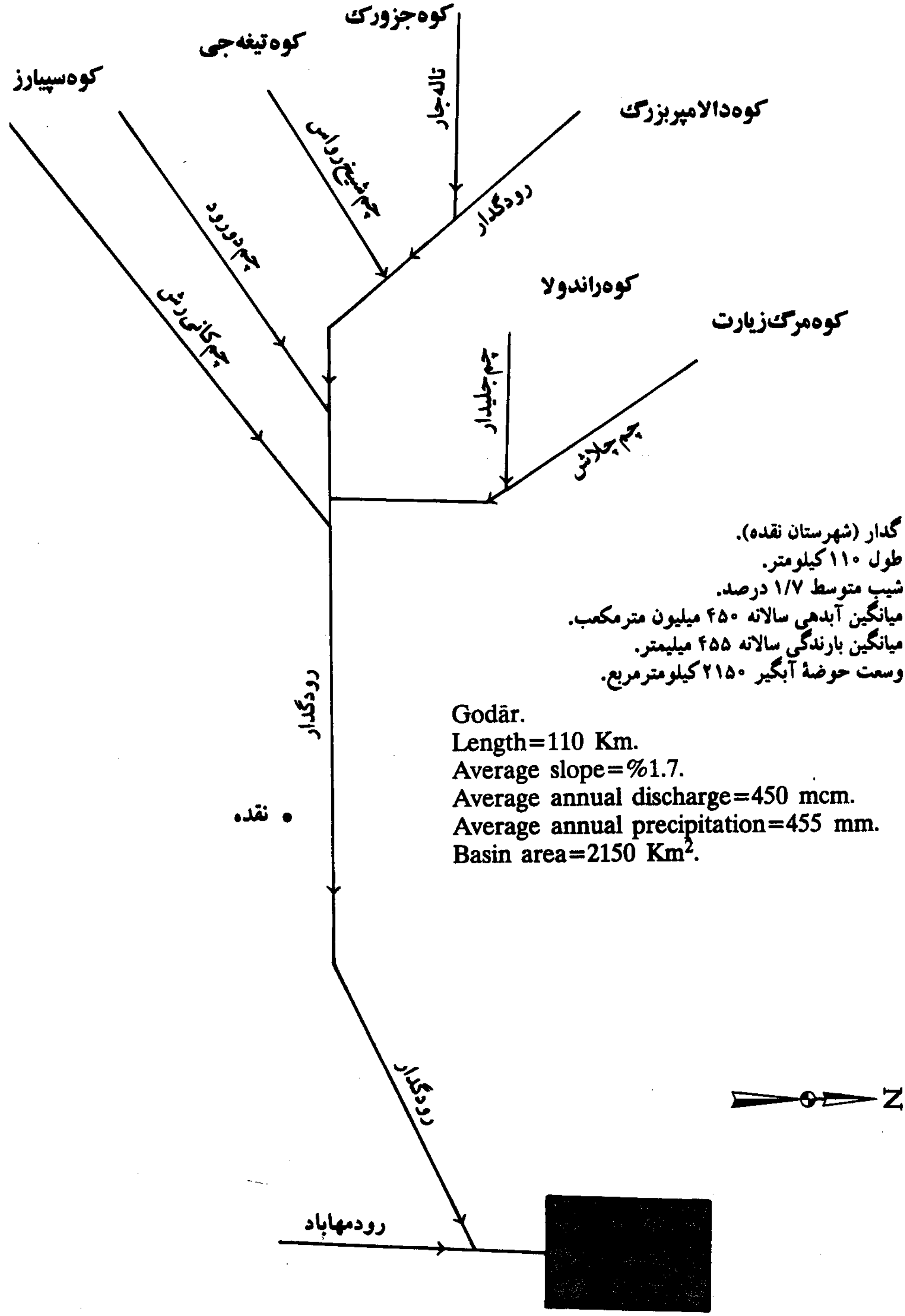
دهستان حومه شهرستان مهران. فصلی، ریزابهٔ رود کنجان‌چم، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۷ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه سرخ، ۳۰کیلومتری شمال مهران.

گدو **Gedu**

← هیوی، دهستان کردر، شهرستان میناب.

گده **Gadeh**

دهستانهای منگور غربی و لاهیجان، شهرستان پیرانشهر. دائمی، ریزابهٔ چم‌اوجر، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۴۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۹ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
رودخانهٔ گده از دامنهٔ شمالی کوه قدّاره *Qaddāreh* ، در ۳۵ کیلومتری جنوب خاوری پیرانشهر سرچشمه می‌گیرد و درهٔ خاوری کوه بردزرد را بسوی شمال طی می‌کند و در سر راه روستای کانی‌کلی *Kānikeli* را سیراب می‌کند. در روستای کانی‌خلیلان *Kāni xalilān* با ریزابهٔ کوچکی که از دامنهٔ باختری کوه میداناستر سرچشمه گرفته و رو بسوی شمال سرازیر شده است درهم می‌آمیزد و سپس بسوی باختر روان می‌گردد. در روستای سیوه‌گده *Sivehgadeh* با ریزابهٔ کوچکی که از دامنهٔ جنوبی کوههای سربستان *Sarbastān* و هوارصوفی *Havārsufi* سرچشمه گرفته و روستای اوغن *Oqan* را مشروب ساخته است، درهم می‌آمیزد و درهٔ شمالی کوه سرتیز را بسوی باختر می‌پیماید به درهٔ خاوری کوههای بازخانه و گرده وارد شده و ضمن مشروب نمودن روستای دوله‌گوزن *Dulehgōzan* ، بسوی شمال باختری روان می‌شود. در روستای میشه‌ده‌پائین *Mišehdeh-e Pā'in* با ریزابه‌ای که از دامنهٔ باختری کوه سربستان سرچشمه گرفته و از درهٔ شمالی که هوارصوفی بسوی باختر سرازیر شده است مخلوط می‌گردد و پس از عبور از درهٔ شمالی کوه بازخانه به روستای گنه‌دا *Genehdā* وارد می‌شود. در این روستا بسوی شمال متوجه گردیده و درهٔ خاوری کوه بردزرد *Bard-e Zard* را بطرف شمال می‌پیماید و پس از مشروب نمودن روستای قره‌خزر *Qareh xezer* بسوی شمال خاوری منحرف می‌شود و در ۴ کیلومتری شمال خاوری روستای مزبور با ریزابه‌ای که از دامنهٔ باختری کوه چین‌چینکو و دامنهٔ شمالی کوه سرخ سرچشمه گرفته و در سر راه روستاهای قورچا *Qurcā* بالا و پائین را مشروب ساخته است، مخلوط می‌گردد و به درهٔ میان کوه برزوبنه



گدار (شهرستان نقده).
طول ۱۱۰ کیلومتر.
شیب متوسط ۱/۷ درصد.
میانگین آبدهی سالانه ۴۵۰ میلیون مترمکعب.
میانگین بارندگی سالانه ۴۵۵ میلیمتر.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۲۱۵۰ کیلومترمربع.

Godär.
Length=110 Km.
Average slope=%1.7.
Average annual discharge=450 mcm.
Average annual precipitation=455 mm.
Basin area=2150 Km^2.

Boržōbeneh (در خاور) و کوه جوزان *Jōzān* (در باختر)وارد مـی‌شود و پس از سـیراب سـاختن روسـتاهای گـرده‌بن *Gerdehben* و کیله‌سپیان و *Kilehsepiyān* ، زاوه کوه را از سوی خـاور و شـمال دور مـی‌زند و سـرانـجام در روسـتای زنگ‌آباد *Zang ābād* به چم‌اوجر می‌ریزد.

گدیچ **Gedic**

دهستان بنت، شهرستان ایرانشهر. فصلی، ریزابهٔ رود دستگرد، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۵۵ کیلومتر. ارتـفاع سرچشمه ۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۵۰ مـتر. شـیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

این رودخانه ازکوههای سم *Sam* و پاگان، در ۱۵۵ کیلومتری جنوب خاوری ایرانشهر سرچشمه می‌گیرد و بنام رودخانهٔ باکوه بسوی جنوب سرازیر می‌شود و پس از مخلوط شدن با چـند خشکرود بسوی جنوب باختری تغییر مسیر می‌دهد و بنام رود گدیچ با رودهای دریگیش و کـاناس مـخلوط مـی‌شود و بـه رودخانهٔ دستگرد می‌ریزد.

گراب **Garāb**

دهستان سنجابی، شهرستان اسلام‌آباد (شاه‌آباد غرب). دائـمی، ریزابهٔ رودخانهٔ قره‌سو، حوضهٔ خلیج فارس و دریـای عـمان. طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۱۴۷۵ متر. ارتـفاع ریزشگاه ۱۲۸۰ متر. شیب متوسط ۰/۵ درصد. مسیر کـلی جنوب خاوری.

رودخانهٔ گراب از ارتفاعات دامنهٔ جنوبی کـوه شـاهو، در ۸۰ کیلومتری شمال اسلام‌آباد (شاه‌آباد غرب) سرچشمه گـرفته و پس از سیراب نمودن بخش شمالی دهستان سنجابی، نخست با رودخانهٔ کوناب مخلوط می‌شود، سپس با یک ریزابهٔ بـزرگ شمالی نیز درهم آمیخته و پس از مخلوط شدن بـا رودخـانهٔ زراب با رودخانهٔ مرک توأم گردیده و رودخانهٔ قره‌سو را پدید می‌آورند.

گرّاب **Garrāb**

دهستان علی‌شروان، شهرستان درّه‌شهر. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ سیمره، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۹۰ متر. شیب متوسط ۴/۳ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.

سرچشمه، دامنهٔ کوه چمن‌گیر *Camangir* ، ۸۸ کیلومتری باختر کوهدشت.

این رودخانه پس از عبور از منطقهٔ ولندتار *Valandtār* از کنار روستاهای آسیاوله *Āsiyāvaleh* و امامزاده جابر می‌گذرد و در منطقه‌ای بنام بناپرور *Banāparvar* نـخست بـا روبـه‌رود مخلوط می‌شود و سپس به رودخانهٔ سیمره می‌ریزد.

گُرازی **Gorazi**

دهستان غربی، شهرستان جاسک. خشکرود، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه صفر. شیب متوسط ۰/۳ درصد. مسیر کلی جنوبی.

سرچشمه، ۵۸ کیلومتری شمال باختری جاسک. از روستاهای شیرآهن و کوم‌زیرک می‌گذرد.

گرّاک‌جوی **Garrākjuy**

دهستان باهوکلات، شهرستان چابهار. خشکرود، ریـزابـهٔ رود گامشاندر، حوضهٔ خـلیج فـارس و دریـای عـمان. طـول ۱۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۷۰ متر. شیب متوسط ۱/۳ درصد. مسیر کـلی بـاختر جـنوبی. سرچشمه، ۱۲۵ کیلومتری خاور شمالی چابهار.

گرّان **Gerrān**

دهستان شاهین‌دژ، شهرستان میاندوآب. فصلی، ریزابهٔ هاچه‌سو، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه. طـول ۷ کـیلومتر. ارتـفاع سـرچشـمه ۲۴۲۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۸۰ متر. شیب متوسط ۱۳/۵ درصد. مسیر کلی باختری.

این رودخانه از دامنهٔ شمالی کوه اوزون‌دره، در ۱۹ کیلومتری خاور شاهین‌دژ سرچشـمه مـی‌گیرد و بسـوی شـمال بـاختری سرازیر می‌گردد. پس از رسیدن به روستای عـلی‌بالتا بـه درهٔ میان کوه قره‌داش (در شمال) و کوه کاماجار (در جنوب) وارد می‌شود و با یک قوس چپگرد بسوی جنوب بـاختری مـتوجه می‌شود و پس از مشروب نمودن روستای گرّان بسوی بـاختر منحرف شده و پس از ۳ کیلومتر به روستای فتح‌آباد می‌رسد و بطرف باختر جنوبی متوجه می‌گردد و در روسـتای هـاچه بـه رودخانهٔ هاچه‌سو می‌ریزد.

← هاچه‌سو، دهستان شاهین‌دژ، شهرستان میاندوآب.

گرپشت **Garpošt**

دهستان بنت، شهرستان ایرانشهر. فصلی، ریزابهٔ رود دستگرد، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۰ کیلومتر. ارتـفاع سرچشمه ۷۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۵۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری. سرچشمه کوههای سـیاتک *Siyātak* و گرزینی *Gorzini* ، ۱۶۰ کیلومتری جنوب باختری ایرانشهر. از روستای شوراب می‌گذرد و رودخانهٔ ترپ به آن می‌ریزد.

گرتیغ **Gertiq**

دهستان فندخت، شهرستان قاین. فصلی، ریزابهٔ رود چاه شیرین، حوضهٔ خاوری یا هامون (نمکزار خواف). طـول ۲۰ کـیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۰۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

این رودخانه از ارتفاعات ۵۳ کیلومتری خاور قاین سرچشـمه گرفته و پس از آمیختن با یک ریزابهٔ نسبتاً کوچک در روستای نی‌خون *Neyxun* با رود تیغاب درهـم مـی‌آمیزد و رود چـاه شیرین را تشکیل می‌دهد.

گُرجوان **Gorjovān**

دهستانهای کتول و آق‌قلعه، شهرستان گرگان. فصلی، ریـزابـهٔ

رودخانهٔ گرگان. حوضهٔ دریای خزر. طول ۴۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه صفر. شیب متوسط ۰/۷ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
این رودخانه از بهم پیوستن رودهای وجادرّه و زرّین‌گل، در ۸ کیلومتری خاور جنوبی علی‌آباد تشکیل می‌گردد و رو بسوی شمال روستای املک *Amlak* و سنگدوین *Sangdavin* از دهستان کتول را مشروب می‌کند و پس از عبور از خاور دریاچهٔ قاسم‌خان روستای بدراق *Badrāq* را سیراب نموده و پس از انحراف بسوی باختر و مخلوط شدن با رودخانهٔ چاه‌علی در ۳ کیلومتری خاور روستای انبارالوم به رود گرگان می‌ریزد.

گردآوه Gerd āveh
دهستان دروهان، شهرستان بویراحمد سردسیر. دائمی، ریزابهٔ رود بشار، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۵۰ متر. شیب متوسط ۳/۲ درصد. مسیر کلی نخست جنوب خاوری، سپس شمال خاوری.
این رودخانه از چشمه‌سارهای دامنهٔ شمالی کوههای سفید و مورندون *Morandun*، در ۴۸ کیلومتری باختر شمالی یاسوج سرچشمه گرفته و بنام رود چنار بسوی جنوب خاوری روان می‌شود و در سر راه روستاهای سرچنار، میان‌چنار و دم‌چنار بالا و پائین را مشروب می‌کند و در دامنهٔ جنوبی کوه دوگوش با یک ریزابهٔ کوچک جنوبی مخلوط می‌شود و بنام رود گردآوه بسوی شمال خاوری متوجه می‌گردد و در روستای دروهان به رود بشار می‌ریزد.

گرداب Gerdāb
دهستان فلارد، شهرستان بروجن. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ ماربُر، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۸۰ متر. شیب متوسط ۳/۷ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ کوههای دالان و سیوک *Sivak*، ۵۸ کیلومتری جنوب بروجن.

گردان Gerdān
دهستان بهرآسمان، شهرستان جیرفت. دائمی، ریزابهٔ هلیل‌رود، حوضهٔ هامون جزموریان. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۱۰ متر. شیب متوسط ۴ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، دامنهٔ باختری کوهستان بهرآسمان، ۸۴ کیلومتری شمال باختری جیرفت.

گردبیشه Gerd bišeh
دهستان خان‌میرزا، شهرستان بروجن. فصلی، ریزابهٔ آب ونک، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۵۰ متر. شیب متوسط ۶/۳ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ کوههای هزاردره و چرو، ۳۴ کیلومتری جنوب باختری بروجن.

گردکانیه Gerdkāniyeh
دهستان کلیائی، شهرستان سنقر. دائمی، ریزابهٔ گاوه‌رود، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۶۳۰ متر. شیب متوسط ۲/۵ درصد. مسیر کلی جنوبی.
این رودخانه از دامنهٔ کوه سه‌پلان، ۳۳ کیلومتری شمال باختری سنقر سرچشمه گرفته و پس از سیراب ساختن روستاهای چشمه‌کوه، گردکانیه، آسیاب‌جوب، گوریهود، بغدادشاه، میدان، چهارگاه و فیروزآباد در خاور روستای کوزه‌گران به گاوه‌رود می‌ریزد.

گرده‌بیشه Gerdeh bišeh
دهستان نصریان، شهرستان دهلران. فصلی، ریزابهٔ چای‌قره‌تپه، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ کوه اناران، ۳۱ کیلومتری باختر شمالی دهلران.

گردی‌قاسمان Gerdi qāsemān
دهستان خانه‌شور، شهرستان پاوه. دائمی، ریزابهٔ رود زیمکان، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۸۲۵ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۵۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۲ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
این رودخانه از تلاقی آب زرشک و رودخانهٔ دشت هور، در ۴۱ کیلومتری جنوب باختری پاوه تشکیل می‌یابد و پس از سیراب ساختن روستاهای بانی‌هوه *Bānihoveh*، قلعه‌چگه، اولابک و بناوچ *Banāvac* در یک کیلومتری باختر جنوبی روستای بانی‌نار به رود زیمکان می‌ریزد.

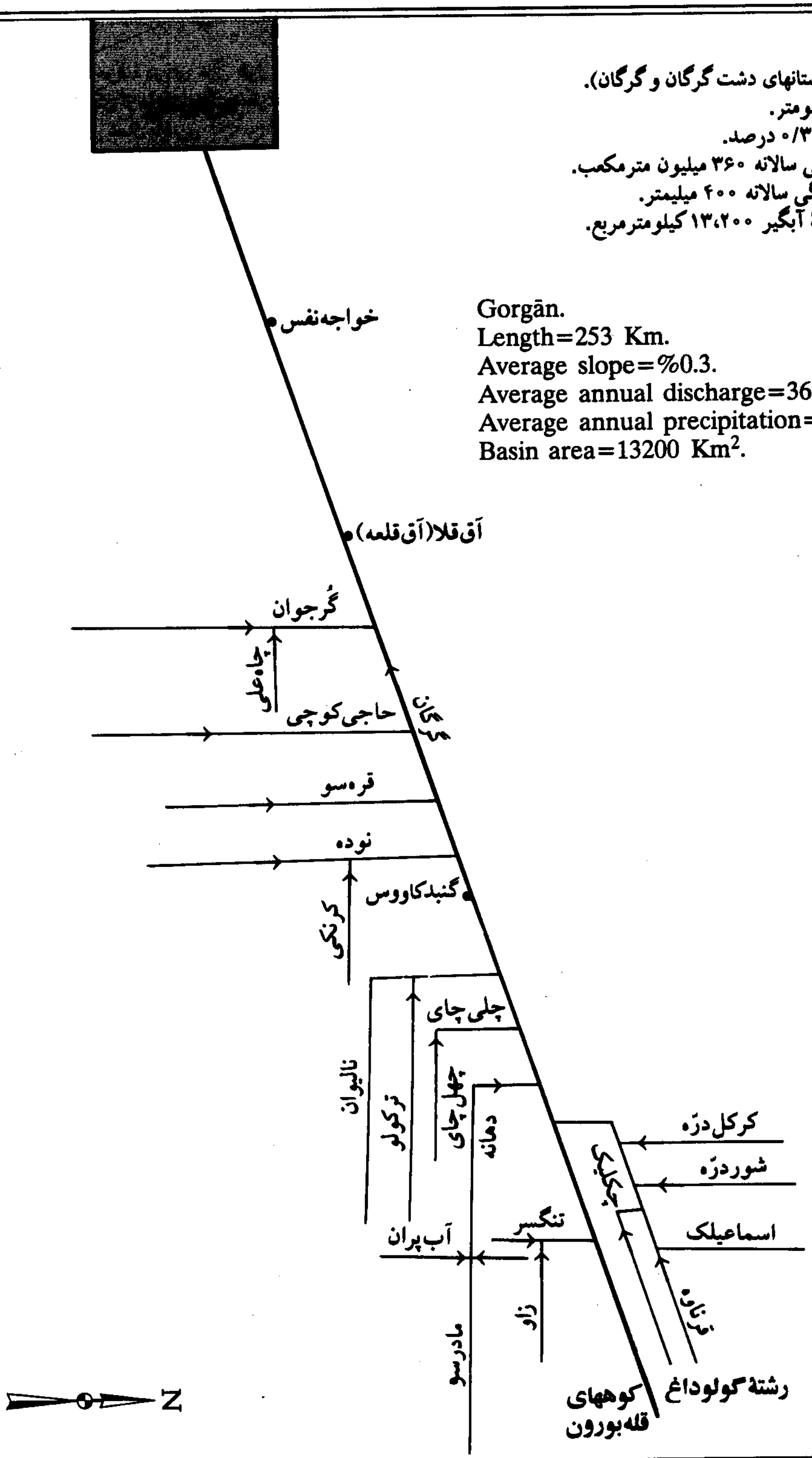
گرگ Garg
دهستان خوسف، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ رود بیرجند. حوضهٔ کویرلوت (کویر سرجنگل). طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۳۰ متر. شیب متوسط ۱/۷ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ کوههای بریمان *Barimān* و شاه‌ناصر، ۳۷ کیلومتری باختر شمالی بیرجند.

گُرگ Gorg
← ماهی. دهستان نصرت‌آباد، شهرستان زاهدان.

گُرگان Gorgān
شهرستانهای دشت گرگان و گرگان، استان مازندران. دائمی، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۵۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۵- متر. شیب متوسط ۰/۳ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی. میانگین آبدهی سالانه ۳۶۰ میلیون مترمکعب (اندازه‌گیری شده در ایستگاه خروجی سد گرگان).

گرگان (شهرستانهای دشت گرگان و گرگان).
طول ۲۵۳ کیلومتر.
شیب متوسط ۰/۳ درصد.
میانگین آبدهی سالانه ۳۶۰ میلیون مترمکعب.
میانگین بارندگی سالانه ۴۰۰ میلیمتر.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۱۳،۲۰۰ کیلومترمربع.

Gorgān.
Length=253 Km.
Average slope=%0.3.
Average annual discharge=360 mcm.
Average annual precipitation=400 mm.
Basin area=13200 Km^2.



رودخانهٔ گرگان از رشته‌کوههای قلّه‌بورون و گولوداغ، در ۸۵ کیلومتری خاور شمالی گنبدکاووس سرچشمه می‌گیرد و درهٔ جنوبی رشته گولوداغ *Guludāq* را ضمن مشروب ساختن روستاهای شارلق *Šārloq* و ایل‌چشم‌دری *Ilcašmdari* طی می‌کند و طی یک قوس نسبتاً بزرگ راستگرد از روستای اودانا *Odānā* عبور می‌کند و پس از سیراب نمودن روستای قرانکی‌جنگل *Qarānki jangal* و مخلوط شدن با یک ریزابهٔ کوچک که از دامنه‌های باختری رشته گولوداغ سرچشمه گرفته و رو بسوی باختر جریان یافته است، بطرف جنوب باختری متوجه می‌شود و درّهٔ جنوب خاوری کوه عرب‌داغ را بسوی روستای سگیر *Sagir* می‌پیماید و پس از عبور از روستای مزبور در روستای دیگری بنام قلعه‌جیق *Qal'eh jiq* با رود تنگر درهم می‌آمیزد و درهٔ شمالی رشته یشک‌یال *Yašakyāl* را ضمن مشروب ساختن روستاهای قوریوق *Quryuq*، یاساقلیق *Yāsāqliq*، چوتیر *Cutir* و مخی *Moxi* بسوی باختر جنوبی می‌پیماید و در ۱/۵ کیلومتری جنوب باختری روستای گوکچه *Gukceh* با رودخانهٔ قرناوه مخلوط می‌شود و رو بسوی باختر جنوبی از یک کیلومتری جنوب روستای صوفیان می‌گذرد و ضمن آمیختن با چند ریزابه و خشکرود، دهستان گوکلان را پشت سر گذارده به دهستان آتابای جنوبی از شهرستان دشت گرگان وارد می‌گردد و پس از مشروب ساختن روستاهای خواجه بالا *Xājeh-ye Bālā* و امان خواجه *Amān xājeh* در روستای اخیر با رود دهانه مخلوط می‌شود و ضمن پیچ و خم‌های بسیار و مشروب ساختن روستاهای چکرعطا *Cokoratā* و سراجه‌کور *Sarājeh kur* و مخلوط شدن با رودهای چلی‌چای، ترکولی و نالیوان و سیراب ساختن روستاهای امان‌قراجه و قزل‌قلعه، از شمال و باختر شهر گنبدکاووس عبور می‌کند. در ۳ کیلومتری جنوب باختری شهر مزبور با رودخانهٔ نوده درهم می‌آمیزد و پس از طی ۲ کیلومتر با رودخانهٔ قره‌سو مخلوط می‌گردد. از محل تلاقی با رودخانهٔ اخیر تغییر جهت داده و بسوی باختر جریان می‌یابد و ضمن مشروب نمودن روستاهای داشلی *Dāšli*، الاگون *Allāgun*، قزاقلی *Qazāqli* و قزل به دهستان قان‌یخمز *Qānyoxmaz* غربی وارد شده و در سر راه روستای بی‌بی‌شیروان *Bibiširvān* را سیراب می‌کند. در ۹ کیلومتری باختر روستای اخیر بسوی جنوب باختری منحرف شده و شهرستان دشت گرگان را پشت سر می‌گذارد و به دهستان آق‌قلعه از شهرستان گرگان وارد می‌شود. در این دهستان با ریزابه‌ها و خشکرودهای بسیاری که غالباً از ارتفاعات جنوب خاوری سرچشمه گرفته‌اند مخلوط می‌گردد و ضمن مشروب نمودن روستاهای انبارالوم *Anbār olum* و چین‌سیبلی *Cin sibli*، زبیر *Zebir* و آقدگش *Āqdegeš*، یلقی *Yelqi*، سلاق‌یقلی *Salāqyeqli*، قان‌قرمه *Qānqermeh* و طعنه *Ta'neh* و طی پیچ و تابهای بسیار از آق‌قلعه (پهلویدژ) عبور می‌کند و رو بسوی باختر جریان می‌یابد. در این محل دهستان آق‌قلعه را پشت سر می‌گذارد و به دهستان جعفربای شمالی از شهرستان گرگان وارد می‌شود. در این دهستان روستاهای قرازقلیچ مهراب *Qarāzqelic mehrāb*، کارخانهٔ آب را مشروب می‌سازد و بسوی شمال باختری متوجه شده و پس از عبور از روستاهای کتوک *Katuk*، بناور *Bonāvar* و قارقی *Qārqi* مجدداً بسوی باختر متوجه شده و پس از سیراب نمودن شهرک خواجه‌نفس *Xājehnafas* و روستای ماهی سرانجام به دریای خزر وارد می‌گردد.

رودخانهٔ گرگان در منطقهٔ فعالیتهای کشاورزی قرار گرفته و از نظر آبیاری از اهمیت فراوان برخوردار است. سطح این رودخانه که در دشت نسبتاً هموار جریان دارد از سطح زمینهای اطراف حدود پانزده متر پائین‌تر قرار گرفته و در پی ریزش دیواره‌های درهٔ مزبور همه ساله بر وسعت بستر خویش می‌افزاید. آب این رودخانه در تمام سال به ویژه در مواقع سیل، گل‌آلود بوده و دارای رسوبات بسیار است. به همین جهت آبگیر سد وشمگیر را که بر روی رودخانهٔ مزبور ساخته شده تهدید نموده و از عمر سد مزبور بسرعت می‌کاهد.

گُرگان Gorgān

← دایداتی، دهستان قصرقند، شهرستان چابهار.

گرگرو Gargeru

← کاجو، شهرستانهای ایرانشهر و چابهار.

گرگرو Gargeru

دهستانهای قصرقند و تلنگ، شهرستان چابهار. فصلی، ریزابهٔ رود باهوکلات، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۴۰ متر. شیب متوسط ۱/۶ درصد. مسیر کلی جنوبی.

این رودخانه از ارتفاعات ۳۷ کیلومتری خاور جنوبی قصرقند سرچشمه می‌گیرد و بنام رود شیلگ از کنار روستاهای شارک *Šārak* و زونار می‌گذرد. در روستای اخیر به رود زونار تغییر نام می‌یابد و ضمن عبور از روستای شیخ کلگ *Šeyxkalag* با یک خشکرود شمالی مخلوط می‌شود و پس از عبور از روستای گلوئیش *Galuiš* به دهستان تلنگ وارد می‌گردد و رو بسوی جنوب خاوری روان می‌گردد و رودخانهٔ گرگرو را تشکیل می‌دهد و سرانجام به رودخانهٔ باهوکلات می‌ریزد.

گُرگک Gorgak

دهستانهای حومه و فارسان، شهرستان شهرکرد. دائمی، ریزابهٔ خشکه‌رود. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۹۸۰ متر. شیب متوسط ۱/۲ درصد. مسیر کلی جنوبی.

این رودخانه از دامنهٔ کوه قاطرلنگ، در ۳۱ کیلومتری شمال باختری شهرکرد سرچشمه گرفته و رو به جنوب بسوی روستای هارونی روان می‌شود. در این روستا با یک ریزابهٔ باختری مخلوط می‌گردد و رو بسوی جنوب خاوری از کنار روستاهای اسدآباد، وانان *Vānān* و خوی *Xoy* می‌گذرد و با رسیدن به روستای شورش جان *Šurešjān* به سوی جنوب باختری تغییر جهت داده و پس از آمیختن با آب درّه سیر از طریق درّهٔ خاوری کوه جونک *Jevenak* بسوی روستای پردنجان

روان می‌شود و در دامنهٔ شمالی کوه درکولکی *Pardenjān* به خشکه‌رود می‌پیوندد. در محل تلاقی این *Darkolaki* رودخانه با آب درّه‌سیر محل مناسبی برای احداث سد بنظر می‌رسد.

گرگ‌کور **Garagkōr**

← کیشی، دهستان پارود، شهرستان ایرانشهر.

گرم **Garm**

← خرسان، شهرستانهای بروجن و بویراحمد سردسیر.

گرماب **Garmāb**

دهستان سملقان، شهرستان بجنورد. فصلی، ریزابهٔ رود اترک، حوضهٔ دریای خزر. طول ۳۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۸۰ متر. شیب متوسط ۱/۶ درصد. مسیر کلی شمالی.

این رودخانه از ارتفاعات جنوبی روستای گرماب، در ۵۲ کیلومتری باختر شمالی آشخانه سرچشمه گرفته و رو بسوی شمال جریان می‌یابد و پس از طی پیچ و خم‌هایی، روستای گرماب را مشروب می‌سازد و ضمن جریان بسوی شمال از باختر روستای امند *Amand* می‌گذرد و پس از مشروب نمودن روستای شیخلر *Šeyxlar* در ۳ کیلومتری شمال خاوری روستای مزبور به رود اترک می‌ریزد.

گرماب **Garmāb**

دهستان صفی‌آباد، شهرستان اسفراین. فصلی، ریزابهٔ کال‌شورجاجرم، حوضهٔ دشت کویر، طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۷۰ متر. شیب متوسط ۱/۳ درصد. مسیر کلی جنوبی.

این رودخانه از دامنهٔ کوه قوزی *Quzey*، در ۴۵ کیلومتری شمال خاوری حکم‌آباد سرچشمه می‌گیرد و ضمن سیراب ساختن روستاهای عنبرآباد، راوخ *Rāvax* و عباس‌آباد رو به جنوب سرازیر می‌شود و پس از آمیختن با دو سه ریزابهٔ کوچک به صفی‌آباد می‌رسد و پس از عبور از جلگهٔ صفی‌آباد به کال‌شورجاجرم می‌ریزد.

گرماب **Garmāb**

دهستان گزخت، شهرستان بیرجند. فصلی، حوضهٔ خاوری یا هامون (دغ پترگان). طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۶۴۰ متر. شیب متوسط ۱/۷ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.

سرچشمه، دامنهٔ خاوری کوه سه پستان، ۲۲ کیلومتری شمال خاوری گزیک.

این رودخانه پس از رسیدن به روستای چشمه‌بید به رودخانهٔ چشمه بید تغییر نام می‌دهد.

گرماب **Garmāb**

← کاسگان، دهستان حومه، شهرستان سمیرم.

گرمابدر **Garmābdar**

دهستان رودبار قصران، شهرستان تهران. ریزابهٔ جاجرود، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۹ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۲۲۰ متر. شیب متوسط ۵/۳ درصد. مسیر کلی، باختر جنوبی.

این رودخانه از دامنهٔ باختری کوههای کاسونک *Kāsunak* و دریوک *Daryuk*، در ۳۷ کیلومتری شمال خاوری تهران سرچشمه می‌گیرد و پس از عبور از روستاهای گرمابدر و آب‌نیک در زایگان *Zāygān* با ریزابه‌ای که از شمال سرازیر شده و از روستای لالون عبور کرده است، مخلوط می‌گردد و توأماً رودخانهٔ جاجرود را تشکیل می‌دهند.

گرمابدشت **Garmābdašt**

دهستان کوهپایه، شهرستان گرگان. دائمی، ریزابهٔ قره‌سو، حوضهٔ دریای خزر. طول ۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵- متر. شیب متوسط ۴ درصد. مسیر کلی شمال باختری. میانگین آبدهی سالانه ۲۳ میلیون مترمکعب (ایستگاه سنگه‌ورزش).

رودخانهٔ گرمابدشت از تلاقی آب چل‌چلی با ریزابه‌ای که از دامنهٔ شمال باختری کوه یزدکی *Yazdeki* واقع در منطقهٔ اسبچر سرچشمه گرفته است، در نقطه‌ای به فاصلهٔ ۲۷ کیلومتری جنوب خاوری گرگان تشکیل می‌گردد و بنام رودخانهٔ باغشاه از درّهٔ جنوبی کوه اولنگ *Olang* رو به باختر روان می‌گردد. در منطقه‌ای بنام سفالین *Sofālin* با آب قزلق مخلوط می‌شود و پس از عبور از گرمابدشت به همین نام تغییر عنوان یافته و در دامنهٔ باختری کوه اولنگ با آب جوزولی پیوند می‌یابد و رو بسوی روستای توسکستان *Tuskestān* از منطقهٔ غوله‌سنگ عبور می‌کند و پس از عبور از دامنهٔ باختری تپهٔ ابراهیمو به دشت گرگان وارد می‌شود. در این منطقه نخست با رودخانهٔ دبه‌دار مخلوط می‌گردد و پس از عبور از روستاهای فیض‌آباد و آلوکلاته به رودخانهٔ قره‌سو می‌ریزد.

گرماب‌رود **Garmāb rud**

← تجن، شهرستان ساری، استان مازندران.

گرمارود **Garmā rud**

دهستان رودبار، شهرستان قزوین. دائمی، ریزابهٔ شاهرود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۰۰ متر. شیب متوسط ۶ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

این رودخانه از بهم پیوستن رودهای کودره و اُوان در روستای زواردشت، در ۴۶ کیلومتری شمال خاوری قزوین پدید می‌آید. نخست روستای زرآباد را سیراب می‌کند و پس از عبور از شمال روستاهای کوشک و عین به روستای گرمارود پائین می‌رسد. در این روستا با ریزابهٔ کوچکی که از شمال سرازیر شده است، مخلوط می‌گردد و پس از طی حدود ۷ کیلومتر به شاهرود می‌ریزد.

گرمارود Garmā rud

دهستان سه‌هزار، شهرستان تنکابن (شهسوار). دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ سه‌هزار، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۱ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۱۰۰ متر. شیب متوسط ۱۲/۷ درصد. مسیر کلی شمالی.

این رودخانه از دامنهٔ شمال باختری کوه سردشت و تخت سلیمان، ۵۲ کیلومتری جنوب تنکابن (شهسوار) سرچشمه گرفته و از درهٔ باختری کوه لنگری *Langari* بسوی شمال روان می‌گردد و به رودخانهٔ سه هزار می‌ریزد.

گرم‌چای Garm cāy

دهستان گرمه، شهرستان میانه. فصلی، ریزابهٔ قزل‌اوزن، حوضهٔ دریای خزر. طول ۵۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۸۰ متر. شیب متوسط ۲/۴ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

این رودخانه طی ریزابه‌های بسیار که از چشمه‌سارهای مرتفع دامنهٔ جنوبی رشته‌کوههای بزقوش (که ارتفاع پاره‌ای از آنها به ۲۵۰۰ متر می‌رسد) سرچشمه گرفته و ضمن مشروب ساختن روستاهای دهستان گرمه مانند حاجی خلیل، سیدلر *Seyyedlar*، توشمانلو *Tušmānlu*، آرموداغ *Ārmudāq*، بسیت *Besit*، ذاکر، کله‌کش *Kallehkeš*، لیوانلو *Livānlu*، دلی‌قز، استور *Ostur*، سنقرآباد، سوین *Suvin*، سیاه‌منصور، حاجی‌یوسف‌لو و غیره بسوی جنوب باختری روان می‌شود. در جنوب خاوری روستایی بنام ترناب *Tarnāb* با ریزابهٔ بزرگی که روستاهای فندقلو *Fandoqlu*، تارم *Tārom* و ترناب را مشروب ساخته است، مخلوط می‌شود و ضمن عبور از روستای ساری‌قمیش بسوی جنوب جریان می‌یابد و پس از مخلوط شدن با چند خشکرود و ریزابهٔ فصلی، روستای قشلاق را سیراب ساخته و از روستایی بنام امیرآباد می‌گذرد. در روستای مزبور نیز با خشکرود کوچکی درهم آمیخته و پس از عبور از خاور روستای ینگی‌کند با دو ریزابهٔ بزرگ که یکی از شمال خاوری سرازیر شده و روستای داوند *Dāvand* را مشروب نموده و درّهٔ شمالی کوه مقال *Maqāl* را طی کرده است و دیگری که از شمال باختری سرازیر گردیده و روستاهای حاجی همتلو *Hāji hamatlu* و دیزج را سیراب نموده است، مخلوط می‌شود و ضمن عبور از روستای چرکینلو *Cerkinlu* با ریزابهٔ بزرگ دیگر که آن نیز از شمال باختری سرازیر شده و روستاهای هندیلان *Hendilān*، ترک *Tark* و کندوان *Kandovān* را مشروب نموده است درهم می‌آمیزد و بنام رودخانهٔ گرمی *Garmi* یا گرمه *Garmeh* بسوی روستای دیوانلیق *Divānliq* که در درهٔ باختری کوه پیر قرار گرفته است، روان می‌شود. در این روستا با خشکرودی که از روستای همپا *Hampā* عبور نموده، مخلوط می‌گردد و پس از عبور از روستاهای خلیفه‌باغی، چتاب حسین‌خانی *Cetāb-e Hoseynxāni* و چتاب آقاکریم با خشکرود دیگری که از باختر آمده و روستاهای برنلیق *Baranliq* حسین‌خانی و مددخانی را مشروب نموده است، درهم می‌آمیزد و پس از عبور از خاور روستای گوندقلو *Gundoqlu* در ۳ کیلومتری جنوب روستای اخیر به رودخانهٔ قزل‌اوزن وارد می‌گردد.

گرم‌دره Garm darreh

دهستان پنجک رستاق، شهرستان نوشهر. دائمی، ریزابهٔ هریسک، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۲۰ متر. شیب متوسط ۴/۸ درصد. مسیر کلی، باختر شمالی.

رودخانهٔ گرم‌دره از تلاقی رودخانه‌های رهار و زانوس و ریزابهٔ دیگری که از جنوب خاوری سرچشمه گرفته و در روستای هندیسک *Hendisak*، در ۲۶ کیلومتری جنوب نوشهر بهم پیوسته‌اند، تشکیل یافته و از درّهٔ گرم‌دره واقع در دشت نظیر بسوی باختر شمالی روان می‌شود. در سر راه نخست با رودخانهٔ تنگه مخلوط می‌گردد و ۴ کیلومتر پائین‌تر با رودخانهٔ سما تلاقی کرده و به رودخانهٔ هریسک تغییر نام می‌یابد.

گرم‌رود Garm rud

دهستان دشت‌سر، شهرستان آمل. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ کاری، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۹۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی شمالی.

این رودخانه از دامنهٔ شمالی کوه بندرسکون *Bandareskun*، در ۲۴ کیلومتری جنوب خاوری آمل سرچشمه گرفته، نخست رو بسوی باختر شمالی روان می‌گردد و پس از عبور از جنوب روستای خلرت *Xelart* به راست منحرف شده و از میان جنگل رو به شمال سرازیر می‌گردد. در این مسیر نخست روستای بلیران *Balirān* را مشروب می‌کند و پس از رسیدن به روستای کم‌درّه *Kom darreh* وارد دشت ساحلی شده و بسوی شمال خاوری متوجه می‌گردد و در روستای نظام‌آباد به رودخانهٔ کاری می‌ریزد.

گرموک Garmuk

← جنگاباد، دهستان حنّا، شهرستان سمیرم.

گرمه‌رود Garmeh rud

← گرم‌چای، دهستان گرمه، شهرستان میانه.

گرمی Germi

← گرم‌چای، دهستان گرمه، شهرستان میانه.

گرو Geru

← زرّانی، دهستانهای بمانی و بشاگرد غربی، شهرستان میناب.

گُروچای Goru cāy

دهستان یورتچی، شهرستان اردبیل. فصلی، ریزابهٔ حاجی‌محمدچای، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۸۰ متر. شیب متوسط ۲/۱ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.

این رودخانه از دو ریزابهٔ اصلی که یکی از ارتفاعات مشرف به

روستای توتون‌سیز *Tutunsiz* سرچشمه گرفته و سر راه روستاهای کچل‌آباد پارچین و خرایم *Xarāyem* را سیراب می‌کند و دیگری که ریزابهٔ بزرگتری بوده و از ارتفاعات جنوب روستای گلی *Goli* سرچشمه گرفته و ریزابه‌های آن روستاهایی چون جق‌جق *Jeqjeq* و داش‌بلاغ را سیراب نموده است، ترکیب می‌یابد. در ۳ کیلومتری باختر شمالی روستای کورایم *Kurāyem* ریزابهٔ دیگری که از خاور آمده و روستاهای هل‌آباد *Hel ābād*، گلین‌قشلاقی *Galin qešlāqi* و عجم‌قشلاقی *Ajam qešlāqi* راسرراه‌سیراب‌ساخته است درهم می‌آمیزندو توأماً رودخانهٔ حاجی‌محمدچای را تشکیل می‌دهند.

گروچربان Garucarbān

دهستان مارز، شهرستان کهنوج. فصلی، ریزابهٔ رود تنگ‌پاتوران، حوضهٔ جزموریان. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۲۰ متر. شیب متوسط ۱/۹ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه روستای گروچربان، ۱۵۵ کیلومتری جنوب خاوری کهنوج.

گز Gaz

دهستان نهبندان، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ رود علی‌آباد، حوضهٔ خاوری یا هامون (دریاچهٔ هامون). طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۸۰ متر. شیب متوسط ۰/۹ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، ۳۰ کیلومتری خاور نهبندان.

گز Gaz

دهستانهای کردر و بشاگرد غربی، شهرستان میناب. فصلی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۸۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه صفر. شیب متوسط ۱/۸ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.
این رودخانه از کوه سیبا *Sibā* واقع در دهستان بشاگرد غربی، در ۹۵ کیلومتری جنوب خاوری میناب سرچشمه می‌گیرد و بنام رود داوری رو بسوی باختر سرازیر می‌شود و پس از عبور از روستای داوری به درّهٔ شمالی کوه مرحم وارد می‌گردد و هنگام خروج از درّهٔ مزبور، روستای عباس‌آباد را مشروب می‌کند و به رودخانهٔ سرتنگ تغییر نام می‌دهد. در ۷۳ کیلومتری جنوب خاوری میناب با رودخانهٔ بشیراز مخلوط شده و به رودخانهٔ کوهوتن مبدل می‌گردد. سپس با رودخانهٔ اورینز مخلوط می‌گردد و پس از عبور از درّه‌های پرپیچ و خم به دهستان کردر داخل می‌شود و پس از عبور از کنار روستای فاریاب و مخلوط شدن با رود کردر به درّهٔ نسبتاً تنگ میان کوههای کردر و پالامی داخل می‌شود. (مدخل درّهٔ مزبور محل مناسبی برای احداث سد بنظر می‌آید) و بنام رود گز از ۲ کیلومتری جنوب روستای کردر *Kordar* می‌گذرد و سرانجام در ۸۰ کیلومتری جنوب میناب به دریای عمان می‌ریزد.

گزاز Gezāz

دهستان خانندبیل، شهرستان خلخال. دائمی، ریزابهٔ آرپاچای، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۰۰ متر. شیب متوسط ۴/۴ درصد. مسیر کلی باختری. سرچشمه ۱۱ کیلومتری جنوب باختری هروآباد.

گزان‌تیر Gazāntir

دهستانهای نوک‌آباد و گوهرکوه، شهرستان خاش. فصلی، ریزابهٔ رود قلعه‌بید، حوضهٔ کویر لوت. طول ۶۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی. سرچشمه دامنهٔ باختری کوهستان تفتان، ۵۱ کیلومتری شمال باختری خاش.

گزبستان Gazbastān

← تنگ‌پی‌توکان، دهستان بم‌پشت، شهرستان سراوان.

گُزُخت Gozoxt

دهستان گزخت، شهرستان بیرجند. فصلی، حوضهٔ خاوری یا هامون (دغ پترگان). طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۴۰ متر. شیب متوسط ۱/۹ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.
سرچشمه، دامنهٔ خاوری کوه سه‌پستان، ۱۰۵ کیلومتری خاور شمالی بیرجند و ۲۴ کیلومتری شمال خاوری گزیک.

گزرو Gazaru

شهرستانهای خرم‌آباد و کرمانشاه. دائمی، ریزابهٔ قره‌سو، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۰۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی نخست جنوب باختری، سپس باختر.
این رودخانه از تلاقی رودخانهٔ بادآور و توده‌رود واقع در دهستان کاکاوند، شهرستان خرم‌آباد، در ۶۵ کیلومتری خاور جنوبی کرمانشاه تشکیل شده و پس از عبور از دهستان کاکاوند به دهستان هرسین از شهرستان باختران وارد می‌شود. در این دهستان با چند ریزابهٔ بزرگ و کوچک مخلوط می‌شود و ضمن عبور از درهٔ شمالی کوه سرکشتی، روستاهای چم‌کریم، بادام‌شیرین، چم‌مختار، چم‌حصار و سالاردول را سیراب می‌کند و در ۴۲ کیلومتری خاور جنوبی کرمانشاه و ۲۴ کیلومتری جنوب باختری هرسین به قره‌سو می‌ریزد.

گزرود Gaz rud

دهستان گزخت، شهرستان بیرجند. فصلی، حوضهٔ خاوری یا هامون (دغ پترگان). طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۶۴۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ خاوری کوه آهنگران، ۳۶ کیلومتری شمال گزیک.

گزکل‌کل Gazkolkol

دهستان شوسف، شهرستان بیرجند. فصلی، حوضهٔ خاوری یا

هامون (لورگ شتران). طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۲۰ متر. شیب متوسط ۳/۹ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، ۱۱۰ کیلومتری جنوب خاوری بیرجند و ۵ کیلومتری شمال روستای کلات‌رجب.

گزماهو **Gazmāhu**
دهستان بشاگرد شرقی، شهرستان کهنوج. فصلی، ریزابهٔ رود گابریک، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۴۰ متر. شیب متوسط ۱/۶ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، ارتفاعات ۱۶۰ کیلومتری جنوب خاوری کهنوج. قسمت اول مسیر این رودخانه رودان نام دارد و از روستای جگی *Jagi* عبور می‌کند.

گزنو **Gaznō**
دهستانهای گوک و گشیت، شهرستان کرمان. فصلی، حوضهٔ کویر لوت. طول ۸۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۰۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.
سرچشمه، کوه گلچین، ۶۰ کیلومتری جنوب خاوری کرمان. روستاهای مسیر، زمان‌آباد، گوک *Gōk* و ده‌ملک.

گزو **Gazu**
دهستانهای دراگاه و طارم، شهرستان بندرعباس. فصلی، ریزابهٔ رودشور طارم، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۷۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۶۴۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه ارتفاعات ۴۶ کیلومتری شمال باختری حاجی‌آباد.

گزو **Gazu**
دهستانهای سنگان و انده، شهرستان زاهدان. ریزابهٔ رود تلخاب، حوضهٔ خاوری یا هامون (هامون ماشکل). طول ۶۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۹ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
سرچشمه، ۳۵ کیلومتری شمال خاوری خاش. رودخانهٔ سنگان به این رودخانه می‌ریزد.

گزیک **Gazik**
دهستان درمیان، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ رود شاه‌ولی، حوضهٔ خاوری یا هامون (دغ توندی). طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۳۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۱ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
این رودخانه درواقع دنبالهٔ رودخانهٔ تختجان است که پس از تلاقی با کال بچه به گزیک تغییر نام یافته است. رودخانهٔ مزبور پس از عبور از روستای گزیک با رود مزار گزیک مخلوط می‌شود و در ۱۰ کیلومتری جنوب روستای گزیک به رودخانهٔ شاه‌ولی می‌ریزد.

← تختجان، دهستان درمیان، شهرستان بیرجند.

گزین **Gazin**
← کندک، دهستانهای عرّیض و کوت‌شیخ، شهرستان رامهرمز.

گُشاد **Gošād**
دهستان قصرقند، شهرستان چابهار. فصلی، ریزابهٔ رود کاجه، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۲۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
این رودخانه از کوه گاربن *Gārbon*، در ۱۳۷ کیلومتری شمال خاوری چابهار و ۳۷ کیلومتری شمال خاوری قصرقند سرچشمه می‌گیرد و بنام رود سیاهتگان از کنار روستای گاربن می‌گذرد و پس از مخلوط شدن با رودخانهٔ کیشی رو به جنوب متوجه می‌شود و به رودخانهٔ گشاد تغییر نام می‌دهد و پس از عبور از روستای طهوران گواش *Tahurān-e Govāš* به رودخانهٔ کاجه می‌ریزد.

گشانی **Gašāni**
دهستان عثمانوند، شهرستان کرمانشاه. دائمی، ریزابهٔ رود سیمره، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۰۰ متر، ارتفاع ریزشگاه ۱۰۷۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه سفید، ۳۴ کیلومتری جنوب خاوری کرمانشاه، ریزشگاه، ۵۵ کیلومتری جنوب خاوری کرمانشاه. روستاهای مسیر، سامله *Sāmeleh*، زبتکین *Zabtakin* و بانریوند *Bānrivand*.

گشت‌رودخان **Gašt rudxān**
دهستان گشت، شهرستان فومن. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ پیش‌روبار، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۰ متر. شیب متوسط ۵/۸ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
سرچشمه، کوههای جنگل‌برنا، ۲۷ کیلومتری جنوب باختری فومن.
این رودخانه در سر راه با شوه‌رود مخلوط می‌شود و در ۵ کیلومتری جنوب خاوری فومن به رودخانهٔ پیش روبار می‌ریزد.

گش‌کندر **Geš kendar**
دهستان حومه، شهرستان کهنوج. فصلی، ریزابهٔ هلیل‌رود، حوضهٔ جزموریان. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۶۰ متر. شیب متوسط ۱/۱ درصد. مسیر کلی نخست شمال باختری سپس خاور شمالی. سرچشمه کوه گش‌کندر ۱۲ کیلومتری جنوب کهنوج.

گشنرود **Gašan rud**
دهستان فاراب، شهرستان رودبار. فصلی، ریزابهٔ شاهرود،

حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۲۰ متر. شیب متوسط ۸ درصد. مسیر کلی شمالی.
این رودخانه از دامنهٔ شمالی کوه چچکلو، در ۶۲ کیلومتری جنوب خاوری رودبار سرچشمه گرفته و از درهٔ خاوری سفیدکوه بسوی شمال سرازیر می‌شود. در سر راه با چند ریزابهٔ بزرگ و کوچک درهم می‌آمیزد و پس از عبور از روستاهای گشنرود و جُردزدان *Jordozdān* در ۲ کیلومتری باختر روستای چنگال‌وش به شاهرود می‌ریزد.
← شاهرود، شهرستانهای قزوین و رودبار.

گُل آباد **Gol ābād**
دهستان طرق‌رود، شهرستان نطنز. فصلی، حوضهٔ اردستان و یزد و کرمان (دغ سرخ). طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۳۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۸ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
این رودخانه از تلاقی رودهای مارسار و رنگان در روستای گل‌آباد، ۲۵ کیلومتری جنوب خاوری نطنز تشکیل می‌شود و پس از طی دامنهٔ غربی کوه میله‌لاخار *Mileh lāxār* با یک ریزابهٔ بزرگ باختری که از ارتفاعات باختر سرچشمه گرفته و روستاهای یحیی‌آباد، طرق و نیه را مشروب ساختن است مخلوط می‌شود و به دهستان حومه شهرستان نطنز وارد می‌شود. در این دهستان روستاهای ابیازن *Abyāzan*، میلاجرد، اسفدان *Esfedān* و نوسران *Nōsarān* را مشروب می‌کند و سپس به دهستان علیا از شهرستان اردستان وارد شده و به شاخه‌هایی چند تقسیم می‌گردد و سرانجام پس از قطع راه اتومبیل‌رو نطنز به اردستان و راه‌آهن کاشان به یزد در شن‌زارهای دهستان زواره ناپدید می‌گردد. مازاد آب این رودخانه در فصل‌های پرباران و بارندگیهای غیرعادی به دغ سرخ واقع در ۳۰ کیلومتری خاور شمالی اردستان می‌ریزد.

گُلاشگرد **Golāšgerd**
← رودان، شهرستانهای میناب و کهنوج.

گلال **Gelāl**
شهرستانهای دزفول و شوشتر، استان خوزستان. دائمی، ریزابهٔ رود دز، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۴۰ متر. شیب متوسط ۰/۳ درصد. مسیر کلی جنوبی.
رودخانهٔ گلال از پیوند رود شیرین‌آب و رود شور سردشت، ۱۹ کیلومتری خاور دزفول تشکیل می‌شود و رو به جنوب از دهستانهای شمس‌آباد و شرقی از شهرستان دزفول و دیمچه و شاه‌ولی از شهرستان شوشتر عبور می‌کند و در ۲۴ کیلومتری باختر جنوبی شوشتر به رود دز می‌ریزد. بستر این رودخانه در طول مسیر گاه بسیار پهناور بوده و شاخه‌های متعدد آن دشت نسبتاً وسیعی را دربر می‌گیرند.

گلال پیرمحمد **Galāl-e Pir mohammad**
← پیرمحمد، شهرستان ایلام.

گلال تابیران **Gelāl-e Tābirān**
دهستان سردشت، شهرستان دزفول. فصلی، ریزابهٔ رود دز. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۸۰ متر. شیب متوسط ۲/۸ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.
سرچشمه، ۲۵ کیلومتری خاور شمالی دزفول.

گلال‌چم‌خرپالنگان **Gelāl-e camxar-e Pālengān**
دهستان سردشت، شهرستان دزفول. دائمی، ریزابهٔ رود شیرین‌آب، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۰۰ متر. شیب متوسط ۴/۲ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه سرگریان *Sargariyān*، ۴۲ کیلومتری شمال خاوری دزفول.
این رودخانه با گلال دیونی در ۲۹ کیلومتری خاور شمالی دزفول مخلوط شده و رودخانهٔ شیرین‌آب را تشکیل می‌دهد.

گلال چینه **Galāl-e Cineh**
دهستان خربزان، شهرستان دهلران. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ ورازان، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۰۰ متر. شیب متوسط ۸/۸ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
این رودخانه از دامنهٔ کبیرکوه واقع در منطقهٔ چینه، ۵۵ کیلومتری شمال باختری دهلران سرچشمه گرفته و پس از آمیختن با یک ریزابهٔ شمالی در دامنهٔ خاوری کوه کولونرمه *Kolonarmeh* با رودخانهٔ مال حاضری مخلوط می‌شود و رودخانهٔ ورازان را تشکیل می‌دهد.

گلال دیونی **Gelāl-e Dayuni**
دهستان سردشت، شهرستان دزفول. دائمی، ریزابهٔ رود شیرین‌آب، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۰۰ متر. شیب متوسط ۵/۵ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، چشمه‌سارهای دامنهٔ جنوبی کوه سرگریان *Sargariyān*، ۴۲ کیلومتری شمال خاوری دزفول.

گلال‌لب‌سفید **Gelāl-e Lab sefid**
دهستان سردشت، شهرستان دزفول. دائمی، ریزابهٔ گلال چم‌خرپالنگان، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۳۵۰ متر. شیب متوسط ۴/۶ درصد. مسیر کلی باختری.
سرچشمه، ارتفاعات منطقهٔ لب‌سفید، ۴۳ کیلومتری خاور شمالی دزفول.

گلال‌مورت **Gelālmurt**
دهستان سرخه، شهرستان دزفول. دائمی، ریزابهٔ رود کرخه، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۴۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۰ متر. شیب متوسط

۱/۲ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، ریزابه‌های جنوبی کوه کل‌بادام، ۳۷کیلومتری شمال باختری دزفول. مسیر، درهٔ میان تپهٔ گلال مورت و تپهٔ چوکناعلی *ali Coknā* واقع در مناطق یقه *Yaqeh* و پشمینه‌زار.

گلال مولیز **Gelāl-e Muliz**

دهستان سردشت، شهرستان دزفول. فصلی، ریزابهٔ گلال لب سفید، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۹۰ متر. شیب متوسط ۶/۲ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، دامنهٔ باختری کوه بردکهدون *Bard-e Kahdun* ، ۴۰کیلومتری خاور شمالی دزفول.

گلاندوسو **Galāndu su**

دهستان قتور، شهرستان خوی. فصلی، ریزابهٔ قتورچای، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۶۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۸۰ متر. شیب متوسط ۵/۸ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
این رودخانه از کوه مرزی ایران و ترکیه واقع در ۴۷کیلومتری باختر جنوبی خوی و ۱۳کیلومتری جنوب خاوری قتور سرچشمه می‌گیرد. نخست رو بسوی خاور جریان می‌یابد و از مجاورت روستای راویان گذشته، سپس بطرف شمال خاوری منحرف می‌گردد و پس از عبور از دامنهٔ باختری کوه گلوران *Gelvarān* با ریزابه‌ای که از خاور می‌آید مخلوط می‌گردد و در ۴۷۰۰ متری خاور روستای مخین *Maxin* به قتورچای می‌ریزد.

گُل‌بند **Golband**

دهستان خیرودکنار، شهرستان نوشهر. دائمی، ریزابهٔ خیررود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۰کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۵۰ متر. شیب متوسط ۷/۸ درصد. مسیر کلی شمالی.
رودخانهٔ گل‌بند از دامنهٔ باختری کوه قلعه‌گردن، در ۲۴ کیلومتری جنوب خاوری نوشهر سرچشمه گرفته و از میان جنگل سرازیر می‌شود. در روستای ویسر *Veysar* به درهٔ خاوری کوه جمند *Jamand* وارد می‌گردد و پس از طی حدود ۱۰ کیلومتر به رودخانهٔ بهسرا تغییر نام داده و به خیررود می‌ریزد.

گُلدین‌درّه **Goldin darreh**

← گلدین‌رودبار، دهستان سدن رستاق غربی، شهرستان گرگان.

گُلدین‌رودبار **Goldin rudbār**

دهستان سدن رستاق غربی، شهرستان گرگان. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ نکا، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۰۰ متر. شیب متوسط ۶/۷ درصد. مسیر کلی شمالی.
سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه گلدین، در ۴۴کیلومتری جنوب باختری گرگان. به آن گلدین‌درّه نیز می‌گویند.

گُلستان **Golestān**

دهستان سنجبد، شهرستان خلخال. فصلی، ریزابهٔ آرپاچای، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۷۰ متر. شیب متوسط ۶/۸ درصد. مسیر کلی باختری.
رودخانهٔ گلستان از دامنه‌های باختری رشته‌کوههای تالش طی چند ریزابه، سرچشمه می‌گیرد و ضمن عبور از روستاهای مورستان *Murestān* ، گلستان بالا و پائین و لمبر *Lombar* درهٔ دامنهٔ باختری ارتفاعات تالش را با شیب نسبتاً زیاد می‌پیماید و در ۲کیلومتری جنوب باختری روستای لمبر به آرپاچای وارد می‌گردد.

گُلستان **Golestān**

دهستان سه قلعه، شهرستان فردوس. فصلی، حوضهٔ کویر لوت. طول ۷۰کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۲۰ متر. شیب متوسط ۰/۷ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، ۹۰کیلومتری جنوب باختری فردوس.

گلم‌آبی **Galm-e Ābi**

دهستانهای سیاهو و ایسین، شهرستان بندرعباس. فصلی، ریزابهٔ رودشور سرخون، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۶ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، کوه خورو، ۴۰کیلومتری شمال خاوری بندرعباس.

گُلمکان **Golmakān**

دهستان گلمکان، شهرستان مشهد. دائمی، ریزابهٔ کشف‌رود، حوضهٔ صحرای قره‌قوم. طول ۲۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۵۰ متر. شیب متوسط ۵/۲ درصد. مسیر کلی شمال خاوری. سرچشمه کوه گودزرد، ۴۸ کیلومتری باختر مشهد.
این رودخانه پس از سیراب ساختن روستای گلمکان وارد دشت می‌شود و محو می‌گردد و در بارندگیهای فوق‌العاده به کشف‌رود می‌ریزد.

گلندرود **Galand rud**

شهرستان نوشهر، استان مازندران. دائمی، حوضهٔ دریای خزر. طول ۳۷کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۸۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۵- متر. شیب متوسط ۱۰/۵ درصد. مسیر کلی شمال خاوری. میانگین آبدهی سالانه ۵۷ میلیون مترمکعب (ایستگاه پنج کیلومتری دریا).
این رودخانه از دامنهٔ شمالی کوه سیاه‌سنگ و از پای گردنهٔ تاش، در ۵۱کیلومتری جنوب خاوری نوشهر سرچشمه گرفته و رو به شمال خاوری از درّهٔ خاوری کوه چال سرازیر می‌شود و در سر راه روستاهای هلوپشته، بیمک *Bimak* ، کپ *Kop* ،

کالج *Kālej* و وازک *Vāzak* را مشروب می‌سازد. در روستای وازک با رودخانهٔ میان رودبار مخلوط می‌شود و پس از عبور از روستای گلندرود و اسبئو *Esbeu* به درّهٔ خاوری کوه پی‌مد *Peymod* وارد می‌شود و پس از سیراب ساختن روستای عزت به دریای خزر می‌ریزد.

گُلو **Golu**

شهرستانهای ورامین و گرمسار، استان سمنان. فصلی، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۹۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۸۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۷۰۰ متر. شیب متوسط ۰/۱ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.

این رودخانه از مازاد آب شاخه‌های جاجرود و قناتها و نهرهای دشت ورامین، حدود ۱۷ کیلومتری جنوب پیشوا *Pišvā* سرچشمه گرفته و پس از عبور از روستای سرخ‌آباد به دهستان حومه از شهرستان گرمسار وارد می‌شود و ضمن آمیختن با رودخانهٔ آب‌شور رو بسوی خاور جنوبی جریان می‌یابد. در این مسیر رودخانه‌های حبله‌رود ، شوت ، تلخاب دولاتی و شوراب به آن می‌پیوندند و در ۸۵ کیلومتری جنوب خاوری گرمسار به شاخه‌های چندی تقسیم گشته و مهمترین آنها که رودخانهٔ ورگی نام دارد در ۱۱۵ کیلومتری جنوب خاوری گرمسار به دشت کویر وارد می‌گردد.

گُلو **Golu**

دهستان گزخت، شهرستان بیرجند. فصلی، حوضهٔ خاوری یا هامون (دغ پترگان). طول ۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۴۰ متر. شیب متوسط ۱/۱ درصد. مسیر کلی نخست خاوری، سپس شمالی.

این رودخانه از ۲۰ کیلومتری شمال خاوری گزیک سرچشمه گرفته و رو بسوی دامنهٔ باختری کوه کوریگان *Kurigān* روان می‌شود و پس از آمیختن با یک ریزابهٔ جنوبی که از خاک افغانستان وارد ایران می‌شود، رو به شمال تغییر مسیر داده و ضمن عبور از کنار پاسگاه مرزی کوریگان نخست با رود تگ‌کوه سفیدک مخلوط می‌شود و سپس با رود شورابه که از خاک افغانستان به ایران وارد می‌گردد درهم آمیخته و در ۵۵ کیلومتری شمال خاوری گزیک به دغ پترگان وارد می‌گردد.

گُلولان **Golulān**

دهستان ایل‌تیمور، شهرستان مهاباد. دائمی، ریزابهٔ چم‌قروچا، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه. طول ۱۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۰۰ متر. شیب متوسط ۰/۶ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.

این رودخانه از بهم پیوستن چم‌خورخوره و رودخانهٔ زاوه‌کوه واقع در ۵۴ کیلومتری جنوب مهاباد پدید می‌آید. نخست درهٔ شمالی کوه شاخ‌دولارش را بسوی خاور طی می‌کند و ضمن مخلوط شدن با دو ریزابهٔ شمالی و جنوبی، روستای سلامت *Salāmat* را مشروب می‌سازد. در یک کیلومتری خاور روستای اخیر با ریزابه‌ای که از دامنهٔ شمالی کوه هواره‌برزین *Hovāreh barzin* سرچشمه گرفته و روستای یاغیان *Yāqiyān* را مشروب ساخته است، مخلوط می‌گردد و پس از عبور از روستای گلولان بالا بسوی شمال خاوری متوجه می‌گردد و ضمن سیراب ساختن روستاهای پیربهاءالدین *Pir bahā'eddin* و گلولان پائین در باختر روستای قروچا به چم‌قروچا می‌ریزد.

← رودخانهٔ سیمینه‌رود، شهرستان مهاباد.

گله‌دار **Galehdār**

دهستانهای بوانات و سرچهان، شهرستان آباده. فصلی، ریزابهٔ رود سیوند، حوضهٔ نیریز (دریاچهٔ بختگان). طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۸۸۰ متر. شیب متوسط ۱/۶ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.

این رودخانه از کوههای خطابان و چنارو، در ۵۰ کیلومتری خاور جنوبی ده‌بید سرچشمه گرفته و بنام رودخانهٔ سرمیدان از درّهٔ شمالی کوه چنارو سرازیر می‌گردد و پس از عبور از روستای فنجان به رود گله‌دار تغییر نام می‌دهد و از کنار روستایی به همین نام می‌گذرد و به دهستان مشهدمرغاب از شهرستان مرودشت داخل می‌شود و در یک کیلومتری جنوب روستای گنجک *Ganjak* به رود سیوند می‌ریزد.

گلیچه‌رود **Galiceh rud**

دهستان آیسک، شهرستان فردوس. فصلی، ریزابهٔ رود قلعه‌واقی، حوضهٔ دشت کویر (کویر نمک). طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۴۰ متر. شیب متوسط ۰/۸ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

سرچشمه، دامنهٔ کوههای خالکوه و بهرهیچدرکوه *Behar hicdar Kuh*، ۲۰ کیلومتری جنوب فردوس.

گلین‌رود **Gelin rud**

دهستان برغان، شهرستان کرج. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ کردان، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۱۹ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۸۰ متر. شیب متوسط ۸/۵ درصد. مسیر کلی جنوبی.

این رودخانه از دامنهٔ جنوبی کوههای طالقان، در ۳۵ کیلومتری شمال باختری کرج سرچشمه گرفته و از درهٔ میان کوههای قلعه‌دوش (در خاور) و پرگال (در باختر) با شیب تند سرازیر می‌گردد و پس از مشروب ساختن روستای ولیان *Veliyān* بسوی روستای خوروین *Xorvin* جریان می‌یابد و پس از مشروب ساختن روستای چندار *Cendār* در ۳ کیلومتری جنوب روستای مزبور به رودخانهٔ کردان می‌ریزد.

گُماناب‌چای **Gomānāb cāy**

دهستان مواضع‌خان، شهرستان اهر. فصلی، ریزابهٔ تلخه‌رود، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۳۰ متر. شیب متوسط ۱/۹ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

این رودخانه از دامنهٔ جنوبی کوه کسبه *Kasabeh* از کوهستان ارسباران واقع در ۴۵ کیلومتری شمال تبریز سرچشمه می‌گیرد

و درهٔ گماناب را ضمن عبور از روستای گماناب بسوی جنوب باختری طی می‌کند و در روستای گماناب پائین با ریزابهٔ دیگری که از شمال می‌آید مخلوط می‌شود و مسیر خود را همچنان بسوی جنوب باختری ادامه می‌دهد. در ۲ کیلومتری جنوب روستای گماناب پائین با ریزابه‌ای که از درهٔ گلوجه *Golujeh* می‌آید مخلوط می‌گردد و مسیر خود را درون درهٔ گماناب همچنان بطرف جنوب باختری طی می‌کند. در ۲ کیلومتری جنوب روستای اولی *Evli* با ریزابه‌ای بنام کزنق‌چای *Kazanaq cāy* و ریزابهٔ بزرگ دیگری که از باختر می‌آید درهم می‌آمیزد و بطرف جنوب متوجه می‌گردد و پس از عبور از روستای شیرینجه *Širinjeh* سرانجام در ۴ کیلومتری روستای آناخاتون به تلخه‌رود می‌ریزد.

گُنبدچای Gonbad cāy

← برادوست، دهستانهای برادوست و صومای، شهرستان ارومیه.

گُنبدرود Gonbad rud

دهستان عثمانوند، شهرستان کرمانشاه. دائمی، ریزابهٔ قره‌سو، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۸ کیلومتر. ارتفاع سر چشمه ۱۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۸۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی باختری.

سرچشمه، چشمه‌سارهای دامنهٔ مهراب‌کوه، ۷۳ کیلومتری جنوب خاوری کرمانشاه. روستاهای مسیر جوادآباد و امامزاده شاهزاده ابراهیم.

گنجگان Ganjegān

دهستان سردرود، شهرستان بویراحمد سردسیر. فصلی، ریزابهٔ رود بشار، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۰۵۰ متر. شیب متوسط ۳/۳ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری. سرچشمه، کوه قبله گرگو *Qebleh gorgu* ۲۶ کیلومتری جنوب خاوری یاسوج.

گنگیر Gangir

شهرستانهای ایلام و قصر شیرین، استانهای ایلام و کرمانشاه. دائمی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول تا مرز ایران و عراق ۱۰۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۰۰ متر. ارتفاع ۲۹۷ ریزشگاه (نقطهٔ خروج از مرز) حدود ۲۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی نخست شمال باختری، سپس باختر.

رودخانهٔ گنگیر از دامنهٔ کوههای بانکول و شره‌زول واقع در دهستان سراب، ۱۵ کیلومتری شمال باختری ایلام سرچشمه گرفته و پس از عبور از دهستانهای سراب و مرکزی به دهستان زرنه وارد می‌شود. در این دهستان با رود کازاب و چم‌سورک مخلوط می‌شود و به منطقهٔ کرشکین *Karšakin* واقع در دهستان سومار از شهرستان قصر شیرین وارد می‌گردد. در این دهستان از کنار روستاهای قلعهٔ دبروخان *Dabruxān* و قلعهٔ پیروز می‌گذرد و پس از طی دامنهٔ شمالی کوه شریفان، روستاهای کوله‌جوب، شتران، ممّریک *Mammar-e Yek*، سومار، ناپین *Nāypen*، ممّردووسه، گزین *Gazin*، نی‌پیان *Ney piyān*، چقاامان و چشمه مکی *Cešmeh meki* به پاسگاه مرزی میان تنگ می‌رسد و در نقطه‌ای به فاصلهٔ ۸۰ کیلومتری جنوب قصر شیرین از مرز خارج شده و به خاک عراق وارد می‌گردد و بسوی دشت مندلی روان می‌شود.

گو Gu

← روتک، شهرستان سراوان.

گوآسن Gōāsn

دهستان فنوج، شهرستان ایرانشهر. فصلی، ریزابهٔ رود فنوج، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۷۲۰ متر. شیب متوسط ۰/۷ درصد. مسیر کلی جنوب باختری. سرچشمه ۱۲ کیلومتری شمال خاوری فنوج.

گوا Gavā

دهستان جاسک شرقی، شهرستان جاسک. فصلی، ریزابهٔ رود گابریک، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۰ متر. شیب متوسط ۱/۹ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

این رودخانه طی دو ریزابهٔ اصلی که یکی از کوههای ملکمو *Malkamu*، در ۷۰ کیلومتری شمال خاوری جاسک و دیگری از گورکوه ۸۰ کیلومتری شمال خاور جاسک سرچشمه گرفته‌اند تشکیل می‌یابد و بنام رودخانهٔ هورک از کنار روستاهای قلمون و گیگز *Gigaz* می‌گذرد و در روستای گوا به رود گوا تغییر نام می‌دهد و در روستای پرکوه به رود گابریک می‌ریزد.

گوپال Gupāl

← ماله، شهرستانهای رامهرمز و اهواز و خرمشهر، استان خوزستان.

گوتاو Gotāv

دهستان بستک، شهرستان بندر لنگه. فصلی، ریزابهٔ رودشور اشکنان، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۱۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۰۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری. سرچشمه کوه گاوبست، ده کیلومتری شمال بستک.

گودان Godān

دهستان بم‌پشت، شهرستان سراوان. فصلی، ریزابهٔ رود شاهی‌کور، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۸۰ متر. شیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی جنوب باختری. سرچشمه چشمه‌سارهای مزرعهٔ کلّه‌گان، ۷۵ کیلومتری جنوب سراوان. قسمت علیای رودخانهٔ مزبور را رود چاهی می‌نامند و رودهای بلوچ و تهلپ به آن می‌ریزند.

گودر **Goder**
شهرستانهای بندرعباس و بندرلنگه، استان هرمزگان. دائمی، ریزابهٔ رود کل، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۲۰ متر. شیب متوسط ۰/۴ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی. میانگین آبدهی سالانه حدود ۳۰ میلیون مترمکعب.
این رودخانه از کوه رخ *Rax* و ارتفاعات اطراف آن واقع در دهستان بستک، ۱۱۲ کیلومتری شمال باختری بندرلنگه سرچشمه می‌گیرد و بنام رودشور بستک از درّهٔ میان کوههای سیاه (در شمال) و گاوبست (در جنوب) بسوی روستاهای دهستان بستک روان می‌گردد و پس از عبور از ۳ کیلومتری شمال روستای ده‌تل *Dehtal* به درّهٔ شمالی کوههای برند *Berand* و ببیان *Babiyān* و ایلچی به دهستان گوده داخل می‌گردد و بنام رودخانهٔ گودر به دهستان خمیر از شهرستان بندرعباس وارد می‌شود و در ۵۳ کیلومتری باختر بندرعباس به رودخانهٔ کل می‌ریزد.

گوران **Gurān**
دهستان زرداب، شهرستان دهلران. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ میمه، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۱۰ متر. شیب متوسط ۱۰ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، ۶۵ کیلومتری شمال باختری دهلران.

گورانی **Gurāni**
← قمچی‌گای، دهستان کرّانی، شهرستان بیجار.

گورخسرو **Gur-e Xosrō**
دهستان دهسرد، شهرستان بافت. فصلی، ریزابهٔ رود کاهدان. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۶۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۵۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، کوه کوشک، ۵۰ کیلومتری جنوب بافت.
این رودخانه به علت عبور از کنار تپهٔ گورخسرو به این نام شناخته شده است.

گوردی **Gurdi**
← گیاهو، دهستان ریگان، شهرستان بم.

گورسفید **Gur sefid**
← حبله‌رود، شهرستانهای دماوند و گرمسار.

گورگورچای **Gurgur cāy**
دهستان انگوران، شهرستان زنجان. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ کاکا، حوضهٔ دریای خزر. طول ۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۱۸۰ متر. شیب متوسط ۱۸ درصد. مسیر کلی شمالی.
رودخانهٔ کوچک گورگورچای از دامنهٔ شمالی کوه گورگور، در ۳۵ کیلومتری جنوب باختری ماهنشان سرچشمه می‌گیرد و با شیب تند رو بسوی شمال سرازیر می‌شود و در ۳ کیلومتری شمال باختری روستای کاکا به رودخانهٔ کاکا می‌ریزد.

گوسک چوغان **Gosk-e Cōqān**
دهستانهای اسفندقه و اسماعیلی، شهرستان جیرفت. فصلی، ریزابهٔ هلیل‌رود، حوضهٔ جزموریان، طول ۱۰۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۸ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
این رودخانه از کوه باغ برج واقع در دهستان اسفندقه، در ۶۹ کیلومتری باختر جنوبی جیرفت سرچشمه می‌گیرد و بنام رودخانهٔ سفیدباغ بسوی خاور روان می‌شود. در روستای گدار *Godār* بسوی جنوب خاوری متوجه می‌شود و بنام رودخانهٔ گوسک چوغان از دامنهٔ خاوری کوه علی چوغان می‌گذرد. در ۵۰ کیلومتری جنوب باختری جیرفت به دو شاخه تقسیم می‌شود. شاخهٔ اصلی بسوی دهستان اسماعیلی روان می‌شود و در ۴۶ کیلومتری جنوب جیرفت به هلیل‌رود می‌ریزد و شاخهٔ فرعی که به خشکرودی می‌ماند به دهستان گلاشگرد از شهرستان کهنوج وارد می‌شود و به رودخانهٔ گلاشگرد می‌ریزد.

گوشال **Gušāl**
دهستان بشاگرد شرقی، شهرستان کهنوج. فصلی، ریزابهٔ رود گابریک، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۴۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۰۰ متر. شیب متوسط ۲/۵ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، ۲۲۰ کیلومتری جنوب خاوری کهنوج.

گوشک **Gušk**
← ده شیخ، دهستانهای کوشک و ارزوئیه، شهرستان بافت.

گوگول‌چای **Gugul cāy**
دهستان مانه شهرستان بجنورد. فصلی، ریزابهٔ رود اترک، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۲ درصد. مسیر کلی جنوبی.
این رودخانه از دامنهٔ جنوبی رشته کمرسارو *Kamar sāru*، ۶۶ کیلومتری شمال باختری بجنورد و چشمهٔ ساری‌قمیش واقع در دامنهٔ شمال خاوری رشتهٔ بزداغ سرچشمه گرفته و رو بسوی جنوب جریان می‌یابد و پس از مخلوط شدن با خشکرود بزرگی که از ارتفاعات خاوری سرچشمه گرفته است از خاور روستای خرکی *Xaraki* عبور می‌کند و در یک کیلومتری جنوب روستای مزبور به رود اترک می‌ریزد.

گَوُل‌بگ **Gavolbeg**
دهستان خورخوره، شهرستان سقز. دائمی، ریزابهٔ رود خورخوره، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۸۹۰ متر. شیب متوسط ۵/۵ درصد. مسیر کلی شمالی.

سرچشمه، کوه مسجد میرزا، ۵۶ کیلومتری شمال باختری سنندج. روستای مسیر، درّه‌گاوان.

گولموچک **Gavalmucak**
← دارگادلی، دهستان فنوج، شهرستان ایرانشهر.

گومرش **Gumaraš**
دهستان سارال، شهرستان سنندج. فصلی، ریزابهٔ قزل‌اوزن، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۸۹۵ متر. شیب متوسط ۲/۵ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.
سرچشمه، کوه مسجدمیرزا، در ۵۷ کیلومتری شمال باختری سنندج. روستای مسیر، دوزخ‌درّه. در طول مسیر با یک ریزابهٔ باختری که از روستای درویان *Darviyān* عبور کرده مخلوط می‌شود و در ۲ کیلومتری باختر جنوبی روستای گیزمل‌بالا *Gizmel* به قزل‌اوزن می‌ریزد.

گونبرچای **Gonbar cāy**
دهستان آذرشهر، شهرستان تبریز. دائمی، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۰۰ متر. شیب متوسط ۳/۶ درصد. مسیر کلی باختری. میانگین آبدهی سالانه ۳۸ میلیون مترمکعب (ایستگاه قرمزگل).
این رودخانه از چشمه‌سارهای دامنهٔ باختری کوه قرمش‌داغ *Qarmešdāq* (کوهستان سهند)، در ۳۱ کیلومتری خاور آذرشهر طی چند ریزابه سرچشمه گرفته و رو بسوی باختر از روستاهای گونبر و کردآباد(یاکردنور *Kordeur*) عبور می‌کند و با کمی انحراف بسوی باختر شمالی مجارشین *Majāršin* را مشروب نموده دوباره بسوی باختر متوجه می‌شود و از روستاهای جراقیل *Jarāqil* و سی‌گیش *Sigeyš* و قرمزگل *Qermezgol* می‌گذرد. در روستای اخیر کمی بسوی باختر جنوبی منحرف می‌شود و پس از سیراب نمودن روستای قاضی‌کند با آلمالوچای مخلوط می‌شود. از این نقطه بسوی شمال باختری متوجه گردیده و باقیمانده آبهای خود را به مصرف آذرشهر و باغها و روستاهای باختر آن چون کردان، فیروزسالار تیمورلو، گاوکان *Gāvkān* و خاصه‌لو می‌رساند. مازاد آبهای این رودخانه در فصلهای پرآب و بارندگیهای سنگین به دلتای تلخه‌رود وارد گردیده و به دریاچهٔ ارومیه (رضائیه) می‌ریزد.

گون‌راند **Gunrānd**
دهستان گنبکی، شهرستان بم. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ آب‌باریک، حوضهٔ کویر لوت. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۰۰ متر. شیب متوسط ۲/۷ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
سرچشمه، ۷۲ کیلومتری جنوب خاوری بم.

گون‌راند **Gunrānd**
← کنارنی، دهستانهای گنبکی و ریگان، شهرستان بم.

گوواس **Guvās**
دهستان دلگان، شهرستان ایرانشهر. فصلی، حوضهٔ جزموریان. طول ۶۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، ۱۵۵ کیلومتری شمال باختری ایرانشهر. روستاهای مسیر، پیرگوان *Pir-e Govān*، پوسکین *Puskin*، نیار *Niyār* و بنکور *Bonkur*.

گوهورک **Gohork**
دهستان ملوران، شهرستان ایرانشهر. فصلی، ریزابهٔ رود بُنت، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۶۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۸۰ متر. شیب متوسط ۱/۶ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
این رودخانه از کوه تاب، در ۱۲۰ کیلومتری جنوب باختری ایرانشهر سرچشمه می‌گیرد و بنام رودخانهٔ آوگار بسوی جنوب روان می‌شود و از روستایی بنام آوگار می‌گذرد و پس از طی فاصلهٔ کوتاهی با چند ریزابه منجمله رودخانهٔ نسپران مخلوط می‌شود و از کنار روستاهای گتی *Gati* و چربان و گروان *Gorvān* عبور می‌کند و به دشت وارد می‌گردد و در این قسمت مسیر از کنار روستای چاهالی بصورت مسیل نسبتاً پهناور می‌گذرد و پس از مخلوط شدن با رودخانهٔ چاهستان به رودخانهٔ گوهورک تغییر نام می‌دهد و در ۳۰ کیلومتری جنوب خاوری روستای بنت به رودخانهٔ بنت می‌ریزد.

گهان **Gahān**
دهستان جزموریان، شهرستان کهنوج. فصلی، ریزابهٔ هلیل‌رود، حوضهٔ جزموریان. طول ۷۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۷۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، کوههای جبال بارز، ۹۱ کیلومتری شمال خاوری کهنوج. رود موردان به آن می‌ریزد.

گُهررود **Gohar rud**
دهستان زز، شهرستان الیگودرز. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ سزار، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۹۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۸۰ متر. شیب متوسط ۳/۵ درصد. مسیر کلی باختر شمالی.
این رودخانه از دامنهٔ جنوبی اشترانکوه *Oštorānkuh*، در ۳۱ کیلومتری باختر جنوبی الیگودرز سرچشمه گرفته و ضمن عبور از درّهٔ میان اشترانکوه و کوه سرسبز به دریاچهٔ گهر می‌ریزد و با سرریز نمودن دریاچهٔ مزبور از انتهای شمالی آن مجدداً جریان یافته و بسوی درّهٔ شمالی کوه تخت‌کلا *Taxt kalā* منحرف می‌گردد. در دامنهٔ باختری کوه مزبور با یک ریزابهٔ خاوری مخلوط شده و رو بسوی باختر روان می‌شود و به درّهٔ میان کوههای پریز *Pariz* (در شمال) و رول *Rol* (در جنوب) داخل می‌گردد. در این درّه با دو ریزابهٔ نسبتاً بزرگ درهم می‌آمیزد و از درّهٔ خاوری هفتکوه بسوی شمال باختری متوجه می‌گردد و ضمن عبور از درّهٔ باختری کوه پریز، روستاهای امارات و

برآفتاب را مشروب می‌کند و در یک کیلومتری خاور روستای امیرآباد و ۱۵ کیلومتری جنوب باختری دورود بـه رودخـانهٔ سزار می‌ریزد.

گهقان بالا **Gehqān-e Bālā**

دهستان دلگان، شهرستان ایرانشهر. فصلی، ریـزابـهٔ رودشـور نرماشیر. حوضهٔ کویر لوت. طول ۹۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۹۰ متر. شیب متوسط ۰/۷ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

رودخانهٔ گـهقان از ارتـفاعات بـاختری کـوه بـزمان، در ۱۲۵ کیلومتری شمال باختری ایرانشهر سرچشمه می‌گیرد و بنام رود شندک بسوی شمال سرازیر می‌شود. پس از طی فاصله‌ای به رودخانهٔ شندک بالا تبدیل می‌شود و در ۳۵ کیلومتری جنوب شوره‌گز به رودشور نرماشیر می‌ریزد.

گیاهو **Giyāhu**

دهستان ریگان، شهرستان بم. فصلی، ریزابهٔ رود گیشو، حوضهٔ کویر لوت. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سـرچشـمه ۱۴۰۰ مـتر. ارتفاع ریزشگاه ۸۷۰ متر. شیب متوسط ۱/۸ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

این رودخانه از کوههای جبال بـارز، ۱۰۵ کـیلومتری جـنوب خاوری بم سرچشمه می‌گیرد و بنام رود گوردی بسوی شمال باختری سرازیر می‌شود. پس از طی مسافتی با یک ریـزابـهٔ جنوبی مخلوط میشود و به رود گیاهو تغییر نام می‌دهد.

گیتو **Gitu**

دهستان کالک، شهرستان چابهار. فـصلی، ریـزابـهٔ رود رابـچ، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۵۵ کیلومتر. ارتـفاع سرچشمه ۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۵ متر. شیب متوسط ۰/۷ درصد. مسیر کلی جنوبی.

سرچشمه، ۱۶۵ کیلومتری باختر شـمالی چـابهار. روستـاهای مسیر، هوشاربی، دورکی *Durki*، کرکیندر *Karkindar*، کلیری *Kaliri*، گرکان و هیان.

گیرون‌رود **Giravan rud**

← کهان، دهستان حومه، شهرستان ایرانشهر.

گیشتان **Gištān**

دهستان باهوکلات، شهرستان چابهار. خشکرود، حوضهٔ خـلیج فارس و دریای عمان. طول تا مرز ایران و پاکستان ۳۵ کیلومتر. ارتفاع‌سرچشمه ۳۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه (نقطهٔ خروج از مرز) ۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۹ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

سرچشمه، ۱۴۰ کیلومتری شمال خاوری چابهار. قسمت علیای این رودخانه کلگ‌کنور و قسمتهای وسط آن بگارک‌کنور نام دارد و در حوالی مرز به گیشتان تغییر نام می‌یابد.

گیشو **Gišu**

دهستان ریگان، شهرستان بم. فصلی، ریزابهٔ رودشور نرماشیر، حوضهٔ کویر لوت. طول ۷۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشـمه ۱۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۵۰ متر. شـیب مـتوسط ۰/۹ درصـد. مسیر کلی شمال خاوری.

سرچشمه، کوههای جبال بارز، ۱۰۵ کیلومتری جنوب خـاوری بم. رودهای یخی و گیاهو به آن مـی‌ریزند و پس از مـخلوط شدن با رود کُنارنی به رودشور نرماشیر تبدیل می‌شود.

گیشی **Giši**

دهستان رهدار، شهرستان میناب. فصلی، ریزابهٔ رود رزونـیه، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۵ کیلومتر. ارتـفاع سرچشمه ۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۵۰ متر. شیب مـتوسط ۱/۷ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

سرچشمه، کوه خواجه، ۴۳ کیلومتری شمال خاوری میناب.

گیفان **Gifān**

دهستان گیفان، شهرستان بجنورد. فصلی، ریزابهٔ آسیازو، حوضه دریای خزر. طول ۲۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشـمه ۱۷۵۰ مـتر. ارتفاع ریزشگاه ۹۰۰ متر. شیب متوسط ۴ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.

این رودخانه از دامنهٔ جنوبی کوههای مرزی مسینو *Masinev* در ۵۳ کیلومتری شمال خاوری بجنورد و ۱۵ کیلومتری خاور گیفان سرچشمه می‌گیرد و پس از مشـروب نـمودن روسـتای جعفرآباد به درهٔ شمالی رشتهٔ آسیازو وارد می‌گردد و با سیراب نمودن روستاهای محمدآباد و گـیفان در ۲ کـیلومتری جـنوب روستای پیودر *Piyudar* به رود آسیازو می‌ریزد.

گیلال‌چیقاچلام **Gilāl-e Ciqācalām**

دهستان چوار، شهرستان ایلام. فصلی، ریزابـهٔ گـیلال کـورگه، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۸ کـیلومتر. ارتـفاع سرچشمه ۱۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۰۰ متر. شیب متوسط ۵/۶ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

سرچشمه، مـنطقهٔ کـانی‌دول‌دول مـرتضی‌علی، ۳۵ کـیلومتری باختر شمالی ایلام.

این رودخانه از درّهٔ باختری کوه مورموری می‌گذرد و پس از سیراب نـمودن روسـتای چـمژه *Camžeh* بـه گـیلال‌کورگه می‌ریزد.

گیلال‌کورگه **Gilāl-e Kurgah**

دهستان چوار، شهرستان ایلام. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ خوش، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۰ کیلومتر. ارتـفاع سرچشمه ۱۰۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۵۰ متر. شیب متوسط ۴ درصد. مسیر کلی جنوبی.

سرچشمه، چشمه‌سارهای ۲۷ کیلومتری باختر شمالی ایلام.

گیلان **Gilān**

دهـسـتانهای چـلّه و گـیلان غـرب، شـهرستان اسلام‌آباد (شاه‌آباد غرب). دائمی، ریزابهٔ رود تنگاب، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۵۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۰۰ متر.

ارتفاع ریزشگاه ۴۲۰ متر. شیب متوسط ۱/۲ درصد. مسیر کلی باختر شمالی.
این رودخانه از آبخیزهای دهستان چلّه واقع در درّهٔ میان کوههای نساربلالر *Nesār-e Balālar* (در جنوب) و کفرآور (در شمال) ۲۰ کیلومتری خاور جنوبی گیلان غرب سرچشمه گرفته و پس از مشروب ساختن روستاهای دهستان چلّه، دامنهٔ شمالی کوه سرآوان را طی می‌کند و به دهستان گیلان غرب وارد می‌گردد. در این دهستان علاوه بر شهر گیلان غرب، روستاهای بسیاری را مشروب نموده و ضمن آمیختن با چندین ریزابهٔ کوچک و بی‌اهمیت در ۶ کیلومتری باختر روستای سرتتان گیلان *Sartatān-e Gilān* با چم‌بوند مخلوط می‌شود و توأماً رودخانهٔ تنگاب را تشکیل می‌دهند.

گیلوان **Gilvān**
دهستان شاهرود، شهرستان خلخال. دائمی، ریزابهٔ رود شاهرود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۰۰ متر. شیب متوسط ۵/۸ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، کوه وناو، ۴۲ کیلومتری جنوب خاوری هروآباد.

گی‌مُرد **Gimord**
← کلچاک، دهستانهای مارز و منوجان، شهرستان کهنوج.

لائین‌سو **Lā'in su**
دهستان لائین‌نو، شهرستان مشهد. فصلی، حوضهٔ قره‌قوم. طول ۳۵ کیلومتر تا مرز ایران و جمهوری ترکمنستان. ارتفاع سرچشمه ۲۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه (نقطهٔ خروج از مرز) ۶۰۰ متر. شیب متوسط ۵ درصد. مسیر کلی شمال خاوری. میانگین آبدهی سالانه ۱۵ میلیون مترمکعب (ایستگاه سنگ‌دیوار).
رودخانهٔ لائین‌سو از دامنهٔ شمالی کوه هزار مسجد، در ۸۵ کیلومتری شمال باختری مشهد سرچشمه میگیرد و پس از مشروب ساختن روستای لائین‌سو بسوی شمال خاوری سرازیر می‌گردد. در روستای خاکستر *Xākestar* با ریزابهٔ نسبتاً کوچکی که از ارتفاعات جنوب سرچشمه گرفته است مخلوط می‌شود و پس از مشروب نمودن روستای حسن‌آباد در روستای خیوه‌آباد *Xiva ābād* واقع در ۱۰۳ کیلومتری شمال مشهد از مرز ایران و جمهوری ترکمنستان عبور می‌کند و بسوی صحرای قره‌قوم سرازیر می‌گردد.

لاجیم **Lājim**
دهستان بندرج، شهرستان ساری. دائمی، ریزابهٔ سفیدرود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۳۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۹۰ متر. شیب متوسط ۳/۴ درصد. مسیر کلی، شمالی و خاوری.
رودخانهٔ لاجیم از دامنهٔ کوههای سامان و اچوولکوه *Acuvalakuh*، در ۴۱ کیلومتری جنوب خاوری ساری سرچشمه گرفته و از میان جنگل سرازیر می‌گردد. نخست روستای قارون‌سرا را مشروب می‌کند و پس از عبور از روستای لاجیم بسوی شمال جریان یافته و سپس بسوی خاور متوجه می‌گردد. در این مسیر از روستای واستان *Vāstān* می‌گذرد و در ۲ کیلومتری خاور روستای مزبور به سفیدرود می‌ریزد.
← سفیدرود، شهرستان ساری.

لاچاورگ **Lācāvarg**
دهستان برخوار، شهرستان اصفهان. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ دستکن، حوضهٔ اصفهان و سیرجان (باتلاق گاوخونی). طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۸۰۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، دامنهٔ باختری کوهستان کرکس، ۴۳ کیلومتری شمال مورچه‌خورت و ۲۶ کیلومتری خاور میمه. ریزشگاه، ۳ کیلومتری خاور زج‌کوه *Zejkuh*.

لاخُم‌پیچ **Lāxompic**
دهستانهای خوانسار و حومه، شهرستان گلپایگان. دائمی، ریزابهٔ قمرود، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۷۵۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، کوههای قراول‌خانه و دروغاب *Doruqāb*، ۳۰ کیلومتری جنوب خاوری گلپایگان.

لادُرجه **Lādorjeh**
دهستان برخوار، شهرستان اصفهان. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ دستکن، حوضهٔ اصفهان و سیرجان (باتلاق گاوخونی). طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۸۰۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، دامنهٔ باختری کوهستان کرکس، ۴۳ کیلومتری شمال مورچه‌خورت و ۲۸ کیلومتری خاور میمه. ریزشگاه ۴ کیلومتری شمال باختری چاه سرخ.

لادیز **Lādiz**
دهستان لادیز، شهرستان زاهدان. فصلی، ریزابهٔ رود تلخاب، حوضهٔ خاوری یا هامون (هامون ماشکل). طول ۶۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۵۰ متر. شیب متوسط ۳/۲ درصد. مسیر کلی شمال خاوری. سرچشمه کوه تفتان، ۱۰۵ کیلومتری جنوب خاوری زاهدان. رودخانهٔ سعدآباد به آن می‌ریزد و در طول مسیر از روستاهای تمین، کندون، بنده، سیاه‌جنگل، انجره و لادیز می‌گذرد.

لار **Lār**
دهستان خرقان، شهرستان ساوه. فصلی، ریزابهٔ شیرین‌چای، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۲۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۸۶۰ متر. شیب متوسط ۳/۱ درصد. مسیر کلی، خاور شمالی.
سرچشمه، دامنهٔ شمالی رشته‌کوههای خرقان، ۷۰ کیلومتری

شمال باختری ساوه. روستاهای مسیر، لار و علیشار *Ališār*، در روستای ورامه *Varāmeh* با ریزابه‌هایی که ازارتفاعات شمال باختری سرازیر شده‌اند، مخلوط شده و به شیرین‌چای تبدیل می‌گردد.

لار Lār

← هراز، شهرستانهای نور و آمل.

لار Lār

دهستانهای حومه و میرجاوه، شهرستان زاهدان. فصلی، حوضهٔ خاوری یا هامون (هامون گودزره). طول تا مرز ایران و پاکستان ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه (نقطهٔ خروج از مرز) حدود ۹۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۹ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.

این رودخانه از ارتفاعات ۲۱ کیلومتری باختر زاهدان سرچشمه می‌گیرد و رو به خاور جریان می‌یابد و از ۴ کیلومتری شمال زاهدان عبور می‌کند و در ۳ کیلومتری خاور شمالی روستای همت‌آباد بسوی شمال تغییر جهت می‌دهد و از دامنهٔ باختری کوه سفید می‌گذرد و پس از مخلوط شدن با دو ریزابهٔ جنوب خاوری و باختری از کنار روستای لار پائین می‌گذرد و از طریق درّهٔ جنوب خاوری کوه لار بسوی شمال خاوری متوجه می‌شود و در نقطه‌ای به فاصلهٔ ۲۹ کیلومتری شمال خاوری زاهدان از مرز خارج می‌گردد و به کشور پاکستان وارد می‌شود.

لارستان Lārestān

دهستان فاراب، شهرستان رودبار. فصلی، ریزابهٔ شاهرود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۵۰ متر. شیب متوسط ۷/۵ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

رودخانهٔ لارستان از ارتفاعات جنوب باختری دهستان فاراب، در ۴۴ کیلومتری جنوب خاوری رودبار، طی ریزابه‌های چندی سرچشمه می‌گیرد و ضمن سیراب ساختن روستاهای حصارولی، ونه‌دره *Vaneh darreh*، گرده‌دره، چوره *Cavareh* و چوبدار، با شیب تند بسوی شمال باختری سرازیر می‌گردد و در ۲ کیلومتری خاور روستای یخچال به شاهرود می‌ریزد.

← شاهرود، شهرستانهای قزوین و رودبار.

لاسم Läsem

دهستان بالاریجان، آمل. فصلی، ریزابهٔ رود هراز، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۱ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۹۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۱۵۰ متر. شیب متوسط ۳/۸ درصد. مسیر کلی باختر شمالی.

این رودخانه از دامنهٔ شمالی کوه قره‌داغ، در ۷۷ کیلومتری جنوب باختری آمل سرچشمه گرفته و ضمن عبور از درّهٔ شمالی کوههای قره‌داغ و میانرود از کنار روستای لاسم عبور می‌کند و در پلور *Polur* به رودخانهٔ هراز می‌ریزد.

لاشور Lāšur

دهستانهای بلورد و ملک‌آباد، شهرستان سیرجان. فصلی، حوضهٔ اصفهان و سیرجان (کویر سیرجان). طول ۶۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.

این رودخانه از کوههای چشمه‌نعمت و کلئی *Kola'i*، در ۵۵ کیلومتری خاور سیرجان سرچشمه می‌گیرد و بنام رودخانهٔ فریان بسوی جنوب باختری جریان می‌یابد و پس از عبور از ده فریون(فریان) بسوی روستاهای زمزرج *Zamzerc* و استور *Ostur* و شمس‌آباد و ده نواستور *Estur* روان می‌گردد. در روستای اخیر بسوی باختر تغییر جهت می‌دهد و به رودخانهٔ لاشور تغییر نام می‌دهد و در حوالی روستاهای ملک‌آباد و دارستان و امیرآباد به کویر سیرجان داخل می‌شود.

لاکان Lākān

دهستان لاکان، شهرستان رشت. فصلی، ریزابهٔ سیاهرود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه صفر. شیب متوسط ۰/۹ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.

رود لاکان از ارتفاعات جنوب رشت، در ۲ کیلومتری جنوب باختری روستای عزیزکیان *Aziz kiyān* و در ۱۷ کیلومتری جنوب رشت سرچشمه می‌گیرد. نخست رو بسوی خاور روان می‌شود و پس از طی ۲ کیلومتر از روستای عزیزکیان عبور می‌کند و با وارد شدن به دشت گیلان مسیر پر پیچ و خمی را رو بسوی شمال می‌پیماید. در روستای لاکان به دو شاخه تقسیم می‌گردد. شاخهٔ خاوری رو بسوی شمال خاوری روان گردیده و در روستای بیجارپس *Bijārpas* به سیاهرود می‌ریزد. شاخهٔ دوم که همچنان بسوی شمال جریان دارد رو بسوی شهر رشت روان گردیده و در بخشهای جنوبی شهر مزبور بسوی باختر متوجه می‌گردد و پس از عبور از بخشهای باختری رشت رو به شمال متوجه شده و در ۶ کیلومتری مرکز رشت به سیاهرود می‌ریزد.

لاک‌تراشان Lāktarāšān

دهستان اشکور تنکابن، شهرستان تنکابن (شهسوار). دائمی، ریزابهٔ چالک‌رود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۹ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۸۰ متر. شیب متوسط ۱۴/۸ درصد. مسیر کلی شمالی.

رودخانهٔ لاک تراشان از دامنهٔ شمالی ارتفاعات ۳۶ کیلومتری جنوب باختری تنکابن (شهسوار) طی چند ریزابه سرچشمه می‌گیرد و از درهٔ خاوری کوه تنوره‌کش بسوی شمال سرازیر می‌گردد. در مقابل روستای لاک‌تراشان با لگارود مخلوط می‌گردد و از آنجا وارد جنگل شده و درّهٔ انبوه لاک‌تراشان را بسوی شمال می‌پیماید و پس از طی ۱۲ کیلومتر به چالک رود می‌ریزد.

لاویج‌رود Lāvij rud

دهستان لاویج، شهرستان نور. دائمی، حوضهٔ دریای خزر. طول

۳۸کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۵- متر. شیب متوسط ۶ درصد. مسیر کلی شمالی. میانگین آبدهی سالانه ۲۸ میلیون مترمکعب (ایستگاه تنگه‌لاویج).
این رودخانه از دامنهٔ شمالی کوه گرگ، در ۳۲کیلومتری جنوب نور سرچشمه گرفته و بنام رودخانهٔ کیاکلا رو به شمال از میان جنگل سرازیر می‌گردد. در این مسیر روستاهای کیاکلا، سادات‌محله، دیزن‌کلا *Dizenkalā* و کرچی *Korci* را مشروب ساخته و سپس به تنگه لاویج وارد می‌گردد و تحت عنوان لاویج‌رود روستای آغوزکتی *Āquzkoti* را سیراب می‌کند. در این روستا به دو شاخهٔ خاوری و باختری به نامهای لاویج‌رود و رستم‌رود تقسیم می‌گردد. لاویج‌رود دشت ساحلی را رو به شمال پیموده و در سر راه روستاهای نانواکلا و سیاه‌کلا را مشروب می‌سازد و در خاور روستای رستم‌رود به دریا می‌ریزد. شاخهٔ باختری یا رستم‌رود نیز که آن هم دشت ساحلی را رو به شمال طی می‌کند، روستاهای کردآباد *Kord ābād* و سیدکلا را مشروب نموده و در روستای رستم‌رود به دریای خزر می‌ریزد.

لب **Leb**

دهستان میانکوه، شهرستان دزفول. دائمی، ریزابهٔ آب زالکی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۹۰ متر. شیب متوسط ۵/۸ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، دامنهٔ کوههای کی‌نو *Keynō* و گله‌سگا *Gallehsagā* ۱۰۵کیلومتری خاور شمالی دزفول.

لجام‌گیر **Lejāmgir**

دهستانهای قزلگچیلو و انگوران، شهرستان زنجان. فصلی، ریزابهٔ قزل‌اوزن، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۹۵ متر. شیب متوسط ۴/۷ درصد. مسیر کلی، جنوبی و باختری.
رودخانهٔ لجام‌گیر از دامنهٔ جنوبی کوه دمرلو *Damerlu*، در ۴۷ کیلومتری باختر زنجان سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی جنوب سرازیر می‌شود. پس از طی حدود ۱۰ کیلومتر با ریزابه‌ای که از ارتفاعات خاوری سرچشمه گرفته و درهٔ شمالی کت‌داغ *Katdāq* را بسوی باختر پیموده است، درهم می‌آمیزد و به درهٔ نسبتاً تنگ شمالی کوه قره‌داغ وارد می‌شود و رو بسوی باختر جریان می‌یابد. در سر راه، روستای کهریز *Kahriz* را که در دهانهٔ خروجی درهٔ مزبور قرار دارد سیراب می‌سازد و پس از عبور از روستای امیرآباد، در ۳کیلومتری باختر روستای اخیر به قزل‌اوزن می‌ریزد.
موقعیت مناسب رودخانهٔ مزبور به ویژه در دهانهٔ ورودی درهٔ قره‌داغ که در ۳کیلومتری شمال باختری روستای شیخ‌جابر قرار دارد، از نظر ساختمان سد شایان توجه است.

لجنی **Lejani**

دهستان رودبار قصران، شهرستان تهران. دائمی، ریزابهٔ جاجرود، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۶ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۰۵۰ متر. شیب متوسط ۱۴ درصد. مسیر کلی، جنوب خاوری. سرچشمه، ۳۶ کیلومتری شمال خاوری تهران. ۸کیلومتری شمال فشم. روستای مسیر، روته *Ruteh*.

لجینی **Lajini**

← کلیک، دهستان خیررودکنار، شهرستان نوشهر.

لُردگان **Lordegān**

← مُنج، دهستان لردگان، شهرستان بروجن.

لعل‌بار **La’lbār**

← قمرود، شهرستان محلات، استان مرکزی.

لقر **Leqer**

دهستان میمه، شهرستان اصفهان. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ دستکن، حوضهٔ اصفهان و سیرجان (باتلاق گاوخونی). طول ۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۸۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.
این رودخانه از دامنهٔ کوههای درّه‌کله *Darrehkoleh*، کلنگ‌قاضی و حنایی، ۴۰کیلومتری باختر جنوبی میمه سرچشمه گرفته و از میان کوههای منطقهٔ عربستان می‌گذرد و پس از آمیختن با چندین ریزابه و خشکرود در ۲۰کیلومتری جنوب میمه با رودخانهٔ محمدآباد مخلوط شده و رودخانهٔ دستکن را تشکیل می‌دهند.

لکشا **Lekšā**

دهستان چهاردانگهٔ هزارجریبی، شهرستان ساری. فصلی، ریزابهٔ رود نکا، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۰کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۶۷۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
رودخانهٔ لکشا از ارتفاعات ۳۵کیلومتری خاور جنوبی ساری و ۲۰کیلومتری جنوب خاوری نکا سرچشمه گرفته و رو بسوی شمال باختری سرازیر می‌شود. نخست روستای چلمردی *Calmardi* را سیراب می‌کند و با رسیدن به روستای بالازرندین *Bālā zarandin* با ریزابهٔ نسبتاً بزرگی که از ارتفاعات خاور جنوبی سرازیر شده و روستاهای خرم‌چماز، دوآب، اوکرکا *Ukarkā*، کرداب *Kordāb* و درویشان را سیراب ساخته است، مخلوط گشته و بسوی شمال جریان می‌یابد و پس از عبور از روستای پائین‌زرندین در یک کیلومتری خاور روستای آبلوبه رودخانهٔ نکا می‌ریزد.

لک‌شور **Lakšur**

دهستان قمرود، شهرستان قم. فصلی، ریزابهٔ قره‌چای، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۹ درصد. مسیر کلی نخست شمالی، سپس خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ شمالی کمرکوه، ۲۱کیلومتری باختر قم.

این رودخانه طی چند ریزابه که از دو طرف کوه نمک رو به شمال جریان دارند تشکیل می‌شود. در ۵ کیلومتری شمال کوه نمک با مازاد آب کندرود طغرود مخلوط شده و رو به خاور متوجه می‌گردد و پس از قطع خط آهن و راه اتومبیل‌رو قم به تهران در ۱۷ کیلومتری شمال قم با رودخانهٔ شور مخلوط می‌گردد و در ۱۹ کیلومتری شمال خاوری قم به قره‌چای می‌ریزد.

لکی Laki

دهستان اسفندک، شهرستان سراوان. فصلی، ریزابهٔ رود ماشکل، حوضهٔ خاوری یا هامون (هامون ماشکل). طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۰۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

سرچشمه، شاهانکوه، ۴۷ کیلومتری خاور جنوبی سراوان.

لگارود Legā rud

دهستان اشکور تنکابن، شهرستان تنکابن (شهسوار). دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ لاک‌تراشان، حوضهٔ دریای خزر. طول ۹ کیلومتر .ارتفاع سرچشمه ۲۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۸۷۰ متر. شیب متوسط ۱۰/۳ درصد. مسیر کلی خاوری.

این رودخانه از دامنهٔ خاوری کوه پیلاتبار *Pilātabār*، در ۳۸ کیلومتری باختر جنوبی تنکابن سرچشمه گرفته و از درهٔ شمالی کوه تنوره‌کش رو به خاور جریان می‌یابد و پس از طی ۹ کیلومتر در مقابل روستای لاک‌تراشان به رودخانهٔ لاک‌تراشان می‌ریزد.

للری Laleri

دهستان میانکوه،شهرستان دزفول. دائمی، ریزابهٔ رود دز، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۷۰ متر. شیب متوسط ۵ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.

سرچشمه، دامنهٔ کوههای چچگاو *Cacagāv*، سادات، کلّه‌سفید و سرداب، ۸۰ کیلومتری شمال دزفول.

لُمیر Lomir

دهستان پرده‌سر، شهرستان تالش. دائمی، حوضهٔ دریای خزر. طول ۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۸- متر. شیب متوسط ۴/۷ درصد. مسیر کلی خاوری.
میانگین آبدهی سالانه ۷۲ میلیون مترمکعب (ایستگاه لمیر).

این رودخانه از دامنهٔ خاوری گردنه‌تبکی *Tabaki* واقع در رشته‌کوههای تالش، در ۳۱ کیلومتری جنوب باختری هشت‌پر سرچشمه می‌گیرد و دامنهٔ خاوری کوههای مزبور را ضمن عبور از روستاهای الله‌ده و لمیر، از میان درهٔ پر شیب و جنگلی بسوی خاور می‌پیماید. در ۴ کیلومتری جنوب باختری روستای کبوستان *Kabustān* با یک قوس چپ‌گرد بسوی شمال روان می‌شود و پس از گذشتن از روستای کبوستان بسوی شمال خاوری متوجه می‌گردد و در روستای لهارود *Lahārud* به دریای خزر می‌ریزد.

لنگر Langar

دهستان نرم‌آب‌دوسر، شهرستان ساری. فصلی، ریزابهٔ سفیدرود. حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۵۰ متر. شیب متوسط ۵/۶ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.

رودخانهٔ لنگر از دامنهٔ کوه سفید، در ۶۷ کیلومتری جنوب خاوری ساری سرچشمه گرفته و از طریق درّهٔ شمالی کوههای قلعه‌شاه‌دژ و شیت *Šit* بسوی باختر جنوبی روان می‌گردد و در سر راه روستاهای لنگر، جمال‌الدین‌کلا را سیراب می‌کند و در جنوب خاوری روستای نقیب‌خیل *Naqibxil* به سفیدرود می‌ریزد.

← سفیدرود، شهرستان ساری.

لنگرود Langerud

شهرستانهای لاهیجان و لنگرود، استان گیلان. دائمی، حوضهٔ دریای خزر. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۸- متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.

این رودخانه از دامنهٔ شمالی کوه قراسو، در ۱۱ کیلومتری جنوب لاهیجان سرچشمه گرفته و پس از مشروب ساختن روستاهای گُمُل *Gomol* و رحیم‌آباد بسوی شمال باختری منحرف می‌گردد. در روستای کوه بنه *Kuhboneh* مسیر خود را متوجه شمال نموده و از شهر لاهیجان عبور می‌کند و با طی یک قوس راستگرد بسوی خاور منحرف شده و پس از مشروب ساختن روستاهای سیاه‌قراب *Siyāhqorāb* و کوشالشا *Kušālšā* از میان شهر لنگرود می‌گذرد و با کمی انحراف بسوی خاور شمالی در روستای چم‌خاله *Camxāleh* به دریای خزر می‌ریزد.

لوئین Lu'in

دهستان مزدقانچای، شهرستان ساوه. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ مزدقان. حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۲۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۴۰ متر. شیب متوسط ۳/۵ درصد. مسیر کلی جنوبی.

سرچشمه، دامنهٔ باختری کوه شاه‌پسند، ۳۵ کیلومتری باختر شمالی ساوه. روستای مسیر، لوئین. ریزشگاه، ۳۸ کیلومتری باختر ساوه.

لوان‌چای Levān cāy

دهستان طارم‌علیا، شهرستان زنجان. فصلی، ریزابهٔ قزل‌اوزن، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۶۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۹۰ متر. شیب متوسط ۹/۸ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.

رودخانهٔ کوچک‌لوان‌چای از دامنهٔ خاوری کوههای قره‌داش سندستان و چلّه‌خانه، در ۲۵ کیلومتری شمال خاوری زنجان سرچشمه گرفته و درهٔ شمالی کوه کوراوغلی را با شیب نسبتاً زیاد رو به شمال خاوری می‌پیماید و پس از عبور از روستاهای شیرمشه *Širmešeh*، ایج، جیا و ارشت *Arešt* در ۲

کیلومتری شمال خاوری روستای اخیر به قزل‌اوزن می‌ریزد.
← قزل‌اوزن.

لوبیتر **Lubeytar**
دهستان نصریان، شهرستان دهلران. فصلی، ریزابهٔ رود دجله، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول تا مرز ایران و عراق ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه (نقطهٔ خروج از مرز) ۱۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۷ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، ۲ کیلومتری شمال روستای ابراهیم قتال، ۳۷ کیلومتری باختر شمالی دهلران.

لوداب **Ludāb**
← جرّاحی، شهرستانهای کهگیلویه، بهبهان، رامهرمز، بندرماهشهر و خرمشهر.

لُوَر **Lovar**
دهستان کومرود، شهرستان نور. فصلی، ریزابهٔ خوش‌رود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۱ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۰۹۵ متر. شیب متوسط ۱۰ درصد. مسیر کلی شمالی.
رودخانهٔ لور از دامنهٔ شمالی گردنهٔ لور، در ۶۰ کیلومتری جنوب باختری نور سرچشمه گرفته و ضمن عبور از درّهٔ لور، روستای سراسب را مشروب می‌سازد و در روستای کُمُر *Komor* به خوش‌رود می‌ریزد.

لومیر **Lumir**
دهستان کرگانرود، شهرستان تالش (هشت‌پر). فصلی، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۰- متر. شیب متوسط ۱۰/۸ درصد. مسیر کلی خاوری. میانگین آبدهی سالانه ۷۲ میلیون مترمکعب (ایستگاه لومیر).
رودخانهٔ لومیر از دامنه‌های خاوری کوه بوقروداغ از رشته‌کوههای تالش، ۵۲ کیلومتری شمال باختری تالش (هشت‌پر) سرچشمه می‌گیرد و با شیب تند رو بسوی خاور جریان می‌یابد. در ۲ کیلومتری روستای لومیر با ریزابهٔ دیگری که آن نیز با همین کیفیت سرچشمه می‌گیرد مخلوط شده و پس از قطع راه اتومبیل‌رو رشت به آستارا در روستای لومیر به دریای خزر می‌ریزد.

لوند **Lond**
دهستانهای قصرقند و تلنگ، شهرستان چابهار. فصلی، ریزابهٔ رود گرگرو، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۶۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۴۰ متر. شیب متوسط ۱/۳ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
قسمت علیای این رودخانه که از روستاهای کلگی *Kalagi*، ماجه *Mājeh*، خان‌بالانی و کهن *Kahan* می‌گذرد، رود شاک نام دارد و پس از رسیدن به روستاهای اوشاب *Ušāb* و بریندوک *Borinduk* به رود لوندی تغییر نام می‌دهد و در روستای حاجی‌بازار وارد دهستان تلنگ می‌گردد و در فصلهای پرباران به رودخانهٔ گرگرو می‌پیوندد.

لوندویل **Lavandavil**
دهستان حومه، شهرستان آستارا. فصلی، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۰- متر. شیب متوسط ۶ درصد. مسیر کلی خاوری. میانگین آبدهی سالانه ۲۵ میلیون مترمکعب (ایستگاه لوندویل).
رودخانهٔ لوندویل از دامنه‌های خاوری کوه آسبیناس *Āsbinās* ۲۰ کیلومتری جنوب باختری آستارا سرچشمه می‌گیرد و با شیب تند بسوی خاور جریان یافته در روستای لوندویل به دریای خزر می‌ریزد.

لونک **Lunak**
دهستان گزخت، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ گزرود، حوضهٔ خاوری یا هامون (دغ پترگان). طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۰۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.
سرچشمه، دامنهٔ خاوری کوه آهنگران، ۳۰ کیلومتری شمال خاوری گزیک.

له‌سیاه **Lah siyāh**
← کُر، شهرستانهای اقلید و مرودشت، استان فارس.

لیراب **Lirāb**
← رامهرمز، شهرستانهای ایذه و رامهرمز، استان خوزستان.

لیراب **Lirāb**
دهستان باشت و بابوئی، شهرستان گچساران. فصلی، ریزابهٔ رود شیو، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۱۰ متر. شیب متوسط ۳/۵ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، ارتفاعات ۴۰ کیلومتری خاور شمالی دوگنبدان.

لیربازار رودگا **Lirbāzār rudgā**
دهستان حومه، شهرستان بندرانزلی. دائمی، حوضهٔ دریای خزر، طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۸- متر. شیب متوسط ۰/۲ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
این رودخانه درواقع یکی از شاخه‌های سیاهرود است که از شهر رشت عبور می‌کند و در بندر انزلی به دریا می‌ریزد.

لیسار **Lisār**
← هرددشت، دهستان کرگانرود شمالی، شهرستان تالش.

لیقوان‌چای **Liqvān cāy**
← مهران‌رود، دهستان سهندآباد، شهرستان تبریز.

لیلان‌چای **Leylān cāy**
دهستانهای سراجو و گاودول، شهرستان مراغه. دائمی، حوضهٔ

دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۱۰۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۷۰ متر. شیب متوسط ۰/۳ درصد. مسیر کلی نخست جنوب باختری. سپس شمال باختری. میانگین آبدهی سالانه ۷۰ میلیون مترمکعب (ایستگاه شیرین‌کندی).

رودخانهٔ لیلان‌چای از دو رودخانهٔ سراجوچای و بلوک‌آبادچای که در روستای کوسه‌صفر Kuseh safar، در ۳۹ کیلومتری خاور جنوبی مراغه به هم پیوسته‌اند تشکیل می‌یابد و رو بسوی جنوب باختری از روستاهای ساروقیه Sāruqayeh و قوتان Qutān می‌گذرد و در روستایی بنام آقجه‌دیزه Āqjehdizeh با ریزابه‌ای که از شمال سرازیر شده و روستاهای گل‌تپه، قره‌جه‌قیه، حاجی‌کندی، سکارآباد Sakār ābād، آقبلاغ و قره‌کند را سیراب نموده است، مخلوط گردیده و همچنان رو بسوی جنوب باختری جریان می‌یابد و پس از مشروب نمودن روستای باباقاضی بسوی باختر متوجه می‌شود و پس از طی ۳ کیلومتر مجدداً بطرف جنوب باختری متوجه شده و سر راه خود روستاهای قوش‌قره Qušqareh، تراقایی Torāqā'i، حوری‌لر Hurilar، تازه‌کند، قاشقچی Qāšoqci، جقالو Jeqālu و شیرین‌کند را مشروب می‌سازد. در روستای اخیر نخست بسوی باختر متوجه می‌شود و پس از عبور از روستای شیطان‌آباد و لیلان Leylān تغییر جهت داده و بطرف شمال باختری جریان می‌یابد و پس از عبور از روستای ممه‌دل Memehdel، راه اتومبیل‌رو بناب به میاندوآب را قطع می‌کند و دشت هموار جنوب ملک‌کندی را همچنان بسوی شمال باختری می‌پیماید و سر راه خود روستاهای آق‌کند، جعفرآباد، دوچی Davaci، سرمه‌لو Sormehlu، خزینه‌انبار جدید، قپچاق و منصورآباد سرانجام به دلتایی که مشترکاً بوسیلهٔ رودخانهٔ مزبور و زرینه‌رود و سیمینه‌رود تشکیل یافته و وسعت آن به ۹۰۰ کیلومترمربع می‌رسد، وارد می‌گردد و بدینسان خود را به دریاچهٔ ارومیه (رضائیه) می‌رساند.

Leyaleh لیله

دهستان باینگان، شهرستان پاوه. دائمی، ریزابهٔ آب سیروان، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۷۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۴۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۷ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

رود لیله از دامنهٔ شمالی کوه بند گاز Band-e Gāz، در ۴۱ کیلومتری جنوب پاوه سرچشمه گرفته و رو به شمال از کنار روستاهای پشت تنگ‌شایگان، دەرش و سیاران می‌گذرد و پس از عبور از درهٔ شمالی خاوری کوه کانی‌کن Kānikan در روستای بانی‌میران با یک ریزابهٔ کوچک شمال باختری درهم می‌آمیزد و ضمن سیراب نمودن روستای زلان کوچک Zalān-e Kucek، در جنوب روستای گردک Gerdak با ریزابهٔ بزرگی که از دهستان جوانرود رو به باختر روان گردیده است مخلوط شده و از درهٔ خاوری کوه زیلان رو به شمال باختر روان می‌شود و پس از سیراب ساختن روستاهای ده‌توت، ده‌سیدمراد، شروینه Šarvineh، لاآسیاب و سورابند پائین با آب سفید برگ مخلوط می‌گردد و از درهٔ جنوبی کوه بلهس Balhas گذشته و در روستای زرند Zerand با ریزابه‌ای که از منطقهٔ سراب‌چمل‌یاس رو به شمال روان است درهم می‌آمیزد و از درهٔ باختری کوه بلهس رو به شمال باختری جریان می‌یابد. در این دره روستاهای هناوالان و ریوه Reyovah را مشروب ساخته، در خاور روستای گووله Govaleh با دو ریزابهٔ کوچک شمالی و جنوبی مخلوط می‌شود و به درهٔ میان کوه کله‌خانی (در باختر) و کوه ماکوآن Mākuān (در خاور) وارد می‌شود. در این دره روستاهای لمه Lameh، میرمیره، کلاش‌هئوش Kelāš-e Hauš، باین Bāyen، مرزان Merzān و بینجو Binju را مشروب می‌کند و با گردش به باختر به درهٔ جنوبی کوه کوی‌اله Kuyelleh وارد می‌شود و پس از عبور از روستاهای دراویشه، قلعه‌جو، دولتا Doltā و مرّتا Marretā مجدداً رو به شمال باختری منحرف می‌شود و ضمن عبور از درهٔ باختری کوه کوی‌اله Kuyelleh روستاهای بانی لوان تاجوز Bāni lovān-e Tājoz، دره‌یاب، پسه‌خور Pasahxor، ایمان، کورسه Korsah، قین‌سخت و کلور Kolur به آب سیروان می‌پیوندد.

Lives لیوس

دهستان لیوس، شهرستان دزفول. دائمی، ریزابهٔ رود دز. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۴۰۰ متر. شیب متوسط ۴/۷ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه سرگریان Sargariyān، ۴۶ کیلومتری شمال خاوری دزفول.

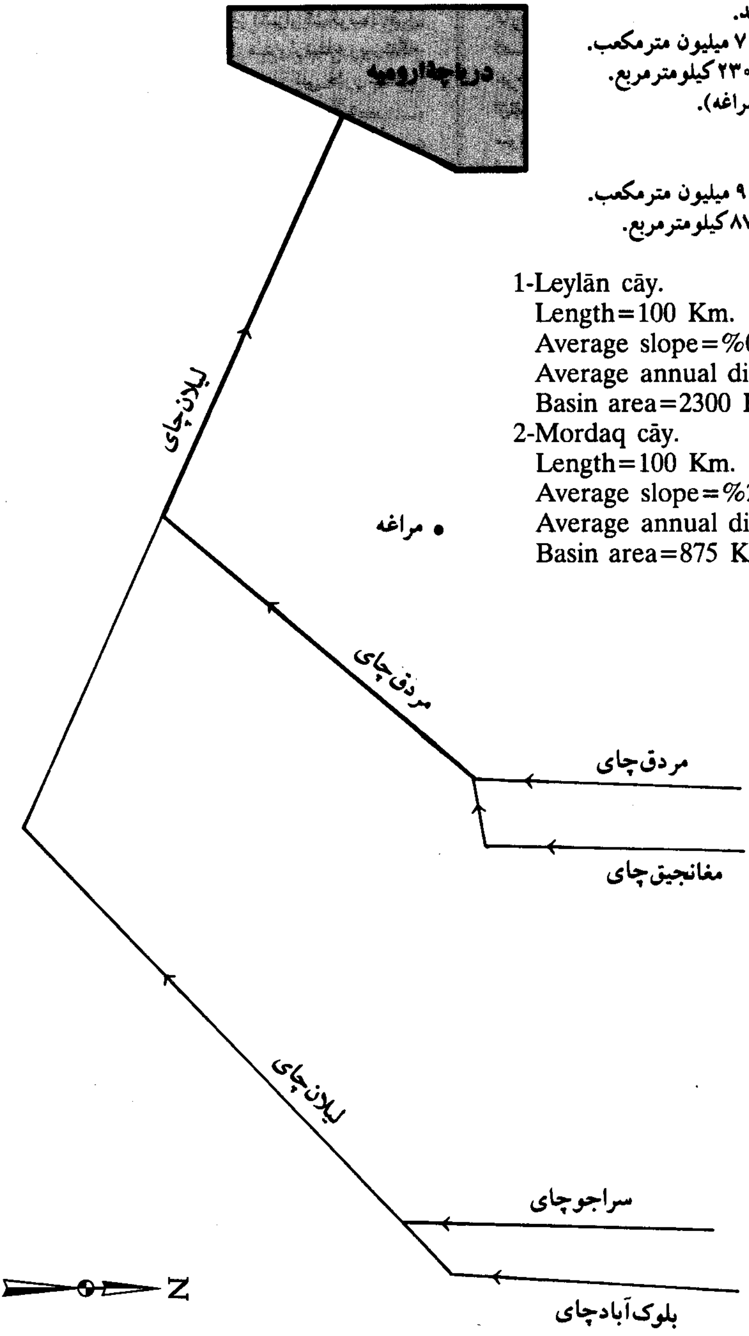
Mādar su مادرسو

دهستان کوکلان، شهرستان گنبدکاووس. دائمی، ریزابهٔ رود دهانه، حوضهٔ دریای خزر. طول ۳۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۹۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۵۰ متر. شیب متوسط ۲/۲ درصد. مسیر کلی باختری.

این رودخانه که به آن دهانهٔ گرگان نیز می‌گویند از چشمه‌سارهای خاوری دهستان کوکلان، در ۵۲ کیلومتری خاور کلاله سرچشمه می‌گیرد و نخست رو بسوی باختر روان می‌شود و پس از طی ۴ کیلومتر بسوی شمال متوجه گردیده و ضمن آمیختن با خشکرود طویلی که از دامنهٔ خاوری کوه اسماعیل‌خان و خاور روستای دست‌شاه سرچشمه گرفته و رو به خاور سرازیر گردیده است، به درهٔ دهانهٔ گرگان وارد می‌شود و پس از مخلوط شدن با رود کوچک کورکلی نخست بسوی شمال باختری و سپس بطرف باختر جریان می‌یابد و درهٔ شمالی کوه آلوباغ را بسوی باختر می‌پیماید. در ۲ کیلومتری خاور روستای تنگ‌راه Tang-e Rāh با ریزابهٔ کوچکی که از دامنهٔ شمالی کوه اسماعیل‌خان سرچشمه گرفته و درهٔ خاوری کوه کوسوان را بسوی شمال پیموده است مخلوط می‌شود و در روستای تنگ‌راه با رود آناسخیوگ یکی شده و رودخانهٔ دهانه را تشکیل می‌دهند.

۱-لیلان‌چای (شهرستان مراغه).
طول ۱۰۰ کیلومتر.
شیب متوسط ۰/۳ درصد.
میانگین آبدهی سالانه ۷۰ میلیون مترمکعب.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۲۳۰۰ کیلومترمربع.
۲- مُردق‌چای (شهرستان مراغه).
طول ۱۰۰ کیلومتر.
شیب متوسط ۲ درصد.
میانگین آبدهی سالانه ۹۱ میلیون مترمکعب.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۸۷۵ کیلومترمربع.

1-Leylān cāy.
Length=100 Km.
Average slope=%0.3.
Average annual discharge=70 mcm.
Basin area=2300 Km^2.
2-Mordaq cāy.
Length=100 Km.
Average slope=%2.
Average annual discharge=91 mcm.
Basin area=875 Km^2.



مادون **Mādun**

دهستان قلعه‌عسگر، شهرستان سیرجان. فصلی، ریزابهٔ رود کارزار، حوضهٔ اردستان و یزد و کرمان (شنزار کشکوئیه). طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۴۵۰ متر. شیب متوسط ۶/۳ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.
سرچشمه، کوه یشم *Yašm* ، ۴۳ کیلومتری جنوب بردسیر.

مادیان‌رود **Mādiyān rud**

دهستانهای کوهدشت و معمولان، شهرستان خرم‌آباد. دائمی، ریزابهٔ رود کشکان، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۳۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۶۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.
این رودخانه از درهم آمیختن رود گدارپهن و رود کومیر در دامنهٔ جنوبی کوه نعل‌شکستهٔ کوچک، ۱۲ کیلومتری جنوب خاوری کوهدشت تشکیل می‌شود و پس از عبور از دره‌های باریک و پر پیچ و خم در ۳ کیلومتری شمال روستای جلگه خلج به رود کشکان می‌ریزد.

ماربُر **Mārbor**

دهستان پادنای علیا، شهرستان سمیرم. دائمی، ریزابهٔ رود سمیرم، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۶۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۸۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
رودخانهٔ ماربر از کوههای تاسک *Tāsak* و هشار *Hašār* و چال‌کلاغ، ۸۰ کیلومتری جنوب خاوری سمیرم سرچشمه می‌گیرد و پس از مخلوط شدن با کال حسن‌آباد و رود تنگ ریگان از دره‌های عمیق و پرپیچ و خم دامنهٔ شمالی کوهستان دنا می‌گذرد و در روستای رودآباد، ۳۳ کیلومتری جنوب باختری سمیرم به رودخانهٔ سمیرم می‌ریزد.

ماربُره **Mārboreh**

شهرستانهای الیگودرز و بروجرد، استان لرستان. دائمی، ریزابهٔ رود سزار (آب‌دز)، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۹۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۴۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی نخست جنوبی، سپس باختر شمالی. حجم آب سالانه ۲۷۲ میلیون مترمکعب (ایستگاه دورود).
رودخانهٔ ماربره از چشمه‌سارها و آبخیزهای دامنهٔ کوههای سرو *Sero* و چال‌خاتون، ۳۸ کیلومتری جنوب باختری اراک و ۵۱ کیلومتری شمال باختری الیگودرز سرچشمه می‌گیرد و از دهستان جاپلق غربی رو به جنوب سرازیر می‌گردد و در مسیر خود با آب چشمه‌سارهایی که از دامنهٔ ارتفاعات اطراف به ویژه بلندیهای باختری سرازیر شده‌اند، مخلوط می‌شود و پس از عبور از درّهٔ شمال خاوری ازنا از کنار شهر ازنا می‌گذرد و به موازات خط آهن تهران - اهواز رو به جنوب باختری متوجه می‌گردد. در این قسمت نخست با جوب‌الیگودرز مخلوط می‌شود و سپس به درّهٔ میان اشترانکوه و کوه سفید وارد می‌گردد و در دورود با رودخانهٔ تیره مخلوط می‌شود و رودخانهٔ سزار را تشکیل می‌دهد.

مارچشمه **Mār češmeh**

دهستان حومه، شهرستان دامغان. خشکرود، ریزابهٔ کال‌شور، حوضهٔ دشت کویر (کویر حاج‌علی‌قلی). طول ۳۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۷۰ متر. شیب متوسط ۱/۶ درصد. مسیر کلی جنوبی و جنوب خاوری.
این خشکرود از دامنهٔ جنوبی کوه زیره *Zireh* ، در ۱۸ کیلومتری شمال خاوری دامغان سرچشمه می‌گیرد و پس از عبور از روستاهای تاق و بغ *Baq* راه اتومبیل‌رو و خط آهن دامغان - شاهرود را قطع می‌کند و در ۱۹ کیلومتری خاور جنوبی دامغان به کال‌شور می‌ریزد.

مارسار **Mārsār**

دهستان طرق‌رود، شهرستان نطنز. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ گل‌آباد، حوضهٔ اصفهان و سیرجان (دغ‌سرخ). طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۳۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ کوه زبرگون *Zebergun* ، ۳۱ کیلومتری جنوب خاوری نطنز.

مارون **Mārun**

← جرّاحی، شهرستانهای کهگیلویه، بهبهان، رامهرمز، بندر ماهشهر و خرمشهر.

مازابی **Māzābi**

دهستان بشاگرد غربی، شهرستان میناب. دائمی، ریزابهٔ رود گرو، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۶۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۵ متر. شیب متوسط ۱/۹ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
این رودخانه از چشمه‌سارهای کوه مهره *Mehrah* ، در ۸۵ کیلومتری جنوب خاوری میناب طی سه ریزابهٔ کوچک که یکی از آنها از روستای درگن *Dargan* عبور کرده است سرچشمه می‌گیرد و بنام رود پاهتک بسوی باختر سرازیر می‌شود. در دامنهٔ شمالی کوه گداهی *Godāhi* با رود درپهن مخلوط می‌شود و پس از عبور از روستای سرگجگ *Sargajg* با رود سنگون درهم می‌آمیزد و به رود مازابی تغییر نام می‌دهد و در ۳۲ کیلومتری جنوب خاوری میناب به رودخانهٔ گرو می‌پیوندد و رودخانهٔ زرّانی را تشکیل می‌دهند.

مازو **Māzu**

دهستان مازو، شهرستان خرم‌آباد. دائمی، ریزابهٔ رود دز، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۳۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۴۰۰ متر. شیب متوسط ۶ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ کوه بن‌لاله *Bonlāleh* ، ۶۹ کیلومتری جنوب خاوری خرم‌آباد و ۱۴ کیلومتری شمال باختری ایستگاه راه‌آهن مازو.

این رودخانه پس از عبور از روستای تنوربلند با دو آبریز شمال باختری مخلوط می‌شود و از ایستگاه راه‌آهن مازو می‌گذرد و در ۵ کیلومتری خاور جنوبی ا یستگاه مازو به شاخابهٔ شمالی دریاچهٔ سد دز می‌ریزد.

ماسال Māsāl

دهستان ماسال، شهرستان تالش. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ بهمبر، حوضهٔ دریای خزر. طول ۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۰۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۲۰- متر. شیب متوسط ۶/۸ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
رودخانهٔ ماسال از کوه شاه‌معلم، در ۲۷ کیلومتری جنوب باختری ماسال و ۱۰ کیلومتری شمال باختری ماسوله سرچشمه می‌گیرد و بنام رودخانهٔ شاه‌معلم بسوی شمال خاوری سرازیر می‌شود. پس از آمیختن با رودخانهٔ خونی به رودخانهٔ پرسی‌لسار تغییر نام می‌دهد و در سر راه با رودخانهٔ تالارگاه مخلوط می‌شود. در ۱۱ کیلومتری جنوب باختری ماسال با رودخانهٔ چسلی درهم می‌آمیزد و بنام رودخانهٔ ماسال از شهرک ماسال می‌گذرد و پس از عبور از جنوب طاهرگوراب بسوی خاور متوجه می‌شود و در مرداب انزلی (غازیان) به رودخانهٔ بهمبر می‌پیوندد.

ماسوله Māsuleh

دهستان ماسوله، شهرستان فومن. دائمی، حوضهٔ دریای خزر. طول ۶۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۸- متر. شیب متوسط ۳/۴ درصد. مسیر کلی نخست خاوری، سپس شمال خاوری. میانگین آبدهی سالانه ۱۴۵ میلیون مترمکعب (ایستگاه کسما).
رودخانهٔ ماسوله که به آن رود قوروبارس *Qurubārs* نیز می‌گویند از درهٔ جنوبی کوه شدول‌داغ، در ۳۲ کیلومتری باختر جنوبی فومن و ۴ کیلومتری باختر ماسوله سرچشمه می‌گیرد و پس از عبور از جنوب شهر ماسوله، درهٔ نسبتاً تنگ و جنگلی ماسوله را بسوی خاور می‌پیماید و با رسیدن به دشت گیلان مسیر خود را بسوی شمال خاوری متوجه ساخته و از کنار روستاهای زیده *Zeydeh*، لولمان *Lulmān*، کوما *Kumā*، کسما *Kasmā* و راسته‌کنار *Rāsteh kenār* می‌گذرد و در ۲۰ کیلومتری شمال خاوری فومن به مرداب انزلی می‌ریزد.

ماشاب Māšāb

دهستان موسیان، شهرستان دهلران. فصلی، ریزابهٔ رود دویریج، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۳۰ متر. شیب متوسط ۵ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، دامنهٔ سیاه‌کوه، ۱۸ کیلومتری خاور شمالی دهلران.

ماشکل Māškel

شهرستان سراوان، استان سیستان و بلوچستان. دائمی، حوضهٔ خاوری یا هامون (هامون ماشکل). طول تا مرز ایران و پاکستان ۲۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه (نقطهٔ خروج از مرز) ۸۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۳ درصد. مسیر کلی خاوری.
این رودخانه که گاه به آن مشکیل نیز می‌گویند از کوههای بیرگ *Birg*، در ۹۸ کیلومتری باختر شمالی سراوان سرچشمه می‌گیرد و از طریق دهستان زابلی بسوی جنوب خاوری روان می‌شود و ضمن سیراب نمودن روستاهای دهستان مزبور با رودهای دوستاباد، ماميل، مزدوری، شوراب و خان‌زمان مخلوط می‌گردد و پس از عبور از جنوب شهرک زابلی به دهستان کنت وارد می‌شود. در این دهستان نیز با رودهای کنت و خوشه‌پسری مخلوط می‌گردد و به دهستان هیدوج داخل می‌شود و رو به خاور جریان می‌یابد و در سر راه با رودخانهٔ کلان دورزی و سپس با رودخانهٔ سی‌میش مخلوط می‌شود و وارد دهستان بم‌پشت می‌گردد. در دهستان مزبور با رودهای سوسه‌چی، لکی، رگین‌کئور، پیتوکان، دارزن کان‌کئور، کهنک و قاضی‌کئور مخلوط می‌شود و مرز دهستانهای کوهک و اسفندک و بم‌پشت را تشکیل می‌دهد. در ۵ کیلومتری جنوب روستای کوهک به مرز ایران و پاکستان وارد می‌شود. حدود ۸ کیلومتر از خط مرز را تشکیل می‌دهد. در ۸ کیلومتری خاور کوهک از مرز خارج می‌شود و به کشور پاکستان داخل می‌گردد.

ماشلک Māšelak

دهستان کلارستاق، شهرستان نوشهر. فصلی، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۵- متر. شیب متوسط ۵ درصد. مسیر کلی شمالی.
این رودخانه از منطقه‌ای کوهستانی بنام زرشک‌درّه، دامنهٔ شمالی کوه جمند *Jamand*، ۱۶ کیلومتری جنوب نوشهر سرچشمه گرفته و از میان جنگل رو به شمال سرازیر می‌شود و در نوشهر به دریای خزر می‌ریزد.

مال حاضری Māl-e Hāzeri

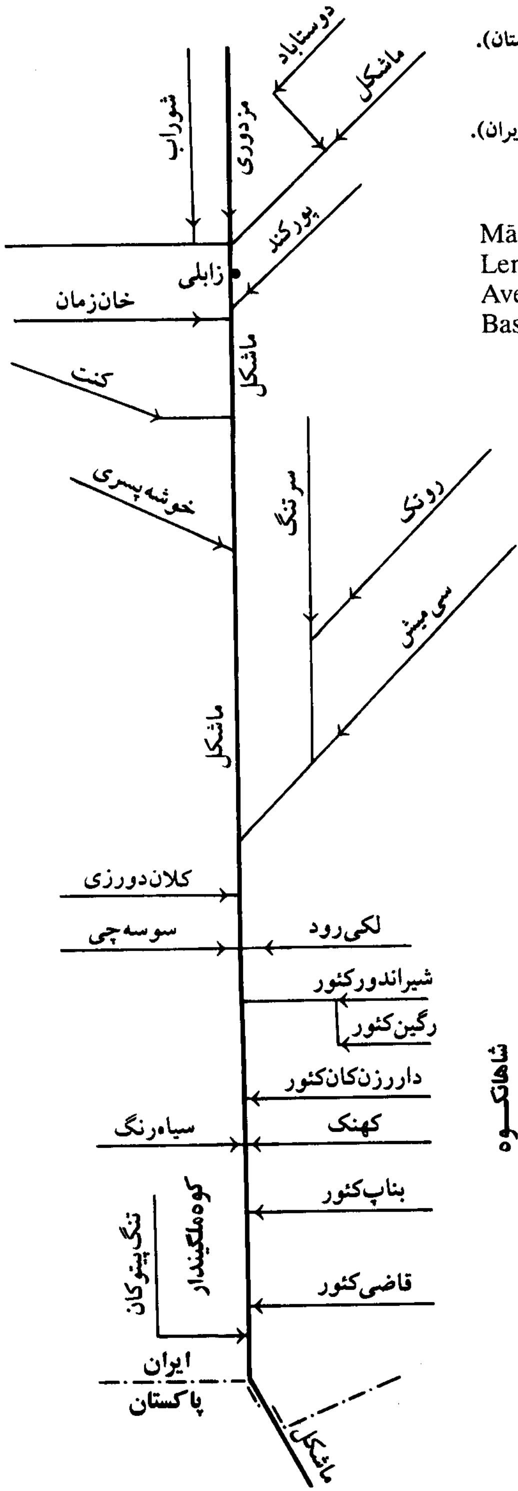
دهستان خربزان، شهرستان دهلران. دائمی، ریزابهٔ رود ورازان، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۰۰ متر. شیب متوسط ۸ درصد. مسیر کلی شمالی.
سرچشمه، چشمه‌سارهای منطقهٔ پشتکوه شوکه *Poštkuh-e Šuka* واقع در دامنهٔ شمالی کوه کولونرمه *Kolonarmeh*، ۵۰ کیلومتری شمال باختری دهلران.

ماله Māleh

شهرستانهای رامهرمز و اهواز و خرمشهر، استان خوزستان. فصلی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه صفر. شیب متوسط ۰/۱ درصد. مسیر کلی نخست باختری، سپس جنوبی.
این رودخانه درواقع یکی از شاخه‌های رودخانهٔ رامهرمز است که بنام رودخانهٔ گوپال در ۶ کیلومتری خاور جنوبی شهر رامهرمز از رودخانهٔ رامهرمز جدا می‌شود و رو بسوی باختر شمالی از دهستانهای حومه و مربچه و کوت‌شیخ می‌گذرد و با رودهای آب لشکر، تنباکو، شور و کندوک مخلوط می‌شود و

ماشکل (شهرستان سراوان، استان سیستان و بلوچستان).
طول تا مرز ایران و پاکستان ۲۴۰ کیلومتر.
شیب متوسط ۰/۳ درصد.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۱۶،۸۵۰ کیلومترمربع (در ایران).

Māškel.
Length=240 Km (up to the border).
Average slop=%0.3.
Basin area=16850 Km^2 (in Iran).





بنام رود ماله به دهستان باوی از شهرستان اهواز وارد می‌گردد. در این دهستان نخست بسوی شمال باختری متوجه می‌گردد و سپس در ۳۰ کیلومتری خاور اهواز تغییر جهت داده و بسوی جنوب باختری روان می‌شود و به دهستان کریت وارد می‌گردد. در این دهستان مجدداً تغییر جهت داده و رو به جنوب نخست خط آهن اهواز بندر ماهشهر را قطع می‌کند و سپس به دهستان بردان از شهرستان خرمشهر وارد می‌گردد و در ماندابهای شادگان داخل شده و از سوی دیگر خارج می‌شود و در دشت شادگان به شاخه‌های بسیاری از قبیل نهرگاهن و رودخانه خور تقسیم می‌گردد و در ۷۰ کیلومتری خاور خرمشهر و ۲۸ کیلومتری جنوب خاوری شادگان به خوردورق *Xōr-e Dōraq* وارد می‌گردد و از آنجا به خورموسی و سپس به خلیج فارس می‌پیوندد.

مامیل Māmil

دهستان زابلی، شهرستان سراوان. فصلی، ریزابهٔ رود ماشکل، حوضهٔ خاوری یا هامون (هامون ماشکل). طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۳۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی باختری.

سرچشمه، کوه مزدوری، ۹۵ کیلومتری باختر جنوبی سراوان.

ماهدوست Māhdust

← خوسری، دهستان دلگان، شهرستان ایرانشهر.

ماهی Māhi

دهستان نصرت‌آباد،شهرستان زاهدان. فصلی، ریزابهٔ رودهای شوره‌گز و گرگ، حوضهٔ کویر لوت. طول ۱۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۵۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی باختر شمالی.

این رودخانه از ارتفاعات ۴۷ کیلومتری باختر شمالی زاهدان واقع در دهستان نصرت‌آباد سرچشمه می‌گیرد و رو به جنوب بسوی روستای دومک *Dumak* سرازیر می‌گردد و پس از مخلوط شدن با چندین ریزابهٔ شمالی و خاوری بسوی باختر تغییر جهت می‌دهد و بنام رودخانهٔ چشمه بطرف دهستان شورو روان می‌شود. در این دهستان با رودخانهٔ شورو مخلوط می‌شود و بنام رود ماهی مجدداً وارد دهستان نصرت‌آباد می‌گردد و به دو شاخه تقسیم می‌شود. شاخهٔ جنوبی به رودخانهٔ شوره‌گز می‌ریزد و شاخهٔ شمالی پس از عبور از روستای گرگ حیدرآباد، راه اتومبیل‌رو بم به زاهدان را قطع می‌کند و بنام رودخانهٔ گرگ وارد شوره‌زارهای حاشیه جنوبی کویر لوت می‌گردد.

ماهی‌رود Māhi rud

دهستانهای مؤمن‌آباد و معروفان و دورح، شهرستان بیرجند. فصلی، حوضهٔ خاوری یا هامون (دریاچهٔ هامون صابری). طول تا مرز ایران و افغانستان ۱۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه (نقطهٔ خروج از مرز) ۷۸۰ متر. شیب متوسط ۰/۹ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

این رودخانه بنام رود علی‌آباد از دامنهٔ خاوری کوه چهل‌دختران در ۶۰ کیلومتری جنوب خاوری بیرجند سرچشمه می‌گیرد و پس از طی نواحی جنوبی دهستان مؤمن‌آباد و آمیختن با ریزابه‌های بسیار به شوره‌زار کلات‌گزدیز *Gazdiz* وارد می‌شود و پس از عبور از شمال روستای گزدیز به رود کال‌شور تغییر نام می‌دهد و به دهستان معروفان وارد می‌گردد. در این دهستان نخست با ریزابه‌های فراوانی که غالباً از دامنهٔ کوه آتشکده سرازیر شده‌اند، مخلوط می‌شود و پس از عبور از روستای بامرز *Bāmarz* به رودخانهٔ باغ‌مرغ تغییر نام داده و بسوی خاور روان می‌گردد. در ۱۶ کیلومتری خاور روستای معروفان با رودخانهٔ سیاهو مخلوط می‌شود و از درّهٔ جنوبی کوه زنزل *Zenzel* عبور می‌کند و پس از خروج از دهانهٔ سیاهو به دهستان دورح وارد می‌شود و در دشت دهستان مزبور پخش می‌گردد و در ضمن با ریزابه‌های فراوانی از جمله رود باغ سنگی که از ارتفاعات اطراف سرچشمه گرفته‌اند مخلوط می‌شود و از جنوب روستای تیغ نوآب عبور می‌کند و بنام رودشور بسوی روستای ماهی‌رود روان می‌شود. در این روستا نخست با رودخانهٔ میل درهم می‌آمیزد و حدود ۳ کیلومتری جنوب روستای مزبور با رودخانهٔ شتران مخلوط می‌شود و سرانجام در ۳ کیلومتری خاور جنوبی پاسگاه مرزی چاه سگک از مرز ایران خارج گردیده و بنام رود قورقوری به خاک افغانستان وارد می‌شود. در محل تلاقی این رودخانه با رود سیاهو واقع در ۱۶ کیلومتری خاور روستای معروفان محل مناسبی برای احداث سد بنظر می‌رسد.

مایان Māyān

دهستان طرقبه، شهرستان مشهد. فصلی، ریزابهٔ کشف‌رود، حوضهٔ صحرای قره‌قوم. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۱۰۰ متر. شیب متوسط ۴/۸ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.

سرچشمه، کوه قلعه‌گاو از کوههای بینالود، ۳۵ کیلومتری باختر جنوبی مشهد.

این رودخانه پس از عبور از روستاهای ازغند، مایان بالا و مایان پایین در روستای حصار با رودخانهٔ دره ده‌بار مخلوط می‌گردد و در دشت باختر شمالی مشهد محو می‌شود. در بارندگیهای فوق‌العاده به کشف‌رود می‌ریزد.

مأمون Ma'mun

دهستان ماهرو، شهرستان الیگودرز. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ سزار، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۵۰ متر. شیب متوسط ۵ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

این رودخانه طی ریزابه‌های متعدد که از کوههای سفید و بنگر *Bongar* و سرزنجه *Sarzanjeh* و یاسینکوه، در ۳۷ کیلومتری جنوب باختری خرم‌آباد سرچشمه گرفته و ضمن عبور از درّهٔ شمالی و خاوری کوه بنگر *Bongar* و مشروب نمودن روستاهای جانجان‌خان و ده‌نو در ۲ کیلومتری جنوب باختری روستای چم‌شکر *Cam-e Šekar* و ۴۲ کیلومتری جنوب باختری دورود به رودخانهٔ سزار می‌ریزد.

متاع **Matā'**

دهستان اسماعیلی، شهرستان جیرفت. فصلی، ریزابهٔ رود گوسک چوغان، حوضهٔ جزموریان، طول ۱۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۲ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، کوه قلعه‌متاع، ۳۶ کیلومتری جنوب باختری جیرفت.

متالون **Matālun**

دهستان بندپی، شهرستان بابل. فصلی، ریزابهٔ خوش‌رود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۵ متر. شیب متوسط ۰/۹ درصد. مسیر کلی شمالی.
این رودخانه از دامنهٔ شمالی کوههای جنوب باختری بابل (۲۶ کیلومتری جنوب باختری شهر بابل) سرچشمه گرفته و پس از عبور از روستاهای پادشاه‌امیر، پشت‌کولا و کاشی‌کولا به دشت ساحلی وارد می‌شود و رو به شمال جریان می‌یابد و در نوشیروان‌کولا به خوش‌رود می‌ریزد.

متسینگ **Metasing**

دهستان قصرقند، شهرستان چابهار. فصلی، ریزابهٔ رود گرگان، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۹۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۷ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، کوه متسینگ، ۷۳ کیلومتری جنوب ایرانشهر. از روستاهای متسینگ و اورناگ می‌گذرد.

متنق‌چای **Matanaq cāy**

دهستان مهران‌رود، شهرستان تبریز. فصلی، ریزابهٔ سعیدآبادچای، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۱۱ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۲۵۰ متر. شیب متوسط ۱۰/۵ درصد. مسیر کلی شمالی.
این رودخانه از دامنهٔ شمالی کوه بزداغ *Bozdāq* در ۲۹ کیلومتری باختر جنوبی بستان‌آباد سرچشمه گرفته و رو بسوی شمال جریان می‌یابد و ضمن عبور از دامنهٔ باختری کوه بیوک‌داغ *Boyuk dāq* از روستای ثمرخزان *Samarxazān* عبور می‌کند و در روستای متنق با هزرچای مخلوط گردیده و سعیدآبادچای را تشکیل می‌دهند.

مُجن **Mojen**

دهستان بسطام، شهرستان شاهرود. فصلی، ریزابهٔ رود تاش، حوضهٔ دشت کویر (کویر حاج علی‌قلی). طول ۲۶ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۹ درصد. مسیر کلی خاوری.
رودخانهٔ مُجن از تلاقی رودهای سرتنگه و داستان، در روستای مُجن، در ۳۰ کیلومتری باختر شمالی شاهرود پدید می‌آید. نخست با ریزابهٔ کوچکی که از دامنهٔ شمالی کوه محمد حنفی سرازیر شده مخلوط می‌شود و پس از عبور از دامنهٔ شمالی کوه تپال *Tapāl* ، در باختر روستای امیرآباد به رودخانهٔ تاش می‌ریزد.

مچانو **Macānō**

دهستان درمیان، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ رود شور، حوضهٔ خاوری یا هامون (دغ توندی). طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۵۰ متر. شیب متوسط ۲/۲ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، ۲۴ کیلومتری شمال دورح.

مچ‌کُر **Mackor**

دهستان نگور، شهرستان چابهار. خشکرود، ریزابهٔ رود باهوکلات، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود صفر. شیب متوسط ۰/۵ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، ۴۴ کیلومتری خاور شمالی چابهار. این رودخانه از روستاهای سرکوب بالا *Sarkub-e Bālā* ، رودیک و کالبر و گت‌سُنت *Gat-e Sont* می‌گذرد و قسمت علیای آن کالبر نام دارد. یک شاخهٔ این رودخانه مستقیماً بسوی باهوکلات جریان می‌یابد و شاخهٔ دیگر که مچ‌کُر نام دارد در حوالی روستای بریس به دریا می‌ریزد.

محمّدآباد **Mohammad ābād**

دهستان میمه، شهرستان اصفهان. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ دستکن، حوضهٔ اصفهان و سیرجان (باتلاق گاوخونی). طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۸۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۵ درصد. مسیر کلی جنوبی.
رودخانهٔ محمدآباد از تلاقی رودخانه‌های جوشقان و رباط ، ۶ کیلومتری جنوب میمه تشکیل یافته و پس از عبور از روستاهای خسروآباد و علی‌آباد با رودخانهٔ لقر مخلوط شده و به رودخانهٔ دستکن تغییر نام می‌دهد.

محمدآباد **Mohammad ābād**

دهستان شاهرخت، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ کال شاهرخت، حوضهٔ خاوری یا هامون (دغ‌پترگان). طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۸۵۰ متر. شیب متوسط ۲/۷ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
این رودخانه طی چندین ریزابه که مهمترین آنها در درّهٔ مزار *Mazār* جریان دارد. از دامنهٔ کوههای اردکول و کازگون در ۳۰ کیلومتری جنوب باختری شاهرخت سرچشمه می‌گیرد و پس از سیراب ساختن روستاهای محسن‌آباد، محمدآباد، اردکول و بقرائی *Boqrā'i* در ۱۴ کیلومتری باختر جنوبی شاهرخت با رودخانهٔ افین مخلوط می‌شود و کال شاهرخت را پدید می‌آورد.

مرانه **Marāneh**

دهستان منگور شرقی، شهرستان مهاباد. فصلی، ریزابهٔ رود داغه، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه، طول ۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۲۰ متر. شیب متوسط ۹/۳ درصد. مسیر کلی باختری.

این رودخانه از دامنهٔ جنوبی کوه خرس‌چای، در ۲۶ کیلومتری جنوب باختری مهاباد سرچشمه می‌گیرد و رو به باختر سرازیر می‌گردد و پس از مشروب ساختن روستای مرانه با رودخانهٔ میریسه درهم می‌آمیزد و تواماً رودخانهٔ داغه را تشکیل می‌دهند.
← رودخانهٔ مهاباد، شهرستان مهاباد.

مُرتُن Morton

دهستان آبشار، شهرستان سراوان. فصلی، ریزابهٔ رود سوهون‌تنگ، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۹۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۶ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، ۱۲۰ کیلومتری جنوب باختری سراوان. از روستای مُرتن می‌گذرد.

مُردق‌چای Mordaq cāy

شهرستان مراغه. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ لیلان، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۱۰۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۹۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی جنوب باختری. میانگین آبدهی سالانه ۹۱ میلیون مترمکعب (ایستگاه قشلاق‌امیر).
این رودخانه از چشمه‌سارهای دامنهٔ جنوبی کوههای قوچ‌گلی‌داغی و گیروه‌داغی و موتال‌داغی (کوهستان سهند) ۴۴ کیلومتری شمال خاوری مراغه، سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی جنوب باختری سرازیر می‌گردد و دامنهٔ شمالی و باختری کوه سرخ‌داغی را دور زده و بسوی جنوب خاوری متوجه می‌شود. در منطقه‌ای بنام قرخ‌بلاغ *Qerx bolāq* با ریزابه‌هایی که از چشمه‌سارهای دامنهٔ جنوبی کوه سهند سرچشمه گرفته‌اند، مخلوط شده و بسوی جنوب روان می‌شود و پس از عبور از روستای کرده‌ده *Kordehdeh* با خشکرودی که از دامنهٔ جنوبی کوه شیخ سلیمان‌داغی سرازیر شده است، مخلوط می‌شود و پس از سیراب نمودن روستاهای قراتلو *Qarātlu* و ینگجه *Yengejeh* و آقاجری *Āqājeri* و سرگزه *Sargezeh* و میمونق *Meymunaq* و کرج‌آباد *Kerj ābād* در روستایی بنام مُردق *Mordaq* به دو شاخه بشرح زیر تقسیم می‌شود:
الف: شاخهٔ شمالی که در جهت خاور به باختر جریان داشته و ضمن عبور از روستاهای داش‌آتان *Dāšātān* و چکان *Cekān* و مخلوط شدن با ریزابه‌هایی که از چشمه‌سارهای خاوری شهر مراغه سرچشمه گرفته‌اند راههای اتومبیل‌رو مراغه به برج بالا و راه‌آهن مراغه به میانه را قطع می‌کند و پس از عبور از نیم‌ایستگاه کمال‌آباد و روستای چهارباغ و ورجوی *Varjovi* و خانقاه *Xāneqāh* در خاور روستای نرج‌آباد *Narj ābād* با صوفی‌چای مخلوط شده و تواماً رودخانهٔ قبی‌چای را پدید می‌آورند که طول آن ۶۶ کیلومتر است.
ب: شاخهٔ جنوبی که در روستای دیورزم *Divrazm* با مغانجیق‌چای مخلوط شده و پس از قطع راه‌آهن مراغه به میانه و سیراب نمودن روستاهای گشایش *Gošāyeš* و دربند *Darband* بسوی باختر جنوبی متوجه گردیده و از روستای امیرآباد واقع در درهٔ شمالی کوه گوی‌داغ و همچنین روستای قره‌ناز بالا *Qarehnāz-e Bālā* می‌گذرد و پس از رسیدن به روستای تازه‌کند قره‌ناز با دو ریزابه که از دامنهٔ کوه لیلی‌داغی سرچشمه گرفته و رو بسوی باختر روان شده‌اند، درهم می‌آمیزد. از این نقطه رو بسوی جنوب باختری متوجه شده و ضمن عبور از درهٔ باختری کوههای گاومیش اولان‌داغی و دیزه‌داغی، روستاهای اکیز *Akiz*، تیزه‌کند *Tizehkand*، شیخ‌الاسلام و دیزج را مشروب نموده و در روستایی بنام شیخ بابا با ریزابه‌ای که از خاور می‌آید مخلوط می‌شود و همچنان رو بسوی جنوب باختری جریان می‌یابد و پس از سیراب نمودن روستاهای گل‌کندی، قلعه‌جوق، میدانجق *Meydānjeq*، قوریجان *Qurijān*، عباس‌آباد، آروق *Āruq* و آمیختن با چند ریزابه از شهر ملک‌کندی عبور می‌کند و سرانجام در ۴ کیلومتری غرب شهر مزبور به رودخانهٔ لیلان می‌ریزد.

مرزرود Marz rud

دهستان گرمادوز، شهرستان اهر. فصلی، ریزابهٔ کلیبرچای، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۵۰ متر. شیب متوسط ۴/۸ درصد. مسیر کلی خاوری.
این رودخانه از دامنهٔ خاوری کوههای قندران باشی و سورجرتپه سرچشمه می‌گیرد و ضمن جریان بسوی خاور جنوبی از روستاهای مرزرود و کردجه *Kordejeh* در ۳ کیلومتری خاور روستای نوجه‌ده *Nōjeh deh* به کلیبرچای می‌ریزد.

مرزوات‌چای Marzovāt cāy

دهستان دیزمار شرقی، شهرستان اهر. فصلی، ریزابهٔ حاجیلرچای، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۰۰ متر. شیب متوسط ۶/۶ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.
این رودخانه از دامنهٔ خاوری کوه سلطان جهانگیر، ۸۵ کیلومتری باختر اهر سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی خاور از کنار روستای میلق *Meylaq* عبور می‌کند و سپس بطرف شمال خاوری متوجه شده در ۱۸۰۰ متری روستای قیمتی به حاجیلرچای می‌ریزد.

مرغاب Marqāb

شهرستان ایذه، استان خوزستان. دائمی، ریزابهٔ رود کارون. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۷۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۳۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۸ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
رودخانهٔ مرغاب از دامنهٔ کوه مونگشت *Mungašt*، در ۲۴ کیلومتری جنوب خاوری ایذه سرچشمه گرفته و از طریق تنگ‌کرد *Tang-e Kord* بسوی باختر سرازیر می‌شود. در دامنهٔ جنوبی کوه تنوش با ریزابه‌ای که از شمال باختری سرچشمه گرفته است درهم می‌آمیزد و به تنگ‌سلیمان کشته واقع در دهستان قلعه‌تل وارد می‌گردد و پس از خروج از تنگ

مزبور بسوی روستای کان گنجشکی روان می‌شود. در این روستا با چند ریزابه که از جنوب سرچشمه گرفته‌اند مخلوط شده و بنام رودخانهٔ رمه‌چر رو بسوی شمال باختری روان می‌شود و به دهستان هلایجان وارد می‌گردد. در این دهستان با رودخانهٔ هلایجان مخلوط می‌شود و بنام رودخانهٔ مرغاب رو به شمال باختری به مسیر خود ادامه می‌دهد و پس از آمیختن با چند ریزابه در شمال روستای کمبو *Kambu* به رود کارون می‌ریزد.

مُرغاب **Morqāb**

← سیوند، شهرستانهای آباده و مرودشت، استان فارس.

مرغزار **Marqzār**

دهستان بسطام، شهرستان شاهرود. فصلی، ریزابهٔ رود تاش، حوضهٔ دشت کویر (کویر حاج علی‌قلی). طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۱۹۰ متر. شیب متوسط ۵ درصد. مسیر کلی، خاوری.
سرچشمه، منطقهٔ پاشایان، دامنهٔ شمالی کوه کهکشان، در ۳۶ کیلومتری باختر شمالی شاهرود. مسیر، دامنهٔ شمالی کوه برفکه *Barfakah* ، ریزشگاه، ۲کیلومتری جنوب روستای تاش، ۲۹ کیلومتری باختر شمالی شاهرود.

مرک **Marek**

← کرخه، استانهای کرمانشاه و ایلام و خوزستان.

مرنتاک **Marantāk**

دهستان کارواندر، شهرستان خاش. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ نراب، حوضهٔ جزموریان. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۵۰متر. شیب متوسط ۱/۲ درصد. مسیر کلی باختری.
این رودخانه از دامنهٔ کوه بیرگ، در ۵۰کیلومتری جنوب خاش سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی شمال باختری روان می‌شود و پس از دور زدن کوه بیرگ بسوی روستای سرودان *Sarudān* متوجه می‌شود و در دامنهٔ جنوبی کوه سریش به رود نراب می‌ریزد.

مُرواریدر **Morvāridar**

دهستان دستجرد غربی، شهرستان تفرش. فصلی، ریزابهٔ کندرود طغرود، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۱۹ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۰۰ متر. شیب متوسط ۴/۵ درصد. مسیر کلی خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ خاوری کوههای تفرش، ۱۵ کیلومتری جنوب خاوری تفرش. روستاهای مسیر، ناحیه، ملک‌آباد، کندرود و سفیداله *Sefidāleh* .

مزارگزیک **Mazār-e Gazik**

دهستان درمیان، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ رود گزیک، حوضهٔ خاوری یا هامون (دغ توندی)، طول ۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۵۰ متر. شیب متوسط ۷ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه گزیک، ۷کیلومتری شمال گزیک.

مزدقان **Mazdaqān**

بخش نوبران، شهرستان ساوه. دائمی، ریزابهٔ قره‌چای، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۱۷۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۸۲۰ متر. شیب متوسط ۰/۹ درصد. مسیر کلی خاوری. میانگین آبدهی سالانه ۹۰ میلیون مترمکعب (ایستگاه رازین).
این رودخانه از دامنهٔ جنوبی کوههای قره‌توپراق *Qarahtopräq* و قجیر *Qajir* واقع در دهستان بیات، ۹۵ کیلومتری باختر شمالی ساوه سرچشمه گرفته و طی سه ریزابهٔ اطلی که در شمال روستای قلعهٔ گزل‌دره *Qal'eh-ye Gozaldarreh* به یکدیگر می‌پیوندند، تشکیل می‌یابد و ضمن سیراب نمودن روستاهای مقصودآباد، خان‌آباد و خانقاه به دهستان رزقانچای وارد می‌شود و رو بسوی جنوب خاوری روان می‌گردد و ضمن مشروب ساختن روستاهای یاتان، کمال‌لو، ینگی‌قلعه، خلیفه‌کندی و فستق *Fastaq* و خان‌بالا و آمیختن با رودهای سامان و میمه، راه اتومبیل‌رو ساوه به همدان را قطع می‌کند و به دهستان مزدقانچای وارد می‌شود و ضمن سیراب نمودن بخش بزرگی از روستاهای دهستان مزبور با رودهای چمروم و لوئین مخلوط شده و به دهستان حومه از شهرستان ساوه وارد می‌گردد و پس از عبور از دشت جنوبی ساوه و قطع راه اتومبیل‌رو ساوه به اصفهان و خط آهن تهران-قم به خشکرودی تبدیل شده و محو و ناپدید می‌شود. مازاد آب این رودخانه در بارندگیهای فوق‌العاده در ۲۰کیلومتری شمال قم به قره‌چای می‌ریزد.

مُزدوری **Mozduri**

دهستان زابلی، شهرستان سراوان. فصلی، ریزابهٔ رود ماشکل، حوضهٔ خاوری یا هامون (هامون ماشکل). طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۸۰ متر. شیب متوسط ۱/۱ درصد. مسیر کلی خاوری. سرچشمه کوه مزدوری ۹۴کیلومتری باختر جنوبی زابلی.

مزرعه **Mazra'eh**

دهستان فارغان، شهرستان بندرعباس. فصلی، ریزابهٔ رود ده‌شیخ، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۵۰کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۵۰ متر. شیب متوسط ۲/۳ درصد. مسیر کلی شمال باختری. سرچشمه کوههای نارمند و هماک *Homāk* ، ۸۴ کیلومتری شمال بندرعباس. رودخانهٔ نسا به آن می‌ریزد.

مزگ **Mezg**

دهستان شهاباد، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ رود بیرجند. حوضهٔ کویر لوت (کویرسرجنگل). طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۵۰ متر. شیب

متوسط ۱/۲ درصد. مسیر کلی باختر شمالی.
سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه باقران، ۱۱ کیلومتری جنوب خاوری بیرجند. روستاهای مسیر: اسپهرود و فوداج *Fudāj*.

مسک **Mask**
دهستان شاخنات، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ رود فخرود، حوضهٔ خاوری یا هامون (دغ توندی). طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۲۰ متر. شیب متوسط ۱/۹ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
سرچشمه، ۴۷ کیلومتری خاور شمالی بیرجند.

مسکوتان **Maskutān**
← چرزی، دهستانهای مسکوتان و دلگان، شهرستان ایرانشهر.

مشاری **Mašāri**
← جلاّبی، دهستانهای شمیل و سیاهو، شهرستان بندرعباس.

مُشکان **Moškān**
دهستان چانف، شهرستان ایرانشهر. فصلی، ریزابهٔ رود کاجه، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۵ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، ارتفاعات ۵۰ کیلومتری جنوب ایرانشهر. قسمت علیای این رودخانه را اهوران می‌نامند.

مشکیل **Maškil**
← ماشکل، شهرستان سراوان، استان سیستان و بلوچستان.

مشکین‌چای **Meškin cāy**
دهستان مشکین غربی، شهرستان مشکین‌شهر. دائمی، ریزابهٔ اهرچای، حوضهٔ دریای خزر. طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۰۰ متر. شیب متوسط ۵/۲ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
این رودخانه از دامنه‌های شمالی کوه سبلان، در ۲۳ کیلومتری جنوب باختری مشکین‌شهر سرچشمه می‌گیرد و با شیب تند بسوی شمال جریان می‌یابد. در یک کیلومتری شمال باختری روستای احمدبیگلو با ریزابهٔ بزرگی که آن نیز از دامنه‌های سبلان واقع در روستای آق‌بلاغ سرچشمه می‌گیرد مخلوط می‌شود و همچنان رو بسوی شمال باختری روان می‌گردد و سرانجام در ۴/۵ کیلومتری باختری کوه ایلانی‌داغ *Ilānni dāq* به اهرچای وارد می‌شود.

مُشگان **Mošgān**
← سیوند، شهرستانهای آباده و مرودشت، استان فارس.

مُشگاهم **Mošgāhem**
دهستان فنوج، شهرستان ایرانشهر. فصلی، ریزابهٔ رود رامپ، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۰۰ متر. شیب متوسط ۰/۸ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری. سرچشمه ارتفاعات ۲۲ کیلومتری شمال باختری روستای فنوج. از روستایی بنام میرآباد بوروگ می‌گذرد.

مشند **Mašand**
دهستان ایرافشان، شهرستان سراوان. فصلی، ریزابهٔ رود مورتون، حوضهٔ خلیج فارس ودریای عمان. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۵۸۰ متر. شیب متوسط ۱/۶ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.
سرچشمه، ۱۲۰ کیلومتری جنوب باختری سراوان.

مشهدمحمد **Mašhad mohammad**
دهستان دلگان، شهرستان ایرانشهر. فصلی، حوضهٔ جزموریان. طول ۶۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۲ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه ۱۸۵ کیلومتری باختر شمالی ایرانشهر و ۶۰ کیلومتری شمال باختری روستای دلگان. روستاهای مسیر، مشهدمحمد و چاه کیچی.

مُغانجیق‌چای **Moqānjiq cāy**
دهستان سراجو، شهرستان مراغه. فصلی، ریزابهٔ مُردق‌چای، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۳۶ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۰۰ متر. شیب متوسط ۲/۵ درصد. مسیر کلی جنوبی.
رودخانهٔ مغانجیق‌چای از دامنهٔ جنوبی کوه سهند در منطقه‌ای بنام قرخ‌بلاغ، ۳۱ کیلومتری شمال خاوری مراغه سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی جنوب سرازیر می‌گردد و پس از عبور از روستاهای دون‌بنی *Davanboni*، کهلان *Kohlān*، قیه‌بلاغی *Qayehbolāqi*، شوی‌لوند *Šoylavand*، قرتاول *Qartāvol*، مغانجیق *Moqānjiq* و کهجوق *Kahjuq* در روستای دیورزم *Divrazm* به شاخهٔ جنوبی مُردق‌چای می‌ریزد.

مُقام **Moqām**
← خور. دهستان بدوی، شهرستان بندرلنگه.

مگی **Magi**
دهستان بشاگرد غربی، شهرستان میناب. فصلی. ریزابهٔ رود انگهران، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۹۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۲۰ متر. شیب متوسط ۲/۲ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه، ۱۱۲ کیلومتری جنوب خاوری میناب.

مُلاّحیدرآرخی **Mollā heydar ārxi**
دهستان اسکو، شهرستان تبریز. فصلی، ریزابهٔ تلخه‌رود، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه. طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۳۵۰ متر. شیب متوسط ۵ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

سرچشمه، کوه شورشیرداغی. دامنهٔ شمالی کوه سهند، ۳۸ کیلومتری جنوب خاوری تبریز.

Mollarubā **مُلاّروبا**

دهستان اسالم، شهرستان تالش. فصلی، ریزابهٔ رود ناو، حوضهٔ دریای خزر. طول ۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۰۰ متر. شیب متوسط ۸ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری. سرچشمه ارتفاعات ۹ کیلومتری جنوب باختری هشتپر.

Mollā ali **مُلاّعلی**

دهستان ایلات قاقازان، شهرستان قزوین. فصلی، ریزابهٔ شاهرود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۵۰ متر. شیب متوسط حدود ۳/۳ درصد. مسیر کلی شمالی.

رودخانهٔ ملاّعلی از دامنهٔ کوههای سلطانلو و بهاور، در ۶۰ کیلومتری باختر شمالی قزوین سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی شمال خاوری روان می‌گردد. در این مسیر نخست روستاهای داوودگسر، حسین‌آباد قارقالو، کله‌خانه *Kolahxāneh* ، قشلاق‌مرشون، زاجکان پائین و یوزباشی‌چای را مشروب می‌سازد و پس از رسیدن به روستای اوزون‌دره با ریزابهٔ نسبتاً بزرگی که از ارتفاعات کوهین سرچشمه گرفته است مخلوط می‌شود و به موازات راه اتومبیل‌رو قزوین به رشت، رو به شمال روان می‌گردد و در سر راه روستاهای گابُد *Gābod* ، ترازان، ملاّعلی، شالان‌زمین، کوگیرلروند *Kugir-e Larvand* و پاچنار را سیراب می‌کند و در شمال روستای اخیر به شاهرود می‌ریزد.

← شاهرود، شهرستانهای قزوین و رودبار.

Molkan **مُلکن**

دهستان بشاگرد غربی، شهرستان میناب. فصلی، ریزابهٔ رود جگین، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۷۰ متر. شیب متوسط ۲/۶ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری. سرچشمه ۱۲۰ کیلومتری جنوب خاوری میناب. قسمتهای اول این رودخانه که کهناب نام دارد از روستایی بنام کهناب می‌گذرد و با رسیدن به روستای مُلکن به رودخانهٔ مُلکن تغییر نام می‌دهد و از کنار روستای بُن‌ریز *Bonriz* می‌گذرد و در درّهٔ جنوبی کوه باریز به رودخانهٔ جگین می‌ریزد.

Maleki **ملکی**

← هیرمند، مرز ایران و افغانستان.

Manbār **منبار**

دهستان حومه، شهرستان صومعه‌سرا. دائمی، ریزابهٔ زق‌رودخانه، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰- متر. شیب متوسط ۳/۲ درصد. مسیر کلی خاور شمالی. سرچشمه جنگل موسی‌کوه، ۲۱ کیلومتری باختر جنوبی صومعه‌سرا.

Manbar **منبر**

دهستان ماسال، شهرستان تالش. فصلی، حوضهٔ دریای خزر. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۸- متر. شیب متوسط ۳/۸ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.

رودخانهٔ منبر از دامنهٔ خاوری کوه همبرجی‌داغ، در ۶۱ کیلومتری جنوب خاوری هشت‌پر و ۲۰ کیلومتری باختر شمالی فومن سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی خاور شمالی از کنار روستای پردسر *Pordesar* و اباتر *Abāter* می‌گذرد و به مرداب انزلی می‌ریزد.

Monj **مُنج**

دهستان لردگان، شهرستان بروجن. دائمی، ریزابهٔ رود کارون، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۷۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۳۰ متر. شیب متوسط ۱/۷ درصد. مسیر کلی باختر شمالی.

رودخانهٔ مُنج از دامنهٔ کوههای سرخ و سه‌کته *Sehkothe* ، در ۳۳ کیلومتری خاور جنوبی لردگان و ۶۸ کیلومتری جنوب باختری بروجن سرچشمه گرفته و بنام رودخانهٔ چلّه‌خانه از دامنهٔ جنوبی کوه کلار *Kalār* عبور کرده و رو بسوی باختر شمالی به طرف شهر لردگان روان می‌شود و بنام رودخانهٔ لردگان رو به باختر متوجه می‌گردد. در ۳ کیلومتری باختر لردگان با رودخانهٔ خان‌میرزا مخلوط می‌شود و ضمن عبور از درّهٔ شمالی کوه گومیه *Gōmeyeh* روستاهای گوشه، کرف‌بالا *Karf bālā* ، پل بریدهٔ پائین و مُنج را سیراب می‌کند و بنام رود مُنج از کنار روستای بیدله *Bideleh* می‌گذرد و پس از طی درّهٔ جنوبی کوه شش‌بر *Šešbar* در ۳۵ کیلومتری باختر شمالی لردگان به رود کارون می‌ریزد.

Monjoqoli **منجقلی**

دهستان چهاردانگه، شهرستان اقلید. فصلی، ریزابهٔ آب بالنگان، حوضهٔ نیریز (دریاچهٔ بختگان). طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۱۰۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

سرچشمه، کوه گر *Gar*، ۲۰ کیلومتری جنوب سده.

Manjager **منجگر**

دهستان پیوشک، شهرستان جاسک. فصلی، ریزابهٔ رود سدیج، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۲۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه صفر. شیب متوسط ۰/۶ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

سرچشمه، ۱۱۹ کیلومتری خاور شمالی جاسک. روستاهای شمشی *Šemši* ، پوج *Puj* و بندبست *Bandbast* در کنار آن قرار دارند و رود درهمان به آن می‌ریزد.

Manjir **منجیر**

← هنسک رود، دهستان پنجک رستاق، شهرستان نوشهر.

مُند Mond
← موند، شهرستانهای شیراز، جهرم، فیروزآباد و خورموج.

منزنکائور Manzankā'ur
← باهوکلات، شهرستانهای ایرانشهر و چابهار.

منگول‌درّه Mangol darreh
دهستان بالاخیابان‌لیتکوه، شهرستان آمل. فصلی، ریزابهٔ هراز، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۰۰ متر. شیب متوسط ۱۱ درصد. مسیر کلی خاوری.
این رودخانه از دامنهٔ خاوری کوههای وردوی *Vardevi* و تترستاق، در ۲۵ کیلومتری جنوب باختری آمل سرچشمه گرفته و از میان جنگل رو به خاور سرازیر می‌گردد و پس از طی ۱۲ کیلومتر به رود هراز می‌ریزد.

منوجان Manujān
← میناب، شهرستانهای کهنوج و میناب.

مُواناچای Movānā cāy
دهستان ترگور، شهرستان ارومیه (رضائیه). فصلی، ریزابهٔ نازلوچای، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۵۰ متر. شیب متوسط ۹/۷ درصد. مسیر کلی شمالی.
این رودخانه از دامنهٔ خاوری کوههای برده‌رش، زیارت‌بابیون و سیت‌آو طی ریزابه‌های متعدد سرچشمه گرفته و پس از مشروب ساختن روستاهای آودی *Āvdi* خانقاه، حکّی *Hakki*، آشکی‌هالولان *Aški hālulān*، بالولان *Bālulān*، کورانه *Kurāneh*، موانا *Movānā* و دوبره *Dōbareh* در شمال روستای اخیر به نازلوچای می‌ریزد.

موبیان Mubiyān
← ترشاب، دهستان حومه، شهرستان قاین.

موچاگوش Mucāguš
دهستان جزموریان، شهرستان کهنوج. فصلی، حوضهٔ جزموریان. طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۷۲۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۳۵۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه ۱۱۰ کیلومتری خاور کهنوج.

مورت Murt
دهستان چوار، شهرستان ایلام. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ چوار، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۲۰ متر. شیب متوسط ۴ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ کوههای مانشت *Māneŝt* و گاوه‌راه، ۵ کیلومتری شمال ایلام.
این رودخانه در طول مسیر از مناطق گلال تنگ دلب *Gelāl-e Tangdalab* و کانی‌چوار می‌گذرد و روستای گلجار *Goljār* را سیراب می‌کند.

موردان Murdān
← رودان، شهرستانهای میناب و کهنوج.

موردان Murdān
دهستان جزموریان، شهرستان کهنوج. فصلی، ریزابهٔ رود گهان، حوضهٔ جزموریان. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۵۰ متر. شیب متوسط ۲/۱ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.
این رودخانه از دامنهٔ جنوبی کوههای جبال بارز، در ۱۲۲ کیلومتری خاور شمالی کهنوج و ۲۱ کیلومتری خاور روستای موردان سرچشمه می‌گیرد و بنام رودخانهٔ پای‌میش از کنار روستای پنج انگشت می‌گذرد و پس از طی دامنهٔ شمالی کوه فرهاد بسوی باختر جنوبی متوجه می‌گردد و در سر راه با رودخانهٔ نگیسون مخلوط می‌شود و در ۳ کیلومتری جنوب روستای چشمه هان به رودخانهٔ گهان می‌ریزد.

موسی‌نهر Musā nahr
دهستان اهلم‌رستاق، شهرستان آمل. دائمی، شاخهٔ دلتای رود هراز، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۵- متر. شیب متوسط ۰/۷ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
موسی‌نهر که شاخه‌ای از دلتای رود هراز است در حدود مرزون‌کلا، در ۷ کیلومتری جنوب آمل از رود هراز جدا شده و دشت ساحلی را رو بسوی شمال باختری طی می‌کند و پس از سیراب نمودن روستاهای دهستان اهلم رستاق مانند سگ‌محلّه، چنگاز *Cengāz*، کوکده و معصوم‌آباد، از خاور روستای برجنده *Berjendeh* عبور می‌کند و در جنوب روستای ساحلی خشت‌سر با تاج‌رود مخلوط شده و توأماً به دریا می‌ریزند.

مولید Mulid
دهستان زوهان، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ رود افین، حوضهٔ خاوری یا هامون (دغ پترگان). طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۰۰ متر. شیب متوسط ۳/۷ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه گریانه *Geryāneh*، ۹۰ کیلومتری شمال خاوری بیرجند.

موند(مُند) Mond
شهرستانهای شیراز، جهرم، فیروزآباد و خورموج، استانهای فارس و بوشهر. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۶۸۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه صفر. شیب متوسط ۰/۴ درصد. مسیر کلی نخست جنوب خاوری، سپس جنوب باختری و در انتهای مسیر باختری. میانگین آبدهی سالانه ۵۶۰ میلیون مترمکعب (ایستگاه تنگ کارزین) و ۱۳۷۸ میلیون مترمکعب (ایستگاه قنطره).

این رودخانه از کوههای انار و خانی‌یک واقع در دهستان کوهمره، در ۷۵کیلومتری باختر شمالی شیراز و ۲۸کیلومتری شمال خاوری کازرون سرچشمه می‌گیرد و بنام رودخانهٔ قرهآغاج رو بسوی جنوب خاوری سرازیرمی‌شود و پس از مخلوط شدن با رودخانهٔ زاخرد به دهستان سیاخ وارد می‌گردد و درّهٔ خاوری کوههای کورپه و دلو *Dalu* و میشوان و قلات را رو بسوی جنوب خاوری طی می‌کند و به دهستان کوار داخل می‌گردد و بموازات راه اتومبیل‌رو شیراز به جهرم روان می‌شود و ضمن پیمودن درّهٔ شمالی کوه سفیدار، دهستان خفر از شهرستان جهرم را پشت سر می‌گذارد. در روستای تاداوان تغییر مسیر می‌دهد و رو بسوی باختر وارد دهستان راهگان می‌شود. در دهستان مزبور با یک ریزابهٔ نسبتاً بزرگ باختری مخلوط می‌شود و رو به جنوب تغییر مسیر می‌دهد و به دهستان هکان داخل می‌گردد. در این دهستان با رودهای زاغ و شور جهرم مخلوط می‌شود و پس از طی دامنهٔ باختری کوه گر *Gar* وارد دهستان پل به پائین می‌شود و از آنجا به درّهٔ باختری کوه درّه‌سیاه وارد می‌شود. (در مدخل این دره محل مناسبی برای احداث سد بنظر می‌آید). پس از خروج از درّهٔ مزبور بنام رودخانهٔ کارزین به دهستان قیر از شهرستان فیروزآباد داخل می‌شود و سپس به دهستان افزر وارد می‌گردد. در این دهستان بسوی باختر شمالی متوجه گردیده و ضمن پیمودن درّهٔ شمالی کوه بیژن بنام رودخانهٔ باز وارد دهستان اربعه از شهرستان فیروزآباد می‌گردد و به درّهٔ جنوبی کوه میش داخل می‌شود و از آنجا بسوی جنوب متوجه شده و وارد دهستان دزگاه می‌گردد. در این دهستان با رودخانه‌های کورده و سپس دارالمیزان مخلوط می‌شود و بنام رودخانهٔ دزگاه بسوی باختر روان می‌گردد. در دامنهٔ جنوبی مادّه کوه با رودخانهٔ شور دهرم مخلوط می‌شود و بنام رودخانهٔ موند و گاه بنام رود شیرین به دهستان شنبه از شهرستان خورموج داخل می‌شود و بسوی شمال باختری روان می‌گردد. در این دهستان با رودخانهٔ باغان درهم می‌آمیزد و پس از طی دهستان شنبه بسوی باختر متوجه می‌شود و رو به جنوب وارد دهستان کاکی می‌گردد. در این دهستان با رودشور خورموج مخلوط می‌شود و به دهستان بردخون داخل می‌گردد و سرانجام در ۵۶کیلومتری جنوب باختری خورموج به خلیج فارس می‌ریزد.

مونگره **Mongareh**

دهستان میانکوه، شهرستان خرم‌آباد. فصلی، ریزابهٔ بالارود غربی. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۳۰ متر. شیب متوسط ۵/۷ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

سرچشمه، ارتفاعات منطقهٔ خرمن سوخته و مونگره، ۷۱ کیلومتری جنوب باختری خرم‌آباد و ۱۵ کیلومتری شمال خاوری پل زال. مسیر، درهٔ شمال خاوری کوه دز.

مهاباد **Mahābād**

شهرستان مهاباد، استان آذربایجان غربی. دائمی. حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه. طول ۸۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۷۵ متر. شیب متوسط ۰/۷ درصد. مسیر کلی شمال خاوری. حداقل آبدهی سالانه حدود ۶۰ میلیون مترمکعب (اندازه‌گیری شده در ایستگاه بیطاس). میانگین آبدهی سالانه ۳۰۰ میلیون مترمکعب (ایستگاه پل‌سرخ).

رودخانهٔ مهاباد از دامنهٔ خاوری کوه کانی‌رش *Kāniraš* واقع در دهستان گورک‌مکری، در ۴۴ کیلومتری جنوب باختری مهاباد سرچشمه می‌گیرد و بنام آب جانداران بسوی خاور شمالی سرازیر می‌شود. در روستای کُرخ *Korx* با چند ریزابهٔ خاوری و جنوبی مخلوط می‌شود و بنام چم‌کیسلان بسوی شمال متوجه می‌گردد و پس از مخلوط شدن با رود شکربیگ از کنار روستای میریسه می‌گذرد و به چم‌میریسه تغییر نام می‌دهد و ضمن عبور از درّهٔ خاوری کوه شاخ‌گوزال *Šāxgozāl* با رود کوچک مرانه درهم می‌آمیزد و به رودخانهٔ داغه و یا داغا مبدل می‌گردد و بسوی شمال خاوری متوجه می‌شود و از دهستان منگور شرقی عبور می‌کند و در سر راه از کنار روستاهای داغا و پلکه *Palkeh* و کوتر *Kōtar* می‌گذرد. در ۳ کیلومتری شمال روستای اخیر به رود مهاباد تغییر نام می‌یابد و بسوی خاور شمالی متوجه می‌شود و در حاشیهٔ باختری شهر مهاباد با چم‌قوره مخلوط می‌شود و پس از عبور از شمال شهر مهاباد بسوی شمال متوجه می‌گردد و دهستان شهرویران را طی می‌نماید و به موازات راه اتومبیل‌رو مهاباد به ارومیه روان می‌گردد و پس از مشروب ساختن روستاهای خانقاه، یوسف‌کندی و اگریقاش *Egriqāš* بتدریج به دشت هموار جنوب دریاچهٔ ارومیه وارد می‌شود و سرانجام به دریاچهٔ مزبور می‌ریزد.

مهچکا **Mahcekā**

دهستان سرباز، شهرستان ایرانشهر. فصلی. ریزابهٔ رودخانهٔ رگاب، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۲۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۷ درصد. مسیر کلی خاوری.

سرچشمه، ۵۵کیلومتر جنوب خاوری ایرانشهر.

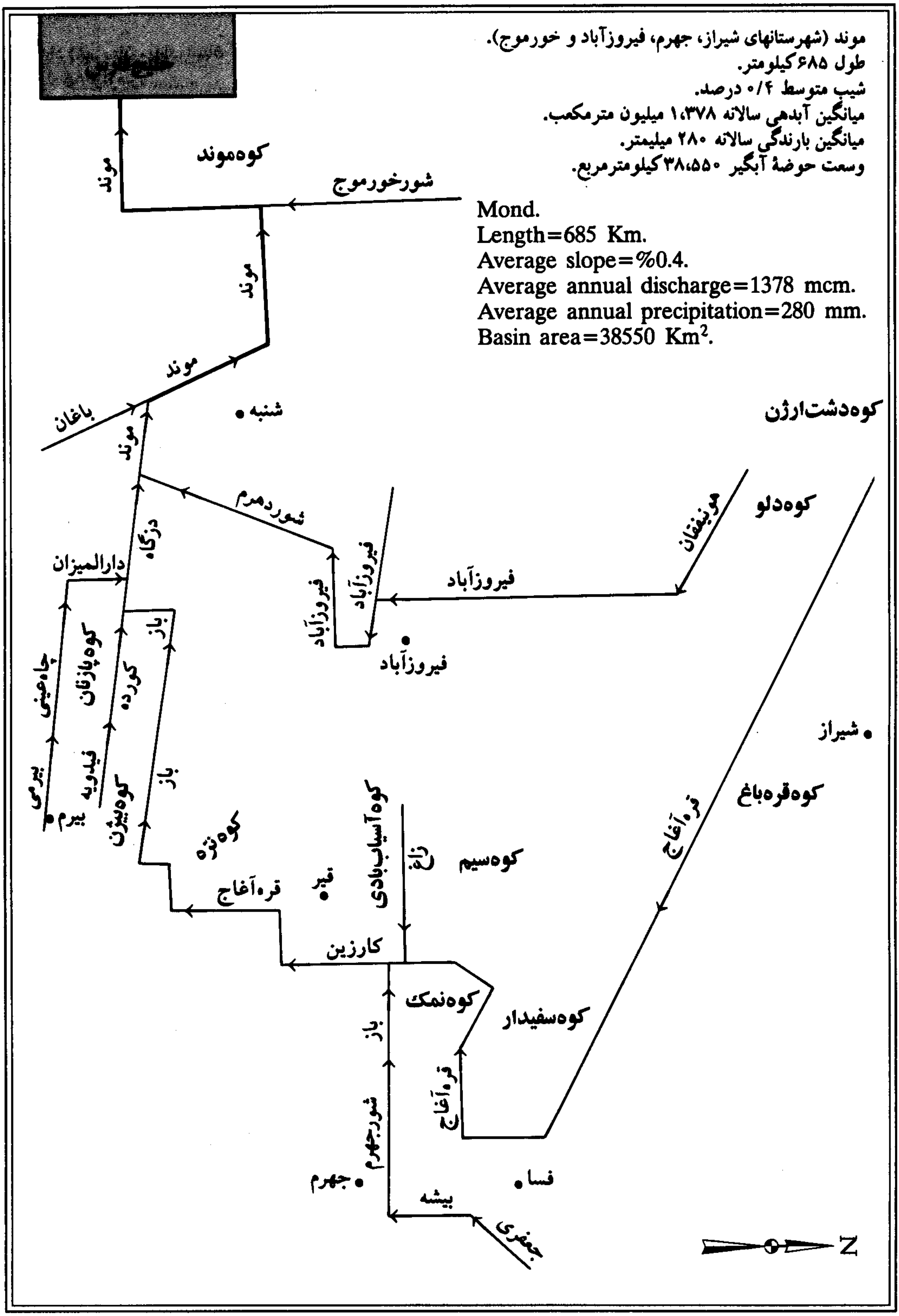
مهران **Mehrān**

شهرستانهای بندرلنگه و لار. استان هرمزگان و فارس. فصلی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۸۲کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه صفر. شیب متوسط ۰/۲ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.

این رودخانه از کوه هفچن واقع در دهستان تراکمه، در ۱۸۹ کیلومتری باختر لار سرچشمه می‌گیرد و بنام رودشور اشکنان رو بسوی خاور جنوبی روان می‌شود و پس از خروج از دهستان تراکمه به دهستان اشکنان وارد می‌گردد و از درّهٔ پهناور میان کوههای شادول و ماده (در جنوب) و کوههای نر و لنگه آسیایی و علامرودشت و تختهٔ سروه دیوانی و بسرو *Basru* (در شمال) همچنان بسوی خاور جنوبی جریان می‌یابد و پس از سیراب نمودن روستاهای دهستان اشکنان وارد استان هرمزگان می‌شود و از طریق دهستان فرامرزان به دهستان بستک وارد می‌گردد و کوههای تیروده و گچو را از جانب دامنهٔ

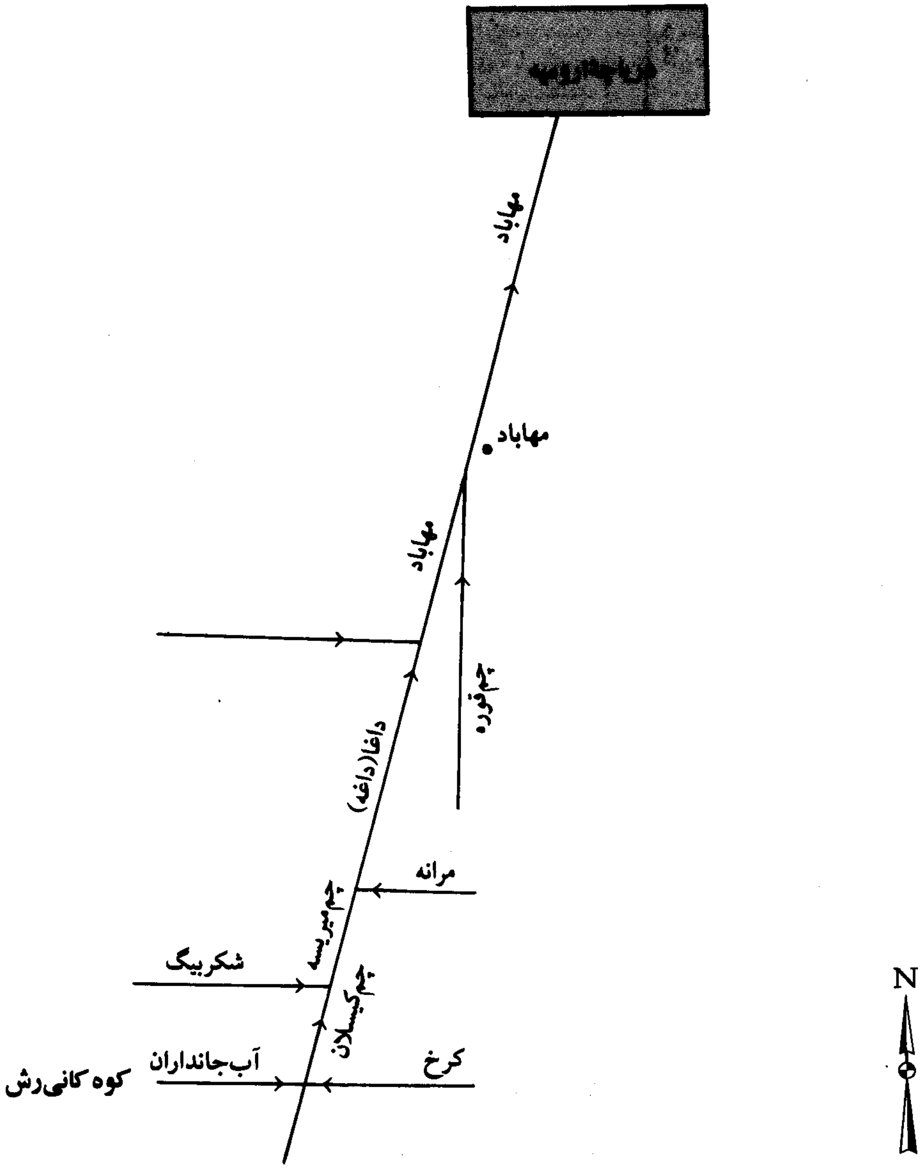
موند (شهرستانهای شیراز، جهرم، فیروزآباد و خورموج).
طول ۶۸۵ کیلومتر.
شیب متوسط ۰/۴ درصد.
میانگین آبدهی سالانه ۱،۳۷۸ میلیون مترمکعب.
میانگین بارندگی سالانه ۲۸۰ میلیمتر.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۳۸،۵۵۰ کیلومترمربع.

Mond.
Length=685 Km.
Average slope=%0.4.
Average annual discharge=1378 mcm.
Average annual precipitation=280 mm.
Basin area=38550 Km^2.



مهاباد (شهرستان مهاباد، استان آذربایجان غربی).
طول ۸۵ کیلومتر.
شیب متوسط ۰/۷ درصد.
میانگین آبدهی سالانه ۳۰۰ میلیون مترمکعب.
میانگین بارندگی سالانه ۶۵۰ میلیمتر.
مساحت حوضهٔ آبگیر ۱۵۰۰ کیلومترمربع.

Mahābād.
Length=85 Km.
Average slope=%0.7.
Average annual discharge=300 mcm.
Average annual precipitation=650 mm.
Basin area=1500 Km^2.



جنوبی می‌پیماید و از ۳ کیلومتری شمال شهرک جناج عبور می‌کند و به درهٔ جنوبی کوههای پرقلعه، پرلاور، کلات، ناخ و برند *Berand* می‌گذرد و به دهستان لمزان وارد می‌شود و از کنار روستاهای لمزان *Lemazān*، کابونه *Kāboneh*، گووردان *Govardān* و پودول *Podol* می‌گذرد و بنام رودخانهٔ تاون به دهستان دژگان داخل می‌شود و در ۲ کیلومتری جنوب روستای دژگان عبور می‌کند و بنام رودخانهٔ مهران دماغهٔ خاوری کوه پل‌غار را طی می‌کند و در ۹ کیلومتری خاور جنوبی روستای دژگان به چندین شاخه تقسیم می‌گردد و در ۷۵ کیلومتری خاور شمالی بندرلنگه به ترعهٔ خوران (بخشی از خلیج فارس واقع در میان جزیرهٔ قشم و سرزمین اصلی ایران) می‌ریزد.

مهران‌رود **Mehrān rud**

دهستان سهندآباد، شهرستان تبریز. فصلی، ریزابهٔ تلخه‌رود، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۶۶ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۰۰ متر. شیب متوسط ۲/۷ درصد. مسیر کلی شمالی. میانگین آبدهی سالانه ۲۵/۲ میلیون مترمکعب (ایستگاه هروی).

مهران‌رود از دامنهٔ شمالی کوههای شیرشیرداغی و گیروه‌داغی *Girvehdāqi* از کوهستان سهند، در ۴۲ کیلومتری جنوب خاوری تبریز سرچشمه می‌گیرد. نخست رو بسوی شمال و بعد رو بسوی شمال خاوری از درهٔ باختری کوه یانیخ‌داغی *Yānixdāqi* عبور کرده و در لیقوان با رودخانهٔ بارالی‌چای مخلوط می‌شود و درهٔ لیقوان را رو بسوی شمال خاوری طی می‌کند. در روستای بیرق *Beyraq* با ریزابه‌ای بنام توله‌سرچای درهم می‌آمیزد و رو بسوی شمال از روستاهای هربی *Herbi* و دیزج‌لیلی‌خانی و حاجی عبدال عبور می‌کند و پس از مشروب ساختن شهر باسمنج *Bāsmenj* و روستای کندرود *Kondrud* بطرف شمال باختری متوجه می‌گردد و باغهای نعمت‌آباد و کرگج *Kargaj* را سیراب می‌سازد و بصورت خشکرودی مسیر خود را در جهت شمال باختری ادامه می‌دهد و پس از عبور از روستای بارنج *Bārenj* بطرف باختر متوجه می‌گردد و از بخشهای شمالی شهر تبریز عبور می‌کند و سرانجام در شمال باختری تبریز به تلخه‌رود می‌ریزد.

به مهران‌رود باسمنج‌چای و لیقوان‌چای نیز گفته می‌شود. از سرچشمه شیرشیرداغی این رودخانه شاخه‌ای بنام ملاحیدرآرخی جدا می‌گردد و برای آبیاری به روستای سفیدخان برده می‌شود.

مهربانچای **Mehrabān cāy**

دهستان مهربان، شهرستان تبریز. فصلی، ریزابهٔ تلخه‌رود، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۵۰ متر. شیب متوسط ۲/۳ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.

این رودخانه از دامنه‌های خاوری اوغلان‌داغ *Uqlān dāq* در ۳۰ کیلومتری خاور هریس *Heris* سرچشمه می‌گیرد و بسوی جنوب باختری از روستاهای دمیرچی *Damirci* و قزلجه و آلان و قیصریه عبور می‌کند. در روستای اخیر با ریزابهٔ بزرگی که از درهٔ اسماعیل‌کندی و آتمیان *Ātmiyān* می‌آید مخلوط می‌شود و رو بسوی باختر از روستاهای شاه‌باغی و مهربان می‌گذرد و در یک کیلومتری باختر روستای کوا *Kevā* به تلخه‌رود وارد می‌شود.

مهریان **Mehriyān**

دهستان سردرود، شهرستان بویراحمد سردسیر. دائمی، ریزابهٔ رود بشار، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۵۰ متر. شیب متوسط ۶/۷ درصد. مسیر کلی باختری.

سرچشمه، کوه چال‌کلاغ، ۱۲ کیلومتری خاور شمالی یاسوج.

میانرود **Miyān rud**

دهستانهای راور و حرجند، شهرستان کرمان. فصلی، ریزابهٔ رودشور شهداد، حوضهٔ کویرلوت. طول ۱۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۹ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.

این رودخانه از دامنهٔ کوههای چهل‌دختر و سهم‌حسین و کمرتیران، در ۲۴ کیلومتری جنوب باختری راور سرچشمه گرفته و به نام رودخانهٔ ریحان از کنار روستاهای تاشک و کهن *Kahn* و ریحان می‌گذرد و پس از آمیختن با چندین ریزابهٔ بزرگ جنوبی و باختری بسوی شمال متوجه شده و در ۷ کیلومتری خاور راور بسوی خاور منحرف می‌گردد و بنام میان‌رود از درهٔ شمالی کوههای سرگزان و کمرسنگی رو به خاور روان می‌شود و در سر راه روستاهای مهدی‌آباد، ده‌میر، ده‌میان و ده‌پایین را مشروب می‌کند و در ۲۲ کیلومتری خاور راور با رودخانهٔ سوزوار مخلوط می‌گردد و پس از خروج از کوهستان بسوی شمال خاوری متوجه می‌شود و در ۵۸ کیلومتری خاور شمالی راور به رودشور شهداد می‌ریزد.

میانرود **Miyān rud**

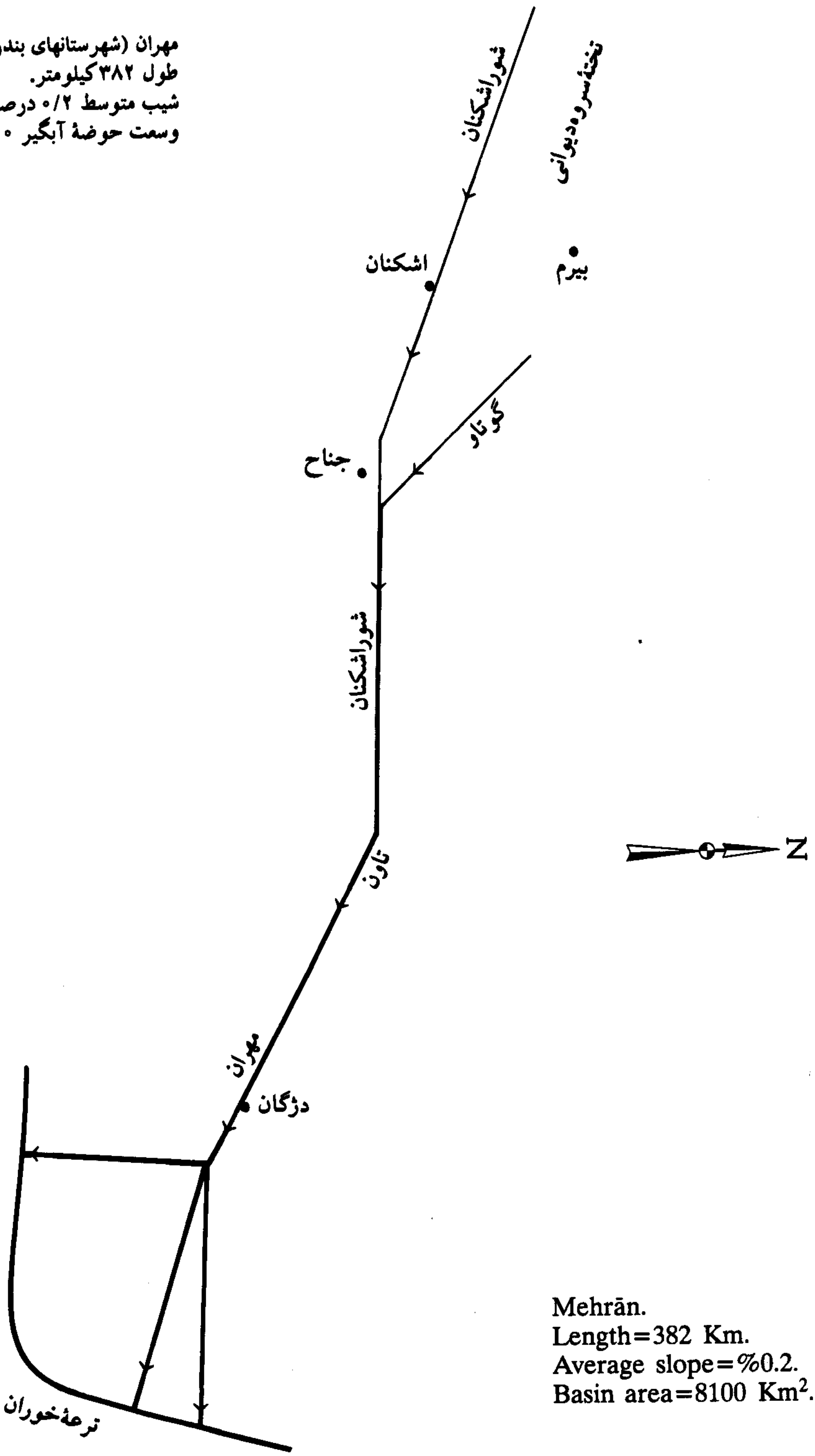
دهستان میانده، شهرستان تالش. دائمی، حوضهٔ دریای خزر، طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۷۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۸- متر. شیب متوسط ۵/۵ درصد. مسیر کلی خاوری.

این رودخانه از کوه صادره‌سر، در ۴۵ کیلومتری جنوب باختری هشتپر سرچشمه می‌گیرد و بسوی شمال خاوری روان می‌شود. پس از طی ۱۵ کیلومتر بسوی خاور تغییر مسیر داده و ضمن مخلوط شدن با رودهای هفت‌خونی و خوشابر بنام شفارود از روستای پونل می‌گذرد و پس از عبور از رضوانشهر مجدداً بنام میان‌رود بسوی دریا متوجه می‌گردد و در ۵ کیلومتری شمال خاوری رضوانشهر به دریا می‌ریزد.

میان‌رودبار **Miyān rudbār**

دهستان کالج، شهرستان نوشهر. دائمی، ریزابهٔ گلندرود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۸۰ متر. شیب متوسط ۹ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

مهران (شهرستانهای بندر لنگه و لار).
طول ۳۸۲ کیلومتر.
شیب متوسط ۰/۲ درصد.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۸۱۰۰ کیلومترمربع.



Mehrān.
Length=382 Km.
Average slope=%0.2.
Basin area=8100 Km^2.

این رودخانه از دامنهٔ شمالی کوه سازیر، در ۵۸ کیلومتری جنوب خاوری نوشهر سرچشمه گرفته و از درّهٔ خاوری کوه گرمک *Garmak* بسوی شمال سرازیر می‌گردد. پس از طی حدود ۸ کیلومتر با ریزابه‌ای که از دامنهٔ شمالی کوه گرگ سرچشمه گرفته و روستاهای ایزور *Izevar* و چال‌سرا را مشروب ساخته است، مخلوط می‌شود و رو بسوی شمال باختری جریان می‌یابد. در این مسیر پس از سیراب ساختن روستای لزیر *Lazir* در مقابل روستای وازک *Vāzak* به گلندرود می‌ریزد.

میانسو **Miyān su**

دهستان گیفان، شهرستان بجنورد. فصلی، ریزابهٔ شیرین‌دره، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۵۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی جنوبی.

رودخانهٔ میانسو از دامنهٔ خاوری کوه گندو، در ۵۴ کیلومتری شمال بجنورد و ۱۷ کیلومتری باختر شمالی گیفان سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی جنوب خاوری از روستای دربند عبور می‌کند و پس از مشروب نمودن روستای میانسو با رودخانهٔ کوچک سووق‌سو درهم می‌آمیزد. در روستای قزی‌قلعه *Qezi qal'eh* با رود آسیازو مخلوط می‌شود و توأماً رودخانهٔ شیرین‌درّه را پدید می‌آورند.

میان‌طاق **Miyāntāq**

دهستانهای عربخانه و شوسف، شهرستان بیرجند. فصلی، حوضهٔ خاوری یا هامون (لورگ‌شتران). طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۳۲۰ متر. شیب متوسط ۱/۲ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

این رودخانه از روستای آخندان *Āxondān* واقع در دامنهٔ جنوبی کوه چهل‌دختران، در ۵۸ کیلومتری جنوب خاوری بیرجند سرچشمه گرفته و بنام رودخانهٔ آخندان رو به سوی جنوب خاوری سرازیر می‌گردد و پس از سیراب ساختن روستاهای دولت‌آباد و دستگرد به رودخانهٔ میان‌طاق تغییر نام می‌دهد و از کنار روستاهای کداش *Kadāš* و ابراهیمی می‌گذرد و پس از مخلوط شدن با رودخانهٔ سهل‌آباد بسوی جنوب تغییر سمت داده و به موازات راه اتومبیل‌رو بیرجند به زاهدان جریان می‌یابد و پس از عبور از کنار روستای سهل‌آباد در ۱۰۶ کیلومتری جنوب خاوری مشهد به شوره‌زار لورگ شتران *Lurg-e Šotorān* وارد می‌شود.

میانکوه **Miyānkuh**

دهستان قیس‌آباد، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ رود تگ، حوضهٔ کویر لوت (کویر سرجنگل). طول ۱۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۷۰ متر. شیب متوسط ۲/۹ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

سرچشمه، روستاهای نوکاج، ۲۷ کیلومتری جنوب خاوری بیرجند.

میانه **Miyāneh**

دهستان ایلات قاقازان، شهرستان قزوین. خشکرود ریزابهٔ ابهررود، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول حدود ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۱۵۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۲۰۰ متر. شیب متوسط حدود ۰/۹ درصد. مسیر کلی جنوبی.

این رودخانه از تغییر نام رودخانهٔ دلی‌چای که در درهٔ خاوری کوه سیریجان جریان دارد، پدید می‌آید و سیلاب آن در فصلهای پرآب و بارندگیهای شدید، راه اتومبیل‌رو قزوین به رشت را قطع می‌کند و با عبور از روستاهای نظام‌آباد و شیراصفهان و قطع راه اتومبیل‌رو قزوین به تاکستان و عبور از روستای مهدی‌آباد، در دشت جنوبی قزوین کاملاً پخش و محو می‌گردد. در بارندگیهای بسیار شدید به ابهررود می‌ریزد.

میاوخ‌بون **Miyāvaxbun**

شهرستانهای لاهیجان و رودسر، استان گیلان. دائمی، ریزابهٔ چاک‌رود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۰۰ متر. شیب متوسط ۹ درصد. مسیر کلی شمالی.

این رودخانه از دامنهٔ شمالی کوه ورینگ *Varing* و دامنهٔ شمال باختری کوه خرم‌دشت، در ۵۳ کیلومتری جنوب باختری رودسر سرچشمه میگیرد و رو به شمال جریان می‌یابد. در روستای کیاسه *Kiyāseh* با ریزابهٔ بزرگی که از دامنهٔ شمالی کوه خرم‌دشت سرچشمه گرفته و روستاهای برم‌کوه *Baramkuh* و اکبرآباد را سیراب ساخته است، مخلوط می‌شود و پس از عبور از یک درهٔ تنگ، در مقابل روستای رجاسر *Rejāsar* به چاک‌رود می‌ریزد.

می‌درّه **Mey darreh**

دهستان گلیجان ییلاق، شهرستان تنکابن (شهسوار). دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ سه‌هزار. حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۶ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۰ متر. شیب متوسط ۱۲ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.

این رودخانه از دامنهٔ کوه سرگل، در ۲۹ کیلومتری جنوب باختری تنکابن (شهسوار) سرچشمه گرفته و رو به شمال خاوری سرازیر می‌گردد. پس از طی حدود ۶ کیلومتر وارد جنگل شده و به رودخانهٔ تی‌رم تغییر نام می‌یابد و از کنار روستای خرم‌سرا که در میان جنگل قرار گرفته است عبور می‌کند. در ۳ کیلومتری شمال خاوری روستای مزبور تغییر جهت داده و رو به خاور متوجه می‌شود. ۵ کیلومتر بعد مجدداً به سمت چپ منحرف شده و از درهٔ رضاپت *Rezā pet* رو به شمال خاوری روان می‌شود. در روستای اخیر به سمت شمال متوجه می‌شود و پس از عبور از باختر روستای کشکو به دشت ساحلی مازندران وارد می‌گردد و به رودخانهٔ سه‌هزار می‌ریزد.

میرجان‌سویی **Mirjān su'i**

دهستان غنی‌بیگلو، شهرستان زنجان. فصلی، ریزابهٔ تلخه‌رود زنجان، حوضهٔ دریای خزر. طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۹۵ متر. شیب متوسط ۳

درصد. مسیر کلی شمال باختری.
رودخانهٔ میرجان سویی از دامنهٔ شمال خاوری. دمرلو *Damerlu*، در ۴۶ کیلومتری باختر زنجان سرچشمه می‌گیرد و درهٔ باختری کوه تکه‌قیه‌سی *Takehqayehsi* را ضمن سیراب ساختن روستای میرجان رو بسوی شمال باختری طی می‌کند. در ۳/۵ کیلومتری شمال باختری روستای مزبور تغییر جهت می‌دهد و بطرف شمال خاوری متوجه می‌گردد و با رسیدن به روستای اندآباد بالا *And ābād* به درهٔ خاوری کوه سولی‌دره *Suli darreh* وارد می‌گردد و رو بسوی شمال جریان می‌یابد و در سر راه، روستای اندآباد پائین را مشروب می‌کند و سپس بسوی شمال باختری پیچیده و پس از سیراب ساختن روستاهای مهرآباد و حمزه‌لی *Hamzahli* در ۳ کیلومتری شمال باختری روستای اخیر با بیوک‌چای مخلوط می‌شود و توأماً رودخانه‌ای بنام تلخه‌رود زنجان را پدید می‌آورند.

میرسعیدی **Mir sa'idi**

دهستان جزموریان، شهرستان کهنوج. فصلی، حوضهٔ جزموریان. طول ۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۶۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۳۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۷ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، روستای سورآب، ۹۰ کیلومتری خاور کهنوج. روستاهای مسیر، سورآب، میرسعیدی، زه‌کلات و چهارچاهی.

میریسه **Miriseh**

← مهاباد، شهرستان مهاباد، استان آذربایجان غربی.

میش‌ور **Mišvar**

دهستان کلاردشت، شهرستان نوشهر. دائمی، ریزابهٔ سرداب‌رود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۲۰۰ متر. شیب متوسط ۱۸/۶ درصد. مسیر کلی، خاوری.
این رودخانه از دامنهٔ خاوری گرده‌کوه *Gerdeh kuh*، در ۵۵ کیلومتری باختر جنوبی نوشهر سرچشمه می‌گیرد و از درهٔ میش‌ور بسوی خاور روان می‌شود. در روستای بریر *Barir* با ریزابه‌ای که از دامنهٔ شمال خاوری علم‌کوه روان گردیده است، مخلوط می‌شود و در ۲ کیلومتری خاور روستای مزبور به سرداب‌رود می‌ریزد.

میل **Mil**

دهستان دورح، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ ماهی‌رود، حوضهٔ خاوری یا هامون (دریاچهٔ هامون صابری). طول ۳۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۹ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، ۲۰ کیلومتری شمال دورح. روستاهای مسیر: گاوی، کلات‌گاوآباد، کلات‌شب، تلغ‌دراز، کلات‌شیر و ماهی‌رود.

میمه **Meymeh**

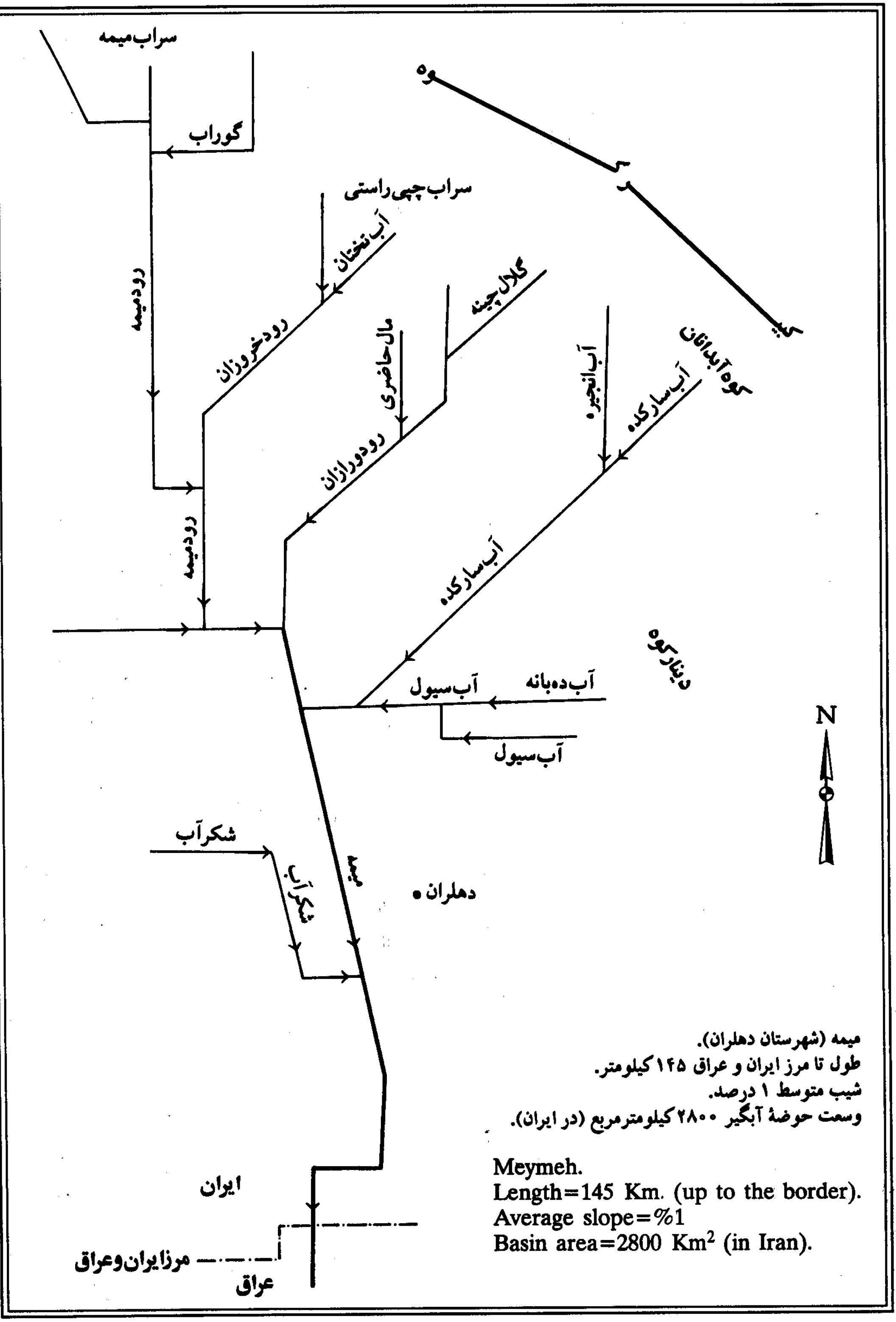
دهستانهای کوهپایه و مزدقانچای، شهرستان ساوه. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ مزدقان، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۲۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۰۰ متر. شیب متوسط ۳/۵ درصد. مسیر کلی، جنوب باختری.
سرچشمه، دامنهٔ جنوب باختری کوه اینجه‌قاره *Injeh qārreh*، ۶۳ کیلومتری شمال باختری ساوه. روستاهای مسیر، سنگک، مراغه و کردخورد *Kordxord* بالا. ریزشگاه، روستای خان‌بالا، ۶۳ کیلومتری باختر شمالی ساوه.

میمه **Meymeh**

شهرستان دهلران، استان ایلام. دائمی، ریزابهٔ رود دجله، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول تا مرز ایران و عراق ۱۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه (نقطهٔ خروج از مرز) حدود ۷۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
رودخانهٔ میمه از چشمه‌سارهایی مانند چشمهٔ لاله و سراب میمه واقع در منطقه‌ای بنام دن‌تونا *Dan-e Tunā*، در ۸۰ کیلومتری شمال باختری دهلران و ۷۲ کیلومتری خاور مهران سرچشمه گرفته و رو بسوی جنوب خاوری روان می‌شود. نخست در منطقهٔ آگربید *Āgerbid* واقع در دامنهٔ خاوری کوه دارخرمن با رود گوران مخلوط می‌شود و سپس به درهٔ میان کوههای کلاوندی *Kalāvandi* (در خاور) و کوههای دارخرمن و سرمیدان (در باختر) وارد شده و از کنار روستاهای امامزاده سید فخرالدین، زرّاب *Zarrāb*، گوران و تارقلی عبور می‌کند و پس از عبور از خاور زرین‌آباد (یا پهله *Pahleh*) با رودخانهٔ خروزان درهم می‌آمیزد و به درهٔ شمالی کوه اناران وارد می‌گردد. در این دره ضمن آمیختن با چندین ریزابهٔ بزرگ و کوچک، روستای سیدابراهیم را سیراب می‌کند و پس از آمیختن با رودخانهٔ ورازان بسوی دامنهٔ خاوری کوه اناران روان می‌شود. در این محل با رودخانهٔ سارکده و چندین ریزابهٔ دیگر مخلوط گشته و از درهٔ میان کوههای اناران (در باختر) و دینارکوه (در خاور) عبور می‌کند و به منطقهٔ دول منیری *Dul-e Moniri* وارد می‌شود و پس از قطع راه اتومبیل‌رو دهلران به مهران بسوی روستاهای اشراف‌آباد و فرخ‌آباد روان می‌گردد و در نقطه‌ای به فاصلهٔ ۲۶/۵ کیلومتری جنوب باختری دهلران از مرز ایران و عراق خارج شده و به کشور عراق وارد می‌گردد و در این کشور بنام نهرالطیب به رودخانهٔ دجله می‌ریزد.

میناب **Minãb**

شهرستانهای میناب و کهنوج، استانهای هرمزگان و کرمان. دائمی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۵۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه صفر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی نخست شمال باختری، سپس جنوبی و باختری. میانگین آبدهی سالانه ۲۹۰ میلیون مترمکعب (ایستگاه برنتین).
این رودخانه از کوههای بشاگرد واقع در دهستان مارز، در ۱۱۰ کیلومتری جنوب کهنوج سرچشمه می‌گیرد و بنام رودخانهٔ سولنگان رو بسوی شمال باختری سرازیر می‌شود و پس از

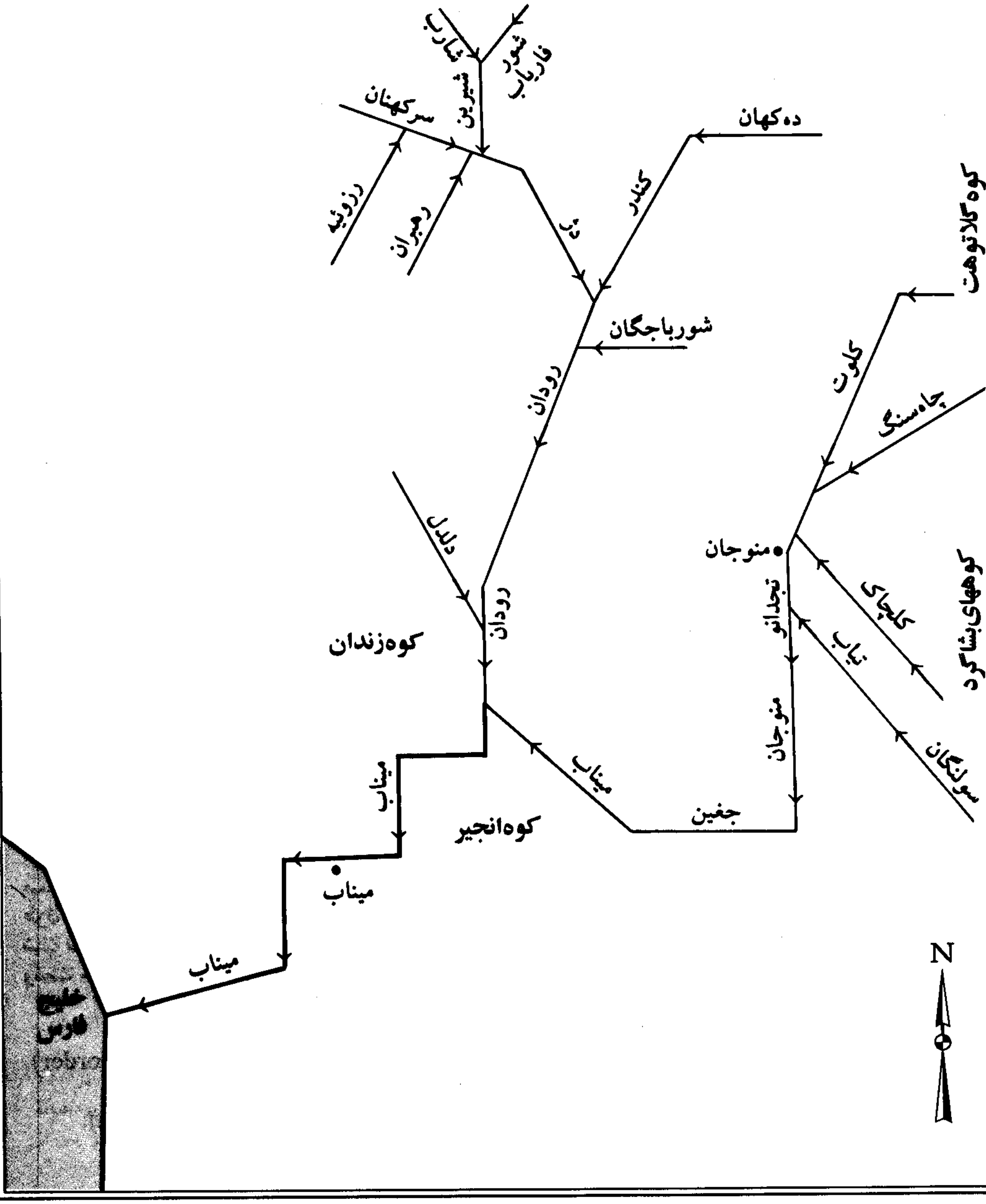


میمه (شهرستان دهلران).
طول تا مرز ایران و عراق ۱۴۵ کیلومتر.
شیب متوسط ۱ درصد.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۲۸۰۰ کیلومترمربع (در ایران).

Meymeh.
Length=145 Km. (up to the border).
Average slope=%1
Basin area=2800 Km^2 (in Iran).

Mināb.
Length=150 Km.
Average slope=%1.
Average annual discharge=290 mcm.
Average annual precipitation=170 mm.
Basin area=10800 Km^2.

میناب (شهرستانهای میناب و کهنوج).
طول ۱۵۰ کیلومتر.
شیب متوسط ۱ درصد.
میانگین آبدهی سالانه ۲۹۰ میلیون مترمکعب.
میانگین بارندگی سالانه ۱۷۰ میلیمتر.
وسعت حوضهٔ آبگیر حدود ۱۰،۸۰۰ کیلومترمربع.



ورود به دهستان منوجان به رودخانهٔ تیاب تغییر نام می‌دهد و با رودخانهٔ چاهسنگ مخلوط می‌شود و رودخانهٔ تجدانو را تشکیل می‌دهند. رودخانهٔ مزبور رو به جنوب وارد دهستان پشتکوه می‌گردد و گاه بنام رودخانهٔ منوجان نیز شناخته می‌شود. با رسیدن به روستای چراغ‌آباد بسوی باختر منحرف می‌گردد و پس از عبور از کنار روستای جغین به رود جغین تغییر نام می‌دهد و پس از آمیختن با رودهای کولاکی و بادکش از جنوب روستای جغین می‌گذرد و دوباره بسوی شمال باختری متوجه می‌شود و بنام رودخانهٔ میناب بسوی روستاهای برجک و غلات و برنتین روان می‌شود. در ۱۹ کیلومتری شمال خاوری میناب با رودخانهٔ رودان مخلوط می‌شود و پس از عبور از سد میناب از طریق درّهٔ خاوری شهر میناب به دهستان حومه وارد می‌شود و از کنار شهر میناب می‌گذرد و در دشت میناب پخش می‌گردد. شاخهٔ اصلی آن در ۲۱ کیلومتری جنوب باختری میناب وارد تنگهٔ هرمز می‌شود و از آنجا به خلیج و یا دریای عمان می‌ریزد. رودخانهٔ میناب مهمترین رودخانهٔ منطقه بوده و در تمام اوقات سال دارای آب می‌باشد.

Mayu **میو**

دهستان میانکوه، شهرستان دره‌گز. ریزابهٔ سنکزسو، حوضهٔ قره‌قوم. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۰۰ متر. شیب متوسط ۲/۶ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.

این رودخانه از دامنهٔ خاوری گردنهٔ آغ‌مزار، در ۴۱ کیلومتری جنوب باختری دره‌گز و ۵ کیلومتری باختر روستای آغ‌مزار سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی جنوب خاوری جریان می‌یابد. در ۵ کیلومتری جنوب خاوری روستای مزبور تغییر مسیر داده و بسوی خاور متوجه می‌گردد و پس از مشروب ساختن روستاهای خدامانلو و کپی مجدداً بطرف جنوب خاوری منحرف می‌شود و در شمال خاوری روستای کپکان به رودخانهٔ سنکزسو می‌ریزد.

Mo’rez **مؤرز**

← کرخه، استانهای ایلام، لرستان و خوزستان.

Nār **نار**

دهستان حلوان، شهرستان طبس. خشکرود، حوضهٔ دشت کویر. طول ۶۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۲ درصد. مسیر کلی باختری. سرچشمه، تنگل کج *Tangal-e Kaj*، ۸۵ کیلومتری باختر شمالی بشرویه.

Nār **نار**

دهستان حلوان، شهرستان طبس. فصلی، حوضهٔ دشت کویر. طول ۶۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۳۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۷۰۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی باختری. سرچشمه، دامنهٔ خاوری حلوان کوه، ۵۷ کیلومتری شمال باختری طبس.

Nāriyān rud **ناریان‌رود**

دهستان طالقان، شهرستان کرج. فصلی، ریزابهٔ طالقان‌رود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۱ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۰۹۰ متر. شیب متوسط ۱۱ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

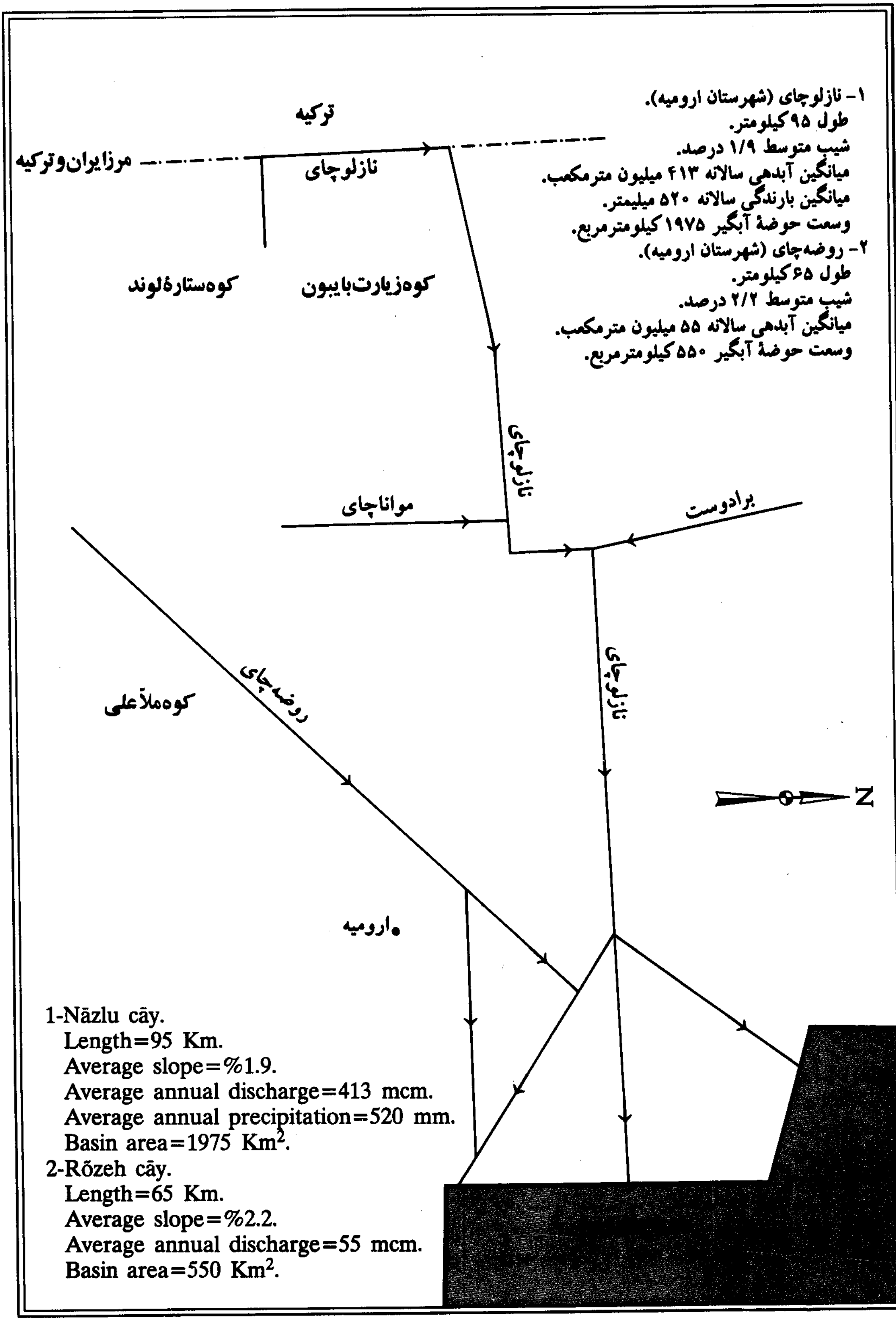
این رودخانه از دامنهٔ جنوبی کوه آلانه‌سر (اعلانثار)، در ۵۵ کیلومتری شمال کرج سرچشمه گرفته و رو به جنوب باختری از روستای ناریان می‌گذرد و پس از عبور از درهٔ میان کوههای لاشین *Lāšin* (در خاور) و دوهاله *Dohāleh* (در باختر) به طالقان‌رود می‌ریزد.

← طالقان‌رود، دهستان طالقان، شهرستان کرج.

Nāzlu cāy **نازلوچای**

دهستانهای برادوست و نازلوچای، شهرستان ارومیه (رضائیه). دائمی، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۹۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۷۰ متر. شیب متوسط ۱/۹ درصد. مسیر کلی خاور شمالی. میانگین آبدهی سالانه ۴۱۳ میلیون مترمکعب (ایستگاه تپیک).

رودخانهٔ نازلوچای از دامنه‌های باختری کوه زیارت بایبون *Ziyārat bāybun* و کوههای ستاره‌لوند *Setāreh lavand* و کمال *Kamāl*، در ۳۵ کیلومتری باختر ارومیه سرچشمه می‌گیرد و بخشی از خط مرز ایران و ترکیه را بطول ۱۰ کیلومتر تشکیل می‌دهد و پس از طی درّهٔ باختری کوه هرچین *Harcin* در ۲ کیلومتری جنوب روستای آووک *Āvuk* از خط مرز جدا گردیده و بسوی خاور شمالی متوجه می‌شود. در ۱ کیلومتری جنوب روستای هلانی *Halāni* با ریزابهٔ نسبتاً بزرگی که از کوههای الدرداغ *Aldardāq* و بای‌دوست *Bāydust* سرچشمه گرفته است مخلوط می‌شود و رو بسوی شمال خاوری از روستای بانی *Bāni* می‌گذرد و درّهٔ شمالی کوه خیزن *Xizan* را ضمن سیراب کردن روستاهای کورت‌کول *Kurtekavel* و پسان *Pesān* بسوی خاور می‌پیماید. از روستای پسان کمی بسوی جنوب خاوری تغییر جهت داده و با سیراب کردن روستای ارزین *Arzin* مجدداً بسوی خاور متوجه می‌شود. در شمال روستایی بنام دوبره *Dobareh* با ریزابه‌ای بنام مواناچای که از دامنه‌های خاوری کوههای زیارت‌بایبون، برده‌رش *Bardehraš* و سیت‌آو *Sitāvo* سرچشمه گرفته و بخشی از روستاهای دهستان ترگور *Targavar* را سیراب نموده است، مخلوط می‌گردد. از این نقطه نخست بطرف شمال خاوری متوجه می‌شود و پس از عبور از روستای کریم‌آباد بطرف شمال متوجه شده و درّهٔ باختری کوه مرزیوند *Marzivand* را طی می‌نماید و در روستای اسنگران *Asangarān* با رودخانهٔ برادوست مخلوط می‌شود و از درّهٔ میان کوههای زردی *Zardi* و مرزیوند عبور می‌کند و پس از گذشتن از روستای میرداوود *Mirdāvud* با ریزابهٔ نسبتاً بزرگی که از دامنهٔ جنوبی کوه شیخ بزید *Šeyx bazid* سرچشمه گرفته و قسمتهای خاوری دهستان برادوست را مشروب ساخته است مخلوط می‌شود و درّهٔ میان کوههای شندرداغ *Šenderdāq* و مرزیوند را بسوی خاور می‌پیماید و پس از سیراب نمودن نخستین آبادی از دهستان



۱- نازلوچای (شهرستان ارومیه).
طول ۹۵ کیلومتر.
شیب متوسط ۱/۹ درصد.
میانگین آبدهی سالانه ۴۱۳ میلیون مترمکعب.
میانگین بارندگی سالانه ۵۲۰ میلیمتر.
وسعت حوضۀ آبگیر ۱۹۷۵ کیلومترمربع.
۲- روضه‌چای (شهرستان ارومیه).
طول ۶۵ کیلومتر.
شیب متوسط ۲/۲ درصد.
میانگین آبدهی سالانه ۵۵ میلیون مترمکعب.
وسعت حوضۀ آبگیر ۵۵۰ کیلومترمربع.

1-Nāzlu cāy.
Length=95 Km.
Average slope=%1.9.
Average annual discharge=413 mcm.
Average annual precipitation=520 mm.
Basin area=1975 Km^2.
2-Rõzeh cāy.
Length=65 Km.
Average slope=%2.2.
Average annual discharge=55 mcm.
Basin area=550 Km^2.

نازلو یعنی روستای تپیک *Tapik* به شاخه‌های چندی تقسیم گردیده و روستاهای دشت نازلو را از قبیل بهلول‌آباد *Bohlul ābād*، آقاقلعه‌سی، قرالر، قلعه، جنیزه *Janizeh*، یورقانلو *Yurqānlu*، نازلو، بالو *Bālov*، کَوْسی *Kavsi*، پر *Par*، زنبلان *Zonbalān*، گجلار *Gajlār*، قرابوقلو *Qarāboqlu*، قازانعلی *Qāzānali*، برنج‌آباد و بسیار روستاهای دیگر، سرانجام در شمال خاوری روستای گزنق *Gazanaq* به دریاچهٔ ارومیه (رضائیه) می‌ریزد. در محلی که این رودخانه وارد دشت می‌گردد و با رودخانهٔ روضه‌چای مخلوط می‌شود دلتای وسیعی به وسعت حدود ۵۵۰ کیلومترمربع پدید می‌آید.

نازیل Nāzil

← شورو، شهرستانهای خاش و زاهدان.

ناشیو Nāšiv

دهستان دشت، شهرستان ارومیه (رضائیه). فصلی، ریزابهٔ رود برده‌سور، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۱۱ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۸۲۰ متر. شیب متوسط ۸/۹ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

این رودخانه از گردنهٔ ناشیو، در ۳۷ کیلومتری جنوب باختری ارومیه که کوههای شهیدان و مایی‌هلانه *Māyi halāneh* را بهم متصل می‌سازد سرچشمه گرفته و رو بسوی شمال از درّهٔ میان کوه کوکرو *Kokaro* در خاور و کوه شهیدان در باختر، عبور می‌کند و در یک کیلومتری خاور روستای جرمی به رودخانهٔ برده‌سور می‌ریزد.

ناصرآباد Nāser ābād

دهستان لواسان کوچک، شهرستان تهران. دائمی، ریزابهٔ جاجرود، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۱۱ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۵۰ متر. شیب متوسط ۷/۳ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

سرچشمه، ۲۹ کیلومتری شمال خاوری تهران و یک کیلومتری باختر روستای راحت‌آباد. روستاهای مسیر، روجان *Rujān* و گلندوک *Galanduak*، مسیر، درهٔ خاوری کوه ورجین *Varjin*.

نافلارود Nāflā rud

دهستان میان‌رود سفلی، شهرستان نور. فصلی، ریزابهٔ آلش‌رود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۱ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰- متر. شیب متوسط ۲/۴ درصد. مسیر کلی شمالی.

این رودخانه از ارتفاعات جنوبی دهستان میان‌رود سفلی، در ۳۶ کیلومتری جنوب خاوری نور سرچشمه گرفته و رو به شمال روان می‌گردد و ضمن عبور، از روستاهای ورزده *Varazdeh* بالا، ترونکلا *Tarun kalā* و رزک به آلش‌رود می‌ریزد.

ناگان Nāgān

دهستان چانف، شهرستان ایرانشهر. فصلی، ریزابهٔ رود برشک، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۵۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.

سرچشمه، ارتفاعات سیاه‌کوه، ۸۲ کیلومتری جنوب باختری ایرانشهر.

نالیوان Nālivān

دهستان مینودشت، شهرستان دشت گرگان. فصلی، ریزابهٔ رود گرگان، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۵ متر. شیب متوسط ۰/۹ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

رودخانهٔ نالیوان از شمال مینودشت، در ۱۷ کیلومتری خاور گنبدکاووس سرچشمه گرفته و رو بسوی شمال باختری جریان می‌یابد و در ۸ کیلومتری خاور شمالی گنبدکاووس به رود گرگان می‌ریزد.

ناورود Nāv rud

دهستان اسالم، شهرستان تالش. دائمی، حوضهٔ دریای خزر. طول ۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۸- متر. شیب متوسط ۴/۳ درصد. مسیر کلی خاور شمالی. میانگین آبدهی سالانه ۱۵۰ میلیون مترمکعب (ایستگاه اسالم).

این رودخانه از دامنهٔ خاوری کوه عجم‌داغ و چارسوداغ متعلق به رشته‌کوههای تالش یا بوقروداغ سرچشمه گرفته و درهٔ نسبتاً تنگ و پرشیب ناو را از میان جنگلهای انبوه بسوی خاور می‌پیماید. در روستای ناو ریزابه‌هایی که تشکیل‌دهندهٔ رودخانهٔ مزبور هستند بهم می‌پیوندد و از درهٔ مزبور بسوی دامنهٔ خاوری ارتفاعات تالش سرازیر می‌شود. پس از عبور از روستاهای خرفه‌گیل *Xarfehgil* و اسالم *Asālem* راه اتومبیل‌رو رضوانشهر به هشت‌پر را قطع می‌کند و در روستای سیاهچال به دریای خزر می‌ریزد.

ناهوگان Nāhugān

دهستان بشاگرد شرقی، شهرستان کهنوج. فصلی، ریزابهٔ رود کم سفید، حوضهٔ جزموریان. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۸۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی شمال باختری. سرچشمه کوههای کم‌زرد و کهنک *Kahnak* و گت‌عالی *Getāli*، ۱۰۵ کیلومتری خاور جنوبی میناب.

نجگ Najg

دهستان دلگان، شهرستان ایرانشهر. فصلی، ریزابهٔ رود بمپور، حوضهٔ جزموریان. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۰۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

سرچشمه، ۹۵ کیلومتری شمال باختری ایرانشهر. روستاهای مسیر، اسپوز *Espoz*، برکاباد *Barakābād*، شستوران *Šasturān* و نجگ. رود چاهان به این رودخانه می‌ریزد.

نخل Naxl

دهستانهای میغان ونه، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ رود کتخام، حوضهٔ کویر لوت. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۸ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

سرچشمه، ۹ کیلومتری خاور روستای میغان.

نخلک Naxlak

دهستان دستگردان، شهرستان طبس. فصلی، ریزابهٔ رود نمکی، حوضهٔ کویر لوت (نمکزار طبس). طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۰۰متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۸ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

سرچشمه، دامنهٔ خاوری حلوان‌کوه، ۵۰ کیلومتری شمال باختری طبس.

نذرآباد Nazr ābād

دهستان سروستان، شهرستان شیراز. فصلی، حوضهٔ نیریز، دریاچهٔ مهارلو. طول ۵۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۵۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

سرچشمه، کوههای پانعل و سلو *Salu*، ۳۳ کیلومتری جنوب خاوری سروستان.

نردبان Nardebān

دهستان فندرسک، شهرستان دشت گرگان (گنبد کاووس). فصلی، ریزابهٔ رود افراتخته، حوضهٔ دریای خزر. طول ۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۵۰ متر. شیب متوسط ۱۹ درصد. مسیر کلی، شمالی.

سرچشمه، دامنهٔ کوه سلطان‌میدان، در ۵۴ کیلومتری خاور جنوبی گرگان. ریزشگاه، یک کیلومتری باختر روستای شیرین‌آباد، در ۵۱ کیلومتری خاور جنوبی گرگان.

نرم‌آب Narmāb

دهستان مینودشت، شهرستان گنبدکاووس. فصلی، ریزابهٔ رود گرگان. حوضهٔ دریای خزر. طول ۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۵۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۰ متر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی نخست خاور شمالی، سپس باختری.

سرچشمه، کوه علی‌زمان، ۲۱ کیلومتری جنوب خاوری گنبد کاووس.

نز Naz

دهستان بشاگرد غربی، شهرستان میناب. دائمی، ریزابهٔ رود بشیراز، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۴۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۲۰ متر. شیب متوسط ۱/۶ درصد. مسیر کلی شمالی. سرچشمه کوه بن‌در *Bondar*، ۸۹ کیلومتری جنوب خاوری میناب. از روستایی بنام نز می‌گذرد.

نسا Nesā

← تقی‌آباد، شهرستان بم، استان کرمان.

نسا Nesā

دهستان فارغان، شهرستان بندرعباس. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ مزرعه، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۸۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

سرچشمه، کوه نارمند، ۸۲ کیلومتری شمال بندرعباس.

نسپران Nesparān

دهستان ملوران، شهرستان ایرانشهر. فصلی، ریزابهٔ رود گوهورک، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۷۲۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۵۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی باختری. سرچشمه ارتفاعات ۱۲۰ کیلومتری جنوب باختری ایرانشهر. از روستایی بنام نسپران می‌گذرد.

نشل Nešal

← شیرکلارود، دهستان بهرستاق، شهرستان آمل.

نصریان Nasriyān

دهستان نصریان، شهرستان دهلران. فصلی، ریزابهٔ رود دجله، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول تا مرز ایران و عراق ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه (نقطهٔ خروج از مرز) ۱۰۰ متر. شیب متوسط ۴ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.

این رودخانه پس از اینکه از دامنهٔ کوه اناران، ۴۲ کیلومتری باختر شمالی دهلران سرچشمه گرفت، از پاسگاه مرزی نصریان عبور می‌کند و پس از گذشتن از درهٔ میان کوههای برک‌کروی *Berk karvi* و باریک‌آب، در ۴۹ کیلومتری باختر شمالی دهلران از مرز خارج شده و به خاک عراق وارد می‌گردد. در کشور مزبور نخست با رود قافله‌جا مخلوط می‌شود و سپس به دجله می‌ریزد.

نعلین Na'leyn

دهستانهای منگور غربی و گورک نعلین، شهرستانهای پیرانشهر و سردشت. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ زه، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۵۰ متر. شیب متوسط ۳/۲ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

رودخانهٔ نعلین از دامنهٔ باختری کوه حسنه‌بشه *Hasanah bašah*، در ۳۹ کیلومتری جنوب خاوری پیرانشهر سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی باختر جریان می‌یابد و پس از مشروب نمودن روستای شهرستان بسوی شمال باختری متوجه می‌گردد. در یک کیلومتری جنوب خاوری روستای باستان‌بیک با ریزابه‌ای که از دامنهٔ جنوبی کوه شیلان‌آباد *Šilān*

ābād سرچشمه گرفته و روستاهای پالانسر *Pālānsar* ، ورمیشان *Vermišān* و بازرگان *Bāzargān* را سیراب ساخته است مخلوط می‌شود و پس از طی مسافت کوتاهی با ریزابهٔ کوچکی که از دامنهٔ باختری کوه قدّاره سرچشمه گرفته و رو بسوی باختر سرازیر گردیده است، درهم می‌آمیزد و پس از مشروب نمودن روستای باستان‌بیگ، کوه گرددره را از دامنهٔ شمالی دور می‌زند با سیراب ساختن روستای شختان *Šaxtān* در شمال باختری روستای قدرآباد *Qadr ābād* به رودخانهٔ زه می‌ریزد.

نکا **Nekā**

شهرستانهای گرگان و بهشهر، استان مازندران. دائمی، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۸۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۵- متر. شیب متوسط ۱/۸ درصد. مسیر کلی نخست باختری، سپس شمال باختری. میانگین آبدهی سالانه حدود ۱۵۰ میلیون مترمکعب (ایستگاه گیلورد).

رودخانهٔ نکا از دامنهٔ کوه یزدکی *Yazdeki* واقع در منطقه‌ای بنام اربس‌چال *Arbescāl* ، در ۳۶ کیلومتری جنوب خاوری گرگان سرچشمه می‌گیرد و بنام رودخانهٔ چهارباغ از مناطق حق‌علی و سورخان عبور می‌کند و به درّهٔ میان پیرگرده کوه و میان‌کوه وارد می‌گردد و ضمن عبور از مناطق سوره‌سنگ و زرشک‌درّه و سوتروبار *Sutrubār* ، روستای چهارباغ را سیراب می‌کند و به درّهٔ میان کوه سرلیسه و کوه سرخ‌آرام وارد می‌شود و با رودخانهٔ شاه‌کوه مخلوط می‌گردد و بدنبال آن با آب‌درّه رینو نیز درهم می‌آمیزد و کوه ترکه‌چال را از سوی دامنهٔ شمالی دور می‌زند و پس از عبور از جنوب روستای حاجی‌آباد با باریک‌آب مخلوط می‌شود و به اسب‌نیزه‌رودبار تغییر نام می‌دهد. رودخانهٔ اخیر ضمن عبور از درّهٔ میان کوه میلانه و گاوکوه با پائیزبن رودبار درهم می‌آمیزد و در دامنهٔ جنوبی کوه چلستان *Celestān* با آب‌درّه‌شمشیربر مخلوط می‌شود و به رود رادکان تغییر نام می‌دهد.

این رودخانه نیز پس از عبور از منطقهٔ چمن‌ساور *Camansāvar* با رودخانهٔ گلدین رودبار مخلوط می‌شود و بنام رود نکا رو به باختر روان می‌شود و دامنهٔ شمالی کوه کبودریز را بسوی باختر جنوبی می‌پیماید. در ۲ کیلومتری خاور روستای سفیدجاه با ریزابه‌ای که از جنوب سرازیر شده مخلوط می‌گردد و در روستای چانه‌پل *Cānehpel* با رودخانهٔ کیاسر تلاقی می‌کند و درّهٔ نکا را رو به باختر می‌پیماید. در این دره ضمن آمیختن با چند ریزابهٔ شمالی و جنوبی روستاهای رودبار محمدآباد و گیلورد بزرگ *Gilavard* را مشروب می‌کند و با طی چند قوس کوچک و بزرگ بسوی روستای کنت *Kent* روان می‌شود. در حوالی روستای آبلو *Ābelu* با رودخانهٔ لکشا مخلوط می‌گردد، سپس از میان شهر نکا عبور می‌کند و با قطع راه‌آهن ساری - گرگان رو به جنوب باختری و سپس بسوی شمال باختری متوجه می‌گردد. در این مسیر روستاهای سیاوش‌کلا، عزت‌الدین، بایه‌کلا *Bāyekolā* طبقده و ولوجا *Valujā* را سیراب می‌کند و سرانجام در ۲۲ کیلومتری شمال باختری نکا به دریای خزر می‌ریزد.

نگیسون **Nagisun**

دهستان جزموریان، شهرستان کهنوج. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ موردان، حوضهٔ جزموریان. طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۰۰ متر. شیب متوسط ۲/۳ درصد. مسیر کلی جنوبی.

سرچشمه، چشمه‌سارهای مزرعهٔ نگیسون، ۱۰۰ کیلومتری شمال خاوری کهنوج.

نمارُستاق **Namārostāq**

دهستان نمارستاق، شهرستان نور. دائمی، ریزابهٔ هراز جنوبی، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۱۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۷۰ متر. شیب متوسط ۷/۳ درصد. مسیر کلی خاوری. میانگین آبدهی سالانه ۵۳ مترمکعب (ایستگاه پنجاب).

رودخانهٔ نمارستاق از تلاقی سیاهرود و ریزابه‌ای که از درهٔ کلا جریان یافته است، در روستای نمار *Namār* ، در ۵۳ کیلومتری جنوب نور تشکیل می‌گردد و رو به خاور جریان می‌یابد. در مسیر خود روستاهای کلری *Koleri* ، امره *Amreh* ، سوآ *Suā* و سنجاب را مشروب می‌سازد و ضمن مخلوط شدن با دو ریزابهٔ اصلی که یکی از کوچلم دره *Koclem darreh* ، و دیگری از گوی‌دره *Gavi darreh* سرازیر شده‌اند، در روستای علی‌آباد به رودخانهٔ هراز جنوبی می‌ریزد.

نمرود **Nam rud**

← نیم‌رود، دهستان قزقانچای، شهرستان دماوند.

نمک‌آب **Namakāb**

دهستان کلرودپی، شهرستان نوشهر. حوضهٔ دریای خزر. طول ۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۵۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۵- متر. شیب متوسط ۷ درصد. مسیر کلی شمالی.

این رودخانه از دامنهٔ شمالی کوه تاشر *Tāšar* ، در ۳۲ کیلومتری خاور جنوبی نوشهر سرچشمه گرفته و پس از عبور از صلاح‌الدین‌کلا به دریای خزر می‌ریزد.

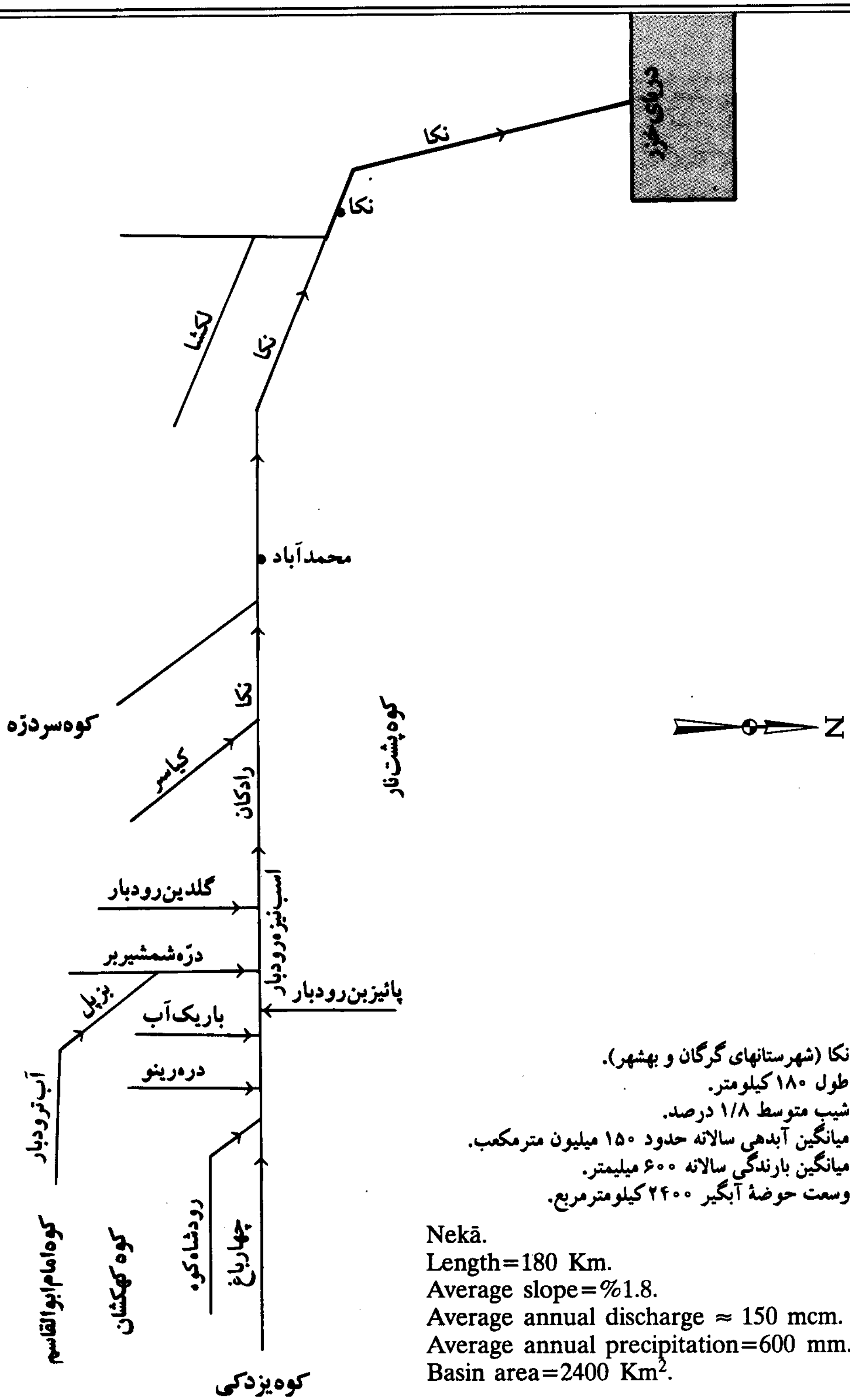
نمک‌آب‌رود **Namakāb rud**

دهستان رودبار، شهرستان دامغان. فصلی، ریزابهٔ دامغان‌رود، حوضهٔ دشت کویر (کویر حاج علی‌قلی). طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۹۰ متر. شیب متوسط ۳/۳ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

این رودخانه از دامنهٔ شمالی کوه ارقن‌جاری *Arqan Jāri*، در ۳۹ کیلومتری شمال باختری دامغان سرچشمه می‌گیرد و بنام رود نمکه رو به خاور جریان می‌یابد. در روستای نمکه تغییر مسیر می‌دهد و رو به جنوب خاوری سرازیر می‌گردد و پس از آمیختن با رودخانهٔ شوراب به دامغان‌رود می‌ریزد.

نمکزار **Namakzār**

شهرستانهای بیرجند و فردوس و طبس، استان خراسان. فصلی، ریزابهٔ رودشور، حوضهٔ کویر لوت (کویرسرجنگل). طول ۳۳۰



نکا (شهرستانهای گرگان و بهشهر).
طول ۱۸۰ کیلومتر.
شیب متوسط ۱/۸ درصد.
میانگین آبدهی سالانه حدود ۱۵۰ میلیون مترمکعب.
میانگین بارندگی سالانه ۶۰۰ میلیمتر.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۲۴۰۰ کیلومترمربع.

Nekā.
Length=180 Km.
Average slope=%1.8.
Average annual discharge ≈ 150 mcm.
Average annual precipitation=600 mm.
Basin area=2400 Km^2.

کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۰۰ متر. شیب متوسط ۰/۵ درصد. مسیر کلی نخست باختر جنوبی و سپس جنوب باختری و در آخر مسیر جنوبی.
این رودخانه از دامنهٔ کوههای میناباد واقع در دهستانهای مؤمن‌آباد و شاخنات، در ۳۱ کیلومتری خاور شمالی بیرجند سرچشمه گرفته و بنام رودخانهٔ روغ بسوی خاور جنوبی سرازیر می‌شود و پس از عبور از روستای مراک *Marāk* با ریزابه‌های چندی که غالباً از خاور سرچشمه گرفته‌اند مخلوط می‌گردد و بنام رودخانهٔ بیرجند بسوی شهر بیرجند روان می‌شود. در باختر بیرجند با رودخانهٔ مزگ درهم می‌آمیزد و در ۱۱ کیلومتری باختر شهر مزبور با رودخانهٔ عشقفتوک مخلوط می‌گردد. در ورود به دهستان خوسف نخست با رودشور و سپس با رودخانه‌های گرگ و چشمه‌زرد مخلوط می‌گردد و بنام شاهرود بسوی دامنهٔ خاوری و جنوبی. کوه کمرشیرین روان می‌شود. در اینجا نخست با رودخانهٔ بی‌بیان و سپس با رودخانهٔ گاریجگان درهم آمیخته و به رودشور تغییر نام می‌یابد و همچنان رو به باختر جنوبی از شهرستان بیرجند خارج شده و از طریق دهستان سه‌قلعه به دهستان دیهوک از شهرستان طبس وارد می‌گردد. در دهستان سه‌قلعه با رودخانهٔ چهارشحنه مخلوط می‌شود و در ورود به شهرستان طبس به رود نمکزار تغییر نام داده و بسوی جنوب باختری روان می‌شود و از میان کویرلوت عبور می‌کند و در ۲۳ کیلومتری جنوب خاوری نای‌بند تغییر مسیر داده و بنام حماررود رو به جنوب جریان می‌یابد و سرانجام در حاشیهٔ شمالی استان کرمان به رودشور می‌پیوندد.

Namakeh **نمکه**
← نمک‌آب‌رود، دهستان رودبار، شهرستان دامغان.

Namaki **نمکی**
شهرستان طبس، استان خراسان. فصلی، حوضهٔ کویر لوت (نمکزار طبس). طول ۱۰۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۶۰۰ متر. شیب متوسط ۰/۵ درصد. مسیر کلی جنوبی.
این رودخانه که خشکرودی بیش نیست از دامنهٔ کوههای خال، ماری و قلّهٔ روآب‌کوه، در ۵۵ کیلومتری شمال باختری طبس سرچشمه گرفته و ضمن عبور از دهستانهای کوه یخاب و دستگردان، ده محمد و کریت در دهستان دیهوک به نمکزار طبس می‌ریزد. در طول مسیر ریزابه‌های بسیاری از جمله رودخانهٔ نخلک و درّه‌بید به آن می‌پیوندند.

Namin cāy **نمین‌چای**
دهستان ویلکیج *Vilkij* شهرستان اردبیل. فصلی، ریزابهٔ قره‌سو، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۳۰۰ متر. شیب متوسط ۳/۲ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
رودخانهٔ نمین‌چای از دامنهٔ جنوبی کوههای مرز ایران و جمهوری آذربایجان، ۳۴ کیلومتری شمال خاوری اردبیل سرچشمه گرفته و پس از سیراب کردن نمین در روستای نوجه‌ده *Nōjehdeh* به قره‌سو می‌ریزد.

Noj rud **نوج‌رود**
دهستان میانرود علیا، شهرستان نور. فصلی، ریزابهٔ هراز باختری (نوررود)، حوضهٔ دریای خزر. طول ۷/۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۰۰ متر. شیب متوسط ۱۴/۷ درصد. مسیر کلی شمالی.
این رودخانه از دامنهٔ شمالی کوه نازر *Nāzar*، در ۴۹ کیلومتری جنوب نور سرچشمه گرفته و از درّهٔ خاوری کوه چشمه‌کنار بسوی شمال سرازیر می‌شود و پس از عبور از روستای نوج در ۴ کیلومتری شمال خاوری روستای مزبور به هراز باختری (نوررود) می‌ریزد.

Nōdeh **نوده**
دهستان رامیان، شهرستان دشت گرگان. فصلی، ریزابهٔ رود گرگان، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۵ متر. شیب متوسط ۰/۵ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
این رودخانه که در واقع یکی از شاخه‌های رود تیل‌آباد بشمار می‌آید در ۶ کیلومتری خاور آزادشهر (شاه‌پسند) از رود تیل‌آباد جدا می‌گردد و پس از طی یک قوس راستگرد رو بسوی شمال جریان می‌یابد و از باختر روستای قزلجه واقع در دشت گرگان عبور می‌کند و پس از مشروب نمودن روستای آرتق *Ārteq* در یک کیلومتری باختر روستای ارسخان *Arasxān* با رودخانهٔ کرنکی درهم می‌آمیزد. از این نقطه رو بسوی باختر تغییر جهت داده و در ۴ کیلومتری جنوب باختری گنبدکاووس به رود گرگان می‌ریزد.
← تیل‌آباد، دهستانهای قانچی و رامیان، شهرستان دشت گرگان.

Nurāb **نوراب**
← هیرمند. مرز ایران و افغانستان.

Nur rud **نوررود**
← هراز. شهرستانهای نور و آمل.

Nō rud **نورود**
دهستانهای کوچصفهان و خشک‌بیجار، شهرستان رشت. دائمی، شاخهٔ دلتایی سفیدرود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۳۵ کیلومتر. ارتفاع محل انشعاب ۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۸- متر. شیب متوسط ۰/۲ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
این رودخانه در باختر روستای نصرآباد از سفیدرود جدا می‌شود و یکی از شاخه‌های بزرگ دلتای سفیدرود را تشکیل می‌دهد. رودخانهٔ مزبور رو بسوی شمال از لاله‌دشت *Lālehdašt* می‌گذرد و پس از قطع راه اتومبیل‌رو رشت به کوچصفهان رو بسوی شمال خاور متوجه گردیده و پس از عبور از باختر لشت‌نشا *Lašt-e Nešā* در روستای خشک استلخ *Xošk estalx* به دریای خزر می‌ریزد.

نوشا **Nušā**
دهستان دوهزار، شهرستان تنکابن (شهسوار). دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ دوهزار، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۲۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۷۷۰ متر. شیب متوسط ۱۱/۳ درصد. مسیر کلی، شمال خاوری.
رودخانهٔ نوشا از دامنهٔ شمال خاوری کوه خشه‌چال *Xašā cāl* در ۴۱ کیلومتری جنوب باختری تنکابن (شهسوار) سرچشمه گرفته و با شیب تند از میان دره‌ای جنگلی بسوی خاور سرازیر می‌گردد. پس از طی حدود ۱۰ کیلومتر با ریزابه‌ای که از دامنهٔ شمالی کوههای گی‌جکین *Gijakin* و نیاردرّه *Niyār darreh* سرچشمه گرفته و رو به شمال خاوری سرازیر شده است، مخلوط می‌شود و از میان جنگل بسوی روستای کل‌توله‌سر *Kol-e Tolehsar* روان می‌شود و در روستای کلیشم *Kelišem* به رودخانهٔ دوهزار می‌ریزد.

نوقون‌درّه **Nuqun darreh ?**
دهستان کندکلی، شهرستان مشهد. فصلی، حوضهٔ صحرای قره‌قوم. طول تا مرز ایران و ترکمنستان حدود ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۷۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه (نقطهٔ خروج از مرز) ۴۰۰ متر. شیب متوسط ۳/۵ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
سرچشمه، ارتفاعات ۵۸ کیلومتری باختر سرخس.

نوکارمن **Nokārman**
دهستان بسطام، شهرستان شاهرود. فصلی، ریزابهٔ رود تاش، حوضهٔ دشت کویر (کویر حاج علی‌قلی). طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۰۰ متر. شیب متوسط ۸ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه شاهوار، ۳۰ کیلومتری شمال باختری شاهرود.

نوک‌رود **Nok rud**
دهستان لنگارود، شهرستان تنکابن(شهسوار). فصلی، ریزابهٔ کاظم‌رود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۰ متر. شیب متوسط ۹/۵ درصد. مسیر کلی شمالی و شمال خاوری.
این رودخانه از د امنهٔ شمالی کوه لاله‌خونی‌گردن، در ۳۰ کیلومتری جنوب خاوری تنکابن(شهسوار) سرچشمه گرفته و پس از طی ۱۰ کیلومتر که سراسر از میان جنگل می‌گذرد، در یک کیلومتری جنوب روستای ماشل‌آباد به کاظم رود می‌ریزد.

نوکودار **Nukodār**
دهستان جالق، شهرستان سراوان. فصلی، ریزابهٔ رود جالق، حوضهٔ خاوری یا هامون (هامون ماشکل). طول ۵۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری. سرچشمه ارتفاعات ۵۹ کیلومتری شمال باختری سراوان.

نوکی **Nuki**
دهستان چانف، شهرستان ایرانشهر. فصلی، ریزابهٔ رود شهجونج، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۰۲۰ متر. شیب متوسط ۳/۲ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.
سرچشمه، ۷۵ کیلومتری جنوب باختری ایرانشهر.

نوگین **Nugin**
← توجیدر، دهستان سورک، شهرستان جاسک.

نُه‌آب **Noh āb**
دهستانهای چوپانان و انارک، شهرستان نائین. فصلی، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۷۳۰ متر. شیب متوسط ۰/۶ درصد. مسیر کلی باختر شمالی.
این رودخانه از دامنهٔ کوههای سمع *Sam'* و کرمو *Kermu*، ۴۷ کیلومتری جنوب باختری خور و ۷ کیلومتری باختر جنوبی ایراج *Irāj* سرچشمه گرفته و پس از آمیختن با رودخانهٔ آب جانو بسوی دامنهٔ جنوبی کوههای خرشاش *Xaršāš* وزالوبند و تختک روان می‌شود و در ۶۷ کیلومتری شمال انارک به شن‌زارهای دشت کویر فرو می‌رود.

نهر اعظم **Nahr-e A'zam**
← خشک، دهستان حومه، شهرستان شیراز.

نهراعظم **Nahr-e A'zam**
← شور دهرم، شهرستان فیروزآباد، استان فارس.

نهربفره **Nahr-e Bafrah**
دهستان باشتین، شهرستان سبزوار. فصلی، ریزابهٔ کال‌شورسبزوار، حوضهٔ دشت کویر. طول ۳۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۴۰ متر. شیب متوسط ۴/۴ درصد. مسیر کلی جنوبی.
این رودخانه از دامنهٔ جنوبی کوه نظرگاه واقع در کوههای جغتای، در ۴۱ کیلومتری باختر شمالی سبزوار سرچشمه می‌گیرد و از درهٔ خاوری کوه لور *Lur* رو به جنوب سرازیر می‌شود و پس از قطع راه اتومبیل‌رو سبزوار به شاهرود، از روستاهای فیض‌آباد و شهرعین عبور می‌کند و به کال‌شور سبزوار می‌ریزد.

نهربهره **Nahr-e Bahreh**
دهستانهای اسماعیلیه و خنافره، شهرستانهای اهواز و خرمشهر. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ خور، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۱۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۵ متر. شیب متوسط صفر. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، حوالی روستای بهره، ۳۹ کیلومتری شمال شادگان.

نهر خیّن **Nahr-e Xayyen**
شهرستان خرمشهر، استان خوزستان. دائمی، ریزابهٔ اروندرود، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان، رودخانهٔ مرزی ایران و

عــراق. طـول بـخش مـرزی ۹ کـیلومتر. ارتـفاع سـرچشـمه (نقطهٔ‌ورود به مرز) حدود ۳ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۳ متر. شیب متوسط صفر. مسیر کلی خاور جنوبی. خط مرزی ایران و عراق در نقطه‌ای به مختصات طولی حدود ۴۸ درجه و ۲ دقیقه و عرض حدود ۳۰ درجه و ۲۹ دقیقه وارد نهر مزبور می‌شود و از آنجا به اروندرود می‌پیوندد. نهر خیّن در واقع شاخه‌ای از اروندرود است که در خاک عـراق از رودخـانهٔ مـزبور جـدا گردیده است.

نهرديالا **Nahr-e Diyālā**

← آب سیروان، شهرستانهای سنندج، مریوان و پاوه.

نهرسبّاب **Nahr-e Sabbad**

دهستان خنافره، شهرستان خرمشهر. فصلی، ریزابـهٔ رودخـانهٔ خور. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عـمان. طـول ۹ کـیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۱۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۵ متر. شیب متوسط ۰/۱ درصد. مسیر کلی جنوبی.

نهرشادگان **Nahr-e Šādgān**

دهستانهای خنافره و برزین، شهرستان خرمشهر. دائمی، ریزابهٔ رودکارون، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول حدود ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۵ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۳ متر. شیب متوسط صفر. مسیر کلی باختر جنوبی.
این رودخانه در واقع شاخه‌ای است از رودخانهٔ مـاله کـه در دشت شادگان تقسیم گشته و دو شاخهٔ آن بنام شادگان شمالی و شادگان جنوبی از آن جدا می‌گردد و در ۱۴ کیلومتری شـمال خاوری خرمشهر به رود کارون می‌ریزد.

نهرشاهور **Nahr-e Šāhur**

← شاهور، شهرستانهای دزفول و اهواز، استان خوزستان.

نهر شش‌آسیاب **Nahr-e Šeš āsiyāb**

دهستان دامنکوه، شهرستان دامغان. فصلی، ریـزابـهٔ کـال‌شور، حوضهٔ دشت کویر (کویر حاج عـلی‌قلی). طـول ۴۷ کـیلومتر. ارتفاع سرچشمه بطور متوسط ۲۵۰۰ متر. ارتـفاع ریـزشگاه ۱۰۷۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی جنوبی.
این رودخانه طی ریزابه‌های متعدد کـه از کـوههای گـاوخسه *Gāvxoseh*، مـحمدحنفی، ورّجـه *Varrajeh* و لب‌نسـار *Labnesār* حدود ۳۵کیلومتری شمال خاوری دامغان سرچشمه مـی‌گیرد و پس از سیراب سـاختن روستـاهای مـهماندویه *Mehmānduyeh* و تـزره *Tazareh* از درهٔ مـیان کـوههای دوخال *Doxāl* (در خاور) و لعل‌آب (در باختر) عبور می‌کند و به کوهپایهٔ شمال خاوری دامغان وارد می‌گردد. در این مسـیر نـخست راه اتـومبیل‌رو دامـغان شـاهرود را در روسـتای مهماندوست قطع می‌کند و سپس در روستای امام‌آباد با خط آهن دامغان - شاهرود برخورد کرده و در ۱۹ کیلومتری خاور جنوبی دامغان به کال‌شور می‌ریزد.

نهر شوراب **Nahr-e Šurāb**

دهستان برکوه، شهرستان کاشمر. فصلی، ریزابهٔ کال شش‌تراز، حوضهٔ دشت کویر. طول ۱۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۸۰۰ متر. شیب متوسط ۳/۶ درصد. سرچشمه، دامنهٔ کوه سنگ‌سفید، ۳۷ کیلومتری شمال خـاوری کاشمر.
نهر شوراب با کال شـوراب در ۲ کـیلومتری شـمال بـاختری روستای تنورجه *Tanurjeh* مخلوط شده و به کال شش‌تـراز تبدیل می‌گردد.

نهرعطش **Nahr-e Ataš**

دهستان خنافره، شهرستان خرمشهر. فصلی، ریزابـهٔ رودخـانهٔ خور، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عـمان. طـول ۹ کـیلومتر. ارتفاع سرچشمه حدود ۱۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۵ متر. شیب متوسط ۰/۱ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.

نهر قطرانی **Nahr-e Qatrāni**

← جـرّاحـی، شـهرستانهای کـهگیلویه، بـهبهان، رامـهرمز، بندرماهشهر و خرمشهر.

نهرگاهن **Nahr-e Gāhen**

← ماله، شـهرستانهای رامـهرمز و اهـواز و خـرمشهر، اسـتان خوزستان.

نهندچای **Nahand cāy**

دهستان مواضع‌خان، شهرستان اهر. فصلی، ریزابـهٔ تـلخه‌رود، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طـول ۴۵ کـیلومتر. ارتـفاع سرچشمه ۲۶۵۰ مـتر. ارتـفاع ریـزشگاه ۱۴۰۰ مـتر. شـیب متوسط ۲/۸ درصد. مسیر کلی جنوبی. میانگین آبدهی سالانه ۴۶ میلیون مترمکعب (ایستگاه نهند).
این رودخانه از دامنه‌های جنوب خاوری کوه کسبه واقع در ۴۵ کیلومتری شمال خاوری تبریز سرچشمه می‌گیرد. نخست بطرف جنوب خاوری جـریان مـی‌یابد و پس از عـبور از روسـتای برون‌درق *Borundaraq* بطرف جنوب متوجه مـی‌گردد و در حوالی روستای نهند با ریزابه‌ای که از شمال می‌آید مـخلوط می‌شود و همچنان بسوی جنوب روان می‌گردد و پس از عبور از روستای تازه‌کند در ۳کیلومتری شمال خاوری روستای کمند *Kamand* به تلخه‌رود می‌ریزد.

نهنگ **Nahang**

شهرستان سراوان، استان سیستان و بلوچستان. دائمی، حـوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. رودخانهٔ مرزی ایران و پاکستان. طول تا مرز ایران و پاکستان ۱۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشـمه ۱۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه (نقطهٔ خروج از مرز) حدود ۲۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۶ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
رودخانهٔ نهنگ از ۱۴۰کیلومتری جنوب خاوری سراوان واقع در دهستان بم‌پشت سرچشمه می‌گیرد و در نقطه‌ای به مختصات طولی ۶۱ درجه و ۷ دقیقه و عرض ۲۶ درجه و ۳۹ دقیقه به

مرز ایران و پاکستان وارد می‌گردد و رو به باختر و سپس بسوی باختر جنوبی جریان می‌یابد. در سر راه با ریزابه‌های فراوانی که از ارتفاعات اطراف مرز سرازیر شده‌اند مخلوط می‌شود و با پیوستن به رودخانهٔ شاهی‌کور بسوی جنوب باختری متوجه می‌گردد و پس از مخلوط شدن با رودخانهٔ کوه پست بسوی جنوب روان می‌شود و سرانجام در نقطه‌ای به مختصات ۶۲ درجه و ۱۳ دقیقه طولی و ۲۶ درجه و ۱۵ دقیقه عرضی از مرز خارج می‌گردد و به کشور پاکستان داخل می‌شود. در کشور مزبور نخست بسوی جنوب و سپس بسوی خاور متوجه می‌گردد و پس از مخلوط شدن با رودکج به رود دشت کئور تغییر نام می‌یابد و سرانجام به خلیج گواتر می‌ریزد.

نیسان **Neysān**

← کرخه، استانهای ایلام، لرستان و خوزستان.

نیکشهر **Nikšahr**

← کهیر، دهستانهای نیکشهر و کنارک، شهرستان چابهار.

نیم‌رود **Nim rud**

دهستان قزقانچای، شهرستان دماوند. دائمی، ریزابهٔ حبله‌رود، حوضهٔ دشت کویر. طول ۵۱ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۲۰ متر. شیب متوسط ۲/۵ درصد. مسیر کلی خاوری. میانگین آبدهی سالانه ۱۶۰ میلیون مترمکعب (ایستگاه اندها).

این رودخانه از دامنهٔ شمالی کوه قره‌داغ، در ۲۰ کیلومتری خاور شمالی دماوند بنام آب قزقانچای سرچشمه گرفته و رو به خاور از دره میان کوههای پاشوره و رنگرج‌دکان *Rangrajdokān* (در شمال) و کوههای قرەداغ و اسبگیرون و زرین‌کوه (در جنوب) عبور می‌کند و پس از سیراب ساختن روستاهای نجف‌در، بهان *Behān* و آسور *Āsur* و مخلوط شدن با یک ریزابهٔ شمال باختری در ۲ کیلومتری شمال روستای وشتان *Voštān* با فرح‌رود مخلوط می‌گردد و پس از عبور از روستای سُله‌بُن *Solehbon* راه اتومبیل‌رو تهران – فیروزکوه را قطع می‌کند و ضمن سیراب نمودن روستاهای هرانده و خمده *Xomedeh* در ۱۴ کیلومتری جنوب باختری فیروزکوه با رودخانهٔ فیروزکوه مخلوط می‌گردد و حبله‌رود را تشکیل می‌دهند.

نی‌نه‌رود **Neyneh rud**

دهستان رودبار، شهرستان قزوین. دائمی، ریزابهٔ شاهرود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۱۰ متر. شیب متوسط ۷/۸ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

این رودخانه از بهم پیوستن رودهای شنگل‌رود و چپارود، در ۴۶ کیلومتری شمال خاوری قزوین تشکیل می‌گردد و رو به جنوب باختری جریان می‌یابد و پس از مشروب ساختن روستای هیر *Hir* به درهٔ باختری سیاه‌کوه وارد می‌گردد و پس از خروج از درهٔ مزبور به شاهرود می‌ریزد.

وارنگه‌رود **Vārangeh rud**

دهستان شهرستانک، شهرستان کرج. دائمی، ریزابهٔ ولایت‌رود، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۲۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۶۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۳۲۰ متر. شیب متوسط ۶ درصد. مسیر کلی باختری.

این رودخانه از دامنهٔ باختری کوههای رستم‌چال و پالون‌گردن، در ۶۱ کیلومتری خاور شمالی کرج سرچشمه گرفته و از درهٔ میان کوههای خرسرک *Xarsarak* (در شمال) و سیکنو *Sikenu* (در جنوب) رو به باختر روان می‌شود و با طی یک قوس چپگرد به روستای وارنگه‌رود رسیده و در ۳ کیلومتری جنوب آن به رودخانهٔ ولایت‌رود می‌ریزد.

وازرود **Vāz rud**

دهستان نابیج، شهرستان نور. دائمی، حوضهٔ دریای خزر. طول ۳۶ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۵- متر. شیب متوسط ۳/۴ درصد. مسیر کلی شمالی.

این رودخانه از بهم پیوستن رودخانه‌های آب‌دوله‌سرا و آب‌گنزاسرا، در روستای وازبالا، در ۲۸ کیلومتری جنوب خاوری نور، تشکیل می‌یابد و ضمن عبور از درهٔ میان کوههای چلینلو *Celinlu* (در خاور) و فیروزلو (در باختر) روستاهای واز پائین و تنگه‌سرا را سیراب می‌کند، سپس رو بسوی شمال از روستاهای جوربند و چمستان *Camestān* می‌گذرد و به دشت ساحلی وارد می‌گردد. در شهرک چمستان بسوی شمال خاوری منحرف شده و پس از طی ۷ کیلومتر با ریزابهٔ نسبتاً بزرگی که از دامنهٔ شمالی کوه چلینلو سرچشمه گرفته است درهم می‌آمیزد و مجدداً رو به شمال تغییر جهت داده و پس از سیراب نمودن روستای رائین سالده *Rā'in sāldeh* در روستای امیرآباد به دریای خزر می‌ریزد.

واشیار **Vāšiyār ?**

دهستان ماسال، شهرستان تالش. فصلی، ریزابهٔ رود خونی، حوضهٔ دریای خزر. طول ۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۵۰ متر. شیب متوسط ۲۴ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.

سرچشمه، روستای رش‌دره‌پشت، ۲۲ کیلومتری جنوب باختری ماسال.

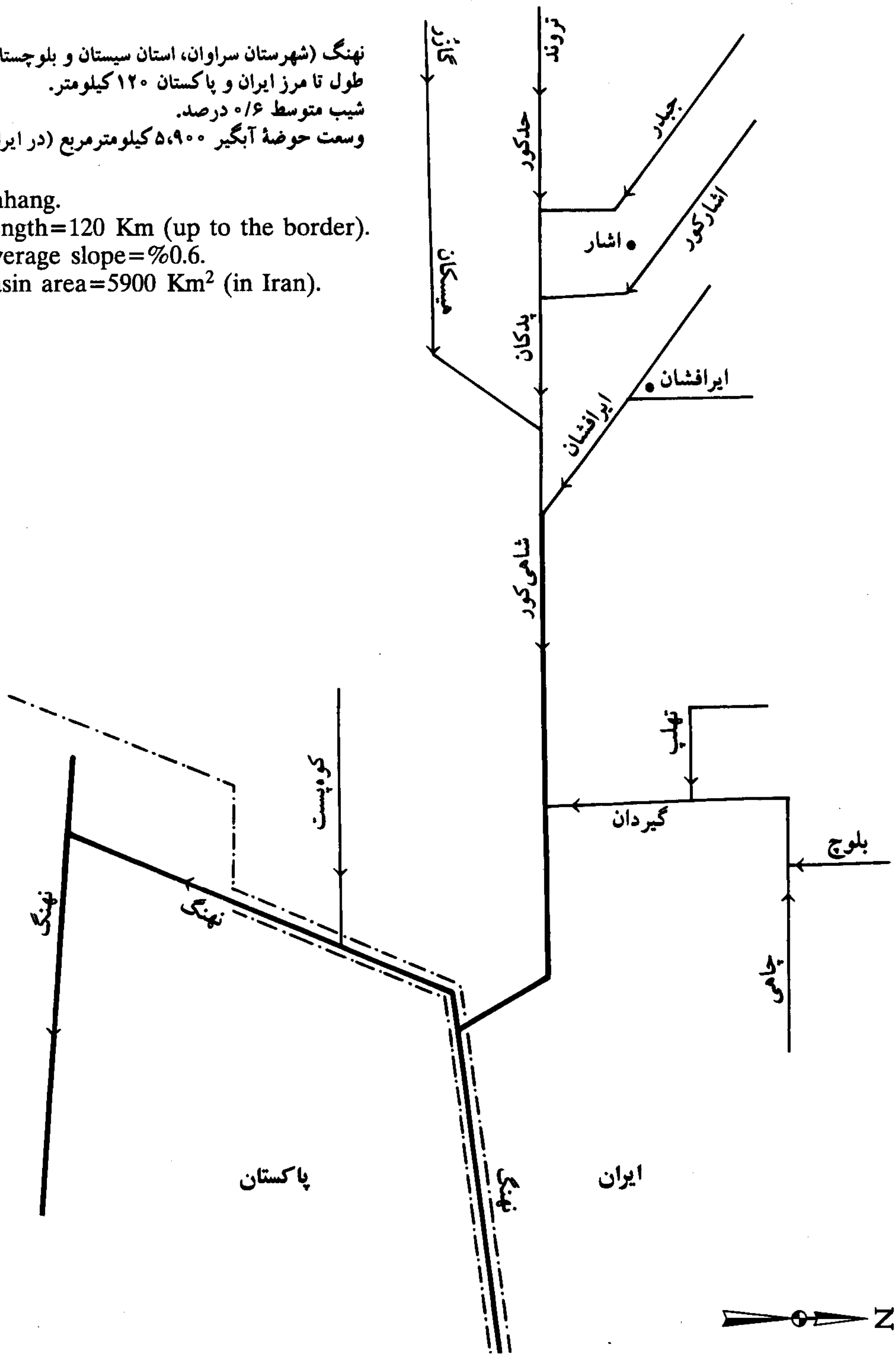
وانق‌چای **Vāneq cāy**

دهستانهای ملایعقوب و حومه، شهرستان سراب. فصلی، ریزابهٔ تلخه‌رود، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۷۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی باختری.

این رودخانه طی ریزابه‌های بسیاری که همگی از چشمه‌سارهای دامنهٔ شمالی رشته‌کوههای بزقوش سرازیر شده‌اند سرچشمه گرفته و پس از سیر اب نمودن روستاهای دهستان ملایعقوب مانند رج *Raj* ، سلطان‌آباد، وانق بالا و پائین، نرمیق *Narmiq* و ملایعقوب، درهٔ شمالی کوه قلعه‌باشی را بسوی باختر طی می‌کند و پس از عبور از روستای حسن‌جان

نهنگ (شهرستان سراوان، استان سیستان و بلوچستان).
طول تا مرز ایران و پاکستان ۱۲۰ کیلومتر.
شیب متوسط ۰/۶ درصد.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۵،۹۰۰ کیلومترمربع (در ایران).

Nahang.
Length=120 Km (up to the border).
Average slope=%0.6.
Basin area=5900 Km^2 (in Iran).



بطرف باختر جنوبی منحرف می‌گردد و پس از پیمودن ۶ کیلومتر با یک قوس بطرف شمال باختری متوجه می‌شود و پس از عبور از خاور روستای هولیق *Hōliq* اراضی جنوب روستای قشلاق را سیراب می‌سازد و در ۲ کیلومتری باختر روستای مزبور به آجی‌چای یا تلخه‌رود که سرانسررود نیز نام دارد می‌ریزد.

Vāveylā واویلا

دهستان حرمک، شهرستان زاهدان. خشکرود، ریزابهٔ رود شیله، حوضهٔ خاوری یا هامون (هامون گودزره). طول ۶۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۷۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسر کلی شمال خاوری.
سرچشمه، ارتفاعات ۴۲ کیلومتری شمال باختری زاهدان.

Vāyekān وایکان

← شور سرخون، دهستانهای ایسین و سیاهو، شهرستان بندرعباس.

Vejā darreh وجادرّه

دهستان فندرسک، شهرستان دشت گرگان. فصلی، ریزابهٔ رود گرگان، حوضهٔ دریای خزر. طول ۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۰ متر. شیب متوسط ۲/۴ درصد. مسیر کلی نخست باختری و سپس شمال باختری.
این رودخانه از دامنهٔ باختری کوه قلعه‌موران، در ۵۳ کیلومتری خاور گرگان سرچشمه می‌گیرد و از درّهٔ میان کوههای چخماقی (در شمال) و آقندوکمر *Āqondukamer* (در جنوب) رو به باختر جریان می‌یابد. در روستای زرین‌گل بسوی شمال باختری منحرف شده و به دشت گرگان وارد می‌گردد و به مصرف کشاورزی می‌رسد. مازاد آب این رود در فصلهای پرباران و سیلابهای بزرگ به رود گرگان می‌ریزد.

Varā rud ورارود

دهستان بالا لاریجان، شهرستان آمل. فصلی، ریزابهٔ دلی‌چای، حوضهٔ دریای خزر. طول ۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۹۲۰ متر. شیب متوسط ۲/۶ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ جنوبی کوه گوینک‌چال *Gavinak cāl*، ۶۷ کیلومتری جنوب باختری آمل. مسیر، درّهٔ شمالی کوه نمک‌کوثر *Namak kōsar*.

Varāzān ورازان

دهستان مایسنی، شهرستان دهلران. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ میمه، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
این رودخانه از تلاقی رودهای مال حاضری و گلال چینه، ۴۰ کیلومتری شمال باختری دهلران تشکیل می‌یابد. نخست از کنار روستای گرازان می‌گذرد و پس از سیراب نمودن روستاهای سرسفید و سربیشه، در ۳۵ کیلومتری شمال باختری دهلران به رودخانهٔ میمه می‌ریزد. در شمال روستای سرسفید محل مناسبی برای احداث سد بنظر می‌رسد.

Varzaqān cāy ورزقان‌چای

دهستان بروانان، شهرستان میانه. فصلی، ریزابهٔ شهرچای، حوضهٔ دریای خزر. طول ۳۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۵۰ متر. شیب متوسط ۴/۲ درصد. مسیر کلی جنوبی.
رودخانهٔ ورزقان‌چای از چشمه‌سارهای دامنهٔ جنوبی ارتفاعات بزقوش، در ۴۰ کیلومتری شمال باختری میانه سرچشمه می‌گیرد و درّهٔ مرکزی رشته‌کوههای بزقوش را بسوی باختر می‌پیماید و پس از طی حدود ۶ کیلومتر بسوی جنوب متوجه شده و روستای ورزقان را که در دامنهٔ جنوبی کوههای بزقوش واقع است سیراب می‌کند و همچنان رو بسوی جنوب روان می‌گردد. در روستای چناق‌بلاغ *Cenāq bolāq* با ریزابه‌ای که آن نیز از دامنهٔ جنوبی کوههای بزقوش سرازیر گردیده و در سر راه خود از روستای ورنکش *Varankeš* عبور کرده است، مخلوط می‌شود و پس از قطع راه اتومبیل‌رو قدیمی میانه به تبریز در ۲ کیلومتری خاور روستای آت‌درّه‌سی با ریزابهٔ بزرگی که از شهرک ترکمان می‌آید درهم می‌آمیزد و رو بسوی جنوب خاوری جریان می‌یابد و در ۲ کیلومتری جنوب باختری روستایی بنام قره‌تپه به شهرچای می‌پیوندد.

Varsendān ورسندان

دهستان بربرود، شهرستان الیگودرز. دائمی، ریزابهٔ جوب الیگودرز، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۹۹۰ متر. شیب متوسط ۰/۲ درصد. مسیر، خاور جنوبی.
سرچشمه، شمال شهر الیگودرز. ریزشگاه، ۳ کیلومتری خاور جنوبی الیگودرز.

Varkeš cāy ورکش‌چای

دهستان مواضع‌خان، شهرستان اهر. فصلی، ریزابهٔ تلخه‌رود، حوضه دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۲۰ متر. شیب متوسط ۲/۴ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
رودخانهٔ ورکش‌چای از دامنهٔ جنوبی کوههای کسبه و ایری‌داغ از کوهستان ارسباران واقع در ۴۲ کیلومتری شمال تبریز سرچشمه می‌گیرد و ضمن عبور از درهٔ ورکش و سیراب کردن روستاهای ورکش، آلوچه‌ملک و موجومبار *Mujumbār* بسوی جنوب باختری جریان می‌یابد و پس از رسیدن به روستای سار بطرف جنوب تغییر مسیر داده و از خاور روستای سوهرول *Sohrol* می‌گذرد و مجدداً بسوی جنوب باختری متوجه می‌گردد و در خاور روستای مزرعه با ریزابهٔ النجق درهم می‌آمیزد و مجدداً بطرف جنوب جریان می‌یابد و در روستای پردل *Pardel* با ریزابهٔ دیگری که از شمال می‌آید مخلوط می‌گردد و مسیر خود را بطرف جنوب باختری ادامه

می‌دهد و در روستای زبرلو *Zabarlu* با ریزابهٔ خشکی مخلوط شده و همچنان رو بسوی جنوب باختری روان می‌گردد و سرانجام در ۲ کیلومتری باختر جنوبی روستای خواجه‌دیزه به تلخه‌رود می‌ریزد.

ورگی **Varagi**

← گلو، شهرستان ورامین و گرمسار، استان سمنان.

وزگ **Vezg**

دهستان سردرود، شهرستان بویراحمد سردسیر. فصلی، ریزابهٔ رود بشار، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۶ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۹۰۰ متر. شیب متوسط ۳/۳ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.
سرچشمه، کوه دوپشته، ۱۴ کیلومتری جنوب خاوری یاسوج.

وزمان **Vazmān**

دهستان قراتوره، شهرستان سنندج. ریزابهٔ رود پول‌کشتی، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۸۰۰ متر. شیب متوسط ۲/۵ درصد. مسیر کلی، خاور شمالی.
سرچشمه، ۱۰ کیلومتری شمال دیواندره. روستای مسیر وزمان. ریزشگاه، روستای گل‌تپه ۱۶ کیلومتری شمال خاوری دیواندره.

وزنه‌سر **Vaznehsar**

دهستان کرگانرود جنوبی، شهرستان تالش. فصلی، ریزابهٔ کرگانرود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۰ متر. شیب متوسط ۱۰ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.
سرچشمه، ارتفاعات جنگل رنه‌پشت، ۲۳ کیلومتری باختر جنوبی هشتپر.

وزوا **Vezvā**

دهستان قاهان، شهرستان تفرش. فصلی، ریزابهٔ رود سولقان، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۲۶ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۶۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۰۰ متر. شیب متوسط ۵/۶ درصد. مسیر کلی خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ خاوری کوه گوجه، ۹ کیلومتری خاور تفرش. روستاهای مسیر، انجیله، کاسوا، نویس *Navis*، قاهان، بنابر *Benābar*، جمزقان *Jemezqān* و آغلک *Āqelak*.

وشنوه **Vešnaveh**

دهستان کهک، شهرستان قم. فصلی، ریزابهٔ قمرود، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۸۹۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی شمالی.
سرچشمه، دامنهٔ کوههای سلطان‌سعدشاه و لارها، ۴۷ کیلومتری جنوب قم. روستاهای مسیر، وشنوه و بیرقون *Biraqun*.

این رودخانه پس از عبور از روستاهای بیرقون به رودخانهٔ کوار تغییر نام می‌دهد و در دهستان قنوات به قمرود می‌ریزد.

وفرقان **Vafarqān**

← قره‌چای، شهرستانهای اراک، همدان، تفرش، ساوه و قم.

وقفان‌چای **Vaqfān cāy**

دهستان طارم سفلی، شهرستان قزوین. ریزابهٔ قزل‌اوزن، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۸۰ متر. شیب متوسط ۹ درصد. مسیر کلی جنوبی.
رودخانهٔ کوچک وقفان چای از دامنهٔ جنوبی کوههای تالش‌کول و لاته برهنه، در ۹۸ کیلومتری شمال باختری قزوین سرچشمه می‌گیرد و رو به جنوب سرازیر می‌گردد. پس از طی حدود ۷ کیلومتر با ریزابه‌ای که آن نیز از دامنهٔ جنوبی کوه لاته‌برهنه سرچشمه گرفته و روستاهای کبته *Kabateh* بالا و پائین را سیراب نموده است، مخلوط می‌شود و به درهٔ باختری کوه پشکستان *Paškestān* وارد شده و همچنان رو به جنوب جریان می‌یابد. در خروج از درهٔ مزبور، روستای جودکی *Judaki* را سیراب می‌کند و در کنار روستای بهرام‌آباد به دریاچهٔ سد سفیدرود می‌ریزد.

ولایت‌رود **Velāyat rud**

دهستان شهرستانک، شهرستان کرج. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ کرج، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۲۴ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۶۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۲۳۰ متر. شیب متوسط ۶ درصد. مسیر کلی باختری و باختر شمالی.
این رودخانه از دامنهٔ جنوب باختری کوه پالون‌گردن، در ۵۵ کیلومتری خاور شمالی کرج سرچشمه گرفته و از درّهٔ میان کوههای سیکنو *Sikenu* (در شمال) و خرتونک *Xortu'ak* (درجنوب) نخست بطرف شمال باختری سرازیر می‌شود. پس از طی حدود ۷ کیلومتر تغییر مسیر داده و بسوی جنوب باختری متوجه می‌گردد و در ۴ کیلومتری خاور گاجره مجدداً تغییر مسیر یافته و بسوی باختر شمالی منحرف می‌شود و پس از عبور از گاجره *Gājereh* در ۶ کیلومتری باختر شمالی آن با وارنگه‌رود مخلوط می‌گردد و پس از طی ۳ کیلومتر با ریزابه‌ای که از دامنهٔ جنوبی کوه کندوان سرازیر شده است مخلوط شده و توأماً رودخانهٔ کرج را تشکیل می‌دهند.

ولم‌رود **Valam rud**

دهستان خرم‌آباد، شهرستان تنکابن (شهسوار). دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ سه‌هزار، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۶ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۷۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۵ متر. شیب متوسط ۱۰/۲ درصد. مسیر کلی، شمالی.
این رودخانه از کوههای ۳۲ کیلومتری جنوب تنکابن (شهسوار) سرچشمه گرفته و از درّهٔ اشکول‌بند *Oškul band* که سراسر پوشیده از جنگل است بسوی شمال سرازیر می‌شود و پس از آمیختن با دو ریزابهٔ نسبتاً کوچک که از کوههای باختری

سرازیر شده‌اند، روستای لیره‌سر *Lirehsar* را مشروب می‌کند و ضمن آمیختن با رودخانهٔ پسرود در خاور روستای امام زمین به رودخانهٔ سه‌هزار می‌ریزد.

ولی‌داد **Validād**

دهستان باهوکلات، شهرستان چابهار. خشکرود، ریزابهٔ رود باهوکلات. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۵ متر. شیب متوسط ۰/۲ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
سرچشمه کوه روهگام *Rohgām*، ۱۰۳ کیلومتری خاور شمالی چابهار.
این رودخانه از روستاهای روهگام و رمدان *Remdān* می‌گذرد و قسمت علیای آن روهگام نام دارد.

ونک **Vanak**

دهستانهای خان‌میرزا و گندمان، شهرستان بروجن. دائمی، ریزابهٔ رودکارون، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۸۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۲۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسر کلی شمال باختری.
رودخانهٔ ونک از دامنهٔ کوههای جاق‌جاق و بوهورز *Bohorz* و سیاه واقع در منطقهٔ هنالیشاه *Hanālišāh*، در ۵۵ کیلومتری جنوب خاوری بروجن و ۱۳ کیلومتری شمال باختری سمیرم سرچشمه گرفته و بنام آب جاق‌جاق رو بسوی جنوب باختری روان می‌شود. پس از طی حدود ۱۲ کیلومتر با یک ریزابهٔ جنوبی مخلوط شده و از طریق درّهٔ میان کوههای بغل‌کنده (در شمال) و پشت قفا (در جنوب) بسوی باختر متوجه می‌گردد و از آنجا به تنگ‌گلی‌گاو *Gali gāv* وارد شده و پس از طی درّهٔ شمالی کوه دالان بنام رودخانهٔ ونک رو به شمال باختری متوجه می‌شود و پس از عبور از خاور گردنهٔ سنگر کوه سیوک *Sivak* را از سوی شمال دور زده و به درّهٔ میان کوههای نسا *Nesā* (در خاور) و پازن‌پیر *Pāzanpir* عبور می‌کند و با دور زدن کوه پازن‌پیر به درّهٔ جنوبی کوه هزار دره وارد می‌شود و پس از مخلوط شدن با آب تنگ‌دز به رودکرّه تغییر نام می‌یابد و سرانجام در ۲۰ کیلومتری شمال خاوری لردگان به رود کارون می‌ریزد.

وهرگان **Vahregān**

← آب رودبار، شهرستان فریدن، استان اصفهان.

ویدر **Vidar**

دهستان خرقان، شهرستان ساوه. فصلی، ریزابهٔ شورچای، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۶۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۸ درصد. مسیر کلی نخست شمال باختری، سپس شمالی و شمال خاوری و در پایان مسیر خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ باختری کوه شاه‌پسند، در ۳۰ کیلومتری شمال باختری ساوه. روستاهای مسیر، بندامیر، وسمق *Vasmaq* و ویدر.

این رودخانه در ۱۳ کیلومتری خاور شمالی روستای اخیر به مسیل پهناوری که عرض آن حدود یک کیلومتر است تبدیل شده و در ۶ کیلومتری جنوب خاوری خشکه‌رود محو و ناپدید می‌شود. سیلاب رودخانهٔ مزبور در بارندگیهای غیرعادی به شورچای می‌ریزد.

هاچه‌سو **Hāceh su**

دهستان شاهین‌دژ، شهرستان میاندوآب. فصلی، ریزابهٔ زرینه‌رود، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۳۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۵۰ متر. شیب متوسط ۴/۴ درصد. مسیر کلی باختری.
رودخانهٔ هاچه‌سو از دامنهٔ باختری کوه اوزون‌دره، در ۶۹ کیلومتری جنوب خاوری میاندوآب و ۱۹ کیلومتری خاور شاهین‌دژ سرچشمه می‌گیرد و پس از عبور از روستای کردکندی به درهٔ میان کوههای کاماجار و بردزرد وارد می‌گردد و نخست رو بسوی شمال و سپس بطرف شمال باختری سرازیر می‌شود و با طی یک قوس چپگرد بطرف جنوب باختری منحرف می‌گردد در ۳/۵ کیلومتری خاور روستای هاچه‌سو با ریزابهٔ کوچکی که از دامنهٔ باختری کوه بردزرد سرازیر گردیده است، درهم می‌آمیزد و رو بسوی باختر جریان می‌یابد. با رسیدن به روستای هاچه‌سو با رودخانهٔ گرّان مخلوط می‌شود و همچنان بسوی باختر رهسپار می‌شود و پس از عبور از شاهین‌دژ به رودخانهٔ زرینه‌رود می‌ریزد.
← زرینه‌رود، شهرستانهای سقز و میاندوآب.

هاکون **Hākon**

دهستان بنت، شهرستان ایرانشهر. فصلی، ریزابهٔ رود سدیج، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۰۰متر. ارتفاع ریزشگاه ۴۲۰ متر. شیب متوسط ۱/۹ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.
این رودخانه از کوههای سیاه و سم *Sam*، در ۳۹ کیلومتری شمال باختری روستای بنت سرچشمه می‌گیرد و بنام رود سم بسوی باختر جنوبی روان می‌شود و از روستاهای منزلی و کهوری می‌گذرد. در روستای گهموجی *Gahmuji* به رود هاکون تغییر نام می‌دهد و در ۳ کیلومتری جنوب روستای هرمزی به رودخانهٔ سدیج می‌ریزد.

هامان **Hāmān**

دهستان سرباز، شهرستان ایرانشهر. دائمی، ریزابهٔ رود رگاب، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۵۰ متر. شیب متوسط ۱/۳ درصد. مسیر کلی جنوبی.
سرچشمه، کوههای هامان و هامونت *Hāmont*، ۵۶ کیلومتری خاور جنوبی ایرانشهر، از کنار روستایی بنام هامالی می‌گذرد و رودخانهٔ بگنان به آن می‌ریزد.

هتررود **Hatar rud**

دهستان یال‌رود، شهرستان نور. دائمی، ریزابهٔ یال‌رود، حوضهٔ

دریای خزر. طول ۶/۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۱۹۵ متر. شیب متوسط ۹/۳ درصد. مسیر کلی باختر شمالی.
این رودخانه از دامنهٔ باختری کوه شکرلقاس *Šekarleqās*، در ۵۳ کیلومتری جنوب باختری نور سرچشمه گرفته و بسوی باختر شمالی روان می‌شود. پس از عبور از روستای هتر و روستای ورزن *Varzan* با ریزابه‌ای که از چشمه‌سارهای ارتفاعات جنوبی سرچشمه گرفته و در تنگهٔ کوشکر *Kuškar* جریان یافته است، مخلوط می‌شود و در روستای یال‌رود به رودخانهٔ یال‌رود می‌ریزد.

هجدک Hejdak

دهستان هروز، شهرستان کرمان. فصلی، ریزابهٔ رود هروز،حوضهٔ کویر لوت. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۰۰۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.
سرچشمه، کوه چهل‌دختر، ۵۰ کیلومتری شمال باختری کرمان.

هراز Harāz

شهرستانهای نور و آمل، استان مازندران. دائمی، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۸۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۴۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۵- متر. شیب متوسط ۱/۹ درصد. مسیر کلی نخست خاوری سپس شمالی. میانگین آبدهی سالانه ۱۱۵۰ میلیون مترمکعب (اندازه‌گیری شده در ایستگاه کرسنگ).
رودخانهٔ هراز از دو ریزابهٔ اصلی بنام هرازلار و هرازنور بشرح زیر تشکیل می‌گردد.
۱- **هرازلار**. یا هراز اصلی، از دامنهٔ خاوری کوه پالون‌گردن در ۸۳ کیلومتری جنوب باختری آمل و ۷۰ کیلومتری جنوب باختری نور سرچشمه گرفته و بنام رودلار از منطقه‌ای بنام خرسنگ عبور می‌کند و به منطقهٔ کمردشت *Kamar dašt* وارد می‌شود. در این منطقه با آب چهل‌بره مخلوط شده و در درّهٔ شمالی کوه چاهک که دیوارهٔ سدلار بر دهانهٔ آن بسته شده با رودهای الرم و سیاه‌پلاس درهم می‌آمیزد و سپس با آب‌سفید مخلوط می‌گردد و بسوی منطقهٔ چال روان می‌شود.
در این منطقه با دلی‌چای مخلوط گردیده و از طریق دامنهٔ جنوبی کوه دماوند بسوی منطقهٔ نیاک *Niyāk* روان می‌گردد و در روستای پلور با یک ریزابهٔ جنوبی و همچنین رودخانهٔ لاسم مخلوط می‌گردد و ضمن دور زدن کوه دماوند در روستای گزنک *Gazanak* با رودخانهٔ تلخ‌رود مخلوط می‌شود و از آنجا بسوی شنگلده *Šangoldeh* و وانه *Vāneh* روان می‌گردد. در روستای اخیر با ریزابه‌ای که از ارتفاعات خاوری سرچشمه گرفته و درّهٔ پلالش *Pelālaš* را رو به باختر طی نموده است، درهم می‌آمیزد و بسوی شمال متوجه می‌گردد. در روستای کهرود *Kahrud* پایین با رودهای آب رزان و آب‌مشک‌عنبر مخلوط می‌گردد و سپس با رودخانهٔ نمارستاق درهم می‌آمیزد و سرانجام در ۵ کیلومتری شمال خاوری روستای علی‌آباد با رودخانهٔ هراز نور تلاقی کرده و رو به خاور متوجه می‌شود، پس از طی حدود ۶ کیلومتر بسوی شمال منحرف شده و به دهستان بالاخیابان‌لیتکوه از شهرستان آمل وارد می‌گردد. در این دهستان با رودهای چلورود و منگول‌درّه مخلوط می‌گردد و پس از سیراب نمودن روستاهای شاه‌زید و رزکه *Razakeh* و محمدآباد به دشت ساحلی وارد می‌شود و با پخش شدن در دشت مزبور دلتایی به وسعت ۱۰۰۰ کیلومترمربع تشکیل می‌دهد و به شاخه‌های بسیاری چون موسی‌نهر، تاج‌رود، شهرود، کیسه‌رود، باورود و رودخانهٔ کاری تقسیم می‌گردد و شاخهٔ اصلی پس از عبور از شهر آمل بسوی شمال خاوری متوجه شده و ضمن مشروب ساختن روستاهای دهستانهای هرازپی و دابو، در روستای ساحلی سرخ‌رود به دریای خزر می‌ریزد.
۲- **هرازنور**. این رودخانه از دامنهٔ خاوری کوه شمزار *Šamzār* واقع در دهستان اوزرود علیا، در ۶۳ کیلومتری جنوب باختری شهر نور سرچشمه گرفته و رو به خاور جریان می‌یابد. در روستای نسن *Nesen* با ریزابه‌ای که از دامنهٔ شمالی کوه خرسرک *Xarsarak* سرازیر شده مخلوط می‌شود و پس از عبور از روستای پل *Pel* به دهستان اوزرود سفلی وارد می‌گردد. در این دهستان با رودهای کلاک‌درّه و اوزرود مخلوط می‌شود و پس از مشروب نمودن روستاهای میناک، نیکنام‌ده، اوز و یوش *Yuš* به دهستان کمرود وارد می‌گردد و پس از آمیختن با خوش‌رود به دهستان یال‌رود وارد شده و سپس بسوی دهستان میانرود علیا روان می‌گردد. در دهستانهای یال‌رود و میانرود علیا، شهرها و روستاهایی چون بلده *Baladeh*، زردکمر، دویلات *Davilāt*، ولاشید *Valāšid* و رزن را سیراب می‌کند و پس از مخلوط شدن با نوج‌رود از شهرستان نور خارج گردیده و ضمن عبور از درّهٔ شمالی کوه آخری *Āxeri* به دهستان دلارستاق از شهرستان آمل وارد می‌شود و سرانجام پس از طی مسیری به طول ۷۲ کیلومتر که همه جا رو به خاور است با رودخانهٔ هرازلار مخلوط می‌گردد.

هردورود Hardo rud

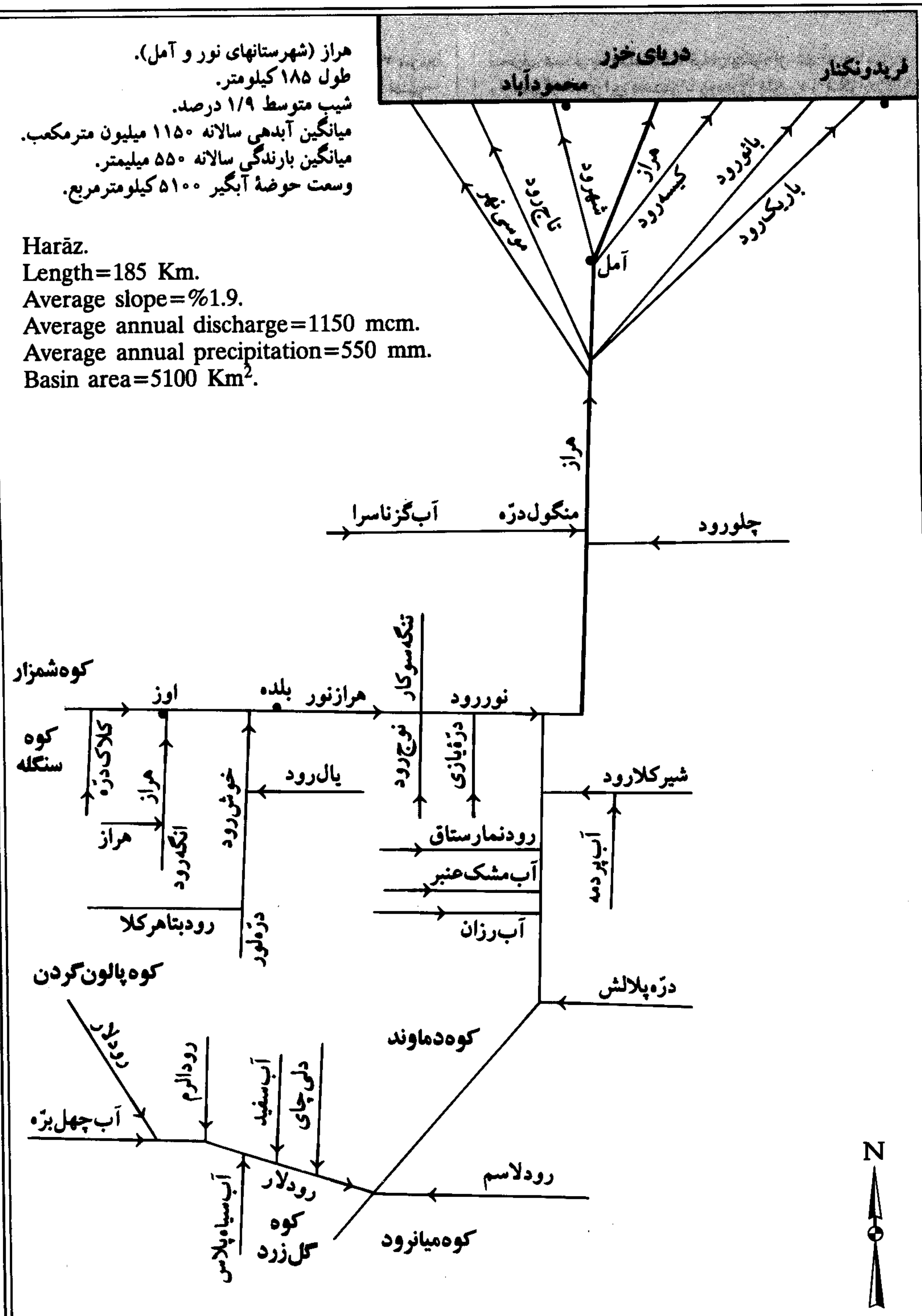
دهستان سه‌هزار، شهرستان تنکابن (شهسوار). فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ سه‌هزار، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۰۰ متر. شیب متوسط ۱۵ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
این رودخانه از دامنهٔ جنوبی کوههای سیاهلان *Siyāhlān* و لشم‌کوه *Lašm kuh* و دامنهٔ خاوری کوه سیاه‌کر *Siyāhkar*، در ۳۶ کیلومتری جنوب باختری تنکابن (شهسوار) سرچشمه گرفته و درهٔ جنوبی لشم‌کوه را بسوی شمال خاوری دور می‌زند و با عبور از میان جنگل به رودخانهٔ سه‌هزار می‌ریزد.

هردورود Hardo rud

دهستان طالقان، شهرستان کرج. دائمی، ریزابهٔ طالقان‌رود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۰۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۱۹۵ متر. شیب متوسط ۱۰/۷ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.
این رودخانه از دامنهٔ باختری کوه سردرود، در ۴۶ کیلومتری شمال خاوری کرج سرچشمه گرفته، رو بسوی خاور روان

هراز (شهرستانهای نور و آمل).
طول ۱۸۵ کیلومتر.
شیب متوسط ۱/۹ درصد.
میانگین آبدهی سالانه ۱۱۵۰ میلیون مترمکعب.
میانگین بارندگی سالانه ۵۵۰ میلیمتر.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۵۱۰۰ کیلومترمربع.

Harāz.
Length=185 Km.
Average slope=%1.9.
Average annual discharge=1150 mcm.
Average annual precipitation=550 mm.
Basin area=5100 Km^2.



می‌شود و در سر راه روستای آسکان *Āsekān* را مشروب می‌کند. در ۲ کیلومتری باختر روستای مزبور با ریزابه‌ای که از دامنهٔ جنوبی کوه آبند *Āband* سرچشمه گرفته و از شمال به جنوب سرازیر شده است، مخلوط می‌شود و رو به باختر جنوبی روان می‌گردد و در ۳ کیلومتری باختر روستای گته‌ده *Gatehdeh* با شاهرود مخلوط شده و توأماً طالقان‌رود را تشکیل می‌دهند.

هررود Har rud

← کاکارضا، شهرستان خرم‌آباد، استان لرستان.

هرکش Harkaš

دهستان دشت لالی، شهرستان مسجد سلیمان. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ شور لالی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۵۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

رودخانهٔ هرکش از چشمه‌سارهای مجاور روستای دورک *Durak* واقع در دامنهٔ جنوبی کوه تازه، ۷۰ کیلومتری شمال مسجد سلیمان سرچشمه میگیرد و از تنگهٔ آبنیه *Ābniyeh* واقع در کوه کمره *Kamareh* می‌گذرد و پس از آمیختن با چندین ریزابه من‌جمله آب‌پیدا، در ۵ کیلومتری شمال دشت لالی به رودخانهٔ شور می‌ریزد.

هروآباد Herō ābād

دهستان خانندبیل، شهرستان خلخال. فصلی، ریزابهٔ آرپاچای، حوضهٔ دریای خزر. طول ۳۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۲۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی شمال باختری.

این رودخانه طی ریزابه‌های بسیار که از ارتفاعات جنوب هروآباد سرچشمه می‌گیرند، تشکیل می‌یابد. بزرگترین ریزابه از ارتفاع ۲۶۰۰ متری کوههای جنوب هروآباد که در ۱۸ کیلومتری جنوب خاوری شهر مزبور واقع است سرچشمه گرفته و ضمن جریان رو به شمال، روستاهای بسیاری چون وارث‌آباد *Vāres ābād*، خانقاه بفراجرد *Xāneqāh-e Bafrājerd* و تولش *Tōlaš* را مشروب می‌سازد و در یک کیلومتری جنوب روستای پین *Pin* با ریزابهٔ دیگری که از دامنهٔ باختری گردنهٔ تبکی *Tabaki* واقع در ۱۳ کیلومتری جنوب خاوری هروآباد سرچشمه گرفته و روستای مجره *Mejrah* را در سر راه خویش سیراب نموده است، مخلوط می‌گردد و رو بسوی شمال باختری تا حوالی روستای پین جریان می‌یابد. در این نقطه ریزابهٔ سوم که از ۱۱ کیلومتری جنوب باختری هروآباد سرچشمه گرفته و روستاهای آل‌هاشم و بلیل *Belil* را مشروب نموده است به آنها می‌پیوندد و از باختر روستای پین و در جهت شمال باختری بسوی شهر هروآباد روان می‌گردد. در جنوب هروآباد ریزابهٔ کوچکی که از ارتفاعات خاوری سرازیر شده و روستای خانقاه‌سادات را مشروب ساخته است به این رودخانه ملحق می‌شود و در جهت شمال باختری تا ۳ کیلومتری شمال غربی هروآباد پیش می‌رود. در این نقطه ریزابهٔ دیگری که از کوههای جنوب باختری هروآباد سرازیر شده و از روستاهای مزجین *Mezajin* و زردشت‌آباد *Zardošt ābād* عبور نموده است به این رودخانه اضافه می‌شود و درهٔ باختری روستای علی‌آباد را بسوی شمال می‌پیماید. در ۴ کیلومتری شمال باختری علی‌آباد ریزابهٔ دیگری که از ارتفاعات دامنهٔ باختری کوههای تالش سرچشمه گرفته و روستای آق‌بلاغ را مشروب ساخته است به رودخانهٔ مزبور ملحق می‌شود و بالاخره در یک کیلومتری جنوب روستای تنده‌خان *Tāndehxān* به آرپاچای می‌ریزد.

هروز Heruz

دهستان هروز، شهرستان کرمان. فصلی، ریزابهٔ شیرین‌رود، حوضهٔ کویر لوت. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۸۰ متر. شیب متوسط ۳/۳ درصد. مسیر کلی شمالی.

سرچشمه، ارتفاعات ۴۴ کیلومتری شمال کرمان.

هره‌دشت Harehdašt

دهستان کرگانرود، شهرستان تالش. فصلی، حوضهٔ دریای خزر. طول ۳۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۸- متر. شیب متوسط ۸/۸ درصد. مسیر کلی خاوری.

رودخانهٔ هره‌دشت از دامنهٔ خاوری رشته کوههای تالش یا بوقروداغ طی سه ریزابهٔ اصلی سرچشمه می‌گیرد و درهٔ خاوری کوههای مزبور را از میان جنگلهای کوهستان تالش بسوی خاور می‌پیماید و پس از سیراب نمودن روستای هره‌دشت، راه اتومبیل‌رو هشت‌پر به آستارا را قطع می‌کند و در ۳ کیلومتری خاور راه مزبور به دریای خزر می‌ریزد.

هره‌نو Harahnō

دهستان ابرغان، شهرستان سراب. فصلی، ریزابهٔ تلخه‌رود، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۲۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۱۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۴۰ متر. شیب متوسط ۲/۲ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.

این رودخانه از دامنهٔ شمالی کوه تک‌گونی *Takguney* و چشمه‌سارهای روستای منکرآباد *Monker ābād*، در ۳۴ کیلومتری باختر جنوبی سراب سرچشمه گرفته و بسوی شمال خاوری جریان می‌یابد و پس از مشروب نمودن روستای قزلجهٔ اکراد *Qezeljeh-ye Akrād* بطرف شمال متوجه می‌گردد و پس از طی حدود ۲ کیلومتر مجدداً بطرف شمال خاوری منحرف می‌شود و در خاور روستای بهرمان *Bahremān* به تلخه‌رود می‌ریزد.

هری‌رود Hari rud

شهرستانهای تایباد، تربت‌جام و مشهد، استان خراسان. دائمی، حوضهٔ خارجی (صحرای قره‌قوم). رودخانهٔ مرزی ایران و افغانستان و ایران و جمهوری ترکمنستان. طول بخش مرزی ایران و افغانستان ۱۰۷ کیلومتر، طول بخش مرزی ایران و ترکمنستان ۱۱۷ کیلومتر. طول سرتاسری (ازسرچشمه تا ریزشگاه) حدود ۱۱۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه (نقطهٔ ورود به مرز

ایران و افغانستان) ۶۸۰ متر. ارتفاع ریزشگاه (نقطهٔ خروج از مرز ایران و ترکمنستان) حدود ۲۷۰ متر. شیب متوسط ۰/۱ درصد. مسیر کلی نخست باختری (در خاک افغانستان) و سپس شمالی (در مرز ایران با کشورهای افغانستان و ترکمنستان). میانگین آبدهی سالانه (بخش مرزی ایران و ترکمنستان) ۸۳۰ میلیون مترمکعب (ایستگاه پل خاتون).

رودخانهٔ هری‌رود از کوههای بابا واقع در شمال باختری افغانستان و جنوب ترکمنستان سرچشمه می‌گیرد و رو به باختر بسوی مرز ایران و افغانستان روان می‌شود و به مناسبت عبور از شمال شهر هرات به هری‌رود نام می‌گیرد. در نقطهٔ مزبور بسوی شمال باختری متوجه می‌شود و در نقطه‌ای واقع در مختصات طولی حدود ۶۱ درجه و ۴ دقیقه و عرض حدود ۳۴ درجه و ۴۸ دقیقه به مرز ایران و افغانستان واقع در دهستان کاریز (شهرستان تایباد) وارد می‌شود و رو بسوی شمال خاوری جریان می‌یابد و پس از مخلوط شدن با رودهایی چون کال‌دربند و بهلوری و روس به دهستان پایین‌جام از شهرستان تربت‌جام داخل می‌شود. در این دهستان بسوی شمال متوجه می‌گردد و پس از مخلوط شدن با رودهای جام‌رود، کال‌ملو و کال‌اژه‌کمر، از درهٔ سنگ‌سوراخ بسوی شمال خاوری منحرف می‌شود و کوه سنگ را دور می‌زند و از طریق جهنم‌دره به دهستان جنت‌آباد داخل می‌شود.

در دهستان مزبور مجدداً بسوی شمال خاوری متوجه می‌گردد و تا نقطهٔ تلاقی مرز ایران و ترکمنستان و افغانستان پیش می‌رود. در این نقطه نخست بسوی شمال باختری و سپس بطرف شمال منحرف می‌گردد و پس از طی دهستانهای صالح‌آباد و قلعه‌جام به نقطه‌ای بنام پل خاتون می‌رسد. در این نقطه با کشف رود مخلوط می‌شود و به رود تجن تغییرنام می‌یابد و پس از طی دهستانهای قلعه قصاب و سرخس (شهرستان مشهد) از نقطه‌ای به مختصات طولی حدود ۶۱ درجه و ۱۰ دقیقه و عرضی حدود ۶۰ درجه و ۳۶ دقیقه از مرز ایران و ترکمنستان خارج شده و در دشت قره‌قوم پخش می‌شود و در حوالی شهر تجن تقریباً محو می‌گردد.

هریزچای Heriz cāy

دهستان شرفخانه، شهرستان تبریز. فصلی، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۷۰ متر. شیب متوسط ۷/۲ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

رودخانهٔ هریزچای از دامنهٔ جنوبی کوههای اوزون‌یال، کسه‌بابا و کهلی‌داغ از رشتهٔ میشوداغ سرچشمه می‌گیرد و درهٔ هریز را بطرف جنوب باختری طی می‌کند و پس از سیراب کردن هریز در ۲ کیلومتری شمال باختری شرفخانه به دریاچهٔ ارومیه (رضائیه) وارد می‌گردد.

هریس‌چای Heris cāy

دهستان سنجبد، شهرستان خلخال. فصلی، ریزابهٔ سنجبدچای، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۹۰ متر. شیب متوسط ۵ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری. سرچشمه ۳۵ کیلومتری باختر شمالی هروآباد.

هریسک Harisak

دهستان بیرون‌بشم، شهرستان نوشهر. دائمی، ریزابهٔ رودخانهٔ چالوس، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۷۲۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۵۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی باختر شمالی.

این رودخانه از تلاقی رودخانهٔ سما و رودخانهٔ گرم‌دره، در ۲۳ کیلومتری جنوب باختری نوشهر، تشکیل می‌یابد و کوه اسپیدتلو *Espidtalu* را از دامنهٔ خاوری و شمالی دور می‌زند و پس از عبور از روستای کنس‌دره *Kenes darreh* به روستای حسن‌آباد می‌رسد. در این روستا با ریزابه‌ای که از کوههای جنوب سرچشمه گرفته و روستاهای نیرس *Nires* و بستام را سیراب ساخته است، مخلوط می‌شود و با گردش بسوی شمال باختری در روستای دوآب کجور *Doāb-e Kojur* به رودخانهٔ چالوس می‌ریزد.

هزاربند Hezārband

دهستان برغان، شهرستان کرج. فصلی، ریزابهٔ رودخانهٔ برغان، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۲۱ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۹۰ متر. شیب متوسط ۷/۷ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

رودخانهٔ هزاربند از دامنهٔ جنوبی کوههای وارکش *Vārkeš* و کوروج *Koroj*، در ۳۳ کیلومتری شمال کرج سرچشمه گرفته و از درهٔ میان کوههای سی‌چشمه (در جنوب) و نقاره (در شمال) بسوی جنوب باختری روان می‌گردد و پس از سیراب نمودن روستای ورده *Vardeh* در یک کیلومتری خاور روستای جلنگه‌دار *Jelengehdār* به رودخانهٔ برغان می‌ریزد.

هزارخانی Hezār xāni

دهستان زردلان، شهرستان ایلام. دائمی، ریزابهٔ جزمان‌رود، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۲۷۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.

سرچشمه، ۷۰ کیلومتری شمال خاوری ایلام. ریزشگاه، روستای سرجوب، ۷۶ کیلومتری خاور شمالی ایلام.

هزارگره Hezār gereh

← ایزدخواست، شهرستانهای آباده و اصفهان.

هزارمیشه Hezār mišeh

دهستان درمیان، شهرستان بیرجند. فصلی، ریزابهٔ رود تخته‌جان، حوضهٔ خاوری یا هامون (دغ توندی). طول ۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۶۹۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۵۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی باختری.

سرچشمه، دامنهٔ خاوری کوه کافری، ۱۹ کیلومتری باختر شمالی گزیک.

هزرچای **Hazer cāy**
دهستان مهران‌رود، شهرستان تبریز. فصلی، ریزابهٔ سعیدآبادچای، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۱۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۲۵۰ متر. شیب متوسط ۷/۷ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
رودخانهٔ هزرچای از دامنهٔ شمالی کوههای بزداغ *Bozdāq*، قوچ‌گلی‌داغ و گیروه‌داغی *Girvehdāqi*، در ۳۴ کیلومتری باختر جنوبی بستان‌آباد سرچشمه گرفته و درهٔ خاوری موتال‌داغی *Mutāldāqi* را بسوی شمال طی می‌کند و در ۱۵۰۰ متری باختر روستای ثمرخزان بطرف شمال خاوری متوجه می‌گردد و در روستای متنق با متنق‌چای مخلوط می‌شود و رودخانهٔ سعیدآباد چای را تشکیل می‌دهند.

هشتادان **Haštādān**
دهستان جوشان، شهرستان کرمان. فصلی، ریزابهٔ رود اندوهجرد، حوضهٔ کویر لوت، طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۱۰ متر. شیب متوسط ۷/۵ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
سرچشمه، کوههای گلچین و بیدویه *Biduyeh*، ۵۰ کیلومتری جنوب خاوری کرمان.

هشت‌بند **Hašt band**
دهستان راهجرد شرقی، شهرستان قم. فصلی، ریزابهٔ رود سلمان. حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۱۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۲۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.
سرچشمه، دامنهٔ کوه گلستان، ۳۶ کیلومتری باختر قم.
این رودخانه در حدود روستای عباس‌آباد به رودخانهٔ سلمان می‌ریزد.

هفتادرود **Haftād rud**
دهستان طبس مسینا، شهرستان بیرجند. فصلی، حوضهٔ خاوری یا هامون (دغ توندی). طول تا مرز ایران و افغانستان ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه بطور متوسط ۱۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه (نقطهٔ خروج از مرز) ۶۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۲ درصد.
سرچشمه، ریزابه‌های فراوانی که از دامنهٔ خاوری ارتفاعات مشرف به مرز ایران و افغانستان سرچشمه گرفته‌اند.

هفت‌چشمه **Haft cešmeh**
دهستان رودبار، شهرستان قزوین. فصلی، ریزابهٔ ابهررود، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول حدود ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۱۸۰ متر. شیب متوسط حدود ۲ درصد. مسیر کلی خاور جنوبی.
خشکرود هفت چشمه از دامنهٔ جنوبی کوه سوپر *Super* جنوب گردنهٔ قوستینلر *Qostinlar*، در ۲۳ کیلومتری شمال خاوری قزوین سرچشمه می‌گیرد و از درهٔ شمالی کوه زردکوش سرازیر می‌شود و پس از سیراب نمودن روستای رزجرد *Razjerd* به دشت قزوین وارد می‌شود و غالباً خشک و محو می‌گردد. سیلاب آن در بارندگیهای بسیار شدید و غیر عادی به ابهررود می‌ریزد.

هفت‌خونی **Haftxuni**
دهستان میانده، شهرستان تالش. دائمی، ریزابهٔ شفارود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۷۰ متر. شیب متوسط ۸/۵ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
سرچشمه، ۲۵ کیلومتری باختر رضوانشهر.

هفت‌قنات **Haft qanāt**
دهستان ماهور، شهرستان ممسنی. فصلی، ریزابهٔ رود زهره. حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۸۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۵۳۰ متر. شیب متوسط ۱/۶ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
سرچشمه، ۴۰ کیلومتری باختر جنوبی نورآباد.

هلایجان **Halāyjān**
دهستان هلایجان، شهرستان ایذه. دائمی، ریزابهٔ رود مرغاب، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۶۵۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
این رودخانه از دامنهٔ کوههای تنوش *Tanoš* و ناشلیل *Nāšelil* در ۱۲ کیلومتری جنوب ایذه سرچشمه می‌گیرد و از روستای چهارتنگ سفلی می‌گذرد و پس از مخلوط شدن با یک ریزابهٔ جنوب خاوری بسوی روستای چنارستان روان می‌شود. در ۱۰ کیلومتری باختر جنوبی ایذه تغییر مسیر داده و رو به باختر از کنار روستای چجه *Cejeh* عبور می‌کند و در ۱۷ کیلومتری باختر ایذه به رود مرغاب می‌ریزد.

هلّه **Helleh**
شهرستانهای کازرون و برازجان و بوشهر، استانهای فارس و بوشهر. دائمی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه صفر، شیب متوسط ۰/۸ درصد. مسیر کلی جنوب باختری. میانگین آبدهی سالانه ۱۷۰ میلیون مترمکعب (اندازه‌گیری شده در ایستگاه کلل).
این رودخانه از ارتفاعات ۴۰ کیلومتری خاور جنوبی کازرون و ۵۳ کیلومتری باختر جنوبی شیراز واقع در دهستان کوهمرّه سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی شمال باختری روان می‌شود. در ۱۴ کیلومتری خاور کازرون با رودخانهٔ حنا مخلوط می‌شود و بنام رودخانهٔ سفید از طریق درّهٔ شمال خاوری کوه دوان *Dovān* همچنان بسوی شمال باختری جریان می‌یابد و پس از آن که در ۱۷ کیلومتری شمال کازرون با رودخانهٔ تنگ شیب مخلوط شد به رودخانهٔ شاهپور تغییر نام می‌دهد و از طریق تنگ چوگان به دهستان شاهپور وارد می‌شود. در این دهستان با ریزابه‌های فراوانی از جمله رود شکستان درهم می‌آمیزد و رو

بسوی جنوب باختری به دهستان خشت از شهرستان کازرون وارد می‌گردد. در این دهستان بسوی باختر تغییر جهت داده و پس از عبور از درّهٔ شمالی کوه پوزهٔ حسن کرچال *Puzeh-ye Hasan korcāl* به دهستان مزارعی از شهرستان برازجان وارد می‌شود. در این دهستان با ریزابه‌های فراوانی که غالباً از شمال سرازیر شده‌اند مخلوط می‌گردد و مرز میان دهستانهای مزارعی و شبانکاره و زیرراه را تشکیل می‌دهد و بنام رودخانهٔ شیرین در ۱۲ کیلومتری باختر شمالی برازجان با رودخانهٔ دالکی مخلوط می‌شود و بنام رودخانهٔ حلّه رو به باختر متوجه می‌گردد و مرز میان دهستانهای شبانکاره و زیارت را تشکیل می‌دهد و سرانجام در ۵۴ کیلومتری باختر جنوبی برازجان به خلیج فارس می‌ریزد.
در طول مسیر این رودخانه محلهای مناسبی چون مدخل شمالی تنگ چوگان، ۲۰ کیلومتری شمال کازرون و دهانهٔ خاوری پوزهٔ حسن‌کرچال، ۳۵ کیلومتری باختر کازرون و همچنین درّهٔ شمالی کتل‌برنگ *Kotal-e Barang*، در ۴۴ کیلومتری باختر شمالی کازرون برای احداث سد بنظر می‌رسد.

هلّی‌درّه‌سی Helli darrehsi

دهستان رودبار، شهرستان تفرش. فصلی، ریزابهٔ قره‌چای، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۲۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۳۸۰ متر. شیب متوسط ۱/۷ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ خاوری کوه امجک *Amjak*، ۴۹ کیلومتری شمال باختری تفرش. روستاهای مسیر، احمدآباد، شیرین‌بلاغ و پرسمه *Parsemeh*.

هلیل‌رود Halil rud

شهرستانهای جیرفت و کهنوج، استان کرمان. دائمی، حوضهٔ جزموریان. طول ۳۸۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۳۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۸ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری. میانگین آبدهی سالانه ۲۱۵ میلیون مترمکعب (اندازه‌گیری شده در ایستگاه حسین‌آباد).
رودخانهٔ هلیل‌رود از کوهستان هزار، در ۹۶ کیلومتری شمال باختری جیرفت (دهستان سرمشک) سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی جنوب باختری سرازیر می‌شود و به دهستان بهرآسمان وارد می‌گردد. در این دهستان با رودخانه‌های رودر و رابر مخلوط می‌شود و از طریق دامنهٔ باختری کوهستان بهرآسمان بسوی جنوب منحرف می‌گردد و در روستای بنی‌سوخته با رودهای شصت‌پیچ و گردان درهم می‌آمیزد و بسوی جنوب خاوری منحرف می‌شود و در سر راه با رودهای دهوج و آبشور اسفندقه مخلوط می‌گردد و مرز دهستانهای بهرآسمان و اسفندقه را تشکیل می‌دهد و بسوی روستای سزاب *Sezāb* پائین روان می‌شود و از طریق درّهٔ باختری و جنوبی کوه قلعه‌دختر به دهستان حومهٔ شهرستان جیرفت داخل می‌شود و از کنار شهر جیرفت می‌گذرد. در این دهستان با رودشور جیرفت مخلوط می‌شود و مرز دهستانهای محمدآباد و خاتون‌آباد را تشکیل می‌دهد و وارد دهستانهای حسین‌آباد و دوساری و گنج‌آباد می‌شود. در دهستان محمدآباد با رودخانهٔ دهنهٔ کُمرکان درهم می‌آمیزد و در دهستان گنج‌آباد با رودخانهٔ گوسک چوغان درهم می‌آمیزد و از طریق دامنهٔ خاوری کوه سرخان به دهستان رودبار از شهرستان کهنوج داخل می‌شود. در این دهستان با رودخانهٔ کقارکی مخلوط شده و با شاخه‌های بسیار به دهستان جزموریان وارد می‌گردد. در این دهستان با رودهای استارد و سرجنگل و گهان و میرسعیدی مخلوط می‌شود و سرانجام در ۱۱۰ کیلومتری خاور جنوبی کهنوج به حاشیهٔ باختری هامون جزموریان می‌ریزد. هلیل‌رود نه‌تنها مهمترین رود استان کرمان بشمار می‌آید بلکه حوضهٔ وسیعی از دشت حاصلخیز جیرفت را آبیاری می‌کند و یکی از پربرکت‌ترین رودهای ایران محسوب می‌گردد.

هنجن Hanjan

← برزرود، دهستانهای برزرود و بادرود، شهرستان نطنز.

هندیجان Hendijān

← زهره، شهرستانهای سپیدان، ممسنی، گچساران، بهبهان و بندرماهشهر.

هنسک‌رود Henesk rud

دهستان پنجک رستاق، شهرستان نوشهر. ریزابهٔ رودخانهٔ سما، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۳ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۱۰۰ متر. شیب متوسط ۱۱/۵ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
رودخانهٔ هنسک از دامنهٔ کوههای اولج و شمزار *Šomzār* و دهلا *Dahelā*، در ۴۳ کیلومتری جنوب باختری نوشهر سرچشمه گرفته و از میان جنگل رو بسوی شمال باختری روان می‌شود، در ۲/۵ کیلومتری جنوب منجیر *Manjir* با رودخانهٔ کی‌کو مخلوط می‌گردد و به رودخانهٔ منجیر تغییر نام داده و در سر راه روستای منجیر را مشروب می‌سازد و در روستای سما به رودخانهٔ سما می‌ریزد.

هنگ‌لانه Hanglāneh

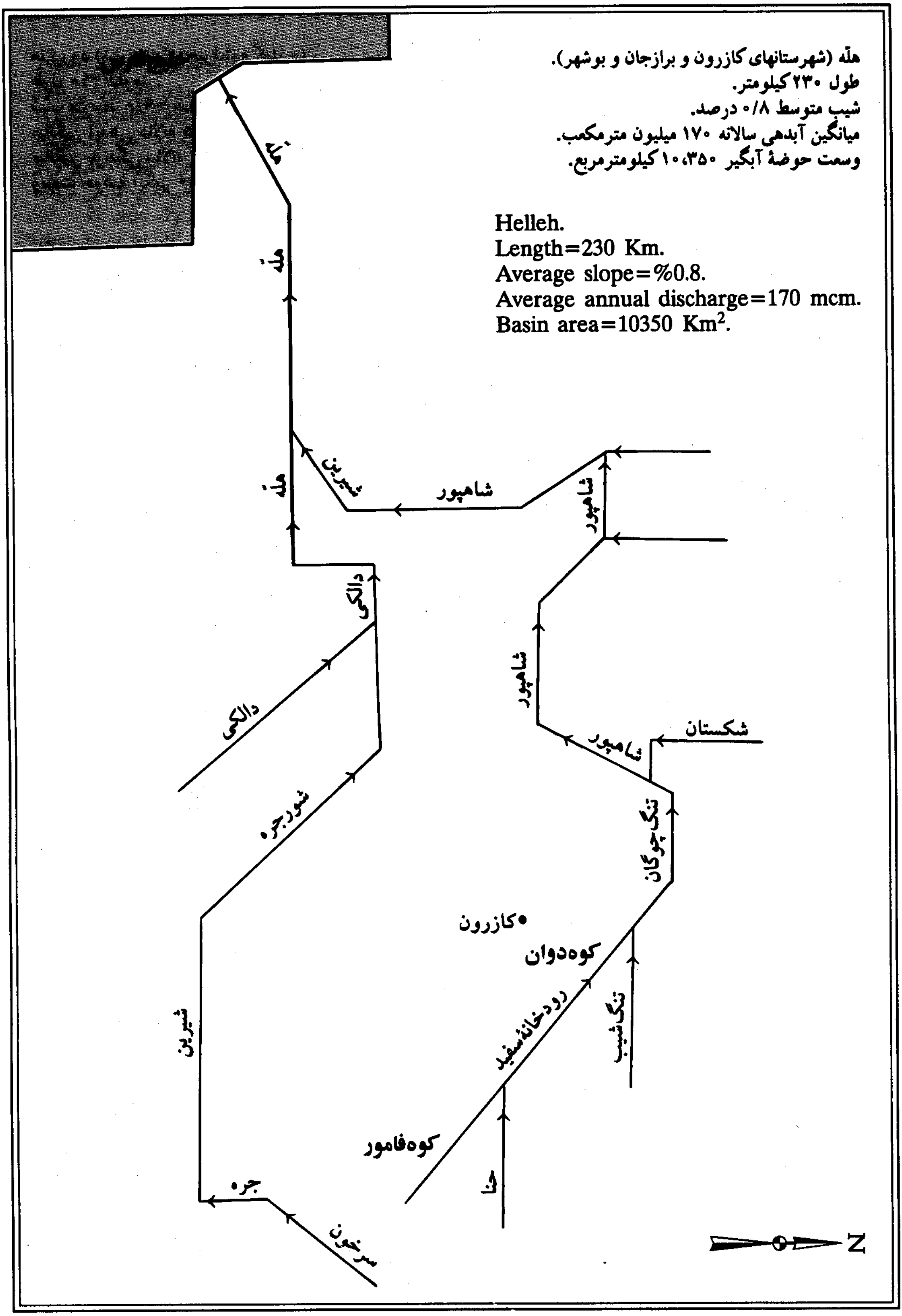
دهستان خورخوره، شهرستان سقّز. دائمی، ریزابهٔ رود گول‌رگ، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۰۰۰ متر. شیب متوسط ۶/۷ درصد. مسیر کلی، شمال خاوری.
سرچشمه، دامنهٔ شمالی کوه سلطان‌اقزتو *Soltān aqzatu*، ۴۷ کیلومتری باختر جنوبی دیواندره. روستای مسیر، نرگساله *Nargesāleh*.

هودیان Hudiyān

← خوسری، دهستان دلگان، شهرستان ایرانشهر.

هورک Hurek

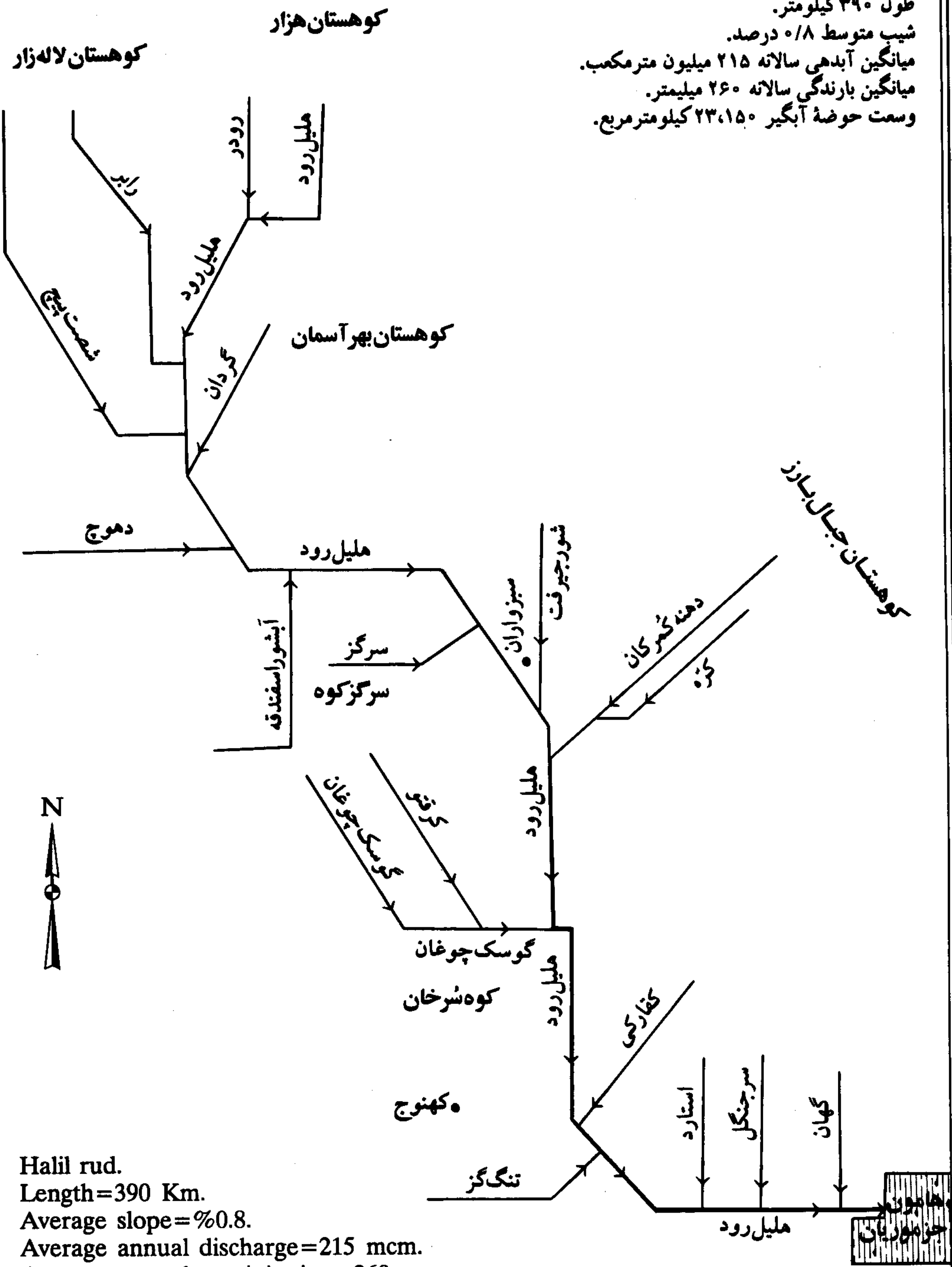
← گوا، دهستان جاسک شرقی، شهرستان جاسک.



هلّه (شهرستانهای کازرون و برازجان و بوشهر).
طول ۲۳۰ کیلومتر.
شیب متوسط ۰/۸ درصد.
میانگین آبدهی سالانه ۱۷۰ میلیون مترمکعب.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۱۰،۳۵۰ کیلومترمربع.

Helleh.
Length=230 Km.
Average slope=%0.8.
Average annual discharge=170 mcm.
Basin area=10350 Km^2.

هلیل‌رود (شهرستانهای جیرفت و کهنوج) .
طول ۳۹۰ کیلومتر.
شیب متوسط ۰/۸ درصد.
میانگین آبدهی سالانه ۲۱۵ میلیون مترمکعب.
میانگین بارندگی سالانه ۲۶۰ میلیمتر.
وسعت حوضهٔ آبگیر ۲۳،۱۵۰ کیلومترمربع.



Halil rud.
Length=390 Km.
Average slope=%0.8.
Average annual discharge=215 mcm.
Average annual precipitation=260 mm.
Basin area=23150 Km².

هونیفقان **Honifaqān**

← شور دهرم، شهرستان فیروزآباد، استان فارس.

هویر **Havir**

دهستان حبله‌رود، شهرستان دماوند. دائمی، ریزابهٔ حبله‌رود، حوضهٔ دشت کویر. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۴۵۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی نخست خاوری، سپس جنوب باختری و در انتهای مسیر جنوبی. میانگین آبدهی سالانه ۴۰ میلیون مترمکعب (ایستگاه سیمین‌دشت).

این رودخانه از منطقهٔ شاه‌نشین واقع در دامنهٔ جنوبی کوه قره‌داغ، ۲ کیلومتری خاور دریاچهٔ هویر و ۱۷ کیلومتری خاور دماوند سرچشمه گرفته و از درهٔ جنوبی کوههای قره‌داغ و کمرپشت و اسب‌گیرون رو به خاور جریان می‌یابد و پس از مشروب نمودن روستاهای هویر، دهنار *Dehnār*، مومج *Mōmej*، لی‌پشت، و یَهَر *Yahar* به منطقهٔ کلاهون *Kalāhun* وارد شده و پس از قطع راه اتومبیل‌رو تهران -فیروزکوه با طی یک قوس راستگرد رو به جنوب باختری متوجه می‌شود و پس از عبور از روستای رودافشان به دلی‌چای تغییر نام یافته و از خاور روستای صنم می‌گذرد و پس از آمیختن با یک ریزابهٔ باختری که از روستاهای کلاک *Kelāk* و یدره *Yadarah* عبور کرده است بسوی جنوب منحرف می‌شود و ضمن عبور از درهٔ میان کوههای کبود (درخاور) و نوستوم *Nostom* و بزتور *Boztur* (در باختر) روستاهای مشهد، حصاربن *Hesārbon* و موین *Movin* را سیراب می‌کند و در ۵۰۰ متری جنوب خاوری روستای اخیر به حبله‌رود می‌ریزد.

هویق **Haviq**

دهستان کرگانرود شمالی، شهرستان تالش (هشت‌پر)، فصلی، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۰- متر. شیب متوسط ۶/۸ درصد. مسیر کلی خاوری شمالی.

رودخانهٔ هویق طی ریزابه‌های چندی که همگی از دامنه‌های خاوری کوه بوقروداغ سرازیر می‌شوند، سرچشمه می‌گیرد و درهٔ هویق را با شیب تند رو بسوی خاور می‌پیماید و پس از قطع راه اتومبیل‌رو رشت به آستارا در روستای هویق به دریا می‌ریزد.

هیچدر **Hicdar**

دهستان سرباز، شهرستان ایرانشهر. فصلی، ریزابهٔ رود سرباز، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۲۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۲۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۹۲۰ متر. شیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.

سرچشمه، ۸۸ کیلومتری خاور جنوبی ایرانشهر. از روستاهای پیروکوش می‌گذرد.

هیرمند **Hirmand**

شهرستان زابل، استان سیستان و بلوچستان. دائمی، حوضهٔ خاوری یا هامون (دریاچهٔ هامون صابری). رودخانهٔ مرزی ایران و افغانستان. طول بخش مرزی ۵۵ کیلومتر. طول سراسری حدود ۱۳۹۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه (نقطهٔ ورود به مرز) حدود ۴۹۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۴۸۰ متر. شیب متوسط صفر. مسیر کلی تا قبل از ورود به مرز، جنوب باختری و در طول مرز ایران و افغانستان شمالی. میانگین آبدهی سالانه ۲۲۰۰ میلیون مترمکعب (ایستگاه چوتو).

رودخانهٔ هیرمند از رشته کوههای هندوکش و ارتفاعات بابایغما در ۴۰ کیلومتری باختر کابل سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی جنوب باختری بطرف مرز ایران و افغانستان روان می‌شود و در سر راه با رودخانه‌ای بنام ارقنداب مخلوط می‌شود و از طریق دشت مارگو به مرز ایران و افغانستان نزدیک می‌گردد و در نقطه‌ای به مختصات طولی حدود ۶۱ درجه و ۴۶ دقیقه و عرض حدود ۳۰ درجه و ۴۸ دقیقه به مرز ایران و افغانستان وارد می‌گردد و رو بسوی شمال جریان می‌یابد. در نقطهٔ ورود به مرز به دو شاخهٔ سیخ‌سر و هیرمند تقسیم می‌شود. شاخهٔ سیخ‌سر که به آن پریان هم می‌گویند مرز ایران و افغانستان را در دهستانهای ناروئی و میان‌کنگی تشکیل می‌دهد و به دریاچهٔ هامون وارد می‌شود و شاخهٔ هیرمند که به آن رود سیستان نیز گفته می‌شود در دشت سیستان جریان می‌یابد و به مصرف می‌رسد.

هیسکان **Hiskān**

دهستان ایرافشان، شهرستان سراوان. فصلی، ریزابهٔ رود شاهی‌کور، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۴۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۸۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۲ درصد. مسیر کلی خاور شمالی. سرچشمه، ۱۲۰ کیلومتری جنوب باختری سراوان.

این رودخانه از روستاهای گازر و اشکفتک *Eškaftak* می‌گذرد و بخش علیای آن رود گازر نام دارد.

هیلرو **Hilaru**

دهستان جاسک، شهرستان جاسک. خشکرود، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۲ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه صفر. شیب متوسط ۰/۸ درصد. مسیر کلی جنوبی. سرچشمه ۱۹ کیلومتری شمال خاوری جاسک.

هیمن **Heyman**

دهستان گابریک، شهرستان جاسک. فصلی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۳۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه صفر. شیب متوسط ۱ درصد. مسیر کلی جنوب باختری.

سرچشمه، کوه گر *Gar*، ۱۰۰ کیلومتری خاور شمالی جاسک. از روستایی بنام هیمن می‌گذرد و با چند ریزابهٔ شمالی که از کوه لنگو سرازیر شده‌اند مخلوط می‌گردد.

هینی **Heyni**

دهستان برخوار، شهرستان اصفهان. فصلی، ریزابهٔ رود دستکن،

حوضهٔ اصفهان و سیرجان (باتلاق گاوخونی). طول ۴۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۵۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۶۷۰ متر. شیب متوسط ۲ درصد. مسیر کلی باختر جنوبی.
این رودخانه از دامنهٔ کوههای پنج‌سر و کلهرود، در ۳۸ کیلومتری شمال خاوری مورچه‌خورت بنام کلهرود سرچشمه گرفته و پس از عبور از روستاهای کلهرود و تک‌لر کلهرود *Taklar-e Kalahrud* بسوی دامنهٔ خاوری کوه گنداب روان می‌شود. در این محل به رودخانهٔ هینی تغییر نام می‌یابد و رو به جنوب بسوی شهرک مورچه‌خورت سرازیر می‌شود و در جنوب شهر مزبور به رودخانهٔ دستکن می‌ریزد.

هیوی **Hivey**

دهستان کردر، شهرستان میناب. فصلی، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۶۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه صفر. شیب متوسط ۰/۸ درصد. مسیر کلی نخست شمال باختری. سپس جنوب باختری.
این رودخانه از ۱۰۰ کیلومتری جنوب خاوری میناب سرچشمه می‌گیرد و ضمن مخلوط شدن با ریزابه‌هایی چند بنام رودخانهٔ گدو رو بسوی شمال باختری روان می‌شود. در حوالی روستای گزان بزین *Gazān bazin* با رودخانهٔ قلعه‌موئی مخلوط می‌شود و پس از عبور ار درهٔ میان پوستکوه (در شمال) و کوه سیکوئی (در جنوب) به رودخانهٔ هیوی تغییر نام می‌دهد و رو بسوی جنوب باختری روان می‌شود و در ۹۰ کیلومتری جنوب میناب به دریای عمان می‌ریزد. مدخل درهٔ میان پوستکوه و کوه سیکوئی محل مناسبی برای احداث سد بنظر می‌رسد.

یال‌رود **Yāl rud**

دهستان یال‌رود، شهرستان نور. دائمی، ریزابهٔ خوش‌رود، حوضهٔ دریای خزر. طول ۱۹ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۳۰۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۰۵۰ متر. شیب متوسط ۵/۳ درصد. مسیر کلی شمالی و شمال باختری.
این رودخانه از دامنهٔ شمالی کوه‌کبود و از شمال گردنه‌ای به نام کبود، در ۶۱ کیلومتری جنوب باختری نور سرچشمه گرفته و بصورت آبشار از درهٔ خاوری کوه سرخک به پائین می‌ریزد. و از درهٔ میان کوههای خرچر *Xarcar* (در خاور) و ماه *Māh* (در باختر) بسوی شمال سرازیر می‌شود. در روستای یال‌رود با هترود مخلوط شده و بسوی شمال باختری منحرف می‌شود و پس از سیراب ساختن روستای مرچ *Marc* در روستای کُلیک *Kolyak* به خوش‌رود می‌ریزد.

یانبلاغ **Yānbolāq**

دهستان لطف‌آباد، شهرستان درەگز. فصلی، حوضهٔ قره‌قوم، طول ۴۵ کیلومتر تا مرز ایران و جمهوری ترکمنستان. ارتفاع سرچشمه ۱۰۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه (نقطهٔ خروج از مرز) ۳۰۰ متر. شیب متوسط ۱/۵ درصد. مسیر کلی شمال خاوری.
این رودخانه از بهم پیوستن ریزابه‌های بسیار که همگی از دامنه‌های شمالی کوه الله‌اکبر سرچشمه گرفته و رو به شمال سرازیر گردیده‌اند تشکیل می‌یابد. ریزابه‌های مزبور در محلی واقع در باختر کوههای مانیس‌داغ‌لار *Mānis dāqlār* بهم می‌پیوندند و پس از دور زدن کوههای مزبور بسوی خاور متوجه شده و با ریزابه‌های دیگری که همگی از دامنهٔ شمالی کوههای مانیس‌داغ‌لار سرازیر شده‌اند، مخلوط می‌گردد و رو بسوی شمال خاوری جریان می‌یابد و پس از مشروب نمودن روستای مرزی میرقلعه در ۴/۵ کیلومتری باختر لطف‌آباد از مرز ایران و جمهوری ترکمنستان خارج شده و به صحرای قره‌قوم وارد می‌گردد.

یرپاقلی **Yarpāqli**

دهستان الند، شهرستان خوی. فصلی، ریزابهٔ رود الند، حوضهٔ دریای خزر. طول ۴۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۸۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۵۰ متر. شیب متوسط ۳/۱ درصد. مسیر کی جنوب خاوری.
این رودخانه از دامنه‌های جنوبی کوه حاجی‌بیگ و کوه چلیکان *Calikān* و همچنین دامنه‌های خاوری کوه نظربیگ واقع در ۶۰ کیلومتری باختر شمالی خوی طی ریزابه‌های چندی سرچشمه می‌گیرد و بسوی جنوب خاوری از کنار روستاهای بله‌سور *Balehsur* بزرگ و کوچ و یرپاقلی می‌گذرد و از دامنهٔ خاوری کوه بوک‌بوبو *Bukbubu* عبور می‌کند و در ۴ کیلومتری غرب روستای دیزه *Dizeh* با رودخانهٔ کورجان دره‌چای درهم می‌آمیزد و رو بسوی خاور از کنار روستای دیزه عبور می‌کند. در ۱۸۰۰ متری خاور روستای مزبور با ریزابه‌ای بنام تودان *Tudān* که از جنوب می‌آید مخلوط می‌شود و بسوی شمال خاوری منحرف می‌گردد و در ۴ کیلومتری شمال خاوری روستای دیزه به رودخانهٔ الند می‌پیوندد.

یکان‌چای **Yekān cāy**

دهستان یکانات، شهرستان مرند. فصلی، ریزابهٔ قتورچای، حوضهٔ دریای خزر. طول ۲۸ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۷۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۰۰۰ متر. شیب متوسط ۲/۵ درصد. مسیر کلی شمال باختری.
این رودخانه از دامنهٔ باختری کوههای قلعه‌داغ والی‌داغ، در ۳۳ کیلومتری شمال باختری مرند سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی شمال باختری از روستاهای یکان کهریز بالا و پائین و اصلی‌کند می‌گذرد و به شوره‌زار قزل‌تپه وارد می‌گردد.

یکشنبه **Yekšanbeh**

دهستان چانف، شهرستان ایرانشهر. فصلی، ریزابهٔ رود شوزیم‌پوتان، حوضهٔ خلیج فارس و دریای عمان. طول ۱۷ کیلومتر. ا رتفاع سرچشمه ۱۵۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۱۲۰ متر. شیب متوسط ۲/۲ درصد. مسیر کلی خاور شمالی. سرچشمه، ۸۵ کیلومتری جنوب باختری ایرانشهر.

یوخاری‌چای **Yuxāri cāy**

دهستان قوری‌چای، شهرستان هشترود. فصلی، ریزابهٔ حاضران‌چای، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه (رضائیه). طول ۱۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۰۷۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۷۰۰

متر. شیب متوسط ۲/۲ درصد. مسیر کلی شمالی.
این رودخانه از چشمه‌سارهای روستای جوگی بیژن *Juggi bižan*، در ۵۷ کیلومتری جنوب باختری سراسکند سرچشمه گرفته و رو بسوی شمال سرازیر می‌گردد و در سر راه خود روستاهای قوش‌بلاغ، چناقبلاغ بالا و پائین و علیلو *Alilu* را سیراب می‌سازد و در ۲ کیلومتری جنوب خاوری روستای قینرجه *Qeynarjeh* به حاضران‌چای می‌ریزد.

یوخاری‌چای **Yuxāri cāy**

دهستان ترک، شهرستان ملایر. فصلی، ریزابهٔ قره‌چای، حوضهٔ دریاچهٔ نمک قم. طول ۵۰ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۳۵۰ متر. ارتفاع ریزشگاه حدود ۱۶۳۰ متر. شیب متوسط ۱/۴ درصد. مسیر کلی خاور شمالی.
این رودخانه از دامنهٔ خاوری کوه الوند، در ۳۳ کیلومتری شمال باختری ملایر سرچشمه گرفته و پس از عبور از روستای اسدالله‌خان راه اتومبیل‌رو همدان به ملایر را قطع می‌کند و با دور زدن کوه خندادی *Xondādi* از کنار روستای تاسبندی *Tāsbandi* و اشاق‌قلعه می‌گذرد و پس از سیراب نمودن روستاهای بوربور، کریم‌آباد، خرند *Xarand* و عبدالرحیم در دشت باختری قره‌چای محو می‌شود. مازاد آن در فصلهای پربارش به قره‌چای می‌ریزد.

یول‌کشتی **Yulkešti**

دهستان قراتوره، شهرستان سنندج. دائمی، ریزابهٔ قزل‌اوزن، حوضهٔ دریای خزر. طول ۵۵ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۱۹۶۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۱۵۵۰ متر. شیب متوسط ۰/۷ درصد. مسیر کلی جنوب خاوری.
رودخانهٔ یول‌کشتی از تلاقی چم‌آقاویسی با ریزابه‌ای که از ارتفاعات شمالی دهستان اوباتو سرچشمه گرفته و روستاهای یوزباش‌کندی، کانی‌کبود، علی‌آباد، کلکه‌جار، ماران و زکی‌بگ، را سیراب ساخته است، در ۲۷ کیلومتری شمال باختری دیوان‌دره، پدید می‌آید و ضمن جریان یافتن بسوی جنوب خاوری و مخلوط شدن با ریزابه‌های بسیار روستاهای باش‌قشلاق و قالوچه را سیراب می‌سازد. در روستای اخیر انحراف بیشتری بسوی جنوب خاوری پیدا می‌کند و در سر راه روستاهای تازه‌آباد و هی‌جن را مشروب می‌سازد. در روستای گل‌تپه با رودخانهٔ وزمان درهم می‌آمیزد و با کمی انحراف بسوی خاور متوجه می‌گردد. در این مسیر روستاهای گاوشله، درسپ، وزیر، جقلو، قشلاق‌سفید و قزک را سیراب می‌سازد و در ۲ کیلومتری جنوب خاوری روستای گنبد به قزل‌اوزن می‌ریزد.
← قزل‌اوزن.

یونجه‌لی **Yunjehli**

دهستان آجرلو، شهرستان میاندوآب. دائمی، ریزابهٔ آجرلو، حوضهٔ دریاچهٔ ارومیه. طول ۱۷ کیلومتر. ارتفاع سرچشمه ۲۶۰۰ متر. ارتفاع ریزشگاه ۲۰۸۰ متر. شیب متوسط ۳ درصد. مسیر کلی شمالی.
رودخانهٔ یونجه‌لی از چشمه‌سارهای دامنهٔ باختری کوههای شاخ‌شاخ و یای‌قاری و همچنین چشمه‌سارهای دامنهٔ شمالی کوه قره‌داش سرچشمه می‌گیرد و رو بسوی باختر شمالی سرازیر می‌گردد. پس از عبور از درهٔ خاوری کوه محمودخان و مخلوط شدن با ریزابه‌های بسیاری که از ارتفاعات خاوری و باختری سرازیر شده‌اند، رو بسوی شمال جریان یافته و به درهٔ میان کوه تکه‌قیه‌شی *Takeh qayaši* (در خاور) و کوه پیرمحمد (در باختر) وارد می‌گردد و با رودخانهٔ عشایر بیلاقی مخلوط شده و توأماً رودخانهٔ آجرلو را پدید می‌آورند.
← عشایر بیلاقی و آجرلو، شهرستان میاندوآب.

ییراقلو **Yeyrāqlu ?**

← یرپاقلی، دهستان الند، شهرستان خوی.

بخش سوم

فهرست‌ها و ضمائم

CHAPTER 3

Indices and Appendices

رودهای ایران بر مبنای فهرست الفبایی استانها و شهرستانهای کشور

استان آذربایجان شرقی

شهرستان تبریز
آب‌آذرشهر، آجی‌چای، آری‌چای، آلمالوچای، آیقرچای، اسب‌آبادچای، اسکوچای، امیردیزه‌چای، اوجان‌چای، بارالی‌چای، باسمنج‌چای، بُیوک‌چای، تلخه‌رود، توله‌سرچای، خسیره‌مسجدچای، زینجناب‌رود، سبزی‌چای، سران‌چای، سرانسررود، سعیدآبادچای، سیاه‌چمن‌چای، شهرچای، طیوان‌چای، کندوجان‌چای، کورچای، گونبرچای، لیقوان‌چای، متنق‌چای، مُلاّحیدرآرخی، مهران‌رود، مهربانچای، هریزچای، هزرچای.

شهرستان اهر
آجی‌درّه، آلاجه‌چای، ارس، النجق‌چای، اهرچای، ایدجی‌چای، ایری‌چای، ایلگنه‌چای، پاژچای، حاجیلرچای، رنگول، سرکش‌چای، سلن‌چای، علیرضاچای، قوروچای، کزنق‌چای، کلیبرچای، کولرده، گُماناب‌چای، مرزرود، مرزوات‌چای، نهندچای، ورکش‌چای.

شهرستان سراب
آجی‌چای، آقام‌علی‌چای، بُیوک‌چای، پستام، پیسلرچای، تاج‌یار، تلخه‌رود، رازلیق‌چای، سرانسررود، شکردرّه، کابل، وانق‌چای، هره‌نو، قوری‌چای، لیلان‌چای.

شهرستان مراغه
بلوک‌آبادچای، چوان‌چای، سراجوچای، صوفی‌چای، صومعه‌چای، قبی‌چای، قلعه‌چای، مُردق‌چای، مُغانجیق‌چای.

شهرستان مرند
ارس، چای‌رزان، چای‌کسن، درّه دیزچای، زُنوزچای، زیلبیرچای، شورچای، یکان‌چای.

شهرستان جلفا

شهرستان میانه
آجی‌چای، آیدوغموش، اشلق‌چای، بولانلیق‌چای، شهرچای، شیخ‌احمدچای، صومعه‌چای، قرنقوچای، قوری‌چای، کلامرزچای، گرم‌چای، گرمه‌رود، گرمی، ورزقان‌چای.

شهرستان هشترود
آجی‌چای، آقجه‌رود، آلمالوچای، آیدوغموش، بهادرچای، تلخاب، چینی‌یُلاغ‌چای، حاضران‌چای، درین‌سو، سراسکند، سوقانچی‌چای، شورجه‌چای، شورچای، شورسو، ظُلم‌آبادچای، قپان‌چای، قرنقوچای، قره‌آقاج‌چای، قوری‌چای، کلقان‌چای، یوخاری‌چای.

شهرستان بناب

شهرستان ملکان

شهرستان بستان‌آباد

شهرستان شبستر

شهرستان کلیبر

شهرستان هریس

استان آذربایجان غربی

شهرستان ارومیه
باراندوزچای، بالانوش‌چای، برادوست، برده‌سور، چم‌سنگر، چم‌شیوه‌برو، چم‌قاسملو، چم‌کوران، درّهٔ دالامپر، درّهٔ سرشو، دیزج، روضه‌چای، زریک‌چای، شهرچای، صوفیان، قصریک، کوسه‌لو، گُنبدچای، مُوانا‌چای، نازلوچای، ناشیو.

شهرستان بوکان

شهرستان پیرانشهر
آواجارچای، بادین‌آباد، چم‌آبخورد، چم‌اوجر، چم‌جلدیان، چم‌حاجی‌ابراهیم، چم‌زویان، چم‌شیخ‌رواس، چم‌کلوه، چم‌لاوین، زه، سفیول، سیاه، کلاس، گده، نعلین.

شهرستان تکاب

شهرستان خوی
آق‌چای، آوریش‌خانه، الند، بله‌جوک، بله‌سور، تاش‌بلاغ، تل‌درّه‌دوز، تودان، چای‌ساریک، چلیک، حبشی، حصارچای، قازان‌چای، قُتورچای، قرنقای، قره‌قای، قره‌قل، قی‌للخ، کلت، کورجان‌درّه‌چای، گلاندوسو، یریاقلی، ییراقلو.

شهرستان سردشت
بانس، چم‌کلوه، چم‌لاوین، چم‌وزینه، زاب‌کوچک، زه، کانی‌رش، کلاس، نعلین.

شهرستان سلماس
آق‌برزه، درلی‌سو، دوشیوان‌سو، روشاده، زولاچای، سپیددرّه، سُرهان، سُرهلان، شوربلاغ، کالک.

شهرستان شاهین‌دژ

شهرستان مهاباد
آب‌جانداران، تاتاهو، چم‌آغوتمان، چم‌خورخوره، چم‌سویناس، چم‌قالو، چم‌قُروچا، چم‌قوره، چم‌کیسلان، داغا، داغه، زاوه کوه، سردارآباد، سیمینه‌رود، شکربیگ، کَرخ، کوله‌بُز، گُلولان، مرانه، مهاباد، میربسه.

شهرستان ماکو
آق‌چای، ارس، ارموت‌ارگیل، زنگبارچای، زنگمار، ساری‌سو، سیه‌چشمه، قره‌درّه، قره‌سو، قزلارچای، قزل‌چای.

شهرستان میاندوآب
آجرلو، اوخچه، تاتاهو، جغتو، چم‌آق‌درّه، چم‌اوزان، چم‌بالاجوبه، چم‌سویناس، چم‌شفا، چم‌قره‌زاغ، چم‌قره‌قیه، چم‌قوره، چهارتاق، زرّینه‌رود، ساروق، سیمینه‌رود، شاختلوچای، عشایربیلاقی، کانی‌چرمو، گزان، هاچه‌سو، یونجه‌لی.

شهرستان نقده
تساله‌جار، چم‌جلیدار، چم‌چاپان، چم‌چلاش، چم‌دورود، چم‌شیوه‌برو، چم‌کانی‌رش، چم‌گلاس، گَدار.

استان اردبیل

شهرستان اردبیل
بالقلوچای، حاجی‌محمدچای، درّه‌رود، سیله‌چای، عنبران‌چای، قره‌سو، گُروچای، نمین‌چای.

شهرستان بیله‌سوار

شهرستان پارس‌آباد

شهرستان خلخال
آرباچای، چپا، زال، سقزچی‌چای، سنجبدچای، شاهرود، علالجار، کال‌زوقدی، کال سرخ‌تول، کله‌سارچای، کندرچو، کندیرق، کیوی‌چای، گزاز، گُلستان، گیلوان، هروآباد، هریس‌چای.

شهرستان مغان (گرمی)
آق‌بیگلر، آلتان، ارس، الازرچای، بالهارود، برزندچای، جین‌سو، خوفنام، درّه‌رود، دیزه، زرّینجه، ساری‌میش، سمبورچای، شردرّه، قره‌سو، قوروچای.

شهرستان مشکین‌شهر
ابره‌چای، اریک، خلیفه، خیاوچای، درّه‌رود، قُتورسو، قره‌سو، مشکین‌چای.

شهرستان نمین

شهرستان کوثر

استان اصفهان

شهرستان اصفهان
ایزدخواست، تیغ زرد، جوشقان، چشمه‌ریزه، دستکن، دهلُر، رُباط، رحیمی، زاینده‌رود، سوه، سه گُنبد، کلهرود، لاچاورگ، لاذرجه، لقر، محمدآباد، هزارگره، هینی.

شهرستان اردستان
خط.

شهرستان خمینی‌شهر

شهرستان خوانسار

شهرستان سمیرم
آب‌ملخ، ایلان‌درّه، بهمن‌زاد، تنگ‌جلو، تنگ‌خشک، تنگ رودقور، تنگ‌ریگان، جنگاباد، چاه‌تل، حنّا، خرکش، دوهان، سمیرم، سولگان، قره‌آغاج، قلعه سیستان، کاسگان، کال حسن‌آباد، گرماب، گرموک، ماربُر.

شهرستان فریدن
آب‌الکن، آب‌پلاسگان، آب ترزه، آب‌چران، آب چم‌در، آب درزرگه، آب‌درّهٔ غار، آب‌درّهٔ کمران، آب‌رودبار، آب‌زرک، آب‌سه‌پستان، آب‌گوکان، آب‌میدانک‌بالا، آب‌میدانک‌پائین، چشمه‌لنگان، دربند، درّهٔ پیرگُلی، درّهٔ خدنگستان، درّهٔ خوربه، درّهٔ دولت‌آباد، درّهٔ غار، درّهٔ هرکُل، زاینده‌رود، سرداب، قُمرود، کاهنگان، وهرگان.

شهرستان فریدون‌شهر

شهرستان فلاورجان

شهرستان شهرضا
شورطالخونچه.

شهرستان کاشان
آب‌شاه، آب‌لتخُر، خط، قُهرود، کُهرود.

شهرستان گلپایگان
خرقاب، خشک، خوانسار، قُمرود، لاخُم‌پیچ.

شهرستان لنجان
زاینده‌رود.

شهرستان نائین
آب جانو، آفرین، پای‌چُقات، تیگو، ریزاب میشوری، شورابه، شورخور، عروسان، فراخ، کبودان، کویرچهٔ کافرکوهه، نُه‌آب.

شهرستان نجف‌آباد
خشکه‌رود، شورعلویجه، شورماهورور، قطار.

شهرستان نطنز
بادرود، برزرود، جوب‌باد، رنگان، گُل‌آباد، مارسار، هنجن.

شهرستان برخوار و میمه

شهرستان مبارکه

شهرستان آران و بیدگل

استان ایلام

شهرستان ایلام
آب‌آسمان‌آباد، آب‌آفتاب، آب‌چیکا، آب زنگاون، آب زنگوان، اهوران، پیرمحمد، تلخاب، تنگ‌گراو، جزمان‌رود، چرداول، چنارچ، چوار، خوش، سده، سورک، شیروان، کازاب، کانی‌شیخ، کلال‌رود، کُنجان چم، گلال‌پیرمحمد، گنگیر، گیلال‌چیقاچلام، گیلال‌کورگه، مورت، هزارخانی.

شهرستان ایوان

شهرستان درّه‌شهر
آب‌سیاب، درّه‌شهر، روبه‌رود، سیکان، گرّاب.

شهرستان آبدانان

شهرستان دهلران
آب‌انجیره، آب تختان، آب چلات، آبدانان، آب‌درّه جکه، آب دەبانه، آب‌سارکده، آب سیول، آب‌غریب، آب‌فتح، آب‌گُل‌گُل، آب مورموری، آب‌هلیوه، آب‌هونوگه، تله‌زی، چای‌قره‌تپه، چنگوله، چی‌خواب، خروزان، خزینه، درازبیشه، درّه‌شور، دویریج، رود خشکهٔ کلالی، سرّه‌خاتون، سه گلال، سیاه کوه، شکرآب، فسیل، قافله‌جا، گرده‌بیشه، گلال چینه، گوران، لوبیتر، ماشاب، مال حاضری، میمه، نصریان، ورازان.

شهرستان شیروان و چرداول

شهرستان مهران
آب‌بی‌وره، آب‌تیمه، آب‌رگزاه، آب فراورد، آب‌کنات، پالشک‌آب، تاشمورت، تلخاب، تنگ خشول، تنگ کورتو، چشمه‌ملک، چم‌سرخ، چنگوله، خوش، دوآب، سیاه‌آب، کل کلا، کُنجان چم، گاوی، گدار خوش.

استان بوشهر

شهرستان بوشهر
اهرم، حلّه، درّهٔ کُره، شور خورموج، شورشبانکاره، شیرین، هلّه.

شهرستان تنگستان

شهرستان دیّر
بردستان.

شهرستان دشتستان (برازجان)
اهرم، جره، حلّه، دالکی، درّهٔ آبداری، درّهٔ سه‌برد، درّهٔ گوری‌حاجی، دشت پلنگ، سفید، سوراخ‌بدر، شاهپور، شوربوشگان، شورجره، شورشبانکاره، شیرین، هلّه.

شهرستان دشتی (خورموج)
باز، دُزگاه، دشت پلنگ، شوربوشگان، شیرین، قره‌آغاج، کارزین، مُند، موند(مُند).

شهرستان کنگان
باغان، جم، سرچشمه.

شهرستان گناوه
چم‌ره‌ملک، خردوانه، درّهٔ آبداری، درّهٔ بون، درّه گپ، درّه گچی، درّه گیجک، شور کلاچی.

شهرستان دیلم

استان تهران

شهرستان تهران
آب‌پشکنک، آب‌تالون، آب‌چهل‌برّه، آب‌زندگانی، آب‌سنگان، آذرآباد، آهار، ابهررود، الرم، امامه، جاجرود، جارجارو، جعفرآباد، چای خررود، خررود، خیزرودبار، دربند، درکه، درّهٔ شمشک، سُرخه‌حصار، سولقان، سیاه‌آب‌آدران، شاه‌آباد، شاه‌چای، شور، شورفشاپویه، کرج، کن، کورک، گرمابدر، لجنی، ناصرآباد.

شهرستان اسلام‌شهر

شهرستان دماوند
آب‌سیاه‌پلاس، آب‌قزلانچای، آه، ایرا، تار، جمع‌آبرود، حبله‌رود، درده، دره‌شور، دلی‌چای، دماوند، دوآب، رودبار، ساواشی، سیاهرود، شاه‌بلاغی، فرح‌رود، فیروزکوه، کبوتردره، گورسفید، نمرود، نیم‌رود، هویر.

شهرستان ری

شهرستان ساوجبلاغ

شهرستان شمیرانات

شهرستان شهریار

شهرستان کرج
آب‌لانیز، آب‌مورود، آب‌هرنج، ابهررود، اورازان‌رود، بارانگان، برغان، توکوه، جارجارو، چای خررود، خررود، خسبان، ده‌جوب‌فلک‌آباد، دیزان، زالوچال، سیاه‌آب‌آدران، سیدک، سیرود، شاه‌چای، شاهرود، شور، شورفشاپویه، شهرستانک، طالقان‌رود، علی‌زان، کرج، کُردان، کفاب، گلین‌رود، ناریان‌رود، وارنگه‌رود، ولایت‌رود، هردورود، هزاربند.

شهرستان ورامین
جاجرود، گَلو، ورگی.

استان چهارمحال و بختیاری

شهرستان شهرکرد
آب بازوفت، آب‌بهشت‌آباد، آب‌ترکی، آب‌تشنوی، آب جونقان، آب‌جهان‌بین، آب‌چنار، آب دره‌سیر، آب دره کل، آب دزداران، آب‌دوآب، آب زری، آب شرمک، آب شلمزار، آب شنگی، آب‌کرّی، آب‌کوفی، آب نازی، بازوفت، بن، جوب‌آسیاب، خاکی، خشکه‌رود، درهٔ قاضی‌کوچک، درهٔ نالشگرون، سراب، کارون، کوهرنگ، کیار، گَرگک.

شهرستان اردل

شهرستان بروجن
آب بازوفت، آب‌تنگ‌دز، آب‌جاق‌جاق، آق‌بلاغ، بازوفت، بشار، تنگ‌محمود، تنگ‌ناودان، چله‌خانه، خان‌میرزا، خرسان، سبزکوه، کارون، کره، کیار، گرداب، گردبیشه، گرم، لُردگان، مُنج، ونک.

شهرستان فارسان

شهرستان لردگان
آب‌سرخون، کارون.

استان خراسان

شهرستان مشهد
اسجیل، اسکارون، بقمچ، پایه، تجن، تنگل بزجانی، تنگل بزگانی، تنگل مراغه، چرم‌سو، چهچهه، درهٔ ده‌بار، دوست آباد، زشک، سینی‌سو، شورسو، شورلق، طُرق، علی‌بلاغ، فرزی، فریمان، فیریز، قره‌تیکان‌سو، قلندرآباد، کارده، کال‌آبکوه، کال بازه‌هور، کال‌تنگل‌شور، کال‌چاه‌عباس، کال‌چهل‌کمان، کال خرسو، کال‌خواجه، کال‌درخت‌بی‌بی، کال‌رود، کال سُرخ، کال سرقایه، کال‌سنگ‌آتش، کال‌سنگ‌بست، کال سیاه، کال‌سیل، کال‌شورسرجام، کال‌شورقره‌تیکان، کال طرقطی، کال‌قره‌داغ، کال قریجه، کال قهرمان، کال مراغه، کال ناری، کال نهسک، کشف‌رود، کنگ، گُلمکان، لائین‌سو، مایان، نوقوندره، هری‌رود.

شهرستان اسفراین
آب‌خرق، آب‌کُراتی، اندقان، جُوین، درهٔ جهان، درهٔ ذوآستین، درهٔ نیشخوست، سُرخاب، کال‌جلوگیر، کال‌روخیاب، کال‌شورجاجرم، کال‌شورجوین، کال‌شورخواروتوران، کال‌شیون، کال‌نهاجرد، کال‌ولایت، گرماب.

شهرستان بجنورد
آسیازو، اترک، اینچه، پیغمبر، جوین، چندیر، چهل‌گذر، خرتوت، دربند، سُرخاب، سملقان، سووق‌سو، شط، شیرین‌دره، فیروق‌دره، کاستان، کال‌ایمانی، کال پوستین‌دوز، کال‌تنگ‌گزی، کال‌چهل‌بوقور، کال‌حمزه‌چاه، کال‌شورجاجرم، کال‌شورجوین، کال‌شورخواروتوران، کال‌قلعه‌چه، کچ‌کیلی، کوئوک قلعه، کولون‌قلعه، گرماب، گوگول‌چای، گیفان، میانسو.

شهرستان بیرجند
آب‌سرد، آب‌شورالقور، آخُندان، آهنگران، اشکی، اصغول، افین، باغ سنگی، باغ مرغ، بشیران، بنی، بوتگو، بوته گز، بی‌بیان، بیدمشک، بیرجند، پاتینگ، پتو، پنج‌چاهی، پورنگ، تخته‌جان، تُرشاب، تک‌آب‌چاه‌زرد، تک‌تلخاب، تک‌چاه، تک‌کُلوتک، تگ، تگ‌حوض، تگ‌کوه سفیدک، جاجنگ، جرف، چاه کند، چاه‌ملاّ، چشمه‌بید، چشمه‌زرد، چمگرد، چهارشخنه، حاجی‌آباد، حسین‌آباد، حصار، حماررود، حیدرآباد، خسروآباد، خشکک، خورشیدان، دارج، دایم، درگان، دهک، دهنه، رُباط، رودشور پسکوه، رودشور قاین، روغ، ریزان، زلزله، سدن، سراب، سرخیج، سرکاریز، سنگ‌سیاه، سورتیغ، سهل‌آباد، سیاهو، سینک، شاخن، شاهرود، شاه‌مراد، شاه‌ولی، شُتران، شور، شورابه، شوررود القور، شورزوهان، شور گزیک، شورنه، شورنهبندان، شوشک، شیلهٔ زرگران، ظریفی، عرش، عشقفتوک، علی‌آباد، فخرود، فریدون، کاج، کال، کال‌آب‌خُنک، کال اسبان، کال اسفاد، کال‌افغانی، کال بچه، کال‌براکو، کال‌بزه‌تقی، کال بمرود، کال بیدُخت، کال‌تلخاب، کال چاه‌تلخ، کال چاه‌شط، کال چاه‌قوری، کال چرقاب، کال درجا، کال سده، کال سُرخ، کال سنگر، کال سیرخون، کال شاهرخت، کال شل‌آباد، کال شور، کال قاین، کال کفتار، کال کلوتک، کال‌کیخ، کال گروک، کال لپی،

کال مردکُش، کال مزداب، کال نوهور، کتخام، کرگسا، کرگساو، کرمعلی، کفاز، کلاتهٔ احمد، کل‌کیخ، کُلوتک، کُندر، کوه‌باز، گاریجگان، گرگ، گرماب، گز، گزُخت، گزرود، گزکل‌کل، گزیک، گلو، نونک، ماهی‌رود، مچانو، محمدآباد، مزارگزیک، مزگ، مسک، مولید، میان‌طاق، میانکوه، میل، نخل، نمکزار، هزارمیشه، هفتادرود.

شهرستان تایباد

تجن، تنگل درخت‌بید، تنگل رودگاهی، خشک، روس، شهرنو، کال آبعه، کال آبو، کال بزه، کال بهلوری، کال تومنه، کال دربند، کال ریگ‌آبی، کال شکرتو، کال شوراب، کال شیخ، کال فرزنه، کال کاریزه، کال کلاتهٔ شیخ، کال مُرغاب، کال مسیله، کال نی‌بند، هری‌رود.

شهرستان تربت‌جام

تجن، تک‌فرخنه، جام‌رود، کال ازه کمر، کال‌تی‌منک، کال شور پائین‌جام، کال ملو، هری‌رود.

شهرستان تربت حیدریه

آب فیض‌آباد، آب‌مهنه، اسفیز، تنگل‌رونو، تنگل‌ساقون، تنگل ساده، تنگل‌شهرک، تنگل‌قلعه‌جوق، تنگل‌گالتازی، تنگل گرداولنگ، تنگل نور، تنگل نی‌توله، چاه‌خونی، خوش‌درّه، دربی، ده ملک، رود شور قاین، رودشور کدکن، زرگون، سلامی، شصت‌درّه، فدوک، کال آب‌سیاه، کال آلی، کال اخلی، کال ازغند، کال اسفاد، کال اصل کاریز، کال اولنگ، کال باغ‌قره، کال باقرقی، کال بایگ، کال برق، کال بُستان، کال بُشرویه، کال بُقناباد، کال بورس، کال بی‌آساباد، کال تجرود، کال تلخ‌بخش، کال جانی، کال جنگلاب، کال جنگلک، کال جوزهل، کال جوقرانی، کال چاه‌حسینا، کال‌چاه‌شور، کال چرخوال، کال حاجی‌بیگی، کال حسنقلی، کال‌حصار، کال حصارجلال، کال حوض‌ملحه، کال خالصه، کال خردر، کال خشک، کال خواجه، کال خواجه‌انجیره، کال خواجه‌یار، کال خوشابه، کال خوش‌هوا، کال دافی، کال دربند، کال درّه، کال درّهٔ جین‌آباد، کال دست‌آباد، کال دوکوهه، کال دونخ، کال ریوند، کال زرنوخ، کال زینوک، کال سالار، کال سالاری، کال سبزپنبه، کال سبی، کال سده، کال سرچل، کال سُرخ، کال سروبند، کال سلامی، کال سُلیمانی، کال سی‌چی، کال شازده، کال شاه‌بیشه، کال شش‌نمکی، کال شعبه، کال شور، کال شورجلگه، کال شوررشتخوار، کال صلات، کال عُریان، کال قاین، کال قجر، کال قراولگاه، کال قونگ، کال قهرتخته، کال کاریزک، کال کدکن، کال کُرغه، کال کمرزرد، کال گرگ، کال گشن، کال گوریاب، کال گوش‌قال، کال گونرگین، کال محمدآباد، کال مرغزار، کال مزار، کال مقبره، کال منقاب، کال موسی‌آباد، کال مهدی، کال میانه، کال‌نی‌زار، کال نیک.

شهرستان چناران

شهرستان خواف

شهرستان درگز (درهٔ گز)

اورالیک، پیرگان‌سو، تیرگیان‌سو، درونگر، رودبارسو، ریشخوار، زنگلانلوچای، سنگزسو، شارلُق، کال شمخال، میو، یانبلاغ.

شهرستان سبزوار

آب‌جوش، استریدر، داورزن، دلبر، رود کال‌شور، رور، ریوند، ششتمد، کال‌آتُبلاغ، کال‌انجمند، کال‌پی‌گدار، کال تکاب، کال‌چاه‌محمدخان، کال‌خاک‌خون، کال‌خرگوش، کال‌خشک، کال خزرآباد، کال‌دوکالی، کال‌ده‌میان، کال‌ذوالفزخ، کال‌رودآب، کال‌سنجرد، کال‌سنگرد، کال‌شامکان، کال‌شاهراه، کال شاه‌یک، کال‌شورتکاب، کال‌شوررودشامکان، کال‌شورسبزوار، کال‌شورشامکان، کال‌شهرسوخته، کال صبری، کال عطائیه، کال غلام‌بیگ، کال‌کروج، کال‌گچی، کال گرگاب، کال گرگ سید، کال‌گنجی‌در، کال گودال، کال لنگر، کال‌مُرغ، کمیز، نهربفره، کال شریعه.

شهرستان سرخس

شهرستان شیروان

اترک، جبارسو، چپه، شیروان، قُلجق، قوروچای، کرگانلی.

شهرستان طبس

بیرجند، حماررود، درّه بید، رزگان، روغ، سنگ‌تهاب، شاهرود، شور، کال چشم‌گاوی، کال‌قنبرو، کال‌لادر، نار، نخلک، نمکزار، نمکی.

شهرستان فردوس

بیرجند، جوچی، چاه‌جیرس، چاه علیان، حصار، حماررود، حوض‌،درّه بید، دهرودخانم، رمضانی، روغ، ریسو، شاهرود، شور، شوررود، قلعه‌زرد، قلعه‌واقی، کال‌بی‌بی، کال‌تخت، کال جهرآباد، کالچه، کال چهل، کال خرو، کال‌درّه‌باز، کال زابر، کال سبزکاخک، کال شش‌دونگ، کال شورروک، کال شورفردوس، کال‌کویرو، کال‌نمک، گُلستان، گلیچه‌رود، نمکزار.

شهرستان فریمان

شهرستان قائنات (قائن)

آلنج، اندریک، تُرشاب، چاه‌شیرین، دهنه، رُباط، شیرمرغ، کال بزرگ، کال تلخاب، کال تیغاب، کال چاه‌رود، کال زوهان، کال کندولی، کندحصار، گرتیغ، مویبان.

شهرستان قوچان

اترک، اوغاز، تباریک، درونگر، زیدرسو، زی‌درّه‌سو، زیرآباد، سُوزه، کشف‌رود.

شهرستان برداسکن

شهرستان کاشمر
تنگل راست، تنگل‌سنگ‌نسوه، درّه گرگ، دهنهٔ برق، دهنهٔ فرح، دهنهٔ قلی‌کور، کال ابری، کال‌اسب، کال اسکیر، کال اسگیر، کال اوخروجه، کال ایور، کال‌بارانداز، کال‌برق، کال بنک، کال بنگول، کال پنجه‌خر، کال‌ترق، کال تک‌شوراب، کال چاه‌بز، کال‌چاه‌تلخ، کال‌چاه‌شان، کال‌چاه‌قاسم، کال چاه‌نمک، کال‌چشمه‌اسب، کال‌چشمه‌خواجه، کال چشمه‌سفید، کال چنارسوخته، کال چهل‌قانی، کال خالدار، کال خوشاب، کال درونه، کال دولت‌آباد، کال‌دهن‌قلعه، کال‌دهنهٔ‌طاقی، کال‌روداب، کال رود بخی، کال رودجرف، کال ریخته، کال‌ریزاب‌دوقلعه‌ای، کال‌ریزوا، کال‌سبز، کال‌سربند، کال سُرخ درّه، کال سرزه، کال‌سنگ‌اجی، کال‌سیاه‌قُلی، کال سیر، کال سیناب، کال شبدر، کال شش‌تراز، کال‌شمس‌آباد، کال شوراب، کال‌شوردرونه، کال‌شورکاشمر، کال‌شورکنارشهر، کال‌طبق‌سر، کال‌عباس‌آباد، کال علی‌آباد، کال‌فرح، کال قبرستان، کال قلی‌نی، کال‌قوژد، کال کلاتهٔ تیمور، کال کماستان، کال گرمک، کال گزبار، کال‌گزبرگی، کال‌گوراب، کال‌لاغری، کال‌محمدزورا، کال معدن، کال‌موسی‌آباد، کال موشک، کال ناریجه، کال نمک، کال نوبهار، کال ورشق، کال هفت‌چاه، نهر شوراب.

شهرستان گناباد
شط قُدبدی، کال استخوانی، کال الوئی، کال پشت‌کوه، کال تک‌زیر، کال جزین، کال چاه‌برج، کال چاه‌سُرخ، کال چاه گز، کال‌دهنه، کال ریگی، کال سیاه‌لاخ، کال شاهرُخ، کال‌شورکاشمر، کال شور گناباد، کال کلات، کال کندماهنجو، کال گل‌برّه‌ای، کال گیگوش، کال نمکسار، کناو.

شهرستان نهبندان

شهرستان نیشابور
بزرگ، بوژان، تنگل‌آقاسو، جُوین، دررود، رود کال‌شور، سرولایت، طاغان، کال آبشور، کال‌چشمه‌ریگی، کال چشمه‌یاقوت، کال دهنه، کال‌سلیت، کال شورجُوین، کال شور رود شامکان، کال‌شورسبزوار، کال قاسم‌آباد، کال‌ماروس، کال‌ینگجه.

استان خوزستان

شهرستان اهواز
خور، شاوور، شاهور، کارون، گوپال، ماله، نهربهره، نهرشاهور، نهرگاهن.

شهرستان آبادان
اروندرود، بهمنشیر، شط‌العرب.

شهرستان اندیمشک

شهرستان ایذه
آب‌دم‌دلی، آب‌زرک، آب سرحوض، آب سوسن، آب‌شلاّ، ابوالعباس، اعلا، بولاواس، تلخاب، درازنا، درّه‌دراز، رامهرمز، رمه‌چر، رود زرد، سمه، شورشوشتر، صیدون، کارون، لیراب، مرغاب، هلایجان.

شهرستان باغ‌ملک

شهرستان بندرماهشهر
اردکان، جرّاحی، زُهره، شش‌پیر، شورممسنی، فهلیان، لوداب، مارون، نهرقطرانی، هندیجان.

شهرستان بهبهان
آب‌خروار، اردکان، جرّاحی، خیرآباد، روباشتی، زُهره، شاه‌بهرام، شش‌پیر، شورممسنی، فهلیان، لوداب، مارون، نهر قطرانی، هندیجان.

شهرستان خرمشهر
اروندرود، جرّاحی، خور، شط‌العرب، کارون، گوپال، لوداب، مارون، ماله، نهربهره، نهر خیّن، نهرسباب، نهرشادگان، نهرعطش، نهر قطرانی، نهرگاهن.

شهرستان دزفول
آب‌بید، آب‌چم‌چولی، آب دز، آب زالکی، آب‌سرخ، آب گوریه، آب‌گوررو، آب‌لباب، آب مهک، آب هیره، بختیاری، بلوط، پولکول، تنگسر، تهلاب، درّه‌پر، روفایه، سُرخاب، سردشت، شاوور، شاهور، شورسردشت، شورلالی، شیرین‌آب، شیوین، قلاسوره، گلال، گلال تابیران، گلال‌چم‌خرپالنگان، گلال دیونی، گلال‌لب‌سفید. گلال‌مورت، گلال مولیز، لب، للری، لیوس، نهرشاهور.

شهرستان دشت آزادگان (سوسنگرد)
العباس، سابله، مؤرز، نیسان.

شهرستان رامهرمز
آب‌درّه نج، آب رازک، ابوالفارس، اعلا، بابااحمد، تلخ، تنگ اناری، تنگ‌تلخ، تنگ سیلو، تنگ کوشک، تنگ نایب، جرّاحی، خور، درّه دیم‌خرکن، درّه سُلیمانی، درّه شمولی، درّه قیر، رامهرمز، سمه، سور دزگیلی، شور، صندلی، کُندک، گزین، گوپال، لوداب، لیراب، مارون، ماله، نهر قطرانی، نهرگاهن.

شهرستان شادگان

شهرستان شوش
آبشور، شورباریک، شورشوشتر، کارون، گلال.

شهرستان مسجدسلیمان
آب‌برکه، آب‌پبدا، آب‌تلخ، آب‌چگامن، آب درّه کولاه،

آب‌درهٔ گاومیشی، آب‌سرتیا، آب‌سرتیوک، آبشور، آب‌کگارس، آب‌کولسی، آب‌کیارس، آب‌لشگر، آوجدان، باغ شاهو، پاللی، تالوک، تیریفی، تینا، چم‌چیت، دله، سبزآب، شوربباریک، شورشوشتر، شورلالی، شیرین‌آب، کارون، هرکش.

استان زنجان

شهرستان زنجان
آب‌بر، آب‌لار، آق‌زوج‌چای، آندره، التماس‌دره‌سی، الله‌لوچای، انگوران‌چای، اوزون‌دره، اوزون‌دره گوجه‌قیه، بُیوک‌چای، پری‌چای، تخته‌یورد، تلخه‌رود زنجان، چسب، چمل‌گین، چم‌هانه گلان، حلب، خوئین، دربند، زنجان‌چای، زنجانرود، سارمساقلو، شهرین، سیاوه‌رود، سیلاب‌گمش‌آباد، شوراب، علی‌جولاچای، قره‌چریان، قره‌قوش، قزل‌اوزن، قلات، قلعه‌چای، کاکا، گورگورچای، لجام‌گیر، لوان‌چای، میرجان‌سویی.

شهرستان ابهر
ابهررود، زنجانرود، سرابند.

شهرستان تاکستان
ابهررود.

شهرستان خدابنده
آقبلاغ‌چای، بُزینه‌رود، بیزنه‌رود، چای خررود، خررود، شجاس‌رود، شور، شورچای، شورسُهرورد، شورفشاپویه، شورهمدان.

استان سمنان

شهرستان سمنان
آبین، تنگهٔ قالیباف، جوین، دودرهٔ گزنان، سمنان، شوراب، شوراب بیابانک، شوراب سمنان.

شهرستان دامغان
آستانه، چشمه‌علی، دامغان‌رود، رودبار چهارده، سفید، سلطان میدان، شورآب، کُر، مارچشمه، نمک‌آب‌رود، نمکه، نهر شش‌آسیاب.

شهرستان شاهرود
آب‌اوستاش، آب‌گورخو، ابرسج، تاش، چاه‌اعلا، چشمهٔ آدم، خیج، داستان، دام‌گو، دوآب، رودبار، رودبارگل‌یورت، زرّین‌کمر، زیدر، سرتنگه، سُرخاب، سیل‌مال‌گنداب، شاهرودخانه، شورچای، کال‌آبدر، کال‌بزرنگ، کال‌پنج‌چاهی، کال‌تجور، کال‌تگوک، کال‌تلخه‌بو، کال تنگ‌لاله، کال‌توچاه، کال‌چاه‌خشک، کال‌چاه‌در، کال‌چاه‌شأن، کال‌چاه‌محمدخان، کال‌چاه‌معدن، کال‌چاه‌ملاعلی، کال‌چاه‌وکیل، کال‌چشمه‌شیرین، کال‌حجّاج، کال‌خشک، کال‌خیرآباد، کال‌داش، کال‌دستجرد، کال‌دوچاهی، کال‌سرنو، کال‌سوگری، کال سیاه، کال‌شور، کال‌شوراب، کال‌شورچاه، کال‌شورجاجرم، کال‌شورخواروتوران، کال‌شورمیامی، کال‌غریبه، کال‌کندو، کال‌گذرزوقدی، کال‌گذرگرماب، کال‌گرماب، کال‌موقوف، کال‌هیزمی، کُردری، مُجن، مرغزار، نوکارمن.

شهرستان گرمسار
آب‌دولانی، آب‌سردره، آب‌شور، آب‌لزور، تلخاب، تنگهٔ چهارتاق، جوین، حبله‌رود، درهٔ خوشاب‌رود، شوت، شوراب، فیروزکوه، کورک، گُلو، گورسفید، ورگی.

استان سیستان و بلوچستان

شهرستان زاهدان
اومار، پیران، تلخاب، چشمه، حرمک، در، زیارت، سعدآباد، سنگان، شورو، شوره گز، شورین، قلعه‌پدا، کورین، گُرگ، گزو، لادیز، لار، ماهی، نازیل، واویلا.

شهرستان ایرانشهر
آب‌نما، آوگار، اسپکار، اسپیدز، اهوران، باکوه، باهارک، باهوکلات، برشک، بگدان، بگنان، بمادست، بمپور، بنت، بندگیرون، بُن‌رود، بورا، بیت، پالم‌گارج، پتکینس، پوتان، پیشامگ، ترپ، تل‌اراهی، توتان، تیرگیج، جبدا، جُوین، چاهان، چاه‌خان، چاهستان، چرزی، خوسری، خیری، دارگادلی، دامن، دریگیش، دستگرد، دوزآب، دهانه، رابچ، رامپ، رگاب، روک، ریگاب، زول تورتنت، ساربوک، ساگوجگ، ساگوز، سدیچ، سرباز، سرزه، سما، سُمسیدر، سوهون‌تنگ، سیاه کور، شندک، شندک بالا، شوزیم‌پوتان، شهاب، شهجونج، شیریش، قوامک، کاجه، کاروان‌در، کاناس، کاهوکان، کرزچی، کسگان، کنارو، کوت، کوجکی، کوجو، کونبار، کهان، کُهن‌کور، کهیری، کیشی، گازُر، گامشاندر، گدیچ، گریشت، گرگرو، گرگ‌کور، گوآسن، گولموچک، گوواس، گوهورک، گهقان بالا، گیرون‌رود، ماهدوست، مسکوتان، مُشکان، مُشگاهم، مشهدمحمد، مزن‌کاثور، مهچکا، ناگان، نجگ، نسپران، نوکی، هاکون، هامان، هودیان، هیچدر، یکشنبه.

شهرستان چابهار
باندینی، باهوکلات، بگادک‌کئور، بل‌پیر، بنت، بندان، بوک، بونتاق، بیر، بیشمنت، پاتکوه، پتمپیش‌کئور، پالم‌گارج، پسوک، ترادان، تنگ‌سرحه، توتان، تورجک، تهیرتوک، جران، حسین‌آباد، دارخان، دایداتی، دستگرد، دندار، رابچ، راوه، رگ، رگاب، روهگام، ریگاب، ریگی، زونار، ساربوک، سامان‌کئور، سدیچ، سرباز، سرخو، سرگان، سماچ، سور، سُهلی‌جوی، سیاهتگان، شاک، شگیم، شها، شیلگ، فنّوج، کاجو، کاجه، کاشگور، کاشی، کالبر، کبجورک، کشیک، کلگ‌کئور، کمانی، کوریک، کُهن‌کور، کهیر، کیشی، گامشاندر، گاو، گزاک‌جوی، گرگان، گرگرو، گشاد، گیتو، گیشتان، لوند، متسینگ، مچ‌کُر، مزن‌کاثور، نیکشهر، ولی‌داد.

شهرستان خاش

ایراندگان، بمپور، تلخاب، تودی‌لنگ، چدرگ، داری، دامن، در، دهرگونزا، شورو، شورین، قلعه‌بید، کاروانـدر، کـل‌تنگی، کـورین، گزان‌تیر، مرنتاک، نازیل.

شهرستان زابل

پریان، رومدی، سیخ‌سر، سیستان، شیله، ملکی، نوراب، هیرمند.

شهرستان سراوان

اسـپار، اسکـان‌کئور، اشـارکور، ایـرافشـان، بـانسرکئور، بـلوچ، بـوناپ‌کئور، بیرگ، پـدکان، پـلپت‌رود، پـوتان، پـورک، تـروند، تنگ‌پی‌توکان، تهلپ، جاکی، جالق، جبدر، جنگورود، جوب‌باد، چـاهی، خـان‌زمان، خـوشه‌پسری، داررزن‌کـان‌کئور، داسـین، دراندرکئور، دوستاباد، رگین‌کئور، روتک، زگز، سرتنگ، سردشت، سوسه‌چی، سـولگان‌کئور، سـوهون‌تنگ، سیاهدک، سیاه‌سنگ، سی‌میش، شـاردر، شـاهی‌کور، شـوراب، شـیراندورکئور، فـرمد، قاضی‌کئور، کاروچ، کرم‌بـخش، کـروسی‌کئور، کـلگان‌کئور، کـنت، کند، کنفوسکی، کلان‌دورزی، کهنک، گازُر، گتمیررود، گزبستان، کوه پست، گو، گودان، لکی، لُمیر، ماشکل، ماهیل، مُرتُن، مُزدوری، مشکیل، مشند، نوکودار، نهنگ، هیسکان.

استان فارس

شهرستان شیراز

باز، پُل فسا، جره، خشک، دالکی، دُزگـاه، زاخرد، سرخـون، شورجره، شیرین، قره‌آغاج، کارزین، مُند، موند(مُـند)، نـذرآبـاد، نهر اعظم.

شهرستان آباده

آب‌ارْزون، اعـظم، ایـاقلو، ایـزدخواست، بـوانـات، چـشمه‌ریزه، رحیمی، سرمیدان، سیوند، قره‌له، کوشک خورا، گله‌دار، مُرغاب، مُشگان، هزارگره.

شهرستان بوانات

شهرستان استهبان

شهرستان اقلید

اوجان، باغ‌مورت، بـالنگان، تـنگ‌بُراق، تـنگ جـلابی، چـوش، سفید، شادکام، شیخ احمد، کال شاه‌نشین، کُر، له‌سیاه، منجقلی.

شهرستان جهرم

باز، بیشه، دُزگاه، زاغ، شور جـهرم، شیرازی، شیرین، قـره‌آغاج، کارزین، مُند، موند(مُند).

شهرستان داراب

آب‌شور، تـنگ‌چرخی، رُستم، رودبـار، رودبـال، شـورداراب، شورطارُم، کریم‌آباد، کُل.

شهرستان سپیدان (اردکان)

اردکان، توکّل‌آباد، تیزاب، جوب خاله، چهل‌چشمه، دزکُرد، زُهره، سعلکی، شش‌پیر، شور کاکان، شورممسنی، شیر، فـهلیان، قـره‌له، کال شور کدیور، هندیجان.

شهرستان فسا

باز، بیشه، جعفری، شور جهرم، شیرازی.

شهرستان فیروزآباد

بنیلو، باز، دُزگاه، زاغ، شوردهرم، شور فزاشبند، شیرین، فیروزآباد، قره‌آغاج، کارزین، مُند، موند(مُند)، نهراعظم، هونیفقان.

شهرستان کازرون

تنگ‌شیب، جره، حلّه، حنا، دالکی، سـفید، شـاهپور، شـورجره، شیرین، هلّه.

شهرستان لار

آسـیاب، بـیرمی، تـاون، چـاه‌عینی، دارالمیزان، شـوراشکـنان، شور درز سایبان، علامرودشت، فیدویه، کورده، مهران.

شهرستان لامرد

شهرستان مرودشت

امـامزاده اسـماعیل، اوجـان، بـالنگان، تـنگ‌بُراق، تـنگ چـاهو، تنگ گرمه، درّه باغک، سیوند، شول، قره‌له، کال تنگو، کال جار، کال گمبیل، کُر، کوئین، له‌سیاه، مُرغاب، مُشگان.

شهرستان ممسنی

اردکـان، بـابامنیر، تـنگ‌دشت‌بهمن، دروغ‌زن، درّه گـیجک، دلواربـابامنیر، دلوارپیرسرخ، دلوارقوچ خوس، دلوارکوه سیاه، دلوار گُلگاه، زُهره، سالاری، سلبیز، شش‌پیر، شکستان، شورممسنی، شیرین، فهلیان، کال تنگ‌لاله، کـال سرگچینه، کـفی، کـوه سیاه، هفت‌قنات، هندیجان.

شهرستان نی‌ریز

استان کردستان

شهرستان سنندج

آب‌درّهٔ کوب‌کار، آب‌رقـجو، آب‌سیروان، آب‌گـلین، آب‌لایـن، آسـاوله‌رود، چـم‌آقاویسی، چـم‌امیرآبـاد، چـم‌بناسوره، چـم‌پُل، چـم‌دوویسه، چـم‌زویارکرجـو، چـم‌شور، چـم‌شینه، چـم‌صوفیان، چم‌قالوازه، چم‌نران، چم هانه گلان، چم‌هشلی، خنجره، درّهٔ تنگه‌بر، دیـاله، شـوراب، شـهره‌زوره، صـلوات‌آبـاد، قشـلاق، گـاوه‌رود، گومرش، نهردیالا، وزمان، یول‌کشتی.

شهرستان بانه
چم‌بوئین، چم‌سرداب، چم‌گُویل، چومان.

شهرستان بیجار
اوروندرّه، تلوار، چم‌تلوار، چم‌ررد، چم‌سنگ‌سیاه، رودخانهٔ چم، شوربیجار، شهرَک، قمچی‌گای، کوهزان، گورانی.

شهرستان سقز
ایـراب، بـی‌لو، جـغتو، چـم‌آخ‌کند، چم‌آلتون، چم‌اسماقلو، چم‌بادمجان، چم‌بایدر، چم‌بزه‌درّه، چم‌پیرسُلیمان، چم‌جوشان، چم‌چهل‌چشمه، چم‌درّه‌آبی، چم‌سقز، چم‌سیّده، چم‌شیخ‌چوپان، چـم‌کس‌نزان، چـم‌گوره‌قلعه، چـم‌مرخـوز، چـم‌میرگهٔ نـقشینه، چـم‌میره‌ده، چـم‌هفتاش، خـورخـوره، درّهٔ سُلیمان‌آباد، زایـر، زرّینه‌رود، سرچشمه، سقزچای، شورتی، قره‌ناو، کـلّه‌باد، گـاوکچ، گُول‌بگ، هنگ‌لانه.

شهرستان دیواندره

شهرستان قروه
تلوار، چرخه‌بیان، چم‌برونه، چم‌تلوار، چم‌سنگ‌سیاه، چم‌میرکی، چم‌میهم، شورقروه.

شهرستان مریوان
آب‌چشمیدر، آب‌دوپردان، آب‌سیروان، آب‌شاهانی، آب‌هـویان، آویهنگ، چم‌اخته‌سوره، چم‌انـجیران، چـم‌تی‌رشکه، چـم‌چناره، چم‌ده‌بنیاد، چم‌شوویشه، چم‌شیان، چم‌قتاوُن، چم‌گاگل، چـم‌گران، چم‌گردلان، چـم‌گلچیدر، چـم‌گوره، چـم‌هاله کـوکان، چـم‌زروار، دول‌ده، دیاله، قزلجه‌سو، نهردیالا.

شهرستان کامیاران

استان کرمان

شهرستان کرمان
ابراهیم‌آباد، اندوهجرد، بامقاومت پایه، پشوئیه، تیگرانی، جـفتان، جنّت‌آباد، جوشان، جهر، چترود، حرجند، حسـین‌آباد، خرشگی، خُـفتان، خـیرآبـاد، درسـختی، ده سـیّدها، ده مـحمدشاه، دهـن‌دورودی، دهـنه‌غار، ریـحان، سـفید، سـوزوار، شُـترکُش، شورشهداد، شهداد، شیرین‌رود، قنات شیده، کـال‌انـجیردر، گـزنو، میانرود، هجدک، هروز، هشتادان.

شهرستان بافت
باغ‌کنار، بافت، بزنجان، توم برنگوئیه، چلو، خبیر، دوهو، ده شیخ، ده میرزائی، دهوچ، رابُر، زردشت، سوغان، شصت پیچ، شوربافت، قادرآباد، کاهدان، کوشک، گورخسرو، گوشک.

شهرستان بردسیر
خشک.

شهرستان بم
آب‌باریک، بخی، بنا، پُشترود، تقی‌آباد، تلگنو، تهرود، درومپی، رحـمت‌آباد، سربند، سیف‌آباد، شـور نـرماشیر، کُـلّی، کُـناری، گوردی، گون‌راند، گیاهو، گیشو، نسا.

شهرستان جیرفت (سبزواران)
آبشور اسفندقه، بُنه‌سیب، پُشترود، تلگنو، تنگ امجز، تـنگ‌گزان، تهرود، خانه مرغزار، دررش، دلفارد، دهنهٔ کُـمرکان، رابُـر، رودر، سرگز، سفیدباغ، سقدر، سگدر، سیف‌آباد، شـورجیرفت، کـرقتو، کزه، کوک، گارچیدان، گردان، گوسک چوغان، متاع، هلیل‌رود.

شهرستان رفسنجان
آب‌بخشا، چاورچی، شـاهزاده عـباس، شـوربافق، شـوررفسنجان، کبوترخوان.

شهرستان زرند
تنگل گور، تی‌تو، درارود، شورسیریز، شور کوهبنان، طُغرل.

شهرستان سیرجان
آب‌بـخشا، پـلنگی، تـنگو، چـهاری، حـجیم، خـرینده، سـوج، سوخته‌چال، شیرینک، فریان، کارزار، کبوترخوان، کش‌رودخـانه، لاشور، مادون.

شهرستان شهربابک
اعظم، بوانات، چاورچی. بادکُش.

شهرستان کهنوج
آورتین، استارد، باکرمشاه، بُن‌گرو، بهادرک، پـاراپی، پـای‌میش، تجدانو، تنگ‌پاتوران، تنگ‌کورم، تنگ‌گز، توتنگ شیریش، تیاب، جغان، جغین، چاه‌سنگ، چوغان، دریـهنو، دروکـی، دژ، دمـبان، دمیر، دوهوا، ده کهنان، رابُر، رودان، زهمکان، سدیچ کـوچک، سرجنگل، سرزه، سـرنه، سـنگ‌سیاهی، سـولنگان، سـی‌خوران، سی‌کوران، شارب، شورانی، شورباجگان، شورفاریاب، شـورنودژ، شیرین، علی‌ظهوران، کاشانی، کاهُرک، کفارکی، کلچاک، کلوت، کم‌سفید، کنگررود، کولاکی، کوندر، گابریک، گروچربان، گزماهو، گش‌کندر، گُلاشگرد، گوشال، گهان، گی‌مُرد، منوجان، موچاگوش، موردان، میرسعیدی، میناب، ناهوگان، نگیسون، هلیل‌رود.

استان کرمانشاه

شهرستان کرمانشاه
آب‌کـره‌پویان، تـنگ‌کنشت، چـم‌میان‌رود، خـرم‌رود، خـزه‌بلان، دینور، رازآور، سراب‌کنگاور، سیمره، قـایرنه، قـره‌چای، قـره‌سو، کُفرآور، گاماسیاب، گزرو، گشانی، گنبدرود، مرک.

شهرستان اسلام‌آباد(شاه‌آباد غرب)
الوند، چم‌امام‌حسن، چم‌برزه، چم‌بوند، چم‌دوآب، دوآب، دهره،

راوند، زردآب، زیمکان، شوهان، کرند، کُفرآور، کنگاکوش، کوناب، گراب، گیلان.

شهرستان پاوه

آب‌خلیفه، آب‌دالان، آب‌زاغــه، آب‌زالان، آب زرشک، آب سفیدبرگ، آب‌سیروان، آب‌کوته، آب‌لرن، آب‌لیما، آب‌هلول، آب‌هواسان، چم‌مزه‌خل، درهٔ گلال، دشت هور(حُر)، دیاله، زیمکان، گردی‌قاسمان، لیله، نهردیالا.

شهرستان جوانرود

سرپل‌ذهاب

سنقر

جامیشان، چم‌رش، گاوه‌رود، گردکانیه.

شهرستان قصرشیرین

الوند، آب‌تالان، تنگاب، جگیران، دهره، قوره‌تو، کُفرآور، کنگاکوش، کنه کبود، گنگیر.

شهرستان صحنه

شهرستان کنگاور

شهرستان گیلانغرب

شهرستان هرسین

استان کهگیلویه و بویراحمد

شهرستان بویراحمد (یاسوج)

بشار، تنگ‌سرخ، چشمه‌ریزک، چنار، خرسان، درهٔ آبزا، درهٔ آب‌زیر، درهٔ آجم، درهٔ بُزرو، درهٔ دلی‌صفدر، درهٔ مورزرد، دشت روم، سپیدار، سریس، کال چشمه وزگی، کال‌دلی‌بجک، کُهگول، گردآوه، گرم، گنجگان، مهریان، وزگ.

شهرستان کهگیلویه

آب‌اسبکی، آب‌خرکس، آب‌شور، بی‌منجگان، تغار، تنگ‌ریز، تنگ سندان، تنگ‌شهنیز، تنگ‌لاش، تنگ‌یار، جراحی، چاروسا، چاروساق، درهٔ دلی، درهٔ لاش، درهٔ مُرغ‌خوان، سور، شبلیز، قلات، لوداب، مارون، نهر قطرانی.

شهرستان گچساران

آب‌دیل، آب‌ریگون، اردکان، باشت، خیرآباد، درهٔ آب‌گندی، درهٔ جاکی، روباشتی، زُهره، شاه‌بهرام، شش‌پیر، شمس‌عرب، شورممسنی، شیو، فهلیان، کال اسدی، کُمبول، لیراب، هندیجان.

استان گیلان

شهرستان رشت

تشرود، خُمام‌رود، سیاهرود، شیجان، لاکان، نورود.

شهرستان آستارا

آستاراچای، چلوندچای، چلیوندرود، گانرود، لوندویل.

شهرستان آستانه اشرفیه

شهرستان بندرانزلی

زق‌رودخانه، لیربازار رودگا.

شهرستان رودبار

آب‌دوگاهه، خرشک‌رود، دیسام‌رود، دیسوم‌رود، سیاهرود، شاهرود، طالقان‌رود، کشارود، گشترود، لارستان.

شهرستان رودسر

اچارود، پُل‌رود، خشکه‌رود، کوکورود، میاوخ‌بون.

شهرستان صومعه‌سرا

پیش‌روبار، چناررودخان، راسته‌خاله، زق‌رودخانه، منبار.

شهرستان تالش(طوالش)

آق‌اولر، اورما، بادرود، بارگام، بهم‌بر، بیرمسی، پرسی‌لسار، پیلمبرا، تالارگاه، توله‌رود، تیزارود، تیلرود، چاف‌رود، چسلی، چوبُر، چوبرود، خاله‌سرا، خوشابر، خونی، رزّه، زمزمه، سوئین‌سر، شاندرمن، شاه‌معلّم، شفارود، کرگانرود، کلفارود، کورگش، لومیر، لیسار، ماسال، مُلاّروبا، منبر، میانرود، ناورود، واشیار، وزنه‌سر، هره‌دشت، هفت‌خونی، هویق.

شهرستان فومن

پسیخان، پیش‌روبار، جیرده، چناررودخان، درودخان، راسته‌خاله، سیاه‌مزگی، شفت‌چای، شوه‌رود، شویزان‌چای، شیریاگ، قلعه‌دنه، قوروبارس، گازرودبار، گشت‌رودخان، ماسوله.

شهرستان شفت

شهرستان لاهیجان

پرشو، چاک‌رود، شمرود، لنگرود، میاوخ‌بون.

شهرستان لنگرود

شلمان‌رود، لنگرود،

استان لرستان

شهرستان خرم‌آباد

آب‌افرینه، آب‌امیران، آب چارتا، آب‌چنار، آب‌چولهول،

آب‌سرده، آب‌زال، آب‌گُل‌گُل، آب‌هومیان، افرینه، بادآور، بالارود، تخت‌چان، تنگ‌بهرام‌کُش، توده‌رود، جزمان‌رود، چشمه‌سفید، چم‌زکریا، چمشک، خاوه، خرم‌آباد، درّهٔ دیالی، درّه نسب، درّهٔ وندی، دری‌گر، دمدم، روبه، زال، سراب رُفتخان، سیمره، کاکارضا، کرناس، کشگان، کول هزاری، کومیر، کهمان، گابان، گداربهن، گزرو، مادیان‌رود، مازو، مونگره، هررود.

شهرستان سلسله

شهرستان پلدختر

شهرستان الیگودرز

آب‌پسیر، آب‌تنگوله، آب‌زز، آب‌سرخ، آب‌سفید، آب‌واسک، انوج، بختیاری، جوب‌الیگودرز، چم‌چید، خاک‌بتیه، درّه داشی، درّه دزدان، درّه لکو، سُرخاب، سرکول، شباندر، شصت‌ماهرو، شعباندر، عسلشاه، قُلیان، کاکلستان، کُلک، کول چنگر، گُـهررود، ماربُره، مأمون، ورسندان.

شهرستان ازنا

شهرستان بروجرد

آب‌سرده، آب‌گورکُش، آب‌ملایر، بیاتون، حرم‌آباد، ماربُره.

شهرستان دلفان

شهرستان دورود

سزار.

شهرستان کوهدشت

استان مازندران

شهرستان ساری

آب‌تیرجاری، آب‌سیاه‌خانی، آستانه، ارم، اشک، بُزدرّه، بورطلا، تجن، تنگ‌کاورد، درّهٔ ببرچشمه، درّهٔ فک‌بن، روشن‌آب، زارم‌رود، سالاردرّه، سرم، سفیدرود، سلطان میدان، شیرین‌رود، ظالم‌رود، کزرو، گرماب‌رود، لار، لکشا، لنگر.

شهرستان آمل

آب‌پردمه، آب‌رزان، آب‌سفید، آب‌مشک‌عنبر، آلش‌رود، انگتارود، ایزده، بائورود، باریک‌رود، تاج‌رود، تلخ‌رود، چلورود، دلی‌چای، دیوآسیاب، سه‌سنگ، شورکلارود، شهرود، شیرکلارود، کاری، کیسه‌رود، گرم‌رود، لار، لاسم، منگول‌درّه، موسی‌نهر، نشل، نوررود، ورارود، هراز.

شهرستان بابل

آبندان، ازرود، اسکلیم، بابل، بابلک، بزرود، بولک، تاره‌رود، خوش‌رود، سجّادرود، کلارود، متالون.

شهرستان بابلسر

شهرستان بهشهر

آب‌سیاه‌خانی، اسب‌نیزه‌رودبار، چهارباغ، رادکان، زارم‌رود، شیخ‌علی‌تنگه، ظالم‌رود، کزرو، کیاسر، نکا.

شهرستان محمودآباد

شهرستان ترکمن

شهرستان تنکابن (شهسوار)

آرود، ارمو، ازارود، پسرود، پلنگ‌رود، تنگه‌چال، تی‌رم، تیله‌رود، جالیسان، چالک‌رود، دریاسر، دوهزار، سه‌هزار، شیرود، صفارود، کاظم‌رود، گرمارود، لاک‌تراشان، لگارود، می‌درّه، نوشا، نوک‌رود، ولم‌رود، هردورود.

شهرستان رامسر

شهرستان سوادکوه

شهرستان علی‌آباد

شهرستان قائم‌شهر (شاهی)

آذر، آریم، بزلا، تالار، تجون، توجی، چرات، دلاوررود، روشن‌آب، سُرخ‌آباد، سیاهرود، شش رودبار، عُمرک، کبیر، کرسنگ، کسلیان، کل‌فسه.

شهرستان کردکوی

شهرستان گرگان (دشت‌گرگان)

آب‌تسوررودبار، آب‌جوزولی، آب‌چل‌چلی، آب‌درّهٔ‌آخران، آب‌سوما، آب‌غلامرضا، آب‌قزلق، آب‌نمداری، آق‌بند، آلستان، آلوچال، آناسخیوگ، اسب‌نیزه‌رودبار، اسماعیلک، امامزاده، انجیلاب، باریک‌آب، باغشاه، بندقُتور، پاییزبُن رودبار، پون‌آرام، تپروم، ترکولو، تنگر، تنگ‌راه، تول‌چشمه، تیل‌آباد، جوزچال، چاه‌علی، چقلیق، چلی‌چای، چناشگ، چهارباغ، چهارکال، چهل‌چای، چهل‌وچهارآب، چیلی‌چای، حاجی‌کوچی، خاصه‌رود، خاک‌پیرزن، خشکه‌رودبار، خولین‌درّه، دبّه‌دار، درّهٔ آب‌دوان، درّهٔ‌آرام‌حسین، درّهٔ بُزپل، درّهٔ بُزلار، درّهٔ خوجه‌قر، درّهٔ چریگ‌چشمه، درّهٔ رینو، درّهٔ شمشیربُر، دول‌آرام، دهانه، رادکان، راست‌درّه، رامیان، رودبارآلستان، رودبارچلی، رودبارمحمدآباد، زاس، زرّین‌گل، زو، سرچال، سوته‌رود، سیاه‌مرزکوه، شاه کوه، شصت‌کلا، شوردرّه، فسن‌رود، قُتور، قرناوه، قره‌سو، قره‌چای، قشلاق، قوری‌چای، کال‌خشک، کال‌زو، کرکل‌درّه، کرنکی، کورکُلی، گُرجوان، گُرگان، گرمابدشت، گُلدین‌درّه، گُلدین‌رودبار، نالیوان، نردبان، نکا، نوده، وجادرّه.

شهرستان گنبدکاووس
آب‌پران، افراتخته، چینو، دهانهٔ گُرگان، کال قره‌حجن، کال‌قره‌قبر، کال کلوقرپ، کال ماسن، کال نجیب، مادرسو، نرم‌آب.

شهرستان مینودشت

شهرستان نور
آب‌دوله‌سرا، آب‌شیرین، آب‌گنزاسرا، انگه‌رود، اوزرود، بتاهرکلا، حاجی ماه‌رود، خوش‌رود، رُستم‌رود، سیاهرود، کلاک‌درّه، کیاکلا، لار، لاویج‌رود، لُور، نافلارود، نمارُستاق، نوج‌رود، نوررود، وازرود، هترود، هراز، یال‌رود.

شهرستان نوشهر
آسیاب‌رود، انگوران، اولا، ایلیکا، برار رود، به‌سرا، تنگه، چالوس، خشکه‌رود، خیررود، زُهار، زانوس، زوات، سُرخ‌درّه، سرداب‌رود، فیروزآباد، کُجور، کُل‌رود، کلیاک، کلیک، کنس‌رود، کی‌کو، گرم‌دره، گُل‌بند، گلندرود، لجینی، ماشلک، منجیر، میان‌رودبار، میش‌ور، نمک‌آب، هریسک، هنسک‌رود.

شهرستان نکا

شهرستان چالوس

استان مرکزی

شهرستان اراک
بیاتون، شرا، قره‌چای، کلّه، وفرقان.

شهرستان آشتیان

شهرستان تفرش
آب‌کمر، جهرود، دستجرد، سولقان، شرا، قره‌چای، کلّه، مُرواریدر، وزوا، وفرقان، هلّی‌درّه‌سی.

شهرستان خمین
بُزی‌جان، خرقاب، خشک، ریحان، قُمرود.

شهرستان دلیجان

شهرستان ساوه
چای خررود، چمروم، خررود، رازقان، سامان، سُرود، سیدآباد، شرا، شور، شورچای، شورفشاپویه، شیرین‌چای، قره‌چای، کُشکور، کلّه، کندرودطغرود، لوئین، مزدقان، میمه، وفرقان، ویدر.

شهرستان سربند
تیره.

شهرستان محلات
ازنا، چاه سرخ، دربندشور، درّهٔ قلندر، سفیددرّه، سیاه‌درّه، شوراب، شور دلیجان، قُمرود، کال‌دوبند، لعل‌بار.

استان هرمزگان

شهرستان بندرعباس
آب‌شور، آب‌شورحاجی‌آباد، آب‌قلمون، اقاسین، پیرچیلی، تاسبر، تنگ‌چرخی، تیفاکن، جاماش، جعفری، جلاّبی، چیل‌حسن لنگی، خورجُل، رُستم، رودبار، رودبال، زندان، سردر، سرزه، سه‌راه، شقررود، شمیل، شورآبین، شوربستک، شورداراب، شورسرخون، شورطارُم، کریم‌آباد، کُل، کلم، گزو، گلم‌آبی، گودر، مزرعه، مشاری، نسا، وایکان.

شهرستان بندرلنگه
تاون، تنگ‌خور، خور، شورآبین، شوراشکنان، شوربستک، گوتاو، گودر، مُقام، مهران.

شهرستان ابوموسی

شهرستان جاسک
آبگزان، بهمدی، بیاسک، پُشت‌پیر، توتان، توجیدر، تورکند، جاسک، جعفن، جگین، جونک، چلپی، دروکی، درهمان، زمیدر، زیانی، سدیچ، سردشت، سگار، شریفی، شهرنو، کاشانی، کُلورو، کُهنه، گابریک، گُرازی، گوا، منجگر، نوگین، هورک، هیلرو، هیمن.

شهرستان حاجی‌آباد

شهرستان رودان

شهرستان قشم

شهرستان میناب
آرمگو، انگهران، اوریتز، بازغ، بریک، بشیراز، بهادرک، بیریزگ، پاهتک، پُشتگر، تجدانو، توتنگ شیریش، تومون سفید، تیاب، جغین، جگین، جنشود، چرکو، داروسر، داوری، دریهن، درخونیش، درکاه، دژ، دگسک، دُلدُل، دهن‌در، دهیردان، رزوئیه، رودان، رهبران، زرّانی، زنگلی، سرتنگ، سرکهنان، سرنه، سُرو، سگرکن، سندرک، سنگون، سولنگان، سی‌خوران، شارب، شاه‌بابک، شاه‌باوغ، شیرین، قلعه‌موئی، کاهکن، کرئی، کردر، کلملکی، کم‌سور، کورنگ، کوکورو، کوهوتن، کهناب، گدو، گرو، گز، گلاشگرد، گیشی، مازابی، مگی، مُلکن، منوجان، موردان، میناب، نز، هیوی.

استان همدان

شهرستان همدان
آبشینه، تالوارچای، دمق، ساریجه‌چای، شرا، شورهمدان، قره‌آقاج،

قره‌چای، قوری‌چای، کشین، کلّه، وفرقان.

شهرستان اسدآباد

شهرستان بهار

شهرستان تویسرکان
آب‌ملایر، حرم‌آباد، خرّم‌رود، قره‌چای، قلقل‌رود.

شهرستان رزن

شهرستان کبودرآهنگ

شهرستان ملایر
یوخاری‌چای.

شهرستان نهاوند
گاماسیاب.

استان یزد

شهرستان یزد
پائین‌در.

شهرستان اردکان
چاه‌متک، خرانق، دوکالی، رحمت‌آباد، کال هزارچیل.

شهرستان بافق
آب‌سیّده، سفیدان، شور، شوراب، شوربافق، شورسیریز.

شهرستان تفت

شهرستان ابرکوه

شهرستان مهریز

میبد

استان قم

شهرستان قم
ابهررود، جاجرود، چای خررود، خررود، درّه‌باغ، زواریان، سلمان، سولقان، سیاه‌آب‌آدران، شاه‌چای، شرا، شور، شورراهجرد، شورفشاپویه، شورقمرود، فُردو، قره‌چای، قره‌سو، قُمرود، کرج، کلّه، کُوار، لک‌شور، وشنوه، وفرقان، هشت‌بند.

استان قزوین

شهرستان قزوین
آب‌مدام‌آباد، آب‌ورس، آتان‌رود، آوج، ابهررود، الموت‌رود، اُوان، اورگان‌چای، اورونگاش، بایزه‌رود، پاجی، تاره، تودبین، چای خررود، چارود، حلال‌رود، خررود، دالاد، دلی‌چای، دوده، شاره، شاهرود، شنگل‌رود، شور، شورخرقان، شورفشاپویه، طالقان‌رود، کُلنجین، کودرّه، کوهین، گرمارود، مُلاّعلی، میانه، نی‌نه‌رود، وقفان‌چای، هفت‌چشمه.

شهرستان بوئین‌زهرا
آتوچای، تیره، جاری‌درّه، حاجی‌عرب، ساوه‌چایلاق، کُلقلی‌چای.

طویل‌ترین رودهای ایران

(بالاتراز ۵۰ کیلومتر)

نام	طول به کیلومتر
هیرمند	۱۳۹۰
هری‌رود	۱۱۲۰
ارس	۹۱۰
کارون	۸۹۰
سفیدرود	۷۶۵
کرخه	۷۵۵
موند(مُند)	۶۸۵
قره‌چای	۵۴۰
اترک	۵۳۵
دز	۵۱۵
زُهره	۴۹۰
جرّاحی	۴۳۸
شورفشاپویه	۴۲۰
زاینده‌رود	۴۰۵
هلیل‌رود	۳۸۷
مهران	۳۸۲
کال‌شورجاجرم	۳۶۰
کُل	۳۶۰
نمکزار	۳۳۰
باهوکلات	۳۱۳
زرّینه‌رود	۳۰۲
کشف‌رود	۳۰۰
کال‌شورسبزوار	۲۹۰
قمرود	۲۸۸
شورشهداد	۲۸۰
کُر	۲۸۰
بمپور	۲۷۵
تلخه‌رود	۲۶۸
قره‌سو	۲۵۵
کشگان	۲۵۵
گرگان	۲۵۳
تلخاب	۲۵۰
دهک	۲۵۰
کرج	۲۴۵
حبله‌رود	۲۴۰
کال‌شورجُوین	۲۴۰
ماشکل	۲۴۰
جگین	۲۳۰
خرسان	۲۳۰
هلّه	۲۳۰
کاجو	۲۲۰
گابریک	۲۱۰
شاهرود	۲۰۵
قُتورچای	۲۰۰
گودر	۲۰۰
ماله	۲۰۰
اروندرود	۱۹۰
پُشترود	۱۹۰
گلو	۱۹۰
دویریج	۱۸۸
رابچ	۱۸۵
کهیر	۱۸۵
هراز	۱۸۵
دارالمیزان	۱۸۰
شورآبین	۱۸۰
شوردهرم	۱۸۰
کلاس	۱۸۰
نکا	۱۸۰
مزدقان	۱۷۵
سیمینه‌رود	۱۷۳
تقی‌آباد	۱۷۰
داری	۱۷۰
دالکی	۱۷۰
کال‌دونخ	۱۷۰
کبوترخوان	۱۷۰
کورده	۱۷۰
گاماسیاب	۱۷۰
ده‌شیخ	۱۶۵
الوند	۱۶۰
زیمکان	۱۶۰
شورجهرم	۱۶۰
شورنهبندان	۱۶۰
میناب	۱۵۸
چرزی	۱۵۰
شوراب	۱۵۰
شوربافق	۱۵۰
قرنقوچای	۱۵۰
تالار	۱۴۷
کال‌سالار	۱۴۵
میمه	۱۴۵
تلوار	۱۴۲
زنجانرود	۱۴۲
تجن	۱۴۰
جاجرود	۱۴۰
حسن‌لنگی	۱۴۰
دشت‌پلنگ	۱۴۰
سدیج	۱۴۰
شورسیریز	۱۴۰
کال‌شورگناباد	۱۴۰
کال‌شورمیامی	۱۴۰
آق‌چای	۱۳۷
رودان	۱۳۵
ماهی‌رود	۱۳۵
اهرچای	۱۳۲
آیدوغموش	۱۳۲
اعظم	۱۳۰
تنگ‌گز	۱۳۰
چندیر	۱۳۰
حسین‌آباد	۱۳۰
رامهرمز	۱۳۰
سی‌میش	۱۳۰
شاهور	۱۳۰
کال‌شوردرونه	۱۳۰
ماهی	۱۳۰
ایزدخواست	۱۲۵
جام‌رود	۱۲۵
شصت‌درّه	۱۲۵
آب‌ملایر	۱۲۰
اومار	۱۲۰
خط	۱۲۰
دهوج	۱۲۰
شورشبانکاره	۱۲۰
شورهمدان	۱۲۰
گاوه‌رود	۱۲۰
نُه‌آب	۱۲۰
نهنگ	۱۲۰
رحمت‌آباد	۱۱۵
شیرین‌چای	۱۱۵
استارد	۱۱۰
جلاّبی	۱۱۰
درونگر	۱۱۰
روتک	۱۱۰
سیوند	۱۱۰
شورشوشتر	۱۱۰
فخرود	۱۱۰
گُدار	۱۱۰
میانرود	۱۱۰
آب‌رودبار	۱۰۰
آب‌زالکی	۱۰۰
آب‌سیروان	۱۰۰
آب‌نما	۱۰۰
بالارود(شرقی)	۱۰۰
چهاری	۱۰۰
خیرآباد	۱۰۰
دستگرد	۱۰۰

رودشورقاین	۱۰۰
زارم‌رود	۱۰۰
زرّانی	۱۰۰
زنگمار	۱۰۰
سنگ‌تهاب	۱۰۰
شاهی‌کور	۱۰۰
شوردرزسایبان	۱۰۰
شورنرماشیر	۱۰۰
شوره‌گز	۱۰۰
شهرچای	۱۰۰
کم‌سفید	۱۰۰
گاریجگان	۱۰۰
گنگیر	۱۰۰
گوسک‌چوغان	۱۰۰
لیلان‌چای	۱۰۰
مُردق‌چای	۱۰۰
نمکی	۱۰۰
آب‌بازوفت	۹۵
جوین	۹۵
زُنوزچای	۹۵
زولاچای	۹۵
قلعه‌واقی	۹۵
کُنارنی	۹۵
نازلوچای	۹۵
آب‌بهشت‌آباد	۹۰
آبشور	۹۰
آب‌شورحاجی‌آباد	۹۰
اسپیدز	۹۰
بالقلوچای	۹۰
بوانات	۹۰
سوخته‌چال	۹۰
شورلالی	۹۰
شورو	۹۰
قشلاق	۹۰
قلعه‌زرد	۹۰
قوری‌چای	۹۰
کاکارضا	۹۰
کال‌شور	۹۰
کُنجان‌چم	۹۰
گهقان‌بالا	۹۰
ماربُره	۹۰
شورلق	۸۸
کال‌صبری	۸۸
جاجنگ	۸۵
جالق	۸۵
زیلبیرچای	۸۵
ساروق	۸۵
سه‌گنبد	۸۵
شادکام	۸۵
شور	۸۵
شوراب‌سمنان	۸۵
شورسرخون	۸۵
شیرین‌رود	۸۵
گزنو	۸۵
مهاباد	۸۵
چنگوله	۸۴
بابل	۸۳
پُل‌رود	۸۲
دمق	۸۲
کال‌ماروس	۸۲
آب‌الکن	۸۰
چاورچی	۸۰
حاجی‌عرب	۸۰
خرم‌آباد	۸۰
خوسری	۸۰
دستکن	۸۰
سرجنگل	۸۰
سرزه	۸۰
سمیرم	۸۰
شورجیرفت	۸۰
شوردلیجان	۸۰
شورنه	۸۰
کال‌خواجه‌یار	۸۰
کال‌قنبرو	۸۰
کال‌لادر	۸۰
کال‌مُرغ	۸۰
کاهدان	۸۰
کُر	۸۰
کنارو	۸۰
کنگررود	۸۰
گز	۸۰
ونک	۸۰
کال‌شش‌تراز	۷۸
آجی‌چای	۷۷
آرپاچای	۷۷
آب‌زز	۷۵
بالهارود	۷۵
بیزنه‌رود	۷۵
خرتوت	۷۵
خشکه‌رود	۷۵
رودشورکدکن	۷۵
ریسو	۷۵
شورچای	۷۵
شورطالخونچه	۷۵
شهداد	۷۵
کال‌بزرگ	۷۵
کال‌دوکالی	۷۵
گزو	۷۵
گهان	۷۵
مُنج	۷۵
لیله	۷۳
چالوس	۷۲
آب‌زال	۷۰
بندان	۷۰
پائین‌در	۷۰
تنگل‌قلعه‌جوق	۷۰
چم‌گرّان	۷۰
چومان	۷۰
چهچهه	۷۰
حیدرآباد	۷۰
خورخوره	۷۰
زیارت	۷۰
سوج	۷۰
سوزوار	۷۰
شریفی	۷۰
شورکوهبنان	۷۰
شیرین	۷۰
قره‌چای	۷۰
کال‌ازغند	۷۰
کال‌تک‌زیر	۷۰
کال‌جزین	۷۰
کال‌شل‌آباد	۷۰
کال‌شورفردوس	۷۰
کال‌نمک	۷۰
کوهزان	۷۰
گلستان	۷۰
گیشو	۷۰
مُرغاب	۷۰
ساری‌سو	۶۹
اوجان‌چای	۶۷
جگیران	۶۷
چهل‌چای	۶۷
شاهرود	۶۶
شفت‌چای	۶۶
کارده	۶۶
مهران‌رود	۶۶
آجرلو	۶۵
باغان	۶۵
بُقمچ	۶۵
چشمه‌علی	۶۵
حاجیلرچای	۶۵
حاجی‌محمدچای	۶۵
دژه‌گپ	۶۵
دینور	۶۵

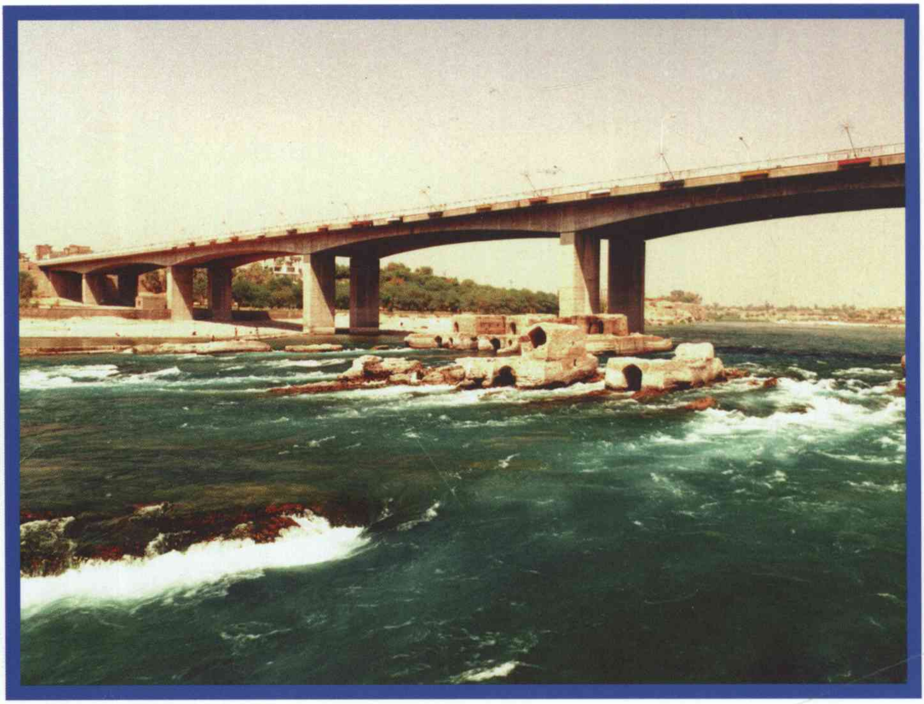
رازآور	۶۵
روس	۶۵
روضه‌چای	۶۵
زرّین‌کمر	۶۵
سفید	۶۵
سملقان	۶۵
شمس‌عرب	۶۵
شورخور	۶۵
قمچی‌گای	۶۵
کال‌تلخ‌بخش	۶۵
کال‌دافی	۶۵
کال‌دستجرد	۶۵
کال‌سده	۶۵
کال‌سلیت	۶۵
کال‌علی‌آباد	۶۵
کلیبرچای	۶۵
کورک	۶۵
گزان‌تیر	۶۵
گزو	۶۵
گوهورک	۶۵
لاشور	۶۵
مازابی	۶۵
هیوی	۶۵
ریحان	۶۳
کال‌شورکاشمر	۶۳
اوزون‌دژه	۶۲
کاستان	۶۱
آب‌پلاسگان	۶۰
آبنیلو	۶۰
افین	۶۰
اندوهجرد	۶۰
آهنگران	۶۰
ایراندگان	۶۰
بادآور	۶۰
بولاواس	۶۰
پسیخان	۶۰
پیش‌روبار	۶۰
تالوارچای	۶۰
چی‌خواب	۶۰
خمام‌رود	۶۰
دام‌گو	۶۰
داورزن	۶۰
دربند	۶۰
دهنه‌غار	۶۰
رحمت‌آباد	۶۰
زول‌تورّنت	۶۰
سُجاس‌رود	۶۰
سرداب‌رود	۶۰
سرگان	۶۰
سولگان	۶۰
سوهون‌تنگ	۶۰
شاخن	۶۰
شاهرودخانه	۶۰
شوت	۶۰
شورسردشت	۶۰
شورقروه	۶۰
شهرنو	۶۰
طُغرل	۶۰
قره‌تیکان‌سو	۶۰
قره‌سو	۶۰
قلعه‌چای	۶۰
کال‌جلوگیر	۶۰
کال‌دهن‌قلعه	۶۰
کال‌زرنوخ	۶۰
کال‌مُرغاب	۶۰
کال‌موسی‌آباد	۶۰
کفارکی	۶۰
کلچاک	۶۰
کنگاکوش	۶۰
کوجکی	۶۰
کونبار	۶۰
گورخسرو	۶۰
گوواس	۶۰
لادیز	۶۰
لوند	۶۰
ماربُر	۶۰
ماسوله	۶۰
مشهدمحمد	۶۰
نار	۶۰
واویلا	۶۰
ویدر	۶۰
سفیدرود	۵۸
سلن‌چای	۵۸
سه‌هزار	۵۸
شورخورموج	۵۸
گرم‌چای	۵۸
قُلجق	۵۷
آبشوراسفندقه	۵۵
اسکوچای	۵۵
آق‌بند	۵۵
انگهران	۵۵
باراندوزچای	۵۵
باغ‌کنار	۵۵
باکرمشاه	۵۵
تاش	۵۵
تالوک	۵۵
تیل‌آباد	۵۵
جرف	۵۵
جوب‌الیگودرز	۵۵
چهارشحنه	۵۵
دهلر	۵۵
روفایه	۵۵
زاغ	۵۵
سلطان‌میدان	۵۵
سیاهرود	۵۵
سی‌کوران	۵۵
شاهزاده‌عباس	۵۵
شوررفسنجان	۵۵
شویزان‌چای	۵۵
شهرچای	۵۵
صوفی‌چای	۵۵
قوامک	۵۵
قوروچای	۵۵
کال‌استخوانی	۵۵
کال‌بزه	۵۵
کال‌خشک	۵۵
کال‌شاه‌بیشه	۵۵
کال‌ولایت	۵۵
کناو	۵۵
کهمان	۵۵
گدیج	۵۵
گیتو	۵۵
گیلان	۵۵
نذرآباد	۵۵
نوکودار	۵۵
یول‌کشتی	۵۵
زینجناب‌رود	۵۴
آق‌بلاغ	۵۳
الند	۵۳
بلوک‌آبادچای	۵۲
تودی‌لنگ	۵۲
چم‌قوره	۵۲
قرناوه	۵۲
کال‌رودبخی	۵۲
کال‌سبز	۵۲
چناررودخان	۵۱
کلقان‌چای	۵۱
نیم‌رود	۵۱
آب‌آسمان‌آباد	۵۰
آب‌باریک	۵۰
آب‌چیکا	۵۰
آبدانان	۵۰
آب‌سیّده	۵۰
آب‌شورالقور	۵۰

آب‌لشگر	۵۰
انگوران‌چای	۵۰
اوزون‌درّه	۵۰
بافت	۵۰
برغان	۵۰
بوتگو	۵۰
پاژچای	۵۰
تلخ	۵۰
تلخاب	۵۰
تلگنو	۵۰
تنگ‌خور	۵۰
تنگ‌کورم	۵۰
تورکند	۵۰
توم‌برنگوئیه	۵۰
جعفری	۵۰
جوچی	۵۰
چاروسا	۵۰
چاه‌خان	۵۰
چاه‌متک	۵۰
چم‌اوجر	۵۰
خان‌میرزا	۵۰
خشک	۵۰
خور	۵۰
خوش	۵۰
دربندشور	۵۰
درّهٔ‌آبداری	۵۰
درّهٔ‌آجم	۵۰
درّهٔ‌کُرّه	۵۰
دمیر	۵۰
دوهوا	۵۰
ده‌ملک	۵۰
رودبارمحمدآباد	۵۰
زرّین‌گل	۵۰
زیدر	۵۰
سامان‌کثور	۵۰
سبزکوه	۵۰
سجّادرود	۵۰
سرکول	۵۰
سعدآباد	۵۰
سلمان	۵۰
سنگان	۵۰
سوسه‌چی	۵۰
سوغان	۵۰
سیاهرود	۵۰
سیاه‌کوه	۵۰
سیل‌مال‌گنداب	۵۰
شاه‌ولی	۵۰
شترکش	۵۰
شـــط قُدبدی	۵۰
شگیم	۵۰
شوربافت	۵۰
شورفاریاب	۵۰
شیو	۵۰
طُرُق	۵۰
قلقل‌رود	۵۰
کال‌انجیردر	۵۰
کال‌تجور	۵۰
کال‌تگوک	۵۰
کال‌تلخه‌بو	۵۰
کال‌چشم‌گاوی	۵۰
کال‌چهل	۵۰
کال‌چهل‌کمان	۵۰
کال‌حجّاج	۵۰
کال‌شاهرخت	۵۰
کال‌شش‌دونگ	۵۰
کال‌شوراب	۵۰
کال‌شوررود شامکان	۵۰
کال‌شورروک	۵۰
کال‌کویرو	۵۰
کال‌مردکش	۵۰
کرقتو	۵۰
کرگانرود	۵۰
کرند	۵۰
کسلیان	۵۰
کُلوتک	۵۰
کُندک	۵۰
کهان	۵۰
کهیری	۵۰
گاوی	۵۰
گرماب	۵۰
گله‌دار	۵۰
گونبرچای	۵۰
گهررود	۵۰
لار	۵۰
لامیشان	۵۰
لنگرود	۵۰
مرنتاک	۵۰
مزرعه	۵۰
مُلاّعلی	۵۰
موردان	۵۰
مهربانچای	۵۰
میانرود	۵۰
میان‌طاق	۵۰
نجگ	۵۰
نهرشادگان	۵۰
ورکش‌چای	۵۰
ولی‌داد	۵۰
هامان	۵۰
هفت‌چشمه	۵۰
هویر	۵۰
هیسکان	۵۰
یوخاری‌چای	۵۰

Index

چهره های گزیده ای ازرودخانه های ایران

Some Selected Faces of Iranian Rivers

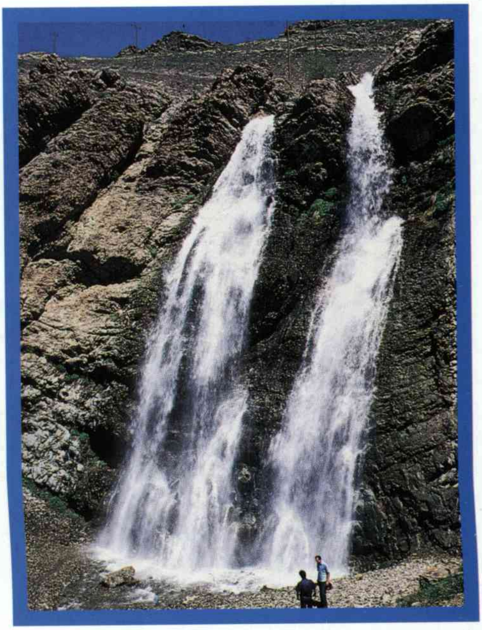


Dez River , Dezful

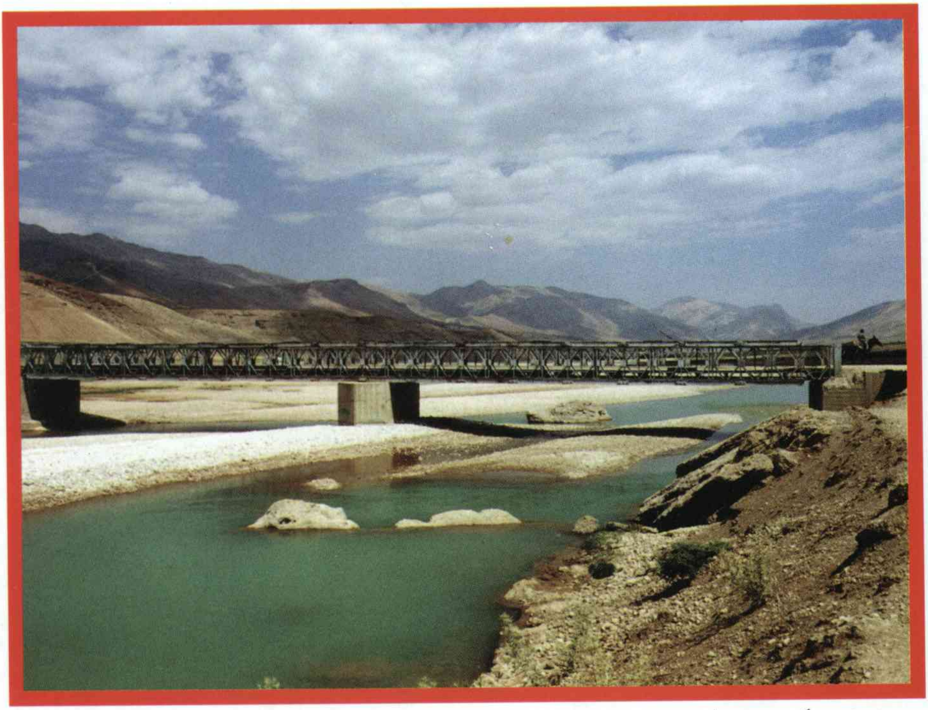
رودخانه دز،دزفول



Ayqar cāy, Tabriz آیقرچای،تبریز



Doqolu Waterfall, Heights of North of Tehrān آبشاردوقلو،ارتفاعات شمالی تهران

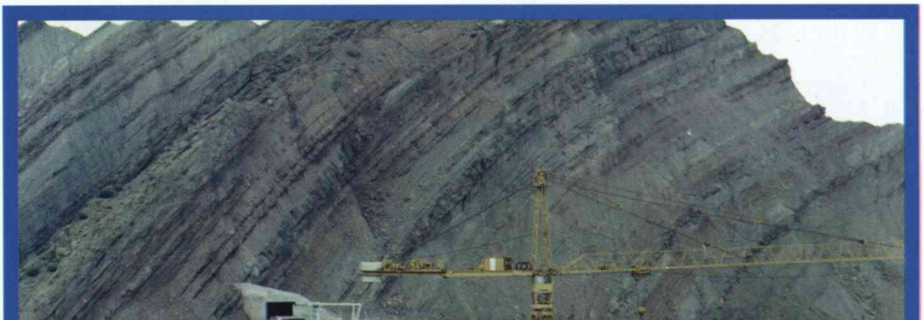


Kuhrang River, Cahārmahāl va Baxtiāry رودخانه کوهرنگ،چهارمحال وبختیاری



Simineh rud, Miyāndoāb

سیمینه رود ،میاندوآب



River and Dam of Mināb, Mināb

رودخانه وسدميناب،ميناب



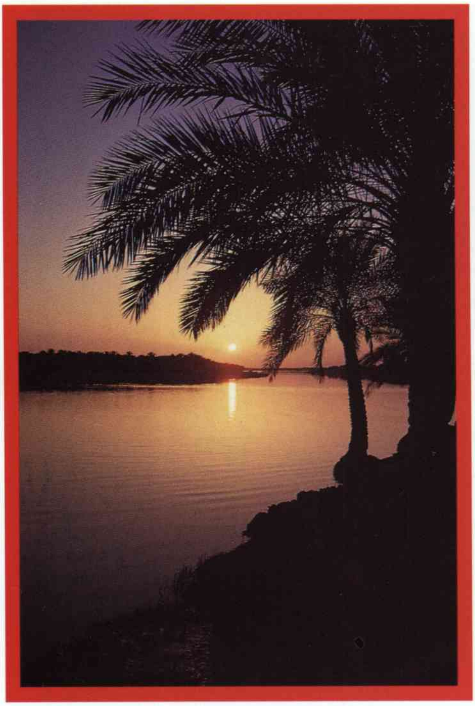
Dālaki River (Kuhmarreh-e-Sorxi Waterfall) , Širāz

رودخانه دالکی (آبشارکوهمره سرخی) ،شیراز



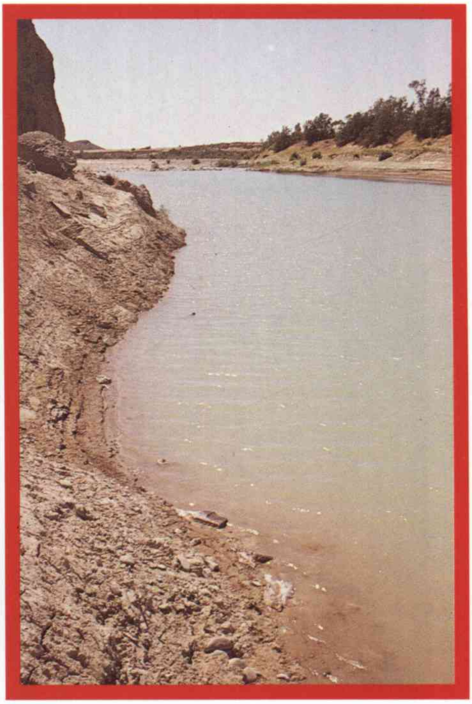
Qešlāq River (Lake of Vahdat Dam) , Sanandaj

رودخانه قشلاق (دریاچه سدوحدت) ،سنندج



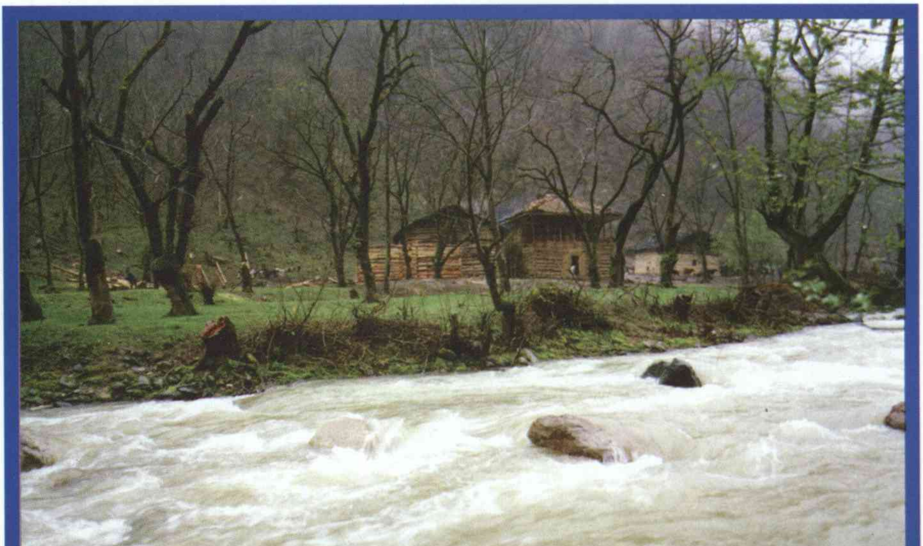
Arvand rud ,Xuzestān

اروندرود ،خوزستان



Bāhukalāt River ,Cābahār

رودخانه باهوکلات،چابهار



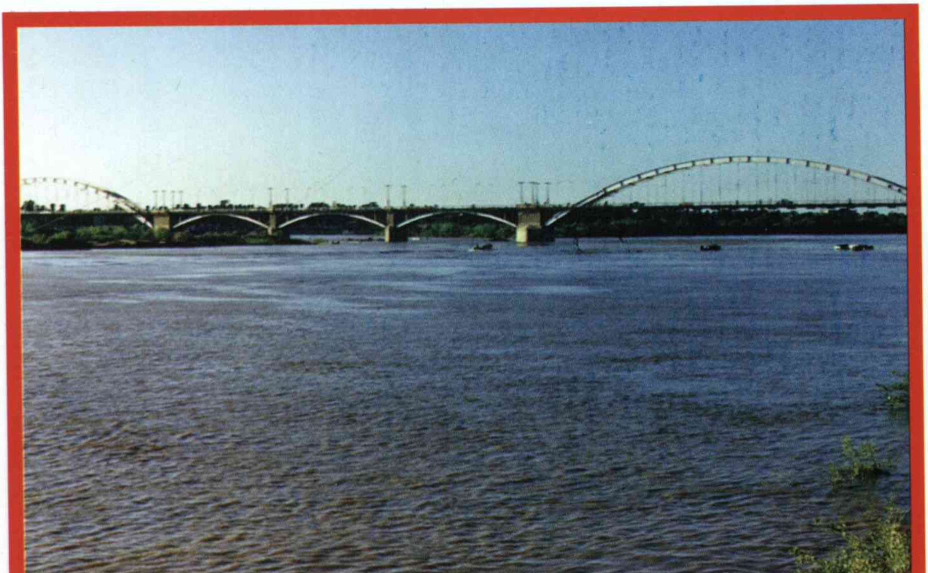
Māsuleh River , Fuman

رودخانه ماسوله،فومن



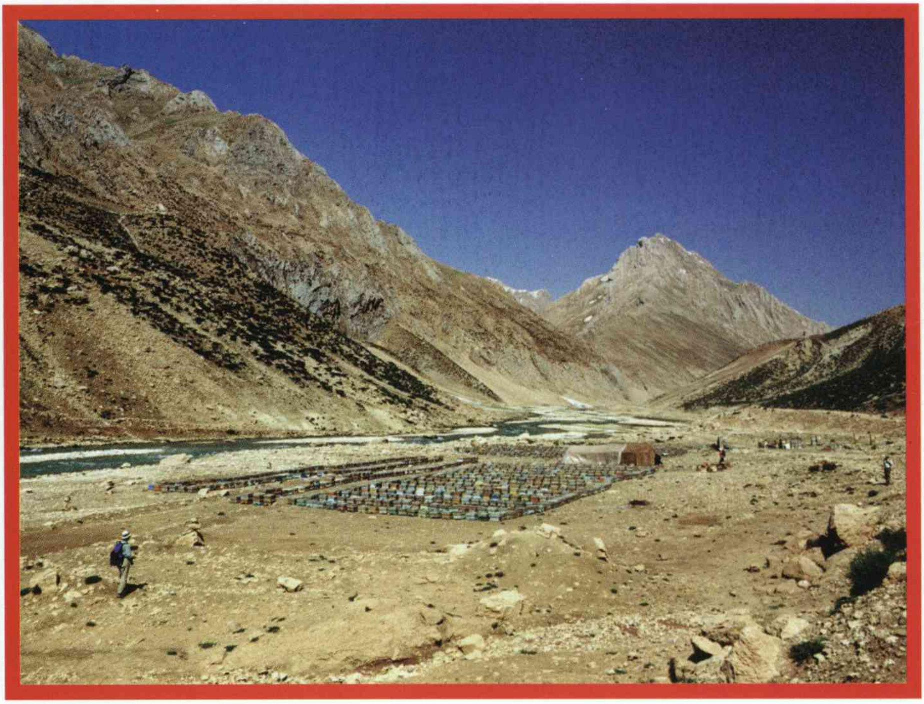
Carām River, Kohgiluyeh va Boyerahmad

رودخانه چرام،کهگیلویه وبویراحمد



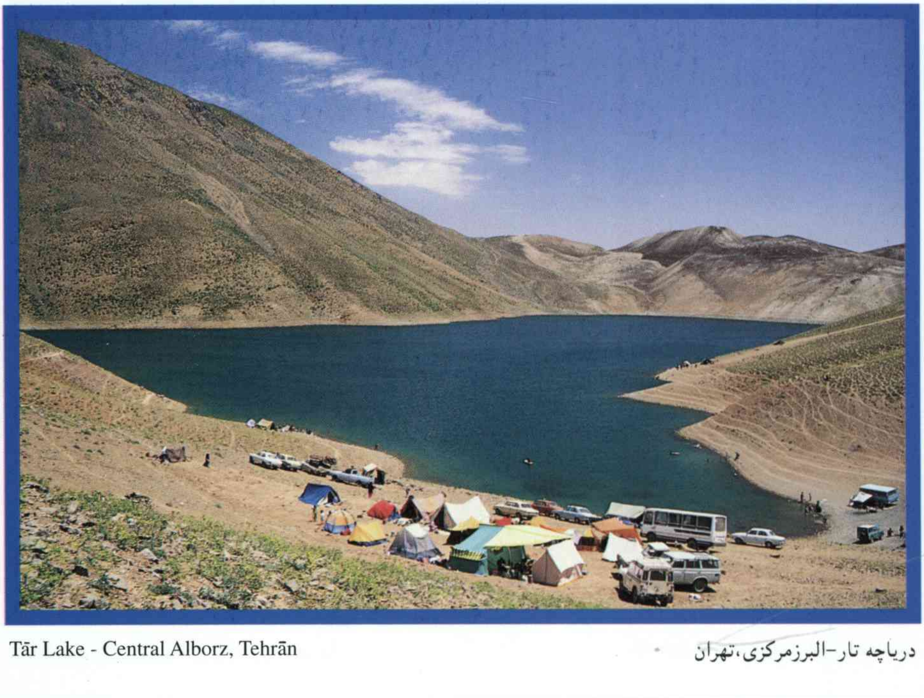
Kārun River, Xuzestān

رودخانه کارون،خوزستان



Kuhrang River, Cahārmahāl va Baxtiāry

رودخانه کوهرنگ،چهارمحال وبختیاری



Tār Lake - Central Alborz, Tehrān

دریاچه تار-البرزمرکزی،تهران



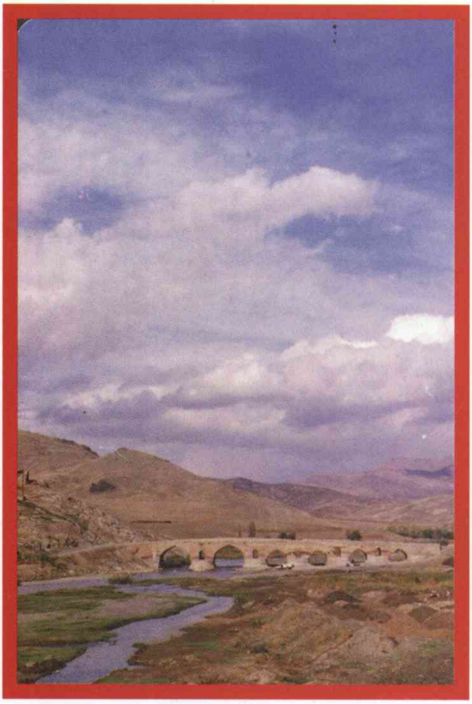
Lake of Lār Dam ,Central Alborz

دریاچه سدلار ،البرزمرکزی

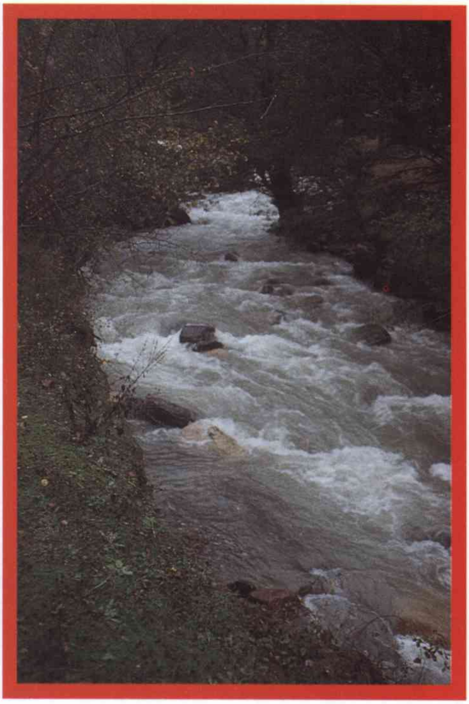


Zerevār Lake (Zerivār) ,Marivān

دریاچه زروار (زری وار) سرریزچم زروار ،مریوان



Qešlāq River ,Sanandaj رودخانه قشلاق،سنندج



Suleqān River ,Tehrān رودخانه سولقان،تهران

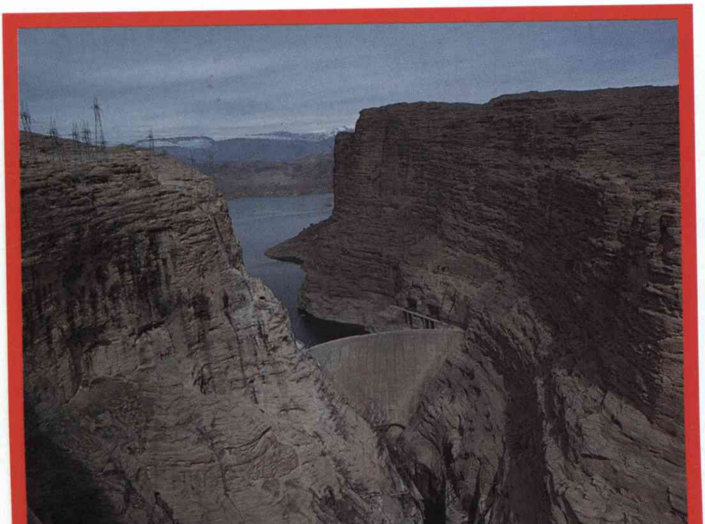


Bābol River ,Mazandarān رودخانه بابل،مازندران



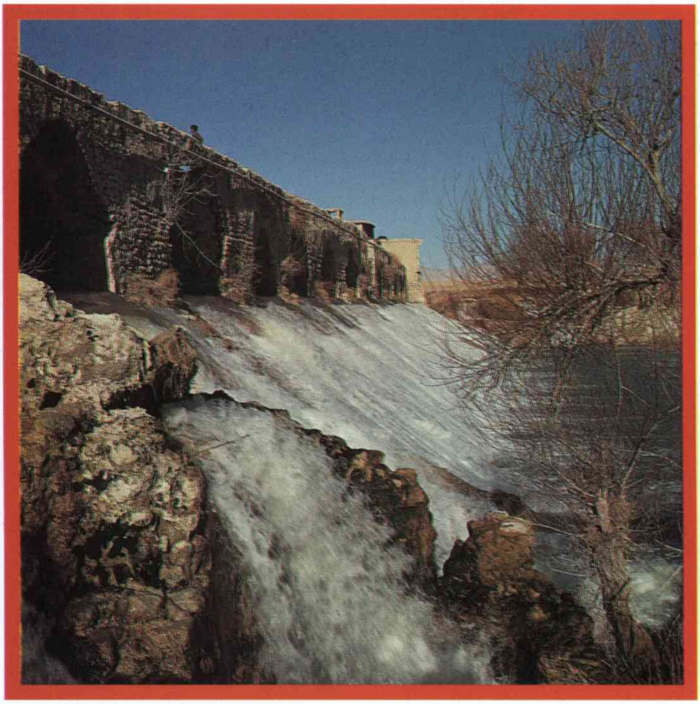
Ne'or Lake, Ardebil

دریاچه نئور ،اردبیل



River and Dam of Dez, Xuzestān

رودخانه وسددز ،خوزستان



Kor River, Fārs

رودخانه کر، فارس



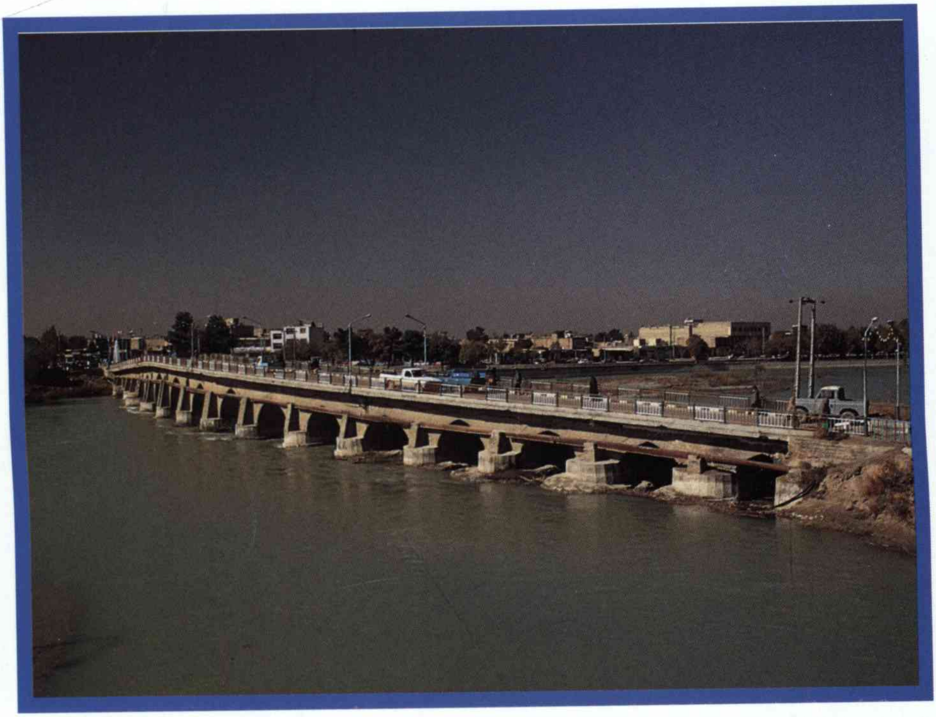
Kašgān River, Lorestān

رودخانه کشگان، لرستان



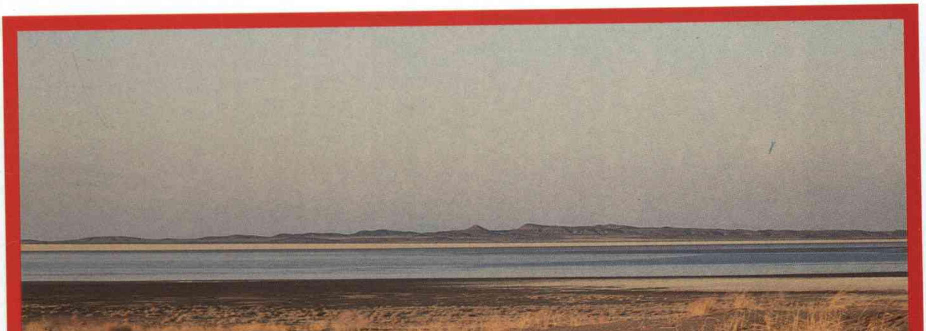
Kārvāndar River, Sistān va Balucestān

رودخانه کاروان‌در، سیستان وبلوچستان



Zāyandeh rud , Esfahān

زاینده رود ،اصفهان



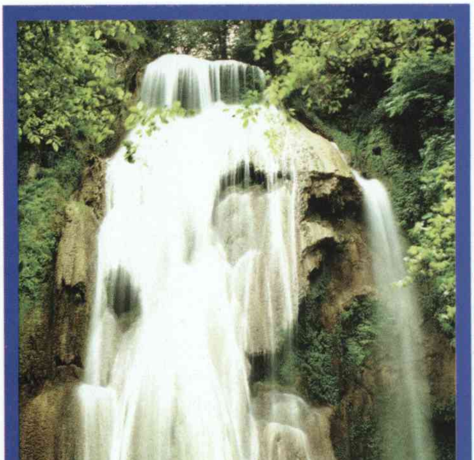
Salt Marsh , Kavir Plain

شوره زار ،دشت کویر



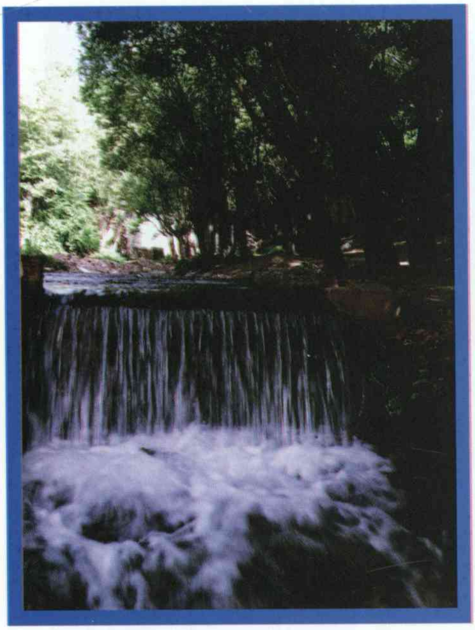
Gaz River , Hormozgān

رودخانه گز ،هرمزگان

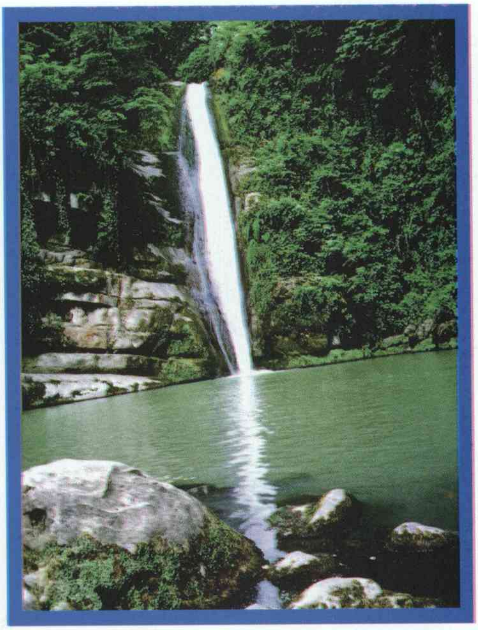


Loweh Waterfall , Minudašt

آبشارلوه ،مینودشت



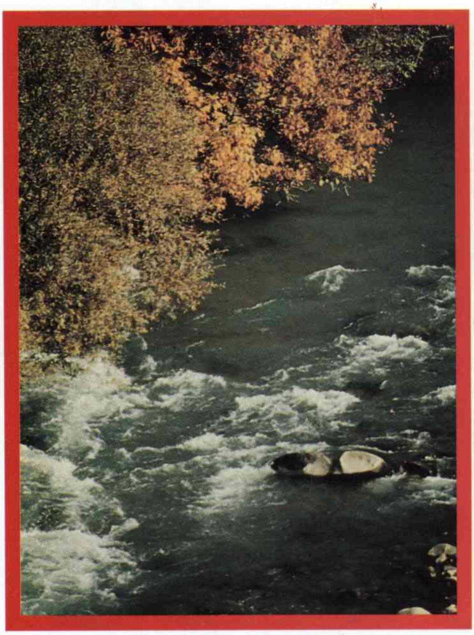
Šeyx Cešmeh Waterfall, Semnān آبشارشیخ چشمه ،سمنان



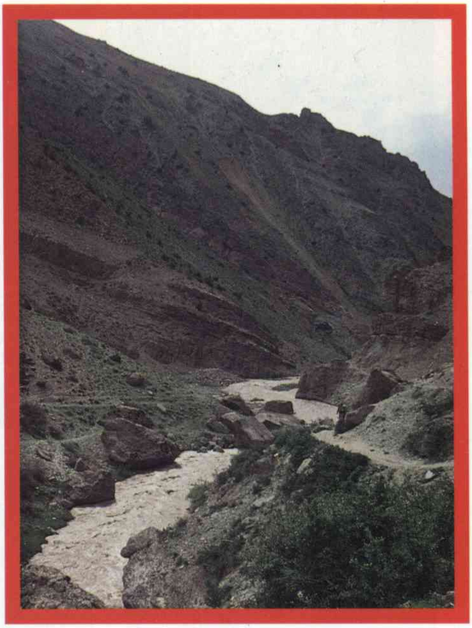
Šir rud Waterfall, Mazandarān آبشارشیررود ،مازندران



Bahmanšir River, Xuzestān رودخانه بهمنشیر ،خوزستان



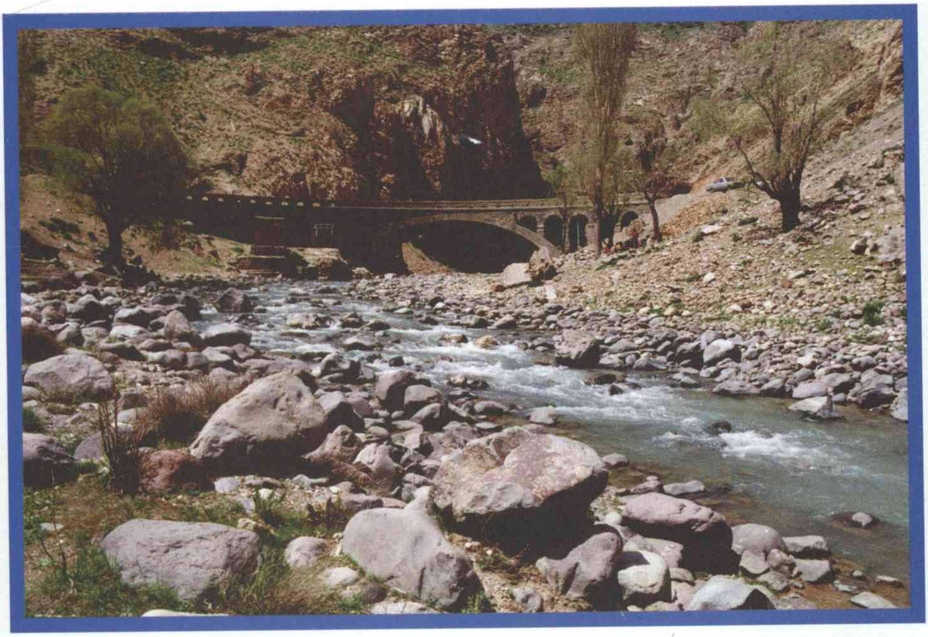
Šāhrud, Qazvin شاهرود ،قزوین



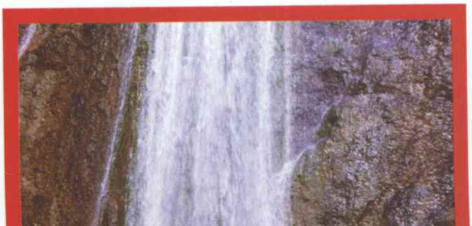
Gorgān River,Mazandarān رودخانه گرگان،مازندران



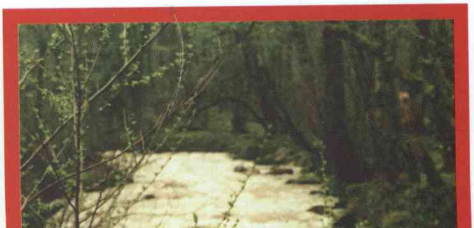
Mārgun Waterfall, Kohgiluyeh va Boyerahmad آبشارمارگون،کهگیلویه وبویراحمد



Harāz River , Mazandarān　　　　رودخانه هراز ،مازندران



Tangeh -e- Xuš Waterfall , Širāz　　آبشار تنگه خوش ،شیراز



Do hezār River , Tonekābon　　　　رودخانه دوهزار ،تنکابن

of the country, the name of nearby county or the proper region has been added to their name, thus a compound name is suggested for each one, ex. Šur-e Bãfq, Šur-e Kuhbanãn, etc.

9-The length and gradient for those rivers extending outside the country and running into a neighbouring country are measured from the source to the point of exit.

10- The book was organized in three chapters as follows:

I- Chapter one, discusses the environment and phisical nature of Iran including topographic shape and climatic condition and various river basins.

II- Chapter two, includes a name index of almost 2500 rivers, streams and creeks, represented in alphabetical order and completed with their position, length, direction, location of headstream and affluent points, interior basin into which they drain, mean gradients of slopes and their annual volume of flow.

III- Chapter three includes lists and indices of, for example main rivers of the country according the internal divisions of the state, rivers longer than 50 kilometers, and a Latin list of rivers. In addition, relevant pictures have been included in this closing chapter.

I hope that this present book will be useful as a guide to surface waters of Iran and I also hope that the experts in the field will kindly mention errors and short comings they will see in the book.

A. Ja'fari

In writing this book (second volume in a forthcoming series by Gitashenasi-ye Iran) which took six years to complete, the author has benefited from general topographic maps as well as other sources which will be mentioned here.

Personal notes, taken by the author during over thirty years of his extensive travelling and detailed mapping of the country were also helpful.

In preparation of this book the following points were considered:

1- *To identify the location of rivers, the names of a nearby village, town or county and even province in which the feature lies were used.*

2- *Length of each river and the elevation of its source and affluence point, each have been measured from accurate maps and mean gradients have been calculated.*

3- *The position of sources and affluence point of each river are recorded by their distances from a fixed point such as the provincial center or the nearest village in addition, proper location for future dams are suggested.*

4- *In classifying basins, care was taken to comply it with conventional classification, but the scope of present book on the one hand and the vast area of the country on the other hand made it necessary to divide each basin into smaller sub basins and preserve the direct link of each river with its affluence point and basins.*

5- *As for main rivers, boundaries of watersheds and basin divides were first traced on available maps and then their areas were measured accurately as possible within to* $\pm$ *5* Km^2.

6- *The figure of main rivers were for the first time drawn in geometric style irrespective of scale, with the name tributaries and branches shown on.*

7- *To the names of those rivers whose exact pronounciation were not known, latin transliteration are followed by a ?*

8- *To distinguish among the groups of rivers which are simply called šur (salty), and are abundant in the central, eastern and southern region*

Arabia and Africa. Thus it is considered among the driest lands with the least rainfall. Except few such notably big rivers as Kãrun, Sefid rud and Karxeh, there are no large permanent rivers in the country. Other rivers especially those in central, eastern and southern parts of the country are seasonal. They are mostly like dry rivers, with either no water throughout the year or a small flow during rainy seasons or after unusual heavy rainfalls. Many of those rivers discharge their waters into seas and salt marshes without being used as such. Others empty into nearby swamps or drain into deserts.

Along with the advancement of science and technology which took place in the past two decades, there was a progress in agriculture and water resources management. Attempts were made to harness existing rivers, and to avoid further wasting of their waters: dams of various sizes and types were constructed and extensive survey and studies were undertaken to determine the quality and quantity of ground waters, water wells were dug in all parts of the country and distribution networks expanded.

It is a fact that the faster the population grows the faster the demand for water supply increases, while the risk of water pollution gets bigger and its supply diminishes. Therefore more effective measures must be taken to construct dams, develop supplied networks, and fight the dreadful water pollution.

The land of Iran is drained by over 2500 rivers and streams, the greatest portion of their waters still empty into surrounding seas and inland marshes and deserts. Although a considerable number of dams have been constructed across some main rivers, yet most of them run wild and their waters which are of vital importance to people go uncontrolled.

These inspired the author and the publisher, Gitashenasi, to commit themselves to prepare this book, the first of its kind in the field. The book is intended to acquaint its readers with vast river systems of the country, and contribute a humble part in the national fight for removing water-shortage, building reservoirs and developing distribution networks.

INTRODUCTION

All life on the earth depends upon water, the principal ingredient of living cells. The ancient philosophers included water among the four fundamental elements.

Ancient Iranians who attached great importance to this vital substance, considered it the most valuable of the elements, second only to "fire". There were also strict religious and cult instructions regarding the use of water in ancient Iran, and water-conscious Iranians observed all such instructions concerning conservation of water resources and its quality.

Rivers have had considerable influence on human activities. Early men settled in fertile river valleys, where all ancient civilizations grew. Many large cities of the present time originally established in river valleys.

Iran's semi-arid ecosystem has taught its inhabitants from early times on, how to save and make efficient use of this precious resource. Remain of such historic dams and embankments as the famous Šădervăn Dam and Bahman Dam are evidences of the attempt to reserve waters. Since surface water has always been scare in the country, people invented Qanat, a system of underground canals, which make it possible to collect ground water and bring it out to surface. Digging Qanat become widespread all over the country about two thousand years ago. Qanat and Kariz are the earliest known method of exploiting ground water. Qanat carving which was a popular practice throughout the Persian plateau was later introduced to the western coasts of Mediterranean Sea.

Along with the expansion of Islam to those regions, the method found its way to north Africa and south Spain (then parts of the greater land of Islam), and finally to the newly found continent of America.

The land of Iran lies at the center of the arid region of the earth and its climate is strongly effected by the vast deserts of central Asia and saharas of

Designed, Computerized Cartography & Printed by :
Gitashenasi Cartographic & Geographical Institute

No. 15, Ostad Shahriyar Street, Razi Street, Vali-ye- Asr Crossroads,
Enqelab-e- Eslami Ave., Postal Code: 11337,Tehran Iran , P.O.Box: 14155-3441
Tel: (+9821)6703460 - 6703221 - 6709335 - 6713603, Fax: 6705782
www. gitashenasi.com; E-mail: info@gitashenasi.com

❋ Rivers of Iran
❋ Author: A. Ja'fari
❋ Designed & Provided by: GITASHENASI
❋ Third Edition; 2005
❋ Printed by: Hamun

ISBN SET 964-342-177-5 ISBN 964-6241-26-3

270

GITASHENASI-YE-IRAN

Volume 2

RIVERS OF IRAN

By: A. Ja'fari